کارنامه و خاطرات

هاشمی رفسنجانی

سال ۱۳۷۰

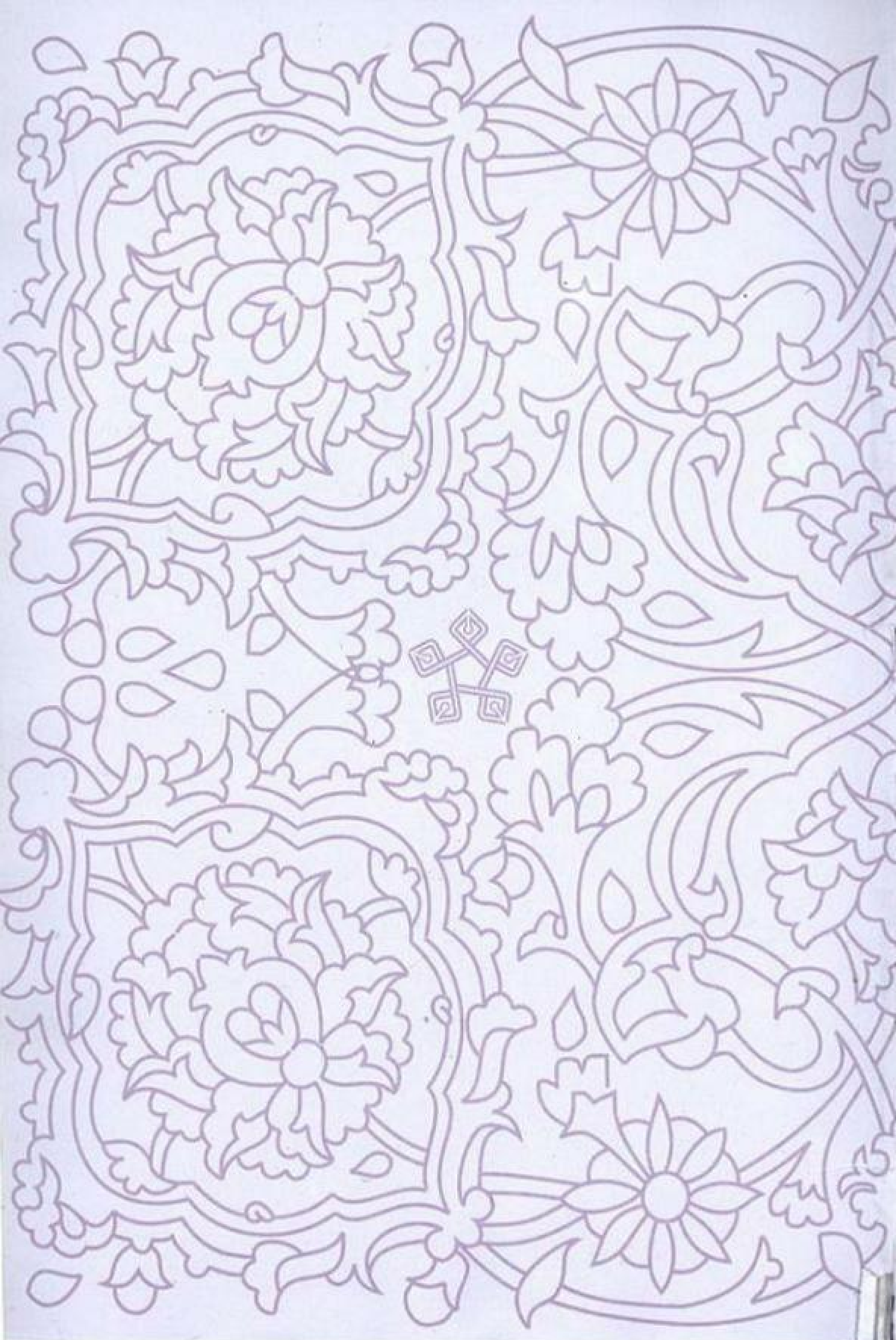
سازندگی و شکوفایی

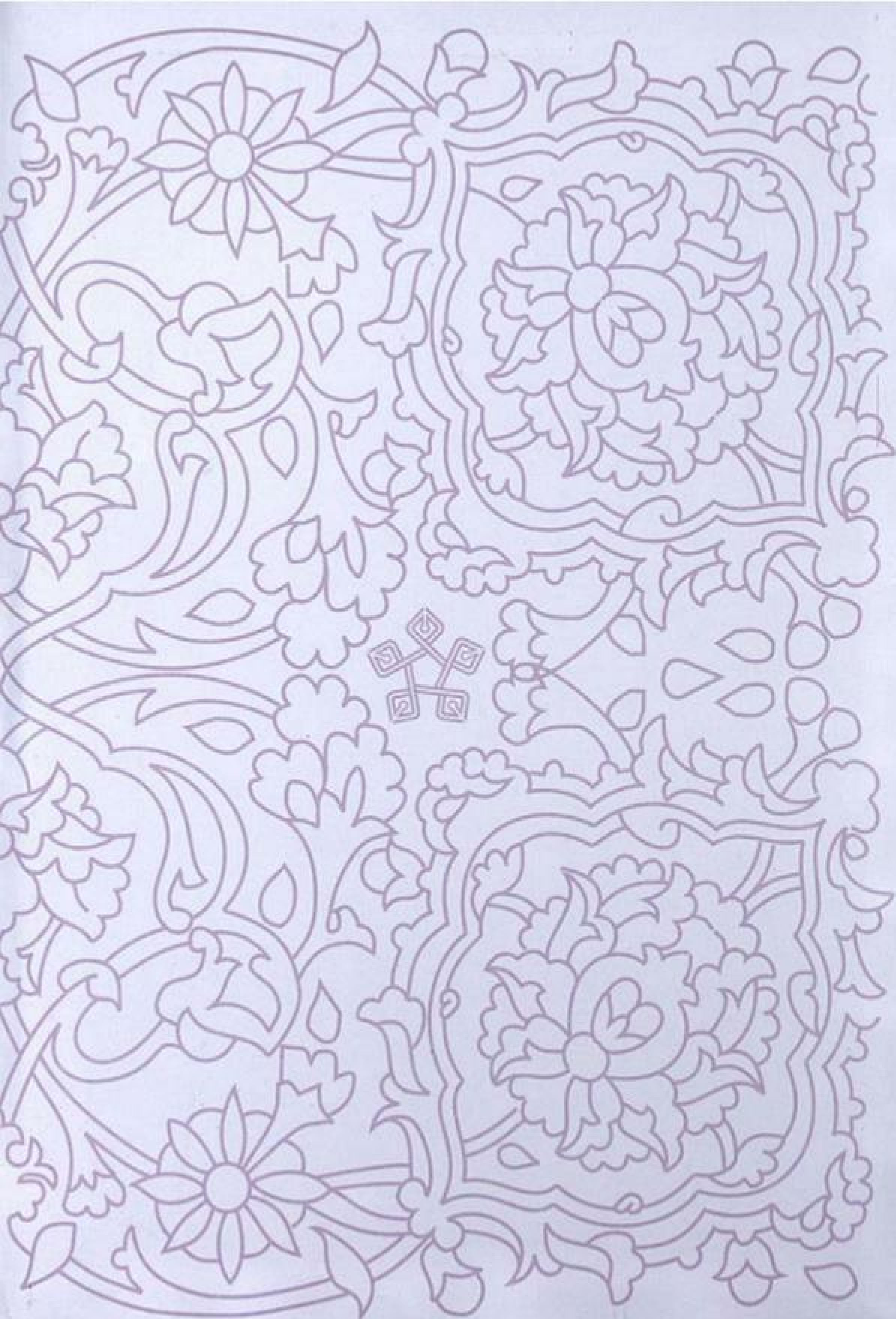
به اهتمام :

عماد هاشمی

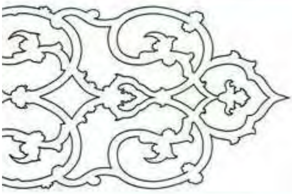

دفتر نشر معارف انقلاب

هاشمی رفسنجانی

سال ۱۳۷۰

سازندگی و شکوفایی

به اهتمام:

عماد هاشمی

دفتر
نشر معارف انقلاب
۱۳۹۳

سرشناسه	: هاشمی رفسنجانی، اکبر، ۱۳۱۳-
عنوان و نام پدیدآور	: کارنامه و خاطرات هاشمی رفسنجانی ۱۳۷۰: سازندگی و شکوفایی/ به اهتمام عماد هاشمی.
مشخصات نشر	: تهران: دفتر نشر معارف انقلاب، ۱۳۹۳.
مشخصات ظاهری	: ۸۰۰ ص. : مصور.
شابک	: ۲-۱۲-۷۱۹۳-۹۶۴-۹۷۸ : ۱۰۰۰۰۰ ریال
وضعیت فهرست نویسی	: فیپا
عنوان دیگر	: سازندگی و شکوفایی.
موضوع	: هاشمی رفسنجانی، اکبر، ۱۳۱۳ - -- خاطرات
موضوع	: هاشمی رفسنجانی، اکبر، ۱۳۱۳ - -- یادداشت‌ها، طرح‌ها و غیره
موضوع	: ایران -- تاریخ -- جمهوری اسلامی، ۱۳۵۸-
شناسه افزوده	: هاشمی بهرمانی، عماد، ۱۳۶۳ -، گردآورنده
شناسه افزوده	: دفتر نشر معارف انقلاب
رده بندی کنگره	: DSR۱۶۷۰ /۲آ۳هـ ۱۳۹۳
رده بندی دیویی	: ۹۵۵/۰۸۴۳۰۹۲
شماره کتابشناسی ملی	: ۳۴۴۳۷۷۴

هاشمی رفسنجانی
سازندگی‌وشکوفایی
کارنامه وخاطرات سال ۱۳۷۰
به اهتمام: عماد هاشمی
ویراستار: قادر باستانی

طرح و پردازش: دفتر نشر معارف انقلاب
طراحی جلد و صفحات: کارگاه گرافیک سپهر
چاپ و صحافی: تاجیک

تیراژ: ۲۰۰۰ نسخه
چاپ اول: ۱۳۹۳

دفتر
نشر معارف انقلاب

فهرست مطالب

عنوان | صفحه

حرف اول

بسم‌الله الرحمن الرحیم

سازندگی و شکوفایی

با گذشت حدود بیست ماه از شروع کار دولت که به کابینه «کار، بازسازی و سازندگی» شهرت یافت، سال ۱۳۷۰ را با آمادگی کاملی آغاز کردیم. براساس برنامه پنج‌ساله اول که با الهام از سیاست‌های کلی مصوب امام راحل در امر بازسازی و سازندگی، پس از جنگ هشت‌ساله، در دولت تنظیم شده و به تصویب مجلس شورای اسلامی رسیده بود، فعالیت‌های دولت با افق روشنی پیش می رفت.

در طول کتاب، خوانندگان محترم با تاریخ تلاش‌های اجرایی دولت، به‌ترتیب تاریخی آشنا می‌شوند و در پایان کتاب، فهرست کوتاهی از دستاوردهای این سال را ملاحظه می‌فرمایند. در این مقدمه نیز بخشی از فرازهای مهم توفیقات و مسایل سال ۱۳۷۰ را می‌آورم.

لازم است همین جا یادآور شوم که موج سازنده ایثار و جهاد هشت‌ساله دفاع

مقدس و مشعل روشنگر خون شریف شهدا و رنج‌های طولانی جانبازان و همچنین صبوری تحسین‌برانگیز خانواده‌هایشان، و به‌خصوص آزادگان غیور و صبور و افتخارآفرین و جاویدالاثرهای مفقود، باعث سلامت جامعه و انگیزه‌یافتن مسئولان و خدمتگزاران بود؛ رایحه معطر و آموزنده ایثار، همه را به خدمت خالصانه در جهت اهداف انقلاب و ایثارگران، همراه با طراوت و درخشندگی رهنمودهای امام راحل، مسئولان و مردم را به تلاش بیشتر دعوت می‌کرد.

عراق و حزب بعث

نقطه مقابل رفتار ایران بعد از تمام شدن جنگ، وضع رقّت‌بار حزب بعث عراق و صدام بود که با انبوهی از ویرانی‌ها و بدهکاری فراوان و خزانه خالی و خشکیدن منابع تامین هزینه‌ها و عدم قدرت برای بازسازی و سازندگی و از دست دادن نیروی هوایی خود و فشار طلبکاران برای گرفتن طلب و مواجه بودن با خطر رأی شورای امنیت سازمان ملل، برای متجاوز بودن عراق و احتمال تصویب غرامت‌های گزاف به نفع ایران و بدتر از همه، نتایج معکوس تجاوز به ایران و انتقادات بی‌پایان مردم عراق و بیکاری و قحطی‌ها مواجه بود.

صدام تحت فشار این مشکلات، به دنبال راه نجات بود؛ به‌خصوص که مردم عراق و جهانیان، مشاهده می‌کردند که ایران بعد از خاموش شدن آتش جنگ، بدون فوت وقت، کار بازسازی و سامان دادن به مشکلات مهاجران را آغاز کرده و مشغول تهیه برنامه توسعه و سازندگی است و توانسته از مصیبت عظمای خلاء وجود امام راحل، بنیانگذار جمهوری اسلامی، بدون مشکل به‌کار ادامه دهد و خیال خام و امیدِ واهیِ ناظران و دشمنان را در مصیبت فقدان امام (ره)، نقش برآب کند. صدام، به‌جای پند گرفتن از عاقبت شوم تجاوز به ایران، به فکر حلّ مشکلات از راه اشغال کویت افتاد؛ به امید تحصیل ثروت عظیم نفت کویت که در گذشته هم آنجا را جزو خاک عراق می‌دانست.

اما این بار هم *«سرکه‌انگبین صفرا فزود»* و در تاریخ ۱۱ مرداد ۱۳۶۹ (۲ آگوست ۱۹۹۰)، ظرف چند ساعت، ارتش عراق با ۱۴۰ هزار نیرو و ۱۸۰۰ فروند

تانک، خود را به کاخ امیر کویت رساند. سربازان دیکتاتور بغداد، هرچه از اموال منقول یافتند، غارت کردند و در ۱۷ مرداد، کویت را با نام «الکاظمه»، به‌عنوان استان نوزدهم عراق، اعلان و «علاء حسین» را به عنوان استاندار گماشتند. آنها همراه غنایم زیاد و انبوهی از نیروهای بخت برگشتهٔ کویت، پیروزمندانه به عراق برگشتند؛ اما به زودی ابلهانه بودن تجاوز دوم خود را پذیرا شدند.

فقط خوشحال بودند که ایران در آن مدت کوتاه، برای جبران ظلم‌هایی که دیده، از پُشت به آنها خنجر نزده است. روشن بود که انحصارگران مستکبر در این مورد بی‌تفاوت نمی‌مانند، به‌خصوص که خاندان حاکم کویت هم سریعاً از میدان فرار کردند و با موجودی‌های فراوان‌شان در خارج، به حیات خود ادامه دادند. جمع زیادی از آنها، با اتومبیل و دارایی‌های قابل انتقال، به ایران پناه آوردند که به گرمی پذیرفته شدند.

بعد از این حوادث، مسایل زیادی را در خاطرات سال ۱۳۷۰، به‌صورت اشاره می‌خوانید و می‌بینید که صدام از چاله‌ای به چاه افتاد و در پایان، از گوری که به عنوان پناهگاه ساخته بود، بیرون کشیده شد و بالای دار رفت. ارتش بعثی هم به‌روز سیاه نشست.

غرب تلاش همه‌جانبه‌ای را برای بیرون کردن عراق از کویت آغاز کرد. صدام هم برای استقرار در کویت و احتمالاً برای ادامه پیشرفت در سواحل خلیج‌فارس تقلا می‌نمود. صدام در نامه‌اش به من، مرزهای آبی عراق و ایران را هشتصد کیلومتر ثبت کرده بود![1] در فاصله اشغال کویت تا اخراج عراق از آن، حوادث و اتفاقات زیادی

---

۱ - اشاره به نامه مورخ ۸ مرداد ۱۳۶۹ صدام حسین، رییس‌جمهور وقت عراق به آیت الله هاشمی رفسنجانی، رییس‌جمهوری اسلامی ایران. صدام حسین در این نامه چنین نوشته بود: « اشراری که در کمین ما هستند، ممکن است به انگیزه ناتوانی در تحقق اهداف‌شان، بدون درگیر کردن دو کشور و یا یکی از آنها در جنگ و شاید هم به دلیل نگرانی از سلاح های انباشته شده نزد طرفین نزاع، و چه بسا با انگیزه تمایل آنها برای شناخت کارایی آن سلاح ها و یا بخشی از آنها با به‌کارگیری ابزارهای پلید خود برای زده شدن جرقه بکوشند و برای این کار، شاید مشکل چندانی نداشته باشند، آن هم در جبهه ای که تنها در خشکی ۱۲۰۰ کیلومترو در دریا، تقریباً ۸۰۰ کیلومتر ادامه دارد» . برای مطالعه متن کامل نامه، رجوع کنید ← کتاب «هاشمی رفسنجانی، کارنامه و خاطرات سال ۱۳۶۹؛ اعتدال و پیروزی» به‌اهتمام عماد هاشمی، دفتر نشر معارف انقلاب، ۱۳۹۲ ، صفحه ۶۳۷.

روی داد که در این مقدمه نمی‌گنجد. یکی از مهم‌ترین کارها، تعبیه مواد منفجره در چاه‌ها و مخازن نفت کویت توسط ارتش بعث بود؛ تا اگر روزی مجبور شدند کویت را تخلیه کنند، با انفجار آنها، زمین سوخته تحویل دهند. آنها چنین کاری را قبلاً در حلبچه کرده بودند.

قیام شیعیان و کُردها علیه صدام

طبیعی بود که در این فاصله، مخالفان رژیم بعثی، با دیدن مشکلات رو به وخامت عراق، به فکر قیام باشند که انجام هم شد، ولی با سرکوب قساوت‌بار بعث عراق، با تقدیم شهدا و مهاجرت‌های وسیع و از دست دادن امکانات و تحمل رنج‌های فراوان شیعه و اکراد، صفحات ننگ‌آوری در تاریخ عراق ثبت شد. البته ایران با پذیرش مهاجران و دادن کمک‌های ممکن، وظیفه انسانی و اسلامی خود را انجام داد و از آیت‌الله خویی، [مرجع تقلید شیعیان عراق]، دفاع کرد. ایشان، تحت فشار و بازداشت، مجبور به انجام مصاحبه‌ای شدند که روح‌شان نیز از آن بیزار بود. گویا در پانزدهم رمضان سال ۱۴۱۱ هجری قمری - دهم فروردین ۱۳۷۰- که مردم عراق در انتفاضه شعبانیه علیه صدام قیام کره بودند، آیت‌الله خویی به دلیل حمایت از مردم و حتی تعیین شورای رهبری انقلاب، توسط حزب بعث بازداشت و به بغداد فرستاده می‌شوند تا با صدام دیدار کنند. از دیدار ساختگی عکس گرفته و به نقل از آیت‌الله خویی، مطالبی منتشر کرده بودند.

نقش جمهوری اسلامی ایران

در این قطعه تاریخ، ایران مسئولانه با حوادث مواجه شد. ایران، ضمن کمک به مظلومان و پناه دادن به آنها، توانست عراق را از اراضی‌ای که برخلاف قطعنامه ۵۹۸ نگه داشته بود، بیرون کند و اسیران خود و عراق را که در انتظار پیوستن به بستگان و مردم‌شان رنج می‌بردند، آزاد نماید و صدام را وادار به پذیرش پیمان ۱۹۷۵ الجزایر کند؛ همان پیمانی که صدام، قبل از شروع حمله به ایران، آن را در برابر دوربین‌های تلویزیون پاره کرده بود.

ایران همچنین ابایی از پذیرش تعدادی از هواپیماهای عراق که نگران انهدامشان در حمله غربی‌ها بودند، نداشت و البته توانست، عملاً قطعنامه ۵۹۸ را که صدام نمی‌خواست اجرا کند، به مرحله اجرا درآورد. بخشی از این موارد، مربوط به سال قبل است و در خاطرات ۱۳۶۹ به تفصیل آمده است.

با ماجراجویی عراق درکویت که منجر به تحریم‌های شدید شورای امنیت سازمان ملل، موسوم به «نفت در برابر غذا» شد و نهایتاً به خلع سلاح و جنگ رسید، قیمت نفت و احتیاج به نفت ایران بالا رفت؛ از این رهگذر برخی از مشکلات ارزی ایران از لحاظ درآمد هم برطرف شد.

کشورهای عرب منطقه

در دوران دفاع مقدس،اغلب کشورهای منطقه، به‌خاطر عروبت یا وابستگی، در کنار صدامیان و علیه ما بودند. بعد از اشغال کویت، احساسات کشورهای عرب منطقه، علیه صدام شد و از طرفی با رفتار مناسب ما در کویت مواجه شدند. رفته رفته، روابط ایران و همسایگان عرب منطقه، به طور نسبی حسنه شد و در این میان رفتار عربستان‌سعودی که محور ضدیت اعراب منطقه با ایران شده بود، با تدبیرهای مناسب تغییر یافت و مساله غامض حج و عُمره که پس از شهادت صدها نفر از حاجیان ایرانی در مکه، بسیار بحرانی بود، حل شد و موارد همکاری‌ها زیاد گردید. برنامه زیارت حج و عُمره از سر گرفته شد.

این کار برای مردم دیندار و مسلمان ما، حکم مائده آسمانی داشت. از آن پس، همکاری‌های مفید منطقه‌ای توسعه یافت و روابط قطع شده با اردن، مراکش و تونس از سر گرفته شد. در سوریه و لبنان نیز، شرایط خوب همکاری، وسیع‌تر از قبل سامان پیدا کرد.

نگاه به شرق

گرچه سیاست اعلان شده نظام پس از پیروزی انقلاب اسلامی، «نه شرقی، نه غربی» بود، ولی تیرگی روابط با غرب به سردمداری آمریکا بیشتر بود. روابط با شوروی هم

به‌خاطر اشغال افغانستان و حمایت ما از مردم این کشور و کمک‌های فراوان شوروی به عراق که از سال‌ها پیش، عراق را جزو اقمار خود به‌حساب می‌آورد، تیره بود، ولی رابطه رسمی داشتیم.

روابط با کشورهای چین و ژاپن، به خاطر سفری که در سال‌های دفاع مقدس، من به عنوان رییس مجلس داشتم و پیام‌های شفاهی امام(ره)، مبنی بر اراده برقراری روابط استراتژیک را به آن دو کشور رساندم، چندان سرد نبود؛ چین توازنی را در دادن بعضی نیازهای نظامی به ما و عراق مراعات می‌کرد و با ژاپن نیز همکاری غیرنظامی داشتیم.

با سیاست نرمش آقای [میخاییل] گورباچف، [رهبر اتحاد جماهیر شوروی] و بیرون کشیدن نیروهای شوروی از افغانستان و نامهٔ تاریخی امام (ره) به ایشان و نهایتاً سفر بسیار گرم من به شوروی در سِمَت ریاست مجلس شورای اسلامی، و امضای قرارداد وسیع همکاری‌های مهم اقتصادی، عمرانی و نظامی، با این کشور مشکلی نداشتیم و در دولت سازندگی، بسیاری از توافق‌ها، حالت اجرایی گرفت. آقای گورباچف با اعزام معاون وزارت امور خارجه به ایران، پیشنهاد همکارهای بیشتری را مطرح کرد و پیام ابراز تمایل برای سفر به ایران را فرستاد.

روابط ایران با غرب هم به تدریج حسنه شد و همکاری‌های مالی، عمرانی، سیاسی و فرهنگی شکل گرفت. با رفتار معتدلانه ایران در مسایل حاد منطقه، مانند مساله گروگان‌ها در لبنان و رفتار مناسب در عراق، علیرغم پیشنهاد و اصرار بعضی از تندروهای رادیکال، مبنی بر حمایت از صدام، به هنگام محاصره و تحریم و حمله نظامی ناتو به آن کشور و خودداری ما از مواضع تند و اکتفا به مخالفت نظری با دخالت نظامی در عراق و اقدام به نجات جمعی از گروگان‌های غربی در لبنان و نیز آزاد کردن هواپیمای ربوده شده تی دبلیو. ای که با ۱۴۰ مسافر و ۸ خدمه، ربوده شده و خلبان را مجبور کرده بودند در فرودگاه بیروت بر زمین بنشیند؛ همه این سیاست‌های تنش‌زدا و مسئولانه، غربی‌ها را از کرده‌های نادرست خود در جنگ و تحریم، به حال انفعال انداخت. روابط با اروپا عادی شد و بسیاری از طرح‌های مهم ما، با فاینانس غرب و کمک‌های فنی آنها به نتیجه رسید.

آمریکا

در این میان آمریکا که در پایان جنگ، عملاً با ایران و به نفع عراق وارد جنگ شده بود، علاوه بر دادن اطلاعات و تبلیغات برای عراق، چند هدف مهم ما در خلیج فارس و همچنین ناو و هلی‌کوپتر و سکوهای نفتی و هواپیمای ایرباس مسافربری با حدود سیصد سرنشین را منهدم کرده بود. این کشور هنوز از رفتار خشن و ناگوار خود علیه انقلاب اسلامی، دست برنداشته و حاضر به انجام قراردادهای مهم نظامی و تسلیحاتی قبل از انقلاب با ایران نبود.

آمریکا، علیرغم وعده‌هایی که به وسیله ژاپن، دبیرکل سازمان ملل و ترکیه، برای کمک ایران به نجات گروگان‌ها در لبنان داده بود، به وعده‌ها وفا نکرد و همچنان در شرایط منفی روابط بودیم؛ گرچه پیام‌های دوستانه‌ای ارسال می‌داشت و خواستار همکاری بیشتر بود، ولی جواب ما این بود که برای اثبات صداقت، لازم است ابتدا اموال و کالاهای ایران را که ظالمانه نگه داشته بود، به ما پس بدهد، ولی زیر بار نمی‌رفت و این وضع تاکنون، به همین منوال ادامه داشته است.

جمهوری‌های آسیای مرکزی و قفقاز

پس از آغاز فروپاشی اتحاد جماهیر شوروی، توجه جمهوری‌های رو به استقلال، به جمهوری اسلامی ایران جذب شد. ما هم به جمهوری‌های مسلمان‌نشین، با سفرها و ارتباطات، توجه ویژه نشان دادیم.

مردم جمهوری آذربایجان، علناً با ایران ابراز همبستگی می‌کردند و در دوران تلاش برای استقلال، دو سوی رود مرزی ارس، شاهد حضور ایرانیان و آذری‌ها به‌طور روزانه و مبادله شعارها و پیام برادری اسلامی بود. به‌خصوص در سفر من به باکو در سال ۱۳۶۹و استقبال کم‌نظیر مردم، قبل از استقلال، عکس‌ها و فیلم‌ها مبادله می‌شد. در جمهوری‌های ترکمنستان، ازبکستان، قرقیزستان، قزاقستان و تاجیکستان نیز به تدریج این جاذبه‌ها خودنمایی می‌کرد.

این جمهوری‌ها، پس از استقلال، به کمک‌های ایران چشم امید داشتند و ما هم دریغ نمی‌کردیم. وزارت امور خارجه ایران، تلاش چشمگیری برای ایجاد روابط

سیاسی و فرهنگی و به‌خصوص ارتباطات دینی می‌کرد که مردم تشنه آن بودند. در ایران، شورای عالی رسیدگی به این جمهوری‌ها شکل گرفت و جلسات آن به‌طور منظم برگزار می‌شد و خود من هم شرکت می‌کردم.

در تأمین نیازهای ضروری آنها و سفرهای دوستانه، به‌خصوص پس از به رسمیت شناختن این کشورها، کوتاهی نمی‌کردیم. سران این کشورها، بدون استثنا، ایران را پناه خود می‌خواندند و گاهی با تعبیر خانه دوم یاد می‌کردند. حتی وقتی که در آذربایجان، مشکل جنگ با ارامنه پیش آمد، آقای [حیدر]علی‌اف، رییس‌جمهور در یک جلسه رسمی، با حضور مقامات دولت، به من صریحاً گفت: «شهرهای آذربایجان را از خود بدانید و برای حفظ آنها کمک کنید.»

جالب اینکه در زلزله وسیع و شدید گیلان، قزوین و زنجان، کاروان‌های کمک مردم آذربایجان به زلزله‌زدگان، شبیه کمک‌های استان‌های معین خودمان بود. درخواست اتصال راه‌آهن ایران به جمهوری‌های آسیای میانه، در صدر خواسته‌هایشان بود که ما هم این خواسته را عملی کردیم و هنگام افتتاح آن، همهٔ رؤسای این جمهوری‌ها به ایران آمدند و از مشهد سوار قطار ویژه تشریفاتی ایران شدند و با هم برای افتتاح، به سرخس رفتیم که یک همایش و جشن تاریخی بود.

آنان در همان سفر، خواستار تقویت سازمان [همکاری های اقتصادی] اکو شدند که اعضای آن به ۹ کشور، با سیصد میلیون نفر جمعیت رسیده بود. ایران، اولین هواپیمای خط هوایی اکو را در فرودگاه منطقه ویژه اقتصادی سرخس، با حضور سران اکو به پرواز درآورد و مسؤولان سه کشور ایران، افغانستان و تاجیکستان، با تسلط به زبان مشترک، فارسی صحبت می‌کردند.

گاهی بعضی از آنها، تلفنی از من می‌خواستند که برای جلوگیری از قحطی برایشان آرد بفرستیم و ما هم بی‌درنگ ارسال می‌کردیم که بعداً بهای آن پرداخته شد. شورای سواحل خزر را تشکیل دادیم که آنها اصرار داشتند، دبیرخانه آن در منطقه سرسبز شمال ایران و جنوب دریای خزر باشد.

یک بار، رییس‌جمهور گرجستان که به‌خاطر قطع کمک‌های روسیه در زمستان، در برف سنگین و سرمای سخت، فاقد گاز و برق بودند و حتی در سفرم به این کشور،

اتاق مرا با کپسول گاز گرم می‌کردند، خواست تا یک میلیارد مترمکعب گاز، از طریق خط لوله گازی که قبل از انقلاب، گاز ایران را به شوروی می‌برد و بعد از انقلاب تعطیل شده بود، به گرجستان بدهیم که به اقساط بهای آن را بعداً بدهند و این کار عملی شد. آنها در بندرگاه دریای سیاه، منطقه‌ای را به ایران دادند که بین بندرعباس و بندر بوتی، در دریای سیاه، یک راه دریایی بین‌المللی برای ارتباط جنوب و شمال برقرار شود.

با همدلی قابل توجه میان ما و ترکمنستان، آنها لوله گاز خود را به ایران رساندند. ما این گاز را با قیمت نازل می‌گرفتیم که قدم اول برای ترانزیت منابع عظیم گاز ترکمنستان به کشورهای ترکیه و غرب بود. این خط لوله، هم برای ما و هم برای ترکمنستان، بسیار ارزشمند بود و آنها را از وابستگی انحصاری به روسیه، نجات می‌داد. حتی مذاکرات برای فروش کلی گاز اضافی ترکمنستان به ایران را آغاز کردیم، اما متاسفانه بعد از دولت من کوتاهی شد، وگرنه اکنون ایران صاحب انحصاری منابع گاز منطقه شده بود.

در سفری که آقای [صفرمراد] نیازُف، [رییس‌جمهور ترکمنستان] به ایران داشت، با اصرار ایشان، با هم کار ساخت خط لوله گاز ترانزیت را در جنوب تهران، به صورت نمادین، در حال جوش دادن کلنگ زدیم.

افغانستان که به کمک ما و دیگران، از یوغ اشغال شوروی نجات یافته بود، خود را وام‌دار ایران می‌دید و در سازمان اکو، جانبدار جدی ایران بود و ما هم از یاری‌رسانی به مردم آزاد شده افغانستان در حد وسیع دریغ نمی‌کردیم.

با کشورهای هند، چین، کره، ویتنام و به طور کلی شرق آسیا و به‌خصوص پاکستان و مالزی، روابط بسیار گرم و همکاری‌های فراوان داشتیم. کشورهای آمریکای لاتین هم اشتیاق زیادی به همکاری با ایران نشان می‌دادند. آرژانتین با کمک موثر خود، مشکل نیروگاه تحقیقاتی هسته‌ای امیرآباد را که پس از قطع روابط با آمریکا از کار افتاده بود، با رآکتور و سوخت جدید حل کرد که هنوز هم ادامه دارد.

کوبا با انحلال شوروی، دچار مشکل بسیار جدی سوخت شده بود و آقای فیدل

کاسترو، [رهبر کوبا]، با اعزام فرزندش به ایران، برای مبادله شکر با نفت، خواستار همکاری‌های همه جانبه شد و از همین رهگذر، برای تأمین یکی از مهم‌ترین نیازهای علمی و فنی ما، در زمینه ساخت دستگاه بسیار مهم در صنعت بیوتکنولوژی، در جهت معالجه بیماری هپاتیت و سایر نیازهای ما، در بنیان این بخش از دانش استراتژیک و های‌تک بیولوژی، کمک کرد.

در آن زمان، غرب حاضر به دادن این فناوری نبود و ما بر همان پایه، امروز تا مرز تولید سلول‌های بنیادی و دیگر پیشرفت های افتخارآمیز علمی، در سطح بسیار خوبی پیش رفتیم.

از کره شمالی برای توسعه صنایع موشکی بهره گرفتیم؛ البته در زمان دفاع مقدس، خودمان با تولید موشک‌های تا بُرد ۱۰۰ کیلومتر، راه را آغاز کرده بودیم و اکنون استکبار جهانی، خیز تضعیف قدرت علمی و فنی صنایع هوا فضای ما را دارد که البته دیگر دیر شده است! امروز دیگر ماهواره‌های حامل موجود زندهٔ ایران، به فضا می‌روند و سالم بر می‌گردند.

* * *

تا اینجا نتایج بخشی از اقدامات جهانی برای رفع موانع و آماده کردن کشور جهت حل مشکلات ناشی از عقب ماندگی های میراث رژیم پهلوی و دوران آشوب بعد از پیروزی و خرابی‌ها و عقب رفتن دوران دفاع مقدس را در زمینه‌سازی اجرای سیاست‌ها و برنامه‌های اجرایی پنج‌ساله اول، به اختصار آوردم و اکنون می‌خواهم فهرستی از دستاوردهای اقتصادی، فنی، سیاسی، اجتماعی و فرهنگی را بیاورم؛ البته می‌توانید مطالب مبسوط‌تر را با ترتیب تاریخی در این کتاب و کتاب خاطرات سال ۱۳۶۹ بخوانید.

دستاوردهای سیاسی و اجتماعی

۱- حل مشکل عراق که در سالیان دور تا این زمان، خسارات زیادی وارد کرده بود.

۲- مراجعت سرافرازانه آزادگان که روح و جسم و جان‌مان را آزرده داشت.
۳- اخراج کامل دشمن از آخرین وجب‌های اشغال شده میهن اسلامی.
۴- حل مشکل انجام فریضه مهم حج که امام راحل را غمگین و مردم را نگران ساخته بود.
۵- ترمیم و تحسین روابط خصمانه با کشورهای عربی که در جنگ جانب صدامیان را گرفته بودند.
۶- تقویت توجه به نهضت‌های اسلامی که در مسیر حق و عدالت و ستیز با ستم فعال بودند.
۷- تحسین موقعیت کشورمان در سازمان‌های مفید و مؤثر بین المللی که دچار ضعف و آسیب شده بود.
۸- عضویت در کمیسیون حقوق بشر سازمان ملل، با هدف دفاع از حق و مخالفت با سوءاستفاده‌ها.
۹- فعال شدن همکاری‌های سیاسی، اقتصادی، علمی و فنی با کشورهای شرق و غرب.
۱۰- جانبداری معنادار از جنبش عدم تعهد و همچنین کشورهای عقب نگه داشته شده دنیا.
۱۱- بازشدن محیط و ابزار برای بهره‌گیری از منابع خلیج فارس و تلاش برای رفع بحران‌های این منطقه.
۱۲- فعال کردن سازمان همکاری‌های اقتصادی اکو و توسعه و تقویت آن.
۱۳- اثبات حقانیت ایران در جنگ تحمیلی و تعیین خسارات با آمدن دبیر کل سازمان ملل و هیات بررسی خسارات وارده به ایران و تعیین مبلغ غرامت استحقاقی.
۱۴- سرعت در بازسازی و مین‌زدایی و برگرداندن مهاجران زجرکشیده و چشم‌انتظار به وطن.
۱۵- رفع موانع مهاجران ایرانی، مایل به مراجعت از خارج کشور.

دستاوردهای اقتصادی و صنعتی

۱- کم شدن کسر بودجه و استقراض از بانک مرکزی و پرداختن بخشی از وام‌های گذشته.

۲- هدایت نقدینگی‌های مزاحم به سوی عمران و سازندگی و خدمات مفید که در عمل، آثار مخرب نقدینگی، تبدیل به سرمایه‌هایی در خدمت رفاه و توسعه شد.

۳- تبدیل وضع بانک‌ها از ضرر دهی به سود آفرینی، از طریق جذب نقدینگی‌های انگلی به سپرده گذاری‌ها و سپس مشارکت بانک‌ها در طرح‌های توسعه ملی.

۴- رشد تولید ناخالص کشور و تبدیل رشد منفی به رشد مثبت و در عمل بزرگ‌شدن و بالا رفتن اقتصاد و سود سرانه را در پی داشت؛ در سال ۱۳۶۹ رشد تولید به ده درصد رسید.

۵- تجدید فعالیت واحدهای تولیدی که پس از انقلاب و در جنگ، دچار ضعف تولید و یا تعطیلی شده بودند، با تهیه مواد اولیه و قطعات و نوسازی و تامین سرمایه در گردش.

۶- اصلاح درآمدها با بالا رفتن سهم درآمد اقشار ضعیف و کم شدن درآمد دهک بالا که برای اولین بار ضریب جینی به نفع دهک های پایین اصلاح شد و روند تقویت قشر متوسط جامعه را در پی داشت و کالاهای بادوام به خانه‌های فقرا راه یافت که پیش از آن سابقه نداشت.

۷- رشد بودجه و اعتبارات عمرانی و اصلاح شدن نسبت اعتبارات عمرانی به هزینه جاری، به گونه‌ای که سهم عمرانی از ۳۰ درصد اعتبارات بالا رفت و عمل هم شد و در نتیجه رشد اشتغال را در پی داشت و اُفت آمار بیکاری را که ۱۶درصد بود، به ۹ درصد کاهش داد.

۸- جذب ارزهای سرگردان که در سال‌های جنگ، در دست افراد و خانواده‌ها به عنوان سرمایه جمع شده بود و آوردن سرمایه راکد به چرخه فعال اقتصادی تولید و تجارت.

۹- جذب ارزهای ایرانیان که در خارج کشور نگهداری می‌شد، به داخل، با اجازه ورود کالا بدون انتقال ارز که تا آن زمان مقدور نبود و سود زیادی هم نصیب

صاحبان آنها می‌کرد؛ به‌خاطر بازار پر رونق و رسوب بسیاری از سودها در داخل با سرمایه‌گذاری در امور مولّد و پایدار.

۱۰- کم‌کردن قاچاق کالاها در واردات و صادرات از طریق قانونی نمودن تجارت خارجی در آن نوع از کالاها که در زمان جنگ ممنوع بود. این کار آثار زیادی در کم شدن جرایم و سودهای حرام و انحرافات اخلاقی داشت و البته بر مالیات‌ها هم اثر مثبت گذاشت.

۱۱- تعدیل بعضی از قسمت‌های یارانه‌ای برای رفع محدودیت‌ها و بالا بردن درآمد خزانه و جلوگیری از مصرف مُسرفانه و بهترکردن خدمات که در عمل رضایت جامعه را فراهم کرد، مثل گاز، برق، آب، گازوییل و مازوت. به عنوان مثال، بهای بنزین شش برابر شد و از لیتری ۵۰ ریال به ۳۰۰ ریال رسید؛ در کنار آزاد کردن بنزین در حد نیاز همه، هم مردم راحت شدند و هم بازار سیاه که قیمت در آن، ده برابر قیمت کوپن دولتی بود، جمع شد و جامعه را چنان راحت و خوشحال کرد که اعتراضی به گوش نرسید. مقایسه کنید با شیوه بالا بردن مواد سوختی در سال‌های اخیر که چه بلایی در جامعه به وجود آورد.

۱۲- تعدیل نرخ خریدهای تضمینی کالاهای تولیدی کشاورزی، با هدف تشویق تولید کشاورزان و بالا رفتن تولید که آثار آن، با تعدیل قیمت نهاده‌های کشاورزی و صنعتی، فوراً مشاهده شد.

۱۳- آغاز خصوصی‌سازی و کم کردن بار دولت و سودآور نمودن سرمایه‌ها براساس آیین‌نامه دقیق و حساب شده، با مدیریت شادروان دکتر [حسن]حبیبی، [معاون اول رییس‌جمهور] و در نظر گرفتن سهم قانونی کارگران، با واگذاری سهام آنها که باعث رشد تولید شد.

۱۴- توجه به صنایع دستی و روستایی، با هدف حفظ و بالندگی روستاها و کم‌کردن موج مهاجرت از روستا و سهم بیشتر در تجارت جهانی صنایع دستی و تقویت اقتصاد خانوارهای روستایی.

۱۵- آزاد کردن قیمت بسیاری از کالاها که محدودیت‌های زمان جنگ، دیگر مانع آزاد بودن قیمت‌ها نبود و جالب توجه این است که به‌خاطر اشباع بازار، باعث

بالارفتن قیمت‌ها نشد و بازار سیاه از میان رفت.

۱۶- وفور عرضه کالاهای ساختمانی، با هدف تأمین نیازهای سازندگی و توسعه و جلوگیری از دلال بازی و سودهای بادآورده و رونق سازندگی.

۱۷- توسعه و فعال‌تر کردن نمایشگاه‌های فصلی و سالانه داخلی و بین‌المللی در حمایت از تولید و عرضه و دادن حق و فرصت انتخاب به مصرف کننده.

۱۸- ترمیم دستمزد و حقوق کارمندان و کارگران که در دوران جنگ، امکان آن نبود و جبران عقب افتادگی.

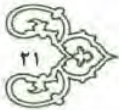
۱۹- بالابردن درآمد شهرداری‌ها با هدف ارایه خدمت بهتر به شهروندان و ترمیم فرسودگی‌های دوران دفاع مقدس و تأمین ابزار کار که به جبهه‌ها برده بودند. این کار منجر به شادابی فضاهای شهری شد.

۲۰ – فعال کردن بورس‌ها که پس از انقلاب دچار فرسودگی و کم رونق شده بود؛ با هدف جذب سرمایه‌های خُرد و کلان و تقویت بازار سرمایه برای پشتوانه سازندگی‌ها.

۲۱- تسریع در تقویت صنایع بخش نفت و ترمیم خرابی‌های جنگ که نیاز کلی کشور بود و رشد تولید و بازیابی بازارهای از دست رفته و به‌خصوص جلوگیری از هدر رفتن مخازن مشترک و مهاجرت نیروهای کاردان و عالم و تأمین نیاز مالی دولت و خزانه و قدرت رقابت و تاثیرگذاری جهانی و نیازهای مصرفی پالایشگاه‌ها و بنگاه‌های تولیدی.

۲۲- تقویت صنایع پتروشیمی، به عنوان مهم‌ترین میدان دارای مزیت اقتصادی و تأمین خوراک هزاران صنعت پایین دستی که با صادرات پُرسود و رقابت بالا، برنامه‌ریزی شده بود.

۲۳- توجه ویژه به توسعه شهرک‌های صنعتی، با هدف رفع مشکل تولیدگران و صنعتگران از لحاظ زمین، آب، برق، گاز و کم شدن هزینه تولید و بردن صنایع از شهرها برای جلوگیری از تخریب محیط زیست و تأسیس مناطق و مجتمع‌های صنعتی برای روستاها، با هدف ایجاد اشتغال برای نیروهای مازاد کشاورزی روستایی و بردن صنعت به روستاها.

۲۴- توجه ویژه به بخش کشاورزی، با توسعه آموزش و ترویج و تأمین نهاده‌ها و مهار آب‌ها با سدهای مخزنی و انحرافی و کانال سازی مزارع و بیمه‌های موثر و تامین به موقع کود و سم و بذر و پرداخت به موقع وجه خرید تضمینی و توسعه تعاونی‌ها، به منظور استفاده یکپارچه از زمین خُرده مالکان و کم کردن هزینه‌ها، بااستفاده از کشاورزی مکانیزه و استفاده از آبیاری تحت فشار، با هدف بهره‌برداری عالمانه از آب و زمین و کم شدن مصرف آب و امکان استفاده از اراضی بایر و موات و انبارداری و انتقال محصول به بازار مصرف و بهینه‌سازی مزارع و باغات، با شخم عمیق و اراضی دیمی، با شخم‌های جهت دار، در مصرف آب و حفظ خاک و آوردن گونه‌های مناسب آب و هوای منطقه و کمک به چایکارها برای بهتر کردن کشت محصول با خرید تضمینی و جلوگیری از قاچاق واردات.

۲۵- توجه و تسریع و ترمیم پالایشگاه‌های آسیب دیده از جنگ و ساخت پالایشگاه‌های جدید، با هدف جلوگیری از واردات فراورده و نیز صادرات فراورده‌ها به‌جای نفت خام.

۲۶- در صنایع فلزی از قبیل فولادسازی، آلومینیوم، مس و خودروسازی از سواری، کامیون، اتوبوس و مینی‌بوس و صنایع ریلی، پیشرفت‌های چشمگیری داشتیم. با تقویت صنعت قطعه‌سازی، علاوه بر اشتغال خوب نیروهای حرفه‌ای، تولید سرعت گرفت، کشتی‌سازی وارد مرحله جدیدی شد و در بخش نظامی و هم غیرنظامی، به سطح خوبی در تولید شناورها دست یافتیم.

۲۷- در ساخت تجهیزات بهداشتی و درمانی و داروسازی، گام‌های بلندی برداشته شد و تولید واکسن‌ها چشمگیر شد.

۲۸- در اکتشاف و استخراج معادن از قبیل سنگ آهن، مس، کروم، طلا، منگنز و اورانیوم و نظایر آن، کشور وارد مرحله جدیدی شد.

۲۹- با ماشین‌سازی و قالب‌سازی سبک و سنگین و ساخت سی‌ان سی‌ها، بخش مهمی از نیروگاه‌های بخار و گازی، در داخل کشور تولید می‌شد.

۳۰- صنایع سنگین و مادر، مثل آذرآب و تراکتورسازی و ماشین‌آلات آبیاری تحت فشار و حفاری و ماشین‌های تراش و خطوط تولید و برج‌های بلند نیروگاه‌ها و

کابل‌سازی سبک و سنگین و دکل‌های کوچک و بزرگ خطوط انتقال و فیبرنوری تکمیل و ساخته شد و یا در مسیر ساخت قرار گرفت. ساخت سیلوهای بزرگ و سردخانه‌ها نیز که قبلاً به طور کلی به دست خارجی‌ها سپرده می‌شد، بومی شد.

۳۰- در ساخت بنادر، اسکله‌ها، تونل‌ها، پل‌های بلند و بزرگ و مرتفع، کارخانه‌های بزرگ قند، نیشکر، کاغذسازی و پتروشیمی و تولید الیاف و قطعات مهم و پیچیده واحدهای بزرگ صنعتی و طراحی و ساخت سدهای بتونی و خاکی، صاحب تکنولوژی شدیم.

در بسیاری از فهرست بلند صنایع مذکور و موارد زیادی که در این فهرست نیامده، از زمان طراحی تا پایان کار و یا در مسیر کار و یا در افتتاح و بهره‌برداری و یا در تکمیل و بهسازی، شخصاً حضور داشتم.

نکته مهم دیگر، توجه به توسعه صنایع نظامی در دوران دفاع مقدس و استفاده از نیازهای صنعتی جنگ در واحدهای غیرنظامی بود. پس از جنگ هم بسیاری از نیازهای مصرفی جامعه یا قطعات جانبی واحدهای صنعتی غیر نظامی، از مجموعه صنایع نظامی تأمین می‌شد که هم این واحدهای نظامی سود بردند و فعال ماندند و هم پشتیبانی خوبی از نیازهای فنی و صنعتی و مصرفی غیرنظامی به عمل آمد. در حقیقت این دو بخش، به‌خاطر هماهنگی خوبی که بخش نظامی و بخش غیرنظامی داشتند، مکمل یکدیگر بودند.

برای کار در دریا، صنایع دریایی بسیار ضعیف و سطحی بودند. با برنامه‌ریزی و تشکیل شرکت صنایع دریایی با ابتکار فرزندم مهدی، همکاری وزارت صنایع سنگین و وزارت نفت، وارد مرحله تهیه تکنولوژی ساخت سکوهای دریایی و حفاری‌ها و بهره‌برداری‌ها در اعماق خلیج‌فارس شدیم و توانستیم لوله‌های کف دریا را با کوتینگ و جوش، برای عبور نفت و گاز بسازیم و وسایل لازم برای نصب و تعمیر لوله های کف دریا را فراهم کنیم.

در صنایع دریایی سپاه و ارتش، در زمان جنگ پایه ساخت زیردریایی‌ها و قایق‌های تندرو و سپس شناورهای سنگین فراهم شد. امروز شرکت صنایع دریایی در رقابت‌های مهم در شرق و غرب، می‌تواند برنده شود و به خوبی از عهده انجام

کار برآید و در کشورهایی مثل هند، پروژه‌های مهمی در دست انجام دارد.

نیروهای مسلح، بسیاری از نیازهای ساخت و لجستیک را بومی کرده‌اند و قایق‌های مسلح تندرو و پرنده و اژدرها و موشک‌های دقیق زن مورد نیاز را به آسانی می‌سازند و توسعه می‌دهند و ناوگان دریایی در اقیانوس اطلس حضور دارد.

دستاوردهای صنعت هسته ای

پیش از پیروزی انقلاب اسلامی، طرح های بزرگی در زمینه ساخت نیروگاه‌های برق هسته‌ای و بخش‌های دیگر صلح‌آمیز، با حمایت کشورهای فرانسه، آلمان و آمریکا جریان داشت.

بعد از پیروزی انقلاب، همه آنها، به جز نیروگاه تحقیقاتی امیرآباد، متوقف شد. در دوران جنگ، اقدامات محدودی برای تجدید حیات هسته‌ای در کشور انجام شد. بعد از ختم جنگ و آغاز دولت سازندگی، در این بخش هم فعالیت‌ها به طور جدی دنبال شد و در زمینه‌های گوناگون صلح‌آمیز، اقدامات مقدماتی را در حد مقدور شروع کردیم.

برای تکمیل نیروگاه بوشهر، پس از یاس از برگشت آلمان، با روسیه وارد مذاکره شدیم و نهایتاً قرارداد تکمیل آن بسته شد، ولی با مشکلاتی که پیش آمد، سال‌ها طول کشید تا قرارداد وارد مرحله اجرایی شود و با تاخیرهای مکرر و بالا بردن هزینه، نهایتاً امسال به بهره برداری رسید، ولی برای اموری، چند ماهی است که خاموش است.

همچنین در سفر من به چین، با خواست رییس‌جمهور این کشور، قرارداد ساخت دو نیروگاه ۳۰۰ مگاواتی بسته شد. رییس‌جمهور همراه تیم خبری و فیلمبرداری، به مقر من آمد و همان جا قرارداد را امضا کردیم. این قرارداد، مبلغ شصت میلیون دلار پیش‌پرداخت هم داشت، ولی بعد از مدتی، چین قرارداد را فسخ کرد و پول پرداختی ما را پس داد. بعضی معتقدند این‌گونه اقدام خبری چین، برای باج گرفتن از آمریکا بوده که پس از دریافت مابه‌ازاء، آن را فسخ کرده و بعضی هم فسخ را معلول فشارهای آمریکا می دانند.

قرارداد ساخت یو اف سی اصفهان هم به همین سرنوشت دچار شد؛ البته بخشی از آن را ساختند و نیمه کاره رها کردند؛ شاید با فشار غرب، ولی خودمان توانستیم با داشتن نقشه ها و فاز اجرایی، آن را تکمیل کنیم و به بهره برداری برسانیم.

همکاری‌هایی هم با چین در معدن اورانیوم ساغند داشتیم که آن را تکمیل نکردند، ولی خودمان به بهره برداری رساندیم و برای تولید کیک زرد از آن معدن، کارخانه‌ای را در اردکان یزد ساختیم. طرح ساخت سانتریفیوژ را هم با استفاده از نقشه‌های تهیه شده از نیروهای خودی ساخته شد که در نطنز فعال گردید.

آب سنگین هم با طرح سه دانشمند ایرانی آماده و به تایید یک شرکت روسی به عنوان مشاور رسید و اجرا شد؛ رآکتور آب سنگین هم توسط دانشمندان خودمان در حال ساخت و نزدیک به تکمیل است.

بخش‌های دیگر ساخت رادیو دارو و همچنین بهداشتی نگه‌داشتن محصولات کشاورزی و نظایر آن هم سال‌هاست که فعال است. در لیزر هم تا حد غنی سازی آزمایشی پیش رفتیم و سپس متوقف شد.

کار مهم دیگری که مطالعات و تحقیقات آن در جریان است، در مورد یکی از مهم ترین آرزوهای بشر است که به جای شکافت هسته‌ای، از جوش هسته‌ای، با فناوری گداخت برای تولید برق و انرژی استفاده شود؛ همانند سیستم خورشید که با جوش اتم‌ها، نور و حرارت تولید می کند. این طرح، سال‌هاست در دانشگاه آزاد اسلامی و دانشگاه امیرکبیر در حال تحقیق است.

اکنون چند کشور پیشرفته جهان، با همکاری مشغول بررسی و ساخت اولین نیروگاه این فناوری حیاتی هستند و امید دارند که در سال ۲۰۲۹ میلادی به بهره‌برداری برسد. چنین کاری اگر به نتیجه برسد، بزرگترین دستاورد بشر برای تامین انرژی خواهد بود

دستاوردهای فرهنگی و آموزشی

دولت سازندگی، در زمینه فرهنگ نیز دستاورهای بسیاری داشت که بخشی از آن را به اختصار ذکر می کنم:

۱- برنامه‌ریزی و اجرای گام جهشی در مبارزه با بی‌سوادی و ارتقای سواد عمومی:. در دولت سازندگی، تعداد باسوادان در جمعیت بالای شش سال، از ۲۷/۹ میلیون نفر به ۳۲ میلیون نفر افزایش یافت.

۲- تلاش برای ارتقای فضای باز سیاسی و آزادی مطبوعات و شکوفاسازی فضای رسانه‌ای کشور: رسانه‌های نوشتاری از ۱۶۳ عنوان به ۳۴۴ عنوان افزایش یافت، یا به عبارت دیگر دو برابر شد.

۳- سرمایه‌گذاری برای افزایش برنامه های رادیو تلویزیونی: در این زمینه با سرمایه‌گذاری های صورت گرفته، ضمن افزایش قابل توجه کمّی و کیفی برنامه‌های رادیویی و تلویزیونی، مناطق تحت پوشش شبکه‌های صدا و سیما افزایش یافت.

۴- توجه به بخش کتاب و فرهنگ کتابخوانی: در این بخش، آمارهای ثبت شده گویای آن است که تعداد عناوین انتشار یافته ۹۵ درصد رشد داشته و شمارگان کتاب نیز نسبت به قبل دو برابر شده است.

۵- برنامه‌ریزی برای تحکیم بنیان خانواده: در این سال، افزایش میزان ازدواج به تعداد حدود ۹۳ هزار مورد به ثبت رسیده است. جالب اینکه ازدواج از رشد ده برابری نسبت به طلاق برخوردار بوده است.

۶- حمایت از فرهنگ جهاد و ایثار و خانواده های شهدا و ایثارگران و آزادگان : مهمترین دغدغه دولت پنجم بود. رشد ۴۳ درصدی بودجه مربوط به این بخش، گویای توجه خاص به این مشعل‌داران فرهنگ جهاد و ایثار بوده است.

۶- سرمایه‌گذاری در آموزش و پرورش و آموزش عالی: توسعه ستایش انگیز آموزش در سطوح ابتدایی، متوسطه و عالی قابل توجه بود و آمار این عناوین در سالنامه های آماری سازمان برنامه و بودجه همان سال موجود است. تعداد دانشجویان ظرف دو سال نخست دولت سازندگی، رشد ۳۳ درصدی را تجربه کرد. تعداد

پذیرفته شدگان در دانشگاه ها در سال ۱۳۷۰ بیانگر رشد ۶۱ درصدی بود. اعضای هیات علمی دانشگاه ها نیز از رشد ۵۰ درصدی برخوردار شد که نشانگر سرمایه گذاری مناسب در این بخش است.

۷- موزه‌ها و نمایشگاه های فرهنگی و هنری و نمایشنامه های اجراشده نیز شاهد تحول جدی بود. در این بخش نیز آمارهای ثبت شده، نشان دهنده رشد مثبت است. به عنوان مثال، تعداد بازدیدکنندگان از موزه ها، دو میلیون نفر نسبت به سال قبل افزایش داشت. همچنین در این سال، تعداد ۴۳۷ نمایشنامه در سطح کشور اجرا شد.

۸- بخش ورزشی و تفریحات سالم نیز شاهد رشد بود. بودجه سازمان تربیت بدنی با ۸۵ درصد رشد، توانست در زمینه پر کردن اوقات فراغت و توجه به ورزش قهرمانی، اقدامات مهمی را به انجام برساند.

مقایسه همه این دستاوردها با سال های قبل و بعد از دولت کار و سازندگی، در کتاب محققانه نوشته آقای دکتر حسن واعظی که در دست چاپ است، به تفصیل آمده و در رسانه‌ها از جمله در روزنامه جمهوری اسلامی سال قبل انتشار یافته است

امور اداری

با استفاده از اختیارات شورای عالی اداری، اقدامات مفیدی در جهت اصلاح امور اداره کشور انجام شد که بخشی از آنها را می‌آورم:

۱- رفع موانع روان بودن صادرات و واردات و گمرک، با حذف گلوگاه‌های غیرضرور و سالم‌سازی نیروهای کار و اطلاع‌رسانی به مراجعه‌کنندگان و مکانیزه کردن کارهای دستی و وضع مقررات حمل بار.

۲- کم کردن مشکلات گشایش اعتبارات در بانک‌ها و گذاشت و برداشت از حساب‌ها و استفاده از کارت‌های اعتباری.

۳- کم سود کردن قاچاق کالا، از طریق روان سازی صادرات و واردات.

۴- ادغام نیروهای شهربانی، ژاندارمری و کمیته‌های انقلاب، تحت عنوان نیروی

انتظامی و ادغام وزارت دفاع و وزارت سپاه.
۵- صدور یک روزه گذرنامه و گواهینامه رانندگی.
۶- روان کردن کار انجام بیمه و پویایی سازمان تأمین اجتماعی.

* * *

در خاتمه از خوانندگان گرامی تقاضا می شود، با دقت در خاطرات فشرده سال ۱۳۷۰ و مراجعه به اسناد مفصل و مکتوب، تاثیر اعتدال، همدلی و وحدت در شکوفایی کشور را ارزیابی و نقد فرمایند.

اکبر هاشمی رفسنجانی
۱۳۹۲/۱۲/۱۱

آیت الله هاشمی رفسنجانی - ۱۳۷۰

یادداشت ناشر

بسم الله الرحمن الرحیم

کتابی که در دست دارید، یازدهمین کتاب از مجموعه یادداشت‌های روزانه حضرت آیت‌الله هاشمی رفسنجانی است. دفتر نشر معارف انقلاب که دومین دهه فعالیت انتشاراتی خود را پشت سر گذاشته است، اکنون با افتخار تازه‌ترین کتاب خود را به جامعه فرهیخته، ملت عزیز، دانشوران و مورخان، علاقه‌مندان تاریخ انقلاب شکوهمند اسلامی و پژوهشگران ارجمند تقدیم می‌کند.

آیت‌الله هاشمی رفسنجانی، کار نگارش روزانه خاطرات را از ۴۴ سالگی آغاز کرده‌اند. در سال پُرماجرای ۱۳۶۰، نخستین دفتر ثبت شد و این کار بزرگ و بسیار مهم تاریخی، بی وقفه تا امروز ادامه یافته است. به عبارت دیگر، ما امروز ۳۳ دفتر یادداشت‌های روزانه از ایشان داریم که ۲۲ دفتر آن هنوز فرصت انتشار به‌صورت کتاب را نیافته است.

مطالبی که در آن سال‌های پُرافتخار به رشته تحریر درآمده است، علاوه بر اهمیت روایی، نشان دهندهٔ تفکر، روحیه و عمل مسئولان کشور در آن سال‌ها می‌باشد و قطعاً این خاطرات در تدوین واقعیت های تاریخ انقلاب اسلامی، دستمایه مفید و ارزشمندی برای پژوهشگران و مورخان خواهد بود.

بسیار مشتاقم تا اولین کسی باشم که یادداشت‌های آیت‌الله هاشمی، دربارهٔ برخی از برهه‌های نفس‌گیر و حساس دهه اخیر را بخوانم؛ اما علت اینکه کتاب‌ها با فاصله حدود بیست سال از زمان نگارش منتشر می شود، این است که با گذشت زمان، برخی از مطالب، جنبه سری و محرمانه بودن خود را از دست می دهد و قابلیت انتشار می یابد. البته تلاش دفتر نشر معارف انقلاب، این خواهد بود که از سال ۱۳۹۳، دو دفتر از یادداشت‌ها، یکی در شش ماهه اول و یکی در شش ماهه دوم سال منتشر کند، تا بتواند پاسخگوی عطش علاقه‌مندان و دوستداران تاریخ معاصر کشور باشد.

اکنون که این یادداشت را می نویسم، چهرهٔ ملت عزیز و وفادار را در ذهنم مرور می کنم که در ایام برگزاری نمایشگاه بین المللی کتاب تهران، چهره به چهره از علاقه خود به مطالعه کتاب‌های خاطرات می‌گویند. خدا کند فرصتی شود تا نگاشته‌های محبت‌آمیز ملت، در دفتر یادبود دفتر نشر معارف انقلاب، در بیست سال گذشته نمایشگاه بین المللی کتاب، انتشار یابد.

برای من که سی سال عمرم را در هوای معطر نظام مقدس جمهوری اسلامی تنفس کرده‌ام و از نزدیک شاهد تلاش‌های جانفرسای آیت‌الله هاشمی برای مداومت و مراقبت از نهال جمهوری اسلامی و به بار نشستن آن بودم، خواندن جمله به جمله این خاطرات، تداعی‌کنندهٔ دورانی است که نظام مصمم و استوار، به دنبال تمدن‌سازی بود و تمام کوشش خود را معطوف ساختن جامعه‌ای الگو و نمونه، براساس تعالیم حیات بخش اسلام کرده بود.

با مطالعه خاطرات، مشاهده می‌کنید که دو گروه تندرو، همواره با هر بهانه‌ای مخالف این روند تمدن‌سازی و پیشرفت کشور هستند. روزگار به این هر دو گروه تندروی چپ و راست، فرصت نقش‌آفرینی در گستره همگانی سیاسی داد؛ همان‌ها که چوب لای چرخ دولت کار و سازندگی می گذاشتند و مدعی بودند که می‌توانند جمهوری اسلامی را به اهداف خود نزدیک کنند و کشور را به سر منزل مقصود برسانند.

نتیجه کار هر دو گروه تندرو، برای نظام فاجعه‌آمیز بود؛ هم آنها که امروز در

غرب نشسته‌اند و تیشه به ریشه نظام می‌زنند و هم گروه تندروی اخیر که با نقاب دینداری و مقدس‌مآبی، دولت سازندگی را دزد و غارتگر بیت‌المال خطاب می کردند و امروز تشت رسوایی‌شان از بام افتاده و حاصل هشت سال مدیریت «ما می‌توانیم» آنها، با حمله مغول به ایران مقایسه می‌شود و هر روز برگ دیگری از دزدی های چند هزار میلیاردی‌شان برملا می گردد.

بگذریم؛ اینک که خاطرات سال ۱۳۷۰ را مطالعه می کنید، بهتر می‌توانید دربارهٔ ادعاهای منتقدان دولت کار و سازندگی قضاوت کنید. در این سال، همان‌گونه که در خاطرات خواهید خواند، اختلافات داخلی وارد فاز جدیدی می‌شود و ادامه همین اختلافات، سرآغاز خسارت‌های بعدی برای کشور خواهد شد. ضمن اینکه شکوفه‌های درخت کار و سازندگی نمایان شده و فضای دل‌انگیز تلاش و بازسازی در اقصی نقاط کشور پهناور ایران اسلامی، به بار نشسته است.

دفتر نشر معارف انقلاب به خود می بالد که در این بیست و اندی سال سابقه فعالیت خود، توفیق آن را یافته است تا سهمی هر چند اندک در ثبت حرکت ماندگار تاریخ جمهوری اسلامی داشته باشد و صفحاتی بر تاریخ زرین انقلاب اسلامی بیفزاید. امسال که پدر بزرگوارم، جناب آقای مهندس محسن هاشمی، به دلیل مشغولیت و فعالیت در دانشگاه آزاد اسلامی و همچنین کمک به برنامه‌های توسعه سامانه‌های حمل و نقل ریلی شهری کشور، از من خواستند تا سکان دفتر نشر معارف را در دست گیرم، با کمال افتخار پذیرفتم و امیدوارم، همچنان که ایشان مراحل ایجاد و نُضج انتشارات را به خوبی پیش بردند، بتوانم به مرحله شکوفایی این دفتر کمک کنم؛ البته نظارت عالیه ایشان بر فعالیت‌های دفتر نشر معارف انقلاب، همچنان پابرجا خواهد بود.

اطمینان دارم که تشویق و ترغیب فرهیختگان و ملت شریف و فهیم ایران اسلامی و دلباختگان راه بنیانگذار کبیر انقلاب اسلامی، حضرت امام خمینی(ره) و رهبر معظم انقلاب، حضرت آیت‌الله خامنه‌ای، ما را در ادامه مسیر، مصمم‌تر خواهد ساخت، تا تلاش خود را برای انتشار کتاب‌ها، افزون‌تر کنیم.

برنامه آتی دفتر نشر معارف انقلاب، آن است که با توسعه فعالیت ها، کتاب‌های

دیگری از تاریخ معاصر انقلاب اسلامی را منتشر کند. دفتر نشر، مجموعه‌ای نفیس و تاریخی از اسناد بی‌نظیر انقلاب اسلامی در سال ۱۳۵۷ و ۱۳۵۸ در اختیار دارد که مصمم است در آینده نزدیک، آن را به صورت مکتوب، تقدیم جامعه کتابخوان کشور و فرهیختگان پژوهشگر عرصه تاریخ و سیاست نماید؛ امید که مورد توجه و عنایت اندیشمندان قرار گیرد.

دفتر نشر معارف انقلاب، نهایت تلاش خود را به کار می گیرد تا متونی صحیح، پاکیزه و روان با اسناد دست اول و عکس ها، نقشه ها و مستندات تاریخی انتشار دهد. در این مسیر نیازمند یاری هموطنان فرهیخته و بزرگوار است که با ارسال اسناد تاریخی، در این کار فرهنگی ما را یاری کنند.

در پایان لازم می دانم از تلاش های همکارانم در دفتر نشر معارف انقلاب، جناب آقایان سید علی نقی موسوی، داریوش باریکانی، عباس بشیری، غلامرضا جوادی، کیوان کیانی‌منش، سید اشکان هاشمی و مجتبی غفوری پور و سرکار خانم مهوش کاشانی‌زاده و نیز جناب آقای محمد کاظم پور که در زمینه انتخاب عکس یاری کردند و همچنین ویراستار مجموعه، جناب آقای قادر باستانی، قدردانی و تشکر کنم.

عماد هاشمی

مدیرعامل دفتر نشر معارف انقلاب

فروردین ۱۳۷۰

بسم الله الرحمن الرحیم

پنج‌شنبه ۱ فروردین ۱۳۷۰ | ۴ رمضان ۱۴۱۱ ۲۱ مارس ۱۹۹۱

ساعت سه و نیم بامداد برای صرف سحری بیدار شدم. از ساعت چهار صبح، ویژه‌برنامهٔ تلویزیون برای مراسم تحویل سال نو را دیدم و تا ساعت هفت و نیم که پیام‌های نوروزی پخش شد، بیدار بودم.

پیش از تحویل سال، آیت‌الله خامنه‌ای تلفن کردند و ضمن تبریک سال نو، خبر دادند که [آیت‌الله سیدابوالقاسم] خویی[1] در عراق بازداشت شده‌اند و خواستند که دولت و شورای امنیت، عکس‌العمل مناسب را بررسی کنند.

---

۱ - آیت‌الله‌العظمی حاج سید ابوالقاسم خویی (۱۲۷۸ - ۱۳۷۱) از مراجع بزرگ شیعه ساکن نجف اشرف بود. ایشان در بسیاری از علوم اسلامی رایج در حوزه‌های علمیه، از اساتید مسلم به حساب می‌آمد. شکوفایی حوزه نجف مرهون زحمات و فعالیت‌های علمی آن مرجع بزرگ بود. فتوای تاریخی در مبارزه با کمونیسم، حکم به حرمت شرکت در حزب توده، مبارزه با نفوذ صهیونیسم در ایران، استقامت در برابر فشارهای رژیم صدام و حمایت از قیام شیعیان عراق از فعالیت‌های سیاسی و مبارزاتی ایشان به شمار می‌رود. آقای خویی در روز ۱۷ مرداد ۱۳۷۱ در سن ۹۳ سالگی به علت بیماری قلبی در کوفه درگذشت. آیت‌الله خویی به تأسی از آیت‌الله بروجردی، مراکز شیعی را در جهان گسترش داد و در حال حاضر بزرگترین موسسات فرهنگی در شهرهای بزرگ جهان از جمله در لندن، پاریس، نیویورک، لس‌آنجلس، بیروت، بمبئی، کراچی، بانکوک، مونترال و داکا به همت ایشان ایجاد شده و فعالیت می‌کند.

به [آقای علی اکبر ولایتی]، وزیر [امور] خارجه و دکتر [حسن] روحانی، [دبیر شورای امنیت ملی]، گفتم خبر را پیگیری و بررسی کنند و نظر بدهند. معلوم شد دیشب تلویزیون بغداد، جلسه ملاقات صدام حسین و آیت‌الله خویی و بخشی از مذاکرات را پخش کرده است. در این ملاقات، آقای خویی به نحوی عمل مردم [شیعیان جنوب عراق] را محکوم و اقدامات حکومت بغداد در سرکوب قیام مردم را تایید کرده‌اند.

ظهر این مطلب را با رهبری در میان گذاشتم. با توجه به اینکه قاعدتاً این ملاقات و مصاحبه، تحت فشار و ارعاب بوده است[1]، تصمیم براین شد که اعتراض شود. دستور دادم وزارت امورخارجه، کاردار عراق را احضار و رسماً اعتراض کند و از طرف دفتر رهبری هم بیانیه‌ای صادر شود.

به دیدار [بانو خدیجه ثقفی]، همسر امام[2] رفتم. عفت هم بود. احوالپرسی کردیم؛

---

۱ - آیت‌الله خویی پس از شکست انتفاضه شعبانیه در عراق، به دلیل حمایت از قیام مردم و تعیین شورای رهبری، توسط حزب بعث دستگیر و به بغداد فرستاده شد. پس از دو روز بازداشت، ایشان را به اجبار نزد صدام حسین بردند و فیلم این دیدار از تلویزیون پخش شد. آیت‌الله خویی برای حفظ جان مردم و علمای شیعه و حوزه نجف به این دیدار و مصاحبه اجباری تن داده بود. اندکی پس از پایان جنگ عراق با ایران، نارضایتی شدید ضد دولتی به سلطه بعثی‌ها در عراق بروز کرد. نیروی هوایی عراق بارها ناراضیان شیعی جنوب این کشور را بمباران کرد. این اقدامات کمکی به توقف اعتراض‌ها نکرد، بلکه نارضایتی گسترده‌تری با آغاز حمله عراق به کویت، به ویژه پس از شکست صدام از نیروهای ائتلاف به وجود آمد. در مدت زمان کوتاهی، قیام به شهرهای زیادی گسترش یافت، به گونه‌ای که بصره به تصرف و کنترل انقلابیون شیعی درآمد. آنها حتی توانستند تا ۳۰ کیلومتری بغداد پیش بروند. جرج بوش(پدر)، رییس جمهور وقت آمریکا از مردم عراق خواست تا خود سرنوشت خویش را به دست گیرند و صدام را مجبور به استعفا کنند. شیعیان به تصور اینکه صدام پس از شکست در کویت، در حال فروپاشی است، قیام کردند، اما صدام به صورت وحشیانه‌ای قیام مردم را به خاک و خون کشید و سرکوب کرد. فقدان رهبری متمرکز و واحد، ضعف رهبران قیام در سازماندهی مردم، عدم وحدت شیعیان، فعالیت سرویس‌های جاسوسی در برهم زدن اتحاد بین مجاهدین عراقی از طریق شایعه پراکنی، ترور، کنترل و قطع ارتباط‌ها از دلایل شکست قیام انتفاضه شعبانیه عراق محسوب می‌شود. آمریکا برخلاف مواضع تحریک‌آمیز خود برای قیام علیه صدام، مردم را در مصاف با دیکتاتور خونریز عراق تنها گذاشت.

۲ - بانو خدیجه ثقفی، معروف به قدس ایران (۱۲۹۲ - ۱۳۸۸) دختر آیت‌الله ثقفی تهرانی بود و در سال ۱۳۰۸ با امام خمینی (ره) ازدواج کرد. او براثر خوابی که در آن پیامبر اکرم(ص) و ائمه اطهار علیهم السلام را دیده بود، با ☜

ضعف دارند. افطار بچه‌ها و بستگان آمدند.

جمعه ۲ فروردین ۱۳۷۰ | ۵ رمضان ۱۴۱۱ ۲۲ مارس ۱۹۹۱

در خانه بودم. آقای [علی] فلاحیان، [وزیر اطلاعات] و جمعی از مأموران وزارت اطلاعات که اخیراً از داخل عراق آمده‌اند، گزارش وضع این کشور را دادند.

آنها از شهرهای کوت، کربلا، بغداد، سلیمانیه، اربیل و دربندی‌خان بازدید کرده و مدعی بودند هشتاد درصد عراقی‌ها، آماده مبارزه با رژیم صدام هستند. مردم در شمال کشور رهبری می‌شوند اما در جنوب، آموزش و رهبری ندارند.

آقای [حسین] صادقی، سفیرمان در کویت آمد و گزارش وضع آنجا را داد. گفت که در کویت وضع خیلی خراب است؛ نه آب، نه برق، نه غذا و نه کار دارند و همه چیز راکد است. حکام کویت هنوز نتوانسته‌اند برای اداره مردم کاری انجام دهند و این امر باعث نارضایتی و خسارت مردم شده است.

آنها از ما خواسته‌اند که تیم بررسی برای [کمک به] بازسازی صنایع نفت آن کشور بفرستیم. سفیرمان خواستار ارسال مواد غذایی شد و گفت اکثر مردمی که در کویت مانده‌اند، شیعیان هستند.

عصر بستگان برای دیدار عید آمدند. به آقای [رضا] امراللهی، [رییس سازمان انرژی اتمی]، تلفنی گفتم سراغ فردی به نام آقای [حسین] شهرستانی برود که در گزارش‌ها آمده، رییس سابق سازمان انرژی اتمی عراق بوده و زندانی شده و اخیراً آزاد شده و به ایران پناه آورده است[1].

ازدواج با ایشان موافقت کرد. ثمرهٔ این ازدواج آیت‌الله سید مصطفی خمینی و حجت‌الاسلام والمسلمین حاج سید احمد خمینی و سه دختر به نام‌های صدیقه، فریده و زهرا بود. بانو ثقفی در اول فروردین ۱۳۸۸ در سن ۹۶ سالگی در تهران درگذشت و در حرم مطهر حضرت امام در کنار همسر و فرزندش دفن شد.

۱ - حسین ابراهیم صالح شهرستانی، دانشمند هسته‌ای عراق از خانواده‌ای برجسته و پرنفوذ ایرانی تبار است که به علت مخالفت با رژیم بعثی صدام، ۱۰ سال از عمر خود را در زندان ابوغریب زیر شکنجه گذراند. شهرستانی بعد از سقوط دیکتاتور بغداد، در سال ۲۰۰۶ به عنوان وزیر نفت منصوب شد.

شنبه ۳ فروردین ۱۳۷۰ | ۶ رمضان ۱۴۱۱ ۲۳ مارس ۱۹۹۱

در خانه بودم. برای ایام تعطیلی عید، از کارهای عقب مانده آخر سال گذشته و گزارش‌های سالانه دستگاه‌های اجرایی، به اندازه کافی به خانه آورده‌ام که اوقات خالی را پر می‌کند. به خاطر سفر چهار روزه تعدادی از گزارش‌ها را نخوانده‌ام[۱].

خبر رسید که مجدداً در سیستان سیل جاری شده و خسارت به بار آورده است. متأثر شدم و دستور رسیدگی و کمک دادم.

از دفتر رهبری تلفن کردند که امشب جلسه معمول هفتگی برقرار است. گفتم به خاطر مرخص کردن محافظان در ایام تعطیل، شرکت نمی‌کنم. جلسه فردا شب را هم تعطیل کردیم.

در گزارش‌ها اخبار درگیری‌های داخل عراق در صدر است. کنترل منطقه کردستان از دست دولت بیرون رفته، اما در جنوب مسلط است، ولی درگیری‌ها ادامه دارد. عراق خبر داده که آیت‌الله خویی را به نجف برگردانده است.

صدام دولت را ترمیم کرده است. [سعدون]حمادی[۲] - شیعه- نخست وزیر شده و طارق عزیز[۳] سمت وزارت امورخارجه را از دست داده است؛ لابد به خاطر مسیحی بودن او و به عنوان تظاهر به اسلام.

۱- آقای هاشمی برای بازدید از جریان بازسازی مناطق جنگی، از ۲۲ تا ۲۵ اسفند ۱۳۶۹، به استان های کرمانشاه، ایلام و خوزستان سفر کرده بود. برای مطالعه رجوع کنید: رجوع کنید ← کتاب «هاشمی رفسنجانی، کارنامه و خاطرات سال ۱۳۶۹،» زیر نظر عماد هاشمی، دفتر نشر معارف انقلاب، صفحات ۵۵۷-۵۷۶.

۲ - سعدون حمادی (۱۹۳۰-۲۰۰۷) از فروردین تا شهریور سال ۱۳۷۰ به مدت شش ماه نخست وزیر عراق بود و به دلیل افکار مغایر با مشی صدام حسین، قدرت را واگذار کرد. وی در اسفند ۱۳۸۵ به علت ابتلا به سرطان، در آلمان درگذشت.

۳ - طارق عزیز(۱۹۳۶-)، معاون نخست وزیر و وزیر امور خارجه عراق در دوران حاکمیت صدام، یک مسیحی بعثی بود که به واسطه وفاداری‌اش به آرمان‌های پان عربیسم و ناسیونالیسم عربی، به مدارج عالی حکومتی و حزبی قابل توجهی دست یافت. پس از سقوط صدام، دادگاه عالی عراق در تاریخ ۳ آبان ۱۳۸۹ طارق عزیز را به اتهام مشارکت در قتل عام شیعیان عراق به مرگ محکوم کرد، اما جلال طالبانی، رییس جمهور عراق این حکم را امضا نکرد.

عصر بستگان برای دیدن عید آمدند. بچه‌ها می‌خواستند از کیش به کشورهای جنوب خلیج فارس بروند؛ گفتم نروند و به تهران برگردند.

یکشنبه ۴ فروردین ۱۳۷۰ | ۷ رمضان ۱۴۱۱ ۲۴ مارس ۱۹۹۱

صبح امروز با صدای باران بیدار شدم؛ در حالی که داشتم خواب می‌دیدم، با شهید [محمدجواد] باهنر در نقطه مرتفعی مشغول صحبت بودیم. سیل اطراف منطقه را فراگرفته بود و آب بالا می‌آمد و نزدیک بود راه‌مان بند بیاید که تصمیم گرفتیم محل را ترک کنیم؛ جایی شبیه منزل‌مان در نوق بود.

در خانه بودم. همسر و فرزند شهید مطهری آمدند. محمد در قم درس طلبگی می‌خواند؛ لیسانس را قبلاً گرفته است؛ علاقه به علوم دینی دارد. از اوضاع تحصیل قم اطلاعاتی داد و انتقاداتی در مورد برنامه‌های تلویزیون داشت. خواستار برگزاری بهتر مراسم سالگرد شهید مطهری شدند.

فرشاد مرعشی، [از بستگان شاغل در شرکت مترو] آمد. گزارش وضع کار ساخت مترو[تهران] را داد و از گرانی پیشنهادهای سازندگان واگن گفت. گفتم که بنا داریم از جاهای دیگر هم قیمت بگیریم و سعی می‌کنیم با ساخت داخلی، قیمت را به وضعیت معقولی برسانیم.

در گزارش‌های خارجی آمده که آقای خویی پس از مراجعت به نجف، با خبرنگارها مصاحبه کرده و گفته است که ملاقات با صدام و اظهاراتش با اختیار بوده، نه از روی اجبار و بار دیگر قیام مردم را محکوم کرده است؛ اگر درست باشد، اقدام بدی است.

دوشنبه ۵ فروردین ۱۳۷۰ | ۸ رمضان ۱۴۱۱ ۲۵ مارس ۱۹۹۱

ساعت هشت و نیم صبح به دفترم رسیدم. از دیشب تا امروز عصر، یکسره باران می‌بارید. تا ظهر چند ملاقات تشریفاتی داشتم؛ بدون وقت قبلی برای تبریک عید

آمده بودند. دکتر [محمد علی] نجفی، دکتر [محمد حسین] عادلی، مهندس [حمید] میرزاده، مهندس [منصور] رضوی، مهندس [محمد] سعیدی کیا و مدیران دفتر.

[علی محمد] بشارتی و [مرتضی]الویری آمدند. [آقای بشارتی، قائم مقام وزیر امور خارجه]، گزارش سفر به آفریقا را داد و موفقیت سیاست‌ها را در سال گذشته تبریک گفت. دکتر [حسن] حبیبی، [معاون اول رییس جمهور] آمد. قرار شد خانه‌های سازمانی برای اعضای دولت بسازیم. عصر شورای اقتصاد جلسه داشت. در مورد قیمت دوده، لاستیک و نوشابه و جبران کسری بودجه شهرداری‌ها تصمیم گیری شد. شب به خانه آمدم. بچه‌ها از سفر کیش برگشته بودند.

شب دکتر[حسن] روحانی، [دبیر شورای امنیت ملی] آمد و دربارهٔ کمک به معارضان عراق مشورت کرد. خبر داد که امروز سپاه بدری‌ها[1] به منافقین که نزدیک مرز آمده بودند، حمله و آنها را تارومار کرده‌اند.

سه‌شنبه ۶ فروردین ۱۳۷۰ | ۹ رمضان ۱۴۱۱ ۲۶ مارس ۱۹۹۱

دیشب هم تا صبح باران بارید. ساعت هشت و نیم به دفتر رسیدم. دکتر[رضا] ملک‌زاده [وزیر بهداشت و درمان و آموزش پزشکی] آمد. راجع به مسایل بهداشت و درمان و دانشگاه‌های پزشکی و دارو مطالبی داشت و از من نظر خواست. به نظر می‌رسد از وزرای سابق تحرک بیشتری دارد و تمام وقتش صرف پیشرفت کار می‌شود و به کارش بیشتر علاقه‌مند است.

آقای [عباسعلی]وکیلی، [رییس ستاد رسیدگی به امور آزادگان] آمد. گزارش پیشرفت کار ستاد آزادگان را داد. او هدیه‌ای، به عنوان قدردانی و به یاد آن زمانی که در بیمارستان‌ها از مجروحان جنگ عیادت می‌کرده، برای عفت آورده بود.

---

۱ - سپاه بدر شاخه‌ای از سپاه پاسداران متشکل از مجاهدین عراقی بودند که با رژیم بعثی عراق مبارزه می‌کردند. این سپاه در عملیات کربلای ۲ و مقاطع دیگر دفاع مقدس، ضرباتی را به ارتش صدام وارد کرد. سپاه بدر در سال ۱۳۶۱ به وسیله آیت‌الله سید محمود هاشمی شاهرودی رییس وقت مجلس اعلای انقلاب اسلامی عراق تشکیل شد. بعد از شهید اسماعیل دقایقی، محمدرضا نقدی معروف به شمس از معاودین عراقی، فرماندهی سپاه بدر را برعهده داشت.

آقای [سید علی اکبر] ابوترابیان و برادرش آمدند. از آقای وکیلی انتقاد داشتند و خواهان تعویض او بودند. آقای [غلامرضاآقازاده]، وزیر نفت آمد. گزارش وضع را داد و از خواسته‌های بعضی از کارگران در [پالایشگاه گاز]کنگان گفت. آقای [محمد] غرضی، [وزیر پست و تلگراف و تلفن] آمد و برای ساخت و ارسال ماهواره مخابراتی [زهره به فضا] استمداد کرد.

عصر دکتر ولایتی، [وزیر امور خارجه] آمد. دربارهٔ مسایل منطقه و حج و کمک به مجاهدان لبنان و فلسطینی‌ها و... مذاکره شد. مهندس [میرحسین] موسوی، [مشاور سیاسی رییس جمهور] آمد. راجع به مسایل منطقه و عراق حرف زدیم.

محافظان و خانواده‌های‌شان، برای افطار مهمان بودند. خانواده خودمان هم آمده بودند. در جمع آنها صحبت کردم[1] و افطار را با هم خوردیم و به هر یک دویست تومان عیدی دادم. به خانه آمدیم.

چهارشنبه ۷ فروردین ۱۳۷۰ | ۱۰ رمضان ۱۴۱۱ ۲۷ مارس ۱۹۹۱

در گزارش‌ها، درگیری‌های عراق در صدر است و پایانی برایش به چشم نمی‌خورد. آقای [شیخ محسن] اراکی، امام جمعه دزفول و نماینده رهبری در سپاه بدر عراق آمد و نیازهای مجاهدان عراقی و دزفول را گفت و کمک گرفت.

آقای [هادی] نژادحسینیان، [وزیر صنایع سنگین] آمد. گزارش وضعیت صنایع

---

۱ - در بخشی از این سخنرانی آمده است: «آنچه که من خودم شهادت می‌دهم، این است که محافظین بنده که زحمت حفاظت را داشتند، البته نه به عنوان شخص من، به عنوان مسئولیتی که دارم و خدمتی که باید به مردم بکنم، اینها نهایت جدیت و علاقمندی و مواظبت را در این مدت داشتند. در دنیا کسانی که برای محافظت از اماکن حساس یا شخصیت‌های حساس، مسئولیتی می پذیرند، دوره‌های خاص می بینند و امکانات خاص دارند. از لحاظ حقوقی و زندگی و معاش‌شان باید در یک سطح مقبولی باشد که احساس نیاز و کمبود نکنند. در اینجا به خاطر شرایط انقلاب، این امر معمولا مراعات نشده و اینها با حداقل مزد، با قناعت کارشان را انجام داده‌اند؛ به خاطر اینکه اکثر حزب‌اللهی‌های ما، نیروهای ما، این‌طوری بودند. آنهایی که به جبهه می‌رفتند، این‌طوری بودند و آنهایی هم که در سپاه و کمیته و سایر نهادها کار می‌کردند، با قناعت کار می‌کردند و این نقطه امتیاز بود.» رجوع کنید ← کتاب «هاشمی رفسنجانی، سخنرانی های سال ۱۳۷۰،» زیر نظر محسن هاشمی، دفتر نشر معارف انقلاب، ۱۳۹۲

سنگین شهر اراک را داد و گفت همه کارخانه‌ها در سال ۱۳۶۹ رکورد تولید را شکسته‌اند و برای ادامه پشتیبانی از صنایع استمداد کرد.

شورای عالی اداری جلسه داشت. اصلاح روش‌ها تصویب شد و مقرر گردید طی بخشنامه‌ای به دستگاه‌ها دستور داده شود که اقدام کنند.[1] عصر هیأت دولت جلسه داشت؛ توزیع سهمیه‌های ارزی در دستور بود.

پنج‌شنبه ۸ فروردین ۱۳۷۰ | ۱۱ رمضان ۱۴۱۱ ۲۸ مارس ۱۹۹۱

تنهایی سحری خوردم. یاسر به اهواز و محسن و مهدی، به همراه تیم وزارت نفت، برای بررسی وضعیت صنعت و چاه های نفت کویت، که در حال سوختن بود و فرایند کمک رسانی و بازسازی و همچنین نحوه خاموش کردن چاه ها، به کویت رفته‌اند. ساعت هشت و نیم صبح به دفترم رسیدم. آقایان [عطاالله] مهاجرانی، [صباح] زنگنه، [حسین] شیخ‌الاسلام، [محمد علی] ابطحی، [سیدعلی اکبر] محتشمی، [سیدعبدالواحد] موسوی لاری، [اکبر] پرورش و [ابراهیم] اصغرزاده، گروه متصدیان برگزاری کنفرانس فلسطین که با تصویب مجلس تشکیل شده، آمدند. دربارهٔ زمان و ترکیب مهمانان و... نظرخواهی کردند؛ گفتم ترجیح می‌دهم که برای روشن شدن نظرات مختلف درباره فلسطین به تأخیر بیفتد؛ با آمدن میهمانانی از سازمان الفتح موافقت نمودم.

[آقای جیانی دمیکلیس]، وزیر امورخارجه ایتالیا آمد. خواستار هماهنگی ایران و جامعه اروپا دربارهٔ عراق و امنیت منطقه شد و گفت باید خسارات ایران هم در مسأله غرامت جنگ‌افروزی عراق منظور شود. او از علاقه به توسعه روابط گفت و من هم در همین مورد تأکید کردم. نظر مرا دربارهٔ مبنای آینده سیاست در عراق خواست.

---

۱ - در این جلسه به سازمان های دولتی، سه ماه فرصت داده شد که بوروکراسی زاید را حذف کنند ودر خصوص کاهش مراحل انجام کار، تفویض اختیار و کاهش مراحل تصمیم گیری، کاهش مراجعات و ارتباطات ارباب رجوع و استقرار واحدهای مرتبط با یکدیگر در یک فضا و استفاده از فناوری پیشرفته برای تسریع در خدمت رسانی به مردم اقدام فوری انجام دهند.

گفتم مبنا باید خواست مردم عراق باشد و چیزی بر آنها تحمیل نشود؛ او هم پذیرفت و گفت تلاش می‌شود که در کویت هم دموکراسی ایجاد شود.

وقت خصوصی خواست و با حضور دکتر ولایتی، [وزیر امور خارجه] ، پیام [جرج بوش] رییس‌جمهور آمریکا را داد که خواسته است گروگان‌ها در لبنان آزاد شوند و روابط ایران و آمریکا بازسازی شود. گفتم به نظر می رسد، لبنانی‌ها حاضرند در مقابل آزادی زندانی‌های لبنان در اسراییل، گروگان‌ها را آزاد کنند. آمریکا باید اموال مسدود شده ایران را آزاد کند، تا زمینه برای اصلاح روابط در آینده فراهم شود.

دکتر ولایتی، خواست که برای آزادی [راجر] کوپر کمک کنیم. اخیراً [خانم مارگارت تاچر]، نخست وزیر انگلیس پیغام داده و خواستار وفا به وعدهٔ آزادی [راجر]کوپر[1] در مقابل آزادی [مهرداد] کوکبی[2] شده است. با آقای [محمد] یزدی، [رییس قوه قضاییه]، تلفنی صحبت کردم. قرار شد براساس موافقت رهبری آزاد شود. همچنین به آقای یزدی دربارهٔ پرونده ، استاندار کرمان تذکر دادم که آن را با دقت بررسی کنند.

عصر تا ساعت پنج در دفترم کار کردم. به خانه آمدم. افطار فاطی، اعظم، سعید و بچه‌ها[3] هم آمدند.

---

۱ - راجر کوپر، [دانش آموخته رشته ادبیات فارسی از دانشگاه تهران]، یکی از جاسوسان حرفه‌ای سازمان اطلاعات انگلستان بود که در سال‌های قبل و بعد از پیروزی انقلاب اسلامی در قالب بازرگان به فعالیت‌های جاسوسی مبادرت می‌کرد. او در یک مصاحبه تلویزیونی که متن آن، در روزنامه کیهان مورخ ۱۱ شهریور ۱۳۶۶ به چاپ رسیده است، صریحاً به جاسوسی خود در ایران اعتراف کرده است. منبع : «عملکرد یازده ساله دولت محافظه کار مارگارت تاچر، محمد شکرانی، دفتر مطالعات سیاسی و بین‌المللی وزارت امور خارجه.

۲ - مهرداد کوکبی، دانشجوی ایرانی بود که به اتهام طراحی یک سلسله آتش سوزی در کتاب فروشی‌هایی که در انگلستان کتاب آیات شیطانی سلمان رشدی را می‌فروختند، دستگیر شده بود.

۳- بانو عفت مرعشی همسر، فاطمه، محسن، فائزه، مهدی و یاسر فرزندان، دکتر سعید لاهوتی و دکتر حمید لاهوتی دامادها، اعظم هاشمی‌پور، فرشته هاشمی و مریم سالاری عروس‌ها و عماد، سارا، مونا، علیرضا، حسن، علی، لیلی و احسان، نوه‌های آقای هاشمی هستند.

جمعه ۹ فروردین ۱۳۷۰ | ۱۲ رمضان ۱۴۱۱ ۲۹ مارس ۱۹۹۱

سحر که بیدار شدم، معلوم شد یاسر بعد از نیمه شب از اهواز رسیده است. ضمن سحری خوردن توضیح داد که به خواست آقای [سیدمحمدباقر] حکیم، [رییس مجلس اعلای انقلاب اسلامی عراق]، به خرمشهر، قرارگاه عملیاتی بدری‌ها رفته است. گزارش خوبی از وضع افراد و پرسنل عراقی و نحوهٔ عملیات و تدارکات و پشتیبانی‌ها و کمبودها داد. گفتم آقایان عبدالعزیز حکیم و اروج برای توضیح بیشتر بیایند.

پیش از ظهر، [بانو خدیجه ثقفی]، همسر امام برای عیددیدنی آمدند. مقداری از وضع زندگی‌شان و دوران اقامت‌شان در نجف پرسیدم.

شب آقای سید عباس طباطبایی، [از اقوام] آمد و از وضع دانشگاه‌ها گفت. آقای سید هادی طباطبایی آمد و برای پیشبرد کار شرکت نیشکر خوزستان استمداد کرد. آقای اروج آمد و گزارش وضع نیروهای سپاه بدر در جنوب را داد. تأکید کردم مواظب باشد که جنگ بین ما و عراق حساب نشود. مسأله به خود عراقی‌ها با دولت‌شان مربوط است.

شنبه ۱۰ فروردین ۱۳۷۰ | ۱۳ رمضان ۱۴۱۱ ۳۰ مارس ۱۹۹۱

ساعت هشت و نیم صبح به دفترم رسیدم. در گزارش‌ها، خبر دست به دست شدن شهر کرکوک بین ارتش عراق و گروه‌های کُرد معارض است. دکتر [سیدمحمدرضا] هاشمی گلپایگانی، [دبیر شورای عالی انقلاب فرهنگی]، برای دستور جلسه شورای عالی انقلاب فرهنگی آمد.

آقایان سید عبدالصاحب، پسر آیت‌الله خویی و [سید مرتضی] حکمی، داماد ایشان آمدند. از ماجرای بازداشت آیت‌الله خویی و خانوادهٔ ایشان و اعزام به بغداد و مواجهه با صدام و سپس عودت ایشان به کوفه، تحت الحفظ و مصاحبه با خبرنگاران خارجی و ادامه بازداشت اعضای خانواده، منجمله پنج زن در بغداد و تأکید بر اجبار

و ارعاب زیاد به خود و فرار پسر دیگرشان به عربستان سعودی گفتند. از فروکش کردن تبلیغات به نفع ایشان در رسانه‌های ایران پس از مصاحبه گله کردند.

گفتم قصد تضعیف نبوده است. صرفاً خبرنگاران با از دست دادن انگیزه، کمتر حرف می‌زنند. وعده دادم، باز تبلیغات را زیاد کنیم و از طرق مختلف به صدام فشار بیاوریم. همچنین از حذف آن بخش از بیانیه آیت‌الله گلپایگانی در صداوسیما ، که مربوط به آیت‌الله خویی بوده، اظهار گله کرد؛ گفتم باید جبران شود. به صداوسیما تذکر دادم که دوباره کل بیانیه را پخش کنند.

آقایان [حمید] میرزاده، [معاون اجرایی رییس جمهور] و [عبدالحسین] وهاجی، [وزیر بازرگانی]، برای مسایل تجارت در کیش آمدند. قرار شد امتیازاتی داده شود. آقای سید محمد باقر و آقای سید عبدالعزیز حکیم آمدند. گزارش وضع عراق و مبارزات مردم را دادند و از ضعف پشتیبانی سپاه گله داشتند. دربارهٔ طرح‌های گوناگون ادامه نبرد و حرکات سیاسی، نظر خواهی کردند. آنها اجازه گرفتند که با آمریکا وارد مذاکره شوند.

یکی از محافظان که متهم به ورود غیر مجاز به دفتر من است و به حفاظت اطلاعات سپاه معرفی شده، آمد. ناراحت بود و عذرخواهی و تقاضای عفو کرد. گفتم بالاخره باید حقیقت مطلب معلوم شود، ولی کمک می‌کنم که ایذایی رخ ندهد.

عصر شورای عالی امنیت ملی جلسه داشت. اجازه داده شد که به منافقین [= سازمان مجاهدین خلق] در عراق ضربه زده شود و کمک به معارضین [صدام] در حد فعلی ادامه یابد.

شب به همراه احمدآقا با رهبری جلسه داشتیم. دربارهٔ مباحث جلسه عصر شورای عالی امنیت ملی مذاکره کردیم؛ مورد تایید رهبری قرار گرفت.

یکشنبه ۱۱ فروردین ۱۳۷۰ | ۱۴ رمضان ۱۴۱۱ ۳۱ مارس ۱۹۹۱

محسن و مهدی از سفر کویت برگشته‌اند. مهدی هنگام سحری خوردن، شرح سفر و

وضع کویت [بعد از حمله عراق] را گفت. خرابی داخل شهر زیاد نیست، ولی اصل خرابی‌ها درصنایع نفت است؛ معتقد است کویتی‌ها طالب همکاری ما هستند.

ساعت هفت و نیم صبح به دفترم رسیدم. برای انجام کارهای مانده، یک ساعت زودتر از معمول آمده‌ام. دکتر جاسبی، [رییس] و معاونان دانشگاه آزاد اسلامی آمدند. گزارش پیشرفت‌ها و نیازها را دادند. بیشتر، نیازهای ارزی را گفتند و از کارشکنی وزارت فرهنگ و آموزش عالی شکایت کردند. به رییس بانک مرکزی گفتم تسهیلات بیشتری به آنها بدهد.

فرماندهان کمیته انقلاب اسلامی آمدند. برایشان در توجیه ادغام نیروهای انتظامی و خدمات گذشته کمیته و اهمیت درجه[نظامی] صحبت کردم.[1]

آقای [محمود] واعظی، [معاون وزیر امور خارجه] آمد. دربارهٔ آزادی [راجر] کوپر و کمک به آزادی گروگان‌ها اجازه گرفت. دکتر ولایتی آمد و برای حل مشکل هزینه‌های اضافی سفرهای وزارت خارجه، با توجه به افزایش قیمت بلیت هواپیما استمداد کرد.

آقای [محمدحسین] رضایی، مسئول اجرایی حج [= رییس سازمان حج و زیارت] آمد. عازم عربستان سعودی است. دربارهٔ سیاست برخورد با عربستان و نیازهای ارزی صحبت کرد و نظر خواست. از مشکلات از دست رفتن امکانات کاروان‌ها و کم‌شدن تعداد زائران گفت. آقای محسن رضایی آمد و از طرح‌های عملیاتی مجاهدین

---

۱ - آقای هاشمی در این سخنرانی، ضمن قدردانی از گذشته پرافتخار فرزندان دلسوز انقلاب در مبارزه با سوداگران مرگ و مفاسد اجتماعی گفت: «با ادغام نیروهای انتظامی و یکارچگی این نیروها محیطی پر از محبت و صفا بوجود خواهد آمد و ما شاهد یکپارچگی و صمیمیت نیروهای مختلف خواهیم بود. کمیته انقلاب اسلامی یک نهاد پیشتاز انقلاب است و به محض تولد انقلاب، جمعی از فرزندان انقلاب و دلسوختگانی که می‌دانستند ما خلاء امینتی خواهیم داشت، بی آنکه از کسی دستور بگیرند و یا تعهد پشتیبانی از کسی را داشته باشند، از مساجد بنا براحساس وظیفه دینی و ملی خود عمل کردند و نقطه قابل اعتماد امنیتی برای مسئولان انقلاب، نیروهای کمیته انقلاب اسلامی بودند. دوره گذشته فعالیت کمیته‌های انقلاب اسلامی، دوره‌ای پرافتخار بوده و آینده نیز این چنین خواهد بود. امیدوارم با ادغام و یکپارچگی نیروهای انتظامی، از استعدادها، امکانات و نیروها، برای خدمت به جامعه به نحو بهتری استفاده شود و از امکانات تکراری که مردم برای آن مخارج سنگینی می‌پردازند به نحو شایسته‌تری بهره‌برداری شود.» رجوع کنید ← کتاب «هاشمی رفسنجانی، مصاحبه های سال ۱۳۷۰،» دفتر نشر معارف انقلاب، ۱۳۹۲

ملاقات با فرماندهان کمیته های انقلاب اسلامی

عراقی گفت. عصر در هیأت دولت، بحث بر سر سهام ارزی و تغییر ساعات اداری بود.

افطار مهمان آیت‌الله خامنه‌ای بودم. دربارهٔ نماینده رهبری در حج و بعثه[۱]، [نحوهٔ تخصیص] درجه نیروهای سپاه و کمیته، پیام آمریکایی‌ها توسط وزیر امور خارجه ایتالیا، مجلس، انتخابات و عقیدتی سیاسی نیروی انتظامی[۲] مذاکره و تصمیم گیری شد.

---

۱ - آیت‌الله خامنه‌ای، رهبر معظم انقلاب، در روز ۱۷ فروردین ۱۳۷۰، طی حکمی حجت‌الاسلام والمسلمین حاج سید احمد خمینی را به سمت نماینده خویش و سرپرست حجاج ایرانی منصوب کرد. در این حکم از آقای مهدی کروبی که با توجه به مسئولیت سنگین ریاست مجلس شورای اسلامی، امکان اداره این مسئولیت را نداشت، به خاطر زحمات بی دریغ در حج سال‌های گذشته تشکر شده است.

۲ - در روز ۱۲ فروردین ۱۳۷۰، آیت‌الله خامنه‌ای، رهبر معظم انقلاب، در احکام جداگانه‌ای تیمسار سرتیپ محمد سهرابی را به عنوان فرمانده نیروی انتظامی، تیمسار سرتیپ رضا سیف‌اللهی را به عنوان فرمانده حفاظت و اطلاعات نیروی انتظامی و حجت‌الاسلام حاج شیخ محمد علی رحمانی را به عنوان رییس سازمان عقیدتی سیاسی نیروی انتظامی منصوب کرد.

تاریخ: ۱۳۷۰/۱/۱۱
شماره: ۵۹-۳۳۳
پیوست: ......

"بسمه تعالی"

خیلی فوری

حجت الاسلام والمسلمین جناب آقای هاشمی رفسنجانی
رئیس محترم جمهوری اسلامی ایران

همانطور که مستحضر هستند پرداخت افزایش حقوق کارکنان دولت، که در نیمه دوم سال ۱۳۶۹ بموجب تبصره ۱۰ قانون متمم قانون بودجه سال ۱۳۶۹ کل کشور از محل اعتبار ردیف ۵۰۳۱۳۷ "افزایش حقوق کارکنان دولت" قانون بودجه سال مذکور پرداخت گردید، در سال جاری موکول به تصویب و ابلاغ لایحه پیشنهادی دولت در این زمینه، از طرف مجلس محترم شورای اسلامی می باشد. از طرف دیگر باتوجه به اینکه تصویب و ابلاغ لایحه مذکور تاکنون صورت نپذیرفته و ممکن است این امر مدتی دیگر به طول انجامد، عملا" پرداخت افزایش حقوق کارکنان دولت که بطور مستمر در شش ماهه دوم سال ۱۳۶۹ صورت پذیرفته‌از فروردین ماه سال جاری متوقف می گردد.

حال باتوجه به موارد فوق و با عنایت به اینکه عدم پرداخت افزایش فوق الذکر طبعا" مشکلاتی را از لحاظ معیشتی برای کارکنان مذکور بوجود آورده و از لحاظ روانی نیز اثر نامطلوبی بجای خواهد گذارد، لذا پیشنهاد میشود در صورت موافقت موضوع از طریق آنجناب خدمت مقام معظم رهبری مطرح گردیده و اجازه استفاده از اعتبار ردیف مذکور در سال جاری بصورت علی‌الحساب و پرداخت افزایش حقوق مربوط بر مبنای مورد عمل در سال ۱۳۶۹، تا تصویب و ابلاغ لایحه مورد نظر توسط مجلس محترم شورای اسلامی و اجرا و پیاده سازی آن توسط دولت، از حضور معظم له اخذ گردد.

مسعود روغنی زنجانی
معاون رئیس جمهور ورئیس سازمان برنامه وبودجه

پی نوشت:
مقام معظم رهبری، با توجه به عدم امکان قطع پرداخت به کارکنان و امکان طولانی شدن زمان لایحه در مجلس، مقتضی است اجازه فرمایید که تا زمان تصویب لایحه، دولت بتواند دو هزار تومان که سال گذشته پرداخت آن شروع شده بپردازد.

نامه رییس سازمان برنامه و بودجه در خصوص حقوق کارکنان دولت

دوشنبه ۱۲ فروردین ۱۳۷۰ | ۱۵ رمضان ۱۴۱۱ ۱ آوریل ۱۹۹۱

سحری خوردم. عفت برای تهیه سحری بیدار شده بود. یاسر برای عُمره در عربستان است. تا ساعت هشت صبح خوابیدم.

با عفت و فاطی، وقت زیادی صرف خواندن پرونده‌هایم کردم که توسط ساواک [= سازمان اطلاعات و امنیت کشور] رژیم سابق، در جریان تعقیب‌ها و بازداشت‌ها و محاکمات از سال ۱۳۴۲ تا ۱۳۵۷ تهیه شده و اخیراً آن را از وزارت اطلاعات گرفته‌ام؛ جالب و خاطره انگیز است. مواد خوبی برای تهیه یک تألیف خواندنی دارد. گزارش‌ها معمولاً برای مقصر شناختن من تهیه شده و سطحی است؛ عمق ندارد. لابد گزارش دهنده‌ها، بی‌سواد و کم تجربه بودند[1].

عصر بستگان آمدند. آقای [علیرضا] معیری، [مشاور روابط بین‌الملل رییس‌جمهور]، تلفنی اطلاع داد که عملیات سپاه علیه منافقین در ارتفاعات مروارید پایان یافته است؛ جمعی را کشته‌اند و جمعی را به اسارت آورده‌اند و از خودمان هم حدود سی شهید و مفقود داشته‌ایم. گفتم خبر را با توجه به قصد نفوذ آنها به ایران تنظیم کنند و به عراق اعتراض نمایند.

سه‌شنبه ۱۳ فروردین ۱۳۷۰ | ۱۶ رمضان ۱۴۱۱ ۲ آوریل ۱۹۹۱

در خانه بودم. بیشتر وقت به خواندن پرونده‌ام در ساواک گذشت. محسن، [رییس دفتر بازرسی ویژه رییس‌جمهور] آمد[2] و راجع به کشتی سازی خلیج فارس، گزارش

---

۱ - کلیه اسناد موجود در پرونده ساواک آیت‌الله هاشمی رفسنجانی، در کتاب «دوران مبارزه» درج شده است. این کتاب زیر نظر محسن هاشمی، با استفاده از اسناد ساواک و مصاحبه و خاطره‌گیری از ایشان، در دو جلد تهیه، تدوین و توسط دفتر نشر معارف انقلاب در سال ۱۳۷۵ انتشار یافته است.

۲ - دفتر بازرسی رییس‌جمهور، در سال ۱۳۶۸ با هدف بررسی کارشناسی و رسیدگی به موضوعات ارجاع شده از طرف رییس‌جمهور، با مدیریت محسن هاشمی آغاز به کار کرد. در دوره هشت سالهٔ عملکرد این دفتر که به طور مستقیم زیر نظر رییس‌جمهور فعالیت می کرد، موضوعات بسیاری مورد بازرسی قرار گرفت که اثرات ملموسی در

شفاهی داد؛ شرکت کره‌ای به وظیفه خود عمل نکرده و اکنون نگران محکومیت در دادگاه ایران است و می‌ترسد که برای کار آینده‌اش در ایران مشکلی پیش آید. تلاش می‌کند که خود را نجات دهد. نظر بازرسی این است که پیشنهادهای [وزارت] صنایع سنگین برای رفع اختلاف، منطقی است.

آقای [عبدالله] نوری، وزیر کشور و آقای [غلامحسین] محمدی گلپایگانی از دفتر رهبری، تلفنی دربارهٔ احتمال ورود تعداد بسیار زیادی از آوارگان کرد عراقی به ایران پس از شکست شورش آنها در مقابل صدام گفتند؛ گفته شده پشت مرز رسیده‌اند. همچنین [آقای محمدی]، خبر از توافق با احمدآقا در مورد سرپرستی حج از طرف رهبری داد؛ قبلاً در این خصوص با رهبری و احمدآقا صحبت کرده بودم.

چهارشنبه ۱۴ فروردین ۱۳۷۰ | ۱۷ رمضان ۱۴۱۱ ۳ آوریل ۱۹۹۱

تنهایی سحری خوردم. سفیرمان از کویت تلفنی گفت حدود ۱۵ هزار عراقی به منطقه تحت اشغال آمریکایی‌ها پناه برده‌اند که سیصد نفر از آنها ایرانی هستند و عمدتاً از خانواده‌های خویی، ایروانی و... که می‌خواهند به ایران بیایند؛ گفتم ترتیب انتقال‌شان داده شود.

دکتر ولایتی، تلفنی گفت ترکیه خواستار تشکیل فوری جلسه شورای امنیت [سازمان ملل] برای بررسی مسأله سرکوب مردم عراق توسط صدام شده است. از ما خواسته‌اند در جلسه صحبت کنیم؛ موافقت کردم.

ساعت هشت و نیم صبح به دفترم رسیدم. خبر مهم در گزارش‌ها، سرازیر شدن سیل آوارگان کرد به ایران و ترکیه است. دکتر [مصطفی] معین، [وزیر فرهنگ و آموزش عالی] آمد. نظرم را دربارهٔ عملکرد وزارت [فرهنگ و آموزش عالی] خواست؛ گفتم خوب است و نقص کار، در نحوه همکاری با دانشگاه آزاد اسلامی است که باید جبران شود و دانشگاه بین‌المللی[امام خمینی]، باید فعال‌تر شود.

سالم‌سازی مدیریت اجرایی کشور و اطمینان بخشی به رییس جمهور و ارائه اطلاعات دست اول و مؤثق، در خصوص موضوعات ارجاعی داشت.

با [آقای رنه‌فل‌بر]، وزیر امورخارجه سوییس ملاقات داشتم. دربارهٔ حل مشکل عراق و منطقه و توسعه روابط مذاکره شد. او از مواضع ایران تشکر کرد.

آقای [سید محمد موسوی] خوئینی‌ها، با اعضای مرکز مطالعات استراتژیک [ریاست جمهوری] آمدند. گزارش کار دادند و نیازها را گفتند. خواستار توجه بیشتر من برای فعال‌تر شدن مرکز شدند. از اینکه اکثر معاونان از یک خط [سیاسی] هستند، انتقاد کردم.

عصر هیات دولت جلسه داشت. شب وزرا، معاونان و مشاوران [رییس‌جمهور] با اعضای خانواده خود برای افطار مهمان من بودند. به همه پانصد تومان عیدی دادم و برای خانم‌ها چند کلمه‌ای صحبت کردم. از دعوت خوشحال بودند. اعضای خانواده خودم هم بودند. عفت هم به زنان عیدی داد.

با وزیران امور خارجه لوکزامبورک، هلند و ایتالیا (تروئیکا) که از سوی جامعه اقتصادی اروپا آمده‌اند، ملاقات کردم. خسته بودم. مذاکرات گرم و صمیمی بود. به نظر می‌رسد، می‌خواهند مشکلات روابط را رفع کنند.[1]

پنج‌شنبه ۱۵ فروردین ۱۳۷۰ | ۱۸ رمضان ۱۴۱۱ ۴ آوریل ۱۹۹۱

ساعت هشت و ربع به دفترم رسیدم. انبوه آوارگان که از عراق به سوی ایران

---

۱ - در این دیدار ابتدا وزیر امورخارجه لوکزامبورگ، از حضور هیاتی از جامعه اقتصادی اروپا در تهران، اظهار خوشنودی کرد و گفت: «در چند روز آینده اجلاس سران دوازده کشور اروپایی تشکیل خواهد شد و مسایل جاری خلیج فارس مورد بحث و بررسی قرار خواهد گرفت. در این راستا اطلاع از نظرات جمهوری اسلامی، به عنوان مهمترین کشور منطقه، از اهمیت خاصی برخوردار است. جامعه اروپا معتقد است که حل مناقشه منطقه، باید بدون تحمیل هر طرح خارجی و نشات گرفته از خود منطقه باشد. ما فکر می کنیم نقش ایران در تامین امنیت منطقه، یک نقش تعیین کننده خواهد بود و هیچ راه حلی بدون نقش موثر ایران را منطقی نمی دانیم.» آقای هاشمی نیز با اظهار نگرانی از وضع دلخراش عراق گفت: « با توجه به وضعی که در اثر تجاوز عراق به کویت و دخالت نیروهای بیگانه در منطقه به وجود آمده، ما معتقدیم که مجموعه اروپا باید با یک حرکت نیرومند در رفع مشکلات مردم عراق که فوری‌ترین مساله منطقه است، تلاش کنند. متاسفانه امروز حساسیت مناسبی در مراکز قدرت دنیا برای حل مساله عراق دیده نمی شود. امروز اگر مساله عراق حل شود، امنیت منطقه نیز قابل حل خواهد بود.»

می‌آیند، مشکل ایجاد کرده است.

آقای [حسین] محلوجی، [وزیر معادن و فلزات] آمد. راجع به انتخابات، قیمت‌ها، تولید فلزات، معادن و مسایل عراق مذاکره شد. آقای [سیدهادی] مدرسی، [رهبر حزب عمل اسلامی عراق] آمد. راجع به مسایل عراق مذاکره شد. استمداد کرد و از کمی توجه به جمعیت او نسبت به جمعیت آقای [سیدمحمدباقر] حکیم گله کرد و برای مذاکره با آمریکا، جهت حل مسایل عراق اجازه گرفت.

[آقای عبدالله نوری]، وزیر کشور به همراه تیمسار [محمد] سهرابی، فرمانده جدید نیروی انتظامی و تیمسار [رضا] سیف‌اللهی، فرمانده حفاظت اطلاعات نیرو و [محمد علی] رحمانی، مسئول عقیدتی سیاسی آمدند. گزارشی از جریان اجرای قانون ادغام نیروهای انتظامی[1] و مسئولیت‌های جدید دادند؛ تشویق‌شان کردم.

[آقای عبدالله نوری]، وزیر کشور و [بیژن نامدار زنگنه]، وزیر نیرو و معاونان مربوط و [محمود حجتی] استاندار سیستان و بلوچستان و نماینده زابل آمدند. آنها خطر تجدید سیل سیستان و احتمال غرق شدن شهر زابل و راه‌های ممکنه جلوگیری را گفتند. به جهاد [سازندگی]، تلفنی گفتم که تعداد زیادی ماشین‌های سنگین برای مقابله با سیل به سیستان اعزام کنند.

دکتر [محمد حسین] عادلی، [رییس بانک مرکزی] آمد. راجع به قیمت ارز حاجی‌ها تصمیم‌گیری کردیم. راجع به مسایل پولی، ارزی و اقتصادی مذاکره شد. به [آقای غلامرضا آقازاده]، وزیر نفت گفتم که پانصد میلیون دلار نفت، برای تحصیل نقدینگی ارزی پیش فروش کنند.

عصر شورای عالی انقلاب فرهنگی جلسه داشت. قرار شد دانشکده مخابرات مستقلی توسط وزارت [پست و تلگراف و تلفن] تأسیس شود. افطار مهمان من بودند.

بعد از افطار به خانه آمدم. بچه‌ها برای مهمانی و مراسم احیاء به خانه اخوی محمود رفته بودند. یاسر از مدینه تلفن کرد. از سفر عُمره اظهار رضایت کرد و گفت فردا

---

۱ - نیروی انتظامی جمهوری اسلامی در فروردین ۱۳۷۰ از ادغام کمیته‌های انقلاب اسلامی، شهربانی جمهوری اسلامی و ژاندارمری جمهوری اسلامی تشکیل شد.

ملاقات با وزیر امور خارجه سوییس

ملاقات با وزیران امور خارجه هلند و ایتالیا

برمی گردد.

جمعه ۱۶ فروردین ۱۳۷۰ | ۱۹ رمضان ۱۴۱۱ ۵ آوریل ۱۹۹۱

در منزل بودم. به خاطر احیاء دیشب، تا ساعت ده صبح خوابیده بودم. بیشتر وقت به مطالعه گذشت. افطار تنها بودم. یاسر از عربستان رسید. شرحی از سفرش داد. شناخته شده بوده و با فهد شاه عربستان ملاقات داشته است. [آقای عبدالله نوری]، وزیر کشور از زیادی آوارگان عراقی به ایران اظهار نگرانی نمود و گفت سیل زابل کمی فروکش کرده است.

شنبه ۱۷ فروردین ۱۳۷۰ | ۲۰ رمضان ۱۴۱۱ ۶ آوریل ۱۹۹۱

آقایان [محسن] نوربخش، [وزیر امور اقتصادی و دارایی]، [محمد حسین] عادلی، [رییس بانک مرکزی] و [مسعود روغنی] زنجانی، [رییس سازمان برنامه و بودجه]، برای توجیه و ترغیب من به اجرای سیاست‌های تعدیل اقتصادی و تطبیق قیمت‌ها با ارز رقابتی آمدند؛ شرایطی برایشان گذاشتم.

دکتر [هادی] منافی، [رییس سازمان محیط زیست]، برای مسایل محیط زیست و نظام پزشکی آمد. آقای [عبدالحسین] وهاجی، [وزیر بازرگانی] برای توضیح مسایل توزیع آمد. بر وفور روغن و شکر و حبوبات و....تأکید کردم.

عصر شورای عالی امنیت ملی جلسه داشت. مسأله آوارگان عراقی در دستور بود؛ قرار شد همه را بپذیریم و اقدام به تبلیغات و جذب کمک‌های خارجی شود. به من توصیه شد پیامی به صدام برای کوتاه آمدن در مقابل خواست مردم بدهم.

کارکنان نهاد ریاست جمهوری، افطار مهمانم بودند. صحبت کوتاهی برایشان کردم. به خاطر زیادی جمعیت، در محوطه حیاط افطاری دادیم. شب با آیت‌الله خامنه‌ای جلسه داشتیم. مصوبات شورای عالی [امنیت ملی] را به تصویب رساندیم؛ منجمله جلوگیری از مراجعت نظامیان پناهنده عراق تا پایان بحران.

جمهوری اسلامی ایران

وزارت امور اقتصادی و دارائی

دفتر وزیر

بسمه تعالی

شماره ۱۰۰۹

تاریخ ۱۷/ ۱۳۷۰/ ۱

پیوست ...

واحد ...

آنـــی

حضرت حجت الاسلام والمسلمین جناب آقای هاشمی رفسنجانی

رئیس جمهور محترم اسلامی ایران

همانگونه که مستحضرید در سال گذشته براساس تبصره (۱۰) قانون متمم قانون بودجه سال ۱۳۶۹ کل کشور از ۱۳۶۹/۷/۱ مبلغ (۲۰/۰۰۰) ریال به حقوق کارکنان شاغل و مبلغ (۱۰/۰۰۰) ریال به حقوق بازنشستگان و موظفین اضافه گردید که در سال جاری با وجود پیش بینی اعتبار مربوط در قانون بودجه سال ۱۳۷۰ کل کشور حکم لازم برای پرداخت مبالغ مزبور در قانون منظور نگردیده و از طرفی طرحی که اخیراً توسط نمایندگان محترم مجلس شورای اسلامی جهت دگرگونی جداول و نحوه پرداخت حقوق و مزایای کارکنان دولت ارائه شده است تاکنون مراحل نهائی تصویب و ابلاغ آن انجام نگردیده است . بنابراین برای پرداخت حقوق و مزایای کارکنان بر مبنای شش ماهه گذشته فعلاً مجوز قانونی در دست نیست و از طرفی عدم پرداخت افزایش حقوق موضوع تبصره (۱۰) قانون متمم بودجه سال قبل به مفهوم کاهش حقوق کارکنان دولت نسبت به آنچه که قبلاً دریافت می نمودند خواهد بود که موجه نمی باشد . خواهشمند است بمنظور رفع این مشکل بنحوی که حضرتعالی مصلحت میدانند ترتیبی مقرر نمایند که فعلاً و تا تصویب نهائی و اجرای مقررات جدید مربوط به حقوق کارکنان دولت " مفاد بندهای ۱ و ۲ و ۳ و ۴ قسمت (ب) تبصره (۱۰) قانون متمم بودجه سال ۱۳۶۹ کل کشور کماکان در مورد مشمولین آن اجرا گردد ./الف

محسن نوربخش

وزیر امور اقتصادی و دارائی

نامه وزیر امور اقتصادی و دارایی در مورد افزایش حقوق کارکنان دولت

یکشنبه ۱۸ فروردین ۱۳۷۰ | ۲۱ رمضان ۱۴۱۱ ۷ آوریل ۱۹۹۱

در خانه بودم. بیشتر وقت به استراحت و مطالعه گزارش‌ها گذشت. به رییس دفترم گفتم بیانیه‌ای در مورد کمک به آورگان عراقی در ایران صادر شود. تعداد آوارگان تا امشب به حدود ۶۵۰ هزار نفر رسیده است.

ظهر، محسن آمد و از مشکلات ساصد [= سازمان صنایع دفاع] و محدودیت‌هایی گفت که در اثر دخالت ستاد کل [نیروهای مسلح] در بهره‌گیری [غیرنظامی] از صنایع نظامی پیش آمده است؛ برای حل مشکلات استمداد کرد.[1] از همه ظرفیت صنایع برای تولید سلاح استفاده نمی‌شود و در راه تبدیل خط تولید هم موانعی ایجاد می‌شود.

دوشنبه ۱۹ فروردین ۱۳۷۰ | ۲۲ رمضان ۱۴۱۱ ۸ آوریل ۱۹۹۱

زنگ ساعت را تنظیم نکرده بودم؛ اذان صبح بیدار شدیم. نتوانستیم سحری بخوریم. بدون سحری روزه شدیم.

ساعت هشت و نیم صبح به دفترم رسیدم. آقای [وحیداحمدی]، نماینده [کنگاور، صحنه و] هرسین آمد و برای چند مسجد کمک گرفت و از استاندار [کرمانشاه] شکایت داشت. آقای [احمد] خارستانی، نماینده سروستان فارس آمد و برای تقویت کشاورزان برنج [منطقه] کربال [از توابع شیراز] و راه‌های روستایی و آموزش استمداد کرد.

آقای[عطاءالله] فضایلی، نماینده سمیرم آمد. برای امور آب و بهداشت استمداد کرد و برای خودش ماشین خواست.[آقای غلامحسین کرباسچی]، شهردار تهران آمد. طرح خیابان نواب، کامپیوتری کردن شهرداری و [پادگان‌های] قلعه مرغی و عباس‌آباد را آورد. مشکلات تهران را گفت و استمداد کرد. تذکراتی دادم.

---

۱ - مهندس محسن هاشمی، در آن زمان علاوه بر ریاست دفتر بازرسی رییس جمهور، عضو علی‌البدل هیات مدیره سازمان صنایع دفاع و معاون هماهنگی گروه موشکی نیز بود.

عصر شورای اقتصاد جلسه داشت. تصمیم نهایی در قیمت بلیت‌های هوایی خارجی را گرفتیم. قیمت بخشی از محصولات کشاورزی تصویب شد.

سه‌شنبه ۲۰ فروردین ۱۳۷۰ | ۲۳ رمضان ۱۴۱۱ ۹ آوریل ۱۹۹۱

[آقای جلیل بشارتی]، مدیر دفتر مناطق محروم [ریاست جمهوری] آمد. نیازهای مناطق را گفت. [آقای دکتر رضا امراللهی]، رییس سازمان انرژی هسته‌ای آمد؛ حرف قابل توجهی نداشت. مجمع عمومی شرکت ملی نفت، برای بررسی بودجه سال ۱۳۷۰ و عملکرد سال‌های گذشته جلسه داشت.

عصر برای تعیین سیاست‌های سفر آینده‌ام به ترکیه و سوریه و بحث در مورد موضوعات قابل طرح در مذاکرات و ملاقات‌ها، جلسه‌ای داشتیم

شب مجمع تشخیص مصلحت جلسه داشت. بحث تعزیرات، تخلف در اسناد و سجلات و مسأله اراضی ملی شده سنگر در نزدیک شهر مشهد مطرح بود

چهارشنبه ۲۱ فروردین ۱۳۷۰ | ۲۴ رمضان ۱۴۱۱ ۱۰ آوریل ۱۹۹۱

ساعت هفت و نیم به دفترم رسیدم. ساعت نُه صبح، [آقای سید هاشم رسولی محلاتی، رییس و] اعضای شورای مرکزی بنیاد مسکن انقلاب اسلامی آمدند. گزارش کار و نیازها را دادند. برای ساخت انبوه ۲۵ هزار واحد مسکونی در سال، استمداد تنخواه‌گردان کردند. قرار شد کمک کنم؛ علی‌الحساب پانصد میلیون تومان به عنوان وام حواله کردم.

آقای [حمید] میرزاده، [معاون اجرایی رییس جمهور] برای کارهای جاری آمد و اجازه گرفت که سقف خرید هر فرد در کیش، از پنج هزار تومان به ده هزار تومان ارتقا یابد و کارخانه تولید روغن نباتی در هندورابی تأسیس شود. شورای عالی اداری جلسه داشت. کم کردن مراحل کار در صدور گذرنامه مطرح بود که بحث ناتمام ماند.

مراسم روز جهانی قدس در تهران

عصر هیأت دولت جلسه داشت. استانداران غرب و جنوب کشور آمدند و گزارش وضع آوارگان عراقی را دادند. نزدیک ۹۰۰ هزار نفر تاکنون آمده‌اند و باز هم ادامه دارد. اعتبار چادر، غذا و بهداشت را تأمین کردیم؛ مشکل بزرگی است. افطار را با اعضای دولت خوردیم.

به دفترم رفتم و تا ساعت نُه شب کار کردم. به خاطر اینکه خانواده امام، مهمان عفت بودند، دیرتر به خانه آمدم. نزدیک ساعت ده شب رسیدم؛ هنوز نرفته بودند. احوال‌پرسی کردم.

پنج‌شنبه ۲۲ فروردین ۱۳۷۰ | ۲۵ رمضان ۱۴۱۱ ۱۱ آوریل ۱۹۹۱

بعد از نماز صبح، از وزارت اطلاعات اطلاع دادند، طبق خبری که از یکی از سفارتخانه‌های عربی به دست آمده، بناست در بیست و چهار ساعت آینده، پیامی از طرف آمریکا به صدام، مبنی بر کناره‌گیری و واگذاری کار به سعدون حمادی [نخست وزیر] ارسال شود.

مصاحبه‌ای با روزنامه اطلاعات دربارهٔ مسایل اقتصادی و سیاسی و فرهنگی داشتم که دو ساعت و نیم طول کشید[1].

آقای مسیح مهاجری، [مشاور اجتماعی رییس جمهور] آمد. عازم شوروی است. برای شیوهٔ رفتار در آنجا مشورت کرد و نیز خواست که دولت برای جلوگیری از عوام‌فریبی مخالفان، دربارهٔ اقدامات خود برای مردم توضیح بیشتری بدهد. دربارهٔ خط مشی روزنامه جمهوری اسلامی نظرم را خواست؛ تذکراتی دادم.

---

۱ - این مصاحبه در روزنامه اطلاعات مورخ ۱۳۷۰/۲/۲ با عنوان «پاسخ رییس جمهور به ۳۵ سوال اطلاعات» در زمینه‌های اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی و سیاسی به چاپ رسیده است. با توجه به اهمیت این مصاحبه، متن کامل آن در بخش ضمایم همین کتاب درج شده است. رجوع کنید ← کتاب «هاشمی رفسنجانی، مصاحبه های سال ۱۳۷۰»، زیر نظر محسن هاشمی، دفتر نشر معارف انقلاب، ۱۳۹۲

عصر آقای [محمدصادق] آیت‌اللهی که برای نمایندگی آژانس بین‌المللی انرژی اتمی عازم وین است، برای خداحافظی آمد. دکتر [حسن] حبیبی، [معاون اول رییس‌جمهور] آمد. متن مصوبه شورای نگهبان در تفسیر اصول مربوط به استیضاح وزیران را آورد که کار استیضاح را مشکل می‌کند. دربارهٔ مسایل اقتصادی و سیاست خارجی، توصیه‌هایی داشت.

[آقای عمر سی]، وزیر امور خارجه گامبیا آمد. نامه رییس‌جمهور آن کشور را آورد. برای ارتش کوچک خود اسلحه خواسته و مدعی است، خطر تأثیر شورش لیبریا در به هم زدن آرامش کشورش وجود دارد.

قبل از غروب به خانه آمدم. افطار را با مهدی، فرشته و یاسر خوردیم. عفت مهمان بود.

جمعه ۲۳ فروردین ۱۳۷۰ | ۲۶ رمضان ۱۴۱۱   ۱۲ آوریل ۱۹۹۱

ساعت ده و نیم صبح برای اقامه نماز جمعه به دانشگاه تهران رفتم.[1] شرکت مردم در مراسم راهپیمایی روز جهانی قدس، خیلی وسیع و چشمگیر بود. خبرنگاران می‌گویند، در تهران جمعیت میلیونی شرکت کرده‌اند.

---

۱ - آقای هاشمی در خطبه اول، به موضوع فلسطین و روز قدس پرداخت و در خطبه دوم، تحلیلی دربارهٔ مسایل منطقه، بحران خلیج فارس و مسایل عراق ارایه کرد. در بخشی از خطبه اول آمده است: «حقیقتاً کارهایی که امروز اسراییلی‌ها با فلسطینی‌ها می کنند، از کارهایی که در قرون گذشته، فرعونی‌ها نسبت به بنی اسراییل می‌کردند، قساوت‌مندانه‌تر است و اگر امروز اسراییلی‌ها، روضه مظلومیت بنی‌اسراییل در دوران حاکمیت فرعون مصر را برای مردم‌شان می‌خوانند، فردا فلسطینی‌ها این روضه‌ها را خواهند خواند و اسراییل و صهیونیسم، درست کاری را می‌کند که چند قرن در تاریخ خودش، آن را محکوم کرده است. کارهای اینها نسبت به بچه های عرب، به خانه های عرب، مردان و زنان عرب، خیلی بیشتر و بدتر و فجیع‌تر است. ما راه آزادی فلسطین را بیداری اسلامی امت اسلامی، نه بیداری مطلق، بلکه بیداری اسلامی می‌دانیم و در عین حال عقیده نداریم که عوامل قومیت و عروبت گرفته بشود؛ چون آن هم باید باشد، و همه با هم باشند. ما این موجودیت اسراییل را همان لانه عنکبوتی می‌دانیم که در قرآن به عنوان سمبل جریان‌های ضعیف و متزلزل آمده است و حاکمیت ملت فلسطین و مسلمان‌ها را آن جریان اصلی خدشه ناپذیر باقی و شجره طیبه‌ای که در قرآن می گویند: «اَصلُها ثابتٌ وَ فرعُها فِی السَّمَاء»، از آن تبار می‌دانیم.»
رجوع کنید ← کتاب «هاشمی‌رفسنجانی، خطبه‌های جمعه سال ۱۳۷۰»، دفتر نشر معارف انقلاب، ۱۳۹۲.

خطبه‌ای در مورد فلسطین و دیگری را برای بحران خلیج فارس و عراق ایراد کردم. عصر گزارش‌ها را خواندم. رسمی شدن آتش‌بس در عراق و مسأله آوارگان عراقی در صدر است.

عصر [آقای حسین مرعشی]، استاندار کرمان و مهدی هاشمی‌نژاد، مسئول صندوق قرض‌الحسنه رفسنجان آمدند؛ از مزاحمت‌های مخالفان گلایه دارند و حق با آنها است.

آقای [غلامحسین] محمدی گلپایگانی، [رییس دفتر رهبر انقلاب] اطلاع داد که احمدآقا اخیراً به خاطر مخالفت مادرش با مسئولیت سرپرستی حج، می‌خواهد استعفا دهد و بناست استعفا پذیرفته شود و به جای ایشان، آقای [عباس واعظ] طبسی نصب شوند. افطار بچه‌ها مهمان بودند. من و عفت ماندیم.

شنبه ۲۴ فروردین | ۲۷ رمضان ۱۴۱۱   ۱۳ آوریل ۱۹۹۱

ساعت هفت و نیم صبح به دفترم رسیدم. در گزارش‌ها مسأله آوارگان عراق و تأمین منطقه امن در خاک عراق برای آنها، در صدر است. [آقای عبدالرحمن محمد سعید]، سفیر جدید سودان و نیز [آقای نورالدین الحمدانی]، سفیر جدید تونس، برای تقدیم استوارنامه آمدند. با هر دو گرم گرفتم؛ تونسی‌ها شرمنده‌اند.

[آقای بلال صالح زواوی]، سفیر فلسطین آمد. از مواضع گذشتهٔ سازمان آزادیبخش فلسطین عذرخواهی نمود و از اشتباه‌های خطرناک صدام در حمله به ایران و کویت به سختی انتقاد کرد. برای حل مشکلات مالی و سیاسی‌شان استمداد کرد؛ دلجویی کردم و قول کمک دادم.

[آقای موحدیان]، سفیر جدیدمان در چکسلواکی[1] آمد. برای ارتقای سطح

---

۱ - چکسلواکی، نام کشوری بود که از ۱۹۱۸ تا ۱۹۹۲میلادی، در اروپای شرقی وجود داشت و سپس به دو کشور جمهوری «چک» و «اسلوواکی» تقسیم شد. این کشور در پایان جنگ جهانی اول با فروپاشی امپراتوری اتریش-مجارستان از اتحاد چهار منطقه موراویا، بوهم، اسلواکی و بخشی از روسینیای کارپات تشکیل شد. در

همکاری‌ها، مشورت کرد. به آقای [سیدرضا] زواره‌ای، تلفنی گفتم که مشکل برای صندوق قرض‌الحسنه رفسنجان پیش نیاید. تیمسار[حسین] حسنی سعدی، فرمانده نزاجا [= نیروی زمینی ارتش] آمد. اوضاع ارتش را گفت و برای بازسازی و نیز برای شرکت در طرح‌های عمرانی استمداد کرد.

عصر شورای عالی امنیت ملی جلسه داشت. درباره منطقه امن برای آوارگان عراق با کمک سازمان ملل و مسأله هواپیماهای عراق و تبلیغات و... تصمیم‌گیری شد. بعد از افطار آقایان [علی] لاریجانی و [اکبر] ترکان، برای امور جاری‌شان استمداد کردند. تا ساعت هشت ونیم شب در دفترم کار کردم و به خانه آمدم. تلفنی با آیت‌الله خامنه‌ای صحبت کردم. مبتلا به درد معده شده‌اند و دکتر خواسته بودند.

یکشنبه ۲۵ فروردین | ۲۸ رمضان ۱۴۱۱ | ۱۴ آوریل ۱۹۹۱

آقای [جمال]کریمی‌راد، دادستان دادگاه‌های انتظامی قُضات آمد. گزارشی از وضع قضات داد و از مشکل تصفیه قضات ناصالح به خاطر منع قانونی شکایت داشت و استمداد کرد. رضا هاشمیان را در جریان تعزیر شلاق در کرمان مظلوم می‌داند و پرونده را تحت پیگرد دارند.

دکتر [ایرج] فاضل آمد. در مورد بعضی از انتصابات دکتر [رضا] ملک‌زاده [وزیر بهداشت، درمان و آموزش پزشکی] انتقاد داشت. برای راه انداختن فرهنگستان [علوم پزشکی] استمداد کرد.[1] مأمور حافظ منافع ایران در مصر آمد و برای کارها در مصر مشورت کرد. [خانم ساداکو اوگاتا]، کمیسر عالی سازمان ملل در امور پناهندگان به ملاقات آمد و در خصوص آوارگان عراقی مستقر در مرز ایران، گفت‌وگو کرد.

جنگ جهانی دوم این کشور به تصرف آلمان درآمد و بعد از جنگ استقلال خود را بازیافت، هر چند بخش شرقی آن روسینیا به شوروی ملحق شد.

۱ - آقای دکتر ایرج فاضل در مورخ ۲۴ فروردین ۱۳۷۰ با حکم رییس جمهور به عنوان رییس فرهنگستان علوم پزشکی جمهوری اسلامی ایران منصوب شد.

آقای [حسین] نواب، امام جمعه بروجرد آمد و برای برگزاری یادواره بزرگداشت آیت‌الله[سیدحسین] بروجردی استمداد کرد و گزارش اوضاع آنجا را داد. با دفترم برنامه سفر به شیراز را تنظیم کردیم. ظهر فاطی آمد. برای تهیه بیانیه از سوی جامعه زینب، برای کمک به آوارگان [عراقی]، کمک خواست.

عصر در هیأت دولت شرکت کردم. جلسه را برای دیدار رهبری نیمه‌کاره ترک کردم؛ حال ایشان خوب شده بود. مسأله استعفای احمدآقا مطرح بود. قرار شده به جای ایشان، امسال آقای [محمد محمدی]ری‌شهری به [عنوان امیرالحاج به] حج برود.

نمایندگان مجلس و اعضای هیأت دولت افطار، مهمانم بودند. نماز جماعت خوانده شد. سپس نمایندگان سئوالاتی را در مورد سیاست‌های خارجی و اقتصادی مطرح کردند و من مفصلاً برایشان صحبت کردم. از نتیجه صحبت‌ها راضی بودند. خواستند زود به زود این جلسات تکرار شود. دیر وقت به خانه آمدم.

ملاقات با رییس کمیساریای عالی پناهندگان سازمان ملل متحد

دوشنبه ۲۶ فروردین | ۲۹ رمضان ۱۴۱۱ ۱۵ آوریل ۱۹۹۱

آقایان [حسن] حبیبی، [معاون اول رییس جمهور]، اخوی محمد، [رییس سازمان صداوسیما]، [محسن] نوربخش، [وزیر امور اقتصادی و دارایی]، [عطاءالله] مهاجرانی، [معاون حقوقی و پارلمانی رییس جمهور] و [محمد علی] نجفی، [وزیر آموزش و پرورش] آمدند. راجع به نحوهٔ تبلیغات دولت و تعیین سخنگوی دولت مذاکره کردیم و تصمیماتی گرفته شد.

آقای [مهدی] کروبی، [رییس مجلس شورای اسلامی]، تلفنی اطلاع داد که چند نفر از نمایندگان افراطی، بنا دارند استیضاح وزیر آموزش و پرورش را مطرح کنند. پیشنهاد کرد که من به آنها پیغام بدهم، خودداری کنند. دکتر [رضا] ملک‌زاده آمد و نیازهای وزارت بهداشت را گفت.

سلمانی برای اصلاح آمد. محسن برای برنامه سفر به کره [جنوبی] جهت بازدید از صنایع سنگین و واگن سازی و همچنین ساختمان‌های نیمه کاره کمیته انقلاب در عباس‌آباد [= پروژه داریوش] آمد، مذاکره کردیم.

عصر دکتر [علی اکبر] ولایتی [وزیر امور خارجه] آمد. راجع به مطالب قابل طرح با سران عربستان سعودی در سفر آینده‌اش به آنجا و نیز سفر به اروپا مذاکره شد.

آقای [هلموت] کُهل، صدر اعظم آلمان تلفنی تماس گرفت. دربارهٔ وضع آوارگان عراقی و کمک به آنها مذاکره کردیم. قرار شد تماس‌های تلفنی ادامه یابد.

شورای اقتصاد جلسه داشت. قیمت‌های تضمینی محصولات کشاورزی مطرح شد. درباره قیمت لاستیک بحث و قرار شد قیمت‌های جدید با توجه به تغییر قیمت ارز، مورد بررسی جامع قرار گیرد و سپس یک‌جا مطرح شود و قبل از آن درباره قیمت واقعی ارز مذاکره شود.

اعضای شورای اقتصاد، افطار مهمان من بودند. تا ساعت نُه ونیم کار کردم. با آقای دکتر [محمد علی] نجفی [وزیر آموزش و پرورش] مذاکره نمودم و روحیه او را برای برخورد با استیضاح تقویت کردم. نظر این است که رأی اعتماد خواهد آورد. به خانه آمدم. بچه‌ها مهمانی رفته بودند.

اقامه نماز عید سعید فطر

در اخبار و گزارش‌های جهانی، برخورد خوب و کمک‌های دوستانه ایران به آوارگان عراقی، مورد تحسین و ستایش قرار گرفته و محور بحث است؛ احتمالاً کمک‌ها توسعه خواهد یافت.

سه‌شنبه ۲۷ فروردین | ۱ شوال ۱۴۱۱ ۱۶ آوریل ۱۹۹۱

دیشب نزدیک ساعت دوازده شب، با زنگ دفتر رهبری بیدار شدیم. آقای محمدی گلپایگانی اطلاع داد که درد معده آیت‌الله خامنه‌ای شدت یافته و دکترها توصیه به عمل جراحی کرده‌اند، ولی فعلاً با استفاده از مُسکّن خوابیده‌اند و فردا نمی‌توانند به نماز عید بروند و در مراسم عید شرکت کنند. خواسته‌اند که من نماز عید فطر را اقامه کنم. توصیه کردم که اگر حال‌شان نامساعد شد، من را خبر کنند. به کتابخانه‌ام آمدم و مسایل مربوط به عید فطر را خواندم و سوره‌های «اَعلی» و «وَالشّمس» را خوب حفظ کردم. عفت هم کمک می‌کرد. دیر خوابیدم.

صبح زود با زنگ ساعت بیدار شدم. استحمام کردم، نماز خواندم و برای خطبه‌ها

مطالعه کردم. پس از صرف صبحانه به سوی مصلای تهران حرکت کردم. عفت و مهدی هم با من آمدند. هنگام نماز برای احتیاط، ورقه‌ای که دو طرف آن سوره‌های «اَعلی» و «شمس» نوشته شده بود، به همراه داشتم که مبادا هنگام قرائت فراموش کنم و افتضاح به بار آید. خطبه‌ها را کوتاه خواندم[1] که مردم به عیدشان برسند. جمعیت عظیمی آمده بودند.

به دفترم رفتم. گزارش‌ها را خواندم. وزیر کشور به همراه فرماندهان نیروی انتظامی آمدند. آقای [عبدالله] نوری گزارش داد. برایشان صحبت کردم. به عیادت رهبری رفتم. دردشان ساکن شده بود، اما رنجور بودند. اطباء گفته‌اند که در کیسه صفرا، شن زیادی جمع شده است و باید عمل شود.

قرار شد قبل از عمل جراحی، بررسی بیشتری بکنند و قرار شد برای جلوگیری از شایعات، ملاقات کوتاهی با فرماندهان انتظامی داشته باشند. در مورد پیشنهاد آلمانی‌ها در خصوص استفاده از هلی‌کوپترهای خودشان برای کمک رسانی به آواره‌ها مذاکره شد؛ مخالفتی نداشتند. به خانه آمدم. خیابان‌ها نسبتاً خلوت بود.

ظهر و عصر و شب بستگان آمدند. دکتر [سیف‌الله] وحید [دستجردی، رییس سازمان هلال‌احمر] آمد و گزارش وضع آوارگان و کمک‌ها و نیازها را داد.

چهارشنبه ۲۸ فروردین | ۲ شوال ۱۴۱۱ ۱۷ آوریل ۱۹۹۱

تحول در مسایل عراق، عمدتاً در پیشنهاد جامعه اروپا به سازمان ملل، برای محاکمه

---

۱ - آقای هاشمی در خطبه‌های نماز عید فطر تهران، به ذکر معانی فطر پرداخت و مردم را به حفظ دستاوردهای ماه مبارک رمضان توصیه کرد. ایشان با اشاره به اینکه عید سعید فطر صرفاً برگزاری یک مراسم خشک و کم‌اثر در برنامه‌های مسلمانان تعبیه نشده، گفت : «مشکلات جوامع اسلامی در چنین روزهایی حل می‌شود و اهمیت اسلام در چنین روزهایی ظهور می‌کند. پرداخت فطریه، شرافت، کرامت و رشد برای صالحان راه خدا و جامعه اسلامی است. در این ماه کسانی که امکان انفاق برایشان میسر باشد، بخش کوچکی از مال خود را در اختیار نیازمندان می‌گذارند تا مشکلات آنان نیز حل شود.» رجوع کنید ← کتاب «هاشمی رفسنجانی، خطبه های سال ۱۳۷۰» دفتر نشر معارف انقلاب، ۱۳۹۲

صدام و عدم مخالفت آمریکا، و نیز در ورود نیروهای آمریکا به شمال عراق برای ایجاد منطقه امن برای آوارگان در شمال مدار ۳۶ درجه، پیش آمده است. جرج‌بوش رییس جمهور آمریکا، به رفع تیرگی روابط با ایران اظهار تمایل صریح کرده است.

رهبری از مشهد تلفنی تماس گرفتند و خبر سلامتی خودشان را دادند. ساعت چهارونیم بعد از ظهر، برای پرواز به سوی استان فارس به فرودگاه رفتیم. عفت، فاطی، فائزه، مهدی، فرشته و بچه‌ها و بعضی از بستگان هم بودند. با حدود یک ساعت تأخیر به خاطر ایراد فنی هواپیما، به سوی شیراز پرواز کردیم.

پس از استقبال رسمی در فرودگاه شیراز، به سوی استانداری حرکت نمودیم. در بین راه به محل بنیاد شهید رفتیم و با خانواده‌های شهدا ملاقات کردیم و دلجویی نمودم.[1] در استانداری، شورای اداری استان تشکیل شد.

استاندار و بعضی از مدیرکل‌ها مسایل و نیازها و پیشنهادها را گفتند. نمایندگان استان در مجلس هم همراه ما بودند و مطالب‌شان را گفتند. چند نفر از وزرا و معاونان هم همراه‌اند. من هم صحبت دلگرم‌کننده‌ای نمودم. عفت و سایر زنان همراه، در محل جداگانه‌ای مستقر شده‌اند و ما در استانداری هستیم. هوا مساعد و شهر شیراز تمیز و با طراوت و پُر از گل و بوی بهارنارنج است. شام خوردیم و خوابیدیم.

---

۱ - آقای هاشمی ضمن دلجویی، خطاب به خانواده شهدا گفت: «اغراق نیست اگر بگویم وقتی با شما ملاقات می‌کنم تصورم این است که سبک شده‌ام، مقاومت شما در من نیز تأثیر می‌گذارد. ما از شما کسب نور و فیض می‌کنیم. هیچ بخشی از جامعه ما به اندازه این بخش حق سرافرازی ندارد، شما نیز این حق را با هیچ چیز عوض نکنید .شنیده‌ایم و خوانده‌ایم که در گذشته خانواده‌ای که شهیدی را تقدیم می‌کرد تا چند نسل خود و بستگانش را بیمه اعتباری و افتخاری می‌کرد و به آن می‌بالیدند و این اعتبار حالا به شما رسیده است.»

استقبال رسمی در فرودگاه شیراز

حضور در کنار مقبره حافظ شیرازی

پنج‌شنبه ۲۹ فروردین | ۳ شوال ۱۴۱۱ ۱۸ آوریل ۱۹۹۱

ساعت هفت صبح به پادگان ارتش رفتیم و در مراسم صبحگاه نیروهای مسلح شرکت کردم و به مناسبت روز ارتش صحبت کوتاهی نمودم.[1] بخشی از رژه را دیدیم. از آنجا برای افتتاح مرکز جدیدالتأسیس صداوسیما، در یکی از ارتفاعات باصفای شهر رفتیم. بزرگترین استودیو تولید برنامه کشور، به همت متخصصان داخلی ساخته شده است.

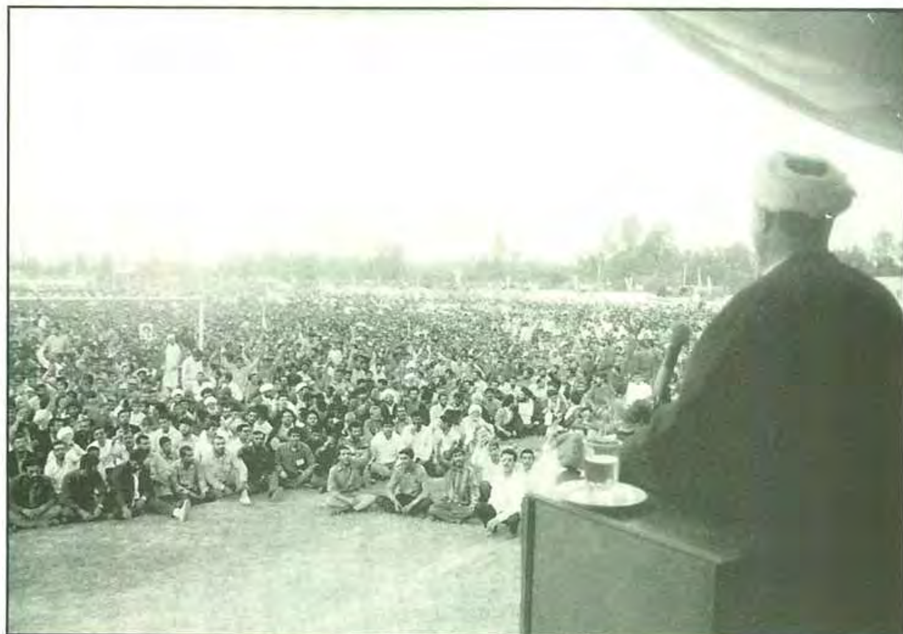
به کارخانجات مخابرات رفتیم. مهندس [محمد] غرضی، [وزیر پست و تلگراف و تلفن] توضیح داد. از چند سالن ساخت تلفن و مراکز مخابرات بازدید کردیم؛ جالب است. در جمع کارکنان صحبت کوتاهی کردم.[2] زن و مرد، خیلی با روحیه و پُرشور بودند.

برای بازدید از مرکز الکترونیک صنایع نظامی رفتیم. شهرک صنعتی، قبل از انقلاب طراحی و شروع به اجرا شده و بعد از انقلاب نیمه کاره رها شده است. بخشی از آن تکمیل شده و قسمت اعظم رها شده؛ مرکز مهمی است. از چند سالن

---

۱ - در بخشی از این سخنرانی آمده است: «نیروهای مسلح ما متشکل از سپاه پاسداران، بسیج و نیروهای نظامی و انتظامی در ده سال گذشته محور حرکت و تلاش جامعه ما بوده‌اند. امروز که دوران بازسازی است، ترمیم خرابی‌ها و تأمین آینده مردم در اولویت است. نیروهای مسلح باید ضمن حفظ آمادگی به تعمیق آموزش‌ها و تنظیم علمی و اساسی امکانات پشتیبانی بپردازند و در همان حال در مرزهای خطرخیز کشور حضور مؤثر داشته باشند تا فرصتی به دست بدخواهان داده نشود.» رجوع کنید ← کتاب «هاشمی رفسنجانی، سخنرانی های سال ۱۳۷۰»، دفتر نشر معارف انقلاب، ۱۳۹۲

۲ - در بخشی از این سخنرانی آمده است: «در زمان ما ارتباطات حرف اول را می‌زند و ارزش ارتباطات در مبادله اطلاعات است. شما متخصصان و کارکنان این مرکز افراد مؤثری هستید و خوشبختانه می‌بینم محیط باطراوتی دارید که این در پیشرفت کار مؤثر است. صنایع‌الکترونیک نقشی مهم در زندگی و سرنوشت ما دارد. زندگی امروز دنیا نیاز شدیدی به ارتباطات دارد و ارتباط با وجود مخابرات کاربرد می‌یابد و حداقل تأثیر کار شما صرفه‌جویی در وقت است. ما می‌دانیم که کارها بالاتر از حد توان و ظرفیت ماست، ولی این یک صنعت نو است و شما باید در آینده به جایگاه مناسب در این صنعت برسید. امروز برتری در صنعت جهان، از هر جهت به صنایع الکترونیک بستگی دارد و شما هم باید سعی کنید در این مقوله عقب نمانید.» رجوع کنید ← کتاب «هاشمی رفسنجانی، سخنرانی های سال ۱۳۷۰»، دفتر نشر معارف انقلاب، ۱۳۹۲

سخنرانی در جمع مردم داراب

بازدید از آثار باستانی استان فارس

دیدار از آثار تاریخی تخت جمشید

بازدید کردیم. بهینه‌سازی رادارهای توپ‌های اورلیکن، عملیاتی کردن رادارهای A.P.S.F ، دوربین‌سازی، قطعه‌سازی، مونتاژ بی‌سیم‌ها و تلفن‌ها و سایر منصوبات و.... انجام می‌شود. برای کارکنان صحبت کوتاهی نمودم. ناهار خوردیم و به استانداری برگشتیم.

ساعت چهارونیم بعد از ظهر، جلسه‌ای با نمایندگان استان داشتیم. خواسته‌ها را مطرح کردند. جهت سخنرانی برای مردم به شاهچراغ رفتیم؛ اجتماع عظیم و بی‌سابقه‌ای بود. حرم حضرت احمدبن موسی(س) را زیارت کردیم. [آیت‌الله محی‌الدین حایری شیرازی]، امام جمعه خیرمقدم گفت و من صحبت کوتاهی کردم. به خاطر شلوغی و ازدحام، صحبت را کوتاه کردم[1].

از آنجا به سوی مقر جانبازان حرکت کردم. در خیابان‌ها مردم احساسات گرم و پرشوری ابراز می‌کردند که به نظر همراهان، در شیراز بی‌سابقه است. نماینده جانبازان، نیازها را گفت و من صحبت تسلیت‌آمیزی نمودم. به دفتر امام جمعه شیراز رفتیم. با ائمه جمعه استان ملاقات داشتیم. خواسته‌ها را مطرح کردند. در جمع روحانیون استان سخنرانی کردم. شام خوردیم و به مقر آمدیم و خوابیدیم؛ خیلی خسته بودم.

بین نماز مغرب و عشا، زلزله‌ای به قدرت ۵/۳ ریشتر، شیراز را لرزاند. نماز عشا را در حیاط استانداری خواندیم.

---

۱ - در این سخنرانی، آقای هاشمی در سخنان امیدبخشی، برنامه های سازندگی در استان فارس را تشریح کرد و گفت: «حدود ده سد بر روی رودخانه‌ها برای مهار آب‌ها پیش‌بینی شده است که کارهای اجرایی چهار سد آن امسال شروع خواهد شد. کشیدن بزرگراه و راه‌آهن به مرکز کشور از استحقاقات مسلم این استان است. کشیدن راه قابل قبولی به سواحل خلیج فارس که هم خلیج فارس و هم کشورهای جنوب خلیج فارس را پوشش دهد، از نیازهای اساسی این استان است. بسیاری از مردم این استان که در جنوب خلیج فارس کار می‌کنند ذخایر گران‌بهایی برای انتقال ثروت در نتیجه کار و تلاش‌شان به این استان هستند. ایجاد خط کشتیرانی از طریق سواحل نزدیک شما به جنوب خلیج فارس در برنامه ماست و توسعه دانشگاه‌ها و مراکز علمی و فنی نقطه قابل توجهی برای استان شما در برنامه کشور است.» رجوع کنید ← کتاب «هاشمی رفسنجانی، سخنرانی های سال ۱۳۷۰»، دفتر نشر معارف انقلاب، ۱۳۹۲

ادای احترام به شهدا در پادگان شیراز

سخنرانی در اجتماع مردم

جمعه ۳۰ فروردین | ۴ شوال ۱۴۱۱ | ۱۹ آوریل ۱۹۹۱

ساعت شش و نیم صبح به پادگان رفتیم و با هلی کوپتر به سوی روستاهای زلزله‌زده داراب پرواز کردیم. همه جا در مسیر از روی جلگه‌های سرسبز و معمور عبور کردیم. در بخش رستاق[1] منطقه فورگ فرود آمدیم.

اهالی روستاها جمع بودند و استقبال گرمی کردند؛ خواسته‌ها مطرح شد. برای آنها صحبت کردم و وعدهٔ برق و چند مدرسه اضافی دادم. روند بازسازی خوب است، ولی بعضی از مردم توقع بیشتری دارند؛ جای مستعدی است، ولی محروم.

از چند روستای در حال بازسازی بازدید کردم. به منطقه عشایری [قشقایی] پرواز کردیم. عشایر استقبال گرمی کردند و خوشامد جالبی خواندند. خواسته‌ها را مطرح کردند و صحبت‌های امید بخشی از من شنیدند.

به شهر داراب پرواز کردیم. ظهر رسیدیم. استقبال مردم خیلی وسیع و گرم بود. در کنار مصلا برای تجدید وضو، به یکی از خانه‌های محقر کنار مصلی رفتم. چون ازدحام بود و امکان رفتن از راه نبود، با نردبان از طریق پشت بام‌شان رفتم. صاحبخانه بنّا بود، کمی در اتاق محقرشان نشستم، چای خوردم و سئوالات زیادی از وضع زندگی مردم کردم[2] و چند سکه به آنها دادم.

---

۱ - بخش رستاق در منتهی‌الیه جنوب شرقی سلسله جبال زاگرس قرار دارد و در حوضه جنوب شرقی این رشته کوهها واقع شده این بخش در فاصله ۳۴۰ کیلومتری جنوب شرقی شیراز قرار گرفته است . مرکز بخش در مسیر جاده اصلی شیراز - بندرعباس واقع شده وفاصله آن تا بندرعباس ۲۶۵ کیلومتر است .این بخش در ۶۵ کیلومتری جنوب شرقی داراب واقع شده است.

۲ - صاحبخانه با مشاهده رییس جمهور در خانه‌اش، چنان‌که ویژگی شیرازی‌هاست، با اصرار از ایشان خواست که میهمان‌شان شوند. رییس‌جمهور دعوت صاحبخانه را پذیرفت و وارد خانه آنها شد. ایشان در این دیدار غیررسمی، از صاحبخانه دربارهٔ زندگی و چگونگی معیشت‌اش پرسید. صاحبخانه که از یک زندگی ساده برخوردار بود، اظهار رضایت کرد و خدا را سپاس گفت که می‌تواند کار کند و در کنار زن و فرزندانش آرامش خیال داشته باشد. آقای هاشمی در گفت‌وگوی خودمانی با اعضای این خانه، به آنها گفت که خیال نکنید تهران تافتهٔ جدا بافته‌ای است و همه از زندگی مرفه و راحت برخوردارند. در تهران و سایر شهرهای بزرگ، عده‌ای هستند که همه چیز دارند، اما اینها هم آن آرامش لازم را ندارند، اما طبقات متوسط و پایین در واقع سخت می‌گذرانند. ایشان در گفت و گوی بی پیرایه ←

در مراسم نماز جمعه صحبت کردم. به خاطر ازدحام بی حد، صحبت کوتاه و مشکل بود. برای ناهار و استراحت به فرمانداری رفتیم. مسئولان شهر نیازها را گفتند؛ تعهدهای متعددی برای ساخت راه و مدرسه و سالن و... دادیم.

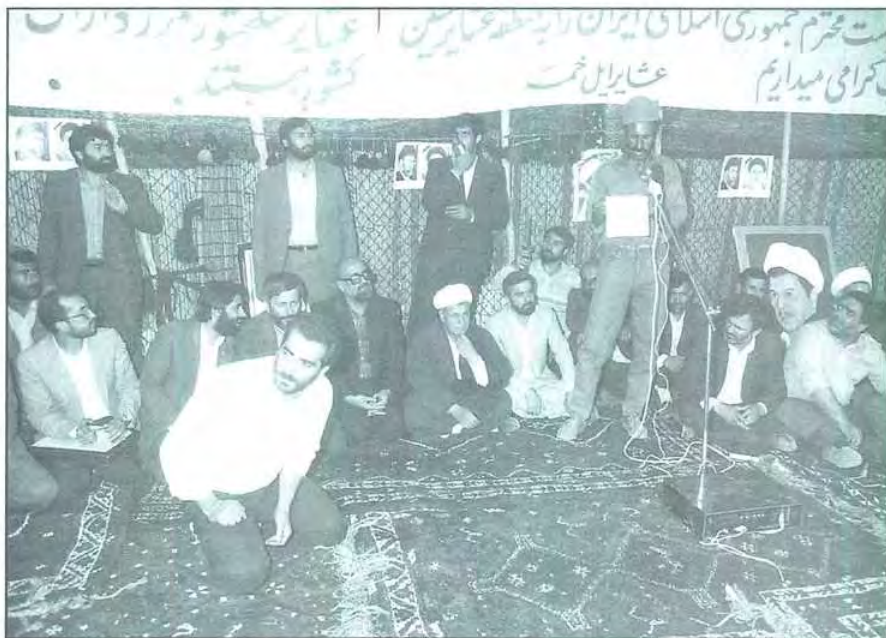
به سوی لار پرواز کردیم. در مسیر، روستای بازسازی شده زیراب و حاجی‌آباد را از هوا دیدیم. ساعت چهارونیم به فرودگاه لار رسیدیم. استقبال رسمی انجام شد و به سوی شهر حرکت کردیم.

به خانه آقای [سیدعبدالعلی] آیت‌اللهی، امام جمعه شهر [لارستان] رفتیم و نمونه آب انبارهای مورد استفاده را دیدیم. سیلاب‌ها را در آنها جمع می‌کنند و در طول سال برای شُرب استفاده می‌شود. مدعی بودند آب فعلی که برداشت می‌شود، از پنج سال پیش ذخیره شده است. به ورزشگاه شهر رفتیم؛ اجتماع عظیمی بود. فرماندار گزارش داد و من صحبت کردم.

به مهمانسرای شهر رفتیم. پس از پذیرایی و شنیدن خواسته‌ها و چند تعهد برای امور عمران شهر، به سوی فرودگاه حرکت کردیم. استقبال و احساسات مردم اعجاب‌انگیز بود. با فالکن عراقی که اخیراً به ایران آمده، به سوی شیراز پرواز کردیم. در فرودگاه شیراز به انتظار رسیدن هواپیمای سی - ۱۳۰ حامل همراهان، نماز مغرب و عشا را خواندیم و به استانداری آمدیم.

خانواده شهید [سیدعبدالحسین] دستغیب آمدند. با آنها گرم گرفتم. شام را با ما خوردند. خواهر شهید دستغیب که گفته شد نود سال دارد، صحبت کرد. داستان

به مرد و خانواده اش گفت که سعی بر این است همه مردم از رفاه برخوردار شوند که در آن صورت باز هم شما آرامش و فراغت را بیشتر از تهرانی ها دارید. اگر بتوانیم مسایل بهداشتی را حل کنیم و امکانات آموزشی به اندازه کافی در اختیار شهرستانی‌ها قرار بدهیم، باور کنید که شهرستان‌ها بهتر از تهران است. رییس‌جمهور پس از دقایقی از مرد و خانواده‌اش خداحافظی کرد که به بقیه برنامه‌اش برسد، اما مرد اصرار داشت که برای صرف غذا بمانند. آقای هاشمی به مرد گفت که همراهانش بسیارند و منتظر. صاحبخانه که نشان می داد تعارف کردنش از صمیم دل است، گفت: «اگر همراهانتان از پذیرایی ناچیز ما ناراحت نمی شوند، قدم شان روی چشم.» آقای هاشمی گفت: «برای من همین اندازه که می‌بینم آدم‌های قانع و زحمتکشی هستید، کافی است و می‌پذیرم و قبول دارم که از هیچ چیز مضایقه نمی‌کنید. خدا حفظ‌تان کند و این را بدانید که آرامش‌تان نتیجه قانع بودن‌تان است.» منبع: مجموعه سفرنامه‌های رییس‌جمهور در سال ۱۳۷۰، سفرنامه استان فارس، آرشیو دفتر نشر معارف انقلاب.

حضور در میان عشایر خونگرم قشقایی

دستگیری برادرش در زمان طاغوت و کتک خوردن خودش را تعریف می‌کرد و دیگران از طولانی شدن صحبت ایشان خجالت می‌کشیدند و می‌خواستند جلوگیری کنند؛ منع‌شان کردم.

سپس به خواسته شهردار شیراز و چند نفر از نمایندگان و دانشگاه‌های شیراز گوش دادم. می‌خواستم استحمام کنم، آب سرد بود، به فردا موکول کردم. خاطرات سه روز را نوشتم و خوابیدم.

شنبه ۳۱ فروردین | ۵ شوال ۱۴۱۱ ۲۰ آوریل ۱۹۹۱

حمام گرفتم و گزارش‌ها را دیدم. آوارگان عراق و احتمال محاکمه صدام، در رأس گزارش‌ها است. به مقبره شهید دستغیب و سعدی و حافظ رفتیم. صبحانه را در حافظیه خوردیم. از آنجا به دانشگاه شیراز رفتیم. رؤسای دانشکده‌ها گزارش کار دادند و نیازها را گفتند. قول کمک دادم.

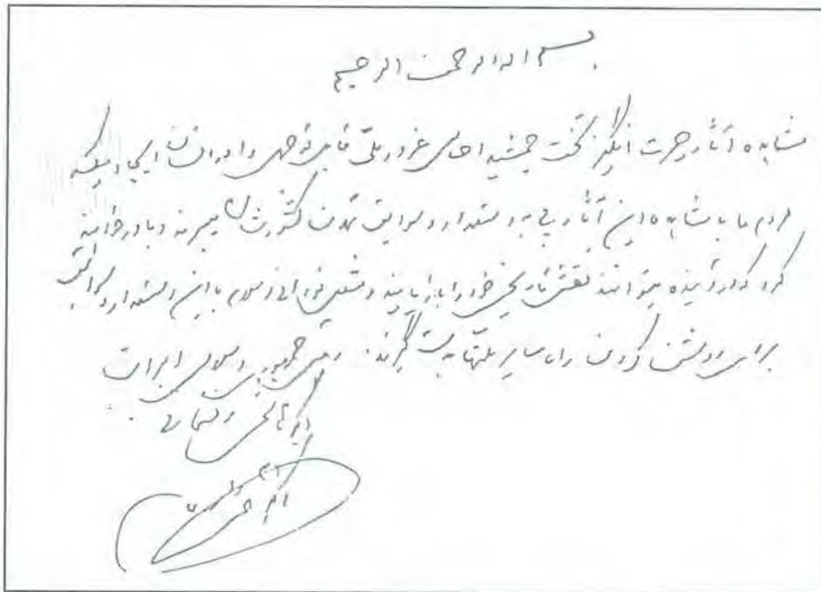
در تالار دانشگاه در جلسه دانشجویان و اساتید شرکت کردیم. بیرون تالار جمعیت انبوهی بودند. به خاطر عدم گنجایش سالن، سروصدا می‌کردند. اجازه دادم درها را باز کردند. جمعی وارد شدند و بین صندلی‌ها جای گرفتند و بقیه قانع شدند. سخنرانی کردم و جواب سئوالات را دادم.

با هلی‌کوپتر به محل سد درودزن[1] رفتیم. در مسیر از دشت‌های حاصلخیز و رودخانه‌ها بازدید کردیم. در روستای دزدکر[2] از توابع اقلید، پیاده شدیم. مزار شهدا را زیارت کردیم. جمعیت عظیمی جمع شده بودند و احساسات پرشوری داشتند.

---

۱ - سد مخزنی درودزن (نام پیشین: سد داریوش)، در استان فارس در یکصد کیلومتری شمال غرب شیراز و بر روی رودخانه کر ساخته شده‌است. ساخت این سد در سال ۱۳۵۱ به پایان رسید و آب آشامیدنی شهرهای شیراز و مرودشت را پشتیبانی می‌کند.

۲ - روستای دزد کر در فاصله ۱۰ کیلومتری تنگ براق قرار دارد. فراوانی آب های سطحی، کیفیت مناسب پوشش گیاهی، درختان جنگلی وآب هوای مطبوع کوهستانی، از ویژگی های ارزشمندی است که این منطقه را درشمار یکی از جاذبه های طبیعی استان فارس قرارداده است.

بسم الله الرحمن الرحیم

مشاهده آثار حیرت‌انگیز تخت جمشید احساس غرور ملی قابل توجهی را در انسان ایجاد می‌کند

مردم ما با مشاهده این آثار [illegible]

[illegible] می‌توانند نقش تاریخی خود را باز یابند و [illegible] اسلام [illegible]

برای روشن کردن راه سایر ملتها [illegible]

رئیس جمهوری اسلامی ایران

اکبر هاشمی رفسنجانی

دستخط رییس جمهور در بازدید از آثار باستانی تخت جمشید

فرماندار اقلید گزارش داد و من صحبت کردم. مردم برای ابراز خوش آمد، فرش‌ها و پتوهای خودشان را از پشت بام‌ها آویزان کرده بودند و قربانی‌های فراوانی کردند.

به روستای درودزن از توابع مرودشت رفتیم. در آنجا هم، همین وضع تکرار شد. ناهار را در محل سد درودزن، با تأخیر خوردیم. مسئولان آب و کشاورزی گزارش دادند. تصمیم گرفتیم از خط لوله محرم[1]، برای آب رسانی سواحل جنوب استفاده کنیم.

با هلی کوپتر از کانال‌های درجه ۱، ۲، ۳ و ۴ دشت‌های زیر سد بازدید کردیم. به محل تخت جمشید رفتیم. مدیر آنجا توضیحات خوبی داد. مغرب به فرودگاه شیراز رسیدیم. نماز خواندیم، مصاحبه کردم و به سوی تهران حرکت نمودیم. خانواده هم ملحق شدند. بخشی از آنها دیشب بر گشته بودند.

---

۱ - در سال‌های دفاع مقدس برای حل مشکل صادرات نفت از جزیره خارک، خط لوله ای برای انتقال نفت خوزستان طراحی و ساخته شده بود که بعد از پایان جنگ بلا استفاده مانده بود. در دوران سازندگی از این خط لوله برای انتقال آب استفاده گردید.

اردیبهشت ۱۳۷۰

یکشنبه ۱ اردیبهشت | ۶ شوال ۱۴۱۱ ۲۱ آوریل ۱۹۹۱

ساعت هشت و نیم صبح به دفترم رفتم. [آقای محمد سعیدی کیا]، وزیر راه و ترابری آمد و گزارش کار داد؛ در مورد تعهداتی که در بخش راه، در سفر شیراز نموده بودم، تذکر دادم.

آقای [سید حسین] موسوی تبریزی آمد و برای تعویض استاندار آذربایجان شرقی استمداد کرد. [آقای کنت دادزی]، دبیرکل آنکتاد[= کنفرانس توسعه و تجارت سازمان ملل] آمد. دربارهٔ لزوم مراعات عدالت در مبادلات بین‌المللی تأکید کردم.

[آقای سراج الدین کازرونی]، وزیر مسکن و شهرسازی آمد. گزارش کار داد و برای حُسن اجرای برنامه استمداد کرد و از پول گرفتن زیاد شهرداری تهران از مردم شکایت کرد.

عصر در جلسه هیأت دولت شرکت کردم. تصمیم گرفتیم ساعت رسمی کشور را یک ساعت به جلو بکشیم.[1] سیاست پولی را هم تصویب کردیم. در این مصوبه به

۱- تغییر ساعت تابستانی یا صرفه‌جویی در زمان نور روز (DST)، در بیشتر کشورها با نام ساعت تابستانی نامیده می‌شود و به تغییر ساعت در منطقه‌های زمانی گفته می‌شود که موجب طولانی‌تر شدن روز در عصر و کوتاه‌تر شدن آن در صبح می‌شود. این تغییر معمولاً در ابتدای بهار انجام و در پاییز نیز به حالت عادی بازگردانده می‌شود. بسیاری از کشورها برای بهینه‌سازی مصرف انرژی، در فصل بهار و تابستان ساعت رسمی کشورشان را قدری (معمولاً یک ساعت) به جلو می‌کشند، تا ساعات بیشتری از روز با ساعات کاری هم‌خوانی داشته باشد، و در ساعات کمتری از روز، نیاز به مصرف انرژی برای تامین روشنایی وجود داشته باشد. در ایران نیز، برای نخستین بار، پیش از انقلاب، ساعت رسمی کشور به ساعات تابستانی و زمستانی تقسیم شد. بعد از انقلاب اسلامی ایران این روند به حالت تعلیق درآمد. در سال ۱۳۷۰ بر اساس محاسباتی هیأت وزیران ایران مصوبه‌ای را به تصویب رساند که طی آن ساعت رسمی کشور همه ساله در اول فروردین ماه یک ساعت جلو کشیده شود و در سی و یکم شهریورماه به حالت اول بازگردد. ادامه مطالعات در آن دوره نشان داد که حدود ۱۰۰ مگاوات کاهش مصرف در زمان پیک (اوج مصرف) حاصل شده‌است. اما دولت ایران در اسفند ماه سال ۱۳۸۴ (پس از ۱۵ سال) این مصوبه را ابطال نمود. پس از آن در سال‌های ۱۳۸۵ و ۱۳۸۶ نمایندگان مجلس، طرح‌هایی را در دستور کار خود قرار دادند تا دولت را مکلف به تغییر ساعت رسمی نمایند .در نهایت در روز ۳۱ مرداد ۱۳۸۶ قانونی مشتمل بر یک مادهٔ واحده مبنی بر تغییر ساعت رسمی کشور به تصویب مجلس رسید. بنابر این قانون ساعت رسمی کشور هر سال در ساعت ۲۴ روز اول فروردین یک ساعت به جلو کشیده می‌شود و در ساعت ۲۴ روز سی‌ام شهریور ماه به حالت قبلی برگردانده می‌شود.

ملاقات با دبیر کل گروه ۷۷(آنکتاد)

ملاقات با مسئولین وزارت آموزش و پرورش

بانک‌ها آزادی عمل بیشتری دادیم. تا ساعت نُه شب در دفترم کار کردم و به خانه آمدم.

دوشنبه ۲ اردیبهشت | ۷ شوال ۱۴۱۱ ۲۲ آوریل ۱۹۹۱

ساعت هفت و نیم صبح به دفترم رسیدم. [آقای محمد علی نجفی]، وزیر آموزش و پرورش و مدیران آمدند. گزارش کار دادند. من هم صحبت کردم؛ تحسین کردم و از طرح استیضاح در مجلس اظهار تأسف نمودم[1].

عقد ازدواج یکی از رزمندگان کرمانی را بستم. آقایان [علی اکبر] ناطق نوری و [محمدرضا] باهنر آمدند و راجع به انتخابات آینده صحبت کردند. سفیر جدید فرانسه، برای تقدیم استوارنامه آمد؛ گرم گرفتم. [آقای علی‌اکبر طاهایی]، نماینده تُنکابن آمد و برای حوزه انتخابیه‌اش کمک گرفت. دکتر [حسن] حبیبی، [معاون اول رییس جمهور] برای امور جاری و بحث دربارهٔ تعیین سخنگوی دولت آمد.

عصر آقای [بیژن نامدار] زنگنه، [وزیر نیرو]، برای مشورت در مورد قیمت جدید برق آمد. شورای اقتصاد جلسه داشت. صحبت دربارهٔ نرخ ارزها بود که ناتمام ماند.

---

۱ - در این ملاقات که معاونین، مشاورین، مدیران کل آموزش و پرورش سراسر کشور و مدیران کل دفاتر ستادی حضور داشتند ، آقای هاشمی ضمن قدردانی از مسئولان آموزش و پرورش برای ارتقای سطح علمی معلمان، اظهارامیدواری کرد که وضع زندگی معلمان بهبود یابد. رییس‌جمهور از طرح استیضاح وزیر آموزش و پرورش در مجلس شورای اسلامی اظهار تاسف کرد و گفت: «این امر ممکن است موجب تضعیف روحیه مدیران این وزارتخانه شود.» آقای هاشمی در عین حال مساله استیضاح را یک حق طبیعی نمایندگان مجلس ذکر کرد و گفت: «نمایندگان مجلس، باید حقوق خود را اعمال کنند و این به نفع مردم نیز هست و ما نباید از این امر نگران باشیم و من انتظار دارم اکثریت نمایندگان مجلس که افرادی دلسوز هستند، طرح ها و برنامه های وسیع این وزارتخانه را با داشتن ۱۴/۵ میلیون دانش آموز و بیش از ۷۰۰ هزار معلم ببینند. با اعمال نظارت نمایندگان مجلس شورای اسلامی، دستگاه های اجرایی بیشتر دقت خواهند کرد و باید با همکاری ، اتحاد و استفاده از تمامی نیروها در راه اهداف انقلاب اسلامی تلاش کنیم.» رجوع کنید ← کتاب «هاشمی رفسنجانی، سخنرانی های سال ۱۳۷۰»، دفتر نشر معارف انقلاب، ۱۳۹۲

سه‌شنبه ۳ اردیبهشت | ۸ شوال ۱۴۱۱ | ۲۳ آوریل ۱۹۹۱

ساعت هفت و نیم به دفترم رسیدم. ساعت نُه صبح ، جمعی از مسئولان جامعه اسلامی دانشجویان آمدند. هدف و مشی خود را گفتند و برای فعالیت‌هایشان استمداد کردند. از انحصارطلبی دفتر تحکیم وحدت و حمایت آنها از سوی وزارت علوم گله داشتند. برای آنها صحبت کردم و قول بررسی کمک دادم.[1]

[آقای ویلیام گونته]، رییس مجلس سیرالئون آمد. نامهٔ رییس‌جمهورشان را آورد و برای دفاع در مقابل خطر حمله شورشیان لیبریایی به کشورشان استمداد کرد؛ قول کمک دادم.

اعضای هیأت مدیره جامعه الزهراء(س)آمدند. گزارش وضع تحصیلی خانم‌ها را دادند و برای حل مشکلات استمداد کردند؛ قول کمک دادم. [آقای جبرائیل امینو]، وزیر نفت نیجریه آمد. نامهٔ رییس‌جمهورشان را آورد و از نقش ما در بحران خلیج فارس و مسأله عراق تمجید نمود و خواستار جدیت بیشتر برای ایجاد آرامش شد.

ظهر، محسن، [رییس دفتر بازرسی رییس‌جمهور] آمد. گزارش سفر به کره‌جنوبی را داد؛ تحت تأثیر موفقیت صنایع کره قرار گرفته است و پیشنهاد همکاری بیشتر دارد.

---

۱ - آقای هاشمی با برشمردن وظایف قشر دانشجو در یک جامعه اسلامی گفت: «شاید در گذشته این طرز فکر غلط وجود داشت که حرکات دانشجو باید همراه با روحیه پرخاشگری و منفی بافی باشد ولی این نوع تفکر خارج از مسیر اسلام است به‌ویژه اینکه دانشجویان باید جزو آگاه‌ترین اقشار یک جامعه باشند و در یک نظام اسلامی، دانشجو باید تابع حق باشد و براساس ملاک حق و باطل با منکر، مخالفت و معروف را تأیید نماید و نباید از محیط آزاد دانشگاه‌ها استفاده منفی شود. یکی از اهداف مهم انقلاب فرهنگی در دانشگاه‌ها سالم‌سازی محیط دانشگاه‌ها برای رشد افکار اسلامی و سالم و ارائه آن در محیطی به‌دور از منفی‌بافی و پرخاشگری بود. دانشجویان می‌توانند سخنان حق‌شان را به‌صورت سالم بیان کنند و باید مقام ولایت‌فقیه را محور فعالیت‌های خود قرار دهند و نظرات و رهنمودهای نمایندگان محترم ولی‌فقیه در دانشگاه‌ها می‌تواند ملاک خوبی برای مشروعیت فعالیت‌های دانشجویی در دانشگاه‌های کشور باشند.» رجوع کنید ← کتاب «هاشمی رفسنجانی، سخنرانی های سال ۱۳۷۰»، دفتر نشر معارف انقلاب، ۱۳۹۲

عصر شورای عالی امنیت ملی جلسه داشت. دربارهٔ آوارگان عراقی و پیشنهاد ایتالیا و فرانسه برای ایجاد اردوگاه در ایران یا عراق، بحث و تصمیم‌گیری شد. شب مجمع تشخیص مصلحت برای حل مشکل بازسازی جلسه داشت. [خانم دانیل میتران]، همسر رییس‌جمهور فرانسه، مهمان عفت بود.

چهارشنبه ۴ اردیبهشت | ۹ شوال ۱۴۱۱ | ۲۴ آوریل ۱۹۹۱

اعضای هیأت مدیره و مدیران واحدهای ساصد [= سازمان صنایع دفاع] آمدند. گزارش عملکرد دادند. به خاطر کم خریدن نیروهای مسلح و معطل ماندن ظرفیت تولید، ضرر می‌دهند؛ قرار شد خطوط تولید را دو منظوره کنند.

آقای [محسن] نوربخش، [وزیر امور اقتصادی و دارایی] آمد. عازم سفر آمریکا است. برای مسایل آنجا و ملاقات‌ها مشورت کرد؛ بسیاری از ایرانیان مهاجر، از بازرگانان و مقامات رژیم سابق، تقاضای ملاقات کرده‌اند. آقای [حمید] میرزاده، [معاون اجرایی رییس‌جمهور]، برای امور جاری و سفر استان فارس آمد.

آقای مختار کلانتری، [فرمانده کمیته‌های انقلاب اسلامی[1]] آمد. به او گفتم که در نیروی انتظامی مسئولیت بپذیرد. به آقای [عبدالله] نوری، [وزیر کشور]، انتقاداتی دارد؛ قرار شد مذاکره کنند.

عصر [آقای هلموت کُهل]، صدراعظم آلمان تلفنی تماس گرفت؛ راجع به آوارگان عراق و گروگان‌های غرب در لبنان صحبت شد. متن سخنرانی ضیافت شام، در سفر سوریه و ترکیه را اصلاح کردم.

در جلسه هیأت دولت شرکت کردم. برای اولین بار جلسه را در «باشگاه دولت» تشکیل دادیم. این محل در خیابان فرشته [=شهید فیاضی؛ در شمال تهران] است. از

---

۱ - کمیته های انقلاب اسلامی، نهادی برآمده از انقلاب اسلامی بود که در سال ۱۳۵۷در مساجد محلات با محوریت روحانیان تشکیل شد. کمیته های انقلاب اسلامی،در زمینه مبارزه با عناصر طاغوتی، مفاسد اجتماعی و قاچاق مواد مخدر فعالیت می کرد. در فروردین ۱۳۷۰، کمیته ها با شهربانی کل کشور و ژاندارمری ادغام گردید و نیروی انتظامی تاسیس شد.

تاریخ ....
شماره ....
پیوست ....

بسمه‌تعالی

مقام معظم ریاست جمهوری

با عرض سلام و تحیات و پوزش از تصدیع همانطور که در تشریف فرمائی به تخت‌جمشید از نزدیک ملاحظه فرمودند نقوش برجسته روی سنگهای ضلع غربی کاخ آپادانا درمعرض خطر پوسته شدن قرار گرفته و لازمست سایبان وسیعی بر روی آن قرار گیرد.

برای این امر با مطالعات کارشناسی انجام شده بهترین طرح نصب سایبان (Space Frame) است که نیازمند اعتباری معادل ۲۰ میلیون تومان میباشد. استدعا دارد اوامر مقتضی در مورد تأمین این مبلغ صادر فرمایند. قبلاً مراتب سپاسگزاری بی‌حد خود را از توجه خاص و تشریف فرمائی به تخت‌جمشید ابراز میدارد.

مهدی حجت
رئیس سازمان میراث فرهنگی کشور

[illegible handwriting]

نامه رییس سازمان میراث فرهنگی در مورد تخت جمشید

قبل از پیروزی انقلاب بوده و بعد از انقلاب محل را به ارگان‌های دیگر داده‌اند. اخیراً پس گرفتیم و برای استفاده کارکنان بازسازی کردیم.

در این جلسه، واگذاری شرکت‌های دولتی به بخش خصوصی تصویب شد. دکتر [محمد علی] نجفی، [وزیر آموزش و پرورش]، از استیضاح مجلس جان سالم به در برد و با رأی خوبی ابقا شد؛ وزرا خوشحال بودند.

پنج‌شنبه ۵ اردیبهشت | ۱۰ شوال ۱۴۱۱ ۲۵ آوریل ۱۹۹۱

[آقای سید محمد خاتمی]، وزیر [فرهنگ و] ارشاد [اسلامی] و مدیران و نمایندگی‌های فرهنگی خارج از کشور آمدند. گزارش دادند و من هم برایشان صحبت کردم.[1] گفتند اخیراً میدان کار در خارج برای آنها باز شده است. بعداً آقای سراج [الدین موسوی] آمد و برای ساخت مدرسه در پاکستان استمداد کرد.

آقای [محمد محمدی]ری‌شهری، [نماینده ولی فقیه و سرپرست حجاج ایرانی] آمد. راجع به سیاست‌ها در برگزاری مراسم حج مشورت کرد و نظر خواست. از بی‌نظمی وضع بعثه در گذشته گفت. [آقای غلامرضا آقازاده]، وزیر نفت آمد. گزارش کار داد و از کنفرانس نفت در اصفهان گفت. ظهر عفت و فاطی آمدند.

عصر [آقای کچه چیلر]، وزیر انرژی ترکیه، برای تمهید مقدمات سفر من به ترکیه آمد. دعوت کتبی آقای تورگوت اوزال، [نخست وزیر ترکیه] را آورد و خواست که قرارداد انتقال گاز و برق بین دو کشور را جدی بگیریم؛ قبول کردم.

[آقای حسین صادقی]، سفیرمان در کویت آمد. گزارش وضع کویت را داد و برای تعمیر سفارت کمک خواست و برای آمدن بعضی از آوارگان عراقی موجود

---

۱ - در بخشی از این سخنرانی آمده است: «شما رسولان پیام انقلاب و اسلام هستید. حضور نمایندگان فرهنگی در خارج کشور به منظور ترویج فکر انقلاب اسلامی، رخدادی لذت بخش و فرصت مناسبی است که بتوانیم در نقاطی که همیشه از قلمرو تبلیغات ما خارج بوده، وارد شویم و به تکلیف الهی و مسئولیت‌مان در این شرایط حساس عمل کنیم.» رجوع کنید ← کتاب «هاشمی رفسنجانی، سخنرانی های سال ۱۳۷۰»، دفتر نشر معارف انقلاب، ۱۳۹۲

ملاقات با نمایندگان فرهنگی جمهوری اسلامی ایران در خارج از کشور

در کویت به ایران اجازه خواست.

شب با رهبری برای مشورت دربارهٔ مسایل قابل بحث در مسافرت من به سوریه و لبنان جلسه داشتیم. دربارهٔ آینده عراق، اسرا و لبنان مذاکره کردیم؛ توافق نظر داشتیم. دیروقت به خانه آمدم. کمی با عفت و مهدی و یاسر صحبت کردم.

جمعه ۶ اردیبهشت | ۱۱ شوال ۱۴۱۱ | ۲۶ آوریل ۱۹۹۱

در خانه بودم. وقت به استراحت و مطالعه گذشت. حاجیه والده و همشیره‌ها، فاطمه و طاهره آمدند؛ عازم سوریه‌اند. گفتم همراه ما بیایند؛ جواب دادند که با جمعی از مردم نوق با هم‌اند و نمی‌خواهند جدا شوند و بهتر است همهٔ هزینه سفر زیارتی با خودمان باشد. عصر هم [آقای سید حسین مرعشی]، استاندار کرمان و مهدی هاشمی‌نژاد، برای مشکل قانونی صندوق قرض الحسنه رفسنجان آمدند. شام ماندند.

[آقای غلامحسین کرباسچی]، شهردار تهران، اطلاع داد که دفتر رهبری دستور داده که ساخت پارکینگ سبزه میدان متوقف شود، چون کسبه محل شکایت

کرده‌اند که این میدان قدیمی را کور می کند. با رهبری تماس گرفتم؛ ایشان گفتند شهردار توجیه خودش را بفرستد.

شنبه ۷ اردیبهشت | ۱۲ شوال ۱۴۱۱ ۲۷ آوریل ۱۹۹۱

ساعت هفت و نیم صبح، همراه خانواده به فرودگاه مهرآباد رسیدیم. عازم سفر به سوریه هستیم. مصاحبه کوتاهی در توضیح اهداف سفر نمودم.[۱] مراسم بدرقه رسمی بود. عفت، فاطی، فائزه، سعید [لاهوتی]، فرشته و نوه ها، همراه‌مان بودند. یاسر، مهدی، اعظم و محسن نیامدند. آقایان دکتر روحانی، دکتر ولایتی، آقازاده، [وزیر نفت] و وهاجی، [وزیر بازرگانی] نیز همراهند.

در راه، در هواپیما مذاکراتی داشتیم. در فضای ترکیه، هواپیماهای جنگی به عنوان احترام، ما را اسکورت کردند و پیام دوستی برای آقای [تورگوت] اوزال، [نخست‌وزیر ترکیه] مخابره کردیم.

سروقت در فرودگاه دمشق فرود آمدیم. استقبال گرمی انجام دادند. مصاحبه کوتاهی توسط من و آقای حافظ اسد انجام شد[۲]. [خانم انیسه مخلوف]، همسر حافظ اسد هم از خانم‌های همراه استقبال نمود. در مسیر، حافظ اسد دربارهٔ وضع سوریه و

---

۱ - آقای هاشمی هدف از سفر را گفت وگو با مقامات سوریه و ترکیه درباره بحران خلیج فارس، وضعیت آوارگان عراقی، و بسط و گسترش روابط دوجانبه ذکر کرد و گفت: «مسایل خاورمیانه از جمله اوضاع لبنان و مساله فلسطین در دیدار هیات ایرانی با مسئولان سوری مورد بحث و تبادل نظر قرار خواهد گرفت.»

۲ - آقای هاشمی در این مصاحبه گفت: «مسایل فراوانی در منطقه وجود دارد که لازم است سران دو کشور در مورد آنها بحث و تبادل نظر کنند. مهمترین هدف از این سفر دیدار و گفت و گو با آقای حافظ اسد» رییس جمهور سوریه و سایر مسئولین این کشور است.» آقای حافظ اسد نیز به خبرنگاران گفت: «آقای هاشمی رفسنجانی میهمانی عزیز است و من به نام خود، رهبری و ملت سوریه، به ایشان خیرمقدم می گویم و شک ندارم که ما گفت و گو های بسیار وسیعی با یکدیگر خواهیم داشت. من اطمینان دارم روح دوستی و برادری بر جریان مذاکرات حاکم خواهد بود و امیدوارم که نتایج این مذاکرات به مصلحت دو کشور و دو ملت باشد.» رجوع کنید ← کتاب «هاشمی رفسنجانی، مصاحبه های سال ۱۳۷۰»، دفتر نشر معارف انقلاب، ۱۳۹۲

مراسم استقبال رسمی در فرودگاه دمشق

دمشق و جولان توضیحاتی داد و به سئوالاتم پاسخ گفت.

در خیابان کنار سفارت ما، جمعی از ایرانیان و اعراب برای استقبال جمع شده بودند. لحظه‌ای توقف کردیم. برای جواب احساسات، از ماشین پایین آمدم. خیلی شلوغ کردند و دور من جمع شدند. برای ملاحظه حال حافظ‌اسد، زود به ماشین برگشتیم. به قصر «تشرین» در دامنهٔ کوه قاسیون که در غرب دمشق امتداد دارد، رفتیم. قصر جالبی است. مدتی طولانی در سالن قصر با حافظ اسد مذاکرات معمولی داشتیم. همراهان هم بودند. همهٔ اعضای دولت سوریه به استقبال آمده بودند.

برای استراحت به اتاق‌ها رفتیم. وزرا با ما در این قصر هستند. آقای [عبدالحسین] وهاجی، رییس کمیسیون مشترک آمد. توضیح مذاکراتش دربارهٔ کیفیت وصول طلب‌های ما از سوریه را داد. با آقای [محمدکاظم]خوانساری، [مدیرکل اداره شرق عربی و شمال آفریقای وزارت امور خارجه]، دربارهٔ برنامه‌ها و آقای [محمدحسن]اختری، [سفیر ایران در سوریه]، در همین موضوع صحبت شد. ناهار را با اعضای خانواده خوردیم. خدمه، همه خانم بودند؛ معمولاً بی حجاب یا بدحجاب، ولی مودب.

بعد از استراحت کوتاهی، برای مراسم ادای احترام به شهدای سوری در جنگ با اسراییل رفتیم و فاتحه خواندیم و تاج گل گذاشتیم؛ دو هزار شهید، عمدتاً از جنگ اکتبر ۱۹۶۷ در آنجا دفن شده است. از مسئول جایگاه [المنیها]، توضیح مختصری گرفتم. در مسیر، از منطقه زینبیّه عبور کردیم. مردم دو طرف خیابان اجتماع کرده بودند.

برای مذاکرات به دفتر اسد رفتیم. آقایان [علی اکبر]ولایتی، [وزیر امور خارجه]، [حسن]روحانی، [دبیر شورای عالی امنیت ملی] و مترجم،[جواد]ترک‌آبادی و فاروق‌الشرع، [وزیر امورخارجه سوریه] بودند. از ساعت پنج و نیم تا نُه شب مذاکره کردیم؛ به جز یک ربع ساعت برای خواندن نماز مغرب و عشا.

مذاکرات خیلی دوستانه و صمیمی بود. بیشتر دربارهٔ وضع عراق و بحران خلیج فارس صحبت کردیم. آقای اسد معتقد است، آمریکا خواهان حذف صدام است، ولی نمی‌خواهد حکومت آیندهٔ عراق، اسلامی و تحت تأثیر ایران باشد؛ به همین

مذاکره با حافظ اسد رییس جمهور سوریه

سخنرانی در مراسم ضیافت شام

نماز در کنار مرقد شریف حضرت زینب کبری (س)

زیارت مرقد مطهر حضرت زینب(س)

مصاحبه مشترک مطبوعاتی با رییس جمهور سوریه

جهت با حاکمیت معارضین فعلی موافق نیست و دنبال کودتای نظامی است که رژیمی متمایل به آمریکا را بیاورد.

سوری‌ها از مذاکره سران کردها با صدام ناراضی بودند، چون بدون اطلاع آنها انجام شده بود. بیشتر وارد بحث مسأله فلسطین و هدف [جیمز] بیکر، وزیر امورخارجه آمریکا از مذاکرت شدیم که به جلسه بعد موکول شد. برای مهمانی شام با هم به قصرالقاعه رفتیم؛ قصر جالبی است. با معماری سوری تزئین شده و سالن و اتاق تشریفات زیبایی دارند. نطق‌های دو طرف گرم و دوستانه بود.[1] جمع زیادی از شخصیت‌های سوری دعوت داشتند.

مجمع علمای لبنان از اهل سنت و شیعه، [شامل هیات علمای جبل عامل، هیات علمای بقاع، تجمع علمای مسلمین و لقاءالعلمای بیروت] آمدند، وضع‌شان را پرسیدم. شعری در مداحی و خوشامد خواندند و از خدمت‌های انقلاب ایران برای اسلام، در جهان و لبنان تشکر کردند.

آقای احمد جبرئیل، [دبیرکل جبهه خلق برای آزادی فلسطین] و یارانش آمدند. از وضع خودشان اظهار نگرانی کردند. در بحران خلیج فارس به نفع صدام حرف زده‌اند و باعث خشم و قهر سوری‌ها شده‌اند. نگران آینده خود و فلسطین هستند؛ به حافظ اسد گفتم، قرار شد به آنها محبت کند.

مسئولان جبهه القائه فلسطین آمدند. از آینده فلسطینی‌ها اظهار نگرانی کردند و

۱- در بخشی از این سخنرانی آمده است: «جناب آقای حافظ اسد و حضار محترم! بسیار خوشحالم که توفیق دیدار برای کشور دوست و برادر سوریه را به دست آوردم. به‌راستی خود را در این مجموعه زیبا و این دیار، هیچگاه بیگانه احساس نمی کنم و روابط معنوی و عمیق میان دو ملت مسلمان، پیوندهای دوستی جناب‌عالی و مقامات سوریه با مسئولان جمهوری اسلامی، از دلایل مهم اثبات دوستی است. مناسبات دیرینه میان دو کشور و دوران مبارزات انقلاب اسلامی ایران از نوبرانگیخته شده، پیوندی که سرچشمه آن نه تنها فقط همیاری و همکاری است، بلکه محدود کردن دو کشور در موارد بسیاری از مسائل منطقه ای که بخواهیم و هر چه جلوتر که برویم، ضرورت حفظ این پیوندها و گسترش بیش از بیش آن بیشتر جلوه گر می کند.» رجوع کنید ← کتاب «هاشمی رفسنجانی، سخنرانی های سال ۱۳۷۰»، دفتر نشر معارف انقلاب، ۱۳۹۲

برای تشکیل جبهه کامل از همه فلسطینی‌ها و حفظ سازمان آزادیبخش، تقاضای کمک کردند. به آنها اطمینان حمایت دادم؛ راضی رفتند.

شیخ سعید شعبان، [رهبر جنبش توحید اسلامی] آمد. از مواضعی که در بحران خلیج فارس، به نفع صدام گرفته شرمنده است و از عکس‌العمل سوری‌ها که به او فشار آورده‌اند، شکایت داشت. نزد اسد شفاعت کردم؛ پذیرفت. آقای شیخ مهدی شمس‌الدین، [رییس مجلس اعلای شیعیان لبنان] آمد؛ او هم از مواضع خود در مقابل سیاست ما در لبنان، شرمنده است. ابراز وفاداری کرد و خواستار کمک به حل مسأله گروگان‌ها شد و از جریان جاری در لبنان ابراز رضایت کرد.

کاردارمان در لبنان آمد. پیام رییس‌جمهور لبنان را آورد که خواسته است مستقیم با او کار کنیم؛ قبول کردیم. آقای [محمدحسین]رضایی مسئول سازمان حج آمد. از عربستان آمده است. از پیشرفت کار راضی است. ملک فهد قول داده که جای مناسبی برای انجام مراسم برائت[از مشرکین] بدهد.

نماز جماعت را با کارکنان سفارت خواندیم و برایشان صحبت کوتاهی کردم.[1] با

۱- آقای هاشمی در جمع کارکنان سفارت جمهوری اسلامی ایران در دمشق و نیز نمایندگان ارگان‌های مختلف ایران در سوریه و لبنان، ضمن قدردانی از مواضع سیاسی سوریه گفت: «ما نباید اجازه بدهیم این کشور تضعیف شود. کسانی که اینجا خدمت می‌کنند، در واقع در منطقه‌ای که یکی از مراکز سرنوشت‌ساز می‌باشد، مشغول فعالیت می‌باشند و یکی از مراکزی که سرنوشت آینده امت اسلامی در آن رقم زده می‌شود، این منطقه است که شامل سوریه و لبنان و اطراف این دو کشور است. به‌همان اندازه که این منطقه حساس است خدمتگذاری هم از حساسیت ویژه‌ای برخوردار است و ما باید آگاه و هشیار و اهل مطالعه باشیم و بر مسایل منطقه اشراف کامل داشته باشیم. ما حدس می‌زنیم که آنچه تا حال در عراق و کویت و خلیج‌فارس اتفاق افتاد، برای اهدافی دیگر بوده که یکی از این اهداف لبنان و فلسطین است که تابه‌حال نتوانسته‌اند به‌اهداف اصلی خود دست یابند. اهداف اصلی آنان انهدام حزب بعث عراق نبود و نیست زیرا انهدام حزب بعث عراق چیزی را بدست نمی‌دهد. رژیم عراق در خدمت آمریکا بود و یکی از بزرگترین خدمت‌های حزب بعث به‌آمریکا جنگ با ایران و از بین بردن نیروهای انقلاب بود. حتی در این منطقه رژیم عراق به نفع آمریکا کار کرده و به میشل‌عون و سمیرجعجع کمک مادی و تسلیحاتی کرد. ما باید هشیار باشیم تا اهداف بعدی استکبار در منطقه جامه عمل به‌خود نگیرد. نیروهای اسلامی و ملی لبنان و فلسطینی‌ها همه باید متحد باشند.» رجوع کنید ← کتاب «هاشمی رفسنجانی، سخنرانی های سال ۱۳۷۰»، دفتر نشر معارف انقلاب، ۱۳۹۲

آنها در سفره شام شرکت کردم، ولی شام نخوردم، چون قرار بود با حافظ اسد شام کاری داشته باشیم.

مطابق معمول سوری‌ها، شام خیلی طول کشید: تا ساعت دوازده و نیم شب. ضمن صرف شام، مذاکرات خصوصی خوبی با حافظ اسد داشتیم. دربارهٔ کم و کیف کمک کشورهای نفتی خلیج فارس به سوریه در جریان بحران خلیج فارس، مدعی بود که علی‌رغم شایعات، کمک‌ها کم است. تعهدات قبلی خود را در مورد کمک به کشورهای خط مقدم با اسراییل که در جریان جنگ ایران و عراق قطع شده، تکمیل کرده‌اند و مبالغ کمی هم اخیراً داده‌اند، ولی قرار گذاشته‌اند که در آینده بیشتر بدهند. گفتم چرا شایعات را تکذیب نمی‌کنند. گفت شاید در آینده جبران کنند. گفتم شاید آمریکا مانع می‌شود؛ منتفی ندانست.

به مقر برگشتیم. عفت هم آمده بود. آنها هم از مهمانی خانم اسد راضی بودند. اخوی محمود آمد. یک رادیوی کامپیوتری آورده بود، استفاده شود که بالاخره نتوانستیم رادیو ایران را بگیریم. دو کانال تلویزیون سوریه را گرفتیم. اهمیت زیادی به سفر ما داده‌اند و بیشتر برنامه‌ها در این خصوص بود. دیر وقت خوابیدیم.

یکشنبه ۸ اردیبهشت | ۱۳ شوال ۱۴۱۱ ۲۸ آوریل ۱۹۹۱

بعد از نماز دیگر نخوابیدیم. بعد از خواندن گزارش‌ها و صرف صبحانه، ساعت نُه و نیم صبح برای زیارت حرم حضرت زینب(س) رفتیم. جمعی از ایرانی‌ها و عرب‌ها و افغان‌ها اطراف حرم جمع بودند و ابراز احساسات می‌کردند.

[آقای فاروق الشرع]، وزیر امور خارجه[سوریه]، به صورت معمول و موظف در ماشین همراه من است و به سئوالاتم پاسخ می‌دهد. اطلاعات اقتصادی و آماری ندارد، یا نمی‌خواهد بدهد، ولی جواب سئوالات سیاسی را خوب می‌داند و می‌داند که چگونه باید جواب بدهد. موردی پیش نیامد که با جواب‌های حافظ اسد، مخالف باشد، با اینکه خیلی سئوال می‌کنم. در حرم زیارت کردم و دو رکعت نماز هدیه خواندم. روضه خواندند، گریه کردم.

در سالن تشریفات حرم، متولی آنجا و آقای سخاهی که یک تاجر شیعه ثروتمند است، خیرمقدم گفتند. متولی، شعر رسایی در مدح و خیرمقدم خواند. هدایایی دادند: قرآن و تسبیح و... ، من هم دستور کمک به عمران حرم دادم. طلبه‌های مدرسه شیعه، در کنار صحن جمع بودند و اظهار عواطف می‌کردند. به آقای [سیداحمد]فهری، [نماینده ولی فقیه در سوریه و لبنان]، گفته بودم که به آنها از سوی من کمک کنند؛ مبلغ یک میلیون لیره به همه.

ساعت ده و نیم صبح برای مذاکره دفتر اسد رفتیم. ابتدا با حضور جمعی از همراهان و وزرای سوری، مذاکرات عمومی داشتیم. حرف‌های کلی منطقه‌ای و جهانی گفته شد و مطابق معمول، حافظ اسد وقت زیادی را گرفت و من مختصر گفتم.

سپس جلسه خصوصی داشتیم که تا ساعت دو نیم بعداز ظهر طول کشید. بیشتر مذاکره خصوصی، دربارهٔ مذاکراتش با [جیمز]بیکر، وزیر امورخارجه آمریکا و مسأله فلسطین و اسراییل بود. نظرشان این است که قطعنامه ۲۳۸ سازمان ملل اجرا شود، اسراییل به رسمیت شناخته می‌شود، در مقابل پس دادن اراضی اشغالی سال ۱۹۶۷ ؛ ولی مخالفتی ندارد که ما موضع نفی کلی مشروعیت اسراییل را داشته باشیم. کنفرانس منطقه‌ای را قبول کرده، ولی به اسم کنفرانس صلح و نه کنفرانس همکاری که خواسته آمریکا بوده و معتقد است که اسراییل نمی‌پذیرد و در نتیجه، در افکار عمومی، اسراییل مانع صلح جلوه می‌کند و نه سوریه. باز هم به خاطر اینکه ایشان حرفش را خیلی طولانی و پرحاشیه می‌گوید، مطالب تمام نشد؛ خسته شدیم. از مواضع فلسطینی‌ها و عدم تحرک آنها در جهاد شکایت داشت و دربارهٔ مواضع و افکار ملک حسین، فهد و... مطالبی گفت؛ از آنها راضی نیست.

به قصر تشرین آمدیم. والده و همشیره‌ها، فاطمه و طاهره و خانوادهٔ اخوی محمود که برای زیارت در سوریه هستند، مهمان‌مان بودند. آنها هم همراه عفت و بچه‌ها به زینبیّه رفته بودند و از زیارت راضی بودند.

استراحت کوتاهی کردم. گزارش‌ها را خواندم و اخبار را گوش دادم. نمی‌توانیم رادیو ایران را بگیریم و به خوبی در جریان حوادث دنیا به صورت مشروح نیستیم.

انعکاس خبرهای سفر ما خیلی وسیع است و خود سوری‌ها، خیلی به این اهمیت می‌دهند. شاید برای کم کردن انعکاس همکاری‌شان با آمریکا و متحدین و مذاکرات اخیرشان با آمریکا در مسأله فلسطین، به این تبلیغات نیاز دارند.

از ساعت چهارونیم تا نُه‌ونیم شب، برای انجام ملاقات‌های مردمی و گروه‌های مبارز طبق برنامه سفارت خودمان رفتیم. برنامه فشرده و پُرکاری داشتیم. [شیخ صبحی طفیلی، دبیرکل و] مسئولین حزب‌الله لبنان آمدند. از حمایت حوادث راضی‌اند و از ما متشکرند و آماده همکاری در خلع سلاح در لبنان، به شرط باقی ماندن اسلحه‌های مناسب مقاومت در فلسطین در جنوب هستند و مایل‌اند گروگان‌های غربی آزاد شوند، چون تبلیغاتی از لبنان شروع شده که وجود گروگان‌ها مانع کمک غرب به مردم لبنان است.

آقای سید [محمدحسین] فضل‌الله، [از روحانیون برجسته لبنان] آمدند. او هم نظر مشابه در مورد گروگان‌ها و خلع‌سلاح داشت و از ختم درگیری امل و حزب‌الله به کمک ما، راضی است.

آقای ولید جنبلاط، [رهبر حزب سوسیالیست ترقیخواه لبنان] آمد. گفت اسلحه‌اش را به سوری‌ها تحویل می‌دهد و نه به ارتش لبنان، چون اعتماد به ارتش لبنان ندارند، با اینکه خودش در لبنان وزیر است. خواست که ما حمایت بیشتری از مجاهدان منطقه بنماییم.

روحانیون دروزی آمدند. سواد زیادی ندارند. خواستار پذیرش محصلین آنها در ایران و کمک به آنها بودند. علمای علوی‌های سوریه از لاذقیه آمدند و از هماهنگی با شیعه گفتند. از فشارهای جمیل اسد، برادر حافظ اسد شکایت داشتند و من را شفیع قرار دادند که مشکل‌شان را رفع کنم. خواستند که طلبه‌های آنها را در ایران بپذیریم.

ساعت ده به مقرمان برگشتم. حافظ اسد و [عبدالحلیم]خدام، [معاون رییس جمهور سوریه] و فاروق الشرع آمدند. مذاکرات طولانی داشتیم. دکتر ولایتی و دکتر روحانی هم بودند. مذاکرات تا ساعت یک‌ونیم بامداد طول کشید. بیشتر دربارهٔ آینده عراق و مسأله کردها و شیعیان و احتمالات متصور و راهکارها صحبت

کردیم و بالاخره به جمع‌بندی مناسبی نرسیدیم. قرار شد در جلسه فردا، بحث ادامه یابد.

آقای [عبدالحسین] وهاجی، [وزیر بازرگانی] خبر داد که مذاکراتش با سوری‌ها به بن‌بست رسیده است. آنها مایل نیستند طلب ما را بپردازند؛ توقع دارند ببخشیم. به اتاقم آمدم. عفت هنوز بیدار بود. ساعت دو بامداد خوابیدم.

دوشنبه ۹ اردیبهشت | ۱۴ شوال ۱۴۱۱ ۲۹ آوریل ۱۹۹۱

تا ساعت نُه ونیم صبح در مقر، مشغول کارهای شخصی و خواندن گزارش‌ها بودم. به مسجد جامع اموی رفتیم. از سوق‌الحمید[= بازار حمیدیه] گذشتیم. دو طرف مسیر در بازار، مردم اجتماع کرده بودند و ایرانی‌ها هم خیلی در میان آنها بودند که شعار می‌دادند و دیگران کف می‌زدند.

پس از زیارت قبر یحیی‌بن زکریا(ع) و رأس الحسین(ع) و نماز هدیه مسجد و فاتحه برای صلاح‌الدین ایوبی[1]، پیاده به مرقد حضرت رقیه(س) رفتیم که در حال بازسازی است؛ خوب می‌سازند. هدایایی هم دادیم. وزیر امورخارجه سوریه همراه ما بود.

از آنجا به دفتر حافظ اسد رفتیم. تا ساعت یک بعداز ظهر مذاکره داشتیم. دربارهٔ عراق و تقویت معارضان و جلب اعتماد و همکاری سعودی برای معارضان، مذاکره و تصمیم‌گیری شد.[2]

به قصرتشرین رفتیم و چمدان را بستیم. بعد از ناهار و نماز عجولانه، حافظ اسد هم رسید. با هم مصاحبه مطبوعاتی و رادیو تلویزیونی داشتیم که گرم و دوستانه و

۱- صلاح الدین ایوبی، موسس دولت ایوبیان در مصر و شام، از کُردهای مسلمان بودکه توانست اغلب سرزمین‌های بیت المقدس و شهر قدس را آزاد سازد و این باعث آغاز جنگ سوم صلیبی به فرماندهی پادشاه فرانسه و انگلستان و آلمان شد. مقبره او در کنار مسجد اُموی در دمشق قرار دارد.

۲ - متن کامل بیانیه مشترک ایران و سوریه که در پایان سفر منتشر شد، در بخش ضمایم همین کتاب چاپ شده است.

امیدوار کننده بود.[۱] به سمت فرودگاه حرکت کردیم. در راه با اسد دربارهٔ ماندن سپاه در لبنان صحبت کردم؛ مشکلی نداشت.

بدرقه رسمی و پرواز به سوی ترکیه با یک ساعت تأخیر در ساعت سه و نیم بعدازظهر انجام شد. نزدیک ساعت پنج در فرودگاه آنکارا فرود آمدیم. استقبال رسمی و شلیک ۲۱ تیر توپ، مثل سوریه انجام شد. ما برای آنها در ایران توپ شلیک نمی‌کنیم.

به گارد تشریفات آنها مطابق رسم خودشان «مرحبا عسکر»[= سلام سرباز] گفتم. بعد از معارفه و مصاحبه مطبوعاتی، آقای تورگوت اوزال، خیرمقدم گفت و من تشکر کردم. خانم‌ها هم با استقبال خانم [سمیرا]اوزال که اخیراً در انتخابات حزبی پیروز شده و خیلی خوشحال است، جداگانه تشریفات داشتند. با اوزال در یک ماشین به سوی شهر حرکت کردیم. در مسیر، سئوالات و توضیحات خوبی داشتیم؛ حافظه خوبی دارد. آمار و ارقام را می‌داند.

آنکارا منطقه سرسبزی است. در سال ۴۰۰ میلیمتر باران در این منطقه دارند. در جاهای دیگر بیشتر باران می‌بارد. مردم در مسیر دو طرف خیابان جمع شده بودند و اظهار احساسات زیادی می‌کردند. هر جا ایرانی‌ها بودند، گرم و با نشاط برخورد می‌کردند. دو سه جا، جمع زیادی ایرانی بودند، در اتومبیل ایستادیم. سقف اتومبیل

---

۱ - آقای هاشمی در این مصاحبه گفت: «همان‌طوری که انتظار داشتیم، این سفر، سفر موفقی بود. ما بیش از ۱۵ ساعت مذاکره خصوصی و عمومی داشتیم که در خلال این گفت‌وگوها، بحران خلیج فارس و مسایل عراق مورد بحث و تبادل نظر قرار گرفت و به یک موضع واحد رسیدیم. در مورد مسایل فلسطین، مواضع دو کشور دارای نقاط مشترکی است و در مسایل لبنان و سایر کشورهایی که با منطقه ارتباطی دارند، بحث های خوبی صورت گرفت.» آقای حافظ اسد، رییس جمهور سوریه نیز در این مصاحبه، ضمن تشکر از آقای هاشمی به خاطر پذیرش دعوت سوریه گفت: «در جریان مذاکرات دو کشور، روابط دوجانبه مورد بحث قرار گرفت و به حکم دوستی عمیقی که بین ایران و سوریه وجود دارد، در زمینه تمامی قضایای مطرح شده، دیدگاه های مشترکی وجود دارد. این دیدار زیربنای محکمی در ساختار روابط آینده دو کشور ایجاد کرد و تنها مشکل، کوتاهی سفر آقای هاشمی بود که قرار شد تماس‌ها میان دو کشور ادامه یابد.» رجوع کنید ← کتاب «هاشمی رفسنجانی، مصاحبه های سال ۱۳۷۰»، دفتر نشر معارف انقلاب، ۱۳۹۲

عقب می‌رفت و به احساسات‌شان جواب دادیم. زنان بی‌حجاب کم بود؛ برعکس اجتماع ایرانی‌ها.

به مقرمان رفتیم. در منطقه ریاست جمهوری، ساختمان مهمانسرای‌شان، قدیمی و محقر است، ولی محیط سرسبز و با صفایی دارد. در ارتفاعات مُشرف به آنکارا، با خانواده و محافظان هستیم. همراهان در هتل مستقر شدند. مهدی و اعظم هم دیروز از تهران رسیده بودند.

به دفتر کار رییس‌جمهور رفتیم. با حضور وزرای امور خارجه و دکتر روحانی و سُفرای دو کشور و دو مترجم، مذاکرات شروع شد. توضیحاتی از وضع خوب ارتباط تلفنی، تلکس، کانال‌های تلویزیونی و ماهواره داد. وضع‌شان از ما بهتر است. پانزده کانال تلویزیونی زنده دارند. فرستنده‌های اروپا و آمریکا را پخش می‌کنند. هشت میلیون خط تلفن دارند؛ حتی برای روستاها.

دربارهٔ مسایل عراق مذاکره کردیم؛ توافق داشتیم که رژیم صدام باید برود و دموکراسی برقرار شود و کُردهای آواره برگردند، اما راهکار را به بحث‌های بعدی موکول کردیم. در مهمانی شام رسمی با سخنرانی هر دو رییس‌جمهور شرکت کردیم.[1] سالن مجلس شام، قبلاً استخر بوده و به خاطر تنگی جا، تبدیل به سالن شده است.

۱- آقای هاشمی در سخنرانی خود با اشاره به دسیسه های فتنه انگیزی که از سوی استکبار، جهت منزوی ساختن اسلام اصیل و نسل‌کشی مسلمین در جریان است، گفت: «جهان استکبار با ایجاد تفرقه در صفوف مسلمین، اموال و ثروت های خدادادی آنان را به یغما می برد و سیل سلاح های مخرب و ویرانگر خود را که موجب سلب امنیت و آزادی است، به سوی ممالک اسلامی سرازیر می کند. مواضع غیرعادلانه مجامع بین المللی، نسبت به مظلومیت مردم مسلمان ایران در طول جنگ تحمیلی و عدم توجه به هشدارهای روشن بینانه و آینده نگر حضرت امام خمینی(ره) مبنی بر ضرورت خشکاندن ریشه تجاوزگری و تنبیه متجاوز، باعث شد باردیگر منطقه خلیج فارس، شاهد جاه‌طلبی‌های ماجراجویانه شود و در معرض تاخت و تاز بیگانگان قرار گیرد.» رجوع کنید ← کتاب «هاشمی رفسنجانی، سخنرانی های سال ۱۳۷۰»، دفتر نشر معارف انقلاب، ۱۳۹۲

استقبال رسمی در فرودگاه آنکارا

سه‌شنبه ۱۰ اردیبهشت | ۱۵ شوال ۱۴۱۱ | ۳۰ آوریل ۱۹۹۱

تا ساعت نُه صبح گزارش‌ها را مطالعه کردم. [آقای ایلدیریم آک‌بولوت]، نخست‌وزیر آمد، مذاکره کردیم. به دفتر کار اوزال رفتیم. با حضور همراهان، جلسه مذاکره علنی و رسمی برقرار شد. درباره کلیات همکاری‌های دو جانبه و منطقه‌ای مذاکره شد.

سپس جلسه غیر علنی و محدود تشکیل دادیم. راجع به راهکار رسیدن به اهداف در عراق صحبت شد؛ فشار برای محاکمه صدام، عدم رفع محاصره، فشار برای مراجعت آوارگان و در صورت لزوم دخالت عملی برای اهداف.

سپس همراه اوزال به دانشگاه بیل‌کنت[1] رفتیم که خصوصی و وقفی است، با شش هزار دانشجو. رییس آن یک مهاجر ترک، از کرکوک عراق است. توضیحات داد و از چند پروژه تحقیقی بازدید کردیم. ناهار ساده‌ای تهیه دیده بودند. از مرکز اسناد بین‌المللی بازدید کردیم. ادعای وجود اسناد از کل جهان داشتند، ولی فهمیدیم ناقص است. چند سند از مطبوعات دنیا راجع به من و آقای ولایتی از کامپیوتر گرفتند، ولی وقتی که گفتیم راجع به آقای [سید محمود] دعایی بیاورید، سندی نداشتند؛ با اینکه نماینده [مجلس] و مدیر روزنامه اطلاعات است. هدیه‌ای دادند؛ من هم متقابلاً هدیه ای دادم.

سپس با چند هلی‌کوپتر، با همراهان برای بازدید از شهر قونیه در ساعت سه پرواز کردیم. اوزال نیامد. ساعت چهار و نیم به قونیه رسیدیم. سران شهر استقبال نمودند. گفتند حدود ششصد هزار نفر جمعیت دارد. به مقبره جلال‌الدین مولوی رفتیم. مدیر مجموعه توضیحات داد.

سپس از برنامه رقص سماع بازدید کردیم، مخصوص برای ما اجرا کردند: ۱۵ نفر به دبیری یک استاد دانشگاه بودند. سئوالاتی از آنها کردم. سند این عمل را خواستم،

---

۱ - دانشگاه بیلکنت به عنوان اولین دانشگاه خصوصی در سال ۱۹۸۴ تأسیس شد. زبان آموزشی دانشگاه انگلیسی است. دارای ۷ دانشکده، ۲ مدرسه عالی، ۳ مدرسه عالی فنی حرفه ای و یک مرکز آموزش فنون موسیقی است. این دانشگاه قریب به یک هزار عضو هیأت علمی دارد.

ملاقات با رییس جمهور ترکیه

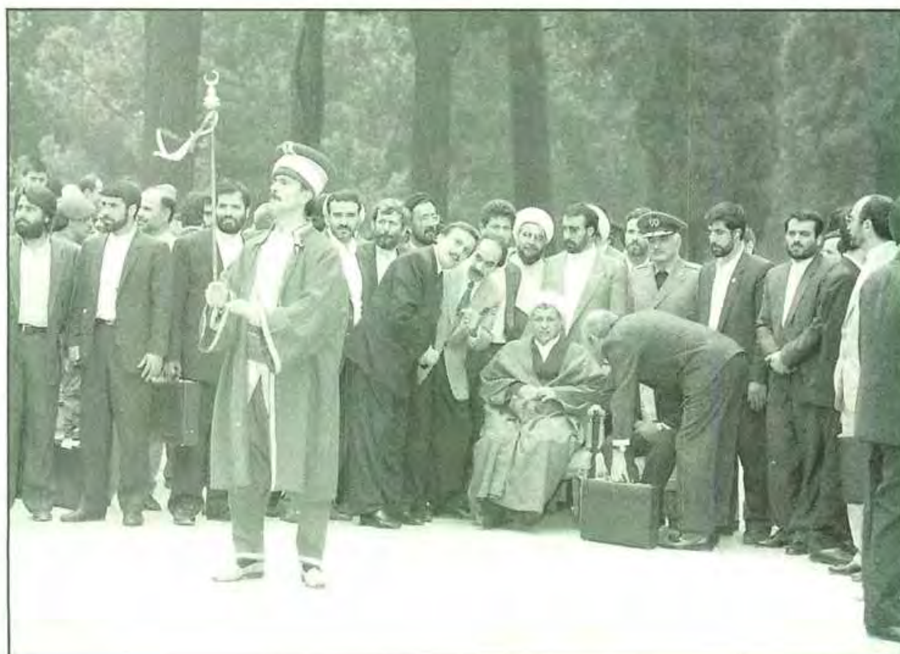

بازدید از مراسم سنتی ترکیه

بازدید از مراکز تاریخی ترکیه

گفتند از عمل خود مولوی گرفته شده و برای آسایش و فراغت روان است. مردم در خیابان‌ها ابراز محبت کردند.

از فضا شهر را تماشا کردیم. سرسبز است و قبرستان‌های سرسبز زیادی دارد. به سوی آنکارا پرواز کردیم. همه جا از روی مزارع گندم عبور کردیم.

غروب در آنکارا فرود آمدیم. شهر آنکارا از بالا بسیار زیبا و سرسبز است. شب مهمان سفارت بودیم. جمع زیادی از کارکنان بخش‌های مختلف خودمان بودند. سفیر، گزارش وضع و نیازها و مشکلات را گفت و من برایشان صحبت کوتاهی کردم.[1] پس از اقامه جماعت، به مقرمان رفتیم. بعد از خواندن گزارش‌ها و دیدن تلویزیون خوابیدم.

چهارشنبه ۱۱ اردیبهشت | ۱۶ شوال ۱۴۱۱ | ۱ می ۱۹۹۱

ساعت نُه صبح آقای اوزال آمد، با هم به فرودگاه رفتیم و در راه، راجع به مشکلات مسجد و مدرسه ایرانی‌ها صحبت کردیم؛ قرار شد حل کنند. همچنین راجع به برنامه‌های سدسازی و نیروگاه‌ها و... توضیحاتی دادند. به خاطر خرابی هوا، نتوانستیم در شهر ازمیت، [مرکز استان قوجا ایلی] فرود بیاییم. بنا بود در آنجا از یک کارخانه لاستیک سازی بازدید کنیم.

در استانبول فرود آمدیم. ما را به بازدید یک کارخانه ریسندگی، بافندگی و دوزندگی از بخش خصوصی بردند؛ مهم و جالب نبود. از هم جدا شدیم. من به

---

۱ - در بخشی از این سخنرانی آمده است: «سیاست ما در مسایل بین‌المللی، سیاست دشمن تراشی نیست. کسانی که ذاتاً از روی انگیزه‌های خاص خودشان، دشمنان ما نیستند و امکان همکاری با آنها را داریم، سیاست ما این است که همکاری داشته باشیم و بی جهت روابط را ترک نکنیم. در همین مدت کوتاهی که این سیاست را پیگیری کرده‌ایم، آثار مثبتی در دنیا می‌بینیم. ما حرف حسابی برای دنیا داریم. برای مسلمان‌ها ما از اسلام صحبت می‌کنیم که اسلام با فطرت مردم عجین است. مردم دین شان را دوست دارند، به دین‌شان علاقه‌مندند. هرکس از دین شان حمایت بکند، با او رابطه برقرار می‌کنند و او را دوست دارند و او را حمایت می‌کنند. دلیلی هم ندارد ما در جاهایی که مردم مذهب‌شان اگر شیعه نیست، با آنها ناسازگار باشیم؛ یعنی دستور اسلامی ما این نیست.» رجوع کنید ← کتاب «هاشمی رفسنجانی، سخنرانی های سال ۱۳۷۰»، دفتر نشر معارف انقلاب، ۱۳۹۲

کنسولگری خودمان رفتم و با کارکنان دیدار کردم.

آقای صلاح الدین، رییس امور مساجد شیعیان آمد. گزارش وضع مساجد شیعیان را آورد. از پیشرفت کار اظهار رضایت کرد. مدعی بود علوی‌ها کم کم دارند به شیعه می‌پیوندند. برای دادن تسهیلات به تجار شیعه کمک خواست؛ به نماینده بازرگانی تذکر دادم.

در خصوص تماس با ما از حکومت ترکیه تقیه می‌کرد. به مسجد شیعه برای اقامه نماز رفتیم. در راه مردم در دو سوی خیابان‌ها اجتماع کرده بودند و نزدیک مسجد احساسات گرمی ابراز داشتند. امام جماعت خیرمقدم گفت. جمعی از دختران ایرانی سرود خواندند و من بعد از نماز جماعت، صحبت کوتاهی کردم.

از آنجا به موزه عثمانی‌ها رفتیم. مدیر موزه توضیحات داد و سپس مراسم سرود و تشریفات شبیه زمان عثمانی، برای تماشای ما انجام دادند؛ جالب بود. ناهار را کنار تنگه بُسفُر دادند. نمایشگاهی هم از انواع غذاها، حبوبات، سبزیجات، میوه‌ها و مرباجات ترکیه توسط مسئول رستوران‌های آنجا ترتیب داده بودند.

از غرفه امانت‌های مقدس بازدید کردیم؛ آثار مانده از حضرت رسول(ص) و صحابه مثل شمشیرها و لباس‌ها و پرده کعبه، موی پیغمبر و یا نامه پیغمبر و نظایر آن. مراسمی برای بیرون آوردن خرقه پیغمبر(ص) از صندوق طلا ترتیب دادند. یک روسری را با خرقهٔ مقدس تبرک کردند و به عفت دادند. هر کس هر چه داشت، با تماس با خرقه تبرک کرد؛ گاه‌گاهی برای مهمانان عالیقدر آن را باز می‌کنند.

سپس همراه با اوزال، با هلی‌کوپتر از فضا از شهر استانبول بازدید کردیم؛ به نظرم بسیار مهم و با شکوه آمد. می‌گویند هفت و نیم میلیون نفر جمعیت دارد، ولی به نظرم بیشتر آمد. در حیاط هتل جدیدالتأسیس فرود آمدیم. کنار بُسفُر بسیار با شکوه است. کمی استراحت کردم و سپس مصاحبه طولانی مطبوعاتی داشتم و به سوالات پاسخ دادم.

نماز مغرب و عشاء را در سوئیت محل اقامت خواندیم. آقایان [هادی] نژادحسینیان و [غلامرضا]آقازاده آمدند. گزارش مذاکرات و طرح‌ها برای قراردادها و مشکلات پیش آمده را گفتند. با هم پایین رفتیم. همراه اوزال به یک کشتی تفریحی رفتیم.

شام در کشتی مهمان بودیم. جمعیت زیادی از ما و ترک‌ها بودند. مشکلات مذاکرات را با آقای اوزال در میان گذاشتیم؛ حل شد. از جمله ارتباط انتقال خط نیرو و رفتن قطار مسافربری ایران تا استانبول، برداشتن سقف عدد کامیون‌های ما که به ترکیه می‌روند و حذف شرط پرداخت صد دلار توسط کامیون‌های ترک که به ایران می‌آیند.

کشتی چند ساعتی در تنگه بِسفُر گشت زد و نزدیک ساعت دوازده شب به هتل برگشتیم. خاطرات دو سه روز را نوشتم و حدود ساعت یک بامداد خوابیدم.

پنج‌شنبه ۱۲ اردیبهشت | ۱۷ شوال ۱۴۱۱ | ۲ می ۱۹۹۱

امروز صبح، آقای اوزال با نوعی خودنمایی، با افتخار روزنامه‌های صبح ترکیه را ارایه داد که به تلخی به انگلیسی‌ها حمله کرده بودند. گفت در جریان توزیع کمک‌ها، افسران انگلیسی، یکی از مدیران ترکیه را کتک زده‌اند و او دستور داده است که انگلیسی‌ها را بیرون کنند.

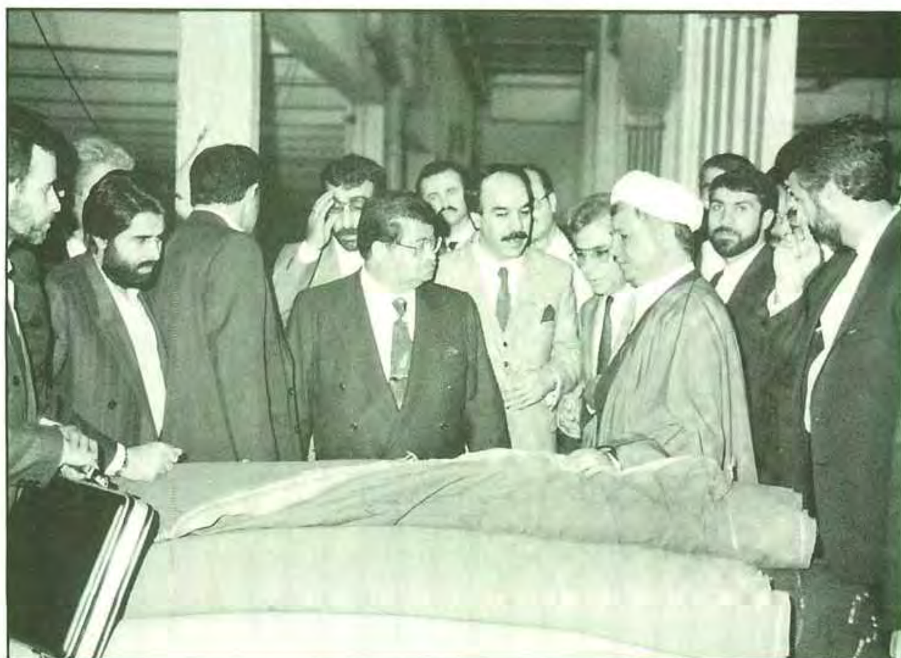
اول وقت با یکی از کانال‌های تلویزیونی ترکیه، به توصیه اوزال مصاحبه انجام دادم. سپس با هواپیمای اختصاصی اوزال، با همراهی او و جمعی از همراهان، برای بازدید از سد بزرگ در دست اجرای آتاتورک به منطقه اورنا رفتیم. در راه توضیحاتی دربارهٔ اوضاع طبیعی و اقدامات سازندگی شنیدیم، منجمله تشریح طرح ساختن هواپیمای جنگی اف ۱۴ در حالی که از بالای کارخانه آن در نزدیکی آنکارا عبور می‌کردیم. به هر یک از سدها که می‌رسیدیم، توضیحات می‌دادند.

از فضا گشتی در اطراف دریاچه و سد آتاتورک زدیم. در کنار شهر اورنا، در یک فرودگاه کوچک فرود آمدیم. مسئولان منطقه و جمع زیادی از مردم به استقبال آمده بودند. اکثریت مردم طرفدار اسلام وانقلاب اسلامی ایران بودند و شعارهای مذهبی و ضدآمریکایی می‌دادند و اقلیتی برای مطالب دیگر کف می‌زدند. دو آهوی زیبا به ما هدیه دادند.

آقای اوزال و من، صحبت کوتاهی کردیم و با دو هلی‌کوپتر سیکورسکی به کنار

بازدید از یک کارخانه نساجی در ترکیه

سد رفتیم. مدیر مربوطه توضیحات داد و با اتوبوس از سد بازدید کردیم. در مهمانسرای آنجا نماز ظهر و عصر خواندیم و با هلی کوپتر به منطقه تونل‌ها رفتیم. در تونل بسیار بزرگ و طولانی، بخشی از آب سد و دریاچه را به منطقه اورنا منتقل می کنند. طول تونل‌ها هر یک حدود ۲۷ کیلومتر و قطر آنها ۹ متر است. از کانال‌های روباز آب هم بازدید کردیم.

با اتوبوس به شهر اورنا، برای زیارت محلی رفتیم که می گویند حضرت ابراهیم(ع) توسط نمرود در آتش افکنده شده بود؛ ارتفاعی و دره‌ای که در عمق دره، استخر بزرگی از آب است. معتقدند آتش نمرود خاموش شد و به جای آن آب جوشید و هنوز آن آب در حال جوشیدن است. به ماهیان آن آب تعرض نمی کنند. تعداد زیادی ماهی در آب وجود داشت.

در معبدی که در نقطه افتادن حضرت ابراهیم(ع) ساخته‌اند، نماز خواندیم و کتابی از کتابفروشی آن محل خریدم. مردم شهر جمع شده بودند و ابراز احساسات می کردند. جمع زیادی شعارهای اسلامی و گاهی به زبان فارسی، مرگ برآمریکا و... می‌دادند. لابد باعث ناراحتی مسئولین ترکیه می‌شد. مردمِ شهر مذهبی و زنان با حجاب‌اند.

با هواپیما به سوی آنکارا پرواز کردیم. ناهار را در هواپیما خوردیم. ساعت چهارونیم بعد از ظهر به آنکارا رسیدیم. در فرودگاه توافقنامه‌ها توسط رؤسای کمیسیون مشترک دو کشور، آقایان نژادحسینیان و کچه‌چیلر، با حضور من و آقای اوزال امضا شد. تقریباً به همه اهداف رسیدیم.

با بدرقه رسمی و شلیک ۲۱ تیر توپ، آنکارا را ترک کردیم. در راه برای جمعی از همراهان، نتایج سفر را توضیح دادم. همراهان از استقبال و همکاری ترک‌ها راضی‌اند. بعد از استقبال رسمی در فرودگاه مهرآباد و مصاحبه برای توضیح نتایج سفر، به خانه آمدم. بچه‌ها کم کم رسیدند. آنها هم از سفر راضی‌اند.

تلفنی از رهبری احوالپرسی کردم. اخبار را گوش دادم. خاطرات امروز را نوشتم و

مصاحبه مشترک مطبوعاتی با رییس جمهور ترکیه

خوابیدم.

جمعه ۱۳ اردیبهشت | ۱۸ شوال ۱۴۱۱ ۳ می ۱۹۹۱

در خانه بودم. مقداری از کارهای عقب مانده دوران سفر را آوردند. انجام دادم. مقداری هم برای رفع خستگی سفر، استراحت نمودم.

عصر محسن آمد. راجع به مشکلات اجرایی ساصد [= سازمان صنایع دفاع] گفت. همسر آقای [عبدالمجید] معادیخواه آمد. پیغامی را دربارهٔ نحوهٔ اداره بنیاد تاریخ در دوران غیاب خودش داد؛ به او گفته‌اند که به پنج سال زندان محکوم شده است.

شنبه ۱۴ اردیبهشت | ۱۹ شوال ۱۴۱۱ ۴ می ۱۹۹۱

امروز ساعت رسمی کشور، یک ساعت به جلو کشیده شده است. ساعت هفت و نیم صبح به دفترم رسیدم که مطابق ساعت شش و نیم روزهای معمولی است؛ به نظر می‌رسد، جامعه از این تغییر راضی است.

مقداری از کارهای عقب مانده را انجام دادم. [آقای رولان دوما]، وزیر امور خارجه فرانسه آمد. دعوت آقای [فرانسوا] میتران، رییس‌جمهور فرانسه از من را مطرح کرد. به طور اصولی پذیرفتم، ولی گفتم ترجیح می‌دهم اول آقای میتران به ایران بیاید. دربارهٔ اختلافات مالی و مسایل عراق و منطقه و آوارگان مذاکره کردیم. اظهار تشکر میتران از پذیرایی خانواده من از همسرش را مطرح کرد.

رییس کمیسیون نظامی ارتش پاکستان آمد. دربارهٔ توسعه روابط صحبت کردیم. کارگران نمونه آمدند. گزارش اختراعات و شیوه انتخاب را دادند. تشویق‌شان کردم.[1] معلمان نمونه آمدند، برایشان صحبت کردم.

۱- در بخشی از این سخنرانی آمده است: «نیروهای کار، شریف‌ترین قشر جامعه هستند و سالم‌ترین زندگی را دارند. معمولاً هم اینها در دنیا مظلوم بوده‌اند. هیچ وقت نبوده است که این طبقه به کسی ظلم بکنند و حق کسی را بخورند. حالا به طور انفرادی اگر یک جایی، بعضی‌ها نا سالم بوده‌اند، ولی قشر، قشر ذاتاً سالم و زحمتکش، و همیشه

هم اتاق خواب و هم بخش مسکونی دفتر را مشغول تعمیر هستند؛ برای استراحت مشکل داشتم. عصر در جلسه شورای عالی امنیت ملی، وضع آوارگان عراقی و دستاوردهای سفر من مورد بررسی قرار گرفت. حدود پنجاه هزار نفر از آوارگان به عراق برگشته‌اند. دربارهٔ همکاری با دولت‌های حاشیه خلیج فارس و معارضان عراقی صحبت شد.

شب با احمدآقا، مهمان آیت الله خامنه‌ای بودیم. گزارش سفر مورد مذاکره بود. دکتر ولایتی اطلاع داد که با وزیر امور خارجه فرانسه توافق کرده‌اند که فرانسه یک میلیارد دلار به ما بپردازد و صلح دعاوی دو طرف شود؛ خوب است. قرار شد آیت‌الله خامنه‌ای کیسه صفرا را جراحی کنند؛ شن گرفته و درد دارند. به خانه آمدم.

یکشنبه ۱۵ اردیبهشت | ۲۰ شوال ۱۴۱۱   ۵ می ۱۹۹۱

ساعت هفت و نیم به دفترم رفتم و تا ساعت نُه صبح کار کردم. به دانشگاه تهران رفتم؛ در سمینار سالگرد شهادت آیت الله مطهری سخنرانی کردم[1] و به سئوالات

هم طلبکار است. روز کارگر را کمونیست‌ها رسم کردند و به خاطر ناسالمی نظام‌شان آنها هم نتوانستند حقّ کارگر را ادا بکنند، با اینکه اسماً حکومت کارگری تشکیل دادند، امّا کارگرهای دنیای مارکسیسم، وضع‌شان از کارگرهای دنیای کاپیتالیسم بدتر شد. ما می‌بینیم الان اعتراض مهم را به آن نظام، کارگرها دارند، نه مدیرها، افراد تحصیل کرده. این نشان می‌دهد که آن راه موفق نبود، راه بدی بود. کاپیتالیست‌ها هم نمی‌توانند مدعی باشند که حق کارگران را داده‌اند، به خاطر شرایطی که ما می‌بینیم در زندگی سرمایه‌داری هست، تفاوت‌ها و تبعیض‌ها و مسایل دیگر. بالاخره یک روزی این عدالت باید در دنیا برقرار بشود و حق کار آن طور که هست، داده بشود.» رجوع کنید ← کتاب «هاشمی رفسنجانی، سخنرانی های سال ۱۳۷۰»، دفتر نشر معارف انقلاب، ۱۳۹۲

۱- در بخشی از این سخنرانی آمده است: «درس امام در حوزه علمیه قم بسیار مؤثر بود. بیشتر از همه آیت‌الله مطهری از افکار امام استفاده کردند. نفس امام مستقیماً به شهید مطهری رسید. اینها از شاگردان ویژه امام بودند. افکار امام در فلسفه، در مسایل اجتماعی، در فقه و در اصول، کاملاً استاد مطهری را صیقل داده بود. این مجموعه افکار یک انسانی مثل ایشان، با افراد دیگری شبیه، نزدیک، با فاصله از دوره ایشان ساخته بود که در دوران این ده سال بین ۱۳۳۰تا ۱۳۴۰ که دوران شروع مبارزات روحانیت از زمان امام است، بسیار کارساز بود.» رجوع کنید ← کتاب «هاشمی رفسنجانی، سخنرانی های سال ۱۳۷۰»، دفتر نشر معارف انقلاب، ۱۳۹۲

ملاقات با وزیر امور خارجه فرانسه

ملاقات با رییس جمهور بوسنی و هرزگوین

دانشجویان پاسخ دادم. تا ظهر بقیه گزارش‌های روزهای سفر را خواندم.
عصر آقای [مصطفی] پورمحمدی از وزارت اطلاعات آمد و گزارشی از احتمال وقوع کودتا در عراق داد و سرنخ آن را که برای جلب نظر ما به ما مراجعه کرده، [معرفی کرد]. گفتم اطلاع بیشتری کسب کند.
در جلسه هیات دولت شرکت کردم. شب مهمان رهبری بودم. دربارهٔ خریدهای ویژه از کره شمالی، انتخابات شوراها، دادستانی کل، اعضای جدید مجمع تشخیص مصلحت، عمل جراحی ایشان و مسایل اقتصادی کشور و... مذاکره کردیم. دیر وقت به خانه رسیدم.

دوشنبه ۱۶ اردیبهشت | ۲۱ شوال ۱۴۱۱ ۶ می ۱۹۹۱

[آقای علی عزت بگوویچ]، رییس‌جمهور بوسنی و هرزگوین آمد. به خاطر مبارزات اسلامی و طرفداری از انقلاب اسلامی ایران، دو بار به زندان رفته و اخیراً به خاطر شرایط جدید با آرای مسلمانان آنجا انتخاب شده است. ۴۰ درصد مردم بوسنی مسلمانند.
از احتمال برخورد مسلمانان با صرب‌ها و با سایر فرق اظهار نگرانی کرد و از ما تقاضای اسلحه سبک و هلی‌کوپتر کرد. قول مساعد دادم. به وزیر دفاع گفتم کمک کنند.
فرستاده ویژه رییس جمهور کره جنوبی آمد. نامه رییس‌جمهور را آورد و من را به کره دعوت کرد و تقاضای کمک در پذیرفته شدن کره در سازمان ملل کرد و از توسعه روابط گفت. عصر شورای اقتصاد جلسه داشت. بحث درباره قیمت ارز بود.

سه‌شنبه ۱۷ اردیبهشت | ۲۲ شوال ۱۴۱۱ ۷ می ۱۹۹۱

ساعت هشت صبح به دفترم رسیدم. سفیرمان در بحرین آمد و اوضاع آنجا را گفت. وزیر امور خارجه آلمان آمد و از طرف صدراعظم، مرا به آلمان دعوت کرد. از

مواضع جمهوری اسلامی قدردانی نمود و از اشتباه اروپا در حمایت از صدام در گذشته گفت و از ضررهای ناشی از صدام و درباره عراق و منطقه صحبت شد.

بر لزوم ادامه تحریم اقتصادی و تلاش برای محاکمه صدام و انتخابات آزاد در عراق توافق کردیم. برای اتمام نیروگاه بوشهر و توسعه همکاری موافقت کرد. [آقای هلموت کهل]، صدراعظم آلمان را به ایران دعوت نمودم.

ملاقات با هانس دیتریش گنشر وزیر امور خارجه آلمان

هیأت امنای دانشگاه تربیت مدرس جلسه داشت. سه مرکز تحقیقات را تصویب و نیازها را تأمین کردیم. عصر دکتر [حسن]حبیبی برای امور جاری آمد. سفیر چین برای خداحافظی آمد. مدیر مجموعه صنفی اقتصادی بزرگ ایتالیا آمد و گفت نخست وزیر ایتالیا برای افتتاح فولاد مبارکه به ایران می‌آید و از توسعه همکاری با ایران گفت.

شب مجمع تشخیص مصلحت جلسه داشت. مشکل بازسازی رفع شد. همچنین مصوبه مجلس دربارهٔ مسأله اجرای بقیه موارد اصلاحات ارضی رژیم گذشته که با نظر شورای نگهبان متوقف شده است، در دستور بود که ناتمام ماند. شام خوردیم و

نزدیک ساعت دوازده شب به خانه رسیدم.

چهارشنبه ۱۸ اردیبهشت | ۲۳ شوال ۱۴۱۱ | ۸ می ۱۹۹۱

آقای [حمید] میرزاده، [معاون اجرایی رییس جمهور] برای امور جاری آمد. آقای یثربی، امام جمعه کاشان آمد. اصرار داشت که به کاشان بروم. از سیاست‌های دولت ستایش کرد. شورای عالی اداری جلسه داشت. دربارهٔ صدور گذرنامه و گواهینامه رانندگی، با حذف مقررات زاید که در ظرف یک روز انجام شود، تصمیم‌گیری شد.

عصر هیأت دولت جلسه داشت. ایجاد منطقه آزاد چابهار تصویب شد. قرار شد مصالح ساختمانی را با ارز رقابتی به دستگاه‌های دولتی بدهیم و سهمیه‌بندی تراز فیزیکی حذف شود. ساعت نُه و نیم شب به خانه آمدم. فیلم کاسترو را تماشا کردم و خوابیدم.

پنج‌شنبه ۱۹ اردیبهشت | ۲۴ شوال ۱۴۱۱ | ۹ می ۱۹۹۱

آقای [محمدباقر] مُهری آمد. برای مراجعت حزب اللهی‌های کویت و خودش به کویت استمداد کرد. دولت کویت هنوز اجازه مراجعت به آنها نداده است. مبلغ چهل میلیون تومان برای کمک به نیازمندان مهاجر ایرانی از کویت دادم. از منبع پرداخت دولت کویت است.

آقایان [محسن] نوربخش، [وزیر امور اقتصادی و دارایی] و [محمد حسین] عادلی، [رییس بانک مرکزی]، برای توضیح مشکلات کمبود ارز، به خاطر مصرف زیاد در سال گذشته و فشار دستگاه‌ها برای گرفتن سهمیه سال جاری آمدند. آقای [علیرضا] معیری، [مشاور بین‌الملل رییس‌جمهور] آمد و گزارش نحوه کمک‌های خارجی به آوارگان را آورد.

عصر ساعت پنج با هلی‌کوپتر به سد لتیان رفتم. عفت و والده و همشیره‌ها فاطمه و

طاهره هم نزدیک غروب رسیدند. آب در دریاچه بالا آمده و وضع خوبی دارد. هوا هم بسیار مطبوع است. نیاز به استراحت دارم. امروز نوبت اقامه جمعه توسط من بود که به دیگران محول کردم.

جمعه ۲۰ اردیبهشت | ۲۵ شوال ۱۴۱۱ | ۱۰ می ۱۹۹۱

دیشب فاطی و فائزه و مهدی رسیده بودند. محسن و بچه‌ها هم صبح آمدند. همراه جمعی از اعضای خانواده، سوار قایق شدیم و گشتی در اطراف دریاچه سد زدیم. رانندگی با یاسر بود.

یاسر و مهدی خواستند برای انداختن یکدیگر در آب زورآزمایی کنند. یاسر رانندگی را به محسن سپرد و به محض درگیری در آب پرتاب شد و زیر قایق رفت و پروانه قایق به بخش‌هایی از بدنش آسیب وارد کرد. قایق پشت سر ما او را از آب گرفت و زود به ساحل رساند و برای معالجه با ماشین به شهر رفتند.

خبر به عفت هم رسیده بود؛ نگران شد. همراه با محسن دنبال یاسر رفتند و بالاخره خبر دادند در بیمارستان جماران بستری شده. زخم‌ها سطحی است و کوبیدگی شدید است. بالاخره روز سختی با اوقات تلخی گذشت. سر شب شام خوردیم و نماز خواندیم و منزل آمدیم. از یاسر احوال‌پرسی کردم؛ گفتند خوب است.

آخر شب با عفت در بیمارستان از یاسر عیادت کردم. حالش خوب بود و کمی تب داشت.

شنبه ۲۱ اردیبهشت | ۲۶ شوال ۱۴۱۱ | ۱۱ می ۱۹۹۱

ساعت شش ونیم صبح عفت به بیمارستان رفت. از یاسر احوالپرسی کرد و برگشت. گفت وضعش بهتر است. دکتر [ایرج] فاضل، ساعت هفت آمد و گفت حال یاسر خوب است و خداوند رحم کرده که جراحت در نقطه حساس نزدیک به جراحت فعلی وارد نشده است.

او خبر داد که قرار است امشب بعد از نماز مغرب و عشاء، آیت‌الله خامنه‌ای را عمل جراحی کنند و کیسه صفرا را بردارند. اطمینان داد که خطری ندارد. در راه دفتر به منزل رهبری رفتم. در حال استراحت بودند. بیدارشان کردند. احوالپرسی کردم و درباره عمل جراحی ایشان مذاکره کردیم. از قول دکتر فاضل گفتم که ریسک یک در هزار است. راجع به مشکل بقیه موارد باقیمانده اصلاحات ارضی که در دستور مجمع تشخیص مصلحت است، مذاکره کردیم.

به دفترم رفتم. آقای [جواد]اژه‌ای، [مشاور فرهنگی رییس‌جمهور و نماینده رهبری در امور دانشجویان خارج از کشور] آمد و برای هزینه‌های امور دانشجویان خارج از کشور و برای خانواده‌های مورد حمایت در اصفهان کمک گرفت.

آقای [محمد] خاتمی، [وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی] آمد و برای سفر به سودان مشورت کرد. از آیت‌الله خامنه‌ای به خاطر گرفتن موسسه کیهان از ایشان و نصب فرد دیگر گله داشت. با انتصاب آقای [مهدی] نصیری، [به عنوان مدیرمسئول روزنامه کیهان]، آقای خاتمی استعفا داده است.

آقای موحدی آمد. راجع به حفاظت و نیازها صحبت کرد و دربارهٔ کیفیت و کمیت محافظت از ائمه جمعه و آیت الله منتظری مشورت نمود.آقای [محمود] واعظی آمد. راجع به کیفیت کمک به آزادی گروگان‌ها مذاکره شد؛ برنامه را تأیید کردم.

عصر [آقای علی فلاحیان]، وزیر اطلاعات و مدیران و معاونان آمدند. مشکلات کار و نیازها را مطرح کردند. از عدم همکاری وزیران امور خارجه و کشور گله داشتند.

برای حضور هنگام عمل آقای خامنه‌ای، به بیمارستان قلب رفتم. ساعتی با ایشان دربارهٔ امور کشور مذاکره کردم. روحیه خوبی داشتند.[1] کاملاً عادی بودند. نماز

---

۱ - رهبر معظم انقلاب اسلامی، پیش از بستری شدن در بیمارستان توضیحاتی را در خصوص کسالتی که منجر به بستری شدن در بیمارستان شد، گفتند: «قضیه این است که از حدود بیست سال پیش من دچار دل‌دردی شدم که از سال ۵۳ به بعد، این دل‌درد به صورت شدید ظاهر شد. به دکترها مراجعه می‌کردم، گاهی می‌گفتند که زخم اثنی‌عشر است، گاهی هم می‌گفتند که زخم معده است. اولین باری که برای این بیماری به دکتر مراجعه کردم، در زندان ←

مغرب و عشاء را با امامت ایشان خواندیم و با هم به اتاق عمل رفتیم. ناظر بیهوشی و بریدن و انجام عمل جراحی و بخیه زدن و سپس محتویات کیسه صفرا بودم.

دکتر [ایرج] فاضل با تیم جراحی خوب عمل کردند؛ سریع و آرام و مطمئن. به خاطر استفاده از تیغ برقی خونریزی نداشت. محتویات کیسه صفرا سیاه رنگ بود و سنگ دانه درشت داشت.

احمدآقا و محمدی گلپایگانی آمدند. پس از عمل، کمی صبر کردم و به خانواده ایشان دلداری دادم و به خانه آمدم. هنوز به هوش نیامده بودند. به پزشکان گفتم سریعاً اطلاعیه انجام عمل بدهند. شام حاضری خوردیم. عفت از حال یاسر راضی است.

یکشنبه ۲۲ اردیبهشت | ۲۷ شوال ۱۴۱۱ ۱۲ می ۱۹۹۱

در راه دفترم، برای عیادت آیت‌الله خامنه‌ای به بیمارستان قلب رفتم. هوشیار بودند، ولی معمولاً در خواب. لحظه‌ای بیدار شدند، احوالپرسی کردم. گفتند گاه به گاه درد شدید عارض می‌شود که دکترها می‌گویند طبیعی است.

بود. این روند از آن زمان بود و من هم ملاحظات مربوط به همین زخم دستگاه گوارشی را می‌کردم. در این ماه چند بار تقریباً به طور پی‌درپی دردهای شدید گرفت، که آخرین بار آن روز پایانی ماه رمضان، مصادف با شب عید فطر بود. درد شدیدی گرفت، و دکترها با مسکن‌های قوی این درد را آرام کردند. وقتی که معاینات دقیقی به عمل آوردند، معلوم شد که این درد مربوط به سنگ کیسه صفراست. البته این، آن تشخیص‌های قبلی را هم نفی نمی‌کند - یعنی مثلاً دستگاه گوارش هم آفاتی داشته باشد - لیکن آن چیزی که فعلاً من را زیاد زیر فشار قرار داده، همین مسأله سنگ کیسه صفراست؛ به طوری که من نتوانستم به نماز بیایم و جناب آقای هاشمی هم در نماز گفتند که من کسالت دارم؛ منتها همین درد بود، کسالت فوق‌العاده‌ای نبود. درد شدیدی بود که دنبال خودش ضعف و بی‌حالی شدیدی را هم می‌آورد و بالاخره دکترها گفتند چاره‌ای نیست، جز اینکه عمل جراحی انجام بشود. زودتر هم می‌خواستم عمل کنم، ولی یک مقدار به خاطر همین سفر جناب آقای هاشمی به خارج بود، که منتظر بودم ایشان بروند و برگردند، بعد عمل کنم. حالا قرار است که ان‌شاءالله در همین ساعات آینده عمل جراحی انجام بشود. عمل که در کوتاه‌مدت انجام می‌گیرد، منتها به من گفتند که حدود دو روز در بیمارستان باشم.» منبع: پایگاه اطلاع رسانی دفتر مقام معظم رهبری، آرشیو بیانات ۱۳۷۰.

عیادت رهبر معظم انقلاب

به دفترم رفتم. دکتر مجید عباسپور آمد. گزارش صنایع ش.م.ر [= پدافند شیمیایی، میکربی و رادیواکتیو] را داد و برای اعتبار بیشتر استمداد کرد. آقای [اکبر] ترکان، [وزیر دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح] آمد. گزارش وضع مطالبات‌مان از آلمان و انگلستان بابت قراردادهای نظامی معلق شده را داد.

جلسه مجمع عمومی [شرکت] مترو [تهران] در حضور من تشکیل شد. در مورد خرید و ساخت واگن‌ها و تجهیزات ثابت مورد نیاز مذاکره شد. مقرر شد به خاطر وجود منابع جدید ساخت تجهیزات مترو که در مناقصه شرکت نکرده‌اند و نیز برای پیدا کردن منبع ارزانتر پیگیری شود.

عصر در جلسه هیأت دولت شرکت کردم. گزارش ادغام نیروهای انتظامی در دستور بود. سپس به بیمارستان قلب رفتم. آیت الله خامنه‌ای روی صندلی نشسته بودند. در حالی که احوالپرسی می کردیم، برای خبر [تلویزیون] فیلمبرداری شد، حال‌شان رو به بهبود است و اطباء راضی‌اند؛ دستور دادم اعلام مراسم شکرگزاری برای پس‌فردا بشود.

به خانه آمدم. بچه‌ها جمع بودند. گفتند حال یاسر خوب شده، ولی هنوز در بیمارستان است. تلفنی صحبت کرد. مسأله‌ای درباره تیمّم پرسید. همشیره طیبه و بستگان آمدند. عازم سوریه‌اند. به عیادت یاسر رفتند. عفت هم آخر شب رفته بود.

دوشنبه ۲۳ اردیبهشت | ۲۸ شوال ۱۴۱۱ ۱۳ می ۱۹۹۱

در راه دفتر از آیت الله خامنه‌ای احوالپرسی کردم، حال‌شان رو به بهبودی است. ساعت نُه صبح دکتر [عباس] شیبانی آمد و مطابق معمول چند تذکر درباره گرانی و... داد. آقای اربابی فر نماینده مجلس آمد. از نیازهای سیستانی‌های مهاجر به گنبد گفت و کمک گرفت و از رادیکال‌ها انتقاد کرد.

آقای علوی نماینده گرگان آمد و از رادیکال‌ها و شهرداری تهران انتقاد داشت و برای امور حوزه انتخابیه کمک خواست و تقاضای سفر من را داشت. هادی غفاری آمد. گزارش سفر به سودان را داد و برای سودان و برای بنیاد الهادی استمداد کرد. از مواضع نادرست رادیکال‌ها انتقاد کردم.

آقای یونس محمدی، نماینده خرمشهر آمد. برای جنگ زدگان کمک گرفت و برای مسایل خرمشهر و بهمن‌شیر و... پیشنهادهایی داشت. خواستار بندر آزاد شدن خرمشهر بود. آقای رهبری نماینده رودسر آمد. برای تسریع در ساخت سد رودسر و جاده‌های روستاهای املش و اشکور استمداد کرد و مراتب رضایت چایکاران را از بالا بردن قیمت خرید برگ سبز چای گفت.

آقایان فلاح و علیزاده از دادگستری کرمان آمدند و نیازهای خود را گفتند. آقای فلاح از اینکه آقای [محمد] یزدی، [رییس قوه قضاییه] تحت تأثیر فشارهای جناح راست، می‌خواهد او را منتقل کند، شکایت داشت؛ آماده کناره‌گیری است و حاضر به انتقال نیست.

دکتر ولایتی، [وزیر امور خارجه] آمد. عازم استرالیا است. دربارهٔ مسایل خارجی مذاکره کردیم. عصر شورای اقتصاد جلسه داشت. از حفاظت اطلاعات سپاه، در ارتباط با مسایل محافظان آمدند. در راه خانه، سری به رهبری زدم. حال‌شان رو به

بهبودی است. بناست چند روزی در بیمارستان بمانند، برای اینکه اینجا ملاقات‌ها آسان‌تر است. در خانه سریال آیینه را تماشا کردم.

سه‌شنبه ۲۴ اردیبهشت | ۲۹ شوال ۱۴۱۱ ۱۴ می ۱۹۹۱

صبح در مسیر، سری به بیمارستان قلب زدم. آیت الله خامنه‌ای روی تخت با کم اشتهایی، مشغول صرف صبحانه بودند: خاویار و پنیر. علایم بهبودی ظاهر بود. به دفترم رفتم. وزرای راه و صنایع سنگین آمدند. اختلاف نظر درخصوص کیفیت توزیع کامیون‌ها داشتند که پس از مذاکره طولانی برطرف شد. آقایان نوربخش، عادلی، [کمال]خرازی و... آمدند. دربارۀ برنامه مراجعت ایرانیان خارج از کشور که در جلسه آنها در آمریکا مقرر شده بود، مذاکره و تصمیم‌گیری شد.

عصر برای شرکت در جلسه شکرگزاری برای سلامتی رهبری که از سوی دولت برگزار شده بود، به مدرسه شهید مطهری رفتم. مردم خیلی پرشور ابراز احساسات کردند و سخنان آقای [محمدتقی]فلسفی را قطع کردند.

شورای عالی انقلاب فرهنگی جلسه داشت. بررسی اعضای هیأت‌های امناء دانشگاه‌ها و اصول حاکم بر سیاست فرهنگی و بی نظمی دانشجویان رادیکال دانشکده پزشکی اصفهان در مقابل مدیریت در دستور بود. برای شام و خواب به خانه آمدم. یاسر از بیمارستان به خانه آمده؛ حالش خوب است ولی بستری است.

چهارشنبه ۲۵ اردیبهشت | ۳۰ شوال ۱۴۱۱ ۱۵ می ۱۹۹۱

در مسیر منزل، در بیمارستان از رهبری عیادت کردم. رو به راه هستند و قرار است فردا به منزل منتقل شوند. از بروز نفخ پس از غذا خوردن رنج می‌برند. به دفترم رفتم. مدیران دانشگاه آزاد اسلامی آمدند. گزارش دادند و نیازها را گفتند؛ صحبت

تشویق‌آمیز نمودم.[۱]

بستگان آقای [محمد حسن] زورق برای عقد ازدواج آمد. آقای [حمید] میرزاده برای امور جاری و گزارش اقدامات در فارس و... آمد. استانداران گیلان و زنجان و وزیر کشور و رییس بانک مرکزی برای گزارش بازسازی مناطق زلزله‌زده و طرح نیازها و مشکلات آمدند؛ پیشرفت کار خوب است. در بخش وام و ارز مشکلاتی داشتند که راه حل آنها مشخص شد.

عصر در جلسه هیأت دولت شرکت کردم. بحث دربارهٔ تکمیل مصوبه واگذاری کارخانجات دولتی به بخش خصوصی و تصویب گزارش‌های کمیسیون‌ها بود.

شب شورای مرکزی جامعه روحانیت مبارز در دفترم جلسه داشت. از اینکه من در مصاحبه گفته‌ام جامعه روحانیت فعال نیست، گله داشتند. ضمن اینکه از تعریف از سوابق راضی بودند. دربارهٔ جانشین دبیرکل و مسایل مرجعیت و انتخابات آینده بحث شد. پس از شام، دیر وقت به خانه آمدم.

پنج‌شنبه ۲۶ اردیبهشت | ۱ ذیقعده ۱۴۱۱ ۱۶ می ۱۹۹۱

ساعت هشت و نیم صبح، همراه مهدی به مرکز تحقیقات مخابرات رفتیم. بازدیدمان تا ظهر طول کشید. ابتدا توجیه کلی نمودند. از پروژه‌های تحقیقاتی متعددی بازدید کردیم. سپس نمایشگاه مصنوعات مربوطه را دیدیم که جالب بود. بعد از مصاحبه،

---

۱ - در بخشی از این سخنرانی آمده است: «موضوع قابل توجهی که ظرف ۱۰ سال در دانشگاه آزاد اسلامی اتفاق افتاد، ما امسال ۳۰۰ هزار دانشجو تحت آموزش داریم، بدون اینکه مشکلی بر دوش بودجه کشور و مردم ایجاد بکنیم. از امکانات موجود داخل جامعه استفاده کردیم که اگر صرف این راه نمی شد، صرف چیزهای دیگری می شد که ممکن بود گاهی مشکل‌زا هم باشد. این رقم خیلی قابل توجه است. در کشوری که با آن همه علاقمندی که همیشه بوده، دانشگاه رشد بکند. در گذشته، مردم این همه استعداد و نیاز و امکان داشتنداما تحقق پیدا نکرده بود. البته این کار منحصر به شما هم نیست. در کنار شما و با استفاده از تجربه شما، کارهای دیگری هم شروع شد که آنها را هم باید از نتایج همین حرکت حساب بکنیم. دیگران هم توجه کردند و شروع کردند که آن‌هم کارهای خوبی بود. ولی این حرکت هماهنگ دانشگاه آزاد اسلامی، یک حرکت جالبی است.» رجوع کنید ← کتاب «هاشمی رفسنجانی، سخنرانی های سال ۱۳۷۰»، دفتر نشر معارف انقلاب، ۱۳۹۲

تاریخ ۲۶/۲/۷۰

تلفن ۲۴۰۷۷

دامت تاییداته

بسمه تعالی

حضور محترم حضرت حجة الاسلام والمسلمین آقای هاشمی رفسنجانی رئیس جمهوری محترم

با اهداء سلام و تحیت و تشکر از زحمات جنابعالی بنده زاده آقای محمدعلی مکارم که در حادثه لاهور در کنار شهید گنجی مجروح شد و چند جراحی بر روی دست ایشان در بیمارستان انجام گرفت که بعضی بحمدالله موفقیت آمیز بود ولی جراحی پیوند عصب (طبق گواهی پزشکان بنیاد جانبازان) ناموفق بوده است و ظاهراً چاره‌ای جز رفتن به خارج نیست.

چنانچه بخواهیم از تشریفات طولانی معمول موجود بنیاد استفاده کنیم ظاهراً دیر می‌شود و وقت پیوند عصب می‌گذرد. چنانچه محبت فرمائید دستور دهید وسیله معالجه ایشان در خارج فراهم گردد بسیار ممنون خواهم شد ضمناً چنانچه ارز لازم در اختیار ایشان قرار گیرد هزینه او را خود حقیر می‌پردازم.

مسلماً جنابعالی نیز راضی نمی‌شوید جوانی که در راه اسلام و انقلاب فداکاری کرده تا آخر عمر از نعمت سلامتی دست محروم گردد. منتظر محبت جنابعالی هستم همیشه در سایه لطف الهی موفق و مؤید و منصور باشید والسلام علیکم

قم - حوزه علمیه

ناصر مکارم شیرازی

به کمیسیون پزشکی مورد توجه.

نامه حضرت آیت الله مکارم شیرازی

صحبت کوتاهی برای کارکنان کردم[1] و به دفتر رفتم.

عصر سلمانی برای اصلاح آمد. خانواده برای تماشای فیلم آمدند. دو فیلم از [محسن]مخملباف نمایش داده شد که جواز نمایش به آنها داده نمی‌شود: عشق و شب‌های زاینده رود. بعد از نمایش در جشنواره، سخت مورد اعتراض مردم مذهبی و رسانه‌ها قرار گرفته است؛ گرچه مضامین بد نیست.

آقای [مصطفی] پورمحمدی آمد. از یک حرکت ضد صدام در داخل ارتش عراق که در حال تکوین است، گزارش داد و درباره دلالی جدید [منوچهر] قربانی‌فر در مورد گروگان‌ها و مطالبات ما از آمریکا مطالبی گفت که در مورد دوم گفتم مذاکره قطع شود و در مورد اول گفتم پیگیری کنند.

سرشب به عیادت آیت‌الله خامنه‌ای رفتم. امروز از بیمارستان به منزل رفته‌اند. حال‌شان خوب است و راضی. آقای میرمحمدی، [رییس دفتر رییس جمهور]، اطلاع داد که آیت‌الله منتظری دیشب به زمین خورده‌اند و دست‌شان آسیب دیده است. گفتم برای عیادت برود. امروز و دیروز در تهران باران خوبی باریده که مایه خوشحالی است.

---

۱ - در بخشی از این سخنرانی آمده است: «یکی از پایه‌های مهم استقلال و توسعه کشور، بخش مخابرات و ارتباطات و به طور وسیع‌تر صنایع الکترونیکی است. امروز فرصت نسبتاً خوبی را برای بازدید از قسمتی در نظر گرفته بودند، آنچه که در مرکز تحقیقات دیدم تا آن قدری که من درک کردم، نیروها با علاقه، اشتیاق، توجه و اهمیت کارشان، خیلی خوب کار کردند و گام‌های خیلی مهمی را برداشتند. آنچه که در نمایشگاه دیدم، نیروهای سازنده و مولد هم ارتباط خوبی با مرکز تحقیقات برقرار کرده‌اند و پشتیبانی خوبی هم از طریق وزارت پست و تلگراف و مخابرات و تلفن می‌شوند. تحقیقاً در سیاست کشور، حمایت از این بخش جدی است. نیروهایی هم که اینجا کار می‌کنند به اهمیت کارشان توجه دارند. من می‌خواهم از این فرصت استفاده و تأکید بکنم که صنعت‌گران و سرمایه‌گذاران کشورمان به این بخش بهای زیادی بدهند؛ چون این بخش هم راه‌ها را نزدیک می‌کند، هم استفاده از فرصت‌ها را خیلی خوب می‌تواند برای ما تسهیل بکند. هم صرفه‌جویی‌های فراوانی در وقت، مصارف انرژی، آرامش خاطر و در زندگی به طور کلی می‌تواند ایجاد بکند. امروز هر کشوری که در مخابرات و در ارتباطاتش پیشرفت کرده باشد، از دیگران گام‌های بلندی جلو است و در بقیه بخش‌ها ما قطعاً دنبال تقویت این بخش هستیم.» رجوع کنید ← کتاب «هاشمی رفسنجانی، سخنرانی های سال ۱۳۷۰»، دفتر نشر معارف انقلاب، ۱۳۹۲

جمعه ۲۷ اردیبهشت | ۲ ذیقعده ۱۴۱۱ ۱۷ می ۱۹۹۱

در خانه بودم. وقتم با استراحت و مطالعه و ملاقات سپری شد. محسن آمد و گزارشی از سفر به پاکستان همراه وزیر نفت داد. پاکستانی‌ها را خیلی دوست و تحت تأثیر انقلاب و علاقه‌مند به توسعه روابط با ایران دیده است.

عصر دکتر [سیف‌الله] وحید [دستجردی] آمد و گزارش عملکرد هلال‌احمر برای آوارگان عراقی را داد. آقای [محمدحسن] رحیمیان، قائم مقام بنیاد شهید آمد و برای گرفتن پنج میلیارد تومان وام از سازمان تأمین اجتماعی برای ساخت خانه‌های بنیاد شهید استمداد کرد و گزارشی از کار داد. فرشاد [مرعشی] آمد. راجع به مترو حرف داشت. بچه‌های آقای [عبدالمجید] معادیخواه، پیغامی از پدرشان آوردند.

حال یاسر رو به بهبودی است. فاطی برای شروع کار دفتر امور زنان و ایجاد نمایشگاه بین‌المللی برای خدمات زنان استمداد کرد.

شنبه ۲۸ اردیبهشت | ۳ ذیقعده ۱۴۱۱ ۱۸ می ۱۹۹۱

ساعت هشت و نیم به دفترم رسیدم. آقای سید ساجد نقوی رهبر شیعیان پاکستان آمد. مقداری از اوضاع پاکستان و شیعه و مسأله لایحه شریعت گفت و برای تشکیلات سیاسی و فرهنگی شیعه در پاکستان استمداد کرد.

آقای [عبدالحسین] وهاجی، [وزیر بازرگانی] آمد. عازم سفر به آمریکای جنوبی است؛ مشورت و نظرخواهی کرد و گزارش انتخابات اتاق بازرگانی و اصناف را داد.

شعرا و ادبا و هنرمندان فلسطینی آمدند؛ برای شرکت در نمایشگاه کتاب آمده‌اند. مقداری از جمهوری اسلامی و از من تعریف کردند و چند کتاب هدیه نمودند. برای آنها صحبت کردم. تشویق‌شان نمودم و هدیه‌ای دادم. دکتر [حسن]حبیبی برای امور جاری آمد.

عصر [آقای غلامحسین کرباسچی]، شهردار [تهران] و مدیران شهرداری و مشاوران آمدند و پروژه‌های قلعه مرغی و عباس‌آباد را توضیح دادند؛ جالب است.

ملاقات با نمایندگان اتاق بازرگانی

شب با احمدآقا به منزل رهبری رفتیم. حال‌شان خیلی بهتر شده است. دربارهٔ مسأله مراجعت ایرانیان خارج از کشور مذاکره شد.

یکشنبه ۲۹ اردیبهشت | ۴ ذیقعده ۱۴۱۱ ۱۹ می ۱۹۹۱

اعضای اتاق بازرگانی و صنایع و معادن آمدند. آنها از سیاست‌های دولت تشکر کردند و قول پشتیبانی و اطاعت دادند و از فشاری که مجلس علیه آنها دارد، اظهار نگرانی کردند. برایشان صحبت کردم و خواستم که برای تجارت خارجی و کنترل اصناف و کسبه فعال‌تر باشند.

آقای [محمد جواد] لاریجانی آمد و نظراتی در مورد اوضاع منطقه ارایه داد. آقای [حسین] محلوجی آمد؛ از مصوبه کمیسیون مجلس درخصوص مناطق آزاد اظهار نگرانی کرد. آقای [مسیح] مهاجری آمد. گزارش سفر به شوروی را داد و از علاقه‌مندی توده‌های مسلمان جمهوری‌های شوروی به ایران و انقلاب و میل به

ملاقات با جهادگران وزارت جهاد سازندگی

الفبای عربی در توده‌های آذربایجان، در مقابل روشنفکران که تمایل به الفبای لاتین دارند، گفت و اجازه خواست که علیه روزنامه‌های «سلام» و «جهان اسلام» وارد معرکه شود که گفتم با نصیحت باشد و نه پرخاش.

عصر دولت جلسه داشت و شب معاونان وزرا در باشگاه مهمان‌مان بودند؛ نماز و صحبت و جواب سئوالات و شام. جلسه خوبی بود. دیر وقت به خانه آمدم.

دوشنبه ۳۰ اردیبهشت | ۵ ذیقعده ۱۴۱۱ ۲۰ می ۱۹۹۱

ساعت هشت و نیم صبح به دفترم رسیدم. گزارش‌ها را خواندم و کارهای مانده از دیروز را انجام دادم. دکتر [عباس] شیبانی، [نماینده تهران] آمد و برای بیمارستان‌ها کمک خواست. انصاری نماینده آبادان آمد. برای اروندکنار کمک خواست و علیه آقای رشیدیان نماینده دیگر آبادان و همچنین فرماندار آبادان انتقاد داشت؛ کمک کردم. آقای [سید خلیل]موشح، نماینده بندر انزلی آمد. برای عمران بندر و تقویت

توریسم برای شهر استمداد کرد؛ از رادیکال‌ها انتقاد داشت.

آقای شهرکی نماینده زابل آمد. برای عمران زابل و راه انداختن سازمان عمران سیستان استمداد کرد و برای ساخت دانشگاه پیام نور زابل کمک گرفت. آقای قریشی نماینده خمین آمد. از سیاست‌های دولت تمجید کرد و برای عمران روستاهای خمین استمداد کرد. کمک مختصری برای ازدواج پسرش دادم.

آقای [سید منصور]رضوی، [معاون رییس جمهور و دبیر کل سازمان امور اداری و استخدامی] آمد. برای کارهای اداری درباره تأمین اجتماعی و هماهنگی وزارتخانه‌های صنعتی و... مذاکره شد.

جمعی از صیادان همراه وزیر جهاد [سازندگی] آمدند. گزارش عملکرد دادند و نیازها را گفتند؛ صحبت کردم و تشویق‌شان نمودم.[1] ظهر یاسر برای استفاده از جکوزی برای نرم کردن اعصاب پایش که در اثر ضربه حادثه قایق کم تحرک شده آمد.

عصر در جلسه شورای اقتصاد شرکت کردم. تصویب مجمع بندر آزاد قشم و مسایل آب بها و قیمت گوشت و... در دستور بود. نزدیک غروب، آقایان [علیرضا] معیری و [عبدالله] نوری [وزیر کشور] برای مذاکره دربارهٔ مقدار کمک آلمان به آوارگان آمدند. نامه صدر اعظم آلمان رسیده و ادعا دارد که با ۱۲۴ پرواز، یکهزار و ششصد تن کمک فرستاده‌اند، علاوه بر هفتصد تن کمک که سفیرشان از داخل ایران تهیه کرده است. آمار وزارت کشور ما خیلی کمتر از اینهاست؛ قرار شد برای کشف حقیقت پیگیری شود. آقای [حسین] کمالی، [وزیر کار و امور اجتماعی]

---

۱ - در بخشی از این سخنرانی آمده است: «قدر مسلم این است که تا به حال، چه قبل از انقلاب و چه بعد از انقلاب، ما در مورد صیادی و استفاده از دریا به نقطه مطلوب نرسیده‌ایم و دریا از قلمروهای کاملاً فتح نشده ماست، که با سواحل طولانی که در شمال و جنوب داریم، این باید جزو خسارت‌ها محسوب شود و قطعاً ما باید در آینده‌مان بهای بیشتری به بهره‌گیری از دریا را بدهیم. به همین دلیل یکی دو سال پیش به فکر افتادیم که شیلات را به جهاد سازندگی بدهیم. چون جهاد در دوران بعد از انقلاب، همه جا حلال مشکلات کشور بود و هر جا مشکلی داشتیم، جهادی‌ها آمدند، حل کردند، حتی در جنگ برای زدن سنگرها و کارهای مهندسی جنگ. امید زیادی داریم به اینکه روزی این عقب‌ماندگی را با دست مدیران فعال جهادمان بتوانیم جبران بکنیم.» رجوع کنید ← کتاب «هاشمی رفسنجانی، سخنرانی های سال ۱۳۷۰»، دفتر نشر معارف انقلاب، ۱۳۹۲

آمد. برای کارهای وزارت کار مذاکره شد. به خانه رسیدم.

سه‌شنبه ۳۱ اردیبهشت | ۶ ذیقعده ۱۴۱۱ ۲۱ می ۱۹۹۱

ساعت هشت و نیم صبح، برای بررسی وضع عمومی منطقه به پارک جمشیدیه رفتیم؛ از زمانی که امام به جماران آمدند، حفاظت این پارک را ممنوع الورود کرد و اخیراً شهرداری می‌خواهد آن را تعمیر کنند و در اختیار مردم بگذارد. سپاه حفاظت مخالف است و جوسازی می کنند. با هلی‌کوپتر به مرقد امام رفتیم. سخنرانی افتتاحیه کنگره حج را انجام دادم[1] و به دفترم برگشتم و کارها را انجام دادم.

همسر شهید بهشتی آمد. برای برگزاری سالگرد شهدای حزب کمک خواست و برای فروش و تعویض خانه مشورت کرد. برای ازدواج دخترش کمکی نمودم. [مسئولین] جامعه مدرسین [حوزه علمیه] قم آمدند. دربارهٔ انتخابات آینده، مسأله عراق و بی‌بندباری در موسیقی و فیلم و نشریات، مطالبی مطرح کردند. ناهار را ماندند. تلفنی با آیت الله خامنه‌ای دربارهٔ عزای عمومی صحبت کردم.

عصر آقای سید عبدالعزیز حکیم آمد. گزارش سفر به عربستان و مذاکره با سعودی‌ها درباره آینده عراق را داد. معتقد بود سعودی‌ها برای جایگزینی معارضین به جای صدام آماده‌اند و برنامه عملی را توضیح داد.

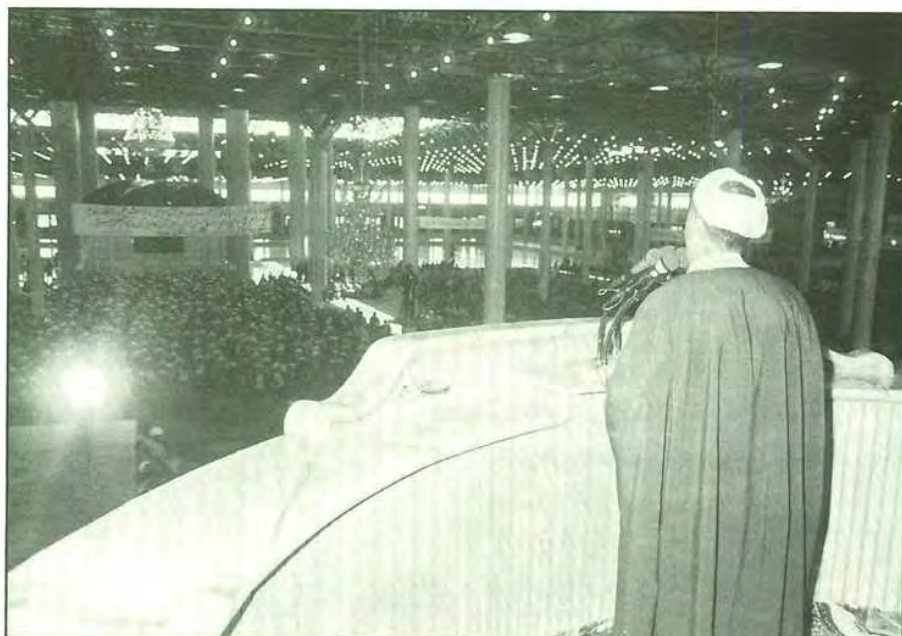
[آقای اکرم زکی]، فرستاده ویژه رییس جمهور پاکستان آمد. دربارهٔ افغانستان و کشمیر و روابط دوجانبه مذاکره شد. تا شب کارهای دفتر را انجام دادم و خسته

---

۱ - کنگره سراسری حج باشرکت مسئولین سیاسی، نظامی، میهمانان خارجی، مدیران و روحانیون کاروان ها، بازرسین، اعضای ستاد و هیات پزشکی حج، در کنار مرقد مطهر امام خمینی(ره) برگزار شده بود. آقای هاشمی در سخنرانی افتتاحیه این کنگره گفت: «عرضه اسلام ناب و خالص کار آسانی نیست و مسئولیت دشورای است و شناخت اسلام ناب و ایمان بسیار مهم است و ما اگر اسلام‌مان را نشناسیم، پدیده ای ناشناخته را نمی توانیم معرفی کنیم. با اوهام و خیال و لفاظی نمی توان حقیقتی بسیار مهم را در معرض قضاوت جهانیان قرار دهیم. ما در مقطعی هستیم که باید اسلام را از موضع شناخت درست و اطمینان به راه خود، در دنیا معرفی کنیم. اگر ما اسلام خالص را بتوانیم در دنیا عرضه کنیم، گوش های فراوانی برای شنیدن و قلب های فراوانی برای پذیرش داریم. حجاج ایرانی باید به گونه ای عمل کنند که اهداف امام در حج حفظ شود.»

شدم. دکتر [محسن] نوربخش آمد. برای امور اقتصادی و مراجعت ایرانیان از خارج صحبت داشت.

به خانه آمدم. نوشته [روزنامه] لوموند، [چاپ پاریس] راجع به زندگی خودم را آوردم؛ برای بچه‌ها جالب و سرگرمی است.

سخنرانی در کنگره بزرگ حج

پنجشنبه ۲۳ اردیبهشت ۱۳۷۰ - ۲۸ شوال ۱۴۱۱ - شماره ۳۴۵۶ - سال دوازدهم
۱۴ صفحه

جمهوری اسلامی

تکشماره ۲۰ ریال

قلم ها و بیان ها با مغزهای مردم رابطه دارند. اگر قلم ها و بیان ها و تعلیم ها و آموزش ها برای خدا باشد مغزهای الهی تربیت می کنند و اگر چنانچه بر خلاف این باشد، مغزهای طاغوتی از آن پیدا می شود

حضرت امام خمینی قدس سره الشریف

مانور بزرگ مشترک دریایی پیروزی - ۲ در شش مرحله از روز چهارشنبه در خلیج فارس به اجراء در می آید

در صفحه ۲

تلاش مشترک وزرای خارجه آمریکا و شوروی در قاهره برای برقراری سازش میان اعراب و رژیم صهیونیستی

در صفحه ۱۴

نیروهای شبه نظامی مسیحی لبنان سلاحهای سنگین خود را به اسرائیل منتقل می کنند

در صفحه ۱۳

کنفرانس بین المللی قیام اسلامی مردم فلسطین مهرماه در تهران برگزار می شود

در صفحه ۲

چگونگی انجام عمل جراحی موفقیت آمیز و معالجه رهبر انقلاب توسط تیم پزشکی تشریح شد

* رئیس جمهور رئیس مجلس و حجت الاسلام حاج سید احمد خمینی دیروز در بیمارستان از رهبر انقلاب عیادت کردند

* مراسم دعا و نیایش برای سلامتی کامل رهبر انقلاب در سراسر کشور برگزار شد

در صفحه ۳

دولت به شکرانه عمل جراحی موفقیت آمیز رهبر انقلاب مراسم ویژه ای را در روز سه شنبه برگزار خواهد کرد

معارضین عراقی در دو استان جنوبی به پادگانهای نظامی حمله ور شدند

شکست تلاش نیروهای آمریکا و انگلیس برای اسکان ۲۵۰ هزار آواره عراقی در دهوک

در صفحه ۱۴

ساعات کار اتوبوسهای شرکت واحد از اول خرداد یک ساعت افزایش می یابد

در صفحه ۴

یلتسین خواستار آشتی با گورباچف شد

در صفحه ۱۴

اطلاعیه کنفرانس مهندسی برق

در صفحه ۷

قابل توجه علاقمندان به استفاده از اسناد ارشوی

سازمان اسناد ملی ایران

در صفحه ۲

آگهی مزایده فروش انگور یاقوتی شرکت سهامی کشت و صنعت جیرفت وابسته به وزارت کشاورزی

در صفحه ...

قابل توجه صاحبان مشاغل

در صفحه ۷

اطلاعیه انجمن روابط عمومی ایران

تصویر صفحه اول روزنامه جمهوری اسلامی

خرداد ۱۳۷۰

چهارشنبه ۱ خرداد | ۷ ذیقعده ۱۴۱۱ ۲۲ می ۱۹۹۱

دیشب آخر وقت خبر رسید که راجیوگاندی[۱]،[نخست وزیر سابق هند]، در اثر انفجار بمبی کشته شده و [منگیستو هایله]ماریام، رییس‌جمهور اتیوپی هم فرار کرده است.

ساعت هشت و نیم صبح به دفترم رسیدم. آقای [صبغت‌الله]مجدّدی، رییس دولت موقت[ائتلاف هفتگانه مجاهدین] افغانستان با جمعی دیگر آمدند؛ با [گلبدین]حکمتیار، [رهبر حزب اسلامی افغانستان] و [عبدالرسول] سیاف، [رهبر حزب اتحاد اسلامی]، اختلاف پیدا کرده است و پاکستان از آنها حمایت می‌کند. پیشنهاد اتحاد با احزاب شیعه را دارند که در مقابل آنها به اکثریت برسند.

خبر دادند که رژیم کابل در ایالت هم‌مرز ایران، حملات شدیدی را علیه مجاهدین شروع کرده است و احتمال می‌دهد طیاره‌های روسی به کمک [محمد]نجیب[الله]، [رییس جمهور افغانستان] آمده باشند؛ ترجیح می‌دهند این مساله با یک راه‌حل سیاسی ختم شود.

مصاحبه‌ای دربارهٔ «اروندرود» انجام دادم. شورای عالی اداری جلسه داشت. دربارهٔ تأسیس مجتمع‌های اداری در استان‌ها بحث شد که ناتمام ماند. به آقای [حمید]میرزاده، [معاون اجرایی رییس جمهور]، گفتم برای بررسی وضع آوارگان[عراقی] به غرب کشور سفر کند.

عصر محسن[هاشمی، رییس دفتر بازرسی رییس جمهور] آمد وگزارش بازرسی از راه آهن و... داد. معتقد است که باید به توسعه خطوط راه‌آهن اولویت داده شود و از امکانات موجود هم بهینه استفاده شود. دکتر ولایتی، [وزیر امورخارجه] آمد و گزارش سفر به کشورهای مالزی، استرالیا و زلاندنو را داد.

امروز هیأت دولت جلسه داشت. بحث دربارهٔ تعیین «لواسانات» به عنوان مرکز

---

۱ - راجیو گاندی، ۴۶ ساله، رهبر حزب کنگره، که در خلال سال‌های ۱۹۸۴ تا ۱۹۸۹ نخست‌وزیر هند بود، در جریان انفجار بمب در یک میتینگ انتخاباتی، در جنوب این کشور به قتل رسید. مادر وی، خانم ایندیرا گاندی، نخست وزیر وقت هند نیز در سال ۱۹۸۴ توسط عناصر افراطی ترور شد و به قتل رسید.

ملاقات با مسئولین ائتلاف مجاهدین افغانستان

سیاسی کشور بود که تصویب نشد. قرار شد بررسی برای کاربری ادامه یابد؛ بیشتر [اعضای هیات دولت]، طرفدار اصلاح ساختار شهر تهران، به جای انتقال پایتخت بودند.

از آیت‌الله خامنه‌ای تلفنی احوالپرسی کردم؛ معلوم شد ضمن صحبت امروز برای اعضای بعثه حج، دچار ضعف شدید شده‌اند؛ توصیه به احتیاط نمودم. ساعت نُه و نیم شب به خانه آمدم.

پنج‌شنبه ۲ خرداد | ۸ ذیقعده ۱۴۱۱ ۲۳ می ۱۹۹۱

ساعت هفت و نیم صبح به دفترم رسیدم. کارهای عقب مانده را انجام دادم. [آقایان وانشین چلبی و اکرم زکی]، وزرای مشاور درا مور خارجه ترکیه و پاکستان، همراه دکتر ولایتی و سفیرانمان و همچنین مسئولان [سازمان]اکو آمدند؛ بعد از مذاکرات، تفاهم نامه جدید را در حضور من امضاء کردند و گفتند این پیشرفت خوب، معلول

تفاهم من و آقای [تورگوت] اوزال،[نخست وزیر ترکیه] است. در تفاهم‌نامه، تأسیس بانک مشترک، تعرفه‌های ترجیحی، ملاقات سران سه کشور در تهران گنجانده شده بود.

مجمع تشخیص مصلحت نظام جلسه داشت. در این جلسه، مشکل ادامهٔ اجرای قانون اصلاحات ارضی رفع شد. همچنین بحث شورای نظارت بر صدا وسیما، مصوب مجلس، که مورد اعتراض شورای نگهبان است، مورد بحث قرار گرفت و ناتمام ماند.

عصر خانم دکتر [شفیقه]حبیبی[1] آمد. گزارش پیشرفت تأسیس کارخانه ساخت سُرنگ هلال‌احمر را داد. آقای [عبدالله]نوری، [وزیر کشور]، تلفنی گفت که در مسأله کمک‌ها[ی بشردوستانه به آوارگان کرد عراقی]، تحقیقات نشان می‌دهد که اظهارات آلمانی‌ها به حقیقت نزدیک‌تر است.

آقای [عطاءالله]مهاجرانی، [معاون حقوقی و پارلمانی رییس جمهور] را برای شرکت در مراسم سوزاندن جسد راجیو گاندی، [نخست وزیر فقید هند] فرستادم.

تا ساعت هفت و نیم کارها را انجام دادم و به خانه آمدم؛ پیش از غروب رسیدم و قدری در حیاط پیاده‌روی کردم.

جمعه ۳ خرداد | ۹ ذیقعده ۱۴۱۱ — ۲۴ می ۱۹۹۱

امروز تا ساعت یازده ونیم در خانه مطالعه می‌کردم. برای اقامه جمعه به دانشگاه تهران رفتم. خطبه اول را به مناسبت سوم خرداد و سالگرد فتح خرمشهر، به مسایل جنگ و مخارج مربوط به جنگ در وضع فعلی اختصاص دادم. همچنین از تفرقه‌افکنی‌ها انتقاد کردم.[2] خبر رسید که هواپیمای حامل کمک آلمان، در

---

۱ - خانم دکتر شفیقه رهیده، همسر دکتر حسن حبیبی، سرپرست مرکز فوریت های دارویی و تجهیزات پزشکی جمعیت هلال‌احمر بود.

۲ - آقای هاشمی در خطبه اول، دربارهٔ اهمیت فتح خرمشهر و ضرورت توجه جدی به بازسازی کشور و اجرای سریع برنامه‌های سازندگی سخن گفت و گزارشی از هزینه‌های بازسازی به نمازگزاران ارایه داد. در خطبه دوم نیز خطیب

باختران[=کرمانشاه]، سقوط کرده است. عصر جمعی از بستگان آمدند.

شنبه ۴ خرداد | ۱۰ ذیقعده ۱۴۱۱ — ۲۵ می ۱۹۹۱

جمعی از اعضای شورای عالی مجمع [جهانی] اهل بیت(ع)، آقایان [احمد]جنتی، [محسن مجتهد] شبستری، [محمدعلی] تسخیری و [محمدباقر] حکیم آمدند و توضیحی از برنامه‌ها دادند. در مورد حمایت از شیعیان عراق و جلوگیری از تخریب مراکز شیعه در عراق به دست بعثی‌ها، پیشنهادهایی داشتند؛ قرار شد تحرک بیشتری داشته باشیم. آقای حکیم، از برنامه سرکوب مجاهدان عراقی در هور اظهار نگرانی کرد.

دکتر [سید محمدرضا] هاشمی[گلپایگانی]، برای دستور شورای عالی انقلاب فرهنگی آمد. از اظهارات دیروز من درخصوص محکومیت تفرقه‌افکنی تشکر کرد و گفت، در جوامع دانشگاهی تأثیر خوبی داشته است. تیمسار [منصور] ستاری فرمانده نهاجا[=نیروی هوایی ارتش جمهوری اسلامی] نیز تلفنی اظهار تشکر کرد و از تأثیر جدی آن در نیروهای مسلح گفت.

دکتر [حسن]حبیبی، [معاون اول رییس جمهور] برای امور جاری آمد و درباره هیأت امنای دانشگاه‌ها که اخیراً احکام آنها را صادر می‌کنیم، مذاکره شد.

جمعه بر ضرورت برگزاری باشکوه مراسم سالگرد ارتحال حضرت امام خمینی(ره) تاکید کرد. سپس در خصوص حمله ارتش عراق به شیعیان جنوب این کشور و اقدامات سبعانه صدام حسین، رییس‌جمهور عراق در سرکوب مردم خود مطالبی را بیان نمود. در بخشی از خطبه دوم آمده است: «مردم عراق، مطمئناً خودشان حرکت می‌کنند. آنها را متهم نکنید که از بیرون الهام می‌گیرند و ما را هم متهم نکنید که آنها را تحریک می‌کنیم. ما یک حرفی از اول زدیم و حرف‌مان هم همان است و شما بد تعبیر کردید؛ ما صدور انقلاب را مطرح کردیم و امام توضیح دادند که صدور انقلاب، یعنی صدور اندیشه انقلاب، نه صدور فیزیکی و نه دخالت در امور دیگران؛ و اندیشه هم چیزی نیست که شما بتوانید با سرباز جلوی آن را بگیرید. اندیشه از لیزر هم تیزتر است. آن قدر ظریف عبور می‌کند که انسان، یک وقت متوجه می شود که قلب‌اش فتح شده و هیچ‌کس هم نمی‌فهمد. شما اندیشه را نمی‌توانید حبس کنید و با این کارهای‌تان اندیشه را قوی‌تر می‌کنید.»

مهندس [میرحسین] موسوی، [مشاور سیاسی رییس جمهور]، برای خداحافظی جهت سفر حج آمد و دربارهٔ مسایل عراق نظراتی ابراز کرد؛ پیشنهاد نمود با دولت عراق به صورت ظاهر هم که شده، کمی ارتباط و تفاهم باشد.

جامعه مدرسین[حوزه علمیه قم]، بیانیه گرم و تندی در حمایت از دولت و اظهارات دیروز من در نماز جمعه فرستاد که در اخبار ظهر رادیو پخش شد. تا شب تعدادی زیادی از این گونه بیانیه‌ها از جاهای مختلف رسید که معمولاً من مایل به این وضع نبودم.

عصر دکتر ولایتی آمد و پیام آمریکایی‌ها را که از طریق سفیر سوییس رسیده، آورد؛ اطلاع داده بودند که بنا دارند در خلیج فارس، اقدام به پاک کردن مین‌های ریخته شده توسط عراق کنند و اطمینان داده بودند که به آب‌های ایران وارد نمی‌شوند. ادعا داشتند کشتی‌های ما به سوی ناو آنها تیراندازی کرده‌اند و توضیح می خواستند؛ قرار شد ادعای کذب تیراندازی، نفی شود و علیه آنها که در مقابل انداختن منوّر از سوی قایق‌های ما تیراندازی نموده و دو نفر را شهید کرده‌اند، شکایت کنیم.

آقایان [سید مجید] هدایت‌زاده، [مدیر شرکت نفتیران اینترترید(نیکو)] و [محمد] سوری، [مدیرعامل شرکت ملی نفتکش]، آمدند و از بانک مرکزی درخصوص سخت گیری در پرداخت کرایه کشتی‌های نفتی که به صورت سیف[۱] (CIF)اقدام به فروش نفت می کنند، شکایت کردند.

شورای عالی امنیت ملی جلسه داشت. پیام آمریکا مطرح و جواب آن تعیین شد. [آقای عبدالله نوری]، وزیر کشور اطلاع داد که حدود نیمی از آوارگان به عراق برگشته‌اند و خیلی‌ها هم منتظر تهیهٔ وسیله نقلیه هستند. به ارتش گفته شد که برای حمل آنها اقدام کند. مسأله عراق مطرح شد و درخصوص کیفیت تحرک شیعیان و پیگیری کنفرانس معارضین برای اتحاد و تشکیل جبهه و یا دولت موقت مردمی عراق، تصمیماتی اتخاذ گردید.

---

۱ - سیف (CIF)، به معنای بهای تمام شده کالا در کشور مقصد است که شامل بهای کالا در مبدا به‌علاوه هزینهٔ حمل و هزینهٔ بیمه تا مقصد می باشد.

شب مهمان آیت الله خامنه‌ای بودم؛ حال‌شان بهتر است. از اظهارات پریروز من ابراز رضایت کردند. پیشنهاد کردم اعلان کنم که جلوی بیانیه‌هایی که به حمایت دولت منتشر می‌شود، بگیرم. نظرشان این بود که یکی دو روزی انجام شود و سپس جلوگیری کنیم. دربارهٔ جزیره قشم و ملاحظات مجلسیان صحبت شد. قرار شد پیغام بدهند. دربارهٔ کنترل جمعیت، مسایل عراق و... مذاکره شد.

یکشنبه ۵ خرداد | ۱۱ ذیقعده ۱۴۱۱ ۲۶ می ۱۹۹۱

خانواده دکتر واعظی به منزل آمدند؛ عقد ازدواج پسرشان را بستم. [آقای اکبر ترکان]، وزیر دفاع آمد. همراه محسن و مهدی و محافظان، با هلی‌کوپتر از منظریه به خُجیر[1] رفتیم و وضع منطقه را دیدیم. سپس در سالن، گزارشی از پیشرفت کار ساخت موشک نازعات ارائه کردند و فیلمی از آزمایش‌های موفق آن را نمایش دادند. این موشک تا برد ۱۵۰ کیلومتر تولید می‌شود.

از سایت صحرایی و تونل‌های جالبی که زیر کوه حفر کرده‌اند و از لانچرهای پرتاب بازدید کردیم؛ قسمتی از کار ساختمانی این مرکز، در زمان مسئولیت محسن ساخته شده است.[2]

عصر به خانه آمدیم. استراحتی کردم و پس از مطالعه و استماع اخباری که بخشی از پیام‌های حمایت نهادها و شخصیت‌ها از اظهارات نماز جمعه‌ام بود، خوابیدم.

عفت، عصر برای مراسم سالگرد تولد عماد و حسن، [فرزندان محسن و فائزه هاشمی] و شب به مراسم عروسی خانواده دکتر واعظی رفت. مهدی و فرشته بیرون

---

۱ - «خجیر» منطقه ای است کوهستانی و تپه ماهوری با دامنه ارتفاعی ۱۳۰۰ تا ۲۱۰۰ متر در استان تهران که جاجرود در آن جاری است. این منطقه در سال ۱۳۶۱ با مساحتی برابر با ۹۹۷۱ هکتار به پارک ملی ارتقاء یافت.

۲ - محسن هاشمی بعد از فراغت از تحصیل، مسئولیتی را در گروه موشکی صنایع سپاه پاسداران بر عهده گرفت. او از کارشناسی پوکه موشک ضدتانک شبیه تاو شروع کرد. سپس به فعالیت در مجتمع صنعتی شهید همت، برای ساخت از طریق مهندسی معکوس موشک دوربرد ۳۰۰ کیلومتری سوخت مایع هدایت شونده پرداخت و در نهایت سرپرستی پروژه تولید موشک شهاب ۲ با برد حدود ۱۳۰ کیلومتر با سوخت جامد را عهده دار شد.

از خانه شام خوردند و برای من و یاسر هم آوردند.

دوشنبه ۶ خرداد | ۱۲ ذیقعده ۱۴۱۱ ۲۷ می ۱۹۹۱

ساعت هشت و نیم به دفتر رسیدم. ساعت ده صبح، آقای [عبدالله]نصیری، رییس خبرگزاری[جمهوری اسلامی= ایرنا] آمد. گزارشی از وضع آوارگان و استان‌های غربی کشور را داد و گفت برای جلب عواطف کُردها، کارهای فرهنگی بهتری می‌شد انجام داد. برای تامین وسایل نقلیه استمداد کرد.

آقای مجید انصاری، نماینده زرند آمد؛ برای نیازهای زرند منجمله دانشگاه آزاد اسلامی و بهداری استمداد نمود و به نحو ظریفی از تندی‌های اظهارات[نمازجمعه] گله کرد. گفتم می‌توانستند آنها هم مثل خط دیگر، با اظهاراتی مطلب را از خود دور کنند. در مورد طرح مجلس درخصوص بنادر آزاد، تذکر دادم که اگر همین‌جور که هست رأی بیاورد، ضرر زیادی وارد می‌کند.

آقای [حمید]میرزاده آمد. گزارش سفر به استان‌های غربی و وضع آوارگان را داد. گفت کمک‌های خارجی خیلی خوب است و دو استان کُردستان و آذربایجان‌غربی، بهتر از باختران[=کرمانشاه] عمل کرده‌اند؛ سرعت بازگشت کُردها به عراق خوب است. کمتر از نصف آنها مانده‌اند.

[آقای محمدرضا نعمت زاده]، وزیر صنایع و معاونان آمدند و گزارش کار دادند؛ تأییدشان کردم. از رشد تولید و رشد سریع تقاضاهای موافقت اصولی و آمادگی وسیع مردم برای سرمایه‌گذاری و خرید سهام گفتند.

احمدآقا تلفن کرد و خواست که شروع مراسم سالگرد امام، با سخنرانی من باشد؛ پذیرفتم. جلسه شورای اقتصاد داشتیم. دربارهٔ قیمت لاستیک و تضمین خریدهای تضمینی بحث بود. سرشب [آقای علی فلاحیان]، وزیر اطلاعات آمد و گفت تندروها از اظهارات و بیانیه‌ها ناراحتند و دارند برای نوعی جواب دادن آماده می‌شوند.

دانشگاه آزاد اسلامی
سازمان مرکزی

تاریخ: ۱/۳/۷۰
شماره: ۱۱/۱۰/۸۱۳
پیوست:

بسمه تعالی

برادر ارجمند حجت الاسلام والمسلمین هاشمی رفسنجانی
ریاست محترم جمهوری ورئیس شورای عالی انقلاب فرهنگی

سلام علیکم
درسمینار یکروزه واگذاری اموربه بخش غیردولتی که توسط سازمان اموراداری واستخدامی کشوربرگزارشد اینجانب طرحی راجهت تاسیس ۲۰۰۰۰ مدرسه غیردولتی غیرانتفاعی که درطول ۵ سال ۵ میلیون دانش آموز یعنی $\frac{1}{4}$ حجم آموزش و پرورش رازیرپوشش قراردهدومعادل ۳۰۰ میلیاردتومان دربودجه جاری وعمرانی دولت صرفه جوئی گرددوپس ازآن نیزسالیانه بیش از ۵۰ میلیاردتومان هزینه‌های جاری بعهده این مدارس باشد ارائه نموده‌ام.

خواهشمنداست درصورت صلاحدیددستورفرمائید موضوع رادردستورکارشورای عالی انقلاب فرهنگی وشورای عالی اموراداری قراردهند. ۰/غ ۳/۱

عبدالله جاسبی
رئیس دانشگاه آزاد اسلامی

جاسبی

پیشنهاد تاسیس ۲۰هزار مدرسه غیرانتفاعی توسط دانشگاه آزاد اسلامی

سه‌شنبه ۷ خرداد | ۱۳ ذیقعده ۱۴۱۱   ۲۸ می ۱۹۹۱

ساعت هفت و نیم به مجلس رسیدم. تا ساعت ده صبح کارها را انجام دادم. متصدیان برگزاری مراسم سالگرد امام(ره) آمدند و گزارش کار دادند. آقای [محمدعلی] انصاری صحبت متواضعانه‌ای در تایید دولت کرد.[۱] من هم صحبتی کردم؛ دوستانه و تشویق‌آمیز.[۲]

[آقای ناکایاما]، وزیر امورخارجه ژاپن آمد. دربارهٔ توسعه همکاری‌ها و امنیت منطقه و کمک به آزادی گروگان‌ها در لبنان و مسایل عراق صحبت شد. آقای [حسین]کاظم‌پور[اردبیلی]، گزارشی از پیشرفت مذاکرات با ژاپن برای جلب کمک آنها در بازسازی داد.

دکتر ولایتی[وزیر امور خارجه]، دربارهٔ سفر به برزیل مشورت کرد. [آقای آدریان ناستازه]، وزیر امورخارجه رومانی آمد؛ نامه رییس جمهورشان را آورد که مرا به رومانی دعوت کرده و خواستار توسعه روابط است. گفت وضع نظم و تولید رومانی خراب است و نگرانی دارند. با روزنامه جمهوری اسلامی، مصاحبه‌ای طولانی انجام دادم که تا ساعت دو و نیم بعد از ظهر طول کشید.[۳]

---

۱ - آقای محمدعلی انصاری، رییس موسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی(ره) در این ملاقات گزارشی از فعالیت های ستاد برگزاری سالگرد ارتحال امام ارائه کرد و گفت: «ما امروز دولت انقلابی و دولت اسلامی جنابعالی و شخص حضرتعالی را شخصیت بلندمرتبه ای می دانیم که بنده در اینجا به عنوان ادای تکلیف عرض می کنم، در طول خدمتگزاری بنده در محضر امام، شاهد بودم که حضرت امام نسبت به جنابعالی و نسبت به نظرات و دیدگاه های شما عنایت ویژه داشتند و در تمام مراحل حساس انقلاب و کشور، شما مشاور حضرت امام بودید و امام در اولین صحبت‌ها و مسایل، سراغ حضرتعالی را می گرفتند.»

۲ - در بخشی از این سخنرانی آمده است: «این کار شما از عبادات پُراجر و ثواب محسوب می شود. عمل شما صرفاً یک کار تشریفاتی نیست، بلکه کاری سیاسی، اجتماعی و شرعی است. زنده نگه‌داشتن نام و یاد امام و حاضر دانستن وجود گرامی ایشان در بین خود و جامعه، با همین گونه کارها تحقق می یابد.»

۳ - در این مصاحبه که در شماره ۳۴۷۱ روزنامه جمهوری اسلامی، در روز شنبه ۱۱ خرداد ۱۳۷۰ با عنوان«پاسخ رییس جمهور به ۴۰ سوال روزنامه جمهوری اسلامی» انتشار یافت، در مورد مسایل اقتصادی، سیاست خارجی، اختلافات داخلی، سیره امام خمینی(ره)، و نقش رسانه ها در نظام جمهوری اسلامی، مطالبی مطرح شده است.

ملاقات با وزیر امور خارجه ژاپن

ملاقات با وزیر امور خارجه رومانی

سخنرانی در جشن فارغ التحصیلی مدرسه عالی شهید مطهری

عصر در مسجد شهید مطهری، در مراسم فارغ‌التحصیلی دانشجویان[مدرسه عالی شهید مطهری در دوره های کارشناسی ارشد] شرکت کردم. جوایز را دادم و سخنرانی نمودم.[1] شورای عالی انقلاب فرهنگی جلسه داشت. نزدیک مغرب برای شرکت در مراسم [یازدهمین] سالگرد تاسیس مجلس شورای اسلامی، به مجلس رفتیم. جلسه گرم و دوستانه مجلس با اعضای هیات دولت بود؛ نمایندگان خیلی گرم برخورد کردند.

نماز جماعت به امامت من خوانده شد. چند نفر سئوالاتی مطرح کردند و از اظهارات من در نماز جمعه، گله‌ای از موضع ضعیف کردند و برای رفع تشنج، تقاضای کمک نمودند.

محافظه‌کاران پیام تندی امضا کرده‌اند و رادیکال‌ها تقاضا داشتند که جلوی‌شان را بگیرم. صحبت کردم و جواب سئوالات را دادم[2]؛ قانع شدند. شام خوردیم. مراجعات نمایندگان زیاد بود. با آقای [مهدی]کروبی، [رییس مجلس شورای اسلامی]، مصاحبه مشترک انجام دادیم.[3] دیر وقت به خانه آمدم.

---

۱ - آقای هاشمی از جریان یافتن شیوه های جدید آموزشی در مدارس علوم دینی که بر اساس آن دانش آموختگان در دوره های مختلف ارزیابی شده و گواهی دریافت می‌کنند، اظهار خرسندی کرد و گفت: «اگر در اهدای مدرک تحصیلی به محتوای آن توجه شود، بسیار خوب است؛ لیکن اگر اخذ مدرک تنها برای کسب عنوان باشد، عملی ناپسند است. مدرک باید نشانه یک نظم باشد و توجه شود که نظم از مصادیق اسلامی است.»

۲ - در این جلسه، آقای هاشمی ضمن تبریک سالگرد تاسیس مجلس گفت: «من مجلس را رکن مهم اداره کشور می‌دانم و فکر می کنم اگر مجلس تضعیف شود، کل نظام ضرر می‌کند و من تضعیف مجلس را نمی پذیرم. نمایندگان مجلس نیز باید توجه داشته باشند که به مناسبت اعتبار مجلس مسئولیت مهمی دارند و اگر فکر می کنیم دستگاه اجرایی، با یک مجلس ضعیف می تواند پیشرفت کند، قطعاً اشتباه است و باید توجه داشت که قطعاً نظارت مجلس لازم است و امیدوارم که همه احساس وظیفه ملی- اسلامی کنند و در همه کارها اعتبار مجلس را حفظ کنیم.»

۳ - روسای جمهور و مجلس در پایان جلسه مشترک، در میان خبرنگاران حضور یافتند و ضمن بیان اهم مطلب مورد بحث نمایندگان مجلس شورای اسلامی و هیات دولت ، جو حاکم بر این جلسه را دوستانه توصیف کردند. آقای هاشمی ضرورت انتقادهای منطقی در جهت پیشبرد اهداف نظام اسلامی را یادآور شد و گفت: «نمایندگان و وزرا بایستی در این راستا انتقادهای خود را به صورت منطقی مطرح نمایند.»

چهارشنبه ۸ خرداد | ۱۴ ذیقعده ۱۴۱۱ ۲۹ می ۱۹۹۱

دکتر [حسن]حبیبی آمد و خبر داد که در جمع مجمع روحانیون مبارز اختلاف افتاده است. آقای [مهدی]کروبی و جمعی به سوی اعتدال و آقای [سیدمحمد موسوی]خوئینی‌ها و جمعی دیگر به سوی افراط در مواضع میل کرده‌اند؛ از نتیجه جلسه دیشب، اظهار رضایت کرد.

آقای [علی]یونسی، دادستان تهران آمد و گزارش کار داد و از سرعت عمل در فصل خصومات و حذف کارهای غیر ضرور، منجمله حذف اجازه برای عمل جراحی جهت جلوگیری از بارداری و همچنین کمک به شهرداری [تهران] و اجرای تصمیمات را گفت و برای محل کار شعبه‌ها استمداد کرد. از آقای [محمد]یزدی، [رییس قوه قضاییه] انتقاد داشت و توقع داشت که از دوستان جوان‌ترشان استفاده شود.

آقای [غلامعلی]نعیمی، امام جمعه بندرعباس آمد و از [آقای احمد خرم]، استاندار هرمزگان انتقاد داشت. از اظهارات من در نماز جمعه تمجید و حمایت کرد و برای تکمیل مسجد و امور استان و همچنین شهر دامغان که قبلاً در آنجا بوده، کمک خواست.

سفیر جدیدمان در آرژانتین برای خداحافظی و مشورت آمد. آقای [محمد محمدی]ری‌شهری[نماینده ولی فقیه و سرپرست حجاج ایرانی] و همکارانش در بعثه آمدند. گزارش کارها را دادند و مشورت نمودند؛ نظراتی برای حُسن برگزاری حج دادم.

آقایان [ابوالفضل] توکلی بینا، [مشاور بازرگانی رییس‌جمهور] و [عباس] شالچیان، [مشاور اقتصادی رییس‌جمهور] آمدند. گزارش سفر به چین برای مطالعه وضع مناطق آزاد را دادند. عصر دولت جلسه داشت. شب تا نُه و نیم کار کردم و به خانه آمدم.

پنج‌شنبه ۹ خرداد | ۱۵ ذیقعده ۱۴۱۱ ۳۰ می ۱۹۹۱

[آقای علی اکبر] ابوترابی، [نماینده ولی فقیه در امور آزادگان] و برادرش آمدند. برنامه سمینار آزادگان را گفتند؛ خواستند که در سمینارشان شرکت کنم و بگویم استادیوم آزادی را در اختیارشان بگذارند.

آقای اسحاق مدنی،[مشاور رییس جمهور در امور اهل سنت] آمد و گزارش سفر به پاکستان را داد. مجمع عمومی شرکت ملی گاز جلسه داشت. بودجه برنامه سال ۱۳۷۰ را تصویب کردیم. قرار شد با استفاده از صادرات مایعات گازی و اضافه قیمت فروش گاز، اعتبار کارهای عمرانی گاز تأمین شود.

عصر آقای [محمود] واعظی، [معاون اروپا و آمریکای وزارت امور خارجه] آمد. گزارش سفر به اروپا و کانادا را داد و دربارهٔ مسایل کمک به آزادی گروگان‌های غربی در لبنان و اسرای لبنانی در اسراییل مذاکره شد.

[آقای محمد عبدالعزیز الرواسی]، وزیر اطلاعات[و فرهنگ] عمان آمد. دربارهٔ روابط منطقه‌ای صحبت شد. تا ساعت نُه صبح در دفترم کار کردم. [آقای نعمت‌الله ایزدی]، سفیرمان در شوروی آمد و راجع به ترانزیت گاز از شوروی و خرید واگن مترو مذاکره شد.

تلفنی از آیت‌الله خامنه‌ای احوالپرسی کردم؛ دوران نقاهت را می‌گذرانند. شب به مرقد امام رفتیم. مراسم بزرگداشت دومین سالگرد رحلت را با سخنرانی افتتاح کردم.[1] دیر وقت به خانه رسیدم.

---

۱ - در بخشی از این سخنرانی آمده است: «هر کسی الان شاید در ذهن خودش فکر می‌کند، امام شناخته شده ترین مرد تاریخ معاصر است و شاید چنین تصور می‌شود که از امام، هیچ چیز بر تاریخ و بر افکار عمومی جوامع امروز ما ناشناخته نمانده است، ولی انصافاً این طور نیست. این بُعدش را قبول داریم که امام نسبت به سایر شخصیت‌ها و بزرگان، از مرحله بالایی از معروفیت و شناخت و آشنایی جهانیان با وجود مقدس ایشان برخوردارند، اما این همه مطلب نیست. آن جوری که امام بودند و ابعاد ارزش‌هایی که در وجود امام بود، اینها فاش نشده است. حال این هم علل زیادی دارد. یک نکته که مربوط به خود ماست، این‌است که امام از همان لحظه‌ای که در ایران معروف شدند با جهاد و مبارزه و پرخاش در مقابل ستم‌گری‌های رژیم منحوس پهلوی، با مردم آشنا شدند و مردم با ایشان با این عنوان آشنا شدند. البته این دریچه خوبی است برای شناخت امام و یک صفحه با ارزش و لوح درخشانی است ←

جمعه ۱۰ خرداد | ۱۶ ذیقعده ۱۴۱۱ | ۳۱ می ۱۹۹۱

در خانه بودم. وقت به استراحت و مطالعه و پیاده‌روی در حیاط گذشت. همشیره‌ها فاطمه و طیبه و بستگان آمدند.

عصر آقای حسین هاشمی نسب، از بهرمان نوق آمد و برای تأمین آب روستا استمداد کرد. راجع به خراب کردن دیوار خانه ما در نوق که والده آنجا ساکن‌اند صحبت شد؛ بناست کوچه را وسیع کنند، ولی والده با تخریب دیوار مخالفت می‌کنند. گفتم ایشان را قانع کنند و اگر قانع نشد، وقتی که ایشان در سفر است، اقدام نمایند.

شنبه ۱۱ خرداد | ۱۷ ذیقعده ۱۴۱۱ | ۱ ژوئن ۱۹۹۱

در مسیر دفتر، از محل جدید که برای دفتر رهبری می‌سازند، بازدید کردم. به دفترم رفتم. کارها را انجام دادم. به استادیوم آزادی رفتیم و در اجتماع آزادگان سراسر کشور شرکت کردیم. احساسات پرشوری ابراز کردند و برای تلاش من که منجر به آزادی آنها شد، اظهار امتنان کردند. آقای [سید علی اکبر]ابوترابی خیرمقدم گفت و تشکر کرد و من صحبت مفصلی برای آنها نمودم.[1]

از تابلوهایی که امام را ترسیم می‌کنند. حرف این‌است که این همه امام نیست. قبل از اینکه مبارزه را در حوزه علمیه قم آغاز بکنند، بین جمع قابل توجهی از علما و فضلا و شخصیت‌های علمی حوزه، آن چنان محبوب بودند و آن چنان در قلب این انسان‌ها جای داشتند که ما نمونه‌ای از این محبوبیت را برای دیگران نمی‌دیدیم. من از دل خودم می‌گویم و آنهایی که با ما نزدیک بودند. طلبه‌ها و فضلایی که آن موقع پیش از مبارزه در قم با امام ارتباط داشتند، واقعاً عاشق امام بودند و همه وجودشان را امام قبضه کرده بود. برای‌مان مغتنم بود که اگر بتوانیم ساعتی در خدمت امام باشیم، یا حتی برنامه‌مان را آن طوری تنظیم می‌کردیم که بین محل درس و خانه امام از این فاصله زمانی در کوچه‌ها بتوانیم لحظه‌ای پشت سر ایشان راه برویم یا بتوانیم از ایشان استفاده بکنیم و با ایشان حرف بزنیم.»

۱- در بخشی از این سخنرانی آمده است: «برای ما مجلس باشکوه، زیبا و خوشحال کننده‌ای است و می‌تواند جلسه شکرگزاری هم باشد. دوران مشکلی را پشت سرگذاشتیم. اگر آن ایمان‌ها و اطمینان‌ها به وعده‌های الهی نبود، ما نمی‌توانستیم شرافتمندانه و آن گونه که خداوند بپسندد، امروز را داشته باشیم. امروز شما همه‌تان سرفرازید. ملّت ما

به دفتر برگشتیم. آقایان [محسن]نوربخش، [وزیر امور اقتصادی و دارایی] و [مسعود روغنی]زنجانی، [رییس سازمان برنامه و بودجه] و [سید محمدحسین] عادلی، [رییس بانک مرکزی] و چند نفر از نمایندگان مجلس آمدند. راجع به برنامه تعدیل اقتصادی و نرخ ارز و کیفیت انتقال بخشی از ارزهای دولتی به رقابتی مذاکره شد.

عصر شورای عالی امنیت ملی جلسه داشت. دربارهٔ جزایر سه‌گانه ابوموسی و تُنب بزرگ و تُنب کوچک مذاکره شد. سپس دکتر [حسن]روحانی، [دبیر شورای عالی امنیت ملی] به دفترم آمد. در مورد کیفیت خنثی کردن سم پاشی‌ها مطالبی گفت. [آقای علی فلاحیان]، وزیر اطلاعات آمد و گزارش داد. شب به خانه آمدم.

یکشنبه ۱۲ خرداد | ۱۸ ذیقعده ۱۴۱۱ ۲ ژوئن ۱۹۹۱

دکتر [عبدالله] جاسبی، [رییس دانشگاه آزاد اسلامی]، برای خداحافظی سفر حج و امور دانشگاه آزاد اسلامی آمد. [آقای جلیل بشارتی]، رییس دفتر مناطق محروم، برای کارها و گرفتن اعتبار جهت اجرای طرح‌های متعدد آمد. آقای [احمد]جنتی، [رییس سازمان تبلیغات اسلامی] آمد و برای سازمان تبلیغات اسلامی استمداد کرد. آقای [سید علی] مقدم، [از دفتر رهبری] آمد. راجع به طرح مصلی و زمین‌های عباس‌آباد مذاکره شد.

آقای [محمد]مسجد جامعی، برای مشورت دربارهٔ حوزه مأموریت آمد؛ حکم سفارت واتیکان را گرفته است. عصر دکتر ولایتی آمد و گزارش سفر برزیل را داد.

در جلسه هیأت دولت، بحث بر سر قیمت سیمان بود. شب مهمان آیت‌الله خامنه‌ای بودم. دربارهٔ مسایل جاری سفر به قم، مقر جدیدالاحداث ایشان، انتخابات آیندهٔ مجلس و مساله رادیکال‌ها مذاکره شد. حال‌شان رو به بهبودی است. دیر وقت به

و نیروهای مسلّح ما سرفرازند. ما هم پیش خدا و هم در پیشگاه تاریخ سرفرازیم. من الان آرزو می‌کنم که ای کاش همه مردم ما در این جلسه بودند و از نزدیک این اجتماع عزیزان‌شان را می‌دیدند؛ البتّه آنها از تلویزیون خواهند دید ولی تفاوت دارد.»

سخنرانی در جمع آزادگان سرافراز

بازدید از سازمان حفاظت از محیط زیست

خانه رسیدم.

دوشنبه ۱۳ خرداد | ۱۹ ذیقعده ۱۴۱۱ ۳ ژوئن ۱۹۹۱

ساعت هفت و نیم صبح به دفترم رسیدم. نمایندگان انجمن‌های اسلامی ادارات آمدند. صحبت کوتاهی برایشان نمودم.[۱]

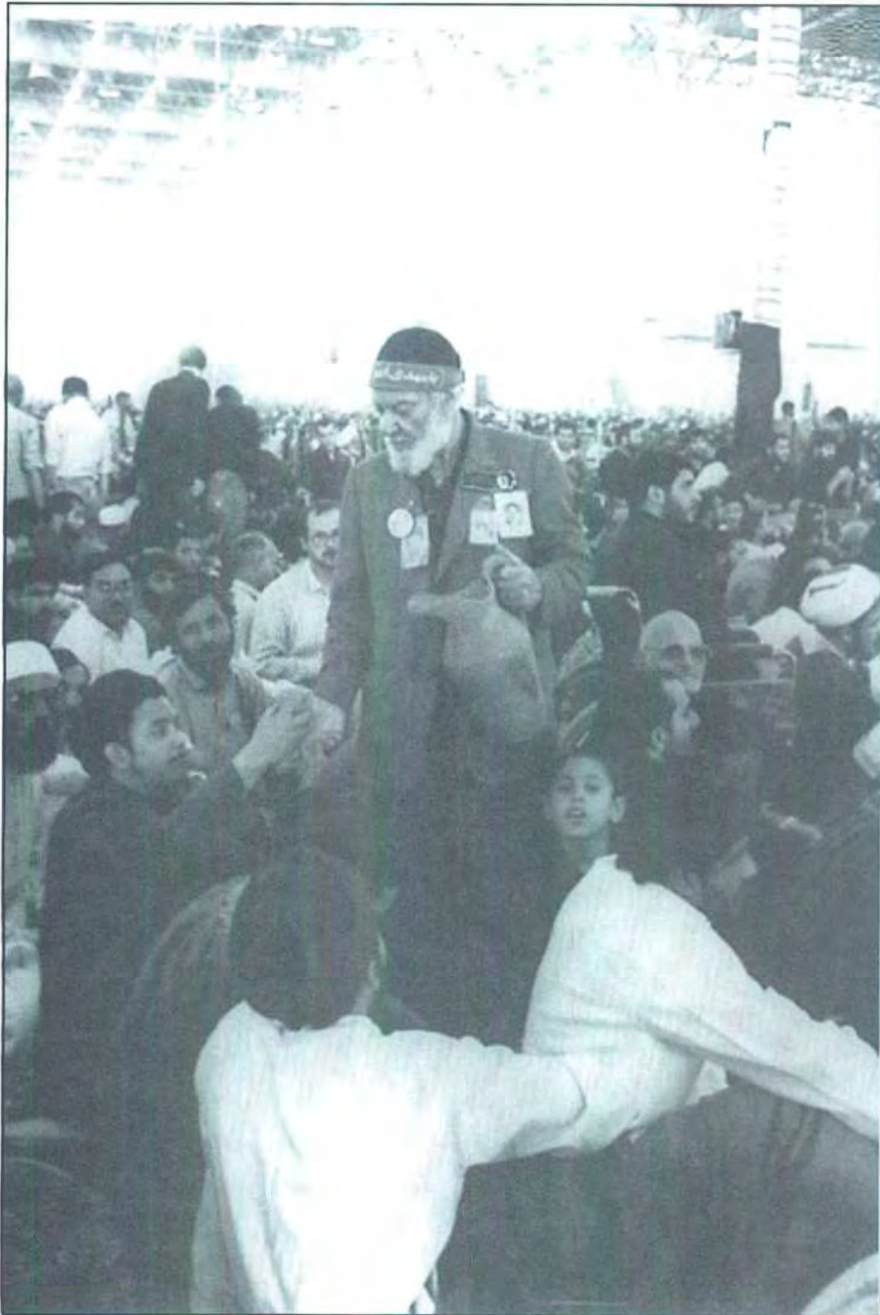
آقای محجوب، مخترع ماشین قالی‌بافی از سبزوار آمد. توضیحات کافی دربارهٔ اختراعش داد و نمونه‌های بافته شده را ارایه داد. برای پیاده کردن این صنعت مشورت کرد. به خاطر نگرانی از کسادی کار قالی‌بافان و خطرِ افتادن این صنعت ماشینی به دست دیگران و برای اجرای کار استمداد کرد.

ظهر پیام رهبری[به مناسبت مراسم حج] پخش شد؛ مطالب خوبی داشت. پیام کوتاهی در جواب و استقبال از پیام ایشان نوشتم. عصر آقای [شیخ حسن]صانعی آمد؛ عازم مکه است. او خواستار محبت به مجمع روحانیون[مبارز تهران] شد.

[آقای محسن نوربخش]، وزیر امور اقتصادی و دارایی و جمعی از نمایندگان مجلس و [آقای سید محمدحسین] عادلی، رییس بانک مرکزی آمدند. در ادامهٔ بحث تعدیل اقتصادی و قیمت ارز مذاکره شد. دربارهٔ پیاده کردن طرح ماشین قالی‌بافی مشورت شد که مورد تایید قرار گرفت.

---

۱ - در بخشی از این سخنرانی آمده است: «سعی کنید همیشه برای رضای خداوند و برای وظیفه انقلابی و اسلامی‌تان، به دور از حب و بغض‌ها و دور از باندبازی‌هایی که وجود دارد و دور از سیاسی کردن مسایل که ممکن است اتهام بزنند، یکی بگوید به خاطر طرفداری از این باند، یا آن باند شما کار کردید، محیط خودتان را پاک و سالم و اسلامی کنید. به خاطر انجام وظیفه بهتر و پاک کردن محیط ادارات، و راه انداختن کار مردم، راهنمایی مردم، راهنمایی مسؤلان، راهنمایی ادارات عمل بکنید. البته هر کسی هم ممکن است یک نظر سیاسی داشته باشد. یک رأیی داشته باشد، یک نظراتی، که این را عمل می‌کند. انجمن‌ها را کاری کنید که متهم‌مان نکنند به اینکه باندی هستند یا دنبال این خط و آن خط هستند، چون ضرر می‌کنید. یک کسی می‌آید مخالف است، یک کسی می‌آید موافق است، ولی شما راه خدا را بروید. هر کس خوب خدمت کرد، تأیید کنید. هر کس خوب خدمت نکرد، کمک بکنید، اصلاح‌اش بکنید.»

مراسم سالگرد ارتحال حضرت امام خمینی (ره)

آقای [علی]آقا محمدی، [نماینده همدان] آمد. دربارهٔ سیاست توجیه نمایندگان مجلس و سیاست تبلیغی مطالبی داشت. شب به خانه آمدم. فاطی که فردا عازم رفسنجان است، خداحافظی کرد.

سه‌شنبه ۱۴ خرداد | ۲۰ ذیقعده ۱۴۱۱ ۴ ژوئن ۱۹۹۱

ساعت ده صبح با هلی‌کوپتر به مرقد امام رفتیم. عفت هم آمد. یاسر دیروز به رفسنجان رفته است. فاطی و بچه‌ها هم به رفسنجان و فائزه به شمال رفته اند. محسن هم به سوی شمال رفته بود که به خاطر شلوغی جاده برگشته است.

در مرقد امام، آیت‌الله خامنه‌ای صحبت کردند و برگشتیم. هلی‌کوپتر در حیاط منزل نیمه ساز فاطمه پهلوی، روی تپه‌ای کنار کاشانک نشست. این مکان در اختیار بنیاد مستضعفان است و به درد مهمان‌سرای دولت می‌خورد.

ظهر در خانه تنهایی غذا خوردم. عفت ناهار را در مرقد امام مانده بود. عصر گزارش‌ها را خواندم و پیامی به مناسبت روز جهانی محیط زیست آماده کردم.[1]

چهارشنبه ۱۵ خرداد | ۲۱ ذیقعده ۱۴۱۱ ۵ ژوئن ۱۹۹۱

در خانه بودم. وقت به مطالعه گزارش‌ها، پیاده‌روی در حیاط منزل و همچنین تدریس [دروس حوزوی]نحو و منطق به عفت گذشت.

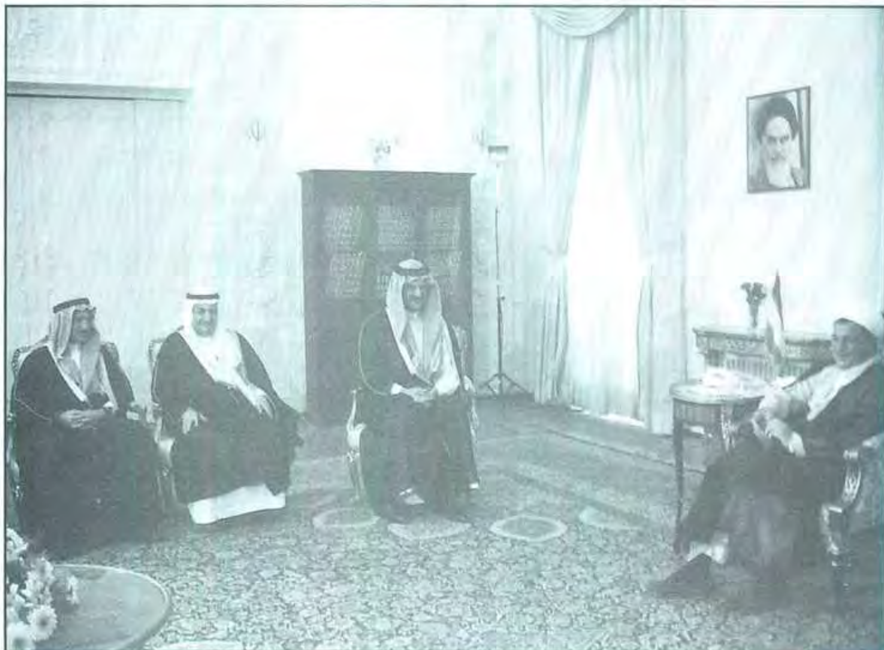
عفت برای شرکت در مراسم عزاداری [سالگرد ارتحال] امام به حسینیه جماران

---

۱ - در این پیام آمده است: «زمین با منابع سرشار ولی محدودش، تنها برای استفاده یک یا چند نسل خلق نشده، بلکه امانتی است در اختیار هر نسل که با استفاده و احیاء و حفظ آن به نسل های بعدی برسد. نسل کنونی آن‌گونه که شایسته است، توجهی به بهره‌وری معقول و احیاء و حفاظت این امانت خداوند ندارد و امروزه با معضلاتی روبروست که از نظر عمق، وسعت و پیچیدگی قابل قیاس با مشکلات تاریخ گذشته زندگی بشر نمی باشد. ما به سهم خود سعی می‌کنیم در برنامه های دولت، مسایل زیست محیطی را بر مبنای موازین اعتقادی خودمان که در اصل ۵۰ قانون اساسی نیز به آن تصریح شده است، رعایت کنیم.»

ملاقات با کارگران نمونه سراسر کشور

ملاقات با وزیر امور خارجه عربستان سعودی

رفت. دیروز و امروز به طور مرتب، در کنار خانه، صدای دسته‌های عزادار را داشتیم. عصر خانم دکتر منصوریان آمد. از سیاست‌های من تشکر می کرد و از گرانی بلیط هواپیما انتقاد داشت. محسن آمد؛ از قم برگشته بود.

دکتر ولایتی، [وزیر امور خارجه]، مذاکرات با سعودالفیصل وزیر امور خارجه [عربستان]سعودی را تلفنی گفت. آقای ری‌شهری از مدینه تلفن کرد و خواست که به سعودی‌ها بگوییم در مکه محل بهتری برای اجتماع برائت بدهند. از وضع حجاج در مدینه ابراز رضایت کرد.

پنج‌شنبه ۱۶ خرداد | ۲۲ ذیقعده ۱۴۱۱ ۶ ژوئن ۱۹۹۱

جمعی از اعضای انجمن‌های اسلامی اصناف مشهد آمدند. شعری خواندند. برایشان صحبت کردم.[1] دکتر [هادی]منافی، [رییس سازمان محیط زیست] و معاونان آمدند. گزارش وضع محیط زیست را دادند و استمداد کردند.

[آقای غلامرضا فروزش]، وزیر جهاد سازندگی آمد. از وزیر امور اقتصادی و دارایی شکایت داشت که با او همکاری نمی کند. گزارشی از کارهای جهاد داد و پیشنهادهایی برای واگذاری واحدهای اقتصادی جهادسازندگی به اعضای جهاد داد.

آقای سعودالفیصل، وزیر امور خارجه عربستان آمد. دعوت ملک فهد از من را

۱- در بخشی از این سخنرانی آمده است: «این را ما قبول داریم که انقلاب اسلامی به امام مربوط است. این حرف درستی است؛ اما به جسم امام مربوط نیست. جسم امام حامل یک روحی بوده که آن روح ماندنی است. آنکه نمی‌رود، حامل اندیشه‌هایی بوده که آن اندیشه‌ها باقی است. این انقلاب به اندیشه‌های امام و نظرات امام مرتبط بوده که آنها رشد می‌کند، نه تنها از بین نمی‌رود، چون مردم به آن اندیشه‌ها دل بستند، آنها را می‌خوانند و دربارهٔ آنها فکر می‌کنند. اگر آن زمان فرصت فکر کردن نداشتند، این زمان فرصت فکر کردن پیدا می‌کنند. شاگردان امام راه امام را باز می‌کنند. جانشین امام، آن چیزهایی را که برای امام فرصت نشد مطرح بکنند، در زمان کوتاه در دوران بعد مطرح می‌کنند. چیزهایی که دشمنان نگذاشتند از حقایق مورد نظر امام تجلی پیدا بکند، در فرصت‌های بعدی تجلی پیدا می‌کند. بنابراین این انقلاب متکی به امام هست، اما متکی به اندیشه‌های امام و آنها هم باقی‌است.»

آورد و دربارهٔ قواعد همکاری دو کشور صحبت شد.[۱] تقاضای جلسه خصوصی داشت که پذیرفتم. دربارهٔ آیندهٔ عراق، مراسم حج، همکاری در اوپک و شورای همکاری خلیج فارس و همچنین همکاری‌های اقتصادی، فرهنگی، تجاری و فنی تفاهم داشتیم.

آقای [علی] شمخانی، [فرمانده نیروی دریایی] آمد. از برنامه‌های دولت تعریف کرد. قرار شد در مراسم فارغ‌التحصیلی نداجا[=نیروی دریایی ارتش جمهوری اسلامی] در بوشهر شرکت کنیم. اعلان آمادگی امکانات نداجا، برای کمک به امور کشوری نمود و برای ساخت ساختمان ستاد نداجا استمداد کرد.

عصر آقای مهدی هاشمی – عموزاده- و دو فرزندش آمدند. به هر نفر ده هزار تومان هدیه دادم. برای بازدید از دفتر بازرسی ویژه رفتیم. محسن[هاشمی، رییس دفتر بازرسی ویژه رییس جمهور] و همکارانش توضیحاتی دادند؛ بیشتر در مورد کامپیوتری کردن امور گفتند که جالب بود.

عصر به خانه آمدم. عفت هم به مهمانی رفته بود. کمی کتاب خواندم. شب دو نفری تنها بودیم؛ بچه‌ها در سفرند.

جمعه ۱۷ خرداد | ۲۳ ذیقعده ۱۴۱۱   ۷ ژوئن ۱۹۹۱

در خانه بودم. بیشتر وقت به مطالعه کتاب «آخرین سفر شاه» گذشت. ظهر محسن و بستگان آمدند. عصر هم فاطی و بچه‌هایش و یاسر که از رفسنجان برگشته اند،

---

۱ - در این ملاقات، وزیر امور خارجه عربستان سعودی گفت: « مردم عربستان از تحول مثبتی که در روابط دو کشور به وجود آمده، بسیار خوشنودند و ما مطمئنیم که روند مثبت همکاری های دو کشور در زمینه های سیاسی و اقتصادی دربردارندهٔ منافع مردم منطقه و دارای تاثیرات مهمی برای امت اسلامی در سطح بین المللی خواهد بود.» آقای هاشمی نیز ضمن تشکر از پیام محبت‌آمیز ملک فهد، از روند رو به رشد همکاری های دو کشور اظهار رضایت کرد و گفت: «ایران و عربستان، صفحه جدیدی از روابط دوجانبه را گشوده اند و ادامه این روند با وجود میدان وسیعی که برای بسط و گسترش همکاری ها وجود دارد ، برای تحقق خواسته های مشترک بر اساس اعتقادات اسلامی و در جهت حفظ منافع دو کشور و منطقه ضروری است.»

آمدند.

[آقای سید حسین مرعشی]، استاندار کرمان آمد و راجع به انتخابات مشورت کرد و گزارش استان را داد. آقای [محمدحسن]رحیمیان، همراه یکی از تجار شیعه کویت آمدند. او مقداری کمک مردم کویت برای زلزله [رودبار] آورده بود. اوضاع کویت را گفت و از اینکه شیعه و سنی با هم برای گرفتن دموکراسی وارد مبارزه شده‌اند، خوشحال بود.

شنبه ۱۸ خرداد | ۲۴ ذیقعده ۱۴۱۱ ۸ ژوئن ۱۹۹۱

صبح برای بازدید از پارک در حال احداثِ «طبیعت پردیسان» در غرب تهران رفتیم؛ حدود سیصد هکتار، در جنوب شهرک غرب واقع شده است؛ منطقه جالبی است و طرح مهم علمی دارد که قبل از انقلاب، متخصصان آمریکایی داده‌اند. با هزینه چهل میلیون تومان در حال احداث است.

قسمت‌های مختلف پارک را با ماشین بازدید کردیم. در جمع کارکنان سازمان محیط زیست صحبت کردم و تشویق‌شان نمودم.[1] بناست طبیعت پنج قارهٔ جهان در آن نمونه سازی شود و حیوانات وحشی مناسب در آن رها شوند.

از آنجا برای بازدید موزه تاریخ طبیعی رفتیم که آن هم جالب بود. بیشتر نمونهٔ حیوانات جمع آوری شده، شکارهای شاهپور عبدالرضا پهلوی است. نمونه‌های

---

۱ - در بخشی از این سخنرانی آمده است: «دیدن این پارک طبیعت که برای تهران در نظر گرفته شده است، آدم را خوشحال می‌کند. تهرانی که می‌دانیم چه مقدار به یک چنین مناطقی نیاز دارد. ما باید تشکر بکنیم از کسانی که در این دوران انقلاب، سعی کردند این زمین‌ها را حفظ کنند و نگذاشتند که این منطقه از دست مردم به گونه‌ای بیرون برود، از اختیار عموم بیرون برود و در اختیار افراد قرار بگیرد. در هفته محیط زیست، حضور ما در اینجا، نشان این است که مساله محیط زیست و حفظ منابع و بهره‌گیری درست از منابع طبیعی جزو برنامه‌های جدی کشور در سیاست‌های توسعه‌ای است. شاید مهمترین مساله تهران در آینده همین مسأله محیط زیست و سلامت و پاکی فضای تنفس مردم باشد. بقیه مسائل آسان‌تر از این مساله قابل حل است. ما اگر الان غفلت بکنیم، چند سال دیگر بسیار مشکل می‌توانیم سلامت و پاکی فضای تنفس را حفظ بکنیم. این مقدار زمین در این منطقه از تهران، برای پاک نگه داشتن محیط شهر و هم برای مراجعه مردم و استفاده مردم از این منطقه و استفاده علمی بسیار با ارزش و مهم است.»

باارزش و نادری است که از اطراف دنیا جمع کـردهانـد. در پایـان مـصاحبهای انجـام دادم.

به دفترم رفتم. دکتر حبیبی برای امور جاری آمد. از ساختمان کاخ مرمر کـه بـرای تشریفات تعمیر شده است، بازدید کردم. در جلسه شورای عالی امنیت ملـی شـرکت نمودم. موضوع عراق و عربستان و افغانی‌های مهاجر در ایران در دستور بود. با دکتـر ولایتی، [وزیر امور خارجه] دربارهٔ مسایل خارجی مذاکره کردم.

تا ساعت نُه‌و نیم شب کار کردم و به خانه آمدم.

یکشنبه ۱۹ خرداد | ۲۵ ذیقعده ۱۴۱۱ ۹ ژوئن ۱۹۹۱

ساعت هشت به دفترم رسیدم. ساعت ده صـبح، [آقـای آدام سـاپی]، رییـس مجلـس تانزانیا آمد؛ درباره روابط دو جانبه و قارهٔ آفریقا مذاکره شـد. مـردم سـاده و سـالمی هستند. مسلمان است و یک تاجر شیعه را هم همراه داشت. مجذوب مرقد امام شـده بود.

آقای [حامد] الغابد، دبیرکل سازمان کنفرانس اسلامی آمد. بـرای تقویـت سـازمان استمداد کرد و من تذاکراتی در خصوص فعال‌تـر شـدن سـازمان دادم[1] و از تـشکیل کمیسیون اقتصادی، فرهنگی در ایران که اکنون جریان دارد، تشکر کردم.

---

۱ - دکتر حامد الغابد، دبیرکل سازمان کنفرانس اسلامی که به منظور شرکت در شانزدهمین کمیسیون اسلامی اقتصادی و فرهنگی به تهران آمده بود، در این ملاقات مراتب قدردانی و احترام خود را از نقش مهم و تعیین کننده ای که جمهوری اسلامی در ارتباطات منطقه ای و بین المللی ایفا می کند، اعلام کرد. سپس آقای هاشمی ضرورت همکاری های عضو سازمان کنفرانس اسلامی را یادآور شد و گفت: «اگر احساس کنیم که سازمان کنفرانس اسلامی به طور جدی مایل است در مسایل مهم جهان اسلام فعال باشد، آمادهٔ هر نوع کمکی هستیم. ما معتقدیم موفقیت این سازمان در این است که نسبت به مسایل روز جهان اسلام بی تفاوت نباشد و دنیای اسلام احساس کند که مرجع فعال و هوشیار و زنده ای در اختیار دارد. دراین صورت از طریق این کنفرانس،کشورهای اسلامی خواهند توانست در مجامع بین المللی هم فعال تر باشند.»

ملاقات با رییس مجلس تانزانیا

ملاقات با دبیر کل سازمان کنفرانس اسلامی

آقایان دکتر ولایتی و آقای [علاءالدین] بروجردی، [معاون آسیا و اقیانوسیه وزارت امور خارجه] آمدند. راجع به سفر بروجردی به ترکیه مذاکره کردیم. قرار شد، دربارهٔ ادامه محاصره عراق، کمک به آزادی گروگان‌های لبنان و اجرای بندهای قطعنامه [۵۹۸] مذاکره کنند.

آقای [غلامرضا]آقازاده،[وزیر نفت] آمد. از عدم همکاری بانک مرکزی گله کرد و دربارهٔ فروش و تولید قیمت گازوییل و عادی‌شدن وضع توزیع گاز مایع گفت. قرار شد سفر شوروی را انجام دهد. خواست که محسن همراهش باشد.

دکتر [علی اکبر] ولایتی و [علی] فلاحیان و محسن رضایی، [فرمانده کل سپاه پاسداران] آمدند. اختلافات‌شان درخصوص مسئولیت‌های متداخل در امور نهضت‌ها را مطرح کردند که به جایی نرسیدیم.

برای استقبال آقای کورت والدهایم، رییس‌جمهور اتریش، به فرودگاه[مهرآباد] رفتم. ساعت ده شب، در رأس هیأت سنگینی[= هفتاد نفر]، وارد شد. استقبال گرمی کردیم. او بعد از مصاحبه[۱]، به کاخ سعدآباد رفت.

به دفترم برگشتم. به ملاقات رهبری رفتم. دربارهٔ سفر آقای سعود الفیصل،[وزیر امور خارجه عربستان سعودی]، مسایل عراق و مسایل داخلی حرف زدیم؛ ایشان کسالت دارند.

در مراسم ضیافت شام برای آقای [کورت]والدهایم ، راجع به اروپای شرقی و غربی و مسایل خاورمیانه و بحران خلیج فارس و عراق و قلدری آمریکا مذاکرات مفصل کردیم؛ در بسیاری از موارد اشتراک نظر داشتیم.[۲]

---

۱ - رییس جمهور اتریش در این مصاحبه، ضمن ابراز خرسندی از سفر به ایران، به تشریح اهداف سفر خود پرداخت و گفت: «من در طول اقامت خود در تهران، دو هدف را تعقیب خواهم کرد: نخست گسترش روابط دوستانه ایران و اتریش و دوم تبادل نظر درباره منطقه خلیج فارس.»

۲ - در بخشی از سخنرانی سر میز شام آمده است: « انتظار ما این است که مناسبات دو کشور بر پایه اصول و اهدافی استوار باشد که در جهت منافع دو ملت و در راستای صلح و ثبات جهانی قرار دارد. دیدار جنابعالی از تهران که در دوران بازسازی و سازندگی کشور و همزمان با حساس‌ترین شرایط منطقه‌ای و جهانی صورت می گیرد، می تواند نقطه عطفی در تحکیم و گسترش روابط فیمابین و همچنین تلاش‌های صلح جویانه در منطقه خلیج فارس باشد. دولت جمهوری اسلامی ایران، با بهره گیری از تمامی منابع و امکانات بر اساس برنامه پنج ساله توسعه کشور، به بازسازی

رییس‌جمهور اتریش معتقد است که اسراییل صلح نمی‌خواهد و آمریکا هم کاری نمی‌تواند بکند. معتقد است شوروی سامان نمی‌گیرد. دیر وقت به خانه آمدم.

دوشنبه ۲۰ خرداد | ۲۶ ذیقعده ۱۴۱۱   ۱۰ ژوئن ۱۹۹۱

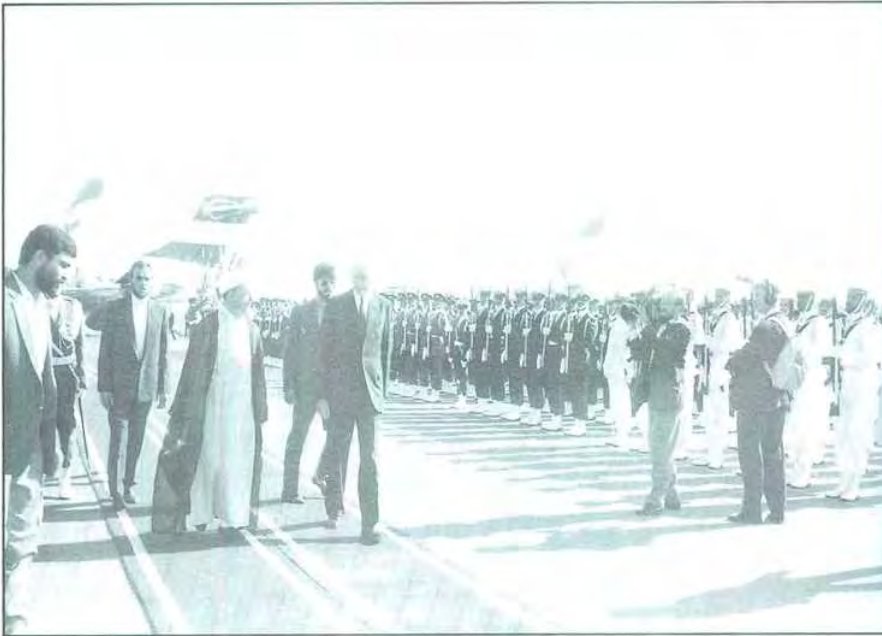
تا ساعت ده ونیم صبح کارهای عقب مانده دیروز را انجام دادم. آقای کورت والدهایم به دفترم آمد. ابتدا مذاکرات خصوصی دربارهٔ صلح خاورمیانه داشتیم. او معتقد است که [جرج] بوش، [رییس جمهور آمریکا] و [جیمز] بیکر، [وزیر امور خارجه آمریکا]، مایل به حل موضوع و استرداد اراضی اشغالی اسراییل در سال ۱۹۶۷ هستند، ولی طرفداران اسراییل در آمریکا مخالف‌اند؛ به همین دلیل احتمال موفقیت حرکت صلح خاورمیانه نزدیک به صفر است؛ ولی من گفتم در اینکه بوش و بیکر هم چنین چیزی بخواهند، تردید دارم.

اجازه خواست که دربارهٔ کمک به آزادی گروگان‌های لبنان مذاکره کنند. موافقت کردم؛ به شرط اینکه به رسانه‌ها بگوید که ایران مایل نیست در این موضوع صحبت شود، چون مربوط به ایران نیست. قرار شد در جلسه شب مذاکره کنیم.

جلسه رسمی مذاکرات را ترتیب دادیم. مذاکرات دوستانه و بیشتر در جهت توسعه روابط بود. من از اینکه ایشان تحت فشار صهیونیست‌ها است و با فشار صهیونیست‌ها، به آمریکا ممنوع الورود شده، از ایشان قدردانی کردم؛ از اینکه این اظهارات به رسانه‌ها برود، خیلی راضی نیستند، ولی رفت.

آقای [علاءالدین] بروجردی از ترکیه برگشت. گزارش مذاکره با آقای [تورگوت] اوزال، [رییس‌جمهور ترکیه] را داد و گفت، اوزال گفته نمی‌خواهد

↩و ترمیم زیربنای اقتصادی خود پرداخته و مصمم است از تجربیات و امکانات خود و همچنین کشورهای دوست، در اجرای این مقصود استفاده نماید. بدیهی است حضور هیأت بلند پایه اقتصادی اتریش همراه جنابعالی، زمینه مطالعه و تبادل نظر برای دستیابی به راه‌های همکاری همه جانبه را بیش از پیش فراهم خواهد آورد. تشکیل اولین کمیسیون مشترك بین دو کشور در سال گذشته و ادامه نشست‌های آن در سال جاری و تماس‌های مکرر مسئولان سیاسی و اقتصادی دو کشور، مُبیّن علاقه دو طرف به بسط و تعمیق روابط است.»

استقبال از رییس جمهور اتریش در فرودگاه مهرآباد

ملاقات با رییس جمهور اتریش

مصاحبه مطبوعاتی مشترک با رییس جمهور اتریش و مراسم بدرقه

محاصره اقتصادی علیه عراق را لغو کنند، ولی انتظار دارد جنوبی‌ها خسارت‌های ترکیه را بپردازند. دربارهٔ اجرای قطعنامه ۵۹۸ و گروگان‌ها و حملهٔ عراق به شیعیان جنوب هم صحبت شده است.

عصر شورای اقتصاد داشتیم. شب به مهمان‌سرای سعدآباد رفتم که شام را با مهمانان اتریشی به طور خصوصی بخوریم و مذاکرات خصوصی داشته باشیم. کنار استخر نشستیم. فضای خوب سعدآباد و منظرهٔ زیبای کاخ، آنها را تحت تأثیر قرار داده بود؛ می‌گفتند چنین جایی در اتریش ندارند.

دکتر ولایتی، مهندس [محمدرضا] نعمت‌زاده و وزیر امور خارجه اتریش هم بودند. بیشتر مذاکرات بر سر آینده بلوک شرق بود. [آقای کورت والدهایم]، معتقد است از هم می‌پاشند، به خصوص شوروی، یوگسلاوی، رومانی و بلغارستان و خیال می‌کنند، مشکلاتی از ناحیه تجزیه یوگسلاوی دامن آنها را می‌گیرد و از اینکه چیزی هم به‌دست بیاورند، مأیوس هستند. احتمال انضمام مجدد مجارستان و اتریش را هم رد نمی‌کنند. از تجدید وحدت دو آلمان نگرانی ندارند و می‌خواهند به جامعه اقتصادی اروپا[=اتحادیه اروپا] بپیوندند.

شام را با هم صرف کردیم و بعد از شام، خصوصی‌تر دربارهٔ برنامه کمک به آزادی گروگان‌ها صحبت شد. مطالب معمولی تکرار شد؛ گفتیم شاید بتوان به طریقی آنها را با زندانی‌های لبنان در اسراییل معامله کرد. بعد از ساعت دوازده شب به خانه رسیدم. عفت هم مهمان داشت.

سه‌شنبه ۲۱ خرداد | ۲۷ ذیقعده ۱۴۱۱ ۱۱ ژوئن ۱۹۹۱

ساعت هشت صبح به دفترم رسیدم. بعد از انجام کارها و احوال‌پرسی تلفنی از رهبری، در مورد طرح احتمالی در مجلس [درخصوص بنادر آزاد]، براساس اظهارات ایشان، صحبت کردم.

[آقای حسن حسن‌اف]، نخست وزیر آذربایجان شوروی آمد. از تأثیر سفر من به شوروی و ضرورت همکاری بیشتر با ما گفت. خواهان وصل برق و گاز ما به منطقه

نخجوان و نیز عبور خط راه آهن، برای پیشگیری از ضرر احتمالی قطع ارتباط دو بخش آذربایجان توسط ارمنستان است.

تیمسار [منصور] ستاری آمد. گزارش وضع نهاجا[=نیروی هوایی ارتش جمهوری اسلامی]، طرح اوج و همچنین توسعه شرکت نهاجا در حمل و نقل کشوری و کمک به[مناطق آزاد] کیش و قشم را داد و از خشکی و کاغذبازی و سلسله مراتب در ارتش که اخیراً تشدید شده، ناراضی است.

آقای [علی اکبر] رحمانی، مسئول سجل احوال [= سازمان ثبت احوال] و معاونان آمدند و گزارش پیشرفت صدور شناسنامه‌های جدید را دادند. حدود چهل میلیون جلد شناسنامه جدید صادر کرده اند و حدود ۱۷ میلیون مانده که بیشترشان افراد سن بالا هستند. گزارش اجرای طرح مهم پایگاه اطلاعات جامع را داد که جالب است. برای کامپیوتری کردن انتخابات در آینده استمداد کرد.

[نمایندگان ایلات و طوایف]عشایر آمدند. برایشان سخنرانی کردم[۱] و [آقای غلامرضا فروزش]، وزیر جهاد سازندگی گزارش داد. عفت و فاطی، ناهار در دفترم بودند؛ غذای حسابی نداشتیم.

---

۱ - در بخشی از این سخنرانی آمده است: «من همیشه رنج می‌برم از اینکه شما عشایر در میان خودتان از خودتان نیروهای متخصص و نیروهای تحصیل کرده و آنهایی که از درون خانواده‌های خودتان باشند و درد شما را بهتر از دیگران بفهمند و علاقه انسان بیشتر از دیگران باشد نسبت به شما، کم دارید؛ نه اینکه ندارید، کم دارید. خیلی‌ها ممکن است از لحاظ انسانی آماده باشند، بیایند میان شما خدمت بکنند، این فرق دارد با کسی که بچه‌های خود شما باشند. در چادرها متولد شده باشند و حالا رفته باشند و درس خوانده باشند، بیایند و علمی ببینند که چگونه باید کمبودهایتان برطرف بشود. این کار طول می‌کشد تا اینکه ما به آن مقطع برسیم که از خود عشایر در همه جای کشور نیروهای تحصیل کرده داشته باشیم و در آن گره‌ها و نقاط حساس کشور، عشایر حضور داشته باشند؛ درد عشایر را آن‌طوری که شما می‌فهمید، بفهمند و ارزش عشایر را بفهمند. حالا هم هستند، اما خیلی فرق می‌کند که از خودتان باشند. لذا من تحصیل را باز هم می‌گویم، به هر قیمتی شده، به هر شکلی شده، سعی کنید بچه‌های‌تان باسواد شوند. ما هم وظیفه داریم. خوشبختانه شما سر و کارتان با جهاد است. جهاد سازندگی مسئولیت اول خود را رسیدگی به محرومان و روستاها و عشایر و طبقات بخش‌های دورافتاده کشور گذاشته، و بچه‌های جهادگر هم اگر خودشان عشایری نباشند، ولی کسانی هستند که از تبار همین روستایی‌ها وعشایری‌ها هستند. امروز این وزارتخانه متکفل کار شماست.»

ملاقات با نمایندگان ایلات و عشایر سراسر کشور

عصر با [آقای هلموت کهل]، صدراعظم آلمان تلفنی صحبت کردم[۱] و برای جلوگیری از حمله احتمالی [ارتش]بعث عراق به پناهندگان در هور و باتلاق‌های عراق، استمداد نمودم.

به مهمانسرای سعدآباد رفتم. با مهمانان اتریشی درباره منطقه و افغانستان مذاکره کردیم؛ از بازدید اردوگاه‌های آوارگان عراقی در استان آذربایجان غربی راضی برگشته‌اند. [آقای کورت والدهایم]، از سخاوت و جوانمردی ایران تشکر دارد. مغرب به خانه رسیدم. فاطی و سعید و بچه‌ها هم آمدند.

چهارشنبه ۲۲ خرداد | ۲۸ ذیقعده ۱۴۱۱ ۱۲ ژوئن ۱۹۹۱

ساعت نُه صبح، آقای کورت والدهایم و همراهان آمدند. به او اطلاع دادم که آمریکا از طریق [سفیر سوییس]، حافظ منافع‌اش در ایران، اطلاع داده است که هیچ دولتی نماینده آمریکا نیست که دربارهٔ گروگان‌ها صحبت کنند و لابد منظورش شما هستید؛ خیلی ناراحت شد و تقاضا کرد که مخفی و سرّی بماند.

وقتی شنید، رادیو اسراییل هم دیشب گفته است که آمریکا به والدهایم اطلاع داده که از سوی آنها صحبت نکند، بیشتر ناراحت شد و گفت آنها از فرط کینه،ترجیح می‌دهند اتباع‌شان در اسارت بمانند، اما به‌دست او آزاد نشوند.

با هم در مصاحبه مطبوعاتی شرکت کردیم و به سئوالات پاسخ دادیم.[۲] در جواب

---

۱ - آقای هاشمی در گفت و گوی تلفنی با صدراعظم آلمان، نگرانی عمیق خود را از تحرکات عراق در جنوب این کشور ابراز داشت. ایشان وضعیت مردم آواره عراق را اسفبار خواند و خواستار یک حرکت جدی و سریع بین المللی قبل از وقوع یک فاجعه در این ارتباط شد. در این مکالمه، آقای هلموت کهل، ضمن تشکر از این تبادل نظر، آمادگی دولت آلمان را برای پیشگیری از این فاجعه اعلام کرد و خواستار ادامه این‌گونه تبادل نظرها شد.

۲ - آقای والدهایم در این مصاحبه ضمن تشکر از میهمان دوستی دولت و ملت ایران، مذاکرات را بسیار مفید دانست و گفت: «این مذاکرات پیرامون دو محور توسعه روابط اقتصادی و اوضاع بین المللی خلیج فارس و خاورمیانه بود. به علت نقشی که ایران پس از جنگ خلیج فارس ایفا نموده، این تبادل نظرها بسیار مهم بود.» آقای هاشمی نیز گفت: «این مسافرت ها بیشتر به طبیعت دوران بازسازی ایران بازمی گردد و ما توقع خاصی از هیچ کشوری نداریم و ←

دادن به سئوالات دستپاچه می‌شد. بعد از مصاحبه، از آرامش من اظهار تعجب کرد. به نظر می‌رسد از صهیونیست‌ها و آمریکاییان واهمه دارد. با هم به فرودگاه[مهرآباد] رفتیم و پس از مراسم بدرقه، به هواپیمای‌شان رفتند و به سوی سوریه پرواز کردند.

به دفترم برگشتم و کارها را انجام دادم. عصر در جلسه هیات دولت شرکت کردم و شب به خانه آمدم.

پنج‌شنبه ۲۳ خرداد | ۲۹ ذیقعده ۱۴۱۱ ۱۳ ژوئن ۱۹۹۱

دکتر[عباس] شیبانی، [نماینده تهران]، مطابق معمول بدون وقت قبلی آمد و برای امور درمان استمداد کرد. آقای شیرازی، امام جمعه مشهد آمد. برای عمران روستایی در داراب و احداث کارخانه‌ای برای تعاونی حزب‌اللهی‌ها استمداد کرد. از حرکت‌های سیاسی و اقتصادی دولت ابراز رضایت نمود و دیگر مثل گذشته، از آقای [عباس واعظ]طبسی، [تولیت آستان قدس رضوی] گله‌ای نداشت.

آقای [رضا]امراللهی، [رییس سازمان انرژی اتمی] آمد و برای امور انرژی هسته‌ای استمداد کرد. آقای [سید حسن] فیروزآبادی و آقای مرتضایی آمدند. از مسایل همکاری با کره شمالی در خصوص مسایل ویژه و حساس گزارشی دادند؛ برنامهٔ کار را مشخص کردم.

دکتر [محمدعلی] نجفی، وزیر آموزش و پرورش آمد. گزارش کار را داد و گفت امسال از دانش آموزان شهریه نمی گیریم.

ظهر عفت و فاطی و یاسر و سارا و علی آمدند. ناهار را با من خوردند و از آنجا برای سفر به لیبی، عازم فرودگاه [مهرآباد] بودند. در همان لحظه، ساعت دو بعد از ظهر خوابم برد. وقتی که بیدار شدم نبودند؛ دلگیر شدم.

عصر به خانه آمدم. مهدی و فرشته در خانه بودند. فائزه و مونا و حسن و حمید

خواهان همکاری سازنده با کشورهایی هستیم که حفظ احترام متقابل را رعایت می کنند. البته کشورهای اروپایی بخصوص اتریش در این زمره هستند. ما حداکثر همکاری را با حفظ احترام متقابل خواهیم داشت.

لاهوتی هم آمدند. شام را فائزه تهیه کرد. امروز استخر حیاط را آب انداختم.

جمعه ۲۴ خرداد | ۱ ذیحجه ۱۴۱۱ ۱۴ ژوئن ۱۹۹۱

در خانه بودم. بیشتر وقت به مطالعه گزارش‌ها و انجام کارها و خواندن کتاب «آخرین سفر شاه»[۱] گذشت. بچه‌ها هم بودند.

دکتر ولایتی، [وزیر امور خارجه]، تلفنی اجازه خواست که به مکه برود؛ با اینکه هنوز تکلیف محل مراسم برائت در مکه مشخص نشده است.

شنبه ۲۵ خرداد | ۲ ذیحجه ۱۴۱۱ ۱۵ ژوئن ۱۹۹۱

آقای [عبدالحسین] وهاجی، [وزیر بازرگانی] آمد. گزارش سفر به آمریکای لاتین و وضع بازرگانی را داد. اجازه خواست برای تغییر وضع «مراکز تهیه و توزیع کالا»، به جای انحلال که گفته‌ام، به شورای عالی اداری بیاورد.

آقای سید [محمدحسین] فضل‌الله از لبنان آمد. از سیاست‌های جدید جمهوری اسلامی ایران به عنوان اجرای اسلام تشکر کرد و دربارهٔ مسایل کمک به آزادی گروگان‌ها صحبت شد. گفت در لبنان دیگر زمینه حرکات نظامی نیست و باید فعالیت‌ها سیاسی باشد. مدعی است که مردم جنوب لبنان، طاقت تحمل مشکلات درگیری‌های مسلحانه را ندارند و برای کارهای فرهنگی بیشتر، استمداد کرد.

---

۱ - کتاب «آخرین سفر شاه» نوشته ویلیام شوکراس، از برجسته ترین و مستندترین کتاب هایی است که دربارهٔ سال‌های آخر حکومت محمدرضاشاه پهلوی نوشته شده است. در این کتاب نویسنده سعی نموده است با بهره‌گیری از منابع مستقیم و مستند و تا حدی بی طرف، سال های آخر رژیم شاه، جریان های دوره انقلاب، زندگی شاه در تبعید، سیر بیماری او، جریان های مربوط به معالجه و چگونگی مرگ وی با گفت و گو و مصاحبه با افراد مرتبط بررسی نماید. این کتاب با ترجمه عبدالرضا هوشنگ مهدوی، توسط نشر البرز، به فارسی منتشر شده است.

با [آقای فرانسوا میتران]، رییس جمهور فرانسه، تلفنی صحبت کردم.[۱] گفت که نیروهای متحدین از عراق می‌روند. قرار شد برای حضور مأموران سازمان ملل در عراق، برای تامین امنیت مردم در مقابل ارتش عراق تلاش شود. گفت اواخر تابستان به ایران می‌آید.

دکتر ولایتی برای خداحافظی سفر به مکه آمد. برای مذاکرات با عربستان مشورت شد. دکتر [سید محمدرضا] هاشمی، [دبیر شورای عالی انقلاب فرهنگی] برای برنامه‌های در دستور شورای عالی انقلاب فرهنگی آمد. عصر دکتر [حسن]حبیبی، [معاون اول رییس جمهور] برای امور جاری آمد.

شورای عالی امنیت ملی جلسه داشت. دربارهٔ افغانستان و عراق مذاکره کردیم. شب با احمدآقا، مهمان رهبری بودیم. همان مطالب شورای عالی امنیت ملی را مورد بحث قرار دادیم. برای خواب به دفترم رفتم. تا ساعت دوازده شب بیدار بودم.

یکشنبه ۲۶ خرداد | ۳ ذیحجه ۱۴۱۱   ۱۶ ژوئن ۱۹۹۱

ساعت ده صبح، اعضای هیأت‌های مؤتلفه اسلامی، به مناسبت سالگرد شهادت ضاربان [حسنعلی]منصور، [نخست وزیر شاه] آمدند. آقای [اسدالله]بادامچیان صحبت کرد و من تشویق‌شان کردم و از تلاش‌هایشان قدردانی نمودم.[۲]

---

۱ - در این مذاکره تلفنی، روسای جمهور ایران و فرانسه از اینکه حل اختلافات مالی بین دو کشور مراحل نهایی خود را طی می کند، اظهار رضایت کردند و ضمن ابراز امیدواری نسبت به تحکیم و تعمیق روابط، بر گسترش همکاری ها در زمینه‌های مختلف تاکید کردند. آقای هاشمی و آقای میتران، همچنین آخرین تحولات منطقه خلیج فارس، وضعیت آوارگان در شمال و جنوب عراق و همچنین روابط دوجانبه را مورد بحث و تبادل نظر قرار دادند.

۲ - در بخشی از این سخنرانی آمده است: «جمعیت مؤتلفه اسلامی، سهم بسزایی در شروع و تداوم انقلاب و پیروزی داشت. تا آنجایی که من به‌خاطر می‌آورم، اولین تشکیلات منظمی بود که با شروع نهضت حضرت امام، مبارزه با رژیم طاغوت را شروع کرد. جریانات دیگری هم بودند. گروه‌های سیاسی دیگری هم بودند. بعضی‌ها هم کمک می‌کردند، اما آن جریانی که صددرصد در خدمت امام بود و واقعاً مطیع و فداکار بود، روزهای اول همین مؤتلفه‌ای‌ها بودند. آنها هم پشتیبانی مالی نهضت را داشتند، هم پشتیبانی نیروی انسانی را داشتند، کارهای انتشاراتی، کارهای تبلیغاتی، جلسات و آن کارهایی که اوایل کار، نهضت داشت، انواع کارها به کمک مؤتلفه انجام می‌شد. اگر

در مذاکره خصوصی با آقایان [سعید]امانی، [مصطفی]حایری و بادامچیان، تشکیلات جدیدشان را گفتند و مشورت کردند. آقای حایری، راجع به اموال و نقدینگی‌های حزب جمهوری اسلامی پرسید. قرار شد بعد از مشورت با رهبری جواب بدهم.

[آقایان اکبر ترکان، محمد سعیدی کیا، و علی فلاحیان]، وزیران دفاع، راه و ترابری و اطلاعات با معاونان آمدند. راجع به طرح ساخت هواپیمای کوچک آموزشی توضیح دادند و استمداد کردند.

آقای [سید مصطفی] محقق داماد، رییس سازمان بازرسی کل کشور آمد. گزارش کار را داد و از سیاست‌های دولت تقدیر کرد و از بهتر شدن وضع ادارات گفت و ماشین خواست. [آقای عیسی کلانتری]، وزیر کشاورزی آمد. گزارش وضع کشاورزی را داد و از محصول سال جاری اظهار رضایت کرد.

عصر هیات دولت جلسه داشت. دربارهٔ قیمت آهن و سازمان عمران سیستان مذاکره داشتیم که ناتمام ماند. شب مهمان رهبری بودم. دربارهٔ روزنامه‌ها و مسایل سیاسی و اقتصادی و انتخابات مذاکره شد. دیروقت به خانه رسیدم.

دوشنبه ۲۷ خرداد | ۴ ذیحجه ۱۴۱۱ | ۱۷ ژوئن ۱۹۹۱

ساعت نُه صبح برای افتتاح کنگره جهاد سازندگی به سالن وزنه‌برداری ورزشگاه آزادی رفتیم؛ برایشان سخنرانی کردم[1] و جوایزی دادم. [آقای سید مرتضی

↩جلسه‌ای می‌خواستیم بگیریم، معمولاً اینها می‌گرفتند، حالا در تهران یا شهرستان‌ها یا قم. اگر اعلامیه‌ای می‌خواستیم چاپ کنیم، به کمک آنها چاپ می‌شد. پخش آن را هم باز شبکه مؤتلفه بیشتر به عهده گرفته بود، متعهد بود، انجام می‌داد. گاهی اگر بنا بود تظاهراتی داشته باشیم، باز تشکیلات اینها به میدان می‌آمدند.»

۱ - در بخشی از این سخنرانی آمده است: «پیکره جهاد سازندگی از افرادی تشکیل شده که خلوص نیت و عشق و علاقه به اسلام دارند و عشق به محرومان و انقلاب و امام، وجودشان را تصرف کرده است. این بزرگترین سرمایه شماست. گرچه امروز جهاد مملو از نیروهای خُبره و تحصیل کرده و دوره دیده و کارآزموده شده و نمی شود آن ارزش‌های جهاد را که الان بررسی می کنیم، دستاوردهای قبلی را نادیده بگیریم. شروع کار جهاد، بیشتر به انسان‌های خالص و مخلصی بود که سرمایهٔ عمدهٔ آنها ایمان بود. یکی از کارهای مهمی که مدیران جهاد دارند و فردفرد↩

آوینی]، گویندهٔ برنامه تلویزیونی «روایت فتح» مقاله خوبی خواند. [آقای غلامرضا فروزش]، وزیر جهاد سازندگی گزارش داد و خیرمقدم گفت.

به دفترم رفتم. کارها را انجام دادم. عقد ازدواج یکی از کارکنان دفتر را خواندم و هدیه‌ای دادم. آقای [جواد] اژه‌ای، [مشاور فرهنگی رییس‌جمهور و نماینده رهبری در اتحادیه دانشجویان خارج از کشور] آمد. گزارش سفر به اروپا را داد و برای ساخت سالنی بر مزار شهدای هفتم تیر استمداد کرد.

تا ساعت شش بعد از ظهر در دفترم کار کردم و به خانه آمدم. در استخر شنا کردم؛ کوچک است. حوض بزرگی است. شناگر به دیوار می‌خورد.

آقای [علی محمد]بشارتی از وزارت خارجه اطلاع داد که آقای ری‌شهری در مکه، یک‌طرفه اعلان کرده که مراسم برائت [از مشرکین]، فردا مقابل بعثه برگزار می‌شود و دولت عربستان شکایت کرده و گفته است که جلوگیری می‌کنیم.

تلفنی با رهبری مشورت کردم و به دکتر ولایتی پیغام دادم که تلاش کنند مسأله را حل نمایند.

سه‌شنبه ۲۸ خرداد | ۵ ذیحجه ۱۴۱۱ ۱۸ ژوئن ۱۹۹۱

آقای [علی‌محمد] بشارتی، [قایم مقام وزیر امورخارجه]، اطلاع داد که دیشب دکتر ولایتی در ساعت دو بامداد، با [ملک فهد] شاه عربستان ملاقات کرده است و پیام من را مبنی بر لزوم همکاری بیشتر با حجاج ایرانی، برای برگزاری مراسم برائت و انتخاب جای مناسب داده و قرار شده است، امروز وزیران امورخارجه دو کشور بعد از بازدید دو محل مورد پیشنهاد ما و آنها، قضاوت کنند.

جهادی‌ها دارند، این است که مواظبت کنند تا این سرمایه ای که جهاد به اینجا رسانده است، تضعیف نشود. روحیه انقلابی، حمایت از محرومان و مظلومان، تلاش برای خدا، عنایت در زندگی و آمادگی برای تحمل مشکلات و رفتن به پیکار با سختی‌ها و ناملایمات؛ اینها سرمایه‌های اصلی بودند. امروز اینها با تجربه، علم، تحصیل، تخصص و ابزار آمیخته شدند که لازم است همه اینها را به خوبی حفظ کنیم.»

تلفنی با آیت‌الله خامنه‌ای مذاکره کردم. گفتند قرار این است که همهٔ اصرارها بشود؛ اگر طرف نپذیرفت، مراسم در همان محل مورد قبول آنها انجام شود و به هر حال خط قرمز، درگیری و نزاع است که به آن نزدیک نمی‌شوند.

[آقایان احمد عبدالعزیزالعام و هوالی مینک]، سفیران جدید بحرین و چین برای تقدیم استوارنامه آمدند. [آقای سی آزا]، سفیر اسپانیا که مُقدم‌السفرا هم بود، برای خداحافظی آمد.

جمعی از زلزله زدگان گیلان، همراه با علما و مسئولان و نمایندگان آمدند. [آقای علیرضا تابش]، استاندار گزارش داد و من برایشان صحبت کردم. از صبر آنها و تلاش‌های مسئولان و پیشرفت بازسازی تشکر کردم.[1]

آقای [مسیح]مهاجری، [مشاور اجتماعی رییس‌جمهور] آمد و گزارش سفر به اروپای شرقی و ترکیه را داد. آقای [سید ابوالفضل] موسوی [تبریزی][2]، دادستان کل کشور آمد. وضع زندگی و سابقه خود را گفت و از اینکه پس از انتصاب به دادستانی، حرف‌هایی علیه ایشان مطرح شده و صحبت از رسیدگی به وضع مالی ایشان در دادگاه [ویژه] روحانیت شده است، گله کرد؛ ایشان را تقویت روحی کردم و قول حمایت دادم.

عصر شورای عالی انقلاب فرهنگی، جلسه داشت. آیین‌نامه مدیریت دانشگاه‌ها و تعیین اعضای هیأت امناء در دستور بود. سرشب به خانه آمدم. در شمیران باران

---

۱ - در بخشی از این سخنرانی آمده است: «ماجرای زلزله پارسال یک امتحان بزرگ الهی برای ما بود. هر تعبیری که بکنیم، همه چیز را نمی رساند. نمی توانم بگویم مردم آنجا از لحاظ روابط‌شان با خدا و زندگی خاصی که آنها دارند، مستحق یک تنبیه بودند. نمی توانم بگویم مدیران کشور و مسئولان کشور، مستحق یک عقوبت الهی بودند که خداوند ما را تنبیه بکند. این سنت جاریه الهی است، در خلقش که امتحان می‌کند. امتحان الهی، جنبه‌های الهی فقط نیست، جنبه‌های مثبت آن که ما نمی فهمیم زیاد است. این امتحانات مال آدم‌های بد نیست. از داخل اینها خداوند صابرین را بشارت می‌دهد.»

۲ - آیت الله سید ابوالفضل موسوی تبریزی (۱۳۱۴ - ۱۳۸۲) ، عضو جامعه مدرسین حوزه علمیه قم، از شاگردان مورد اعتماد آیت الله سیدکاظم شریعتمداری بود که در دوران مبارزه با نهضت امام خمینی همراهی می کرد. ایشان در سال‌های پس از پیروزی انقلاب اسلامی نماینده مردم تبریز در مجلس شورای اسلامی، نماینده مجلس خبرگان قانون اساسی، رییس دیوان عدالت اداری و مدتی دادستان کل کشور بود.

باریده است.

عصر آقای ری‌شهری و آقای ولایتی از مکه تلفن کردند و خبر موافقت شاه عربستان با محل مورد نظر بعثه برای مراسم را دادند و از پیام من تشکر کردند. گفتند ملک فهد گفته به احترام پیام من، این موافقت را نموده است. نزدیک غروب از دفتر رهبری اطلاع دادند که مراسم به خوبی برگزار شده است.

چهارشنبه ۲۹ خرداد | ۶ ذیحجه ۱۴۱۱ ۱۹ ژوئن ۱۹۹۱

آقای [گودرز] افتخار جهرمی، [رییس دفتر حقوقی بین المللی ریاست‌جمهوری] آمد. گزارش کار دادگاه لاهه را داد و روشن شدن جعلی بودن اسناد گلزار در مورد شهرک غرب را توضیح داد.

وزیر صنایع سوئد آمد. قبلاً [آقای هادی نژادحسینیان]، وزیر صنایع سنگین، مذاکره را توضیح داده بود. بر لزوم تعادل در معاملات تأکید کردم. آقای [عبدالله] نوری، وزیر کشورآمد. دربارهٔ [منطقه آزاد] قشم، وضعیت زلزله‌زدگان و آوارگان، عوارض شهرداری‌ها و انتخابات مذاکره شد.

شورای عالی اداری جلسه داشت. کلیات پیشنهاد تأسیس مجتمع‌های خدمات اداری در استان‌ها تصویب شد. عصر در جلسه هیات دولت شرکت کردم. نزدیک غروب، برای استفاده از استخر به خانه آمدم، ولی هوا سرد بود؛ منصرف شدم. به خاطر کمردرد، پزشکان توصیه به شنا می‌کنند.

شب احمدآقا آمد. گفت ذهن خیلی از مردم را در مورد او منحرف می‌کنند. از من تقاضا کرد که در نمازجمعه این ذهنیت را صاف کنم.

پنج‌شنبه ۳۰ خرداد | ۷ ذیحجه ۱۴۱۱ ۲۰ ژوئن ۱۹۹۱

ساعت هفت و نیم صبح به فرودگاه مهرآباد رسیدیم. مهدی و یاسر هم با من بودند. با جمعی از وزیران، معاونان و نمایندگان به سوی نوشهر پرواز کردیم. ساعت هشت

ملاقات با جمعی از زلزله زدگان شمال کشور

ملاقات با وزیر صنایع سوئد

و نیم وارد فرودگاه نوشهر شدیم. بعد از استقبال رسمی و زیارت مقبره شهدا، به مجتمع آموزشی دریایی - کاخ سابق شاه در نوشهر- عزیمت کردیم.

توضیحاتی در مورد آموزش ارتش و سپاه دادند. در میدان مراسم انجام شد. جوایز را دادم و برایشان سخنرانی کردم.[1] مراسم فارغ‌التحصیلی بود. از نمایشگاه کمک آموزشی و همچنین از پلانتاریوم[= آسمان نما] که توسط یکی از افسران نداجا[= نیروی دریایی ارتش] ساخته شده بود و جالب بود، بازدید کردم.

برای ملاحظهٔ وضع بالا آمدن آب دریا و پیشروی به سوی مناطق مسکونی، از ساحل دریا بازدید کردیم. این امر مشکل آفریده و بررسی آن از اهداف سفر است. با هلی‌کوپترها به سوی منطقه کلاردشت پرواز کردیم. منطقه بسیار زیبا و خوش آب و هوایی است. در مرکز تحقیقات کشاورزی مستقر شدیم. بعد از نماز و ناهار و استراحت، با استاندار و فرماندار و بخشدار، دربارهٔ وضع منطقه مذاکره شد.

عصر برای بازدید از مرکز پرورش و تولید بچه ماهی جهاد سازندگی رفتیم که برایم خیلی جالب بود. حدود ۲۴۰ میلیون بچه ماهی برای تغذیه دریای خزر و استخرها، خاویار و ماهی آزاد و کپور تولید می‌کنند. از نمونه‌های قالی‌های بافت

---

۱ - در بخشی از این سخنرانی آمده است: «اگر به خلیج فارس توجه کنید، آب‌های جنوب کشور که قلمرو ماموریت شماست، در سراسر کره زمین و کل مناطق حساس دنیا، از حساسیت بالایی برخوردار است و شاید هیچ نقطه‌ای در دنیا، به‌خاطر شرایط خاص این منطقه و تأثیری که برای جهان دارد، از این حساسیت و اهمیت برخوردار نباشد. می‌دانید که در این منطقه، نبض اقتصاد دنیا و تحرک جهان و گرم و سرد شدن دنیا می‌زند و می‌دانید همه قدرت‌های جهان، به نحوی به این منطقه وابسته‌اند. اینجا با این ویژگی‌هایی که دارد، پاسداری و حفاظتش بزرگترین مسئولیتی است که به دوش مردم ماگذاشته شده و شما نوک پیکان این جریان هستید. با ورود در صف نیروهای دریایی، چه ارتش و چه سپاه، شما مسئولیت بسیار مهمی را به عهده گرفته‌اید و باید بدانید که این مسئولیت، هوشیاری و آگاهی و اخلاص و استقامت و مردانگی می‌طلبد که از ویژگی‌های نیروهای مسلح و بخصوص نیروهای دریایی ما است. نکته دوم، همکاری نیروهای ارتش و سپاه است که خوشبختانه با تدبیر حکیمانه فرماندهی کل قوا، فرماندهی به شخصیتی سپرده شده است که می‌تواند جامع بین نیروهای ارتش و سپاه، مورد اعتماد هر دو بخش با سوابق رزمی و اطلاعات علمی و آشنایی کامل به شرایط کشور و شرایط منطقه باشد. شما از این موقعیت باید استفاده بکنید و هماهنگی را تا سطح مورد نظر فرماندهی کل قوا و خواست حضرت امام راحل که در اواخر عمر مبارک‌شان این فرمان هماهنگی را صادر کردند، برسانیم.»

روستاها بازدید کردیم. به محل معادن سنگ رفتیم که شرکت متروی تهران، در دست کشف و استخراج دارد؛ بزرگ و مهم است و می‌تواند منبع خوبی برای تحصیل ارز باشد.

در کنار رودخانه جالب «سرد آب»، درهٔ بسیار زیبا و خوش آب و هوایی است. در راه، شهردار و مدیر معدن توضیح دادند. در مسیر، مردم به گرمی ابراز احساسات می‌کردند. گفتند تهرانی‌ها برای خرید زمین و ساخت ویلا هجوم آورده‌اند و زمین گران شده و کشاورزی را تحت‌الشعاع قرار داده است؛ بعضی‌ها از این وضع ناراضی‌اند، اما اکثراً خوشحال‌اند.

به مقر برگشتیم و در زمین چمن به مذاکره نشستیم. رییس مرکز تحقیقات، دربارهٔ اصلاح بذر گندم و جو توضیح داد. اینجا و مرکز ایرانشهر، در سال دو کشت دارند که یکدیگر را تکمیل می‌کند، به منظور کوتاه کردن دوره اصلاح نسل بذر.

دربارهٔ راه حل مشکل پیشروی دریا مذاکره شد؛ به راه حل منطقی نرسیدیم. قرار شد در سازمان کیش و جهاد سازندگی، مطالعه انجام شود. برای بعضی از نیازهای منطقه کمک کردم. [آقای اسماعیل مفیدی] استاندار[مازندران]، به طور خصوصی از دفتر سیاسی وزارت کشور گله کرد.

وزیر جهاد سازندگی، اجازه خواست برای نظم در توسعه، اراضی منابع طبیعی را تفکیک و واگذار کنند. شام خوردیم و خوابیدم. امروز ساعتم در توالت افتاد و دیگر به‌دست نیامد.

جمعه ۳۱ خرداد | ۸ ذیحجه ۱۴۱۱ ۲۱ ژوئن ۱۹۹۱

بعد از صبحانه، با هلی‌کوپترها به سوی منطقهٔ اِشکَوَرات [واقع در شهرستان رودسر]، پرواز کردیم. در مسیر آقای [علی اکبر]طاهایی، نماینده تنکابن توضیح می‌داد. برفراز جنگل‌های انبوه و مزارع و سپس از عباس‌آباد در ساحل دریا، نقاط مخروبه یا در معرض تهدید پیشروی آب‌دریا را نشان می‌داد و نوع علاج‌های مرسوم را می‌گفت.

در فرودگاه رامسر نشستیم که هلی‌کوپترها سوخت بگیرند. مسئولان شهر و ائمه‌جمعه هم بودند و نیازها را مطرح کردند و کمک گرفتند. سپس همراه استاندار گیلان و دیگران به سوی اشکور پرواز کردیم. دره‌های عمیق و کوه‌های بسیار بلند و سرسبز قابل توجهی دارد.

در قریه برند آبی در اشکور عُلیا فرود آمدیم. مردم روستاهای متفرق جمع شده بودند. تعداد زیادی گوسفند قربانی کردند و استقبال بسیار گرمی نمودند. بخشدار گزارش داد و من برای مردم صحبت کردم.[۱] وعدهٔ تکمیل راه را دادم که بهترین خواسته و نیاز آنجا است.

به سوی قریه موسی‌کلا [املش] پرواز کردیم؛ به همان گرمی مورد استقبال قرار گرفتیم. در اینجا بخشدار و امام جمعه رودسر و نماینده رودسر صحبت کردند و سپس من صحبت کردم.[۲]

سپس به سوی نوشهر پرواز کردیم؛ باز از کنار ساحل خزر. در سراسر ساحل، مردم از دریا استفاده می‌کردند، ولی خیلی شلوغ نبود. نزدیک ظهر در دانشگاه علوم دریایی نوشهر نشستیم. بعد از نماز و ناهار، استراحت کردم.

عصر با مدیران سازمان آب مازندران و مسئولان گیلان و مازندران جلسه داشتیم. مدیر آب منطقه‌ای مازندران، برنامه مهار و تنظیم آب آستان را داد. چند سد مخزنی

---

۱ - در بخشی از این سخنرانی آمده است: «ما از گذشته از خوبی ها و صفات حسنه مردم خونگرم و متدین اشکورات شنیده بودیم و حالا که توفیق زیارت شما مردم پیش آمده است، متوجه مصداق آن تعریف ها می شویم. این عواطف و محبتی که شما مردم محروم، باصفا و صمیمی به مسئولان خدمتگزار ابراز می کنید، مایه پشتگرمی و امید ما می‌شود. در طول جنگ، من از رزمندگان شما زیاد شنیدم. دلاوری های بسیار صورت گرفته است و این منطقه شما که واقعاً منزوی بوده، شهدای گرانقدری تقدیم کرده است.»

۲ - در بخشی از این سخنرانی آمده است: «ما در این منطقه دوستان زیادی داشتیم. در ایام ماه مبارک رمضان به املش می‌آمدیم؛ جایی که آیت الله ربانی املشی و خانواده محترم‌شان بودند. من هیچ وقت محبت های دوران سختی که قبل از انقلاب داشتیم، فراموش نمی کنم. در آن موقع به خاطر خوبی مردم می شد مسایل انقلابی را مطرح کرد و با حمایت مردم، می شد افکار حضرت امام را ترویج کرد. به همین خاطر، آشنایی زیادی با مناطق ییلاقی و بوستان ها و شرایط اینجا دارم. همه ارزش اینجا را می دانند، اما امروز متاسفانه محروم است.»

حضور در دانشگاه علوم دریایی نوشهر

شرکت در مراسم فارغ التحصیلی دانشگاه علوم دریایی نوشهر

و انحرافی روی رودخانه‌های مهم که حدود دو میلیارد متر مکعب آب را تنظیم می‌کنند و فکری مطرح است که بخشی از آب سرشاخه‌ها را به آن سوی البرز برگردانیم. حدود بیست و هشت میلیارد متر مکعب، نزولات جوی مازندران است که حدود هفت میلیارد متر مکعب آن در رودها جریان دارد.

سپس دربارهٔ مسأله بالا آمدن آب خزر مذاکره شد. بنا به پیش‌بینی روس‌ها، در سال‌های آینده، به احتمال قوی آب دریا یک متر و نیم‌دیگر بالا می‌آید. راه‌های احتمالی مهار این پیشروی، برای جلوگیری از انهدام ساحل‌ها بررسی و تصمیم‌هایی اخذ شد. قرار شد من کمک کنم.

با قایق به دور دست ساحل تا کنار اولین فانوس دریایی رفتیم و در آنجا با جلیقه نجات، مدتی در آب‌های صاف شنا کردیم. نزدیک غروب به کاخ برگشتیم؛ محل اقامت، همان ساختمان شمس پهلوی در اینجا است؛ با صفا ولی کوچک است.

سرشب با آقای [علی]شمخانی، [فرمانده نیروی دریایی]، دربارهٔ نیروهای مسلح مذاکره کردیم؛ به آیندهٔ ارتش و سپاه، با شرایط جاری و جدا از هم خوشبین نیست و اگر روند اصلاح نشود، مایل نیست کار کند.

شام خوردیم. خاطرات را نوشتم و خوابیدم. یاسر به تهران برگشت و مهدی با من ماند.

تیر ۱۳۷۰

شنبه ۱ تیر | ۹ ذیحجه ۱۴۱۱ ۲۲ ژوئن ۱۹۹۱

شب به خاطر کولر و وضع بد بالش، ناراحت خوابیدم. معده‌ام ترش کرده بود. اول وقت با [آقای اسماعیل مفیدی]، استاندار [مازندران]، دربارهٔ اوضاع استان ، وضع ادارات، ارزاق و مصالح ساختمانی و... صحبت کردم.

بعد از صبحانه به فرودگاه شهر رفتیم و با هواپیمای بوئینگ ۷۲۷ دولت، به سوی تهران پرواز نمودیم. در راه با آقای [علی]شمخانی، [فرمانده نیروی دریایی] دربارهٔ امور کشور مذاکره کردیم. ماشین‌ها به فرودگاه نرسیده بودند. مدتی در فرودگاه، معطل ماشین ماندیم.

از فرودگاه به دفترم رفتم و تا عصر کارهای مانده را انجام دادم. عصر حمام گرفتم و به خانه آمدم. با مهدی و فرشته شام خوردیم؛ از خانهٔ فائزه آورده بودند.

یکشنبه ۲ تیر | ۱۰ ذیحجه ۱۴۱۱ ۲۳ ژوئن ۱۹۹۱

[امروز عید قربان، تعطیل بود]. در خانه بودم. بیشتر وقت به مطالعه کتاب«آخرین سفر شاه» گذشت. پیش از ظهر عقد ازدواج یکی از پاسداران را بستم و هدیه‌ای دادم. از رهبری، تلفنی احوالپرسی کردم و علت عدم برگزاری نماز عید قربان را پرسیدم. گفتند معمولاً هر سال برگزار نمی‌شود؛ بعد از انقلاب دو سه بار برگزار شده است.

محسن [هاشمی، رییس دفتر بازرسی ویژه رییس جمهور]آمد. گزارش سفر به شوروی را داد. از عدم انسجام شوروی و از هم گسیختگی آنجا و مشکلات‌شان و عدم استقبال خوب از هیأت و وزیر نفت و بهتر بودن وضع چکسلواکی گفت.

عصر از استخر استفاده کردم. امروز بچه‌ها تلاش کردند که با عفت و فاطی در لیبی تماس بگیرند، نتوانستند. فقط یک بار از سوریه تماس گرفتند و دیگر از آنها خبری نداریم. آخر شب تلفن کردند و گفتند پایان هفته می‌آیند؛ از سفرشان راضی‌اند.

دوشنبه ۳ تیر | ۱۱ ذیحجه ۱۴۱۱ ۲۴ ژوئن ۱۹۹۱

[آقای غلامرضا آقازاده]، وزیر نفت آمد. برای سفر به فرانسه مشورت کرد و برنامه‌های کنفرانس آنجا را گفت؛ دربارهٔ گاز، قیمت‌ها و امور جاری نفت صحبت‌شد.

[آقای آدبایو آدرجی]، معاون دبیرکل سازمان ملل و رییس کمیسیون اقتصادی آفریقا در سازمان ملل آمد. دربارهٔ همکاری ایران در عمران آفریقا مذاکره شد و از مواضع ما تشکر کرد.[1] آقای [سید کمال]خرازی، [نماینده دایم ایران در سازمان ملل] آمد. دربارهٔ طرح دبیرکل سازمان ملل برای حل مسالهٔ افغانستان و کمک به آزادی گروگان‌ها در لبنان گفت و نظر خواهی کرد؛ قرار شد، شب بعد از ملاقات با رهبری جواب بدهم.

عصر آقایان [مسعود روغنی]زنجانی، [رییس سازمان برنامه و بودجه] و [معاونش مسعود] نیلی، برای توجیه من برای موافقت با برنامه تعدیل[اقتصادی] آمدند؛ این بحث در شورای اقتصاد مطرح است.

در جلسه شورای اقتصاد شرکت کردم. طرح تعدیل سازمان برنامه تصویب نشد. قرار شد توزیع برنج و تخم‌مرغ، با ارز رقابتی آزاد شود و به جای کوپن[=کالابرگ]، تفاوت قیمت را به صورت نقدی به مردم بدهیم.

شب مهمان آیت‌الله خامنه‌ای بودم. دربارهٔ پیشنهادهای [آقای خاویر پرز دکوئیار]،

---

۱ - آقای هاشمی در این ملاقات گفت: «عقب ماندگی کشورهای آفریقایی، عمیقاً موجب تاثر و نگرانی ماست و باید در برنامه های اقتصادی این مردم محروم، تغییرات اساسی و تحول جدی صورت پذیرد. ما می بینیم بدهی مردم آفریقا به کشورهای ثروتمند، روز به روز افزایش می یابد و بهره‌هایی که باید بپردازند، بیشتر از توان و امکانات آنهاست و اغلب کشورهای آفریقایی، سرمایه و ابزار و نیروی انسانی لازم برای بهره گیری از منابع خدادادی خودشان را ندارند و اگر محصولاتی به دست آورند، قدرت بازاریابی آن را ندارند و معمولاً سود آن به جیب دلال ها و کمپانی های غربی می‌رود و جریان استثمار آفریقا، متاسفانه روز به روز تشدید می‌شود و این یک فاجعه است.» ایشان ضرورت یکپارچگی و همبستگی سیاسی و اقتصادی میان کشورهای آفریقایی و لزوم بالا بردن توانایی‌های مردم آفریقا در استفاده از منابع‌شان را مورد تاکید قرار داد و اظهار امیدواری کرد، وزارت جهاد سازندگی با توجه به تجربیات خود، در رفع محرومیت های این قاره مظلوم تلاش کند.

دبیرکل[سازمان ملل] مذاکره کردیم؛ طرح لبنان را پذیرفتیم و افغانستان را رد کردیم. موضوع را به آقای خرازی اطلاع دادم. دربارهٔ رادیکال‌ها و مسایل جاری و ارتش و سپاه و عراق مذاکره و مشاوره کردیم. شب در دفترم ماندم.

سه‌شنبه ۴ تیر | ۱۲ ذیحجه ۱۴۱۱   ۲۵ ژوئن ۱۹۹۱

پس از نماز تا ساعت ده صبح کارها را انجام دادم و گزارش‌ها را خواندم. خانواده‌های شهدای هفتم تیر آمدند؛ برایشان صحبت کردم.[1] کارکنان دفتر آمدند. گزارش کار دادند و نیازها را مطرح کردند.

دکتر [مصطفی] معین، [وزیر فرهنگ و آموزش عالی] و مدیران دانشگاه پیام نور آمدند. گزارش دادند و نیازهای ارزی و ریالی را مطرح کردند؛ قول حمایت دادم. عصرآقای [فریدون] مهدی‌نژادآمد. دربارهٔ تکمیل کتاب جریان مک فارلین و

---

۱ - در بخشی از این سخنرانی آمده است: «شهادت شهیدان فاجعه هفتم تیر، ماهیت واقعی کسانی را که دم از منطق و استدلال می‌زدند، افشا کرد و باعث اتحاد و یکپارچگی مردم شد؛ به‌گونه‌ای که گروه‌های توطئه‌گر، به واسطه فشار افکار عمومی نتوانستند در ایران بمانند. جریان‌های مخالفی که فاجعه هفتم تیر را به‌وجود آوردند، خیلی ناجوانمردانه عمل کردند، اما تاریخ برخلاف اهداف آنها رقم خورد و انقلاب به راه خود ادامه داد. روح این شهیدان عزیز، در رضوان الهی شاهد موفقیت‌های روزافزون انقلاب است و شما یادگاران بزرگوار شهیدان و همه ما وظیفه داریم، این حادثه سرنوشت‌ساز و شهادت این شهیدان پیشتاز را که خون‌شان انقلاب را بیمه کرد، همیشه زنده نگه‌داریم. جریان‌های مختلف داخل کشور در آن زمان دارای حزب بودند ولی توده مردم تشکیلات حزبی نداشتند که با اعلام حزب جمهوری اسلامی، همه تشنگان در نقاط مختلف کشور وارد میدان شدند. با تشکیل حزب جمهوری اسلامی که حرکت آن در مسیر صحیح انقلاب بود، تهاجم گروه‌های مخالف انقلاب به طرف این حزب شروع شد. این تشکیلات اسلامی در انتخابات خبرگان قانون اساسی و پیشبرد اهداف انقلاب اسلامی نقش اساسی داشت و این حرکت سازنده، قابل تحمل از سوی ضدانقلاب نبود و در نتیجه در هفتم تیر با آن توطئه شوم و ترور ناجوانمردانه، بهترین یاوران اسلام و انقلاب را از ملت گرفتند. شما باید به‌این شهیدان افتخار کنید و به رضای خداوند راضی باشید زیرا در این روزها که ایام شهادت آنهاست، میلیون‌ها دل به یاد آن شهیدان می‌تپد و راه‌شان که راه امام بزرگوار راحل و مقام معظم رهبری است، با قدرت و صلابت ادامه دارد.» رجوع کنید ← کتاب «هاشمی‌رفسنجانی، سخنرانی‌های سال ۱۳۷۰»، دفتر نشر معارف انقلاب، ۱۳۹۲.

کمک به آزادی گروگان‌های لبنان صحبت شد.[۱]

ستاد مبارزه با مواد مخدر جلسه داشت. گزارش تلاش‌های بین‌المللی برای هماهنگی با کشورهای دیگر در امر مبارزه با مواد مخدر، مسأله جزیره فارور برای معتادان و انضباط در بازداشت معتادان و نیازهای مراکز نگهداری بازداشتی‌ها بحث و تصمیم‌گیری شد.

چهارشنبه ۵ تیر | ۱۳ ذیحجه ۱۴۱۱   ۲۶ ژوئن ۱۹۹۱

از منزل یکسره به کاخ دادگستری رفتم. سمینار مسئولان قضایی را که به مناسبت «هفته قوه قضاییه» برپا شده بود، با سخنرانی افتتاح کردم.[۲] به دفترم رفتم.

آقایان [محسن] نوربخش، [وزیر امور اقتصادی و دارایی] و دکتر [محمدحسین] عادلی، [رییس بانک مرکزی] آمدند و گزارش وضع ارزی را دادند. سال گذشته، مبالغ قابل توجهی، به حساب امسال گشایش اعتبار شده است، ولی دستگاه‌ها مایل نیستند از اعتبارات امسال‌شان کسر شود و به این ترتیب، مشکل پرداخت داریم.

---

۱ - دربارهٔ ماجرای مک فارلین تا سال ۱۳۸۶ کتابی تدوین و منتشر نشد. در این سال دفتر نشر معارف انقلاب، روایت ایرانی این ماجرای سیاسی را تهیه و به دست چاپ سپرد. برای آگاهی بیشتر رجوع کنید← کتاب «ماجرای مک فارلین؛ فروش سلاح-آزادی گروگان‌ها»، محسن هاشمی و حبیب الله حمیدی، دفتر نشر معارف انقلاب، ۱۳۸۶

۲ - در بخشی از این سخنرانی آمده است: «مسئولان و مردم ما انتظاری از شما به غیر از اینکه به عدالت و حق عمل کنید، ندارند. شما پاسدار قانون، حق و عدالت هستید و هرکسی که بخواهد به‌جامعه آسیبی وارد نماید، باید با آن برخورد نمایید. مردم اگر احساس کنند که در دادگاه‌ها حق حاکم است، از کارهای شما پشتیبانی می‌کنند. لایحه دادگاه‌های عام، اهمیت بسیاری دارد. این مساله تأثیر زیادی در جامعه خواهد داشت و از زمانی که من در مجلس بودم، آیت‌الله یزدی در جهت پیاده شدن این سیستم فعالیت می‌کردند. ثبات جامعه در پناه قوه قضاییه عادل، آگاه و قاطع است و اگر این خصوصیات در قوه قضاییه باشد، جامعه روی آرامش را می‌بیند. سیاست‌های دولت در امر بهبود وضع قضات و کارکنان قضایی کشور، این است که کمبودها را در قوه قضاییه برطرف کند. قضات کشور، باید دارای وضعیتی باشند که هیچ شخصی نتواند روی قضاوت آنان تأثیر بگذارد. ما معتقدیم، قاضی باید متوسط یک زندگی را داشته باشد.» رجوع کنید ← کتاب «هاشمی‌رفسنجانی، سخنرانی‌های‌سال ۱۳۷۰»، دفتر نشر معارف انقلاب، ۱۳۹۲.

شرکت در گردهمایی مسئولین قضایی سراسر کشور

تاریخ: ۷۰/۴/۵
شماره: ۱۰/۱۶۳۲۰
پیوست: ______

"بسمه‌تعالی"

حضرت حجت‌الاسلام والمسلمین جناب آقای هاشمی رفسنجانی

مقام محترم ریاست جمهوری

سلام علیکم،

احتراماً، باستحضار عالی میرساند، پارک طبیعت پردیسان که به مناسبت سالروز جهانی محیط زیست در تاریخ ۷۰/۳/۱۸ مورد بازدید جنابعالی قرار گرفت به گواهی سوابق از سال ۱۳۵۶ برای احداث پارکی که ویژگیها و خصوصیات پنج قاره جهان را داشته باشد به سازمان حفاظت محیط زیست تحویل گردیده بود و بدون شک با گذشت پانزده سال از واگذاری زمینهای مورد اشاره هنوز حرکت اساسی و لازم و در خور طرحهای اولیه که میتوانند پارک مذکور را در سطح جهانی مطرح نموده و علاوه بر شرایط تفرجگاهی بصورت یک مرکز و مآخذ علمی و فرهنگی برای مجامع دانشگاهی و تحقیقی داخل و خارج مورد استفاده قرار گیرد انجام نشده است. بدیهی است زمینهای موصوف که در مرز سیصد هکتار قرار دارد، چنانچه با همکاری سازمانهای ذیصلاح منجمله سازمان حفاظت محیط زیست و شهرداری تهران کارهای اولیه و زیربنائی آن در راستای طرح تدوینی آن شروع شده بدون شک در آینده نزدیکی به ساختار کامل پارک از تمام جهات خواهیم رسید.

لذا در جهت اجرای اوامر آنجناب شهرداری تهران آمادگی خود را برای تامین اعتبار و نیروهای اجرائی با استعانت علمی و فنی از کارشناسان سازمان حفاظت محیط زیست اعلام میدارد، خواهشمند است چنانچه صلاح میدانید اوامر لازم را جهت تحویل محل به شهرداری برای تکمیل پارک بر اساس طرح یاد شده و زیر نظر کارشناسان محیط زیست صادر فرمائید. /ط

غلامحسین کرباسچی
شهردار تهران

نامه شهردار تهران در مورد پارک طبیعت پردیسان

قرار شد مبالغی صرفه‌جویی شود، ولی ارز صنعت را بدهند و به اندازه مبلغی که در بودجه آمده است، ریال از طریق فروش ارز آزاد و رقابتی جمع‌آوری شود. همچنین قرار شد مناظره بر سر مراجعت ایرانیان فراری ادامه یابد؛ از مناظره آقای [محسن] نوربخش، [وزیر امور اقتصادی و دارایی] با آقای هادی خامنه‌ای، [عضو مجمع روحانیون مبارز] در تلویزیون، از قول رهبری اظهار رضایت کردم.

آقای [حمید]میرزاده، برای امور ارز و بازسازی آمد. از استاندار خوزستان گله‌مند است. [آقای اکبر ترکان]، وزیر دفاع، با [آقای سید حسن فیروزآبادی]، رییس ستاد کل[نیروهای مسلح] و فرماندهان سپاه و دکتر [حسن]روحانی، [دبیر شورای عالی امنیت ملی] آمدند. راجع به معاملات با کره شمالی گزارش دادند و تصمیم‌گیری شد.

عصر در جلسه هیأت دولت شرکت کردم. قرار شد اجازه بدهیم که تلویزیون‌های ویدیو سرخود را که بعضی از حاجی‌ها همراه می‌آورند، وارد کنند. آقایان [علی]فلاحیان، [وزیر اطلاعات] و معاونش آمدند و یکی از کِیس‌های جاسوسی و فساد مأمور انگلیس را گزارش دادند. شب در دفترم ماندم.

پنج‌شنبه ۶ تیر | ۱۴ ذیحجه ۱۴۱۱ ۲۷ ژوئن ۱۹۹۱

بعد از نماز تا ساعت شش صبح کارها را انجام دادم. [آقای عبدالله نوری]، وزیر کشور آمد و برای بازسازی زابل و مشکلات شهرداری‌ها استمداد کرد. راجع به انتخابات آینده مذاکره شد؛ گفتم سعی کنند با شورای نگهبان کنار بیایند و به مأموران تأکید نمایند که بی‌طرفی را مراعات کنند.

آقای [حسن]شفتی، [مدیرعامل شرکت هواپیمایی هُما] آمد. گزارش کار هُما را داد و برای حُسن انجام کار استمداد کرد. گفت علی‌رغم پیش‌بینی کم شدن مسافر خارجی پس از گران شدن سفر خارجی، باز هم صف و نوبت داریم.

به حسینیه ارشاد رفتیم. در سمینار شهدای هفتم تیر سخنرانی کردم[1] و به خانه آمدم. فائزه ناهار تهیه کرده بود و مشغول تنظیف خانه برای ورود مسافران بود. با فاطی، تلفنی صحبت شد؛ گفت که فردا می‌رسند.

جمعه ۷ تیر | ۱۵ ذیحجه ۱۴۱۱ ۲۸ ژوئن ۱۹۹۱

صبح زود، بچه‌ها برای استقبال مادرشان به فرودگاه[مهرآباد] رفتند. ساعت شش به خانه آمدند. امروز تا عصر، عفت و فاطی مرتباً از لیبی صحبت می‌کردند؛ از پذیرایی لیبیایی‌ها راضی‌اند. خانم قذافی، همه جا آنها را همراهی می‌کرده و به خیلی از جاها برده‌اند. [معمر]قذافی، [رهبر لیبی] هم دو بار با آنها ملاقات داشته و استقبال و بدرقه گرم بوده و اخبارشان را مرتب در رسانه‌ها می‌آوردند.

روز آخر، خانم [فتحیه]قذافی به صورت اشاره گفته است، از برخورد اول ایرانی‌ها با سرگرد [عبدالسلام] جلّود، [مرد شماره ۲ لیبی]، این نگرانی درآنها بوجود آمده، که به انتقام گم شدن امام موسی صدر، با رهبران لیبی برخورد شود و به همین دلیل خود قذافی به ایران نیامده است.

در سوریه هم خانم [انیسه مخلوف، همسر]حافظ اسد از حضورشان مطلع شده و مهمانی داده و بدرقه کرده است. به نظر می‌رسد، این گونه رفت‌وآمدهای خانوادگی، برای تعمیق روابط کشورها مفید باشد؛ روابط خشک دولتی را عاطفی می‌کند.

عصر دکتر ولایتی، [وزیر امور خارجه] آمد. گزارش سفر حج و ملاقات با مقامات عربستان سعودی و همچنین سفر به ژنو و لندن را داد. دربارهٔ مذاکره با فرانسوی‌ها،

---

۱ - در بخشی از این سخنرانی آمده است: «مهم‌ترین هدف گروههایی که اقدام به‌انفجار دفتر حزب جمهوری اسلامی کردند، حذف نیروهای اجرایی و فکری امام خمینی و نظام جمهوری اسلامی بود. وقتی انقلاب پیروز شد، گروه‌های مخالف خط امام، به ما می‌گفتند که شما تشکیلات ندارید و در این مبارزه کسی برنده خواهد شد که برنامه داشته باشد. به‌همین دلیل بعد از پیروزی انقلاب، هنگامی که توده مردم به فکر تثبیت انقلاب بودند،آنها به غارت سلاح پرداختند و نیز کوشیدند نیروهای نفوذی خود را وارد قسمت‌های مختلف کنند.» رجوع کنید ← کتاب «هاشمی رفسنجانی، سخنرانی‌های‌سال ۱۳۷۰»، دفتر نشر معارف انقلاب، ۱۳۹۲.

آلمانی‌ها و ترکیه و مسایل دیگر صحبت کردیم. در مورد اخراج یکی از دیپلمات‌های مشکل‌دار ترکیه صحبت شد؛ در ارتباط با اخراج امام جماعت مسجد شیعیان در استانبول است.

این روزها، در گزارش‌ها و اخبار، مسایل شورش در الجزایر و تجزیه‌طلبی دو جمهوری اسلوونی و کرواسی و همچنین یوگسلاوی و درگیری‌های مسلحانه است.

شنبه ۸ تیر | ۱۶ ذیحجه ۱۴۱۱ ۲۹ ژوئن ۱۹۹۱

آقای [عطاءالله]مهاجرانی، [معاون حقوقی و پارلمانی رییس‌جمهور] آمد. دربارهٔ دبیرخانه مجمع تشخیص مصلحت، جراید کشور، انتخابات و اختلافات جریانی مذاکره شد.

آقایان [محسن]نوربخش، [محمدحسین]عادلی و [غلامرضا]آقازاده آمدند. دربارهٔ تولید و فروش نفت بحث شد. آقای آقازاده از اینکه اعتبار ارزیِ بخش تولید داده نشده، نگران است که نتواند به اندازه سهم تولید تحویل دهد.

برای استقبال از آقای [سیدمحمد]جوهر، رییس‌جمهور کومور به فرودگاه رفتم؛ سروقت وارد شدند. کشور کوچک اسلامی کومور، مرکب از چند جزیره کوچک، با مساحت جمعاً حدود دو هزار کیلومتر مربع و کمتر از یک میلیون نفر جمعیت است.

آداب را خیلی مراعات نمی‌کند یا نمی‌داند. مراسم رسمی و مصاحبه تشریفاتی و معارفه انجام شد. برای اخذ کمک آمده‌اند. چون همگی مسلمان و مستضعف واقعی هستند، انتظار کمک دارند. با آقای [غلامرضا]فروزش، به عنوان وزیر همراه، به سعدآباد رفتند.

عصر آقای [محمود]واعظی، [معاون وزیر امور خارجه]آمد و گزارش مذاکرات با فرانسوی‌ها را داد؛ با پس گرفتن خواستهٔ فرانسوی‌ها و پیش‌نویس توافق‌نامه، به توافق نزدیک شده اند. پیشنهاد وزارت امورخارجه سوییس دربارهٔ کمک به آزادی گروگان‌ها را گفت.

شورای عالی امنیت ملی جلسه داشت. دربارهٔ سرنوشت ضدانقلاب خلق عرب که در زمان جنگ در عراق بوده و همراه عراقی‌ها با ما جنگیده‌اند و اخیراً تعدادی از آنها به ایران برگشته‌اند، مذاکره شد.

شب به افتخار کوموری‌ها، ضیافت داشتیم. قبل از شام و در حین صرف شام، سئوالات زیادی دربارهٔ وضع آنها کردم؛ خیلی فقیرند. قبلاً مستعمره فرانسه بوده‌اند و هنوز هم عملاً تحت اداره آنها هستند. مثلاً نیروی مسلح هزار نفره و فرودگاه کوچک‌شان را فرانسوی‌ها اداره می‌کنند. حتی یک دانشگاه هم ندارند. در کل حدود بیست میلیون دلار صادرات و پنجاه میلیون دلار واردات دارند. کومور، کشوری با باران زیاد و هوای خوب، ولی بدون فن و صنعت و نیروی انسانیِ ماهر است. مراسم ساعت یازده تمام شد. به خانه آمدم.

یکشنبه ۹ تیر | ۱۷ ذیحجه ۱۴۱۱ ۳۰ ژوئن ۱۹۹۱

تا ساعت نُه صبح کارها انجام شد. رییس‌جمهور کومور و همراهان برای مذاکرات رسمی آمدند. مقداری مذاکره خصوصی داشتیم؛ وضع اقتصادی نیاز خود را توضیح دادند و کمک خواستند و گفتند در گذشته کویت نفت ارزان می‌داده و از درآمد آن زندگی را تأمین می‌کرده‌اند؛ خواستند که به جای آنها عمل کنیم. سپس مذاکرات رسمی داشتیم که تشریفاتی بود. به اقامتگاه رفتند.

آقایان نوربخش و [سیدحسین]موسویان آمدند. شرح مذاکره با وزیر اقتصاد آلمان را دادند که رسماً اعلان کرده‌اند، حاضر به تکمیل نیروگاه هسته‌ای بوشهر نیستند و آمادگی تکمیل شیمیایی کرج[1] را هم ندارند. سقف بیمه هرمس[2] را برداشته‌اند و

---

۱ - شرکت شیمی کشاورز کرج متعلق به بانک ملی ایران بود و در زمان رژیم گذشته، قرار بود ماده اولیه سموم کشاورزی را تولید کند. آلمان به بهانه امکان استفاده از تجهیزات آن برای ساخت بمب شیمیایی، آن کارخانه را تکمیل نمی کرد.

۲ - اویلر هرمس، شرکت بیمه دولتی آلمان است که اعتبارات فاینانس را بیمه می کند و دارای عملیات در ۵۴ کشور جهان می‌باشد.

دیدار با وزیر اقتصاد آلمان

پرونده زیر دریایی‌ها به دادگاه رفته است.

سپس با [آقای یورگن موله‌مان]، وزیر اقتصاد آلمان ملاقات داشتم که در آن بر نیازهای انرژی هسته‌ای تأکید کردم و گفتم در مذاکره راه‌حل پیدا کنند و از تصمیم یک‌طرفه آلمانی‌ها انتقاد کردم؛ البته اگر خسارت بدهند و مانع تکمیل توسط دیگران نشوند، پذیرفتنی است.

عصر در جلسه هیات دولت شرکت کردم. اساسنامه سازمان عمران منطقه سیستان تصویب شد. شب مهمان آیت الله خامنه‌ای بودیم. دربارهٔ تصمیمات دیروز شورای عالی امنیت ملی دربارهٔ [اعضای]خلق عرب و مسایل کمک به نهضت‌های آزادیبخش و مسایل جاری کشور مذاکره شد. دیر وقت به خانه رسیدم.

دوشنبه ۱۰ تیر | ۱۸ ذیحجه ۱۴۱۱ | ۱ جولای ۱۹۹۱

برای شرکت در مراسم عید غدیر، به دفتر رهبری رفتیم. قبل از شروع جلسه، با

حضور سران سه قوه با رهبری مقداری مذاکره داشتم. آقای[مهدی]کروبی، [رییس مجلس شورای اسلامی]، ادعای دموکرات‌های آمریکا را مبنی بر ملاقات ایشان در مادرید، [پایتخت اسپانیا]، با فرستادهٔ حزب جمهوری‌خواه آمریکا در سال اول گروگان‌گیری در تهران[=۱۳۵۸]، برای به تأخیر انداختن آزادی آنها، به منظور تضعیف [جیمی]کارتر، [رییس جمهور وقت آمریکا]، به کلی بی‌اساس دانست و گفت اصلاً تاکنون مادرید و پاریس را ندیده است.

آقای مهندس [میرحسین]موسوی که از حج برگشته بود، از حُسن برگزاری مراسم و عزت حجاج ایرانی گفت. به حسینیه[امام خمینی] رفتیم. صحبت کوتاهی کردم[1] و آیت‌الله خامنه‌ای هم بحث کوتاهی نمودند؛ هر دو به مناسبت عیدغدیر و ولایت بود.

به خانه برگشتم. ظهر و عصر بستگان میهمان بودند. مقداری استراحت کردم و از استخر استفاده نمودم ؛ صدای هواکش بیمارستان مجاور خانه[=جماران]، اذیت می‌کند.

سه‌شنبه ۱۱ تیر | ۱۹ ذیحجه ۱۴۱۱ ۲ جولای ۱۹۹۱

صبح هیأت کومور آمدند. مذاکرات دور دوم انجام شد. تحت تأثیر محبت ما بودند و اظهار رضایت می‌کردند. وعده کمک دادم و مطابق با سیاست‌های ایران، بیانیه مشترک تهیه شد.

---

۱ - در بخشی از این سخنرانی آمده است: « ما به برکت سرمایه عظیم ولایت، توانسته‌ایم مشکل‌ترین راه‌ها را که در تاریخ اسلام بی‌سابقه است، طی کنیم و امروز نیز دوران بسیار مشکل بازسازی را که نمودار دیگری از دوران سخت تثبیت انقلاب است، براساس اجتماع و وحدت امت بر محور ولایت‌فقیه می‌گذرانیم. حضور در حج امسال برخلاف انتظار کوته‌نظران، عزت و اعتبار اسلام و انقلاب را به‌خوبی نشان داد و با مواضع جمهوری اسلامی ایران در قبال بحران خلیج‌فارس، برخورد عطوفانه با خیل آوارگان عراقی و برخورد پدرانه در قبال مسایل منطقه، اثبات شد که در ایران برای اسلام تلاش می‌شود و ما تمامی این دستاوردها را از ثمرات ولایت‌فقیه و روز مبارک غدیر می‌دانیم.» رجوع کنید ← کتاب «هاشمی‌رفسنجانی، سخنرانی‌های سال ۱۳۷۰»، دفتر نشر معارف انقلاب، ۱۳۹۲.

با هم به فرودگاه رفتیم. مصاحبه‌ای انجام دادیم.[۱] با بدرقه رسمی به سوی کومور پرواز کردند؛ با هواپیمای ما رفتند. هیأت ایرانی هم برای شرکت در مراسم سالگرد استقلال کومور با آنها رفت. یاسر هم همراه هیأت رفت. به دفتر برگشتم.

آقای محسن رضایی، [فرمانده کل سپاه] آمد و برای سفر به پاکستان مشورت کرد. گزارش کارهای اجرایی را که سپاه به عنوان پیمانکار انجام می‌دهد، داد. عقد ازدواج یک جانباز را که یک چشم خود را در جنگ از دست داده است، بستم.

[آقای پاسکول مانوئل موکومبی]، وزیر امورخارجه موزامبیک آمد. نامه رییس‌جمهور را آورد و تقاضای کمک داشت. توضیح شرایط جدید آفریقا را داد؛ چپ‌ها در آنجا به اعتدال می‌روند و برخوردها کم می‌شود.

عصر دکتر عادلی، [رییس بانک مرکزی] آمد. گزارش وضع ارزی و برنامه تخصیص ارز به بخش‌های مختلف در سال جاری را داد.

پیش از مغرب به خانه آمدم. کسی در خانه نبود. از استخر استفاده کردم؛ خیلی کوچک است. چند بار به دیوار خوردم. شب،آقای [سیروس]ناصری،[سفیر ایران در مقر اروپایی سازمان ملل]، تلفنی از ژنو اطلاع داد که نمایندگان سازمان ملل، اجرای ادعای ما در خصوص خطر برای شیعیان جنوب عراق را تایید کرده‌اند.

چهارشنبه ۱۲ تیر | ۲۰ ذیحجه ۱۴۱۱ ۳ جولای ۱۹۹۱

جمعی از قاریان قرآن زن و مرد و کودک از مشهد و سازمان هلال‌احمر آمدند.

---

۱ - آقای هاشمی در این مصاحبه، توسعه روابط دو کشور را یادآور شد و با اشاره به اینکه مردم مسلمان کومور، از مهاجرین شیرازی به شمار می روند و با مردم ایران به نحوی پیوند دارند، گفت: «مردم کومور توسط استعمار فرانسه عقب‌نگه‌داشته شده اند و رسالت انسانی و اسلامی جمهوری اسلامی، توسعه روابط با کشورهای محروم غیرمتعهد و مسلمان است. دیدار رییس‌جمهور کومور از ایران، آثار خوبی بر همکاری های آتی دو کشور خواهد داشت و در آینده، جهاد سازندگی که آشنایی به کار در نقاط محروم را دارد، در کومور به فعالیت خواهد پرداخت.»

بچه‌ها برنامه اجرا کردند. برایشان صحبت کردم.[1] آقای [حمید]میرزاده، [معاون اجرایی رییس جمهور]، برای امور ارز و کارهای جاری آمد.

شورای عالی اداری جلسه داشت. دربارهٔ واگذاری بخشی از اختیارات مرکز به استان‌ها و شهرستان‌ها مذاکره و تصمیم‌گیری شد. عصر در جلسه هیات دولت شرکت کردم. گزارش بالا آمدن آب دریای خزر و همچنین موضوع امکانات موجود نزد جهادسازندگی از ارگان‌های دیگر، در دستور بود.

زودتر به دفترم برگشتم. دکتر ولایتی از پاریس تلفن کرد و برای امضای توافق‌نامه اجازه خواست؛ گفتم در صورت تأیید کارشناسان امضاء نماید. گفت دعوتم از آقای[فرانسوا] میتران، رییس‌جمهور فرانسه، برای سفر به ایران پذیرفته شده و اعلان شده است. مغرب به خانه رسیدم.

پنج‌شنبه ۱۳ تیر | ۲۱ ذیحجه ۱۴۱۱ ۴ جولای ۱۹۹۱

آقای جعفر مرتضی، با برادرش که در آفریقا است و با یکی از علمای لبنان که در دیترویت آمریکا ساکن است، آمدند. برای کارهای خود در ایران و آفریقا و آمریکا کمک خواستند؛ وعدهٔ بررسی دادم.

آقای [اسماعیل]شوشتری، وزیر دادگستری آمد. گزارش وضع قوه قضاییه را داد. مجمع تشخیص مصلحت نظام جلسه داشت. مسأله تعزیرات و آیین نامه داخلی در دستور بود که هر دو ناتمام ماند.

ظهر فائزه برای ناهار آمد. در خصوص گرفتن سهمیه کمک به سفرهای خارجی ورزشکاران برای خانم‌های ورزشکار استمداد کرد. به دکتر [حسن]غفوری فرد،

---

۱ - در بخشی از این سخنرانی آمده است: «هرگونه برخورد هنرمندانه با قرآن کریم، جوانان را بیشتر به‌این کتاب جذب می‌کند. قرآن اثرات مطلوبی در زندگی شخصی انسان دارد و آرامش و معنویت در انسان ایجاد می‌کند و حافظ انسان در مواقع بحرانی و دشوار زندگی است. برقراری هرگونه برنامه‌های آموزشی قرآن برای جوانان کشور بخصوص بانوان قابل تمجید است، زیرا نزدیکی با این کتاب آسمانی، رشد و سعادت را در انسان بروز می‌دهد.» رجوع کنید ← کتاب «هاشمی‌رفسنجانی، سخنرانی‌های سال ۱۳۷۰»، دفتر نشر معارف انقلاب، ۱۳۹۲.

[رییس سازمان تربیت بدنی] گفتم سهم‌شان را بدهند؛ پشتکار خوبی دارد.
عصر ساعت پنج به خانه آمدم. از استخر استفاده کـردم. شـام را سـاعت هـشت، بـا عفت خوردیم. او برای شرکت در مهمانی، به منزل فاطی رفت.

جمعه ۱۴ تیر | ۲۲ ذیحجه ۱۴۱۱ | ۵ جولای ۱۹۹۱

در خانه بودم. گزارش‌های فراوانی برای خواندن و اتخاذ تـصمیم بـه خانـه آورده‌ام. مقداری وقت به آب دادن چمن باغچه گذشت. ظهر بچه‌ها هم آمدند. محسن کـه از سفر بوشهر، هرمزگان و نوق برگشته بود، گزارش داد.
عصر آقای [محمدرضا] نوری[شاهرودی]، سفیرمان در لیبی آمد. گزارش عملکرد خود در فعال‌تر کردن روابط را داد و از آثار مثبت سفر خانواده من بـه لیبـی گفـت. [معمر] قذافی، [رهبر لیبی]، برای سفر من، در زمان افتتاح طرح عظیم انتقـال آب آن کشور اصرار دارد.[1]

---

۱ - در پیام آقای هاشمی به معمر قذافی که توسط سفیر جمهوری اسلامی منتقل شد، چنین آمده است: « پیامدهای ناگوار جنگ خلیج‌فارس و تحولات ناشی از آن لزوم برخورد جدی‌تر و گسترده‌تر با مساله اشغال فلسطین و قدس شریف و رژیم نامشروع صهیونیستی را می‌طلبد. از سوی دیگر روند تحولات جاری در صحنه فلسطین در جهت ضدیت با حقایق تاریخی و خواست برحق مسلمانان و نیز افکار عمومی آزادیخواهان جهان قرار دارد. آرمان مقدس ملت فلسطین، سرزمین‌ها و اماکن مقدسه اسلامی بویژه قدس شریف به‌عنوان قبله‌گاه اول مسلمین و همچنین وضعیت حال و آینده ملت محروم و ستمدیده فلسطین، اینک از عمده‌ترین مسایل جهان اسلام است. برخلاف عرف و اصول مقررات پذیرفته شده بین‌المللی، رژیم نامشروع صهیونیستی همچنان به‌جنایات خویش بر علیه ملت فلسطین که حقوق حقه خویش را می‌طلبد ادامه می‌دهد. به‌جای برخورد قاطع با جنایات رژیم صهیونیستی علیه مردم مسلمان و وحشی‌گری‌هایی که روزانه شاهد آن هستیم و نیز وضعیت غیرقابل قبول موجود یعنی اشغال سرزمین فلسطین با بی‌اعتنایی به‌حقوق حقه این ملت مقاوم و مبارز برای تعیین سرنوشت خود در تمامی سرزمین خویش سعی در تثبیت موجودیت نامشروع صهیونیستی می‌گردد، با این هدف که مبارزات حق‌طلبانه ملت فلسطین در داخل و خارج سرزمین‌های اشغالی پایان یابد و این شعله مقدس خاموش گردد. وضعیت دشوار کنونی، حساسیت و توجه بیشتر جهان اسلام و کشورهای اسلامی را می‌طلبد و جای آن دارد که امت اسلامی به‌شکل همه‌جانبه‌ای، به‌حمایت جدی از آرمان مقدس ملت فلسطین و مقابله با روند جاری بپردازد. هم‌فکری، همکاری و هماهنگی کشورهای اسلامی و آزادیخواه جهان، گام مؤثر و سازنده‌ای در مواجهه با وضعیت خطیر جاری و بهره‌گیری از امکانات امت اسلامی می‌باشد.

دکتر ولایتی، [وزیر امور خارجه] که از فرانسه برگشته است، تلفنی گزارش علت عدم امضای توافق‌نامهٔ حل اختلافات مالی با فرانسه را داد. مدعی است فرانسوی‌ها در مراحل پایانی، دوباره حرف‌های پیشین درخصوص کنگان و لغو قرار دیگر مربوط به انرژی هسته‌ای را مطرح کرده‌اند که از سوی ما رد شده است.[1]

عصر پیامی از سوی بعضی از افراد نهضت آزادی درخصوص تأیید سیاست‌های دولت و آمادگی برای تایید رسید. در گزارش‌ها، تهدید دیروز رهبری نسبت به مخالفان و مزاحمان برنامه‌های دولت، انعکاس زیادی داشته است.

در گزارش‌ها آمده که جایزه صلح و دوستی کمیته وحدت ملی هندوستان را در این سال برای من در نظر گرفته‌اند؛ تاکنون خانم [ایندیرا گاندی=] نهرو و [میخاییل]گورباچف، این جایزه را گرفته اند.[2]

شنبه ۱۵ تیر | ۲۳ ذیحجه ۱۴۱۱ ۶ جولای ۱۹۹۱

تا ساعت ده صبح کارها را انجام دادم. آقای [حسین] محلوجی، [وزیر معادن و

«جناب آقای شیخ‌الاسلام، معاون وزارت خارجه جمهوری اسلامی ایران، عازم کشور شما هستند. ایشان نظرات دولت جمهوری اسلامی ایران را به‌اطلاع آن جناب می‌رسانند و نظرات جنابعالی را به اینجانب منتقل خواهند کرد.»

۱ - سه سال قبل از پیروزی انقلاب اسلامی، والری ژیسکار دستن، رییس‌جمهور فرانسه با تحویل فوری دو رآکتور و تحویل آتی شش رآکتور دیگر به ایران موافقت کرد. در همان سال، ایران با پرداخت ۱۸۰ میلیون دلار برای دریافت خدمات غنی‌سازی آتی از کارخانه کنسرسیوم اورودیف واقع در تریکاستن موافقت نمود. در سال ۱۳۵۴، ژان پیر فوکارد، وزیر تجهیزات فرانسه، برای مذاکره در مورد فروش شش رآکتور هسته‌ای به قیمت ۷ میلیارد دلار به ایران سفر کرد. همان سال، فرانسه موافقت کرد که دو نیروگاه هسته‌ای ۹۰۰ مگاواتی به مبلغ دو میلیارد دلار برای ایران بسازد. قرار بود این نیروگاه‌ها در دارخوین، بر کرانه کارون و نزدیک اهواز ساخته شود. سازمان انرژی اتمی ایران در این سال، دو میلیارد دلار به شرکت‌های فرانسوی فراماتوم، اسپی- باتینیول و آلستوم-آتلانتیک، برای ساخت نیروگاه دارخوین پرداخت کرد. فرانسه با فروش دو نیروگاه هسته‌ای و تربیت ۳۵۰ کارشناس ایرانی موافقت کرده بود. ایران و فرانسه قرارداد خرید دو رآکتور را نهایی کردند.

۲ - کمیته وحدت ملی هند، سالانه یکی از شخصیت های برجسته سیاسی- اجتماعی جهان را که در راه صلح و دوستی تلاش می کنند، کاندیدای دریافت جایزه ویژه «صلح و دوستی» می کند. این جایزه در سال ۱۹۹۱ میلادی به آقای هاشمی اعطا گردید.

بسمه تعالی

جمهوری اسلامی ایران
سازمان انرژی اتمی ایران

تاریخ ۱۳۷۰
شماره ۱۲۰۶۱

حضرت حجت الاسلام والمسلمین جناب آقای هاشمی رفسنجانی
ریاست محترم جمهوری اسلامی ایران

براساس نظرسنجیهای بعمل آمده، بازتاب خبر عدم موافقت دولت آلمان برای تکمیل طرح نیروگاه اتمی بوشهر که در رسانه های خبری در خلال یکهفته گذشته و در جریان سفر هیأت شرکت کننده در کمیسیون مشترک اقتصادی ایران و آلمان درج شده، ممکن است در تضعیف روحیه کارشناسان موجود سازمان که در این چند سال به امید شروع فعالیتهای تکمیل طرح نیروگاه در انتظار بوده اند و یا در روند جذب نیروهای جدید برای این منظور، تأثیر سؤ داشته باشد.

از طرف دیگر احتمال میرود از این جریان نیروهای فرصت طلب خارجی نیز بهره برداری منفی نموده و مشکلاتی را در آینده برای سازمان ایجاد نمایند. با توجه به مراتب فوق و از آنجا که در همه حال حمایت و پشتیبانیهای بیدریغ حضرتعالی از این صنعت در کشور، سازمان را در اجرای رسالتهای خود مددیار بوده است، موجب نهایت تشکر و سپاسگزاری خواهد بود چنانچه امر و مقرر فرمایند نظرات و سیاست قطعی دولت جمهوری اسلامی ایران در خصوص اهمیت مسئله تکمیل طرح نیروگاه اتمی بوشهر را به این سازمان ابلاغ نمایند باشد که بیش از پیش موجبات دلگرمی و آمادگی دو صد چندان کارشناسان برای خدمتگزاری فراهم گردد.

رضا امرالهی
معاون رئیس جمهور ورئیس سازمان

دل هر ذره را که بشکافی آفتابیش در میان بینی

نامه رییس سازمان انرژی اتمی در خصوص تکمیل نیروگاه اتمی بوشهر

پی نوشت رییس جمهور:

بسمه تعالی ما مصممیم این پروژه مهم را تکمیل نماییم و به یاری خدا کار را به اتمام خواهیم رساند

فلزات]آمد. گزارش تولید خوب فولاد و مس و قریب‌الوقوع بودن راه‌اندازی کارخانه نَورد کاویان، فولاد مبارکه و سرب و روی زنجان را داد. برای تأسیس دانشگاه معدن توسط وزارت استمداد کرد؛ خوب کار می‌کنند.

دکتر [علی اکبر]ولایتی آمد. گزارش مذاکرات با فرانسه را داد و برای حرکت آینده مشورت کرد. با [آقای اِسکو بیشفسکی]، وزیر امورخارجه لهستان ملاقات داشتم. نامه دعوت آقای لِخ والسا، رییس‌جمهور کشور متبوع خود را آورد و از مشکلات‌شان گفت؛ کم شدن حدود ۲۰ تا ۳۰ درصد تولیدات، تورم، بیکاری؛ درخواست همکاری بیشتر داشت و از سرنوشت مشترک ایران و لهستان در مقابل شوروی، تحلیلی ارائه داد. دعوت را پذیرفتم و قول همکاری دادم. از او دربارهٔ مرحله جاریِ گذر از کمونیسم به سرمایه‌داری، سئوالات زیادی کردم.

دکتر هاشمی[گلپایگانی]، برای دستورکار شورای عالی انقلاب فرهنگی آمد. آقای [حسن]غفوری‌فرد، [معاون رییس جمهور ورییس سازمان تربیت بدنی] آمد. در خصوص امکانات بیشتر برای ورزش استمداد کرد؛ قول کمک و ورود توپ دادم. مدعی است تحرک وسیعی در همه اقشار برای ورزش پیدا شده است. تأکید بر واگذاری امور به مردم کردم.

عصر شورای عالی امنیت ملی جلسه داشت. موضوع مسایل مالی با فرانسه مطرح بود و مسأله خلع سلاح و عواقب احتمالی آن، که امروز مورد بحث و نیاز است؛ تصمیم‌گیری نهایی به جلسه بعد موکول شد.

شب مهمان آیت‌الله خامنه‌ای بودم. احمدآقا نیامد. دربارهٔ خانواده [آقای‌شیخ] علی تهرانی، مسایل فرانسه و خلع‌سلاح، امور صنایع نظامی، مسایل اقتصادی، قیمت آب و برق و... مذاکره کردیم؛ توافق داریم. دیروقت به خانه آمدم.

یکشنبه ۱۶ تیر | ۲۴ ذیحجه ۱۴۱۱ ۷ جولای ۱۹۹۱

آقای [هادی]نژادحسینیان، [وزیر صنایع سنگین]آمد. گزارشی از وضع تولید صنایع سنگین داد و خواستار حمایت من از طرح لغو سهمیه تراز فیزیکی و آزاد کردن

تولیدات در دولت شد.

آقای [شکرالله]ریاضی، مسئول کمیسیون خرید تسلیحات و مسئول حفاظت صنایع دفاع آمد. گزارشی از خرید سلاح از چین داد و از معاون پارلمانی وزارت دفاع انتقاد داشت. آقای [عباسعلی]وکیلی آمد. گزارشی از خدمات داده شده به آزادگان داد و گفت اجساد تعدادی از شهدای مفقودالاثر شناخته شده است. برای آزادگان، کمک بیشتر خواست. گفتم سیاست این است که کارهای ستاد با سرعت بیشتری انجام شود.

تلفنی با [آقای معمر] قذافی صحبت کردم. از پذیرایی از خانواده تشکر و او را دعوت کردم. [آقای غلامحسین کرباسچی]، شهردار تهران آمد. در مورد تعیین‌تکلیف زمین‌هایی که در سراسر شهر تهران بدون سند است و مراجعین بلاتکلیف‌اند و راه‌های مصالحه با آنها، به منظور حل مشکل آنها و شهرداری مذاکره شد. در مورد گرفتن حق بالا بردن تراکم، قرار شد برای تعیین ضابطه به کمیسیون خاص مراجعه کنند. اکنون انتقادات زیادی بر بی‌ضابطه‌بودن وصول این‌گونه وجوه وجود دارد.

عصر در جلسه هیأت دولت شرکت کردم. تراز فیزیکی ماشین‌آلات صنایع سنگین در شور بود که ناتمام ماند. شب [آقای لی پینگ]، نخست‌وزیر چین آمد. ضیافتی به افتخار او برپا نمودم. به دعوت من آمده و دکتر حبیبی در فرودگاه از او استقبال کرده است.

قبل از شام و در هنگام صرف شام، مذاکرات غیررسمی دربارهٔ مسایل عمومی جهانی و دو کشورمان داشتیم. سخنرانی سر میز شام و صرف شام، تا ساعت یازده طول کشید.[1] عفت هم در باشگاه نهاد ریاست جمهوری، میزبان همسر نخست‌وزیر و

---

۱ - آقای هاشمی در ضیافت شامی که به افتخار نخست‌وزیر جمهوری خلق چین ترتیب داد، گفت: «اجرای کلیه بندهای مربوط به قطعنامه ۵۹۸ از یک سو و خروج کلیه نیروهای بیگانه از منطقه و حل مسایل منطقه توسط کشورهای منطقه از سوی دیگر، کلید اصلی حل مسایل و تنها طریق برقراری و حفظ صلح و ثبات در این منطقه حساس و استراتژیک است. جمهوری اسلامی ایران، بر اساس اصول حاکم بر سیاست خارجی خود که نشات گرفته از شرع ←

همراهانش بود. فاطی و فائزه و [خانم شیرین خوشنویسان و خانم شفیقه رهیده]، همسران آقایان [حسن]حبیبی و [علی اکبر]ولایتی هم بودند. دیروقت به خانه رسیدم. عفت دیرتر از من رسید.

دوشنبه ۱۷ تیر | ۲۵ ذیحجه ۱۴۱۱ ۸ جولای ۱۹۹۱

ساعت ده صبح میهمانان چینی برای مذاکرات آمدند. برای ادای احترام و اهدای نثار گل، به مرقد امام رفته بودند. [نخست وزیر چین]گفت همسرش در آنجا ناراحتی پیدا کرده که با دوا بهتر شده است؛ گویا به خاطر لباس بلند و سیاه که به خاطر مراعات وضع ما پوشیده، در مسیر طولانی، دچار گرمازدگی شده است.

در مذاکرات غیر رسمی دربارهٔ عراق، خلع سلاح و مسایل متفرقه صحبت کردیم که ناتمام ماند. قرار شد شب، ادامه بحث را در اقامتگاه او ادامه دهیم. در جلسه مذاکرات رسمی، بیشتر در خصوص مواضع جهانی دربارهٔ نظام بین‌المللی جدید، مبارزه با سلطه بی‌رقیب آمریکا و همکاری‌های بین‌المللی صحبت شد.

آقای [سید احمد] فهری[زنجانی، نماینده ولی فقیه در سوریه و لبنان]،آمد. راجع به کمک‌های ما برای تعمیر بُقعه حضرت رقیه(س) صحبت شد. از مراسم حج تعریف کرد. دکتر ولایتی اطلاع داد که پاکستانی‌ها در اثر ترس از حمله هند، از آمریکا کمک خواسته‌اند و آمریکا شرایط سختی مطرح کرده است و آنها پذیرفته‌اند.

عصر شورای اقتصاد جلسه داشت. دربارهٔ قیمت چای، تعرفه آب و [احداث خط] لوله گاز به اروپا بحث شد. برای شرکت در مراسم ملاقات نخست وزیر چین با آیت الله خامنه‌ای، به دفتر رهبری رفتم؛ جلسه گرمی بود. روی زمین نشستیم؛ برای چینی‌ها مشکل بود. آقای لی پینگ هنگام برخاستن دچار اشکال شد و به کمک دیگران برخاست. مذاکرات تشریفاتی بود.

مقدس اسلام است، خواهان برقراری نظمی نو در روابط بین الملل می باشد که مشخصه آن احترام به استقلال و حاکمیت و منافع متقابل، عدم دخالت در امور داخلی کشورها و ضدیت با تجاوز و هرگونه رفتار متکبرانه می باشد.»

ملاقات نخست وزیر چین با رهبر معظم انقلاب

مذاکرات دو جانبه ایران و چین

ملاقات با وزیر امور خارجه لهستان

ملاقات با وزیر بازرگانی بحرین

شب به مهمان‌سرای سعدآباد رفتیم. مذاکرات دربارهٔ عراق و خلع سلاح و شوروی خیلی طولانی بود. در مورد تحولات شوروی با احتمالات معتقد است، در آینده مشکلات آنها بیشتر می‌شود. مدعی است چین به مارکسیسم وفادار می‌ماند. از اطلاعات رسیده دربارهٔ اینکه پاکستان در مقابل آمریکا کوتاه آمده و تسلیم سیاست آمریکا شده است، ناراحت شدند؛ نمی‌دانستند. تصویر روشنی از خلع سلاح و اهداف و روش‌های آن نداشت. مذاکرات خلع سلاح، از امروز در پاریس شروع شده است. دیر وقت به خانه آمدم.

سه‌شنبه ۱۸ تیر | ۲۶ ذیحجه ۱۴۱۱ | ۹ جولای ۱۹۹۱

یاسر سر میز صبحانه، شرح سفرش به جزایر کومور، موریس و ماداگاسکار را داد و گفت فرانسوی‌ها کارشکنی می کردند و کوموری‌ها از دست فرانسوی‌ها عصبانی هستند و در عین حال احترام خوبی به هیأت کرده‌اند.

ساعت هشت و نیم صبح به دفترم رسیدم. ساعت ده آقای [محسن]رفیق‌دوست، [رییس بنیاد مستضعفان]آمد. گزارشی از کارهای بنیاد مستضعفان را داد و استمداد کرد؛ تذاکراتی دادم. دکتر دیالمه آمد و برای کارهای امدادی‌اش استمداد کرد.

[آقای حبیب احمد قاسم]، وزیر بازرگانی و کشاورزی بحرین به ملاقات آمد. توضیحاتی از اوضاع اقتصادی بحرین داد. آقای وهاجی، [وزیر بازرگانی] آمد. دربارهٔ اصناف و صنوف تولیدی مطالبی داشت. گفتم درخصوص خرید سیمان از چین بررسی کنند.

عصر از وزارت امورخارجه و سازمان انرژی اتمی آمدند.[1] دربارهٔ قراردادهای

---

۱ - آقای هاشمی در روز ۱۶ تیر ۱۳۷۰ در پاسخ به نامه رییس سازمان انرژی اتمی که خواستار اعلام سیاست قطعی دولت در قبال تکمیل نیروگاه اتمی بوشهر شده بود، نوشت: «ما مصممیم این پروژه مهم را تکمیل نماییم و به یاری خدا کار را تمام خواهیم کرد». در نامه آقای رضا امراللهی رییس سازمان انرژی اتمی آمده بود: «بر اساس نظرسنجی‌های به عمل آمده، بازتاب خبر عدم موافقت دولت آلمان برای تکمیل طرح نیروگاه اتمی بوشهر، ممکن است در تضعیف روحیه کارشناسان سازمان انرژی اتمی که در این چند سال به امید شروع فعالیت‌های تکمیل طرح

موجود بین ایران و فرانسه مذاکره کردیم؛ فرانسه خواهان لغو آنها در مصالحه مالی است؛ به نتیجه نرسیدیم. قرار است موضوع را ستادی در دبیرخانه شورای عالی امنیت ملی بررسی نماید. حمام گرفتم. کارها را انجام دادم و به خانه آمدم.

چهارشنبه ۱۹ تیر | ۲۷ ذیحجه ۱۴۱۱ | ۱۰ جولای ۱۹۹۱

صبح دکتر [عباس]شیبانی، [نماینده تهران]آمد. مطابق معمول، ظرف دو دقیقه تذکراتی دربارهٔ گرانی و رشت داد. [آقای محمد سعیدی کیا]، وزیر راه و ترابری آمد. گزارش پیشرفت کار راه‌آهن بندرعباس و بندر امام را داد و برای پشتیبانی اجرای طرح‌ها و حمل و نقل استمداد کرد.

آقای الهی آمد. به خاطر اینکه زبان انگلیسی بلد است، درخواست کار در خارج از کشور نمود. آقای [محمدرضا]عباسی‌فرد، رییس دیوان عدالت اداری آمد. وضع دیوان را توضیح داد و کمک من را خواست. برای انجام انتخابات، بر لزوم بی‌طرفی مأموران وزارت کشور تأکید داشت.

[آقای کازرونی]، وزیر مسکن و شهرسازی با فرماندار قم آمدند. طرح اصلاح منطقه حرم[حضرت معصومه(س)] شهر قم را آوردند و برای اجرای آن استمداد کردند. سپس فرماندار قم در مورد مخالفت‌های آقای [احمد]آذری[قمی] گلایه کرد؛ توصیه به خودداری نمودم. وزیر مسکن، دربارهٔ برنامه مسکن و عوارض زیاد شهرداری و سرمایه‌گذاری خارجی در امر مسکن صحبت کرد و از نیاز به درآمد شخصی بیشتر، برای تأمین زندگی گفت. حقوق وزارت، کفاف زندگی را نمی‌کند و عقب افتاده است.

دکتر ولایتی، [وزیر امور خارجه]، تلفنی اطلاع داد هیات فرانسوی که به ایران

نیروگاه در انتظار بوده اند و یا در روند جذب نیروهای جدید برای این منظور، اثر سوء داشته باشد و از آنجا که در همه حال حمایت و پشتیبانی های بی دریغ حضرتعالی از این صنعت در کشور، سازمان را در اجرای رسالت های خود مددیار بوده است، موجب نهایت تشکر و سپاسگزاری خواهد بود، چنانچه نظرات قطعی دولت جمهوری اسلامی ایران در خصوص اهمیت مساله تکمیل طرح نیروگاه اتمی بوشهر را به این سازمان ابلاغ نمایند.»

آمده، با نظر ایران موافقت کرده است. برای اصلاح وضع تشریفات میهمانان مهم خارجی استمداد کرد. عصر در دفترم ماندم. کارها را انجام دادم. به جلسه هیات دولت نرفتم و قبل از غروب به خانه آمدم.

پنج‌شنبه ۲۰ تیر | ۲۸ ذیحجه ۱۴۱۱ ۱۱ جولای ۱۹۹۱

دکتر حبیبی، [معاون اول رییس جمهور]، برای امور جاری و مشورت دربارهٔ مذاکره با رسانه‌ها آمد. [آقای غلامرضا آقازاده]، وزیر نفت آمد. گزارش کار داد و خواست که برای بالا بردن قیمت نفت، در ارتباط با عربستان سعودی فعال بشویم. خواست که محسن همراهش به کره جنوبی برود؛ نپذیرفتم.

آقای [سیدجلال الدین] فقیه ایمانی از اصفهان آمد. توصیه‌هایی در جهت جلوگیری از فساد اخلاقی داشت و اظهار اطاعت و حمایت کرد.آقای محسن [مجتهد]شبستری آمد. برای مسجد شبستری‌ها کمک خواست و خواست که برای فعال کردن جامعه روحانیت مبارز اقدام کنم.

آقایان [محمدرضا]مهدوی کنی، [احمد]جنتی، [علی اکبر]ناطق نوری، انواری و [حسین]راستی کاشانی آمدند. راجع به انتخابات صحبت کردند و توصیه‌هایی در جهت [ضرورت برخورد با] افراط کاری در شهرداری تهران در ارتباط با اخذ عوارض داشتند. عصر به خانه آمدم.

جمعه ۲۱ تیر | ۲۹ ذیحجه ۱۴۱۱ ۱۲ جولای ۱۹۹۱

امروز تا ساعت یازده و نیم در خانه بودم و برای خطبه‌های نمازجمعه مطالعه می‌کردم. آقای [علاءالدین]بروجردی، [معاون وزیر امور خارجه]، تلفنی گزارش سفر به پاکستان را داد و آمادگی آقای غلام‌اسحاق‌خان، [رییس‌جمهور پاکستان] برای سفر به ایران در مهر ماه و سفر آقای [محسن]رضایی، [فرمانده کل سپاه پاسداران] به کشمیر آزاد را گفت.

در خطبه دوم نمازجمعه، از تفرقه‌افکنی و اختلافات انتقاد کردم.[۱] ظهر بستگان مهمان‌مان بودند. عصر به استراحت گذشت. شب محسن – عموزاده- آمد و گزارشی از عملکرد شرکت [تعاونی تولید کنندگان و صادرکنندگان] پسته [رفسنجان] و سود آن با سیاست حمایت دولت از صادرات داد.

شنبه ۲۲ تیر | ۱ محرم ۱۴۱۲ ۱۳ جولای ۱۹۹۱

جمعی از علما و وعاظ تهران آمدند. [به مناسبت ماه محرم]، ذکر مصیبت شد و دربارهٔ سیاست‌های اقتصادی و فرهنگی مفصلاً برای آنها صحبت کردم که در منابر

---

۱ - آقای هاشمی، خطبه اول نمازجمعه را به ماه محرم و عاشورا اختصاص داد و تحلیلی از نهضت کربلا به نمازگزاران ارایه کرد. در خطبه دوم، دربارهٔ خلع سلاح بین‌المللی، صلح خاورمیانه و همچنین مسایل داخلی مطالبی بیان شد. در بخشی از خطبه دوم، در خصوص ضرورت احتراز از تعمیق اختلافات داخلی و لزوم اتحاد و همبستگی نیروهای انقلاب، چنین آمده است: « رهبری دردمندانه گفتند که «من این مسایل را جرم می دانم و اینها بی‌جواب نمی تواند بماند.» در این مقطع و با این شرایط حرف زدن، مساله روشن است. ما حالا هر چقدر خودمان فکری، راهی و کاری داریم و آن را انجام می دهیم، یک مساله است و مساله دیگر این است که ما در مقابل این شرایط بسیار مبهم دنیا، [باید مراقب باشیم]؛ البته شاید خطری متوجه ما نباشد و زنگ خطر را به آن صورت من اعلام نمی‌کنم و شاید فهمیده باشند که ایران سنگر ثبات منطقه است، ولی نمی شود خوش بین بود؛ آدم با حُسن ظن با این مساله برخورد می‌کند، ولی یک وقت می‌بیند که خطر بیخ گوشش آمد. لذا ما باید کاملاً هوشیار باشیم. با هوشیاری راه خودمان را ادامه دهیم. بهانه به دست دشمنان ندهیم و در میان خودمان، اتحادمان را حفظ کنیم که من متاسفانه احساس می‌کنم یک چنین شرایطی، گاهی می خواهد در کشور نقض شود که رهبری هشدار می دهند و ما هم تذکر می‌دهیم. البته نوعاً هم، همه کسانی که دست اندرکار هستند، حُسن نیت دارند و با یکدیگر می خواهند کار کنند و این‌طور هم نیست که من به صورت مشکل جدی که نظام دارد، آن را مطرح کنم؛ واقعاً ما مشکل نداریم؛ اما وظیفه ماست که هشدار بدهیم و ملت را هوشیار کنیم. ممکن است بعضی‌ها حرف ما را قبول نکنند و به راه خودشان ادامه دهند، ولی مردم لااقل بفهمند و واکسینه شوند. ما ادلهٔ زیادی داریم که آنها می خواهند بین ما تفرقه بیاندازند. واقعاً الان استراتژی دشمنان انقلاب، این است که ایران را دچار تفرقه کنند.» رجوع‌کنید ← کتاب «هاشمی‌رفسنجانی، خطبه‌های جمعه سال ۱۳۷۰»، دفتر نشر معارف انقلاب، ۱۳۹۲.

از روی اطلاع حرف بزنند.[۱]

خانم [زهرا] شجاعی، رییس شورای [فرهنگی، اجتماعی]زنان آمد و گزارشی از کار شورا داد. از عدم توجه شورای عالی به آنها گله داشت و درخواست توجه بیشتر به طرح‌ها و پیشنهادهایشان نمود. اعضای کمیسیون تولید آمدند. دربارهٔ سهمیه ارزِ مورد نیاز تولیدات بحث و تصمیم‌گیری و قرار شد براساس آن، بانک مرکزی گشایش اعتبار نماید.

عصر در جلسه شورای عالی امنیت ملی شرکت کردم. مسأله خلع سلاح در دستور بود. سیاست برخورد با سلاح غیر مجاز تصویب شد. دربارهٔ متن توافق‌نامه حل اختلافات مالی با فرانسه نیز مذاکره کردیم که ناتمام ماند. بعد از نماز مغرب و عشا

---

۱ - در بخشی از این سخنرانی آمده است: «ماه محرم زمینه مناسبی برای هدایت مردم به‌شمار می‌رود و آقایان اهل علم، در ماه پیروزی خون بر شمشیر، وظیفه خود را به نحو احسن انجام خواهند داد. ما اکنون مدیریت کشور را در اختیار داریم و می‌بایستی پاسخگوی امور مردم در زمینه‌های گوناگون باشیم. مسئولین نظام در صدد فراهم آوردن یک زندگی مطلوب برای آحاد ملت هستند. جمهوری اسلامی ایران، کشوری با منابع غنی و مردمی متعهد است و مهم‌تر از همه ما مسلمانیم و به‌عنوان مسلمان، مکلفیم که با توجه به دستورات دین خود، تجربه موفق انقلاب اسلامی و اداره کشور را به‌نسل‌های آینده منتقل کنیم. به تبع سیاست‌های نادرست، از زمان‌های دور از منابع کشور استفاده نامطلوب می‌شد و اصلاح این‌گونه امور نیاز به زمان دارد و باید تدریجاً انجام شود. مثلا ما روزانه یک میلیون و ۲۷۰ هزار بشکه نفت و پنجاه میلیون متر مکعب گاز، بین مردم توزیع می‌کنیم که ارزش سالانه آن بیش از ده میلیارد دلار است و به‌جای اینکه از مصرف چنین مبلغ هنگفتی، چیزی عاید خزانه و بیت‌المال شود، مبالغ هنگفت اضافی هم خرج توزیع مجانی این ثروت بین مردم می‌کنیم. در حالی که دولت‌های دیگر از چنین منبع ثروتی، برای ساختن کشور بهره می‌گیرند. این ثروت به نسل‌های آینده هم تعلق دارد و متأسفانه مرفهان در اینگونه مصرف بیشتر می‌برند و محرومان بهرهٔ کمتری دارند و بخش دیگر درآمد نفت را با ارز ۷۰ ریالی که تقریباً مفت است، به‌مصرف کنندگان می‌دهیم. این وضع شبیه به‌این است که متولیان اموال یک خانواده بی‌سرپرست دارایی‌های آنها را به‌جای سرمایه‌گذاری در امور سودآور برای آینده، مصرف میهمانی‌ها یا مخارج غیر خود آنها بنمایند. خوشبختانه به‌واسطه اسلام، پس از پیروزی انقلاب برکات فراوانی از انقلاب نصیب جامعه شده است. خدمات بسیاری به روستاها ارایه گردیده و تبعیض بین محرومین و ثروتمندان در مقایسه با رژیم گذشته، تا حدودی از بین رفته است. دفع تهاجمات دشمنان، خنثی کردن توطئه‌ها و ریشه‌کن شدن طاغوت و طاغوتیان خود کار بزرگی بود که انجام شد، اما هنوز کارهای فراوانی داریم که باید با تلاش همه اقشار و روحانیت انجام دهیم. بُنیه فرهنگی و اقتصادی کشور باید به‌صورت بنیادی و ریشه‌ای، اسلامی شود.» رجوع کنید ← کتاب «هاشمی‌رفسنجانی، سخنرانی‌های سال ۱۳۷۰»، دفتر نشر معارف انقلاب، ۱۳۹۲.

به منزل آمدم.

یکشنبه ۲۳ تیر | ۲ محرم ۱۴۱۲ ۱۴ جولای ۱۹۹۱

آقای [سید منصور]رضوی، [دبیرکل سازمان امور اداری و استخدامی کشور] برای امور اداری آمد و برنامه‌های شورای عالی اداری و مسأله ادغام نهادهای امدادی را مطرح کرد.

آقای[رضا] امراللهی، [رییس سازمان انرژی‌اتمی] برای امور انرژی هسته‌ای آمد و برای انعقاد قرارداد با شوروی، جهت ساخت نیروگاه اعتبار خواست؛اخیراً به توافق نزدیک شده‌اند. آقای [محمدحسین]مشایخی، [رییس سابق سازمان تعزیرات حکومتی] آمد. برای ادامه خدمت به انقلاب، شغلی خواست.

[آقای گارسیا تورنادو]، سفیر جدید ونزوئلا برای تقدیم استوارنامه و [آقای سایتو]، سفیر ژاپن، برای خداحافظی آمدند. عصر در جلسه هیات دولت شرکت کردم. نزدیک غروب، تیمسار [منصور]ستاری، [فرمانده نیروی هوایی ارتش]آمد و گزارش سفر به شوروی را داد؛ راضی است. پیشنهاد کرده‌اند که [سیستم]ضدموشک به‌ما بفروشند. گفتم پیگیری کنند.

شب مهمان آیت‌الله خامنه‌ای بودم. دربارهٔ رابطه با عربستان سعودی و مسایل نیروهای مسلح و کشاورزی و امور سیاسی و فرهنگی و حوزه و وعظ و خطابه و مراسم روضه‌ها و قمه‌زنی صحبت کردیم. قرار شد قمه‌زنی را منع کنند. دیروقت به خانه رسیدم.

دوشنبه ۲۴ تیر | ۳ محرم ۱۴۱۲ ۱۵ جولای ۱۹۹۱

یک جانباز قطع نخاعی که نقاش ماهری است، همراه همسرش آمدند؛تصویر امام را با دهان خود کشیده بود. همسرش دانشجویی است که هفت سال پیش، به خاطرخدا با او ازدواج کرده و خیلی از ازدواج‌اش راضی است؛ هر دو شاعرند و دو بچه دارند.

در تربت جام زندگی می کنند. هدایایی دادم و تشویق‌شان کردم.

استاندار آذربایجان شرقی، فرماندار میانه، امام جمعه و [آقای سیدسجاد حججی]، نماینده میانه آمدند. از انصراف وزارت معادن و فلزات از تأسیس کارخانه نورد فولاد در شهر میانه شکایت و استمداد کردند. [سید خلیل موشح]، نماینده بندرانزلی آمد و برای شهرداری کمک خواست. [آقای سید عبدالله حسینی]، نماینده بندرلنگه آمد. از بهتر شدن وضع مردم گفت و برای عمران بیشتر و استفاده از طرح محرم استمداد کرد.

[آقای احمد محمود رباطی]، نماینده شهریار آمد و برای تامین آب منطقه شهریار، که بناست از تهران منتقل شود، استمداد کرد. اظهار وفاداری به حکومت نمود. نگران مسایل اقتصادی و اختلافات رادیکال‌ها است. سیستانی‌های مقیم زاهدان آمدند و از امام‌جمعه گله داشتند و مدعی تبعیض‌اند.

دکتر [حسن]حبیبی، برای امور جاری دولت و مشورت در مورد مسایل تبلیغاتی آمد. عصر شورای اقتصاد جلسه داشت. مساله نان، نیازهای شهرداری و عوارض شهرداری از تولیدات کارخانجات و سیاست تعدیل در دستور بود. آقای [عبدالحسین]وهاجی، [وزیر بازرگانی]آمد و راجع به اصناف و صنوف تولیدی مشورت کرد. به خانه آمدم. کسی در خانه نبود. شام خوردم و خوابیدم.

سه‌شنبه ۲۵ تیر | ۴ محرم ۱۴۱۲ — ۱۶ جولای ۱۹۹۱

[آقای حسین کمالی]، وزیر کار و امور اجتماعی آمد و برای بُن کارگری و سایر نیازها استمداد کرد. مدیران سازمان بهزیستی و سازمان تامین اجتماعی، به مناسبت هفته امداد آمدند و گزارش را دادند. آنها خواستار تشکیل شورای عالی هماهنگی نهادهای امدادی شدند. برایشان صحبت کردم.[1] دکتر خالقی -آزاده- آمد و توقع

---

۱ - آقای هاشمی در بخشی از این سخنرانی، بر ایجاد هماهنگی و نظم میان سازمان‌های مددکار کشور و برنامه‌ریزی برای ریشه‌کن کردن فقر و تأمین عدالت اجتماعی برای آحاد ملت تأکید کرد و گفت: «خواست نظام و اسلام این است که ما در جامعه، انسان ناتوان و محروم نداشته باشیم. متأسفانه به‌خاطر تحمیل جنگ بر ما، در حال حاضر

کمک بیشتر برای ستاد امور آزادگان داشت.

احمدآقا تلفن کرد و از مطالبی که در نماز جمعه راجع به او گفته‌ام، تشکر کرد.[۱]

[آقای عیسی کلانتری]، وزیر کشاورزی و مدیران طرح نیشکر خوزستان آمدند. گزارش پیشرفت کار دادند و برای رفع مشکلات ارزی و ریالی و ابزار کار استمداد

انسان‌هایی داریم که به‌نوعی به حمایت‌های مادی و معنوی، پزشکی نیاز دارند. تلاش‌های مسئولین باید روی پیشگیری‌ها متمرکز شود و حتی‌الامکان از به وجود آمدن انسان‌های امدادطلب جلوگیری کرد. برنامه‌های بیمه‌اجتماعی می‌بایستی به‌گونه‌ای باشد که مردم نسبت به‌آینده خود احساس نگرانی نکنند. وقوع یک حادثه در خانواده نباید آن خانواده را فلج کند و مردم نباید در برخورد با از دست دادن سرپرست نگران از آینده خود شوند. پرهیز از اسراف و تبذیر در مصرف نیروهای مددکار و دوباره کاری‌ها و یکنواخت بودن برخی از طرح‌های حمایتی لازم است. برای مثال از چند سازمان به یک منطقه نیرو اعزام می‌شود و شاید اعزام مأمور یک سازمان کافی باشد و باید از تکرارهای اجرایی جلوگیری کرد و با نظم و هماهنگی بر وسعت امدادها افزود. اگر سیاست جلوگیری از به‌وجود آمدن انسان‌های حمایت‌خواه جدی گرفته شود، بخش زیادی از افراد در آینده به‌صورت مستقل زندگی خواهند کرد. به‌خاطر تحمیل جنگ بر ما و دوران انقلاب هم‌اکنون شمار افرادی که نیاز به‌حمایت دارند بسیارند و با توجه به بودجه هنگفت سازمان‌ها و نهادهای گوناگون برای افراد محروم و مستضعف که خود معادل بودجه بسیاری از کشورهاست به‌عمق و وسعت این وظیفه اجتماعی و سنگینی بار آن بر بودجه کشور قابل درک است. باید از طریق افزایش تولید و کار و اشتغال در جامعه و توصیه‌های بهداشتی، تغذیه مناسب و برنامه تنظیم خانواده، کشور را به خودکفایی رساند.» رجوع کنید ← کتاب «هاشمی‌رفسنجانی، سخنرانی‌های‌سال ۱۳۷۰»، دفتر نشر معارف انقلاب، ۱۳۹۲.

۱ - آقای هاشمی در خطبه های نمازجمعه، دربارهٔ حجت‌الاسلام والمسلمین حاج سید احمد خمینی، چنین گفته بود: «استراتژی دشمنان انقلاب اسلامی، این است که ایران را دچار تفرقه کنند. هر حرکتی را به جنگ قدرت معنا می‌کنند؛ هرکس اظهار نظر دلسوزانه‌ای در مسایل اجتماعی می‌کند، فوراً آن را جنگ قدرت می‌خوانند و می‌گویند که اینها با هم دعوا دارند. آن قضیه قبلی که من حرف زدم، یادتان هست؛ به محض اینکه ما گفتیم، رادیو اسراییل خط داد و گفت فلانی در خطبه نماز جمعه، نظرش به احمد آقا بود. بعد هم دیدیم در داخل هم افراد، عین همان خط را ادامه دادند که این نادانی است. با اینکه ما هزاران بار گفته‌ایم، واقعاً با حاج احمدآقا اختلاف نظر نداریم و از پیش از انقلاب با ایشان همراه بودیم. ایشان فرزند امام بود و در مبارزه بود. از زمانی که آمدیم و انقلاب پیروز شد، تا همین امروز، تقریباً در همه مسایل با هم اتفاق نظر داریم و اصلاً کم اتفاق می افتد که در یک مساله‌ای اختلاف نظر باشد. ایشان در شورای عالی امنیت ملی هست و کاملاً سیاست‌ها را می داند. بنده آن روز یک حرف کلی زدم و همه را نصیحت کردم که طرف تفرقه و دعوا و خوشحال‌کردن دشمنان خودمان نروید و یکدیگر را حفظ کنید؛ انتقاد را انسان می‌شود با زبان بگوید و دلسوزانه طرحی را مطرح کند که طرف رنجیده خاطر نشود و همه کس هم زیر سوال نرود.» رجوع کنید ← کتاب «هاشمی‌رفسنجانی، خطبه‌های‌سال ۱۳۷۰»، دفتر نشر معارف انقلاب، ۱۳۹۲.

ملاقات با مسئولان سازمان تامین اجتماعی

دیدار با مسئولان وزارت امور خارجه

کردند.

عصر شورای عالی انقلاب فرهنگی جلسه داشت. آیین‌نامه انجمن‌های اسلامی در دستور بود. بیشتر بر لزوم وحدت و هماهنگی انجمن‌های اسلامی در دانشگاه‌ها بحث شد.

شب سفیران‌مان به همراه مدیران وزارت امورخارجه مهمانم بودند. بعد از نماز جماعت، دکتر ولایتی، [وزیر امور خارجه] گزارش داد و من صحبت کردم. دکتر [محمدعلی]هادی، ضمن تشکر، بعضی از مشکلات را طرح کرد. بعد از شام، مراجعات بعضی از سفرا را داشتم.

آخر شب بقیه کارها را انجام دادم و همراه عفت به خانه آمدم. اشرف[مرعشی][1] و فاطی و مهدی هم آمده بودند و شام آنجا بودند.

چهارشنبه ۲۶ تیر | ۵ محرم ۱۴۱۲ ۱۷ جولای ۱۹۹۱

چمدان سفر را بستم و ساعت هفت و نیم صبح برای سفر به استان چهارمحال و بختیاری به فرودگاه مهرآباد رفتم. وزیران جهادسازندگی، نیرو، راه، صنایع، رییس سازمان برنامه و بودجه، رییس دفتر مناطق محروم، معاون سازمان صداوسیما وچند نفر دیگر به تناسب نیازها حضور داشتند.

در فرودگاه اصفهان، سوار هلی‌کوپترها شدیم. حدود ساعت ده و نیم با استقبال رسمی و در میان احساسات خوب و استقبال گرم و صمیمی مردم، به شهرکُرد رسیدیم. شهر باصفا و منظم و تمیز و تازه‌ساز، با برنامه و طرح جامع است. استانداری، فضا و ساختمان خوبی دارد. هوای شهر هم معتدل است.

با آزادگان و خانواده‌های شهدا، اُسرا، مفقودان و جانبازان ملاقات داشتم. پدر خانواده شهیدی که حدود ده شهید، از فرزندان و نوه‌ها و دامادها داده بود، به گرمی صحبت کرد و من صحبت تشویق‌آمیز نمودم. اسناد زمین‌های آزادگان را دادم.

---

۱ - خواهر همسر آقای هاشمی

سخنرانی در جمع مردم خونگرم استان چهار محال و بختیاری

سخنرانی در جمع عشایر استان چهارمحال و بختیاری

شرکت در جلسه شورای اداری استان چهارمحال و بختیاری

به محل مجتمع آموزش عالی رفتیم که در منطقه زیبا و پردرخت و مرتفع ساخته شده و بناست به دانشگاه تبدیل شود. در مورد اهمیت کار علمی و خدماتی صحبت کردم[1] و وعده حمایت دادم. مدیر آنجا گزارش داد. کمک ریالی و ارزی خواستند. زمین آبادی در اختیار دارند که قابل توسعه است.

از آنجا به شهرک صنعتی رفتم. کارخانه‌های زیادی در دست ساختمان است. لوله‌کشی گاز هم وصل شده است. مطابق قانون در همه شهرک‌ها زمین را مجانی می‌دهند و فقط مخارج آماده کردن شهرک و خدمات را می‌گیرند که در آنجا، متری حدود چهارصد تومان است و آن را هم به تدریج می‌گیرند. امتیاز خوبی برای صنعت‌کاران است.

از یک کارخانه چینی‌سازی در حال کار بازدید کردیم و جریان ساخت چینی را از بدو ورود مواد تا تحویل چینی به انبار را دیدیم و مدیران آن توضیح دادند. تقریباً خودکفا و غیروابسته است، به‌جز مقدار کمی از ماده کائولن[2] که از خارج وارد

---

۱ - در بخشی از این سخنرانی آمده است: «هیچ کشوری نمی‌تواند بدون اتکا به نیروهای تحصیلکرده و متخصص و فقط با اتکای به امکانات مادی ادعای استقلال و خودکفایی داشته باشد. چهارمحال و بختیاری به لحاظ موقعیت خاص جغرافیایی و قرار گرفتن در جوار اصفهان می‌تواند یکی از مراکز ایجاد دانشگاه و مؤسسات آموزش عالی باشد، اگر چه اصفهان هم از این لحاظ خودش مشکل دارد ولی همجواری با خوزستان نیز مسئله کم‌اهمیتی نیست. خیلی خوب می‌توان از اینجا به عنوان یک مرکز خوب برای محققان و دانشمندان و دانشجوها استفاده کرد. خود استان هم از لحاظ استعداد طبیعی، ظرفیت پذیرش این گونه مؤسسات را دارد. اینجا هنوز می‌تواند خیلی مهاجر بپذیرد و ارتباطش با استان خوزستان در حد عالی است. خوزستان به تنهایی، از هر جهت یک کشور بزرگ است. استفاده از حمایت های مردمی که برای تأمین مراکز آموزش عالی صورت گرفته، هنوز هم باید ادامه داشته باشد. ما نباید دستمان را برای گرفتن نیروهای متخصص پیش دنیا دراز کنیم در حالی که با اندکی همت می‌توانیم به دنیا، به خصوص به جهان سوم و کشورهای مسلمان نیروی متخصص بدهیم. بیگانگان با دیدگاه استعماری و استثماری با ما برخورد می کنند. برای اجرای برنامه‌ای که در نظر گرفته شده، سیصد میلیون تومان خود استان باید بدهد که معلوم شد در اینجا چیز زیادی نمی‌شود تهیه کرد. باید مردم عشق و علاقه‌شان را با مشارکت در ایجاد مراکز آموزش عالی نشان بدهند. شرایط هم باید طوری شود که نیروهای لازم با میل و رغبت به اینجا بیایند.»رجوع‌کنید← کتاب «هاشمی‌رفسنجانی، سخنرانی‌های‌سال ۱۳۷۰»، دفتر نشر معارف انقلاب، ۱۳۹۲.

۲ - کائولن یا خاک چینی، به رنگ سفید، بیشترین کاربرد را در تولید چینی و سرامیک دارد. آمریکا، روسیه، جمهوری چک و برزیل، بزرگ‌ترین تولید کنندگان کائولن می باشند.

می‌شود، همه چیز از داخل است. صنعت ساده ای است. ماشین‌های آن در داخل قابل ساخت است. ماده کائولن هم به‌زودی از معادن داخل، به اندازه کافی تولید خواهد شد. با این حال، چینی‌های کشور چین که به طور قاچاق وارد می‌شود، ارزان‌تر از مصنوعات داخل است.

بعد از نماز و ناهار و استراحت در استانداری، عصر به سوی جنوب غربی استان پرواز کردیم و در نقطه اتصال راه در دست ساختمان استان چهارمحال و بختیاری به خوزستان، در تقاطع رودهای مهم کارون و بازُفت فرود آمدیم. در سال‌های جنگ هم، آنجا شبی در کارگاه راه‌سازی، کنار رود خوابیده بودم.

در مسیر، وضع پیشرفت پروژه راهسازی را دیدیم؛ به‌کُندی پیش می‌رود. امکانات و ماشین آلات فرسوده شده و راه کوهستانی و سخت است. پُل‌های مهم و تونل‌های سخت و طولانی دارد. این راه برای کشور و سه استان اصفهان و چهارمحال بختیاری و خوزستان، بسیار پُراهمیت است؛ حدود سیصد کیلومتر، راه کوتاه می‌شود، اطراف آن همه آباد خواهد شد و مشکل عشایر و روستاها را حل خواهد کرد. دستور تسریع داده شد.

به شهرکُرد برگشتیم. بعد از استراحتی کوتاه در استانداری، برای سخنرانی در جمع مردم، به ورزشگاه شهر رفتیم. جمعیت زیاد و با شور و نشاط بودند. آقای ناصری، امام جمعه خیرمقدم گفت و من صحبت‌های دلگرم کننده‌ای داشتم.[1] وضع صوتی

---

۱ - در بخشی از این سخنرانی آمده است: «توجه من به شهرکرد به زمان جنگ برمی‌گردد که به عنوان فرمانده در صدد یافتن راهی نزدیک و امن به جبهه‌ها بودم. وقتی مشخص شد که می‌توانیم از اصفهان و از طریق استان شما به مناطق جنگی دسترسی داشته باشیم به راه استراتژیک اصفهان - خوزستان از طریق شهرکرد الویت دادیم. در آن موقع که هنوز پل‌ها بسته نشده بود و خیلی از جاها را صاف نکرده بودند، من خودم یک سفر غیررسمی از مسیر استان شما داشتم. این جاده استراتژیک که حدود ۳۰۰ کیلومتر راه را نزدیکتر می‌کند، صرفه‌جویی فراوانی در وقت و سوخت و امکانات زیربنایی کشور را باعث می‌شود. از طریق این جاده رساندن مواد لازم به استان پرتحرک اصفهان و پربرکت خوزستان تسهیل می‌شود. استانی که سالانه ۱۱ میلیارد متر مکعب نزولات جوی دارد و از لحاظ هوا و زمین از موقعیتی مناسب برخوردار است، نباید در جمع مناطق محروم قرار داشته باشد؛ خصوصا اینکه مردمی فعال و قانع نیز در آن زندگی کنند. رجوع کنید ← کتاب «هاشمی‌رفسنجانی، سخنرانی‌های‌سال ۱۳۷۰»، دفتر نشر معارف انقلاب، ۱۳۹۲.

خوب نبود.

در استانداری، در جلسه مدیران دولتی شرکت کردم. [آقای محمود اسلامیان]، استاندار خیرمقدم گفت و آقای [محمد]رییسی، نماینده شهر و من صحبت کردیم. بعد از تشریح و توضیح برنامه، دستور سرعت عمل در کارها را دادم.

شب با علما و روحانیون جلسه داشتم. امام جمعه، کمک دولت را برای برنامه‌های دینی و حوزه‌ها خواست. من هم ضرورت توجه به روحانیت به عنوان قشر حاکم و نیازهای مادی مردم را گوشزد کردم و وعده کمک دادم؛ آنها را تشویق به جامع نگری نمودم. شام را با آنها صرف کردم. دیروقت به محل استراحت رسیدیم.

اخوی محمد، [رییس سازمان صدا و سیما]، از تهران دربارهٔ پخش خبر پیش‌بینی دانشمند چینی درخصوص حدوث زلزله در تهران در روز ۲۹ تیرماه و تکذیب دانشمندان ایرانی پرسید؛ گفتم پخش کنند، چون دارد شایع می‌شود.

پنج‌شنبه ۲۷ تیر | ۶ محرم ۱۴۱۲ | ۱۸ جولای ۱۹۹۱

تا ساعت هفت و نیم صبح به اخبار گوش دادم و گزارش‌ها را خواندم. اجتماع سران هفت‌کشور صنعتی و شوروی در شهر لندن و مسایل عراق در صدر اخبار است. استاندار آمد و نیازهای استان را گفت.آقای [محمد]رییسی، [نماینده شهرکرد آمد و اظهار تأیید کرد؛ چون در ظاهر متمایل به رادیکال‌ها است. از عواقب مواضع آنها اظهار نگرانی کرد. در شورای اداری استان هم در مقابل جمع، موضع مثبت گرفت و به افراطی‌ها پرخاش نمود.

به جلسه کمیته برنامه‌ریزی استان رفتیم. مسئولان سازمان جهاد سازندگی و کشاورزی و صنعت و برنامه و نمایندگان استان و استاندار، اوضاع و برنامه‌ها را گفتند؛ عموماً رضایت بخش است. از اینکه اداره آب استان، تابع اصفهان است، شکایت داشتند.

آقای [بیژن نامدار]زنگنه، [وزیر نیرو]، توضیحاتی داد. قرار شد به نحوی استان را در مدیریت آب شرکت دهند. مدعی‌اند که مدیریت آب، مصالح استان را در نظر

نمی‌گیرد و بیشتر به فکر بهره‌گیری برای خارج از استان است. نُزولات سالانه استان ۱۱/۵ میلیارد متر مکعب است که عمدتاً به خوزستان و مقداری هم به اصفهان می‌رود. من هم صحبت کوتاهی کردم و قول اصلاح دادم[1].

به سوی شهرستان فارسان، یکی از پنج بخش استان پرواز کردیم. با استقبال گرم مردم مواجه شدیم. در مدرسه علمیّه نوساز شهر وارد شدیم. امام جمعه فعالی دارد. پدر شهید است. برای تکمیل مدرسه کمک خواست. فرماندار و نماینده شهر، وضع آنجا و نیازها را گفتند. عده زیادی از مردم شهر در کویت کار می‌کرده‌اند و پول زیادی آورده و در شهر و روستاها به کار بسته‌اند. صحبت مفصلی کردم.[2]

بلافاصله از آنجا به سوی لُردگان رفتیم. آقای [داود]توحیدی، نماینده لُردگان در

---

۱ - در بخشی از این سخنرانی آمده است: «بحمدالله پایه‌های انقلاب محکم و زمینه کار فراهم شده است. حالا راه‌ها هموار است و تا حدودی موانع برداشته شده است. الان موقعی است که باید کار بکنیم. هر چه کار کنیم جزایمان را از خداوند می‌گیریم. شما که در این منطقه فعالیت دارید، آسان می‌توانید درک کنید که چقدر عقب هستیم و چه مشکلاتی داریم. یکی ار عوامل مهم عقب‌ماندگی، عدم بهره‌گیری از پتانسیل‌ها و استعدادهای منطقه خودتان است. در اینجا یکی از کمبودهای جدی انرژی است. من، امروز که‌از بالای‌این‌رودخانه‌ها پروازمی‌کردم، آن‌حسرتی‌که‌همیشه‌می‌خوردم، خیلی شدید می‌شد. گاهی پیش خودم احساس عصبانیت می‌کردم که ما می‌توانیم هفت هشت هزار مگاوات برق از این آب‌ها برداریم، اما این منبع عظیم تولید انرژی هدر می‌رود. این مراتع عظیم که تخریبش دل آدم را می‌سوزاند، از روی بی‌توجهی تخریب شده است، ولی باز هم از این مراتع در این استان زیاد است که غیر قابل استفاده است. با این مراتع ما از خارج گوشت وارد می‌کنیم. ما نباید برای نقد کردن منابعی که خیلی سریع سرمایه گذاری را جواب می‌دهد دست خودمان را ببندیم و بگوییم نداریم؛ چون نمی‌خواهیم از امکانات دیگران استفاده کنیم. کشورهای ثروتمندی مثل ژاپن و کانادا و حتی امریکا هم از سرمایه‌های خارجی استقبال می‌کنند. ما نباید منابع‌مان را به این خاطر که سرمایه نداریم و یا تکنیکش در اختیارمان نیست، بلااستفاده بگذاریم. با استفاده از امکانات و سرمایه‌گذاری دیگران، می‌توانیم کشورمان را بسازیم و مردم‌مان را از این فقر در بیاوریم.»رجوع کنید ← کتاب «هاشمی‌رفسنجانی، سخنرانی‌های‌سال ۱۳۷۰»، دفتر نشر معارف انقلاب، ۱۳۹۲.

۲ - آقای هاشمی در سخنان خود در جمع مردم فارسان، گسترش صنایع و توریسم را در این استان مورد تاکید قرار داد و گفت: «من در این سفر در جریان مسایل استان شما قرار گرفتم. با گسترش راه های استان چهار محال و بختیاری و توسعه شبکه گاز به مناطق مختلف، می توان در صنایع و سوخت تحولی ایجاد نمود، زیرا در حال حاضر بسیاری از جنگل های استان بخاطر نبودن سوخت مناسب، تخریب می شوند.» رجوع کنید ← کتاب «هاشمی‌رفسنجانی، سخنرانی‌های‌سال ۱۳۷۰»، دفتر نشر معارف انقلاب، ۱۳۹۲.

هلی‌کوپتر توضیحات می‌داد. استان چهارمحال و بختیاری، طبیعت زیبایی دارد؛ رودخانه‌ها، چشمه‌ها، جنگل‌ها، کوه‌های بلند و مزارع. در وسط شهر لُردگان، چشمه عظیمی از زمین می‌جوشد که مزارع برنج اطراف شهر را آب می‌دهد. اجتماع باشکوهی از مردم در ورزشگاه بود. گروهی از کودکان، دختران و پسران شهدا، با شاخهٔ گل در دو صف به صورت شعار و جواب شعار، استقبال باحالی نمودند.

مردم، چهره آفتاب‌زدهٔ رنج کشیده‌ای دارند. منطقه محروم، ولی خیلی مستعد است؛ با آب و زمین. در صورت اتصال راه خوزستان، تحولی در زندگی‌شان پدید خواهد آمد. شهرک صنعتی، نزدیک به تکمیل است. می‌گفتند داوطلب سرمایه‌گذاری از بیرون استان زیاد است. امام جمعه و نماینده شهر سخنرانی کردند. خیرمقدم خاضعانه گفتند و نیازها را مطرح کردند. آقای [داود]توحیدی، نماینده شهر، برادر دو شهید است. سخنرانی گرمی برایشان کردم.[1]

بلافاصله پرواز کردیم. در یکی از دره‌های عمیق کنار رودخانه در بخش عشایرنشین مشایخ، از توابع شهرستان اردل وارد شدیم. در مسیر، آقای [علی]یوسف‌پور، نماینده اَردل توضیحات می‌داد.

---

۱ - در بخشی از این سخنرانی آمده است: «روزهایی که توفیق پیدا می‌کنم، در میان مردم دور افتاده و مخصوصاً بخش‌های محروم و مستحق خدمت، حضور پیدا کنم، لحظه‌ای از آن لحظات شیرین عمر من است. الطاف شما به ما نشاط برای کار بیشتر می‌دهد. اگر راه‌های ارتباطی شما از زمان قدیم ساخته شده بود، امروز شرایط زندگی در اینجا با زندگی استان‌های مجاور باید خیلی فرق می‌داشت. به ضرورت جاده‌های ارتباطی که الان در دست احداث است، در زمان جنگ رسیدیم. آن موقع متوجه شدیم که ارتباط این استان با استان‌های همجوار چه اهمیتی برای خود استان و کل کشور دارد. تشخیص خود بنده این است که فرزندان عشایر، ضرر زیادی از بی‌سامانی عشایر می‌کنند. فرزندان عشایر، ذخایر اصلی ما در نسل‌های آینده هستند، اینها باید تحصیل کنند، باید رشد کنند، باید در مقامات عالی کشور قرار بگیرند، باید به صنعت، به علم و به فن راه پیدا کنند، چون هیچ کس مثل فرزندان عشایر دلسوز زندگی عشایر نخواهد بود. در مورد عشایر ما سیاست تحمیل را نداریم و بنا نداریم عشایر را با فشار و زور وادار به اسکان یا دست کشیدن از کوچ کنیم.آنهایی را که تمایل به اسکان داشته باشند دولت تقویت هم می‌کند. من در دوران جنگ با تیپ قمر بنی‌هاشم مأنوس بودم. گردان همین منطقه شما؛ گردان امام سجاد (ع) همیشه می‌درخشید و تعداد فراوان شهدا و آزادگان و جانبازان شما و خانواده‌های عزیزی که این نیروها را تقدیم اجتماع کرده‌اند، قابل توجه است.» رجوع کنید ← کتاب «هاشمی‌رفسنجانی، سخنرانی‌های سال ۱۳۷۰»، دفتر نشر معارف انقلاب، ۱۳۹۲.

مقدار خیلی کمی از سواحل این رودخانه پرآب جهت کشاورزی استفاده شده، با اینکه برنج و میوه‌جات خوب جواب می دهد. به خاطر مشکل راه که به تازگی‌دارد ساخته می‌شود. در نقطه‌ای فرود آمدیم. عشایر از اطراف جمع شده بودند. قربانی‌های زیادی کردند. اصولاً یکی از سنت‌های آنها، قربانی فراوان در مراسم استقبال است؛ چون عشایر دامدارند.

خیرمقدم پرشوری گفتند. برایشان صحبت کردم[1] و تشویق به درس خواندن فرزندان و استقرارشان کردم. در سراسر دره، از کوه‌های بلند، چشمه‌های فراوانی جاری است که به رود می‌پیوندد. از گوشت‌های قربانی‌ها، کباب خوبی تهیه کرده و به همراهان دادند. به سوی استانداری پرواز کردیم. بعد از نماز و ناهار و استراحت، گزارش‌ها را مطالعه نمودم.

با رسانه‌های همراه مصاحبه‌ای راجع به نتایج سفر کردم.[2] سپس به محل دانشگاه آزاد اسلامی رفتیم که در زمینی به مساحت بیست هکتار، در شمال شهر در ارتفاعات ایجاد شده و رو به توسعه است؛ تشویق‌شان نمودم. از آنجا به مزرعه امامیه در کنار زاینده‌رود پرواز کردیم. امام جمعه، مزرعه ای در هفتصد هکتار، با پمپاژ آب از زاینده‌رود برای کشت بادام کاغذی احداث کرده است که خیلی پُردرآمد و

---

۱ - در بخشی از این سخنرانی آمده است: «من از محبت‌ها و الطاف‌شما صمیمانه تشکر می‌کنم و شرمنده‌ایم از اینکه در وسط این بیابان، این صحرا شما زحمت کشیدید و به اینجا تشریف آوردید. از این منطقه خوبی که خداوند به شما داده سپاسگزاری کنید، خیلی جای خوبی است. استعداد خاک خوب است. آب فراوان است. این طرحی که ما دیدیم، که آب از زاینده رود می گیرند، تا این منطقه را آباد کنند، ان‌شاءاللّه توسعه پیدا بکند و ما سفر بعدی که می‌آییم، همهٔ اینجا را زیر درخت و کشت و زرع ببینیم و مردم را ان‌شاءاللّه مرفه و خوشحال ببینیم. از این روحیه‌های انقلابی و اسلامی شما، من شاداب به تهران برمی گردم.» رجوع کنید ← کتاب «هاشمی‌رفسنجانی، سخنرانی‌های‌سال ۱۳۷۰»، دفتر نشر معارف انقلاب، ۱۳۹۲.

۲ - آقای هاشمی در این مصاحبه، مهمترین و با اولویت‌ترین طرح های این استان را اتمام پروژه در دست انجام راه خوزستان- شهرکرد- اصفهان ذکر کرد و گفت: «با بهره برداری از این راه ۳۰۰ کیلومتر فاصله اصفهان-خوزستان کوتاه می شود که نتایج پُرباری خواهد داشت. از منابع آب و خاک این استان باید به طور صحیح بهره برداری شود که یک نمونه آن گردوکاری در سطح ده هزار هکتار می باشد که برداشت حدود پنجاه میلیارد برای آن پیش بینی شده است.» رجوع کنید ← کتاب «هاشمی‌رفسنجانی، مصاحبه‌های‌سال ۱۳۷۰»، دفتر نشر معارف انقلاب، ۱۳۹۲.

صادراتی است. موقوفه حوزه علمیه است. یک مهندس که طلبه و معمم شده،آنجا را اداره می‌کرد. این کار خوبی است که به نظر می‌رسد به سرعت توسعه می‌یابد. اراضی تپه ماهوری فراوان ساحل زاینده‌رود با استفاده از آب فراوان، آباد خواهد شد.

مردم روستاهای اطراف جمع شده بودند. ابراز احساسات داشتند. برایشان صحبت کردم. مزیت زمین مناطق اطراف زاینده‌رود، این است که بیشتر آب‌های مورد استفاده، دوباره به رودخانه برمی‌گردد.

در مسیر پرواز کردیم. از فضا، طرح سد چفاخور را دیدیم که پنجاه میلیون متر مکعب آب را به دشت‌های مجاور به‌راحتی می‌رساند. باغ بسیار جالب تیمور بختیار را هم دیدیم که در دست نهادهای انقلابی است. پشت سد، باتلاق وسیعی است که آب‌های اطراف را جمع می‌کنند.

ساعت سه و نیم، در بروجن کنار ورزشگاه فرود آمدیم. جمعیت عظیمی در ورزشگاه منتظر بودند. در میان استقبال پرشورشان وارد شدیم. امام جمعه خیرمقدم گفت و من سخنرانی کردم.[1] جمع‌بندی سفر را گفتم و نتیجه گرفتم که این استان،

---

۱ - در بخشی از این سخنرانی آمده است: « مردم متدین و علاقه‌مند به اسلام و انقلاب و مردم امین و قانع اینجا، با امنیتی که در استان وجود دارد، جای پیشرفت بسیار دارند. با اینکه عشایر اینجا مسلح هستند، اما می‌بینیم با تسلطی که نیروهای انتظامی دارند و با روحیه خوب مردم، اینجا جزو امن‌ترین استان‌های ماست. من الان که از اینجا به طرف تهران می‌روم، خودم و همراهانم با این امیدواری اینجا را ترک می‌کنیم که به نظر من، این استان و این منطقه می‌تواند با استعدادی که دارد و با برنامه‌هایی که برای آینده اینجا طراحی شده است، یکی از بهترین استان‌ها و یکی از بهترین مناطق در کل کشور باشد. برایم روشن شد که پیش از انقلاب، به مردم این استان به شدت ظلم شده است و رژیم منحوس پهلوی با برخورد تبعیض آمیز با ملتش، نه تنها به این منطقه هیچ توجهی نکرده است، بلکه با اینجا آن‌قدر حالت خصومت و دشمنی داشته که نگذاشته است، این مردم خودشان هم منطقه خودشان را آباد کنند. با توجه به توسعه مراکز آموزش عالی که همین حالا پایه‌های آنها ریخته شده است، دانشکده، علوم پزشکی که همین حالا نیز به خوبی فعال است، در حال توسعه است و مجتمع آموزش عالی تبدیل به دانشگاه می‌شود. دانشگاه آزاد اسلامی نیز با وسعت در اینجا فعال است و هزاران نفر را تحت پوشش دارد.» رجوع‌کنید← کتاب «هاشمی‌رفسنجانی، سخنرانی‌های سال ۱۳۷۰»، دفتر نشر معارف انقلاب، ۱۳۹۲.

می‌تواند چیزی شبیه سوییس باشد.

چون نزدیک به غروب بود، بلافاصله به سوی فرودگاه اصفهان پرواز کردیم. به خاطر پرواز زیاد با هلی‌کوپتر، با صدا و تکان‌های زیاد و سخنرانی‌های مکرر، خیلی خسته بودم. با هواپیما به تهران آمدیم. ساعت نُه شب رسیدم. عفت نبود. همسران سفرایمان را در باشگاه نهاد[ریاست‌جمهوری] مهمان کرده بود. شام حاضری خوردم و خوابیدم.

با تلفن فاطی بیدار شدم. می‌خواست فردا در خانه به هیأت سودانی که نامه رییس‌جمهور را دارند، ملاقات بدهم؛ نپذیرفتم. گفتم اگر ضرورت دارند، بمانند و روز شنبه به دفتر بیایند.

جمعه ۲۸ تیر | ۷ محرم ۱۴۱۲ ۱۹ جولای ۱۹۹۱

در خانه بودم. خستگی‌های سفر را برطرف می‌کردم. مقداری از کارهای دفتر را که به منزل آورده بودند انجام دادم.

خاطرات دو روز سفر را نوشتم. ظهر بستگان مهمان‌مان بودند. شب عفت برای شرکت در مراسم عزاداری رفت و من زودتر خوابیدم.

شنبه ۲۹ تیر | ۸ محرم ۱۴۱۲ ۲۰ جولای ۱۹۹۱

ساعت هشت و نیم صبح به دفترم رفتم. کارهای مانده روزهای سفر را تا ساعت ده انجام دادم. در گزارش‌ها، توافق سوریه و عربستان سعودی بر سرآمادگی رفع بایکوت اسراییل، در صورت خودداری اسراییل از ادامه شهرک‌سازی در اراضی اشغالی، جلب نظر می‌کند. این عقبگرد، با تلاش آمریکا به‌دست آمده است، ولی ظاهراً اسراییل آماده پذیرش این وضع نیست.

[آقای محمدعلی نجفی]، وزیرآموزش و پرورش، همراه مدیران مدارس

رزمندگان آمدند. بعد از روضه خوانی، گزارش دادند و من صحبت کردم.[۱]
آقای [علی‌اکبر]آشتیانی آمد. از رهبری و وزیر کشور، به خاطر حذف او از مسئولیت عقیدتی سیاسی ژاندارمری گله داشت و برای ادای قرض‌های زمان مسئولیت، کمک خواست.

آقای [محمد]غرضی، [وزیر پست و تلگراف و تلفن] با همراهان آمدند. طرح کامپیوتری کردن انتخابات را ارایه دادند. به منظور سرعت و صحت انتخابات ابداع شده و بناست در دولت مطرح شود.

عصر آقایان دکتر ولایتی و [محمود]واعظی آمدند. جواب نامه ولایتی به میتران[رییس‌جمهور فرانسه] را خواندند؛ تأیید کردم که بفرستند. دربارهٔ کمک به آزادی گروگان‌ها بحث و قرار شد در آزادی آنها در مقابل آزادی اسرای لبنانی از اسراییل تسریع شود؛ با کمی فاصله.

---

۱ - در بخشی از این سخنرانی آمده است: «من در طول جنگ تحمیلی شجاعت‌های شما را از نزدیک می‌دیدم و به‌این فکر بودم که افرادی این‌گونه خالصانه و بدون توجه به تحصیل و شغل و خانواده و آینده خود، حماسه‌های شهادت و فداکاری می‌آفرینند، در حالی که افراد دیگری بدون اطلاع از مسائل جبهه، سرگرم کار و تحصیل و یا جمع‌آوری ثروت بودند و یا لااقل خود را به‌خطر نمی‌انداختند. برای حفظ آینده مادی نیروهای مخلص، طرحی لازم بود تا آنان احساس غبن نکنند، زیرا آنان از نظر معنوی به معنای واقعی پیروز بودند و تکلیف خود را انجام داده بودند. عقب‌ماندگی‌های احتمالی ایثارگران عزیز، به‌معنای زیان نظام و جامعه است. ما در دوران خدمت در مجلس شورای اسلامی، از هر طرح و لایحه‌ای برای ایثارگران در زمینه اعطای تسهیلات گوناگون آموزشی، اختصاص درصدی از سهمیه دانشگاه‌ها به‌آنان و یا امتیازاتی نظیر اعطای وام و واگذاری زمین، دفاع می‌کردیم و مجلس نیز این طرح‌ها و لوایح را تصویب می‌کرد. در دوران تصدی به‌عنوان مسئول اجرایی کشور، آیین‌نامه‌هایی تدوین شده که این سهمیه‌ها ضمانت شود تا بخشی از دین جامعه را به‌ایثارگران بازگردانیم. ایثارگران با پشتوانه تحصیل در دانشگاه‌های جنگ و کسب معنویت، در تحصیلات خود نسبت به گذشته وضع بهتری خواهند داشت. شما مشکل ایثارگران را بهتر می‌دانید و می‌بایستی عقب‌ماندگی‌های تحصیل رزمندگان، جانبازان و آزادگان عزیز را هر چه سریع‌تر جبران کنید تا آنان احساس عقب‌ماندگی نکنند. این کمترین مسئولیتی است که جامعه در قبال ایثارگران دارد و به‌نظر ما تکلیف شرعی، قانونی و وجدانی مردم است که این امتیازات را به ایثارگران بدهند و حتی افراد بی‌تفاوت کشور نیز از این امر استقبال می‌کنند.» رجوع کنید ← کتاب «هاشمی رفسنجانی، سخنرانی‌های سال ۱۳۷۰»، دفتر نشر معارف انقلاب، ۱۳۹۲.

دکتر [حسن]روحانی، [دبیر شورای‌عالی امنیت ملی]آمد. دربارهٔ متن موافقت‌نامه حل و فصل دعاوی ما با فرانسه و نامه‌های وزرای امورخارجه مذاکره شد. پیشنهادهایی درخصوص مقابله با تبلیغات گمراه‌کننده رادیکال‌ها داشت و نیز برای انتخابات مجلس.

عصر به ملاقات رهبری رفتم. دربارهٔ نتایج طرح صلح آمریکا و آینده عراق مذاکره شد و وضع استان چهارمحال و بختیاری را گفتم. در مراسم روضه ایشان شرکت کردم. به خانه آمدم. کسی در خانه نبود. شام حاضری خوردم و خوابیدم.

یکشنبه ۳۰ تیر | ۹ محرم ۱۴۱۲ ۲۱ جولای ۱۹۹۱

با هلی‌کوپتر به سد لتیان آمدیم. بچه‌ها هم تا ظهر کم‌کم رسیدند. مهدی و فاطی نیامدند. هوای خوبی دارد. عصر همراه بچه‌ها، خواستم اسکی روی آب یاد بگیرم. کمی دنبال قایق کشیده شدم؛ بدنم آمادگی برای چنین ورزشی ندارد؛ گرچه آسان است. آب لتیان پایین‌تر از سطح آن در سال گذشته است.

یک نفر چینی پیش‌بینی کرده است که ساعت هشت امروز، زلزله‌ای به قدرت ۶/۸ ریشتر در تهران روی خواهد داد. به همین خاطر بسیاری از مردم از تهران سفر کرده و یا از خانه بیرون رفته‌اند. آمدن ما به لتیان هم بی‌ارتباط با این نیست؛گرچه خودم اصلاً قبول ندارم؛ فقط به خاطر بچه‌ها آمدم.

حدود ساعت هشت، بیرون از ساختمان و در تراس کنار باغچه نشسته بودیم. همان لحظه از دفتر، تلفنی خبر دادند که دولت چین، رسماً اعتبار این پیش‌بینی را منکر شده و گفته است که ما چنین دانشمندی نداریم.

طبق تحقیق سفارت خودمان، او یک کارگر کارخانه چین است و تعادل ندارد. یک بار هم چنین پیش‌بینی را درباره زلزله در انگلیس برای سفارت این کشور فرستاده است؛ گرچه ما از پیش، در خبرها گفته بودیم که این پیش‌بینی اعتبار علمی ندارد، ولی به‌هرحال مردم نگران بودند و اگر نتیجه تحقیق سفارت، زودتر رسیده بود، بهتر بود. [آقای غلامحسین کرباسچی]، شهردارتهران، خبر داد که اکثر مردم

مردم همیشه در صحنه استان چهارمحال و بختیاری

بیرون از خانه‌اند. گفتم همین خبر را از صداوسیما بخوانند.

دوشنبه ۳۱ تیر | ۱۰ محرم ۱۴۱۲ ۲۲ جولای ۱۹۹۱

[امروز عاشوراست]. تا ساعت هشت و نیم صبح خوابیدم. روز را به استراحت و انجام کارهایی که با خودم به لَتیان برده بودم، گذراندم. نزدیک غروب به خانه برگشتم.

هلیکوپترهای جنگی رژیم صدام چندین روستای مجاور مردابهای جنوب عراق را بمباران کردند

جمهوری اسلامی

تکشماره ۲۰ ریال

من کراراً راجع به ظلم های اسرائیل تنبه داده‌ام که اسرائیل اینطور نیست که اکتفا کند به آن زمین هائی که غصب کرده است
حضرت امام خمینی قدس سره الشریف

وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی در تشریح برنامه‌های هفته دولت اعلام کرد:

۳۲۰ طرح بزرگ عمرانی در هفته دولت مورد بهره برداری قرار می گیرد

آب دریای خزر در سواحل انزلی ۱۲ سانتیمتر بالا آمد

جریکهای کرد ترکیه آمریکا و متحدینش را تهدید به عملیات انتقامجویانه کردند

حمله هواپیماهای ارتش یوگسلاوی به جمهوری کرواتی

تعیین نرخ رسمی ارز در جلسه هیأت دولت مورد بررسی قرار گرفت

جمهوری اسلامی ایران وآذربایجان شوروی یک یادداشت تفاهم اقتصادی، فرهنگی واجتماعی امضاء کردند

پیشنهاد رئیس مجلس برای تعیین هیأتی جهت پیگیری و تحقق رهنمودهای اخیر رهبر انقلاب

● آقای کروبی: بار انقلاب همواره بدوش اقشار ضعیف و محروم جامعه بوده است نهادهای نظام باید حرکت خود را در جهت منافع طبقات محروم و مستضعف تنظیم کنند

● افراد، جناحها و گروههای مختلف باید در سخنرانی ها و بحث های خود مراقب باشند که اختلافات را عمیق جلوه ندهند و موجب سوء استفاده دشمنان انقلاب نشوند

تظاهرات درشمال سرزمینهای اشغالی علیه مصادره زمین فلسطینی ها وایجاد شهرکهای یهودی نشین

مردم
۳. خطر انحراف از ارزشها

دو فوریت طرح اعمال نظارت بر کاهش هزینه‌های غیرضروری وجلوگیری از تجمل گرایی به تصویب مجلس رسید

رئیس جمهور کلیه نیروهای مقاومت لبنان را به ادامه مبارزه علیه اسرائیل غاصب فراخواند

● رئیس جمهور در دیدار با شورای مرکزی حزب الله لبنان: توطئه‌های استکبار جهانی به منظور سیطره کامل بر منطقه صورت می پذیرد و از اینرو وحدت و هماهنگی کلیه نیروهای مبارز برای مقابله با این توطئه ضرورت دارد

ریاست محترم ومحبوب جمهوری اسلامی حضرت حجت الاسلام والمسلمین آقای هاشمی رفسنجانی:
کانونهای فرهنگی و تربیتی فضاهای پرورشی با هماهنگی تمام مراجع مسئول و سازمانها با سرمایه گذاری دولت و مردم توسعه یابد و نیروهای لازم برای اداره امور فرهنگی هنری ورزشی تحصیلی تامین شود.
بمناسبت برگزاری گردهمایی بزرگ کانونهای فرهنگی و تربیتی سراسر کشور
از تاریخ ۵/۲۶ لغایت ۷۰/۵/۳۰

تصویر صفحه اول روزنامه جمهوری اسلامی

مرداد ۱۳۷۰

سه‌شنبه ۱ مرداد | ۱۱ محرم ۱۴۱۲   ۲۳ جولای ۱۹۹۱

ساعت هشت و نیم به دفترم رسیدم. [آقای حسین کمالی]، وزیر کار و امور اجتماعی آمد. برای تحویل گرفتن سازمان تأمین اجتماعی و حضور در هیأت مدیره بانک رفاه[کارگران] و همچنین پرداخت ارز بُن‌های کارگری استمداد کرد و در خصوص نحوه کار «خانه کارگر» مشورت نمود.

تلفنی با رهبری مذاکره کردیم. آقای [محمدمحمدی]ری‌شهری، [نماینده ولی فقیه و سرپرست حجاج ایرانی]آمد. گزارشی از نحوهٔ برگزاری حج داد. از رییس سازمان اوقاف، به خاطر دخالت‌ها و مخارج غیر لازم انتقاد داشت. مسئولان و اعضای شورای[عالی] دانشگاه بین‌المللی[امام‌خمینی(ره) و مسئولان شهر قزوین]آمدند. گزارش وضع دادند و برای حُسن اجرای کار، کمک خواستند. تردیدهایی در مورد زمین مورد نظر در قزوین به خاطر کمیِ آب پیدا شده است. سپس آقایان [هادی]باریک‌بین، [امام جمعه] و [احمد عزیزی و سیدعبدالله هجرتی]، نمایندگان قزوین، از تلاش هم در ارتباط با تعویض فرماندار قزوین شکایت کردند.

عصر آقای محسن رضایی، [فرمانده کل سپاه پاسداران]آمد. گزارش سفر به پاکستان و قرار همکاری در صنایع نظامی را داد. [آقای محمد سعیدی کیا]، وزیر راه و ترابری و معاونان و [آقای سیدمنصور رضوی]، رییس سازمان امور استخدامی آمدند و گزارش برگزاری اولین دوره آموزش مدیریت استراتژیک را دادند.[۱]

نزدیک غروب به خانه آمدم. عفت به قم رفته است. شام حاضری خوردم و خوابیدم.

---

۱ - آقای هاشمی در این ملاقات، با تاکید بر اهمیت آموزش های ضمن خدمت، مقرر نمود که دوره های مشابهی نیز برای سایر وزارتخانه‌ها و سازمان های دولتی، توسط مرکز آموزش مدیریت دولتی به اجرا گذاشته شود و استراتژی‌های مصوب در دوره‌های متعدد، بر اساس نظرات و شرکت‌کنندگان تدوین و به مراجع ذیربط ارایه شود.

چهارشنبه ۲ مرداد | ۱۲ محرم ۱۴۱۲ ۲۴ جولای ۱۹۹۱

دکتـر ولایتـی، [وزیـر امورخارجـه] آمـد. در خـصوص نارسـایی‌هـای تـشریفات و مشکلات متعدد مراکز تشریفات، فرسودگی امکانات هتل‌ها برای میهمانان خارجی، شلوغی و بی‌نظمی پاویون دولت و عدم مهارت خدمتکاران در پـذیرایی‌هـا، مطـالبی گفت؛ قرار شد برنامه و طرح جامع تهیه شود.

[آقای جی‌بوکا]، وزیر امورخارجه سنگال آمـد. نامـه آقـای [محمـد]عبـدودیوف، رییس‌جمهور را آورد. وقت خصوصی خواست. در جلسه خصوصی، وام و کمک و هلی‌کوپتر برای ترابری در جریان برگزاری کنفرانس اسلامی خواست. آقای[عبـاس] شیبانی، [نماینده تهران] آمد. از شهرداری تهران شکایت داشت.

آقای [غلامرضا]فروزش، [وزیـر جهـاد سـازندگی] بـرای امـور صـیادی آمـد. در خصوص توسعهٔ سبزکردن کویرها و بیابان‌زدایی تـذکر دادم. هیـأت امنـای دانـشگاه شاهد جلسه داشت. گزارش پیشرفت کار دادند و برای امور مصوباتی گرفتند.

عصر در جلسه هیـات دولـت شـرکت کـردم. آقـای [سـید محمـد]خـاتمی، [وزیـر فرهنگ و ارشاد اسلامی]، گزارش امور فرهنگی را داد و از حمله‌هایی که اخیراً علیه وزارت ارشاد می‌شود، گله کرد و چاره‌جویی نمود. بحث طـولانی دربـارهٔ ضـرورت کار فرهنگی در جامعه شـد. بحـث کـامپیوتری کـردن انتخابـات مطـرح شـد. آقـای [محمد]غرضی، [وزیـر پـست و تلگـراف و تلفـن]، طـرح خـودش را مطـرح کـرد و وزارت کشور مشکلات اجرای طرح را گفت؛ بحث طولانی شد. عمدتاً در مخالفت صحبت کردند و سرانجام رأی نیاورد.

سرشب به خانه آمدم. آخـرین قـسمت سـریال «روایـت عـشق» دربـارهٔ عاشـورا را دیدیم؛ جالب است.

پنج‌شنبه ۳ مرداد | ۱۳ محرم ۱۴۱۲ ۲۵ جولای ۱۹۹۱

ساعت هفت و نیم صبح به دفترم رسیدم. تا سـاعت ده، کارهـای عقـب مانـده انجـام

شد. آقای [سیدحسن]طاهری خرم‌آبادی، [نماینده ولی فقیه در پاکستان]آمد. گزارشی از وضع پاکستان داد و پیشنهاد کرد، برای هزینه‌های شیعیان آنجا، خوب است سرمایه‌گذاری شود که با سود آن، مخارج را تأمین کنیم. گفتم در فکر استفاده از کارخانه بافندگی مشترک با پاکستان باشند که هم اکنون راکد است. برای کمک به استان لرستان استمداد کرد. گفتم در سفر آینده‌ام به استان، کمک‌های لازم را می‌نمایم. پیشنهاد سفر به قم را داشت که گفتم می‌روم.

آقای [شیخ قدرت]علیخانی، بازرس نیروی انتظامی آمد. مقداری به رادیکال‌های افراطی بد گفت و از ادغام نیروها تعریف کرد، ولی از پایین بودن درجات کمیته‌ای‌ها گفت که باید جبران شود و برای مسکن کمک خواست. خانم‌های اعضای شورای فرهنگی اجتماعی زنان آمدند؛ تشویق‌شان کردم.[1] هدیه‌ای دادم و وعده دادم که پشتیبانی بیشتر بشود.

---

۱ - آقای هاشمی، با ابراز رضایت از متوقف شدن مسیر انحرافی زنان در جامعه پیش از انقلاب، به سبب وقوع انقلاب‌اسلامی، اظهار داشت: «در جامعه کنونی، دو تفکر متناقض در مورد مسایل زنان وجود دارد که مزاحم تحرک زنان است. اول تفکر افراطی نشأت گرفته از فرهنگ مبتذل و بی‌بندوبار غرب و دوم تفکر تفریطی که از اقشار متحجّر جامعه هستند و مسئولیت خانم‌ها را فقط در خانه‌داری و مسایل منزل محدود می‌کنند. هرچند وظیفه خانه و همسرداری و پرورش و تربیت فرزند، یکی از وظایف والای زن در جامعه اسلامی است، ولی هر دو تفکر باعث می‌شود که زن از لحاظ اجتماعی در جامعه رشد پیدا نکند و در فعالیت‌های اجتماعی آنان ایجاد اشکال نماید؛ زیرا زن می‌تواند در کنار مسایل خانه‌داری و رسیدگی به تربیت و پرورش فرزندانی صالح و مؤمن، در فعالیت‌هایی که در اجتماع مانعی برای آنان وجود ندارد نیز فعالانه شرکت جوید و در خدمت جامعه و پیشبرد اهداف والای نظام اسلامی باشد. زنان در جامعه اسلامی ایران، جزو مهم‌ترین زنان در سطح جهان هستند و اسلام بهترین حقوق و قوانین را به زنان اختصاص داده است و انقلاب اسلامی ایران، تحولات مثبتی در جامعه زنان ایجاد کرده است، لیکن هنوز تا رساندن آنان به جایگاه رفیع انسانی موردنظر اسلام فاصله وجود دارد.» آقای هاشمی، سپس به وظایف شورای فرهنگی اجتماعی زنان اشاره کرد و گفت : «هدایت جامعه زنان در این مسیر، کار مهمی است که شورای فرهنگی اجتماعی زنان باید به‌آن بپردازد و یکی از اهداف ایجاد این شورا نیز به‌وجودآوردن مرکزی بود که بتواند تحولی در باورهای عمومی نسبت به مسایل زنان در جامعه اسلامی ایجاد کند و اقدامات اساسی را در مورد این قشر جامعه آغاز کند.» رجوع‌کنید ← کتاب «هاشمی‌رفسنجانی، سخنرانی‌های‌سال ۱۳۷۰»، دفتر نشر معارف انقلاب، ۱۳۹۲.

عصر تا ساعت پنج در دفترم کارها را انجام دادم. دکتر [علی‌اکبر]ولایتی گفت، سفیر فرانسه خبر داده که نامهٔ متقابل وزیرامورخارجه ما را پذیرفته‌اند و وزیر امورخارجه فرانسه، برای تکمیل کار، هفته آینده به ایران می‌آید. سفارت سوییس، [حافظ منافع ایالات متحده]، پیغامی از آمریکا برای مسایل افغانستان آورده است؛ گفتم بفرستند.

در خبرها تهدید نظامی آمریکا علیه عراق، به بهانه عدم ارایه اطلاعات لازم از امکانات اتمی و شیمیایی مطرح است. به خانه آمدم. بچه‌ها نبودند. از استخر استفاده کردم. خودم شام درست کردم و تنهایی خوردم.

جمعه ۴ مرداد | ۱۴ محرم ۱۴۱۲ ۲۶ جولای ۱۹۹۱

در منزل بودم. پیش از ظهر خانم دکتر منصوریان آمد. نامه‌ای از شوهرش آورد؛ در مورد کارخانه لاستیک سازی که آماده فروش به ایران‌اند.

ظهر بستگان میهمان بودند. عصر آقای [عبدالله]نوری، وزیرکشور آمد. دربارهٔ احتمال دخالت شورای نگهبان در امر انتخابات به عنوان نظارت، چاره‌جویی کرد، به صورتی که تغییر قانون اساسی است؛ گفتم مدارا می‌شود. مشکلات را باید رفع کرد. دربارهٔ شیوه تعامل با جریان‌های موجود صحبت شد. خبر داد که در درگیری‌های شرق کشور با اشرار، حدود سی نفر شهید داشته‌ایم.

شنبه ۵ مرداد | ۱۵ محرم ۱۴۱۲ ۲۷ جولای ۱۹۹۱

ساعت هشت و نیم به دفترم رسیدم. دکتر هاشمی[گلپایگانی] برای دستور شورای عالی انقلاب فرهنگی آمد. دکتر حبیبی، [معاون اول رییس جمهور]، برای امور جاری آمد.

دکتر [محسن] نوربخش، [وزیر امور اقتصادی و دارایی]، برای مسایل بودجه و ارز و تعدیل اقتصادی و سیاست خارجی، مسایل انتخابات آمد و در ارتباط با نظارت

شورای نگهبان مطالبی داشت. آقای [محمدحسن]تولایی، استاندار خوزستان آمد. گزارش بازسازی را داد و برای سرعت کار استمداد کرد.

عصر شورای عالی امنیت ملی جلسه داشت.[1] در مورد آوارگان عراقی، نظامیان آواره عراقی، امنیت شرق و غرب کشور و هواپیماهای ایرباس کویتی، سفر دکتر ولایتی به پاکستان و مسأله افغانستان و سربازگیری، مذاکره کردیم. شب با احمدآقا مهمان رهبری بودیم. دربارهٔ مسایل فلسطین و بحث‌های شورای عالی امنیت ملی مذاکره شد.

یکشنبه ۶ مرداد | ۱۶ محرم ۱۴۱۲   ۲۸ جولای ۱۹۹۱

[آقای مارک اسکنس]، وزیر امورخارجه بلژیک به ملاقات آمد. سئوالاتی دربارهٔ جامعه اقتصادی اروپا و هدف از اتحاد و نظر آمریکا و انگلیس و همچنین اوضاع اروپای شرقی و مرکزی نمودم؛ جواب‌های روشنی داد. او نظرم را دربارهٔ امنیت منطقه، اوضاع عراق، خلع سلاح، شوروی و... خواست؛ توضیح دادم. صریحاً گفت نظر اروپا و آمریکا، قاطعانه برحذف صدام و مخالفت با تشکیل دولت مستقل کُرد است.

[آقای مرتضی صفاری]، سفیر جدید ایران در مجارستان و [آقای سید شمس‌الدین خارقانی] کاردارمان در انگلیس، برای نظرخواهی و خداحافظی آمدند.آقای جلیل بشارتی، [رییس دفتر مناطق محروم ریاست جمهوری] آمد. گزارشی از امور مناطق محروم داد و از مشکلات گرانی برای مناطق محروم، به صورت مبالغه‌آمیز گفت.

اعضای [ستاد مرکزی] هیأت های هفت نفره واگذاری زمین آمدند. از وزیر

---

۱ - در این جلسه، شورای عالی امنیت ملی، ضمن محکوم کردن ممنوعیت و سخت‌گیری های اعمال شده از طرف دولت عراق، نسبت به انجام مراسم دینی و عزاداری ایام محرم و کشتار مجدد مردم کُرد و آوارگی دوبارهٔ ده ها هزار نفر از مردم این کشور اظهار نگرانی شد. شورای عالی امنیت ملی، همچنین مساله تشکیل نیروی چندملیتی غربی و استقرار آن در ترکیه را بررسی و تشکیل چنین نیرویی را غیرقابل قبول خواند و اعلام کرد که افزایش نیروهای اجنبی، هیچ کمکی به امنیت منطقه نخواهد کرد.

ملاقات با وزیر امور خارجه بلژیک

کشاورزی گله داشتند. برای اضافه حقوق و امکانات استمداد کردند. عصر محسن [هاشمی، رییس دفتر بازرسی ویژه رییس جمهور]آمد. نظراتی دربارهٔ امور کشور داشت.

در جلسه هیات دولت شرکت کردم. [آقای علی فلاحیان]، وزیر اطلاعات گزارشی از وضع کویت و ضرورت توسعه همکاری داد. آقای [حمید]میرزاده، [معاون اجرایی رییس جمهور] را مأمور هماهنگی ارگان‌ها برای توسعه همکاری کردیم.

شب مهمان آیت‌الله خامنه‌ای بودم. ایشان نظر شورای نگهبان در تفسیر قانون اساسی [در مورد نظارت استصوابی] را تأیید کرده‌اند. دربارهٔ توافق‌نامه با فرانسه، مسأله خلع سلاح عراق و مسایل جاری مذاکره کردیم.

دوشنبه ۷ مرداد | ۱۷ محرم ۱۴۱۲ | ۲۹ جولای ۱۹۹۱

[آقایان سرتاج عزیز]، وزیراقتصاد و [چودری نثارعلی‌خان]، وزیر نفت و منابع طبیعی

پاکستان آمدند. مذاکرات دربارهٔ توسعه روابط بود. قبلاً آقایان [محسن]نوربخش و [غلامرضا]آقازاده توضیحات داده بودند. برضررورت توسعه روابط اقتصادی و طُرُق مواصلاتی و اهمیت بلوچستان تأکید نمودم.

دانش‌آموزان شرکت‌کننده در المپیادهای فیزیک و ریاضی آمدند. آقای دکتر [محمدعلی]نجفی، [وزیر آموزش و پرورش]گزارش داد. برایشان صحبت نمودم و تشویق‌شان کردم[1]؛ موفقیت قابل‌توجهی به‌دست آورده‌اند؛ مقام هشتم در میان پنجاه و شش کشوری که عمدتاً پیشرفته‌اند.

آقای [حمید] میرزاده آمد. گزارش پیشرفت بازسازی[مناطق جنگی] را داد. برای رفاه دانشجویان کمک و برای دانشگاه‌ها ارز گرفت. آقای [محمدحسین]رضایی، مدیر اجرایی حج[و زیارت] آمد و گزارش مراسم حج را داد. با آقای[سیدمهدی] امام جمارانی، [رییس سازمان اوقاف و امور خیریه]، اختلاف نظر دارند. خواستار

---

۱ - در بخشی از این سخنرانی آمده است: «این افتخارآمیز است که جوانان ما با شرکت در المپیاد ریاضی، بر همه کشورهای اروپای غربی و یا کشور پُرجمعیتی چون هند پیروز شوند و از آمریکا با آن همه جمعیت و امکانات آموزشی، مدال طلای بیشتری بگیرند. جوانان ما با کسب مدال‌های طلا، نقره و برنز در المپیادهای ریاضی و فیزیک، بی‌اساس بودن تبلیغات مسموم علیه ایران را به‌مردم دنیا ثابت کردند. مردم دنیا با مشاهده این پیروزی‌ها چاره‌ای جز اعتراف این حقیقت ندارند که در مقابل تبلیغات مسموم که می‌خواست ما را ضدعلم و موافق با تعطیل دانشگاه و مدرسه جلوه دهد، به‌گمراهی رفته‌اند. من همواره بر این باور بوده‌ام که جوانان ما با استعدادهای خود، استحقاق بسیاری دارند، اما متأسفانه جوانان مُستعد ایرانی با شرایط ظالمانه حاکم بر دنیا و کم‌توجهی‌های داخلی از حق خود محروم بودند و خوشبختانه با برنامه درستی که وزارت آموزش و پرورش برای شرکت در این المپیادها تنظیم کرده است، شاهد یک حرکت مثبت رو به‌کمال هستیم و اکنون به نقطه خوبی دست یافته‌ایم. ریاضیات و علوم پایه، نیاز جدی کشور است. ما در این علوم برای جبران گذشته هر قدر سرمایه‌گذاری کنیم به‌جاست، چرا که مغزهای متفکر کشور از این طریق تربیت می‌شوند. پیروزی دانش‌آموزان ممتاز ایرانی در این المپیاد، برای چهره انقلاب با ارزش است و تلفیق چهره علمی و چهره انقلابی کشور موجب کمال کشور خواهد شد. شما با پیروزی در این مسابقات که جنبه علمی محض دارد، نشان دادید که در ایران به‌علوم توجه جدی نشان داده می‌شود و این برای انقلاب، اسلام، مردم و جوانان بسیار خوب است. استعداد جوانان ما بسیار است و این پیروزی‌ها، گوشه‌ای از استعدادهای ملت ایران را نشان می‌دهد.» رجوع کنید ← کتاب «هاشمی‌رفسنجانی، سخنرانی‌های سال ۱۳۷۰»، دفتر نشر معارف انقلاب، ۱۳۹۲.

اهدای جوایز دانش آموزان برگزیده المپیاد فیزیک و ریاضی کشور

ملاقات با وزیر اقتصاد پاکستان

جدایی حج از اوقاف است. از صرفه‌جویی‌های ارزی گفت؛ حدود یکصد میلیون دلار مصرف کرده‌اند.

عصر آقای [محمود] واعظی، [معاون وزیر امور خارجه] آمد. در مورد کمک به آزادی گروگان‌ها صحبت شد. پیام آمریکایی‌ها را آورده بود که برای رفع سوءظن‌ها، مواضع‌شان را در مورد عراق و منطقه توضیح داده و برعدم سازش با صدام، تأکید کرده بودند.

شورای اقتصاد جلسه داشت. دربارهٔ تعرفه پُست و [ویزیت]پزشکان و قیمت داروها بحث شد؛ مانع گرانی شدم. می‌خواستند تعرفه‌ها و قیمت دارو بالاتر برود. آقای [مرتضی] الویری آمد. از تفسیر اخیر شورای نگهبان و احتمال حذف بعضی از تندروها، اظهار نگرانی کرد و چاره‌جویی نمود؛ خواست که کمک کنم.

شب بستگان مهمان‌مان بودند. با یادآوری گذشته‌ها و خاطره‌های دوران کودکی، مقداری خندیدیم.

سه‌شنبه ۸ مرداد | ۱۸ محرم ۱۴۱۲ ۳۰ جولای ۱۹۹۱

آقای انصاری، مسئول تعاونی [مصرف] طلاب قم آمد. گزارش کار تعاونی را داد؛ رشد خوبی کرده و حدود پنج‌هزار عضو دارد. کالاهای مصرفی مورد نیاز طلاب را با نرخ مناسب به آنها می‌دهد؛ حمایت خواست، حمایت کردم.

[آقای غلامرضا آقازاده]، وزیر نفت آمد. گزارش سفر به کره جنوبی و توافق بر سر ساخت مشترک مرکز تجارت بین‌المللی در تهران و فروش نفت و مشکلات وزارت در انجام فاینانس را گفت. مجمع عمومی [شرکت ملی صنایع]پتروشیمی جلسه داشت. مشکل فاینانس مطرح بود که حل شد. تراز شرکت و گزارش پیشرفت طرح‌ها را دادند.

عصر [آقای تراتوره]، وزیر معادن و منابع گینه آمد. نامه آقای کُنته رییس‌جمهور را آورد. مذاکرات مبتنی بر توسعه همکاری‌ها بود. آقایان [احمد]جنتی و [شیخ‌عباس]محفوظی آمدند. برای مساعدت به نمایندگان رهبری و همچنین رقبای

انجمن اسلامی دانشگاه‌ها[=دفتر تحکیم وحدت] استمداد کردند. گفتم سلامت انتخابات و بی‌طرفی عملکرد نظارتی باید مراعات شود.

شورای عالی انقلاب فرهنگی جلسه داشت. دربارهٔ طرح کمیته بین‌المللی شورای فرهنگی اجتماعی زنان و دفتر مربوط به امور [مشارکت]زنان مذاکره شد. جمعی معتقد به سِمَت معاونت رییس‌جمهور برای آن و جمعی سِمَت رییس دفتر بودند.

شب به خانه آمدم. [آقای آقازاده]، وزیر نفت، تلفنی دربارهٔ تشکیل شرکت مشترک اکتشاف نفت با شوروی برای اقدام در پاکستان سئوال کرد. با رهبری دربارهٔ مسایل جاری شورای عالی انقلاب فرهنگی و... تلفنی صحبت کردم. با [آقای غلامحسین کرباسچی]، شهردار تهران دربارهٔ آتش‌سوزی بازار صحبت کردم.[1]

چهارشنبه ۹ مرداد | ۱۹ محرم ۱۴۱۲ — ۳۱ جولای ۱۹۹۱

دانشجویان سطح دکترا و کارشناس ارشد داخلی و خارجی آمدند. دکتر [مصطفی]معین، [وزیر فرهنگ و آموزش عالی] گزارش داد. به مناسبت محرم، نوحه‌سرایی کردند. برایشان مفصلاً صحبت کردم و اوضاع کشور را توضیح دادم.[2]

---

۱ - پیش از ظهر روز ۷ مرداد ۱۳۷۰، آتش سوزی بزرگ و گسترده ای در بازار تهران به وقوع پیوست. در اولین لحظات وقوع این آتش سوزی که در انتهای بازار کفاش ها واقع در بارانداز امیر در بازار تهران روی داد، ماموران بیش از چهار واحد آتش نشانی با وسایل و تجهیزات لازم در منطقه حضور پیدا کردند. این آتش سوزی خسارات فراوانی وارد کرد. در آن زمان شایعاتی در خصوص عمدی بودن آتش سوزی و نظایر آن مطرح شد. در آن سال ها فعالیت های شهرداری تهران در مناطق مختلف شهر، از جمله منطقه بازار، موافقان و مخالفان بسیاری داشت.

۲ - در این ملاقات که ۳۰۰ تن از دانشجویان ایرانی شاغل به تحصیل در دانشگاه‌های داخل و خارج از کشور حضور داشتند، آقای هاشمی گفت: «اگر حرکت را به‌همان صورت که دو برنامه پنج ساله توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی پیش‌بینی شده است، ادامه دهیم و آرمان‌های امام (ره) و رهنمودهای مقام معظم رهبری را نصب‌العین قرار دهیم، می‌توانیم کشوری آباد که مایهٔ افتخار مسلمانان باشد، به‌دنیا عرضه کنیم. امور کشور در حال حاضر براساس برنامه پنج ساله انجام می‌شود و برای ما معلوم است که کشور در هر بخش تا پایان برنامه به کجا می‌رسد. این برنامه، در راستای سیاست‌های مصوب شورای‌عالی سیاست گذاری، در زمان حیات امام راحل و به‌دستور ایشان انجام شد و به تأیید ایشان رسید. به دلیل محدود بودن امکانات و فراوانی نیازها، امکان پرداختن به همه بخش‌ها در حد کامل ←

آقای [غلامعباس]زایری، نماینده بندرعباس آمد. از [آقای احمد خرم]، استاندار [هرمزگان] شکایت داشت. از تندروها انتقاد کرد و برای هرمزگان استمداد کرد. دکتر [علی] عنایت، نماینده خرم‌آباد آمد. از استاندار استان[لرستان] انتقاد داشت و خواستار تسریع سفرم به استان شد. تقاضا کرد، قبل از انتخابات چیز دیگری را گران نکنیم.

آقای [قاسم مهرزاد]صدقیانی، نماینده سلماس آمد. مواضع خود را توجیه کرد و تقاضا کرد که من شخصاً جواب انتقادات را ندهم و به وزرا واگذار کنم. [تندروها] از صحبت‌های دو خطبه اخیر نمازجمعه نگران شده‌اند. آقای [سعید]رجایی خراسانی آمد. مطابق معمول از افراطی‌ها انتقاد کرد و خواستار جلوگیری از تورم قبل از انتخابات شد؛ پیشنهادهایی هم داشت.

دکتر ولایتی، [وزیر امور خارجه]آمد. گزارش سفر به پاکستان را داد و سفر وزیر امورخارجه اندونزی را توضیح داد. از توافق بر سر مسأله افغانستان خوشحال است. [آقای علی العطاس]، وزیر امورخارجه اندونزی به ملاقات آمد. مذاکرات بیشتر دربارهٔ همکاری برای مسایل اسلامی، منطقه‌ای و جهانی بود.

عصر برای انجام کارهای عقب مانده، به جلسه هیات دولت نرفتم؛ تا ساعت هفت و نیم کار کردم. آقای [سید منصور]رضوی، معاونم آمد ودربارهٔ اصلاحات مورد نظرش در سازمان امورداری و استخدامی کشور توضیحاتی داد؛ این اصلاحات،

↲مطلوب میسر نیست و در هر بخشی احساس کمبود می‌شود. خاصیت برنامه اول این است که اولویت‌ها مشخص است و به هر بخش، با توجه به نیازهای عمومی کشور بها داده می‌شود. دولت جدید در شروع کار، با حدود پانصد میلیارد تومان طرح‌های نیمه تمام که به‌خاطر شرایط جنگی تأخیر در اجرا داشت و باعث تورم و هرز رفتن سرمایه‌ها و بالارفتن هزینه‌های اجرا بود، مواجه شد. طرح‌های نیمه تمام مجتمع عظیم فولاد مبارکه، کارخانه پتروشیمی، راه‌آهن بافق – بندرعباس، نمونه‌هایی از طرح‌های مهمی است که هم‌اکنون سرمایه‌گذاری عظیمی را به‌خود اختصاص داده و در صورت تکمیل و به بازار آمدن محصولات و بازدهی این طرح‌ها، روند توسعه اقتصادی کشور شتاب بیشتری خواهد گرفت. تنزل تولید ناخالص ملی و روند کاهش قدرت خرید مردم طی ده سال گذشته ۶۷ – ۵۷ که به‌دلیل مساله جنگ بوجود آمده بود و جهشی که اقتصاد کشور طی دو سال گذشته داشته، نشان می‌دهد، تنها راه بهبود وضعیت اقتصادی کشور و مردم بالارفتن قدرت و افزایش تولید در کشور است.» رجوع‌کنید ← کتاب «هاشمی‌رفسنجانی، سخنرانی‌های‌سال ۱۳۷۰»، دفتر نشر معارف انقلاب، ۱۳۹۲.

مورد مخالفت مدیرانش قرار گرفته است. سرشب برای گرفتن نایت‌گارد[1] به دندانپزشکی رفتم. یک دندان را هم پُر کردند. به خانه آمدم. در خانه کسی نبود. شام حاضری خوردم.

در گزارش‌ها، توافق [جرج بوش و گورباچف]، رؤسای جمهور آمریکا و شوروی، در محدود کردن سلاح‌های اتمی و کشف انبارهای جدید شیمیایی در عراق که در اظهارنامه عراق به سازمان ملل نیامده بود، جلب توجه می‌کند.

پنج‌شنبه ۱۰ مرداد | ۲۰ محرم ۱۴۱۲ ۱ آگوست ۱۹۹۱

[آقای حسین نصیری]، رییس سازمان خبرگزاری جمهوری اسلامی(ایرنا)، در مورد سیاست خبری نظرخواهی کرد و سپس گزارش سفر به چین را داد. مجمع تشخیص مصلحت نظام جلسه داشت. تعزیراتِ تخلفات در امور سجلّی تصویب شد. همچنین مسأله وکالت در دادگاه‌ها که مورد اختلاف مجلس و شورای نگهبان است، مورد بحث قرار گرفت ولی ناتمام ماند. خانواده، ناهار به دفترم آمده بودند.

عصر دکتر [علی اکبر]ولایتی آمد. در مورد سفر به ترکیه و شرکت در اجتماع وزرای امورخارجه کشورهای اسلامی و مسایل قابل طرح در آنجا مذاکره کردیم. قرار شد با پیشنهاد محکومیت دولت عراق همراهی کنند. همچنین قرار شد در مسأله فلسطین تحرک دیپلماتیک داشته باشیم.[2] به خانه آمدم. تنها بودم. وقت به استراحت

---

۱ - نایت‌گارد وسیله ای است شبیه دستگاه‌های نگهدارنده اُرتدنسی که فرد آن را هنگام خواب، برای محافظت دندان‌ها در دهان می گذارد. این دستگاه نعل اسبی شکل که می تواند از مواد سخت یا نرم (پلاستیک یا الاستیکی) ساخته شود، روی دندان های بالا و پایین فیت شده و با ممانعت از سایش دندانی، مانع صدمات مینایی، التهاب مفصل فک و لطمه به لثه و بافت های نگهدارنده دندان‌ها می‌شود. دستگاه‌های نایت گارد، معمولاً با قالب‌گیری از دندان‌ها به صورت خاص و برای یک شخص ساخته می شود، اما نمونه های آمادهٔ آن نیز با سایزهای مختلف وجود دارد.

۲ - «یاسر عرفات» رهبر فقید سازمان آزادیبخش فلسطین(ساف)، در این روز، در نامه‌ای به آقای هاشمی نوشت: «آمریکا تحت شعار فریبنده صلح، قصد دارد فقط مشکلات اسراییل در ارتباط با اعراب را حل کند و نه مشکلات فلسطینیان را. آقای عرفات در این پیام، صلح پیشنهادی از سوی آمریکا را ضداسلام، اعراب و به ویژه فلسطین

گذشت.

جمعه ۱۱ مرداد | ۲۱ محرم ۱۴۱۲ ۲ آگوست ۱۹۹۱

در خانه بودم. به اندازه کافی گزارش برای خواندن داشتم. عصر همشیره‌زاده نصرت آمد. شب، محسن[هاشمی، رییس دفتر بازرسی رییس جمهور] آمد و گزارشی از وضع سد لَتیان و لار و مسأله سوخت نیروگاه‌ها داد.

شنبه ۱۲ مرداد | ۲۲ محرم ۱۴۱۲ ۳ آگوست ۱۹۹۱

عفت برای سفر به رفسنجان، به فرودگاه [مهرآباد]رفت. ساعت هشت و نیم صبح به دفترم رسیدم. آقای [هادی]نژادحسینیان، [وزیر صنایع سنگین] آمد. برای جلوگیری از سوءاستفاده دلالان و محتکرها و جلوگیری از رشد بی حساب قیمت‌ها، اجازه گرفت تا مقداری از تولیدات صنایع سنگین را در بازار آزاد عرضه کنند. تأکید بر تولید بیشتر پروفیل کردم.

[آقای حسین صادقی]، سفیرمان در کویت آمد. اوضاع آنجا را گفت و خبر داد که کویتی‌ها به ما اطلاع داده‌اند که تحت فشار آمریکا، با دادن پایگاه دریایی به آمریکا موافقت نموده‌اند.آقای [مجید]عباسپور، [مشاور فنی رییس‌جمهور] آمد. گزارش سفر به رومانی و عدم دسترسی به اهداف خود در تهیه کالاها را داد و اجازه گرفت با کشور دیگری مذاکره شود. آقای [محمدحسن]اختری، سفیرمان در سوریه آمد. نیازهای لبنان و حزب‌الله و وضع سوریه و مسایل جاری آنجا را گفت.

[آقایان مرتضی نبوی، سیدمحمود دعایی، غفور گرشاسبی و مسیح مهاجری]، مدیران روزنامه‌های رسالت، اطلاعات، ابرار و جمهوری اسلامی آمدند. توضیحاتی دربارهٔ سیاست‌های اقتصادی و سیاست خارجی گرفتند؛ به نظرم جلسه مفیدی برای

خواند و از آقای هاشمی خواست، همچنان در دفاع از حقوق ملت فلسطین بکوشد.

توجیه جراید بود. در خصوص سیاست دولت گفتند و در خصوص ضعف اطلاع‌رسانی دولت در توجیه برنامه‌ها، چاره‌جویی کردند.

عصر شورای عالی امنیت ملی جلسه داشت. در مورد فعال‌تر شدن سپاه در کردستان، مذاکره و تصمیم‌گیری شد. در خصوص کنترل جراید، برای جلوگیری از نشر اخبار مزاحم امنیت ملی، قرار شد برای بولتن‌ها و اخبار سرّی، برنامه‌ای تهیه بشود. در موردآتش‌سوزی اخیر در بازار تهران هم بحث شد. شب به خانه آمدم. تنها غذا خوردم.

یکشنبه ۱۳ مرداد | ۲۳ محرم ۱۴۱۲ ۴ آگوست ۱۹۹۱

[کیم دال هیون]، معاون نخست‌وزیر کره شمالی به ملاقات آمد. از فشار آمریکا برای کشف امکانات اتمی آنها و مشروط کردن ژاپن برای پرداخت خسارت‌های زمان اشغال، به همین کشف را گفت و تأکید بر اجرای توافق‌نامه کالای ویژه نمود. تقاضا کرد که در همان ارتباط، نفت مورد نیاز آنها را پیشاپیش بدهیم؛ یک محموله را پذیرفتم و گفتم تا محموله بعدی، کالاهای مقابل مشخص شود.

آقای [عبدالحسین]وهاجی، [وزیر بازرگانی] و مهندس [مصطفی]هاشمی[طبا]، مسئول کمیته توسعه صادرات آمدند. آقای هاشمی از محکومیت اخیر به ده سال زندان، به شدت شکایت دارد و حق هم با اوست؛ خطی برخورد کرده‌اند. آقای وهاجی هم دربارهٔ مشکل اجرای مصوبه انحلال مراکز تهیه و توزیع کالا گفت.

دکتر [حسن]حبیبی برای امور جاری و مشورت دربارهٔ مصاحبه فردای خود آمد. عصر در جلسه هیات دولت شرکت کردم. کدپُستی سراسر کشور، نیاز دستگاه‌ها به نیروهای کیفی، بازسازی خرمشهر و سیمان در دستور بود.

شب مهمان رهبری بودم. دربارهٔ سپاه، انتخابات، تفسیر اخیر شورای نگهبان[1]،

---

۱ - در اصل ۹۹ قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران، آمده است که شورای نگهبان نظارت بر انتخابات مجلس خبرگان رهبری، ریاست جمهوری، مجلس شورای اسلامی و مراجعه به آرای عمومی را به عهده دارد. در زمان حضرت امام خمینی(ره)، این نظارت اعمال می شد اما در اول خرداد ماه سال ۱۳۷۰، این شورا که وظیفه تفسیر

ملاقات با معاون نخست وزیر کره شمالی

مصوبات شورای عالی امنیت ملی و تحرک دیپلماسی دربارهٔ فلسطین مذاکره کردیم. شب به دفترم رفتم و دیر وقت خوابیدم.

دوشنبه ۱۴ مرداد | ۲۴ محرم ۱۴۱۲ ۵ آگوست ۱۹۹۱

ساعت پنج و نیم بیدار شدم و دیگر نخوابیدم. کارها را انجام دادم و کتابخانه‌ام را نظم دادم. امروز ملاقات کنندگان، نمایندگان مجلس بودند. آقای [علی‌اصغر]جعفری اصفهانی، [نماینده لنجان اصفهان] آمد و اظهار وفاداری کرد و کمک خواست.

قانون اساسی را نیز عهده دار است، در پاسخ به نامه رییس هیات مرکزی نظارت شورای نگهبان بر انتخابات، نظارت مذکور در اصل ۹۹ قانون اساسی را استصوابی دانست و آن را شامل تمام مراحل اجرایی انتخابات، از جمله تایید و رد صلاحیت کاندیداها اعلام کرد. شورای نگهبان در این تفسیر خود نظارت استصوابی را تعریف نکرده، اما عملکرد شورای نگهبان، حوزه این نظارت را مشخص نموده است. مخالفان نظارت استصوابی چنین استدلال می‌کردند که اعضای این شورا به یکی از جناح های سیاسی نزدیک است و از این نوع نظارت برای اعمال نظر و تاثیر در انتخابات و حذف مخالفان جناحی استفاده خواهد کرد.

تقاضا کرد به تندروها بیشتر برسم که منزوی نشوند.

آقای [سید سجاد]حُججی، نماینده میانه آمد. از امام جمعه و فرماندار میانه شکایت داشت. اصولاً از قدیم این دعوا را داشته و درگیر است. آقای [مسلم]میرزاپور، نماینده رودبار آمد. گزارش وضع بازسازی [مناطق زلزله زده] و مشکلات را گفت. آقای فخرالدین حجازی، [نماینده تهران] آمد و مطابق معمول از کم توجهی به خودش گله کرد و کمک خواست.

آقایان [سید محمد]خاتمی با [اسدالله]بیات، مجید انصاری، [سید عبدالواحد]موسوی لاری و آشیخ حجت آمدند. از تعبیر شورای نگهبان و احتمال حذف نیروهای خط خودشان اظهار نگرانی نمودند و از من برای حل این مشکل استمداد کردند. گفتم با تفسیرکاری نمی‌شود کرد؛ حق شورای نگهبان است، گرچه ممکن است تفسیر درست نباشد. بیشتر باید تلاش کرد که خطی برخورد نکنند؛ البته امکان حذف بعضی‌ها هست.

عصر تا ساعت شش و نیم در دفترم کار کردم. به خانه آمدم. بچه‌ها هم آمدند. شام اینجا بودند.

سه‌شنبه ۱۵ مرداد | ۲۵ محرم ۱۴۱۲ ۶ آگوست ۱۹۹۱

در گزارش‌ها، اعتراف عراق به تولید سه گرم پلوتونیوم و اقدام به ساخت سلاح میکروبی جلب توجه می کنند. کارکنان شرکت هواپیمایی جمهوری اسلامی ایران [= هما]آمدند. آقای [حسن]شفتی، [مدیرعامل شرکت هما] گزارش داد و من صحبت تشویق آمیز نمودم.[1] گفتند در سال ۱۳۶۹در طول سی سال عمر شرکت، رکورد

---

۱ - در بخشی از این سخنرانی آمده است: «شرکت هواپیمایی جمهوری اسلامی ایران، با انجام ۱۴۰۰ پرواز، پُل عظیمی را بین ایران و عربستان سعودی برقرار کرد و بدون هیچ سانحه و یا حادثه‌ای، زائران خانه خدا را حمل کرد و این در حالی است که همه می‌دانند، برای اینکه به هواپیماها و یا نیروی انسانی فشاری تحمیل نشود، در چنین شرایطی هواپیما اجاره می کنند. قطعاً تلاش و مدیریت قوی، موجب این وضع است. همه می‌دانند که ما سال گذشته، همچنان با تحریم روبرو بودیم، ولی با این حال شما بیشترین پرواز را در همین سال داشتید و مسافرین و بارهای بیشتری را با

وسعت عملیات حمل و نقل شکسته شده است.

دو نفر از صنعتگران آمدند و مشکلات استفاده از فاینانس را گفتند. خانواده [مجید]تندگویان، [وزیر سابق نفت]آمدند و برای پیدا کردن ایشان استمداد کردند؛ عراقی‌ها مدعی مرگ او هستند. از اسرای کویتی هم اخیراً نقل شده که اثری از او در زندان دیده شده است.

مسئولین کمیته برگزاری کنفرانس فلسطین آمدند. گزارش پیشرفت کار دادند و مشورت کردند. این کنفرانس، قرار است در مهرماه تشکیل شود.

عصر محسن[هاشمی، رییس دفتر بازرسی رییس جمهور]، برای امور جاری و [گزارش بازرسی از] لزوم اجرای آزادراه تهران - شمال و... آمد. [آقای عبدالله نوری]، وزیر کشور برای مشورت دربارهٔ سفر به سوریه و مذاکره با حافظ اسد آمد.[1]

وجود این تحریم‌ها انتقال داده‌اید که این از استعداد و پشتکار مردم ایران حکایت می‌کند و در بقیه بخش‌ها نیز چنین تلاش‌هایی در جریان است. مردم ما مردمی قدرشناس و هوشمند هستند و فریب تبلیغات مسموم را نمی‌خورند و گواه این امر، حضور آنان در جبهه‌های جنگ تحمیلی، انتخابات و کمک برای دفاع مقدس و یاری رساندن به مناطق زلزله زده و یا سیل‌زده و یا آوارگان عراقی است. بر اساس گزارش وزیر راه و ترابری، در چهار ماهه امسال در حمل و نقل زمینی و راه‌آهن به ترتیب ۲۴ درصد و ۱۷ درصد رشد داشته‌ایم که این رشد به‌معنای تلاش مضاعف در کنار کمتر شدن برخی از مشکلات است.» رجوع کنید ← کتاب «هاشمی‌رفسنجانی، سخنرانی‌های‌سال ۱۳۷۰»، دفتر نشر معارف انقلاب، ۱۳۹۲.

۱ - در پیام آقای هاشمی به آقای حافظ اسد، رییس جمهور فقید سوریه، چنین آمده است:«با آرزوی کمال تندرستی و موفقیت برای آن برادر عزیز و شکوفایی و پیشرفت برای ملت برادر سوریه، فرصت دیدار برادر حجت‌الاسلام نوری وزیرکشور جمهوری اسلامی ایران از دمشق را مغتنم شمرده، به چند نکته اساسی درباره تحولات جاری در منطقه اشارت کلی می‌کنم تا در صورت صلاحدید، شرح مختصر قضایا توسط برادر نوری به‌استحضار جنابعالی رسیده و بالطبع نظرات حضرتعالی را نیز به تهران منتقل خواهند کرد. منطقه خاورمیانه از بهار سال جاری تا به‌امروز دقیقاً از موقعی که رژیم حاکم بر عراق، با نادیده گرفتن قواعد بین‌المللی و عدم استفاده از نصایح خالصانه شما و ما، مبنی بر عقب‌نشینی از کویت، بر مردم مظلوم عراق تحمیل کرده و منطقه حساس و استراتژیک ما را به میزان گسترده‌ای مورد تاخت و تازهای امریکا قرار داده که چنین وضعیتی نمی‌تواند نتیجه‌ای جز نگرانی عمیق در از بین بردن منطقه داشته باشد. به‌همین جهت شورای امنیت ملی جمهوری اسلامی ایران، در مقاطع مختلف بحران جاری، نسبت به تحولات فاجعه‌آمیز آن ابراز نگرانی کرده است.سرکوب ملت عراق در شمال و جنوب این کشور، نقض مکرر تمامیت ارضی و حق حاکمیت عراق به‌وسیله نیروهای بیگانه و احتمالات از هم پاشیدن وحدت سرزمینی این کشور،

[آقای غلامحسین کرباسچی]، شهردار تهران آمد. از فشارهای سیاسی علیه خودش گله داشت. [آقای علی فلاحیان]، وزیر اطلاعات آمد. دربارهٔ عراق و ضدانقلاب در خارج، گزارش اطلاعاتی داد. [آقای بیژن نامدار زنگنه]، وزیر نیرو آمد و گزارش قیمت فعلی برق را داد؛ گفتم برای مردم بگوید.

عصر به خانه آمدم. فائزه از کُره شمالی برگشته و راضی است. با آقای کیم‌ایل سونگ، [رهبر کره شمالی] ملاقات کرده و او ضیافت نهار به هیأت ایرانی داده است.

شب دکتر ولایتی، از استانبول تلفنی اجازه خواست که جلسه آینده وزرای امورخارجه سازمان کنفرانس اسلامی در ایران باشد؛ پذیرفتم.

عربده‌جویی‌های نیروهای غربی به‌رهبری امریکا در منطقه ما و آلت دست شدن سازمان ملل متحد در راستای تأمین اهداف احیاناً استعمارگرانه نیروهای غربی در این منطقه و بالاخره تلاش‌های مذبوحانه آمریکا برای تأمین بالاترین نوع منفعت برای رژیم صهیونیستی که در واقع بزرگترین برنده جنگ اخیر بشمار می‌آید، آنهم تحت پوشش انعقاد کنفرانس صلح، همه این مسایل در زمان خود، موجب اعلان رسمی نگرانی جمهوری اسلامی ایران بوده است. ما با اطمینان کامل از پایبندی جنابعالی به‌اصول و ضمن درک تحولات دراماتیک در صحنه بین‌المللی، از جمله خالی شدن این صحنه از حضور فعال مؤثر شوروی به‌عنوان ابرقدرت، عمیقاً نگران آنیم که مبادا منطقه خاورمیانه به‌سوی کمپ‌دیوید جدیدی در حرکت باشد که امت اسلامی و کشورهای عرب و به‌طور اخص ملت فلسطین، بازنده حقیقی و رژیم صهیونیستی برنده واقعی آن باشد. ما می‌دانیم برادران سوری با در پیش گرفتن تاکتیک جدید در پی اثبات این هستند که ملت‌های عرب، واقعاً خواهان صلح هستند و این رژیم صهیونیستی است که با صلح مخالفت می‌کند و همواره تلاش‌های صلح‌آمیز را به بن‌بست می‌رساند، ولی آیا اثبات چنین امری به‌این می‌ارزد که کشورهای عرب با حضور در کنفرانسی که اسرائیل با کمک امریکا شکل و شرایط آن را تعیین می‌کند، رسماً موجودیت رژیم صهیونیستی را به‌رسمیت بشناسد و بعد از آن مذاکرات، به‌علت سرسختی‌های اجتناب ناپذیر رژیم اشغالگر فلسطین، با بن‌بست مواجه خواهد شد و اسرائیل با نتیجه درخشان شناسایی از سوی همه اعراب، صحنه کنفرانس را ترک کند! در آن صورت استفاده دنیای عرب در چه خواهد بود و آیا صرف گفتن اینکه افکار عمومی جهان اینک قبول دارد که اعراب خواهان صلح هستند، ولی اسرائیل مخالف آن است، کدامین حق از دست رفته اعراب را باز خواهد گرداند. با توجه به‌مراتب ما ناچار از ابراز نگرانی عمیق هستیم. ولی به‌حکمت و درایت و وفاداری جنابعالی به‌اصول اطمینان داریم و امیدوار هستیم که نتیجه نهایی تحولات جاری چیزی جز خیر و صلاح امت اسلامی عموماً و ملت مسلمان فلسطین به‌طور اخص نخواهد بود.» رجوع کنید ← کتاب «هاشمی‌رفسنجانی، پیام‌های سال ۱۳۷۰»، دفتر نشر معارف انقلاب، ۱۳۹۲.

چهارشنبه ۱۶ مرداد | ۲۶ محرم ۱۴۱۲ ۷ آگوست ۱۹۹۱

آقای [علی]فلاحیان اطلاع داد که در فرانسه، [شاپور]بختیار[1]، [آخرین نخست وزیر رژیم پهلوی] و یکی از کارکنانش در محل اقامت خود[در پاریس] کشته شده است؛ تا شب خبری در این جهت در گزارش‌های جهانی نیامد.

اساتید و فارغ‌التحصیلان دانشکده روابط بین‌الملل وزارت امور خارجه آمدند. آقای علی‌محمد بشارتی، [قائم مقام وزیر امور خارجه]گزارش داد و من برایشان صحبت کردم.[2] آقای [حمید] میرزاده برای امور[منطقه آزاد]کیش و بازسازی و

---

۱ - شاپور بختیار (۱۲۹۳-۱۳۷۰) دبیرکل حزب ایران، عضو جبهه ملی، از بنیان‌گذاران نهضت مقاومت ملی پس از کودتای ۲۸ مرداد ۱۳۳۲ و آخرین نخست‌وزیر ایران، پیش از پیروزی انقلاب اسلامی بود. در ۱۵ دی ۱۳۵۷ با محمدرضا شاه پهلوی بر سر نخست‌وزیری به توافق رسید. با پذیرش نخست‌وزیری، هم‌مسلکانش در جبههٔ ملی، رأی به اخراج او و رد همکاری با دولت وی دادند. حکومت بختیار، نخستین دولت مخالف نحوهٔ حکومت شاه پس از کودتای ۲۸ مرداد بود. بختیار از آغاز به کار فعالیت سیاسی خود و در طول دوران نخست‌وزیریش همواره دکتر مصدق را رهبر خود می‌دانست و به پیروی از او تأکید می‌کرد. سرانجام با ورود حضرت امام(ره) به ایران و چندی بعد اعلام بی‌طرفی ارتش، دولتش در ۲۲ بهمن ۱۳۵۷ سقوط کرد. پس از آن، بختیار شش ماه در ایران مخفیانه زندگی کرد و در تیر ۱۳۵۸ به خارج از کشور فرارکرد. او در فرانسه به فعالیت علیه نظام نوپای جمهوری اسلامی ایران پرداخت. اولین سوءقصد ناموفق به جانش در تابستان ۱۳۵۹ رقم خورد. دومین ترور ۱۱ سال پس از آن، منجر به کشته‌شدن بختیار در سن ۷۷ سالگی در پاریس شد.

۲ - در بخشی از این سخنرانی آمده است: «در حال حاضر با تحولات سریعی که در جهان رخ می‌دهد، نیاز جمهوری اسلامی ایران به افرادی که بتوانند با تعهد و تخصص و آمادگی کامل با این دگرگونی‌ها مواجه شوند، بیشتر شده است. خصوصاً افرادی که در امر دیپلماسی و مذاکره از پختگی برخوردار بوده و بتوانند سنجیده عمل کنند، عملاً هم تاکنون چنین بوده است و به‌نظر می‌رسد که وزارت امور خارجه با پختگی خاصی عمل می‌کند که ناشی از سال‌ها تجربه و آزمایش بوده است. اکنون افرادی در وزارت امور خارجه وجود دارند که در مقایسه با دیپلمات‌های دیگر کشورها، از توان و قوه ادراک و تصمیم‌گیری قوی برخوردارند و من از این امر احساس رضایت می‌کنم. دانشجویان دانشکده روابط بین‌الملل از این مزیت برخوردارند که در دوران تحصیل می‌توانند از فضای موجود در وزارت خارجه و نمایندگی‌های خارج از کشور برای کارآموزی بهره‌برداری نمایند. سیاست ما کلاً براین است که از همه توان و نیرو در دستگاه‌های اجرایی کشور برای امور آموزشی استفاده نماییم و بدین لحاظ استفاده از امکانات وزارتخانه‌ها مانند وزارت امورخارجه در امر آموزش و تربیت نیروی متخصص را تشویق می‌کنیم. سیاست ما بر این است که دوره‌های کارشناسی ارشد و دکترا را گسترش دهیم، هر تعداد که بتوانیم از افرادِ با توانایی بالاتر استفاده کنیم، بازده بیشتری

ملاقات با فارغ التحصیلان دانشکده روابط بین الملل وزارت امور خارجه

مصارف ارزی آمد.

شورای عالی اداری جلسه داشت. تصویب شد که براساس سیاست تمرکززدایی، وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، بخشی از اختیاراتش را به مدیران استان‌ها واگذار کند. همچنین بر انحلال مراکز خرید و تهیه [و توزیع کالای] وزارت بازرگانی تأکید شد.

عصر در جلسه هیات دولت شرکت کردم. گزارش وزارت اطلاعات از عراق و بحث دربارهٔ وضع مالی دولت در دستور بود؛ سرانجام به این نتیجه رسیدیم که باید

خواهیم داشت. تسلط داشتن به زبان‌های دیگر، علاوه بر زبان فارسی، برای کار در حیطه سیاست خارجی مهم است. ما برای پیشبرد اهداف انقلاب اسلامی نیاز به افرادی داریم که هرکدام با یک و یا چند زبان رایج دنیا آشنا باشند و همچنین آموزش افراد مسلط بر یک زبان نادر دنیا، از وظایف دانشکده روابط بین‌الملل است. ما نیاز به پختگی داریم و با پشتوانه عقیدتی و انقلابی که در میان شما وجود دارد و با پتانسیل خوبی که کشور ما در دنیا دارد آینده نویدبخش است. و من امیدوارم که ثمرات تأسیس این دانشکده را در دیپلماسی وزارت خارجه در آینده بیشتر شاهد باشیم.» رجوع کنید ← کتاب «هاشمی‌رفسنجانی، سخنرانی‌های‌سال ۱۳۷۰»، دفتر نشر معارف انقلاب، ۱۳۹۲.

طبق برنامه اجرا شود.شب در دفترم ماندم. تا ساعت دو بامداد کار کردم و خوابیدم.

پنج‌شنبه ۱۷ مرداد | ۲۷ محرم ۱۴۱۲ ۸ آگوست ۱۹۹۱

بعد از نماز صبح تا ساعت ده کار کردم؛ بخشی برای امور دفتر و بخشی برای خطبه نمازجمعه فردا. مدیران وزارت اطلاعات آمدند. آقای [علی]فلاحیان گزارش داد و من در صحبت مفصلی، آنها را به مسایل اساسی توجیه نمودم.[1]

[آقای بیژن نامدار زنگنه]، وزیر نیرو و مسئولان طرح‌های آبی سیستان آمدند. گزارشی از وضع طرح مهار سیلاب‌های سیستان دادند و پیشنهاد کردند بخشی از مسیل سیستان تغییر مسیر داده شود؛ تأیید گرفتند. احتمال عکس‌العمل افغان‌ها می‌رود.

آقای دکتر [حسن]حبیبی برای امور جاری آمد. عصر تا ساعت پنج کار کردم و

---

۱ - در بخشی از این سخنرانی آمده است: «اهمیت مسئولیت کارکنان وزارت اطلاعات، طبعاً انتظار مسئولین را نیز از این پرسنل افزایش می‌دهد. هوشیاری و دقت عمل شما در انجام وظایف موجب آرامش خاطر مسئولین نظام است. از نخستین روزهای پس از جنگ، در بررسی مسایل و اولویت‌های کشور، به این نتیجه رسیدیم که مشکلات اقتصادی از سایر مسایل جدی‌تر به‌چشم می‌خورد. البته انقلاب ما یک انقلاب فرهنگی است، ولی بدون شک مشکلات اقتصادی آن هم در زمانی که به‌دلیل خاتمه جنگ انتظارات و توقعات مردم نیز افزایش یافته است، می‌تواند مسایل فرهنگی را تحت‌الشعاع قرار دهد. سنگینی خسارات جنگ و سایر مشکلات، مانند عقب‌افتادگی‌های آموزشی، حمل و نقل، تعطیلی کارخانجات، پروژه‌های عظیم اقتصادی معوق مانده که بیش از ۵۰۰ میلیارد تومان است و سال به‌سال نیز هزینه اتمام و راه‌اندازی آنان سیر صعودی دارد و همه اینها به تبع جنگ، بر این کشور تحمیل شده، کاری بس دشوار و خطیر در پیش روی ما قرار داده است. در شرایط کنونی، بدترین کاری که می‌شود، دلسرد کردن مردم است، در حالی که همه شاخص‌ها و علامت‌ها اصلاح اقتصادی را نشان می‌دهد. هدف شما باید حفظ سیاست‌های کلی نظام باشد. در شرایط حاضر، هدف دشمنان خارجی انقلاب این است که مشکلات اقتصادی را برای مردم بزرگ کنند و با گسترش این مساله، توطئه مأیوس نمودن مردم را از انقلاب به ثمر برسانند، تا مردم روحیه خود را از دست بدهند. باید در سطح کشور، مواردی مانند بوروکراسی و یا ایجاد معضلات اجتماعی و اقتصادی برای مردم را تحت نظر داشته و در همه زمینه‌ها سعی کنیم، در کمترین زمان ممکن مشکلات مردم را حل کنیم. در وزارت اطلاعات، باید سیاست‌های نظام مدنظر بوده و هدف اصلی، اجرای آن سیاست‌ها باشد.» رجوع کنید← کتاب «هاشمی‌رفسنجانی، سخنرانی‌های سال ۱۳۷۰»، دفتر نشر معارف انقلاب، ۱۳۹۲.

به خانه آمدم. بعد از ظهر، خبر کشته‌شدن [شاپور] بختیار و دستیارش منتشر شد و بازتاب وسیعی یافت. خبر آزادی مک‌کارتنی، گروگان انگلیسی، بازتاب وسیع‌تری دارد. عصر دکتر روحانی به منزل آمد؛ راجع به همکاری با کره شمالی و مسایل داخلی صحبت شد.

شب به رادیو آمریکا گوش دادم. بخش زیادی به کشته شدن بختیار اختصاص داشت. جمهوری اسلامی، رادیکال‌های ایران و رقبای سیاسی خودش در خارج مورد اتهام‌اند.

جمعه ۱۸ مرداد | ۲۸ محرم ۱۴۱۲ | ۹ آگوست ۱۹۹۱

در اخبار و گزارش‌ها، مسأله گروگان‌های لبنان و مرگ بختیار، با تفسیرهای گوناگون دربارهٔ آن، در صدر است. به گروگان‌گرفتن یک فرانسوی در بیروت و تهدید به قتل او در صورت آزادی گروگان دیگر غربی، قبل از آزادی اُسرای لبنان در دست اسراییل، مسأله جدیدی آفریده است.

برای اقامه نماز جمعه به دانشگاه تهران رفتم. برای خاموش کردن زلزله‌های گرانی که دامن زده می‌شود، خطبه مفصلی ایراد کردم.[1] عصر به مطالعه گزارش‌ها گذشت.

---

۱ - آقای هاشمی در خطبه اول، عملکرد دوساله دولت سازندگی را تشریح کرد و موفقیت های آن را در بخش های مختلف اقتصادی، اجتماعی، سیاسی و فرهنگی برشمرد. در خطبه دوم نیز تحلیلی در خصوص کنفرانس صلح خاورمیانه و نتایج آن به نمازگزاران ارایه شد. در بخشی از خطبه اول آمده است: «کار دولت بر این استوار است که پایه تولید اصلاح شود. منتها ما با یک مساله ای مواجه هستیم که دیگران هم آن را مطرح می کنند. ما هم در فکر آن هستیم. مواردی را می بینیم که با توجه به افزایش تولید مشاهده می شود یا کارخانه دارها یا تجار و یا کسبه محل، بی انصافی می کنند؛ این درست نیست. یعنی اگر بنا باشد که تولید کننده، یا تاجر، یا کاسب، با برنامه و با مردم همکاری نکنند، این موضوع دولت را وادار خواهد کرد که تصمیم دیگری بگیرد. اصل کار ما بر این قرار دارد که به تعادل برسیم و در بعضی موارد در آنجایی که به تعادل رسیده، قیمت ها خودشان سطح واقعی خودشان را پیدا می کنند. در خیلی جاها هست که تولید به اندازه کافی هست، اما به مردم زور می گویند و در این موارد اگر این انصاف را مراعات نکنند، ما بررسی خواهیم کرد و یک اقدام خشنی ممکن است نسبت به آنها صورت بگیرد. این اتمام حجت را ←

به وزارت امور خارجه گفتم که برای کمک به آزادی گروگان دیگر غربی فشار بیاورند و توجهی به تهدیدها نشود.

شنبه ۱۹ مرداد | ۲۹ محرم ۱۴۱۲ ۱۰ آگوست ۱۹۹۱

[آقای غلامرضا فروزش]، وزیر جهاد سازندگی، برای امور منابع طبیعی و مرغداری و سیاست توزیع مرغ و حل مشکل مسئولیت واگذاری زمین آمد؛ با وزارت کشاورزی اختلاف دارند.

سعید رفیق‌دوست آمد. برای کتاب‌های نقاشی کودکان کمک خواست. مدیران آموزش و پرورش آمدند. برایشان صحبت کردم.[1] آقای مهندس[میرحسین] موسوی

هم اینها امروز از من بشنوند.» رجوع‌کنید ← کتاب «هاشمی‌رفسنجانی، خطبه‌های جمعه سال ۱۳۷۰»، دفتر نشر معارف انقلاب، ۱۳۹۲.

۱ - در بخشی از این سخنرانی آمده است: «اگر آموزش و پرورش بتواند در پایان هر دوره تحصیلی افرادی متعهد و باسواد تحویل جامعه بدهد که یا وارد دانشگاه و یا جذب محیط‌های کاری و فنی شوند عظیم‌ترین تحول در جامعه ما رخ خواهد داد. اغراق نخواهد بود اگر گفته شود که سرنوشت و آینده هر کشوری در محدوده وظایف وزارت آموزش و پرورش رقم می‌خورد زیرا بخش عظیمی از نیروی جوان جامعه عمر خود را در آموزش و پرورش سپری می‌کنند و حتی خانواده‌ها نیز در این ارتباط به‌آموزش و پرورش وابسته هستند و همه ما در قبال برنامه‌ریزی و آینده نگری این نسل آینده‌ساز مسئولیم. هرگونه برنامه‌ریزی و اتخاذ تصمیمی در ارتباط با این وزارتخانه می‌تواند در سراسر کشور تاثیرات بسیاری داشته باشد، لذا مرتفع نمودن مشکلات آموزش و پرورش احتیاج به‌امکانات وسیعی دارد که به‌حمدالله روند پیشرفت کارها بسیار مثبت است. جوانان مستعدی که در مسابقات علمی جهان حتی کشورهای پیشرفته دنیا را پشت سر می‌گذارند حیف است که در مدارس دو یا سه شیفته در بعضی از مناطق تحصیل کنند و رفع این مشکل سرمایه عظیمی را می‌طلبد که امیدواریم بتدریج بر این مشکلات فائق آئیم که در این صورت می‌توان گفت آینده را تضمین کرده‌ایم. نقش خانواده‌ها و آموزش و پرورش در بُعد تربیتی نسل آینده بسیار مهم است. خانواده‌ها پشتوانه کار شما هستند و باید کودکان خود را سالم و بهره‌مند از تربیت خانوادگی به‌شما تحویل دهند و معلمان دلسوز و با ایمان نیز با بهترین روشهای آموزشی و تربیتی در پرورش و آموزش استعداد این کودکان تلاش نمایند. شغل معلمی، یک وظیفه الهی و ملکوتی است. جامعه ما هر مقدار از این انسان‌های صالح و خوش‌فکر بیشتر داشته باشد قطعاً نسل آینده را بهتر خواهد ساخت. توسعه فضاهای آموزشی و رسیدگی به‌وضع کارمندان یکی از مسایل بسیار عمده می‌باشد که با توجه به امکانات موجود کشور و اولویتی که برنامه‌های دولت به‌این امر اختصاص داده است سعی

آمد. دربارۀ سیاست‌های اقتصادی و انتخابات و نظارت شورای نگهبان صحبت داشت. برای مسافرت و فعالیت هایی در زمینه مهندسی اجازه خواست.

دکتر هاشمی[گلپایگانی]، برای دستور شورای عالی انقلاب فرهنگی آمد و از صحبت دیروز نماز جمعه تشکر کرد. عصر دکتر ولایتی آمد و گزارش کنفرانس [وزیران امور خارجه سازمان کنفرانس اسلامی در] استانبول را داد و دربارۀ مسأله بختیار و گروگان‌ها در لبنان صحبت شد.

شورای عالی امنیت ملی جلسه داشت. دربارۀ اجرای قطعنامه ۵۹۸ و مسأله بختیار و حمله ترکیه به کردهای عراق مذاکره شد. شب با احمدآقا مهمان رهبری بودیم؛ دربارۀ همان مباحث شورا صحبت کردیم.

یکشنبه ۲۰ مرداد | ۳۰ محرم ۱۴۱۲ | ۱۱ آگوست ۱۹۹۱

[آقای مستفیض الرحمان]، وزیر امورخارجه بنگلادش آمد. مقداری از وضع داخلی آنها و وضع پرونده [ژنرال حسین]ارشاد، رییس‌جمهور زندانی‌شان پرسیدم.[1] درخواست پذیرش نیروی کار بیشتری از کشورشان داشت. فقیر و پرجمعیت هستند. بر همکاری در حفظ حقوق فلسطینی‌ها تکیه کردم.

داریم با تلاش بیشتری این مشکلات را پشت سر بگذاریم.» رجوع‌کنید← کتاب «هاشمی‌رفسنجانی، سخنرانی‌های‌سال ۱۳۷۰»، دفتر نشر معارف انقلاب، ۱۳۹۲.

۱ - ژنرال حسین محمد ارشاد در سال ۱۳۶۲ خود را رییس‌جمهور بنگلادش خواند. به دستور ارشاد، انتخابات مجلس در ۱۷ اردیبهشت ۱۳۶۵برگزار گردید. وقتی نتیجه‌انتخابات به‌نفع حزب ارشاد، تمام شد، عوامی‌لیگ و احزاب دیگر، دولت را به تقلب درانتخابات متهم‌کردند. ارشاد در ۶ شهریور ۱۳۶۵از فرماندهی ارتش استعفا کرد تا بتواند در انتخابات ریاست جمهوری شرکت کند. او در این انتخابات به ریاست جمهوری رسید. تظاهرات احزاب مخالف در سراسر بنگلادش، ارشاد را ناگزیر ساخت که مجلس را منحل کند و انتخابات مجلس چهارم را برگزار نماید. در این انتخابات حزب ملی ارشاد بیشتر کرسی‌ها را به دست آورد. با فزونی یافتن اعتراضات و تظاهرات، ارشاد در ۶ آذر ۱۳۶۹حالت فوق‌العاده اعلام کرد، اما ارتش حمایت چندانی نکرد و او مجبور شد در ۱۵آذر همان سال قدرت را به دولت موقت بی‌طرف واگذار نماید. حسین محمد ارشاد و همسرش در ۲۱ آذر همان سال دستگیر شدند. ارشاد در ۱۹ دی ۱۳۷۵ با قید ضمانت، از زندان آزاد شد.

[آقای سید مجتبی ارسطو]، سفیرمان [و نماینده دایم جمهوری اسلامی نزد دفتر سازمان ملل] در اتریش آمد. توضیحاتی دربارهٔ دفاتر متعدد بین‌المللی موجود در وین و امکان بهره‌جویی از آنها را داد؛ دفتر ایران تازه تأسیس است. [آقای بهمن حسین‌پور]، سفیرمان در اتیوپی آمد. گزارش وضع آنجا و حکومت جدید و مردم را داد و پیشنهاد حضور اقتصادی و فرهنگی قوی‌تر در آنجا را داشت.

آقای [علیرضا]علوی تبار آمد. از پایین آمدن مرتبه شغلی‌اش گله داشت. آقای مسیح مهاجری، [مشاور اجتماعی رییس جمهور] آمد دربارهٔ مسایل اقتصادی و فرهنگی و ضرورت حرکت فرهنگی قوی‌تر و شیوه‌های مبارزه با کجروی‌های اقتصادی و فرهنگی را گفت.

در گزارش‌ها، ملاقات [آقای خاویر پرز دکوئیار]، دبیرکل سازمان ملل با مک‌کارتنی، گروگان آزاد شده انگلیسی، برای گرفتن نامه جهاد اسلامی در پایگاه هوایی و آزادی گروگان‌های آمریکایی و فرانسوی مورد توجه است.

عصر در جلسه هیات دولت شرکت کردم. دربارهٔ امور اقتصادی و قیمت‌ها بحث بود و سیاست جاری دولت تأیید شد؛ راه دیگری برای اصلاح امور به چشم نمی‌خورد.

شب مهمان آیت‌الله خامنه‌ای بودم. دربارهٔ شهرداری تهران، جلسه روز چهارشنبه ایشان، مسایل اقتصادی و انتخابات آینده مذاکره شد. دیر وقت به خانه رسیدم. کسی در خانه نبود.

دوشنبه ۲۱ مرداد | ۱ صفر ۱۴۱۲ ۱۲ آگوست ۱۹۹۱

آقای [علی]موحدی ساوجی، [نماینده تهران] آمد. درخواست سفر به ساوه را داشت. دربارهٔ ضرورت اجرای برنامه و مواظبت حال محرومان و گرفتن شعار از دست شعاریون گفت.

آقای [رمضان]روحانی‌نیا، نماینده بیضاء[=سپیدان] آمد. اظهار وفاداری کرد و از خط مشی راست‌ها و چپ‌ها اظهار نگرانی و چاره‌جویی برای سازمان‌دهی میانه‌روها

داشت. آقای [خدانظر] قاسمی، نماینده دشستان آمد. برای عمران بوشهر استمداد کرد. آقای [کامل]خیرخواه، نماینده لاهیجان آمد و ضمن ابراز وفاداری، برای حل اختلافات استمداد کرد و خواست که به [آقای زین العابدین قربانی] امام جمعه بگوییم، با او مخالفت نکند. برای اعزام فرزندش به پاکستان استمداد کرد.

آقایان [غلامرضا]رضوانی و سعید امانی آمدند. از زورگویی شهردار تهران شکایت داشتند. ظهر خانواده و بستگان در دفترم بودند. عصرآقای وهاجی[وزیر بازرگانی] آمد. برنامه ایجاد شش نمایشگاه در شهریورماه، برای عرضه کالاهای مورد نیاز مردم را گفت و مشکل خود با سران بازار را، که توصیه به مدارا نمودم.

شورای اقتصاد جلسه داشت. دربارهٔ بهای ارز سرمایه‌گذاری‌ها مذاکره طولانی شد؛ به جایی نرسیدیم. تا ساعت نُه ونیم کار کردم و به خانه آمدم.

سه‌شنبه ۲۲ مرداد | ۲ صفر ۱۴۱۲ ۱۳ آگوست ۱۹۹۱

پدر شهید علی هاشمی، فرمانده مفقودالاثر سپاه آمد و یک ماشین خواست. آشیخ عباس پورمحمدی آمد. اوضاع رفسنجان را گفت. از احتمال دخالت خطی آموزش و پرورش کرمان در انتخابات، اظهار نگرانی کرد و دربارهٔ انتخابات رفسنجان صحبت کرد. آقای [محسن]دعاگو آمد. پیشنهادهایی دربارهٔ امور اقتصادی و فرهنگی داشت و از برنامه‌های دولت ستایش کرد.

جمعی از بازاریان قم آمدند و برای امور خیریه استمداد کردند. از شیوه گرفتن مالیات شکایت داشتند و از احتمال سخت‌گیری در اجرای طرح اطراف حرم، اظهار نگرانی کردند. آقای [ابوالفضل]توکلی‌بینا، [مشاور بازرگانی رییس‌جمهور] آمد؛ مطابق معمول از شهرداری‌تهران و وزارت بازرگانی شکایت داشت.

آقایان [حبیب‌الله]عسگراولادی، [سعید]امانی، [ابوالفضل حاج]حیدری، [سیداصغر]رُخ‌صفت و [حبیب‌الله]شفیق آمدند. پیشنهاد همکاری برای انتظام امور توزیع، به عنوان ریش سفیدی بین دولت و اصناف دادند و از متحد شدن اصناف خیّر گفتند. گفتم طرحی بیاورند.

آقای [محمد] شیرازی از دفتر نظامی رهبری آمد. نامه رهبری را آورد که در مورد تنبیه مسامحه‌گران در برخورد با اشرار شرق کشور، براساس بازرسی ایشان بود. عصر آقای [عبدالله]نوری آمد و گزارش سفر به سوریه را داد؛ به این نتیجه رسیده است که سوریه محکم است.

در جلسه شورای عالی انقلاب فرهنگی شرکت کردم. آیین‌نامه انجمن‌های اسلامی دانشجویان به صورتی تصویب شد که انحصاری نباشد و تشکل‌های متعدد مجاز باشد. این مصوبه، گروه تحکیم وحدت و تندروها را ناراحت می‌کند که انحصارشان از دست می‌رود.

دکتر ولایتی آمد. برای شرکت در مراسم اعطای نشان صلح که در ایتالیا به او و جمعی از شخصیت‌های جهانی داده می‌شود، اجازه خواست. آقایان دکتر [مصطفی]معین، [وزیر فرهنگ و آموزش عالی] و دکتر [رضا] ملک‌زاده، [وزیر بهداشت، درمان و آموزش پزشکی] آمدند و از رییس سازمان برنامه و بودجه شکایت کردند.

چهارشنبه ۲۳ مرداد | ۳ صفر ۱۴۱۲ — ۱۴ آگوست ۱۹۹۱

ساعت هشت صبح به دفترم رسیدم. تا ساعت ده کارها را انجام دادم. آقای آقازاده، [وزیر نفت] آمد. برای ابلاغ پیام من به برخی از سران دربارهٔ فلسطین و نفت و شرکت‌شان در بازسازی ایران، عازم کشورهای جنوب خلیج فارس است. دربارهٔ کیفیت مذاکرات توجیهش کردم و موافقت کردم که محسن با او برود.

به دفتر رهبری رفتم. با هم به حسینیه رفتیم. مدعوین، شخصیت‌ها و مدیران سه قوه بودند. ابتدا من و سپس رهبری صحبت کردیم.[1] نماز ظهر و عصر را جماعت

---

۱ - آقای هاشمی در این مراسم گفت: «ما مرحله اساسی و مشکل پس از جنگ را پشت سر گذاشته ایم. گزارش اقتصادی بانک مرکزی، درستی سیاست ها و واقع بینامه بودن برنامه ها را نشان می دهد. ما با اداره صحیح کشور و پرهیز از مشکل آفرینی برای مردم، می توانیم پول، ابزار و نیروی کارآمد را که سه نیاز عمده محسوب می شوند، به دست آوریم و به واسطه حُسن نیت شخصیت‌های انقلاب، تردیدی در امکان ادامه این راه نداریم.»

دیدار با رهبر معظم انقلاب اسلامی

خواندیم. برای ناهار نماندم و به دفترم رفتم. صحبت‌های آیت الله خامنه‌ای، در توصیه به اتحاد و پرهیز از نزاع و تجمل و تلاش برای جلب اعتماد مردم بود.

عصر دولت جلسه داشت. نزدیک غروب، آقای کمال خرازی، [نماینده دایم ایران در سازمان ملل] آمد. گزارش مذاکرات و تفاهم با دبیرکل دربارهٔ کمک به آزادی گروگان‌ها را گفت. [آقای خاویر پرز دکوئیار، دبیرکل سازمان ملل]، پذیرفته است که در مقابل کمک ایران به آزادی گروگان‌ها، به اجرای بند ۶ قطعنامه ۵۹۸ که مربوط به معرفی متجاوز است، حق ما را ادا کنند و عراق را متجاوز معرفی نماید؛ تشویقش کردم. تاکنون مسأله خوب پیش‌رفته است. اجازه خواست که در آمریکا در جهت جا انداختن نظرات‌مان، لابی ایجاد کند.

به خانه آمدم. کسی در خانه نبود. خودم تخم‌مرغ پختم و شام خوردم. عفت به منزل خانم نقاش رفته بود. آمد و از آنجا برایم شام آورد؛ شام نذری است، کمی خوردم. با آقای [علی] فلاحیان، در خصوص [حواشی] قتل بختیار صحبت کردم.

پنج‌شنبه ۲۴ مرداد | ۴ صفر ۱۴۱۲ ۱۵ آگوست ۱۹۹۱

[آقای ابراهیم المنقوش]، فرستاده ویژه معمر قذافی، [رهبر جماهیر عربی لیبی] آمد. دعوت او را برای شرکت در مراسم افتتاح طرح مهم نهر صناعی[= رودخانه بزرگ مصنوعی] آورد و توضیحاتی داد. به ایهام برگزار کردم؛ بنا ندارم شرکت کنم.

آقای سید احمد موسوی، [سفیر ایران در بیروت] آمد؛گزارشی داد. دربارهٔ کمک به آزادی گروگان‌ها در لبنان سئوالاتی داشت. مجمع تشخیص مصلحت نظام جلسه داشت. ظهر آقای [عباس واعظ]طبسی‌آمد. با هم ناهار خوردیم. برای دریافت مطالبات آستان‌قدس از ارگان‌های دولتی استمداد کرد. دربارهٔ مسایل جاری صحبت کردیم. اصرار برسفرم به مشهد داشت. از افراطی‌ها انتقاد کرد.

عصر آقای [سید عبدالله]شیرازی، امام جمعه مشهد آمد. دربارهٔ مسایل مشهد و اختلافات صحبت شد. با هلی‌کوپتر به محل سد لتیان رفتم. بچه‌ها هم آمدند. مقداری شنا و استراحت کردم. آب دریاچه سد، به سرعت در حال کم شدن است و

ورودی آب بسیار کم است.

جمعه ۲۵ مرداد | ۵ صفر ۱۴۱۲ ۱۶ آگوست ۱۹۹۱

کار زیادی با خودم آورده بودم که خیلی به استراحت نرسیدم. فقط پیش از ظهر، در محوطه کمی پیاده‌روی کردم.

محسن[هاشمی، رییس دفتر بازرسی رییس جمهور]آمد و گزارش‌هایی از بازرسی‌های خود دربارهٔ سوخت نیروگاه‌ها، توزیع مرغ و گازسوز کردن کارخانجات داد. دربارهٔ سفر به کشورهای جنوب خلیج فارس سئوال کرد؛ همراه آقای آقازاده، [وزیر نفت]، پیام من را برای سران این کشورها می‌برند.

عصر به خانه آمدم. وزیر اطلاعات اطلاع داد که مشکلی برای [آقای علی وکیلی راد]، یکی از افرادش در سوییس پیش آمده و نمایندگی همکاری نکرده، ولی بعداً مشکل رفع شده است.

شنبه ۲۶ مرداد | ۶ صفر ۱۴۱۲ ۱۷ آگوست ۱۹۹۱

در مسیر به ورزشگاه شیرودی رفتیم و در اجتماع کانون‌های فرهنگی و تربیتی شرکت نمودم. برای آنها صحبت کردم؛ اجتماع پرشوری بود[1].

---

۱ - آقای هاشمی در سخنرانی خود، ضمن قدردانی از اقدام وزارت آموزش و پرورش در تشکیل کانون‌های تربیتی و فرهنگی گفت: «موفقیت دو سه سال گذشته این کانون‌ها نویدبخش یک حرکت سالم و سازنده در کشور ماست. همه بخش‌های مردم و در همه سنین نیاز به‌امور تربیتی و فرهنگی دارند اما شما نوجوانان بیش از همه به‌این امر نیاز دارید و سرمایه‌گذاری در همه بخش‌های فرهنگی مفید و سازنده است و این سرمایه‌گذاری در بخش مربوط به جوانان از همه جا کارسازتر است. ارزیابی ما از کشور این است که کفه فرهنگی ما نسبت به کفه مادی وضع بهتری دارد. ما به‌خاطر جنگ کمبودهای فراوانی در بعد مادی داریم ولی همان جنگ بعد فرهنگی ما را تقویت کرد. در دوران جنگ بسیاری از مراکز فرهنگی کانون‌های فرهنگی و اردوهای پیش‌آهنگی به نیروهای جهادگر اختصاص یافت و طبعاً بسیاری از برنامه‌های فرهنگی اجرا نشد، اما همین که دانش‌آموزان ما پیکر شهدا را تشییع می‌کردند و یا هم‌رزمان خود را بدرقه می‌نمودند و با مشاهده فداکاری‌ها و ایثارگری‌های زمان جنگ بعد معنوی‌شان تقویت شد. در دوران ←

به دفترم رفتم. آقایان [سید علی اکبر]ابوترابی، [نماینده ولی فقیه در امور آزادگان] و [عباسعلی]وکیلی، [رییس ستاد امور آزادگان] همراه با آزادگان استان تهران آمدند. اعتراضاتی به شیوه اداره ستاد آزادگان مطرح بود. در جلسه شرکت کردم. برایشان صحبت نمودم.[1] بعضی از حضار، مؤدبانه از آقای وکیلی انتقاد داشتند و او دفاع کرد.

عصر دکتر [علی اکبر]ولایتی و [سیدکمال]خرازی آمدند. راجع به کمک به آزادی گروگان‌ها صحبت کردند. در جلسه شورای عالی امنیت ملی شرکت کردم.

سازندگی باید به بعد مادی زندگی مردم توجه شود ولی اگر بعد مادی زندگی را بدون توجه به بعد معنوی اصلاح کنیم بعد از چند سال متوجه خواهیم شد معنویت در جامعه ما تنزل کرده است. که اگر خدای ناکرده چنین اتفاقی رخ دهد هیچ‌کس نخواهد توانست این کشور را اصلاح کند و کشور ما به‌یک جامعه تهی از معنویت همانند جوامع غربی تبدیل خواهد شد لذا باید به‌طور جدی توجه کنیم که بعد معنوی از بعد مادی عقب نیفتد. امروز مراکز فرهنگی امور تربیتی و کانون‌های فرهنگی، آمادگی انجام این وظیفه را دارند. با توجه به‌مشکلات مادی که در همه زمینه‌ها داریم پشتیبانی مادی از امور فرهنگی همانند سایر بخشهای کشور انجام خواهد شد و ما از مسئولان تربیتی و فرهنگی و جوانان انتظار داریم روحیه فرهنگی و انقلابی خود را تقویت کنند.»رجوع‌کنید← کتاب «هاشمی‌رفسنجانی، سخنرانی‌های‌سال ۱۳۷۰»، دفتر نشر معارف انقلاب، ۱۳۹۲.

۱ - در بخشی از این سخنرانی آمده است: «آزادگانی که در مقابل دشمن خم به‌ابرو نیاوردند، در مقابل کمبودها و مشکلات جاری کشور با شعور و آگاهی تمام برای سازندگی و جبران کمبودها تلاش خواهند کرد. مسئولین کشور افتخار دارند که به آزادگانی که در جبهه‌ها و در مقابل دشمنان ایستادگی کردند خدمت کنند و در دوران سازندگی کشور از وجود این عزیزان متعهد استفاده نماید. مسئولین باید با صبر و تلاش، عقب‌افتادگی آزادگان در زمینه تحصیل، اشتغال و سایر کمبودها را جبران کنند. هنوز تلخی عدم آزادی تعدادی از اسرا در کام مسئولین و مردم وجود دارد. امیدوارم سایر اسرا نیز آزاد شده و به میهن خود بازگردند. امروز مظلومیت و حقانیت ایران به‌اثبات رسیده است. هرکس تاریخ جنگ تحمیلی را بخواند اعتراف می‌کند که جمهوری اسلامی ایران قهرمان است و توانسته پس از بیرون راندن دشمن حقوق خود را بدست آورد. کسب عزت و عظمت اسلام، روز به روز در حال تحقق است. تمامی خواسته‌های جمهوری اسلامی ایران برای اثبات متجاوز بودن عراق، بازگرداندن سایر آزادگان و گرفتن خسارت جنگ در حال تحقق می‌باشد. دشمنی که چهره‌اش برای تمام دنیا روشن شده و با سیاست بد، استقلال، تمامیت ارضی، اقتصاد، ارتش و همه امکانات عراق را دچار صدمات فاحشی کرده است. «رجوع‌کنید← کتاب «هاشمی‌رفسنجانی، سخنرانی‌های‌سال ۱۳۷۰»، دفتر نشر معارف انقلاب، ۱۳۹۲.

سخنرانی در جمع مسئولین کانون های فرهنگی و تربیتی سراسر کشور

دربارهٔ پناهندگان نظامی عراق، تصمیم گرفته شد، به تدریج اجازه مراجعت به عراق داده شود و شرق دژ باکری در خوزستان آزاد شود. دربارهٔ تبلیغات بی‌دروپیکر سیاسی که مشکلات جاری را بزرگ جلوه می‌دهد، بحث شد. به خانه آمدم. کسی در خانه نبود. تخم‌مرغ پختم؛ خوردم و خوابیدم.

یکشنبه ۲۷ مرداد | ۷ صفر ۱۴۱۲   ۱۸ آگوست ۱۹۹۱

[آقای ایاز مُطلّب‌اوف]، رییس‌جمهور آذربایجان شوروی آمد. مذاکرات طولانی داشتیم. مدعی است وضع آن جمهوری، از سایر جمهوری‌های شوروی بهتر است. برخلاف آنهای دیگر، تولید در اینجا کمتر افت کرده و وضع رابطه با مردم بهتر است و آماده است انتخابات مستقیم انجام دهد. علاقه‌مند به توسعه روابط با ایران هستند.

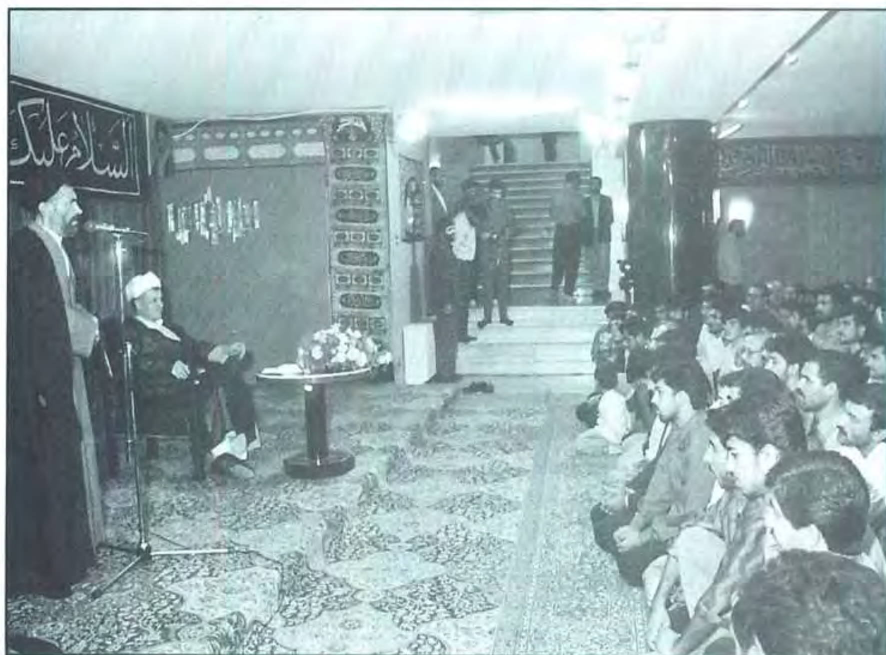

ملاقات با رییس جمهور آذربایجان

ملاقات با سید عباس موسوی، دبیر کل جنبش حزب الله لبنان

دیدار با مسئولان ستاد رسیدگی به امور آزادگان

[آقای سید عباس موسوی دبیرکل و دیگر اعضای] شورای رهبری حزب‌الله لبنان آمدند. تحلیلی از منطقه لبنان ارایه دادند. من هم نظراتی ارایه کردم. شورای پشتیبانی نهضت سوادآموزی جلسه داشت. قول کمک بیشتر برای جذب افراد بیشتر، در حدود سه میلیون نفر در سال جاری دادم. پیشنهاد اعلان زمان ختم کار برای چند سال دیگر مطرح بود. آقای [سیروس] ناصری، سفیرمان در ژنو آمد. در مورد مذاکرات با سازمان ملل، گروگان‌ها و مذاکره با برزان تکریتی،[برادر صدام حسین]، سئوالاتی داشت.

عصر در جلسه هیات دولت شرکت کردم. شب مهمان آیت‌الله خامنه‌ای بودم. دربارهٔ آیین‌نامه مجمع تشخیص مصلحت، وکیل در دادگاه‌ها، آیین‌نامه ماشین‌های دولتی، مسایل فلسطین و روحانیت مذاکره شد.

دوشنبه ۲۸ مرداد | ۸ صفر ۱۴۱۲ ۱۹ آگوست ۱۹۹۱

اول وقت خبر رسید که آقای میخاییل گورباچف در شوروی برکنار شده و گروهی از سران حزب و ارتش و کا.گ.ب، به ریاست گنادی‌یانایف، معاون گورباچف سررشته کار را به‌دست گرفته‌اند.

اخبار بعدی نشان داد که آزادی‌خواهان ضدکمونیست، و در رأس آنها بوریس یلتسین، مخالفت خود را اعلان کرده‌اند و آن اخبار باعث سقوط سهام در بورس‌های عمده جهان و بالا رفتن ارزش نفت و طلا شده است.

آقای[محمدجواد] لاریجانی آمد. در این‌باره صحبت کردیم. برای مرکز تحقیقاتش[= مرکز تحقیقات فیزیک نظری و ریاضیات] کمک خواست. آقای محسن رضایی، [فرمانده کل سپاه] آمد. گزارش طرح‌های عمرانی کشورکه توسط [قرارگاه سازندگی خاتم الانبیا(ص)] سپاه انجام می‌شود را داد؛ خیلی زیاد است: حدود ده میلیارد تومان. دربارهٔ مسایل شوروی و تأثیرات احتمالی مذاکره شد.

دکتر حبیبی، [معاون اول رییس‌جمهور] آمد. دربارهٔ مسایل جاری کشور مذاکره شد. اعضای کمیسیون برنامه و بودجه مجلس آمدند. در خصوص ضرورت ادامه

حمایت از برنامه و موارد قوت و ضعفِ عمل به برنامه و لزوم قیمت گذاری صحبت شد. از تشدید مشکلات اقتصادی بخش‌های محروم نگران هستند. گفتم با تاسیس دفتر مناطق محروم و برنامه جامع برای آب و برق و گاز و راه و مدرسه و اشتغال، می‌توان به آینده مناطق محروم و روستاها امیدوار بود و از نمایندگان مجلس انتظار مساعدت داریم.

عصر شورای اقتصاد جلسه داشت. سیاست‌های بودجه سال ۱۳۷۱ و نیاز شرکت‌های اتوبوس‌رانی داخل شهری بحث شد. سپس شورای امنیت ملی، برای بررسی پیامدهای کودتا در شوروی جلسه داشت؛ نظر همه این است که وضع جدید در شوروی، در مجموع در شرایط فعلی به نفع ایران است؛ هم از لحاظ سیاسی و هم از لحاظ اقتصادی و مراقبت بیشتری لازم است. شب به خانه آمدم.

سه‌شنبه ۲۹ مرداد | ۹ صفر ۱۴۱۲ ۲۰ آگوست ۱۹۹۱

در گزارش‌ها مسایل شوروی در رأس است. مخالفت‌های زیادی در داخل و خارج علیه کودتاگران شروع شده و یلتسین مهم‌ترین مرکز مخالفت‌ها است؛ خشونتی از سوی آنها بروز نکرده است.

آقای [سید محمد]اصغری، [مدیر موسسه کیهان] آمد. از وضع اداره کیهان ناراضی است و از اینکه آقای [مهدی]نصیری از سوی رهبری تقویت می‌شود، ناراحت است. برای کناره‌گیری مشورت کرد، ولی میل ندارد. دکتر [عبدالله]جاسبی، [رییس دانشگاه آزاد اسلامی] آمد و طرح ساخت دانشگاه بزرگ آزاد اسلامی در غرب تهران را توضیح داد؛ با حدود یک میلیون متر مربع ساختمان و یکصدوبیست هکتار زمین در جای مناسب در شمال شرق کن[= پونک] واقع است.

[آقای عبدالحسین وهاجی]، وزیر بازرگانی همراه مدیران آمدند. برایشان مفصلاً صحبت کردم و مسأله قیمت گذاری و کنترل را مطرح نمودم.[1] آقای موحدی برای

---

۱ - در بخشی از این سخنرانی آمده است: «یکی از روش‌های اصولی حل مشکلات توزیع داخلی، گسترش مراکز فروش زنجیره ای جامع است. این فروشگاه‌ها می‌توانند عمده کالاهای مورد نیاز مردم را به قیمت مناسب و

امور حفاظت و محافظان آمد.

عصر دکتر [محمدحسین]عادلی و دکتر [محسن]نوربخش آمدند. گزارش سفر به چین و مشاوره برای امور ارز را دادند. قرار شد مقداری ارز به مصرف واردات کالاهای ضروری مردم، برای کم کردن فشار از روی قیمت‌ها برسد.

[آقای محمدرضا نعمت زاده]، وزیر صنایع و معاونان آمدند. برای تشکیل اجلاس اسکاپ[1] در ایران اجازه گرفتند. توضیح دادند و خواستار افتتاح آن توسط من شدند. تا ساعت هفت بعد از ظهر کار کردم. به خانه آمدم.

چهارشنبه ۳۰ مرداد | ۱۰ صفر ۱۴۱۲ | ۲۱ آگوست ۱۹۹۱

در گزارش‌ها، گرایش اوضاع شوروی به خشونت در شب گذشته، در صدر اخبار است که با هجوم تانک‌ها به سوی پارلمان و درگیر شدن با مردم اطراف آن و کشته

کنترل‌شده عرضه کنند. وزارت بازرگانی وظیفه دارد، ضمن ارائه یک روش منطقی برای گسترش این فروشگاه ها، واحدهای تولیدی را به آنها مرتبط نماید، تا مردم بتوانند کالای موردنیاز خود را با کمترین مشکلات تهیه کنند. وضع توزیع اکنون مطلوب نیست، بازار وضع درستی ندارد. ما باید از این وضع خارج شویم و تحقق این هدف از برنامه های اصلی وزارت بازرگانی است. قیمت‌گذاری و نصب اتیکت قیمت کالا، به عنوان یکی از راه‌های اصلاح بازار مورد بررسی قرار گیرد. تشکیل نمایشگاه های عرضه مستقیم و بلاواسطه مایحتاج مردم نیز تاثیر خوبی دارد. شما در کنار انجام این کارها، مساله نظارت را هم تقویت کنید. سیاست واردات بدون انتقال ارز هم از برنامه‌های خوب وزارت بازرگانی است. ما باید از این موقعیت استفاده کنیم و مردم را هر چه بیشتر به سمت سرمایه‌گذاری در راه‌های درست هدایت کنیم.» رجوع کنید ← کتاب «هاشمی‌رفسنجانی، سخنرانی‌های سال ۱۳۷۰»، دفتر نشر معارف انقلاب، ۱۳۹۲.

۱ - اسکاپ - شبکه اطلاع‌رسانی کمیسیون اقتصادی و اجتماعی آسیا و اقیانوسیه - در ۲۸مارس ۱۹۴۷ توسط شورای اقتصادی و اجتماعی سازمان ملل تأسیس شد. اسکاپ یکی از پنج کمیسیون منطقه‌ای سازمان ملل است و پنجاه و چهار کشور، از جمله ایران، عضو ناحیه‌ای و وابسته اسکاپ هستند. نقش اصلی اسکاپ را می‌توان مشارکت در ایجاد تسهیلات لازم جهت توسعه کشورهای آسیا و اقیانوسیه دانست. این فعالیت‌ها شامل جنبه‌های اجتماعی با تأکید بر بالا بردن سطح فعالیت‌های اقتصادی و افزایش سطح زندگی در این کشورها نسبت به موقعیت موجود در آنها و یا در مقایسه با سایر کشورهای جهان است. به‌علاوه، این کمیسیون در زمینه گردآوری اسناد و مدارک، انجام مطالعات و تحقیقات لازم، و ارایه خدمات مشاوره‌ای به دولت‌ها مسئولیت اساسی برعهده دارد و در برنامه‌ریزی و ساماندهی برنامه همکاری‌های فنی مشارکت داشته و عامل اجرایی طرح‌های ناحیه‌ای در این کشورها به‌شمار می‌رود.

و زخمی شدن عده‌ای، اتفاق افتاده است. اما ادامه حضور مردم و عقب‌نشینی نیروهای مسلح، حاکی از ضعف کودتاچیان و عامل تشویق مردم به ادامه مخالفت است. در این میان میدان‌داری جسورانه بوریس یلتسین، نشانه‌ای از پشتوانه نیرومند حرکت مخالفان است.

آقای [سید منصور]رضوی، [رییس سازمان امور اداری و استخدامی کشور] برای توضیح امور استخدامی و تعویض مدیریت‌ها و نیازها آمد. شورای عالی اداری جلسه داشت. تصمیماتی در جهت تمرکززدایی گرفتیم. [آقای عبدالله نوری]، وزیر کشور، گزارش توفیق در یک‌روزه کردن صدور گواهی‌نامه رانندگی و آمادگی برای یک‌روزه کردن کار صدور گذرنامه را داد.

عصر در جلسه هیات دولت شرکت کردم. در آنجا خبر آمد که کودتاچیان شوروی شکست خورده و بعضی‌ها فرار کرده‌اند و گورباچف آماده حرکت به سوی مسکو است. جالب آنکه دقایقی قبل از رسیدن خبر، [آقای ولایتی]، وزیر امور خارجه، ضمن تحلیلی اظهار نظر کرده بود که کودتاچیان ماندنی هستند.

آقای [سید محمد موسوی]خوئینی‌ها هم از مرکز تحقیقات استراتژیک، تحلیلی مبنی بر ادامه حیات کودتاچیان و ادامه سلطه آنها فرستاده و خواسته است که ما به نفع آنها موضع بگیریم.

شب جامعه روحانیت مبارز، در دفترم جلسه داشت. دربارهٔ انتخابات و سیاست‌های تبلیغی جامعه صحبت شد. تا ساعت یازده و نیم شب طول کشید. عفت، ظهر در دفترم مهمان داشت. شب در دفترم ماندم. بارها [آقای حسین نصیری]، رییس سازمان خبرگزاری ایرنا، جریانات شوروی را تلفنی گزارش داد.

پنج‌شنبه ۳۱ مرداد | ۱۱ صفر ۱۴۱۲ | ۲۲ آگوست ۱۹۹۱

[میخاییل]گورباچف، بامداد امروز به مسکو وارد شده و مردم شکست کودتا را جشن گرفته‌اند ولی شخصیت [بوریس]یلتسین، بیش از گورباچف درخشیده و غربی‌ها دارند او را در مقابل گورباچف بزرگ می‌کنند. در آمریکا صریحاً گفته

شده که عصر گورباچف پایان یافته و عصر یلتسین شروع شده است.

دانشجویان پزشکی داخل و خارج آمدند. [دکتر رضا ملک زاده]، وزیر بهداشت، درمان و آموزش پزشکی] گزارش داد. قرآن و سرود خواندند. برای آنها صحبت کردم.[1]

آقای [علی اصغر] مروارید آمد. گزارش کار مرکز تحقیقاتش[= بنیاد انقلاب اسلامی ایران] را داد و کمک خواست؛ وعده کمک دادم. با هیأت امنای دانشگاه امام حسین(ع) جلسه داشتیم. گزارش وضع را دادند و برای توسعه کمک خواستند. آقای [محسن]رضایی، [فرمانده کل سپاه پاسداران]، از برخورد با او بر سر مسأله عملیات ناموفقی که سپاه علیه منافقین در ماه‌های گذشته داشته است، خصوصی گله کرد.

[دکتر فتحی شقاقی، دبیر کل و] اعضای شورای مرکزی [سازمان] جهاد [اسلامی]فلسطین آمدند. تحلیلی از وضع جاری فلسطین ارایه دادند. از دولت‌های عربی اظهار یأس و به جمهوری اسلامی اظهار امید نمودند؛ تشویق‌شان نمودم. تا ساعت پنج بعد ازظهر در دفترم کار کردم و به خانه آمدم. برای تسکین درد کمر، از استخر استفاده کردم.

---

۱ - آقای هاشمی در این سخنرانی، دانشجویان را سرمایه‌های آینده کشور خواند و توجه به مسایل معنوی و علمی در دانشگاه‌های کشور را مورد تأکید قرار داد. آقای هاشمی گفت: «در دانشگاه‌ها توجه به‌مسایل معنوی و روحی بیشتر از گذشته است و این مساله نقطه باارزشی برای نظام جمهوری اسلامی می‌باشد. ضرورت دارد این موضوع در دانشگاه‌های کشور تقویت شود. گاهی اوقات تصور می‌شد که معنویات، باعث می‌شود مسایل علمی تحت‌الشعاع قرار بگیرد که این تصورات غلط بود. راه صحیح این است که به مسایل معنوی، علمی، تحقیقاتی و بنیه‌های اساسی تکنولوژیک کشور توجه شود و با اهمیت دادن به‌این دو مقوله، کشور وارد مسیر آسیب‌ناپذیری خواهد شد. برای ادامه ثبات انقلاب و استقلال کشور، باید استعدادها را حفظ کرد و زمینه تحصیل و شکوفایی خلاقیت‌ها را به‌وجود آورد. در کنار به‌دست آوردن تکنیک‌های دنیا، باید مانع ضعیف شدن فرهنگ کشور شد. کسب استقلال کشور راه مشکلی است، اما علی‌رغم تمامی مشکلات باقی مانده از قبل از انقلاب و دوران جنگ تحمیلی در تحقق آن مصمم هستیم. مردم بزرگ‌ترین پشتوانه دولت برای پیشبرد امور کشور هستند. با سیاست‌های اتخاذ شده توسط دولت نقطه خطر و بحران را پشت سر گذاشته‌ایم و امور کشور براساس برنامه‌های تنظیمی به‌خوبی پیش می‌رود.» رجوع کنید ← کتاب «هاشمی‌رفسنجانی، سخنرانی‌های‌سال ۱۳۷۰»، دفتر نشر معارف انقلاب، ۱۳۹۲.

نمایی از مجموعه دانشگاهی علوم و تحقیقات دانشگاه آزاد اسلامی در دامنه کوه های شمال غرب تهران

عکس مربوط به سال ۱۳۸۶است

[آقای ولادیمیر گودف]، سفیر شوروی، پیامی از گورباچف آورد؛ جالب اینکه دیروز هم پیامی از گنادی یانایف، رهبر کودتا داشتم که هر دو از حُسن هم‌جواری و ادامه همکاری‌های دوستانه گفته‌اند.

شهریور ۱۳۷۰

جمعه ۱ شهریور | ۱۲ صفر ۱۴۱۲ ۲۳ آگوست ۱۹۹۱

در خانه بودم. مقداری به مطالعه و استراحت و مقداری به پذیرایی از مهمان‌های ناخوانده گذشت؛ در پایان روز خسته‌تر از روزهای کاری هفته بودم و این به دلیل مشکل بی‌نظمی در خانه است.

با رهبری که از سفر [بوشهر و دشتستان] برگشته‌اند، تلفنی صحبت کردم. با دکتر ولایتی، [وزیر امور خارجه]، در مورد پیگیری مسأله علی وکیلی[1]، متهم به قتل بختیار که در سوییس بازداشت شده، و همچنین مسایل شوروی، صحبت کردم.

محسن از سفر به کشورهای جنوب خلیج فارس مراجعت کرد و گزارشی از مذاکرات با رؤسای عربستان، کویت، عمان، قطر، امارات و بحرین داد؛ تحت‌تأثیر شهرسازی آنها قرار گرفته است.

شنبه ۲ شهریور | ۱۳ صفر ۱۴۱۲ ۲۴ آگوست ۱۹۹۱

ساعت هشت و نیم صبح به دفترم رسیدم. تا ساعت ده گزارش‌ها را دیدم. با صداوسیما و مطبوعات مصاحبه داشتم؛ اقدامات دولت را به مناسبت «هفته دولت» تشریح کردم و به سئوالات جواب دادم؛ یک ساعت و سه ربع طول کشید[2]. آقای [جلیل]بشارتی، مسئول دفتر مناطق محروم[ریاست جمهوری]آمد. گزارش سفر همراه آیت الله خامنه‌ای، [به استان بوشهر] را داد و تعهدات را آورد؛ امضا کردم.

---

۱ - آقای علی وکیلی راد به اتهام قتل شاهپور بختیار در پاریس، محاکمه و به حبس ابد محکوم شد. وی در بهار سال ۱۳۸۹ بعد از ۱۹ سال از زندان آزاد شد. وکلای آقای وکیلی، دست داشتن وی در قتل بختیار را اتهام واهی دانستند و آن را رد کردند.

۲ - در این مصاحبه آمده است: « بنده به عنوان مسئول اجرایی کشور و منتخب و امین مردم از اقدام های انجام شده بسیار راضی هستم؛ چرا که برای حل مشکلات موجود، تا حد امکان به سوی صلاح کشور حرکت کرده ایم که این فقط کار دولت نبوده و به رهنمودهای امام راحل، سیاستگزاری رهبری، مجلس شورای اسلامی، قوه قضاییه، نهادها و مردم وابسته است.» متن کامل این مصاحبه، به جهت اهمیت، در بخش ضمایم همین کتاب درج شده است.

در محضر رهبر معظم انقلاب اسلامی ، حضرت آیت الله خامنه ای

ملاقات اعضای هیات دولت با رهبر معظم انقلاب

عصر جلسه شورای عالی امنیت را در دفتر رهبری تشکیل دادیم. دربارهٔ مشکلات فرهنگی و تهاجمات سازمان داده شده علیه انقلاب مذاکره شد. قبل از جلسه با آیت‌الله خامنه‌ای دربارهٔ آثار سفر ایشان و مسایل شوروی و موضوعات داخلی مذاکره داشتیم. سر شب، با احمدآقا و ایشان جلسه داشتیم. دربارهٔ مسایل فلسطین و شوروی مذاکره کردیم. شب به خانه آمدم.

یکشنبه ۳ شهریور | ۱۴ صفر ۱۴۱۲ ۲۵ آگوست ۱۹۹۱

خبر کناره‌گیری [میخائیل]گورباچف از حزب کمونیست شوروی و انحلال مرکزیت آن و تحویل مراکز و اموال حزب به شوراها، خبر مُهم جهانی است و شروع به رسمیت شناخته شدن جمهوری‌های بالتیک و آغاز تجزیه امپراطوری روسیه است.

از خانه یکسره به نمایشگاه عرضه کالاهای مصرفی [مجتمع ورزشی شهید معتمدی]در خیابان شوش رفتم. از غرفه‌ها دیدن کردم؛ قیمت‌ها نسبت به بازار ارزان‌تر است. در مصاحبه،تشویق نمودم.[1] به دفترم رفتم. تا ده و نیم کار کردم.

آقای[غلامرضا]آقازاده، [وزیر نفت]آمد. گزارش سفر به جنوب خلیج فارس و مذاکره با سران کشورهای جنوب را داد. [به مناسبت هفته دولت]، با اعضای دولت به ملاقات آیت‌الله خامنه‌ای رفتیم. من و ایشان صحبت‌های تشویق‌آمیزی کردیم.[2] به

---

۱ - آقای هاشمی بعد از بازدید از نمایشگاه، اظهارامیدواری کرد تا زمانی که بازار حالت طبیعی نیافته است، این حرکت ها تداوم یابد. ایشان گفت: «تاسیس نمایشگاه های فروش مستقیم کالا در این مقطع از زمان، حرکتی در جهت رفع نیاز محرومان و آشنایی مردم با قیمت های واقعی است. کالاهای این نمایشگاه با نظارت وزارت بازرگانی به مردم عرضه می شود و با صحبتی که با فروشندگان داشتم، آنها از سود خود راضی هستند.»رجوع‌کنید← کتاب «هاشمی‌رفسنجانی، مصاحبه‌های‌سال ۱۳۷۰»، دفتر نشر معارف انقلاب، ۱۳۹۲.

۲ - آقای هاشمی، در سخنان خود، مجموعه اعضای هیات دولت را جمعی صمیمی، دلسوز و خدمتگزار واقعی مردم توصیف کرد و گفت: «تمام همت و تلاش دولت، خدمت به مردم و رفع مشکلات آنان است.» ایشان ضمن تشکر از حمایت‌ها و پشتیبانی‌های رهبر انقلاب از دولت، اظهار داشت: «آشنایی و آگاهی کامل مقام معظم رهبری از روند حرکت دولت و امور اجرایی کشور، سرمایه ای عظیم و پشتوانه ای گرانقدر برای دولت به شمار می رود و ما هم

دفترم برگشتم.
ناهار، عفت، فاطی و یاسر به دفتر آمدند. عصر هیات دولت جلسه داشت. تا ساعت نُه شب کارهای دفتر را انجام دادم و به خانه آمدم.

دوشنبه ۴ شهریور | ۱۵ صفر ۱۴۱۲ ۲۶ آگوست ۱۹۹۱

تصمیم در [اتحاد جماهیر]شوروی، برای تصفیه ارتش و پیشنهاد تغییر قانون اساسی، در کانون توجه محافل سیاسی است.
در مسیر دفتر، از میهمان‌خانه‌ای که در خیابان سعدآباد، برای دولت در دست ساخت است، بازدید کردم؛ خانه تیمور بختیار[1] بوده و بعد از انقلاب در دست نیروهای انتظامی و امنیتی است؛ جای خوبی است.
ساعت نُه صبح به دفترم رسیدم. اعضای شورای مرکزی جامعه اسلامی فرهنگیان آمدند. برایشان صحبت کردم.[2] جمعی از نمایندگانِ به اصطلاح مستقل مجلس

باید بیشتر درصدد باشیم تا فعالیت ها و کارهای هیات دولت را به طور مستمر به اطلاع مردم قهرمان و همیشه در صحنه خود برسانیم.» رجوع‌کنید← کتاب «هاشمی‌رفسنجانی، سخنرانی‌های‌سال ۱۳۷۰»، دفتر نشر معارف انقلاب، ۱۳۹۲.

۱ - تیمور بختیار(۱۲۹۶-۱۳۳۹)، اولین رییس ساواک در رژیم پهلوی و از شرکت کنندگان در کودتای ۲۸ مرداد ۱۳۳۲ بود. وی بعدها مغضوب رژیم واقع گردید و در سال ۱۳۳۹ در منطقه دیاله عراق ترور و کشته شد.
۲ - آقای هاشمی در این سخنرانی، با تأکید بر ضرورت کار و برنامه‌ریزی عمیق فرهنگی در میان جوانان آن را یک تکلیف جدی برای همه دانست. ایشان با اشاره به اینکه انقلاب اسلامی بر پایه انقلاب فرهنگی شکل گرفته و دشمنان سعی دارند با تهاجم فرهنگی سازماندهی شده در داخل و خارج آن را تضعیف و مخدوش نمایند، گفت : «ما برای حل این معضل باید برای نیروهای آسیب‌پذیر جامعه مصونیت ایجاد کنیم تا آنها از این تهاجم فرهنگی آسیب نبینند زیرا دشمنان داخلی و خارجی ما به نقش فرهنگ به خوبی واقفند و طبیعی است که نقطه اساسی جامعه ما را که معارف و فرهنگ می‌باشد هدف‌گیری کنند. مسایل فرهنگی جامعه را نمی‌توان از سایر مسایل اقتصادی - اجتماعی جدا دانست و برای آن راه حل پیدا کرد. شیوه اسلام در برخورد با مسایل فرهنگی براساس اقناع و تربیت استوار است. کار اساسی این است که بتوانیم در میان جوانان‌مان صلابت فکری و اعتقادی ایجاد کنیم و با کارهای قانع کننده به اعتقاد و باور آنان عمق ببخشیم و نیازهای افراد جامعه را در ابعاد مختلف مادی و معنوی پاسخگو باشیم و انتظار از جامعه فرهنگی این است که مسئله را عمیق‌تر ببینند یعنی ضمن حفظ ظواهر باید به ریشه پرداخت و البته برخورد با

آمدند؛ اشکالات را گفتند و چاره‌جویی کردند. برایشان توضیح دادم.

آقایان [علی اکبر]ولایتی، [محسن]رضایی و [علی]فلاحیان، برای مذاکره دربارهٔ افغانستان به مناسبت قرار اجلاس آینده در ایران و سفر غلام اسحاق‌خان، [رییس جمهور پاکستان] آمدند. با دکتر ولایتی درباره سفر به آفریقا مذاکره کردیم.

عصر شورای اقتصاد جلسه داشت. بخشنامه سیاست بودجه سال ۱۳۷۱ آماده شد. دربارهٔ کارخانه‌های آرد و قیمت‌گذاری کالاها صحبت شد. تا ساعت نُه‌شب کار کردم و به خانه آمدم. سرماخوردگی دارم؛ عفت هم.

سه‌شنبه ۵ شهریور | ۱۶ صفر ۱۴۱۲ ۲۷ آگوست ۱۹۹۱

آقای [حسین]محلوجی، [وزیر معادن و فلزات]آمد. گزارش عملکرد صنایع پولاد، مس، آلومینیوم و معادن و اکتشاف طلا و مبالغ فروش در بازار آزاد و مصارف آنها را داد.

آقای [علی]شمس اردکانی[رییس منطقه آزاد قشم] و گروهی از همکارانش آمدند. گزارش عملکرد و پروژه‌های مورد مذاکره با سرمایه‌گذاران را دادند و مشکلات را، منجمله عدم وجود مقررات روشن که سرمایه‌ها را تضمین بنماید، گفتند.

آقای [عباسعلی]وکیلی، مسئول ستاد [رسیدگی به امور]آزادگان آمد؛ برای گزارش و استمداد و شرح مشکلاتی که با آقای [سید علی اکبر]ابوترابی دارد. آقایان [بیژن نامدار]زنگنه، [وزیر نیرو]، [محمدحسین]عادلی، [رییس بانک مرکزی] و

گستاخان و متجاسران که در صدد آلوده کردن محیط اجتماعی هستند نیز نباید مورد غفلت قرار گیرد و حدود باید حفظ شود. در حادثه هشتم شهریور بزرگترین ضربه به نیروهای فرهنگی جامعه وارد آمد گرچه این دو شهید عزیز در سمت اجرایی و منشاء خدمات زیادی بودند.» رجوع کنید ← کتاب «هاشمی‌رفسنجانی، سخنرانی‌های سال ۱۳۷۰»، دفتر نشر معارف انقلاب، ۱۳۹۲.

[غلامرضا]آقازاده، [وزیر نفت]، برای مذاکره در خصوص انتقال خط لوله محرم از وزارت نفت به وزارت نیرو آمدند. این طرح در زمان جنگ برای انتقال نفت خوزستان به جاسک، به منظور حفاظت از بمباران دشمن شروع شد و تاکنون به بندر طاهری رسیده است و در شرایط فعلی، قابل استفاده برای نفت نیست. قرار شد بخشی از این خط، برای انتقال آب به سواحل جنوب، به وزارت نیرو منتقل شود و مخارج آن که با وام بانک مرکزی انجام شده است، توسط وزارت نیرو پرداخت شود. سپس دربارهٔ تنظیم برنامه سوخت نیروگاه‌ها براساس پیشنهادات [دفتر]بازرسی ویژه[رییس‌جمهور] تأکید کردم.

عصر از وزارت امور خارجه آمدند و گزارش مذاکره با هیأت عراقی را دادند. شورای عالی انقلاب فرهنگی جلسه داشت. بخشی از آیین‌نامه انجمن‌های اسلامی دانشگاه‌ها و همچنین رییس پیشنهادی برای دانشگاه اهواز تصویب شد.

چهارشنبه ۶ شهریور | ۱۷ صفر ۱۴۱۲ | ۲۸ آگوست ۱۹۹۱

تهدید استعفای گورباچف، در صورت اصرار جمهوری‌ها به استقلال، از مسایل مهم جهانی است. بسیجی‌های ادارات آمدند. آقای [علیرضا]افشار، [فرمانده بسیج سپاه] برنامه‌های آینده بسیج را گفت و برای حُسن اجرای آنها استمداد کرد؛ صحبت تشویق‌آمیزی نمودم.[۱]

آقای [حمید]میرزاده، [معاون اجرایی رییس‌جمهور] برای امور بازسازی و مسایل

---

۱ - در بخشی از این سخنرانی آمده است: «بسیج شجره طیبه‌ای است که به‌دست امام بزرگوارمان غرس شد، رشد کرد و ما باید برای همیشه آن را زنده و پرنشاط نگه داریم. وجود بسیجیان روح و حال و هوای روزهای جهاد مقدس را در جامعه زنده می‌کند. نقش مهم و تعیین‌کنندهٔ نیروهای بسیج در سخت‌ترین شرایط تاریخ کشورمان، چیزی نیست که مردم و مسئولان ما آن را فراموش کنند و اگر دشمن با آن همه امکانات و حمایت‌های جهانی نتوانست این مردم را از پای درآورد تا حد زیادی مرهون ایستادگی، مقاومت و روحیه شهادت‌طلبی جوانان بسیجی بود که هم به جامعه نشاط و شور می‌دادند، هم به نیروهای مسلح روحیه می‌بخشیدند و هم خوف و ترس را در دل دشمنان ایجاد می‌کردند.» رجوع کنید ← کتاب «هاشمی‌رفسنجانی، سخنرانی‌های سال ۱۳۷۰»، دفتر نشر معارف انقلاب، ۱۳۹۲.

جلسه مشترک هیات دولت با نمایندگان مجلس شورای اسلامی

ارزآمد. مدیران روابط عمومی ارگان‌های دولتی آمدند.آقای [محمد]خاتمی، [وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی]توضیح داد و من برایشان صحبت کردم.[۱]

عصر در جلسه هیات دولت شرکت کردم. گزارش کار دفتر ارتباطات مردمی نهاد[ریاست جمهوری] و گزارش نمایشگاه‌های عرضه مستقیم کالا و همچنین گزارش بانک مرکزی در خصوص گشایش اعتبار ارزی در شهرستان‌ها مورد بحث بود.

شب نمایندگان مجلس و اعضای دولت مهمانم بودند. چند نفر از نمایندگان، ضمن تشکر از شخص من، انتقادات خود را از امور جاری و به‌خصوص گرانی گفتند و من جواب دادم؛ به نظرم مجاب شده بودند[۲]. شام ماندند. نامه‌های زیادی دادند و رفتند. ساعت دوازده شب به خانه رسیدم. عفت منزل بچه‌ها بود؛ دیرآمد.[۳]

---

۱ - در بخشی از این سخنرانی آمده است: «پس از ارتحال امام(ره)، یکی از شگردهای تبلیغاتی دشمنان ما، القای «امامزدایی» در کشور بود که برخی از رسانه‌های داخلی نیز ناخواسته از این جریان منحرف تغذیه می‌شدند و یا بالعکس برای رسانه های بیگانه خوراک تهیه می کردند. یکی از وظایف روابط عمومی‌ها، کشف جریانات انحرافی و روشن کردن اذهان جامعه نسبت به آنها است. امروز شیوه‌های فیزیکی مبارزه در جهان روبه زوال است و استعمارگران از شیوه‌های جدید نافذ در افکار عمومی، برای انحراف جوامع انسانی به ویژه جهان سوم استفاده می کنند. ضرورت دارد روابط عمومی‌ها، شیوه های علمی و فنی تبلیغ را به منظور تبیین عملکرد دستگاه های اجرایی بیابند.» رجوع کنید← کتاب «هاشمی‌رفسنجانی، سخنرانی‌های‌سال ۱۳۷۰»، دفتر نشر معارف انقلاب، ۱۳۹۲.

۲ - آقای هاشمی گفت: «اگر ما بتوانیم جوّ سالمی در کشور ایجاد کنیم و همدلی بین قوای اداره کننده کشور را تقویت نماییم، یقیناً در پیشبرد امور موفق‌تر از امروز خواهیم بود و جدی‌تر عمل می‌کنیم که این به‌نفع مردم و در نهایت محرومین و مستضعفین است. در حالی که می‌توانیم با حل ریشه‌ای مسایل، آینده خوبی به مردم نوید دهیم، راه‌حل‌های نسنجیده و دور از برنامه به مصلحت نظام و مردم نیست. نمایندگان، با بررسی دقیق علمی و کارشناسانه، دولت را ارزیابی کنند و اطمینان داشته باشند دولت مدیران متعهدی بر امور اجرایی کشور گمارده است. اگر انتظارات توأم با پیشنهادهای منطقی و سازنده باشد، کارسازتر و راهگشاتر خواهد بود. امروز ما مرحله راه‌اندازی تولید را گذرانده‌ایم و وارد مرحله جدید اصلاح تولید شده‌ایم و در حال حاضر بحث چگونگی توزیع را آغاز کرده‌ایم و طبق برنامه پیشرفت داشته‌ایم و گزارش‌های تخصصی دانشگاه‌ها حکایت از این دارد که کارها براساس برنامه پیش‌بینی شده و در روال صحیح پیش می‌رود.»

۳- در این روز، آقای هاشمی پیامی برای نخست وزیر ژاپن ارسال کرد. در این پیام آمده است «خوشبختانه دو کشور همواره دارای روابطی فعال و پویا بوده‌اند که افزایش حجم مبادلات و همکاری‌های دوجانبه مؤید آن می‌باشد.

پنج‌شنبه ۷ شهریور | ۱۸ صفر ۱۴۱۲ ۲۹ آگوست ۱۹۹۱

یاسر صبح زود به اصفهان رفت. مهدی هم برای بررسی شرایط ادامه تحصیل، در استرالیا است. خانه خلوت است. در گزارش‌ها، اخطار گورباچف به یلتسین، درخصوص عدم تجاوز از صدور اختیارات قانونی خودش، جالب توجه است.

[برای تجدید پیمان با آرمان های امام خمینی(ره)]، به مناسبت هفته دولت، با هلی کوپتر به مرقد امام رفتیم. احمدآقا هم آمده بود. بعد از زیارت مقبره، بر سرمزار شهدای هفتم تیر و شهید رجایی و شهید باهنر رفتیم و مراجعت کردیم.

آقایان [محمود]واعظی، [معاون وزیر امور خارجه] و کمال خرازی، [نماینده دایم ایران در سازمان ملل] آمدند. مذاکرات با [آقای خاویر پرز دکوئیار]، دبیرکل درخصوص کمک به آزادی گروگان‌ها را گفتند. قرار شده برای تداوم کار، در مقابل دادن اطلاع کافی از دو نظامی مُرده اسراییل که در دست حزب‌الله[لبنان] است، تعدادی از زندانیان لبنانی آزاد شوند. در مورد مسأله آمدن دبیرکل [سازمان ملل] به ایران مذاکره شد.

دکتر [محمدعلی]نجفی، [وزیر آموزش و پرورش]آمد. گزارش وضع آموزش و

هماهنگی‌ها و اهتمام به‌عمل آمده توسط مقامات سیاسی و اقتصادی دو کشور نسبت به موضوعات و مسایل مورد علاقه طرفین و تبادل نیازمندی‌های متقابل، موقعیت ویژه‌ای را برای گسترش تفاهمات و مواضع مشترک در روابط دوجانبه، منطقه‌ای و بین‌المللی فراهم آورده است. از توجه کشور شما به لزوم استقرار صلح و امنیت در منطقه خلیج‌فارس و پشتیبانی از اقدامات صلح‌جویانه و انسان‌دوستانه جمهوری اسلامی ایران خرسندم و استمرار مواضع مثبت و واقع‌بینانه دولت ژاپن را برای کشورهای حوزه خلیج‌فارس و ملل در حال توسعه کاملا مؤثر و مفید می‌دانم. موجب خوشوقتی است که پس از سفر آقای ناکایاما وزیر امور خارجه ژاپن به جمهوری اسلامی ایران روند اجرای پروژه‌ها وضعیت بهتری به‌خود گرفته است و امیدوارم که با تأکید جنابعالی هر چه سریع‌تر آنها عملی شوند. قطعاً تماس و دیدار بیشتر مقامات دو کشور برای تحکیم چنین روابطی اهمیت بسزا دارد. جناب آقای علاءالدین بروجردی معاون وزارت امور خارجه در امور آسیا و اقیانوسیه، حامل پیام اینجانب هستند که مأموریت دارند تا مواضع جمهوری اسلامی ایران در قبال مسایل منطقه خلیج‌فارس، خاورمیانه و تحولات جهانی را به‌اطلاع آن جناب برسانند و نقطه نظرات جنابعالی را به‌اینجانب منتقل نمایند.»

تجدید میثاق اعضای هیات دولت با آرمان های امام راحل

پرورش و نیازها را گفت. در مورد بخشنامه پوشش دختران دانش‌آموز و قیمت کتاب‌های درسی، مشورت کرد.

مجمع تشخیص مصلحت جلسه داشت. اظهار نظر رهبری درخصوص جواز اصلاح بخش‌هایی از مصوبات که مورد اعتراض شورای نگهبان نباشد در ارتباط با اصلاح موارد اختلاف وقت زیادی گرفت؛ تندروها مخالف بودند. سپس طرح الزام وکیل در دادگاه‌ها در دستور قرار گرفت.

عصر سران مجاهدین افغانستان و وزرای امورخارجه ایران و پاکستان و همراهان آمدند. گزارش مذاکرات موفق را دادند. من هم دربارهٔ اهمیت و نقش وحدت و همکاری و آثار سوء اختلافات صحبت کردم. سپس به خانه آمدم. در خانه کسی نبود. استخر را شستم و آب انداختم. برای شام، تخم‌مرغ پختم.

جمعه ۸ شهریور | ۱۹ صفر ۱۴۱۲ ۳۰ آگوست ۱۹۹۱

در خانه بودم. بیشتر وقت به استراحت و مطالعه گزارش‌ها گذشت. در اخبار خبر مُعلق شدن فعالیت‌های حزب کمونیست، توسط پارلمان شوروی جلب توجه می‌کند. محسن[هاشمی، رییس دفتر بازرسی ویژه رییس جمهور] آمد. دربارهٔ امور جاری کشور مذاکره کردیم.

شنبه ۹ شهریور | ۲۰ صفر ۱۴۱۲ ۳۱ آگوست ۱۹۹۱

[امروز اربعین حسینی است]. در خانه بودم. مثل دیروز، وقت به مطالعه و استراحت گذشت. خبر اعلان استقلال آذربایجان شوروی برایمان مهم است. با وزیر امورخارجه و رهبری، دربارهٔ شناسایی‌آنها، تلفنی مذاکره کردیم؛ قرار شد بررسی بیشتری شود. مهدی از سفر استرالیا و زلاندنو آمد و گزارشی از سفر داد. از پیشرفته بودن صنعت نیشکر آنها گفت. ظهر بچه‌ها و بستگان مهمانمان بودند.

یکشنبه ۱۰ شهریور | ۲۱ صفر ۱۴۱۲ ۱ سپتامبر ۱۹۹۱

ساعت هشت و نیم به دفترم رسیدم. آقای [سید کاظم]حسینی[میانجی]، امام‌جمعه خرم‌آباد آمد. مشکلات استان را گفت و از استاندار و آموزش و پرورش شکایت کرد؛ توضیحاتی دادم که از امور کشور بیشتر مطلع باشد. [آقای عبدالغفار بابا]، معاون نخست وزیر مالزی به ملاقات آمد. برای تاسیس یک ترمینال نفتی در مالزی برای توزیع نفت ما در شرق آسیا و تاسیس مرکز تحقیقاتی روغن نخل در تهران اعلام آمادگی کرد.

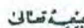
آقایان [سیدمحمد]موسوی خوئینی‌ها و [محسن]میردامادی آمدند. گزارش سفر میردامادی به پاکستان و گذراندن دورهٔ دانشکده استراتژیک را داد؛ شبیه پدافندعالی ارتش ما است. طرحی برای تأسیس آن در دفتر مطالعات استراتژیک ارایه دادند. گفتم مانع کار، مواضع تند اعضای دفتر است که نمی‌شود این کار اصولی را که مسئولیت تربیت مدیران مهم کشور را دارد، به آنها سپرد. قرار شد برای جایگاه آن فکری بشود.

آقای [سیدمحمدباقر] مُهری آمد. اخیراً دولت کویت موافقت کرده است که به کویت برگردد. قبلاً به خاطر مواضع تندی که گرفته بود، اشکال تراشی می‌کردند. دربارهٔ مراجعتش و مواضع و شیوه تعامل در کویت مشورت کرد؛ توصیه به تعادل و مماشات با حفظ اصول نمودم.

عفت به دفترم آمد. کسالت دارد و نگران است. از دکتر ملک‌زاده،[وزیر بهداشت، درمان و آموزش پزشکی] خواستم که برای معاینه بیاید. عصر آمد و در معاینات ابتدایی به این نتیجه رسید که کسالت سطحی است، ولی قرار شد چک‌آپ کنند و سپس نظر نهایی را بدهد.

در جلسه هیات دولت شرکت کردم. شب مهمان رهبری بودم؛ امروز از مشهد برگشته‌اند. یک هفته به طور غیررسمی آنجا بودند. دربارهٔ مجمع تشخیص مصلحت نظام، مسایل جاری جراید و اوضاع شوروی مذاکره و تصمیم‌گیری کردیم. شب در دفترم ماندم. عفت و بچه‌ها هم ماندند.

فروشگاههای زنجیره‌ای خانواده شهدا

جمهوری اسلامی ایران

بنیاد شهید انقلاب اسلامی

بنیهٔ تعالی

اگر معلوم شود کسانی در بعضی از ادارات و وزارتخانه‌ها برای اجرای امور شهدای انقلاب و خانواده آنها اشکال‌تراشی بکنند به‌عنوان ضدانقلاب باید مورد تعقیب واقع شوند. - امام خمینی

تاریخ ....

شماره ۲۱۵۱ / ۱.

پیوست ....

ریاست محترم جمهوری اسلامی ایران

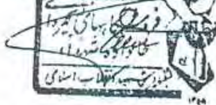
سلام علیکم

احتراما" نظر به اینکه فروشگاههای زنجیره ای خانواده های معظم شهدادرسال ۵۸ به دستور رهبرکبیرانقلاب اسلامی حضرت امام خمینی (قدس سره) جهت رفاه حال خانواده های محترم شهداء وتأمین ارزاق مراسم شهدای گرانقدرجنگ تحمیلی راازسومین روزشهادت تاسالگردهای متمادی بطور غیرانتفاعی عهده داربوده است متأسفانه اخیرا "این فروشگاه جهت مراسم فوق بامشکل کمبود کالاهای اساسی ازجمله مرغ، گوشت، برنج، روغن وغیره روبروگردیده است لذاازآن مقام محترم تقاضاداردجهت ادامه فرهنگ خون وشهادت که پشتوانه انقلاب می باشددستورفرمائیدنیازهای فوق کمافی السابق توسط واحدهای ذیربط ازجمله وزارتین جهاد، بازرگانی وکشاورزی بانرخ قابل قبول خانواده های معظم شهداتامین گردد.

امیداست باتوجه به عنایت خاصی که آن مقام معظم نسبت به خانواده های معظم شاهدمبذول داشته ایددستورات لازم راصادروازوقفه دراین امرخطیرجلوگیری خواهیدفرمود./

باتشکر

مدیرفروشگاههای زنجیره ای خانواده شهدا

میدان هفت‌تیر خیابان شهید مفتح روبروی استادیوم شهید شیرودی تلفن ۱۲ ؛ ۸۲۴۰۱۱-۳۱ و ۸۳۷۳۳۰

نامه مدیر فروشگاه های زنجیره ای خانواده شهدا به رییس جمهور

دوشنبه ۱۱ شهریور | ۲۲ صفر ۱۴۱۲ | ۲ سپتامبر ۱۹۹۱

از ساعت شش تا ده صبح کارها را انجام دادم. مدیران بانک‌ها به مناسبت هفته بانکداری آمدند. دکتر [محمدحسین]عادلی گزارش داد. برایشان مفصلاً صحبت کردم و انتظارات از بانک‌ها را گفتم.[1]

چند نفر از نمایندگان مجلس آمدند. آقای [محمدعلی]حقی، نماینده سراب برای عمران حوزه انتخابیه‌اش استمداد کرد. آقای [سید ابوطالب]محمودی، نماینده گلپایگان، برای امور عمرانی روستاها کمک گرفت و اصرار به سفر من به آنجا داشت و خواستار انتقال آب سرشاخه‌های دز به مرکز شد. معتقد است بدون آب دز، سد پانزده خرداد نمی‌تواند اثری مهم داشته باشد.

آقای [مصطفی]مؤذن‌زاده، نماینده کرمان آمد. دربارهٔ سیاست‌های اقتصادی و امور عمومی کشور نظراتی ابراز کرد؛ معتدل شده است. اوایل کار مجلس، از تندروها بود و شاید هنوز هم؛ گرچه از لحاظ اقتصادی نظرات معتدل ابراز می‌کند. آقای [ماشاالله]حیدری مقدم نماینده اَلشتر آمد. بیشتر به ستایش سیاست‌های دولت گذراند و برای حوزه انتخابیه‌اش استمداد کرد.

عصر شورای اقتصاد جلسه داشت. دربارهٔ قیمت‌گذاری کالاها بحث شد ولی ناتمام ماند؛ مخالف و موافق دارد. شب به خاطر کسالت عفت در دفترم نماندم. از

---

۱ - در بخشی از این سخنرانی آمده است: «عملکرد بانک‌ها مؤید آن است که آنها نقش خود را در دوران جدید به‌خوبی ایفا می‌کنند و در دوران جنگ نیز با وجود مضیقه‌های زیاد پشتیبانی مالی و مدیریت ارزی بانک‌ها، تأثیر مهمی در حل مشکلات داشت. مدیران بانک‌ها با آشنایی به فنون و شیوه‌های علمی، باید به‌گونه‌ای عمل کنند که از این مرحله به‌خوبی عبور کنیم. مجریان طرح‌های بزرگی همچون راه‌آهن بندرعباس - بافق که در صورت اجرا و اتمام، بسیاری از مضیقه‌ها را از بین خواهد برد، به‌طور حتم با بانک‌ها سروکار دارند و بانک‌ها می‌توانند مشکلات آنها را در اجرای این طرح‌ها به مقدار زیادی حل کنند. در مسایل ارزی هم باید با توجه به سیستم‌های ارزی دنیا به‌گونه‌ای عمل شود که کارها معطل نماند، زیرا تأخیر در کارها صدمات زیادی به‌کشور و زندگی مردم وارد می‌سازد. همکاری تنگاتنگ بانک‌ها با بخش‌هایی که با آن سروکار دارند، یک ضرورت بسیار جدی است. در کارهای صادراتی تسهیلاتی را که بانک‌ها قائل شده‌اند، بسیار خوب بوده و امیدواریم شاهد روزی باشیم که کسی از تأخیر در کارها شکایت نکند.» رجوع کنید ← کتاب «هاشمی رفسنجانی، سخنرانی‌های سال ۱۳۷۰»، دفتر نشر معارف انقلاب، ۱۳۹۲.

یکنواختی کار احساس خستگی داشتم.

سه‌شنبه ۱۲ شهریور | ۲۳ صفر ۱۴۱۲ ۳ سپتامبر ۱۹۹۱

تا ساعت ده صبح کار کردم. شب‌هایی که در دفترم می‌مانم، به خاطر حضور از اول صبح، وقت بیشتری برای کار دارم و رفت و آمد وقتم را نمی گیرد.

دانش‌آموزان شاهد آمدند. مسئول‌شان گزارش تحصیلی را داد و من هم صحبتی تشویق‌آمیز نمودم.[1] علی‌رغم امکانات فراوان بنیاد شهید و گرفتن مدارس خوب کشور، از کمبود امکانات گفتند.

آقای [سیدرضا]زواره‌ای، [رییس سازمان ثبت اسناد و املاک]آمد. گزارش سفر به اروپا برای طرح کاداستر[= نقشه برداری ثبتی] را داد. مطابق معمول مقداری انتقاد نمود. از مماشات من با تندروها و از سوءاستفادهٔ آنها از امکانات دولت برای کارشکنی، اظهار نگرانی کرد.

آقای [محمدتقی]مصباح یزدی با همکارانش در بنیاد امام باقر(ع) آمدند. برای اعزام طلاب به خارج، ساخت مدرسه و رسمیت یافتن موسسه استمداد کردند؛ قول کمک و حواله مصالح دولتی برای ساختمان دادم. [آقای محمد سعیدی کیا]، وزیر

---

۱ - در بخشی از این سخنرانی آمده است: «وظیفه فرزندان شهدا، حفظ راه پدران شهیدشان می‌باشد و فرزندان شاهد باید با کسب مدارج علمی و تقوا، انسان‌هایی شایسته، باسواد، با فضیلت و متقی پرورش یابند تا آینده جامعه اسلامی را از این طریق بیمه کنند. فرزندان شاهد باید مدارج عالی تحصیل را طی کنند و خدمت به جامعه اسلامی را در ابعاد گوناگون در اختیار گیرند. در این صورت است که کشور آسیب نمی‌بینند و فضیلت و تقوا، با این روش در جامعه ریشه می‌دواند و بدین‌ترتیب موهبتی عظیم عاید ایران اسلامی می‌شود. شما باید تبلور خصوصیات شهید عزیزتان باشید و مطمئناً جدیت شما در کسب دانش و تقوا، استمرار حرکت الهی این نظام اسلامی را تضمین می‌کند. شهدا نسبت به جامعه دارای حقی هستند، تکلیفی برعهده این خانواده‌ها قرار دارد و آن تکلیف، تلاش مضاعف جهت تحقق اهداف والای شهداست. من به‌عنوان کسی که به‌شدت نسبت به سرنوشت خانواده‌ها و فرزندان شاهد حساس است، امیدوارم در تقویت بنیه فرهنگی و اعتقادی این عزیزان ایثارگر هرچه بیشتر تلاش شود.» رجوع‌کنید ← کتاب «هاشمی‌رفسنجانی، سخنرانی‌های‌سال ۱۳۷۰»، دفتر نشر معارف انقلاب، ۱۳۹۲.

راه و ترابری آمد. گزارشی از وضع حمل و نقل و مشکلات اجرای طرح‌ها داد و کمک خواست. ظهر بچه‌ها هم آمدند؛ با هم غذا خوردیم.

عصر شورای عالی امنیت ملی جلسه داشت. بررسی اوضاع شوروی در دستور بود؛ موارد بااهمیت را ارزیابی کردیم. برنامه توسعه روابط با جمهوری‌های مسلمان‌نشین[آسیای میانه]تعیین شد. خبری که موضع‌مان را نشان می‌دهد، آماده کردیم. قرار شد هیأت‌هایی برای ملاقات با گورباچف به مسکو و سپس به جمهوری‌ها، برای شناخت امکانات و نیازهای‌شان و راه‌های توسعه همکاری‌ها اعزام کنیم.

دکتر [حسن]روحانی، [دبیر شورای عالی امنیت ملی]، به دفتر آمد و دربارهٔ ضرورت پیگیری جدی‌تر مسأله آتش سوزی‌ها گفت؛ احتمال عمدی بودن می‌رود، گرچه هنوز دلیل نداریم.

شب در دفترم ماندم چون عفت هنوز بستری است. درد دارد و نگران است؛ گرچه دکترها نگرانی ندارند و سطحی می‌دانند.

چهارشنبه ۱۳ شهریور | ۲۴ صفر ۱۴۱۲ | ۴ سپتامبر ۱۹۹۱

صبح زود بیدار شدم. کارها را انجام دادم و گزارش‌ها را خواندم. فارغ‌التحصیلان دانشگاه علم و صنعت آمدند. آقای [عباس]طائب، رییس دانشگاه توضیحات داد. من هم صحبت کردم[1] و ابتکارشان را ستودم که باعث تحکیم ارتباط بین

---

۱ - در بخشی از این سخنرانی آمده است: «اگر نتوانیم نیازهای علمی و فنی کشورمان را در سایه تلاش و پشتکار کارشناسان متعهد و متخصص داخلی تأمین کنیم، موفق به‌ساختن کشوری مستقل نخواهیم شد. در این کشور، میدان عمل برای دانشمندان و محققان کاملا باز است و متخصصان ما باید این امکانات را به‌طور کامل مورد استفاده قرار دهند و رسالت خطیر خود را ایفا کنند. برقراری این ارتباط، علاوه بر انتقال تجربیات مدیران اجرایی به دانشگاه‌ها، مدیران اجرایی را در جریان آخرین یافته‌های علمی قرار می‌دهد و نتایج مفیدی برای دستگاه‌های اجرایی و آموزشی کشور دارد. رفع این نقیصه، احتیاج به پیگیری مستمر دارد.» آقای هاشمی، لزوم برقراری ارتباط با مراکز تحقیقاتی و آموزشی خارج از کشور، جهت تبادل تجربیات و اطلاعات را مورد تأکید قرار داد و گفت : «در متن تعالیم اسلامی، مانعی در زمینه فراگیری علوم وجود ندارد و محققان ما باید در میان مسایل علمی دنیا و تجربیات سایر کشورها قرار

فارغ‌التحصیلان و دانشگاه شده‌اند و از تجارب هم استفاده می‌کنند.

آقای [حمید]میرزاده برای امور ارز و [منطقه آزاد]کیش آمد. از پیشرفت کار آب و برق کیش اظهار رضایت کرد. از رقابت تجاری قشم با کیش شکایت نمود. آب شیرین‌کن را کپی‌سازی کرده‌اند و با کمتر از یک سوم ارز مورد نیاز خرید ساخته‌اند که می‌توان با این صنعت، سواحل جنوب را تحت تأثیر قرار دهد. می‌گویند آب محصول آن، هر لیتر ۳۸ تومان تمام می‌شود.

[آقای سراج الدین کازرونی]، وزیر مسکن و شهرسازی و معاونان آمدند. در مورد طرح ضربتی حل مشکل مسکن توضیح دادند؛ مشکل اصلی، پول و مصالح می‌باشد که قابل حل است. [آقای اکبر ترکان]، وزیر دفاع آمد و برای سفر به کره‌شمالی مشورت کرد. گفت در عمل به قرارها، کره‌ای‌ها دارند کوتاهی می‌کنند. قرار شد در تحویل نفت تأخیر کنیم، تا علت روشن شود.

ظهر با بچه‌ها که برای دیدار مادرشان آمده بودند، غذا خوردیم. عصر دکتر [رضا] ملک زاده برای عیادت عفت آمد.

در جلسه هیات دولت شرکت کردم. طرح ضربتی حل مشکل مسکن در دستور بود؛ ناتمام ماند. شب به خاطر کسالت عفت در دفترم ماندم. بعضی از بچه‌ها هم شام را با ما بودند و رفتند.

پنج‌شنبه ۱۴ شهریور | ۲۵ صفر ۱۴۱۲ ۵ سپتامبر ۱۹۹۱

ساعت دو و نیم بامداد، عفت از درد بیدار شد و مُسکن خورد و خواب رفت. ولی

گیرند.آن دسته از متخصصان ایرانی که اینک در خارج از کشور به‌سر می‌برند، نسبت به‌وضع خودشان قانع و راضی نیستند. انسان تحصیل‌کردهٔ صالح، صرفاً مسایل شخصی خودش را نمی‌بیند. این افراد در قبال اجتماع وظیفه سنگین‌تری برعهده دارند. هیچ جا کار کردن برای افراد بهتر و شیرین‌تر از کشور خودشان نیست.» آقای هاشمی ضمن اظهار رضایت از جو عمومی دانشگاه‌ها و مراکز آموزش عالی یادآور شد: «روحیه قوی اسلامی و انقلابی در بین اکثر دانشجویان و استادان دانشمند وجود دارد و این امر از نقاط رضایت‌بخش و افتخارآمیز دانشگاه‌ها است.» رجوع کنید ← کتاب «هاشمی‌رفسنجانی، سخنرانی‌های‌سال ۱۳۷۰»، دفتر نشر معارف انقلاب، ۱۳۹۲.

من دیگر خوابم نبرد. نزدیک طلوع فجر، ساعت چهار بلند شدم و بعد از نماز صبح مقداری از کارهایم را انجام دادم و کمی خوابیدم. دکتر آزمایشگاه آمد و برای آزمایش مجدد، از عفت خون گرفت. در گزارش‌ها، سرگردانی کنگره عالی شوروی در تصمیم‌گیری جلب توجه می‌نماید.

جمعی از کادر پزشکی که برای حجاج به مکه رفته بودند، آمدند. دکتر [شهاب‌الدین]صدر، [رییس هیات پزشکی حج] گزارش داد و من هم صحبتی کوتاه نمودم.[1]

آقای [ابوالقاسم] وافی[یزدی] آمد. راجع به مدرسه عالی علوم تربیتی و قضایی و مدرسه تربیت مدرس معارف اسلامی قم توضیح داد و برای امور بودجه و اجازه رسمی و اصلاح اساسنامه استمداد کرد که کمک کردم. راجع به یزد و مسایل اجتماعی هم نظراتی داد.

آقای [احمد]آذری قمی آمد و برای خرید چاپخانه روزنامه رسالت ارز خواست. برای نیازهای عمرانی قم هم استمداد کرد و از فرماندار قم انتقاد نمود. دکتر [عباس] شیبانی آمد و برای تبرئه مهندس مصطفی هاشمی و در خصوص امور عمران [خیابان] ناصر خسرو که با شهرداری تهران اختلاف دارند، استمداد نمود.

دکتر [حسن]حبیبی برای امور جاری آمد. با دکتر عادلی[رییس بانک مرکزی] و مهندس کازرونی، [وزیر مسکن و شهرسازی]، برای تأمین نیازهای مالی ساخت انبوه مسکن تلفنی مذاکره کردم. ظهر بچه‌ها آمدند، با هم ناهار خوردیم.

عصر دکتر قدس برای معاینه عفت آمد و نظر داد در اثر سرماخوردگی و دردهای عضلانی، احتمالاً کلیه‌ها تحت تأثیر قرار گرفته‌اند و کسالت عمیق نیست، ولی آزمایش‌ها ادامه خواهد داشت.

---

۱ - آقای هاشمی با قدردانی از زحمات اعضای هیات پزشکی جمهوری اسلامی در مراسم حج گفت: «حج به عنوان یک تکلیف سیاسی عبادی است و طبعاً باید مسایل سیاسی دنیای اسلام از جمله سلطه آمریکا و معضل فلسطین مطرح شود. امیدوارم مناسک حج در سال های آینده نیز با متانت و شکوه هرچه بیشتری برگزار شود و حجاج ایرانی از اهداف خون شهدا پاسداری کنند.» رجوع‌کنید← کتاب «هاشمی‌رفسنجانی، سخنرانی‌های‌سال ۱۳۷۰»، دفتر نشر معارف انقلاب، ۱۳۹۲.

عصر به منزل آمدیم. چند روز بود که یکسره در دفترم مانده بودم، روحیه‌ام کسل و خسته شده است. کمی در استخر شنا کردم و خاطرات عقب‌مانده چند روز گذشته را نوشتم. این روزها به خاطر فشردگی کارها، وقت کمتری صرف نوشتن خاطره می‌کنم و خاطرات را مختصر می‌نویسم. آخر شب دکتر [رضا]ملک‌زاده برای عیادت عفت آمد و دارو آورد.

جمعه ۱۵ شهریور | ۲۶ صفر ۱۴۱۲ ۶ سپتامبر ۱۹۹۱

در منزل بودم. برای نمازجمعه به دانشگاه تهران رفتم. عفت بستری است و بعضی از بستگان برای عیادت می‌آیند. [آقای عبدالله نوری]، وزیر کشور تلفنی اطلاع داد که منطقه کوهستانی آلوده به اشرار در غرب زاهدان، پاکسازی شده و جمعی از اشرار بازداشت شده‌اند؛ گفتم مأموران را تشویق کند.

به آقای [حمید]میرزاده، تلفنی گفتم برای کیش از جنوب خلیج فارس، سیمان وارد کنند که کارهای عمرانی آنجا فشار بر مصالح داخلی کشور نیاورد.

در گزارش‌های امروز، دستگیری گروهی در ترکیه به اتهام جعل گذرنامه ترکیه برای کسانی که بختیار را ترور کرده‌اند، و وجود یک ایرانی در بین آنها جلب توجه می‌کند. اعتراف رسمی سران شوروی به شکست کمونیسم و تراژدی بودن مارکسیسم برای شوروی نیز از اخبار مهم امروز است.

شنبه ۱۶ شهریور | ۲۷ صفر ۱۴۱۲ ۷ سپتامبر ۱۹۹۱

حال عفت کمی بهتر است. ساعت هشت و نیم به دفترم رسیدم. مدیران وزارت نیرو و بانک مرکزی و سازمان برنامه آمدند. برنامه تولید برق را توضیح دادند و نیازها را گفتند. قرار شد طبق برنامه پنج‌ساله عمل شود.

استاندار فارس آمد. گزارش استان را داد و از مشکل حمل غلات خریداری شده و کمی انبار به خاطر بالا رفتن محصول و خرید گفت و صادرات و مبادلات با

کشورهای جنوب را رو به توسعه معرفی کرد. آقای هاشمی گلپایگانی برای دستور شورای عالی انقلاب فرهنگی آمد.

آقای [محمدباقر]حکیم و برادرش آمدند. گزارش سفر به ژنو و ملاقات با دبیرکل[سازمان ملل] و مقامات دیگر بین‌المللی را دادند و اظهار خوشحالی نمودند. اظهار تمایل کردند و اجازه خواستند که این گونه ملاقات‌ها را برای کاهش نگرانی موجود از رادیکال بودن شیعیان عراق، توسعه دهند. از نرسیدن سپاه و وزارت کشور به مشکلات عراقی‌ها شکایت دارند. عصر آقای [محمد]کوثری برای ذکر مصبیت برای من و جمعی از محافظان و کارکنان دفتر آمد.

[آقای عبدالعزیز الخویطر]، وزیر فرهنگ و آموزش عربستان سعودی آمد. نامه ملک فهد، در جواب نامه من را آورد که دربارهٔ فلسطین و امنیت منطقه بود.[1] در این نامه، ضمن اعلان پذیرش دعوتم، متقابلاً از من برای سفر به عربستان دعوت صورت گرفت که پذیرفتم. با آقای [سیدمحمد] خاتمی که همراهش بود، دربارهٔ فیلمی که

---

۱ - آقای هاشمی در نامه خود چنین نوشته بود: «از آنجایی که جمهوری اسلامی ایران گام‌های مثبتی را به‌منظور تحکیم روابط و توسعه مناسبات خود با کشورهای منطقه برداشته و آثار و نتایج آن کاملا نمودار گردیده است، روند رو به رشد مناسبات فیمابین دو کشور مسلمان و هم‌جوار ما موجب خوشوقتی و دلگرمی به‌آینده روابط دوجانبه، همکاری‌های منطقه‌ای و بین‌المللی و اسلامی می‌باشد.اکنون که شرایط برای توسعه همکاری‌های اقتصادی فراهم شده است، انتظار می‌رود در این زمینه گام‌های مؤثر و سریعی برداشته شود. زیرا توان اقتصادی دو کشور در ابعاد گوناگون در صورت تحقق این همکاری‌ها، تأثیر بسزایی در شکوفایی و رونق اقتصادی کشورهای منطقه و جهان اسلام خواهد داشت.از این رو به جناب آقای دکتر محسن نوربخش وزیر اقتصاد و دارایی جمهوری اسلامی که به‌عنوان رییس کمیسیون مشترک همکاری‌های دو جانبه برگزیده شده است، مأموریت داده شد تا جنابعالی را از نقطه نظرات جمهوری اسلامی ایران، پیرامون لزوم بازگشایی ابواب همکاری دوجانبه اقتصادی و مسایل مورد اهتمام دو کشور از قبیل تقویت و توسعه مبادلات تجاری و بانکی و رفع موانع موجود، تشکیل کمیسیون مشترک جهت تنظیم روابط اقتصادی و بازرگانی و ایجاد زمینه مناسب جهت سرمایه‌گذاری مشترک در بخش‌های کشاورزی، صنعت و خدمات و تسهیل رفت و آمد اتباع دو کشور آگاه نمایند.» رجوع کنید ← کتاب «هاشمی‌رفسنجانی، پیام‌های سال ۱۳۷۰»، دفتر نشر معارف انقلاب، ۱۳۹۲.

ملاقات با وزیر معارف و آموزش عالی عربستان سعودی

اخیراً به‌نام «در آرزوی ازدواج»[1] تهیه شده و مراعات عدالت در تقسیم امکانات بین جراید که اخیراً شکایت شده و جلوگیری از اجبار پرداخت ارز در هتل‌ها برای میهمانان خارجی تذکر دادم. عصر به خانه آمدم. حال عفت بهتر از صبح است.

دکتر روحانی تلفنی گفت ژاپنی‌ها که مشغول جمع کردن مین‌ها در خلیج فارس هستند، گفته‌اند مقداری مین نزدیک [اسکله] البکر در آب‌های همجوار با آب‌های ایران است که اگر بخواهند جمع کنند، احتیاج به کمک و دخالت آمریکا دارد؛ اجازه خواسته‌اند. گفتم با ارتشی‌ها صحبت شود.

یکشنبه ۱۷ شهریور | ۲۸ صفر ۱۴۱۲ | ۸ سپتامبر ۱۹۹۱

ساعت هشت و نیم صبح به پایگاه یکم شکاری در مهرآباد رفتم و از «طرح اوج»

۱ - «در آرزوی ازدواج»، نوشته فریدون جیرانی و کارگردانی اصغر هاشمی، با بازی بیژن امکانیان و کمند امیرسلیمانی، فیلم اجتماعی تلخی بود که داستان ازدواج دو جوان را روایت می‌کرد. در این فیلم، مشکلات اقتصادی جامعه باعث می شود، ناهید نتواند با جهانگیر ازدواج کند و به اجبار به عقد یک جوان پولدار سبک عقل در می آید.

بازدید کردم. به ابتکار مهندس [مهدی] سنایی، هواپیمای جنگی اف-۵ کپی‌سازی می‌شود. پیشرفت خوبی کرده‌اند. بالن‌ها و بدنه و دماغه را می‌سازند و موتور و وسایل الکترونیک را می‌خرند. از تمام کارگاه‌ها بازدید کردم. یک هواپیمای آماده شده پرواز کرد. از طرح ساخت هواپیمای جت آموزشی از فایبرگلاس هم بازدید کردم؛ جالب است. بنا دارند اولین فروند را در بهمن ماه سال جاری، به پرواز درآورند. از مدرنیزه و خودکفاکردن [سیستم ضدهوایی]هاگ بازدید کردم؛ جالب بود. قطعات را می‌سازند و ساده و به‌روز می‌کنند.

بعد از نماز و ناهار و استراحت، از طرح کُپی هشداردهنده در هواپیما در بخش جنگ الکترونیک بازدیدکردیم. سپس آشیانه‌های اُورهال هواپیماهای جنگی اف-۴ و اف-۵ و بوئینگ‌ها را دیدیم؛ خیلی راضی‌اند و مدعی صرفه‌جویی زیاد ارزی هستند.

از هواپیماهای جنگی میگ ۲۹ ساخت شوروی که اخیراً خریده‌ایم و از عراق آمده و نیز هواپیماهای سوخو ۲۴ خریداری شده و آمده از عراق، بازدید کردیم. هر دو پرواز نمایشی کردند. غروب به خانه رسیدم. مهدی هم همراه من بود. خیلی خسته بودم. برای رفع خستگی مقداری در استخر شنا کردم.

دوشنبه ۱۸ شهریور | ۲۹ صفر ۱۴۱۲ ۹ سپتامبر ۱۹۹۱

به مناسبت سفر رییس‌جمهوری پاکستان به ایران، مصاحبه‌ای با تلویزیون[دولتی] پاکستان نمودم. نماینده فارس آمد و برای امور منطقه استمداد کرد. تذکراتی راجع به مسایل جاری کشور، در جهت منزوی کردن افراطی‌ها داد.

[سیدنورمحمد محمودیان]، نماینده یاسوج آمد. از استاندار و وزارت کشور انتقاد داشت. آقای [محمد]خزاعی آمد و در مورد بررسی‌های هیأت بانک جهانی گفت و آن را مثبت دانست. برای برنامه یک‌ساعته تلویزیون که در آمریکا دایر کرده‌اند، کمک خواست.

عصر شورای اقتصاد جلسه داشت. بحث دربارهٔ قیمت‌گذاری و کنترل بود که

ناتمام ماند. عوارض یک درصد صنایع برای شهرداری‌ها تصویب شد. بعد از جلسه آقای [محمد]غرضی، [وزیر پست و تلگراف و تلفن] آمد و برای دادن ملاقات به همتای آلمانی‌اش اصرار کرد. آقای [غلامرضا] آقازاده، [وزیر نفت] آمد و نتیجه مذاکراتش با رادیکال‌ها را گفت. به خانه آمدم. جمعی از بستگان به عیادت عفت آمده بودند؛ حالش بهتر است.

سه‌شنبه ۱۹ شهریور | ۳۰ صفر ۱۴۱۲ ۱۰ سپتامبر ۱۹۹۱

آقای [جمال]ساداتیان، گزارش عملکرد تامین نیازهای عراقی‌های مقیم ایران را داد. آقای [محمدباقر] حکیم، [رییس مجلس اعلای انقلاب اسلامی عراق]، دیروز از عدم تامین نیازها گله کرده بود.آقای [عبدالله]نوری، [وزیر کشور]آمد و گزارش امور کشور را داد. گفت باقیمانده آواره‌های عراقی در ایران، حدود هفتاد هزار نفر هستند که به تدریج کم می‌شوند. همچنین گفت، حدود یک‌میلیارد تومان از ماشین‌آلات عراقی که توسط آوارگان به ایران آمده، توسط وزارت کشور خریده شده است؛ تنخواه‌گردان از من گرفته‌اند. راجع به انتخابات و کمک به نیازمندان کادر وزارت کشور استمداد کرد.

با آقای [محمد]یزدی، [رییس قوه قضاییه] و رهبری، دربارهٔ خوابگاه تخلیه شده دانشجویان صحبت کردم. آقای [علیرضا]مُعیری، [مشاور بین الملل رییس جمهور] آمد. گزارش سفر به آفریقا برای ابلاغ پیام من در مورد فلسطین را داد و از بی‌نظمی در مراسم جشن افتتاح «نهرالصناعی» [= رودخانه بزرگ مصنوعی] لیبی گفت.

اعضای هیأت مدیره روزنامه کاروکارگر آمدند. نصیحت‌شان کردم که تندروی نکنند. آقای [سیدکمال]خرازی، [نماینده دایم ایران در سازمان ملل] آمد و گزارش مذاکره با دبیرکل[سازمان ملل] و کمک به آزادی گروگان‌ها و [اجرای کامل]قطعنامه[۵۹۸] را داد.

عصر دکتر ولایتی، [وزیر امور خارجه] آمد. گزارش سفر به الجزایر، یمن و غنا را داد. از رفتن به ایتالیا، برای شرکت در مراسم گرفتن مدال صلح، منَع‌اش کردم؛

براساس نظر رهبری، به خاطر حضور آمریکایی‌ها و مصری‌ها.

در جلسه شورای عالی انقلاب فرهنگی شرکت کردم. تا ساعت نُه شب در دفترم کار کردم. آقای رحمتی از حکم دیوان عدالت‌اداری شکایت کرد؛ وعده رسیدگی دادم.

چهارشنبه ۲۰ شهریور | ۱ ربیع‌الاول ۱۴۱۲ ۱۱ سپتامبر ۱۹۹۱

تا ساعت ده صبح کارها انجام شد. با [دکتر شوارتز شیلینگ]، وزیر ارتباطات آلمان ملاقات داشتم. از وضع آلمان شرقی پرسیدم. برای توسعه همکاری‌ها مذاکره شد. آیت‌الله [سیدمحمدباقر]خوانساری، پیشنماز مسجد امام آمد. گفت بنا دارد با کمک افراد خیّر، یک بیمارستان مخصوص روحانیت تأسیس کنند. برای جواز و زمین و مصالح و تجهیزات کمک خواست.

[آقای خاویر پرز دکوییار]، دبیرکل سازمان ملل و همراهان به ملاقات آمدند. مقداری در جلسه رسمی علنی و مقداری در جلسه خصوصی مذاکره کردیم. دربارهٔ اجرای قطعنامه ۵۹۸ و کمک به آزادی گروگان‌ها صحبت شد. در جلسه خصوصی، روشن کرد که عقیده دارد عراق مسئول جنگ است و تا ماه اُکتبر نظر خواهد داد.

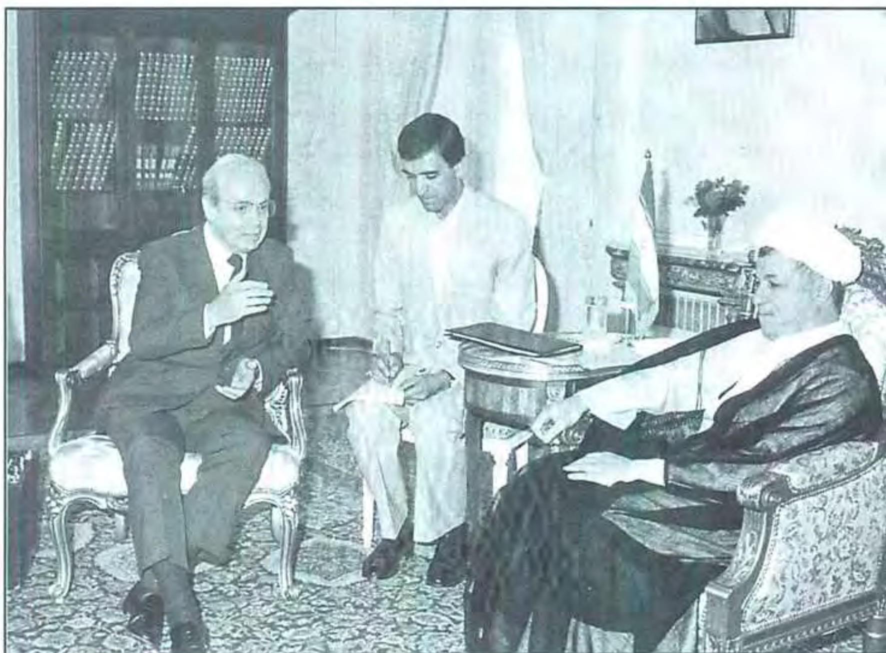
عصر آقای رضا هاشمیان[مدیرکل محیط زیست استان کرمان]آمد و برای تأسیس دانشکده محیط زیست استمداد کرد. در جلسه هیات دولت، دربارهٔ حراست و بررسی وعده‌ها و وفا به وعده‌های اعضای دولت بحث بود.

شام دبیرکل سازمان ملل و همراهان مهمانم بودند. دربارهٔ آینده شوروی و مسایل متفرقه، مذاکرات غیر رسمی داشتیم. سر میز شام به او خبر دادند که اسراییل جمعی از زندانیان لبنانی را آزاد کرده است؛ خیلی خوشحال شد. قرار شد برای ادامه، آزادسازی گروگان‌ها و لبنانی‌ها پیگیری شود؛ جلسه دوستانه‌ای بود.

شب به خانه آمدم. به خاطر استفاده از غذاهای چرب در ضیافت شام، شب با ناراحتی خوابیدم.

ملاقات با وزیر ارتباطات آلمان شرقی

دیدار با خاویر پرز دکوئیار، دبیر کل سازمان ملل

پنج‌شنبه ۲۱ شهریور | ۲ ربیع‌الاول ۱۴۱۲ ۱۲ سپتامبر ۱۹۹۱

امروز صبحانه و ناهار نخوردم. شب هم غذای سبک خوردم. کارهای عقب مانده را انجام دادم. ساعت ده و نیم صبح، برای استقبال از آقای غلام اسحاق‌خان، رییس‌جمهور پاکستان که به دعوت من، با چند وزیر آمده است، به فرودگاه رفتیم. مراسم رژه نیروهای مسلح و تشریفات و مصاحبه هنگام ورود و همراهی او تا اقامتگاه سعدآباد انجام شد.

در بین راه دربارهٔ اوضاع پاکستان و درگیری‌های شیعه و سنی در این کشور مذاکره کردیم. پیشنهاد جلسه سه جانبه با حضور دبیرکل سازمان ملل را نپذیرفت؛ دکوییار خواسته است. قرار شد به جای جلسه، در شام امشب دعوت شود.

عصر ساعت چهار و ربع، برای مذاکرات رسمی به دفترم آمد. حدود دو ساعت مذاکره داشتیم. در مورد مسایل منطقه‌ای و بین‌المللی و تقریباً در همه موارد تفاهم و اتحاد نظر بود. کمیته‌هایی مأمور پیگیری پیشنهادها شدند.

آقای [یوسف]بن علوی، وزیر امورخارجه عمان آمد. پیام سلطان قابوس را آورد. از اختلافات اعضای شورای همکاری خلیج فارس، مخصوصاً قطر و بحرین اظهار نگرانی کرد. وضع کویت را نابسامان و فاقد انضباط خواند و خبر داد که نیروهای مصر و سوریه به زودی می‌روند و تیپ خودشان را هم به زودی به عمان برمی‌گردانند و معتقد است که آمریکا هم نیروهایش را نگه نمی‌دارد که نظر من غیر از این است. گفتم که به احتمال قوی آمریکا ترجیح می‌دهد در شمال خلیج فارس و نزدیک مرزهای ایران و عراق، پایگاه نظامی داشته باشد. خواست روابط‌مان را با مصر بهبود ببخشیم. گفت که شورا معتقد است عراقی‌ها بالاخره از کویت انتقام خواهند گرفت، ولی نگرانند. علاقه‌مند هستند که با ایران همکاری بیشتر بنمایند.

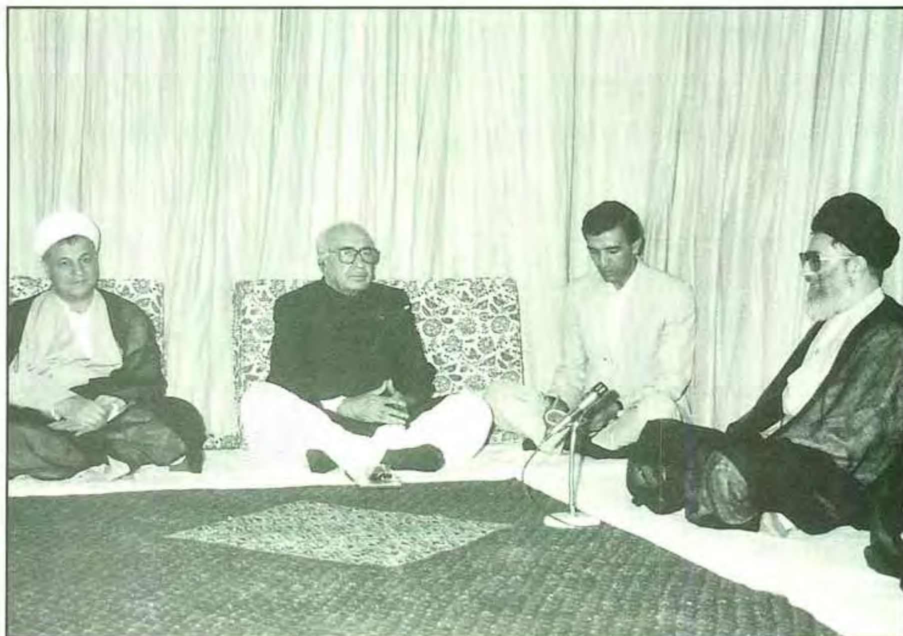
به افتخار میهمانان پاکستانی، ضیافت شام در مرکز مطالعات وزارت امورخارجه دادم. دبیرکل سازمان ملل و سران مجاهدین افغانی را هم دعوت کرده‌ام. قبل از شام، مذاکرات کوتاه سه جانبه‌ای با حضور دبیرکل بود. از مذاکرات امروز عصرشان ، هم با پاکستانی ها و هم افغانی ها راضی بودند. به خاطر تهیه زمینه این

استقبال رسمی از رییس جمهور پاکستان

مذاکرات دو جانبه ایران و پاکستان

ملاقات رییس جمهور پاکستان با رهبر معظم انقلاب

سخنرانی در مراسم ضیافت شام

توافق، خیلی از ما ممنون‌اند. برای حل مسالمت‌آمیز به توافق رسیده‌ایم.
آقای اسحاق‌خان گفت، در پاکستان به جز عده معدودی همین فکر را قبول دارند. دبیرکل قبول دارد که نجیب[رییس‌جمهور افغانستان] و دستیاران نزدیکش نباید باشند و معتقد است به خاطر داشتن حمایت ایران و پاکستان، با پشتوانه محکم و از موضع قوی با عربستان سعودی مذاکره خواهد کرد. آقای [سیدکمال]خرازی گفت دبیرکل قول همکاری بهتری با ایران در اجرای قطعنامه ۵۹۸ داده است. دبیرکل از شخصیت و متانت آقای [سیدرحمت‌الله] مرتضوی، سخنگوی حزب وحدت اسلامی و رهبر مجاهدان شیعه افغانستان تعریف کرد و او را ستود.

جمعه ۲۲ شهریور | ۳ ربیع‌الاول ۱۴۱۲ ۱۳ سپتامبر ۱۹۹۱

آقای [علاءالدین]بروجردی، [معاون آسیا و اقیانوسیه وزارت امور خارجه]، تلفنی گفت وزارت امورخارجه ترکیه با احضار سفیر به استفاده پ.ک.ک از خاک ایران اعتراض کرده و خبر را به رسانه‌ها داده‌اند؛ گفتم مقابله به مثل کنند.
محسن[هاشمی] برای کارهای بازرسی و دادن گزارش و سئوال آمد. تا عصر به استراحت و مطالعه گذشت. شب آقای [شیخ قدرت]علیخانی آمد. ماجرای قزوین و اختلافات را توضیح داد و از برخورد دفتر رهبری با ماجرا ناراضی است. توصیه کردم که کوتاه بیایند و به درگیری خاتمه بدهند.

شنبه ۲۳ شهریور | ۴ ربیع‌الاول ۱۴۱۲ ۱۴ سپتامبر ۱۹۹۱

با احساس سرماخوردگی به دفترم رفتم. [آقای غلامحسین کرباسچی]، شهردار تهران آمد. از فشار تبلیغاتی که علیه او ایجاد شده شکایت و برای مقابله با آن استمداد کرد؛ توصیه به صبر و مقاومت و مدارا با مردم نمودم. گفتم این وضع به خاطر قرار گرفتن در آستانه انتخابات است.
آقای میرزاده، [معاون اجرایی رییس‌جمهور]آمد. گزارش سفر به مشهد و مذاکره

با آستان‌قدس رضوی برای تصفیه مطالبات از دولت را داد و از طرح‌های خوب و موفق آنجا تمجید کرد. آقای [سیدرضا]تقوی آمد. راجع به برنامه برگزاری سمینار ائمه جمعه و ضرورت راه‌اندازی جریان تبلیغاتی در مقابل جریان‌های مزاحم تبلیغات گفت و پیشنهاد تشکیل حزب را داشت.

عصر دکتر ولایتی، [وزیر امور خارجه] برای مسایل کمک به آزادی گروگان‌ها در لبنان آمد. آقای [حسین]محلوجی، [وزیر معادن و فلزات]آمد و خبر تصمیم هیأت رییسه مجلس، برای مقابله با اظهارات دکتر [حسن]حبیبی، در خصوص لازم‌الاجرا بودن نظر شورای نگهبان در تفسیر اصل ۹۹ [= نظارت استصوابی] را داد و خواستار علاج شد که علاج کردم.[1]

شورای عالی امنیت ملی جلسه داشت. قبل از تمام شدن جلسه، برای حضور در ملاقات رییس‌جمهور پاکستان با رهبری،به دفتر آیت‌الله خامنه‌ای رفتم. مذاکرات دوستانه بود. به دفترم برگشتم و تا ساعت هشت شب کارها را انجام دادم. به اقامتگاه سعدآباد رفتم. شام خصوصی با هیأت پاکستانی صرف کردیم. مذاکرات گرمی داشتیم. دربارهٔ شیوه برگزاری انتخابات در افغانستان توافق کردیم. قرار شد حضور آمریکا در مذاکرات را نپذیریم. همچنین قرار شد صنایع دریایی‌مان همکاری کنند. بعد از شام به خانه آمدم.

---

۱ - اصل نود و نهم قانون اساسی: «شورای نگهبان نظارت بر انتخابات مجلس خبرگان رهبری، ریاست جمهوری، مجلس شورای اسلامی و مراجعه به آرای عمومی و همه پرسی را بر عهده دارد.» در تاریخ ۱۳۷۰/۲/۲۲ رییس هیأت مرکزی نظارت شورای نگهبان بر انتخابات، از شورای نگهبان استفسار کرد: «نظر به اینکه امر انتخابات از امور مهمّه کشور است و امّت اسلامی با رشد انقلابی در تمام دوره‌های اخذ رأی به نحو چشمگیری در انتخابات شرکت نموده‌اند و من‌بعد نیز باید به نحوی عمل شود که حضور آزادانه مردم هم چنان محفوظ بماند و این امر مستلزم نظارت شورای نگهبان است تا در تمام جهات رعایت بی‌طرفی کامل معمول گردد و در این خصوص در کیفیت اجرا و نظارت گاهی شائبهٔ تداخل مطرح می‌گردد، بنا به مراتب استدعا دارد نظر تفسیری آن شورای محترم را در مورد مدلول اصل ۹۹ قانون اساسی اعلام فرمایند.» پاسخ شورای نگهبان چنین بود: «نظارت مذکور در اصل ۹۹ قانون اساسی، استصوابی است و شامل تمام مراحل اجرایی انتخابات از جمله تأیید و ردّ صلاحیت کاندیداها می‌شود.»

یکشنبه ۲۴ شهریور | ۵ ربیع‌الاول ۱۴۱۲ ۱۵ سپتامبر ۱۹۹۱

تا ساعت هشت و نیم صبح کارها را انجام دادم. آقای غلام اسحاق خان برای دور دوم مذاکرات آمد. کمیسیون‌های مربوط، گزارش توافقات را دادند. سپس توافقنامه‌ها در ابعاد سیاسی، فنی، اقتصادی، تجاری و امنیتی، در حضور ما امضا شد. سرماخوردگی دارم و مُسکن مصرف می‌کنم.

عصر به سعدآباد رفتم و از آنجا با آقای اسحاق‌خان به فرودگاه رفتیم. در بین راه سئوالات زیادی از او درباره مسایل پاکستان کردم. در پاویون مصاحبه‌ای انجام دادیم[1] و با تشریفات رسمی بدرقه شدند. در مجموع راضی‌اند و خوب برگزار شد. دعوت او را برای سفر به پاکستان پذیرفتم.

به دفترم برگشتم. آقای زنگنه، [وزیر نیرو] آمد. گزارش سفر به قطر برای قرارداد آب را داد. ترکیه هم بنا دارد لوله آب به جزیره‌العرب برساند. می‌گویند آمریکا اصرار داد که اعراب بپذیرند، ولی بعید است بتوانند از لحاظ اقتصادی با ایران رقابت کنند. همچنین گزارش انتقال آب از زاینده‌رود به یزد را داد که هنوز در مرحله مطالعه است.

در جلسه هیات دولت شرکت کردم. قبل از ختم جلسه به دفترم آمدم و تا ساعت هشت کار کردم. شب مهمان آیت‌الله خامنه‌ای بودم. دربارهٔ نتایج سفر پاکستانی‌ها و دکوئیار و مسایل جاری و مسایل قزوین و سپاه مذاکره کردیم.

---

۱ - آقای غلام اسحاق‌خان، رییس‌جمهور پاکستان، نتایج مذاکرات با مقامات ایران را بسیار مثبت و سازنده خواند و گفت: «در طول اقامت اینجانب و هیات همراه، به دلیل میهمان نوازی سنتی ایرانی ها، هرگز احساس غربت نکرده ایم. ما تقریباً در همه زمینه های مورد علاقه دو کشور به گفت و گو نشستیم و هیچ مانعی بر سر تفاهم دو کشور نبوده است.» آقای هاشمی نیز با تشکر متقابل، از مذاکرات انجام شده ابراز رضایت کرد و گفت: «امیدواریم با تبادل افکار و همکاری های بیشتر ونیز با پیگیری های بعدی، توافقات به عمل آمده در این سفر به مرحله اجرا برسد»

دوشنبه ۲۵ شهریور | ۶ ربیع‌الاول ۱۴۱۲ ۱۶ سپتامبر ۱۹۹۱

از خانه یکسره به مرکز سپاه [پاسداران انقلاب اسلامی] رفتم و در اجتماع فرماندهان سپاه صحبت کردم.[1] به دفترم رفتم. نمایندگان اصفهان، زنجان و بهار همدان، برای مسایل حوزه انتخابیه خود آمدند. [آقای فارس بویز]، وزیر امورخارجه لبنان آمد. در مورد یکپارچگی لبنان و استرداد جنوب از اشغال اسراییل صحبت شد. نامه رییس‌جمهورشان را آورده است.

عصر در جلسه شورای اقتصاد شرکت کردم. نوعی کنترل بر توزیع و نحوه توزیع هفت هزار کامیون وارداتی تصویب شد. شب به خانه آمدم. فائزه از نوق آمده بود. حال حاجیه بی‌بی، [والده] را خوب توصیف کرد. گفت مایل نیستند از روستای‌مان

---

۱ - در بخشی از این سخنرانی آمده است: «نگاهی به‌گذشته و امروز و آینده، برای کشورمان سازنده و باعث هوشیاری و دقت بیشتر خواهد شد. هفته دفاع مقدس برای نیروهای مسلح کشور، سپاه، ارتش، بسیج و سایر افراد کشور که به نحوی در این دفاع مقدس شریک بوده‌اند، خاطره‌انگیز و سازنده است و ان‌شاءالله امسال ما هفته دفاع را با توجه به شرایطی که در دنیا شاهد آن هستیم، به‌نحو شایسته‌تری برگزار خواهیم کرد. شرایط منطقه و دنیا، زمان مناسبی را برای ارزیابی بررسی‌ها و آمادگی فراهم آورده است و خوشبختانه در پیام روح‌بخش مقام معظم رهبری، نکات و دقایق آموزنده‌ای بود که برای ما راهنمای خوبی است. ما جنگ را در یک مرحله پشت سر گذاشته‌ایم اما دفاع همچنان باقی است و دفاع از کشور استمرار خواهد داشت و ما باید عوامل بروز جنگ و عوامل دفاع در کشور را بررسی و تحلیل کنیم و به‌طور همه‌جانبه حوادث این دوره را مورد بررسی قرار دهیم. هشت سال دفاع حماسه‌انگیز سربازان اسلام، واقعاً عمّال استکبار را عاجز کرده بود و انصافاً از نقاط اعجاب‌انگیز جنگ‌های دنیا به‌شمار می‌رود و با وجود رشادت‌های سربازان اسلام در جبهه‌های نبرد و داشتن تدارکات و ابزار کافی نظامی، باید شرایط قبول پذیرش آتش‌بس از سوی امام راحل‌مان را مورد بررسی قرار داد. علت این امر در این مقطع و نقطه عطفی که در تاریخ جنگ بوجود آمد، گزارش اقتصادی بود که از سوی مسئولان و دولت به‌حضور حضرت امام (ره) داده شد و امام دستور صریح خود را با روشن‌بینی صادر کردند. برای من روشن است که ما از آغاز تا آخر، به هیچوجه مشکل ضعف نیروی انسانی نداشتیم و صنایع نظامی ما نسبت به سابق در وضع خوب و امیدوارکننده‌ای بود و همزمان با فرمان تاریخی حضرت امام، نیروهای مردمی از شرق و غرب و شمال و جنوب راهی جبهه می‌شدند. حضور وسیع نیروهای دریایی قدرت‌های بزرگ در خلیج‌فارس، حرکتی تصادفی نبود و آنها می‌دانستند که نقطه تنفس ما خلیج‌فارس است و سیاست‌شان این بود که دست عراق را برای آسیب رساندن به‌ما باز بگذارند و دست ما را برای مقابله به مثل ببندند.»
رجوع کنید ← کتاب «هاشمی‌رفسنجانی، سخنرانی‌های سال ۱۳۷۰»، دفتر نشر معارف انقلاب، ۱۳۹۲.

حضور در اجتماع بزرگ فرماندهان سپاه پاسداران سراسر کشور

بیرون بیایند.

سه‌شنبه ۲۶ شهریور | ۷ ربیع‌الاول ۱۴۱۲ ۱۷ سپتامبر ۱۹۹۱

ساعت هشت و ربع، به حسینیه امام خمینی رفتم و در جمع ائمه جمعه سراسر کشور سخنرانی کردم.[1] تحلیلی از اوضاع سیاسی و اقتصادی کشور ارایه دادم. فرماندهان نیروی قدس سپاه آمدند. گزارش تشکیلات و اهداف نیرو را دادند و کمک خواستند.

ستاد هماهنگ کننده مسایل شوروی و جمهوری‌های مسلمان نشین[آسیای میانه] جلسه داشت. سفیرمان گزارشی از وضع آنجا داد. تصمیماتی برای هماهنگی امور اقتصادی و فرهنگی برای مسلمانان آنجا گرفتیم.

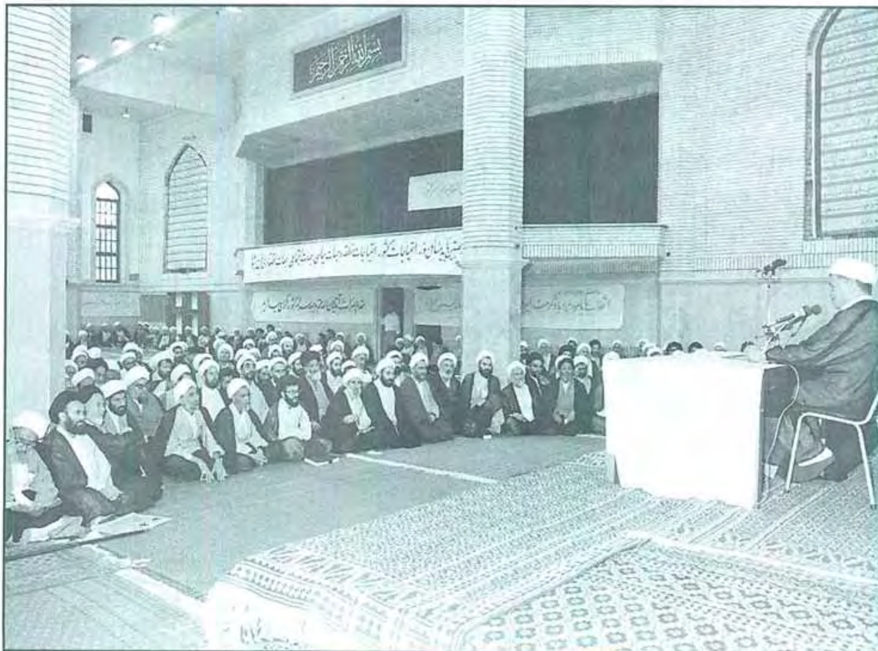
عصر اعضای جامعه روحانیت مبارز آمدند. در خصوص انتخابات، دربارهٔ پیشنهاد همکاری که از سوی مجمع روحانیون مبارز رسیده است، مذاکره و تصمیم‌گیری شد. دکتر [علی اکبر]ولایتی آمد. برای مسایل سیاسی خارجی مذاکره شد. شب ائمه

---

۱ - در بخشی از این سخنرانی آمده است: «یک میدان آزمایش عظیم تاریخی امروز در اختیار روحانیت است که باید از عهده این آزمایش با موفقیت خارج شود؛ اگر روحانیت در این مبارزه شکست بخورد اسلام شکست خورده است. پیروزی انقلاب، نتیجه پیروی مردم از روحانیت و مکتب اسلام بود. ما معتقدیم اسلام حق و صلاحیت حاکمیت جهان را دارد و باید زمام امور دنیا را برعهده گیرد. پس باید برای تحقق این امر تلاش کرد. روحانیت به‌عنوان مُنادی و مُفسر اسلام مسئولیت سنگینی را بر دوش دارد. روحانیت به تبع اسلام مسئول جریانات حال و آینده این کشور اسلامی است اگر بخواهد به‌گونه‌ای خود را غیرمسئول معرفی کند این پذیرفته شده نیست. امروز مکتب اسلام به‌عنوان یکی از بحث‌های جدی دنیا مطرح شده و همه توجهات را به‌خود معطوف کرده است. باید با همت و تلاش مستمر یک الگوی درست از اسلام ارایه دهیم و از این صحنه آزمایش پیروز بیرون بیاییم. اسلام موج عظیمی را در یک هزار و چهارصد سال قبل به‌راه انداخته است و ما وارث چنین سرمایه عظیمی هستیم، لذا آینده‌نگری از ضروری‌ترین امور است. با سرکوب فشار و تهدید تا حدودی می‌توان ظاهر جامعه را حفظ کرد، اما نباید به‌این اکتفا کنیم. ما باید مردم خصوصاً جوان‌ها را نسبت به این بُعد از احکام اسلام قانع و مطمئن سازیم. ائمه جمعه وظیفه دارند مردم و جوانها را به‌این باور برسانند و راه درست را به‌آنها نشان دهند. این امر تلاش عمیق و مستمر فرهنگی را می‌طلبد در صورتی که موفق نشویم، جامعه از اسلام خالی می‌شود.» رجوع کنید ← کتاب «هاشمی‌رفسنجانی، سخنرانی‌های سال ۱۳۷۰»، دفتر نشر معارف انقلاب، ۱۳۹۲.

سخنرانی در اجتماع امامان جمعه سراسر کشور

جمعه مهمانم بودند. به سئوالات‌شان جواب دادم. راضی و خوشحال رفتند. مراجعات زیادی داشتند. دیر وقت به خانه رسیدم.

چهارشنبه ۲۷ شهریور | ۸ ربیع‌الاول ۱۴۱۲ ۱۸ سپتامبر ۱۹۹۱

مدیران فولاد مبارکه آمدند. آقای محلوجی، [وزیر معادن و فلزات] گزارش داد و من هم تشویق‌شان کردم.[1] آقای [سید عبدالله]شیرازی، امام جمعه مشهد آمد و برای ساختمان‌هایی که می‌خواهد برای محرومان بسازد، حواله مصالح ساختمانی گرفت.

آقای پریماکف، پیک ویژه گورباچف آمد. نامه او را آورد و با تشکر از مواضع ایران، از ما برای حل مشکلات‌شان استمداد داشت؛ مدعی بود اتحاد جمهوری‌ها به خاطر نیاز آنها به یکدیگر و نیاز بیشتر آنها به جمهوری روسیه، محفوظ می‌ماند.

اعضای جامعه مدرسین[حوزه علمیه قم]آمدند. ضمن تشکر از خدمات دولت، دربارهٔ انتخابات، مسایل فرهنگی و اخلاقی، اقتصادی و اداری تذکرات و سئوالاتی داشتند. ناهار مهمانم بودند.

---

۱ - آقای هاشمی در این سخنرانی، ضمن قدردانی از تلاش و کوشش کارگران، تکنسین‌ها و مهندسین کشورمان برای قطع وابستگی به‌خارج در این صنعت بر استقلال کامل صنعتی کشور و قطع وابستگی کشور در دیگر زمینه‌ها تأکید کرد و گفت: «از اینکه کارکنان مجتمع فولاد مبارکه پس از گذشت یک دوران طولانی زحمت، ثمره تلاش خود را می‌بینند، بسیار خوشحالم و ملت‌مان نیز خوشحال است و من این توفیق و مقاومت را به‌شما تبریک می‌گویم. این صنعت گام بسیار جدی در خودکفایی صنعتی کشور است و یکی از آرزوهای همه کسانی که به جمهوری اسلامی ایران و اسلام علاقمندند این است که ما استقلال کامل صنعتی و اقتصادی داشته باشیم. صنعت فولاد مبارکه هم‌اکنون یکی از رشته‌های وابستگی را قطع کرده است و ما باید دیگر رشته‌های وابستگی را بتدریج قطع کنیم و روی پای خود باشیم. در دوران جنگ تحمیلی به‌علت نبود ورق‌های مناسب بسیاری از صنایع ما متوقف شده بود و شما علیرغم تمامی سختی‌ها، این کار را به نتیجه رساندید. نیروهای انسانی بسیاری در سایه همین صنعت برای ما ساخته شده‌اند و این نیروها سرمایه کار ماست و نیروهایی که مولد، سازنده و تقویت کننده کشور است و می‌تواند نویدبخش آیندهٔ بهتری باشد. این صنعت می‌تواند تجربه خوبی برای مجریان ما باشد و ما می‌توانیم با همین شیوه به تدریج خود را از وابستگی‌ها نجات دهیم.» رجوع کنید ← کتاب «هاشمی‌رفسنجانی، سخنرانی‌های‌سال ۱۳۷۰»، دفتر نشر معارف انقلاب، ۱۳۹۲.

دیدار با مدیران کارخانه فولاد مبارکه اصفهان

ملاقات با فرستاده ویژه رهبر اتحاد جماهیر شوروی

عصر در جلسه هیات دولت شرکت کردم. دربارهٔ پرداخت اضافه‌کار به کارکنان دولت و طرح ضربتی برای حل مشکل مسکن تصمیم‌گیری شد. شب دکتر ولایتی، [وزیر امور خارجه] آمد. برای شرکت در مجمع عمومی سازمان ملل، عازم سفر به نیویورک است. برای مسایل آنجا مشورت کرد.

پنج‌شنبه ۲۸ شهریور | ۹ ربیع‌الاول ۱۴۱۲ ۱۹ سپتامبر ۱۹۹۱

اساتید معارف اسلامی دانشگاه‌ها و نمایندگان رهبری در دانشگاه‌ها آمدند. برایشان مفصل صحبت کردم[۱] و خواستم جوابگوی نیازهای دانشجویان باشند. مجمع تشخیص مصلحت جلسه داشت.[۲] مصوبه مربوط به لزوم وکیل در دادگاه‌ها اصلاح و تصویب شد.

---

۱ - در بخشی از این سخنرانی آمده است: «این نعمت بزرگی است که خداوند به‌دانشگاه‌ها و روحانیت داده است که علمای ما، در دانشگاه‌ها حضور رسمی پیدا کنند. در گذشته آرزوی دانشجویان مسلمان این بود که طلبه‌ای را در مدارس آموزش عالی ببینند و آرزوی علمای اسلام هم این بود که میدانی باز شود تا بتوانند با نیروی جوان محقق، معارف اسلامی را در میان بگذارند. حضور شما در این مراکز آموزشی، قطعاً از سطح یک شغل بالاتر است و این تکلیفی است که بدان عمل می‌کنید. وضع پیش آمده، بسیار مغتنم است و از موقعیت فعلی، باید برای نشر اسلام استفاده کنیم . دانشجویان، طالب تحقیق‌اند و ما باید از این روحیه استفاده کنیم و اطلاعات مورد نیاز آنها را با بهره‌گیری از متون اسلامی، فتاوی، تفسیر، کلام و سایر منابع که به‌اندازه کافی هم موجود است، به‌آنها ارایه دهیم. با تجربیات بعد از انقلاب، مشکلات مبلغین دینی بیشتر شده است. معارف اسلامی باید امروز سیاست‌های اقتصادی، اجتماعی، روابط خارجی، عدالت و اصول اداری را پاسخگو باشد و در میدان عمل وسیع‌تری وارد کار شود. این امر وظیفه استادان معارف اسلامی را سخت‌تر کرده است. دانشگاه‌ها، محیطی مناسب برای بارور کردن افکار جوانان و تنویر عقاید است. شما به‌طور مستقیم با افرادی که لباس تحقیق پوشیده‌اند، طرف هستید. این جوانان در جستجوی حقیقت هستند و به‌عنوان ودایع الهی در اختیار شما هستند. شما وظیفه هدایت و راهنمایی آنان را برعهده دارید.» آقای هاشمی، تحقیق و مطالعه مستمر را از وظایف اصلی استادان معارف اسلامی دانشگاه‌ها دانست و اظهار داشت : «شما به استفاده از اندوخته‌های قبلی خود اکتفا نکنید. مسئولین دانشگاه‌ها باید اوقات زیادی برای مطالعه شما در نظر بگیرند و کتاب‌های فراوانی در اختیار شما قرار دهند.» رجوع کنید ← کتاب «هاشمی‌رفسنجانی، سخنرانی‌های‌سال ۱۳۷۰»، دفتر نشر معارف انقلاب، ۱۳۹۲.

۲ - آقای هاشمی، علاوه بر ریاست جمهوری، ریاست مجمع تشخیص مصلحت نظام را نیز عهده دار بود.

عصر [آقای اکبر ترکان]، وزیر دفاع آمد. گزارش سفر به کره شمالی و توافق‌ها و خریدهای جدید از چین برای نیروی دریایی و خریدها از روسیه را داد. در مورد اعتبارات نیروهای مسلح و اساسنامه اِتکا [= اتحادیه تامین کالای ارتش] صحبت شد.

دکتر [حسن]حبیبی آمد. راجع به تشریفات و پیشنهاد تمرکز آن در وزارت امورخارجه و همچنین موضوع تفسیر شورای نگهبان و نگرانی تندروها و اعتراض‌شان به اظهارات دکتر حبیبی که گفته بود نظر شورای نگهبان را اجرا می‌کنیم، مذاکره شد.

عصر به خانه آمدم. یاسر و محسن به رفسنجان رفته‌اند. مهدی هم فردا می‌رود. فاطی و سعید به کیش رفته‌اند. من و عفت و فائزه در خانه هستیم.

جمعه ۲۹ شهریور | ۱۰ ربیع‌الاول ۱۴۱۲ ۲۰ سپتامبر ۱۹۹۱

در خانه بودم. گزارش‌های زیادی برای خواندن آورده بودم که تمام وقتم را گرفت. در اثر کار زیاد، توفیق ادامه کارهای تحقیقاتی‌ام کم شده است.

آقای [عبدالمجید] معادیخواه آمد. برای استخلاص از زندان و یا مرخصی برای تکمیل کار «فرهنگ نهج‌البلاغه» استمداد کرد. توصیه‌هایی برای کار بنیاد تاریخ نمود و از دادگاه ویژه روحانیت گله داشت. از شنیدن خبر قانون اجبار دادگاه ویژه، برای حضور وکیلِ متهم خوشحال شد.

شنبه ۳۰ شهریور | ۱۱ ربیع‌الاول ۱۴۱۲ ۲۱ سپتامبر ۱۹۹۱

به دفترم رفتم. [آقای غلامرضا آقازاده]، وزیر نفت آمد. برای سفر به [وین، برای شرکت در اجلاس] اوپک نظر خواست. گفتم روی قیمت ۲۱ دلار در هر بشکه تأکید کنند.

آقای مسیح مهاجری، [مشاور اجتماعی رییس جمهور]آمد. راجع به قرارداد کویت و آمریکا و کاغذ روزنامه ها و سفر به قم صحبت کرد. دکتر هاشمی [گلپایگانی]،

مراسم رژه نیروهای مسلح به مناسبت سالگرد دفاع مقدس

برای دستور شورای عالی انقلاب فرهنگی آمد.

عصر دکتر [حسن]روحانی برای دستور شورای عالی امنیت ملی آمد. در شورا شرکت کردیم. دربارهٔ قرارداد کویت و آمریکا و مسایل مرزی با ترکیه و انتقال آب به جنوب خلیج فارس و احداث راه آهن در جنوب اَرَس، برای استفاده آذربایجان شوروی، به منظور ارتباط با نخجوان، برای نجات از مسیر ارمنستان مذاکره شد.

شب با احمدآقا، میهمان آیت‌الله خامنه‌ای بودیم. همان مطالب شورای امنیت ملی مورد مذاکره بود؛ به اضافه مسایل فلسطین، ترکیه و عراق. به خانه آمدم. فاطی و سعید از کیش برگشته‌اند. از وضع کیش راضی بودند.

یکشنبه ۳۱ شهریور | ۱۲ ربیع‌الاول ۱۴۱۲ ۲۲ سپتامبر ۱۹۹۱

امروز ساعت‌ها یک ساعت به عقب کشیده شد. ساعت هفت صبح به دفترم رفتم و تا هشت‌ونیم کار کردم. سپس برای شرکت در مراسم رژه نیروهای مسلح به میدان آزادی رفتم. برایشان صحبت کردم[1] و رژه را تحویل گرفتم. سپاه مسئول اداره رژه

۱ - در بخشی از این سخنرانی آمده است: «توجه به این مقطع تاریخی برای ما یک ضرورت است و ارزیابی آنچه که گذشت، برای آنچه که باید بشود، می‌تواند درس خوبی به‌ما و دیگران بدهد. نمونه این مقطع از تاریخ را در جنگ‌های گذشته دنیا نمی‌توان پیدا کرد. جنگ‌های وسیع‌تر و عمیق‌تر در تاریخ فراوان هستند، اما ویژگی این جنگ، نوع تجاوز دشمن و نحوه دفاع ما قابل توجه است. این ملت در اوایل پیروزی انقلاب و در شروع حرکت سازماندهی خود با بدترین تجاوز مواجه شد. ما انتظار داشتیم بعد از پیروزی انقلاب، همسایه ما دست به‌دست ما بدهد و برای احقاق حق مسلمانان و به‌خصوص فلسطین، با هم حرکت کنیم. دشمن متجاوز، با یک کار جاهلانه و تجاوزگرانه و بُلهوسانه، خسارات سنگینی را برای مردم دو کشور در منطقه بجا گذاشت. ما یک هزار میلیارد دلار خسارت دیدیم و بار سنگین این همه خسارت را باید نسل‌های آینده بردوش بکشند. در این جنگ نابرابر، چه نیروهای شریف و مخلصی که به‌خون نغلطیدند و چه جوان‌های برومندی که از صحبت و سلامت محروم شدند و انسان‌هایی که رنج و خسارت‌های فراوانی را تحمل کردند. به‌هرحال این مقطع آموزنده تاریخ، شایسته این است که ملت ما در هفته دفاع مقدس یک بار دیگر خاطرات گذشته را مرور کند. زیرا در این قطعه تاریخ از لحاظ نشان دادن روح شهامت، استقامت و دلاوری مردان مجاهد ما، مانند قطعه‌ای برلیان، در تاریخ ما می‌درخشد و ما در کل تاریخ ایران، چنین قطعه پرافتخاری را نمی‌توانیم پیدا کنیم.» رجوع کنید ← کتاب «هاشمی‌رفسنجانی، سخنرانی‌های سال ۱۳۷۰»، دفتر نشر معارف انقلاب، ۱۳۹۲.

حضور مردم در مراسم رژه نیروهای مسلح به مناسبت سالگرد دفاع مقدس

بود؛ در گذشته معمولاً ارتش مسئول بود. اخیراً قرار گذاشته‌اند نوبتی باشد. وضع پازدن سپاهی‌ها بهتر از گذشته شده است.

به دفترم برگشتم. آقای رییس‌زاده از روابط عمومی مجلس آمد. تحلیلی از اوضاع ارایه داد و خواست مانع حذف رادیکال‌ها از سوی شورای نگهبان در انتخابات شوم. گفتم تلاش خواهیم کرد. و نیز خواست از مرجعیت آقای منتظری حمایت شود.

محسن آمد گزارش سفر به رفسنجان و نوق را داد. حال حاجیه والده را خوب ولی زندگی‌شان را مشکل و تنها و بی‌کمک توصیف کرد و پیشنهاد کمک داشت. گفتم ایشان به همین وضع راضی‌اند و نیازی به کمک نمی‌بینند.

عصر در جلسه هیات دولت شرکت کردم. دربارهٔ عملکرد برنامه و امور جاری صحبت شد. شب میهمان آیت‌الله خامنه‌ای بودم. دربارهٔ مسایل سپاه، نیروی قدس، بودجه ارتش و سپاه، خرید تسلیحات، نمازجمعه، دانشگاه‌ها، ادارات، سیاست خارجی، جراید افراطی‌ها و روحانیت و مرجعیت مذاکره کردیم.

ریاست جمهوری — شماره ۹۴۲ — ۲۸/۴/

دفتر رئیس

حجةالاسلام والمسلمین جناب آقای هاشمی رفسنجانی

ریاست محترم جمهوری

باسلام ،

احتراماً " به پیوست مطالعه جنبی تحت عنوان " فقر و برنامه اول توسعه " که در گروه مطالعات اجتماعی معاونت فرهنگی - اجتماعی مرکز تحقیقات استراتژیک صورت گرفته است جهت استحضار ایفاد می‌گردد. -/ر

سید محمد موسوی خوئینی

رئیس مرکز تحقیقات استراتژیک

تاریخ ۴/۱ ... شماره ۲۱۲۲

[دست‌نوشته:] ۱۳۷۰/۴/ ... جناب ... خوئینی ... کار خوبی است ... و ... برنامه ...

پاسخ به نامه رییس مرکز تحقیقات استراتژیک ریاست جمهوری

مهر ۱۳۷۰

دوشنبه ۱ مهر | ۱۳ ربیع‌الاول ۱۴۱۲   ۲۳ سپتامبر ۱۹۹۱

صبح زود، [آقای محمدعلی نجفی]، وزیر آموزش و پرورش به منزل آمد. با هم به مدرسه شهید مطهری در شرق تهران رفتیم. زنگ مدرسه را به صدا درآوردم و سپس صحبت کوتاهی نمودم.[۱] مصاحبه‌ای انجام شد.[۲] از آنجا به مدرسه دخترانه [جانبازان در شرق تهران] رفتیم. صحبت کوتاهی کردم. با معلمان مذاکره داشتم. هر دو مدرسه در یک منطقه شلوغ و متراکم بود.

به دفترم آمدم. تا ساعت ده و نیم صبح کارها را انجام دادم. سپس تا ساعت دوازده و نیم ظهر، [آقایان ایروساری کاسکی، اریش بوتنهاورز، فرناندو جی بلوسا، اویا که، بورحیمه و آدو زانوسی]، سفیران جدید فنلاند، اتریش، اسپانیا، ژاپن، امارات[متحده عربی] و نیجریه را برای تقدیم استوارنامه پذیرفتم؛ تشریفاتی بود. با هر یک صحبت کوتاهی داشتم. عصر شورای اقتصاد جلسه داشت.

سه‌شنبه ۲ مهر | ۱۴ ربیع‌الاول ۱۴۱۲   ۲۴ سپتامبر ۱۹۹۱

ساعت هشت و نیم صبح برای شرکت در مراسم شروع سال تحصیلی دانشگاه‌ها و مراکز آموزش عالی، به دانشگاه تهران رفتم. گزارش دادند. جوایز را دادم و سخنرانی

---

۱ - در بخشی از این سخنرانی آمده است: «در حال حاضر یک چهارم بودجه جاری کشور یعنی ۱۲۰ میلیارد تومان، صرف احداث و یا اصلاح مدارس می شود. همچنین ۸۰۰ هزار نفر در اختیار آموزش و پرورش هستند که بزرگترین رقم کارکنان دولت را تشکیل می دهند. پیروزی های اخیر دانش آموزان ایرانی در المپیادهای دانش آموزی ریاضی و فیزیک جهان نشان می دهد، شما کشورهای پیشرفته جهان را پشت سر گذاشتید و افتخار والایی را برای ملت ما به ارمغان آوردید که این افتخارات در سایه همکاری جدی خانه و مدرسه می تواند بار مطلوبی داشته باشد.» رجوع کنید ← کتاب «هاشمی رفسنجانی، سخنرانی های سال ۱۳۷۰»، دفتر نشر معارف انقلاب، ۱۳۹۲

۲ - در این مصاحبه آمده است: «خانواده هایی که فکر می کنند درس خواندن برای دخترها لازم نیست، دارای تفکری غیرانسانی و غیراسلامی هستند. دخترها هر چه قدر بیشتر درس بخوانند، رشد و تعالی کشور بیشتر می شود.» رجوع کنید ← کتاب «هاشمی رفسنجانی، مصاحبه‌های سال ۱۳۷۰»، دفتر نشر معارف انقلاب، ۱۳۹۲

کردم.[۱] به دفترم رفتم. سفیران‌مان در یونان، هند و مالزی آمدند؛ گزارش دادند و مشورت کردند.

[دکتر دیاز کاسترو]، وزیر انرژی کوبا آمد؛ فرزند فیدل کاسترو، رییس‌جمهور کوبا است. پیام پدرش را آورد. دربارهٔ همکاری در ساخت نیروگاه هسته‌ای صحبت شد. آنها دو نیروگاه از روسیه گرفته‌اند و در حال ساخت هستند. بناست شبیه آن را ما از روسیه بگیریم.

ظهر محسن [هاشمی، رییس دفتر بازرسی ویژه رییس‌جمهور]، برای امور جاری و شخصی آمد. عصر دکتر [رضا] ملک زاده، [وزیر بهداشت، درمان و آموزش پزشکی]، برای مسایل دانشگاه [علوم پزشکی]شهید بهشتی آمد. خبرداد که نتیجه آزمایش‌ها[ی عفت] خوب است.

[آقای هارماکو]، وزیر اطلاعات و ارتباطات اندونزی آمد. از سوی [محمد] سوهارتو[۲] [رییس‌جمهور اندونزی]، مرا برای شرکت در کنفرانس سران کشورهای غیرمتعهد در سال آینده دعوت کرد؛ من هم او را برای سال جاری دعوت کردم.

شورای عالی انقلاب فرهنگی جلسه داشت. مقررات تشکل‌های اسلامی در دانشگاه‌ها از تصویب گذشت. به مسأله دانشگاه [علوم پزشکی] شهید بهشتی و بی‌انضباطی دانشجویان دفتر تحکیم وحدت هم رسیدگی شد.

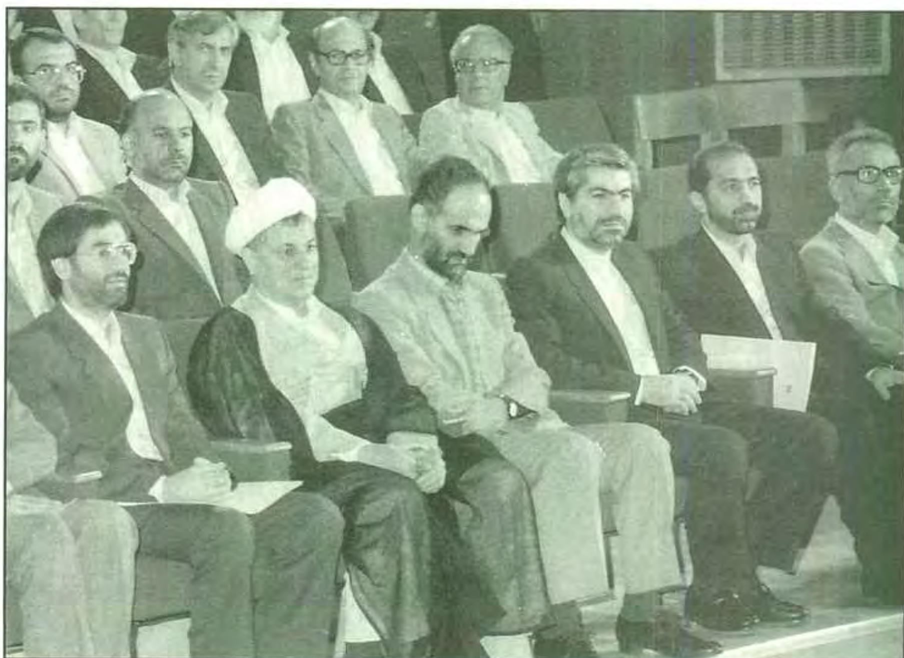
---

۱ - آقای هاشمی با مطلوب توصیف کردن روند پیشرفت در بخش آموزش عالی گفت: «در سال تحصیلی جدید ۲۰۰ هزار نفر در مقاطع مختلف تحصیلی دانشگاه‌ها و مراکز آموزش عالی پذیرفته شدند که نسبت به سال قبل از پیروزی انقلاب اسلامی، از رشد چشمگیری برخوردار است و این امر نشان دهنده توجه دولت به گسترش مراکز آموزشی و افزایش ظرفیت دانشگاه‌ها می باشد». رجوع کنید ← کتاب «هاشمی‌رفسنجانی، سخنرانی‌های سال ۱۳۷۰»، دفتر نشر معارف انقلاب، ۱۳۹۲

۲ - محمد سوهارتو، دومین رییس‌جمهور اندونزی بود. او در دهه ۱۹۶۰ با یک کودتای نظامی، احمد سوکارنو، اولین رییس‌جمهور و بانی استقلال اندونزی را از قدرت برکنار کرد و مدت ۳۳ سال زمام امور کشورش را در دست داشت. سرانجام در آخرین سال‌های دهه ۱۹۹۰ قدرت را به مردم واگذار کرد و از صحنه سیاست کناره گرفت. او در ۲۸ ژانویه ۲۰۰۸ درگذشت.

مراسم آغاز سال تحصیلی دانشگاه ها و مراکز آموزش عالی

ملاقات با وزیر اطلاعات و ارتباطات اندونزی

سخنرانی در جشنواره فرهنگی ورزشی جانبازان

چهارشنبه ۳ مهر | ۱۵ ربیع‌الاول ۱۴۱۲ ۲۵ سپتامبر ۱۹۹۱

ساعت هفت و نیم به دفترم رسیدم. تا ساعت نُه صبح کارهای دیروز را انجام دادم. [آقای عمر علی جمعه]، نخست‌وزیر زنگبار آمد. نامه آقای مووینی، رییس‌جمهور تانزانیا را آورد. توضیحاتی از وضع کشورش داد و استمداد کرد؛ قول همکاری دادم.

محسن و [فریدون] قاسم‌زاده، [معاون طرح ها و پروژه های دفتر بازرسی ویژه رییس‌جمهور] آمدند؛ پیشنهادهایی برای ایجاد سیستم کنترل طرح‌های مهم کشور از سوی سازمان برنامه و بودجه داشتند؛ می‌تواند مفید و مؤثر باشد. شورای عالی اداری جلسه داشت. موضوع تسریع در دادن اجازه تأسیس مدارس به مردم مطرح بود. کلیات تصویب شد، ولی راهکارها از قبیل سرعت عمل در دادن اجازه تأسیس، اعطای وام، زمین و مصالح به جلسه بعد موکول شد.

عصر برای شرکت در مراسم افتتاح دومین جشنواره فرهنگی و ورزشی جانبازان، به ورزشگاه آزادی رفتم. جمعیت زیادی بود و پُراحساس و پُرنشاط. صحبت کوتاهی نمودم.[1] رژه و راپل و ورزش باستانی را تماشا کردم و به دفترم برگشتم. تا ساعت هشت شب کار کردم و به خانه آمدم.

پنج‌شنبه ۴ مهر | ۱۶ ربیع‌الاول ۱۴۱۲ ۲۶ سپتامبر ۱۹۹۱

ساعت بیست دقیقه به هشت صبح، به فرودگاه [مهرآباد] رسیدیم. به سوی اصفهان

---

۱ - آقای هاشمی، ضمن تجلیل از رشادت و ایثارگری‌های جانبازان انقلاب در طول هشت سال دفاع مقدس، از آنها به‌عنوان ذخیره واقعی انقلاب و سرمایه‌ای عظیم و افتخارآمیز برای جمهوری اسلامی یاد کرد. ایشان لزوم حضور فعال و گسترده جانبازان در صحنه‌های بین‌المللی ورزشی را خاطرنشان ساخت و گفت : «من وقتی خبر پیروزی جانبازان عزیز در صحنه‌های بین‌المللی و کسب مدال طلا توسط این عزیزان را می‌شنوم، از صمیم قلب خوشحال و مسرور می‌شوم. فراهم آوردن وسایل و امکانات ورزشی برای جانبازان از سوی مسئولین ورزش کشور، یک ضرورت است. باید برای تحرک بیشتر این شیران جبهه‌های نبرد، ابزار لازم و امکانات مناسب ورزشی در اختیارشان قرار بگیرد.» رجوع کنید ← کتاب «هاشمی‌رفسنجانی، سخنرانی‌های سال ۱۳۷۰»، دفتر نشر معارف انقلاب، ۱۳۹۲

پرواز کردیم. مهدی هم با من بود. در فرودگاه اصفهان، هلی‌کوپترها آماده بودند. [آیت الله سید جلال‌الدین طاهری]، امام جمعه و [آقای سید محمدرضا واقفی]، استاندار اصفهان آمده بودند. بلافاصله به سوی مجتمع فولاد مبارکه پرواز کردیم.

[آقای حسین محلوجی]، وزیر معادن و فلزات و [آقای سراج الدین کازرونی]، وزیر مسکن و شهرسازی و بعضی از مشاوران و معاونان و نمایندگان مجلس هم بودند. در راه آقایان [واقفی]، استاندار و [محمدحسن]عرفانیان، مدیرعامل مجتمع توضیحات دادند.

هلی‌کوپتر در اطراف کارخانه چند دور زد و آقای محلوجی، واحدهای مجتمع را معرفی کرد. ساعت هشت و نیم نشستیم و مدیران معرفی شدند. از لوح مربوط پرده برداری کردیم. سپس به سالن بزرگ ذوب رفتیم. مدیران ایتالیایی و وزیر تجارت‌شان آمده بودند. به آنها خوش‌آمد گفتم. از عملکرد ذوب و تخلیه یک کوره دویست تنی بازدید کردیم؛ فعلاً آهن قراضه مصرف می‌شود و بعداً سنگ آهن با ۲۰درصد آهن قراضه.

با اتومبیل از واحدهای احیای مستقیم، نیروگاه، انبارها، واحد گُندُله‌سازی[۱] و تولید گاز بازدید کردیم. سپس نَوَرد گرم را دیدیم که در بخشی از آن با استفاده از کلاف‌های وارداتی مشغول کار بودند. به واحد ریخته‌گری برگشتیم که محصول همان کورهٔ مورد بازدید را به صورت اسلب‌های ده متری در می‌آورد. شیوه بُرش اسلب را دیدیم و توضیح شنیدیم. در اتاق‌های کنترل، یک ایرانی و یک ایتالیایی بر ساخت و راه‌اندازی نظارت دارند. کوره دوم هم از فردا شروع به عمل آزمایشی می‌کند.

این کارخانه هشت کوره دارد که ظرفیت مجموع آنها بیش از ۳ میلیون تن ذوب است و با هزینه کمی می‌تواند ظرفیت آن دو برابر شود. همچنین چهار ریخته‌گری وجود دارد که هر یک مذاب دو کوره را مصرف می‌کند و ظرفیت عمل آنها هم تا دو مقابل ظرفیت ذوب است.

---

۱ - گندله یعنی گلوله‌های تولید شده از کنسانتره سنگ آهن و سایر مواد افزودنی که نخست خام و سپس پخته شده و سخت می‌شود و برای احیا به روش سنتی تولید آهن در کوره بلند و یا روش‌های متعدد احیای مستقیم به کار می‌رود.

پرده برداری از لوح یادبودمجتمع فولاد مبارکه اصفهان

بازدید از بخش های مختلف مجتمع فولاد مبارکه

مراسم افتتاح مجتمع فولاد مبارکه اصفهان

به سالن مراسم رفتیم. ایرانی‌ها و ایتالیایی‌ها جمع بودند. مدیر مجتمع، وزیر تجارت خارجی ایتالیا، مدیر صنایع ایتالیا و وزیر معادن و فلزات ایران صحبت کردند و گزارش دادند. من هم صحبت کوتاهی نمودم[۱] و از همکاری ایتالیا و تلاش مدیران تشکر کردم و لوح‌های تقدیر را به مدیران دادم.

ناهار را با مدیران و مهمانان خوردیم. بعد از نماز و استراحت، بازدید را ادامه دادیم. وضعیت داخل کوره‌ها و اصلاحات جدید آنها را دیدیم که با آب خنک می‌شوند، تا در مصرف آجرنسوز و تعمیر اساسی صرفه‌جویی بشود. از نورد سرد هم که از نورد گرم پیشرفته‌تر و مهم‌تر است، بازدید کردیم. این بخش بعداً راه‌اندازی می‌شود. از غرفه همه بخش‌ها بازدید کردیم. با خبرنگاران دربارهٔ مجتمع فولاد مبارکه، مصاحبه‌ای انجام دادم.[۲]

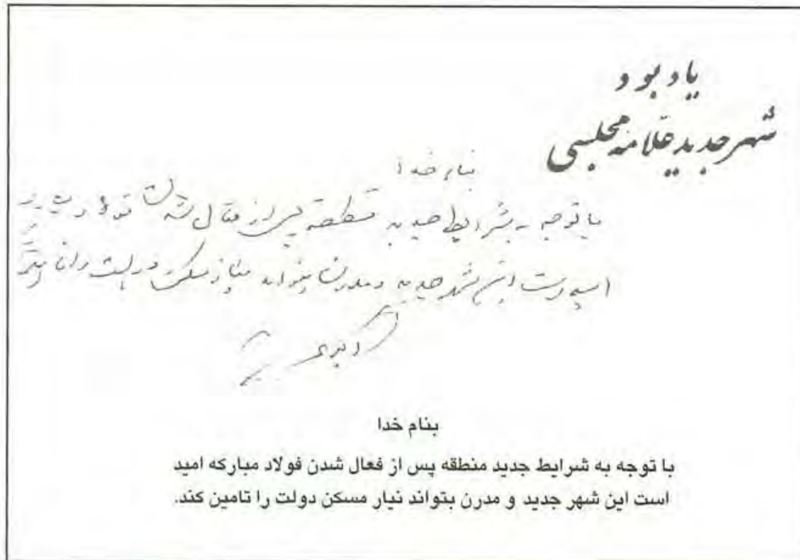
با ماشین به سوی شهر جدیدالاحداث «مجلسی» در شش کیلومتری شرق کارخانه رفتیم. وزیر مسکن و شهرسازی و مدیران توضیحات دادند. این شهر برای اسکان صد هزار نفر آماده می‌شود[۳]. نیازها را گفتند. فعلاً هر متر زمین را هزار تومان و هر

---

۱ - آقای هاشمی با اشاره به ظرفیت تولید سالانه دو میلیون و ۴۰۰ هزار تنی فولاد مبارکه، تاثیر آن را در صنعت و خودکفایی و قطع وابستگی کشور یادآور شد و گفت: «اجرای اینگونه طرح ها، تاثیر فراوانی در توانایی نیروی انسانی ما خواهد داشت. مدیریت لایق این مجتمع، با اجرای این طرح بزرگ که هزینه‌ای بالغ بر ۸۰ میلیارد تومان دربرداشته، تمامی جهات را در نظر گرفته و آینده‌نگری های خوبی داشته است. باید به مدیران برای انجام کارهای بزرگ، اختیارات وسیع داد. مدیرانی که با مردانگی و شهامت وارد چنین برنامه هایی و چنین پروژه های وسیعی می شوند، باید اختیارات لازم را و امکانات مورد نیاز را داشته باشند.» رجوع‌کنید ← کتاب «هاشمی‌رفسنجانی، سخنرانی‌های سال ۱۳۷۰»، دفتر نشر معارف انقلاب، ۱۳۹۲

۲ - در بخشی از این مصاحبه آمده است: «در سایه ساخت این مجتمع بزرگ، موفقیت های بزرگی به دست آوردیم و امید ما به آینده طرح می باشد که صنایع زیردستی در کشور فعال شده و مردم بتوانند با خیال راحت سرمایه‌گذاری کنند و جا دارد که از کشور ایتالیا و کارشناسان قدردانی کنیم.» رجوع‌کنید ← کتاب «هاشمی‌رفسنجانی، مصاحبه‌های سال ۱۳۷۰»، دفتر نشر معارف انقلاب، ۱۳۹۲

۳ - شهر جدید علامه مجلسی در ۲۵ کیلومتری شهرستان مبارکه و در مسیر ارتباطی اصفهان به بروجن واقع شده است. این شهر در سال ۱۳۶۸ و با هدف اسکان کارکنان شرکت‌های صنعتی اطراف از جمله شرکت فولاد مبارکه و همچنین جلوگیری از تخریب زمین‌های کشاورزی احداث گردید. در حال حاضر انجام خدمات شهری مانند تأمین

یادبود
شهر جدید علامه مجلسی

بنام خدا

با توجه به شرایط جدید منطقه پس از فعال شدن فولاد مبارکه امید
است این شهر جدید و مدرن بتواند نیار مسکن دولت را تامین کند.

دستخط آقای هاشمی در دفتر یادبود شهر جدید علامه مجلسی

متر ساختمان را ده هزار تومان می‌فروشند. از لوح مربوط پرده برداشتیم. با هلی‌کوپتر به فرودگاه اصفهان و از آنجا به سوی تهران پرواز کردیم. ساعت بیست دقیقه به هشت شب، در تهران فرود آمدیم.

اولین باران پاییزی باریده و هوا مطبوع است. به خانه آمدم. فائزه و یاسر هم بودند. عفت هم حالش بهتر است. بعد از نماز و شام استراحت کردم؛ خسته بودم.

در گزارش‌ها آمده بود که مردم بردسیر علیه طرح انتقال آب شرب به رفسنجان تظاهرات کرده‌اند. ماشین‌های طرح را به آتش کشیده‌اند.[1] [آقای سیدحسین

آب شرب، نگهداری از فضای سبز و همچنین احداث فضاهای آموزشی به عهده شرکت عمران شهر جدید مجلسی می‌باشد. این شهر دارای ۱۱۰۶۷۸۲ مترمربع فضای سبز است.

۱ - روز سه شنبه ۲ مهر ۱۳۷۰ مردم بردسیر در پی اعتراض به انتقال آب بردسیر به رفسنجان دست به تظاهرات زدند و پس از درگیری با ماموران انتظامی، ساختمان فرمانداری و چند دستگاه خودروی متعلق به آن را به آتش کشیدند. همچنین تعدادی در روز دوشنبه با هجوم به کارگاه مجری پروژه واقع در ۹ کیلومتری شهر رفسنجان، چند دستگاه لودر، بولدوزر و گریدر را آتش زدند. آقای هاشمی، هیاتی را به سرپرستی وزیر دادگستری، جهت بررسی درخواست مردم این منطقه اعزام کرد.

مرعشی]، استاندار کرمان برای حل غائله استمداد کرده بود. رفسنجانی‌ها چند چاه آب خریده‌اند که آب را از منطقه پُرآب بردسیر به کم‌آب رفسنجان منتقل کنند.

جمعه ۵ مهر | ۱۷ ربیع‌الاول ۱۴۱۲ | ۲۷ سپتامبر ۱۹۹۱

در خانه بودم. کارها را از دفترم آورده بودند؛ تقریبا تمام وقتم را پُر کرد. ظهر بچه‌ها جمع بودند.

شنبه ۶ مهر | ۱۸ ربیع‌الاول ۱۴۱۲ | ۲۸ سپتامبر ۱۹۹۱

ساعت هفت و چهل دقیقه صبح به دفترم رسیدم. قرار بود آقای کلیم صدیقی، [رییس پارلمان مسلمانان انگلستان] به ملاقات بیاید؛ گفتند به زمین خورده و آسیب دیده است. آقای حکمت شهابی، رییس ستاد ارتش سوریه آمد. حرف‌ها دوستانه و معمولی بود. [آقای محمد خلیفه]، سفیر الجزایر برای خداحافظی و [آقای میشل جولیوس]، سفیر آکرودتیه[1] زیمبابوه، برای تقدیم استوارنامه آمدند.

محسن[هاشمی، رییس دفتر بازرسی ویژه رییس‌جمهور] و معاونانش آمدند. گزارش کار بازرسی ویژه را دادند و برای ادامه کار نظر خواهی کردند.آقای [غلامرضا]فروزش، وزیر جهادسازندگی آمد. گزارش سفر به کشورهای سنگال، گامبیا، یمن و بورکینافاسو را داد؛ بر ضرورت حضور جهادسازندگی در یمن تأکید داشت. چند دانه عقیق یمنی آورد.

عصر آقای [علی محمد]بشارتی، [قائم مقام وزیر امورخارجه] آمد. گزارش سفر به امارات[متحده عربی] را داد و از آمادگی این کشور برای انتقال آب از ایران و سرمایه‌گذاری برای آن گفت؛ گفتم بررسی کنند. شورای عالی امنیت ملی جلسه

---

۱ - بعضی کشورها یک سفیر برای چند کشور مختلف و معمولاً نزدیک به هم انتخاب می کنند که این سفیر فقط در یکی از این کشورها مقیم است و در کشورهای دیگر، اگرچه سمت سفیر را دارد، اما مقیم آن کشورها نیست. در این حالت و به این نوع سفیرها، سفیر آکرودیته می گویند؛ یعنی سفیری که در سفارتخانه، اقامت دایمی ندارد.

داشت. دربارهٔ مسایل بردسیر صحبت شد. قرار شد برای توجیه مردم هیأتی بفرستیم. دربارهٔ طرح اصلاح روابط اجتماعی و عفت عمومی هم مذاکره شد، اما ناتمام ماند.
تا ساعت هشت شب در دفترم کار کردم و به خانه آمدم.

یکشنبه ۷ مهر | ۱۹ ربیع‌الاول ۱۴۱۲ ۲۹ سپتامبر ۱۹۹۱

آقای [سید ابوالفضل]موسوی تبریزی، دادستان کل کشور آمد. راجع به امنیت شرق کشور و مشکل قاچاق مواد مخدر صحبت کرد و برای ساخت مهدکودک برای فرزندان خانم‌های زندانی کمک خواست؛ قول کمک دادم.
آقای [عبدالحسین]وهاجی، [وزیر بازرگانی] و آقای مهندس [مصطفی]هاشمی[طبا، رییس نمایشگاه بین المللی تهران] آمدند و از نمایشگاه‌هایی که اخیراً در جمهورهای مسلمان نشین شوروی دایر کرده‌ایم، گزارش دادند. برنامه نمایشگاه بین‌المللی تهران و برنامه حضورم در مراسم افتتاح را نیز گفتند؛ دو سه روز دیگر افتتاح می‌شود. حضور شرکت‌کنندگان خارجی در سال جاری، بیش از دو برابر سال قبل است. برای سامان‌دهی تهران، جلسه‌ای با حضور مدیران شهرداری و وزارت مسکن و شهرسازی داشتیم که ناتمام ماند. عصر هیأت دولت جلسه داشت؛ چند مصوبه داشتیم.
شب مهمان آیت‌الله خامنه‌ای بودم. دربارهٔ انبارهای گندم‌تولید داخل که در معرض باران قرار گرفته است، نظام توزیع کالا، دادگاه ویژه [روحانیت]، اختلاف شورای نگهبان و بعضی از تندورها، وزیر تعاون، مرکز اسناد انقلاب اسلامی، مسایل اخلاقی جامعه و... مذاکره و تصمیم‌گیری کردیم.

دوشنبه ۸ مهر | ۲۰ ربیع‌الاول ۱۴۱۲ ۳۰ سپتامبر ۱۹۹۱

چند نفر از نمایندگان مجلس آمدند. آقای [غلامرضا]تاج‌گردون، نماینده گچساران برای عمران بیشتر منطقه استمداد کرد و از استاندار تعریف کرد. آقای

[محمود]آستانه، نماینده سربند آمد. راجع به سپاه، عمران منطقه، آموزش و پرورش و مفقودان مطالبی داشت. او خواستار حضور نماینده‌ای از کمیسیون دفاعی مجلس در شورای عالی امنیت ملی شد. آقای [قادر]شریف زاده، نماینده سردشت آمد و برای انتقال پادگان ارتش از شهر و مهار آب‌هایی که از آنجا به عراق می‌رود و برای معالجه خودش استمداد نمود.

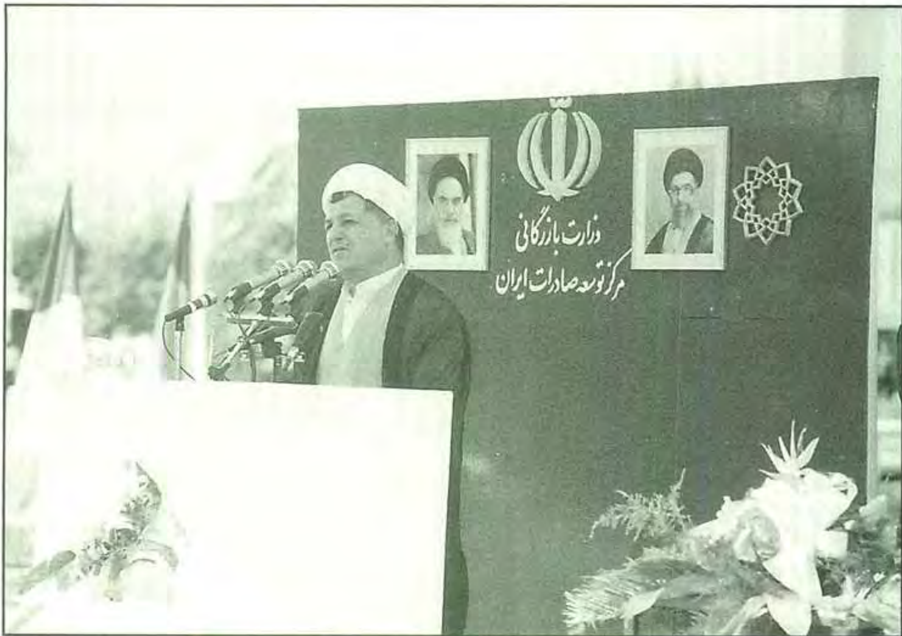
آقای [اسدالله]بادامچیان آمد. راجع به انتخابات و مسایل سیاسی اختلافی نظرخواهی کرد. جمعی از نمایندگان تندرو با چهار نفر از وزیران آمدند: آقایان [حسین]هاشمیان، [اسدالله]بیات، [محی الدین]فاضل هرندی، [سیدحسین]موسوی تبریزی، [محمد]معزّی، [اسحاق]جهانگیری و [سیدکاظم]میرولد از نمایندگان، آقایان [سید محمد]خاتمی، [عبدالله]نوری، [محسن]نوربخش و [غلامرضا]آقازاده از وزرا؛ جلساتی برای نزدیک‌کردن مواضع دولت و تندروها داشته‌اند.

آنها برای همکاری با دولت به منظور تشنج‌زدایی اظهار تمایل کردند؛ من هم گرم گرفتم. قرار شد مذاکره ادامه داشته باشد. به نظر می‌رسد مواضع گذشته خودشان را تعدیل کرده‌اند.

عصر شورای اقتصاد جلسه داشت. دربارهٔ قیمت کودهای شیمیایی و قیمت‌گذاری کالاها و کنترل توزیع و ارز سرمایه‌گذاری مذاکره شد. سرشب آقای [مسعود روغنی]زنجانی آمد و برای تقویت سازمان برنامه و بودجه استمداد کرد. دکتر ولایتی، [وزیر امور خارجه] آمد و گزارش مذاکرات در سازمان ملل با کشورهای دیگر را داد؛ در مورد توافق‌ها با شورای همکاری خلیج فارس و فرانسه و [خاویر پرز]دکوئیار، [دبیرکل سازمان ملل] گفت. ساعت نُه شب به منزل رسیدم.

سه‌شنبه ۹ مهر | ۲۱ ربیع‌الاول ۱۴۱۲ | ۱ اکتبر ۱۹۹۱

تا ساعت ده صبح، کارهایی که از دفترم آورده بودم، در خانه انجام دادم. سپس برای افتتاح هفدهمین نمایشگاه بین‌المللی تهران رفتیم. مراسم انجام شد. صحبت

سخنرانی در مراسم گشایش نمایشگاه بین المللی تهران

کردم[۱] و مشعل را روشن نمودم. از غرفه‌های صنایع بخش خصوصی و صنوف و همچنین صنایع خصوصی صنایع سنگین بازدید کردم.

با ماشین در خیابان‌های نمایشگاه گردش کردیم و مدیر نمایشگاه توضیح داد. مصاحبه‌ای کوتاه انجام دادم. اصلاحات زیادی در توسعه و تعمیر نمایشگاه شده است؛ حدود هفتصد میلیون تومان خرج کرده‌اند. امسال حضور شرکت‌های خارجی وسیع است. صنعتگران ایرانی، شاداب و راضی‌اند و از رونق کارشان و از حمایت‌های دولت متشکرند.

به دفترم رفتم. بعد از نماز و ناهار و استراحت، کارها را انجام دادم. دکتر [رضا] ملک‌زاده، [وزیر بهداشت ، درمان و آموزش پزشکی] برای مسأله دانشگاه [علوم پزشکی] شهید بهشتی و اصلاح تعرفه‌ها آمد. دکتر [محسن]نوربخش و مدیران وزارت امور اقتصادی و دارایی آمدند و گزارش کار دادند؛ برایشان صحبت کردم[۲].

---

۱ - در بخشی از این سخنرانی آمده است: «نمایشگاه‌های بین‌المللی محل مناسبی برای مبادلات اقتصادی - فرهنگی - سیاسی می‌باشد و نمایشگاه بین‌المللی تهران، تمامی این ویژگی‌های را در بر می‌گیرد. نمایشگاه‌ها محل خدمت به‌انسان‌ها برای ارتقای سطح دانش و نیز انجام امور تجارت سالم می‌باشد. حضور کشورهای مختلف در فضایی دوستانه، نشانه سیاسی بودن نمایشگاه است تا عقده‌ها و روابط تلخ کشورها را از بین ببرد. قطعاً کسانی که از انهدام کشورمان تحت تأثیر جنگ تحمیلی و محاصره‌های مختلف اطلاعاتی دارند، با دیدن غرفه‌های صنایع و بازرگانی ایران در این نمایشگاه، برداشت‌شان عوض می‌شود و می‌فهمند که مردم ما چه تلاش پیگیر و چه جهادی برای حفظ کشورشان و ایجاد استقلال و ارتقای سطح زندگی خود و پاره کردن رشته‌های وابستگی کرده‌اند. ملتی که تنها روی پای خود ایستاده، توانسته است در مدت کوتاه دوران بازسازی، بسیاری از عقب‌ماندگی‌هایش را جبران کند که این همه تلاش را هم مردم خودمان و هم میهمانان خارجی‌مان، می‌توانند در غرفه‌های متنوع ایرانی در نمایشگاه بین‌المللی امسال مشاهده کنند. من خود به‌عنوان یک فرد ایرانی، به‌شدت تحت تأثیر تلاش متخصصان، کارگران و مدیرانی هستم که با وجود مشکلات این دوره سخت را پشت سر می‌گذارند.» رجوع‌کنید ← کتاب «هاشمی‌رفسنجانی، سخنرانی‌های سال ۱۳۷۰»، دفتر نشر معارف انقلاب، ۱۳۹۲

۲- در بخشی از این سخنرانی آمده است: «شما در این دوره فعلی مملکت، مسئولیت خیلی جدی و سرنوشت‌سازی را به‌عهده دارید. متأسفانه بسیاری از مردم در جامعه ما پرداخت مالیات را یک تکلیف دینی و ملی و طبیعی نمی‌دانند. پرداخت مالیات را ادای دین خود به جامعه نمی‌دانند و در حالی که این حق جامعه است. تحول عمده‌ای که باید در کشور به وجود بیاید، این است که مردم آگاه شوند مالیات حق دولت و حق جامعه می‌باشد و اگر غیر از این باشد، نمی‌توانند زندگی کنند و چرخ‌های زندگی و جامعه از حرکت باز خواهد ماند. البته شما به تنهایی نمی‌توانید این ☜

ملاقات با مسئولین بانک مرکزی جمهوری اسلامی

تا ساعت هشت شب کار کردم. برنامهٔ سفر به آذربایجان[شرقی] را تصویب کردم. شب به خانه آمدم.

چهارشنبه ۱۰ مهر | ۲۲ ربیع‌الاول ۱۴۱۲ | ۲ اکتبر ۱۹۹۱

آقای [سیدعلی]غیوری، [نماینده ولی فقیه در هلال احمر] آمد. گزارشی از کمک‌های‌شان به ساخت مدارس داد و برای تکمیل مدارس مناطق زلزله‌زاده کمک خواست که قبول کردم. مدیران هلال احمر آمدند. دکتر [سیف‌الله] وحید

کار را سامان بدهید. روحانیت و علمای جامعه نیز باید با آشنایی بیشتر با کار وزارت امور اقتصادی و دارایی شما را یاری کنند. مسأله اطلاعات در اخذ مالیات بسیار حائز اهمیت است که باید در این زمینه از سیستم‌های پیشرفته دنیا نیز استفاده شود. در رابطه با مسایل بورس و حرکت‌های بازکردن راه بخش خصوصی، به‌مقدار نسبتاً خوبی موفق بوده‌ایم و ما امروز شاهد تحرک بیشتری از سوی مردم می‌باشیم که نشان دهنده اعتماد آنهاست.» رجوع کنید ← کتاب «هاشمی رفسنجانی، سخنرانی‌های سال ۱۳۷۰»، دفتر نشر معارف انقلاب، ۱۳۹۲

ملاقات با مسئولین هلال احمر جمهوری اسلامی

[دستجردی]، رییس سازمان هلال احمر گزارش داد. من هم صحبت کردم و تشویق‌شان نمودم.

آقای [حمید] میرزاده، [معاون اجرایی رییس جمهور] آمد. دربارهٔ بازسازی و تأسیس واحدهای تک در ماهان کرمان و جزایر کیش، هندورابی و فارور گفت.

رییس دانشکده دندان‌پزشکی شهید بهشتی آمد. از تعویض دکتر [فریدون]عزیزی گله داشت و حرکات دانشجویان تندرو در مخالفت با دکتر [سیدمحمود]طباطبایی، [رییس دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی] را هم محکوم کرد و برای موضوع مشورت کرد. گفتم فعلاً باید طباطبایی بماند تا بعداً رسیدگی کنیم.

جمعی از نمایندگان مناطق جنگ‌زده آمدند و مشکلات مردم این مناطق در ارتباط با بازسازی و مشکلات مهاجران جنگ را گفتند و در مقابل آقای میرزاده از موفقیت‌های بازسازی گفت؛ وعده سرعت عمل بیشتر دادم. آقای [سیدحسین] مرعشی، استاندار کرمان آمد و گزارشی از سفر هیأت اعزامی به بردسیر داد؛ از نتیجه آن راضی است.

عصر در جلسه هیات دولت شرکت کردم. آیین‌نامه استفاده از اتومبیل‌های دولتی را بررسی کردیم. در مورد تسریع در انتقال غلات خریداری شده به انبارها برای محافظت از باران هم تاکید شد. شب تا ساعت هشت شب در دفترم کار کردم.

به خانه آمدم؛ کسی در خانه نبود. حاضری خوردم و خوابیدم.

پنج‌شنبه ۱۱ مهر | ۲۳ ربیع‌الاول ۱۴۱۲ ۳ اکتبر ۱۹۹۱

ساعت هفت و نیم صبح به دفترم رسیدم همه کارهای مانده را انجام دادم که آماده سفر باشم. آقای [عبدالرضا]هاشم‌زایی، مسئول امور اقتصادی بنیاد شهید آمد. گزارشی از عملکرد اقتصادی در بخش‌های کشاورزی، صنعت، پیمانکاری، دامداری و تجارت را داد و از ضعف بخش پیمانکاری گفت. سالانه حدود پنج میلیارد تومان سود می‌برند که بیشتر صرف جبران زیان‌های گذشته می‌شود.

مجمع تشخیص مصلحت جلسه داشت. مصوبه وکالت در دادگاه ویژه[روحانیت] و همچنین مصوبه نظارت برصداوسیما را اصلاح کردیم.[1] احمدآقا بعد از جلسه توصیه کرد به سران تندروها محبت کنم و نگذارم دادگاه ویژه آنها را اذیت کند.

بعد از نماز و ناهار و استراحت، ساعت یک ونیم بعد از ظهر به فرودگاه مهرآباد رفتیم و در ساعت دو بعد از ظهر، به سوی دشت مغان پرواز کردیم. چند نفر از وزیران، معاونان و نمایندگان و مهدی، عفت، فاطی و فرشته همراه بودند. در فرودگاه شرکت کشت و صنعت مغان، استقبال رسمی بود. مسئولان استان آذربایجان [شرقی]آمده بودند.

بلافاصله به شهر پارس‌آباد رفتیم. مردم استقبال پرشوری نمودند. از سواحل رود ارس[2] بازدید کردیم. سواحل جانب خودمان را به منظور جلوگیری از پیشرفت آب،

---

۱ - موضوع «نحوه اجرای اصل ۱۷۵ قانون اساسی در بخش نظارت» که در تاریخ ۶۹/۷/۱ به تصویب مجلس شورای اسلامی رسیده و مورد اختلاف مجلس و شورای نگهبان قرار گرفته بود، در این جلسه به تصویب نهایی مجمع تشخیص مصلحت نظام رسید. شورای نظارت بر سازمان صدا و سیمای جمهوری اسلامی، نهادی برای نظارت بر صدا و سیما است که بر اساس اصل ۱۷۵ قانون اساسی جمهوری اسلامی تشکیل شده است. این شورا به عنوان بازوی نظارتی، مسئول ارایه مستقیم گزارش‌ها و ارزیابی های قوای سه گانه نظام از عملکرد رسانه ملی به رهبر معظم انقلاب است. این شورا از شش عضو، دو نفر به انتخاب رییس‌جمهور، دو نفر به انتخاب رییس قوهٔ قضائیه و دو نفر به انتخاب مجلس شورای اسلامی تشکیل می‌شود.

۲ - ارس که در زبان محلی « آراز» نامیده می شود، از کوه های مین گول (هزار برکه)ترکیه در جنوب شهر ارز روم سرچشمه می گیرد. طبیعت سرسبز جزیره ها، پرندگان و کوه ها ی زیبا و سر به فلک کشیدهٔ اطراف رود ارس جاذبه ای دل انگیز برای گردشگران ایجاد نموده است. این رودخانه در نوار مرزی شمال غرب کشور واقع شده ←

ساحل بندی کرده‌اند و آب را که مقدار زیادی از سواحل خود منحرف شده است، به مسیر اصلی انداخته‌اند؛ کار خوبی است.

در اجتماع بسیار پرشکوه مردم شرکت کردم. [آیت الله مسلم ملکوتی]، امام‌جمعه تبریز، فرماندار و نماینده شهر خیرمقدم گفتند و من صحبت کوتاهی کردم.[۱] احساسات مردم خیلی خوب بود. شهر تمیز و با حال و حضار، جوان و نوجوان بودند. غروب به مجتمع کشت و صنعت برگشتیم. از گاوداری بازدید کردیم. مدرن و جالب است؛ فعلاً دو هزار راس گاو کانادایی دارند. بناست به ده هزار راس برسد. از شیردوشی[مکانیزه]، تلقیح مصنوعی و جراحی گاو بازدید شد. به کارخانه عظیم قند کشت و صنعت مغان رفتیم. چغندر اینجا عیار خوبی ندارد و زراعت پنبه، سود بیشتری نسبت به چغندر دارد، لذا به اندازه کافی چغندر کاشته نمی‌شود و کارخانه کمبود دارد.

در اجتماع کارکنان کشت و صنعت در شهرک شرکت کردم. گزارش دادند. برایشان صحبت کردم.[۲] شام را دسته جمعی خوردیم. احوالی از خانواده و همراهان

↲است و داری سه سد بزرگ می باشد که عبارتند از : سد ارس، سد خدا آفرین و سد میل مغان. همچنین، پل های مواصلاتی پلدشت، پل چوبی و پل راه آهن جلفا، پل نوردوز، پل اصلاندوز و بیله سوار از جمله مبادی ورودی و خروجی ارس محسوب می شوند.

۱ - در بخشی از این سخنرانی آمده است: «قیافه های شاداب و جوان این شهر، انسان را نسبت به آینده بانشاط و امیدوار می کند. عشایر غیور، وفادار، مرزبان، صمیمی، مصمم، تلاشگر و جهادگر برای ساختن این منطقه حساس مرزی نشاط خودشان را دارند بروز می دهند و در ظرف همین سه سال من تفاوت بسیار زیادی را در وضع منطقه می‌بینم که این طبعاً نتیجه تلاش ها و مجاهدت های خود این مردم و مسئولانی است که در اینجا زحمت کشیده اند. چند سال پیش من در یکی از سفرهای جنگی ام که در آذربایجان غربی در جبهه بودیم، در مراجعت به تهران، از این منطقه عبور کردم و با لباس بسیجی و به طور ناشناس مدتی در شهر شما گردش کردم. حدود سه سال پیش بود. آن موقع یکی از نگرانی هایی که در مردم احساس کردم مساله تهدید طغیان آب ارس بود که چنین اظهاراتی را از بعضی از مردم در این بخش شنیدم.» رجوع کنید ← کتاب «هاشمی‌رفسنجانی، سخنرانی‌های سال ۱۳۷۰»، دفتر نشر معارف انقلاب، ۱۳۹۲

۲- در بخشی از این سخنرانی آمده است: « بنیانگذاران این تاسیسات و این کشت و صنعت، کار باارزشی را برای مردم و کشور ما تدارک دیدند و کسانی که امروز برای این تاسیسات تلاش می کنند کارشان جزو بهترین خدمت هایی است که در کشور انجام می شود. اینجا تلفیقی از علم و فن، و شرایط طبیعی مناسب به چشم می خورد و به نظر↲

پرسیدم. به استراحت رفتم. اخبار ساعت ده و نیم شب را گرفتم و خاطرات امروز را نوشتم. عفت آمد و در مورد موضوعات مذاکراتش با خانم‌های شوروی که پس فردا ملاقات دارند، مشورت کرد.

جمعه ۱۲ مهر | ۲۴ ربیع‌الاول ۱۴۱۲   ۱۴ اکتبر ۱۹۹۱

اخبار و گزارش‌های داخلی و خارجی را بررسی کردم. اوج گرفتن بحران یوگسلاوی[۱] با کودتای سیاسی مورد توجه است. به خاطر مه گرفتگی هوا، هلی‌کوپترها نمی‌توانستند پرواز کنند. با اتومبیل به محل سد میل‌مغان[۲] رفتیم. سد انحرافی که با همکاری ایران و شوروی ساخته شده و مشترکاً مورد بهره‌برداری است. با مأموران ایران و روسیه صحبت کردم. خود سد، پلی بر روی ارس شده که امکان عبور و مرور بین دو کشور را فراهم ساخته‌است.

آذربایجانی‌ها خواسته‌اند که از طریق این پل با پل آستارا، روزانه پنجاه کامیون امکانات از طریق ایران به نخجوان برسانند و ما موافقت کرده‌ایم. چون ارامنه مانع

← می‌رسد برای توسعه و ارایه کار بهتر، میدان خوبی است. با این توضیحاتی که دادند، این موسسه مخصوصاً از لحاظ تامین بذر برای بخش های مختلف کشاورزی و تولیدات یک کار مادر است؛ ضمن اینکه خود شرکت با سطح پیشرفته کار، در بالا بردن کیفیت بخش های مختلف کشاورزی و دامداری در کشور ما تاثیر زیادی دارد.» رجوع کنید ← کتاب «هاشمی‌رفسنجانی، سخنرانی‌های سال ۱۳۷۰»، دفتر نشر معارف انقلاب، ۱۳۹۲

۱ - پس از فروپاشی اتحاد جماهیر شوروی، جمهوری سوسیالیستی یوگسلاوی در جریان جنگ‌های یوگسلاوی تجزیه شد و تنها دو جمهوری صربستان و مونته‌نگرو باقی‌ماندند که تا سال ۲۰۰۳ با نام جمهوری فدرال یوگسلاوی شناخته می‌شدند (سومین کشور با نام یوگسلاوی). در سال ۲۰۰۳، کشور یوگسلاوی به صربستان و مونته‌نگرو تغییر نام داد. برخی کشورها مانند آمریکا، از سال ۱۹۹۲ به این کشور، صربستان و مونته‌نگرو می‌گفتند. در سال ۲۰۰۶، همه‌پرسی استقلال در مونته‌نگرو برگزار شد و ۵۵/۵ درصد شرکت‌کنندگان، رأی به استقلال مونته‌نگرو دادند. با جداشدن مونته‌نگرو از صربستان، نام یوگسلاوی به تاریخ پیوست.

۲ - سد میل مغان در ۲۶۰ کیلومتری پایین دست سد مخزنی ارس در منطقه اصلاندوز برروی رودخانه ارس قرار گرفته است. این سد به طور مشترک با جمهوری آذربایجان و با هدف آبیاری اراضی کشاورزی دشت میل مغان و همچنین مصرف آب شرب منطقه در سال ۱۳۴۹ احداث گردیده است. نوع سد، خاکی با رویه بتنی است.

ارتباط بین دو بخش آذربایجان شده‌اند. دستور دادم که آنجا بتواند نقش گمرگ را ایفا کند. آقای [مرتضی] محمدخان، رییس کل گمرک که از همراهان است، دستور اجرایی را داد.

هلی‌کوپترها هم رسیدند. امام جمعه و معتمدان اصلاندوز که در کنار سد واقع است، آمدند و درخواست کمک برای آسفالت اصلاندوز و جاده را دارند. با هلی‌کوپتر به سوی محل سد خداآفرین و سد انحرافی قز قلعه سی[= قلعهٔ دختر] رفتیم و در مسیر که از کنار ارس بود، داخل خاک آذربایجان شوروی را تماشا کردیم. روستاهای پراکنده‌ای است. معمورتر از این قسمت، به نظر می‌رسد.

جاده مرزی و خط راه آهن و وضع آب آن طرف بهتر است. مجموعاً گفتند ۵۰ یا ۵۸ درصد آب ارس از شوروی و ۱۶ درصد از ایران و ۲۶ درصد از ترکیه می‌آید. سد خداآفرین[1] با همکاری ایران و شوروی ساخته می‌شود. در بالادست محل دو پل بسیار قدیمی قرار دارد که روی ارس صدها سال پیش ساخته شده و از آثار باستانی است.[2]

---

۱ - سد خداآفرین بر روی رودخانه ارس در مرز ایران و جمهوری آذربایجان در فاصله ۱۹۶ کیلومتری پایین دست سد ارس و در محدوده شهرستان خداآفرین استان آذربایجان شرقی در ۲۴۰ کیلومتری شمال شرقی شهر تبریز، بین پل خداآفرین و روستای ساری‌جالو قرار دارد. این سد به‌طور مشترک توسط ایران و جمهوری آذربایجان ساخته شده است. مطالعه سد خداآفرین در سال ۱۳۵۲ توسط دولت وقت شروع شد. اما با توجه به وقوع انقلاب در ایران و جنگ ایران و عراق، این پروژه در مراحل ابتدایی متوقف شد. در سال ۱۳۷۹ عملیات ساخت این سد دوباره آغاز و در پانزدهم آذر سال ۱۳۸۷ آبگیری سد شروع شد. هدف از احداث این سد مخزنی، ذخیره‌سازی آب و کنترل سیلاب‌های رودخانه ارس به منظور آبیاری ۸۰ هزار هکتار از اراضی کشاورزی پایین‌دست استان آذربایجان شرقی و منطقه مغان واقع در استان اردبیل بوده‌است.

۲ - روی رودخانه ارس، دوپل تاریخی به فاصله‌ای اندک- ۱۰۰ متر- از یکدیگر بنا شده‌اند که به نام خداآفرین مشهورند. اولی منسوب به سده ششم هجری،دوره سلجوقیان است. طول آن ۱۶۰ متر،۱۲۰ متر آن متعلق به ایران و ۴۰ متر آن متعلق به جمهوری آذربایجان است و دارای ۱۵ تاق جناقی و هلالی با ابعاد نابرابر و غیرمشابه است. علت نابرابری تاق‌ها ، استقرار پایه تاق‌ها به صخره‌های طبیعی رودخانه ارس بوده است. مصالح ساختمانی این پل ، سنگ‌های قلوه و لاشه در پایه‌ها و آجر در ساختمان تاق‌ها و ملاط آن آهک و گچ است. پل خداآفرین در حدود ۱۲۰ متر طول دارد و دارای ده تاق است. این پل منسوب به دوره صفوی است. مصالح ساختمانی آن سنگ تراشیده با ملاط گچ و آهک است.

یکی از آنها قابل استفاده و نیمی از دیگری خراب شده است؛ بنا بوده سد خاکی در این محل زده شود که شوروی‌ها ترجیح داده‌اند، برای حفظ این آثار، کمی بالاتر برود و تبدیل به سد بتونی شود که ما هم پذیرفتیم و چون وضع قدرت بتون‌ریزی ما بهتر از شوروی است، قرار شده ایران مجری ساخت بدنه باشد.

در حال حاضر دو طرف در یک زون مشترک مشغول تجهیز کارگاه و آماده سازی مقدمات کار و احداث راه و سپس انحراف آب‌اند. ۱۴ روستا از شوروی و ۴ روستا از ایران زیر آب خواهد رفت و این سد ۱/۷ میلیارد متر مکعب آب را ذخیره و ۴/۵ میلیارد را تنظیم می‌کند که تمامی نیاز مصرفی ما را تأمین خواهد کرد و تمامی اراضی قابل کشت منطقه را آبیاری می‌کند و اضافه برای صنعت و دیگر مصارف هم خواهد بود.

در محل کارگاه، رییس سازمان آب منطقه توضیحات داد. مردم منطقه جمع شدند، نیازهای خود را گفتند: مدرسه، راه، بهداشت و عوض روستاهایی که زیر آب می‌روند و تقویت امکانات فرهنگی. مردمی باوفا، متدین و محروم‌اند.

با هلی‌کوپتر به سوی بیله‌سوار پرواز کردیم. از فضا دو طرف ارس و عمق طرف خودمان را مشاهده کردیم: مراتع و دامداری‌های سنتی و مراکز ناآباد عشایر در کنار عمران مطلوب و پیشرفته اراضی کشت و صنعت مغان. این شرکت تأثیر زیادی بر عمران منطقه گذاشته و وضع رو به بهبودی است. وضع جاده‌ها خوب نیست.

بیله‌سوار[1] شهر کوچک مرزی است و گمرک منطقه آنجا است. تقریباً همه مردم در استقبال شرکت کرده بودند و خیلی دوستانه و پرشور ابراز احساسات می‌کردند. امام جمعه خیر مقدم گفت و فرماندار نیازها را مطرح کرد و من صحبت تشویق‌آمیزی کردم.[2] چون گفته شد، جمعی از مردم آذربایجان شوروی هم در

---

۱ - بیله‌سوار در شمال غربی ایران و در قسمت شمالی استان اردبیل واقع شده‌است. وسعت شهر ۱۹۴۵ کیلومتر مربع و جمعیت آن طبق برآورد سال ۱۳۷۰، پنجاه هزار نفر بوده‌است. بیله‌سوار در مرداد ۱۳۷۱ رسماً به شهرستان تبدیل شد. بخش مرکزی آن بیله‌سوار و بخش قشلاق‌دشت به مرکزیت جعفرآباد است.

۲ - در بخشی از این سخنرانی آمده است: « از لحظات بسیار شیرین و دلنشین زندگی بنده، لحظاتی است که در خدمت شما مردم عزیز ، مسلمان ، متدین ، وفادار و صمیمی به اسلام و انقلاب هستیم و شاید برای هر مسئولی که با

میدان در میان مردم حضور دارند، تشویق به همکاری بیشتر بین مردم دو طرف کردم.

از آنجا به گِرمی[1]، [مرکز منطقه مغان] پرواز کردیم؛ شهر کوهستانی و با مشکلات شهری است. خیابان‌های باریک دارد و با صفا است. مشکل آب دارند. استقبال با شکوه و جمعیت خیلی زیاد و پرشور بود. در ورزشگاه نیمه تمام و خاکی در اجتماع مردم شرکت کردیم. مطابق معمول امام جمعه و فرماندار حرف زدند و من سخنرانی کردم.[2] از آنجا به سوی خلخال پرواز کردیم. روحانیون در گِرمی زیاد بودند و تقاضای وقت ملاقات جداگانه داشتند که فرصت نشد. یک ساعت و نیم از برنامه عقب بودیم.

هدف خدمتگزاری به مردم کار بکند، چیزی شیرین تر از اینکه در میان مردم باشد و احساس نزدیکی و رفاقت و محبت طرفینی داشته باشد، در زندگی دوره مسئولیت نباشد و الحمدالله مسئولان انقلاب اسلامی از این نعمت عظیم برخوردارند. در کوران گرفتاری های اجرایی کشور، و در بحبوحه برخورد با نیازها و کمبودها و مشکلات مردم و خواسته های مردم، اگر یک چنین لحظات تاریخی برای انسان مسئول نباشد، قطعاً احساس خستگی می کند و نشاط و روحیه کار ضعیف می شود، ولی بدون تردید با تجربه ای که ما خودمان در وجودمان داریم، از حضور در میان شما مردم و مواجه شدن با این چهره های صمیمی، دوست داشتنی، باوفا، قانع و صبور، روحیه میگیریم و نشاط کار در انسان زیاد می شود.» رجوع کنید ← کتاب «هاشمی‌رفسنجانی، سخنرانی‌های سال ۱۳۷۰»، دفتر نشر معارف انقلاب، ۱۳۹۲

۱ - گِرمی از شهرهای قدیمی استان اردبیل و مرکز شهرستان گرمی و مرکز دشت مغان است. گرمی در ۱۰۰ کیلومتری شمال شهر اردبیل قرار دارد. این بخش از سال ۱۳۷۰ به شهرستان مستقل تبدیل شد. بیشتر اهالی این شهر به کارهای بازرگانی، کشاورزی و دامداری فرش وگلیم بافی مشغول هستند.

۲ - در بخشی از این سخنرانی آمده است: «ان‌شاالله ما با همه امکانات‌مان تلاش می کنیم تا در حد مقدور و به موقع، کمبودهای این مناطق مستعد و محروم را در زمان معقولی که قابل رسیدن باشد، رفع کنیم ولی برادران عزیز و خواهران محترم من، اساس کار حفظ اسلام و انقلاب است که سرمایه اصلی ماست. به هر حال روزی ما این کشور را خواهیم ساخت. مهم این است که ما راه‌مان را گم نکنیم که بحمدالله گم نکرده ایم. مهم این است که دنباله‌روی پیغمبر اسلام(ص) و قرآن و رهبری باشیم که بحمدالله هستیم. این خانواده های معظم شهدا که برای ما مایه افتخار و پرچمدار و علمدار راهند، جانبازان عزیز ما و آزادگان بزرگوار ما، اینها که عزیزترین سرمایه‌شان را برای سعادت ما تقدیم کردند، برای ما ارزش فراوان دارند و ان‌شاالله با همت رزمندگان دیروز و سازندگان امروز، بتوانیم به کعبه مقصود برسیم.» رجوع کنید ← کتاب «هاشمی‌رفسنجانی، سخنرانی‌های سال ۱۳۷۰»، دفتر نشر معارف انقلاب، ۱۳۹۲

با یک ساعت پرواز، ساعت دو ونیم بعد از ظهر به خلخال رسیدیم. در مسیر در ارتفاعات باران می‌بارید. در خیابان‌های خلخال، ازدحام فوق‌العاده مردم، عبور و مرور را مشکل کرده بود و ماشین‌ها خیلی کُند پیش می‌رفتند. مردم سرحال و پرشور و قوی جثه و با محبت‌اند. بعد از نماز و ناهار و کمی استراحت در محل فرمانداری، به استادیوم رفتیم؛ جمعیت انبوه و عظیمی از مردم اجتماع کرده بودند. نم نم باران هم بود. به همین جهت، بهانه کوتاه کردن برنامه را داشتم که به خاطر تأخیر از برنامه‌ها و خستگی فوق‌العاده خود من، فرصت خوبی بود.

نماینده شهر و فرماندار خیرمقدم گفتند و نیازهای زیادی مطرح کردند. من صحبت کوتاهی کردم[1] و توضیح دادم. با تکمیل جاده‌های پنج گانهٔ در دست احداث و ارتباط خلخال به شهرها و جاده‌های اطراف، این منطقه تبدیل به منطقه مرفه و برخوردار خواهد شد. شرایط، طبیعی و خوب است، ولی آب‌ها مهار نشده و جاده‌ها نیمه تمام است.

به سوی اردبیل پرواز کردیم و نزدیک ساعت پنج بعد از ظهر رسیدیم. در خیابان‌ها مواجه با استقبال گرم مردم بودیم. کف می‌زدند و شعار می‌دادند. در محل استادیوم با صفای شهر، در اجتماع عظیم و بی‌سابقه مردم شرکت کردم. امام جمعه و فرماندار صحبت کردند. مردم با شعار و پلاکارد، خواستار استان‌شدن اردبیل بودند. برایشان سخنرانی و تشویق و تکریم از مردم آذربایجان کردم.[2]

---

۱ - در بخشی از این سخنرانی آمده است: « مردم خلخال، مردم بااستعدادی هستند و استعداد بالا و هوش سرشار آنها و منطقه جالب آنها، این حق را به آنها می دهد که بچه هایشان از مراکز تحصیلی مناسب برخوردار باشند. از اینکه مدت اقامتم در شهر شما کوتاه است ، متاسف هستم و مایل بودم بیشتر در این منطقه زیبا و خوب در میان شما باشم، اما چون امروز عصر در اردبیل هم برنامه داریم و مردم اردبیل منتظر هستند، و در اینجا هم نم نم باران، دارد شما را اذیت می کند، حرف هایم را کوتاه می کنم. ان‌شاالله در سفر بعدی، وقتی که به اینجا بیاییم، منطقه شما دیگر منطقه محروم نباشد و شما از برخورداری های خودتان استفاده بکنید.» رجوع کنید ← کتاب «هاشمی‌رفسنجانی، سخنرانی‌های سال ۱۳۷۰»، دفتر نشر معارف انقلاب، ۱۳۹۲

۲ - در بخشی از این سخنرانی آمده است: « صدای شما آنقدر رسا بود، که به همه جا رسید. ما با همه وجودمان فریاد خواسته های شما را شنیدیم . انشا الله بتوانیم به این خواسته شما عمل بکنیم. قبل از هر صحبتی، وظیفه خودم می دانم، از این همه محبت‌ها و الطاف و احساسات پاک و بی‌شائبه شما، صمیمانه و خاضعانه تشکر کنم. من نمی دانم با چه

به مقرمان در محل فرمانداری رفتیم. بعد از نماز مغرب، استراحت و استماع اخبار، در جمع روحانیون منطقه شرکت کردم. در این جلسه صحبت‌های آقای [بیوک خلیل‌زاده]مروّج، [امام جمعه اردبیل] و نصایح من و توصیه به تلاش بیشتر در شناخت و ترویج اسلام و کمک فرهنگی به مسلمانان آذربایجان شوروی مطرح شد.[1] جمعی از سران شهر آمدند که گروه پیگیر مسایل شهرند و خواستار موافقت با استان شدن اردبیل و یا اداره کل شدن ادارات شهر شدند.

شام را دسته جمعی خوردیم. سپس در اجتماع شورای اداری استان شرکت کردم. [آقای اکبر پرهیزکار]، استاندار [آذربایجان شرقی] و فرماندار اردبیل، گزارش وضع استان و شهرستان را دادند و نیازها را گفتند. من هم اوضاع کشور را و سیاست‌های جهانی و منطقه‌ای را گفتم و توصیه به وحدت و کار بیشتر نمودم. با خستگی خوابیدم.

شنبه ۱۳ مهر | ۲۵ ربیع‌الاول ۱۴۱۲ | ۵ اکتبر ۱۹۹۱

بعد از نماز صبح، گزارش‌های داخلی و خارجی را دیدم و به اخبار گوش دادم و

↩زبانی و با چه بیانی باید این همه لطف و عاطفه و محبت و بزرگواری را جواب بگویم و اعتراف به بی جوابی و عجز از تشکر، بهترین تشکر و بهترین جواب این عواطف است. من مایل بودم که در این اجتماع شما، اظهارات نمایندگان محترم شهرتان را در مجلس شورای اسلامی بشنوید، اما آقایان به خاطر ملاحظه حال شما و فشردگی جمعیت و دیرشدن وقت، از ایراد صحبت خودداری فرمودند و وقت را به من محول کردند که از آنها تشکر می‌کنم.»
رجوع کنید ← کتاب «هاشمی‌رفسنجانی، سخنرانی‌های سال ۱۳۷۰»، دفتر نشر معارف انقلاب، ۱۳۹۲

۱ - آقای هاشمی، خطاب به روحانیان اردبیل گفت: «من به عنوان یک مسئول اجرایی کشور، مسئول کمبودها، مسئول خوبی و مسئول بدی‌ها هستم و بیش از شما در جامعه مسئولم. به شهر شما می‌آیم. در اینجا غریب هستم و دیگر عِرق زبان و این چیزها با ما نیست و مردم هم همان جوری که شما دیدید، این‌قدر صمیمی و با محبت هستند. خودتان هم، چون گذشته صمیمی و با محبت هستید. مردم علاقه‌مند، راه دین و سعادت‌شان را می خواهند. ما باید از این موقعیت و این روحیاتی که مردم دارند، حُسن استفاده را بکنیم. این مردم را چون آگاهند، خیلی آسان می توان توجیه کرد. حالا یک سری مسایل و مشکلات اقتصادی و کمبودها وجود داردو این مساله خیلی روشن است.»
رجوع کنید ← کتاب «هاشمی‌رفسنجانی، سخنرانی‌های سال ۱۳۷۰»، دفتر نشر معارف انقلاب، ۱۳۹۲

خاطرات دیروز را نوشتم و در اتاقم به تنهایی صبحانه خوردم: سرشیر و عسل خوب اردبیل.

با هلی‌کوپترها به سوی مشکین شهر پرواز کردیم. با استقبال پرشور و وسیع مردم در ورزشگاه شهر در اجتماع مردم حاضر شدیم. مثل جاهای دیگر با قربانی‌های فراوان و شعارهای زیاد مواجه بودیم. در ورزشگاه برای انبوه جمعیت مرد و زن صحبت کردم[1] و به مطالب فرماندار و نماینده شهر گوش دادم. بلافاصله به سوی ورزقان پرواز کردیم. مسیرمان بیشتر در کنار اهرچای [= رود اهر] بود. بیابان و مراتع خوب که معمولاً دیم‌زار است؛ مکانیزه هم هست و تحرک در تولید به چشم می‌خورد.

در ورزقان[2]، بخشدار و نماینده بخش حرف زدند و من صحبت کردم.[3] به شهر اهر برگشتیم. در خیابان و ورزشگاه، جمعیت انبوهی برای استقبال و مراسم آمده

---

۱ - در بخشی از این سخنرانی آمده است: « این دریای مواج انسان های شایسته و متعهد و دوست داشتنی که ما امروز در شهر شما مشکین شهر با آن مواجه هستیم، گویای مسایل زیادی است و هر کس این وضع را آن طوری که ما می‌بینیم، مشاهده نماید و هر ناظر بی طرفی که منصفانه به وضع روحی این مردم توجه کند و بخواهد از روی انصاف داوری بکند، قطعاً داوری‌اش این است که انقلاب اسلامی و حرکت انقلابی مردم ایران، آن چنان در رگ و پوست توده مردم و آحاد این ملت نفوذ کرده است، که هیچ قدرتی و هیچ دشمنی و هیچ عفریت متجاوزی و هیچ خصم انقلاب اسلامی، نمی تواند با این انقلاب مواجه بشود و نمی تواند به این انقلاب آسیب بزند.» رجوع‌کنید ← کتاب «هاشمی‌رفسنجانی، سخنرانی‌های سال ۱۳۷۰»، دفتر نشر معارف انقلاب، ۱۳۹۲

۲ - وَرْزَقان یکی از شهرهای استان آذربایجان شرقی است که در بخش مرکزی شهرستان ورزقان واقع شده و مرکز این شهرستان است. این شهر در ۴۰ کیلومتری غرب اهر و ۷۸ کیلومتری شمال تبریز واقع شده‌است.

۳ - در بخشی از این سخنرانی آمده است: « معدن سونگون وقتی که کار بیافتد، کل منطقه را تحت تاثیر قرار می دهد. راه هایی که برای استفاده از معدن به وجود می آید و رفت و آمدهایی که می شود و نیروهایی که وارد منطقه می‌شوند و ثروتی که از اینجا بیرون می آید، و اشتغالی که در منطقه به وجود می آید، و صنایع جنبی که به خاطر حضور مس در منطقه خواهیم داشت، آن قدر فراوان است که نقاط دوردست منطقه را هم تحت تاثیر قرار خواهد داد. بنابراین باید همه ما دست به دست هم دهیم و همکاری کنیم که این معدن راه بیافتد و ما هم با توجه به اولویت عمران مجموعه این منطقه و برای بیرون آوردن این منطقه از انزوا و توجه خاص به منابع طبیعی اینجا، این معدن را در اولویت برنامه‌مان قرار دادیم و الان با سرعت دارند مقدمات استخراج آن را فراهم می کنند.» رجوع‌کنید ← کتاب «هاشمی‌رفسنجانی، سخنرانی‌های سال ۱۳۷۰»، دفتر نشر معارف انقلاب، ۱۳۹۲

بودند. احساسات بسیار گرمی بود. منطقه محروم است و مردم تقاضاهای فراوان عمرانی و خدماتی دارند؛ صبور و باوفا و در صحنه‌اند. وضع حجاب زنان خیلی خوب است و انحرافات اخلاقی خیلی کم و روحانیت هم فعال‌اند. پلاکاردهای زیادی در دست جوانان دیده می شد که خواستار دانشگاه بودند.

نماینده شهر و فرماندار و امام جمعه خیرمقدم گفتند و خواسته‌های شهر و منطقه را مطرح کردند. سپس من سخنرانی کردم.[1]

بعد از نماز و ناهار و استراحت در فرمانداری، به سوی معدن مس سونگون[2] پرواز کردیم. در ارتفاعات کوه‌های سر به فلک کشیده غرب اهر و شمال ورزقان و جنوب غربی کلیبر، هلی کوپترها به زحمت محل را پیدا کردند. بالای کوه نشستیم و مهندس فارسی‌نیا، مدیر عامل مس اهر، اهل رفسنجان، اقدامات اکتشافی را توضیح داد. از یک تونل در دست احداث بازدید کردیم. امید دارند تا یک میلیارد تن سنگ مس با عیار یک کشف شود و وضعی شبیه مس سرچشمه باشد. مشاوران

---

۱ - در بخشی از این سخنرانی آمده است: « من از این عواطفی که از شما می‌بینم، پیش خودم عمیقاً شرمنده و خجل می شوم که ما هنوز نتوانسته‌ایم به خواسته های این مردم صمیمی و باوفا که این همه به نظام‌شان، به کشورشان، به مسئولان‌شان، به امام‌شان، به رهبرشان و به انقلاب‌شان عشق می ورزند و این طور در صحنه هستند، برسیم. گرچه خیلی تلاش کرده ایم و دنبال کار هستیم، به هر حال از این قدردانی که شما از وعده های ما ابراز می فرمایید، متشکرم. امیدواریم موقعی به این وعده ها عمل بشود و شما حضور برکات انقلاب ار در منطقه تان لمس کنید. آن روز ما شاهد این قدردانی ها باشیم. به هر حال این یکی از خواسته های بجا است و به نفع همه منطقه است.» رجوع کنید ← کتاب «هاشمی‌رفسنجانی، سخنرانی‌های سال ۱۳۷۰»، دفتر نشر معارف انقلاب، ۱۳۹۲

۲ - معدن مس سونگون و کارخانه تولید مس سونگون در استان آذربایجان شرقی واقع شده و فاصله این معدن از شهر تبریز ۱۳۰ کیلومتر، از اهر ۷۵ کیلومتر و از ورزقان ۳۰ کیلومتر است. این معدن در یک منطقه کوهستانی با متوسط ارتفاع ۲۰۰۰ متر بالای سطح دریا واقع شده و در شمال شرقی ایران بر روی کمربند مس جهانی قراردارد. این معدن به صورت توده نفوذی، بر روی رشته کوه‌های ارسباران(قره داغ) قرارگرفته است. کانی سازی اصلی معدن، شامل کانی‌های مس و مولیبدن است و دومین تولید کننده مس ایران می‌باشد. ذخیره احتمالی این معدن بیش از یک میلیاردتن و ذخیره قابل استخراج آن(با توجه به اکتشافات انجام گرفته) حدود ۷۹۶ میلیون تن برآورد شده‌است که در مجموع کل ذخایر قطعی، احتمالی و ممکن در محدوده کانسار سونگون حدود ۱/۷ میلیارد تن سنگ مس با عیار ۶۱/.درصد است است. در این معدن غیر از فلز با ارزش مس، مولیبدن، طلا، نقره و دیگر عناصر با اهمیت به صورت فلزات همراه وجود دارند.

استقبال پرشور مردم غیور آذربایجان شرقی

سخنرانی در جمع مردم پارس آباد مغان

بازدید از سد رود ارس

ملاقات با مسئولین شهر اردبیل

سخنرانی در جمع مردم گرمی

کانادایی همکاری دارند.

مردم منطقه اهر امید زیادی به این معادن دارند و قطعاً تأثیر زیادی در تحول اقتصادی منطقه دارد. هم در دوران ساخت و هم در دوران بهره‌برداری و صنایع جنبی آن، در گذشته، روس‌ها و انگلیسی‌ها، از گوشه‌ای از این معادن برداشت می‌کردند و بناست به زودی، همان معدن کوچک بهره‌برداری شود. گویا عیار آن ۲۰ است. مهندس فارسی‌نیا، مدعی بود کمربند معادن مس از شرق تا غرب ایران گسترده است. حدود سیصد اندیس مس که غنی‌ترین آنها در اطراف اهر است.

در آنجا با هلی‌کوپتر پرواز کردیم. در راه، در فضا باران و تگرگ دیدیم. از همان فضا و در هلی‌کوپتر، مرکز تلفن هزار شماره‌ای کلیبر را افتتاح کردیم. در کلیبر [- مرکز منطقه ارسباران یا قره داغ-] فرود آمدیم.

استقبال گرم و پرشور بود. فرماندار و نماینده شهر، خیرمقدم گفتند و گزارش دادند. صحبت کوتاهی کردم.[1] درکنار شهر، در بالای قله، قلعه بابک خرمدین را دیدیم. استاندار توضیح داد. دیر وقت و نزدیک غروب به سوی دشت‌مغان پرواز کردیم. هلی‌کوپترها با سرعت زیاد پرواز می‌کردند. مغرب در کشت و صنعت زمین نشستیم. شام را با مدیران آنجا خوردیم. از حضور ما تشکر کردند و من هم تشویق‌شان کردم.

---

۱ - در بخشی از این سخنرانی آمده است: « شما مرزداران بزرگواری هستید که باید با زندگی خودتان، با اخلاق خودتان، با امانت خودتان و با رویه های انقلابی و اسلامی خودتان، خواهران و برادرانتان را در آن طرف رود ارس، هدایت کنید و آنها باید بیایند و زندگی شما را ببینند و از زندگی اسلامی شما درس بگیرند. هم خانم ها و هم آقایان باید درس بخوانند و باسواد بشوند که در مواجهه با انبوه عظیم زنان آن طرف رود ارس، بتوانند الگوهای خوبی برای ترویج اسلام باشند. جوانان ما باید جوانان نمونه اسلامی باشند و وجود آنها منشا هدایت میلیون ها انسان تشنه هدایت باشد که مدت ها از حریم الهی و از نعمت تبلیغات دینی بی بهره بوده اند و مطمئن باشید که جمهوری اسلامی، این حرکت فرهنگی شما را ارج می گذارد.» رجوع‌کنید ← کتاب «هاشمی‌رفسنجانی، سخنرانی‌های سال ۱۳۷۰»، دفتر نشر معارف انقلاب، ۱۳۹۲

یکشنبه ۱۴ مهر | ۲۶ ربیع‌الاول ۱۴۱۲ ۶ اکتبر ۱۹۹۱

صبح به مطالعه گزارش‌ها و گرفتن اخبار و نوشتن خاطرات و صرف صبحانه پرداختم. بعد از ملاقات با [آقای اکبر پرهیزکار]، استاندار آذربایجان شرقی و استماع مطالب او دربارهٔ امور استان و نیازها، جلسه ای با مدیران کشت و صنعت مغان داشتم؛ تشویق‌شان کردم.

خبر دادند که در اثر مه گرفتگی، هواپیما نتوانسته فرود کند و به تبریز رفته است؛ هلی‌کوپترها هم نمی‌توانند پرواز کنند، و لذا دو ساعتی از بخش‌های مختلف کشت و صنعت، از مرکز نگه‌داری گاوهای بومی، گاومیش‌های پرواری و نیز گوسفندان پرواری، گله‌های صحرایی و مزرعه چغندر قند و نحوه برداشت با ماشین و همچنین مزارع سویا و کارخانه پنیرسازی بازدید کردیم.

ساعت یازده و نیم با هواپیما به سوی اردبیل حرکت کردیم. از فرودگاه اردبیل، بلافاصله با هلی‌کوپتر به سوی آستارا پرواز کردیم. به خاطر ابری بودن گردنهٔ حیران، هلی‌کوپترها خیلی بالا رفتند که باعث گرفتگی و درد گوش‌هایم شد؛ بعد از مدتی آرام شد.

در آستارا با استقبال پرشور مردم و شرکت در مراسم استقبال، به اجتماع آنها رفتم. بعد از خیرمقدم آقای [صادق]احسانبخش[نماینده ولی فقیه در استان گیلان و امام جمعه رشت] و استاندار، صحبت کوتاهی کردم.[1] اجتماع عظیم و بی‌سابقه‌ای بود.

---

۱ - در بخشی از این سخنرانی آمده است: « در گذشته من به بخش دیگری از ساحل دریا رفتم و اطلاعات خوبی از آنجا به دست آوردم. برنامه های ضربتی کوتاه مدت تهیه شده، اما این یک کار اصلی نیست. کار اصلی این است که اقدامی بکنیم تا برای همیشه مردم ساحل خزر، از این مشکلی که به طور نوبتی در مقاطع مختلف زمانی اتفاق می افتد، محفوظ بمانند و خیال‌شان راحت باشد و سرمایه‌گذاری کنند. همین حالا طرح های متعددی در دست مطالعه است. وضعیت زمین و عمق زمین در ساحل دریا و جاهای مشابه دنیا که دریا پیشروی داشته، با همکاری سازمان های بین‌المللی و با استفاده از متخصصان خودمان در دست مطالعه است، که وقتی نتیجه کار روشن بشود، قطعاً به اطلاع شما مردم می رسد.» رجوع‌کنید ← کتاب «هاشمی‌رفسنجانی، سخنرانی‌های سال ۱۳۷۰»، دفتر نشر معارف انقلاب، ۱۳۹۲

در گمرک آستارا از برنامه رفت و آمد ایران و شوروی و انبار و فری‌شاپ[۱] شاهد بازدید کردیم و توضیحات رییس گمرک را شنیدیم. از آنجا بـه مهـدی‌شـهر رفتیم. در اینجا آب دریا پیشروی دارد. خانه‌های زیادی را آب گرفته است. از پروژه ساحل سازی برای جلوگیری از خرابی‌ها بازدید کردم؛ جلوی امواج را مـی گیرنـد، ولـی از نفوذ آب نمی‌توان جلوگیری کرد. آب شروع به پایین رفتن کـرده و مـی گوینـد در زمستان مشکلی ندارند. این نشان می‌دهد، احتمال اینکه علت بـالا آمـدن آب، زیـاد شدن ورودی رود وُلگا باشد، قوی است. در یک خانه رفتیم. با اهالی صحبت کردم. مشکل جدی دارند. برای ناهار به فرمانداری رفتیم.

هلی‌کوپترها به خاطر ابر و مه، قادر به پرواز نبودند و ناچار با ماشین به سوی اردبیل حرکت کردیم. یک ساعت در راه بودیم. در فرودگاه نوساز اردبیل مـصاحبه انجـام شد[۲] و به سوی تهران پرواز کردیم. بعد از مغرب رسیدیم. خیلی خسته بـودم. عفـت تنها بود. شام حاضری خوردیم و زودتر خوابیدم.

دوشنبه ۱۵ مهر | ۲۷ ربیع‌الاول ۱۴۱۲   ۱۷اکتبر ۱۹۹۱

اول وقت، در راه دفترم، برای بازدید از نمایشگاه [طرح هـای آمـاده سـازی زمـین و شهرهای جدید]، به مناسبت *«روز اسکان بشر»* به فرهنگ‌سرای نیاوران رفتم.

---

۱ - فری شاپ یا فروشگاه آزاد، به محل عرضه کالا در کنار برخی فرودگاه ها و گمرکات گفته می شود. در این فروشگاه‌ها، کالا بدون مالیات و حق گمرکی عرضه می شود.

۲ - در این مصاحبه آمده است: «۷۵ درصد از مردم ایران دارای مسکن و ۱۰ درصد نیز خوش نشین هستند و مشکل مسکن حدود ۱۴ تا ۱۵ درصد از مردم را در بر می‌گیرد. دولت و وزارت مسکن و شهرسازی، هم اکنون آمادگی واگذاری یک میلیون قطعه زمین آماده شده را در ۲۰۰ نقطه ایران و تعدادی از شهرهای جدید دارند و در حال حاضر مشکل افرادی که مسکن ندارند، مشکل نقدینگی است. با تسهیلات بانک ها و با اندوخته کم و اقساط بسیار کمتر از اجاره، به نظر می رسد که می توان مشکل مسکن را حل کرد.» رجوع‌کنید ← کتاب «هاشمی‌رفسنجانی، مصاحبه‌های سال ۱۳۷۰»، دفتر نشر معارف انقلاب، ۱۳۹۲

بازدید از نمایشگاه شهرهای جدید وزارت مسکن و شهرسازی

مصاحبه‌ای هم به منظور توضیح برنامه ساخت مسکن انجام دادم.[۱]

در دفترم به انجام کارهای مانده از روزهای سفر پرداختم. روحانیون شاهرود آمدند و با ادعای زورگویی سمنان، تظلّم کردند. می خواهند مرکز استان به شاهرود منتقل شود. از شیوهٔ آنها انتقاد کردم و نصیحت‌شان نمودم که از این شیوه دست بردارند. هفته گذشته در شاهرود، دست به تظاهرات زده‌اند و با تکثیر و پخش اعلامیه، از سمنان بدگویی کرده اند. قول دادند که ادامه ندهند؛ وعده دادم که رسیدگی کنم.

آقای [جلیل]بشارتی، [رییس دفتر مناطق محروم ریاست جمهوری] برای امور مناطق محروم و تعهدات سفر اخیر آمد. آقای [محسن]رفیق‌دوست، [رییس بنیاد مستضعفان] آمد. گزارش سفر به آفریقا را داد و برای حُسن انجام امور بنیاد استمداد کرد. گزارش اقدامات عمرانی و بازرگانی را داد.

آقایان [مهدی]قاضی و [ابوالقاسم]وافی از قم آمدند و برای مدرسه عالی علوم قضایی و تربیت مدرس معارف[اسلامی] استمداد کردند؛ از عدم همکاری وزارت فرهنگ و آموزش عالی گله‌مند بودند. از ظهر تا ساعت هشت شب، کارهای عقب مانده سفر را انجام دادم و به‌روز رساندم. شب به خانه آمدم.

سه‌شنبه ۱۶ مهر | ۲۸ ربیع‌الاول ۱۴۱۲ | ۸ اکتبر ۱۹۹۱

ساعت هفت و نیم به دفترم رسیدم. تا ساعت نُه صبح کارها انجام شد. [محمد سعیدی کیا]، وزیر راه و ترابری و معاونان آمدند. گزارش پیشرفت کار راه‌آهن بافق- بندرعباس و نیازها را دادند؛ تا نیمه سال آینده، مسیر تا حاجی‌آباد و تا سال

---

۱ - در بخشی از این مصاحبه آمده است: «مشکل مسکن در ایران قابل حل است و با تلاش دولت، طی چند سال آینده التهاب مسکن در ایران وجود نخواهد داشت. دولت و وزارت مسکن و شهرسازی هم اکنون آمادگی واگذاری یک میلیون قطعه زمین آماده شده را در ۲۰۰ نقطه ایران و تعدادی از شهرهای جدید دارند و در حال حاضر مشکل افرادی که مسکن ندارند، نبود نقدینگی است» رجوع کنید ← کتاب «هاشمی‌رفسنجانی، مصاحبه‌های سال ۱۳۷۰»، دفتر نشر معارف انقلاب، ۱۳۹۲

۱۳۷۲ تا بندرعباس، عملیاتی می‌شود.

آقای [رضا]امراللهی، [رییس سازمان انرژی اتمی]آمد. دربارهٔ پروژه‌ها و خریدها گزارش داد و مشکلات و نیازها را گفت. در بین بازرسان آژانس بین‌المللی [انرژی اتمی]، دو نفر آمریکایی و یک نفر مصری است؛ گفتم آمریکایی‌ها و مصری‌ها را نپذیرند.

آقای لواسانی، رییس کمیسیون عفو زندانی‌ها آمد. کیفیت تهیه لیست عفوی‌ها را گفت و در مورد هماهنگ کردن با ستاد مبارزه با مواد مخدر[ریاست جمهوری]، برای زندانیان این بخش استمداد کرد. دکتر [حسن] روحانی، [دبیر شورای عالی امنیت ملی] و سپاهی‌ها و ستادکل[نیروهای مسلح] و وزیر دفاع آمدند. راجع به معاملات با کره شمالی، مذاکره و تصمیم گیری شد.

عصر [آقای مراد نیازف]، رییس‌جمهور ترکمنستان شوروی آمد. نامه آقای[میخاییل] گورباچف را آورد و خواستار همکاری با ایران در ساخت سدهای اترک و هریررود و ساخت راه آهن تجن ـ مشهد، شرکت مشترک حمل و نقل، ایجاد چند کانال تردد دو کشور و مبادلات بازرگانی شد.

آقای [محمدحسن] شجاعی‌فرد، بازرس شورای عالی انقلاب فرهنگی آمد و گزارش مسایل دانشگاه شهید بهشتی را گفت. شب شورا جلسه داشت. در راه خانه به بیمارستان اختر رفتم. دکتر سعید[لاهوتی][1]، دندانم را اصلاح کرد.

چهارشنبه ۱۷ مهر | ۲۹ ربیع‌الاول ۱۴۱۲ | ۹ اکتبر ۱۹۹۱

مدیران شرکت پست، به مناسبت روز جهانی پست آمدند و گزارش دادند. برایشان صحبت کردم.[2] آقای سید علی اصغر هاشمی چیذری آمد. از خدمت‌های خود قبل و بعد از انقلاب گفت و برای مدرسه علمیه[چیذر] کمک خواست. از دادگاه نظامی به خاطر بازداشت یکی از بستگانش شکایت کرد.

---

۱ - دکتر سعید لاهوتی و دکتر حمید لاهوتی، دامادهای آقای هاشمی هستند.

۲ - رجوع کنید ← کتاب «هاشمی‌رفسنجانی، سخنرانی‌های سال ۱۳۷۰»، دفتر نشر معارف انقلاب، ۱۳۹۲

ملاقات با رییس جمهور ترکمنستان

شخصی بنام خوروش، از اصفهان، با معرفی آقای [مصطفی]میرسلیم،[مشاور رییس‌جمهور] طرحی آورده بود، برای ساخت شهری که نیاز به استفاده از اتومبیل نداشته باشد. شورای عالی اداری جلسه داشت. توسعه مدارس خصوصی در دستور بود که قرار شد، زمین و وام و مصالح و مقررات ساده بدهیم.

عصر در جلسه هیات دولت شرکت کردم. آیین‌نامه توسعه روابط با کشورهای جنوب خلیج فارس در دستور بود. تا ساعت هشت ونیم کار کردم و به خانه آمدم.

پنج‌شنبه ۱۸ مهر | ۱ ربیع‌الثانی ۱۴۱۲   ۱۰ اکتبر ۱۹۹۱

جمعی از دانشجویان عضو انجمن‌های اسلامی و فارغ التحصیلان آمدند. برایشان صحبت کردم[1] و توصیه نمودم که متعبد به اسلام باشند. محسن[هاشمی، رییس دفتر

۱ - آقای هاشمی با تأکید بر لزوم ارتقای سطح علمی دانشجویان متعهد گفت : «یکی از وظایف اساسی دانشجویان، خوب درس خواندن و رشد علمی و تخصصی است و هیچ فعالیت دیگری نباید آنها را از این مهم باز دارد.» ایشان

بازرسی ویژه رییس جمهور] و همکارانش آمدند و گزارش وضع راه آهن و نابسامانی‌های آن را گفتند.

[آقای جارالله عزور الطلحی]، وزیر صنایع استراتژیک لیبی آمد؛ مذاکرات دوستانه و تشریفاتی بود. آقایان ولایتی، نوربخش، امراللهی و معاونان آمدند. راجع به مسایل اختلافی ایران با آلمان و فرانسه بحث شد. قرار شد در مورد نیروگاه اتمی بوشهر که آلمان حاضر به تکمیل آن نیست، به دادگاه شکایت کنیم و در مورد فرانسه، برای تایید یا رد موافقت‌نامه دو کشور، در شورای عالی امنیت بحث کنیم.

عصر تا ساعت پنج در دفترم کارم کردم و مغرب به خانه آمدم. امشب کمی باران آمد.

جمعه ۱۹ مهر | ۲ ربیع‌الثانی ۱۴۱۲ | ۱۱ اکتبر ۱۹۹۱

در خانه بودم. برای اقامه نماز جمعه به دانشگاه رفتم. خطبه‌ای برای نماز و خطبه‌ای برای مسایل روز خواندم.[1] ظهر بچه‌ها جمع بودند. فائزه اصرار دارد که در افتتاح

با اشاره به اهمیت اتحاد بر وحدت و همراهی همه تشکل‌های دانشجویی کشور تأکیدکرد و گفت: «روحیه فرهنگ اسلامی در جامعه اثرات خود را باقی می‌گذارد و اگر دانشجویان در چارچوب مشخص اسلام و معیار و خط‌مشی مقام معظم رهبری فعالیت کنند، می‌توانند به راه خود مطمئن بوده و جامعه نیز نگرانی نداشته باشد. دانشگاه‌ها و یا محیط‌های دیگر جامعه باید مراقب باشند که تفکرات التقاطی در این مراکز رایج نشود، زیرا این امر می‌تواند به‌تدریج افراد زیادی را طعمه خود سازد، همانگونه که در دوران انقلاب نیز اتفاق افتاد. در آن زمان اختلاف مبارزین و جوانان مسلمان با گروه‌های چپ و راست در همین امر بود که امام (ره) و ولایت امر هرچه می‌فرمودند ما می‌پذیرفتیم، اما این گروه‌ها با آن مخالفت می‌کردند و به تحلیل‌های مادی خود پایبندی داشتند.» رجوع کنید ← کتاب «هاشمی رفسنجانی، سخنرانی‌های سال ۱۳۷۰»، دفتر نشر معارف انقلاب، ۱۳۹۲

۱ - آقای هاشمی در خطبه اول، درباره اهمیت نماز جمعه و ضرورت حضور مردم و مسئولین در صفوف آن مطالبی بیان کرد. خطیب جمعه تهران، در خطبه دوم، گزارشی از سفر به شمال غرب کشور و اقدامات دولت برای محرومیت‌زدایی و ایجاد رونق اقتصادی و ارتقای سطح زندگی مردم ارایه داد. در بخشی از این خطبه آمده است: «من باید از مردم آنجا تشکر کنم و هم از بقیه بخش‌های استان آذربایجان شرقی که نتوانستم به آنجا بروم و هم از مسؤولان که آنجا خیلی خوب خدمت می‌کنند و هم به شما عرض می‌کنم که باید آماده باشیم، یک مقداری بیش از گذشته به قسمت‌های محروم کشورمان برسیم. اگر بعضی کارها در تهران یا اصفهان یا جاهای دیگر می‌شود، عیبی ندارد و ما

سمینار ورزش بانوان شرکت کنم؛ نمایندگان بیست کشور اسلامی حضور دارند؛ مناسب نمی‌بینم، ولی او با گریه و قهر اصرار دارد.

محسن گزارش مطالعه در مورد طرح استفاده از کارخانه‌های کوچک برای حل مشکل سیمان را داد که مثبت است. توصیه دارد به سرعت اقدام کنیم. پیشنهاد تأسیس دانشگاه بین‌المللی در جزیره کیش دارد که قابل بررسی است. شب مهندس هادی طباطبایی آمد و گزارشی از پیشرفت و مشکلات طرح نیشکر خوزستان داد و برای رفع مشکلات استمداد کرد.

شنبه ۲۰ مهر | ۳ ربیع‌الثانی ۱۴۱۲ ۱۲ اکتبر ۱۹۹۱

ساعت هشت ونیم صبح، برای شرکت در مراسم فارغ التحصیلی دانشجویان دانشگاه علوم انتظامی، با هلی‌کوپتر به پرندک رفتیم[1]. مراسم انجام شد. جوایز را دادم و ورزش‌های ویژه را تماشا کردم. ظهر به دفترم رسیدم.

عصر شورای عالی امنیت ملی جلسه داشت. در مورد سیاست برگزاری کنفرانس فلسطین مذاکره شد. دربارهٔ موافقت‌نامه حل اختلافات مالی با فرانسه هم صحبت

↵باید به فکر آنهایی باشیم که زندگی‌شان خیلی عقب است و منابع عظیمی هم در آن مناطق وجود دارد. من از کسانی که اهل سرمایه‌گذاری هستند، دعوت می‌کنم به این مناطق بروند که محدودیت آب ندارد و معادن هم دارد و از نظر صنعت می‌تواند در آینده خیلی مطمئن باشد و بازار خوبی هم دارد. ما هم باید راه‌ها را مناسب کنیم، زیرا نقل و انتقالات در آنجا، قدری با مشکل مواجه است.» رجوع‌کنید ← کتاب «هاشمی‌رفسنجانی، خطبه‌های جمعه سال ۱۳۷۰»، دفتر نشر معارف انقلاب، ۱۳۹۲

۱ - آقای هاشمی در مراسم فارغ التحصیلی دانشجویان علوم انتظامی گفت: «یکی از ثمرات حرکت صحیح ادغام نیروهای انتظامی، شکل‌گیری این دانشگاه و نظم و هماهنگی در آموزش‌های انتظامی و امنیتی است. دانشجویان به‌عنوان پاسداران نظم و امنیت و حُسن رفتار و عملکرد در تمامی ابعاد، برای حراست از مرزهای جغرافیایی، حفظ حدود و ثغور، تأمین امنیت در اجتماع وارد این زندگی جدید شده‌اند و با درایت و آگاهی این راه را انتخاب کرده‌اند. هر یک از این نیروها با تجربه‌هایی که در بخش‌های عملیاتی خود داشته‌اند، امروز می‌توانند غنای بیشتری به مجموعه نیروی انتظامی ببخشند.آثار ادغام و هماهنگی موجود در نیروی انتظامی، ملموس و مطلوب است.» رجوع‌کنید ← کتاب «هاشمی‌رفسنجانی، سخنرانی‌های سال ۱۳۷۰»، دفتر نشر معارف انقلاب، ۱۳۹۲

کردیم؛ قرار شد همان موافقت‌نامه قبلی امضا شود.
شب با احمدآقا مهمان رهبری بودیم. دربارهٔ اوضاع عراق و شوروی، سفر به آذربایجان و تصمیمات جلسه شورای امنیت ملی مذاکره شد. احمدآقا با اتومبیل من به خانه آمد. در راه، راجع به مسایل منطقه و داخل و روزنامه خراسان مذاکره داشتیم. پیشنهاد داشت خیلی با آمریکا تلخی نشود که مشکل پیش بیاید؛ ولی اگر افراد غیرمسئول تلخی کنند، مهم نیست.

یکشنبه ۲۱ مهر | ۴ ربیع‌الثانی ۱۴۱۲ ۱۳ اکتبر ۱۹۹۱

ساعت نُه صبح، سران صنوف تولیدی آمدند و مشکلات‌شان را با شهرداری [تهران] و [وزارت امور اقتصادی و] دارایی، از جمله مشکل اخراج صنوف مزاحم و مخرّب محیط زیست از تهران [= اجرای طرح ساماندهی صنایع و مشاغل] را گفتند.
آقای [علی]فلاحیان، [وزیر اطلاعات] آمد. حواشی بعد از ترور [شاپور]بختیار را گفت و نزدیک شدن آقای [فریدون] بویراحمدی به ایران و علل بازداشت آقای اسدی و خانم جهانبانی و احتمالات را توضیح داد. در مورد کنترل مأموران وزارت اطلاعات تذکر دادم.
آقای [ابوالفضل]توکلی‌بینا، [مشاور رییس‌جمهور در امور اصناف] آمد. راجع به امور اصناف و همچنین منطقه زورآباد کرج مطالبی داشت. آقای [هادی]نژادحسینیان، [وزیر صنایع سنگین]آمد. پیشنهاد شناور شدن ارز تولید و اتومبیل‌های سواری و محدود ساختن واردات مشابه تولیدات داخلی و دادن امتیاز به تولیدات داخلی را داشت. همچنین در مورد پرداخت بدهی‌های صنایع تحت سازمان گسترش[و نوسازی صنایع ایران]، برای اصلاح ساختار و عرضه سهام در بورس استمداد کرد؛ حدود شصت میلیارد تومان مقروض‌اند.
عصر آقای [بیژن نامدار] زنگنه، [وزیر نیرو] آمد. برای امور ساخت سدها استمداد کرد و مشکل سوخت نیروگاه‌ها را گفت. در جلسه هیات دولت شرکت کردم. آیین‌نامه استفاده از اتومبیل‌های دولتی و تبادل هدایا و پشتیبانی از نهضت سواد

آموزی دستور بود.

شب مهمان رهبری بودم. دربارهٔ نیروی قدس سپاه، [تعیین] وزیر تعاون، سمینار حمایت از فلسطین، اوضاع یوگسلاوی و شوروی، مطبوعات، سازمان حج، بالا بردن سطح تنخواه گردان و اعتبارات ارتش و سپاه مذاکره کردیم.

دوشنبه ۲۲ مهر | ۵ ربیع‌الثانی ۱۴۱۲ | ۱۴ اکتبر ۱۹۹۱

برای بازدید از مؤسسه استاندارد و نمایشگاه کالاهای دارای مهر استاندارد، به مناسبت روز جهانی استاندارد، از خانه یکسره به کرج رفتیم. وقت زیادی صرف دیدار غرفه‌ها و گفت‌وگو با صنعتگران کردم. سپس در جمع مدیران سخنرانی کردم[1] و جوایز را دادم. سپس از آزمایشگاه بیولوژی بازدید نمودم. بعد از مصاحبه با هلی کوپتر، به دفتر برگشتیم.

[آقای فیلیپ برن]، وزیر تجارت خارجی زلاندنو برای ملاقات آمده بود. با تأخیر رسیدم. ملاقات، کوتاه و تشریفاتی انجام شد. عفت برای شرکت در کنگره جهانی

---

۱ - در بخشی از این سخنرانی آمده است: «دلیلی ندارد که ما کمیت را ترجیح بدهیم و به کیفیت نپردازیم. از بعد اقتصادی نیز همه ما مصرف کننده هستیم و همه در حد خود و همه مردم به‌خوبی می‌دانند که کالاهای مطمئن و با کیفیت بالا، همیشه در زندگی انسان‌ها صرف داشته است. اشخاصی که فاقد امکانات باشند اجباراً کالاهای بدون کیفیت مصرف کنند، یا کالا اندک و یا پول کافی نداشته باشند یا اینکه اطلاعات‌شان محدود باشد و قطعاً هیچ مصرف‌کننده‌ای مایل نیست کالای نامرغوب ولو ارزان مصرف کند. کشورهایی اکنون در بازار جهان دارای وضعیت خوب و مناسب هستند که کالاهای‌شان از نظر کیفیت مطلوب است. شرکت‌هایی در بازارهای جهانی مانده‌اند که در رقابت‌ها توانسته‌اند کیفیت خوبی ارایه دهند. آبروی یک شرکت، آبروی یک کشور به آبروی صنعت آن بستگی دارد، با هر حسابی و از هر زاویه‌ای به‌موضوع بنگریم، می‌بینیم که توجه به کیفیت کالا، کار بسیار ارزنده‌ای است که متأسفانه کشور ما در گذشته در بسیاری از موارد از این نعمت محروم بوده است.» رجوع‌کنید ← کتاب «هاشمی‌رفسنجانی، سخنرانی‌های سال ۱۳۷۰»، دفتر نشر معارف انقلاب، ۱۳۹۲

بازدید از نمایشگاه سازمان استاندارد صنعتی ایران

بزرگداشت خواجوی کرمانی[1] به کرمان رفت. عصر شورای اقتصاد جلسه داشت. شب در دفترم ماندم و کارهای عقب مانده را انجام دادم. دیر وقت خوابیدم.

سه‌شنبه ۲۳ مهر | ۶ ربیع‌الثانی ۱۴۱۲ ۱۵ اکتبر ۱۹۹۱

جمعی از نابینایان آمدند. بعد از سرود و شعر و قرآن، گزارشی از پیشرفت کارهای پشتیبانی در دوره دو ساله اخیر و توسعه مرکز آموزشی و تأمین ابزار مدرسه آموزش

---

۱ - کمال‌الدین ابوالعطاء محمودبن علی‌بن محمود، معروف به «خواجوی کرمانی» (زاده: ۶۸۹ ه.ق.کرمان - درگذشت: ۷۵۲ ه.ق.شیراز) یکی از شاعران بزرگ نیمهٔ اول قرن هشتم است. آرامگاه خواجو در تنگ الله اکبر شیراز است. وی از شاعران عهد مغول است و اشعار عرفانی در کارنامهٔ خود دارد.

برای روشندلان دادند. من هم صحبت تشویق‌آمیز نمودم[۱].

آقای [محمد]اسحاق مدنی، [مشاور رییس‌جمهور در امور اهل سنت]آمد. گزارش سفر به هند را داد و گفت محبوبیت ایران در میان مسلمانان هندی، به خاطر مواضع حق و انقلابی و اسلامی ایران در مسایل جهان اسلام و جهان، خیلی خوب و بالا است.

آقای [سید هادی]خسروشاهی آمد و خواستار اعزام به مأموریت سفارت در کشورهای اروپایی برای انجام امور فرهنگی و ساختن مرکز فرهنگی در لندن شد. از عدم ارجاع مسئولیت مناسب به سفیران روحانی که پس از اتمام دوران سفارت‌شان به تهران آمده‌اند، انتقاد داشت.

[شیخ خلیفه بن سلمان بن محمد آل خلیفه]، وزیر کار بحرین، برای ملاقات آمد. مذاکرات برای تقویت همکاری بود. مدیران آستان‌قدس رضوی آمدند. گزارش کار و اقدامات و خدمات را دادند و برای توسعه خدمات کمک خواستند. مطالبات آستان قدس از ارگان‌های دولتی را مطرح کردند؛ قرار شد آقای [حمید]میرزاده پیگیری کند.

عصر در دفترم ماندم. کارها را انجام دادم. شب هم ماندم. عفت از کرمان برگشت و به دفترم آمد و شب را ماند. از وضع برگزاری کنگره خواجوی کرمانی راضی

---

۱ - در بخشی از این سخنرانی آمده است: « ما از دیدن شما هم خوشحال هستیم و هم متأثر. متأثر از اینکه برخی خواهران و برادران ما از نعمت بینایی محروم هستند و خوشحال از اینکه با شنیدن گزارش کارهای انجام شده، توانسته‌ایم برخی از مسئولیت‌های خود را نسبت به‌شما انجام دهیم، هرچند حقوق شما خیلی بیش از اینهاست. شما خیلی از مسایلی را که با چشم نمی‌بینید می‌توانید با عقل و استعداد خود درک کنید. روشندلان نباید از لحاظ روحی ناراحت باشند. خداوند برای آنان پاداش شایسته‌ای در مقابل صبرشان دارد که همین وضع جسمی راهی برای رسیدن به‌آن پاداش بتواند باشد.» آقای هاشمی از اینکه برخی از امکانات تحصیلی و رفاهی روشندلان از جمله وسیله نقلیه، امکان تحصیل و مراکز تحصیل با تلاش مسئولین آنها افزایش یافته است، اظهار رضایت و خرسندی کرد و اظهار داشت: «امیدواریم در آینده وضع به‌گونه‌ای باشد که افراد استثنایی به حقوق خود برسند و شرایط لازم در تمامی زمینه‌ها برای آنان فراهم شود و از مسئولین می‌خواهیم در این زمینه به‌طور جدی تلاش کنند.» رجوع کنید ← کتاب «هاشمی رفسنجانی، سخنرانی‌های سال ۱۳۷۰»، دفتر نشر معارف انقلاب، ۱۳۹۲

نیست و هزینه‌ها را زاید می‌داند.

چهارشنبه ۲۴ مهر | ۷ ربیع‌الثانی ۱۴۱۲ | ۱۶ اکتبر ۱۹۹۱

بعد از نماز برای انجام کارها و شنیدن اخبار به دفترم رفتم و برای صبحانه برگشتم. اعضای شوراهای اسلامی کار آمدند. آقای [علیرضا]محجوب گزارش داد و از حمایت‌های من برای تصویب قانون کار و دادن سهام به کارگران تشکر کرد. صحبت مفصلی نمودم.[1]

آقای [حمید] میرزاده برای امور ارزی و بازسازی آمد. آقای دکتر [علیرضا]مرندی آمد؛ از وزارت بهداشت و آقایان دکتر[ایرج] فاضل و دکتر [رضا]ملک‌زاده انتقاد داشت. [آقای فرانسیسکو فرناندز اوردینز]، وزیر امورخارجه اسپانیا آمد. گفت جامعه اروپا تصمیم دارد همکاری با ایران را عمق ببخشد.

راجع به اوضاع عراق و شوروی و یوگسلاوی مذاکره شد؛ گفت یوگسلاوی

---

۱ - آقای هاشمی در دیدار با نمایندگان شوراهای اسلامی کارگران، با قدردانی از کارگران مسلمان و زحمتکش و دلسوز که در شرایط دشوار، همواره حامی انقلاب اسلامی بوده‌اند، اظهار داشت : «برای مسئولین کشور، قشر کارگر یکی از اقشاری است که همواره مورد توجه هستند. عمده‌ترین بخش جامعه را نیروی کار تشکیل می‌دهد و توجه به‌حقوق و خواسته‌های کارگران لازم است. یکی از هدف‌های عمده انقلاب اسلامی، احقاق حقوق اقشار محروم و مستضعف جامعه است. البته این مسأله جزو ثابت‌ترین شعارهای انقلاب‌های دنیا با دیدگاه‌های مختلف است و هرقدر انقلاب اصیل‌تر باشد موضع آن در این خصوص قوی‌تر است.کارگران ما از نظر پایبندی به‌اسلام، بزرگترین طبقه را تشکیل می‌دهند و با فطرت اسلامی زندگی می‌کنند که این یک نقطه مثبت در تاریخ ماست.کارگران ما از آنجا که انقلاب را از خود می‌دانستند در حد توان کارخانجات را حفظ کردند و آنها را سر پا نگه داشتند. این طبقه زحمتکش همچنین نقش عمده‌ای در تأمین نیروهای رزمنده جبهه‌ها داشتند و علیرغم ناتوانی مالی کمک‌هایی را به جبهه ارسال می‌کردند که از نظر معنوی بسیار ارزشمند بود و نقش سازنده‌ای در جامعه داشت.» ایشان کارگران را به تولید مطلوب در مقطع حساس کنونی توصیه کرد و افزود : «اگر تولید نباشد، هیچ‌کس به حق خود نمی‌رسد. عدم تولید و کمبود باعث ایجاد بازار سیاه، احتکار و فعالیت دلالان و فقر عمومی می‌شود.» رجوع‌کنید ← کتاب «هاشمی‌رفسنجانی، سخنرانی‌های سال ۱۳۷۰»، دفتر نشر معارف انقلاب، ۱۳۹۲

دیدار با نمایندگان شوراهای اسلامی کار سراسر کشور

ملاقات با رییس مجلس سنگال

دیگر به صورت قبلی نخواهد ماند و اروپا بنا دارد، برای حل اموری که نمی‌شود با ناتو[= سازمان آتلانتیک شمالی] با آن برخورد کرد، یک نیروی نظامی اروپایی تشکیل دهد و این نیرو، مکمل ناتو خواهد بود.

ناهار همه بچه‌ها به جز یاسر و محسن در نهاد بودند. عصر دولت جلسه داشت. اکثر وزیران معتقدند که وزارت تعاون مفید نیست و باید لغو شود. دستور دادم که وزرا در قلمرو خود، با حضور و شرکت خود نماز را بیشتر ترویج کنند. تا ساعت هفت و نیم شب در دفترم کار کردم و به خانه آمدم.

پنج‌شنبه ۲۵ مهر | ۸ ربیع‌الثانی ۱۴۱۲ — ۱۷ اکتبر ۱۹۹۱

عفت اظهار ناراحتی مجدد در ارتباط با بیماری‌اش نمود. [آقای عبدالعزیز ایندااو]، رییس مجلس سنگال و همراهان آمدند. دربارهٔ نشست سران سازمان کنفرانس اسلامی در سنگال و مسأله فلسطین و کنفرانس صلح مذاکره کردیم. مقداری با شوخی سر به‌سر او و بعضی از همراهانش گذاشتم؛ یکی از آنها خانمی بود که چیزی شبیه عمامه سبز بر سر داشت.

بعد از آنها، [آقای مختار کبه]، وزیر ارتباطات و فرستاده ویژه سنگال آمد و نامه رییس‌جمهور را برای دعوت رسمی من به کنفرانس اسلامی آورد؛ باز هم شبیه صحبت‌های قبلی شد.

مجمع تشخیص مصلحت جلسه داشت. کلیات اجازه به قوه قضاییه برای برخورد با قضات ناصالح تصویب شد. زمان اجرای واگذاری اراضی کشت موقت تا آخر سال جاری تأیید شد. عصر تا ساعت پنج بعد از ظهر کار کردم و به خانه آمدم. حال عفت خوب بود و دکتر گفته که مشکلی ندارد.

جمعه ۲۶ مهر | ۹ ربیع‌الثانی ۱۴۱۲ — ۱۸ اکتبر ۱۹۹۱

ساعت هفت و نیم صبح، برای شرکت در کنگره همبستگی علمی، ورزشی بانوان

مراسم افتتاح کنگره همبستگی علمی و ورزشی بانوان

کشورهای اسلامی، به محل وزارت کشاورزی رفتیم. این برنامه به مدیریت فائزه برگزار شده و با اصرار او پذیرفتم که شرکت کنم؛ گرچه معمولاً در این‌گونه کنگره‌ها شرکت نمی‌کنم.

سروقت تعیین شده، آماده نبودند. نیم ساعتی در دفتر وزیر، در طبقه ماقبل آخر منتظر ماندیم. درآنجا آقای [علی‌محمد] نوریان دربارهٔ طرح مهم ساخت فرودگاه ۷ تیر [=امام خمینی فعلی] توضیح داد. مراسم انجام شد و من صحبت کوتاهی نمودم [۱]

---

۱ - در بخشی از این سخنرانی آمده است: « امروز ورزش برای خانم‌ها یک ضرورت اجتناب ناپذیر است و این قشر برای کسب سلامتی شادابی و نشاط در زندگی و کار و نیز برای پر کردن اوقات فراغت به‌آن نیاز فراوان دارد. اگر بخواهیم تسلیم وضع موجود شویم که خانم‌ها مثل آقایان، طوری که غربی‌ها و محیط‌های غیراسلامی در ورزش عمل می‌کنند ما هم همین کار را انجام دهیم مقبول نیست. به‌همین دلیل مسلمانان باید برای این مسأله فکری اساسی کنند. ما به‌عنوان مسلمان متعهد و در نهایت انسان، نمی‌توانیم وضع موجود ورزش بانوان را در صحنه‌های جهان بپذیریم، از سوی دیگر نیاز جدی بانوان و اقتضای زمان را درک می‌کنیم. ما به‌عنوان یکی از پایگاه‌های مسلمانان و پیشتاز انقلاب اسلامی، این کار را با این کنگره آغاز کردیم و با دعوت از اهل نظر از کشورهای اسلامی و علاقه‌مندان به‌حفظ حرمت شخصیت زن و قداست اخلاق اسلامی فکر می‌کنیم، این کنگره می‌تواند منشاء حرکت مفیدی برای خانم‌ها

و به خانه آمدم. عفت و یاسر و محسن و فاطی هم بودند. تا شب در خانه استراحت و مطالعه داشتم؛ کمی هم باران آمد.

شنبه ۲۷ مهر | ۱۰ ربیع‌الثانی ۱۴۱۲ | ۱۹ اکتبر ۱۹۹۱

ساعت هشت صبح به دفترم رسیدم. به خاطر تعمیر پل‌ها و حرکت مهمان‌ها، مسیر شلوغ بود. ساعت هشت و نیم، برای شرکت در مراسم افتتاح کنفرانس بین‌المللی حمایت از انقلاب اسلامی مردم فلسطین به مجلس رفتم.

قبل از شروع جلسه،آقای [عبدالواحد]موسوی لاری، توضیحاتی از برنامه داد و خبر داد که دیشب رؤسای مجالس چند کشور عربی، برای هماهنگ کردن مواضع‌شان، جلسه خصوصی داشته‌اند و تصمیم گرفته‌اند که مسأله رفع محاصره از عراق را در کنفرانس مطرح کنند و از به‌جا بودن شرکت در کنفرانس صلح بگویند.

ساعت هشت و سی‌و چهار دقیقه به تالار رفتیم. بعد از قرآن و سرودها، [آقای مهدی کروبی] رییس مجلس خیرمقدم گفت و گزارش داد. سپس سخنرانی مفصل افتتاحیه من بود که مورد توجه حضار قرار گرفت[1] و در طول روز تلفن و پیام

باشد. اولین کار که کاملا جنبه علمی و فنی دارد، انتخاب نوع ورزش‌های مناسب برای خانم‌ها است، آنگاه بحث اساسی کنگره باید شیوه‌های انجام ورزش‌های مناسب و ایجاد همکاری‌های اسلامی باشد. اکنون حدود یک سوم کشورهای جهان و حدود یک چهارم جمعیت جهان را مسلمانان تشکیل می‌دهند. این بخش عظیم از انسان‌ها کشورها و امکانات اگر بخواهند ورزش خود را طوری سامان دهند که بانوان‌شان بتوانند از این موهبت استفاده کنند و آلوده به نکات وضعیت ورزش امروز جهان نشوند کار مشکلی نیست.» رجوع‌کنید ← کتاب «هاشمی‌رفسنجانی، سخنرانی‌های سال ۱۳۷۰»، دفتر نشر معارف انقلاب، ۱۳۹۲

۱ - در بخشی از این سخنرانی آمده است: « واقعیت‌های تاریخ نشان می‌دهد که اسراییل نمی‌تواند در منطقه باقی بماند و ماندن اسراییل مشروط به‌این است که آمریکا و کشورهای مقتدر غربی با همین وضعیت و با همین قدرت باقی بمانند و دنیای اسلام و جهان سوم نیز با همین ضعف باقی باشند و امکانات دنیای اسلام نیز برای همیشه در اختیار نیروهای استکباری قرار داشته باشد. اگر ما اینگونه فرض کنیم، دردی را درمان نمی‌نماید، چون در آن صورت همه دنیای اسلام را فلسطین تشکیل می‌دهد. ما فرزندان قرآن، اسلام، کعبه و کربلاییم. ما تاریخ را بسیار فراتر از این افقی که به‌چشم آدم‌های کوته‌بین می‌آید می‌بینیم و فلسطین در محدوده این دیدگاه است که باید ارزیابی شود که می‌شود.»

تحسین می‌رسید.

میهمانان به ملاقات رهبری رفتند و من به دفترم. عفت هم که در جلسه بود، به دفترم آمد؛ از کنفرانس و صحبت من راضی بود. دکتر هاشمی[گلپایگانی]، برای دستور جلسه شورای عالی انقلاب فرهنگی آمد.

عصر آقای [سیدکمال]خرازی، [نماینده دایم ایران در سازمان ملل] آمد و توصیه کرد که اعدام‌قاچاقچیان[مواد مخدر]، به خاطر سوءاستفاده دشمنان، اعلان[عمومی] نشود. شورای عالی امنیت ملی جلسه داشت. به آقای [محمد]یزدی، [رییس قوه قضاییه]، در خصوص جلوگیری از اعلان اعدام‌ها تذکر دادیم.

در این جلسه تصویب شد که به آذربایجان شوروی اجازه بدهیم، در صورت راه‌بندی ارمنستان، برای امکان ارتباط دو بخش جمهوری آذربایجان، از جنوب رود ارس، راه امن ایجاد کنند، و نیز تصویب شد که آب به کشورهای جنوب خلیج فارس بفروشیم. تا ساعت هفت و نیم شب کار کردم و به خانه آمدم.

یکشنبه ۲۸ مهر | ۱۱ ربیع‌الثانی ۱۴۱۲ | ۲۰ اکتبر ۱۹۹۱

ساعت هشت ونیم صبح به دفترم رسیدم. قرار بود وزیر سریلانکایی، نامهٔ رییس‌جمهورش را بیاورد؛ تأخیر داشت، ملاقات را لغو کردم.

آقای سید محمد هاشم دستغیب، [فرزند شهید دستغیب] آمد. تقاضاهایی در مورد زمین برای مدارس علمیه تحت مدیریتش داشت. آقای سراج[الدین موسوی]،

فلسطین جایی است که وقتی اسم «بیت‌المقدس» برده می‌شود، دل یک میلیارد و دویست میلیون جمعیت جهان را می‌لرزاند. مگر می‌شود این تقدس را از دل مردم بیرون کشید؟ چنین چیزی امکان‌پذیر نیست. مگر می‌شود که از اتیوپی، سودان، شوروی، آلبانی و اطراف دنیا، یهودی‌ها را جمع کنند و به فلسطین اشغالی منتقل نمایند؟! آنها را آن‌چنان به‌این سرزمین مقدس بند کنند که ارتباط آنها مثل ارتباط مردمی که زادگاه‌شان فلسطین است و زادگاه اجدادشان و همه مقدسات‌شان اینجاست؟ آیا رابطه آنها را با رابطه فلسطینی‌ها می‌توان مساوی دانست؟ چنین وضعی قابل تحمل نیست.» رجوع کنید ← کتاب «هاشمی‌رفسنجانی، سخنرانی‌های سال ۱۳۷۰»، دفتر نشر معارف انقلاب، ۱۳۹۲

[مسئول خانه فرهنگ جمهوری اسلامی ایران در پاکستان] آمد و گزارش خدماتش در پاکستان را داد؛ بیشتر در نشر بعضی از آثار امام و جمع پول برای ساختن یک مرکز فرهنگی و جمع وجوه برای آیت الله منتظری و آیت الله [محمدعلی]اراکی، به نمایندگی از سوی آنها بود. از ضعف عملکرد گروه انقایی فقه جعفری گفت و برای ساخت مرکز استمداد کرد.

شورای جمهوری‌های اسلامی[=مسلمان نشین] شوروی جلسه داشت. دربارهٔ اوضاع شوروی و جمهوری‌ها، تصمیم گرفتیم که برای بانک و خط هوایی و خط زمینی و دریایی و بازارچه‌های مرزی، معابر تردد در خراسان و مازندران و توسعه مبادلات اقدام شود.

ظهر اخوی محمد، [رییس سازمان صدا و سیما] برای ناهار ماند. دربارهٔ صداوسیما و تبلیغات و سرود ملی جدید و مسایل جناحی و خطی مذاکره کردیم. عصر هیات دولت جلسه داشت. گزارش وضع ورزش داده شد. آقای [محسن]قرائتی در جلسه هیات دولت، برای ترویج نماز در ادارات توصیه‌هایی داشت.

شب با آیت‌الله خامنه‌ای جلسه داشتیم. دربارهٔ سیاست خارجی مذاکره کردیم؛ توصیه کردم از تحریک آمریکا با حمله‌های زیاد و تند خودداری شود، ولی در مسایل انسانی، موضع انقلابی را داشته باشیم، گرچه مخالفت جدی با نظر آمریکا باشد؛ مثل مسأله فلسطین. دربارهٔ نیروی قدس[سپاه پاسداران] و سفر مهدی به استرالیا برای ادامه تحصیل و مسایل فرهنگی و عضویت احمدآقا در شورای عالی انقلاب فرهنگی و مسایل جاری کشور صحبت کردیم.

دوشنبه ۲۹ مهر | ۱۲ ربیع‌الثانی ۱۴۱۲ | ۲۱ اکتبر ۱۹۹۱

تا ساعت نُه صبح، همه کارهای مانده دیشب را انجام دادم. از نُه صبح تا ظهر، مرتباً نمایندگان مجلس آمدند. آقای [سیدفخرالدین]هاشمی، نماینده جهرم وآقای [سیدمصطفی] فارغ، نماینده دزفول و نیز آقای بریانک، نماینده اهواز، برای حوزه انتخابیه خود کمک‌های عمرانی خواستند.

آقای [سید محمد]اصغری، [مدیر] مسئول کیهان، برای[موسسه] کیهان کمک ارزی و مصاحبه خواست. آقای [عباس]شیبانی، [نماینده تهران]، برای بیمارستان سینا و آقای دکتر فروتن برای بیمارستانی در حال ساخت، مصالح ساختمانی خواستند.

آقایان مجید انصاری، [حسین] جاویدی و [محمدجواد] کشمیری آمدند و برای مدرسه کرمانی‌ها [در حوزه علمیه قم]کمک خواستند. به دادستان انقلاب گفتم پرونده حسام‌الدینی را مختومه کنند.

عصر آقای [غلامرضا]آقازاده، [وزیر نفت] آمد و گزارش وضع صادرات نفت را داد. شورای اقتصاد جلسه داشت. تصویب شد که صدور آهن قراضه و چُدن، به خاطر نیازهای داخلی، ممنوع شود. در این جلسه قیمت تراکتور سنگین هم معلوم شد.

تا ساعت هفت و نیم شب کار کردم. سپس برای بازدید نمایشگاه ابزار حفاظتی سپاه پاسداران، شامل وسایل استراق سمع و انفجار و ابزار کشف اینها و خنثی کننده‌های مواد انفجاری رفتم. دیر وقت به خانه رسیدم.

سه‌شنبه ۳۰ مهر | ۱۳ ربیع‌الثانی ۱۴۱۲ | ۲۲ اکتبر ۱۹۹۱

[آقای عبدالعلی توکلی]، سفیر جدیدمان در تانزانیا برای خداحافظی و مشورت آمد؛ قبلاً در سومالی بود. گفت [محمد]زیاد باره[1]، رییس‌جمهور قبلی سومالی که اخیراً با شورش مواجه شد و فرار کرد، در دهکده‌ای در مرز سومالی با کنیا، با نیروی کوچکی مستقر است. دربارۀ کیفیت وصول طلب‌مان از کنیا توصیه‌هایی نمودم.

آقای [مهدی]صفری، سفیرمان در اتریش برای خداحافظی و مشورت آمد و گزارش اطلاعات از روابط با آلمان داد.

آقای [محمدرضا] البرزی، سفیر جدیدمان در سوییس آمد. درخصوص نحوۀ برخورد با مذاکرات احتمالی در سوییس با نمایندگان و فرستادگان احتمالی آمریکا

---

۱ - محمد زیادباره (۱۹۱۹ - ۱۹۹۵) از ۲۱ اکتبر ۱۹۶۹ تا ۲۶ ژانویه ۱۹۹۱ رییس‌جمهور دمکراتیک سومالی بود که نهایتاً در ائتلاف با گروه های نظامی اپوزیسیون برکنار شد.

نظر خواست و از مشکلات وجود امکانات عملیاتی اطلاعات و سپاه در نمایندگی‌ها گفت. اجازه دادم که بیرون ببرند و در مورد پیدا کردن حساب‌های احتمالی سران رژیم گذشته در بانک‌های سوییس توصیه کردم.

آقایان [محمود]واعظی و [سیدکمال]خرازی آمدند. در مورد سناریوی مبادله گروگان‌ها با اسرای لبنانی در اسراییل که توسط دبیرکل سازمان ملل ارایه شده است، صحبت شد؛ قبول کردم. متن پیشنهادی نامه من به آقای [فرانسوا]میتران، [رییس‌جمهور فرانسه] را آوردند؛ قرار است آقای واعظی ببرد[۱].

معاونان وزارت اطلاعات آمدند و گزارش حادثه آتش‌سوزی در بازار تهران را دادند. دو نفر بازداشتی اعتراف کرده‌اند که در تابستان گذشته، انبار یک یهودی را آتش زده‌اند که به جای دیگر سرایت کرده و در سرای امیر، فرش فروشی‌ها و پارچه‌فروشی را گرفته است.

عصر آقای [محسن]نوربخش آمد. گزارش سفر به تایلند و توافق با بانک‌جهانی را داد و از موفقیت برنامه‌های اقتصادی گفت؛ در رسانه‌های اقتصاد جهانی به عنوان

---

۱ - در بخشی از این نامه آمده است: «با توجه به مکالمات و تبادل نظرهای ارزشمندی که در گذشته و در شرایط بسیار بحرانی منطقه با یکدیگر داشته‌ایم، تحولات کنونی جهان و شرایط جدیدی که در حال شکل گرفتن است، بر اهمیت استمرار این تماس‌ها و آگاهی از نقطه نظرات یکدیگر می‌افزاید. همچنان‌که در مناسبت‌های مختلف مورد تأکید قرار گرفته است، توسعه روابط و همکاری نزدیک با جمهوری فرانسه از سیاست‌های تعیین شده جمهوری اسلامی ایران بوده، و ما در این مورد بسیار جدی می‌باشیم. حوادث اخیر که موجب شگفتی اینجانب گردید متأسفانه سایه سنگین خود را بر روابط میان دو کشور افکند. علیرغم آنکه موضوع برای جمهوری اسلامی ایران روشن بود برای حفظ روابط از خود خویشتن‌داری کامل نشان داده، سکوت نمودیم، و بر این باور بودیم که حقیقت برای دولت فرانسه نیز آشکار خواهد شد. اگرچه انتظار می‌رفت مسئولین محترم ذیربط فرانسوی در جهت آرام نمودن اوضاع برخورد مناسب‌تری می‌داشتند. به‌نظر می‌رسد دست‌های نیرومندی در کار است تا در روابطی که با حُسن‌نیت و تلاش فراوان طرفین بنا شده است اخلال نمایند. تردیدی نیست همکاری‌های نزدیک و متفاهم دو کشور تنها در جهت تأمین منافع حیاتی طرفین خلاصه نشده بلکه اثرات بسیار تعیین کننده‌ای در منطقه در سطح بین‌المللی از خود به‌جا خواهد گذاشت. اینجانب انتظار دارم که در سفر جناب آقای واعظی به پاریس با توصیه‌های جنابعالی و مسئولین ذیربط مشخص گردد که چه عواملی برای اختلال و جلوگیری از بسط روابط دو کشور تجهیز گردیده‌اند تا در پرتو آن روابط میان دو کشور حفظ و تقویت گردد.» رجوع کنید ← کتاب «هاشمی‌رفسنجانی، پیام‌های سال ۱۳۷۰»، دفتر نشر معارف انقلاب، ۱۳۹۲

یکی از چهار وزیر اقتصاد موفق سال قبل معرفی شده است. شورای‌عالی انقلاب فرهنگی جلسه داشت. پیشنهاد شد که مدارس غیر انتفاعی، معاف از پرداخت مالیات باشند.

شرکت کنندگان در کنفرانس حمایت از انقلاب فلسطین، میهمان بودند. به هتل آزادی رفتم. شام صرف شد. به خانه آمدم.

آبان ۱۳۷۰

G7
th Ministerial Meeting of The Gr
TEHRAN 16-23 November 199

چهارشنبه ۱ آبان | ۱۴ ربیع‌الثانی ۱۴۱۲ ۲۳ اکتبر ۱۹۹۱

هشت صبح به دفترم رسیدم. تا ساعت ده صبح کارها انجام شد. اعضای هیأت پارلمانی سوریه به ملاقات آمدند؛ قرار بود همه رؤسای پارلمان‌های شرکت‌کننده بیایند، اما چون به شهرهای دیگر سفر کرده‌اند، نرسیدند.

شورای عالی اداری جلسه داشت. تصویب شد که اگر مسافران خارجی سه ساعت قبل از پرواز، گذرنامه خود را تحویل بدهند، کافی باشد؛ در حال حاضر باید ۷۲ ساعت قبل، گذرنامه را به هواپیمایی بدهند.

عصر هیات دولت جلسه داشت. موضوع تراز فیزیکی ماشین‌آلات مطرح شد که ناتمام ماند. همچنین در مورد مشکل ممنوع‌الخروج‌ها، فراوان بحث شد که آن هم ناتمام ماند.

پنج‌شنبه ۲ آبان | ۱۵ ربیع‌الثانی ۱۴۱۲ ۲۴ اکتبر ۱۹۹۱

سه نفر از رهبران سازمان «حماس»[۱]، بزرگ‌ترین گروه اسلامی مبارز فلسطین آمدند. از مواضع ایران و کنفرانس و سخنرانی من تشکر کردند و خبر دادند که ده گروه فلسطینی، بر وحدت مواضع و ادامه مبارزه تا محو اسراییل و نپذیرفتن موجودیت اسراییل و طرد عرفاتی‌ها توافق کرده‌اند.

آقای [حمید]میرزاده، [معاون اجرایی رییس جمهور] برای امور جاری آمد و نتیجه

---

۱ - حرکت مقاومت اسلامی با نام اختصاری «حماس»، یک سازمان سیاسی - نظامی فلسطینی است. این سازمان، هدف خود را «آزادی تمامی خاک فلسطین» اعلام کرده‌است. حماس در سال ۱۹۸۷ میلادی توسط شیخ احمد یاسین، عبدالعزیز رنتیسی و محمّد طه، در جریان انتفاضه اول، به عنوان شاخه فلسطینی اخوان‌المسلمین بنیان‌گذاری شد. حماس تاکنون عملیات‌های شهادت طلبانه، حملات راکتی و تهاجمات نظامی پُرشماری را علیه رژیم اسراییل انجام داده‌است. آنها دامنه فعالیت‌های خود را به عملیات‌های نظامی محدود نکرده‌اند و با اجرای برنامه‌های اجتماعی و فرهنگی متعدد، حضور پُررنگی در زندگی مردم نوار غزه و کرانه باختری داشته‌اند. ساخت بیمارستان‌ها، مراکز آموزشی و کتابخانه‌ها به محبوبیت آنان نزد فلسطینیان منجر شده است.

بررسی تقاضاهای مطرح شده در سفر استان آذربایجان شرقی را آورد؛ مأمور پیگیری برای اجرا شد. دکتر ولایتی، [وزیر امور خارجه]، برای مسایل سیاست خارجی آمد و خبر داد که ملک فهد، [پادشاه عربستان سعودی]، در ملاقات با آقای [منوچهر]متکی، برای تحسین بیشتر روابط، اظهار تمایل کرده و پس از ملاقات، کسی را پیش متکی فرستاده و خواسته است که جلوی تبلیغات منفی جراید و رسانه‌های ایران را بگیریم.

اعضای جامعه روحانیت مبارز[تهران] آمدند. پیشنهاد ترمیم شورای مرکزی با اضافه کردن حدود هشت عضو را نمودند. قرار شد در جلسه بعد تصمیم بگیریم. آقای [ابوالفضل]توکلی‌بینا، [مشاور رییس‌جمهور در امور اصناف] و آقای سید حسن طاهری خرم‌آبادی، [نماینده ولی فقیه در امور شبه قاره] آمدند و خواستار کمک به سرمایه‌گذاری برای یک کار درآمدزا، برای تامین هزینه‌های تبلیغات اسلامی در پاکستان شدند.

عصر تا مغرب، در دفترم کارها را انجام دادم. مغرب، آقای [هادی] نژادحسینیان، [وزیر صنایع سنگین]، همراه کارآموزان دوره‌های آموزش مدیریت استراتژیک آمدند و گزارش دادند. تشویق‌شان کردم.[1] شب به خانه آمدم.

جمعه ۳ آبان | ۱۶ ربیع‌الثانی ۱۴۱۲ | ۲۵ اکتبر ۱۹۹۱

امروز در خانه بودم؛ کارکمی داشتم. صبح فائزه آمد؛ از برگزاری کنفرانس ورزشی بانوان کشورهای اسلامی راضی است. ظهر، محسن، اعظم، عماد و علیرضا اینجا

---

۱ - آقای هاشمی تشکیل دوره مدیریت استراتژیک را یک حرکت اساسی و زیربنایی خواند و گفت : قطعاً سرمایه‌گذاری در تشکیل این دوره‌ها با ارتقای سطح مدیریت چند برابر بیشتر جبران خواهد شد. امروز وضع مدیریت کشور با تلاش مدیران جوان که دانش تجربی و روحیات انقلابی را دستمایه کار خود قرار داده‌اند، شکل خوبی به‌خود گرفته است. تلفیق روحیه انقلابی با دانش تجربی موجب شکل گرفتن این قشر از مدیران شد و ما اکنون کم‌وبیش به‌شکل علمی و در مجموع از مدیریت خوبی برخورداریم که مرهون حُسن‌نیت و بضاعت این قشر جوان است.» رجوع کنید ← کتاب «هاشمی‌رفسنجانی، سخنرانی‌های سال ۱۳۷۰»، دفتر نشر معارف انقلاب، ۱۳۹۲

ملاقات با اعضای جامعه روحانیت مبارز تهران

دیدار با اعضای جامعه اسلامی مهندسین

بودند. دربارهٔ صنایع سیمان و مسایل دیگر، در مأموریت بازرسی ویژه مذاکره شد. شب فاطی و بستگان دیگر اینجا بودند.

شنبه ۴ آبان | ۱۷ ربیع‌الثانی ۱۴۱۲ | ۲۶ اکتبر ۱۹۹۱

اعضای جامعه [اسلامی] مهندسین آمدند. دکتر [حسن] غفوری[فرد] و مهندس [محمدرضا] باهنر توضیحات دادند و من برایشان صحبت کردم.[۱] گروه سیاسی ـ فنی تشکیل داده‌اند و نشریه‌ای خواهند داشت؛ تشویق‌شان کردم.

دکتر [محمدعلی]نجفی، [وزیر آموزش و پرورش]، برای امور آموزش و پرورش آمد و پیشنهاد داشت برای گرم شدن نماز جمعه، بیشتر شرکت کنم. گفتم ترتیبی بدهند که از دبیرستان‌ها، دانش‌آموزان شرکت کنند.

آقایان [حسین]محلوجی، [وزیر معادن و فلزات] و [محمدتقی] بانکی آمدند. گزارش وضع تولید آهن و معادن ذغال سنگ و سنگ آهن را دادند و برای سرعت کار تخصیص ارز و ریال استمداد کردند. دکتر [هادی]منافی، [رییس سازمان محیط

---

۱ - آقای هاشمی در این دیدار لزوم حضور فعال نیروهای آگاه در صحنه‌های سیاسی کشور را مورد تأکید قرار داد و اظهار داشت : «اینکه اکثریت قاطع جامعه از صمیم قلب حامی و پشتیبان انقلاب هستند، نقطه قوت نظام است، ولی باید ادامه این وضع را پاسداری کرد؛ زیرا دشمنان انقلاب بیکار نیستند و همواره در صدد توطئه، برنامه‌ریزی و اخلال در کشور از طریق نقاط کور دفاعی هستند و به‌ویژه سعی می‌کنند، جوانان را به طرف بی‌تفاوتی سوق دهند. آگاهی و هوشیاری نسبت به اینگونه توطئه‌ها، یکی از واجبات این دوره از جامعه است و نقش قشر آگاه که سوابق خوبی قبل و بعد از انقلاب دارند، مهم است. غفلت اقشار آگاه، از مسایل میدان سیاست و تربیت نیروهای جوان، به دلیل اشتغال آنان در کارهای اجرایی کشور، خطرناک است. باید با توجه دایم به مسایل فرهنگی، سیاسی و عقیدتی و هماهنگی لازم، انقلاب را با طراوت حفظ کنیم. بسیاری از شما در امور اجرایی کشور مسئولیت‌هایی به‌عهده داشته و دارید، لذا با شناختی که نسبت به شما وجود دارد مطمئن هستیم برای حفظ اصول و اصالت انقلاب پا به‌میدان گذاشته‌اید که این اقدامی پسندیده است. کینه‌توزی در دسته‌بندی‌ها بسیار ناپسند است. وقتی نزاع بر سر اصول نیست و در واقع دو راه برای رسیدن به یک هدف طی می‌شود، کینه‌توزی و بدخواهی عمل بسیار ناپسندی است که ما را از درون تهی و آسیب‌پذیر می‌کند. از آنجایی که شما افرادی تحصیل‌کرده و به‌دلیل شاغل بودن در جامعه واقع‌بین هستید و ایده‌های غیرقابل تحقق در ذهن شما کمتر است، امیدوارم در خدمت به‌مردم هرچه بیشتر موفق باشید.» رجوع کنید ← کتاب «هاشمی‌رفسنجانی، سخنرانی‌های سال ۱۳۷۰»، دفتر نشر معارف انقلاب، ۱۳۹۲

زیست و رییس سازمان نظام پزشکی] آمد. دربارهٔ نظام پزشکی، محیط‌زیست، تقاضای شکار شیوخ خلیج فارس و پارک طبیعت تهران صحبت شد. ظهر فاطی آمد و ناهار را با من خورد.

عصر آقای [علی]فلاحیان، [وزیر اطلاعات] برای مسایل دانشکده پزشکی شهید بهشتی و مسایل دیگر اطلاعات آمد. در جلسه شورای عالی امنیت ملی شرکت کردم. مسأله توقیف کشتی ایران در داخل ترکیه و مراسم سیزده آبان و همچنین بحث کنترل بر اظهارات مسئولان در سخنرانی‌ها و مسایل فلسطین و کنفرانس[صلح] مادرید، مطرح و تصمیم گیری شد. بنا بود با احمدآقا، میهمان آیت‌الله خامنه‌ای باشیم. به خاطر کار زیاد منصرف شدم؛ خبر دادم که نمی‌آیم.

یکشنبه ۵ آبان | ۱۸ ربیع‌الثانی ۱۴۱۲ ۲۷ اکتبر ۱۹۹۱

[آقایان گزا پالمیا، فوب، بارون دوپتیت]، سفیران جدید کشورهای مجارستان، بلژیک و اُروگوئه برای تقدیم استوارنامه آمدند؛ تشریفاتی بود. مقداری سئوال و جواب از سفیر بلژیک دربارهٔ ارتش خاص اروپا پرسیدم؛ گفت به جز انگلیس، همه موافق‌اند. از سفیر مجارستان دربارهٔ مسایل یوگسلاوی پرسیدم؛ نگران بود که روی کشورش تأثیر منفی بگذارد. گفت هم‌اینک در مجارستان، چهل هزار نفرآواره دارند.

آقای [محمد]غرضی، [وزیر پست و تلگراف و تلفن] آمد. برای استفاده از فاینانس برای ساخت ماهواره [زُهره] استمداد کرد. مهندس طاهری آمد و برای گرفتن پروانه معدن سنگ ساختمان استمداد کرد. آقای [کامل]خیرخواه، [نماینده لاهیجان] آمد و برای عمران لاهیجان استمداد کرد.

آقای [حسین] نصیری، رییس خبرگزاری[جمهوری اسلامی؛ ایرنا] آمد. گزارش کار داد و برای دریافت ماشین و ساختمان برای خبرگزاری استمداد کرد. دکتر [مصطفی]معین، [وزیر فرهنگ و آموزش عالی] و معاونان آمدند. گزارش وضع آموزش عالی را دادند و برای رفع نیازهای ارزی و ریالی و مصالح استمداد کردند.

عصر هیات دولت جلسه داشت. دربارهٔ کیفیت استفاده از اعتبارات بانک جهانی

بحث شد. شب مهمان رهبری بودم. دربارهٔ مسایل با ترکیه، مراسم سیزده آبان و مسایل درگیری سپاهی‌ها و ارتشی‌ها بر سر خانه‌های لویزان، سازمان حج و اوقاف و مسایل اقتصادی و شکایت مسعودی از بچه‌های همکارش، مذاکره کردیم. ساعت نُه و نیم شب به خانه آمدم؛ کسی در خانه نبود.

دوشنبه ۶ آبان | ۱۹ ربیع‌الثانی ۱۴۱۲ ۲۸ اکتبر ۱۹۹۱

در گزارش‌ها، مسأله کنفرانس صلح مادرید در رأس است. آقای [عبدالله]جاسبی، [رییس دانشگاه آزاد اسلامی]، برای امور دانشگاه آزاد اسلامی آمد و از وزارت علوم شکایت کرد. آقای سید احمد موسوی، [سفیر ایران در بیروت] آمد و راجع به مسایل لبنان گفت.

آقای [رضا]امراللهی، [رییس سازمان انرژی اتمی]آمد. گزارش وضع معدن اورانیوم ساغند، [واقع در اردکان یزد] را داد و پول و امکانات بیشتر مطالبه کرد. اعضای کمیسیون نفت مجلس آمدند. از احتمال بحران سوخت در زمستان اظهار نگرانی کردند و هر یک هم برای حوزه انتخاب خودشان، کمک خواستند. آقای [محمدرضا] نعمت‌زاده، [وزیر صنایع] آمد و برای جبران کمبود ارز استمداد کرد. دربارهٔ توسعه صنعت سیمان مذاکره شد. طرح سیمان‌های کوچک را قبول ندارد؛ قرار شد بررسی بیشتر شود.

عصر آقای [رضا]ملک‌زاده، [وزیر بهداشت، درمان و آموزش پزشکی] آمد. برای مسأله کنترل جمعیت اعتبار بیشتر خواست و بیانیه حمایت از کودکان را به امضا رساند. آقای [مسعود روغنی]زنجانی، [رییس سازمان برنامه و بودجه] آمد. از وزارت اقتصاد، به خاطر تحمیل مأموران ذیحسابی شکایت داشت.

در جلسه شورای اقتصاد، نیازهای ارزی کالاهای اساسی بررسی شد. بر وفور لوله برای گازرسانی تأکید شد. در این جلسه، قیمت کامیون‌های تولید با ارز رقابتی را تعیین کردیم. شب به خانه آمدم. عفت به قم رفته بود. ساعت نُه و نیم شب رسید.

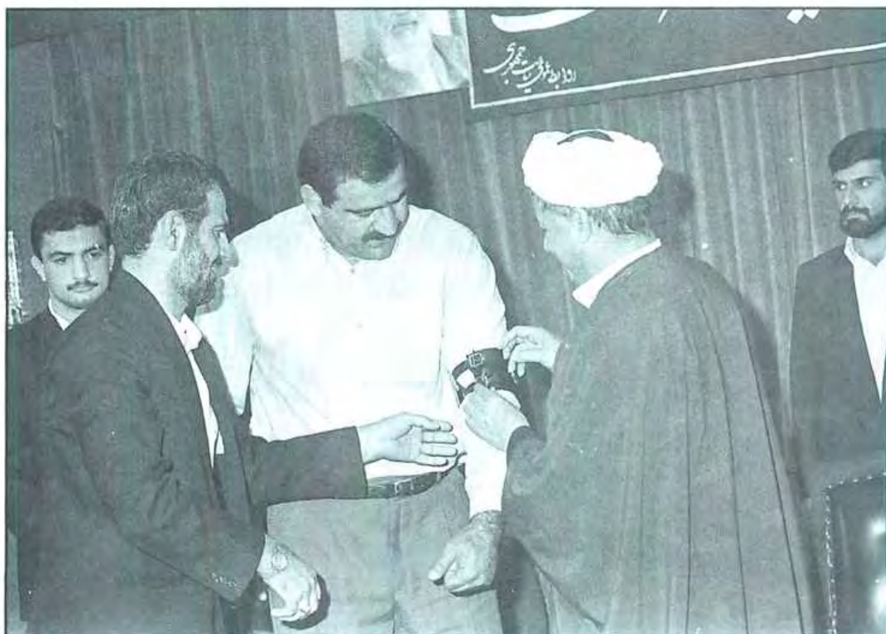
سه‌شنبه ۷ آبان | ۲۰ ربیع‌الثانی ۱۴۱۲ | ۲۹ اکتبر ۱۹۹۱

اخبار مربوط به کنفرانس[صلح] مادرید[۱]، همه رویدادها را تحت‌الشعاع گرفته و به نظر می‌رسد مانع عمده و مشکلی در راه است. ساعت هفت و نیم به دفترم رسیدم. ساعت نُه صبح، ورزشکاران و مدیران ورزش آمدند. دکتر [حسن]غفوری[فرد، رییس سازمان تربیت بدنی] گزارش داد و من تشویق‌شان کردم. بازوبند پهلوانی کشور را به بازوی آقای [علیرضا]سلیمانی، [قهرمان کُشتی] بستم و چند تن از قهرمانان را تشویق کردم.

آقای [اکبر]ترکان، [وزیر دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح] آمد. گزارشی از وضع

---

۱ - طرح صلح آمریکا با شعار « زمین در برابر صلح » ، نقطه عطفی در طرح های صلح میان اعراب و اسرائیل محسوب می شود . اولین دور مذاکرات در مادرید پایتخت اسپانیا ، با عنوان کنفرانس صلح مادرید در ۸ آبان ۱۳۷۰، با حضور هیات‌هایی از سوریه، لبنان ، اسرائیل و هیات مشترک اردنی – فلسطینی آغاز شد. این مذاکرات از دور چهارم به واشنگتن منتقل شد . تا دور پنجم مذاکرات ، که در اسرائیل حزب « لیکود » حاکم بود ، هیچ گونه اتفاق خاصی رخ نداد، اما از دور ششم که حزب « کار » به رهبری « اسحاق رابین » روی کار آمد ، مذاکرات صلح شاهد شعارهای جدید از سوی رابین بود . رابین با متهم کردن لیکود مبنی بر اینکه مانع پیشرفت مذاکرات و تحقق صلح بوده اعلام نمود که قطعنامه های ۲۴۲ و ۳۳۸ را قبول داشته، ولی عقب نشینی از جنوب لبنان را بر اساس قطعنامه ۴۲۵ شورای امنیت را رد کرد و این عقب نشینی را منوط به تضمین امنیت اسراییل از سوی لبنان و از طریق خلع سلاح و انهدام حزب‌الله دانسته است . همچنین دفتر نخست وزیری اسراییل اعلام نمود که ادامه شهرک سازی ، روند مذاکرات را طولانی می کند. بنابراین شهرک سازی متوقف می شود. البته هیچ کدام از وعده ها تحقق نیافت و از ادامه مذاکرات نتیجه ای حاصل نشد . پس از مرحله اول دوره هفتم مذاکرات ، « بیل کلینتون » از حزب دموکرات ، رییس‌جمهور شد و حمایت آمریکا از اسراییل در این مذاکرت بیشتر و نیز مذاکرات چند جانبه (اسراییل و هیات های عربی) به مذاکرات دو جانبه تبدیل شد. مذاکرات صلح مادرید پس از ده دوره ، به نتیجه قطعی و روشنی دست نیافت و عملاً به بن بست رسید، اما شکسته شدن قبح مذاکره با رژیم اشغالگر و شناسایی آن به عنوان یک دولت قانونی و مشروع ، برای اسراییل یک پیروزی و موفقیت بزرگ محسوب شد . هدف کلی این مذاکرات، به این صورت بود که یک دولت خودگردان فلسطینی، می تواند در کرانه غربی و نواره غزه ایجاد شود . این خودگردانی باید ظرف پنج سال تشکیل و برای یافتن راه حل نهایی باید طی سه سال ، مذاکرات بیشتری انجام شود. پس از پایان ده دوره مذاکره که در ژوئن ۹۳ پایان یافت ، رییس هیات فلسطینی اعلام کرد که فرایند صلح در خطر است و ما نمی توانیم مذاکره کنیم. وی کلینتون را به جانبداری از اسراییل متهم کرد و گفت « ۲۰ ماه مذاکره و سه هفته شرکت در دهمین دور مذاکرات دو جانبه نشان داد ، شکافی که بر سر مسایل مهم ، دو طرف را از یکدیگر جدا می سازد ، به حال خود باقی است. »

بستن بازوبند پهلوانی کشور بر بازوی علیرضا سلیمانی قهرمان کشتی

اهدای جوایز قهرمانان ورزشی کشور

صنایع نظامی داد و برای زمین سایت ۲ پنها[=شرکت پشتیبانی و نوسازی هلی‌کوپترهای ایران]، پیشنهاد و استمداد کرد و از چند مورد محدود صادرات سلاح خبر داد. آقای [عبدالله] نوری، وزیر کشورآمد. راجع به مسایل انتخابات و اختلافات خطی و نیازهای استانداران و مسایل آزادگان عراقی و مراجعت اعراب و قلخانی‌های[1] ایرانی از عراق و مسایل امنیتی شرق کشور گفت‌وگو شد.

جمعی از سران بارفروشان تهران آمدند و تقاضا داشتند که [غلامحسین کرباسچی]، شهردار تهران، در واگذاری غرفه‌های میدان جدید[میوه و تره بار]، به آنها ارفاق کند. عصر آقای [منوچهر] متکی آمد. گزارش سفر به عربستان سعودی و موافقت ملک فهد با ریاست ایران بر کنفرانس اسلامی در دوره آینده پس از سنگال گفت و خواست که در این خصوص به سران دیگر کشورهای اسلامی پیام بدهم. به اخوی محمد، [رییس سازمان صداو سیما]، در مورد شکایت عربستان از صوت‌البرائه گفتم؛ قرار شد کم کم تعطیل شود.

آقای [گودرز] افتخار جهرمی، [مدیر خدمات حقوقی بین المللی ریاست جمهوری] آمد. گزارش مسایل دادگاه لاهه و محکوم شدن گلزار در ادعای علیه ایران و تصمیم به دادن ۲۷۸ میلیون دلار طلب ما از آمریکا و همچنین طرح ادعاهای طلب ما از اسراییل در دادگاه‌های ژنو را گفت.

آقای [علی]جنتی، استاندار خراسان آمد. از سیاست وزارت کشور در برخورد با خطوط انتقاد داشت و برای اداره بهتر زوّار و میهمانان مشهد کمک خواست. شب به خانه آمدم؛ مهمان داشتیم.

چهارشنبه ۸ آبان | ۲۱ ربیع‌الثانی ۱۴۱۲ ۳۰اکتبر ۱۹۹۱

امروز اخبار کنفرانس صلح مادرید، اوج بیشتری گرفته و مخالفت‌ها کمرنگ و محدود به گروه‌های انقلابی است، نه دولت‌ها. ساعت هشت به دفترم رسیدم. ساعت

---

۱ - ایل قلخانی، یکی از ایل‌های کُرد ایران و از طوایف ایل کلهر است. ایل قلخانی از مردمان کلهر شهرستان ایوان می‌باشند که از گذشته در منطقه گوران و مناطق دیگر استان کرمانشاه ساکن شده‌اند.

نُه صبح، آقای [محمد]سعیدی کیا، [وزیر راه و ترابری] آمد. دربارهٔ پروژه های راه‌آهن بافق- بندرعباس، قطارهای سنگین، آزادراه‌های تهران ـ ساوه، قم ـ کاشان و قزوین- رشت گزارش کار داد و برای سرعت کارها استمداد کرد.

آقای[حمید] میرزاده برای امور بازسازی و همچنین کتابخانه آیت‌الله [مرعشی]نجفی و خرم‌آباد آمد. آقای [محمدعلی] صدوقی، امام جمعه یزد آمد. گزارشی از شروع اعتصاب معلمان داد که با صحبت او در نماز جمعه خاتمه یافته است. برای ادامه برخورد مشورت کرد و خواستار سفرم به یزد و نیز پذیرش تقاضای ملاقات آقای [علی اکبر]محتشمی و دوستانش شد.

ساعت یازده، برای استقبال از [آقای یانگ شان کن]، رییس‌جمهور خلق چین که به دعوت من به ایران آمده است، به فرودگاه[مهرآباد] رفتیم. پس از سان و رژه و مصاحبه کوتاه[1]، به سوی سعدآباد حرکت کردیم. در بین راه، سئوالات زیادی راجع به چین و احوال سران آن و وضع زائوزیانگ که فعلاً مطرود است، پرسیدم.

به دفترم آمدم و کارها را انجام دادم. عصر محسن برای امور جاری و دفترنشر معارف انقلاب آمد. به خاطر انجام کارها، به جلسه هیات دولت نرفتم. سرشب آقای [محمدحسین]طارمی، سفیرمان در چین آمد و اوضاع چین را گفت. به محل مراسم ضیافت رفتیم. میهمانان هم آمدند.

پیش از صرف شام و در اثنای شام، صحبت‌های زیادی، بیشتر در مورد اوضاع شوروی داشتیم؛ [رییس‌جمهور چین]، مشکلات شوروی را غیر قابل حل می‌بینند و اشتباه [میخاییل]گورباچف، [رهبر اتحاد جماهیر شوروی] را مهم و غیرقابل برگشت می داند. امروز [شبکه تلویزیونی] سی ان ان، در پخش برنامه مستقیم و غیرمستقیم کنفرانس مادرید، سخنان [جرج] بوش[رییس‌جمهور آمریکا] و گورباچف و

---

۱ - آقای هاشمی در این مصاحبه، با اشاره به شرایط جدید حاکم بر جهان، بر اهمیت نقش کشورهایی نظیر چین که غیرمتعهد هستند و مسئولیت های جهانی بیشتری به عهده دارند، تاکید کرد و گفت: «چین یکی از قدرت های مهم جهان است که به خاطر دارا بودن حق وتو، نقش اساسی تری به ویژه در آسیا ایفا می کند. امیدواریم آثار سودمند این سفر را در آینده شاهد باشیم.» رجوع‌کنید ← کتاب «هاشمی‌رفسنجانی، مصاحبه‌های سال ۱۳۷۰»، دفتر نشر معارف انقلاب، ۱۳۹۲

دیگران، کار زیادی داشت.

پنج‌شنبه ۹ آبان | ۲۲ ربیع‌الثانی ۱۴۱۲ | ۳۱ اکتبر ۱۹۹۱

اخبار کنفرانس مادرید در صدر است. دیروز مذاکرات کلی بوده، در حد سخنرانی‌های آمریکا و شوروی و اسپانیا و نوعی توجه به خواسته‌های اسراییل در اظهارات بوش که اعراب را نگران کرده است.

تا ساعت نُه صبح کارها را انجام دادم. [آقای غلامرضا آقازاده]، وزیر نفت گزارش امور نفت را داد و از فراوانی طرح‌های عمرانی و همچنین از نیازهای ریالی و مصالح گفت. به خاطر پرداختن به میهمانان چینی، برنامه مجمع تشخیص مصلحت را لغو کردیم.

ساعت ده صبح، رییس‌جمهور چین و همراهان به دفتر آمدند. ابتدا جلسه خصوصی داشتیم، ولی صحبت‌های معمولی بود. سپس جلسه مذاکرات رسمی دربارهٔ روابط دو جانبه بود که دربارهٔ مسایل آسیا و منطقه‌ای و جهانی و سوءاستفاده آمریکا از خلاء رقیب پرقدرت صحبت شد. تا نصف مذاکرات، از روی نوشته حرف می‌زد و خشک و معمولی بود. بعداً که با سئوالات من مواجه شد، دیگر نوشته نداشت و بهتر شد.

دو ساعت طول مذاکرات بود و جالب اینکه با ضعف[بدنی] و کِبرسن – ۸۵ سال– به خوبی تحمل کرد. بعد از جلسه، دکتر ولایتی و [محمود]واعظی آمدند و برنامه تحرک معارضان عراقی را توضیح دادند. آقای [منصور] رضوی[دبیر کل سازمان امور اداری و استخدامی] آمد و مشکلات خانوادگی‌اش را مطرح کرد.

عصر برای حضور در مراسم ملاقات رییس‌جمهور چین، به دفتر رهبری رفتیم ؛آمدند ولی ننشستند، زیرا صندلی نبود و می‌بایست روی زمین می‌نشستند. چون پیر است و چاق، نمی‌توانست بنشیند؛ آنها عادت به نشستن روی زمین ندارند. چند دقیقه سرپا مذاکره کردند و رفتند؛ خوب نشد. با اینکه قبلاً تذکر داده بودیم که فکری برای صندلی بشود.

به دفترم برگشتم. آقایان [محمود]واعظی و [احمد]وحیدی آمدند. گفتند اسراییل گفته قبل از روشن شدن وضع خلبان مفقودش، هیچ لبنانی را در مقابل گروگان‌های غربی آزاد نمی‌کند و کار دبیرکل[سازمان ملل] به مشکل برخورد کرده است. قرار شد بررسی کنند و راه‌های دیگری برای حل مشکل گروگان‌ها پیدا شود یا امتیازات دیگری برای لبنانی‌ها در نظر بگیرند.

شب به مهمان‌سرای سعدآباد رفتیم. با مهمانان چینی شام خوردیم و مذاکره کردیم. ساعت نُه شب به خانه آمدم.

جمعه ۱۰ آبان | ۲۳ ربیع‌الثانی ۱۴۱۲ | ۱ نوامبر ۱۹۹۱

باز هم گزارش‌ها بیشتر دربارهٔ کنفرانس صلح مادرید است. دیروز همه طرف‌ها ادعاهای گذشته خود را تکرار کرده‌اند. در دنیا، موافقان و مخالفان کنفرانس، با تظاهرات اظهار وجود می‌کنند.

ساعت نُه و نیم صبح، همراه آقای یانگ شان کن، رییس‌جمهور چین، از مهمان‌سرای سعدآباد به فرودگاه مهرآباد رفتیم. در راه از روابط‌شان با ژاپن و هند پرسیدم. تمام وقت راه را گرفت و حرف مهمی نزد؛ شاید این هم شگردی است برای وقت پُر کردن. در فرودگاه مصاحبه کوتاهی داشتیم. حرف مهمی برای زدن نداشتیم و تکرار حرف‌های گذشته بود. با انجام مراسم سان بدرقه شدند و با هواپیمای قدس به سوی اصفهان پرواز کردند؛ قرار است فردا از اصفهان به چین برگردند.

به خانه آمدم. ظهر بچه‌ها جمع بودند. محسن پیشنهادهایی دربارهٔ طرح توسعه تولید سیمان از طریق بالا بردن تولید کارخانه‌های موجود و ساخت سریع کارخانه‌های کوچک و پذیرش سرمایه‌گذاری خارجی‌ها با تضمین خرید تولیدات آنها ارایه داد.

عصر دکتر ابوسعیدی آمد و برای عضویت در پزشکان بیمارستان ایران‌مهر و احداث کارخانه لاستیک استمداد کرد. شب بستگان آمدند. آقای

[سیدحسین]مرعشی، استاندار کرمان، گزارش تأسیس منطقه آزادِ نگه‌داری کالاها در سیرجان و برنامه اسکان عشایر را داد و راجع به انتخابات آینده در استان، کاندیداهای احتمالی و نیازهای استان گفت.

شنبه ۱۱ آبان | ۲۴ ربیع‌الثانی ۱۴۱۲ ۲ نوامبر ۱۹۹۱

مرحله اول کنفرانس [صلح] مادرید تمام شده و پذیرفته‌اند که مرحله دوم در مادرید شروع شود. آمریکایی‌ها از شکستن تحریم مذاکره با اسراییل خوشحال و ظاهراً نگران بی‌ثمر شدن مذاکرات‌اند ، و ضمناً به صورت غیر مستقیم ایران را تهدید می‌کنند؛ با مطرح کردن احتمال داشتن برنامه ساخت بمب هسته‌ای و شکایت اسراییل به سازمان ملل از ایران.[1]

ساعت هشت و نیم صبح به دفترم رفتم. آقای[جواد] اژه‌ای، [نماینده رهبری در امور دانشجویان ایرانی اروپا و آمریکا] آمد. گزارش اقدامات برای دانشجویان خارج را داد و برای ساخت مقبره شهدای هفتم تیر استمداد کرد. آقای [محمد محمدی] ری‌شهری، [دادستان دادگاه ویژه روحانیت] آمد. از برنامه‌های دادگاه ویژه[روحانیت] برای گستاخان تندرو گفت و برای مسایل سازمان حج و تفکیک از اوقاف و عمران آستان شاهزاده عبدالعظیم استمداد کرد.

آقای [غلامحسین]جمی، امام جمعه آبادان آمد و برای رفع نیازهای بازسازی آبادان و کمک به نیازمندان استمداد کرد؛ کمک کردم. دکتر [حسن]حبیبی، [معاون اول رییس‌جمهور] آمد. دربارهٔ سیاست خارجی و واگذاری سهام کارخانجات به

---

۱ - رژیم اسرائیل، در نامه ای به دبیرکل سازمان ملل، به مطرح کردن نابودی اسراییل توسط مسئولین جمهوری اسلامی ایران در کنفرانس حمایت از انقلاب فلسطین در تهران، اعتراض کرد و آن را خلاف مقررات بین المللی و منشور سازمان ملل متحد خواند. نیویورک تایمز، روزنامه پُرتیراژ صبح آمریکا نیز در روز پنج شنبه ۹ آبان ۱۳۷۰ در مقاله ای ایران را متهم کرد که برای دستیابی به بمب اتمی تلاش می کند و نوشت: «تهدید اتمی ایران به مراتب جدی تر از آن چیزی است که برآوردهای اطلاعاتی نشان می دهد.» منبع: نشریه ویژه خبرگزاری جمهوری اسلامی(ایرنا)، ۱۳۷۰/۸/۱۰، صفحه ۱۶

کارگران مذاکره شد. ظهر، عفت ناهار را در دفتر من بود. عصر یاسر هم آمد. فیلم «بدون دخترم هرگز»[۱] را دیدند؛ آمریکایی‌ها این فیلم را برای مبارزه با انقلاب اسلامی ایران ساخته‌اند.

شورای عالی امنیت ملی جلسه داشت. راجع به تهدیدهای غیرمستقیم آمریکا و مسایل افغانستان و ترکیه و عراق مذاکره شد. شب دکتر [حسن]روحانی آمد و راجع به سخنرانی در مراسم سیزده آبان صحبت شد. آقای [علی]فلاحیان آمد. برای گرفتن وام ارزی و درباره مسایل اطلاعاتی و مذاکره با عراق صحبت شد.

یکشنبه ۱۲ آبان | ۲۵ ربیع‌الثانی ۱۴۱۲ ۳ نوامبر ۱۹۹۱

امروز مرحله دوم مذاکرات فلسطینی‌ها و اردنی‌ها با اسراییل شروع شده است، ولی سوریه و اردن، هنوز از شروع مرحله دوم خودداری می‌کنند.

آقای رضا گائینی آمد. از مزاحمت یک نفر در مراکز کشاورزی‌اش شکایت کرد. در سال ۱۳۴۵ با من در زندان بود؛ عضو حزب ملل اسلامی بود. آقای [محمدرضا]واقفی، استاندار اصفهان آمد. گزارش کار و وضع استان را داد و از مخالفت جمعی با برگزاری مراسم بزرگداشت چهارصدمین سال مرکزیت اصفهان شکایت کرد.

مسئولین انجمن حمایت از بیماران کلیوی آمدند. گزارش وضع و مشکلات

۱- فیلم «بدون دخترم هرگز»، به کارگردانی برایان گیلبرت، محصول ۱۹۹۱ (۱۳۷۰)آمریکا است. این فیلم در حیفای اسراییل فیلمبرداری شده‌است. داستان این فیلم توهین‌آمیز نسبت به انقلاب اسلامی چنین است: دکتر «بزرگ محمودی»، پزشکی است که سال‌های زیادی را از وطن دور بوده و به همراه همسر آمریکایی‌اش، بتی و دخترش مهتاب در میشیگان زندگی می‌کند. انقلاب به تازگی رخ داده و او که حدود ده سال است خانواده خود را ندیده‌است، قصد دارد همسر خود را راضی کند تا به اتفاق سفری را برای دیدار از خانواده داشته باشند. بتی که از جنگ و شرایط ایران مطلع است، حاضر نیست این خواسته را بپذیرد، اما هنگامی‌که دکتر محمودی، برای او روی قرآن قسم می‌خورد که بعد از دو هفته به آمریکا بر می‌گردند، بتی که می‌داند قرآن در بین مسلمانان جایگاه بزرگی دارد، راضی به سفر می‌شود. بعد از ماجراهای بسیاری، بتی به همراه دخترش از ایران فرار می کند و به آمریکا باز می‌گردد. در این فیلم صحنه های اغراق شده و دروغین در مورد رفتار و زندگی ایرانیان به تصویر کشیده شده است.

بیماران و کمبودهای معالجه را دادند؛ متأثر شدم. تشویق‌شان کردم و قول کمک دادم. فاطی عضو انجمن شده و برایشان ملاقات گرفته است، ولی خودش نبود. آقای سید محمود مرعشی[نجفی] آمد. گزارش پیشرفت کار ساختمان کتابخانه آیت الله مرعشی قم را داد و برای سرعت کار استمداد کرد؛ قول دادم.

آقای [علیرضا] معیری، [مشاور امور بین الملل رییس‌جمهور] آمد و گزارش سفر به ترکیه را داد. آقای[تورگوت]اوزال،[رییس‌جمهور ترکیه]، وعده داده که مسأله کشتی توقیفی ایران به زودی حل شود. ادعا کرده که مسأله سیاسی نیست و بر اثر گزارش یک کاپیتان، قوه قضاییه اقدام کرده است. از ملاقات با [سلیمان] دمیرل و اوزال فهمیده است که اوزال به فکر مخالفت با امکان تشکیل دولت توسط دمیرل است؛ به این امید که بعد از گذشت ۴۵ روز، مجلس جدید را منحل کنند و دمیرل به فکر ایجاد ائتلاف در مجلس، به قصد اصلاح قانون اساسی و حذف اوزال است. اگر مطلب همین باشد، به زودی دولت منسجمی در ترکیه به وجود نخواهد آمد.

دکتر [محمدحسین]عادلی، [رییس بانک مرکزی] آمد. از پیشرفت‌های اقتصادی و ابتکارات بانکی و پولی و ارزی و کسب اعتبار جهانی اقتصادی گفت و از تندروی‌های اخیر اظهار نگرانی کرد. عصر هیات دولت جلسه داشت. مسأله وزارت تعاون و سود بازرگانی، وانت دو کابینه و... مشخص شد.

شب میهمان آیت‌الله خامنه‌ای بودم. دربارهٔ توسعه مدارس غیر انتفاعی، سازمان حج، دادگاه ویژه [روحانیت]، تهدیدات آمریکا، مذاکرات مادرید و مسایل ناو ترکیه و کشتی مذاکره و هماهنگی شد. به خانه آمدم. فیلم «در انتظار مهتاب» را که در جواب فیلم ضدانقلابی «بدون دخترم هرگز» ساخته شده است، دیدیم؛ خوب است.[1]

---

۱ - فیلم «بدون دخترم هرگز»، سرگذشت یک زن آمریکایی را نشان می داد که به همراه شوهر ایرانی خود برای زندگی به همراه دخترشان به ایران می‌آید و زیر فشار رفتارهای خشن ، متعصب و وحشیانه مرد و جامعه ایرانی دوام نمی آورد و از مرز ترکیه به آمریکا فرار می کند. در این فیلم، تصویر زشت و نامناسبی از رفتار ایرانی‌ها به نمایش درآمد؛ رفتارهایی که نشان از مردمی می‌داد که نه تنها بویی از فرهنگ نبردند، بلکه از انسانیت نیز به دور هستند. در این فیلم، مرد به بهانه های گوناگون و در مقابل دیگران، زن را به باد کتک می گرفت و خانواده مرد نیز رفتارهای

دوشنبه ۱۳ آبان | ۲۶ ربیع‌الثانی ۱۴۱۲ ۴ نوامبر ۱۹۹۱

ساعت هشت صبح به دفترم رسیدم. دور دوم مذاکرات مادرید، به صورت دو جانبه بین اسراییل و سوریه و لبنان و فلسطین و اردن انجام شده و به بن‌بست رسیده و ادامه کار، بدون تعیین وقت و محل و برنامه، به بعد موکول شده است.

نماینده نجف‌آباد آمد و برای عمران نجف‌آباد استمداد کرد. نظراتی دربارهٔ صنعت و توزیع ابراز کرد. نماینده بوکان آمد و برای بوکان کمک خواست. آقایان شرعی و صادقی آمدند و راجع به مانده اموال [مرحوم ابوالفضل]تولیت که بین جامعه‌الصادق و ورثه تولیت اختلاف است، مشورت و استمداد کردند.

آقای [عطاءالله] مهاجرانی آمد گزارشی از وضع بنیاد تاریخ داد و کار را مهم و اساسی خواند و برای کار در آنجا اظهار آمادگی کرد و پیشنهادهایی در جهت اصلاح مثبت موسسه و تشکیل هیأت امناء داد. شورای عالی آموزش علمی - کاربردی جلسه داشت؛ تصمیم مهمی گرفتیم. قرار شد سیستم جامعی ایجاد کنیم که با استفاده از امکانات مالی و فنی و فضا در مترو و صنایع و امکانات دانشگاه‌ها، نیروهای فنی و علمی تربیت کنیم؛ احتمالاً چیزی شبیه دانشگاه آزاد اسلامی از آب در آید.

ناشایستی با زن بی پناه داشتند. آزارهای روحی و روانی به زن که چهره‌ای معصوم نیز داشت، و همچنین مشکلاتی که برای دخترش پیش آمد، باعث شد که او با مشکلات زیاد از کوه‌های کردستان به ترکیه و از آنجا به کشورش آمریکا فرار کند. سازمان صدا و سیما برای روشنگری و پاسخ به این فیلم موهن و توهین‌آمیز، برنامه هایی را تهیه و پخش کرد. مهم‌ترین برنامه صدا و سیما، مصاحبه ای طولانی با دکتر بزرگ محمودی بود. وی در این مصاحبه، موارد پخش‌شده در فیلم را تکذیب کرد و گفت که همسرش اساساً پدر و مادر او را ندیده است و آنها سال ها پیش از بازگشت او به میهن، فوت کرده بودند. همچنین دکتر محمودی، سازمان سیا را متهم کرد که با برنامه‌ریزی قبلی، بتی را به ازدواج او درآورده است. برنامه دیگر صدا وسیما، فیلم «در انتظار مهتاب» بود که به صورت داستانی، واقعیت اصلی ماجرا را روایت می کرد. پخش این فیلم با استقبال تماشاگران تلویزیون مواجه شد و اثر مطلوبی در افشای توطئه آمریکایی ها داشت. گفتنی است، دکتر بزرگ محمودی، تا پایان عمر علیرغم تلاش فراوان، نتوانست دخترش مهتاب را ملاقات کند و در مرداد ۱۳۸۸، ناکام، رخ در نقاب خاک کشید.

ملاقات با فرمانده نیروی زمینی ارتش پاکستان

ملاقات با مسئولان حوزه هنری سازمان تبلیغات اسلامی

امروز صبح و عصر، به مناسبت سیزده آبان در مقابل لانه‌جاسوسی مراسم بوده؛ صبح از سوی شورای مراسم که رسمیت دارد و جمعیت خوبی بوده و عصر از طرف تحکیم وحدت. آقای کروبی، [رییس مجلس شورای اسلامی]، که قرار بوده صحبت کند، شرکت نکرده و آقای [علی اکبر]محتشمی صحبت کرده و افراد کمی جمع شده بودند؛ آغاز تفرقه عملی.

عصر شورای اقتصاد جلسه نداشت. تا ساعت هفت شب در دفترم کار کردم و به خانه آمدم.

سه‌شنبه ۱۴ آبان | ۲۷ ربیع‌الثانی ۱۴۱۲ ۵ نوامبر ۱۹۹۱

ساعت هشت و نیم به دفترم رسیدم. ساعت نُه صبح، آقای آصف نواز، فرمانده نیروی زمینی ارتش پاکستان با فرمانده سپاه آمد؛ مذاکرات معمولی بود. پیشنهاد همکاری از طریق امکانات مهندسی و حمل و نقل ارتش پاکستان را با ایران داد.

مدیران و هنرمندان حوزه هنری سازمان تبلیغات اسلامی آمدند. گزارش کار دادند و کتاب‌هایشان را به نمایش گذاشتند. برایشان صحبت تشویق‌آمیز نمودم.[1] آقای

۱- آقای هاشمی در این دیدار با تأکید بر تکلیف بسیار حساس هنرمندان متعهد در موقعیت کنونی جامعه گفت : کاری که در قلمرو و برنامه حوزه هنری انجام می‌شود، از کارهای بنیانی انقلاب است و باید توجه داشت بدون توجه به نقش هنر و هنرمند در ساخت جامعه و پرورش انسان‌ها و بدون داشتن برنامه‌های صحیح، هنرمندان صالح یک جریان فکری رشد و توسعه پیدا نخواهند کرد. در مجموع تشکیل حوزه هنری از حرکت‌های موفق سازمان تبلیغات اسلامی به‌شمار می‌رود که باعث شد تا افرادی که مایه‌های عمیق اسلامی دارند، با جذب شدن در آن، در ابعاد هنری پیشرفت کنند. بسیاری از مسئولان که نبض جامعه را در دست دارند، ضرورت توسعه و حرمت هنر را درک می‌کنند و به‌آن بها می‌دهند. از یک طرف، خشکه مقدس‌ها و نیروهای افراطی فکر می‌کنند، هنر باید در قالبی خشک ارایه شود و به نیازهای ظرافت در کار هنری توجه ندارند و از سوی دیگر آلوده بودن جو هنر در عرصه جهانی و توقعات بخشی از جامعه، در خصوص همراه بودن هنر با مسایل ناروا، کار هنرمندان متعهد را مشکل می‌کند. اگر در شیوه ارایه کار بین هنرمند متعهد و غیرمتعهد مرزی نباشد و از ابزارهای ناسالم استفاده شود، هنر اسلامی به‌اهداف خود نخواهد رسید و ما حرفی برای گفتن نخواهیم داشت. هنرمندان متعهد کشور در تهیه برنامه‌های هنری، نسل جوان و جاذبه‌های موجود در جامعه را مدنظر قرار دهند و در کار خود زخم‌زبان‌ها و نیش‌های افراد خشکه‌مقدس و افراطی را به‌خاطر ↵

[سید منصور]رضوی، برای امور استخدامی و شورای عالی اداری آمد. عصر آقای [حمید]میرزاده آمد و از استاندار خوزستان به خاطر ناهماهنگی با بازسازی شکایت کرد.

شب شورای عالی انقلاب فرهنگی جلسه داشت؛ چند مصوبه داشتیم. به خانه آمدم. مهدی مشغول مهیا کردن وسایل سفر به استرالیا برای ادامه تحصیل بود. به من اطلاع نداده بود که ارز برایش تهیه کنم؛ ناچار از دوستانش مبلغی قرض کرد.

چهارشنبه ۱۵ آبان | ۲۸ ربیع‌الثانی ۱۴۱۲ ۶ نوامبر ۱۹۹۱

ساعت پنج صبح، مهدی و فرشته، برای سفر به استرالیا جهت ادامه تحصیل، به فرودگاه مهرآباد رفتند. عفت هم برای بدرقه رفت. [آقای عثمان بدربخش]، کاردار عربستان[سعودی] آمد. قطعه‌ای از کتیبه‌های پوشش کعبه مقدسه را از طرف شاه فهد برای من هدیه آورد. از کنفرانس صلح مادرید انتقاد کردم.

[آقای رزک]، وزیر امورخارجه برزیل آمد. نامه‌ای از رییس‌جمهورشان آورد و مرا برای اجتماع سران جهان برای محیط زیست[1] در برزیل دعوت کرد. دربارهٔ روابط دو جانبه و شرکت آنها در ساخت سد کارون و [تجهیزات] مترو مذاکره شد. سئوالات زیادی از وضع اداری و اقتصادی برزیل پرسیدم؛ یکصدو بیست میلیارد دلار قرض خارجی و تورم زیاد دارند؛ مقروض‌ترین کشور جهان هستند.

سفیر ترکیه برای خداحافظی آمد؛ از اقدام ترکیه برای توقیف کشتی حامل

بستر سالم جامعه تحمل کنند.» رجوع کنید ← کتاب «هاشمی‌رفسنجانی، سخنرانی‌های سال ۱۳۷۰»، دفتر نشر معارف انقلاب، ۱۳۹۲

۱ - کنفرانس ریو از تاریخ سوم تا چهاردهم ژوئن ۱۹۹۲ با حضور و شرکت بیش از یکصد و پنجاه تن از سران و نمایندگان کشورهای جهان در شهر ریودوژانیرو در برزیل تشکیل شد. این کنفرانس جهانی بزرگ که به «اجلاس زمین» موسوم گردیده است، توجه جهانی را به مهم‌ترین مسالهٔ بشری، یعنی محیط زیست جلب کرد. حاصل و نتایج کنفرانس ریو عبارتند از: بیانیه اصولی ریو پیرامون محیط زیست و توسعه، دستور کار ۲۱ یا دستورالعمل اقدام در ارتباط با توسعه پایدار جهانی، اصل جنگل و دو کنوانسیون مهم و یا معاهده بین‌المللی تنوع زیستی و معاهده ساختاری سازمان ملل پیرامون تغییرات اقلیمی.

سلاح‌های ایران به تلخی انتقاد کردم و آن را خواسته آمریکا، بدون هیچ محور و دلیل خواندم؛ جوابی نداشت.

شورای عالی اداری جلسه داشت. تصویب کردیم که سازمان حج و زیارت از اوقاف منفک شود و به صورت سازمان مستقل، به سرپرستی معاون وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی اداره شود. این تصمیم به دستور رهبری اتخاذ شد و باعث ناراحتی شدید تندروها است؛ تفسیرشان این است که به منظور خلع‌ید از آقای [سیدمهدی] امام جمارانی انجام شده، در حالی که چنین نیست.

عصر در جلسه هیات دولت شرکت کردم. بعد از نماز مغرب به دفترم رفتم و تا ساعت هفت و نیم کار کردم. شب به خانه آمدم. مهدی و فرشته از دوبی تلفنی صحبت کردند. امشب از آنجا پرواز می‌کنند. قرار بود امروز صبح پرواز کنند، اما بارشان دیر رسیده بود.

پنجشنبه ۱۶ آبان | ۲۹ ربیع‌الثانی ۱۴۱۲ ۷ نوامبر ۱۹۹۱

ساعت هشت و نیم صبح به دفترم رسیدم. آقای [عبدالله] نوری، وزیر کشور آمد. از احضار بعضی از تندروها به دادگاه ویژه روحانیت، به خاطر تحریک مسأله آقای منتظری‌اظهار نگرانی کرد. فرماندهان نیروهای انتظامی آمدند آقای نوری، [وزیر کشور] گزارش داد و من صحبت تشویق‌آمیز و نصیحت نمودم.[1]

---

۱ - آقای هاشمی در این سخنرانی، لزوم مبادله اندوخته فرماندهان در تجربه بزرگ ادغام نیروهای انتظامی را مورد تأکید قرار داد و گفت : «خیلی‌ها با توجه به تجارب گذشته پیش‌بینی می‌کردند دوره ادغام با سردرگمی و تداخل در انجام وظایف مواجه خواهد شد که دلایل آنها ابهام در وظایف، ناآشنایی مسئولیت افراد در کارهای جدید و برخی مسائل شخصی بود. البته پیش‌بینی این مسائل بخاطر در هم ریختن اهداف و برنامه‌ها و تغییر مسئولیت‌ها امری طبیعی است. نیروی انتظامی قسمت عمده کار ادغام را به‌خوبی پشت سر گذاشته و کارهای بزرگی در دوره فطرت انجام داده که این‌گونه کارها معمولا پس از تثبیت سازمانی انجام می‌شود. خوشبختانه پس از ادغام مراجعات شکوه‌آمیز در ارتباط با نیروی انتظامی به‌طور محسوسی کاهش پیدا کرده است و در سفرهای اخیر خود به برخی از شهرستان‌ها شاهد هماهنگی نیروی انتظامی در عمل بودم.» ایشان پرسنل نیروی انتظامی را به صبر، مقاومت و مردانگی برای از بین بردن رسوبات شرارت در مناطق شرق کشور توصیه کرد و گفت : «باید با فراهم نمودن زمینه‌های اشتغال و توجه

سفیر جدیدمان در کوبا برای خداحافظی آمد و با توجه به وضع متزلزل کوبا به دنبال وضع شوروی مشورت کرد. آقای [حسین]کمالی، وزیر کار و امور اجتماعی آمد. گزارشی از توسعه و رشد آموزش فنی و حرفه‌ای داد. برای گرفتن بخشی از تأمین اجتماعی و نیز راه اندازی شورای اسلامی کار در تأسیسات نفت استمداد کرد. همچنین از وفاداری خانه کارگر گفت. نصیحت کردم که روزنامه «کار و کارگر» زیاد چپ‌روی نکند.

[آقای بیژن نامدار زنگنه]، وزیر نیرو آمد. گزارش سدهای در دست ساخت و مطالعه را داد؛ خیلی وسیع و فراوان است. برای اعتبار استمداد کرد. دربارهٔ انتقال آب به جنوب خلیج فارس و پیدا کردن منابع آب جدید برای رفسنجان حرف زدیم.

آقای [مسعود روغنی]زنجانی آمد. گزارش پیشرفت تهیه نقشه‌های ۱/۲۵۰۰۰ و تهیه اطلس ملی را داد. برنامه درج قرآن با دایرۀالمعارف لفظی و معنوی آن در کامپیوتر را ارایه داد؛ جالب است. عصر تا ساعت شش کار کردم و به خانه آمدم.

جمعه ۱۷ آبان | ۳۰ ربیع‌الثانی ۱۴۱۲ | ۸ نوامبر ۱۹۹۱

ساعت هفت و ربع صبح، به زمین چمن کنار کاخ سعدآباد رفتیم. با هلی‌کوپترها به سوی شهرک صنعتی کاوه، کنار ساوه پرواز کردیم. وزیران صنایع و صنایع سنگین و رییس کل بانک مرکزی هم بودند. ساعت هشت صبح در شهرک فرود آمدیم.

در سالن هتل جلسه توجیهی بود. بعد از خیرمقدم استاندار[مرکزی]، توضیحاتی در مورد صنایع مستقر در شهرک و برنامه توسعه و نیازها داده شد و من صحبت کوتاهی کردم.

برای دیدار کارخانه لاستیک سازی پارس رفتیم. فاز اول آن با ظرفیت بیست هزار تن کار می‌کند و فاز دوم در دست احداث است. توضیحات توسط آقای زندی‌فر،

بیشتر به این منطقه محروم به‌گونه‌ای عمل شود که مردم به سمت اشرار جذب نشوند و به‌کارهای سالم کشش پیدا کنند. امیدوارم کار به‌جایی برسد که مردم شیرین‌ترین برخوردهای خود را در زندگی با مأموران نیروی انتظامی داشته باشند.» رجوع کنید ← کتاب «هاشمی‌رفسنجانی، سخنرانی‌های سال ۱۳۷۰»، دفتر نشر معارف انقلاب، ۱۳۹۲

بازدید از کارخانه لاستیک سازی

بازدید از کارخانه آلومینیوم اراک

مدیر عامل شرکت، دربارهٔ مواد اولیه، روند ساخت و... داده شـد؛ در حـال حاضـر به جز دوده صنعتی، بقیه مواد، اغلب وارداتـی اسـت. از خـط تولیـد تـا آخـر بازدیـد کردیم. زمین کارخانه به خاطر استفاده از دوده، سیاه و کثیف است.

بازدید بیش از دو ساعت طول کشید. از آنجا به کارخانه آلومینیوم پارس رفتیم که شمش‌های آلومینیوم را ذوب و سپس ورق می‌کنند؛ از ضخامت یک میلی‌متـر تـا نُـه میکرون[۱]، تقریباً همه ضخامت‌های مورد نیـاز را دارنـد. صـنعت مهـم و دارای ارزش افزوده است و کم کم دارند، برای صادرات بازار به دست می‌آورند.

مصاحبه‌ای نمودم و به هتل شهرک رفتم. ناهار خوردیم و بعد از نمـاز و اسـتراحت کوتاه، با ماشین به ساوه حرکت کردیم؛ ده کیلومتر با سـاوه فاصـله دارد. بـا اسـتقبال مـردم در خیابـان‌هـا، وارد فرمانـداری شـدیم. بعـد از خیرمقـدم توسـط فرمانـدار و توضیحات درباره نیازهای شهر، صحبت کوتاهی برای مسئولان و روحانیون کردم.

سپس به استادیوم رفتیم. اجتماع عظیمی از مردم بود. با احساسات پرشـور و عظـیم مردم مواجه شدیم. در این مراسم، امام جمعه و نماینده شـهر خیرمقـدم گفتنـد و مـن صحبت کوتاهی کردم.[۲] سپس با هلی‌کوپتر به تهـران حرکـت نمـودیم و غـروب در سعدآباد فرود آمدیم. مغرب به خانه رسیدم.

عفت و محسن که ظهر در کرج بودند، سر شـب آمدنـد. یاسـر هـم در خانـه بـود.

۱- یک میکرون = یک هزارم میلی‌متر

۲ - در بخشی از این سخنرانی آمده است: «مردم ساوه از نعمت‌های زیادی برخوردارند و شهر در نقطه‌ای از کشور واقع شده که عمران و آبادانی آن حتمی است. در آینده نزدیک، با افتتاح سد ساوه زندگی کشاورزان این منطقه دگرگون می‌شود و زمینه‌های مساعد رشد صنعت موجب رشد فکری و شکوفایی جوانان خواهد شد. وجود شهر صنعتی کاوه و علاوه بر آن کشاورزی غنی و جوانان با استعداد از بهبود وضع این شهرستان در تمامی زمینه‌ها حکایت دارد. احداث سیلو برای ذخیره مواد غذایی، دانشگاه و توسعه مراکز فرهنگی، آموزشی و ورزشی از اولویت‌های سیاست آینده کشور است و عملی خواهد شد. اساس کار ما در بخش صنعت حرکت به سمت خودکفایی و قطع امید از منابع خارجی می‌باشد که واحدهای صنعتی با مشارکت جدی خود در این زمینه باید مشکلات کشور را حل کنند. سیاست احداث شهرک‌های صنعتی از کارهای خوب دنیای صنعتی امروز است که ما ضمن آنکه در حال تجربه آن هستیم پس از انقلاب اسلامی نیز گام‌هایی در این راستا برداشته‌ایم.»

جای مهدی و فرشته هم خالی است. آخر شب، عفت با مهدی در استرالیا تلفنی صحبت کرد؛ ناراضی است.

شنبه ۱۸ آبان | ۱ جمادی‌الاول ۱۴۱۲ ۹ نوامبر ۱۹۹۱

آقای [غلامرضا]فروزش، [وزیر جهاد سازندگی]، گزارشی از وضع شیلات، دام، لبنیات، مرغ، تخم‌مرغ، زنبور عسل و مراتع داد و برای توسعه صنایع تبدیل لبنیات و علوفه دام استمداد کرد.

اعضای شورای مرکزی جامعه حضرت زینب(س) آمدند. خانم [مریم]بهروزی گزارش داد و من برایشان صحبت کردم.[1] خواستم ترتیبی بدهند که زنان ایران، با واقع بینی و با توجه به نیازها و امکانات و استعداد زنان، الگوی زنان مسلمان جهان بشوند.

تیمسار [منصور]ستاری، [فرمانده نیروی هوایی]آمد. برای زمین‌های تعاونی پدافندی‌ها و اجازه پرواز هواپیماهای حمل و نقل نهاجا[= نیروی هوایی ارتش] در داخل و خارج، از طرف رهبری استمداد کرد و خبر داد که سوری‌ها برای راه‌اندازی ایلوشین‌های عراقی آمده‌اند و متقابلاً کمک می‌خواهند.

دکتر عباسپور آمد. گزارش پیشرفت صنایع شن.م. ر[= پدافند شیمیایی، میکروبی، رادیو اکتیو] را داد و برای سفر به کره شمالی نظر خواهی کرد؛ روی گرفتن دانش فنی تأکید کردم.

---

۱ - در بخشی از این سخنرانی آمده است: «با وجود اینکه در طول دوران پس از انقلاب تحولات چشمگیر و پیشرفت‌های قابل ملاحظه ای در امور مربوط به زنان صورت گرفته است، ولی هنوز تا رسیدن به حد مطلوب مورد نظر اسلام و ایجاد زمینه های رشد و تکامل خانم های مسلمان و متعهد از دیدگاه قرآن در جامعه فاصله وجود دارد و امیدواریم این فاصله ها به تدریج کم شود. جمهوری اسلامی می تواند در زمینه های تربیت، معاشرت، تحصیل، فعالیت‌های اجتماعی، سیاسی، شغل خانه داری و ورزش الگویی برای زنان کشور تعیین کند و این الگو را به کشورهای اسلامی ارایه دهد.» رجوع کنید ← کتاب «هاشمی‌رفسنجانی، سخنرانی‌های سال ۱۳۷۰»، دفتر نشر معارف انقلاب، ۱۳۹۲

دکتر [حسن]حبیبی آمد. راجع به تفسیر اصل ۱۳۹ و مشکل ارجاع بـه دادرسـی از قراردادها مذاکره کردیم و راه حلی به نظرمان رسید. گزارش مذاکرات با قطری‌ها را داد. عصر تا نماز مغرب کارها را انجام دادم. تلفنی از رهبری خواستم که با سـفر بـه فولاد مبارکـه و پـرواز هواپیماهـای حمـل و نقـل نهاجـا[=نیـروی هـوایی ارتـش] در خدمات کشوری موافقت کنند.

دکتر [حسن]روحانی برای دستور جلسه شورای عـالی امنیـت ملـی آمـد. سرشـب شورای عالی امنیت جلسه داشت. دربارهٔ نفت، نحوه برخورد با مسأله توقـف کـشتی ما در ترکیه، آزادی اسرای عراقی برای تـداوم مبادلـه، اظهـار نظـر دبیرکـل [سـازمان ملل]در بند ۶ و ۷ قطعنامه[۵۹۸] و اجازه بـه صـلیب سـرخ و سـفر گالیندوپل بـه ایـران تصمیم‌گیری شد.

شب هیأت قطری، به ریاست [آقای شیخ حمد بن خلیفه آل ثانی]، ولیعهـد قطـر بـه ملاقات آمدند. مذاکرات دوستانه بود؛ نامه دعوت امیر قطـر را آورد. هیـات قطـری، شام را به طور خصوصی مهمان من بودند. در مـذاکرات خـصوصی، معلـوم شـد کـه برای عقد پیمان دفاعی شبیه کویت و بحرین، با آمریکا مشغول مذاکره‌اند. دیر وقـت به خانه آمدم.

یکشنبه ۱۹ آبان | ۲ جمادی‌الاول ۱۴۱۲ ۱۰ نوامبر ۱۹۹۱

تا ساعت نُه صبح کارها را انجام دادم. مطابق معمول روزانـه، خوانـدن گـزارش‌هـا، استماع اخبار داخلی و خارجی و انجام کارهای جاری دفتر و جواب تلفن‌ها وقتم را گرفت.

آقای صباح زنگنه آمد. عـازم عربـستان سـعودی اسـت؛ اخیـراً بـه عنـوان سـفیر [و نماینده دایم]ایران در مرکز سازمان کنفرانس اسلامی در جدّه منـصوب شـده اسـت. دربارهٔ برنامه مسئولیت جدید خود توضیحات داد و نظر خواهی کرد.آقای دانش، بـه توصـیه یاسـر آمـد؛ اخیـراً از مـشاورت وزیـر صـنایع سـنگین برکنـار شـده اسـت. پیشنهادهایی داشت و درخواست همکاری با من در سمت مشاورت و ادعاهای زیـاد

کارشناسی داشت.

آقایان [سید محمود]دعایی، [مسیح]مهاجری، [سیدمحمد]اصغری، [سیدمرتضی] نبوی و [غفور]گرشاسبی، مدیران روزنامه‌ها[ی اطلاعات، جمهوری اسلامی، کیهان، رسالت و ابرار آمدند. مشکلات ارزی را گفتند و از وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، به خاطر تبعیض و توجه بیشتر به روزنامه‌های سلام و جهان اسلام[1] شکایت داشتند؛ حمل بر خطی عمل کردن می‌نمایند. دربارهٔ احتمال رقابتی کردن روزنامه‌ها و گران کردن آنها مذاکره شد؛ قرار شد بررسی کنند. نصیحت‌شان کردم و از تندروی برحذرشان داشتم.

عصر در جلسه هیات دولت شرکت کردم. دربارهٔ تعاونی‌ها، انتخابات و... مذاکره شد. شب مهمان رهبری بودم. دربارهٔ قبول پذیرش سلاح‌های سوری که از کره خریده و با تهدیدات اسراییل، سوریه نمی‌تواند وارد کند، رفتار با ترکیه، تقسیم استان خراسان و مازندران و آذربایجان [شرقی]، وزارت ارشاد، دادگاه ویژه [روحانیت]، فروشگاه‌های بنیاد پانزده خرداد، درخواست سهمیه کالا و هیأت هفت نفره واگذاری زمین مذاکره کردیم. شب به خانه آمدم.

عفت برای شرکت در مراسم سالگرد تاسیس جامعه زینب(س) به حسینیه ارشاد رفته بود. از احساسات و احترام زنان حاضر در جلسه نسبت به خودش گفت.

دوشنبه ۲۰ آبان | ۳ جمادی‌الاول ۱۴۱۲   ۱۱ نوامبر ۱۹۹۱

مطابق معمول هر روز، زودتر از عفت به پایین آمدم و سماور را روشن کردم و چای را آماده نمودم. عفت آمد. صبحانه خوردیم و رفتم. مطابق معمول، عفت معترض است که چرا برای رفتن عجله دارم.

ساعت هشت و نیم به دفترم رسیدم. ساعت نُه صبح، [آقای سولانکی]، وزیر امورخارجه هند آمد. مذاکرات کوتاه و دوستانه و در محور توسعه همکاری‌ها بود.

---

۱ - روزنامه سلام به مدیریت آقای سید محمد موسوی خوئینی ها و روزنامه جهان اسلام به مدیریت آقای سید هادی خامنه‌ای منتشر می شد.

دعوت نخست‌وزیر هند از من را آورد و گفت سیاست حزب کنگره، رفتار خوب با مسلمان‌ها است.

آقای [عبدالحسین]وهاجی، [وزیر بازرگانی]آمد. گزارش تهیه مقدمات برگزاری کنفرانس آنکتاد را داد و از ضعف همکاری وزارت خارجه گله داشت.آقایان [محسن]نوربخش،[مسعود روغنی]زنجانی و دکتر طبیبیان آمدند. وضع مالی و پولی سال جاری و سال آینده بررسی شد و دربارهٔ حدود بودجه سال ۱۳۷۱تصمیم گرفتیم. قرار شد کسر بودجه در حد مصوب برنامه پنج‌ساله باشد.

عصر شورای اقتصاد جلسه داشت. تصویب کردیم، ماشین سواری با ارزشناور و کامیون‌ها با ارز رقابتی تولید شود. ساعت هشت و نیم شب به خانه رسیدم. عفت تنها بود و بعد یاسر و فائزه و بچه‌هایش آمدند.

سه‌شنبه ۲۱ آبان | ۴ جمادی‌الاول ۱۴۱۲   ۱۲ نوامبر ۱۹۹۱

صبح جمعی از پرستاران آمدند. دکتر [رضا]ملک‌زاده[وزیر بهداشت، درمان و آموزش پزشکی]، گزارش وضع پرستاران و نیازها را گفت و من صحبت تشویق‌آمیز نمودم.[۱]

روحانیت کرمان آمدند. [آقای سیدیحیی جعفری]، امام جمعه[کرمان]، از سوی آنها صحبت کرد و من مقداری از اوضاع کشور گفتم و سیاست های دولت را

---

۱ - در بخشی از این سخنرانی آمده است: «بی‌تردید شعله مقدسی در وجود پرستاران وجود دارد که این حرفه مقدس و معنوی را انتخاب می‌کنند و از عهده آن برمی‌آیند. سروکار داشتن مداوم با بیمارانی که درد می‌کشند و همچنین برخورد با بستگان مضطرب آنها کار ساده‌ای نیست و نیاز به روحیه قوی، آمادگی و صلابت دارد. بی‌شک پرستارانی که در این حرفه مقدس اشتغال دارند، از ویژگی‌های قابل قبول انسانی برخوردارند که به‌آنها به‌خاطر منزلت اجتماعی‌شان تبریک می‌گوییم. پرستاران هرچند در ازای کار خود حقوق دریافت می‌کنند، اما نکته مهم در مورد آنها انتخاب شغل است. اینکه انسان بطور مستمر با بیماران سروکار داشته باشد از روحیه خوب انسانی او حکایت دارد و قطعاً جامعه ما این را درک می‌کند. اجر مادی آنها با اجری که خدا بر آنان در نظر گرفته قابل مقایسه نیست و مطمئن باشید آنچه در پیش خدا دارید خیلی بیشتر از آن چیزی است که در دنیا نصیب شما می‌شود.» رجوع کنید ← کتاب «هاشمی‌رفسنجانی، سخنرانی‌های سال ۱۳۷۰»، دفتر نشر معارف انقلاب، ۱۳۹۲

جمهوری اسلامی ایران

رئیس جمهور

۳۶۶۳۸
۱۴۲۰/۸/

بسم الله الرحمن الرحیم

حضرت آیت الله مشکینی

ازنامه محبت آمیزتان متشکرم . ازمضامین آموزنده ولطافت تعبیرات بهره مندشدم .

بیادبهره هائیکه دردوران تحصیل ازانفاس قدسیه شماداشتیم افتادم . بشارت عودت سلامتی تان رنج خبرکسالتتان رابیرون راند .

سفربه دیارجنابعالی هم برای من جالب ودلگرم کننده بود . روحیات اسلامی وانقلابی مردم خوب آن منطقه مارابه فضای ایام اوائل انقلاب بردوزادگاهتان رابهترشناختم .

امیدوارم بتوانیم به وظائفمان درمقابل این مردم خوب عمل کنیم وانشاالله ازبرکات دعای خیرتان محروم نباشیم .

اکبرهاشمی رفسنجانی

پاسخ به نامه آیت الله مشکینی رییس مجلس خبرگان

ملاقات با جمعی از روحانیان کرمان

توضیح دادم؛ در بین آنها جمعی از دوستان دوران تحصیلم بودند که بعد از جلسه، با آنها خوش‌وبش کردم. آقای [سید داود] مصطفوی، امام جمعه بندر انزلی آمد. دخترش در کنکور رد شده و دچار ناراحتی شده است. برای ورود او به دانشگاه آزاد اسلامی استمداد کرد؛ گفتم دانشگاه آزاد هم کنکور دارد.

عصر شورای مرکزی جامعه روحانیت مبارز در دفترم جلسه داشت. هشت نفر عضو جدید برای شورا انتخاب کردیم. همچنین راجع به نمایندگان تهران در انتخابات آینده تصمیم گیری شد.

شب حمام گرفتم و تا ساعت هشت شب کار کردم. به خانه آمدم. آشیخ حسین هاشمیان آمد و برای اجرای طرح انتقال آب به رفسنجان استمداد کرد و برای کاندیدا شدن محسن در انتخابات مجلس در رفسنجان اصرار نمود. از دادگاه ویژه روحانیت و بیت رهبری انتقاد داشت و از من برای ملاقات با سران تندروها جهت مذاکره، برای اصلاح ذات‌البین وقت خواست.

چهارشنبه ۲۲ آبان | ۵ جمادی‌الاول ۱۴۱۲ ۱۳ نوامبر ۱۹۹۱

جمعی از نمایندگان مجلس، برای مشورت در ارتباط با برنامه سفرشان آمدند؛ عازم جمهوری‌های مسلمان‌نشین در شوروی بودند. توضیحاتی دادم که منجر به تغییر برنامه سفرشان شد.

آقایان [حسین]محلوجی و کلاهدوز آمدند. گزارش پیشرفت کار کارخانه تولید آلومینیوم بندرعباس را دادند و برای سفر به چین مشورت کردند. برای دیدن صنعت روی‌سازی به چین می‌روند. گفتم دربارهٔ صنعت واحدهای کوچک تولید سیمان چین تحقیق کنند. [آقای عبدالعالم بن مستحیل]، سفیر عمان برای خداحافظی آمد.

مدیران ستادهای برگزاری مراسم دهه فجر آمدند. گزارشی دادند. تشویق‌شان کردم.[1] آقایان [محمود]واعظی و [محمدجواد]ظریف آمدند. گزارش برنامه‌های دبیرکل سازمان ملل برای بندهای ۶ و ۷ قطعنامه ۵۹۸ و سناریوی آزادی گروگان‌های غربی در لبنان، برای کمک سازمان ملل به بازسازی جنوب لبنان را دادند و اجازه اقدام گرفتند. عصر هیات دولت جلسه داشت. در این جلسه، بررسی تبصره‌های بودجه سال ۱۳۷۱ شروع شد.

---

۱ - آقای هاشمی با اشاره به مسئولیت خطیر ستادهای دهه فجر در حفظ طراوت و روح انقلابی مردم در این ایام گفت: «گرچه حوادث چند ساله پس از انقلاب جو انقلابی حاکم بر جامعه ما را حفظ کرده است، ولی حفظ روحیه آرمان‌خواهی در مردم که در قرآن نیز متبلور است، یکی از وظایف بسیار مهم و مؤثر ستادهای دهه فجر است و نباید به‌این مراسم به‌عنوان مراسم تشریفاتی و خشک که صرفاً هر ساله در تاریخ معینی تکرار می‌شود نگاه کرد، زیرا در پس این مراسم اهداف عظیم و خداجویانه‌ای هست که اهمیت این کار را چند برابر می‌کند. باید برنامه‌ریزی‌ها به‌گونه‌ای باشد که مراسم با حضور و به‌دست خود مردم انجام شود. همه آحاد مردم در تمامی نقاط جامعه و حتی محیط خانواده‌ها، بزرگداشت این ایام را با شور و نشاط خاصی برگزار کنند، تا خاطرات روزهای شکوهمند انقلاب اسلامی در اذهان و افکار کودکان و نوجوانان کشور زنده شود.» رجوع‌کنید ← کتاب «هاشمی‌رفسنجانی، سخنرانی‌های سال ۱۳۷۰»، دفتر نشر معارف انقلاب، ۱۳۹۲

پنج‌شنبه ۲۳ آبان | ۶ جمادی‌الاول ۱۴۱۲ ۱۴ نوامبر ۱۹۹۱

جمعی از دفتر تبلیغات[اسلامی قم] و گروه فرهنگ و معارف قرآن آمدند. بر روی پروژه «تبدیل یادداشت ها و فیش های نگاشته شده در زندان، برای تهیه تفسیر راهنما و کلید قرآن» کار می کنند. توضیح کار دادند و کمک گرفتند.

مجمع تشخیص مصلحت جلسه داشت. پیشنهاد آقای [محمد]یزدی در خصوص اجازه عزل قضات غیر صالح از نظر شرع، با شرایط سختی تصویب شد. بعد از جلسه، آقای [مهدی]کروبی، [رییس مجلس شورای اسلامی] آمد و از برخوردهای اخیر دادگاه ویژه با آقای [حسین]هاشمیان، نایب رییس مجلس و [آقای ابوالفضل موسویان]، مدیر روزنامه خراسان، اظهار ناراحتی و درخواست چاره‌جویی کرد.

ناهار عفت به دفترم آمده بود و عصر به خانه برگشت. عصر ستاد مبارزه با مواد مخدر جلسه داشت و مصوباتی داشت. شب به خانه آمدم.

جمعه ۲۴ آبان | ۷ جمادی‌الاول ۱۴۱۲ ۱۵ نوامبر ۱۹۹۱

در خانه بودم. بیشتر وقت به مطالعه و استراحت و پیاده‌روی در حیاط خانه گذشت. ظهر بچه‌ها به مهمانی رفتند. من و سعید[لاهوتی] ناهار خوردیم. عصر دکتر [سیدمحمود]طباطبایی، رییس دانشگاه پزشکی شهید بهشتی آمد. گزارشی از وضع دانشگاه و مزاحمت‌های تندروها داد و گفت تصمیم به مقاومت دارد و به اصلاح وضع مدیریت دانشگاه ادامه می‌دهد.

آقای [علاءالدین] بروجردی از وزارت امورخارجه تلفن کرد و دربارهٔ عکس‌العمل در مقابل خبر تجاوز هواپیمای ترکیه به فضای غرب کشور نظرخواست؛ گفتم اعتراض کنند. در گزارش‌ها، صدور حکم تعقیب دو مأمور اطلاعاتی لیبی، به اتهام شرکت در بمب‌گذاری در هواپیمای پان امریکن آمریکایی و مرگ ۲۷۰ نفر [بر فراز لاکربی] در سه سال پیش، بزرگ شده و انگلیس هم خواستار تحویل آنها از لیبی شده است؛ به نظر می‌رسد بنا دارند علیه لیبی اقدامی

کنند و فشار بیاورند. در گذشته ایران وسوریه هم متهم می‌شدند که با این اقدام، اتهام علیه ایران را پس گرفته‌اند.

شنبه ۲۵ آبان | ۸ جمادی‌الاول ۱۴۱۲ ۱۶ نوامبر ۱۹۹۱

ساعت نُه صبح، [آقای غلامرضا آقازاده]، وزیر نفت آمد. در مورد پیشرفت حفاری‌های گاز پارس جنوبی در خلیج فارس و پیش فروش نفت گزارش داد. گفتم در زمان جنگ ما نتوانستیم کاری در آن مخزن عظیم مشترک گاز داشته باشیم و قطر از ما جلو افتاده است؛ با اولویت باید کار استفاده از مخزن دنبال شود. آقای زنجانی، [رییس سازمان برنامه و بودجه] هم رسید و راجع به نیازهای اعتباری وزارت در سال ۱۳۷۱ صحبت شد؛ پیشنهاد بالا بردن بهای فرآورده‌ها را دادند. به آقای زنجانی توصیه کردم که اعتبارات ساخت سدها و مهار آب‌ها در پارس جنوبی را بالا ببرند.

دکتر هاشمی گلپایگانی برای دستور شورای عالی انقلاب فرهنگی آمد. از مسئولان لبنان آمدند. سیاست کمک به حل مشکل گروگان‌ها در لبنان را توضیح دادم. آقای [سیدکمال]خرازی، [نماینده دایم ایران در سازمان ملل] از نیویورک تلفن کرد و تاکید داشت که حضور صلیب سرخ را بپذیریم تا قطعنامه‌ای در سازمان ملل علیه ما تصویب نشود.

آقای [عباس]آخوندی آمد. برنامه‌های بنیاد مسکن انقلاب اسلامی و طرح ساخت ۲۵ هزار مسکن ارزان قیمت در سال و واگذاری با اجاره‌های ارزان را گفت و کمک بانک‌ها را خواست. آقای [مرتضی]محمدخان، [رییس کل گمرک] آمد و گزارش اقدامات گمرک برای کم کردن پرسنل از طریق استفاده از کامپیوتر و حذف تشریفات زاید و دست‌پاگیر را داد.

عصر تا مغرب، کارهای دفتر را انجام دادم. شب شورای عالی امنیت ملی جلسه داشت. تصمیم گرفتیم [نماینده]صلیب سرخ را بپذیریم و آمدن هواپیماهای افغانی برای پناهندگی را قبول کنیم. قرار شد در مورد زورگویی‌های آمریکا به لیبی انتقاد

کنیم. آقای [عبدالله]نوری، [وزیر کشور]، خبر از واردکردن ضربه سنگین به اشرار در شرق کشور داد.

شام را با احمدآقا، مهمان آیت‌الله خامنه‌ای بودیم. همان بحث‌های شورای عالی امنیت ملی مطرح بود. در مسیر خانه، احمدآقا از احتمال بروز مشکلاتی در مورد اصل ولایت اظهار نگرانی کرد؛ گفتم اگر [نمایندگان مجلس]خُبرگان به وظایف خود عمل کنند، چنین اتفاقی نخواهد افتاد.

سرشب آقای [احمد]وحیدی از سپاه آمد. راجع به کمک به حل مسأله لبنانی‌های زندانی در اسراییل و گروگان‌ها در لبنان مذاکره و تصمیم‌گیری شد. دکتر ولایتی، [وزیر امور خارجه] آمد و برای سفر به یونان مشورت کرد. در مورد سفر من به آفریقا مذاکره شد.

یکشنبه ۲۶ آبان | ۹ جمادی‌الاول ۱۴۱۲ ۱۷ نوامبر ۱۹۹۱

برای شرکت در مراسم فارغ‌التحصیلی خلبان‌ها، از منزل یکسره به دانشگاه هوایی رفتیم. بعد از تشریفات ورود و دیدن سان و استماع گزارش و سرود و اهدای جوایز، مراسم تحلیف انجام شد. سخنرانی کوتاهی کردم[1] و پس از گرفتن رژه، به سوی دفتر حرکت کردیم.

---

۱ - آقای هاشمی با اشاره به تمایل جمهوری اسلامی ایران، برای نهایت همکاری با همسایگان و ملت‌هایی که مایل به زندگی صلح‌آمیز هستند و بیش از حقوق خود نمی‌خواهند گفت : «با این حال ما ناچاریم برای دفاع از خود و نپذیرفتن زور و ندادن باج به باج‌گیران بین‌المللی آماده باشیم و این مهم تنها در سایه تحصیل، مطالعه، پژوهش و پیشرفت‌های علمی امکان‌پذیر است. راه ما روشن است. ما با تلاش پیگیر، تحقیق و پژوهش برای دستیابی به امکانات یک زندگی شرافتمندانه در دنیا گام برمی‌داریم. ملت و انقلاب ما داعیه‌ای جز استقلال و خداخواهی ندارد و نسبت به همسایگان مهربان است و خواهان صلح و امنیت و ثبات است و پیشرفت آرمان‌های خود را نه در سایه تهدید و ارعاب بلکه در پناه صلح و ثبات میسر می‌داند.» آقای هاشمی، تأسیس دانشگاه هوایی را گام مهمی در هموار شدن امر تحقیق و علم در نیروهای مسلح دانست و گفت : «از اینکه سهم ناچیزی در تأسیس این دانشگاه و حرکت علمی و فنی در جهت تقویت بنیه دفاعی کشور داشتم خوشحالم.» رجوع‌کنید ← کتاب «هاشمی‌رفسنجانی، سخنرانی‌های سال ۱۳۷۰»، دفتر نشر معارف انقلاب، ۱۳۹۲

مراسم فارغ التحصیلی خلبانان دانشگاه هوایی

اعطای سردوشی به دانشجویان دانشگاه هوایی

متن نطق افتتاحیه کنفرانس آنکتاد (UNCTAD) [کنفرانس تجارت و توسعه ملل‌متحد] را تصحیح کردم. آقای [عبدالله] نوری و چند نفر از استانداران آمدند. طرحی برای تمرکز زدایی و کم کردن وظایف دولت و توسعه وظایف شهرداری‌ها ارایه دادند.

عصر در جلسه هیات دولت شرکت کردم. ادامه بحث در تبصره‌های [لایحه بودجه ۱۳۷۱] در دستور است. شب مهمان رهبری بودم. دربارهٔ مسایل جاری کشور، امور اقتصادی، مسأله احضار آقای [حسین]هاشمیان به دادگاه ویژه[روحانیت]، به خاطر ملاقات با آقای منتظری، مسأله افغانستان، کنفرانس اسلامی سنگال، مسافرت من به عربستان، ملاقات‌های احتمالی در سنگال و درخواست ابوشریف[1] برای برگشت به ایران مذاکره کردیم.

دوشنبه ۲۷ آبان | ۱۰ جمادی‌الاول ۱۴۱۲ ۱۸ نوامبر ۱۹۹۱

آشیخ حسین هاشمیان تلفنی صحبت کرد. دربارهٔ دادن بیانیه و رفتن به دادگاه برای ختم ماجرا صحبت شد. جمعی از فرماندهان بسیجی سراسر کشور آمدند. آقای [علیرضا]افشار، [فرمانده بسیج مستضعفین] گزارش داد و من برایشان صحبت کردم.[2]

---

۱ - عباس آقازمانی، معروف به ابوشریف، فعال سیاسی در دهه چهل و پنجاه، عضو حزب ملل اسلامی، از موسسین و رهبران سازمان حزب‌الله و سازمان مجاهدین انقلاب اسلامی و از موسسین و اولین فرماندهان سپاه پاسداران پس از انقلاب است. ابوشریف که در دوران مبارزات قبل از انقلاب، کارنامه ای فعال از خویش رقم زده بود، در سال‌های نخست پیروزی انقلاب از چهره‌های نمادین انقلاب بود و شهرتی در خور داشت. او مدتی به عنوان سفیر ایران در پاکستان فعالیت می کرد. در سال های اخیر، از جمله علایق و عرصه های فعالیت او موضوع بیداری و وحدت اسلامی در جهت رشد و اعتلای مسلمانان و جوامع و کشورهای اسلامی بوده است.

۲ - آقای هاشمی در دیدار فرماندهان نمونه رده های مقاومت و بسیجیان نمونه سراسر کشور، به تصویر نورانی و ملکوتی بسیج در ذهن مردم اشاره کرد و با تاکید بر تقویت بنیه معنوی بسیج ، بر حضور دایمی بسیجیان در عرصه ها و صحنه های مختلف کشور تاکید کرد و گفت: «مشکلات موجود نباید ما را از عملی شدن برنامه های اجتماعی، فرهنگی اخلاقی بسیج بازدارد و در عین حال عزیزان بسیجی باید بیشتر علاقه نشان دهند و دلسرد نشوند، زیرا ما در ↲

آقایان [محسن] نوربخش، [مسعود روغنی]زنجانی، [عطاءالله]مهاجرانی و [سیدمنصور]رضوی آمدند. راجع به اختلاف در حدود اختیارات ذیحسابی‌ها و سازمان‌های مربوطه مذاکره شد؛ در قانون، تداخل وظایف وجود دارد. به جای درستی نرسیدیم.

آقای زنگنه، [وزیر نیرو] و معاونان آمدند. توضیحاتی در مورد سد کارون ۳ و کارون جریانی و شرح مناقصه و طرح‌های شرکت کنندگان دادند و برای انتخاب پیمانکار مشورت کردند؛ به نظر خودشان واگذار کردم. عصر تا ساعت هفت و نیم در دفترم کارها را انجام دادم.

ظهر و عصر، آقایان [مهدی]کروبی، [حسین]هاشمیان و [محمدی]ری‌شهری، دربارهٔ حضور آقای هاشمیان در دادگاه، تلفنی صحبت کردند. قرار شد فردا مسأله، به گونه‌ای ختم شود.

امشب در خبرها آمده که تری‌ویت، گروگان انگلیسی و [توماس ساترلند]، یک گروگان آمریکایی در لبنان آزاد شده‌اند.

سه‌شنبه ۲۸ آبان | ۱۱ جمادی‌الاول ۱۴۱۲ ۱۹ نوامبر ۱۹۹۱

تا ساعت نُه و نیم صبح در منزل ماندم و سپس برای شرکت در کنفرانس آنکتاد، همراه خانواده به محل [سالن همایش های]صداوسیما رفتیم. در آنجا آقای [عبدالحسین]وهاجی توضیحات داد و سپس هیأت رییسه برای استقبال از من به اتاق آمدند و با هم به سالن اجلاس رفتیم.

وزیر کوبایی، رییس سابق آنکتاد، خیرمقدم گفت و من سخنرانی افتتاحیه را انجام دادم[1]؛ برخلاف عادت، از روی نوشته خواندم؛ برایم مشکل بود، ولی روی هم رفته،

دوره‌ای زندگی می کنیم که طبیعتاً دارای هیجان های دوران دفاع مقدس نیست.» رجوع کنید ← کتاب «هاشمی‌رفسنجانی، سخنرانی‌های سال ۱۳۷۰»، دفتر نشر معارف انقلاب، ۱۳۹۲

۱ - متن کامل این سخنرانی در بخش ضمایم همین کتاب چاپ شده است. در بخشی از سخنرانی آمده است: « مطرح شدن نظم نوین جهانی و سعی در پیاده کردن آن، توجه جدی کشورهای در حال توسعه را اقتضا می کند. نظم نوین

مطمئن‌تر از سخنرانی بدون نوشته است که در اینگونه اجتماعات ایراد می‌شود.

سپس بیست دقیقه‌ای نشستم و به سخنان دبیر اجلاس و رییس گوش دادم. برای بدرقه من تنفس دادند. از قسمت‌های مختلف سالن‌ها بازدید کردم. خیلی خوب و مجهز و جالب است. سپس از محل سالن‌های کنفرانس در دست ساختمان، در زیرزمین همین ساختمان بازدید کردم؛ هنوز خیلی کار دارد.

ظهر به دفترم رسیدم. نماز و کارهای دفتر و ناهار و استراحت انجام شد. عصر عفت و محسن آمدند. عفت که به بازار رفته بود، از فراوانی اجناس و شلوغی بازار گفت. محسن گزارش تحقیقات بازرسی برای حل مشکل سیمان را آورد.

یکی از اعضای دادستانی انقلاب آمد. از خط‌بازی در وزارت اطلاعات توسط بعضی از عناصر گفت. آقای [عبدالله] نظری از علمای مازندران آمد. اظهار وفاداری و علاقه‌مندی به دولت کرد و در جهت اصلاح امور و تعدیل در وزارت کشور پیشنهاد داد.

شب شورای عالی انقلاب فرهنگی جلسه داشت. در این جلسه آیین نامه تشکل‌های اسلامی در دانشگاه‌ها تکمیل شد و بحث دربارهٔ انتقال دانشگاه تهران به خارج از شهر ناتمام ماند و [انتصاب]رییس دانشگاه تربیت مدرس به تصویب رسید.

جهانی باید نویدبخش پایان واقعی جنگ سرد، کاهش رقابت‌های تسلیحاتی، خلع سلاح جهانی، همکاری‌های واقعی شمال و جنوب، قطع روند غارت و استعمار ملل عقب نگه‌داشته شده، توجه به‌ارزش‌های فرهنگی و اجتماعی کشورها و کاهش فاصله فزاینده بین کشورهای صنعتی و در حال توسعه باشد و موجبات رشد و توسعه اقتصادی- اجتماعی و سیاسی کشورهای در حال توسعه را فراهم آورد و سبب ارتقاء موقعیت آنها در عرصه اقتصاد جهانی گردد و مشوق تلاش بیشتر آنها برای دستیابی به توسعه اقتصادی - اجتماعی- صلح و امنیت جهانی باشد. موفقیت نظام نوین جهانی در گرو تضمین توسعه اجتماعی و سیاسی - اقتصادی کشورهای در حال توسعه است. این نظم باید براساس منشور ملل متحد و اصول عدالت، صلح‌دوستی، برابری، احترام متقابل، استقلال و تمامیت ارضی کشورها و امنیت آنها استوار باشد. آنکتاد و هسته اصلی و متحد آن یعنی گروه ۷۷ می‌تواند به‌عنوان مجمعی مفید و مؤثر برای انجام مذاکرات شمال - جنوب باقی بمانند و در همین راستا تقویت گردند. همکاری همه جانبه، انعطاف پذیری و قابلیت انطباق سازمانی و محتوایی انکتاد در سازگاری و پاسخ‌دهی به‌تحولات اخیر سیاسی - اقتصادی جهان بسیار ضروری به‌نظر می‌رسد. لازمه این امر رسیدن به یک درک و برداشت واحد از مسایل و آثار و تبعات اقتصاد جهانی و تلاش در پیدا کردن راه حل‌های اجرایی مشخص می‌باشد که امیدوارم این اجلاس به‌خوبی از عهده این مهم برآید.»

سخنرانی در مراسم افتتاحیه کنفرانس تجارت و توسعه ملل متحد (آنکتاد)

رئیس کل

شماره: ۲۶۲۰۶ / ق
تاریخ: ۷۰/۸/۲۶

بسمه تعالی

حضرت حجت الاسلام والمسلمین
جناب آقای هاشمی رفسنجانی
ریاست محترم جمهوری اسلامی ایران

سلام علیکم

بپیوست گزارش هفتگی خریدهای روزانه وضع برخی از کالاهای خوراکی در سطح خرده فروشی در تهران در هفته منتهی به ۱۳۷۰/۸/۲۴ را جهت ملاحظه آنجناب ایفاد میدارد.

سید محمد حسین عادلی

به استحضار مقام معظم رهبری برسد . به طوری که ملاحظه می فرمایند در مدت یک سال آرامش مناسبی در وضع قیمت های کالا های مصرفی دیده می شود که نشان ثبات وضع اقتصادی است.با توجه به رشد مزدها و دریافت حقوق بگیران قابل تحسین است و نرخ های میدان ها جالب تر است .

ارسال گزارش بانک مرکزی در خصوص قیمت هفتگی کالا های خوراکی جهت استحضار مقام معظم رهبری

سرشام دکتر ولایتی، گزارش سفر به یونان را داد و گفت لیبی از ایران به خاطر کمک به آزادی گروگان‌های غربی، بدون استفاده از آن، برای کم کردن فشار بر لیبی، گله دارد. دربارهٔ سفر به سودان و عربستان سعودی مشورت کرد.

چهارشنبه ۲۹ آبان | ۱۲ جمادی‌الاول ۱۴۱۲ ۲۰ نوامبر ۱۹۹۱

ساعت هفت و نیم به دفترم رسیدم. تا ساعت نُه صبح کارها انجام شد. آقای [حمید]میرزاده آمد و نیازهای اعتباری دانشگاه‌ها و بازسازی را توضیح داد. آقای جلیل بشارتی، [رییس دفتر مناطق محروم ریاست جمهوری]، برای امور عمرانی نقاط محروم آمد.

آقایان [عبدالله]نوری و [محسن]نوربخش آمدند؛ از قاچاق کالا از جزیره قشم به داخل کشور شکایت داشتند. قرار شد محدودیت برقرار شود و فکری برای نیازهای مالی جزیره بشود. شورای عالی اداری جلسه داشت. از دانشگاه‌ها خواسته‌شد که برای اصلاح مقررات دست و پاگیر اقدام کنند.

ظهر در حسینیه امام خمینی از نمایشگاه قالی‌های بسیار نفیس بازدید کردم. عصر در جلسه هیات دولت شرکت کردم؛ تبصره‌های بودجه سال ۱۳۷۱ در دستور است.

پنج‌شنبه ۳۰ آبان | ۱۳ جمادی‌الاول ۱۴۱۲ ۲۱ نوامبر ۱۹۹۱

هنگام حرکت از منزل، عموزاده آشیخ محمد هاشمیان رسید که قرار شد شب بیاید. من به دفترم رفتم؛ بعداً احمدآقا هم به ایشان ملحق شده و در منزل با عفت دربارهٔ مساله اخیر آشیخ حسین صحبت کرده بودند. عفت تعجب دارد از اینکه برای اولین بار بعد از حدود ده سال همسایگی، احمدآقا با کادو به دیدن او آمده است.

تا ساعت نُه صبح کارها را انجام دادم. شورای گسترش و تقویت زبان و ادبیات فارسی آمدند. گزارش وضع، در داخل و خارج را دادند و نیازها را گفتند. برنامه آنها را تأیید کردم و قول کمک دادم. قرار شد برای حضور بیشتر در مصر که

متقاضیان زیادی برای زبان فارسی دارد، فکری بشود.

آقای [محمدرضا]باقری، سفیرمان در ترکیه آمد. مساله کشتی توقیف شده در ترکیه و وضع نابسامان حاکمیت فعلی در آنجا را به هم مربوط می‌داند. پیام تلخی برای [تورگوت] اوزال، [نخست وزیر ترکیه] فرستادم.

آقای [جواد]منصوری، سفیرمان در پاکستان آمد. وضع پاکستان و علاقه آنها به توسعه همکاری با ما را گفت و مشورت نمود. خواستار دادن اطلاعات بیشتر به سفیران شد. در مورد درخواست ابوشریف به برای بازگشت به ایران صحبت کردیم؛ بنا شد بیشتر بررسی شود.

[آقای محمدحسن قدیری ابیانه]، سفیر جدیدمان در استرالیا، برای خداحافظی و مشورت آمد. از فعال بودن بهایی‌ها در استرالیا گفت و زمینه‌های همکاری را توضیح داد. دربارهٔ مهدی توصیه‌هایی نمودم. آقای [حسین]صادقی، سفیرمان در کویت آمد. وضع آنجا را گفت و از مراجعت اکثریت نزدیک به تمام ایرانیان مقیم کویت به کویت و از برگشت حکومت متواری گزارش داد. دربارهٔ ملاقات آقای مُهری با مقامات کویتی پرسید؛ موافقت کردم.

تا غروب کارها را انجام دادم و به خانه آمدم.آقای [محمود]واعظی، تلفنی مسایل گروگان‌ها، پیام تشکر نخست وزیر انگلیس و مساله بالا بردن سطح روابط و سفر آقای ولایتی به شوروی را گفت. شب آقای [شیخ محمد]هاشمیان، میهمان‌مان بود. از اقدام آشیخ حسین در ارتباط با آقای منتظری اظهار ناراحتی می‌نمود.

آذر ۱۳۷۰

جمعه ۱ آذر | ۱۴ جمادی‌الاول ۱۴۱۲ ۲۲ نوامبر ۱۹۹۱

امروز در خانه بودم. دیشب باران خفیفی بارید؛ امسال بارندگی در تهران کم است. با آشیخ محمد صبحانه خوردیم؛ شب مانده بودند. مقداری از وقت به خواندن گزارش‌ها و مقداری به پیاده‌روی و ورزش و استراحت گذشت.

آقای محسن رضایی، [فرمانده سپاه پاسداران] آمد. دربارهٔ سیاست‌ها و احتمال خطرها پرسید و از تلاش‌های سپاه در امر سازندگی گفت. ظهر محسن آمد و گزارش کار در نوق و کشکوییه[رفسنجان] را داد. پیش‌نویس نطق [اجلاس سران سازمان کنفرانس اسلامی] سنگال را خواندم.

عصر دکتر [سیف الله]وحید[دستجردی] آمد. از خدمات هلال‌احمر گفت. چادرهایی برای مردم بهبهان داده است؛ این منطقه اخیراً گرفتار زلزله‌های پی‌درپی و خفیف شده و هنوز ادامه دارد.

شب خانم دکتر [شهلا]حبیبی آمد. گزارش آمادگی برای سمینار زنان را داد و برای حُسن برگزاری و اجرای تصمیمات استمداد کرد.

شنبه ۲ آذر | ۱۵ جمادی‌الاول ۱۴۱۲ ۲۳ نوامبر ۱۹۹۱

ساعت هشت به دفتر رسیدم. ساعت نُه صبح، ملاقات‌ها مطابق معمول شروع شد. جلسه شورای تعیین الگوی مصرف داشتیم. گزارش جلسات فرعی را دادند. در مورد الگوی مسکن، پیشنهاد مشخصی آورده بودند و موارد دیگر لباس و غذا و دارو و حمل و نقل را در دست بررسی دارند. تصویب کردیم که [الگوی مسکن] برای تهران ۷۵ متر و برای شهرستان‌ها ۱۰۰ متر با اولویت حمایت دولت و آزاد بودن برای عموم باشد.

دکتر [محمدعلی]نجفی، [وزیر آموزش و پرورش] آمد و نیازها و کمبودهای آموزش و پرورش را گفت. وزیر تجارت کوبا آمد و نامه آقای فیدل‌کاسترو را آورد. خواستار فروش نفت، در مقابل خرید شکر شد و مشکلات‌شان را به خاطر

شرایط جدید شوروی و بلوک شرق توضیح داد. آقای [محمود]واعظی، [معاون وزیر امورخارجه] آمد. راجع به موضوع کمک به آزادی گروگان‌ها [در لبنان] صحبت شد.

عصر تا ساعت شش کارها را انجام دادم. پیش نویس سخنرانی در اجلاس سران کنفرانس اسلامی را اصلاح کردم. شب شورای عالی امنیت ملی جلسه داشت. دربارهٔ افغانستان، ترکیه و دبیرکلی [سازمان ملل] پطروس غالی[1] بحث شد.

ساعت نُه شب به خانه آمدم. فائزه آمد و برای مذاکره احتمالی با رییس‌جمهور آذربایجان شوروی مشورت کرد؛ فردا عازم باکو است.

یکشنبه ۳ آذر | ۱۶ جمادی‌الاول ۱۴۱۲ ۲۴ نوامبر ۱۹۹۱

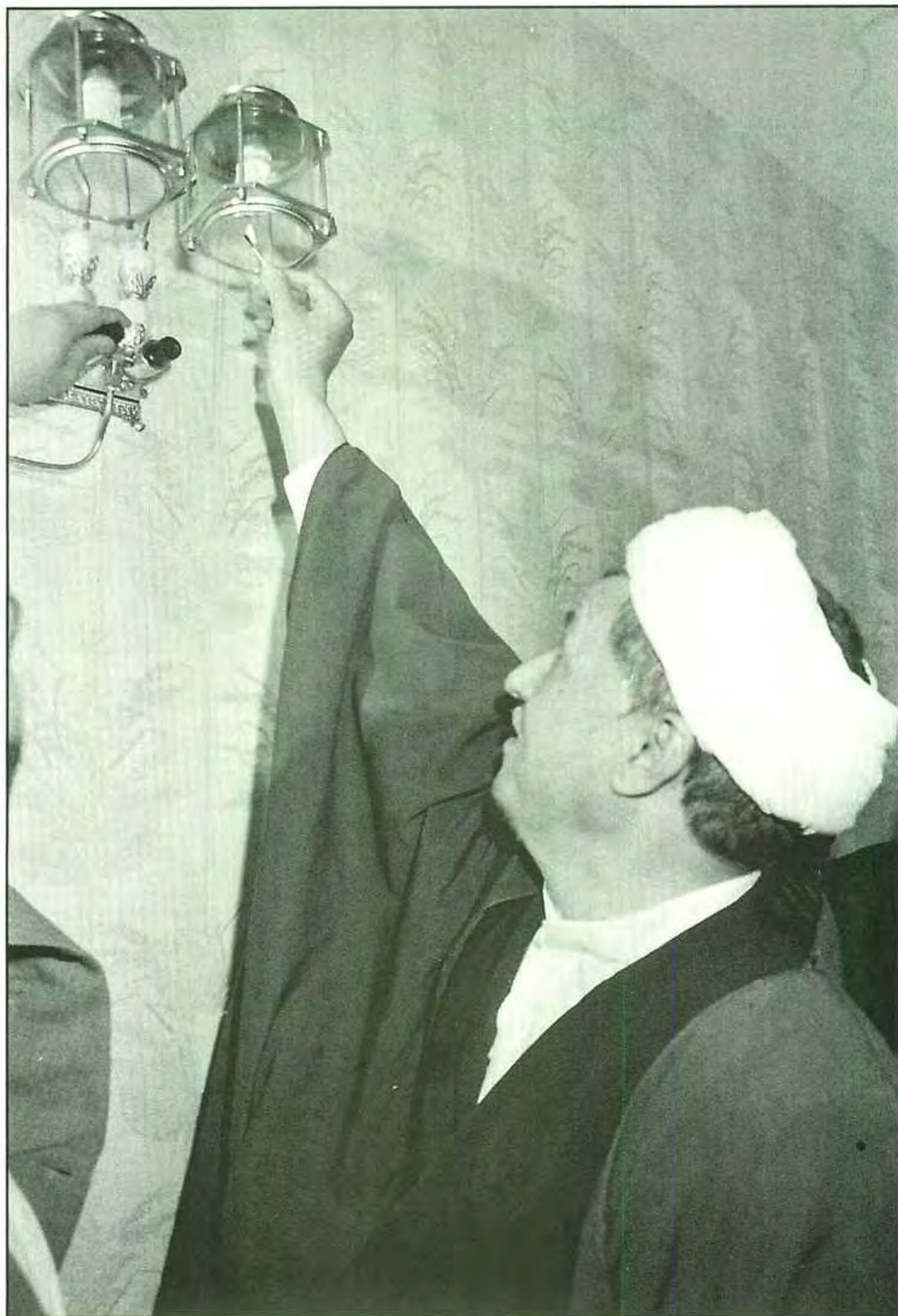
با هلی کوپتر از سعدآباد به سوی کرج پرواز کردیم. فرماندار و نماینده کرج هم بودند. در راه توضیحات دادند. اطراف کرج دور زدیم و نقاط مهم شهر و اطراف را معرفی کردند. شهرک‌های بزرگ فردیس، مهرشهر، اسلامشهر، عظیمیه و حصارک توجهم را جلب کرد. پارکینگ عظیم ماشین‌آلات سپاه در جنوب کرج، به نظر خیلی بزرگ و مسرفانه آمد.

در حیاط نوساز فرمانداری فرود آمدیم. استقبال رسمی انجام شد. سپس در شورای اداری در همان فرمانداری شرکت کردم. فرماندار توضیحات داد و تابلوی روشنی از وضع شهرستان کرج ترسیم کرد و برای رفع مشکلات کمک خواست.

حدود یک و نیم میلیون جمعیت دارد که با رشد ۱۱ درصدی بعد از انقلاب تاکنون، دچار عقب ماندگی در امور زیربنایی مثل آب، برق، آموزش، بهداشت و... و همچنین مشکل اسلامشهر و سازمان ناقص اداری شهر است.

---

۱ - پطرس غالی، دیپلمات مصری است که ششمین دبیرکل سازمان ملل متحد از سال ۱۹۹۲ تا ۱۹۹۷ بود. وی از خانواده‌ای قبطی و ارمنی است. پدربزرگ او «پطرس پاشا غالی» از ۱۹۰۸ تا ۱۹۱۰ نخست‌وزیر مصر بود.

افتتاح نمادین پروژه گازرسانی به شهرستان کرج

سخنرانی در اجتماع پرشور بسیجیان کرج

سخنرانی در مراسم افتتاح پروژه گازرسانی شهرستان کرج

حضور در منزل خانواده سه شهید در کرج

سپس در جلسه توضیحات برنامه گازرسانی به شهر، در همان فرمانداری شرکت کردیم.[۱] پروژه گازرسانی به حدود دویست هزار خانواده که ۱۵ هزار آن امروز آماده شده است. از آنجا به میدان بزرگ شهر رفتیم. مشعل گاز را روشن کردم. مردم اجتماع عظیمی در دور میدان داشتند. یک دور اطراف میدان، پیاده از جلوی مردم عبور کردم؛ خیلی پرشور، ابراز احساسات نمودند.

به خانه آقای پناهی رفتیم؛ خانواده‌ای که سه شهید[=اکبر، سعید و مسعود پناهی] داده است. با فرزندان دیگرش جمع شدند. مادر شهدا، سخنران، هنرمند و شاعره توانایی است. یکی از اشعارش را برایمان خواند؛[۲] تشویق‌اش کردیم. گاز خانه آنها را که به هزینه شرکت گاز انجام شده است، روشن کردم و هدیه‌ای دادم.

از آنجا به محل سپاه رفتم و در اجتماع پرشور مردم و نیروهای بسیج شرکت کردم. استقبال و تشریفات نظامی و سرود و خیرمقدم امام جمعه و گزارش فرمانده ناحیه بسیج انجام شد. سخنرانی کوتاهی کردم.[۳] به تهران برگشتیم. ساعت دوازده و

---

۱ - آقای هاشمی، در این جلسه با یادآوری زیان‌هایی که کشور از ناحیه تأخیر و ناهماهنگی در اجرای پروژه‌های بزرگ متحمل می‌شود، نقش مدیران موفق را در هماهنگ کردن مصارف عمرانی بسیار مهم دانست. ایشان با اشاره به تأثیری که گاز در ده سال آینده در کشور دارد، اظهار امیدواری کرد در برنامه‌های اول و دوم، تمامی نقاط کشور که امکان انتقال گاز به‌آنها وجود دارد، از گاز بهره‌مند شود و زندگی مردم به‌طور محسوسی تغییر کند. رییس‌جمهور تأکید کرد چنانچه به‌جای استفاده از نفت و دیگر سوخت‌ها به‌مصرف ۳۰ میلیارد متر مکعب گاز برسیم، حدود ۷ میلیارد دلار صرفه‌جویی ارزی کرده‌ایم که می‌تواند یک کشور را اداره کند. آقای هاشمی از توسعه شبکه گازرسانی که رفاه و آسایش مردم را به‌دنبال داشته باشد، به‌عنوان یکی از افتخارات جمهوری اسلامی یاد کرد و گفت: «کشور ما فقیر نیست و نباید به جهان سوم تعلق داشته باشد. ما می‌توانیم ایران را به یک کشور مرفه و الگو تبدیل کنیم که حتی قادر باشد به‌کشورهای اسلامی و فقیر کمک کند. باید تدبیر ما این باشد که از درآمدهای منطقه برای از بین بردن فاصله این نیازها و امکانات استفاده شود.» رجوع کنید ← کتاب «هاشمی‌رفسنجانی، سخنرانی‌های سال ۱۳۷۰»، دفتر نشر معارف انقلاب، ۱۳۹۲

۲ - این شعر در بخش ضمایم کتاب چاپ شده است.

۳ - آقای هاشمی در جمع ۳۳ گردان از بسیجیان این شهر در پادگان شهید شرع‌پسند حضور یافت و مورد استقبال گرم بسیجیان قرار گرفت. ایشان در سخنانی ضمن ابراز خرسندی از حضور در جمع اهالی کرج اظهار داشت: «اکنون چند سال است که ایام پرشور اعزام بسیجیان به‌جبهه‌ها گذشته و ما همچنان شاهد آنیم که بسیجیان در صحنه‌های مختلف حضور فعال دارند و ما توانسته‌ایم با اتکا به ارتش بیست میلیونی دوران بسیار سخت و مشکل هشت ساله جبهه‌های ☜

نیم به دفترم رسیدم.

تا ساعت چهار بعد از ظهر، نماز و ناهار و استراحت انجام شد. دکتر ولایتی [وزیر امور خارجه]، برای گزارش سفر اتریش و مشورت و خداحافظی برای سفر ده روزه به شوروی و جمهوری‌ها[ی مسلمان نشین] آمد.

در جلسه هیات دولت شرکت نمودم. تبصره‌های بودجه سال آینده در دستور است. بعد از نماز مغرب و عشا، جلسه را به دکتر حبیبی سپردم و به منزل رهبری رفتم. گزارش سفر کرج را دادم . درخواست رسیدگی ایشان به پارکینگ ماشین‌آلات سپاه در کرج و انبارهای خالی آنها هم مطرح شد.

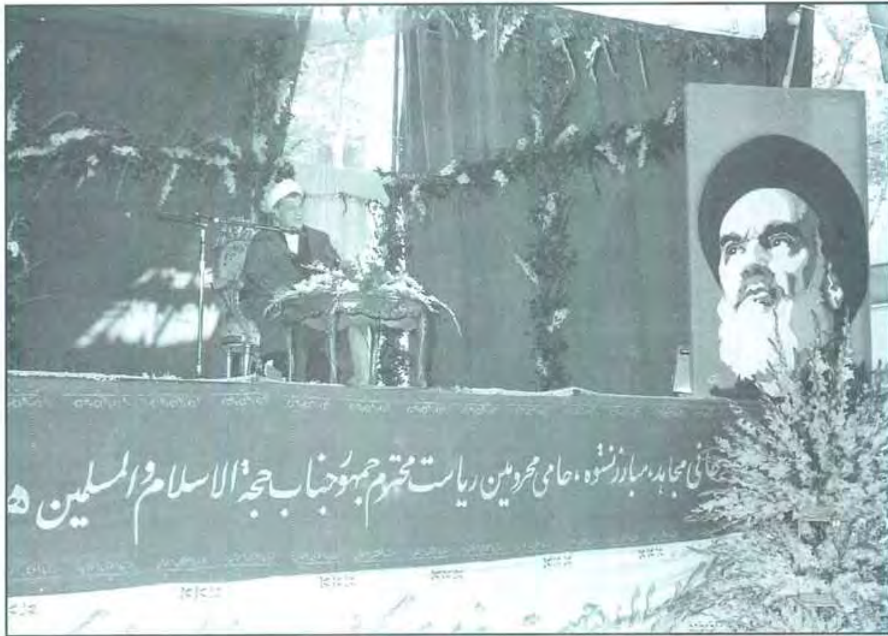
در خصوص مسایل جاری دادگاه ویژه[روحانیت] و احضار آقایان [حسین]هاشمیان و [مرتضی]الویری مذاکره کردیم که قرار شد از احضار آقای الویری خودداری شود، چون روحانی نیست. دربارهٔ مسایل سفر من به سنگال، سخنرانی و ملاقات در آنجا و ادامه سفر و موضوعات مورد بحث دیگر مذاکره شد. ساعت نُه شب به خانه رسیدم. عفت نبود و یاسر تنها بود.

دوشنبه ۴ آذر | ۱۷ جمادی‌الاول ۱۴۱۲ ۲۵ نوامبر ۱۹۹۱

از منزل برای بازدید از دانشکده علوم پزشکی دانشگاه آزاد اسلامی در [محله] زرگنده [در شمال تهران]رفتیم. مراسم افتتاح ساختمان جدید با زیربنای هجده هزار-مترمربع و زمین بیست هزار مترمربع است. از آزمایشگاه‌ها و کلاس‌ها و سالن تشریح بازدید کردم و با اساتید و دانشجویان و مدیران مذاکره شد.

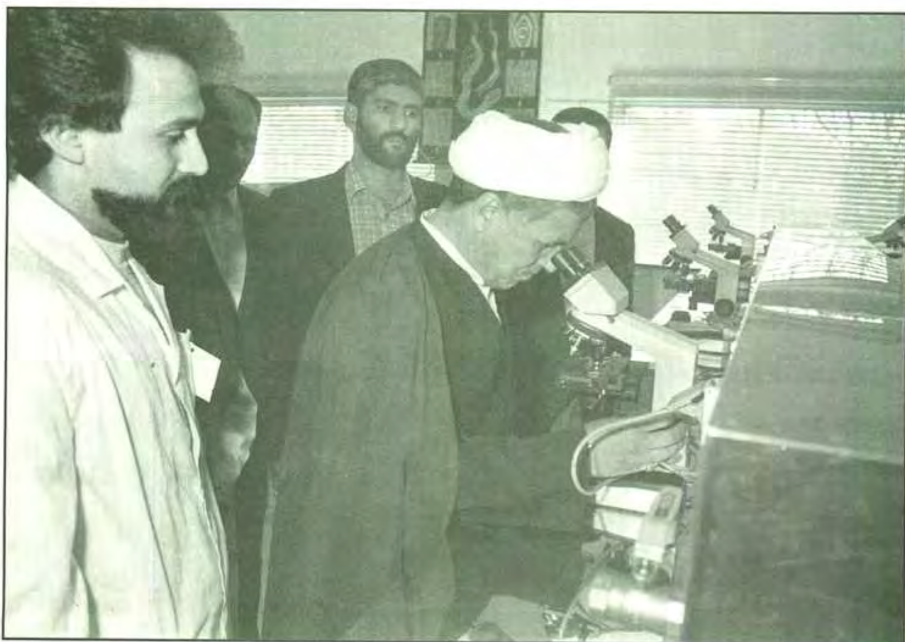
فیلم مصاحبه با دانشجویان که خواست‌هایشان را مطرح کرده بودند، دیدم. مجموعاً همه از عملکرد دانشگاه ابراز رضایت نمودند. در پایان، در اجتماع اساتید و

مقدس را با کمال قدرت و سرافرازی پشت سر بگذاریم. بسیجیان شهرستان کرج افتخارات زیادی در طول دفاع مقدس به‌نام خود به ثبت رسانده‌اند و لشکر همیشه پیروز ۱۰ سیدالشهدا، همیشه صف‌شکن جبهه‌ها بوده و گره‌های کور را گشوده است.» رجوع کنید ← کتاب «هاشمی‌رفسنجانی، سخنرانی‌های سال ۱۳۷۰»، دفتر نشر معارف انقلاب، ۱۳۹۲

سخنرانی در مراسم افتتاح دانشکده پزشکی دانشگاه آزاد اسلامی در محله زرگنده تهران

بازدید از بخش های مختلف دانشکده پزشکی دانشگاه آزاد اسلامی

دانشجویان شرکت کردیم. بعد از اجرای سرود و ارایه گزارش، من صحبت کردم.[1]

ساعت یازده به دفترم رسیدم و تا عصر کارها را انجام دادم. سر شب آقای [محمدحسن]اختری، [سفیر ایران در سوریه] آمد و در مورد بعضی‌ها که در مساله آزادی گروگان‌ها مخالفت می‌کنند، نظر خواهی کرد. در مورد آمدن [عبدالحلیم]خدام، [معاون رییس جمهور سوریه] به ایران پرسید؛ موافقت کردم.

سه‌شنبه ۵ آذر | ۱۸ جمادی‌الاول ۱۴۱۲ ۲۶ نوامبر ۱۹۹۱

آقای [عباسعلی]وکیلی، [رییس ستاد رسیدگی به امور آزادگان] آمد. گزارش امور آزادگان را داد و برای تهیه زمین مسکن آزادگان اعتبار زیادی خواست و برای ستاد اتومبیل تقاضا کرد.

آقای [اصغر]ابراهیمی، مدیرعامل شرکت متروی تهران آمد و گزارش پیشرفت کار مترو را داد. مدعی است خط میرداماد به قورخانه[= میدان امام خمینی(ره)] و از قورخانه به غرب تهران تونل تمام شده و خط دوم تا آخر سال تمام می‌شود. مشغول ریل گذاری و ساخت ایستگاه‌ها هستند. نتیجه پیشنهادهای مناقصه را آورد؛ در مجموع شوروی از همه ارزان‌تر است و چین هنوز معلوم نیست. گفت چین معمولاً قول می‌دهد و عمل نمی‌کند. باور کردنی نیست که تمام شود. برای نیازهای ریالی و

---

۱ - در بخشی از این سخنرانی آمده است: «با تاسیس دانشگاه آزاد اسلامی، بخش عظیمی از نیروهای عاطل جامعه وارد آن شدند و هم اکنون ۳۰۰ هزار جوان مشغول به تحصیل هستند و خوشبختانه این نگرانی که ممکن است به خاطر کمبود کادر علمی با اُفت تحصیلی مواجه شویم، بی مورد است. آرزوی ما این است که دانشجویان با مشکلات مالی کمتر، ادامه تحصیل دهند. اگر امکان داشت که همه در شرایط مساوی تحصیل کنند ایده آل بود، اما فعلاً ممکن نیست. من از فارغ التحصیلان دانشگاه آزاد اسلامی می خواهم لیاقت و شایستگی خود را در مرحله کار عملی و خدمت به جامعه نشان دهند تا جایگاه‌شان در جامعه مستحکم شود. سعی کنید اسم اسلام که به دانشگاه آزاد نورانیت داده، همواره پابرجا باشد و جامعه شاهد نورافشانی جوانان مومن و تحصیلکرده باشد. امیدوارم این نهال برومند با رشد خود، شاخه های پربارش را به همه جا بکشاند و جامعه از ثمرات آن بهره مند شود.» رجوع کنید ← کتاب «هاشمی‌رفسنجانی، سخنرانی‌های سال ۱۳۷۰»، دفتر نشر معارف انقلاب، ۱۳۹۲

همچنین برای ساخت تونل زیر علم‌کوه، برای استفاده از معدن سنگ کلاردشت استمداد کرد.

آقای [سید منصور]رضوی برای مسایل خانوادگی آمد. محسن[هاشمی، رییس دفتر بازرسی رییس‌جمهور]، برای گزارش بازرسی از شرکت راه‌آهن و سئوال درباره سفر به آلمان آمد.

ظهر عفت و خانم مطهری، ناهار در نهاد بودند. عصر جمعی از نمایندگان استان فارس و مسئولان این استان در تهران آمدند و برای تسریع در اجرای طرح‌های عمرانی استان استمداد کردند.

شب شورای مرکزی جامعه روحانیت مبارز جلسه داشت. دربارهٔ انتخابات مجلس و جلسه مشترک با روحانیون مبارز مذاکره شد. دکتر جزایری آمد و برای قبول کمک خیامی[= صاحب کارخانه ایران ناسیونال، قبل از پیروزی انقلاب اسلامی]، برای تکمیل بیمارستانی که قبل از انقلاب در مشهد ساخته شده و ناتمام مانده است، مشورت کرد؛ موافقت کردم.

چهارشنبه ۶ آذر | ۱۹ جمادی‌الاول ۱۴۱۲ | ۲۷ نوامبر ۱۹۹۱

آقای فقیهی، نماینده رهبری در حفاظت سپاه آمد و در مورد بعضی از محافظان نظرخواهی کرد. آقای [محسن]رفیق‌دوست، [رییس بنیاد مستضعفان] آمد. گزارشی از کار بنیاد مستضعفان داد و برای اقداماتش در آفریقا برای سرمایه‌گذاری و ایجاد سردخانه و مراکز تجاری استمداد کرد و برنامه کار ایجاد صنایع تبدیلی را گفت.

آقای [سیداحمد]زرگر، دادستان ویژه [مبارزه با قاچاق] مواد مخدر و مبارزه با فساد، گزارش وضع حجاب زنان در ادارات را داد. مدعی است با اعزام بازرس‌ها و جلب جمعی به دادستانی، وضع بهتر شده است؛ برای ادامه کار اجازه خواست. توصیه به عدم سخت‌گیری و برخورد معتدل کردم و گفتم بهتر است سیاست اقناع را داشته باشیم، نه اجبار؛ مگر در موارد خاص.

دکتر [محمدعلی]هادی آمد. از سیاست وزارت امورخارجه در مورد کشورهای

جنوب خلیج فارس، به خاطر اعزام افراد زیاد و اظهارات ضعیف مسئولان و تأسیس نمایندگی مستقل در جده برای سازمان کنفرانس اسلامی انتقاد داشت و گفت اگر چنان باشد، حاضر نیست مسئولیت سفارت در عربستان سعودی را بپذیرد.

رییس مجلس لیبی آمد؛ از فشار آمریکا در مساله سقوط هواپیمای پان‌امریکن[1] که دو نفر لیبیایی را به دادگاه احضار کرده اند و تهدید می کنند، اظهار نگرانی کرد؛ حسابی ترسیده‌اند. قبول دارند که به دادگاه بین‌المللی بروند. عصر هیات دولت جلسه داشت. تبصره‌های لایحه بودجه ۱۳۷۱ تمام شد. شب در دفترم ماندم

پنج‌شنبه ۷ آذر | ۲۰ جمادی‌الاول ۱۴۱۲ ۲۸ نوامبر ۱۹۹۱

ساعت چهار و نیم صبح بیدار شدم و دیگر نخوابیدم. در اخبار، فشار آمریکا بر اسراییل و همسایه‌هایش برای شروع مذاکرات در آمریکا و فشار آمریکا و فرانسه و انگلیس بر لیبی برای مساله سقوط هواپیما مهم‌اند.

تا ساعت نُه صبح کارها انجام شد. تیمسار [علی]شمخانی و فرماندهان نیروی دریایی به مناسبت هفتم‌آذر، روز نیروی دریایی آمدند؛ گزارش دادند و من صحبت کردم.[2] آقای شمخانی در مذاکره خصوصی، از عدم همکاری ستاد مشترک ارتش

---

۱ - هواپیمای بوئینگ ۷۴۷ شرکت هواپیمایی «پان آمریکن» در ۲۱ دسامبر ۱۹۸۸ از لندن به مقصد نیویورک در پرواز بود که بر فراز آسمان شهر لاکربی اسکاتلند منفجر شد. در این حادثه کلیه ۲۵۹ سرنشینان هواپیما و همچنین ۱۱ نفر در شهر لاکربی کشته شدند. دولت های آمریکا و بریتانیا، لیبی را مسئول بمب‌گذاری در این هواپیما معرفی کردند که به وضع تحریم های بین المللی علیه لیبی منجر شد. در سال ۲۰۰۳ دولت لیبی رسماً مسوولیت بمب گذاری در یک هواپیمای مسافربری شرکت پان امریکن در سال ۱۹۸۸ را قبول کرد. در سال ۲۰۰۷ یک کمیته تحقیق قضایی در بریتانیا به فردی که نوزده سال پیش به جرم انفجار هواپیمای مسافربری آمریکایی بر فراز شهر لاکربی در جنوب اسکاتلند زندانی شده بود، اجازه داد بار دیگر اعاده دادرسی کند. عبدالباسط مقراحی، اهل لیبی، به جرم کشتن ۲۷۰ نفر، به حبس ابد محکوم شد.

۲ - آقای هاشمی در این دیدار با اظهار خرسندی از اینکه نیروی دریایی ارتش و سپاه از آزمایش همکاری مشترک خود با فرماندهی واحد سربلند بیرون آمده‌اند، این مسأله را مایه اطمینان خاطر دانست. رییس‌جمهور با ابراز خوشحالی از فعال بودن طرح‌های عمرانی در نیروی دریایی و تلاش آنها برای جبران عقب‌ماندگی‌ها، همگام با دیگر

و از مانع‌تراشی در راه شرکت نیروهای مسلح در بازسازی گفت.

مجمع تشخیص مصلحت نظام جلسه داشت. طرح حمایت ایثارگران دردستور بود که ناتمام ماند و بنا شد کارشناسی بیشتری شود. قانون مجازات‌های اسلامی که در اثر اختلاف شورای نگهبان و مجلس به مجمع ارجاع شده، به نفع نظر مجلس تصویب شد.

دکتر [حسن]روحانی آمد. تذکراتی برای نطق من در [اجلاس سران سازمان کنفرانس اسلامی]سنگال داد. آقای [محمد]مؤمن، از من خواست که برای حل مساله آقای منتظری دخالت کنم.

عصر تا سرشب کارها را انجام دادم و به خانه آمدم. فائزه و بچه‌هایش برای پذیرایی آمده بودند. به آقای [عبدالله]نوری تذکر دادم که به مساله اعتصاب بعضی از معلمان ارومیه رسیدگی کنند. گفت دست شاهدوست‌ها[= سلطنت‌طلب‌ها] در آن دیده شده است.

آخر شب اطلاع دادند که در رودبار، زلزله‌ای با قدرت ۵/۵ درجه در مقیاس ریشتر رخ داده است. کوه‌ها ریزش کرده، راه بسته شده، گاز نشت کرده و برق قطع شده است. یاسر هم از بندر انزلی تلفن کرد و گفت درآنجا هم زلزله رخ داده است.

بخش‌های کشور گفت : «طبیعتاً نیروهای مسلح به عنوان نوک پیکان دفاعی و حافظ جان و مال و آب و خاک کشور، موظف‌اند نسبت به جبران عقب‌ماندگی‌ها و مشارکت در صحنه بازسازی فعال باشند. قانون اساسی و مسایل اسلامی و انسانی ایجاب می‌کند که مردم از امکانات نیرو در بازسازی بهره‌مند شوند، زیرا راکد بودن امکانات باعث فرسوده شدن آنها می‌شود. ما وظیفه پشتیبانی از شما را ادامه می‌دهیم و به‌ارزش حضور شما در جامعه آگاه هستیم. اگر نیروهای مسلح این اعتقاد را در مردم بوجود آورند که در جنگ و صلح مشکل‌گشا هستند، بر محبوبیت آنها خواهد افزود. اکنون باید نیروهای مسلح با همکاری در اجرای طرح‌های عمرانی و بازسازی، دین خود را به مردم ادا کنند که البته این همکاری شروع شده است. نیروی دریایی بخش بزرگی از مسئولیت تأمین سواحل جنوبی، حفاظت از تأسیسات حساس در سواحل و تأمین حمل و نقل و تجارت دریایی را تا بالاترین نقاط شمالی خلیج‌فارس با سرافرازی انجام داد، تا اینکه در آخرین روزها امریکا و متحدانش گستاخانه به‌آب‌های منطقه آمدند و در مقابل نیروهای ما ایستادند. شما به‌ارزش سواحل و تأثیری که آبراه تنگه هرمز در زندگی مردم خودمان و منطقه و دنیا دارد آگاه هستید و لازم است با ابزار مجهز از آن حفاظت کنید.» رجوع کنید ← کتاب «هاشمی‌رفسنجانی، سخنرانی‌های سال ۱۳۷۰»، دفتر نشر معارف انقلاب، ۱۳۹۲

در تهران هم زلزله حس شد. با وزیر کشور صحبت کردم و خواستم که سریعاً رسیدگی کند.

جمعه ۸ آذر | ۲۱ جمادی‌الاول ۱۴۱۲ ۲۹ نوامبر ۱۹۹۱

صبح زود از [آقای عبدالله نوری]، وزیر کشور دربارهٔ آثار زلزله پرسیدم. گزارش داد تلفات جانی نداشته است و حدود هفتاد نفر زخمی شده اند. مقداری خرابی بوده؛ برق وصل شده و جاده‌ها باز شده است.

با فائزه و مونا و حسن صبحانه خوردیم. تا ساعت ده ونیم صبح برای خطبه‌های جمعه مطالعه کردم. برای نماز جمعه به دانشگاه تهران رفتم.[1] عفت و فاطی از کیش

---

۱ - در خطبه اول ادامه بحث اسلام دین زندگی دنبال شد. خطیب جمعه تهران، در این خطبه مطالبی درباره نفی جبرگرایی و رهبانیت و دوری از رفاه و زندگی با استناد به آیات قرآن و احادیث معصومین(علیهم السلام) بیان کرد. در خطبه دوم نیز تحلیلی در مورد نقش بسیج در تثبیت انقلاب اسلامی و همچنین موضوع خاورمیانه و مساله فلطین به نمازگزاران ارایه شد. در بخشی از خطبه اول در خصوص ضرورت کار و تلاش و دوری از تنبلی و کاهلی آمده است: «این فرهنگ غلط را ما باید از ذهن مردم بیرون کنیم که کار بسیار بزرگ و عمیقی است. باید معلّمین ما، در کلاس‌ها بگویند، اساتید ما در دانشگاه‌ها بگویند، خطبای ما، در تریبون‌ها بگویند. با مردم صحبت کنیم. این بحث‌ها، بحث‌های مادر است. بحث‌های فرهنگی و عقیدتی،باید ما را متوجّه کند ، امّت اسلامی به چه روزی افتاده‌اند که یک اسراییل دو، سه میلیونی برای اینکه دنبال علل و اسباب رفته، اسلحه‌اش را تهیّه کرده، دفاع‌اش را مهیّا کرده و خانه‌اش را درست ساخته است، صنعت‌اش را درست کرده و در مقابل این همه آدمی ایستاده که دنبال علل و اسباب نرفتند و خیال می‌کنند که در میدان جنگ با امداد غیبی، باید همه چیز حل شود. اصلاً امداد غیبی، در فرض صحت راه است. خداوند هیچ تضمینی نکرده که ما اگر انحراف برویم، امداد غیبی می‌آید. امداد غیبی متعلّق به جایی است که انسان درست عمل کند. امّت اسلامی ذخایرش زیرزمین مانده است. نفت هیچ وقت، خودش بیرون نمی‌آید، هیچ وقت معدن که میلیون‌ها سال زیر کوه بوده، تبدیل به آهن و مس و روی برای استفاده در زندگی نمی‌شود. اینکه من عرض می‌کنم که اسلام، دین زندگی است و برنامه زندگی است، این است که اگر ما این طور اسلام را تصدیق کنیم، باید همیشه به مساجدمان قانع باشیم و اگر بخواهیم مردم را اداره کنیم، اگر بخواهیم امّت را هدایت کنیم و زندگی را مناسب زندگی روز کنیم و اگر بخواهیم با دشمنان‌مان در میدان جنگ مواجه شده و برآنها پیروز شویم و دست آنها را از کشورمان کوتاه کنیم، ناچاریم که راه درست زندگی که در اسلام و قرآن هم هست، انتخاب کنیم و تنبلی، گرسنگی و عقب ماندگی خودمان را با این چیزهاتوجیه نکنیم که تقوا و تقدیر است که اینها نیست؛ همه اینها

برگشته و راضی بودند. عصر به استراحت و تماشای تلویزیون و شب به انجام کارهای آورده شده از دفترم گذشت.

شنبه ۹ آذر | ۲۲ جمادی‌الاول ۱۴۱۲ ۳۰ نوامبر ۱۹۹۱

در اخبار، موضوع اعلام بانک مرکزی شوروی درخصوص عجز از پرداخت پول هزینه‌های کشور و اعلان [سلیمان]دمیرل، در ترکیه، درخصوص مشکل جاری اقتصادی با سیاست‌های حکام سابق جلب توجه می‌کند.

آقایان [رضا] ملک زاده، [وزیر بهداشت، درمان و آموزش پزشکی] و معاونش [مرتضی]آذرنوش آمدند. گزارش وضع دارویی کشور و قاچاق شدن دارو به خارج به خاطر ارزانی را دادند و برای گران کردن تدریجی اجازه گرفتند. سیاست تخصیص یارانه با کالاهای اساسی و حساس، باعث قاچاق این کالاها به خارج و سوءاستفاده سودپرستان است.

آقایان [حسن]شفتی، [مدیرعامل شرکت هواپیمایی هما] و نظری‌نیا، کمک خلبانی که با هواپیمایش، توسط محمدی به عراق فرار کردند و این شخص مقاومت کرد و تسلیم نشد و سال‌ها اسارت را با مشکلات تحمل کرد، آمدند. کمک خلبان، شرحی از بدرفتاری‌های بعثی‌ها داد و تسبیحی از هسته خرما که در اسارت برای من ساخته بود، آورد و هدیه کرد. تشکر کردم و گفتم، از این به بعد، شاهد انتقام مهمی از ظلم‌های بعثی‌ها خواهیم بود.

شب شورای عالی امنیت ملی جلسه داشت. درباره ورود ماشین از عراق و اعتصاب بعضی از معلمان در ارومیه و جزایر سه‌گانه بحث و تصمیم‌گیری شد. بعد از جلسه، آقای [علی]فلاحیان، [وزیر اطلاعات] آمد و گزارش وضع خوزستان و بازسازی و نیز آزادسازی شرق دژ شهید باکری در شرق هور را داد. آقای [محمدجواد]لاریجانی و آقای [علی‌محمد]بشارتی، موافق سفر من به سودان نبودند

↩مضامین انحرافی پیدا کرده است که ان‌شاءالله اصلاح خواهد شد.» رجوع کنید ← کتاب «هاشمی‌رفسنجانی، خطبه‌های سال ۱۳۷۰»، دفتر نشر معارف انقلاب، ۱۳۹۲

که مذاکره شد.

یکشنبه ۱۰ آذر | ۲۳ جمادی‌الاول ۱۴۱۲ ۱ دسامبر ۱۹۹۱

در گزارش‌ها، حرکت استقلال طلبانه اوکراین از شوروی و هشدار و اعلان خطر گورباچف جلب توجه می‌کند. آقایان دکتر [محمدحسین]عادلی، [رییس بانک مرکزی] و [محسن]نوربخش، [وزیر امور اقتصادی و دارایی] آمدند. گزارش سفر به ژاپن را دادند. در مورد مشکلاتی که کارگران ایرانی که به طور غیر قانونی به ژاپن رفته‌اند، ایجاد می‌کنند و راجع به قیمت ارز و بودجه ارزی سال ۱۳۷۱ مذاکره شد.

آقای [حسین]محلوجی، [وزیر معادن و فلزات] آمد. گزارش سفر به چین و تولید فولاد و پیشرفت کارها و خرید کارخانه دویست تنی [سیمان] از چین را داد. [آقای غلامرضا آقازاده]، وزیر نفت آمد. گزارش جلسه اوپک را داد و از ارزان شدن نفت در بهار و تابستان اظهار نگرانی کرد. خواست که در سنگال، از شاه [عربستان] سعودی بخواهیم بهتر همکاری کنند و گفت اندونزی خواسته است که برای اتحاد مسلمانان‌شان در انتخابات کمک کنیم.

روسای دانشگاه‌ها و [آقای مصطفی معین]، وزیر فرهنگ وآموزش عالی آمدند. گزارش کار دادند و نیازها را مطرح کردند؛ قول کمک دادم و توجیه‌شان کردم که خواسته‌های غیر قابل دسترس مطرح نکنند.[۱] نماز جماعت‌خواندیم. ناهار مهمانم

---

۱ - آقای هاشمی، در این دیدار از مسئولان وزارت فرهنگ و آموزش عالی و دانشگاه‌های کشور خواست، با ابتکار و نوآوری و حرکت بر مبنای برنامه، در جهت حل مشکلات تلاش کنند. رییس جمهور با اشاره به‌گام‌های بلندی که مراکز آموزش عالی برداشته‌اند، تسهیلات و امتیازاتی را که دولت برای دستگاه آموزش عالی قائل شده یادآور شد و گفت : «در یک سال اخیر، هیأت امنای دانشگاه‌ها شکل گرفت و اختیارات زیادی به‌آنها داده شد و در زمینه اصلاح حقوق کارمندان دولت، اساتید دانشگاه‌ها اولین قشری بودند که از آن بهره‌مند شدند. انسان‌سازی و تحقیقات، مهمترین کار کشور است و مسئولان نظام و در رأس آنان مقام معظم رهبری، دولت و مجلس، با ایمان به‌این مسأله برای رفع مشکلات دانشگاه اولویت قائل هستند. دولت به‌خاطر ایمان به‌کار اساسی دانشگاه‌ها در سال جاری، بودجه بیشتری را به دانشگاه‌ها اختصاص خواهد داد و برای پیشبرد اهداف تحقیقاتی و تقویت مراکز آموزشی و پژوهشی ←

بودند.

عصر در جلسه هیات دولت شرکت کردم. بحث ریالی بودجه تمام شد و با رشد ۱۳ درصدی بسته شد و بحث بخش ارزی ادامه یافت. آقای میرزاده، [معاون اجرایی رییس‌جمهور]، گزارش داد که کارشناسان سازمان ملل، بناست خسارات ایران در جنگ را حدود دویست و پنجاه میلیارد دلار اعلان کنند.

شب مهمان آیت‌الله خامنه‌ای بودم. دربارهٔ نطق من در سنگال، مسایل شوروی، دانشگاه‌ها، شاهرود، طرح نیشکر، کمک به آزادی گروگان‌ها [در لبنان] و بودجه و مسایل دیگر مذاکره کردیم.

دوشنبه ۱۱ آذر | ۲۴ جمادی‌الاول ۱۴۱۲ | ۲ دسامبر ۱۹۹۱

دکتر [حسن]حبیبی، [معاون اول رییس‌جمهور و رییس فرهنگستان زبان و ادب فارسی]، برای امور جاری و اجازه پرداخت اجرت به اعضای فرهنگستان و تعیین تکلیف مشکل پوشش بعضی از مأموریت‌های اطلاعات آمد.

نماینده فریدن اصفهان آمد و برای منطقه‌اش کمک گرفت. احمد ناطق‌نوری، [نماینده نور و رییس فدراسیون بوکس] آمد و برای عمران منطقه انتخابیه‌اش و فدراسیون بوکس استمداد کرد. نماینده کُردکوی نیز که یک سُنی ترکمن است، برای عمران منطقه و به‌کارگیری بومی‌ها و بازشدن راه ترکمن‌دشت به ترکمنستان شوروی استمداد نمود.

آقای [سعید]رجایی‌خراسانی آمد و خواستار تسریع در برقراری روابط با مصر شد. آقای جمالی آمد و اصرار به سفر من به کاشان و تصویب دانشکده معدن برای کاشان نمود. امام جمعه و نماینده خوی آمدند و برای دانشگاه آزاد اسلامی خوی کمک گرفتند.

کار اصلاح نطق در کنفرانس سنگال را تکمیل کردم. عصر دکتر آمد؛ برای سفرم

اولویت قائل است». رجوع کنید ← کتاب «هاشمی‌رفسنجانی، سخنرانی‌های سال ۱۳۷۰»، دفتر نشر معارف انقلاب، ۱۳۹۲

به آفریقا، واکسن تب زرد تزریق کرد و قرص ضد مالاریا خوراند و خون گرفت.

در جلسه هیات دولت شرکت کردم که تا ساعت نُه شب طول کشید. بودجه ارزی در دستور بود. ۲۲ میلیارد دلار تصویب شد. به خانه آمدم. بستگان مهمان‌مان بودند.

سه‌شنبه ۱۲ آذر | ۲۵ جمادی‌الاول ۱۴۱۲ ۳ دسامبر ۱۹۹۱

آقای [محمدحسن]زورق، [عضو شورای سیاستگزاری سازمان صدا و سیما] آمد و تحلیلی از وضع تبلیغات کشور داد. معتقد است تبلیغات ضعیف و تسلط بر رسانه‌ها ناکافی و شیطنت‌های تبلیغی زیاد است و نمونه‌هایی را گفت و نتایج تحقیقات در این باره را توضیح داد. قرار شد سازمانی با مدیریت او برای جبران این ضعف و دادن خوراک و اطلاعات و نظارت به رسانه‌ها درست شود.

آقای [سیدابوالفضل]موسوی تبریزی، دادستان کل کشور آمد و گزارش سفر به آذربایجان شوروی را داد؛ از نفوذ ایران در افکار عمومی آنجا راضی است. از ضعف عملکرد کنسولگری ما گفت. برای تأسیس مهدکودک برای خانواده‌هایی که مادران آنها زندانی می‌شوند، کمک خواست.

آقای [حمید]معیر، سفیر جدیدمان در کنیا آمد و نظرات خوبی در مورد آفریقا داد. هیأت امنای کتابخانه ملی جلسه داشت. مصوباتی در جهت اصلاح امور کتابخانه و فعال شدن آن داشتیم.

عصر مسئولان، نماینده‌گان و امام جمعه یزد به همراه آقایان نوربخش، زنگنه و عادلی، [وزیران امور اقتصادی و دارایی و نیرو و رییس بانک مرکزی]، برای مساله انتقال آب از زاینده رود به یزد آمدند. قرار شد مردم یزد، پنج میلیارد تومان کمک کنند و بقیه هزینه‌ها به‌عهده دولت باشد.

شب شورای عالی انقلاب فرهنگی جلسه داشت. رییس جهاد[دانشگاهی] انتخاب و آیین‌نامه مدیریت اصلاح شد. شب، برای انجام کارهای عقب مانده، در دفترم ماندم.

بسمه تعالی

تاریخ ۷۰/۹/۱۱
شماره ۷۷۱۴/۱۰۰
پیوست

حضرت حجت الاسلام والمسلمین جناب آقای هاشمی رفسنجانی

مقام محترم ریاست جمهوری اسلامی

باسلام - احتراما" باتوجه به مشکلات کمبودآب دردریاچه سدلتیان واحتمال کسری آب در مناطق شرق تهران سازمان آب منطقه‌ای تهران تصمیم گرفت که باپمپاژآب ازدریاچه سد لاربه دریاچه سدلتیان مشکل راقدری مرتفع کندلذابدنبال یافتن سریعترین راه حل تامین پمپ نتیجه آن شدکه پمپهای ازنوع مناسب درمهندسی رزمی خاتم الانبیاء (ص) وجوددارد.
بدنبال پیگیریها ومکاتباتی که باستادفرماندهی کل قواصورت گرفت آخرین مکاتبه این ستاد که تصویرآن به پیوست ایفادمیگرددحاکی ازآن است که تحویل پمپهاتنهاپس ازگشایش اعتبار ارزی وریالی لازم انجام خواهدشد. لذاباتوجه به حساسیت جدی امرمستدعی است موافقت فرمائیدکه به یکی ازدوصورت ذیل عمل شود :

۱ - بانک مرکزی جمهوری اسلامی دراسرع وقت نسبت به گشایش اعتبارارزی لازم اقدام نمایدتاعملا" به شرط موردنظرستادفرماندهی کل قواعمل شده باشد.

۲ - ازمحضرمقام معظم رهبری وفرماندهی کل نیروهای مسلح درخواست شودکه موافقت فرمایندباتوجه به وضعیت اضطراری موجودآب تهران پمپهاقبل ازگشایش اعتبارارزی دراختیار وزارت نیروقرارگیردووزارت نیرونیزپروفرمای موردنظرقرارگاه مهندسی رابه بانک مرکزی ارسال داردکه بانک مرکزی نیزدراولین فرصت ممکن نسبت به گشایش اعتبارارزی اقدام نماید.

بیژن زنگنه
وزیر نیرو

[illegible]

پاسخ رییس جمهور به نامه وزارت نیرو در خصوص مشکل کمبود آب تهران

چهارشنبه ۱۳ آذر | ۲۶ جمادی‌الاول ۱۴۱۲ ۴ دسامبر ۱۹۹۱

از ساعت شش تا نُه صبح، کارهای عقب مانده را انجام دادم و با عفت و یاسر صبحانه صرف شد. پاسدارها برای صبحانه حلیم خریده بودند. آقایان [سیداسماعیل] موسوی و [هادی] باریک‌بین، ائمه جمعه زنجان و قزوین آمدند. از تعرض‌های استاندار نسبت به مأموران گله داشتند. خواستار سفر من به استان شدند. آقای باریک‌بین، خواستار استان شدن قزوین و آقای موسوی مخالف آن بود.

آقای [ابوالفضل]توکلی‌بینا برای امور اصناف آمد. تیمسار [منصور]ستاری، [فرمانده نیروی هوایی ارتش] آمد. برای دادن پوشش راداری به تمام هواپیماهای عبوری و فرود در کشور، اظهار آمادگی کرد و خواستار کمک به تسهیل امور تشریفاتی پروازهای تجاری خارجی نهاجا[= نیروی هوایی ارتش] شد. ستاد مشترک [نیروهای مسلح] معطل می‌کند.

شورای عالی اداری جلسه داشت. مساله انتقال سازمان تأمین اجتماعی به وزارت کار و امور اجتماعی و یا تقسیم آن مطرح بود که به نتیجه نرسیدیم. عصر و شب کارها را انجام دادم و پیش‌نویس سخنرانی‌ام در مجلس برای تقدیم بودجه را اصلاح کردم.

دکتر[علی اکبر] ولایتی، [وزیر امورخارجه] آمد. گزارش سفر شوروی و جمهوری‌های مسلمان‌نشین را داد. گفت گورباچف ضعیف و بی قدرت شده و [بوریس]یلتسین، خام و مغرور است. جمهوری‌های اسلامی، سخت طالب و محتاج توسعه روابط با ایران‌اند.

آقایان [حسن]حبیبی، [محسن] نوربخش و [مسعود روغنی]زنجانی آمدند و اصلاحیه بودجه ارزی را آوردند؛ با اصلاحاتی تصویب کردم؛ حدود ۲۲ میلیارد دلار است. به خانه آمدم. باران می‌بارد.

پنج‌شنبه ۱۴ آذر | ۲۷ جمادی‌الاول ۱۴۱۲ ۵ دسامبر ۱۹۹۱

مدیران وزارت نفت و جمعی از آنها که در کویت چاه‌های نفت را خاموش کرده

بودند، آمدند؛ تحسین‌شان کردم.

[آقای سیدعلی محمودی]، سفیر جدیدمان در فنلاند آمد. آدم مطلع و مسلطی است؛ توصیه‌هایی نمودم. [آقای حسن امینیان]، سفیرمان در امارات[متحده عربی] برای خداحافظی و مشورت آمد؛ به جلب اعتماد و تقویت حضور ایرانی‌ها در آنجا توصیه کردم. [آقای غلامعلی حیدری]، سفیر جدیدمان در مکزیک آمد. گفتم با سایر سفیران و آمریکای لاتین، برای حضور قوی‌ترمان در این منطقه هماهنگ کنید.

ائمه جمعه مازندران آمدند. مبلغی کمک برای آوارگان عراق و زلزله‌زدگان آوردند و خواستار توجه به مهار آب‌های مازندران و حفظ جنگل‌ها و تقویت کشاورزان شدند.

تا ساعت چهار بعد از ظهر، کارها را انجام دادم. سپس برای بازدید از بخش حساس غنی‌سازی و لیزر، به محل سازمان انرژی هسته‌ای رفتم. به خاطر خستگی و طولانی شدن، بازدید را ناتمام گذاشتم و شام هم نماندم. ساعت نُه شب به خانه آمدم.

عفت با مهدی [در استرالیا]، تلفنی صحبت کرد؛ معلوم شد آپارتمانی به مبلغ یکصد و سی دلار درهفته کرایه کرده و قرار است به زودی ساکن شوند.

جمعه ۱۵ آذر | ۲۸ جمادی‌الاول ۱۴۱۲ ۶ دسامبر ۱۹۹۱

امروز در خانه بودم. وقت، کمی به استراحت و بیشتر به مطالعه گزارش‌ها گذشت. ظهر محسن و فائزه و عصر فاطی و سعید اینجا بودند. محسن، حساب درآمدها و هزینه‌های شخصی‌مان را ارایه داد که معلوم شد علی‌رغم فروش محصول پسته، حدود سه میلیون تومان بدهکاریم.

شنبه ۱۶ آذر | ۲۹ جمادی‌الاول ۱۴۱۲ ۷ دسامبر ۱۹۹۱

ساعت هشت به دفترم رسیدم. ساعت نه صبح برای تقدیم بودجه به مجلس رفتم.

سخنرانی از روی نوشته حدود نود دقیقه طول کشید.[۱] ارقام و شاخص‌هایی که نشان اصلاح وضع اقتصادی کشور است، در سخنرانی آمده بود.

نمایندگان مراجعات زیادی داشتند. به دفترم برگشتم. مصاحبه‌ای برای سالگرد شورای انقلاب فرهنگی داشتم.[۲] آقای [مرتضی]الویری آمد. سخت از مطرح‌شدن و احضارش به دادگاه ویژه [روحانیت] و ذکر اتهام‌هایش در جراید، که مربوط به حمایت از آقای منتظری است، ناراحت بود. در خبر ملاقاتش، برای جبران این ضربه، به خدماتش اشاره کردم و وعده دادم که از آیت‌الله خامنه‌ای بخواهم که ایشان هم کمک کنند؛ عصر تذکر دادم و ایشان پذیرفتند.

آقای [محمود] واعظی تلفن کرد و برای کمک به آزادی گروگان‌های آلمان و مذاکره با فرانسه، نظر خواست؛ عازم اروپا است. آقای [سیدحسین] موسویان، سفیرمان از آلمان آمد. نگرانی‌های دولت آلمان از جهت آزاد نشدن دو گروگان‌شان در لبنان را گفت؛ از ما استمداد نموده‌اند. قرار شد با وعده‌ای در مورد دو برادر حمادی که در آلمان زندانی هستند، برای آزادی‌شان اقدام شود. لبنانی‌ها که قدرت سیاسی برای دفاع از خود ندارند، گاهی متوسل به اقداماتی از قبیل گروگان‌گیری می‌شوند و در این میان ما دچار مشکل می‌شویم.

عصر برای خداحافظی سفر به سنگال و مشورت دربارهٔ مطالب کنفرانس به منزل رهبری رفتم. از مواضع آیت‌الله [سید عبدالکریم] موسوی اردبیلی، [در خطبه های نمازجمعه تهران] گله داشتند؛ فکر می‌کنند که برای ارضای تندروها است. به دفترم برگشتم. کارها را انجام دادم و سرشب به خانه آمدم.

محسن آمد. برای هزینه‌های دفتر نشر[معارف انقلاب] کمک گرفت و از

---

۱ - متن کامل این سخنرانی، به جهت اهمیت در بخش ضمایم همین کتاب چاپ شده است.

۲ - در این مصاحبه آمده است: «یکی از دلایل عدم عدم تحقق وحدت حوزه و دانشگاه ، فقدان یک شیوه مشخص است. احتمالاً یکی از کارهای بزرگ شورای عالی انقلاب فرهنگی در آینده، تحقق بخشیدن به این امر مهم خواهد بود. شورای عالی انقلاب فرهنگی مجمع خوبی برای سیاستگذاری و نظارت بر حرکت علمی، فرهنگی و آموزشی کشور است و عملکرد موفقی را از این شورا شاهد بودیم.» رجوع کنید ← کتاب «هاشمی‌رفسنجانی، مصاحبه‌های سال ۱۳۷۰»، دفتر نشر معارف انقلاب، ۱۳۹۲

کامپیوتری کردن آثار من شرحی داد؛ گفتم برای تأمین هزینه‌ها مِلکی را بفروشد.

یکشنبه ۱۷ آذر | ۱ جمادی‌الثانی ۱۴۱۲ ۸ دسامبر ۱۹۹۱

خاطرات امروز را در تراس طبقه دوم رزیدانس[= اقامتگاه] سفارت ایران در شهر داکار، پایتخت سنگال[1]، در ساعت هفت و نیم صبح به وقت اینجا و یازده شب به وقت تهران می‌نویسم. ساختمان رزیدانس را به تازگی از یک شیعه لبنانی به مبلغ یک میلیون دلار خریده‌ایم. یک‌هزار و دویست متر زمین و یک‌هزارو دویست متر ساختمان سه طبقه دارد و در ساحل اقیانوس اطلس، رو به مغرب است. نماز مغرب را در تراس خواندم. ماه نسبتاً بلند است؛ به نظر می‌رسد شب سوم باشد، با اینکه در تقویم، شب دوم جمادی است.

امواج خروشان اقیانوس، مرتباً برساحل می‌زند و صدای بلندی دارد. هوا معتدل است؛ حدود ۲۲ درجه بالای صفر. امیدخدا، پاسدار حفاظت، تلاش می‌کند تلویزیون را راه بیندازد و نمی‌تواند. مراسم ورود میهمانان و استقبال در فرودگاه را

---

۱ - جمهوری سنگال، کشوری است در غرب آفریقاو پایتخت آن داکار است. اگرچه سنگال نه کشور پنهاوری است و نه موقعیتی راهبردی دارد، با این حال نقش برجسته‌ای در سیاست قاره آفریقا بازی می‌کند. فرانسوی‌ها نخستین بار در سال ۱۶۵۹ در سنگال بندرگاهی ساختند و نام آن را سن لوئی گذاشتند. سنگال به عنوان کشور ملت آفریقایی که بیش از ۹۰ درصد جمعیت آن را مسلمانان تشکیل می‌دهند، به نوعی یک پل فرهنگی بین مسلمانان و دنیای سیاهان آفریقایی به‌شمار می‌آید. این کشور در سال ۱۹۶۰ از زیر سلطه فرانسه خارج شد و از آن زمان تاکنون به صورت جمهوری دمکراتیک اداره می‌شود؛ با این حال اغلب سیستم‌های اداری این کشور هنوز هم به شیوه فرانسوی اداره می‌شوند. در سنگال رییس‌جمهور قدرت زیادی دارد. برای انتخاب رییس‌جمهور انتخابات عمومی برگزار می‌شود. نخست وزیر در سنگال رییس کابینه است و وزیران را تعیین می‌کند. خود نخست‌وزیر را رییس‌جمهور تعیین می‌کند. سنگال بیش از ۸۰ حزب دارد. مجلس این کشور ۱۵۰ کرسی دارد که نمایندگان ۹۰ کرسی آن با رای مستقیم مردم تعیین می‌شوند. ۹۲درصد مردم این سرزمین مسلمان و اهل تسنن هستند. حدود ۲ درصد از آن‌ها نیز مسیحی هستند. شیعیان از جمله گروه های موجود در این کشورند که دارای مدارس و مساجدی از آن خود هستند و ارتباط آنان با سایر مسلمانان و فرق اسلامی بسیار خوب است. آمار شیعیان سنگال بیش از دویست هزار نفر است که بیشتر آنان را شیعیان بومی تشکیل می دهند. تعداد شیعیان مهاجر لبنانی نیز بیش از چهل هزار نفر است. زبان رسمی این کشور فرانسه و خط آن لاتین است.

پخش می کنند و متأسفانه نمی‌توانیم ببینیم.

***

ساعت هفت و ربع صبح، همراه عفت و یاسر و فاطی و علی و سیدعلی مرعشی و خانم عباسی به سوی فرودگاه حرکت کردیم. مصاحبه کوتاهی انجام شد و با بدرقه رسمی، ساعت هشت و نیم صبح به سوی داکار پرواز کردیم. جمعی از وزرا و نمایندگان مجلس و همچنین سفیران کشورهای اسلامی و آفریقایی، برای بدرقه آمده بودند.

آقایان دکتر [حسن]روحانی، [مسعود روغنی]زنجانی، دکتر [محمدعلی] هادی، محسن رضایی، [علی]فلاحیان، [سیدمحمود]دعایی، [محمد]اصغری، [مسیح]مهاجری، [علیرضا]معیری، پاسداران و افرادی از دفترمان همراه هستند. با هواپیمای شاهین می رویم. دکتر میلانیان پزشک همراه است. در مسیر از ترکیه، قبرس، ایتالیا، الجزایر، تونس و موریتانی عبور کردیم. هواپیمای رییس‌جمهور ترکیه پشت سرما بود. برفراز هر کشور، برای رییس آنجا پیام مخابره می کردیم.

حدود ده ساعت در راه بودیم و نیم ساعتی هم روی شهر داکار، برای رسیدن نوبت فرود، دور زدیم؛ به خاطر اینکه مهمانان پشت سرهم می‌رسند و فرودگاه بیش از یک باند ندارد و رییس‌جمهور سنگال باید از یکایک آنها استقبال کنند و مراسم مختصری انجام شود و پس از فراغ از هر یک به استقبال دیگری برود.

در بین راه با بحث‌های مفصل دربارهٔ آینده شوروی، جمهوری‌های مسلمان‌نشین، خلیج فارس، علت نیامدن بعضی از سران عمده، مسایل فرهنگی جامعه، عوام زدگی مسئولان و ترویج افراطی زُهد و مسایل دیگر مذاکره کردیم. دکتر میلانیان به همراهان قرص ضد مالاریا خوراند. ناهار مفصلی دادند. ظهر در اتاق استراحت هواپیما کمی خوابیدم؛ گرچه علی، فرزند فاطی، نگذاشت درست بخوابم.

ساعت سه و نیم به وقت داکار و هفت به وقت تهران رسیدیم. در پای پله هواپیما، توسط آقای عبدودیوف رییس‌جمهور استقبال انجام شد؛ قد بسیار بلندی دارد و باریک است. همسرش هم همراه بود و برای استقبال عفت آمده بود. عفت با فاصله پیاده شد و جداگانه مورد استقبال قرار گرفت.

توپ‌های تشریفات مرتباً شلیک می‌کردند. از جلوی گارد تشریفاتی عبور کردیم و سان دیدیم و سرود دو کشور نواخته شد. با مستقبلان که از شخصیت‌های سنگال بودند، دست دادم و جلوی خبرنگاران مکثی کردم تا عکس بگیرند و فیلم‌بردارند.

وزیر انرژی و صنایع، وزیر همراه و مهماندار من بود. با هم در اتومبیل نشستیم. مترجم به ماشین راه ندادند، چون غیر از راننده و یک محافظ از خودشان، دیگر جایی در ماشین نبود. برای مذاکره در راه مشکل داشتیم. با زبان انگلیسی صحبت می‌کردیم، ولی من مسلط نبودم. او هم زبان انگلیسی و هم فرانسه صحبت می‌کرد. از جمعیت، وضع شهر، باران و صنعت فسفات و کنسروسازی که گویا مهم‌ترین بخش صنعت‌شان است سئوال و جواب شد. هلی‌کوپترهایی که به خواست دولت سنگال، برای کمک به آنها در زمان برگزاری اجلاس فرستاده بودیم، بالای سرمان پرواز می‌کردند.

شهر تعطیل و خیابان‌ها خلوت بود. به مقرمان در رزیدانس [= اقامتگاه] رسیدیم. جمعی از علما و طلاب سنگالی، دم درب مقر، از ما استقبال کردند. مقداری با آنها صحبت کردم.[1] گفتند حدود دو هزار نفر روحانی، برای استقبال من، از اطراف به داکار آمده بودند که به ملاحظات امنیتی، دولت مانع حضور آنها در فرودگاه شد. در میان آنها طلبه‌ای بود که در قم تحصیل کرده است. در جواب سئوالات، معلوم شد سواد سطحی دارند. نماز ظهر و عصر را خواندیم و کمی استراحت کردم.

شام را با اعضای خانواده خوردیم. فاطی در هواپیما حالش به هم خورده بود. دکتر برای معاینه آمد. دکتر ولایتی آمد و گزارش کار مقدمات را داد. او قبلاً با جمع زیادی، برای شرکت در جمع وزیران امورخارجه، جهت تعیین دستور مذاکرات به اینجا آمده است.

متأسفانه تصویب کرده‌اند که در قطعنامه، تأیید کنفرانس[صلح] مادرید گنجانده

---

۱ - آقای هاشمی خطاب به علما و روحانیون گفت: «خدا را شکر می کنم که اولین ملاقات من با علمای سنگال است که شما علما محبت کردید و به دیدار من آمدید. مایلم در اینجا بیشتر با شما اهل علم و مسلمانان متعهد آشنا شوم. ما همه برادر و برابریم و باید از نیازهای هم مطلع باشیم.» رجوع کنید ← کتاب «هاشمی‌رفسنجانی، سخنرانی‌های سال ۱۳۷۰»، دفتر نشر معارف انقلاب، ۱۳۹۲

شود و فقط ایران مخالفت کرده است؛ حتی لیبی و سودان که قرار بود مخالفت کنند، مخالفت نکرده‌اند. بقیه موارد مطابق میل ما است. عضویت آذربایجان شوروی در سازمان پذیرفته شده و قزاقستان هم که نماینده داشته، تقاضای عضویت نکرده است؛ لابد ملاحظه دولت شوروی را کرده است. قرار شد برای حذف تایید مادرید از دستور تلاشی بکنیم، ولی بعید است موفق شویم؛ چون تقریباً اجماعی است.

آقای عبدالحلیم خدام، معاون رییس‌جمهور سوریه برای ملاقات آمد. بیشتر مذاکرات، در اطراف مساله مذاکره با اسراییل بود. تلاش داشت که عمل سوریه را توجیه و مواضع سوریه را مثل گذشته، مقاوم و انعطاف‌ناپذیر و هدف سوریه را گذران وضع بد فعلی و گرفتن زمان معرفی کند؛ ولی مرا قانع نکرد.

من گفتم معلوم نیست زمان مناسبت‌تری بدست آید. او بالاخره گفت که امید به بیداری نیروهای مبارز اسلامی دارد. گفتم با مذاکرات، همان‌ها را هم از دست خواهند داد؛ جوابی نداشت. گفت ما اکنون در جهت تقویت آنها در دنیای غرب عمل می‌کنیم. قرار شد برای توضیح بیشتر به تهران بیاید و به نوعی گله کرد که می‌خواستند در چند ماه گذشته بیایند، وقت نداده‌ایم.

چون هیأت بحرینی به محل رسیدند، ملاقات با سوری‌ها را تمام کردیم. در حین بدرقه خدام، [شیخ عیسی بن سلمان آل خلیفه]، امیر بحرین و همراهان رسیدند؛ گرم گرفتم. به نظرم فردی ساده آمد. شمشیری بر کمر داشت و همراهان زیادی در کنارش بودند. از نتیجه سفرش به آمریکا پرسیدم؛ خیلی راضی بود. گفت برای معالجه رفته است.

دربارهٔ مذاکرات صلح خاورمیانه پرسیدم. اظهار رضایت و امید به موفقیت کرد و گفت آقای جرج‌بوش، رییس‌جمهور آمریکا، خیلی خوش‌صحبت است و واقعاً می‌خواهد صلح برقرار کند و بنا دارد اسراییل را وادار نماید که بیت‌المقدس و اراضی اشغالی را به اعراب پس بدهد.

من نظر مخالف دادم و گفتم حُسن نیت ندارند. بحثی در نگرفت. ساده و صریح از نیامدن بعضی از سران عرب به کنفرانس انتقاد کرد. دربارهٔ توسعه روابط صحبت

تصاویر مربوط به ملاقات های نشست سران کنفرانس اسلامی

تصاویر مربوط به ملاقات های نشست سران کنفرانس اسلامی

تصاویر مربوط به ملاقات های نشست سران کنفرانس اسلامی

شد. اصرار داشت که من به بحرین بروم. ساعت ده و نیم شب خوابیدیم.

دوشنبه ۱۸ آذر | ۲ جمادی‌الثانی ۱۴۱۲ | ۹ دسامبر ۱۹۹۱

ساعت پنج به وقت تهران و یک ونیم به وقت داکار، بیدار شدم و دیگر خوابم نبرد. روی تراس آمدم و بقیه خاطرات دیروز را نوشتم که خیلی هم طولانی شد و اکثر جاهای خالی دفتر را که از خاطرات روزهای ماه آذر، نیمه خالی مانده بود، پُر کرد. فکر می‌کنم برای ثبت خاطرات روزهای آینده سفر تمام جاهای خالی مانده دفتر پُر شود.

پشه‌ای اطرافم پرواز می‌کرد و گاهی به من نزدیک می‌شد؛ چون معروف است اینجا پشه مالاریا دارد، توجهم را جلب می‌کرد که مواظب باشم نگزد. داخل اتاق آمدم. به ساعت نگاه کردم. معلوم شد، اشتباه شده و ساعت نُه به وقت تهران و پنج و نیم به وقت اینجا بود. عفت هم برای نماز بیدار شد.

صبحانه را با خانواده در سالن پایین صرف کردیم. حدود ساعت هشت ونیم، همراه دکتر ولایتی به محل کنفرانس رفتیم؛ هتل بزرگی در ساحل اقیانوس است که به شکل صلیب ساخته شده؛ طراح و مجری، فرانسوی‌ها بوده‌اند. اصولاً اکثر کارهای سنگال، به‌دست فرانسوی‌ها است. نفوذشان از زمان استعمار مانده است. حتی چند وزیر فرانسوی در کابینه سنگال است؛ به این صورت که تابعیت سنگالی گرفته‌اند.

در فروشگاه‌های بزرگ و کارهای فنی و مدیریت‌ها هم هستند و عجیب است که محل کنفرانس اسلامی به شکل صلیب باشد. اصولاً در اینجا و بسیاری از کشورهای دیگر آفریقا، حساسیت و تضاد جدی بین مسلمین و مسیحیت و مذاهب دیگر نیست. عمده هزینه ساختمان را عربستان سعودی داده که می‌گویند حدود دویست میلیون دلار از سیصد میلیون دلار را تامین کرده است و به همین جهت، اسم دوم آن را «مجتمع ملک فهد» گذاشته‌اند و اصولاً در مراسم عمومی هم سعی می‌شود عربستان برجسته شود و به نظر می‌رسد حاکمیت واقعی برکنفرانس از آنِ عربستان سعودی است.

در هتل که شش طبقه است، در هر بخش، دو طرف هر سالن را به دو میهمان داده‌اند. دو سوییت و شش اتاق در طبقه سوم و رو به ساحل به ایران داده‌اند. بعضی از اعضای هیأت ما و پاسداران آنجا مستقر شدند. همراهان جمع شدند. دربارۀ کیفیت برخورد با پیشنهاد تأیید مذاکرات مادرید که در جلسه وزرا و کارشناسان تصویب شده و فقط ایران مخالفت کرده، مذاکره و مشاوره شد. قرار شد در جلسه سران مخالفت جدی بشود و علاوه در ملاقات‌ها با سران هیأت‌ها نیز مخالفت‌ها ابراز شود. نظر بعضی این است که در جلسه پایانی نمانیم. چون دوران اقامت خیلی طولانی است و بسیاری از سران هیأت‌ها نمی‌مانند.

[شیخ حمد بن خلیفه آل ثانی]، ولیعهد قطر به ملاقات آمد. به او گفتم مصلحت نیست که کنفرانس جریان مذاکره با اسراییل را تصویب کند؛ منطقاً قبول داشت، ولی گفت اعراب و فلسطینی‌ها و کشورهای همسایه اسراییل پذیرفته‌اند. قرار شد حرف ما را با دیگران مطرح کند.

برای شرکت در مراسم افتتاح کنفرانس رفتیم. همه همراهان را مانع ورود با من شدند و من تنها به سالن کنفرانس رفتم. جمعی از سران کشورهای اسلامی در آنجا، به انتظار شروع جلسه نشسته بودند؛ بدون مترجم و بدون برنامه. بعضی‌ها با افراد مجاور خود حرف می‌زدند و بعضی ساکت بودند.

جالب اینکه خانم خالده ضیاء، نخست وزیر بنگلادش هم نشسته بود و جلوی پای هیچ یک از سران هنگام ورود بلند نمی‌شد و کسانی که برای مصافحه با او به سویش دست دراز می‌کردند، دست نمی‌داد. مدتی قبل، رسماً اعلام کرده که حاضر نیست با مردها دست بدهد؛ خوشم آمد.

بالأخره مترجم فرانسه من، خودش را به داخل رساند و من آقای شاذلی بن‌جدید، [رییس‌جمهور الجزایر] را دعوت کردم و برای مذاکره به راهرو رفتیم. از وضع الجزایر پرسیدم. از حرکت مسلمانان ناراضی است و آن را مضر می‌داند، ولی خطر مهمی نمی‌داند؛ مدعی است در الجزایر، اسلام واقعی حاکم است و اینها افراطی و ریاکارند. دربارۀ تهدید آمریکا و انگلیس و فرانسه علیه لیبی پرسیدم. گفت جدی است و آنها بنا دارند به محاصره اقتصادی و نهایتاً به حمله نظامی بکشانند.

تصاویر مربوط به ملاقات های نشست سران کنفرانس اسلامی

تصاویر مربوط به ملاقات های نشست سران کنفرانس اسلامی

بالاخره اجلاس با تأخیر زیاد شروع شد. ابتدا به ریاست [شیخ جابر الاحمد الصباح]، امیر کویت که در دوره سابق رییس بوده که با سخنرانی کوتاهی اجلاس را تحویل آقای عبدو دیوف، رییس‌جمهور سنگال داد و ضمن صحبت‌هایش، عراق را در جنگ علیه ایران، متجاوز و شروع کننده جنگ خواند که برایمان جالب بود.[۱]

سپس عبدو دیوف صحبت کرد و سپس [آقای الیاس هراوی]، رییس‌جمهور لبنان به نمایندگی از کشورهای عربی و من از سوی کشورهای آسیایی صحبت کردیم.[۲] بعد از آن، دبیرخانه کنفرانس گزارش کار داد و رؤسای سازمان وحدت آفریقا و کشورهای غیرمتعهد هم پیام خواندند و جلسه نزدیک ساعت سه ونیم تعطیل شد.

به تقاضای هیأت عربستان سعودی، با امیر عبدالله، ولیعهد این کشور، در یکی از سالن‌های مجاور ملاقات کردم. از عمل عربستان در تولید زیاد نفت و پایین‌آوردن قیمت نفت و از فشار آنها برای تأیید [صلح] مادرید از سوی کنفرانس و نیز از خُلف وعده آنها در مورد میزبانی کنفرانس آینده که قبلاً ملک‌فهد با میزبانی ایران موافقت کرده بود، ولی اکنون خودشان داوطلب میزبانی شده‌اند، انتقاد کردم. زبانش لکنت دارد. به هیچ‌یک از اعتراضات من جواب درستی نداد و قبول هم نکرد؛ ولی پذیرفت بعد از میزبانی عربستان، ایران در نوبت بعد باشد.

---

۱ - شیخ جابر الاحمد الصباح، در سخنانی عراق را به دلیل زیرپا گذاشتن اصول بنیادین سازمان کنفرانس اسلامی مورد انتقاد قرار داد و گفت: «با اینکه سازمان کنفرانس اسلامی، اعضا را از استفاده از زور علیه دیگر اعضا منع می‌کند، رژیم جنگ افروز عراق جنگی را علیه یک کشور مسلمان و همسایه برافروخت که نتیجه ای جز کشتار و آوارگی و تخریب در پی نداشت. عراق همچنان قوانین و مقررات بین المللی را نادیده می گیرد و به ارزش های اسلامی و انسانی بی احترامی می کند.»

۲ - آقای هاشمی گفت: «تصمیمات و اقدامات سران محترم جهان اسلام، باید منافع امت بزرگ اسلامی را به نحو احسن تامین نماید. کشورهای اسلامی باید جایگاه ویژه خود را در نظام بین المللی بیابند و این میسر نیست، مگر با اتکا به ارزش های اسلامی، تلاش های جمعی و همه جانبه ای که برای محرومیت زدایی و از بین بردن فقر و افزایش توان علمی و اقتصادی و صنعتی خود به کار گیرند. از جانب گروه آسیایی عضویت جمهوری آذربایجان و نیز حضور کشور آلبانی در سازمان کنفرانس اسلامی را تبریک گفته و بار دیگر برای جنابعالی و تمامی همکاران آرزوی موفقیت می نمایم.» رجوع کنید ← کتاب «هاشمی‌رفسنجانی، سخنرانی‌های سال ۱۳۷۰»، دفتر نشر معارف انقلاب، ۱۳۹۲

با رییس‌جمهور بنین هم در همان‌جا ملاقات کردیم؛ خیلی دوستانه بود. حرف مهمی جز توسعه روابط نداشتیم.

برای استراحت و ناهار به اتاقم رفتم. ساعت چهار بعد از ظهر با یاسر ناهار خوردیم و بعد از نماز و کمی استراحت، ملاقات‌ها ادامه یافت. خانم خالده ضیاء، نخست وزیر بنگلادش آمد. خواهان توسعه روابط و موافقت با حضور بیشتر کارگران بنگلادشی در ایران و کمک به آسیب دیدگان سیل و طوفان شد؛ به نظر می‌رسد تسلطی بر امور کشور ندارد.

آقای اوزال، رییس‌جمهور ترکیه و همراهان آمدند. مذاکرات گرم و دوستانه مفصلی داشتیم. از مساله کشتی شرمنده بود و آن را به گردن قوه قضاییه انداخت و گفت تا یک هفته دیگر حل می‌شود. دربارهٔ عراق، کنفرانس مادرید، مساله کُردها، اجرای توافقات، سفر آینده‌اش به ایران، مساله آب، اکو و... مذاکره کردیم. گفت می‌توانند با سلیمان دمیرل بسازند.

ساعت نُه شب، برای شرکت در ضیافت عبدودیوف که به افتخار رؤسا برگزار شده بود، به سالن هتل رفتیم. در آنجا با هیأت ترکیه سر یک میز نشستیم و فرصت دیگری پیش آمد که دربارهٔ همه مسایل مورد علاقه دو طرف صحبت کنیم. پیشنهاد همکاری بیشتر با جمهوری‌های مسلمان نشین شوروی داد. دکتر ولایتی هم با من بود.

دیر وقت به رزیدانس آمدیم. خسته بودم و زود خوابیدم. عفت و بچه‌ها هم مشغولیاتی داشته‌اند که تعریف کردند.

سه شنبه ۱۹ آذر | ۲ جمادی‌الثانی ۱۴۱۲ ۱۰ دسامبر ۱۹۹۱

خواب خوب دیشب، جبران کم خوابی پریشب را کرد. صبحانه خوردم و بخشی از خاطرات دیروز را نوشتم و بعد از استحمام، به سوی هتل حرکت کردیم. دیر رسیدم. قرار ملاقات با هیأت عمانی به هم خورده بود.

رییس جمهور سیرالئون آمد. از لیبی به خاطر حمایت از شورش های کشورش

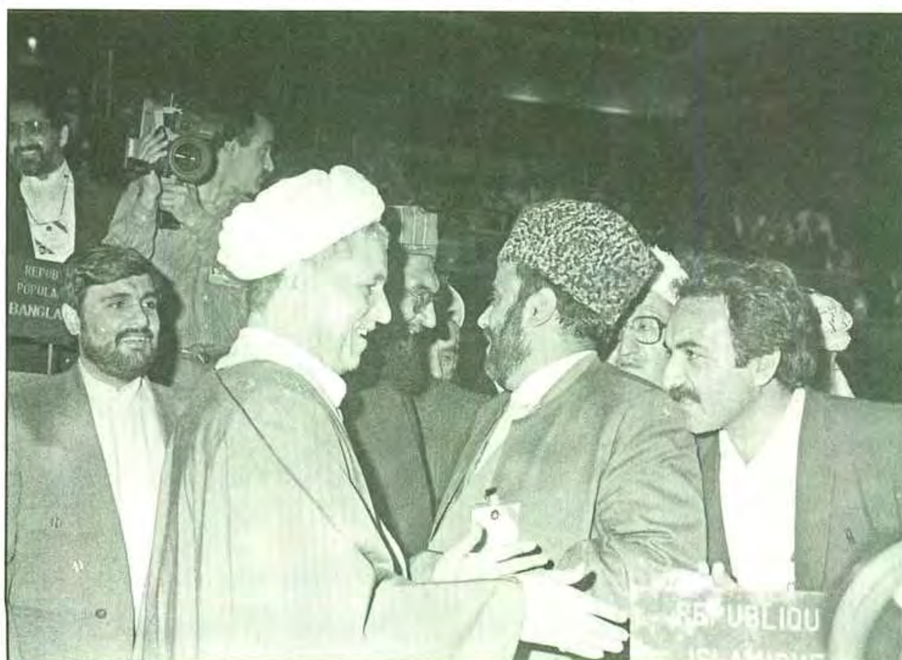

تصاویر مربوط به ملاقات های نشست سران کنفرانس اسلامی

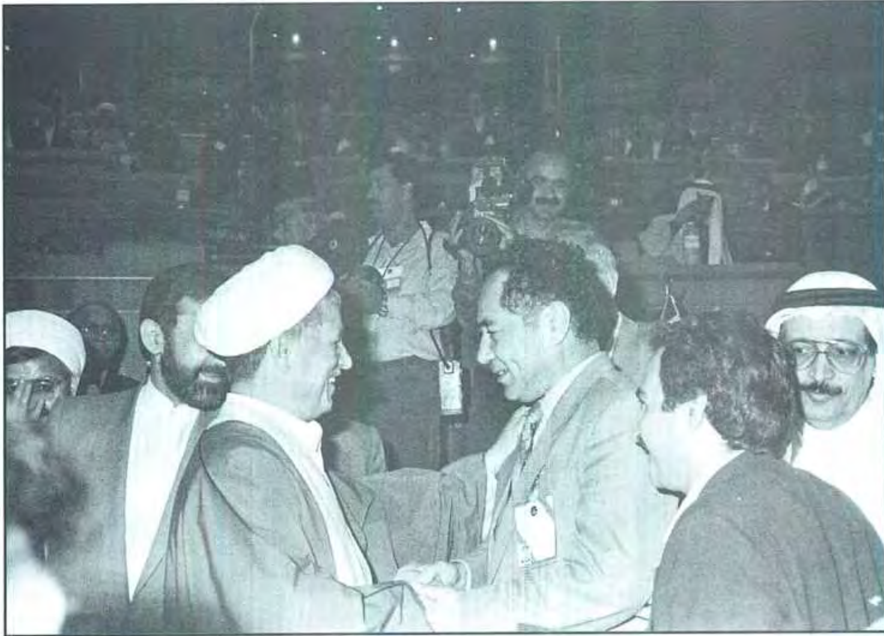

رییس هیات اعزامی امارات متحده عربی

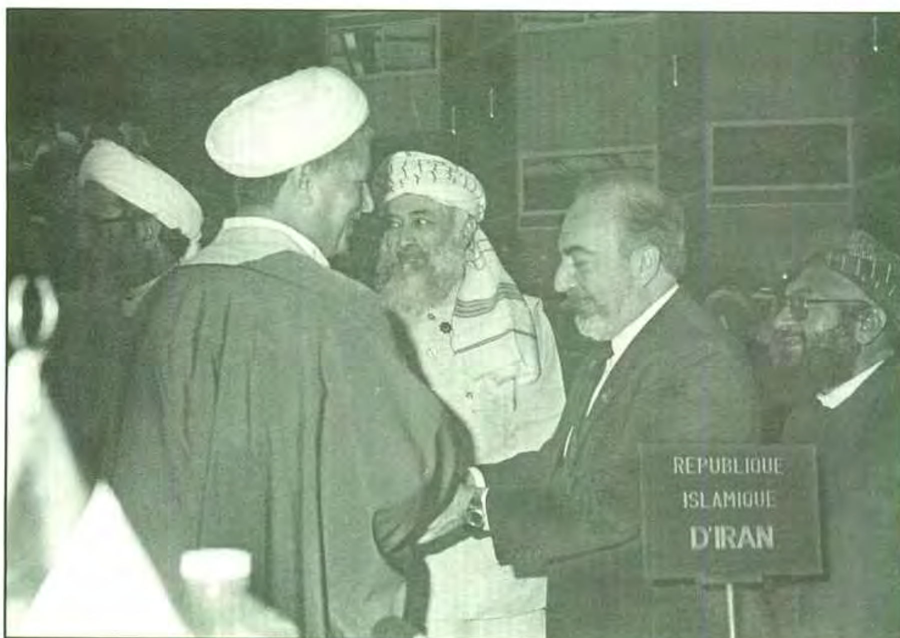
هیات اعزامی از جمهوری آذربایجان

رییس هیات نمایندگی الجزایر

ولیعهد کویت

حضور هیات های نمایندگی کشورها در محل استقرار هیات جمهوری اسلامی ایران

یاسر عرفات رییس سازمان آزادی بخش فلسطین (ساف)

ملک حسین پادشاه اردن

نواز شریف نخست وزیر پاکستان

شکایت داشت و توسعه روابط را خواست. معاون رییس‌جمهور اوگاندا آمد. نامه رییس جمهورش را آورد و برای توسعه دانشگاهی که با اعتبار سازمان کنفرانس اسلامی در اوگاندا ساخته شده و پارسال اولین فارغ‌التحصیلانش را ارایه داده است، کمک خواست.

برای شرکت در کنفرانس راه افتادیم. در بین راه، دو زن که روسری به سبک منافقین بر سر داشتند، پشت سر ما علیه من شعار دادند و یک تخم‌مرغ به سوی هیأت پرت کردند که به زمین افتاد و کمی از سفیده‌ها به گوشه لباس من پاشید؛ اعتنایی نکردم و عبور کردیم.

مأموران آنها را توقیف کردند و بردند. در گزارش‌های اولیه گفته شده کارت خبرنگاری برای روزنامه‌های ایتالیا و فرانسه داشته‌اند؛ هنوز تحت بازجویی‌اند و جواب رسمی به ما داده نشده است.

در کنفرانس، ابتدا [آقای سوهارتو]، رییس‌جمهور اندونزی و سپس ملک‌حسین، [پادشاه اردن] صحبت کردند و سومین سخنران من بودم که صحبتم ۵۵ دقیقه طول کشید و مورد توجه و تحسین قرار گرفت.[۱] حضار کف‌های ممتد زدند و ابراز

---

۱ - متن کامل این سخنرانی، به جهت اهمیت در بخش ضمایم همین کتاب چاپ شده است. در بخشی از این سخنرانی آمده است: «من از قدرت اسلام به‌عنوان یک رییس‌جمهور صحبت نمی‌کنم بلکه به‌عنوان عضوی از ملتی که با انقلاب اسلامی خود، بزرگترین شگفتی‌ها را در زمان حاضر آفرید، سخن می‌گویم. مردمی که در مقابل استبداد و استکبار با تکیه بر اسلام قیام کردند و همه فشارها و مشکلات را از سر گذراندند و پیروز شدند و نشان دادند که اسلام جداً می‌تواند با انواع مظاهر سلطه و وابستگی مقابله کند. بشر کم‌کم به‌این معنا دست می‌یابد که آزادی و عدالت جز بر پایه معنویت بنیان نخواهد یافت. عصر آینده می‌تواند عصر عدالت و آزادی بر پایه معنویت باشد و آیا اسلام جز این پیامی دارد؟ و ما کشورهای اسلامی که بایستی نظام‌های حکومتی خود را بر پایه اسلام بنا بگذاریم در چنین عصر و زمانی قرار گرفته‌ایم. تشنگی بشر برای آزادی و عدالت بر پایه معنویت وظیفه سنگینی را بردوش یکایک ما می‌گذارد. نیروی حاصل از معنویت و رضایت مردم، عامل مقبولیت حکومت‌هاست و میزان حضور این دو عامل مهم معنویت و رضایت مردم در حکومت نشان دهنده استحکام بنیان آن است. وظیفه مهم ما این است که با روش درست و براساس معیارهای اصولی اسلام، نظم صحیحی را متناسب با زمان و مکان بیابیم و در این راه سعی کنیم که حرکت‌مان برای رضایت خدا بوده و مورد قبول او باشد و بی‌شک خداوند ما را هدایت و کمک خواهد کرد.»

احساسات شدید کردند که با دیگران قابل مقایسه نبود.[۱] سپس دور من جمع شدند و تبریک گفتند و تحسین کردند، مخصوصاً ملک حسین و [یاسر]عرفات، زودتر و بیشتر از دیگران.

باز هم ماندیم و به سخنرانی‌های رؤسای ترکیه، یمن، اوگاندا و پاکستان گوش دادیم. ساعت سه ونیم به اتاق خودمان در هتل رفتیم. با همراهان دربارهٔ کیفیت پخش خبر حمله دو منافق زن مشورت کردیم. قرار شد عین جریان را پخش کنیم. دکتر ولایتی خبر آورد که دبیرکل سازمان ملل، امروز نظرش را دربارهٔ مسئول جنگ عراق و ایران گفته و عراق را متجاوز و مسئول جنگ معرفی کرده است. خبر بسیار خوشحال‌کننده‌ای است. سپس آقای [سیدکمال]خرازی، [نماینده دایم ایران در سازمان ملل]، از نیویورک تلفنی خبر را گفت و معلوم شد که خبرگزاری‌ها هم مخابره کرده‌اند.[۲]

۱- دکتر یونس شُکرخواه، که به عنوان خبرنگار روزنامه کیهان در این اجلاس حضور داشت، در حاشیه نطق رییس‌جمهور چنین نوشت: «وقتی آقای هاشمی در نطق خود بر فرازهای مربوط به فلسطین رسید، دچار بغض‌گرفتگی محسوسی شد. صدای مرتعش رییس‌جمهور که آکنده از احساس صمیمانه‌ای بود، حضار را به شدت تحت تاثیر قرار داد. سران کشورها در پایان نطق، مدت مدیدی کف زدند و به افتخار ایشان به‌پا خاستند. ارزیابی عمیق و نگرش استراتژیک موجود در این نطق، اغلب حاضران را به تحسین واداشته بود؛ روزنامه‌نگاران بین المللی نیز از این قاعده مستثنی نبودند. ملک حسین[پادشاه اردن]، علیرغم فاصله نسبتاً زیادی که با رییس‌جمهور داشت، نخستین کسی بود که در پایان نطق از جای خود برخاست، به طرف رییس‌جمهور رفت و صورت او را بوسید. اکثر حضار نزد رییس‌جمهور رفته و با فشردن دست وی تبریک گفتند. عبدالحلیم خدّام سه بار خطاب به آقای هاشمی گفت: عظیم، عظیم، عظیم. همه به دقت به نطق رییس جمهور گوش می دادند. دوباره خوانی برخی از جملات توسط رییس‌جمهور که برای تاکید صورت می گرفت، توجه بیشتر حاضران را جلب کرد. سخنران بعد از رییس‌جمهور ایران، مدتی در جایگاه معطل ماند تا حاضران که برای تبریک به آقای هاشمی، محل استقرار خود را ترک کرده بودند، در جاهای خود مستقر شوند. کلیه افرادی که با رییس‌جمهور دست داده بودند اظهار داشتند، حرف‌های شما، حرف‌های دل ما بود، اما خود ما نمی‌توانیم این حرف‌ها را بیان کنیم.» منبع: روزنامه کیهان، مورخ ۱۳۷۰/۹/۲۰، صفحه ۲.

۲ - بعد از تصویب قطعنامه ۵۹۸، در جهت اجرای بند ۶ قطعنامه، یک هیات بلژیکی انتخاب و مسئول شد که متجاوز جنگ را شناسایی و به دبیرکل سازمان ملل متحد معرفی نماید. ایران اصرار داشت زمان شروع به کار این هیات قبل از پذیرش قطعنامه از جانب ایران باشد که در نهایت اینگونه عمل نشد. این هیات در نهایت در ۱۸ آذر ۱۳۷۰، طی ←

قرار بود با [آقای سوهارتو]، رییس‌جمهور اندونزی ملاقات داشته باشیم؛ به خاطر اینکه هم او و هم من متوقع بودیم که در مقر خودمان باشد، انجام نشد. هیأت یمنی به ملاقات آمدند. از عربستان سعودی به خاطر اخراج یمنی‌ها و به خاطر قطع کمک‌ها و به خاطر اختلافات مرزی عصبانی‌اند و میل دارند که به ما نزدیک شوند.

به رزیدانس آمدیم. جمع زیادی از علمای سنگال آمدند. چند نفرشان صحبت‌های دوستانه‌ای داشتند. هدایایی دادند. من هم صحبت گرمی برایشان نمودم.

دکتر ولایتی خبرآورد که با عربستان سعودی و سنگال توافق کرده‌ایم که میزبان کنفرانس هفتم عربستان و هشتم ایران باشد.

یاسر عرفات، [رهبر سازمان آزادیبخش فلسطین – ساف –] آمد. تلاش کرد که سیاست خودش را در خصوص مذاکره با اسراییل توجیه کند؛ نپذیرفتم ولی گرم گرفتم. دو سه نفر از مسلمانان مبارز انگلیس آمدند و از مواضع ایران تشکر کردند.

برای شام به محل سفارت رفتیم. بچه‌های کارمندان سرودی اجرا کردند و من هم صحبت کوتاهی نمودم.[1] به مقر آمدیم. خاطرات دو روز را نوشتم. عفت ناهار مهمان خانم رییس‌جمهور بود و دیر وقت آمد. رفته بودند پرورشگاهی را دیده بودند؛ مقداری کمک کرده‌اند.

گزارشی به دبیرکل وقت سازمان ملل متحد، عراق را به عنوان متجاوز جنگ معرفی کرد. دبیرکل وقت سازمان ملل متحد نیز این گزارش را طی یک جلسه رسمی به شورای امنیت تقدیم کرد.

۱ – آقای هاشمی در این سخنرانی، اظهارنظر دبیرکل سازمان ملل متحد در مورد متجاوز بودن عراق در جنگ علیه جمهوری اسلامی را یک دستاورد مهم و تاریخی برای کشور خواند و گفت: «پس از سال‌ها قضاوت ظالمانه، اکنون دنیا به حقانیت ما پی برده است. این نظر دبیرکل سازمان ملل آثار خوبی برای کشور خواهد داشت و یک پیروزی برای ملت مقاوم ایران است.» ایشان همچنین به سخنرانی خود در جمع سران کشورهای اسلامی اشاره کرد و گفت: «بسیاری از اعضای هیأت‌های شرکت کننده در اجلاس پس از سخنرانی و در دیدار با من اظهار داشتند که شما حرف دل ما را بیان کردید.» رجوع کنید ← کتاب «هاشمی‌رفسنجانی، سخنرانی‌های سال ۱۳۷۰»، دفتر نشر معارف انقلاب، ۱۳۹۲

چهارشنبه ۲۰ آذر | ۳ جمادی‌الثانی ۱۴۱۲ ۱۱ دسامبر ۱۹۹۱

تا ساعت ده صبح در اقامتگاه بودم. گزارش‌ها را می‌دیدم؛ انعکاس سخنرانی‌ام و حرکت دو زن منافق و شناخته شدن عراق در جنگ با ایران به عنوان متجاوز، از سوی دبیرکل سازمان ملل مورد توجه است.[1] پیام تبریکی تهیه شد که به رهبری مخابره شود و توصیه شد که در ایران جشن و سرود برپا شود.[2]

---

۱ - روزنامه لوموند چاپ پاریس، در مقاله ای نقش مهم جمهوری اسلامی در ششمین نشست سران سازمان کنفرانس اسلامی را مورد تاکید قرار داد. لوموند نوشت: «هاشمی رفسنجانی رییس جمهور ایران، در این نشست موفق شد، جمهوری اسلامی، را به عنوان عاملی برای وحدت دنیای اسلام که دچار پراکندگی می باشد، معرفی کند. نطق آقای رفسنجانی که مورد توجه شدید شرکت کنندگان در نشست داکار واقع شد، نشان دهنده ویژگی و مهارتی فوق العاده بود. رییس‌جمهور ایران با ارایه پیشنهادهایی مبنی بر دفاع از گفت‌وگوهای سازنده میان اعضای جامعه بین الملل و حمایت از شرکت زنان در فعالیت های گوناگون سیاسی، اقتصادی، ادبی و حتی ورزشی، بدون انکار اعتقادات خویش، موفق شد مسایل را به گونه‌ای زیرکانه مطرح کند. تمایلات سلطه جویانه تهران، موجب نگرانی عربستان سعودی و ترکیه شده است. اعضای هیات ایرانی در مورد حمله دو زن خارجی در راهروی هتل به آقای رفسنجانی، نه تنها از این ماجرا پیراهن عثمان نساختند، بلکه با لبخند معتقدند که باید تحمل اینگونه مشکلات کوچک و ناچیز را داشت.» روزنامه لیبراسیون نیز حمله با تخم مرغ به رییس جمهور ایران را که سازمان مجاهدین خلق[منافقین]، مسئولیت آن را پذیرفت، یک بازی بچه گانه توصیف کرد. منبع: نشریه ویژه خبرگزاری جمهوری اسلامی، ۱۳۷۰/۹/۲۳، صفحه ۷

۲ - متن تلگرام آقای هاشمی به این شرح است: «بسم الله الرحمن الرحیم. محضر مبارک رهبر ارجمند انقلاب اسلامی، حضرت آیت‌الله خامنه‌ای، دامت برکاته؛ دریافت خبر متجاوز شناخته شدن رژیم عراق در جنگ تحمیلی که توسط دبیرکل سازمان ملل متحد اعلام شد و یک پیروزی بزرگ سیاسی برای ملت قهرمان ایران به شمار می رود، موجب خرسندی اینجانب گردید. اعلام متجاوز بودن عراق، هر چند بسیار دیر صورت گرفت، ولی به هر حال این امر را ثابت کرد که مقاومت ملت ما ثمرات بزرگی داشت که آنچه اکنون دبیرکل سازمان ملل اعلام کرده، یکی از این ثمرات است. این حق ملت بزرگ ایران و رزمندگان قهرمان بود که نتیجه صبر و مقاومت سرانجام به دست آمد و روح پاک امام راحل را شاد کرد. این پیروزی بزرگ سیاسی را به محضر حضرت‌عالی، ملت بزرگ ایران، رزمندگان قهرمان، خانواده های محترم شهدا و به جانبازان و آزادگان عزیز تبریک می گویم و امیدوارم با رهبری خردمندانه شما، ملت ما به کلیه حقوق حقه خود که با تجاوز رژیم عراق پایمال شد، دست یابد و شورای امنیت سازمان ملل با تایید این گام مثبت دبیرکل، زمینه را برای برداشته شدن گام های مثبت بعدی فراهم سازد. اکبر هاشمی رفسنجانی، رییس‌جمهور، ۱۳۷۰/۹/۲۰- سنگال»

از وان جکوزی‌دار استفاده کردم. عازم سفر به شهر طوبی شدیم. همراهان ساعت هفت با دو اتوبوس رفتند. برای پرواز با هلی‌کوپتر، به فرودگاه رفتیم و سفیرمان آقای عبدی با من بود و توضیحات می‌داد. در فرودگاه، نخست وزیر سنگال، هنگام رفتن و هنگام مراجعت، بدرقه و استقبال کرد و مأموران محافظ و امنیتی آنها هم همراه‌مان بودند.

آقای [حسین]عبدی گزارش داد، دیشب به محل کمیسریای پلیس رفته که دو منافق در آنجا توقیف بودند؛ هر دو ایرانی هستند و تابعیت فرانسه و ایتالیا گرفته‌اند و کارت خبرنگاری از رسانه‌های آنجا را دارند.[1] حاضر نشده‌اند که جواب بدهند و گفته‌اند که فقط با سفیر کشور فرانسه و ایتالیا حرف می‌زنند. علایمی از همکاری کنسولگری ایتالیا با آنها دیده شده است.

قرار شد به‌گونه‌ای اظهار شود که ما سوءظن به پلیس سنگال هم داریم که برای رفع اتهام همکاری کنند و مطالبه تحویل آنها به ایران را بنماییم؛ با اینکه نخواهند تحویل داد. برای اینکه چیزی جهت مطرح کردن و بهانه‌ای داشته باشیم در مقابل بعضی از خواسته‌هایی که از ما دارند و نمی‌توانیم بدهیم و طلبکار باشیم.

با دو هلی‌کوپتر، ساعت ده ونیم صبح پرواز کردیم. آقای [علی]فلاحیان هم با من بود. اطراف شهر سنگال گشتیم. منظره خوبی دارد. به صورت شبیه جزیره است. از سوی شرق به خشکی وصل است؛ سواحل خوبی دارد. ساختمان‌ها و نقاط مهم در ساحل است.

چند جزیره مسکونی نزدیک ساحل است، منجمله جزیره گوره که مرکز نگهداری پرندگان بوده. کشتی‌ها و قایق‌های فراوان، دیده می شد. ماهیگیران در سراسر ساحل و آب‌های نزدیک و نقاط خلیج مشغول صید بودند. محله خوب و

---

۱ - این دو زن به نام های «پاتریسیا فلوکنی» اهل ایتالیا و «هلن لامیروزا» اهل فرانسه، هر دو همسر ایرانی، عضو سازمان مجاهدین خلق(منافقین) داشته‌اند. آنها بعد از محاکمه، به اخراج از کشور سنگال محکوم شدند. سفارت ایتالیا کلیه هزینه‌های مربوط به محاکمه، وکیل و دادرسی این دو زن را پرداخت کرد. بی محلی هیات ایران و اهمیت ندادن به این حرکت مبتذل سیاسی، باعث شد خیلی زود موضوع فراموش شود و منافقین در بهره برداری سیاسی از آن و جریان سازی خبری علیه نظام جمهوری اسلامی، ناکام شوند.

باصفای ساحل، محل سکونت فرانسوی‌ها و لبنانی‌ها است.

حدود یک ساعت تا طوبی طول کشید. از چند شهر و روستاهای فراوان و کوچک عبور کردیم. اکثر نزدیک به تمام منطقه، صاف و هموار، جلگه‌ای و بدون ارتفاع و دارای جنگل‌های تُنُک و کم درخت است. معادن خاک فسفات هم به چشم می‌خورد. یک دریاچه کوچک قرمز رنگ که نمک قرمز تولید می‌کند، در کنار ساحل بود.

اغلب روستاها کوچک و بدون برق و امکانات است. گویا معیشت آنها از کشاورزی و دیم است که از مرداد تا مهر ماه هر سال بارندگی فراوان است. سفیر می‌گفت در آن فصل، همه اینها سرسبز است. در تمام منطقه، ما یک ارتفاع و یک رودخانه هم ندیدیم.

در شهر طوبی، در میدان کنار مسجد جامع و کتابخانه بزرگ و مقر و منزل خلیفه، آقای شیخ [صالح] امباکه، پیشوای مُریدیه[1] فرود آمدیم. بیشتر مردم شهر یکصد و سی هزار نفری و روستاهای اطراف، اعم از مردان و زنان و کودکان جمع شده بودند. میدان خاکی بود، اما خاکی شبیه به شن و زرد رنگ که غبار نداشت.

اطراف میدان، زن و مرد مخلوط و خیلی‌ها نیمه لخت بودند. با اینکه خلیفه اخیراً تأکید کرده که حجاب داشته باشند و زنان چیزی روی سر دارند اما نیمی از بدن‌شان و دست‌ها و پاها عریان است و بعضی‌ها قسمتی از سینه‌هایشان نیز دیده می‌شود. خیلی سیاه‌اند؛ منظره ترحم انگیزی بود.

---

۱ - فرقه مریدیه، از اهل تسنن مالکی، حدود یک قرن پیش، در سال ۱۸۸۶ میلادی، توسط «شیخ احمدو بامبا» (متوفی به سال ۱۹۲۷م در سنگال) پایه گذاری شده و در غرب آفریقا و آفریقای مرکزی پیروان زیادی دارد. رهبران این فرقه که عقاید صوفیه دارند، اغلب در شهر طوبی(TOUBA) ساکن هستند که در قسمت مرکزی غرب سنگال و حدود ۲۰۰ کیلومتری داکار و دومین شهر مهم پس از پایتخت به‌شمار می آید. این شهر در سال ۱۸۸۸ میلادی، توسط «شیخ احمدو بامبا امباکه» بنیاد نهاده شده و به همین دلیل طوبی، شهر مقدس مریدیه به حساب می آید. مسجد بسیار عظیم این شهر محل عبادت و برگزاری مراسم عبادی و نماز جمعه فرقه مریدیه است. این شهر مقر رهبری فرقه مریدیه می‌باشد. این فرقه صوفیانه از قدرت مذهبی فوق العاده ای در سنگال برخوردار است و رهبر آن خلیفه نامیده می شود و مرجع تقلید پیروان مریدیه می باشد و روابط بسیار خوبی با دولت مرکزی دارد و از نفوذ بسیاری برخوردار است. حدود پنجاه درصد جمعیت سنگال را پیروان این فرقه تشکیل می دهند.

چند ردیف در جلو روی زمین نشسته بودند و ردیف‌های عقب سرپا ایستاده بودند. با فریاد و کف زدن و گاهی تکبیر الله‌اکبر و لااله‌الاالله، اظهار احساسات می‌کردند. خیلی‌ها پای‌شان برهنه و بعضی‌ها کفش‌های‌شان در دست‌شان بود. دور میدان از مقابل جمعیت و از خیابان هم که دو طرف ایستاده بودند، عبور کردیم.

در کنار میدان به محل خلیفه رفتیم که بیرون سالن به استقبال آمد. [آقای صالح امباکه]، پیرمرد سیاه هفتادو چهار ساله بود. هنگام صحبت لب‌هایش می‌لرزید. کم حرف می‌زد. پسرش مصطفی کار را می‌گرداند. خیلی زرنگ و مسلط و باهوش بود؛ مثل آقازاده‌های معمول علمای خود ما.

از تعداد فرزندان خلیفه پرسیدم؛ طفره رفتند. گویا خیلی زیادند. اسم چهار پنج نفر را بردند. گفتند بعداً می‌گوییم که نگفتند. مطلب قابل توجهی رد و بدل نشد. به دیدار کتابخانه رفتم. گفتند حدود یکصدوهفتاد هزار جلد کتاب دارد. ساختمان خوبی دارد. یکی از مریدهای پولدار ساخته است.

کتاب‌ها اکثراً تکراری و چندین قفسه از یک کتاب بود. تعداد زیادی کتاب شعر یا نثر عربی، همراه با تفنن‌های ادبی مشغول کننده بود. این نوع در همه سطوح بین عرب ها مرسوم است. مثلاً قفسه‌ای با این هدف که حرف اول هر شعر به ترتیب حرف‌شان، کلمه یکی از آیات قرآن باشد، به نام همان آیه و همین کار را با هر حدیث و هر متن دیگری می‌کنند و طبعاً تعداد زیادی تألیف از این قبیل دارند که مفاهیم سطحی و ساده دارد و شبیه چاپ سنگی‌های قدیم ما است.

بخشی عظیمی از آنها را قرآن تشکیل می‌داد. مرسوم است، هر یک از علما، به خط خودش یک قرآنی بنویسد و همان را چاپ می‌کنند و سند علم‌شان است. آنها که با ما صحبت می‌کردند با قرآن خوب آشنا بودند. در مجموع به نظر می‌رسد، اینها یکی از عوامل عقب ماندگی مردم مسلمان باشد و باید فکری کرد که بیشتر به محتوا توجه شود.

از آنجا به مسجد رفتیم که وسیع و مفروش با قالی است. قبر [شیخ احمدو بامبا]، خلیفه بزرگ هم آنجا است. سبک معماری و گچ‌بری‌ها مراکشی است. قبل از نماز،

در تریبون مسجد، برای مردم چند کلمه‌ای صحبت کردم [۱] و به زبان عربی و محلی ترجمه شد. می‌گویند اکثر مردم زبان عربی می‌فهمند.

وسط ترجمه صحبت من که توسط مصطفی به زبان محلی انجام می‌شد، اذان شروع شد. بعد از اذان، ترجمه را تمام کرد. خلیفه هم برای نماز آمد. به امامت شخص دیگری نماز جماعت خواندیم. خلیفه هم اقتدا کرد. من نماز ظهر و عصر را با نماز ظهر امام جماعت خواندم.

از آنجا با اتومبیل به محل ساختمان یک دانشگاه اسلامی رفتیم که برای سه هزار دانشجو، در زمینی وسیع، در حال ساخت بود. منظورشان جلب کمک ما بود. گفتند چهار میلیارد فرانک سیفا خرج دارد. دویست و پنجاه سیفا، معادل یک دلار است.

شهر دو سه خیابان آسفالت دارد و بقیه خاکی است. خانه‌ها خیلی ساده است. آب را از چاه می‌کشند. سطح آب پایین رفته و به حدود یکصد و پنجاه متر رسیده و آب دارد شور می‌شود. برای صرف ناهار رفتیم. سینی‌های پر از گوشت گوسفند بریانی با قطعات بزرگ، ران و دست با استخوان، قدح‌های پر از برنج محلی، مخلوط با گوشت مرغ یا گوسفند یا ماهی، قدح‌های بزرگ سالاد از تخم‌مرغ درسته و سیب‌زمینی و چغندر و کاهو با قطعات بزرگ درست شده بود و شیرینی‌های گوناگون خوشمزه بومی و انگور و گلابی که گفتند از اروپا می‌آورند و ماست فراوان بسته‌بندی که شیرین شده با شکر بود.

در مجموع میهمانی خیلی مسرفانه‌ای بود؛ با آن همه مردم فقیر و گرسنه که در میدان جمع شده بودند و گفته می‌شد که از صبح آنجا بوده‌اند. عجیب و تلخ به نظرم آمد. بعد از غذا، در سالنی که دارای تخت‌های مزین و راحتی بود، کمی استراحت کردم. جزو بخش‌های مقر خلیفه است.

سپس در اتاق مخصوص زندگی خلیفه، برای صرف چای رفتیم. با منقل و زغال خاص خودشان، چای درست کرد و خودش دم کرد و برایمان ریخت. از

---

۱ - آقای هاشمی از همه مسلمانان به خاطر استقبال از ایشان تشکر کرد و گفت: «شما در قلب ما هستید و ایران پناهگاه همه مسلمانان جهان است.» رجوع کنید ← کتاب «هاشمی‌رفسنجانی، سخنرانی‌های سال ۱۳۷۰»، دفتر نشر معارف انقلاب، ۱۳۹۲

کتری، دو سه بار چای سبز خوردم. یک دوره از تألیفاتش را - از همان نوعی که قبلاً توصیف شد- هدیه کرد. اتاق مفروش با قالی و دارای تخت شیکی بود. خواستیم مبلغی کمک بدهیم؛ گفتند که چون بعد از میهمانی است، خوب نیست بپذیرند؛ بعداً داده شود.

باز از مقابل صفوف مردم گذشتیم و با هلی‌کوپترها پرواز کردیم. از گرد و خاک فراوانی که هلی‌کوپترها بر سر مردم ریخت، سخت ناراحت شدم؛ با قیافه خندان بدرقه نمودند.

استاندار و فرماندار منطقه، استقبال و بدرقه کردند در راه مراجعت، قرار بود در یکی از شهرها که رهبر تیجانی‌ها آنجا است، مثل طوبی بازدید داشته باشیم. هلی‌کوپترها نتوانستند پیدا کنند. روی چند شهر دیگر پرواز کردیم و پیشروها در آن شهر منتظر بودند، چون نزدیک غروب شد، ناچار به داکار آمدیم.

به اقامتگاه آمدم. مقداری استراحت کردم. سر شب به منظور شرکت در جلسه اختتامیه کنفرانس به هتل رفتیم. در مشورت به این نتیجه رسیدیم که چون بنا است تأیید مذاکرات مادرید تصویب شود، بهتر است من شرکت نکنم. دکتر ولایتی به جای من شرکت کرد.

نخست‌وزیر و وزیر امورخارجه مراکش به ملاقات آمدند و با خضوع و تمجید از جمهوری اسلامی ایران، خواستار تجدید روابط شدند. با خوشحالی گفتند این را سوغات سفر خودمان می‌دانیم. بعد از پیروزی انقلاب اسلامی، به خاطر سفر شاه به مراکش، مراسم قطع شده بود؛ پذیرفتم.

برای شام به رزیدانس برگشتیم. عفت و بچه‌ها هم برگشته بودند. عفت امروز ناهار هم مهمان خانم رییس جمهور سنگال بود؛ با تشریفاتی کمتر از دیروز. از مسجد شیعیان بازدید کرده که نامرتب و کثیف دیده و بازار سنگال را هم کثیف دیده است. فاطی و فائزه هم از بازار صنایع بازدید کرده بودند و فائزه از یک مدرسه ورزشی و یاسر هم در سفر طوبی با من بود.

پنج‌شنبه ۲۱ آذر | ۴ جمادی‌الثانی ۱۴۱۲ ۱۲ دسامبر ۱۹۹۱

بعد از نماز و صبحانه، خاطرات دیروز را نوشتم. خیلی مفصل و وقت‌گیر شد. بسیاری از صفحات نیمه‌خالی سابق را پُر کرد. از تهران خبر دادند که باران خوبی می‌بارد و رهبری از جریان امور در کنفرانس سنگال خوشحال است و قرار شده امشب جشن پیروزی به خاطر اعلان متجاوز بودن عراق بگیرند.

آقایان [حسن] روحانی و [محمدعلی]هادی آمدند به لب اقیانوس رفتیم. از حیاط منزل به دریا راه داریم. کمی کنار ساحل راه رفتیم. جریان دیشب جلسه اختتامیه کنفرانس را تعریف کردند. بین عرفات و رییس کنفرانس، به خاطر حذف کلمه «جهاد» از حمایت مبارزات فلسطین، مشاجره شده بود. با پیشنهاد مصر و عربستان سعودی حذف شده و عرفات معترض بوده که اعتراضش به نتیجه نرسیده و ما هم به بخش تایید مذاکره با اسراییل، مخالفت کرده‌ایم. موافقت شده که اجلاس هفتم در ریاض و هشتم در تهران باشد.

آقای [منوچهر]متکی و همکارانش آمدند و گزارش فعالیت‌های‌شان در کار کنفرانس را دادند؛ معتقدند موفقیت‌های چشمگیری دارند. نماینده مسلمانان یوگسلاوی آمد. از احتمال درگیری با صرب‌ها نگران‌اند و ترجیح می‌دهند شش جمهوری مستقل شوند که آنها هم به استقلال برسند.

اعضای هیأت‌های آذربایجان و قزاقستان آمدند. از اینکه همراه خودمان آنها را آورده‌ایم، تشکر دارند و از نطق من، فوق‌العاده تحت تأثیر قرار گرفته بودند و گفتند زینت کنفرانس رییس‌جمهور ایران و سخنان او بوده است. عبایی به آقای [الله‌شکور] پاشازاده، [رهبر مسلمانان قفقاز] دادم؛ عبایش را گم کرده بود. رییس‌هیأت جمهوری آذربایجان، پیراهن یقه آخوندی پوشیده بود و گفت آن را برای همین سفر تهیه کرده است؛ قزاقی هم گفت تهیه می‌کند.

هیأت افغانی آمدند. از حمایت‌های ایران و از صحبت‌های من تشکر کردند. دربارهٔ تاجیک و پشتون و بازسازی افغانستان صحبت شد. رییس‌جمهور گامبیا آمد و برای اکتشاف نفت و خرید نفت و کارهای عمرانی کمک خواست و برای آمدن به

ایران اظهار آمادگی کرد.

عصر نخست‌وزیر سومالی آمد. وضع بد سومالی را گفت و کمک خواست؛ خیلی متأثرکننده است. گفت بعد از اینکه نیروهای مردمی، زیادباره را ساقط کردند و ارتش از هم پاشید و اسلحه‌ها به دست نیروهای مردمی و قبایل افتاد،

جنگ جدیدی بین قبایل و احزاب بر سر مناصب در گرفت و در موگادیشو [پایتخت سومالی]، خرابی‌های بسیار به بار آمد و کشتار وسیعی از مردم شد. سپس در جیبوتی، در جلسه مصالحه‌ای، قرار شد رییس‌جمهور انتخاب کنند که کردند و سپس نخست‌وزیر و کابینه، ولی بعد رییس بزرگترین قبیله که یک نظامی به نام عدید است، علیه حکومت جدید قیام کرد و عهد را شکست و اکنون باز جنگ داخلی ادامه دارد و خزانه به‌کلی خالی است و زیادباره بانک مرکزی را خالی کرده و برای پرداخت هزینه سفارتخانه مانده‌ایم و کشورها می‌خواهند سفارتخانه‌هایمان را تعطیل کنند و ملتسمانه از ما کمک خواست.

گفت که خودش مدت شش سال در زندان زیادباره بود و کل قرآن را در آنجا حفظ کرده است. مدعی بود تحت تأثیر انقلاب ایران است و با الهام از اظهارات ما، مطالب جدیدی از قرآن می‌فهمد؛ وعده دادیم.

به ملاقات عبدو دیوف در کاخ ریاست جمهوری رفتیم. جلسه خوبی بود. از وسعت شرکت ما در کنفرانس و اهتمام و کمک‌های ما تشکر کرد و از حرکت دو زن منافق عمیقاً عذرخواهی نمود و از سخنرانی من تحسین کرد. من هم از مدیریت کنفرانس قدردانی کردم و برای توسعه همکاری‌ها قرار گذاشتیم. از طرف همسرش گفت که تحت تأثیر اخلاق و رفتار عفت قرار گرفته است.

به هنگام غروب مقداری در اقیانوس شنا کردم؛ لذت بخش بود. سرشب برادر شیخ خلیفه ام باک آمد و شرحی از خدمات آموزشی‌اش داد. یک استاد دانشگاه و وزیر سابق آموزش همراهش بود. گفت ۲۷۰ مدرسه دارد، ولی بین ۴۰ تا ۶۰ میلیون سیف هزینه دارد؛ کمک خواست. به سفیر گفتم، ماهی یک میلیون سیف- حدود چهار هزار دلار- به آنها بدهد.

جمعه ۲۲ آذر | ۵ جمادی‌الثانی ۱۴۱۲ ۱۳ دسامبر ۱۹۹۱

بعد از نماز صبح، وزیر همراه و همسرش آمدند. به فرودگاه رفتیم. آقای عبدودیوف و جمعی از وزیرانش در فرودگاه بودند. ما را بدرقه کردند و بلافاصله پرواز کردیم. گفت از میان سران، فقط برای بدرقه من به فرودگاه آمده است. مراسمی نبود و صحیح هم همین بود، چون برای آن همه مهمان مشکل بود که مراسم راه بیندازند.

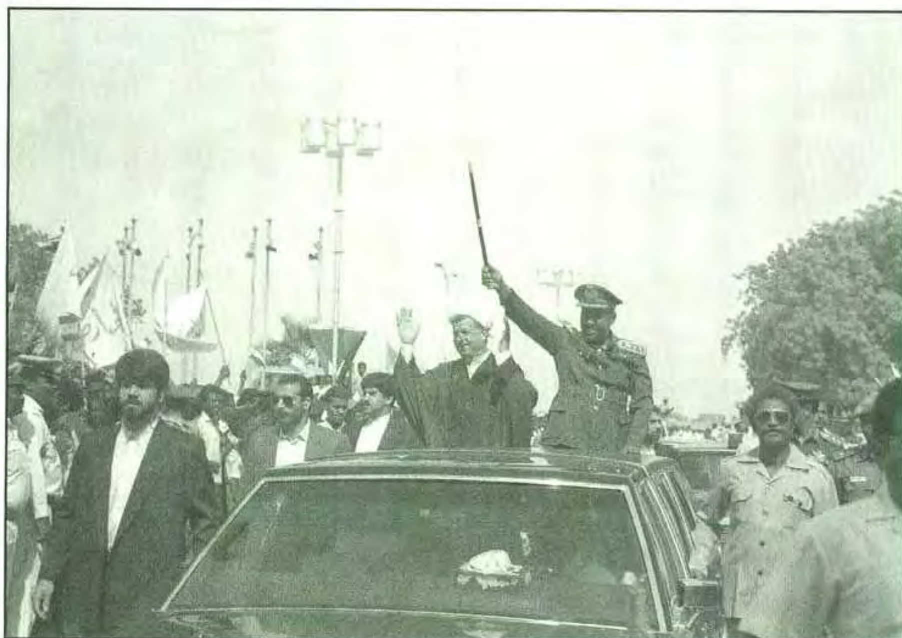
تا خارطوم، شش ساعت پرواز داشتیم. با بحث و مذاکره سرگرم بودم. از کشورهای مالی، نیجر و چاد گذشتم. برای سران پیام مخابره شد. جمع‌بندی همه از نتایج سفر و کنفرانس مثبت بود و راضی بودیم؛ مخصوصاً از بیانیه پایان کار. دو ساعت تفاوت افق با داکار، در خارطوم وجود دارد. ساعت چهار بعد از ظهر و رأس ساعت مقرر وارد شدیم.

همراهان گفتند که یک لایه از دو لایه شیشه کنار خلبان هواپیما در راه شکسته و ناچار هواپیما حدود ده هزار پا، پایین‌تر آمده است که در صورت آسیب دیدن شیشه دوم، قابل کنترل باشد. به من نگفته بودند و خودشان به شدت ناراحت بوده‌اند.

مراسم رسمی استقبال با حضور همه وزیران و شورای انقلاب سودان و سفیران مقیم خارطوم انجام شد. بعد از سان، در فرودگاه مصاحبه کوتاهی کردم. با [عمر] البشیر، رییس شورای انقلاب، در یک جیپ روباز سوار شدیم. جمعیت بسیار انبوه و کم نظیر از مردم، به استقبال آمده بودند.

اطراف میدان در دو طرف خیابان‌های مسیر تا اقامتگاه، تا چشم کار می‌کرد، امواج مردم به چشم می‌خوردند. همگی با فریاد و پرچم و پلاکارد، ابراز احساسات می‌کردند. بعضی جاها طبل و دُهل و شیپور داشتند. بعضی‌ها شاخ روی سر گذاشته بودند و هر قبیله‌ای با علایم و شعارها و مراسم خود بودند. عکس‌ها و پرچم‌های زیادی آورده بودند. اطمینانی که از لحاظ امنیتی به خودشان دارند، برایمان جالب بود. عفت و اعضای خانواده را با استقبال همسر بشیر، از راه دیگری به اقامتگاه برده بودند.

نزدیک غروب به اقامتگاه رسیدیم. مذاکره کوتاهی با بشیر داشتیم. با نوشیدن

ابراز احساسات مردم در خیابان های سودان

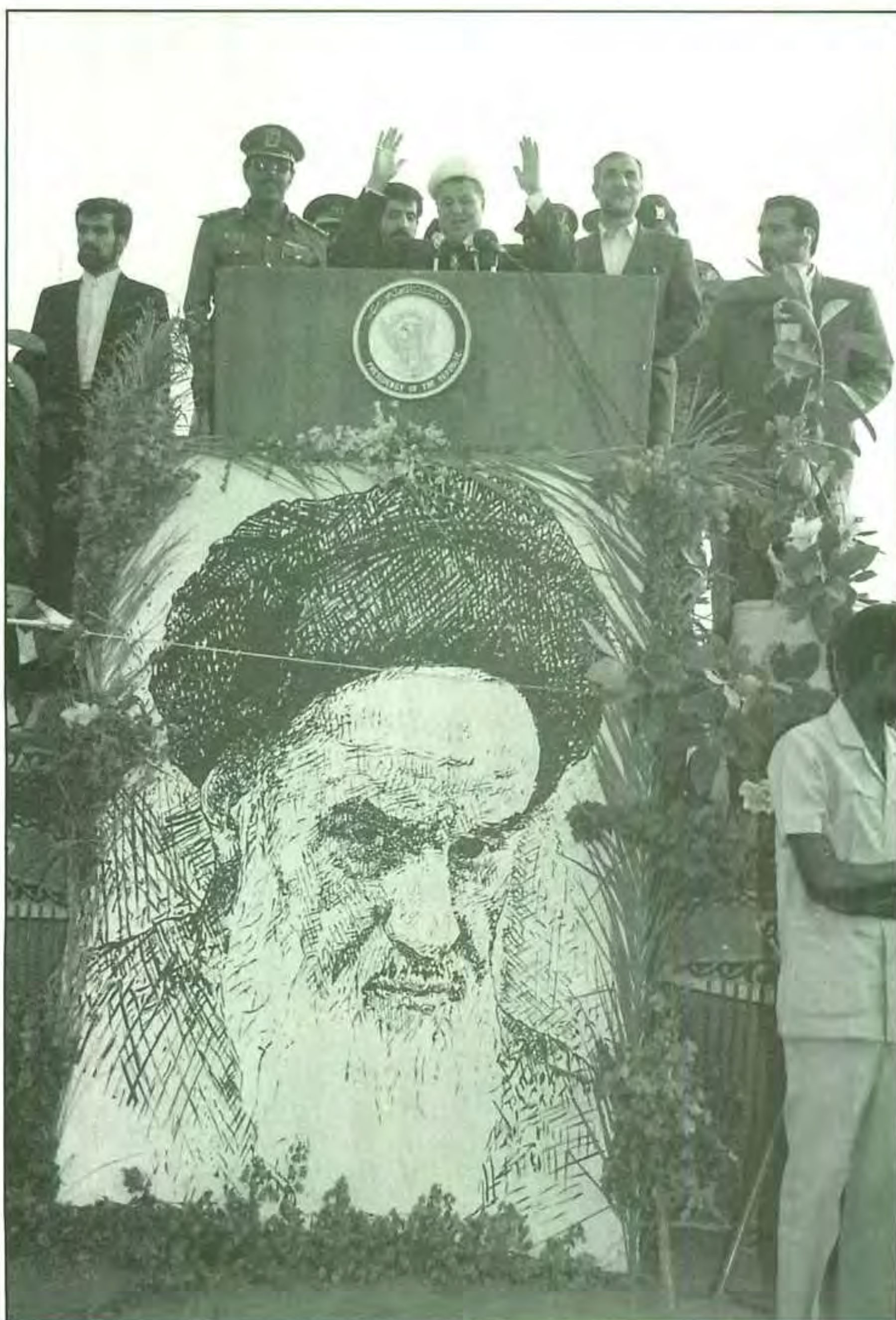
مذاکرات دو جانبه ایران و سودان

حضور در پارلمان سودان

ملاقات با حسن الترابی رهبر اسلامی سودان

سخنرانی در اجتماع مردم سودان

استقبال پرشور مردمی از رییس جمهور ایران

مراسم ازدواج دسته جمعی تعدادی از جوانان مسلمان سودان

شربتی ترش‌مزه و قرمز که محصول گیاهی بومی و صادراتی از خودشان است، او رفت و با نماز و استراحت، آماده کار شدیم.

جمعی از همراهان برای مذاکره درباره همکاری‌های ممکنه با سودان آمدند. آقایان [اکبر] ترکان، [غلامرضا]فروزش، [عبدالحسین]وهاجی و نوریان وزیران دفاع، جهادسازندگی و بازرگانی و رییس سازمان هواپیمایی و معاونان از تهران آمده بودند؛ گزارش دادند. امکان خرید دام و شکر و پنبه و فروش اسلحه و کارهای صنعتی و تعمیر هواپیما و آموزش خلبانی برای آنها و ساخت سد و جاده و خیلی چیزهای دیگر وجود دارد؛ بخشی شروع شده و امروز یک کشتی حامل ابزار کار جهادسازندگی به بندر سودان رسیده است.

بشیر آمد و درخواست مذاکره خصوصی داشت. با مترجمی آقای [سیدمحمدکاظم]خوانساری، نیم ساعتی مذاکره کردیم. از احتمال محاصره اقتصادی لیبی توسط آمریکا و انگلیس و فرانسه اظهار نگرانی کرد که در این صورت مشکل بزرگی برای سودان پیش می‌آید.

۹۰ درصد نفت مصرفی‌شان، یعنی حدود یکصدوسی هزار تن در ماه را از لیبی به صورت نسیه می‌خرند و توقع دارند که در این صورت، ما تأمین کنیم. مصری‌ها به اینها گفته‌اند که یکی از اهداف آمریکا از حمله به لیبی، ضربه زدن به سودان است. نفت کشف کرده‌اند و اکتشاف دست شرکت آمریکایی بوده، کارها را رها کرده است؛ از ما خواست برای ادامه کار کمک کنیم.

از آنجا برای صرف شام، به سالن صداقت، واقع در منطقه ساختمان‌های دولتی در کنار نیل رفتیم. ساختمان عظیمی است که چینی‌ها در زمان [جعفر] نُمیری برای سودان ساخته‌اند که هزینه آن را در اقساط طویل المدت بگیرند؛ به قول خودش «کالمجّان» شبیه به مجانی.

در یکی از اتاق‌ها، با اعضای شورای انقلاب معارفه انجام شد. از اینکه در داکار با تأیید کنفرانس مادرید مخالفت نکرده‌اند، گله کردم؛ مدعی شد تحفظ داد. آقای خوانساری که حاضر بود، گفت آنجا بوده است و نداده‌اند؛ نه در جلسه عمومی و نه در جلسه وزیران خارجی؛ ولی وزیر امور خارجه که در جلسه بوده، گفت دو مورد

تحفظ داده، یکی همین و دیگری ادامه محاصره عراق.

به سالن دیگری رفتیم. به من و همراهان بـه خـاطر تـلاش بـرای همکـاری ایـران و سودان مدال دادند. سپس به سالن صرف شام رفتیم. سالن وسیعی است و مهمـان‌هـا زیاد بودند؛ علاوه بر سران سودان و همراهان ما، سفیران مقیم سودان هم به جز سـفیر آمریکا و سفیر انگلیس بودند. آنها در فرودگاه هم نبودند.

قبل از شام، سرود ملی ایران و بعد از شام سرود سودان نواخته شـد. غـذاها زیـاد و خوب و متنوع بود؛ عمدتاً شبیه غذاهای خودمان، ماهی، کباب، مرغ، بـرنج، سـالاد و دسر. سخنرانی سر میز شام نداشتیم و بلافاصله به اقامتگاه آمدیم. خـانم بـشیر هـم بـه افتخار عفت، مراسـم شـام زنانـه در محـل اقامتگـاه داشـته. عفـت هـم راضـی اسـت. خانم‌های‌شان همه با حجاب، ولی با رنگ‌های مختلف بوده‌اند.

شنبه ۲۳ آذر | ۶ جمادی‌الثانی ۱۴۱۲ ۱۴ دسامبر ۱۹۹۱

بعد از نماز و صبحانه، خاطرات دیروز را نوشتم. آقای «عُمرالحسن‌احمدالبـشیر» آمـد نیم ساعتی مذاکره خصوصی دربارهٔ وضع سودان و همسایه‌هـا و سـومالی داشـتیم. بـا هم بـه قـصر جمهـوری رفتـیم. بـا حـضور جمعـی از وزیـران و همراهـان دو طـرف، مذاکرات رسمی در مورد مسایل کلی، در روابط بین دو طرف داشتیم.

بعد از جلسه، دکتر ولایتی تذکر داد که من از موضع بالا و نصیحت‌گونـه صـحبت کرده‌ام و خواست در مذاکرات بعدی جبران کـنم. مقابـل مقـر در سـاحل رود نیـل، رودخانه عظیم نیل را تماشا کردیم. از آنجا به قصرالـصداقه رفتـیم. در جمـع علمـا و قـضات و ائمـه جمعـه یـک جلـسه و سـپس در جمـع نماینـدگان سـندیکاها و جیش‌الشعبی‌ها، جلسه مفصل دیگری داشتم. در هر دو مراسم، قرآن، سرود و شـعر و شعار و سخنرانی و خیرمقدم و سپس سخنرانی من بود.[1]

---

۱ - در این جلسه، رییس جمعیت علمای سودان، ضمن اشاره به پیام حضرت امام خمینی(ره) به حجاج گفت: «مسلمانان چه شیعه و چه سنی، باید در یک صف متحد قرار گیرند و با دشمنان اسلام مقابله کنند.» آقای هاشمی نیز ضمن تشریح وضعیت مسلمانان و مشکلات آنان در جهان اسلام گفت: «راهی را که جمهوری اسلامی رفت و ←

در جلسه دوم، یک خانم هم صحبت کرد. در خلال مراسم، دایماً شعار و تکبیر و تهلیل[۱] داشتند، شبیه جلسات حزب‌اللهی پرشور خود ما و به تقلید از ما و خودشان هم مرتباً اظهار می‌کردند که الگوی‌شان انقلاب ما است. معمولاً با اسم امام و ایران و رهبری و من و... تکبیر می‌گفتند و به علاوه تهلیل می‌گفتند.

برنامه تا ساعت دو بعد از ظهر طول کشید. بین دو جلسه هم، مقداری هدیا آوردند و علمای مهم را معرفی کردند؛ یک تسبیح نارنجی و یک لگن چوبی تاریخی. نزدیک به بعد از ظهر به محل اقامت رسیدم؛ نماز و ناهار و کمی استراحت و مجدداً شروع برنامه.

بشیر آمد. با هم برای شرکت در مراسم مردمی به میدانی پشت فرودگاه رفتیم. در مسیر با جیپ رو باز، مردم ابراز احساسات می‌نمودند. در میدان خاکی که خیلی وسیع بود، جمعیت خیلی زیادی از زن و مردم جمع بودند و شدید ابراز احساسات می‌کردند.

عبایی به من دادند. عصای عاج و چیزهای جالب دیگر. قرآن و خیرمقدم و سخنان کوتاه بشیر، مطابق معمول انجام شد و من به تریبون دعوت شدم. جالب اینکه خودش قبل از شروع صحبت، مثل آقای مرتضایی‌فر شعار می‌داد. سخنرانی کوتاهی داشتم[۲] که ترجمه می‌شد و هر جمله با شعار مردم تعقیب می‌شد.

↩راهی را که شما می روید، راهی است که پیش روی تمام مسلمانان جهان است و امروز در ایران، سودان، فلسطین، کشمیر و در همه کشورهای اسلامی، نیروهای مسلمان پیشتاز مبارزه با ستم و ظلم هستند.» رجوع‌کنید ← کتاب «هاشمی‌رفسنجانی، سخنرانی‌های سال ۱۳۷۰»، دفتر نشر معارف انقلاب، ۱۳۹۲

۱ - تهلیل: گفتن لااله الاالله

۲ - در بخشی از این سخنرانی آمده است: «اکنون که بلوک کمونیزم از هم پاشیده و دنیا در آستانه عصر نوینی است، این حق امت اسلامی است که با امکانات عظیم خود، نقش مهمی در نظم نوین جهانی ایفا کند و ایران و سودان می‌توانند در این شکل‌دهی نقش داشته باشند. امت اسلامی با بیش از ۵۰ کشور مستقل و با بیش از یک چهارم جمعیت جهان و با بیش از ۵۰ درصد منابع انرژی جهان و در کنار نقاط حساس و سوق‌الجیشی همچون دریای احمر، خلیج‌فارس، باب‌المندب، تنگه هرمز، جبل‌الطارق، کانال سوئز، کناره‌های اقیانوس‌های جهان و با ایدئولوژی همچون اسلام و با کتابی همچون قرآن و با امامی همچون خمینی (ره) آینده درخشانی در تاریخ بشریت دارد. آنهایی که می‌خواهند از طریق مذاکره و مشروعیت بخشیدن به رژیم صهیونیستی و صهیونیست‌های متجاوز در آمریکا↩

اجتماع خیلی پرشکوهی بود. با بشیر به اقامتگاه برگشتیم. بعد از نماز مغرب و عشاء، با دکتر شیخ حسن ترابی که رهبر واقعی انقلاب است، و جمعی از علمایی که همراهش بودند، ملاقات کردم. حدود یک ساعت مذاکره مفید و خوب داشتیم. تحلیل او از وضع جهان اسلام و انقلاب سودان را شنیدم.

در مقابل انقلاب اسلامی ایران خاضع است و نگران وضع سودان و قبول دارد که از ما الهام گرفته‌اند و تجربه ما و تاریخ ما را تکرار می‌کنند. از دولت لیبی بد گفت که در خارج، از آمریکا می‌ترسد و در داخل، از مسلمانان و ضد مسلمانان انقلابی است.

سپس جلسه دیگری با سران دولت سودان داشتیم. تاریخ و اقتصاد و سیاست و سازمان سیاسی، زمین‌ها و معادن و دام را تشریح کردند؛ جالب بود. خسته شدم. سپس در فضای باز در چمن‌های حیاط، به صورت سلف سرویس شام خوردیم.

شب مقداری تلویزیون تماشا کردم .برنامه‌های سفر ما را به صورت کامل پوشش می دهند. روزنامه‌ها بیشتر صفحات خود را به اخبار [سفر] ما اختصاص می‌دهند. آقای بشیر تقریباً از هیات جدا نمی‌شود. اقامتگاه، کنار منزل شخصی اوست. فائزه و یاسر امروز به مکه رفتند.

گفت‌وگو کنند، اگر اجتماع و احساسات و روحیات انقلابی مسلمانان را می‌دانستند این همه ضعف و ذلت نشان نمی‌دادند و این باعث شرمندگی است، کسانی که چنین مردم و سربازانی در میدان جهاد دارند، مردمی که با مشکلات می‌سازند و تسلیم نمی‌شوند. شما مردم فداکار سودان با سوابق انقلابی و با این انقلاب وسیع اسلامی می‌توانید در میان امت عرب و در قاره افریقا آغازگر حرکتی نو و بالنده باشید. شما مردم سودان با سوابق طولانی اسلامی، انقلابی، جهاد و کشور پهناور و خاک حاصلخیزتان با این رود خروشان نیل و این ثروت‌های خدادادی می‌توانید با تلاش خودتان نمونه یک کشور آزاد و مستقل اسلامی باشید. برادران و خواهران ما در سودان مطمئن باشند ایران اسلامی تجارب انقلابی، سیاسی، دفاعی و نظامی و تجاربی را که در صحنه‌های سازندگی و اقتصادی بدست آورده‌ایم در اختیار شما قرار خواهد داد که می‌تواند راهنمای حرکت شما باشد.» رجوع کنید ← کتاب «هاشمی رفسنجانی، سخنرانی‌های سال ۱۳۷۰»، دفتر نشر معارف انقلاب، ۱۳۹۲

یکشنبه ۲۴ آذر | ۷ جمادی‌الثانی ۱۴۱۲ ۱۵ دسامبر ۱۹۹۱

حمامی گرفتم و گزارش‌ها را خواندم. احتمال کناره‌گیری گورباچف قابل توجه است؛ این به معنی پاشیدن کامل اتحاد جماهیر شوروی است.

ساعت هشت صبح، عمر البشیر آمد که با هم به «حصا حیصا» برویم. سوار اتوبوس شدیم و همراهان هم آمدند. بیرون شهر با برخورد با اولین جمعیت استقبال کننده، به ماشین جیپ منتقل شدیم که سقف آن قابل برداشتن بود.

از خارطوم تا حصا حیصا، بارها سقف ماشین باز شد و برای جواب به احساسات مردم ایستادیم. هر جا به روستا و یا شهر و کارخانه می‌رسیدیم، همین وضع بود. در جاهای بزرگ، خیلی جمعیت بود. تقریباً همه مردم زن و مرد و اطفال، دو طرف جاده، با نظم و پلاکارد و پرچم‌های کوچک ایران و عکس‌های فراوان از من و امام و آیت‌الله خامنه‌ای و عمر البشیر و یا قرآن در دست داشتند و یا لوح‌های قرآن در دست داشتند و شعارهای اسلامی تکبیر، تهلیل، یا به نام بشیر یا من و یا ایران می دادند. نظم‌شان بهتر از مراسم مشابه ما بود؛ در وسط جاده نمی‌ریختند که راه بند بیاید. در ایران معمولاً بسته می‌شود.

به نظر می‌رسد از لحاظ امنیتی مطمئن‌اند. چون خیلی نزدیک بود و حفاظتی نبود و ده‌ها مورد بدون حفاظ و آهسته از میان انبوه جمعیت، بدون کنترل گذشتیم و از چهره‌ها مشخص بود که به ما و مسئولان خودشان و شخص بشیر اظهار محبت می کردند.

بعضی جاها هلی‌کوپتری هم کنارمان پرواز داشت و هواپیمای کوچکی هم دیده می‌شد. از خارطوم تا مقصد، در منطقه‌ای بودیم بنام ولایت وسطی که در میان دو شاخه نیل است؛ نیل ارزق و نیل ابیض که در خارطوم به هم می‌پیوندند.

تمام راه با ۱۶۰ کیلومتر زمین‌های مزروعی، باغات مرغوب و آب فراوان و مسطح و بدون ارتفاع بود. می گفتند این ولایت، هشت میلیون جمعیت دارد که کشاورزند. وضع روستاها هم بد نبود. برق و راه دارند و خانه‌ها هم گِلی و آجری است. عجیب است که مردمی با این منابع فقیرند.

معمولاً به خاطر انبوه جمعیت، امکان تماشای وضع اطراف و ساختمان‌ها نبود، ولی در برگشتن که در اتوبوس بودیم و بدون توقف، همه چیز را دیدم. در یک جا، کافه تریایی بنام حافظ دیدم و بعضی جاها، پلاکارد با لغت فارسی شکسته و ناقص نوشته شده بود.

نزدیک ظهر به حصاحیصا رسیدیم. از بیرون شهر مواجه با انبوه مستقبلین شدیم که در دو طرف جاده صف کشیده بودند. پشت سرشان، در یک طرف گروهی جمّاره سوار و طرف دیگر گروهی اسب سوار تاخت و نمایش می‌دادند. طبل‌ها را می کوبیدند. در میدان خاکی وسیعی مراسم برپا بود.

کثرت جمعیت، زن و مردم به صورت فشرده، برایمان تعجب‌انگیز بود. عموم زن‌ها با رسوم خودشان با حجاب‌اند. در نقطه مرتفعی جایگاه مزّین بود و جلو آنها من و بشیر، استاندار، محمد سلیمان که قبلاً به ایران آمده است، خوش آمد گفت. دو دختر کوچک که لباس عروس پوشیده بودند، به عنوان نشانه مراسم گل تقدیم کردند.

مراسم برای ازدواج دسته جمعی بود که از سنت‌های خوب است. دو هزار زوج از سراسر استان ازدواج می کردند. از جاهای مختلف به آنها کمک می‌شود برای تشکیل خانواده و مراسم برای آنها خرجی ندارد. چند روز مراسم را برای شرکت ما به تأخیر انداخته بودند.

مراسم استقبال ما و مراسم ازدواج با هم انجام شد که جمعیت فوق‌العاده و دور از انتظار همه بود. شعارها و سخنرانی‌ها و سرودها همه همراه با تجلیل از انقلاب ایران و امام و من بود. خطبه عقد خوانده شد و تمام دو هزار زوج از مقابل ما عبور کردند. حجاب معقولی داشتند. اعلان کردیم که به هر یک از زوج‌ها یک جلد کلام الله مجید و یک تخته فرش می‌دهیم که خیلی تأثیر گذاشت و به دو زوج هدیه سکه و قرآن دادیم.

از طرف استان واسط هم نمونه‌ای از چندین محصول استان و یک شتر[سفید] و یک اسب به من هدیه دادند و نمونه‌هایی به همراهان دیگر. عفت و فاطی هم همراه با همسر بشیر در مراسم شرکت کردند. جمع زیادی از کودکان دختر و پسر، سرود

خوان از مقابل جایگاه رژه رفتند؛ جالب بود. بشیر صحبت کرد و من هم صحبت کوتاهی داشتم[۱]. ناهار را به صورت حاضری همان جا دادند.

پس از مراسم برای دیدار یکی از مراکز تعلیم قرآن رفتیم که می‌گویند در سودان سیزده هزار مرکز وجود دارد. در بین راه، در منزل استاندار کنار نیل توقف کردیم. وضو گرفتیم و نماز خواندیم. منزل محقری است. به مرکز تعلیم قرآن (خلاوی [= جمع خلوت]) رفتیم.

آنجا هزار نفر پسر و دختر تعلیم می‌بینند؛ مجانی است و غذا و مسکن هم می‌دهند. گفتند سالانه شصت نفر فارغ‌التحصیل می‌شوند که حافظ کل قرآن شده‌اند. در آنجا همه افراد بخشی از قرآن را و بعضی همه قرآن را حفظ داشتند. چند نفر پسر و چند دختر را امتحان کردم، خوب بود. مدیر مرکز گزارش داد و من تشویق‌شان کردم و یک میلیون جُنیه کمک کردم. هزینه آنجا از زکات و تبرّعات و کارهای اقتصادی مرکز تهیه می‌شود.

برگشتنی با اتوبوس یکسره آمدیم. جاده را یک‌طرفه کرده بودند. جمعی از همراهان، دچار اسهال و تهوع شده‌اند؛ ظاهراً در اثر غذای دیشب مهمانی عمر البشیر است. آقای محسن رضایی به مرحله وصل سرم هم رسیده بود. به اقامتگاه آمدیم. بعد از نماز و استراحت خاطرات را نوشتم. خانم عمر البشیر آمد. با عفت تبادل هدایا کردند و من از او احوالپرسی و تشکر از میزبانی کردم. به رزیدانس سفارت‌مان رفتیم.

با همراهان درباره موارد همکاری با سودان، شامل ساخت راه و سد و کانال و پالایشگاه و دادن سلاح و خرید کالا مذاکره شد. بچه‌های ایرانی سرود خواندند و

---

۱ - آقای هاشمی گفت: «این جشن بسیار باشکوه، باروح و دلنواز بر شما مبارک باشد. این رسم مبارک و این سنت حسنه از نتایج موفق انقلاب اسلامی سودان است و باید همه امت اسلامی از این سنت پیروی کنند. این سنت که جوانان با تشویق دولت و کمک های دسته جمعی ازدواج کنند و تشکیل خانواده دهند، سنت باارزشی است. سوغات من در این سفر برای شما این است که بگویم سرمایه و توشه این راه، اسلام و قرآن است. با اسلام و قرآن و عشق به خدا هیچ مشکلی در راه پیدا نمی شود که قابل حل نباشد.» رجوع کنید ← کتاب «هاشمی‌رفسنجانی، سخنرانی‌های سال ۱۳۷۰»، دفتر نشر معارف انقلاب، ۱۳۹۲

سفیر گزارش داد و من صحبت کوتاهی داشتم. موافقت کردم که جمعی از همراهان فردا به مکه بروند. به محل اقامت آمدم.

دوشنبه ۲۵ آذر | ۸ جمادی‌الثانی ۱۴۱۲ ۱۶ دسامبر ۱۹۹۱

چمدان‌ها را برای مراجعت بستیم و زودتر صبحانه خوردیم. برای بازدید از رود نیل که قبلاً در دستور کار نبود، ژنرال بشیر آمد و با هم به رود نیل رفتیم. سوار یک کشتی کهنه و رنگ و رو رفته شدیم. کف آن را مفروش و مبل گذاری کرده بودند. کمی هم سرد بود که همراهان به آفتاب پناه بردند، تا نقطه تلاقی دو شاخه نیل ازرق و سفید رفتیم.

دو نیل، خارطوم را به ام درمان و ام درمان را به خارطوم بحری وصل می‌کند و جزیره طوطی در میان سه بخش پایتخت است. گفتند عمق آب حدود ۱۲ متر است. سالانه هشتاد میلیارد متر مکعب آب دارد که بیست میلیارد متعلق به سودان و شصت میلیارد متعلق به مصر است. سودانی‌ها از قراری که قبلاً توسط انگلیس گذاشته شده است، راضی نیستند.

مصاحبه کوتاهی در مورد اهمیت نیل با تلویزیون سودان داشتم.[1] از دو مسجد بزرگ و مقبره مهدی و برج تلویزیون ام درمان و پارلمان دیدن کردیم. این برنامه باعث تأخیر در برنامه‌ها و نتیجتاً باعث تأخیر در زمان پرواز و زمان رسیدن به تهران شد.

به قصر جمهوری رفتیم. بنایی که یکصد و هفتاد سال پیش ساخته شده و جالب است. مشرف بر نیل، مثل اکثر بناهای حکومتی دیگر سودان، در همان محل است که گفتند زمین‌های‌شان وقفی است و اکنون که کشور اسلامی شده، سند وقفی زمین‌ها صادر شده و وقف شبیه ملک است و اجاره می‌گیرد.

با حضور جمعی از اعضای شورای انقلاب سودان و همراهان من مذاکره

---

۱ - رجوع کنید ← کتاب «هاشمی‌رفسنجانی، مصاحبه‌های سال ۱۳۷۰»، دفتر نشر معارف انقلاب، ۱۳۹۲

خصوصی داشتیم. آنها از مشکل تأمین نفت گفتند. قرارشان با لیبی یک ماه دیگر تمام می‌شود. لیبی اجازه سفر به وزیر دارایی سودان برای تجدید قرار نداده است؛ گویا مصر و آمریکا اخلال می‌کنند.

از ما خواستند که در سال آینده میلادی، به مبلغ ۲۸۶ میلیون دلار نفت یوزانس[=نسیه]، با اقساط دو ساله به آنها بدهیم و بهره بدهی سابق آنها را که ۹۳ میلیون دلار است، ببخشیم و اصل آن را که ۶۱ میلیون دلار است، در دو قسط کالا بگیریم. قول ندادم و گفتم خودمان در تنگنا هستیم و با دید مثبت بررسی می‌کنیم و باید در مجلس تصویب شود. دمغ شدند، ولی چاره‌ای نبود. وام را در زمان شاه گرفته‌اند.

در مورد ساخت راه و سد و دادن سلاح و خرید کالا موافقت کردیم. در توافق‌نامه های نظامی و تجاری و فنی، آموزشی توسط محسن رضایی، [فرمانده کل سپاه پاسداران] و فروزش، [وزیر جهاد سازندگی] و طرف‌های سودانی امضاء شد. در مراسم امضا، بی نظمی بود. قبل از آماده شدن به جلسه آمده بودیم. چون به خاطر تأخیر عجله داشتیم.

مصاحبه مطبوعاتی مشترکی با البشیر داشتیم. چون وقت‌مان تنگ بود، به چند جمله اکتفا شد.[1] ایرانی‌ها و سودانی‌ها و مصری‌ها سئوال کردند و بیشتر از من.

به فرودگاه رفتیم و با بدرقه رسمی شبیه ورود، با دو ساعت تأخیر پرواز کردیم. اکثریت همراهان منجمله عفت و فاطی و... با هواپیمای دیگری برای عُمره به مکه می‌روند. هنوز کار ویزای‌شان تمام نشده. در راه از جده و ریاض و بحرین گذشتیم. نماز ظهر و عصر را در هواپیما خواندیم. پیام به ملک فهد و امیر بحرین دادم.

---

۱ - در این مصاحبه آمده است: «وقتی ما جهاد خود را در ایران شروع کردیم، فکر وحدت مسلمین را کرده بودیم. استکبار نمی خواهد نیروهای مسلمان متحد باشند. ایران در عرصه های گوناگون به فکر همکاری با مسلمانان است. یکی از اهداف سفر من به داکار همین بود که برای همکاری مسلمانان تلاش کنم. سعی همه ما این است که هر بهانه‌ای که موجب تفرقه باشد، از بین ببریم و اجازه ندهیم عوامل تفرقه انگیز، مسلمانان را در برابر یکدیگر قرار دهد. اسلام محور خوبی برای وحدت است.» رجوع کنید ← کتاب «هاشمی‌رفسنجانی، مصاحبه‌های سال ۱۳۷۰»، دفتر نشر معارف انقلاب، ۱۳۹۲

جمع‌بندی آمار سفر به سودان، در جمع همراهان در هواپیما مثبت و مهم بود. غروب وارد فرودگاه مهرآباد شدیم. با شور و اشتیاق استقبال شد. مصاحبه کوتاهی انجام دادم.[1] استقبال مردمی هم بود. به خانه آمدم. یاسر در خانه بود و قبلاً با هواپیمای هیأت آقای وهاجی، [وزیر بازرگانی] آمده بود.

گفت سعودی‌ها نمی‌خواستند به هواپیما اجازه فرود بدهند. وقتی که فهمیدند فائزه و یاسر در هواپیما هستند، بدون ویزا پذیرفتند و استقبال گرم کردند و همه را مهمان نمودند و به هتل بردند و لباس احرام دادند و به مدینه و مکه و جده اسکورت و بدرقه کردند و شبانه قبرستان بقیع را برای زیارت باز کردند.

یاسر تخم مرغ پخت و دو نفری شام خوردیم. گزارش‌ها را از دفتر آوردند تا ساعت دوازده خواندم تلفنی با رهبری صحبت کردم.

سه‌شنبه ۲۶ آذر | ۹ جمادی‌الثانی ۱۴۱۲ ۱۷ دسامبر ۱۹۹۱

تا ساعت ده صبح در منزل گزارش‌ها را خواندم. در راه دفترم به دیدن آیت‌الله خامنه‌ای رفتم. گزارش سنگال را دادم؛ ایشان از جریان کار خوشحال‌اند و مخصوصاً از متجاوز معرفی شدن عراق و چون وقت کم بود، مسایل سودان را به دیدار بعدی محول کردیم. نظر ایشان این است که پیروزی‌ها و آثار مهم سفر من، دشمنان و مخالفان را سخت در انفعال قرار داده و خلع سلاح کرده است.

به دفترم رفتم و تا شب کارهای عقب مانده را انجام دادم و ملاقاتی نپذیرفتم. شب هم در دفترم ماندم. برای رفع خستگی حمام گرفتم.

ظهر محسن آمد. سحرگاه امروز از چین برگشته است. با دو گروه از مترو و صنایع سیمان برای بررسی امکانات چینی‌ها رفته بودند؛ راضی است و می‌گوید کیفیت

---

۱ - در این مصاحبه آمده است: «انقلاب ما جای خود را در دنیا بخصوص کشورهای اسلامی باز کرده است. در کنفرانس، سران کشورها مطالبی را که جمهوری اسلامی مطرح کرد، تحسین نمودند و اثر این مطالب را روی جریان کنفرانس و بعد از آن ما شاهد بودیم». رجوع کنید ← کتاب «هاشمی‌رفسنجانی، سخنرانی‌های سال ۱۳۷۰»، دفتر نشر معارف انقلاب، ۱۳۹۲

واگن چینی قابل قبول است و شرایط آنها هم بهتر است و نیز صنایع سیمان‌شان هم ارزان و مناسب است.

چهارشنبه ۲۷ آذر | ۱۰ جمادی‌الثانی ۱۴۱۲ ۱۸ دسامبر ۱۹۹۱

تا ساعت ده ونیم صبح بقیه کارها را انجام دادم که تقریباً تمام شد. آقایان واعظی و خرازی آمدند. گزارش کار با دبیر کل درباره حل مساله گروگان‌ها و قطعنامه را دادند. از آنها تشکر کردم و قرار شد برای تکمیل کار ادامه دهند.

پیامی از آمریکایی‌ها آورده بودند که در مورد سفر سلمان رُشدی به آمریکا از خودشان سلب مسئولیت کرده و گفته‌اند دانشگاه کلمبیا بدون جلب موافقت دولت آمریکا اقدام به دعوت او کرده است. ملاحظه آمریکا از ایران در این خصوص جالب است. قرار شد به آنها جواب بدهند خوب شد که خبر دادند وگرنه ممکن بود حوادث ناجوری اتفاق بیفتد.

آقای [جیاندومنیکو] پیکو، معاون دبیر کل آمد نامه دبیرکل را آورد. از ایران به خاطر کمک به آزادی گروگان‌ها تشکر کرده و خواسته برای آزادی آلمانی‌ها و کمک خلبان اسراییل در مقابل آزادی لبنانی‌ها کمک کنیم. در مورد آلمانی‌ها وعده دادم و در مورد اسیر اسراییلی گفتم کاری از ما ساخته نیست و از اعلان نظرش در مورد متجاوز بودن عراق تشکر کردم و تشویق نمودم و گفتم اگر ما در اظهارات‌مان کم می‌گوییم، برای احتراز از تفسیرهای بد احتمالی دیگران است.

عصر در جلسه هیات دولت شرکت کردم. شب به خانه آمدم. بناست عفت و فاطی از مکه بیایند. فائزه شام درست کرده بود و یاسر سفره انداخت. عفت ساعت حدود دوازده رسید. از سفر مکه خیلی راضی است. سعودی‌ها خوب استقبال و پذیرایی کرده‌اند و با احترامات لازمه، به خانه خدا و حرم پیغمبر(ص] و بقیع برده‌اند.

پنج‌شنبه ۲۸ آذر | ۱۱ جمادی‌الثانی ۱۴۱۲ ۱۹ دسامبر ۱۹۹۱

ساعت هشت ونیم به دفترم رسیدم. ساعت نُه صبح وزیر کشور و استانداران و

فرمانداران آمدند. برایشان صحبت کردم و تشویق‌شان نمودم.

[آقای الکساندر روتسکوی]، معاون یلتسین، رییس‌جمهور فدراسیون روسیه آمد؛ نظامی است و در مسایل سیاسی و دیپلماسی خام است. نامه یلتسین را آورد. نوشته است آماده سفر به ایران است و اجرای تفاهم نامه‌های گذشته که اکثر آن به روسیه مربوط است، برای آزادی اسرای‌شان در افغانستان کمک خواست. از سیاست گورباچف اظهار عدم رضایت کرد و از ترکیه انتقاد داشت به خاطر عجله در ارتباط با آذربایجان و مدعی است، سوء نیت دارند.

مدعی است ۹۳ درصد انرژی و ۸۸ درصد صنایع سنگین و ۸۵ درصد صنایع نظامی، در جمهوری روسیه است. می گوید ایران را مهم‌ترین کشور منطقه می‌دانند و خواستار روابط خاصی‌اند. تا غروب کارهای دفترم را انجام دادم و مغرب به خانه آمدم.

جمعه ۲۹ آذر | ۱۲ جمادی‌الثانی ۱۴۱۲ ۲۰ دسامبر ۱۹۹۱

کاری نداشتم و برای خطبه‌ها هم لازم نبود مطالعه کنم. به دانشگاه تهران رفتم. یک خطبه در گزارش سفر به آفریقا و خطبه‌ای در مسایل روز ادا شد.[۱] مردم خیلی گرم از دستاوردهای سفر و پیروزی‌ها، اظهار خوشحالی و استقبال کردند. عصر هم یک فیلم دیدم و تا آخر شب برنامه‌های تلویزیون را دیدم؛ خوب بود.

شنبه ۳۰ آذر | ۱۳ جمادی‌الثانی ۱۴۱۲ ۲۱ دسامبر ۱۹۹۱

دکتر ولایتی و جمعی از وزارت امورخارجه و هلال‌احمر و دبیرخانه شورای عالی امنیت ملی آمدند. گزارش کار برای اجرای قطعنامه را که منجر به اعلان متجاوز بودن عراق شد، دادند. از آنها تشکر کردم. قرار شد برای گرفتن خسارت از طریق

۱- رجوع کنید ← کتاب «هاشمی رفسنجانی، خطبه‌های سال ۱۳۷۰»، دفتر نشر معارف انقلاب، ۱۳۹۲

شورای امنیت سازمان ملل و با طرف دیگر پیگیری شود.

وزیر نفت آمد. گزارش گروه فنی اعزامی به سودان را داد که نظر داده‌اند می‌توانیم کار شرکت‌های آمریکایی را که رها کرده‌اند، برای بهره‌برداری از نفت سودان دنبال کنیم. گفتم که اقدام کنند و فروش نفت به سودان را هم به صورتی که ریسک نداشته باشد، پیگیری کنند. در مورد پتروشیمی و گاز و نفت سفید هم گزارش دادند.

آقای [شکرالله]ریاضی، [نماینده رییس‌جمهور در کمیسیون خریدهای نظامی وزارت دفاع] آمد. اجازه سفر به چین را خواست و گزارش خریدهای نظامی را داد. دکتر ملک‌زاده آمد برای نصب رییس تأمین اجتماعی نظر خواست و برای تهیه آمبولانس استمداد کرد.

تا شب در دفترم کارها را انجام دادم. شورای عالی امنیت جلسه داشت تصمیم گرفتیم جشن پیروزی بگیریم و اعلان پایان جنگ بکنیم و برای گرفتن خسارات جنگ، پیگیری‌های لازم را از طریق دبیرکل و شورای امنیت بنماییم و جمهوری‌های مستقل تجزیه شده شوروی را به رسمیت بشناسیم.

در اخبار امروز، تشکیل جامعه مشترک المنافع جمهوری‌های مستقل شوروی سابق از ۱۱ جمهوری و اعلان انحلال اتحاد جماهیر شوروی، در رأس و مهم است. بچه‌ها برای شب یلدا هندوانه خریده بودند؛ بد نبود.

دی ۱۳۷۰

یکشنبه ۱ دی | ۱۴ جمادی‌الثانی ۱۴۱۲ ۲۲ دسامبر ۱۹۹۱

آقای [مجید]عباسپور، [مشاور فنی رییس‌جمهور] آمد. گزارش سفر به کُره شمالی را داد؛ برای انتقال تکنولوژی موردنظر نتیجه‌ای نگرفته است؛ پول زیادی خواسته‌اند. گزارش پیشرفت کار خود را داد. [آقای علی‌اکبر صالحی]، رییس و معاونان دانشگاه صنعتی شریف آمدند. گزارش وضع تحصیلات و تحقیقات را دادند؛ راضی‌اند. برای تهیه زمین جهت توسعه و منزل برای اساتید جدید استمداد کردند.

آقای [محمدرضا] عباسی‌فرد، [رییس دیوان عدالت اداری] آمد. راجع به ابطال مصوبه شهرداری تهران، در مورد اخذ عوارض از کسانی که تقاضای پایان کار دارند، توضیح داد؛ موافقت کردم. آقای [عطاءالله]مهاجرانی، [معاون حقوقی و پارلمانی رییس‌جمهور] آمد. برای سفر به سوریه و اردن اجازه خواست؛ موافقت کردم. عصر تا ساعت شش و نیم در دفترم کار کردم و به جلسه دولت نرفتم.

شب با آیت‌الله خامنه‌ای جلسه داشتیم. دربارهٔ پیگیری اجرای قطعنامه[۵۹۸] و اعلان پایان حالت جنگ و همکاری با سودان مذاکره شد. امروز در تهران، مقداری برف بارید؛ اولین برف زمستانی بود.

دوشنبه ۲ دی | ۱۵ جمادی‌الثانی ۱۴۱۲ ۲۳ دسامبر ۱۹۹۱

کشاورزان نمونه آمدند. گزارش دادند و من صحبت کردم.[۱] جایزه‌هایشان اعطا شد.

---

۱ - آقای هاشمی در این سخنرانی، کشاورزی را یکی از شریف‌ترین کارها توصیف کرد و اظهار داشت: «کشاورزان با کار بر روی زمین، ضروری‌ترین مایحتاج مردم را تأمین می‌کنند.» ایشان سیاست وزارت کشاورزی، در به‌کارگیری تحقیقات و اصول علمی در امر کشاورزی را سودمند و امیدوارکننده دانست و گفت: «این سیاست باید عمومیت یابد و دولت نیز از آن حمایت می‌کند.» آقای هاشمی، عقب‌ماندگی‌های کشاورزی ناشی از جنگ تحمیلی را یادآور شد و با اشاره به مشکل کمبود انبار و سیلو گفت: «خوشبختانه در حال حاضر، دولت شتاب زیادی برای احداث سیلوهای دایم و موقت دارد. به طور قطع مصالح کشور اقتضا می‌کند که بخش کشاورزی را به نقطه مطلوب برسانیم. امروز کشاورزی با دیگر بخش‌های کشور ارتباط تنگاتنگی دارد، لذا همگام با توجه به بخش کشاورزی باید به مشکلات سایر بخش هم توجه داشته باشیم. امیدوارم با اجرای دو برنامه پنج ساله، دیگر آب مهار نشده ☜

اهدای جایزه به کشاورزان نمونه

[آقای ذبیح الله نوفرستی]، سفیر جدیدمان در کُره جنوبی، برای خداحافظی و مشورت آمد. هیأت مجمع نمایندگان نقاط محروم آمدند. از توجه من به مناطق محروم تشکر کردند و برای بالابردن بودجه آن در مجلس، اجازه خواستند.

آقای [سیدرضا]زواره‌ای، [رییس سازمان ثبت اسناد و املاک کشور] آمد. راجع به کمی امکانات [سازمان] ثبت شکایت کرد و برای نامزدی مجلس پیشنهاد داشت. آقای [رسول] حسینی[کوهستانی]، نماینده بهشهر آمد و برای منطقه خود استمداد کرد.

آقای [شیخ حسین]هاشمیان، نایب رییس مجلس آمد. گزارش سفر به اردن و

↩ نداشته باشیم و از زمین‌های حاصلخیز به نحو مطلوب بهره‌برداری شود و کشاورزان قادر باشند، محصولات خود را به‌موقع به بازار برسانند. تلاش شما کشاورزان نمونه در خور تمجید است و فراوان‌اند کشاورزانی که با تلاش مقدس‌شان در سراسر میهن اسلامی، مشغول کارند تا این کشور را از لحاظ مواد غذایی به‌خودکفایی برسانند و اهدای جایزه به کشاورزانی که تلاش کرده و زحمت کشیده‌اند، نشان دهنده احترام به شغل مقدس کشاورزی است.»
رجوع کنید ← کتاب «هاشمی‌رفسنجانی، سخنرانی‌های‌سال ۱۳۷۰»، دفتر نشر معارف انقلاب، ۱۳۹۲.

سوریه و لبنان را داد. خواست که دبیرخانه دایمی کنفرانس فلسطین زیر نظر رییس‌جمهور تأسیس شود. عصر شورای اقتصاد جلسه داشت. شب به خانه آمدم.

سه‌شنبه ۳ دی | ۱۶ جمادی‌الثانی ۱۴۱۲   ۲۴ دسامبر ۱۹۹۱

جمعی از اعضای شورای مرکزی انجمن اسلامی مدرسین دانشگاه‌ها آمدند؛ در واقع ادامه وجود دفتر تحکیم وحدت است. از امکان حذف جناح آنها اظهار نگرانی داشتند و نظراتی دربارهٔ دانشگاه‌ها و برنامه[پنج‌ساله اول] اظهار داشتند.

از اتخاذ مواضع افراطی که به انزوای آنها و جدا شدن از راه نظام می‌انجامد، برحذرشان داشتم و گفتم، راه حفظ وحدت و عدم حذف، همین است. نامه‌ای به امضای بعضی از دوستان‌شان، در مورد شکایت از بازداشت سه نفر از دوستان‌شان، آوردند.

چهار نفر از اساتید دانشگاه‌ها، و همچنین آقایان [کامران و فرهاد] دانشجو، با معرفی محسن آمدند. گزارشی از تشکیل گروهی غیر رسمی، با هدف تشویق حرکت به سوی علم و تکنولوژی و رفع مشکلات دادند و کمک و حمایت خواستند؛ گفتم با محسن ارتباط داشته باشند و نیازهای‌شان را خبر دهند.

دکتر[محسن]نوربخش، [وزیر امور اقتصادی و دارایی] آمد. عازم آذربایجان شوروی است؛ برای مساله قرارداد فروش گاز و مسایل دیگر مشورت کرد؛ گفتم تحکیم شود. با توجه به اینکه قرار با شوروی مخدوش نشود و در مورد محل مصرف گاز ایران و امکان امتداد لوله گاز از آنجا به اروپا و همکاری دولت‌های حوزه بحر خزر و نیز تأسیس بانک در آنجا و رسمی کردن ریال ایران در آنجا بررسی کنند.

[آقای ژان تراور]، وزیر امورخارجه گینه[کوناکری] آمد. نامه رییس‌جمهورشان را آورد و در مورد توسعه روابط و تأسیس سفارتخانه‌ها صحبت شد. آقای [محمود] واعظی، تلفنی از عدم امکان تفاهم آلمانی‌ها با لبنانی‌ها بر سر آزادی دو گروگان آلمانی گفت. گفتم به ترتیبی عمل شود که آزاد شوند و وعدهٔ تحفیف به زندانیان برادران جهادی، فعلاً کافی است که در مرحله بعد، راه آزادی‌شان را باز کنند.

ملاقات با مدرسین دانشگاه ها

دیدار با بازرسان نیروی انتظامی جمهوری اسلامی (ناجا)

حجت الاسلام والمسلمین جناب آقای هاشمی رفسنجانی
ریاست محترم جمهوری

سلام علیکم

احتراماً پیرو ارسال لیست کامپیوتری پیشرفت طرحهای عمرانی وباتوجه به اهمیت نقش سازمان برنامه وبودجه درامر هدایت طرحهای توسعه درکشور وبه منظور کمک به سازمان مزبور درجهت ایفای هرچه بهتر این نقش، به پیوست اشکالات موجود درسیستم گزارش دهی طرحهای عمرانی به جنابعالی که بدلیل عدم وجود بسیاری ازاطلاعات مهم (ودرعوض، وجود حجم زیادی ازاطلاعات غیرضروری واضافی) درآن، عملاً منجربه عدم امکان نظارت عالیه بر روند پیشرفت آنها به نحو مطلوب میشود، تقدیم میگردد.

درموردنظامهای کنترلی بصورت عمومی ذکراین نکته ضروریست که **امروزه اطلاعات اضافی بیشتراز کمبوداطلاعات مدیران رارنج میدهد** ودرنتیجه تعیین اطلاعات ضروری برای مدیران سطوح مختلف وارسال منظم وسیستماتیک این اطلاعات برای ایشان امری حائزاهمیت است که عدم انجام صحیح آن موجب معطوف شدن توجه مدیریت برروی مسائل کم اهمیت وغفلت ازمسائل کلان میگردد.

درخاتمه لازم به ذکراست که درصورت راه اندازی **سیستم طراحی شده جهت کنترل مرکزی مجموعه طرحهای توسعه** که گزارش آن بطورکامل خدمت حضرتعالی ارائه گردیده، بخش عمده مشکلات مزبور مرتفع شده وزمینه حل بقیهٔ آنها بصورت سیستماتیک فراهم خواهدشد.

و من ا...التوفیق
محسن هاشمی
رئیس بازرسی ویژه رئیس جمهور

پی نوشت:
جناب آقای زنجانی بخشی از نکات مذکور قابل توجه است
گرچه بخشی از آنها جواب دارد. توجه شود برای تکمیل نظارت و گزارش.

گزارش بازرسی ویژه رییس جمهور در خصوص اشکالات سیستم گزارش دهی طرح های عمرانی در کشور

عصر بازرسان ناجا[=نیروی انتظامی جمهوری اسلامی] و مجمع قاریان و حافظان قرآن و مداحان مشهد آمدند. برنامه اجرا کردند؛ برایشان صحبت کردم[1] و تشویق‌شان نمودم. شب تا ساعت هفت کار کردم و به خانه آمدم.

چهارشنبه ۴ دی | ۱۷ جمادی‌الثانی ۱۴۱۲ | ۲۵ دسامبر ۱۹۹۱

ساعت هشت و نیم صبح به دفترم رسیدم. جمعی از زنان کارگر و زنان عضو هلال‌احمر آمدند. کارگران نمونه زن را معرفی کردند. دکتر [سیف‌الله]وحید[دستجردی، رییس سازمان هلال احمر]، از اقدامات سازمان در ترویج اخلاق و تربیت زنان، گزارشی داد. برای آنها دربارهٔ سیاست انقلاب در مورد زنان صحبت کردم[2] و هدایایی را دادم.

---

۱ - در بخشی از این سخنرانی آمده است: «نیروی انتظامی برای ایجاد امنیت و سلامت و حفظ نظم در جامعه بوجود آمده است و شما نیز به همین منظور مسئولیت این وظیفه مهم را با تعهد قبول کرده‌اید و باید توجه داشته باشید که این نظارت، فقط به‌منظور عیب‌جویی نیست، بلکه برای کشف محاسن و توجه به نقاط ضعف و قوت می‌باشد. در گزارش‌ها باید دقت شود که برجستگی‌ها نیز در مقابل نقص‌ها، مورد نظر قرار گیرد و باید خدمات برجسته افراد نیز مورد تشویق قرار گیرد.» رجوع کنید ← کتاب «هاشمی‌رفسنجانی، سخنرانی‌های‌سال ۱۳۷۰»، دفتر نشر معارف انقلاب، ۱۳۹۲.

۲ - در بخشی از این سخنرانی آمده است: «مجموعه راه زندگی که در سایه اسلام در اختیار زنان قرار گرفته، منحصر به‌فرد است و باید از این جهت شکرگزار بود. بحمدالله در سایه انقلاب اسلامی، راه روشن و درستی پیش پای خانم‌ها باز شده و زنان ایران اسلامی، اولین زنانی هستند که در این راه الهی پیشتاز می‌باشند. مطمئناً زنان در هیچ جای دنیا، در مجموع از موقعیتی که زنان ما برخوردارند، بهره‌مند نیستند؛ هرچند ممکن است آنها هم امتیازات و نقاط مثبتی داشته باشند. اسلام یک راه معتدل و منطقی مطابق با فطرت زنان، فراراه آنان قرار داده است که جمهوری اسلامی به نسبت توفیق در سایر بخش‌ها، در این مورد نیز توفیق داشته است. باید شرایط به‌گونه‌ای باشد تا خانم‌هایی که مایل هستند، بتوانند دارای کارهای اجتماعی و اشتغالی باشند. قانون خدمت نیمه‌وقت بانوان، این امکان را فراهم می‌کند تا این قبیل بانوان، بتوانند نیمی از وقت خود را برای کار و نیم دیگر را به‌امور خانه اختصاص دهند. البته از قدیم هم، زنان در جامعه ما کار می‌کردند که نمونه آن زنان عشایر و روستاهای کشور هستند که کارهای طاقت‌فرسایی انجام می‌دهند و در عین حال خانه‌داری هم می‌کنند. تربیت فرزند و خانه‌داری، یکی از وظایف مهم زنان است؛ در عین حال ما مایل هستیم که خانم‌ها در صحنه‌های اجتماعی نیز حضوری فعال داشته باشند. رعایت حدود شرعی و اخلاقی در محیط ←

آقای [حمید]میرزاده، [معاون اجرایی رییس‌جمهور]، برای امور کیش و بازسازی آمد و از کمیِ سیمان و اعتبار گفت. با مجمع عمومی [شرکت] راه‌آهن جلسه داشتیم. جلسه بر اساس گزارش دفتر بازرسی ویژه[رییس‌جمهور]، درخصوص ضعف‌ها و راه‌حل‌ها و نیازهای سازمان تشکیل شده بود؛ خیلی طول کشید. آنها ضمن قبول ضعف‌ها، بیشتر آن را به‌گردن کمیِ ارز و اعتبار در سال‌های گذشته می‌گذاشتند و آمار دفتر بازرسی را هم در خصوص سطح راندمان قبول نداشتند؛ بازرسی هم ادعای خود را اثبات نکرد. بنا شد خودم ادله دو طرف را بررسی کنم. برای تعمیر لوکوموتیوهای معیوب و بررسی امکانات [ریلی] چین تأکید شد.

صبح تا عصر، متناوب در تهران برف می‌بارید. خوشبختانه امسال در فصل پاییز، بارندگی خیلی خوب و نسبت به سال قبل و میانگین پانزده سال گذشته، کم‌سابقه است. در اکثریت نزدیک به تمام کشور، بارندگی بیشتر و در مواردی چندبرابر بوده است.

عصر در جلسه هیات دولت شرکت کردم. آیین نامه نظام هماهنگ پرداخت در دستور بود؛ تمام شد. دستور دادم به خانم‌ها، سمت‌های اجرایی مناسب بدهند.

شب به خاطر بارش برف، به خانه نیامدم. عفت به دفترم آمد. پاسداران برای شام سیرابی گرفته بودند که دوست ندارم؛ غذای کمی خوردم. آخر شب آشیخ محمد از رفسنجان اطلاع داد که اشرار به نوق و انار حمله کرده و هشت نفر را کشته‌اند؛ نگران وضع والده و همشیره هم هستند.

با سرتیپ سهرابی، فرمانده ناجا[=نیروی انتظامی جمهوری اسلامی]، صحبت کردم. گفت که مأموران، آنها را تحت تعقیب دارند و چون شب است، هلی‌کوپتر نمی‌تواند پرواز کند و اشرار در کویر متواری‌اند. فردا تعقیب را تشدید می‌کنند. به

کار ضرورت دارد. از مدت‌ها پیش، حجاب خانم‌های متدین چادر بوده که حجاب خوبی است و ما هم آن را ترجیح می‌دهیم و تشویق می‌کنیم. البته خانم‌هایی هم هستند که به‌خاطر مشکلات کاری، با پوشش مناسب و رعایت حدود شرعی در صحنه‌های اجتماعی فعالیت می‌کنند که اشکالی هم ندارد و نباید آنان را بدحجاب معرفی کرد. افراط و تفریط باعث می‌شود بخشی از خانم‌ها، محکوم به بدحجابی شوند که قضاوت عجولانه‌ای است.» رجوع کنید. ← کتاب «هاشمی‌رفسنجانی، سخنرانی‌های سال ۱۳۷۰»، دفتر نشر معارف انقلاب، ۱۳۹۲.

آشیخ محمد گفتم، والده و بستگان نزدیک را از نوق به رفسنجان ببرند، زیرا ممکن است هدف اشرار، آنها باشند.

پنج‌شنبه ۵ دی | ۱۸ جمادی‌الثانی ۱۴۱۲ ۲۶ دسامبر ۱۹۹۱

بعد از نماز صبح، کارهای مانده را انجام دادم و مطابق معمول، کمی ورزش کردم. سپس با عفت صبحانه خوردم: پنیر و کشمش و پسته.

دکتر [حسن]روحانی، [دبیر شورای عالی امنیت ملی] آمد. توصیه کرد که سفیران نیرومندی برای جمهوری‌های مسلمان تازه استقلال یافته شوروی و استانداران قوی‌تر برای استان‌های مجاور آنها انتخاب شود. گزارش جلسه کارشناسان را در خصوص راه‌های گرفتن خسارت از عراق را داد که تقریباً منحصر به تصویب شورای امنیت سازمان ملل است؛ اگر راهی باشد.

آقای [محمد] امامی کاشانی آمد. برای تأسیس کارخانه‌ای به عنوان پشتیبانی هزینه‌های سازمان حمایت از کودکان عقب افتاده ذهنی، کمک خواست؛ ایشان عضو آن جمعیت است. مجمع تشخیص مصلحت نظام جلسه داشت. مشکلات وزارت مسکن و شهرسازی در ارتباط با احکام دادگاه‌ها، در موارد استرداد بعضی از زمین‌هایی که به عنوان موات، تملک و به مردم واگذار شده است و موارد دیگر، از جمله زمین‌های واگذار شده توسط دادستان شهرداری تهران، مورد بررسی قرار گرفت که ناتمام ماند.

عصر تا غروب، کارها را انجام دادم و به خانه آمدم. عفت امشب در باشگاه نهاد[ریاست جمهوری]، میزبان همسران وزیران، معاونان و مشاوران من است که به‌مناسبت روز مادر و هفته زن، هدیه‌ای به آنها بدهد. از رفسنجان، حال والده را پرسیدم؛ گفتند ایشان را از نوق به رفسنجان آورده‌اند.

جمعه ۶ دی | ۱۹ جمادی‌الثانی ۱۴۱۲ ۲۷ دسامبر ۱۹۹۱

در خانه بودم. بیشتر وقتم به مطالعه کتاب «بیراهه»[۱]، نوشتهٔ بوریس یلتسین، رییس‌جمهور فعلی روسیه گذشت. به نظر می‌رسد آدم پُرکار، تندخو و نق‌زنی است و آرای فعلی خود را مرهون انتقادات صریح خود از وضع حکومت و خرابی‌های شوروی در سال‌های اخیر می داند؛ چون مردم به شدت از حزب کمونیست شوروی متنفر بوده‌اند.

محسن، فاطی و بچه‌ها امروز اینجا بودند. فائزه به مشهد رفته بود. یاسر هم [برای اسکی] به دیزین رفته است. خبر عمده امروز، پیروزی جبهه[نجات] اسلامی در الجزایر است. با تفاوت زیادی از رقبای ملی‌گرا و لیبرال خود جلو افتاده است. این اتفاق منشأ مسایل زیادی در مسلمانان آفریقا و عرب خواهد بود.[۲]

---

۱ - کتاب بیراهه، زندگی‌نامه خودنوشت بوریس نیکولایوویچ یلتسین است. وی در این کتاب از فراز و فرودهای زندگی خود، اعم از سیر در دنیای علم و فرهنگ، سیاست و ثروت سخن رانده است. همچنین مساله ورشکستگی وی، علل آن و استمداد از خداوند در این لحظات بازگو شده است. این کتاب توسط حسن تقی زاده میلانی، ترجمه شده و انتشارات هدایت آن را منتشر ساخته است.

۲ - دولت‌هایی که پس از استقلال الجزایر در سال ۱۹۶۲ میلادی بر سر کار آمده بودند، علیرغم اکثریت مسلمانان در این کشور، نه‌تنها مبنای اسلامی نداشتند، بلکه سرسختانه با افکار اسلامی مبارزه می‌کردند. با تشکیل «جبهه نجات اسلامی الجزایر» و حمایت مردم از آن، بنیادگرایان اسلامی که از موقعیت اجتماعی محکمی برخوردار بودند، خواستار برگزاری هرچه زودتر انتخابات پارلمانی شدند. دور اول انتخابات در تاریخ ۲۷ دسامبر سال ۱۹۹۱ میلادی، با روی کار آمدن مجدد شاذلی بن‌جدید، رییس‌جمهور وقت الجزایر و پیروزی گروه‌های اسلامی پایان یافت. اما بن‌جدید که از پیروزی بنیادگرایان اسلامی، احساس خطر می‌کرد و از سوی نظامیان و گروه‌های مخالف اسلام‌گرایان نیز به‌شدت تحت فشار بود، از مقام خود استعفا داد و جای خود را به یک شورای چهار نفره، مرکب از سه تن از افسران عالی‌رتبه ارتش و نخست وزیر سپرد. شورای مزبور در اوایل سال ۱۹۹۲، تشکیلات بنیادگرایان اسلامی را منحل کرد و آرای حدود چهارصد شهر و آبادی را که اسلام‌گرایان در آنها به پیروزی رسیده بودند، باطل نمود. این مسأله، دامنه اختلافات بین دولت و اسلام‌گرایان را هرچه بیشتر گسترش داد و زد و خوردهای خیابانی را شدت بخشید. جنگ داخلی الجزایر، یک درگیری مسلحانه بین دولت الجزایر و گروه‌های گوناگون اسلامگرا بود که در سال ۱۹۹۱ آغاز شد. گفته می شود، این جنگ بین ۱۵۰،۰۰۰ تا ۲۰۰،۰۰۰ نفر را به کام مرگ فرستاد. این درگیری‌ها در سال‌های

حاج اصغر از قم آمده بود. راجع به مزرعه البرز قم توضیح داد و گفت اشجار پسته رشد خوبی ندارد؛ شاید به خاطر آب و زمین باشد. محسن مرعشی آمد و برای تأسیس کارخانه نان جدید استمداد کرد.

شنبه ۷ دی | ۲۰ جمادی‌الثانی ۱۴۱۲ ۲۸ دسامبر ۱۹۹۱

شورای پشتیبانی نهضت سواد آموزی جلسه داشت. گزارش موفقیت‌ها و جلو افتادن از برنامه پنج‌ساله را دادند و برای برنامه آینده بحث شد. پیشنهاد کردم که به صورت مقاطعه و پیمانکاری هم عمل کنیم؛ مبلغ معینی دریافت کنند. چیزی حدود ۹۰ درصد هزینه جاری باسواد کردن یک فرد، توسط خود نهضت تامین می شود. کلیت پیشنهاد پذیرفته شد. قرار شد بعد از بررسی کارشناسی، اعلان شود و هزینه این ابتکار را خارج از بودجه نهضت به‌عهده گرفتم. بعد از جلسه مصاحبه‌ای انجام دادم.[1]

آقای دکتر هاشمی[گلپایگانی]، برای دستور شورای عالی انقلاب فرهنگی آمد. آقای [محمد مهدی] رهبری[املشی]، نماینده رودسر آمد. برای تأسیس مدارس‌عالی، ساخت سد و آسفالت جاده‌های رودسر استمداد کرد و از آثار مهم سفرم گفت. آقای مسیح مهاجری، [مشاور اجتماعی رییس‌جمهور] آمد. از همراهی در سفر به آفریقا تشکر کرد و برای سفر شاهرود مشورت نمود؛ از طرف من برای بررسی خواسته‌های مردم می‌رود.

تا ساعت شش بعد از ظهر در دفترم کار کردم. آقای محسن رضایی آمد و از شیوه‌های تبلیغ تندروها برای انتخابات انتقاد کرد. شورای عالی امنیت ملی جلسه

دهه ۱۹۹۰ با شدت و ضعف ادامه یافت تا اینکه انتخابات پارلمانی الجزایر در سال ۲۰۰۲ با پیروزی جبهه آزادی‌بخش ملی به انجام رسید و درگیری‌ها پایان پذیرفت.

۱ - در این مصاحبه آمده است: «خوشبختانه آمار نشان می دهد که تعداد بی سوادان کشور کاهش یافته و به وضعیت آموزش تکمیلی سوادآموزی نیز توجه شده است و سوادآموزان برای شرکت در دوره های تکمیلی از خود علاقه نشان می دهند. در مجموع با تلاش خوب مسئولان اجرایی نهضت سوادآموزی، در حال رسیدن به مرحله خوبی هستیم.» رجوع کنید ← کتاب «هاشمی‌رفسنجانی، مصاحبه‌های‌سال ۱۳۷۰»، دفتر نشر معارف انقلاب، ۱۳۹۲.

داشت. مسایل منافقین، عراق، پیگیری قطعنامه ۵۹۸[۱]، ضوابط اظهارات مسئولان در مسایل عمده کشور و مسایل دیگر در دستور بود. شب به خانه آمدم.

یکشنبه ۸ دی | ۲۱ جمادی‌الثانی ۱۴۱۲ | ۲۹ دسامبر ۱۹۹۱

فرزندان شاهد فارغ‌التحصیل از دانشگاه‌ها آمدند و گزارش وضع تحصیلی را دادند. صحبت کردم و تشویق‌شان نمودم.[۲] آقای سید احمد موسوی، [سفیر ایران در لبنان] و آقای [محمدحسن]اختری، [سفیر ایران در سوریه] آمدند. دربارهٔ گروگان‌های آلمانی نظرم را خواستند. گفتم اگر ممکن است کمک کنید که آزاد شوند؛ هم

---

۱ - در این جلسه گزارش دبیرکل سازمان ملل در مورد خسارت وارده به جمهوری اسلامی در طول جنگ هشت ساله بررسی شد. دبیرکل سازمان ملل در گزارش به شورای امنیت سازمان ملل اعلام کرد که در جریان جنگ تحمیلی، ۹۷ میلیارد و ۲۰۰ میلیون دلار خسارت مستقیم به ایران وارد شده است. شورای عالی امنیت ملی، از تلاش های آقای خاویر پرز دکوییار قدردانی کرد و ضمن تاکید بر وسعت خسارات وارده، خواستار جبران خسارات جنگ عراق علیه ایران شد.

۲ - در بخشی از این سخنرانی آمده است: «من وقتی خود را در میان شما می‌بینم، عمیقاً احساس می‌کنم در میان فرزندان خود هستم، اینکه فرزندان شهدا، مردان و زنان، بزرگ شده و به‌درجات عالی تحصیلی رسیده‌اند و فردای جامعه ما را به نور علم و معرفت خود منور می‌کنند، موجب خوشحالی است و از شما تشکر می‌کنم که با وجود مشکلات روحی، تحصیل کردید و به‌درجات عالی علمی رسیدید. فارغ‌التحصیلان شاهد، شیرین‌ترین ثمرات حرکت فرهنگی و آموزشی در کشور و مایه امید و استحکام جامعه هستند. روزی که ده‌ها هزار نفر از فرزندان تحصیل کرده شاهد، وارد بخش‌های مختلف و مدیریت جامعه شوند، به‌ما آرامش خاطر دست می‌دهد؛ زیرا شما نگهبانان و ناظران صمیمی انقلاب هستید. روزی با فداکاری شهدای گرانقدر ما و شما، شجره مقدس انقلاب آبیاری شد و در آینده باید با مدیریت فرزندان عزیز شهدا، این راه ادامه یابد و مطمئناً ارواح شهدا در پیشگاه پروردگار و محضر انبیا سرفرازند که به میمنت فداکاری و الهام از راه آنان، چنین نیروهایی جامعه را اداره خواهند کرد. بعد از فرزندان شاهد، امواج رزمندگان که در حال تحصیل هستند، با ورود به صحنه‌های کار و تلاش در جامعه، آینده انقلاب را بیمه خواهند کرد. حضور قابل توجهی از رزمندگان و فرزندان شاهد در دانشگاه‌ها، از کارهای خوب دولت و مجلس است که راه تحصیل را برای آنان باز کرد. شما به‌معنای واقعی کلمه، وارث انقلاب هستید، لذا باید تلاش شما این باشد که در محیط درس و کار نمونه باشید. ما اگر انسان‌های گرانقدری را در میدان جنگ از دست دادیم، لیکن امروز جوانان ارزشمندی را از آنها به‌ارث برده‌ایم که جای خالی آنان را پر می‌کنند.» رجوع کنید ← کتاب «هاشمی‌رفسنجانی، سخنرانی‌های‌سال ۱۳۷۰»، دفتر نشر معارف انقلاب، ۱۳۹۲.

کاری انسانی است و هم برای روابط خارجی‌مان مفید است.

آقای [سید محمدباقر] مُهری، [امام جماعت شیعیان کویت] آمد. دربارهٔ سیاست برخورد با حکّام کویت مشورت کرد. نظر دادم که میانه رو باشد؛ نه وابسته به دولت و نه حالت تخاصم داشته باشد. گله داشت که عوامل [وزارت] اطلاعات، او را برای فاصله گرفتن از حکومت تحت فشار می‌گذارند. مایل است که با دولت و علمای دیگر، مانند آیت‌الله [سید ابوالقاسم] خویی و آیت‌الله [سید محمد]شیرازی و غیره همکاری داشته باشد.

آقای [محمدرضا]نعمت زاده، [وزیر صنایع] و معاونان و مدیران صنعت سیمان آمدند. مشکلات و نیازهای ارزی را مطرح کردند و گزارش اقدامات برای تولید بیشتر سیمان را دادند. قرار شد تلاش بیشتری برای تولید سیمان بنمایند؛ دچار کمبود هستیم.

شب میهمان رهبری بودم. دربارهٔ نوع همکاری با جمهوری‌های مسلمان‌نشین شوروی، انتخابات الجزایر که به پیروزی مسلمانان منتهی شده و مسایل سودان و برخورد با منافقین، به خاطر ترور مامور ما در عراق، انتخابات و مساله دانشگاه‌ها مذاکره کردیم.

پیش از ظهر آقای ابراهیم امینی، [عضو هیات رییسه مجلس خبرگان] هم آمد. راجع به ساختمان مرکزی مجلس‌خبرگان در قم و وقت اجلاسیه بعدی خبرگان و مقر جدید رهبری صحبت شد.

دوشنبه ۹ دی | ۲۲ جمادی‌الثانی ۱۴۱۲ | ۳۰ دسامبر ۱۹۹۱

ساعت هشت و نیم به دفترم رسیدم. تا نُه و نیم صبح کارها انجام شد. جلسه ستاد امور جمهوری‌های مسلمان نشین شوروی سابق داشتیم.

آقای [محسن] نوربخش، [وزیر امور اقتصادی و دارایی]، گزارش سفر به باکو را داد و آقای [محمود]واعظی، [معاون اروپا و آمریکای وزارت امور خارجه]، گزارش سفر به ترکمنستان را داد. قرار شد برای فروش گاز و مواد غذایی و راه‌انداختن

خطوط هوایی و زمینی و دریایی و خطوط تلفن و فعال کردن بنادر و گمرکات و توسعه روابط اقدام شود؛ بحث ناتمام ماند.

آقایان [علی]آقامحمدی، [سید کاظم] میرولد و [محمدجواد]ایروانی، اعضای هیأت مدیره باشگاه استقلال آمدند. شرح اقدامات و توجهات عامه را دادند و برای پشتیبانی کار استمداد کردند.

آقای مجید انصاری، [نماینده زرند کرمان] آمد. از آثار سفر من به آفریقا گفت و قدردانی کرد و دربارهٔ کاندیدا شدن در انتخابات آینده مشورت کرد. آقای [بیژن نامدار] زنگنه، [وزیر نیرو] آمد. برای کمبود ارز در سال آینده استمداد کرد و در موارد انتقال آب به قطر، خط لوله محرم، سد پانزده خرداد و سد پیشین و پل رود مذاکره شد.

عصر شورای اقتصاد جلسه داشت. دربارهٔ قیمت تاکسی‌ها و کامیون‌ها و قیمت روغن نباتی تصمیم‌گیری شد. ساعت هشت و نیم شب به خانه آمدم. شام خوردم و بعد از تماشای فیلم «وزیر مختار»[1] و نوشتن خاطرات، خوابیدم.

سه‌شنبه ۱۰ دی | ۲۳ جمادی‌الثانی ۱۴۱۲ ۳۱ دسامبر ۱۹۹۱

مقداری شلغم که آقاجلال از نایین آورده بود، با پزنده اشعه‌ای[=مایکروویو] پختم؛ خوشمزه نشد. ساعت هشت صبح به دفترم رسیدم. آقای [غلامرضا]شافعی آمد. برای معرفی او به عنوان وزیر تعاون، با هم به مجلس رفتیم. آقای [سیدمحمود]دعایی، [نماینده تهران] در مجلس آمد و از ترتیب سفرشان به مکه از سودان تشکر کرد و خواست که از عربستان سعودی به خاطر احترام و برخورد خوبی که با مسافران ایرانی داشته‌اند، تشکر شود.

---

۱ - سریال وزیر مختار به همراه سریال های امیرکبیرو شاه شکار، از سری مجموعه قرن سرنوشت بود که در سال ۱۳۷۰ توسط سعید نیک پور ساخته شد. کارگردان در این سریال‌ها، به موضوع تاریخ معاصر ایران پرداخته بود. در سریال وزیرمختار، ایرج راد و اکبر عبدی نقش آفرینی کرده بودند.

وزیر را با سخنان کوتاهی معرفی کردم.[۱] کسی به عنوان مخالف اسم ننوشته بود و نمایندگان، برخورد خوب و گرمی داشتند. در آن لحظاتی که در مجلس بودم، نمایندگان مطابق معمول مراجعات زیادی داشتند. به دفترم برگشتم. [آقای حسین کمالی]، وزیر کار[و امور اجتماعی] و اعضای [سازمان] آموزش فنی و حرفه ای آمدند. برایشان صحبت کردم.[۲]

آقای صادق خرازی، [سفیر ایران در سازمان ملل] آمد. از فعالیت‌های فراوان فرهنگی در آمریکا و تأسیس تلویزیون در چند ایالت و استقبال فراوان ایرانی‌ها گزارش داد. معتقد است حداکثر سه درصد از ایرانیان مقیم آمریکا، ضدانقلاب‌اند و بقیه ضدیّتی ندارند و جذب می‌شوند.

---

۱ – در بخشی از این سخنرانی آمده است: « در مورد آقای مهندس شافعی، از همان لحظه‌ای که احساس شد وزارت تعاون به صورت قانون درخواهد آمد، نظر من به آقای شافعی بود. چون از ایشان در دوره ای که در هیات دولت بودند و بعد از آن هم، در دوره مسئولیت خودم، در سازمان برنامه و بودجه فعالیت می کردند، شناخت داشتم. من هم به خاطر سابقه علاقه ایشان به تعاونی ها و هم به خاطر آشنایی با مواضع اقتصادی و اجتماعی فعلی ایشان، با توجه به نقطه‌نظرات‌شان در شورای اقتصاد، مناسب‌ترین فرد را ایشان دیدم و برای من هم هیچ حالت انتظاری نبود که همان روز ایشان را معرفی کنم.» رجوع کنید ← کتاب «هاشمی‌رفسنجانی، سخنرانی‌های‌سال ۱۳۷۰»، دفتر نشر معارف انقلاب، ۱۳۹۲.

۲ – آقای هاشمی، توجه به‌آموزش‌های فنی و حرفه‌ای را یکی از وظایف مهم وزارت کار و امور اجتماعی دانست و با اشاره به ضررهایی که کشور به‌علت نداشتن نیروی ماهر و فنی کافی متحمل می‌شود، گفت: «بحمدالله در سال‌های اخیر برای توسعه این آموزش‌ها زحمات زیادی کشیده شده است.» ایشان با تأکید بر اهمیت پیشرفت آموزش‌های فنی و حرفه‌ای در کشور و تأثیر آن در کیفیت صنایع اظهار داشت: «اگر ماده خام در اختیار فرد بی‌اطلاعی قرارگیرد، علاوه بر تلف شدن وقت و استهلاک دستگاه‌ها، در عدم استفاده مناسب از ظرفیت‌ها، آنچه تولید می‌شود از کیفیت خوبی برخوردار نخواهد بود، اما اگر این ماده به‌دست استادکار یا کارگر ماهری سپرده شود، محصول مناسب به‌دست می‌آید. در جریان تولید، از ابتدا تا بازار مصرف، وجود آموزش، لازم و ضروری است و اینکه بسیاری از مراکز اقتصادی از حداکثر ظرفیت خود استفاده نمی‌کنند، یکی از دلایل اصلی آن عدم مهارت است. برنامه تأسیس دانشگاه علمی کاربردی، گامی در جهت تقویت اینگونه آموزش‌ها محسوب می شود. کار آموزشی شما بسیار با ارزش است و محصول این کار، در کشور تأثیر سریعی دارد و علاوه بر آثاری که در زندگی شخصی و خانوادگی کارآموز دارد، در بهبود کیفیت کار نیز بسیار مؤثر است.» رجوع کنید ← کتاب «هاشمی‌رفسنجانی، سخنرانی‌های‌سال ۱۳۷۰»، دفتر نشر معارف انقلاب، ۱۳۹۲.

کمیته توسعه صادرات جلسه داشت. دربارهٔ تسهیلات بانکی حمل و نقل و بسیاری از پشتیبانی‌های دیگر تصمیم گرفتیم. رشد صادرات امسال خوب است: ۱۱۳درصد رشد در هشت ماه.

عصر [آقای استویان گانُف]، وزیر امورخارجه بلغارستان آمد. از مشکلات کشورش به خاطر مضیقه‌های سوختی و فشار غربی‌ها برای قطع تولید برق اتمی گفت و از ما کمک خواست. مدعی شد با مسلمانان خیلی خوبی می‌کنند. با دکتر ولایتی، [وزیر امور خارجه]، دربارهٔ گماردن سفیران قوی در جمهوری‌های مسلمان نشین صحبت شد. شب شورای عالی انقلاب فرهنگی جلسه داشت. دیر وقت به خانه رسیدم. برف می‌بارید.

چهارشنبه ۱۱ دی | ۲۴ جمادی‌الثانی ۱۴۱۲   ۱ ژانویه ۱۹۹۲

[آقای محمد سعیدی کیا]، وزیر راه و ترابری برای گزارش کارها آمد. آقای [سیدشرف‌الدین] ملک‌حسینی، از علمای شیراز آمد. مقداری از استاندار یاسوج[=کهکیلویه و بویراحمد] بد گفت. آقای [سیدمنصور]رضوی، [دبیر کل سازمان امور اداری و استخدامی]، برای کارهای اداری آمد.

شورای عالی اداری جلسه داشت. برگ خاتمه خدمت و آمایش سرزمینی در دستور بود که ناتمام ماند. عصر آقای [سید ابراهیم] رییسی و آقای [غلامحسین] محسنی[اژه ای]، از دادگاه انقلاب آمدند و راجع به تعزیرات مذاکره کردند. آقای [محسن]نوربخش آمد و در مورد تیره شدن روابط با سوییس اظهار نگرانی کرد.

آقای [محمدحسن]زورق آمد. برای تأسیس دفتر تبلیغات[دولت] در نهاد [ریاست‌جمهوری] صحبت شد. آقای [غلامحسین]کرباسچی، [شهردار تهران] آمد. گزارش کار شهرداری تهران را داد و برای گرفتن عوارض و اجازه دریافت حق تراکم استمداد کرد. دکتر [حسن]روحانی، [دبیر شورای عالی امنیت ملی] آمد. دربارهٔ تکمیل تبادل اسرا با عراق و پیگیری قطعنامه[۵۹۸] نظراتی داد.

شورای مرکزی جامعه روحانیت مبارز جلسه داشت. اسامی کاندیداهای تهران

مشخص شد. راجع به مذاکره با مجمع روحانیون مبارز و همچنین در مورد رسمی کردن جامعه[روحانیت مبارز] بحث شد. شام خوردیم و به خانه آمدم. ساعت ده ونیم شب به خانه رسیدم.

پنج‌شنبه ۱۲ دی | ۲۵ جمادی‌الثانی ۱۴۱۲ ۲ ژانویه ۱۹۹۲

ساعت هشت و نیم صبح به مهمانسرای جدید سعدآباد رفتم. هیأت دولت در آنجا جلسه داشت. به خاطر چک‌آپ [پزشکی] وزرا، جلسه را امروز آنجا تشکیل داده‌ایم.در مورد مسایل مربوط به رفتن کارگران ایرانی به ژاپن مذاکره شد؛ این امر مشکلاتی را ایجاد کرده است.

ساعت ده ونیم به دفترم رفتم. تا ساعت یازده و نیم کارها را انجام دادم. شورای عالی حفاظت از محیط زیست جلسه داشت. برای نحوه شرکت در کنفرانس بین‌المللی محیط‌زیست در برزیل[=کنفرانس زمین] و همچنین برای پاک‌سازی هوای آلوده تهران تصمیم‌گیری شد. تا ساعت پنج بعد از ظهر، در دفترم کارها را انجام دادم و مغرب به خانه آمدم.

جمعه ۱۳ دی | ۲۶ جمادی‌الثانی ۱۴۱۲ ۳ ژانویه ۱۹۹۲

در خانه بودم. کار زیادی نبود. یک جزوه دربارهٔ منظومه شمسی و نیز خاطرات [ابوالحسن] ابتهاج[1] و گزارش‌ها را مطالعه کردم.

عفت تب داشت. فائزه و فاطی ناهار آمدند. عصر محسن هاشمیان و عباس

---

۱ - ابوالحسن ابتهاج (۱۲۷۸-۱۳۷۷)، پایه‌گذار سازمان برنامه و بودجه در ایران بود. وی در فاصله سال های ۱۳۳۲ تا ۱۳۳۷ مدیرعامل سازمان برنامه بود. همچنین از سال ۱۳۲۰ به مدت هفت سال مدیرعامل بانک ملی ایران بود. وی مدتی را به علت مخالفت با محمدرضا شاه پهلوی، زندانی شد. ابتهاج بعد از پیروزی انقلاب اسلامی، به خارج از کشور مهاجرت کرد و در سال ۱۳۷۷ در لندن درگذشت. کتاب «خاطرات ابولحسن ابتهاج»، توسط انتشارات علمی در ۹۰۰ صفحه منتشر شده است.

فرحبخش آمدند و توضیحی دربارهٔ وضع صدور پسته و عملکرد کارخانه بسته‌بندی پسته در آلمان دادند و از روند اوضاع اقتصادی کشور اظهار رضایت نمودند.
محسن[هاشمی، مدیرعامل دفتر نشر معارف انقلاب] آمد. دربارهٔ کامپیوتری کردن خاطرات و آثار من توضیحاتی داد و مشورت کرد. همچنین از مشکلات صادر کنندگان به شوروی سابق گفت. کاظم هاشمیان آمد. از سختگیری در بنادر، در ارتباط با گرفتن هزینه از کشتی‌های ماهیگیری به صورت ارزی، شاکی بود.
در اخبار، مخالفت احزاب سوسیالیست و لیبرال الجزایر، با حکومت اسلامی که ممکن است به‌زودی براثر انتخابات اخیر به‌وجود آید، قابل توجه است.

شنبه ۱۴ دی | ۲۷ جمادی‌الثانی ۱۴۱۲ ۴ ژانویه ۱۹۹۲

دیشب برف خوبی باریده است. کسالت عفت ادامه داشت. تنهایی صبحانه خوردم و برای عفت شیر گرم کردم.
ساعت هشت و نیم صبح به دفترم رسیدم. آقای [حسین]محلوجی، [وزیر معادن و فلزات]، مدیرعامل کارخانه ذوب فولاد اصفهان و مدیرعامل فولاد مبارکه آمدند. برای انعقاد قرارداد توسعه فولاد اصفهان با ایتالیا، اجازه خواستند؛ گویا طرحی که ایتالیایی‌ها قرار بوده، قبل از تجاوز عراق به کویت، برای بصره اجرا کنند و اکنون فسخ شده، می‌خواهند با بهای کمتر به ما بدهند. راجع به فولاد مبارکه و هزینه‌های ارزی آن مذاکره شد؛ به‌نظرم خیلی زیاد است و نیاز به توضیح دارد.
دکتر ملکی و برادرش آمدند؛ هر دو پزشک هستند و در کانادا کار می‌کنند. گفتند در ایران از داروهای مدرن استفاده نمی‌شود. از ضرورت استفاده از ابزار پیشرفته پزشکی و داروهای مدرن و تخصص بالای ایرانی‌های موجود در خارج گفتند. برادرش تقاضا دارد که کمک کنیم، با بورس دولتی در دانشگاه کانادا ادامه تحصیل بدهد.
دکتر [حسن]حبیبی، [معاون اول رییس جمهور] برای امور جاری کشور و تأسیس واحد اطلاع رسانی در نهاد آمد. دکتر [محمدحسین]عادلی، [رییس بانک‌مرکزی]

آمد. گزارشی از وضع ارز و ریال داد و برنامه کنترل نقدینگی را گفت. در مورد پشتیبانی از همکاری‌های اقتصادی و تجاری با جمهوری‌های مسلمان‌نشین شوروی سابق صحبت شد.

عصر تا ساعت شش کار کردم. شورای عالی امنیت ملی جلسه داشت. دربارهٔ مقابله به مثل در مقابل شیطنت‌های فرانسه و سوییس صحبت شد.[۱] بعد از جلسه با دکتر ولایتی، [وزیر امورخارجه] و فلاحیان[وزیر اطلاعات]، دربارهٔ افغانستان مذاکره کردیم.

یکشنبه ۱۵ دی | ۲۸ جمادی‌الثانی ۱۴۱۲ ۵ ژانویه ۱۹۹۲

عفت هنوز تب داشت. صبحانه را برای او و خودم آماده کردم. ساعت هشت و نیم به دفترم رسیدم. ساعت نُه و نیم صبح از سمینار تحول اداری آمدند. آقای [سید منصور] رضوی، [دبیر کل سازمان امور اداری و استخدامی کشور] گزارش داد و من صحبت کردم.[۲]

---

۱ - در روز دوشنبه ۲ دی ۱۳۷۰، پلیس سوییس یک کارمند سفارت ایران، به نام «ضیاء سرحدی» را در ارتباط با قتل شاهپور بختیار دستگیر کرد. سفارت ایران در سوییس به این دستگیری اعتراض کرد و وی را عضو سفارت و دارای مصونیت دیپلماتیک دانست. اما وزارت امور خارجه سوییس اعلام کرد که فرد دستگیر شده با ویزای توریستی وارد آن کشور شده و دیپلمات نیست و بازداشت او با رعایت کامل کنوانسیون وین در مورد مصونیت دیپلماتیک انجام گرفته است. دولت فرانسه ار سوییس خواست، فرد دستگیر شده برای بازجویی به آن کشور مسترد شود.

۲ - آقای هاشمی در این سمینار، ضمن تأکید بر ضرورت حذف زواید و مقررات دست‌وپاگیر اداری، اظهار داشت: «چنانچه دستگاه‌های اداری و ادارات کشور اصلاح شود، در دوره سازندگی موفق خواهیم بود و سرعت اصلاحات، تأثیر مستقیمی در سرعت سازندگی دارد.» ایشان با اظهار امیدواری تسبت به اینکه سمینار تحول نظام اداری، موجب حرکت مناسب‌تری در جهت اصلاح امور اداری کشور شود، هدف از این اصلاحات را سرعت بخشیدن و بهبود کیفیت کار و امور مردم وکشور دانست و گفت: «مدیران دستگاه‌ها با کمک تجربه، عوامل کُندی کار و عدم کیفیت بازدهی را می‌شناسند و می‌توانند در این راه نقش مهمی ایفا کنند و شورای عالی اداری را در رفع این مشکلات یاری دهند. یکی از نارسایی‌های عمده در این راه، وجود قوانین زایدی است که از گذشته‌ها و به تناسب نیازهای مقطعی، بر دستگاه‌های اداری حاکم شده که شاید در آن زمان لازم بود، اما امروز مشکل‌آفرین و غیرلازم است. مسئولان اجرایی باید دردها، مشکلات و زواید اداری را بشناسند و در حد اختیارات، نسبت به اصلاح آنها اقدام کنند و یا موارد

آقای دکتر [حسن] توفیقی، رییس سازمان پزشکی قانونی آمد. گزارش سفر به عراق برای بررسی و تحویل جسد شهید [مجید]تندگویان، [وزیر اسبق نفت] را داد؛ نحوه تشخیص، جالب است. مسلم شده که جسد شهید تندگویان است و به ظن قوی با مرگ طبیعی نمرده و به احتمال قوی با شکنجه شهید شده است.

آقای [محمد]خاتمی، وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی آمد. می‌خواست به خاطر فشارهایی که از ناحیه طرح مساله تهاجم فرهنگی از سوی رهبری احساس می‌کند، استعفا بدهد؛ دلداری‌اش دادم و گفتم بماند، کار کند و تحمل نماید.

مهندس [میرحسین]موسوی، [مشاور سیاسی رییس‌جمهور] آمد. گزارش سفر به هند را داد. معتقد است هند خواستار همکاری با ما است و فکر می‌کند می‌توانیم با هند و پاکستان و بعضی همسایگان دیگر، مجموعه‌ای را تشکیل دهیم. اجازه خواست در محل کارش، بعضی کارهای شخصی را در وقت غیر اداری انجام دهد.

عصر آقای [محمود]واعظی آمد. گزارش سفر به آذربایجان شوروی سابق را داد. آنها خواستار اسلحه، آموزش نظامی و توسعه همکاری نفتی و گاز هستند؛ پیشنهاد داده‌اند که گاز به اوکراین هم بدهیم.

هیات دولت جلسه داشت. دربارهٔ سهام کارخانه‌های مشمول بند ب، برای فروش تصمیم‌گیری شد. شب مهمان رهبری بودم. از سفرشان [به شهر قم] راضی هستند. دربارهٔ روابط آذربایجان و جلوگیری از اهانت به پرچم آمریکا که در میدان‌های رژه، آتش‌زده می‌شود، گزارش [وزارت] اطلاعات دربارهٔ اموال شاه در آمریکا و اقدامات برای شناسایی و استرداد آنها، انتخابات و جامعه روحانیت و مجمع روحانیون مبارز، کیش و چند موضوع دیگر مذاکره کردیم.

به خانه آمدم. حال عفت بهتر بود. اخوان مرعشی تلفن کردند و خواستند که به

اصلاح را به شورای عالی اداری پیشنهاد کنند. همچنین امروز استفاده از ابزارها و تکنولوژهای جدید در ادارات ضرورت دارد. اکنون باید تکنولوژی و بخصوص کامپیوتر در امور اجرایی و اداری کشور به‌کار گرفته شود.» آقای هاشمی در قسمت دیگری از سخنانش، لزوم واگذاری کارها به مردم و بخش خصوصی را که موجب بهبود و سرعت عمل، صرف بودجه کمتر و در نهایت رفاه حال مردم می‌شود، مورد توجه و تأکید قرار داد. رجوع کنید ← کتاب «هاشمی‌رفسنجانی، سخنرانی‌های سال ۱۳۷۰»، دفتر نشر معارف انقلاب، ۱۳۹۲.

مسأله بردسیر[= موضوع مخالفت مردم بردسیر با انتقال آب آن شهر به رفسنجان] برسم.

دوشنبه ۱۶ دی | ۲۹ جمادی‌الثانی ۱۴۱۲ ۶ ژانویه ۱۹۹۲

آقایان [اسدالله] بیات، [نماینده زنجان] و قهرمان [رحمانی، نماینده تاکستان] آمدند. از استاندار زنجان شکایت داشتند وخواستار تعویض او بودند. نمایندگان تبریز آمدند. خواستار تعویض استاندار و امام جمعه و مخالف با جدا شدن اردبیل از استان[آذربایجان شرقی] بودند.

اعضای هیأت رییسه دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی آمدند. گزارش دادند و برای توسعه استمداد نمودند. جمعی از ستاد پشتیبانی جبهه مازندران آمدند. گزارش خدمات برای جبهه را دادند و پانزده میلیون ریال، باقیمانده وجوه سابق را آوردند.

ظهر محسن برای امور بازرسی[ویژه ریاست‌جمهوری] آمد. فاطی هم برای ناهار آمد. عصر شورای اقتصاد جلسه داشت. تعیین قیمت کاغذ در دستور بود که ناتمام ماند.

سه‌شنبه ۱۷ دی | ۱ رجب ۱۴۱۲ ۶ ژانویه ۱۹۹۲

ساعت هشت و نیم صبح به دفترم رسیدم. فرماندهان سپاه آمدند. سمینار اقتصادی برای موضوع شرکت بیشتر سپاه در بازسازی کشور دارند. طرح‌های مهمی چون اتوبان تهران ـ ساوه، سد کرخه، راه‌آهن سرخس ـ مشهد را اجرا می‌کنند. آقای [محسن]رضایی، [فرمانده کل سپاه پاسداران] صحبت کرد و من تشویق‌شان کردم و از خدمات آنها در جنگ و مبارزه با ضدانقلاب تقدیر نمودم و گفتم امروز با فراوانی طرح‌های عمرانی و کمبود پیمانکار و وجود ماشین‌آلات و نیروهای فراوان مهندسی در نیروهای مسلح، استفاده از آنها ضرورت دارد.

آقای [سیدمحمد]موسوی خویینی‌ها، [رییس مرکز مطالعات استراتژیک ریاست

جمهوری] و آقای[محسن]کدیور، معاون اندیشه اسلامی مرکز مطالعات استراتژیک آمدند. آقای کدیور طرح خود را برای تحقیق در مسایل اسلامی و همکاران خود در قم توضیح داد؛ تذکراتی دادم.

وزیران نیرو، امور اقتصادی و دارایی، رییس سازمان برنامه و بودجه، رییس بانک مرکزی و معاونان آمدند. راجع به دو سد مهم کارون سه و کارون چهار مذاکره شد. ژاپن برای تأمین ریال و ارز، وام می‌دهد و از فاینانس[1] استفاده می‌شود. تصمیم نهایی اتخاذ شد که به‌زودی قرارداد منعقد شود.

آقای [غلامحسین]محمدی گلپایگانی، [رییس دفتر رهبر معظم انقلاب] آمد. راجع به اورهال [هواپیمای]شاهین و تهیه هواپیمای مناسب برای سفرهای دور پیشنهادهایی داشت. خبر دادند آیت‌الله موسوی اردبیلی سکته مغزی خفیفی کرده‌اند و در بیمارستان بستری‌اند. گفتم دکتر [هادی]منافی، [معاون رییس‌جمهور] به عیادت برود.

عصر [آقای اسد کوتایته]، دبیرکل ایکائو[2] [=سازمان بین المللی هوانوردی]، به ملاقات آمد. سپس اعضای هیات رییسه تحریک نفاذ فقه جعفری پاکستان آمدند. آقای سید ساجد نقوی و آقای [علاءالدین] بروجردی، گزارش کار دادند. در ایران سمینار غیر رسمی داشته‌اند؛ قرار است حزبی تأسیس کنند.

آقای [شیخ محمد مهدی] شمس‌الدین، نایب رییس مجلس اعلای شیعیان لبنان آمد. گزارش وضع لبنان و شیعه و برنامه‌های خود را داد و به نحوی مواضع قبلی خود را اصلاح کرد. تا ساعت هشت شب در دفترم کار کردم و به خانه آمدم.

---

۱ - فاینانس به تامین منابع مالی مورد نیاز اجرای پروژه ها و خرید تجهیزات طرح های تولیدی(سرمایه ای) و همچنین خدمات فنی و مهندسی پروژه ها، با استفاده از تسهیلات اعتباری خارجی میان مدت، وفق قراردادهای مالی منعقده با اعتباردهندگان خارجی گفته می شود.

۲ - ایکائو، یک نهاد تخصصی سازمان ملل متحد است. ماموریت ایکائو، هماهنگ سازی استانداردهای بین‌المللی پروازی و مدیریت خطوط هوایی در سطح جهان است.

چهارشنبه ۱۸ دی | ۲ رجب ۱۴۱۲ ۸ ژانویه ۱۹۹۲

دیشب برف خوبی بارید. دیروز هم تا ظهر در تهران می‌بارید. [آقایان کورکماز حاکتانیر، جیبری اسوالت و عُمر دیابه]، سفیران ترکیه، چکسلواکی و سنگال برای تقدیم استوارنامه آمدند. با هر یک، به تناسب مسایل مخصوص‌شان صحبت کردم.

سفیر چکسلواکی نطق خود را به زبان فارسی ایراد کرد؛ او قبلاً در تهران زبان و ادبیات فارسی خوانده است. گفت بعد از حذف مارکسیسم، تاکنون نتوانسته‌اند مشکلات‌شان را حل کنند و تولید پانزده درصد اُفت کرده و هنوز حدود سی درصد آرا، از حزب کمونیست است و آنها کارشکنی می‌کنند؛ به نظر می‌رسد این مشکلات در همه کشورهای کمونیستی که اخیراً از مارکسیسم آزاد شده‌اند، وجود دارد و طبیعی است که کمونیست‌ها، از این مشکلات در هر جا استفاده کنند و نگذارند حکومت‌های جدید بر اوضاع مسلط شوند و رفته رفته، افکار عمومی را نسبت به نظامات جدید، دلسرد نمایند. غربی‌ها هم که اهل گذشت و کمک بی‌طمع نیستند، کمک مؤثری نخواهند کرد.

آقای سید محمد باقر حکیم، [رییس مجلس اعلای انقلاب اسلامی عراق] آمد. گزارش سفر به سوریه را داد. در آنجا معارضان عراقی، بر نوع حکومت جانشین صدام توافق کرده‌اند و حدود یک سوم اعضا را به شیعه و بقیه را به کُردها و ملی‌گراها و... داده‌اند. بناست با عربستان سعودی، برای جلب موافقت آنها مذاکره شود. تاکنون آنها مثل آمریکا روی کودتای نظامی حساب می‌کرده‌اند و شاید به این نتیجه رسیده باشند که آن راه عملی نیست. در مورد تاکتیک اجرایی برای وصول به هدف هم اظهاراتی داشت و کمک مالی خواست.

آقای [هادی]نژادحسینیان، [وزیر صنایع سنگین] آمد. گزارش وضع تولید خودروها را داد؛ راضی است. با ارز رقابتی یا شناور، تولید می‌شوند. [آقای غلامرضا آقازاده]، وزیر نفت آمد و گزارش سفر به باکو را داد؛ توافق‌های خوبی با آذربایجان و اوکراین داشته‌اند. اوکراینی‌ها می‌خواهند گاز و نفت را از ایران بخرند؛ فعلاً از روسیه می‌گیرند و چون احتمال می‌دهند که در آینده، در اثر زمینه‌های اختلافات، با

شوروی مشکل پیدا کنند، دنبال آلترناتیو [= جایگزین] هستند. گویا آمریکایی‌ها به آنها پیشنهاد داده‌اند که گاز را از قطر به آنجا لوله کشی کنند، ولی با پیشنهاد آذربایجان، ایران را ترجیح داده‌اند.

قرار است در مرحله اول، در سال آینده، نُه میلیارد متر مکعب گاز را که آذربایجان از ترکمنستان می‌گرفته، به اوکراین بدهند و به جای آن، آذربایجان از ما بگیرد، تا در سه مرحله لوله‌کشی، برای انتقال ۷۵ میلیارد متر گاز و ۴۵ میلیون تن نفت در سال آماده شود. اگر این پیشنهادها عملی شود، خیلی مهم و مفید است و منطقی است که اقدام شود.

عصر در جلسه هیات دولت شرکت نکردم. شب جامعه روحانیت مبارز در دفترم جلسه داشت. در مورد انتخابات تهران تصمیم‌گیری شد. آقای [علی]فلاحیان، برای امور اطلاعات آمد و گزارش داد. شب در دفترم ماندم. تا دیر وقت کارها را انجام دادم. امروز شبکه تلویزیونی سی ان ان، صحنه بیهوش شدن [جرج]بوش، رییس‌جمهور آمریکا در یک جلسه میهمانی در توکیو را نشان داد که جالب بود؛ گفتند که خطر رفع شده است.

پنج‌شنبه ۱۹ دی | ۳ رجب ۱۴۱۲ ۹ ژانویه ۱۹۹۲

بعد از نماز صبح تا ساعت هشت و نیم کار کردم. آقای [یعقوب] انتصاری آمد. طراح و مبتکر ساخت هواپیماهای کوچک کمپوزیت است که با همکاری نهاجا[=نیروی هوایی ارتش] می‌سازد. مدعی است تا چند ماه دیگر پرواز خواهد کرد و می‌خواهد کمک کنیم که خودشان بسازند؛ موافقت اصولی و ارز می‌خواهند.

آقای مصطفی خروّبی، عضو شورای فرماندهی لیبی آمد. پیام آقای [سرهنگ معمر] قذافی را آورد. مطابق سران دیگر لیبی، یک ساعت حرف زد؛ از آمریکا و انگلیس و فرانسه به خاطر اتهام اسقاط هواپیماهای مسافری آمریکا و فرانسه ترسیده‌اند و از ما برای جلوگیری از تصویب [قطعنامه] شورای امنیت[سازمان ملل]

علیه لیبی کمک می‌خواهند؛ حق هم دارند. اطلاعات مختلف، گویای وجود خطر جدی است. البته مطالب دیگری هم در مورد الجزایر و سودان گفت که فرعی بود.

مجمع تشخیص مصلحت نظام جلسه داشت. مشکلات وزارت مسکن و شهرسازی در دستور بود که ناتمام ماند. ظهر با اعضای هیأت رییسه مجلس خبرگان جلسه داشتیم. دربارهٔ اجلاسیه آینده خبرگان و ساخت مرکز مجلس خبرگان در قم و مذاکره دربارهٔ شرایط جدید در جمهوری‌های مسلمان نشین شوروی بحث شد.

تا ساعت چهار و نیم کارها را انجام دادم و به خانه آمدم. در راه به باشگاه نهاد ریاست جمهوری رفتیم و مقداری در استخر باشگاه شنا کردم.

جمعه ۲۰ دی | ۴ رجب ۱۴۱۲ ۱۰ ژانویه ۱۹۹۲

پیش از ظهر در خانه برای خطبه‌ها مطالعه می‌کردم. گزارش‌ها را آوردند. برای اقامه‌جمعه به دانشگاه تهران رفتم.[1] ظهر بچه‌ها همه جمع بودند. عصر و شب با

---

۱ - در خطبه اول، ادامه بحث «اسلام برنامه زندگی» با موضوع «نظم» دنبال شد. در این خطبه، آقای هاشمی بر ضرورت نظم در امور تاکید کرد و مبانی عقیدتی آن را بیان کرد. در خطبه دوم، تحلیلی در خصوص اهمیت قیام مردم قم در نوزده دی‌ماه ۱۳۵۶، به نمازگزاران ارایه شد و در خصوص اهمیت سفر رهبر معظم انقلاب به شهر مقدس قم و شخصیت حضرت آیت‌الله خامنه‌ای، مطالبی بیان گردید. ایشان در ادامه خطبه، با ذکر ضرورت توجه به بیماران کلیوی، از مردم خواست به این بیماران کمک کنند. همچنین در پایان خطبه دوم، تحلیلی در مورد شرایط منطقه ای و موضوع صلح خاورمیانه ارایه شد. در بخشی از خطبه اول آمده است: «در محیط های انقلابی، معمولاً بی توجهی به مدیریت، یک نوع روحیه انقلابی را نشان می دهد، در صورتی که این درست ضداسلامی است. ولایت یک مقوله وسیعی است؛ از ولی فقیه شروع می شود و تمام کسانی که در نظام حق اسلامی، به‌حق جایگاهی را به دست آورده‌اند، رشحه‌ای از ولایت را دارند و اگر فرد صالح است، باید از او اطاعت کرد. اگر ناصالح است، باید عزلش کرد. این معنا ندارد، اگر کسی مدیر باشد و کسانی که با او کار می کنند، خیال کنند برخورد با او هم یک نوع کار مثبت و انقلابی است؛ بله انتقاد باید باشد و مدیرانی که اشکالاتی دارند، خیلی صریح و روشن با آنها برخورد شود، اما کارشکنی و چوب لای چرخ مدیریت گذاشتن، هم ضداسلامی و هم ضد انقلابی است و روشی است که خداوند و قرآن، این‌طور چیزی را نمی پسندد. انجمن‌های اسلامی در ادارات، باید نمونهٔ نظم باشند. هیچ وقت نباید فکر کنند، تضعیف مدیریت یک حُسن است؛ بلکه می تواند ضد مصلحت عمومی باشد. بدون نظم و انضباط، جامعه نمی‌تواند

برنامه‌های تلویزیون مشغول بودم.

شنبه ۲۱ دی | ۵ رجب ۱۴۱۲   ۱۱ ژانویه ۱۹۹۲

آقای [مصطفی]پورمحمدی از [وزارت]اطلاعات آمد. راجع به مسایل ایرلند و انگلستان، پ.ک.ک و ترکیه، منافقین در امارات، آذربایجان شوروی سابق و انتخابات رفسنجان مطالبی داشت.

آقای [حمید]میرزاده،]معاون اجرایی رییس‌جمهور[، برای امور بازسازی و طرح عمرانی بوشهر و مسایل ارزی و اعتبارات سال آینده آمد. گزارش سفرش به استرالیا را داد و در مورد سفر آینده من به جنوب و کیش گفت. دکتر هاشمی گلپایگانی، برای دستور شورای عالی انقلاب فرهنگی آمد.

آقایان [محسن]نوربخش و [مسعود روغنی]زنجانی و [محمدحسین]عادلی برای مسایل ارزی و ریالی سه ماه آخر سال آمدند. در مورد کیفیت تأمین نیازهای ریالی و ارزی و صرفه جویی‌ها تصمیم گیری شد. تا سرشب کارها را انجام دادم. سرشب احمدآقا آمد. دو هفته در سفر بوده؛ با ماشین و به صورت ناشناس، به چند استان مرکزی و جنوبی رفته‌اند.

شورای عالی امنیت ملی جلسه داشت. مسایل افغانستان، آوارگان، هیرمند و آینده افغانستان در دستور بود. شب به خانه آمدم. با عفت و یاسر شام خوردیم.

یکشنبه ۲۲ دی | ۶ رجب ۱۴۱۲   ۱۲ ژانویه ۱۹۹۲

خبر استعفای رییس‌جمهور الجزایر و انحلال مجلس و اعلان وضع استثنایی، در اخبار جلب توجه می‌کند که ظاهراً به منظور جلوگیری از پیروزی جبهه نجات

در مسیر درستی حرکت کند و مصالح مردم تثبیت نمی شود، بلکه از بین می‌رود.» رجوع‌کنید ← کتاب «هاشمی‌رفسنجانی، خطبه‌های نمازجمعه سال ۱۳۷۰»، دفتر نشر معارف انقلاب، ۱۳۹۲.

اسلامی صورت گرفته است. دیشب خبر رسید که اعلان توقف انتخابات شده که حدث زده می‌شد؛ آینده الجزایر نگران کننده است. برای مدعیان دموکراسی، یک افتضاح است. سکوت ناظران غربی، سند محکمی برای بغض آنها نسبت به اسلام و ترس آنها از مسلمانان است.[1]

ساعت هشت و نیم صبح به دفترم رسیدم. آقای مهندس [سراج‌الدین] کازرونی، [وزیر مسکن و شهرسازی] آمد. گزارش شاخص‌های مسکن و مسایل مربوط به اصلاح ساختار اطراف حرم‌های مشهد و قم را داد و دربارهٔ قیمت جدید زمین نظر خواست.

آقای فلاح دادستان یزد آمد. درباره مساله عزل آشیخ محمد[هاشمیان از حاکم شرعی رفسنجان]] که غیر قانونی بوده و لزوم اجرای طرح انتقال آب از بردسیر به رفسنجان و مبارزه با مواد مخدر و انتخابات زرند صحبت شد. پیشنهادِ صرف نظر از مبارزه با مواد مخدر را داد که زود پس گرفت.

---

۱ - در جبهه نجات اسلامی، دو گرایش عمده وجود داشت. گرایش اول توسط «عباس مدنی»، رهبری می شد که تا حدودی متاثر از انقلاب اسلامی ایران بود. اما گرایش دیگر که طرفدار بیشتری داشت، به افکار سلفی سنّی تعلق داشت و نظام دموکراسی را کاملاً در تضاد با حکومت اسلامی قلمداد می کرد و ترس و واهمه سیاستمداران الجزایری، بیشتر از این دسته بود. عباس مدنی، استاد دانشگاه و مبارز استقلال طلب سابق، از مفهوم دموکراسی حمایت می‌کرد و تکثرگرایی را می پذیرفت. او می گفت: «پلورالیسم، ضامن و نگهدارنده غنای فرهنگی است و تنوع لازمه توسعه و پیشرفت است. ما مسلمان هستیم، اما خود اسلام نیستیم. ما مذهب را انحصاری نمی‌کنیم. استنباط ما این است که دموکراسی یعنی پلورالیسم، انتخاب و آزادی.» اما «علی بلهادی»، نماینده گرایش دوم بود که در سخنرانی‌های خود، با رد قاطعانه و کامل دموکراسی و اعلام عقاید محافظه کاران در مورد زنان، زنگ هشدار را برای اسلام ستیزها به صدا درآورد. بلهادی در فوریه سال ۱۹۸۹ در یک سخنرانی گفت: «چیزی به نام دموکراسی وجود ندارد؛ مردم منبع قدرت نیستند، بلکه تنها منبع قدرت، الله است که از طریق قرآن، قدرت خود را به ما می‌نمایاند. اگر مردم بر ضد قوانین خداوند رای بدهند، مرتکب کفر و توهین به مقدسات شده‌اند. در این صورت، لازم و ضروری است که بی‌دینان و لایومنون را با استناد به این دلیل متقن که آنها می‌خواهند سلطه و قدرت خود را جانشین سطله و قدرت خداوند بکنند، به هلاکت رساند». چنین قرائت نادرست از اسلام، باعث شد فرصت قدرت یافتن اسلام گرایان در الجزایر از دست برود. این گروه در سال های اخیر به القاعده نزدیک شده و در گروه های سلفی تکفیری فعالیت می کند.

آقایان [عبدالله]نوری، [وزیر کشور] و [رسول]زرگر، [معاون عمرانی وزیر کشور] آمدند. راجع به تصویب عوارض برای تراکم حق تشرف واحدهای بزرگ بیش از ۶۰۰ مترمربع استمداد کردند. همچنین برای پرداخت مابه‌التفاوت قیمت وانت‌بارها و آتش‌نشانی شهرداری‌ها کمک خواستند.

مجمع عمومی شرکت مترو[تهران]، در حضور من جلسه داشت. مساله خرید واگن‌های مترو در دستور بود. قرار شد ظرف یک ماه، گزارش فنی برای انتخاب کشورهای غربی یا چینی و یا شوروی کامل شود؛ به نظر می‌رسد قیمت‌های چین ارجح است. در مورد مسایل و نیازهای ارزی و ریالی مترو صحبت شد.

عصر در جلسه هیات دولت شرکت کردم. مسایل الجزایر و همچنین مساله ادغام وزارتخانه‌های صنعتی مورد مذاکره بود. شب میهمان آیت‌الله خامنه‌ای بودم. دربارهٔ همکاری با اوکراین، ایرلندی‌ها، ترکیه، بوسنی و هرزگوین و مسایل الجزایر مذاکره و تصمیم‌گیری شد؛ ایشان دچار آنفولانزا بودند و تب داشتند.

دوشنبه ۲۳ دی | ۷ رجب ۱۴۱۲ ۱۳ ژانویه ۱۹۹۲

ساعت هشت صبح به دفترم رسیدم. ساعت نُه صبح، [آقای آتاتاسیوس چالداریس]، رییس مجلس یونان آمد. مذاکرات بیشتر دربارهٔ اوضاع بالکان بود. در مورد ترکیه حساسیت دارند؛ خطر توسعه‌طلبی آنها را گوشزد می‌کردند. از مستقل شدن جمهوری مقدونیه از یوگسلاوی نگران‌اند و با اسم آن مخالف‌اند، چون این اسم از یونان است. نگران جذب مسلمانان یونان به آن هستند و ادعای ارضی آنها را دارند؛ بیشتر سئوال کردم تا صحبت.

[آقایان مصطفی طاهری زاده و سید محمد حایری]، نمایندگان فلاورجان و ایلام آمدند. اولی دربارهٔ صنایع فولاد و دومی دربارهٔ نیازهای ایلام گفت. خانم [مرضیه]دباغ آمد و از مسایل فرهنگی و اخلاقی جامعه گفت و از تلویزیون انتقاد داشت.

آقای [قربانعلی] صالح آبادی، نماینده مشهد آمد. از مواضع ضد دولتی خود و

دوستانش عذرخواهی کرد و از حذف آنها اظهار نگرانی داشت و از دو بار احضار به دادستانی انقلاب و اتهام اقدام علیه امنیت، شکایت و تقاضای کمک داشت. گفتم جناح آنها، در اتخاذ مواضع، با توجه به حضور خوب همفکران‌شان در سه قوه، اشتباه کردند.

[آقایان دکتر ملک زاده، دکتر ولایتی، دکتر دولتی، دکتر صدری زاده و اعتمادیان]، اعضای هیأت امنای مبارزه با بیماری جذام جلسه داشتند. توضیحات و اسلایدها ناراحتم کرد. به طوری که ناهار را به زحمت خوردم؛ با اینکه صبحانه هم نخورده بودم. تصمیماتی در جهت تقویت جنبه‌های آموزشی، رفاهی، درمانی و بیماریابی گرفتیم.

عصر آقای [سیدمحمود]دعایی، [مدیرمسئول روزنامه اطلاعات] آمد و برای تقویت چاپخانه اطلاعات، ارز خواست. شورای اقتصاد جلسه داشت. دربارهٔ تقویت صنایع سیمان و بالا بردن تولید سیمان مصوباتی داشتیم.

سه‌شنبه ۲۴ دی | ۸ رجب ۱۴۱۲ ۱۴ ژانویه ۱۹۹۲

آقای [علی]رازینی آمد. گزارش محاکمه باند رشوه‌گیر شهردار سابق تهران و مجازات‌ها را داد. برای عمران محل دادگاه و رسیدگی به خانواده‌های زندانیان فقیر و پرداخت دیه محکومان فقیر اجازه خواست. اعضای هیأت امنای دانشگاه غیرانتفاعی مازندران آمدند و کمک خواستند. [آقای عبدالرحیم حمدی]، وزیر دارایی سودان آمد. از آثار مثبت و مهم سفر من گفت و برای تأمین سوخت کمک خواست.

جلسه‌ای برای طرح نیشکر اهواز داشتیم. پیشرفت کار را گزارش دادند و برای رفع مشکلات کمک خواستند. از نتیجه مطالعات خاک‌شناسی راضی‌اند؛ قرار شد به جای کانال‌های درجه دو به بعد، از لوله‌ها استفاده شود.

عصر آقای [محمدعلی] تسخیری، [دبیرکل مجمع جهانی اهل بیت] آمد. برای مذاکره با آقای حسن الترابی، [رهبر حزب جبهه اسلامی ملی سودان]، دربارهٔ اوضاع

الجزایر و بررسی وضع و نیازهای آنها عازم سودان است؛ توصیه‌هایی لازم را نمودم. آقای [علیرضا]معیری، [مشاور بین‌الملل رییس‌جمهور]، برای بودجه تبلیغات خارجی آمد و برای پذیرش سفارت مشورت کرد.

شب شورای عالی انقلاب فرهنگی جلسه داشت. دربارهٔ مسایل دانشجویان خارج بحث کردیم؛ قبول شد که دانشجویان به آمریکا هم می‌توانند اعزام شوند. اساسنامه دانشگاه آزاد اسلامی در جهت تسهیل و هیأت ممیزه اصلاح شد.

چهارشنبه ۲۵ دی | ۹ رجب ۱۴۱۲ ۱۵ ژانویه ۱۹۹۲

سفیر جدید بنگلادش برای تقدیم استوارنامه آمد. درباره خرابی‌های طوفان و بازسازی پرسیدم. آقای [غلامرضا]فروزش، [وزیر جهاد سازندگی] برای گزارش کارهای جهاد در داخل و خارج و طرح مشکلات در تقسیم وظایف با وزارت کشاورزی آمد. آقای [جلیل] بشارتی، [رییس دفتر مناطق محروم ریاست جمهوری] برای کارهای مناطق محروم آمد.

دکتر ولایتی، [وزیر امور خارجه]، برای مسایل جمهوری‌های سابق شوروی و موارد کمک به جریان‌های اسلامی خارج از کشور آمد. تیمسار [منصور] ستاری، [فرمانده نیروی هوایی ارتش] آمد. گزارشی از امور نهاجا[=نیروی هوایی ارتش] و صنایع در دست اجرا داد و برای استفاده از هواپیماهای باری نهاجا جهت صادرات انبوه صحبت شد. به ستاد مشترک[نیروهای مسلح] گفتم و قرار شد به طور منظم، هرهفته پنج پرواز ۷۴۷ داشته باشند. گزارش پروازهای امدادی به افغانستان را داد.

عصر هیات دولت جلسه داشت. قرار شد در صورت اصرار ژاپن در مورد برقراری روادید، بپذیریم. همچنین مقرر شد در مورد طرح ادغام سه وزارتخانه صنعتی در مجلس، در حال حاضر مخالفت کنیم و بخواهیم که به تأخیر بیفتد.

شب اخوی محمد، [رییس سازمان صدا و سیما] آمد و راجع به سیاست تبلیغاتی انتخابات [مجلس چهارم]، نظرم را خواست. آقای [علی]فلاحیان، [وزیر اطلاعات]، برای امور اطلاعات خارجی آمد.

پنج‌شنبه ۲۶ دی | ۱۰ رجب ۱۴۱۲ ۱۶ ژانویه ۱۹۹۲

تا ساعت نُه صبح کارها را انجام دادم. اعضای سازمان فداییان اسلام، به مناسبت سالگرد شهادت سران‌شان آمدند؛ برایشان صحبت کردم.[1] آقای [سیدمنصور]رضوی، [دبیرکل سازمان امور اداری و استخدامی کشور]، برای امور جاری آمد.

آقای [غلامحسین] محسنی[اژه ای]، قاضی شرع دادگاه انقلاب آمد. دربارهٔ وضع دادگاه‌ها و قضات و مواضع بعضی از آنها و تندروی‌های بعضی از افراد وزارت اطلاعات گزارش‌هایی داد.

عصر تا ساعت چهار و نیم کارها را انجام دادم. برای استراحت، با اتومبیل به محل سد لتیان رفتیم. مغرب رسیدیم و تا آخر شب، بعضی از بچه‌ها هم رسیدند. عفت و اقدس خانم، خواهرش، قبل از من رسیده بودند.

---

۱ - آقای هاشمی در این دیدار، حضور یاران شهید نواب صفوی را موجب زنده نگه‌داشتن یاد پیشتازان حکومت اسلامی دانست و گفت: «شهدای فداییان اسلام، حق زیادی بر تاریخ اسلام دارند. آنها در شرایط دشواری، حرکت بزرگی را آغاز کردند که بسیار ارزشمند بود. ابتکار مبارزه مسلحانه فداییان اسلام، کاری بزرگ، فداکارانه و الهام‌بخش و حماسی بود. به‌خاطر تعبد فداییان اسلام، اکنون پس از گذشت ده‌ها سال از آن زمان، خرده‌گیران نمی‌توانند نقطه ضعف قابل توجهی را مطرح کنند. یکی از ویژگی‌های فداییان اسلام، تابع بودن آنان به اسلام و احکام است. زمانی که نواب صفوی ندای اسلام را سر داد، مارکسیسم در اوج قدرت بود و تنها جرقه‌هایی از نهضت اسلام دیده می‌شد، اما امروز بنای مارکسیسم فروریخته و دوران رشد و شکوفایی اسلام است. امروز در تحولات الجزایر، منابع خبری استکبار به‌طور هماهنگ، تبلیغات گسترده‌ای را علیه مسلمانان این کشور آغاز کرده اند، تا وجهه روحیه اسلامی را در آنجا بشکنند، اما موفق نشدند و مردم مسلمان الجزایر، با پیروزی در انتخابات، تبلیغات استکباری را خنثی کردند. جریانات اخیر الجزایر، یک افتضاح سیاسی و حیثیتی برای مدعیان حقوق بشر و دموکراسی بود. رسانه‌های غربی که فکر می‌کنند منادیان آزادی هستند، الان چه چیزی برای عرضه به خوانندگان خود دارند؟ آنها باید به‌طور صریح اعتراف کنند که دموکراسی را برای مسلمانان و مردم مستقل و مخالف استکبار نمی‌خواهند که این خود یک رسوایی است و یا این ایده قرون وسطایی را مطرح کنند که مردم باید تابع فکر چند نفر باشند. مساله الجزایر، یک آزمایش تاریخی است که مدعیان آزادی و دموکراسی در این امتحان مردود شدند و واقعاً سرشکسته‌اند.» رجوع کنید ← کتاب «هاشمی‌رفسنجانی، سخنرانی‌های سال ۱۳۷۰»، دفتر نشر معارف انقلاب، ۱۳۹۲.

جمعه ۲۷ دی | ۱۱ رجب ۱۴۱۲ ۱۷ ژانویه ۱۹۹۲

دیشب برف سنگینی بارید. دو سه ساعتی در محوطه باز جلوی ساختمان، با بچه‌ها با برف، بهمن‌های بزرگ درست کردیم و تا لب سد غلطاندیم. به خاطر سرما و فشار زیاد، کمرم درد گرفت که با قرص دیکلوفناک تسکین دادم. با استراحت، مطالعه گزارش‌ها، تماشای تلویزیون و قدم زدن وقت را گذراندیم. آب سد لتیان خیلی پایین رفته و هنوز هم در حال کم شدن است، ولی بحمدالله به خاطر بارندگی خوب، قاعدتاً در بهار پُر خواهد شد.

آقای محسن رضایی، [فرمانده کل سپاه پاسداران]، تلفنی خواست که برای تسریع در واگذاری پروژه‌های سد کرخه، راه‌آهن سرخس ـ مشهد و جاده شمال به سپاه کمک کنم. گزارش سفر به استان‌ها و سخنرانی در دانشگاه‌ها برای رزمندگان دانشجو و توجیه سیاست دولت و رد القائات رادیکال‌ها را داد.

شنبه ۲۸ دی | ۱۲ رجب ۱۴۱۲ ۱۸ ژانویه ۱۹۹۲

ساعت هشت صبح صبحانه خوردم و با هلی‌کوپتر به دفترم رفتم. عفت و اقدس خانم در لتیان ماندند. بچه‌ها برای کارهایشان و مدرسه فرزندان‌شان، همگی شب رفته بودند.

آقای [عبدالله]نوری، وزیر کشور آمد. گله مجمع روحانیون مبارز را به‌خاطر مطالب تندی که در بولتن خبری جامعه روحانیت مبارز، علیه بعضی از اعضای مجمع روحانیون درج شده، آورد؛ گفتم تذکر می‌دهیم. ضمناً گفتم به آنها هم بگوید، گرچه بعضی از سران تندروها سکوت کرده‌اند، ولی تعدادی از رفقای تندترشان هنوز حرف‌های نادرست و تندی می‌گویند؛ گفتم اصولاً باید فکری برای همه بولتن‌ها کرد.

روحانیون اعضای جامعه روحانیت مبارز تهران از سراسر شهر آمدند. آقای [علی اکبر] ناطق نوری، صحبت کوتاهی کرد و مداحی در مدح امیرالمؤمنین، شعر خواند.

ملاقات با جامعه روحانیت مبارز تهران

من هم صحبت مفصلی دربارهٔ اوضاع کشور، منطقه، دنیا و شرایط ما و انقلاب و مقتضیات زمان و انتخابات ایراد کردم.[۱]

آقایان [محمدرضا] مهدوی کنی و [محی الدین] انواری آمدند. ماشین‌های تندرو و حفاظتی آنها را گرفته‌اند. قرار شده پیکان بگیرند. آقای [عطاءالله] مهاجرانی آمد و گزارش سفر به سوریه، لبنان و اردن را داد.

عصر تا ساعت چهار و نیم، کارها را انجام دادم. سپس به محل سد لتیان رفتیم. بعضی از بچه‌ها هم آمدند. خبر رسید که حکام الجزایر، سفیر ما را احضار و از برخوردهای ما اظهار نارضایتی کرده و گفته‌اند که می‌خواهیم به عنوان اعتراض، سطح روابط را پایین بیاوریم.

---

۱ - در بخشی از این سخنرانی آمده است: «جمهوری اسلامی ایران، به‌عنوان منادی حق، بدون مهابا از حق دفاع می‌کند و مدافع راه انبیا و ارزش‌های واقعی بشریت است. در گذشته، اولویت اول توجه غرب به شوروی و مارکسیسم بود، اما اکنون توجه آنان به منطقه ما که مهمترین نقطه دنیاست، معطوف شده است؛ زیرا انقلاب اسلامی جای خود را در جهان باز کرده است، لذا جمهوری اسلامی ایران، با دارا بودن این خصوصیات فوق‌العاده، دوره حساسی را می‌گذراند که باید بسیار مراقب بود و عاقلانه برخورد کرد و با وحدت و همدلی و هوشیاری، وضعیت داخلی کشور را استحکام بخشید. نباید با حرف‌های نادرست، شعارهای بی‌جا و بهانه‌دادن به‌دست دشمنان اسلام، موقعیت فعلی را که از الطاف الهی به‌شمار می‌رود، از دست داد. تدبیر سیاسی در میان امواج پرشور و احساسات، کار دشواری است که باید با کنترل نفس، هنرمندانه از عهده آن برآییم. باید با وحدت و هماهنگی هرچه بیشتر مسئولان، دولت و مجلس و تحت هدایت رهبر معظم انقلاب با قدرت، کشتی نظام را در اقیانوس پُرتلاطم دنیا به‌حرکت درآورده و به پیش ببریم و این وعده خداوند است که به کسانی که در راه او تلاش کنند، نصرت خود را شامل خواهد کرد. باید با برنامه‌ریزی صحیح و به‌تدریج، زندگی مردم را اصلاح کرد و کمبودها را از بین برد، تا به روزی برسیم که منابع کشور را هر چه بیشتر در خدمت مردم بکار گیریم. باید با بهره‌گیری از تکنیک، در اجرای طرح‌های صنعتی به‌سمت استقلال اقتصادی برویم و از این جهات خود را غنی کنیم تا در عرصه رقابت علمی و صنعتی جهان عقب نمانیم. ما همچنان که برای اداره زندگی مردم و پیشرفت صنعت و تولید کشور تلاش می‌کنیم، باید به‌امور فرهنگی آنان نیز اهتمام ورزیم. هدف ما اجرای احکام اسلام و تعبد است؛ مواظب باشیم، از مردم بیش از آنچه اسلام سهله و سمحه (آسان و بخشنده) می‌خواهد، نخواهیم که مردم از سعه‌صدر اسلامی برخوردار باشند. اتحاد جامعه ما، امروز بیش از هر زمان دیگری، ضروری و مسلم است و امیدواریم با وحدت کامل تمامی مسئولان و روحانیت، مسأله مهم انتخابات را به خوبی به‌پایان ببریم.» رجوع کنید ← کتاب «هاشمی‌رفسنجانی، سخنرانی‌های سال ۱۳۷۰»، دفتر نشر معارف انقلاب، ۱۳۹۲.

یکشنبه ۲۹ دی | ۱۳ رجب ۱۴۱۲ ۱۹ ژانویه ۱۹۹۲

[امروز به مناسبت ولادت امام علی(ع) تعطیل بود.] در گزارش‌ها، مساله الجزایر و سردی روابط الجزایر با ایران، به خاطر حمایت‌های رسمی ایران از جبهه نجات اسلامی و همچنین شروع جنگ داخلی در گرجستان است. زود بیدار شدم و دیگر نخوابیدم. بیشتر وقت به مطالعه و پیاده‌روی گذشت.

مقداری بازی شطرنج بچه‌ها را برای آشنایی با این بازی تماشا کردم. برای اولین بار است که به این صورت می‌بینم؛ در گذشته حرام می‌دانستیم و بعد از فتوای حضرت امام، برای اولین بار چنین فرصتی پیش آمد. تا نزدیک غروب در لتیان ماندیم و مغرب به خانه رسیدیم.

دوشنبه ۳۰ دی | ۱۴ رجب ۱۴۱۲ ۲۰ ژانویه ۱۹۹۲

ساعت هشت و نیم به دفتر رسیدم. ساعت نُه صبح، مسئولین سازمان عقیدتی ـ سیاسی ناجا[=نیروی انتظامی جمهوری اسلامی] آمدند. آقای [محمدعلی]رحمانی گزارش داد و من هم صحبت کردم.[1] جمعی از وزیران و معاونان آمدند. راجع به برنامه‌های [سازمان همکاری اقتصادی] «اکو» برای آمادگی جهت سفر سران ترکیه و پاکستان،

---

۱ - در بخشی از این سخنرانی آمده است: «چنانچه روحانیت در آموزش عقیدتی - سیاسی نیروهای انتظامی موفق شود، بیمه‌ای برای نظام ایجاد کرده‌اند.اکنون موقعیت بسیار خوبی به‌وجود آمده که اهل علم، به‌عنوان معلمان دین و اخلاق برای توسعه و ترویج احکام نورانی اسلام، می‌توانند به نحو مطلوب از آن استفاده کنند. سیاست رژیم گذشته این بود که نیروهای نظامی و انتظامی، به عمق مسایل سیاسی و احکام الهی آشنا نشوند، زیرا در غیر این صورت، با رژیم مخالفت می‌کردند؛ به‌همین جهت آنان را از شرکت در جلساتی مانند تفسیر قرآن و نهج‌البلاغه منع می‌کردند. نظام جمهوری اسلامی برای افسر، درجه‌دار و سرباز آگاه به مسایل دینی و سیاسی ارزش قایل است و اصولاً در نظام اسلامی، آگاهی کامل نیروهای مسلح از معارف اسلامی برای ما اهمیت زیادی دارد. نیروهای انتظامی باید برای حراست از گهر گرانبهای انقلاب، افکار نورانی امام امت و نظرات بلند رهبری معظم انقلاب، با احساس مسئولیت مضاعف تلاش کنند و نقش روحانیت در ایجاد این احساس در نیروهای انتظامی، بسیار مهم و مؤثر است.» رجوع کنید ← کتاب «هاشمی‌رفسنجانی، سخنرانی‌های‌سال ۱۳۷۰»، دفتر نشر معارف انقلاب، ۱۳۹۲.

بحث و تصمیم‌گیری شد.

نمایندگان بانه و مریوان برای مسایل روستاییان مرزی و حق کارمندان منطقه جنگ‌زده آمدند. عصر شورای اقتصاد جلسه داشت. دربارهٔ قیمت تضمینی خرید محصولات دامی و اعاده شرکت [تهیه و توزیع] قطعات یدکی از وزارت بازرگانی به وزارت صنایع سنگین تصمیم‌گیری شد. شب فیلم «عطر گل‌یاس»[1] را [از تلویزیون] دیدیم.

---

۱ - این مجموعه تلویزیونی به کارگردانی بهمن زرین پور و بازیگرانی مانند داود رشیدی، اکبر زنجانپور، داستان دو برادر را روایت می کند که در سمنان زندگی می کردند و یکی از برادرها بعد از ازدواج به تهران مهاجرت می‌کند و با مشکلاتی مواجه می شود. این سریال محصول سال ۱۳۶۹ شبکه اول سیما است.

جمهوری اسلامی
۱۶ صفحه

اسرائیل قیام مسلحانه بر ضد کشورهای اسلامی نموده است و بر دول و ملل اسلامی قلع و قمع آن لازم است

تأکید رئیس جمهور بر توسعه امکانات ورزشی در سراسر کشور و رواج فرهنگ ورزش در زندگی مردم

اوج مخالفتهای مردمی در مصر، اردن، لبنان و فلسطین علیه شرکت سران عرب در کنفرانس مادرید

۱۰ سازمان فلسطینی متعهد شدند علیه تصمیمات کنفرانس مادرید به جنگ برخیزند

دستگیری تعدادی از دانشجویان ایرانی در ترکیه

رئیس جمهور چین امروز به تهران می‌آید

* نگاهی به روابط جمهوری اسلامی ایران و چین

یک تبعه ژاپنی از کشور اخراج شد

تظاهرات مردم بغداد در مخالفت با رژیم صدام

سرمقاله

اگهی استخدام

آگهی مزایده

نیاز اجاره انبار

اطلاعیه
گردهمائی سیمای قردای سیستان

آگهی مزایده عمومی شماره ۲

اطلاعیه سازمان اتکا

اطلاعیه هیات اجرائی انتخابات شورای عالی نظام پزشکی جمهوری اسلامی ایران در رابطه با ثبت نام از داوطلبان عضویت در شورای عالی نظام پزشکی

آگهی دعوت بهمکاری دفتر فنی استانداری لرستان

آگهی ثبت نام جانبازان برای سفر به سوریه

اطلاعیه سازمان هواپیمائی کشوری
در رابطه با فهرست اسامی پذیرفته‌شدگان مرحله اول آزمون اختصاصی کاردانی اداری و مالی

همایش تربیت

تصویر صفحه اول روزنامه جمهوری اسلامی

بهمن ۱۳۷۰

سه‌شنبه ۱ بهمن | ۱۵ رجب ۱۴۱۲   ۲۱ ژانویه ۱۹۹۲

ساعت هشت صبح به دفترم رسیدم. کم کم باران و برف می بارید. هیأت سوری آمد. حدود یک ساعت با [عبدالحلیم]خدام، [معاون رییس‌جمهور] و فاروق[الشرع، وزیر امور خارجه سوریه]، صحبت کردیم. گفتند کودتای الجزایر شکست خواهد خورد و مردم پیروز می‌شوند. گفتند که بنا ندارند در دور سوم مذاکرات [صلح خاورمیانه] در مسکو شرکت کنند و لبنان نیز. مایل‌هستند در منطقه جمهوری‌های مسلمان‌نشین شوروی سابق فعال شوند. پیشنهاد داشتند ایران، سوریه و [عربستان]سعودی، برای سرنگونی صدام و حاکمیت معارضین عراق همکاری کنند. مثل سابق می گویند آمریکا بنا دارد در عراق کودتای نظامی کند.

آقای مسیح مهاجری، [مشاور اجتماعی رییس‌جمهور] آمد. گزارش سفر به شاهرود را آورد. او ضمن اینکه اقدام نماینده و امام جمعه را محکوم می کند، می گوید باید امتیازاتی برای رفع تبعیض، به شاهرود داد.[1]

آقای [حسین]محلوجی، [وزیر معادن و فلزات] و مدیران فولاد مبارکه آمدند. برای تأسیس دانشگاه معدن استمداد کردند و دربارهٔ نحوه آموزش نیروهای متخصص برای فولاد مبارکه و کیفیت انتقال دانش فنی و برای توجیه هزینه‌های ارزی توضیحاتی دادند.

دکتر [حسن]حبیبی، [معاون اول رییس‌جمهور و رییس فرهنگستان زبان و ادب فارسی]، برای امور فرهنگستان و امور جاری و گزارش مذاکرات با [عبدالحلیم]خدام آمد. آقای بهرامی ساوجی آمد. گفت محکومیت عادلانه نبوده؛ از دادگاه ویژه روحانیت شکایت دارد و از من به خاطر کمک به عفوش تشکر دارد. از محسن تعریف و تمجید داشت و برای کارش و تحصیل پسرش در هند کمک خواست.

عصر [آقای آتاچاریف]، معاون اول رییس‌جمهور ترکمنستان آمد. نامه دعوت از

---

۱ - مردم شاهرود واقع در استان سمنان، درخواست می کردند که از سمنان جدا شوند و به عنوان استان مستقل باشند. وزارت کشور با این خواسته موافق نبود.

من را آورد و برای همکاری در گاز و نفت و تجارت و دریانوردی و راه و راه‌آهن و پل و سد آمار و اطلاعات خوبی داد. نصیحت کردم که به الفبای عربی برگردند و علاجی برای بالا آمدن خزر بشود. آقای [مصطفی]پورمحمدی و امینی از وزارت اطلاعات آمدند. از پیشنهادهای مهم همکاری در امور ویژه و فوق ویژه با روس‌ها گفتند.

آقای عروج آمد و گزارشی از وضع آموزش نیروهای نهضت‌های اسلامی داد. از سخت‌گیری نمایندگی رهبری در شرایط درجه‌اش شکایت داشت؛ تذکر دادم که سخت نگیرند. ساعت هشت و نیم شب به خانه آمدم.

چهارشنبه ۲ بهمن | ۱۶ رجب ۱۴۱۲ | ۲۲ ژانویه ۱۹۹۲

جمعی از مدیران سازمان اقتصادی بنیاد شهید آمدند و گزارش وضع کارخانه‌ها و کشاورزی و دامداری را دادند؛ حدود بیست میلیارد تومان گردش کار و حدود بیست میلیارد ریال سود دارند. برایشان صحبت طولانی نمودم.[۱]

آقای [رضا]امراللهی، [رییس سازمان انرژی اتمی] برای کار تأسیس نیروگاه از طرف روس‌ها و کمک گرفتن آمد. گزارش امور سازمان را داد. آقای [حمید] میرزاده، برای امور بازسازی و مصارف ارزی و سفر به استرالیا آمد. اعضای ستاد [برگزاری] نماز جمعه آمدند. گزارش کار و نیازها را دادند؛ تشویق‌شان کردم. دربارهٔ ساخت مصلی و اقدامات مؤثر برای شرکت بیشتر مردم در نماز جمعه صحبت

---

۱ - در بخشی از این سخنرانی آمده است: «سازمان اقتصادی بنیاد شهید، متعلق به‌انقلاب اسلامی و خانواده‌های شهداست و هر خدمتی برای مراعات حقوق، منافع و مصالح خانواده‌های معظم شهدا، خدمت به‌انقلاب است. توفیق این بنیاد، توفیق انقلاب و آبروی جامعه است. ما می‌بایستی صنایع و محصولات خود را به کیفیت خوبی برسانیم و محصولات ایرانی باید در سراسر دنیا معرفی شوند و بازارهای بیشتری داشته باشیم. کشور ایران با قرار گرفتن در منطقه بسیار مهمی از دنیا می‌تواند به سهولت کارهای خود را صادر کند و ما می‌بایستی همراه با حضور فرهنگی، حضور اقتصادی نیز داشته باشیم.» رجوع‌کنید ← کتاب «هاشمی‌رفسنجانی، سخنرانی‌های سال ۱۳۷۰»، دفتر نشر معارف انقلاب، ۱۳۹۲.

شد. ظهر عفت و فاطی ناهار را در نهاد خوردند و رفتند.

عصر هیات دولت تا ساعت هشت و نیم شب جلسه داشت. به خانه آمدم. بستگان مهمان‌مان بودند.

پنج‌شنبه ۳ بهمن | ۱۷ رجب ۱۴۱۲ ۲۳ ژانویه ۱۹۹۲

در گزارش‌ها، اخبار الجزایر و فشار کودتاچیان بر جبهه اسلامی در رأس است. دکتر [مصطفی] معین، [وزیر فرهنگ و آموزش عالی] آمد. گزارش کارها را داد و از مشکلات مالی اظهار ناراحتی کرد. آقای [سید محمود] دعایی آمد. تقاضای آقای سید ابوالفضل موسوی زنجانی را مبنی بر کمک به گرفتن زمینی در زنجان که در طرح قرار گرفته است، آورد.

مجمع تشخیص مصلحت نظام جلسه داشت. طرح تعدّد کاندیداها که در اثر اختلاف مجلس و شورای نگهبان به مجمع ارجاع شده بود، براساس نظر شورای نگهبان اصلاح شد. همچنین مصوباتی در جهت حل مشکلات وزارت مسکن و شهرسازی داشتیم.

تا ساعت شش کارها را انجام دادم و به خانه آمدم. عفت برای مراسم عروسی فرزند شهید مطهری رفت. یاسر شام درست کرد. [آقای محمدتقی علی‌حسینی]، کارگر کشاورزی‌مان از نوق آمده بود. اوضاع آنجا را گفت.

جمعه ۴ بهمن | ۱۸ رجب ۱۴۱۲ ۲۴ ژانویه ۱۹۹۲

در خانه بودم. کار زیادی آورده بودم که به استراحت نرسیدم. پیش از ظهر احمدآقا آمد. از امکان رد[صلاحیت] بعضی از چهره‌های خط تندرو توسط شورای نگهبان در انتخابات اظهار نگرانی نمود و گفت بنا دارد با رهبری در این خصوص مذاکره کند. گفت آقای [مهدی]کروبی، [رییس مجلس شورای اسلامی]، در ملاقات با اعضای عقیدتی سیاسی ناجا، خوب صحبت نکرده و حضار در مقابل او شعار «دست

خدا بر سر ماست، خامنه‌ای رهبر ماست»، خیلی زیاد داده‌اند.

آقای [محمدحسن]رحیمیان، قائم مقام بنیاد شهید آمد. برای مجله «پاسدار اسلام» استمداد کرد و نابسامانی‌های بنیاد شهید را شمرد و از اختلافات خود با آقای کروبی گفت. برای استعفا مشورت کرد؛ گفتم استعفا ندهد. گفت با بعضی از اعضای مجمع روحانیون مبارز، اختلاف نظر دارد. شب با یاسر غذا خوردیم. عفت و فاطی و فائزه به مهمانی بستگان رفتند.

شنبه ۵ بهمن | ۱۹ رجب ۱۴۱۲ ۲۵ ژانویه ۱۹۹۲

در الجزایر، فشار بر جبهه نجات اسلامی و مقاومت آنها ادامه دارد. [آقای غلامرضا آقازاده]، وزیر نفت آمد. راجع به سیاست اوپک و مذاکره با عربستان سعودی برای بالا بردن قیمت نفت گفت. پیشنهاد من این است که نامه‌ای به فهد، [پادشاه عربستان سعودی] بنویسم و او را از تولید زیاد و اشباع بازار که منجر به سقوط قیمت نفت شده است، برحذر دارم. او معتقد است این را به مرحله بعد از مذاکرات وزیران بگذاریم.

[آقای غلامرضا شافعی]، وزیر تعاون آمد. گزارش اقدامات برای تمرکز تعاونی‌ها را داد و برای بالا بردن نقدینگی تعاونی‌های مصرف استمداد کرد. دکتر هاشمی [گلپایگانی] برای دستور شورای عالی انقلاب فرهنگی آمد.

جمعی از نمایندگان رادیکال و چند نفر از وزیران که برای ایجاد تفاهم و رفع تشنج تلاش می‌کنند، ضمن گزارش اقدامات، از حذف بعضی از تندروها از سوی شورای نگهبان و یا دادگاه‌ها و خطی بودن اعضای هیأت‌های نظارت شورای نگهبان اظهار نگرانی کردند. متقابلاً از اظهارات بعضی از رادیکال‌ها که به حساب همه آنها گذاشته خواهد شد و تندروی‌هایشان صحبت کردیم. قرار شد تلاش‌ها برای کم کردن تشنج‌ها ادامه یابد.

ظهر فاطی و خانم [شهلا]حبیبی[1] برای گرفتن قول شرکت در مراسم افتتاح سمینار تشخّص زن آمدند. عصر آقای [عبدالسلام]جلّود، مرد شماره دو لیبی آمد. گزارشی از سفر اخیر خود به چند کشور که برای مقابله با خطر تهاجم آمریکا و فرانسه و انگلیس انجام داده و عدم اخذ نتیجه ملموس داد و از ما خواست که برای رفع خطر بیشتر کمک کنیم؛ مثلاً برای تظاهرات مردمی و اجتماع نهضت‌های اسلامی در لیبی یا تهران و اعلان امکان ضربه زدن به منافع آنها در سراسر جهان و اقداماتی از این قبیل کمک کنیم.

به او گفتم با حوادث الجزایر و سودان و جنوب شوروی و مشکل عراق برای آمریکا، خطر برای لیبی کمتر شده است؛ خواستم که به سودان و مسلمانان الجزایر کمک شود که خطر تقسیم شود. وعدهٔ حمایت دادم، ولی نه به صورتی که او می‌خواهد. موافقت کردم که در کمک به جمهوری مسلمان نشین شوروی، با ما شریک باشند و کمک کنند. قرار شد کمک‌شان را به سودان ادامه دهند. تا ساعت هفت کارها را انجام دادم و به خانه آمدم.

یکشنبه ۶ بهمن | ۲۰ رجب ۱۴۱۲ ۲۶ ژانویه ۱۹۹۲

ساعت هشت و نیم صبح به دفترم رسیدم. آقای کمال خرازی، [نماینده دایم ایران در سازمان ملل] آمد. دربارهٔ سیاست غربی‌ها نسبت به برخورد با اسلام و اصولگرایی گفت. پیشنهاد داشت تاکتیکی اتخاذ شود که این مرحله را به خوبی بگذرانیم و بهانه‌ای به دست آنها ندهیم. معتقد است برای پیگیری مساله غرامت جنگ، بدون جلب نظر آمریکا و انگلیس، نمی‌شود کاری کرد و راه فقط منحصر به استفاده از شورای امنیت[سازمان ملل] است که بدون موافقت آنها به جایی نمی‌رسیم.

آقای مشکینی، معاون فرهنگی سازمان تبلیغات اسلامی آمد. به مدیریت آقای [احمد] جنتی انتقاد داشت؛ نظیر انتقادهایی که به آقای [حسن] غفوری‌فرد داشت و

---

۱ - خانم شهلا حبیبی در ۷ دی ۱۳۷۰، با حکم رییس جمهور، به سمت مشاور رییس جمهور و سرپرست دفتر امور زنان منصوب شد.

برای فعال کردن اتحادیه [انجمن های اسلامی] دانش‌آموزان کمک خواست؛ وعده دادم.

آقای [سیدحسین] موسویان، سفیرمان در آلمان آمد. گزارش مبادلات فنی و اقتصادی و بالا رفتن سطح اعتبارات در بیمه آلمان و برنامه تلاش برای توازن صادرات و واردات را داد؛ اکنون سه برابر به نفع آلمان است. خواست که برای آزادی دو گروگان آلمانی کمک کنیم. گفتم اگر آلمان به طور خصوصی وعده آزادی حمادی‌ها را در آینده بدهد، امکان موفقیت هست.

آقای شالچیان، مشاور اقتصادی[رییس‌جمهور] آمد. نظراتی ارایه کرد و برای ساخت منزل وام خواست. آقای [محمدعلی]تسخیری آمد. گزارش سفر به سودان و مذاکره با [دکتر حسن] ترابی دربارهٔ الجزایر را داد. [آقای سید محمد خاتمی]، وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی و معاونان آمدند. گزارش کار دادند. تشویق‌شان کردم؛ به امید تأیید و تقویت آمده‌اند که در خبر منعکس شود.[1]

عصر در جلسه هیات دولت شرکت کردم. دربارهٔ جذب دانشمندان شوروی‌سابق و سیاست همکاری بیشتر با ارمنستان به منظور استفاده از آنها در مقابل نفوذ ترکیه تصمیم‌گیری شد. چند ماده از لایحه تعزیرات تصویب شد.

شب میهمان رهبری بودم. دربارهٔ بودجه نیروهای مسلح، صنعت، وزارت ارشاد،

---

۱ - در بخشی از این سخنرانی آمده است: « عدم تحمل افکار و نقادی‌های مخالف، یکی از موانع رشد و تکامل در جامعه است. نقد و بررسی و بحث مسایل در مطبوعات و نشریات و در محیط‌های آزاد، به‌دور از حب و بغض، می‌تواند به رشد و تعالی جامعه کمک کند. آشنا کردن مردم به‌واقعیت‌های جامعه به‌صورتی متشکل و منظم، یکی از وظایف وزارت ارشاد است و استفاده از زبان هنر و تبلیغات و وسایل تبلیغی روز، برای نشر و ابلاغ پیام محتوای اسلام به جهان وظیفه خطیر وزارت ارشاد و دست‌اندرکاران را مضاعف می کند. بحمدالله حضرت امام خمینی (ره) در زمان حیات‌شان، بسیاری از این مشکلات را حل کردند و امیدواریم که به‌تدریج مشکلات باقی مانده نیز مرتفع گردد. اگر در جامعه‌ای مصونیت فرهنگی ایجاد شود، از تبادل افکار و نظرات با جوامع دیگر نباید دچار هراس شد. اگر محتوا و اصل اسلام که دینی متعادل و بدون سختگیری است، برای مردم جهان تشریح شود، مطمئناً طرفداران بسیاری خواهد داشت. حفظ هوشیاری و سعه‌صدر در کارهای فرهنگی ضرورت دارد. بحمدالله رهبر معظم انقلاب، شخصیتی هستند که هنر را به‌خوبی می‌شناسند و برای آن ارزش قایل‌اند و اگر در جایی اشکالی را ببینند، همانند گذشته تذکر می‌دهند.» رجوع کنید ← کتاب «هاشمی‌رفسنجانی، سخنرانی‌های‌سال ۱۳۷۰»، دفتر نشر معارف انقلاب، ۱۳۹۲.

مسایل الجزایر، لیبی، سوریه، مذاکرات صلح خاورمیانه، انتخابات مجلس[چهارم]، شورای نگهبان و تفسیر اصل ۹۹، بنیاد شهید، خرید تجهیزات حساس از شوروی سابق و چند مورد دیگر، مذاکره و تصمیم گیری شد؛ تفاهم و وحدت نظر داریم. به خانه آمدم. برف می‌بارید.

دوشنبه ۷ بهمن | ۲۱ رجب ۱۴۱۲ ۲۷ ژانویه ۱۹۹۲

دیشب برف بارید ولی خیابان‌ها مشکلی نداشت. ساعت هشت و ربع به دفترم رسیدم. ساعت نُه صبح، اعضای کمیته [حمایت از انتفاضه] فلسطین آمدند. دربارهٔ تشکیل دبیرخانه دایم بحث شد. قرار شد صبر کنیم تا شورای نگهبان نظر بدهد؛ مُحتمل است که به دلیل تداخل وظایف، مخالفت شود و نظر رهبری را هم بخواهیم.

پنج نفر از سران گروه مستقل مجلس آمدند. برای تشکیل جمعیت رسمی و فعالیت در انتخابات تهران مشورت کردند و کمک خواستند. آقایان زمانیان، سیدزاده، [غلامعلی] شهرکی، شهریاری و [علی] عوض‌زاده و بعضی‌ها هم راجع به حوزه‌های انتخابی خود درخواست داشتند. به آقای شهرکی گفتم، مزاحم امور عمران سیستان نباید شد.

آقایان [غلامعباس] زایری و [عباس] عباسی، نمایندگان بندرعباس آمدند. انتقاداتی به مدیریت [منطقه آزاد] قشم داشتند. قرار شد دستور بازرسی بدهیم. راجع به انتخابات هم مطالبی گفتند. آقای [حسین] سبحانی‌نیا، نماینده نیشابور آمد. برای امور فرهنگی و اقتصادی منطقه استمداد کرد و تذکراتی داشت. هیأت امنای [دانشگاه] شاهد جلسه داشت؛ مصوباتی داشتیم.

عصر آقایان [محمود] واعظی و [علیرضا] شیخ عطار آمدند. عازم سفر به قزاقستان‌هستند. دربارهٔ سیاست‌ها و تاکتیک‌های برخورد با جمهوری‌های جدید شوروی‌سابق صحبت شد. تا ساعت هشت شب کارها را انجام دادم و به خانه آمدم.

سه‌شنبه ۸ بهمن | ۲۲ رجب ۱۴۱۲ ۲۸ ژانویه ۱۹۹۲

دکتر ولایتی، [وزیر امور خارجه] و نمایندگی‌های واقع در کشورهای خلیج فارس آمدند. گزارش و جمع‌بندی کارها را در جهت تحسین روابط دادند. بالاخره به این نتیجه رسیده‌اند که راه ممکن، توسعه روابط دو جانبه با هر یک از آنها است و همکاری دسته جمعی با شورا مشکل است؛ پذیرفتم و گفتم در جهت اصلاح قیمت نفت و حضور بیشتر در آن کشورها عمل شود.

آقای [بیژن نامدار] زنگنه، [وزیر نیرو] آمد و گفت مصری‌ها برای ایجاد روابط اصرار دارند. آقای طباطبایی، شرح حال آقای [سید ابوالقاسم] خویی را داد و خواست که در صحبتی، اسمی از ایشان ببرم و احترام کنم. آقای [شیخ عباس] پورمحمدی از رفسنجان آمد و خواستار تشویق محسن یا محمود [هاشمی] برای کاندیدا شدن در رفسنجان شد؛ قولی ندادم. قبلاً قرار بود خودش نامزد شود، اما منصرف شده است.

آقای [ابوالفضل] توکلی‌بینا آمد. پیشنهاد تأسیس کارخانه‌های نان ماشینی برای حل مشکل نان و کمک به اصلاح ساختار محله اسلام‌آباد کرج داشت. آقای [سراج الدین]کازرونی، [وزیر مسکن و شهرسازی] آمد. راجع به اصلاح آیین‌نامه واگذاری زمین صحبت شد. سلمانی برای اصلاح آمد.

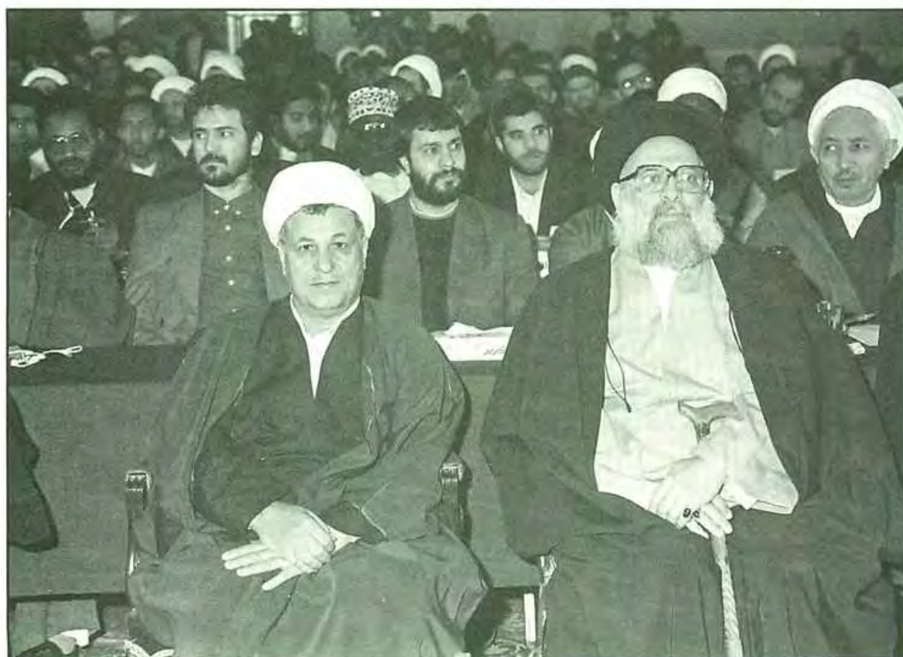
عصر [آقای فرج بن غانم]، وزیر برنامه [و توسعه] یمن را دیدم. صحبت در مورد توسعه روابط بود. شب شورای عالی انقلاب فرهنگی جلسه داشت. ساعت نُه شب به خانه آمدم. اکبر صفریان آمد. راجع به مسئولیت مس سرچشمه صحبت شد. آقای اصلانی در اثر اختلاف با آقای کلاهدوز کنار گذاشته شده است.

چهارشنبه ۹ بهمن | ۲۳ رجب ۱۴۱۲ ۲۹ ژانویه ۱۹۹۲

ساعت هشت و نیم صبح، برای شرکت در کنفرانس اندیشمندان، به هتل استقلال رفتیم. بعد از تلاوت قرآن و اجرای سرود و خیرمقدم آقای [احمد] جنتی، [رییس

سخنرانی در افتتاحیه نهمین کنفرانس اندیشه اسلامی

سازمان تبلیغات اسلامی]، سخنرانی افتتاحیه را انجام دادم.[۱]

ساعت ده ونیم به دفترم رسیدم. کارها انجام شد. [آقای گلاوس کینکل]، وزیر دادگستری آلمان آمد. خواستار کمک به آزادی گروگان‌های آلمان در لبنان شد. گفتم باید وعده‌ای به خانواده حمادی که برای آزادی زندانیان‌شان امیدوارشان کند، داده شود. از آلمان به خاطر عدم اجرای تعهدش درخصوص نیروگاه بوشهر و شیمی ـ کشاورز و عدم جواب در مورد زندانیان ایرانی در آلمان انتقاد کردم. عصر هیات

---

۱ - در بخشی از این سخنرانی آمده است: «جمهوری اسلامی ایران، به عنوان کانون و قلب جهان اسلام، با رعایت اصول و مقررات بین‌المللی، آماده حمایت و پشتیبانی از تمامی نهضت‌ها و جنبش‌های اسلامی در سراسر جهان است. همچنین اندیشه‌های امام، می‌تواند همچون مشعلی فراراه امت اسلامی قرار گیرد. شرایط حاضر جهانی، به‌ویژه جهان اسلام، ما را ملزم می‌کند که راه حرکت امت اسلامی را براساس آموخته‌ها و راهنمایی‌های حکیمانه امام خمینی (ره) روشن‌تر کنیم و انتظار ما از شما علما و متفکران بزرگواری که در این اجتماع شرکت کرده‌اید، این است که با دقت، شرایط روز را مورد نقد و بررسی قرار داده و رهنمودهای مناسبی برای دنیای اسلام و امت اسلام عرضه کنید. روشن است که شرایط برای امت اسلامی، بسیار تاریخی و استثنایی است. تا آنجایی که بنده از تاریخ اسلام آگاه هستم، چنین شرایطی سابقه وجودی نداشته است. اوضاع حاکم بر امت اسلامی، بسیار حساس و از نفحات الهی است. براین اساس بر امت اسلامی است که از این فرصت استفاده کند. مارکسیسم با آن همه هیاهو، هیمنه و جلال و جبروت، فرو ریخت و کاخی که در آمال و آرزوهای محرومین و مستضعفین و قشر جوان جوامع ساخته شده بود، منهدم شد. در پی بروز چنین وضعیتی و در حالی که جهان یک نمونه عظیم به‌عنوان انقلاب اسلامی در بطن خود دارد، برخی ناظران و متفکران مسایل جهانی، سئوالی مبتنی بر اینکه آیا اسلام به‌عنوان یک راه، مکتب و نظام، می‌تواند جوابگوی نیازهای جامعه امروزی باشد یا خیر، مطرح می‌کنند. به نظر من مهم‌ترین و داغ‌ترین بحثی که الان در دنیا مطرح است، این است که آیا ایدئولوژی و آرمان، می‌تواند مبنای حکومت باشد و یا خیر؟ طبیعی است که دنیای استکبار مخالف این مسأله باشد که یک ایدئولوژی، بتواند به‌عنوان نظام سیستم، جامعه را اداره کند؛ ولی ما نقطه مقابل این نظر را داریم. هرچند برخی در تلاش‌اند که جریان لاییک را مطرح کرده و از حکومت بدون ایدئولوژی و فاقد آرمان سخن به‌میان آورند، ولی ما عقیده داریم که اداره و مدیریت نظام بدون آرمان و ایدئولوژی، مقدور و عملی نیست. شرایط جهانی به‌گونه‌ای است که باید اسلام را به‌عنوان یک ایدئولوژی و مکتب که می‌تواند امور جوامع را هدایت کند، به‌جهان عرضه کنیم. ما وارث دریا و اقیانوس بیکران از معارفی هستیم که براساس فطرت انسانی تنظیم و در اختیار ما قرار گرفته است. شرایط طوری است که از جمهوری اسلامی ایران، می‌توانیم به‌عنوان یک تجربه موفق که مدیریت اسلامی در آن اعمال می‌شود، سود جسته و به‌امت اسلامی عرضه کنیم. ما از کلام، عمل و سیاست‌های دوران مبارزه و مدیریت نظام اسلامی امام راحل‌مان، می‌توانیم در این کنفرانس بهره گرفته و آن را به جهان عرضه کنیم.» رجوع کنید ← کتاب «هاشمی‌رفسنجانی، سخنرانی‌های سال ۱۳۷۰»، دفتر نشر معارف انقلاب، ۱۳۹۲.

دولت و شب جامعه روحانیت مبارز جلسه داشت.

پنج‌شنبه ۱۰ بهمن | ۲۴ رجب ۱۴۱۲ ۳۰ ژانویه ۱۹۹۲

مطابق معمول، زودتر به پایین آمدم و صبحانه را آماده کردم. قرار بود عفت هم بیاید که نیامد، گویا خواب رفته بود. صبحانه خوردم و ساعت هشت صبح به دفترم رسیدم.

دکتر [محمدعلی] هادی آمد. برای سفارت، عازم عربستان سعودی است. مشورت و خداحافظی کرد. دکتر [محمدعلی] نجفی، [وزیر آموزش و پرورش] آمد. کمبودهای آموزش و پرورش را گفت و استمداد کرد.

آقای [سیدمحمدعلی]ابطحی، معاون [بین الملل] وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی آمد. فعالیت‌های بین‌المللی و تقویت زبان فارسی را گفت و از فشارها بر ارشاد و آقای خاتمی اظهار ناراحتی کرد. آقایان [سید حسن]طاهری‌خرم‌آبادی و [محمد] مؤمن آمدند و برای بنیاد خیریه جهت خدمت به مسلمانان پاکستان استمداد کردند.

اعضای جامعه مدرسین [حوزه علمیه قم] آمدند. راجع به رسیدن به نیازهای فرهنگی جمهوری‌های مسلمان‌نشین شوروی سابق، و همچنین راجع به آب قم و اصلاح ساختار شهر قم و اطراف حرم مطهر و سفر من به قم برای نیمه‌شعبان پیشنهادهایی داشتند و از موسیقی‌های صداوسیما انتقاد می کردند.

ناهار را خوردند و بعد از ختم جلسه، آقایان [محمد]محمدی گیلانی، [محمد]مؤمن، [سیدحسن]طاهری‌خرم‌آبادی، حسن آقاتهرانی و [عباس] محفوظی ماندند و از من خواستند برای عادی شدن وضع آیت‌الله منتظری کمک کنم که ایشان بتواند به مرجعیت برسد؛ با تأیید نظرشان، گفتم مسأله مربوط به رهبری است.

عصر آقای [سیدعبدالکریم] موسوی اردبیلی آمدند. حال‌شان بهتر است؛ چند روز قبل، دچار سکته خفیفی شده است. خواستار کمک به دانشگاه دارالعلم [مفید] شد و توصیه کرد که کمک بیشتری به [جمهوری]آذربایجان بکنیم. پیشنهاد کرد که اگر به قم بروم، با آقای منتظری هم دیدار شود.

[آقایان علی فلاحیان]، وزیر اطلاعات و [مصطفی] پورمحمدی، [معاون اطلاعات خارجی] آمدند و در مورد کانال‌های تهیه کالاهای حساس، خبری دادند. به [آقای اکبر ترکان]، وزیر دفاع گفتم فوراً جلسه بررسی تشکیل دهد. آقای [غلامرضا] آقازاده، [وزیر نفت] آمد. گزارش سفر به اوکراین را داد؛ راضی است. قراردادی برای تأسیس شرکت برای احداث خط لوله گاز از ایران به اوکراین و فروش نفت و خرید گاز امضا کرده‌اند.

به خانه آمدم. یک ساعت و نیم در راه بودم. ترافیک سنگینی بود. برف سنگینی می بارد و ادامه دارد.

جمعه ۱۱ بهمن | ۲۵ رجب ۱۴۱۲ | ۳۱ ژانویه ۱۹۹۲

در خانه بودم. بیشتر وقت به مطالعه گذشت. فائزه و فاطی هم آمدند. در اخبار، سفر جرج حبش، [دبیرکل جنبش خلق برای آزادی فلسطین] به فرانسه برای معالجه و ایجاد بحران سیاسی در فرانسه و کناره‌گیری جمعی از رجال فرانسه و سپس اعلان بازداشت او که رسماً پذیرفته شده، قابل توجه است.

شنبه ۱۲ بهمن | ۲۶ رجب ۱۴۱۲ | ۱ فوریه ۱۹۹۲

ساعت هشت و نیم صبح به دفترم رسیدم. خیابان‌ها به خاطر تعطیلی [به مناسبت دهه فجر]، خلوت بود. با اینکه برف زیادی باریده است، اکثر خیابان‌ها را تمیز کرده‌اند.

[آقایان هادی آرنگ نایب و یحیی عثمان]، دو نفر از رهبران حزب اسلامی [پان] مالزی آمدند. از میهمانان کنگره اندیشمندان هستند. گفتند در ایالت «کلانتان»، حزب‌شان پیروز شده و در حدود اختیارات ایالتی، مقررات اسلامی مانند حجاب اسلامی، منع مشروبات الکی، بستن آرایشگاه‌های نامشروع زنانه و... حاکم شده است؛ مدعی‌اند ۲۵ درصد مسلمانان در سراسر مالزی، به حزب آنها رأی داده‌اند. از جمعیت ۱۸ میلیونی مالزی، ۵۸ درصد مسلمان‌هستند. خواستار توسعه روابط اقتصادی

و فرهنگی ما با ایالات مسلمان نشین این کشور شدند.

آقای سید[محمدحسین] فضل‌الله از لبنان آمد و اوضاع این کشور را گفت. نگران وضع شیعه و حزب‌الله، پس از عادی شدن امور لبنان است. فکر می‌کند سیاست فعلی حزب‌الله، مناسب این شرایط نیست و برای آینده برنامه‌ریزی ندارند. خواست که ما برنامه و طرح بدهیم. برای کارهای فرهنگی‌اش کمک خواست و از سیاست دولت من و اظهاراتم و برخورد اخیر در سفر به آفریقا تمجید کرد.

آقای فتحی یگن، رییس جمعیت اسلامی شمال لبنان آمد. دربارهٔ حرکت اخوان‌المسلمین صحبت کردیم. آدم روشنی است. تحت تأثیر انقلاب اسلامی ایران است. آقای [سید محمدباقر] حکیم و برادرش آمدند. گزارشی از آمادگی گروهی از نظامیان عراقی برای اقدام [=کودتا علیه صدام حسین] دادند؛ پیش ایشان، پیکی فرستاده‌اند و برنامه خود را گفته و کمک خواسته‌اند. قرار شد موضوع را در شورای عالی امنیت ملی بررسی کنیم. قبلاً وزیر اطلاعات، موضوع را گزارش کرده بود.

جمعی از شعرا و علمای افغانستان آمدند. دو نفر از طرف احزاب اسلامی صحبت کردند و دو نفر از شعرا، شعرشان را خواندند و از کمک‌های جمهوری اسلامی تشکر کردند و به نوعی از برخورد با بعضی از افغان‌های متخلف گله نمودند. صحبت کردم و برای اتحاد و آمادگی، برای بازسازی افغانستان نصیحت نمودم. گفتم به هر شاعر یک سکه بدهند. حدود یکصد وچهل شاعر بودند. تا ساعت چهار بعد از ظهر کارها را انجام دادم.

عصر برای افتتاح مراسم جشن‌های دهه فجر، به هتل لاله رفتم. میهمانان خارجی و داخلی بودند. آقای [سید محمد] خاتمی، [وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی] گزارش کوتاهی داد و من هم مراحل انقلاب و دستاوردها را تشریح کردم.[1] به خانه آمدم.

---

۱ - در بخشی از این سخنرانی آمده است: «کشور انقلابی ما اکنون وارد مرحله چهارم خود، یعنی سازماندهی کشور شده که ما مصمم هستیم به‌خواست خدا و تلاش ملت، علیرغم کارشکنی‌های استکبار، این مرحله طولانی را بدون خدشه وارد کردن به استقلال سیاسی، به پایان رسانده و الگوی یک کشور اسلامی را به جهان ارایه کنیم. ما وارد چهاردهمین سال پیروزی انقلاب اسلامی شده و ۱۳ سال گذشته، ماجراهای هیجان‌انگیز و سازنده‌ای را پشت سر گذاشته‌ایم. ما در این ۱۳ سال، به‌اندازه چند قرن برای شما مطالب گفتنی و تجربه‌های مؤثر و سازنده داریم

سرشب از ایوان طبقه بالای خانه، مناظر نورافشانی و آتش‌بازی [دهه فجر] را دیدم.

و امیدواریم ظرف مدتی که در ایران به سر می‌برید، بتوانید به‌شکوفایی و پیشرفت‌های ایران اسلامی و دستاوردهای آن آشنا شوید. البته همه این موفقیت‌ها از اسلام و قرآن است و ما خودمان را کارگزاران انقلاب اسلامی می‌دانیم. من از یک نظر، تاریخ پیروزی انقلاب و وقایع بعد از آن را به چهار مرحله تقسیم می‌کنم؛ مرحله اول مبارزات مردم در ده سال قبل از انقلاب بود تا به پیروزی ملت و برچیده شدن رژیم تا دندان مسلح شاه منجر شد و مرحله دوم و سوم که به یکدیگر آمیخته می‌باشد، از پیروزی انقلاب تا پایان جنگ تحمیلی و بالاخره مرحله چهارم سازندگی کشور می‌باشد. در هر یک از این مراحل می‌تواند برای ملت مظلوم تجربه‌ای موفق و سازنده باشد، در مرحله مبارزات مردم مبارز، با مشکلات بسیاری با فداکاری و مقاومت، صبر و وحدت و برخورداری از افکار اسلامی، توانستند حمایت وسیع دیگر اقشار جامعه را نیز به دست آوردند و با صفوف یکپارچه و به تنهایی، با حکومتی که از سوی همه قدرت‌های استکبار و ارتجاع منطقه حمایت می‌شد، مقابله کرده و با سرعتی شگرف پیروز شوند. در مرحله دوم و سوم کارهای بسیار مهمی انجام شد که به تثبیت نظام و انقلاب اسلامی منجر گردید. در این مراحل سازماندهی تربیت نیروها و مدیریت‌های دستگاه‌های لازم، خلق نهادها و نظم امور کشور با سرعت انجام گرفت و سریعاً وارد مرحله انتخابات شد. در مسیر این مراحل با کارشکنی‌ها و شیطنت‌ها و مزاحمت‌های دشمنان انقلاب و اسلام از داخل و خارج مواجه بودیم و درگیری‌های خونینی پشت سر گذاشته‌ایم و استکبار آمریکا، با انتخابات اول ما امیدوار شد و فکر می‌کرد لیبرال‌ها راه را برای ورود آنها هموار خواهند ساخت، ولی به‌محض اینکه مأیوس شد، شرارت خود را از سر گرفت. گروه‌های مسلح داخلی، به شدت در مقابل رژیم اسلامی موضع گرفتند و ترورها، جنگ خیابانی و انفجارها را راه انداختند و بالاخره از مقابله ملت عاجز و مجبور شدند، به‌خارج پناه ببرند. استکبار وقتی از تلاش مذبوحانه گروه‌های داخلی مأیوس شد، گستاخانه طرح براندازی حکومت اسلامی را به وسیله رژیم عراق، علیه ما به راه انداخت، ولی ملت مسلمان ایران، ایثارگرانه و شجاعانه، هشت سال دفاع مقدس را تا پیروزی پشت سر گذاشت. در این جنگ نابرابر، جمهوری اسلامی توانست با رژیمی که از سوی همه کشورهای قدرتمند و استکباری حمایت می شد، به مقابله بپردازد. دشمنان برای براندازی رژیم اسلامی، به کشور کوچک عراق، آن‌قدر امکانات مادی و تجهیزاتی دادند که پس از خاتمه جنگ، سریعاً برای مهار زرادخانه‌های این رژیم که تا مرز اتمی شدن و ساخت سلاح‌های میکروبی پیش رفته بود به تکاپو افتادند و نهایتاً همگان مجبور شدند به مظلومیت حکومت جمهوری اسلامی ایران و متجاوز بودن رژیم عراق اعتراف کنند و این کار ساده‌ای نبود. تا این مرحله، ملت ایران از رهبری‌های شخصیتی کم‌نظیر در تاریخ قرون اخیر، برخوردار بود. ما این نعمت را از موهبت‌های الهی می‌دانیم. رهبری که انسانی برجسته، فقیه، حکیم، وارسته، انسان‌دوست، سیاستمدار و فوق‌العاده تیزهوش بود. در مرحله سازندگی که طولانی ترین مرحله انقلاب ما می‌باشد، متأسفانه آن رهبر عزیز را در میان خود نداریم، ولی بحمدالله جای ایشان را فردی پر کرده که همه صفات لازم برای رهبری را از استاد خود حضرت امام خمینی (ره) به ارث برده است و آشنایی کامل به جزییات کشورداری و رهبری را در خود حفظ کرده است.» رجوع کنید ← کتاب «هاشمی‌رفسنجانی، سخنرانی‌های‌سال ۱۳۷۰»، دفتر نشر معارف انقلاب، ۱۳۹۲.

مسابقات بین المللی قرائت قرآن کریم در حسینیه ارشاد

جالب است در گزارش‌ها خبر برگشت، جرج‌حبش مریض از فرانسه، جلب توجه می‌کند؛ نشان ضعف دولت و عقب‌گرد است.

یکشنبه ۱۳ بهمن | ۲۷ رجب ۱۴۱۲ ۲ فوریه ۱۹۹۲

آقای [اکبر] ترکان، [وزیر دفاع]، تلفنی اطلاع داد که ستاد مربوطه، خرید کالاهای مورد نظر را با پذیرش ریسک آن تجویز کرده است. قرار شد با احتیاط بیشتر عمل شود. تلفنی به آقای فلاحیان گفتم که با احتیاط عمل شود. قبلاً به صورت کلی‌تر با رهبری صحبت کرده بودم و قرار شده بود با بررسی ستاد اقدام شود.

ساعت نُه صبح، برای شرکت در مراسم دیدار، به دفتر رهبری رفتم. معلوم شد، مراسم ساعت ده شروع می‌شود. به دفترم رفتم و پیش نویس نامه‌ای را به ملک فهد، [پادشاه عربستان سعودی]، درباره لزوم پایین آوردن تولید نفت، برای بالارفتن قیمت نفت نوشتم. از سیاست فعلی عربستان انتقاد نمودم.

سپس به حسینیه [امام خمینی] رفتم. در مراسم [بزرگداشت دهه فجر انقلاب اسلامی]، با صحبت کوتاهی به رهبری تبریک گفتم.[1] آیت‌الله خامنه‌ای هم صحبت کردند. به خانه برگشتم. احمدآقا آمد. راجع به نظر امام در خصوص اختیارات حکومت در شرایط جدید و تعبیر موضوع احکام، نکته‌ای گفت.

عصر برای افتتاح مسابقات حفظ و قرائت قرآن، به حسینیه ارشاد رفتم.[2] کودک

---

۱ - رجوع کنید ← کتاب «هاشمی‌رفسنجانی، سخنرانی‌های‌سال ۱۳۷۰»، دفتر نشر معارف انقلاب، ۱۳۹۲.

۲ - آقای هاشمی در بخشی از سخنرانی خود گفت: «در میان مسابقه‌ها، تحقیقاً مسابقه در مضامین و الفاظ و آیات و محتوای قرآن، از جایگاه والایی برخوردار است و آشنایی و اُنس با قرآن برای جوامع اسلامی مؤثر و سازنده است. اگرچه کتب آسمانی متعدد است، اما قرآن کامل‌ترین و جامع‌ترین آنهاست و در تاریخ، چنین سند با ارزشی وجود ندارد و این کتاب، همان‌گونه که از آسمان نازل شده، هم‌اکنون در اختیار بشریت است و هیچ تحریف و نادرستی در این سند عظیم راهی ندارد. با وجود آنکه تلاش‌های فراوانی از جانب دشمنان اسلام، برای از ارزش و اعتبار انداختن قرآن مجید به‌کار رفته است، اما این تلاش‌ها همواره به شکست انجامیده است، به‌ویژه آنکه در قرآن به‌طور مکرر اعلام شده که این معجزه‌ای از سوی خداوند است و اگر کسی می‌تواند بخشی از آن را ارایه دهد.کسانی که قصد مطالعه آفاق و انفس و یا اسناد ادبی و یا تاریخ را داشته باشند، قرآن مجید نیاز آنان را پاسخ خواهد گفت و اگر

هفت ساله‌ای که هفت جزء قرآن را حفظ داشت، برنامه خوبی را اجرا کرد؛ سکه‌ای جایزه دادم.

دوشنبه ۱۴ بهمن | ۲۸ رجب ۱۴۱۲ ۳ فوریه ۱۹۹۲

آقای [اسحاق] جهانگیری از مجلس آمد. راجع به راه‌آهن و دفتر گفت و در مورد کاندیدا شدن برای مجلس آینده از جیرفت مشورت کرد. گفتم اگر امید به رأی مردم دارد، کاندیدا شود. توصیه داشت، از همین حالا به فکر رییس آینده مجلس باشیم. نظرش به آقای [مهدی]کروبی است؛ گفتم این مربوط به مجلس آینده است.

آقای [سید فخرالدین] موسوی نه‌کران آمد. برای استان شدن اردبیل و آب و راه استمداد کرد. خبر دادند هلی‌کوپتر مفقود شده وزارت نیرو پیدا شده است. آقای سید محمود مرعشی آمد. گزارش سفر به مصر را داد و برای امور کتابخانه [آیت‌الله مرعشی نجفی قم] استمداد کرد. توصیه داشت که با مصر رابطه برقرار کنیم.

[آقای غلامحسین کرباسچی]، شهردار تهران آمد. گزارش سفر به اروپا را داد. برای نقدینگی طرح‌های تهران مشکل دارند. گفتم واحدهای طرح‌ها را پیش‌فروش کنند. مدیران جراید مهم کشور آمدند. در مورد مسایل سیاسی، اجتماعی، اقتصادی و مسایل داخلی و خارجی و همچنین در مورد قیمت روزنامه‌ها مذاکره شد. عصر شورای اقتصاد جلسه داشت.

«کسانی در جست‌وجوی اخلاق و انسانیت و یا راه عرفان و معنویت باشند، از این منبع عظیم حیات سیراب خواهند شد. قرآن یک « راهنما، اصل و داور » نهایی است. اگر مسلمانان به‌قرآن بپردازند پاسخ خود را خواهند گرفت و البته قرآن نیاز به مفسر دارد، اما حتی مفسران عالی مقام نیز به‌اعماق این اقیانوس بیکران نخواهند رسید. اراده خداوندی بر این است که طراوت و تازگی قرآن، با وجود هزاران بار تلاوت همیشه باقی بماند و حروف و کلمات و آهنگی که در ترکیب حروف و کلمات و آیات به‌کار رفته « زیباترین اثر » را خلق کرده است. خون‌های مقدسی برای حفاظت از کلام‌الله مجید ریخته شده و روح مطهر شهدا و همچنین خانواده‌های معظم شهدا، ایثارگران و جانبازان، باید ببینند که مردم نیز همانند آنها به‌این کتاب آسمانی علاقه‌مندند.» رجوع کنید ← کتاب «هاشمی‌رفسنجانی، سخنرانی‌های سال ۱۳۷۰»، دفتر نشر معارف انقلاب، ۱۳۹۲.

سه‌شنبه ۱۵ بهمن | ۲۹ رجب ۱۴۱۲ ۴ فوریه ۱۹۹۲

ساعت هشت صبح به دفترم رسیدم. آقایان [محسن] نوربخش، [محمدحسین] عادلی و [سراج الدین] کازرونی آمدند و راجع به وام مسکن تصمیم‌گیری شد؛ اختلاف نظرشان را برطرف کردم. آقای نوربخش، پیشرفت مذاکرات با بانک جهانی برای اعتبارات پروژه‌ها را گفت.

آقای موحدی، فرمانده سپاه حفاظت آمد. نیازهای حفاظت و ضرورت دقت بیشتر برای حفاظت را گفت. خواست بازرسی کسانی که به منزل ما می‌آیند، جدی‌تر و دقیق‌تر باشد.

آقای محسن رضایی، [فرمانده سپاه پاسداران] آمد. گزارش سفر هیأتی به شمال عراق و ملاقات با [جلال]طالبانی و [مسعود]بارزانی و بررسی وضع کردستان را داد و گفت عملاً کردستان دست گروه‌ها است و عراق به جز در شهر کرکوک، نیرویی ندارد. کُردها خواستار انجام مبادلات اقتصادی با ایران شده‌اند. دربارهٔ اقدامات پیمانکاری سپاه در طرح‌های عمرانی مذاکره شد. گفتم که برای محافظان که نمی‌توانسته‌اند به جبهه بروند و از امتیاز درجه از این جهت محروم‌اند، چیزی در نظر گرفته شود.

معاون وزیر امورخارجه کوبا آمد. نامه آقای [فیدل]کاسترو را آورد و خواستار توسعه روابط شد. عصر دکتر روحانی آمد. گزارش سفر به نامیبیا، کِنیا و زیمبابوه را داد. گفت مسلمانان آفریقای جنوبی، خواستار روابط ایران با آفریقای جنوبی‌اند و می‌گویند دیگر آپارتاید نیست و نامیبیا را سفیدپوست‌ها خیلی خوب ساخته‌اند. رییس‌جمهور کنیا برای پیروزی در انتخابات کمک خواسته است. پیشنهاد داشت که سفرهای عُمره را به‌عهده کاروان‌ها بگذاریم و دولت دخالت نکند.

شورای عالی امنیت ملی جلسه داشت. گزارش احتمال وقوع [کودتای] نظامیان در عراق مورد بررسی قرار گرفت؛ گرچه احتمال صدق گزارش‌ها کم است، ولی مهم است. قرار شد نیروهای مسلح آماده باشند تا بنا به دستور عمل شود و مساله را با سوریه در میان بگذاریم. چون ادعا شده است، همانگونه که به ایران خبر داده‌اند،

قاصدی هم به سوریه فرستاده‌اند. از ما خواسته‌اند که در صورت اقدام، به رسمیت بشناسیم و نیروهای [سپاه] بدر به بغداد نروند.

شام میهمان آیت‌الله خامنه‌ای بودم. دربارهٔ خرید کالای حساس و مسأله اقدام احتمالی نظامیان در عراق و مسایل ترکیه و تبلیغات استکباری و احتمالات آینده این مسایل و سفر آیت‌الله خامنه‌ای به قم و ملاقات احتمالی با آقای منتظری و درجات سپاهی‌ها و مسایل جاری کشور مذاکره کردیم.

ساعت نُه شب به خانه رسیدم. در خبرها وقوع کودتای نافرجام در ونزوئلا مهم است.

چهارشنبه ۱۶ بهمن | ۱ شعبان ۱۴۱۲   ۵ فوریه ۱۹۹۲

دیشب برف خوبی باریده است. ساعت هشت به دفترم رسیدم. تا ساعت نُه صبح گزارش‌ها را مطالعه کردم. جمعی از خانواده‌های چند شهید داده آمدند. آقای [محمدحسن] رحیمیان، [قائم مقام بنیاد شهید] صحبت کرد. دختران شاهد، دو سرود خواندند و من در شأن منزلت شهید و خانواده شهدا صحبت کردم و دلداری دادم.[۱] یکی دو نفر از خانم‌های حاضر انتقادات کلی داشتند؛ گفتم بنویسند. مطابق معمول نامه‌های زیادی دارند.

آقای [عیسی] کلانتری، [وزیر کشاورزی] آمد. از اصرار آقای [غلامرضا] شافعی، [وزیر تعاون]، برای گرفتن بعضی از تعاونی‌هایش شکایت داشت. آقای [دکتر رضا] ملک‌زاده و مهندس ظریف آمدند. برای جلوگیری از انتقال یا تجزیه سازمان تأمین اجتماعی خواهش داشتند.

شورای عالی اداری جلسه داشت. موضوع سازمان تأمین اجتماعی در دستور بود. وزیر کار و امور اجتماعی می‌خواهد که به آن وزارتخانه منتقل شود و وزیر بهداشت مخالف است؛ اکثریت به بقای آن در وزارت بهداشت رأی دادند.

---

۱ - رجوع کنید ← کتاب «هاشمی‌رفسنجانی، سخنرانی‌های سال ۱۳۷۰»، دفتر نشر معارف انقلاب، ۱۳۹۲.

عصر در جلسه هیات دولت شرکت کردم. عیدی کارکنان دولت مشخص شد. شب تا ساعت هشت و نیم کار کردم. به خانه آمدم. کسی نبود. تخم‌مرغ نیمرو کردم و شام خوردم.

پنج‌شنبه ۱۷ بهمن | ۲ شعبان ۱۴۱۲ ۶ فوریه ۱۹۹۲

ساعت هشت صبح به دفتر رسیدم. شروع زدوخورد در بعضی نقاط الجزایر قابل توجه است. آقای [محمد]رحمتی، مسئول جهاد دانشگاهی آمد. نظر من را راجع به بقا یا عدم بقای جهاد خواست؛ گفتم اگر هماهنگ با سیاست‌های نظام باشد، بهتر است بماند و هماهنگ با دانشگاه‌ها کار کنند. بر این اساس، برای تهیه زمین و امکانات استمداد کرد.

آقای [رضا] ملک‌زاده برای عیادت از عفت آمد و گفت کسالت عمده‌ای ندارد. بیشتر عصبی است و به خاطر سلب اعتماد از اطباء، معمولاً نتیجه مطلوب در معالجات نمی‌گیرد. کسالت کلیه هم برطرف شده است. راجع به مدیریت سازمان تأمین اجتماعی صحبت شد.

مجمع تشخیص مصلحت نظام جلسه داشت. تصویب کردیم در مواردی که اراضی اشخاص به دیگران واگذار شده و دادگاه حق را به صاحب قبلی بدهد، [بهای آن] به قیمت منطقه‌ای روز، به صاحب ملک پرداخت شود.

عصر تا ساعت چهار و نیم کارها انجام شد. دکتر [حسن]روحانی، [دبیر شورای عالی امنیت ملی] آمد. در مورد شناسایی مقر منافقین گزارشی داد و دستوری گرفت. در راه خانه به باشگاه نهاد[ریاست‌جمهوری] رفتم و مقداری در استخر شنا کردم.

جمعه ۱۸ بهمن | ۳ شعبان ۱۴۱۲ ۷ فوریه ۱۹۹۲

تا ساعت ده و نیم صبح برای خطبه‌ها کار کردم. احمدآقا آمد که برای اقامه

جمعه، با هم به مرقد مطهر برویم. به محوطه چمن سعدآباد رفتیم و با هلی‌کوپتر به مرقد رفتیم. در بین راه، احمدآقا از آقای [محمد]عبایی[خراسانی، رییس دفتر تبلیغات اسلامی قم] نقل کرد که رهبری گفته‌اند بعضی از افراد تند در دفتر تبلیغات نباشند؛ از آن دستور گله داشت. نماز جمعه را اقامه کردم[1] و با هم برگشتیم. ساعت یک ونیم بعد از ظهر به خانه رسیدم. بعضی بچه‌ها اینجا بودند.

عصر دکتر ولایتی، [وزیر امور خارجه] آمد. گزارش سفر به قبرس و ترکیه را داد. دربارهٔ [جنبش] غیرمتعهد و برنامه‌های کار سران سازمان اکو که بناست در تهران تشکیل شود و درباره شناسایی جمهوری‌های مجزا شده از یوگسلاوی بحث شد.

شنبه ۱۹ بهمن | ۴ شعبان ۱۴۱۲ ۸ فوریه ۱۹۹۲

دیشب کمی برف بارید. روز کم کاری داشتیم. ساعت هشت و نیم صبح، برای شرکت در مراسم جشنواره خوارزمی، به هتل استقلال رفتیم؛ کوتاه برگزار شد. اسامی برندگان از محققان قرائت شد. دکتر معتمدی گزارش داد. جوایز اعطا شد و

---

۱ - آقای هاشمی در خطبه اول، در خصوص تاریخ انقلاب اسلامی و ریشه‌های پیروزی انقلاب و مقایسه آن با تاریخ صدر اسلام، مطالبی را بیان کرد. در خطبه دوم، ایشان دستاوردهای انقلاب اسلامی را تشریح کرد و بر ضرورت رفع مشکلات تاکید نمود. در بخشی از خطبه دوم آمده است: «انقلاب اسلامی در چهاردهمین بهار خود، با طراوت، بانشاط و بالنده به پیش می رود. امت ما دوره مبارزه را بسیار خوب پشت سر گذاشت. ما قربانیان با ارزشی در دوران انقلاب و مبارزه دادیم و پیشتازان انقلاب، مرارت‌های زیادی کشیدند، اما در مقایسه با نتایجی که به دست آوردیم، تلفات و مشکلات‌مان بسیار کم بود. شاید دلیل عمده آن، این باشد که توده مردم و بسیاری از امکاناتی که رژیم گذشته روی آن حساب می کرد، در حقیقت متعلق به اسلام و رهبری بود و اشتباه رژیم گذشته، این بود که روی آنها حساب می کرد. این زمینه‌ها، سرعت پیروزی را به ما داد، ولی نباید نقش آنهایی را که در آن روزگار سخت، فداکاری کردند، زندان رفتند، شهید دادند، جانباز شدند، کم حساب کرد. آنها مشعل‌هایی بودند که این راه را برای امت اسلامی روشن می کردند. دوره تحکیم و دوره دفاع مقدس هم با همین خوبی و با همین سرعت گذشت و عنصر و نقاط اساسی آن هم، همان اسلام، رهبری، مدیریت صالح و به‌علاوه امکانات کشور که به دست انقلاب افتاد، بوده است. دوره فعلی هم که بعد از جنگ شروع شده و از هر دو دوره قبلی مشکل‌تر است، کار بازسازی و سازندگی کشور است.» رجوع کنید ← کتاب «هاشمی‌رفسنجانی، خطبه‌های جمعه سال ۱۳۷۰»، دفتر نشر معارف انقلاب، ۱۳۹۲.

سخنرانی در مراسم گشایش جشنواره خوارزمی

اهدای جوایز برندگان جشنواره خوارزمی

ملاقات با مفتی اعظم کشور رومانی

بعد از سخنان کوتاه، به دفتر رفتم.

قرار بود مفتی اعظم رومانی، به ملاقات بیاید که معلوم شد از ایران مراجعت کرده است. سفیر جدیدمان در کره شمالی برای گرفتن رهنمود و خداحافظی آمد. کره‌ای‌ها نفت می‌خواهند و چیزی جز کالای ویژه برای دادن ندارند. ما هم مایلیم که مشکل‌شان حل شود. آقای احمد جلالی از لندن آمد. پیشنهاد ملاقات گذشته مبنی بر توسعه همکاری با مراکز علمی غرب را مورد تأکید قرار داد.

تا مغرب در دفترم کار کردم. دکتر [محمدحسین] عادلی، [رییس بانک مرکزی] و [اصغر فخریه]کاشان، [معاون ارزی بانک مرکزی]، برای توضیح علت تأخیر گشایش اعتبارات ارزی آمدند؛ چیزی جز کمبود ارز نیست. قرار شد به اندازه نیازهای ریالی، به نرخ رقابتی گشایش شود.

شب شورای عالی امنیت ملی جلسه داشت. اوضاع عراق در دستور بود. احتمال کودتا و تحول در عراق زیاد است. عکس‌العمل ما مورد بحث بود که به نتیجه‌ای نرسیدیم. احتمال اخراج عراق از کرکوک و استخراج نفت به اسم کُردها هم مطرح است. ادامه بحث به جلسه بعد موکول شد. تصویب شد که موشک با بُرد بلند

بخریم. ساعت نُه و نیم شب به خانه رسیدم. سریال را تماشا کردیم. نامه ای از مهدی و فرشته رسیده بود. خوشحال شدیم. جواب نامه را نوشتم.

یکشنبه ۲۰ بهمن | ۵ شعبان ۱۴۱۲ ۹ فوریه ۱۹۹۲

وزیر دفاع امارات متحده عربی آمد. به آقای شیخ زاید پیغام دادم که برای حفظ قیمت نفت، از راه کم کردن تولید همکاری کند. او هم گفت با تولید زیادی مخالف است.

خانواده‌های شهدا و ایثارگران دفتر نهاد ریاست جمهوری آمدند. به هر یک قرآنی هدیه شد. برایشان صحبت کردم.[1] عقد ازدواج دو نفر از کارکنان دفتر و [عقد ازدواج] یکی از بسیجیان جانباز را که یاسر خواسته بود، بستم و به هر یک سکه‌ای دادم.

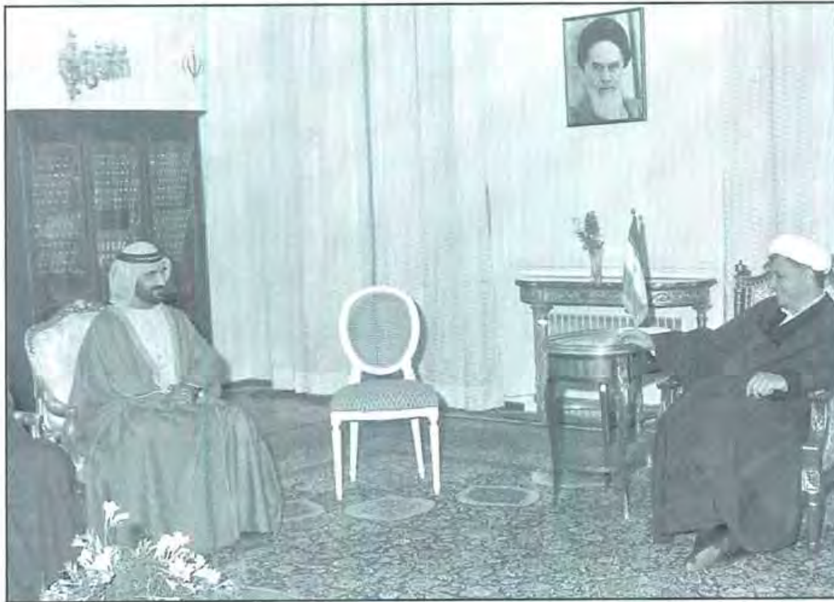
آقای [احمد] جنتی و اعضای مرکزی هیأت نظارت شورای نگهبان آمدند. می‌خواستند از همکاری دولت با شورای نگهبان، درخصوص اعمال نظارت در انتخابات و پیاده کردن تفسیر اصل ۹۹ [=نظارت استصوابی] مطمئن شوند.

عصر برای مراسم اهدای جوایز به برندگان کتاب سال [جمهوری اسلامی][2]، به

---

۱ - رجوع کنید ← کتاب «هاشمی رفسنجانی، سخنرانی‌های سال ۱۳۷۰»، دفتر نشر معارف انقلاب، ۱۳۹۲.

۲ - جایزه کتاب سال در ایران برای اولین بار با هدف تشویق خادمان دانش و فرهنگ ایران در سال ۱۳۳۴ اهدا شد. این جایزه به پدیدآورندگان یازده کتاب برگزیده که در سال ۱۳۳۲ منتشر شده بودند، تعلق گرفت و از آن سال به بعد، هر ساله طی فراخوانی از تمامی نویسندگان، مترجمان و مؤلفان خواسته می شود تا پنج نسخه از کتاب خود را که در سال گذشته برای اولین بار و به زبان فارسی منتشر شده است، به نشانی دبیرخانه این جایزه ارسال کنند تا توسط هیأت داوران ارزیابی شود. این جایزه تا سال ۱۳۵۶ در رشته‌های علوم و فنون، ادبی، علوم انسانی و علوم اجتماعی، تربیتی کودکان و نوجوانان به برندگان اهدا می‌شد.اما از سال ۱۳۵۶ با افزایش و قوت گرفتن وقایع انقلاب و حرکت-های مردمی، اهدای این جایزه به تعویق افتاد و چهار سال بعد در سال ۱۳۶۱ دوباره این موضوع در وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی مطرح شد و در سال ۱۳۶۲ آیین‌نامه نحوه انتخاب کتاب سال توسط سید محمد خاتمی، وزیر وقت وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی تصویب شد. از آن به بعد هر سال در دهه فجر مراسم اهدای کتاب سال برگزار می‌شود.

ملاقات با وزیر دفاع امارات متحده عربی

تالار وحدت رفتم. در جلسه هیات دولت شرکت کردم. مدیرعامل سازمان تأمین اجتماعی انتخاب شد، اما [آقای حسین کمالی]، وزیر کار و امور اجتماعی اظهار نارضایتی کرد.

شب با آیت‌الله خامنه‌ای جلسه داشتیم. دربارهٔ عفو زندانیان، مسایل عراق، انتخابات، نظارت شورای نگهبان و مسایل جهانی و منطقه‌ای صحبت کردیم. شب ساعت نُه و ربع به خانه رسیدم.

دوشنبه ۲۱ بهمن | ۶ شعبان ۱۴۱۲ ۱۰ فوریه ۱۹۹۲

ساعت هشت در دفترم بودم. ساعت نُه صبح آقایان [حسن] فیروزآبادی و فروزنده آمدند. از کم شدن سهمیه ارزی نیروهای مسلح گله داشتند که گفتم به نسبت درآمدها تخصیص می‌دهیم و اگر از سهم شما کم نشود، باید از سهم دیگران بیشتر کم شود که مشکل آفرین است.

سفیران و کارداران مقیم ایران آمدند. سفیر آلمان به عنوان مقدم السفرا صحبت کرد و تبریک گفت. من هم سیاست‌های داخلی و خارجی ایران را توضیح دادم. سپس یکایک آنها آمدند، مصافحه کردیم و تبریک گفتند. جمله‌ای به هر یک گفتم و کمی با آنها نشستم. سفیران ایتالیا و آلمان هم صحبت کوتاهی داشتند. سپس در جمع آنها در حیاط عکس دسته‌جمعی گرفتیم.

آقای دکتر روحانی آمد و نظر جلسه‌ای که با محسن رضایی و [محمدجواد] لاریجانی در مورد لزوم گشودن باب مذاکره با آمریکا برای استفاده از شرایط فعلی و جلوگیری از تصادم گذشته، گفت. برای حل مشکل سفر کشتی آمریکایی که در اختیار محیط زیست منطقه است، برای مطالعه وضع آلودگی خلیج فارس کمک خواست که با رهبری صحبت کردم. قرار شد بدون اجازه توقف در بنادر ایران و بدون پرچم آمریکا و با حضور مأموران ما در کشتی، بتوانند در آب‌های ایران هم مطالعه و بررسی کنند.

عصر وزیر امور خارجه ارمنستان آمد. توضیحات زیاد دربارهٔ وضع ارمنستان و مشکل انرژی و مساله نزاع با آذربایجان بر سر منطقه قره‌باغ داد و خواستار توسعه همکاری و باز شدن گمرک و زدن پل روی رودخانه ارس و کشیدن لوله گاز ایران شد. قرار شد ایران برای نزاع بر سر قره‌باغ میانجی‌گری کند.

شورای اقتصاد جلسه داشت. دربارهٔ کیفیت حمایت از اقشار آسیب‌پذیر در صورت حذف سوبسید[= یارانه]، بحث و تصمیم‌گیری شد. قرار شد ظرف سه سال، کوپن‌ها[= کالابرگ] حذف شود و به موازات آن برای جبران، به نیازمندان کمک شود.

آقای [غلامرضا]آقازاده، [وزیر نفت] آمد. گزارش سفر به عربستان سعودی و بردن نامه من برای ملک فهد را آورد؛ خوب استقبال کرده‌اند و قول همکاری برای اصلاح قیمت نفت داده‌اند.

سه‌شنبه ۲۲ بهمن | ۷ شعبان ۱۴۱۲ ۱۱ فوریه ۱۹۹۲

دیشب برف آمده و امروز هم در شمیران می‌بارید و هوا سرد بود. برای شرکت در

عکس یادگاری با سفیران کشور های جهان در تهران

مراسم راهپیمایی[بیست و دوم بهمن]، تا نزدیک میدان آزادی با ماشین رفتیم و در میان مردم راهپیمایی کردیم. مردم خیلی پرشور برخورد نمودند. جمعیت خوبی آمده بودند و مراسم با حالی بود. من هم صحبت کوتاهی کردم.[۱]

با هلی‌کوپتر از بالا اجتماع مردم در خیابان‌ها را دیدم. در این سرما، خیلی زیاد شرکت کرده‌اند. عفت و بچه‌ها هم شرکت کرده بودند و از کثرت جمعیت در این سرما تعجب داشتند. سرشب حاجیه والده و همشیره‌ها - فاطمه و طیبه- آمدند. والده و طیبه با تعدای از بستگان، عازم سفر عُمره هستند. حال والده خوب است. مقداری احوال‌پرسی کردیم. شام نماندند. در منزل محمد - همشیره زاده- قرار دیدار با دیگر بستگان دارند. والده و همشیره حاضر نیستند از روستای بهرمان مهاجرت کنند و علاقه‌مند به زندگی روستایی با معاش کشاورزی‌اند.

آقای [محمود] واعظی تلفنی اطلاع داد که برای کارشکنی در امر اجتماع سران اکو در تهران، وقت جلسه کشورهای عضو مشترک المنافع را تغییر داده‌اند که سران آنها نتوانند به تهران بیایند؛ قرار شد برای حل مشکل پیگیری شود.

چهارشنبه ۲۳ بهمن | ۸ شعبان ۱۴۱۲ ۱۲ فوریه ۱۹۹۲

در راه دفتر، به اصرار فاطی، از نمایشگاه تشخص زن بازدید کردم؛ خوب است. دکتر [عبدالله]جاسبی، [رییس دانشگاه آزاد اسلامی] برای امور دانشگاه آزاد اسلامی آمد و مطابق معمول کمک خواست و از دکتر [مصطفی]معین، [وزیر فرهنگ و آموزش عالی] شکایت کرد.

دکتر [محمدعلی]نجفی، [وزیر آموزش و پرورش] و محسن آمدند. درخصوص استفاده از نیروهای آموزش و پرورش برای بازرسی سرّی در انتخابات[مجلس چهارم]، زیر نظر دفتر بازرسی ویژه [رییس جمهور]، مذاکره شد. سپس محسن، مسایل شرکت دریاپای را مطرح کرد.

---

۱ - رجوع کنید ← کتاب «هاشمی‌رفسنجانی، سخنرانی‌های سال ۱۳۷۰»، دفتر نشر معارف انقلاب، ۱۳۹۲.

آقای حمید وهاب زاده آمد. درخواست داشت، فکری برای بخشی از نیروهای کیفی در سازمان انرژی اتمی، منجمله خودش بشود؛ به خاطر رکود صنعت فعال نیستند. آقای [حمید]میرزاده برای امور بازسازی آمد و مساله جایگزینی لنج‌های از دست رفته در اروند را گفت. برای امتحان دوره دکتری، عازم استرالیا است.

آقای [حسین]محلوجی آمد. گزارش وضع فولاد را داد و برای هماهنگی بین وزرا صحبت کرد و اجازه گرفت که از مهدی برای بعضی امور وزارت در استرالیا استفاده بشود؛ گفتم تا حدی که مزاحم تحصیلش نباشد. از نمایشگاه طرح مدال‌ها و نشان‌ها که دفتر تهیه کرده بود، بازدید کردم و انتخاب نمودم.

عصر هیات دولت جلسه داشت. حداقل مزد کارگران، با ۲۵ درصد رشد مشخص شد. دیشب جامعه روحانیت مبارز در دفترم جلسه داشت. لیست نامزدهای انتخابات بررسی شد.

پنج‌شنبه ۲۴ بهمن | ۹ شعبان ۱۴۱۲ — ۱۳ فوریه ۱۹۹۲

ساعت هشت در دفتر بودم. ساعت نُه صبح، رییس مجمع خلق لیبی آمد. از حمایت‌های سیاسی ایران از لیبی در جریان تهدید آمریکا و فرانسه و انگلیس تشکر داشت؛ خیلی ترسیده‌اند. دلداری‌شان دادم. آقای [رجبعلی] حیدرزاده، نماینده رهبری در جهادسازندگی آمد. از وجود افکار افراطی در جهاد و اسراف در هزینه سفرهای خارجی گفت. خواستم که مواظب عدم استفاده از امکانات جهاد سازندگی در انتخابات باشند.

آقای [دکتر محمدرضا] نوری دلویی آمد؛ محقق مهندسی ژنتیک است. از اهمیت این دانش جدید گفت. مرکزی برای توسعه آن تأسیس کرده و خواستار حمایت بیشتر برای اجرای برنامه‌ها شد؛ قول کمک دادم.

آقای سید محمدباقر مهدوی کرمانی، [رییس دادگاه خانواده تهران] آمد. بنا دارد نامزد نمایندگی مجلس از کرمان بشود. تذکرات و پیشنهادهای خیرخواهانه‌ای در مورد جمع نقدینگی و مهار آب‌ها و استفاده از آب‌های زیرزمینی تهران داشت.

خواستار ملاقات بیشتر و مرتب شد. او را بین داشتن دفتر[ثبت ازدواج و طلاق] و شغل قضایی مخیر کرده‌اند که اولی را انتخاب کرده و از قضاوت کنار رفته است.

آقای [حسین] غزالی، مدیر جدید روزنامه خراسان آمد. گزارش وضع روزنامه را که از دست رادیکال‌ها درآمده، داد؛ راضی است. بیست و پنج هزار نسخه در روز تیراژ دارد. برای تأسیس چاپخانه جدید کمک خواست.

جمعی از محققان مرکز تحقیقاتی [پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی]، آقایان [محمدتقی] دانش پژوه، احمد بیرشک، عنایت الله رضایی و ابراهیمی، همدرس زمان تحصیلم در قم و خانم [آذرمیدخت] مشایخ فریدنی و دو خانم دیگر آمدند. از تعویض آقای [محمود] بروجردی، داماد امام ناراحت‌اند. خواستار برگشت او هستند و مدعی‌اند با رفتار خوب، محققان را جذب و راضی نموده است.

عصر [آقای عبدالعزیز المساعید]، رییس مجلس کویت و جمعی از نمایندگان مجلس کویت آمدند. درخواست توسعه همکاری داشتند. از مواضع ایران، ممنون و شرمندهٔ کمک‌های کویت به صدام در زمان جنگ هستند. مقداری به صدام و آمریکا بد گفتند. در راه خانه، برای شنا به استخر باشگاه نهاد رفتم.

جمعه ۲۵ بهمن | ۱۰ شعبان ۱۴۱۲ | ۱۴ فوریه ۱۹۹۲

امروز در خانه بودم. به اندازه کافی کار از دفتر آورده بودم که تمام وقت را پُر کرد. ظهر محسن و بچه‌هایش اینجا بودند. برف خوبی هم باریده است.

عصر دکتر ولایتی، مدیران تشریفات، حفاظت، روابط عمومی وزارت امورخارجه و دفترم، برای تنظیم برنامه برگزاری اجلاس سران اکو[1] آمدند. از فردا عصر، سران

---

۱ - سازمان همکاری اقتصادی، به انگلیسی Economic Cooperation Organization ، به طور مخفف «اکو»، یک سازمان اقتصادی منطقه‌ای است. سه کشور ایران، پاکستان و ترکیه در سال ۱۳۴۱ نخستین بار این سازمان را پایه‌ریزی کردند. این سازمان در ابتدا با نام «آر سی دی» - که نام اختصاری سازمان همکاری عمران منطقه‌ای -است، آغاز به کار کرد. پس از پیروزی انقلاب اسلامی، کار سازمان با وقفه مواجه شد و در سال ۱۳۶۴ با نام «اکو» حیات خود را از سر گرفت. پس از فروپاشی شوروی، در سال ۱۳۷۲ کشورهای افغانستان، جمهوری آذربایجان، ←

اکو به ایران خواهند آمد. نحوه استقبال، بدرقه، مذاکرات، جلسات، تشریفات و بیانیه‌ها تنظیم شد. همشیره‌زاده علی آمد. در دانشگاه اصفهان درس می‌خواند. از سهمیه رزمندگان است و به خاطر ضعف پایه تحصیلی، می‌خواهد به رشته‌ای آسان‌تر برود.

شنبه ۲۶ بهمن | ۱۱ شعبان ۱۴۱۲ | ۱۵ فوریه ۱۹۹۲

به خاطر آماده شدن برای امور میهمانان اجلاس سران سازمان اکو، تا ساعت ده صبح را آزاد گذارده بودند. ساعت ده، آقای [سید عبدالله]شیرازی، امام جمعه مشهد آمد. از سفر عُمره برگشته بود. با کاروان‌های آزاد رفته‌اند. از سفرش راضی است. برای تکمیل لوله کشی روستاهای داراب کمک خواست و پیشنهاد داشت که اجازه صدور حدود پانزده هزار راس گوسفند به شخصی بدهیم که بخشی از درآمد آن را صرف تکمیل لوله‌کشی کنند؛ نپذیرفتم. تذکراتی در جهت وحدت و حفظ هر دو خط داد. از تضعیف خط چپ احساس نگرانی دارد.

آقای [عباس واعظ]طبسی آمد. عازم عُمره است. اوضاع مشهد را گفت و از برنامه‌های دولت تشکر نمود. توصیه داشت که برای کنفرانس امام رضا(ع) به مشهد بروم؛ پذیرفتم. تأکید کردم که از امکانات آستان‌قدس[رضوی]، برای امور فرهنگی جمهوری‌های مسلمان نشین شوروی استفاده شود.

آقای [سید محمدکاظم]خوانساری آمد. گزارش سفر به مراکش و ملاقات با سلطان‌حسن را داد. گفت خیلی تواضع و محبت داشته و خواستار توسعه همکاری

قزاقستان، ترکمنستان، قرقیزستان، ازبکستان، و تاجیکستان نیز به سازمان اکو پیوستند. این سازمان اکنون با ده عضو، حدود ۳۳۰ میلیون نفر جمعیت و ۸،۶۲۰،۶۹۷ کیلومتر مربع وسعت کشورها، امکانات نفت، گاز و صنعت در اختیار دارد. طبق اساسنامه این سازمان، اکو برای بهبود شرایط توسعه اقتصادی پایدار کشورهای عضو تلاش می‌کند؛ و برای حذف تدریجی موانع تجاری در این منطقه فعالیت دارد. از دیگر اهداف اکو، تهیه برنامه مشترک برای توسعه منابع انسانی در این ده کشور است. این سازمان همچنین برای تسریع برنامه توسعه حمل و نقل و ارتباطات فعالیت می‌کند. زبان رسمی اکو انگلیسی است و مقر اصلی آن، شهر تهران است.

بسمه تعالی

تاریخ ۱۳۷۰/۱۱/۲۶
شماره ۱/۱
پیوست دارد

حضرت حجت الاسلام والمسلمین جناب آقای هاشمي رفسنجانـي

ریاست محترم جمهوری اسلامي ایران

سلام علیکم ،

ضمن عرض تبریك بمناسبت سیزدهمین سالگرد پیروزی انقلاب اسلامي، دراجرای ماده ۷ قانون نظام پزشکي جمهوری اسلامي ایران اولین جلسه شورایعالي نظام پزشکي درتاریـخ ۷۰/۱۱/۲۶ درمحل سازمان نظام پزشکي باحضور هیجده نفر ازاعضا ، تشکیل وآقایــان پزشکان ذیل جهت احراز مقام ریاست کل سازمان نظام پزشکي باأخذ رای مخفي انتخــاب وبه حضور حضرتعالي جهت اتخاذ تصمیم مقتضي معرفي میگردند :

۱ - آقای دکتر ایرج فاضل با ۱۶ رای

۲ - آقای دکتر هادی منافي با ۷ رای

ضمنا " به پیوست خلاصه ای ازاولین صورت جلسه شورایعالي جهت مزید استحضــار تقدیم میگردد .

دکتر علي اکبرولایتـي
رئیس شورایعالي نظام پزشکي
جمهــوری اسلامــي ایــــران

تهران - خیابان حافظ (روبروی دانشگاه صنعتی امیر کبیر) خیابان شیرین - صندوق پستی ۸۷۵۹ - ۱۱۳۶۵ تلفن ۸۳۱۱۱۱ ۸۳۱۱۱۲ ۸۳۱۱۱۳

موافقت با ریاست دکتر ایرج فاضل بر سازمان نظام پزشکی جمهوری اسلامی

بوده است. گفته علمای ایران و مراکش، برای همکاری و هماهنگی فکری، ملاقات و بحث کنند و خواسته که زود جواب بدهم؛ موافقت کردم. آقای موسوی آمد. دربارهٔ برنامه‌هایش در لبنان صحبت شد. گفتم برای کمک به آزادی گروگان‌های آلمانی تلاش کنند.

ظهر فاطی آمد. ناهار را با هم خوردیم. دکتر [مصطفی] مُعین، [وزیر فرهنگ و آموزش عالی]، تلفنی گزارش سفر به لیبی را داد و گفت باعث خوشحالی لیبیایی‌ها شده است. ساعت سه بعد از ظهر به فرودگاه [مهرآباد] رفتم. آقای [تورگوت] اوزال، رییس‌جمهور ترکیه رسید. برای شرکت در اجلاس اکو آمده است. استقبال رسمی، سان، رژه و مصاحبه کوتاه انجام شد.[1] سپس آنها به اقامتگاه رفتند و من برای استقبال از نواز شریف، نخست وزیر پاکستان ماندم.

آقای نواز شریف، در ساعت چهار وارد شدند. زن و بچه‌هایش هم همراه او هستند. استقبال و سان و رژه انجام شد. مصاحبه کوتاهی داشتیم[2] و آنها به سوی سعدآباد حرکت کردند. در مسیر دفترم، به ملاقات رهبری رفتم. دربارهٔ مذاکرات اکو مشورت کردیم. همچنین در خصوص نامزدی آقای [سید هاشم] رسولی[محلاتی] در انتخابات و مساله ثبت جامعه روحانیت مبارز و عوارض ساختمان تجاری دانشگاه امام صادق(ع) مذاکره نمودیم.

غروب به دفترم رسیدم. [آقایان عبدالرحمن الاوزی و عبدالبار القین]، رؤسای حفاظت محیط زیست کویت و عربستان سعودی آمدند. برای تقویت حفظ محیط‌زیست استمداد کردند و درخواست پرداخت حق عضویت عقب افتادهٔ اعضا را نمودند. بناست از اینجا به ریاض بروند. به ملک‌فهد پیغام دادم که به وعده‌اش در مورد بالا بردن قیمت نفت عمل کند و به هشام ناظر، [وزیر نفت]، دستور همکاری بدهد.

ساعت هفت و نیم به اقامتگاه آقای اوزال در سعدآباد رفتم. مذاکرات داشتیم. دربارهٔ شرایط منطقه، مسایل اکو، کشتی توقیفی، قبرس شمالی و لوله گاز عراق و

---

۱ و۲ - رجوع کنید ← کتاب «هاشمی رفسنجانی، مصاحبه‌های سال ۱۳۷۰»، دفتر نشر معارف انقلاب، ۱۳۹۲.

اوکراین صحبت کردیم. تقاضا داشت که در فعالیت‌های اقتصادی، قبرس شمالی را شریک کنیم و برای جلوگیری از تجزیه کردستان عراق، همکاری کنیم. گفت دستگاه قضایی ترکیه مستقل عمل می‌کند و مشکل کشتی از آنها است و امید به حل دارند.

به خانه آمدم. عفت هم آمد. از تشریفات استقبال از همسر و دختران نوازشریف ناراضی است. او هم به فرودگاه آمده بود و با خانواده نوازشریف به سعدآباد رفت. به تشریفات تذکر دادم.

یکشنبه ۲۷ بهمن | ۱۲ شعبان ۱۴۱۲ ۱۶ فوریه ۱۹۹۲

ساعت نُه صبح، برای استقبال میهمانان اجلاس سران اکو به فرودگاه[مهرآباد] رفتیم. آقای [ایاز] مطلب‌اف، رییس‌جمهور آذربایجان آمد؛ قبلاً نخست‌وزیرشان آمده است، چون او در پکن بوده و زودتر از موعد، جلسه‌شان تمام شده و خودش را به تهران رسانده است. سان و رژه و مصاحبه انجام شد. نگران وضع آذربایجان است.

ساعت نُه و نیم صبح، هواپیمای حامل [آقای صفر مُراد نیازف]، رییس‌جمهور ترکمنستان و [آقای شوکت یولداشف]، رییس‌مجلس اُزبکستان بر زمین نشست. اول آقای [مهدی]کروبی از رییس مجلس اُزبکستان استقبال کرد که ساده‌تر بود و سان و رژه نداشت. سپس من از آقای نیازف، رییس‌جمهور ترکمنستان استقبال کردم. از احترام بیش از حد، خیلی راضی‌اند و متواضع. بعد از مصاحبه، با آقای زنگنه، وزیر همراه، به اقامتگاه رفتند.

به دفترم رفتم. بلافاصله [آقای نواز شریف]، نخست‌وزیر پاکستان برای ملاقات رسید. ابتدا ملاقات خصوصی و سپس رسمی داشتیم. از وضع کشمیر و احتمال درگیری با هند نگران‌اند و پیشنهاد میانجیگری ما را دارند؛ پذیرفتم. در مورد افغانستان، توافق بود که راه حل سیاسی است و نه نظامی. در مورد همکاری‌های فنی و تجاری مذاکره شد. پیشنهاد داشتند برای ساخت کارخانه سیمان و شکر اعتبار بدهند؛ پذیرفتم.

تا ساعت سه بعد از ظهر، کارهای دفتر را انجام دادم و استراحت کردم. سپس برای برنامه‌های اجلاس اکو، به دفتر مطالعات وزارت امورخارجه رفتم. از ساعت چهار تا چهار و نیم، جلسه غیر رسمی و مذاکرات دوستانه دسته جمعی و معارفه داشتیم.

ساعت چهارو نیم بعد از ظهر، جلسه تشریفاتی اجلاس اکو با حضور ایران، ترکیه، پاکستان، آذربایجان، ترکمنستان و ازبکستان، به عنوان عضو و قرقیزستان، تاجیکستان و قزاقستان، به عنوان ناظر شروع شد. بعد از تلاوت قرآن، سخنرانی افتتاحیه من[1] و سپس سخنان آقای اوزال، رییس‌جمهور ترکیه انجام شد. تنفس اعلام شد تا خبرنگاران، سفیران و تماشاچیان دیگر بروند.

ادامه جلسه، پشت درهای بسته بود. برای ریاست رأی‌گیری شد و با پیشنهاد پاکستان و تأیید اوزال و سپس دیگران، من به عنوان رییس اجلاس انتخاب شدم. مطابق معمول، با قرار قبلی انجام شد. دستور جلسه تصویب شد و آقایان اوزال، نوازشریف، مطلب‌اف، نیازف و رییس مجلس اُزبکستان صحبت کردند. من هم همه را تشویق و حرف‌هایشان را تأیید کردم.

وزیر امور خارجه ترکیه، گزارش تصمیمات اجلاس آنکارا را داد که تأیید شد. بیشتر صحبت‌ها دربارهٔ همکاری‌های اقتصادی و ارتباطات بود و خیلی دوستانه و هماهنگ. بعد از صحبت نوازشریف، برای اقامه نماز مغرب و عشا و تنفس رفتیم. اوزال و همراهان‌شان و بعضی دیگر، با من نماز جماعت خواندند.

شب ساعت هفت و نیم، برنامه تمام شد. مجموعاً خوب برگزار شد. فقط قطع صدا از گوشی‌های ترجمه، در چند دقیقه، هنگام صحبت من عیب کار بود که قرار شد مقصر را پیدا کنند.

بعد از جلسه، با آقای [حسن]حسن اف، نخست وزیر آذربایجان ملاقات داشتم. خیلی صریح و بی‌پرده، مشکلات خودشان و سایر جمهوری‌ها را گفت. از جنگ با ارمنستان خیلی ناراحت‌اند و شدیداً خواستار میانجیگری هستند. احساس ضعف دارند. مدعی‌اند روس‌ها اسلحه زیاد به ارمنستان داده‌اند و به آذربایجان نداده‌اند.

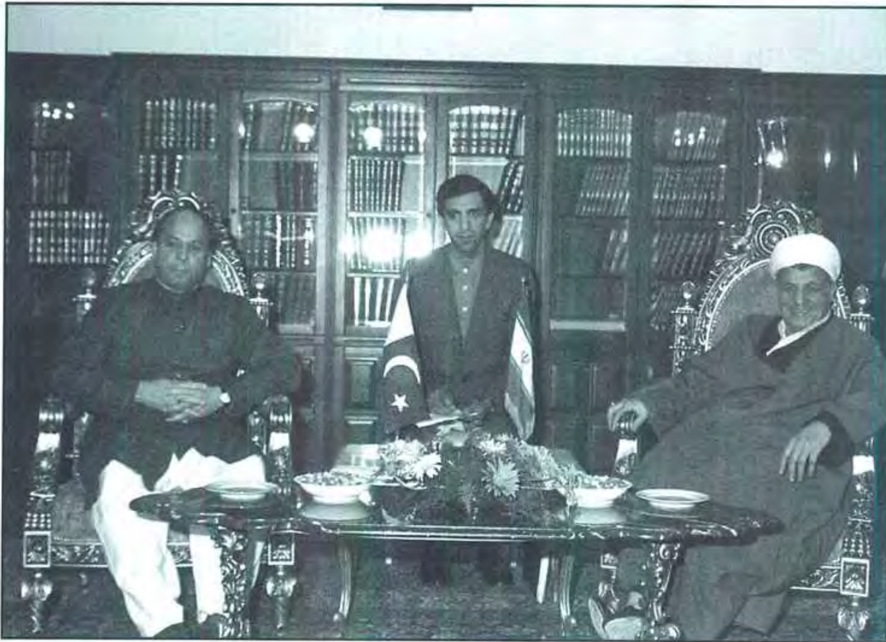
۱ - متن کامل این سخنرانی، به جهت اهمیت در بخش ضمایم همین کتاب درج شده است.

مطلب اوف رییس جمهور آذربایجان شوروی

صفر مراد نیازاوف رییس جمهور ترکمنستان

دیدار با شریف نواز نخست وزیر پاکستان

دیدار با رییس جمهور ترکمنستان

اکنون هم آمریکا و هم روسیه، طرفدار ارمنستان‌اند و گفت ارتش شوروی در جمهوری‌ها مانده و تابع روسیه است و اعتنایی به حکومت‌های محلی ندارد. روس‌ها به دیگران زور می‌گویند. اطلاعات زیادی درباره اوضاع‌شان داد.

برای صرف شام رفتیم. رؤسای هیأت‌ها دور یک میز و بقیه دور میزهای دیگر بودند. دو طرف من، اوزال و نوازشریف بودند. ضمن شام خوردن، دربارهٔ مسایل فراوانی مذاکره کردیم. اوزال اطلاع داد که سیدعباس موسوی، [رهبر حزب‌الله لبنان]، امروز توسط اسراییل در منطقه شهید شده است؛[1] معلوم شد مأموران ما اطلاع پیدا کرده‌اند و به من نگفته‌اند.

بعد از مراسم شام، آقای [محمدحسین]عادلی، [رییس بانک مرکزی] آمد و گفت با آذربایجان قرار چاپ اسکناس آنها را گذارده است. عفت هم میزبان میهمانی زنانه بود. دیروقت آمدیم؛ راضی بود.

دوشنبه ۲۸ بهمن | ۱۳ شعبان ۱۴۱۲   ۱۷ فوریه ۱۹۹۲

نزدیک ساعت هشت صبح، برای ملاقات با میهمانان اجلاس اکو، به دفتر مطالعات وزارت امور خارجه رفتم. [آقای ارکی بایف]، معاون نخست‌وزیر قرقیزستان آمد. گفت رییس‌جمهور یک استاد دانشگاه است که در گذشته سابقه سیاسی نداشته و خود او هم همکار دانشگاهی اوست و به خاطر همین صبغهٔ فرهنگی و علمی‌شان، توجه به فرهنگ و دانشگاه دارند. گفت بنا دارند با کشورهای غربی، ژاپن و کره [جنوبی]، برای استفاده از امکانات آنها همکاری کنند. توضیحات زیادی از اوضاع کشورش داد.

---

۱ - حجت الاسلام سید عباس موسوی (۱۳۳۱- ۱۳۷۰)، یکی از موسسین و دبیرکل سازمان حزب‌الله لبنان بود. او در صبح روز ۲۷ بهمن ۱۳۷۰، برای شرکت در مراسم هشتمین سالگرد شیخ شهدا، به سمت شهرک جبشیت، در جنوب لبنان حرکت کرد و بعد از سخنرانی و حضور در «گلزار شهدای جبشیت» به شهر الشرقیه رفت، سپس راهی شهر کوثریه السیا شد و در این شهر، بر اثر اصابت موشک شلیک شده از هلی‌کوپترهای اسراییل به خودرواش، به همراه همسرش ام یاسر و تنها فرزندش، در سن ۴۰ سالگی به شهادت رسید.

[آقای ایاز مُطلّب‌اف]، رییس‌جمهور آذربایجان آمد. از درگیری با ارامنه اظهار نگرانی کرد و مدعی حمایت روسیه از ارمنستان شد. آقای نیازُف رییس‌جمهور ترکمنستان و همراهان آمدند. توضیح زیادی از وضع کشورش داد. او نسبت به روسیه و همسایگانش اظهار بی اعتمادی کرد و خواستار عبور لوله گاز از ایران به سوی ترکیه شد. گزارش مذاکراتش با وزیر امورخارجه آمریکا را داد که شرط‌هایی برای افتتاح سفارت داشته و می‌خواسته با مخالفان دولت تماس بگیرد که نتوانسته و گفته است که ترکمنستان برای اصلاح روابطش با ایران واسطه شود.

[آقای یولداشف شوکت]، رییس‌مجلس اُزبکستان آمد. مذاکرات و درخواست همکاری شبیه سایر جمهوری‌ها کرد. سپس [آقای گاتایانف]، معاون نخست وزیر قزاقستان آمد. اطلاعات زیادی از وضع خودشان و سایر جمهوری‌ها به ما داد. جلسه با سران آذربایجان، ترکمنستان، قزاقستان و سفیر روسیه داشتیم. پیشنهاد ایران مبنی بر تأسیس سازمان همکاری کشورهای ساحل دریای خزر مطرح شد؛ با بحث کوتاهی همگی پذیرفتند. قرار شد نماینده‌ای برای تدوین سازمان و اساسنامه تعیین کنیم. ظهر در همان‌جا ماندم. نماز و ناهار و استراحت انجام شد.

ملاقاتی با [آقای قیّم‌اوف]، وزیر امورخارجه تاجیکستان و همراهان داشتم. خیلی صمیمی به نظر می‌رسند و فارسی حرف می‌زنند وکمک زیاد در همه زمینه‌ها می‌خواهند. از روس‌ها و بعضی همسایگان و منجمله فساد افغان‌ها نگرانند؛ قول همکاری دادم؛ همگی از دعوت به اجلاس اکو در ایران ممنون‌اند.

برای گنجاندن همکاری مسلمانان قبرس شمالی، جلسه خصوصی با اوزال، نوازشریف و همراهان‌شان داشتیم. تفاهم کردیم و به اعضای اکو تقدیم نمودیم. جلسه اختتامیه تشکیل شد. نمایندگی‌های قزاقستان، تاجیکستان و قرقیزستان صحبت کردند. سپس گزارش اجلاس آنکارا ارایه شد. بعد از اهدای جوایز و امضای اسناد، نواز شریف و من صحبت کردیم و بیانیه اختتامیه قرائت شد.[1]

محل برگزاری اجلاس دوم و سوم، ترکیه و پاکستان تعیین شد. بعد از ختم جلسه

---

۱ - رجوع کنید ← کتاب «هاشمی‌رفسنجانی، سخنرانی‌های‌سال ۱۳۷۰»، دفتر نشر معارف انقلاب، ۱۳۹۲.

ورود سران سازمان اکو به تهران

اجلاس سران کشور های عضو سازمان همکاری منطقه ای اکو در تهران

و نماز، با خبرنگاران مصاحبه مطبوعاتی داشتم.[۱] عکس دسته‌جمعی با سران گرفته شد. با رییس‌جمهور آذربایجان درخصوص آموزش نظامی آنها در ایران و سفر دکتر ولایتی به آنجا برای میانجیگری با سرعت بیشتر، به خاطر نگرانی آنها از وضع موجود، مجدد مذاکره کردیم.

سپس با حضور وزیران نفت، نیرو، راه و ترابری، صنایع، امورخارجه و رییس بانک مرکزی، با آقای نیازف ملاقات مجدد داشتیم دربارهٔ همه رشته‌های همکاری مذاکره کردیم و مذاکرات و توافق‌های حاصله جمع‌بندی شد. قرار شد برای چاپ اسکناس آنها و آذربایجان و... اقدام کنیم.

ساعت نُه و نیم به خانه آمدم. عفت هم امروز با خانواده نوازشریف ملاقات دیگری داشته و از آنها راضی است. هدایا رد و بدل شده است.

سه‌شنبه ۲۹ بهمن | ۱۴ شعبان ۱۴۱۲ ۱۸ فوریه ۱۹۹۲

ساعت هشت به دفترم رسیدم. تا ساعت نُه و نیم صبح کارهای عقب مانده را انجام دادم. برای بدرقه میهمانان اکو به فرودگاه [مهرآباد] رفتم. رؤسای‌جمهور آذربایجان، ترکمنستان، ترکیه و نخست‌وزیر پاکستان را با سان و سرود بدرقه کردم. قبل از

---

۱ - آقای هاشمی در مصاحبه با خبرنگاران، در پاسخ به این سوال که آیا توسعه همکاریهای منطقه‌ای در سیاست بلندمدت کشور است و آیا تضاد بین سیاستهای دولت ترکیه و رییس جمهور آن مشاهده می‌شود و مساله کشتی ایرانی در ترکیه به‌کجا رسیده است؟ گفت: «در مورد اکو و فعالیت‌های بین‌المللی و همکاری‌های منطقه‌ای، ما سیاست بلندمدت داریم. کشورمان حلقه وصل اعضای اکو از نظر جغرافیایی است و در واقع ما قلب این سازمان هستیم و نقش بسیار جدی در آینده خواهیم داشت، به‌ویژه بین کشورهای اسلامی. در مورد سیاست‌های ترکیه، در محدوده اکو مشکلی نداریم، ولی شاید مسایلی در جاهای دیگر داشته باشیم که بهتر است از طرف مقابل پرسیده شود. درمورد کشتی شدیداً اعتراض داریم، ولی دولت ترکیه می‌گوید کار قضایی است، محموله مشکلی ندارد. به نظر ما مشکل مالکیت کشتی است که به قبرس مربوط می‌شود و اخیراً سئوالی از مجلس ترکیه شده، راجع به اینکه آیا دولت ترکیه با قبرس در جنگ است یا خیر و قرار است حکم قضایی بر همین اساس صادر شود. در هر صورت این یک اقدام غیردوستانه و نادرست است.» برای مطالعه متن کامل مصاحبه، رجوع‌کنید ← کتاب «هاشمی‌رفسنجانی، مصاحبه‌های سال ۱۳۷۰»، دفتر نشر معارف انقلاب، ۱۳۹۲.

اجلاس سران کشور های عضو سازمان همکاری منطقه ای اکو در تهران

حرکت، با همه آنها مذاکرات دوستانه‌ای داشتم؛ همه راضی بودند.

با آقای نیازف تفاهم‌نامه امضا کردیم. او نسبت به روسیه و [بوریس] یلتسین، [رییس‌جمهور روسیه]» اظهار بی‌اعتمادی کرد و گفت یلتسین مشروب زیاد می‌خورد و تعادل ندارد. در مورد [جیمز] بیکر، وزیر امورخارجه آمریکا هم از کثرت مشروب خواری انتقاد داشت. به آقای [تورگوت] اوزال، از هماهنگ نبودن نظرات او با کارگزارانش تذکر دادم. تا ساعت چهار بعد از ظهر، کارها را انجام دادم و استراحت کردم.

مدیران سازمان مدرسه‌سازی[= نوسازی، توسعه و تجهیز مدارس کشور] آمدند و گزارش دادند؛ تشویق‌شان کردم.[1] رییس امور مذهبی و مساجد و رییس حزب نهضت اسلامی تاجیکستان آمدند. گزارش وضع نیروهای اسلامی آنجا را دادند و گفتند در انتخابات گذشته، نامزد آنها ۳۵ درصد آرا را داشته‌اند و وضع‌شان رو به بهبودی است. از ما برای تأسیس چاپخانه فارسی و تهیه کتاب های فارسی و آموزش معلمان زبان فارسی و اعزام تعدادی از علمای اهل سنت به مکه استمداد کردند؛ پذیرفتم. تا ساعت هفت شب در دفترم کار کردم و به خانه آمدم.

چهارشنبه ۳۰ بهمن | ۱۵ شعبان ۱۴۱۲ ۱۹ فوریه ۱۹۹۲

امروز نیمه شعبان، تعطیل است. در خانه بودم. به انجام کارها و قدم زدن در حیاط و تماشای تلویزیون گذشت. پیام برای اجتماع افغان‌ها [= سومین مجمع شیعیان

---

۱ - در بخشی از این سخنرانی آمده است: « بحمدالله شما مدیران اجرایی این حرکت فرهنگی، اهل نظر و آشنا به مسایل تعلیم و تربیت هستید و به همین لحاظ به انتخاب این کار پسندیده دست زده‌اید. لزوم فعال‌تر شدن بخش خصوصی در امر توسعه مدارس، الان احساس می شود. شرکت و حضور فعال بخش خصوصی در امر مدرسه سازی و آموزش و پرورش، امری است که باید بیش از گذشته مورد تشویق قرار گیرد و دولت از آن حمایت می‌کند. امیدوارم با تلاش همه جانبه مسئولان و مردم، حرکت خداپسندانه نوسازی و تجهیز مدارس، برای رشد و شکوفایی نسل جوان انقلاب گسترش یابد.» رجوع کنید ← کتاب «هاشمی‌رفسنجانی، سخنرانی‌های سال ۱۳۷۰»، دفتر نشر معارف انقلاب، ۱۳۹۲.

افغانستان] را اصلاح کردم.[1]

۱۱ - در این پیام آمده است: «جهاد ملت افغانستان به وضوح نشان داده است که اسلام مهم‌ترین خواسته مردم افغانستان می باشد و هر دولتی که این عامل مهم را در نظر نگیرد، در افغانستان جایی نخواهد داشت. اگر ویتنام، محلی شد برای شکست نیروهای متجاوز آمریکایی، افغانستان نیز سرمشقی شد برای متجاوزین به کشورهای اسلامی و این افتخار بزرگ مردم افغانستان است که یکی از بزرگترین قدرت های نظامی دنیا را که به افغانستان تجاوز کرد، شکست دادند.» رجوع کنید ← کتاب «هاشمی‌رفسنجانی، سخنرانی‌های‌سال ۱۳۷۰»، دفتر نشر معارف انقلاب، ۱۳۹۲.

اسفند ۱۳۷۰

پنج‌شنبه ۱ اسفند | ۱۶ شعبان ۱۴۱۲ ۲۰ فوریه ۱۹۹۲

ساعت هشت صبح به دفترم رسیدم. ملاقات نگذاشته بودیم. به آقای زنگنه، [وزیر نیرو] گفتم که فکر لوله کشی به جای ساخت کانال برای آبیاری در اراضی زیرِ سدها را جدی بگیرند. طرح نیشکر خوزستان، این راه را انتخاب کرده است.

آقای [مرتضی] الویری، [رییس کمیسیون برنامه و بودجه مجلس]، بدون وقت قبلی، برای مشورت در مورد نامزدی‌اش در انتخابات آمد. گفت مجمع روحانیون مبارز نامزدش کرده‌اند، ولی جامعه روحانیت مبارز و دفتر تحکیم وحدت و انجمن اسلامی معلمان و مدرسان نکرده‌اند؛ در مورد احتمال حذف بعضی از افراد توسط شورای نگهبان نگران است.

برنامه سفر به خوزستان و جزایر خلیج فارس را تنظیم کردیم. کتابخانه‌ام را مرتب کردم. تا ساعت چهار بعد از ظهر، کارها را انجام دادم. در راه خانه به استخر باشگاه نهاد[ریاست جمهوری] رفتم. بعد از ظهر به خانه رسیدم. خیابان‌ها خلوت بود.

عفت و فائزه بیرون رفتند و مونا و حسن، [فرزندان فائزه] را به من سپردند. به انجام تکالیف مدرسه مونا کمک کردم.

جمعه ۲ اسفند | ۱۷ شعبان ۱۴۱۲ ۲۱ فوریه ۱۹۹۲

در خانه بودم. پیش از ظهر، به مطالعه و انجام کارها و بعد از ظهر و شب، به تماشای تلویزیون گذشت.

شب با آقای حافظ اسد، رییس‌جمهور سوریه، دربارهٔ حوادث اخیر لبنان، شهادت سیدعباس موسوی، حمله موشکی حزب‌الله به شمال اسراییل و تجاوز اسراییل به جنوب لبنان و مقاومت خوب حزب‌الله و عقب نشینی اسراییل تلفنی صحبت کردم. قرار شد محموله‌های کمکی برای مردم لبنان بفرستیم. اسد از اینکه سران کشورهای عربی، در این مدت تماسی با او نگرفته‌اند و اقدامی نداشته‌اند، گله داشت.

تلفنی با رهبری صحبت کردم. دربارهٔ سفرشان به قم که امروز برگشته‌اند، مذاکره

کردیم. ظهر محسن اینجا بود و برنامه تنظیم شبکه اطلاع گیری از مسایل، مشکلات و بی نظمی ها و احتمالاً دخالت‌های غیرقانونی در انتخابات، زیر نظر دفتر بازرسی ویژه[رییس جمهور] را که قرار است با نیروهای وزارت آموزش و پرورش انجام شود، توضیح داد.

در گزارش‌ها، عقب‌نشینی اسراییلی‌ها از نقاط تصرفی اخیرشان، در اثر مقاومت حزب‌الله و پرتاب مجدد موشک به شهر جلیله اسراییل از سوی حزب‌الله که تلفات هم داشته، جلب توجه کرده و باعث تعجب ناظران شده است.

شنبه ۳ اسفند | ۱۸ شعبان ۱۴۱۲ | ۲۲ فوریه ۱۹۹۲

ساعت هشت و نیم صبح به دفتر رسیدم. جمعی از سران مؤتلفه و انجمن‌های اسلامی اصناف آمدند. مطابق معمول از وزارت بازرگانی و مالیات و کارهای شهردار انتقاد داشتند؛ بدون راه حل مشخص.

آقای [علی اصغر] باغانی آمد. از کُندی کار شورای انتخاب خبرگان، بدون مدرک و دلیل انتقاد کرد و گفت می‌خواهد در سبزوار کاندیدای انتخابات شود و از سیاست‌های دولت تعریف کرد و دعا.

رییس سازمان بهزیستی و معاونان آمدند و برای اجرای طرح‌های اشتغال‌زا کمک خواستند. پیشنهاد ادغام سازمان‌های موازی حمایتی را دارند. آقایان آخوندی، کتابفروش و خاموشی آمدند و برای مدرسه علمیه جدید الاحداث و تأمین کاغذ کمک خواستند و از سیاست‌های دولت تشکر کردند.

عصر دکتر [محسن] نوربخش و [مهدی] نواب آمدند و در مورد اصلاح ساختار شرکت کروپ آلمان نظر خواستند. ما دارای ۲۵ درصد سهام آن هستیم و بناست با شرکت تین ادغام شود. دکتر [حسن]روحانی آمد و راجع به ضرورت نوعی گفت‌وگو با آمریکا بر سر مسایل مشترک مثل عراق گفت.

شب شورای عالی امنیت ملی جلسه داشت. بحث برسر آینده عراق و احتمال کودتا یا جایگزینی معارضان و برنامه ما در این مورد بود که ناتمام ماند. شب به خانه

۳۰/۱۲۱-۱۶۸۸۶
۷۰/۱۲/۳

بسمه تعالی

حضرت حجة الاسلام والمسلمین جناب آقای هاشمی رفسنجانی
ریاست محترم جمهوری و رئیس شورایعالی امنیت ملی

سلام علیکم،

احتراماً ، همانگونه که مستحضرید با تلاش همه جانبه همکاران ، پروژه ساختمان شورای در حال اتمام است و چنانچه مشکل کمبود اعتبار که درحال حاضر با آن مواجه هستیم مرتفع گردد ، ساختمان مذکور اوائل سال ۷۱ آماده بهره برداری خواهد شد . لذا خواهشمند است موافقت و دستور فرمایند تا ازحساب ۲۱۰ مبلغ ۴۰۰/ میلیون ریال بصورت وام در اختیار این دبیرخانه قرار گیرد . واز اعتبار عمرانی ر۰۰ ۸۰ میلیون ریالی مصوب این دبیرخانه مربوط به سال ۷۱ کسر گردد . قبلاً از بذل توجهات جنابعالی تشکر دارد . غ

حسن روحانی
دبیر شورایعالی امنیت ملی
۷۰/۱۲/۳

درخواست دبیر شورای عالی امنیت ملی از رییس جمهور

آمدم. در بین راه، احمدآقا با من بود و نظراتی دربارهٔ سفر آیت‌الله خامنه‌ای به قم داشت.

یکشنبه ۴ اسفند | ۱۹ شعبان ۱۴۱۲ | ۲۳ فوریه ۱۹۹۲

ساعت هشت صبح به دفترم رسیدم. کارهای عقب مانده را انجام دادم. [آقای ارلینگ هاریلد نیلسون]، سفیر جدید دانمارک برای تقدیم استوارنامه آمد. [آقای کنستانتین ماسیک]، معاون نخست‌وزیر اوکراین آمد. دو نامه از رییس‌جمهورشان، مبنی بر درخواست تسریع در توسعه روابط و کمک برای نجات حدود هشتاد اسیر جنگی‌شان در افغانستان آورد.

در خصوص اراده سرمایه‌گذاری کلان برای احداث خط لوله نفت و گاز از ایران، با توجه به داشتن خطوط مناسب از روسیه توضیح خواستم که گفت برای نجات از وابستگی انحصاری به منابع انرژی روسیه که روابط با آنها مطمئن نیست و امکانات فراوان برای احداث خط لوله که دارند.

آقای دکتر ولایتی، برای سفر به آذربایجان و ارمنستان برای میانجی‌گری توضیح داد. به دانشگاه صنعتی شریف رفتیم. با کادر علمی و مدیران ملاقات داشتیم. دکتر [علی‌اکبر] صالحی، [رییس دانشگاه شریف]، گزارش و پیشنهادهایی داد. من هم صحبت کوتاهی کردم. از مسجد در حال ساخت و از مرکز جهاد دانشگاهی و طرح‌های تحقیقاتی و امکانات‌شان بازدید و تأییدشان کردم.

بعد از اذان به سالن بزرگ محل دانشجویان رفتم. نماز جماعت و خیرمقدم و سخنرانی[1] من و جواب سئوالات؛ جلسه پرشوری بود. ساعت دو ونیم بعد از ظهر به

---

۱ - در بخشی از این سخنرانی آمده است: « اگر ما بتوانیم مسیر خود را با حفظ آرمان‌های خود ادامه دهیم، از کشورهای پیشرفته دنیا خواهیم شد. انقلاب اسلامی روند تکاملی خود را طی می‌کند و از بسیاری از گردنه‌ها و مصایب و مشکلات، عبور کرده است و ما به‌خوبی دوره پیروزی انقلاب اسلامی، سازماندهی کشور و دفاع و تثبیت انقلاب، یعنی مشکل‌ترین و سرنوشت‌سازترین دوره‌ها را پشت سر گذاشته‌ایم. طبیعی است که انقلاب اهدافی دارد و می‌بایستی این اهداف را تا لحظات آخر تعقیب کند و بدون تحقق این اهداف، نمی‌توان گفت که انقلاب به

سخنرانی در جمع دانشجویان دانشگاه صنعتی شریف تهران

دفترم رسیدم. ناهار خوردم و استراحت کردم.

عصر هیات دولت جلسه داشت. بحث در مورد تراز فیزیکی بود. شب میهمان رهبری بودم. توضیحی از برنامه سفر ایشان به قم شنیدم. از نحوه ملاقات با آیت‌الله گلپایگانی و فیلمی که [در تلویزیون] منتشر شده، ناراضی بودند. دربارهٔ مسایل اکو و مذاکرات با سران اعضای سازمان و نتایج مذاکرات و مسایل عراق مذاکره کردیم.

پیروزی کامل دست یافته است. یکی از اهداف انقلاب اسلامی، رسیدن ندای اسلام به‌گوش مردم حقیقت‌جوی جهان بوده که هم‌اکنون عملی شده است. در جهان، مردم بسیاری اعم از دوست و دشمن، در انتظار شنیدن حرفی از ایران هستند و اکنون دیگر کسی تبلیغات گذشته استکباری را باور نمی‌کند و بسیاری از گفته‌ها که به‌مردم و انقلاب ما می‌گفتند، زمینه و تأثیر زیادی ندارد. در گذشته دنیا، اسلام را به‌عنوان مکتبی مدیر و مدبر فراموش کرده بود و بحث‌ها تاریخی بود و عمدتاً این بود که در گذشته حرکتی مترقی و یا ارتجاعی وجود داشته است، اما این مسأله که آینده جهان را اسلام برعهده گیرد، جدی نمی‌گرفتند و در دوران مبارزه ما، بسیاری متفکرین، می‌خواستند پلی میان اسلام و دیگر مکاتب و بخصوص مارکسیسم بزنند، اما امروز اسلام به‌عنوان مکتب و راه اصیل مطرح است که طریقی را برای زندگی و جهان ارایه می‌دهد. یکی از کارهای انجام نشده و ناتمام ما، مسأله سازندگی کشور است که می‌بایستی پاسخگوی نیاز مادی جوامع اسلامی و نیازهای روز جهان باشد و ما با همین مکتب و قرآن و مبانی فقهی خود می‌توانیم نیاز اساسی بشریت را پاسخگو باشیم.» متن کامل این سخنرانی در بخش ضمایم همین کتاب درج شده است.

قرار شد آقای [احمد] جنتی به ائمه جمعه موقت قم اضافه شود.

دوشنبه ۵ اسفند | ۲۰ شعبان ۱۴۱۲ ۲۴ فوریه ۱۹۹۲

ساعت هفت و نیم به دفترم رسیدم. تا ساعت نُه صبح کارها انجام شد. آقای نیّری، [رییس کمیته امداد امام خمینی] آمد طرحی برای کمک نهایی به آزادگان آورد که ناقص بود؛ قرار شد تکمیل کنند. آقای [عبدالله] نوری، [وزیر کشور] آمد. در مورد تقاضای رسمیت نهضت آزادی به عنوان حزب گفت که نامه امام با صراحت آن را ممنوع کرده است و راهی برای تأییدشان نیست.[1] از احتمال برخورد خشن‌تر شورای نگهبان به دنبال اظهارات دیروز رهبری اظهار نگرانی کرد.

مجمع عمومی شرکت نفت برای تصویب بودجه و تراز [مالی] و... جلسه داشت. عصر شورای اقتصاد جلسه داشت. در مورد شکر و محصول نیشکر و مسایل دیگری تصمیم‌گیری شد.

شب فرستاده ویژه رییس‌جمهور کنیا آمد و برای پیروزی در انتخابات آینده کمک خواست؛ به ادعای او مخالفان آنها از طرف آمریکا کمک می‌شوند. کارها را انجام دادم که برای سفر به خوزستان آماده شوم.

---

۱ - نهضت آزادی به رهبری مهندس مهدی بازرگان، در ۱۹ بهمن ۱۳۷۰ با صدور بیانیه ای از همه گروه‌های سیاسی دعوت کرد در انتخابات آتی مجلس شورای اسلامی شرکت کنند. این گروه سیاسی مخالف، با ارسال نامه ای سرگشاده به وزیر کشور نوشت: «همه گروه های مخالف که قانون اساسی را می پذیرند، باید مردم را برای شرکت در انتخابات آینده بسیج کنند.» بعد از رحلت حضرت امام خمینی(ره)، نامه‌ای از ایشان خطاب به آقای محتشمی وزیر وقت کشور، انتشار یافت که در آن بنیانگذار جمهوری اسلامی، نسبت به خطر نهضت آزادی هشدار داده بود. رهبران نهضت آزادی، اصالت این نامه را مورد تردید قرار دادند. دفتر تنظیم و نشر آثار امام خمینی که متولی قانونی موضوع می باشد، اصالت این نامه را تایید کرده است. مهندس بازرگان، رهبر نهضت آزادی، در مورخ ۱۷ اسفند ۱۳۷۰، در مصاحبه با رادیو بی بی سی، گفت که با توجه به شرایط موجود، از جمله عدم آزادی و امنیت لازم، در انتخابات مجلس شورای اسلامی شرکت نخواهد کرد.

سه‌شنبه ۶ اسفند | ۲۱ شعبان ۱۴۱۲ ۲۵ فوریه ۱۹۹۲

همراه عفت ساعت هفت صبح به فرودگاه [مهرآباد]رسیدیم و به سوی دزفول حرکت کردیم. جمعی از وزیران، معاونان و محافظان همراه بودند. در پایگاه هوایی دزفول استقبال رسمی بود. به خاطر باران زیاد و هوای ابری، هلی‌کوپترها نیامدند.

بلافاصله برای مراسم شروع عملیات اجرایی کانال انحرافی، به سوی سدکرخه حرکت کردیم. سپاه پیمانکار پروژه است. مسئول مربوطه دربارهٔ سد توضیحات داد؛ سدی خاکی با ۱۲۸ متر ارتفاع، مخزنی به گنجایش هفت میلیارد متر مکعب آب و [ظرفیت تولید] چهارصد مگاوات برق و آبیاری دویست هزار هکتار زمین کشاورزی است.

آقای [بیژن نامدار] زنگنه، [وزیر نیرو] گزارش داد و من صحبت کردم.[1] سپس با فشار دگمه و ایجاد انفجاری عظیم، بولدوزرها کار را شروع کردند.

قرار بود برای بررسی بازسازی به موسیان برویم که به علت نیامدن هلی‌کوپترها لغو شد. عملیات اجرایی کانال‌کشی یک قطعه، به پیمانکاری جهاد سازندگی هم افتتاح شد.

به پایگاه برگشتیم و با هواپیما به آبادان پرواز کردیم. در فرودگاه استقبال رسمی بود. به هتل محل اقامت و سپس از آنجا به محل پمپاژ طرح مهم آبیاری جزیره و نخیلات رفتیم. این طرح پیش از انقلاب طراحی شده است. طبق توضیح مهندس مربوطه و مدیرکل نیرو، به جای آبیاری با جزر و مد، در آینده با لوله و پمپاژ آبیاری می‌شود و سطح زیر کشت، پنجاه درصد توسعه می‌یابد.

بعد از نماز و ناهار، به سوی بندر چوئبده حرکت کردیم. در این بندر، اخیراً لنج‌های زیادی مشغول ماهیگیری شده‌اند و راضی بودند. از خانه‌های در دست

---

۱ - آقای هاشمی با اشاره به ویژگی ها و اهمیت اجرایی این سد عظیم در استان خوزستان گفت: «مشاوره و اجرای کارهای این سد که یکی از بزرگترین سدهای کشور محسوب می شود، کاملاً توسط متخصصان داخلی انجام می‌شود. سد مخزنی کرخه اثرات بسیار مثبتی در زندگی مردم خوزستان خواهد داشت.» رجوع کنید ← کتاب «هاشمی رفسنجانی، سخنرانی‌های سال ۱۳۷۰»، دفتر نشر معارف انقلاب، ۱۳۹۲.

استقبال از رییس جمهور در شهر آبادان

سخنرانی در اجتماع مسئولین استان

ساختمان روستایی، در شرق بهمن‌شیر و همچنین از اصلاح نخیلات و مزارع که در طول جنگ مخروبه شده است، بازدید کردیم. مردم مشکلات‌شان را مطرح کردند.

از راه خسروآباد به آبادان برگشتیم. بعد از نماز و استراحت، جلسه ستاد بازسازی تشکیل شد. نیازها و مشکلات و راه‌حل‌ها مطرح شد. صحبت کوتاهی کردم. تصمیم بر آن شد که سپاه، اروند و جاده اهواز - خرمشهر و خیابان بریج را باز کند. به آقای [محسن]رفیق‌دوست، [رییس بنیاد مستضعفان]، تلفنی تأکید کردم هتل‌های بنیاد را بازسازی کنند. برنامه آخر، گردش در شهر آبادان و دیدن خیابان‌ها و مردم بود.

چهارشنبه ۷ اسفند | ۲۲ شعبان ۱۴۱۲ ۲۶ فوریه ۱۹۹۲

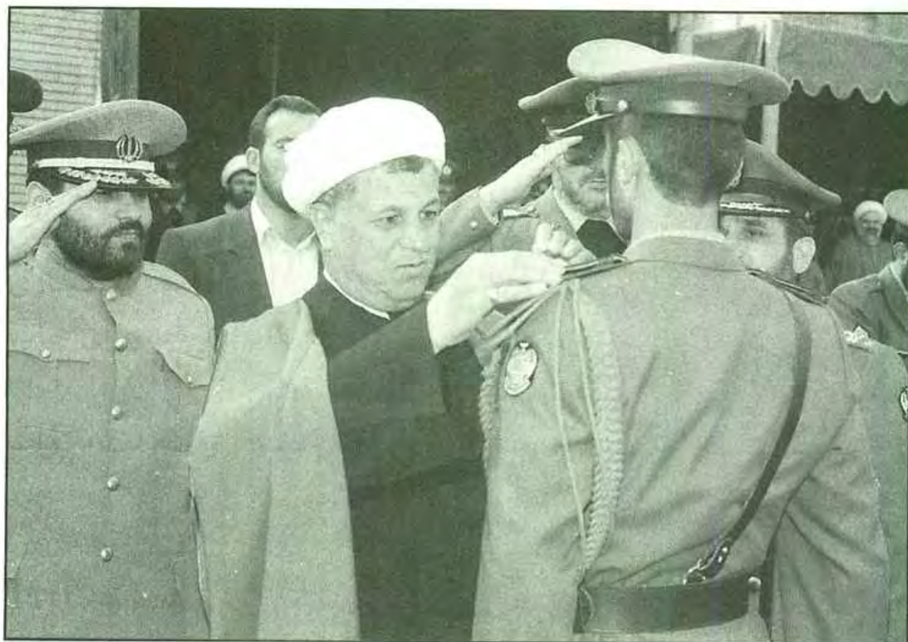
آقای [محسن]رضایی، [فرمانده کل سپاه پاسداران] آمد و گزارش تصمیمات در خصوص اجرای خواسته‌ها را داد. به پایگاه نیروی دریایی رفتیم. مراسم پرده برداری و صبحگاه مشترک بود. بعد از گزارش اقدامات، من صحبت کردم[1] و رژه برگزار شد.

سپس به جزیره مینو رفتیم و با اتومبیل اطراف جزیره گشتیم. اقدامات برای اصلاح نخیلات و بازسازی مزارع و خانه‌ها خوب است و مردم راضی‌اند؛ ولی مشکلات هم دارند. به سپاه گفتم در دهانه نهر جروف، برای ارتباط با آبادان، پل احداث شود.

از آنجا به خرمشهر رفتیم. در خیابان‌ها، مردم و دانش‌آموزان برای استقبال تجمع کرده بودند. از چند نقطه بازدید کردم. در اجتماع مردم، در ورزشگاه شهر صحبت

---

۱ - آقای هاشمی، ضمن اظهار خوشحالی از افتتاح مجدد پایگاه دریایی اروند، از آن به عنوان یک مرکز مهم مقاومت در دوران دفاع مقدس یاد کرد و گفت: «در این پایگاه رزمندگان دلاور، حماسه آفریدند و خون گرانبهای خود را تقدیم انقلاب کردند. لذا این پایگاه باید به یک زیارتگاه تبدیل شود تا مردم آثار مقاومت عزیزان خود را در اینجا ببینند.» رجوع کنید ← کتاب «هاشمی‌رفسنجانی، سخنرانی‌های سال ۱۳۷۰»، دفتر نشر معارف انقلاب، ۱۳۹۲.

اعطای سردوشی در مراسم صبحگاه مشترک نیرو های مسلح استان

افتتاح پروژه های بازسازی در جنوب

سخنرانی در اجتماع پرشور مردم

کردم.[۱] نامه‌ها و ناله‌ها و شکایت از مشکلات هم زیاد بود؛ حق دارند، چون کمبودها و مشکلات زندگی در خرمشهر زیاد است. بسیاری از مردم خسارات زیادی دیده‌اند.

از آنجا برای افتتاح طرح بزرگ توسعه نیشکر و آغاز کارهای اجرایی یکی از قطعات رفتیم. آقای طباطبایی، مجری طرح توضیحات داد. من هم صحبت تحسین‌آمیز و تشویق‌آمیز کردم.[۲] بناست ۸۴ هزار هکتار زیرکشت برود و ۷۰۰ هزار تن شکر و ۳۵۰ هزار تن کاغذ تحریر و ۷۰۰ هزار تن خوراک دام و ۱۰۰هزار تن نئوپان [و ۲۰ هزار تن پروتئین دامی] محصول سالیانه باشد؛ [درآمد پروژه] به قیمت امروز، حدود ۶۰ میلیارد تومان در سال است. مصاحبه کوتاهی کردم[۳] و به آبادان برگشتیم.

ساعت سه ناهار خوردیم. سپس به استادیوم رفتیم. در اجتماع عظیم مردم

---

۱ - در بخشی از این سخنرانی آمده است: « علیرغم کارهای انجام شده، هنوز در این شهر، مشکلاتی از قبیل کمبود فضای آموزشی، آب، برق، بهداشت و صنایع جانبی وجود دارد که در آینده با بسیج امکانات، بازسازی با حداکثر سرعت انجام خواهد گرفت. صادقانه به‌شما قول می‌دهم، از هیچ کوششی برای بازسازی و فراهم آوردن امکانات مورد نیاز شما دریغ نشود. از افتتاح مجدد پایگاه دریایی اروند، خوشحالم. نیروهای نظامی و انتظامی، قطعاً باید انگیزه فوق‌العاده‌ای در امر بازسازی داشته باشند و ان‌شاءالله طوری عمل می‌کنند تا یکبار دیگر مردانگی، شجاعت و مقاومت خود را در این میدان نیز به ظهور برسانند. آنچه از نیروهای مسلح انتظار داریم، این است که بازسازی را مثل دوران دفاع مقدس بدانند و پشتیبان ملت باشند تا به‌خواست خدا، کشور به نحو مطلوبی آباد شود. با کمک یکدیگر، باید این مناطق به‌گونه‌ای بازسازی شود که به نمایشگاهی از آثار دفاع، سازندگی و آبادانی تبدیل شود.» رجوع کنید ← کتاب «هاشمی‌رفسنجانی، سخنرانی‌های سال ۱۳۷۰»، دفتر نشر معارف انقلاب، ۱۳۹۲.

۲ - آقای هاشمی با اشاره به اهمیت اجرایی طرح توسعه کشت نیشکر و صنایع جانبی آن گفت: «این طرح یکی از مظاهر استقلالی است که در شعارها و آرمان های انقلاب داشته ایم و اثر عظیمی در افزایش تولید ملی و ارتقای سطح زندگی مردم خواهد داشت و یک گام بلند در شاخص های اقتصادی، اجتماعی و سیاسی کشور خواهد بود. این طرح ۷ هزار شغل برای مردم ایجاد می کند که با توجه به وجود بیکاری، کار بزرگی است.» رجوع کنید ← کتاب «هاشمی‌رفسنجانی، سخنرانی‌های سال ۱۳۷۰»، دفتر نشر معارف انقلاب، ۱۳۹۲.

۳ - رجوع کنید ← کتاب «هاشمی‌رفسنجانی، مصاحبه‌های سال ۱۳۷۰»، دفتر نشر معارف انقلاب، ۱۳۹۲.

سخنرانی کردم.[1] بعضی از مردم به کندی و ضعف بازسازی اعتراض داشتند. پس از سخنرانی به فرودگاه رفتیم. باران تندی می‌بارید؛ بدون معطلی پرواز کردیم.

غروب وارد کیش شدیم. تشریفات رسمی انجام شد. ترمینال پرواز خارجی را افتتاح کردیم. بعد از مصاحبه، به سوی پاویون رفتیم. شب از مجتمع‌های [تجاری] مرجان، مریم و پردیس بازدید کردیم؛ جالب است. مردم راضی‌اند.

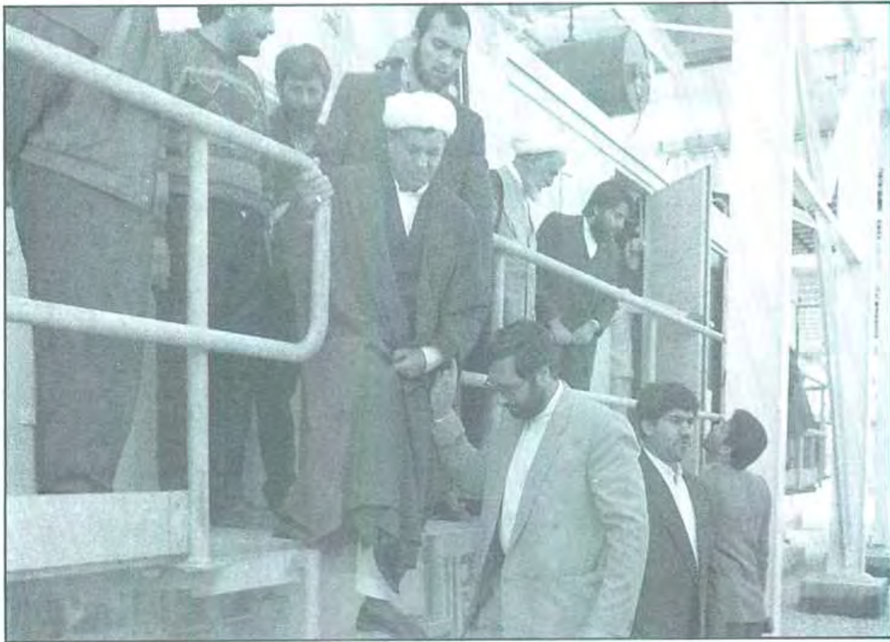
پنج‌شنبه ۸ اسفند | ۲۳ شعبان ۱۴۱۲ | ۲۷ فوریه ۱۹۹۲

تا ساعت هشت و نیم صبح، در اقامتگاه به استماع اخبار و استراحت و صبحانه و استحمام پرداختم. سپس با هواپیمای سی- ۱۳۰ به جزیره سیری پرواز کردیم. پس از مراسم استقبال، با هلی کوپترها به سکوی نصر رفتیم. این سکو در اواخر جنگ، توسط آمریکایی‌ها بمباران و منهدم شد. اکنون بازسازی شده و توسعه یافته است. مدیران [شرکت نفت] فلات قاره، دربارهٔ مقدار مخازن، چاه‌ها، سکوها و لوله‌ها به جزیره سیری و وضع گاز توضیحات دادند. محسن هم از تهران رسیده بود.

از آنجا منطقه نفتی مشترک ایران و دوبی پیدا بود. مقداری از گاز همراه را می‌سوزانند که گفتم، فکری برای بهره‌گیری از آنها بشود. از آنجا به جزیره فارور پرواز کردیم. مهندس مجری طرح‌های عمران جزیره توضیح داد. بناست برای انتقال معتادان مواد مخدر آماده شود. سپس با نیروی کار آنها، طرح‌های توسعه جزیره اجرا شود؛ جزیره کوهستانی زیبایی است. بعضی‌ها می گویند بهتر است با اسم معتادها بدنام نشود، تا برای توریست‌ها جالب باشد.

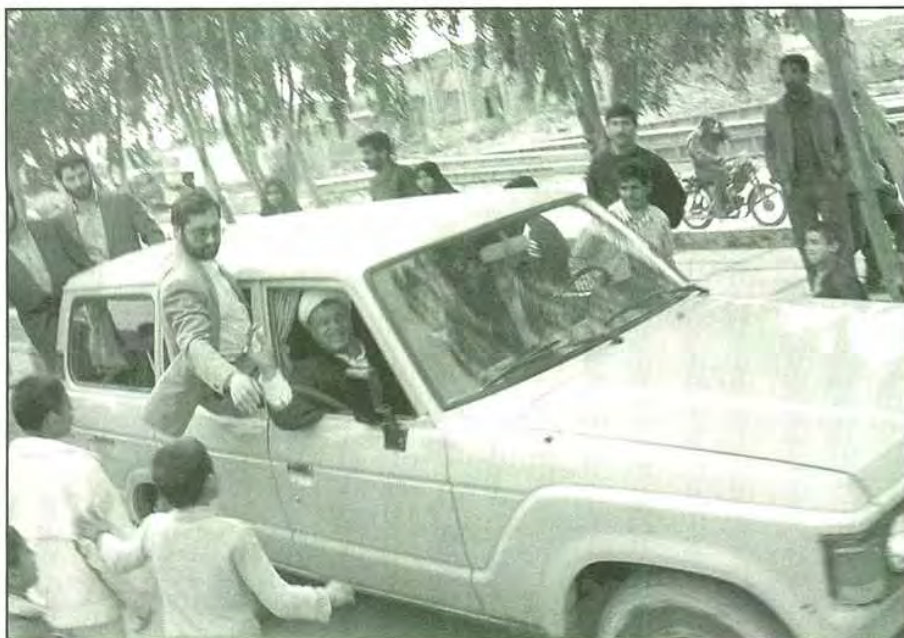
---

۱ - آقای هاشمی در اجتماع مردم آبادان در استادیوم تختی این شهر گفت: «حقی که شما مردم انقلابی بر گردن انقلاب دارید، فراموش شدنی نیست و لذا باید برای جبران مصایب شما در طول جنگ تلاش کرد. اگر تاخیر و قصوری در امر بازسازی به چشم می خورد، از آنجاست که تا همین اواخر، اطمینانی برای سرمایه گذاری در این منطقه دیده نمی شد، ولی در سال های آینده گام های بلندی در جهت بازسازی و جبران عقب‌ماندگی های منطقه برخواهیم داشت.» رجوع کنید ← کتاب «هاشمی‌رفسنجانی، سخنرانی‌های‌سال ۱۳۷۰»، دفتر نشر معارف انقلاب، ۱۳۹۲.

بازدید از تاسیسات نفتی

استقبال مردم از رییس جمهور

بازدید از جزیره فارور در خلیج فارس

به جزیره سیری برگشتیم. بعد از نماز و ناهار، از جزیره و مرکز کنترل تأسیسات نفت و کیفیت جداسازی گاز و نفت و هم زدایی و استفاده از گاز همراه برای تولید برق بازدید کردیم. درمورد طرح تزریق آب به چاه‌های نفت در دریا به جای گاز توضیح دادند.

سپس با هواپیمای سی - ۱۳۰ به جزیره ابوموسی رفتیم. استقبال رسمی انجام شد. به جلسه فرمانداری رفتیم. فرماندار و استاندار، طرح‌های توسعه و عمران جزیره را توضیح دادند. قرار بود، جهاد سازندگی، برای گوسفندهایی که بناست از سودان بیاوریم، در جزیره، کشتار گاه صنعتی، جهت تامین گوشت داخلی و صادراتی ایجاد کند.

فرماندار جزیره به خاطر نگرانی از مزاحمت دام‌ها با برنامه توریستی جزیره، مایل به اجرای این طرح نبود که قانع‌اش کردیم؛ قرار شد اجرا شود. قرار شد برای ایجاد بازارچه تجاری و صید صنعتی هم اقدام شود. برای رونق جزیره، حدود ۷۰۰ نفر را در سه سال، به جزیره جذب کرده‌اند. از تعداد عرب‌های شارجه که آنجا مانده بودند، کاسته شده است.

مقداری در سطح جزیره گشتیم و طرح‌ها را دیدیم. پروژه احداث یکصد واحد مسکونی دیگر را کلنگ زدم. در اجتماع مردم شرکت کردم. استاندار خیرمقدم گفت و من تشویق‌شان کردم؛[۱] مردم با شور و حالی هستند. با هواپیما به کیش برگشتیم. غروب رسیدیم. خسته بودم و هوا هم سرد شده بود. به پاویون رفتم و به استراحت و استماع اخبار پرداختم. محسن و فاطی و بچه‌ها هم آمده‌اند.

---

۱ - آقای هاشمی با اشاره به مصوبه شورای عالی امنیت ملی، مبنی بر توسعه فعالیت های عمرانی در جزایر کشور در دوره بازسازی، گفت: «جزیره ابوموسی به خاطر موقعیت خاصی که دارد، برای ما از اهمیت بالایی برخوردار است و مردم اینجا، از دید ما مرزداران و حافظان یکی از نقاط حساس کشور به شمار می روند. باید ترتیبی اتخاذ شود تا شناسنامه های نسل آینده به نام این جزیره صادر شود، تا موقعیت آینده، تثبیت و فرزندانی انقلابی در دامن مادران تربیت شوند و از این جزیره پاسداری کنند.» رجوع کنید ← کتاب «هاشمی‌رفسنجانی، سخنرانی‌های‌سال ۱۳۷۰»، دفتر نشر معارف انقلاب، ۱۳۹۲.

بازدید از تاسیسات نفتی در خلیج فارس

جمعه ۹ اسفند | ۲۴ شعبان ۱۴۱۲ ۲۸ فوریه ۱۹۹۲

ساعت هشت و نیم صبح، آقایان [حمید] میرزاده و [محسن] مهرعلیزاده، مدیران کیش آمدند. گزارش کارها را دادند و من تشویق‌شان کردم. بر توسعه امکانات تفریحی و سرگرمی سالم و رفاهی تأکید نمودم.

برای بازدید طرح‌های عمرانی جزیره و افتتاح نیروگاه جدید ۳۷ مگاواتی رفتیم. از آب شیرین کن‌ها، مجتمع دانیال کیش، مجتمع‌های مسکونی، کمپ فرهنگیان، نخلستان و اسکله دریاپای بازدید کردیم که تا ساعت یک‌ونیم بعد از ظهر طول کشید. نماز را در مسجد در حال تعمیر و توسعه شیعیان کیش خواندیم. دستور دادم که مسجد را زیبا و باصفا بسازند. کنار ساحل است و می‌شود برای مسجد، مناظر مناسب ایجاد کرد.

ناهار را در پاویون خوردیم. ساعت سه و نیم، در محل باصفای چایخانه که زیر درخت بزرگ درست کرده‌اند، چای خوردیم و از آثار شهر قدیمی که در کیش کشف شده است، بازدید کردیم.

عصر [آقای محمود حجتی]، استاندار سیستان و بلوچستان و معاونان آمدند. از کارهای فراوان عمرانی که در این دو سال، با حمایت دولت در سیستان و بلوچستان انجام شده است، گفتند و انجام مقدمات تأسیس منطقه آزاد در چابهار را گزارش کردند. قرار شد بعداز ماه رمضان، حکم مسئولیت منطقه را به استاندار بدهم. سران وشخصیت های محلی و نظامی کیش آمدند. احوالپرسی کردم. آنها از پیشرفت امور در کیش تشکر کردند.

مقداری در ساحل دریا قدم زدم. جزر دریا برایم جالب بود. خیلی از قسمت‌هایی که معمولاً زیر آب بود، بیرون آمده و مرجان‌های آن دیدنی است. برای مراجعت به تهران، به فرودگاه رفتیم. گفتند هوای تهران خراب است و امکان فرود در مهرآباد نیست. برگشتیم و شب را در کیش ماندیم.

آقای [حمید]میرزاده آمد و گزارش سفر به استرالیا را داد. وضع تحصیل مهدی را گفت و اینکه پول برایش بفرستم. خواستار کمک به مسلمانان استرالیا شد.

شرکت در جلسه بازسازی جنوب

مذاکرات دو جانبه ایران و زیمبابوه

شنبه ۱۰ اسفند | ۲۵ شعبان ۱۴۱۲ ۲۹ فوریه ۱۹۹۲

ساعت هفت صبح، بعد از صرف صبحانه به فرودگاه رفتیم. بلافاصله پس از مراسم، پرواز کردیم. همراهان را ساعت شش و نیم صبح برده بودند و معطل شده بودند. در مسیر با آقایان [محسن]رضایی و [حمید] میرزاده و [علی] فلاحیان، راجع به مسایل سفر و کارهای جزایر و کیش صحبت شد. در فرودگاه مصاحبه انجام دادم.[1]

به دفترم رفتم. تا ظهر کارها را انجام دادم. سلمانی برای اصلاح آمد. تا ساعت سه و نیم بعد از ظهر، کارهای عقب مانده انجام شد. دکتر ولایتی، [وزیر امور خارجه] آمد و گزارش سفر به آذربایجان و ارمنستان را داد.

آقای سام نجوما، رییس‌جمهور نامیبیا برای ملاقات آمد. در دو جلسه پی‌درپی، رسمی و غیر رسمی مذاکره کردیم. سپس [آقای کنستانتین میتسوتاکیس]، نخست وزیر یونان آمد. راجع به قبرس، مقدونیه، روابط دو جانبه، استفاده از گاز ایران و تلاش او برای اصلاح روابط ما با جامعه اروپا مذاکره شد. به خاطر تضاد با ترکیه، خواستار تقویت رابطه با ما هستند.

---

۱ - رجوع کنید ← کتاب «هاشمی رفسنجانی، مصاحبه‌های سال ۱۳۷۰»، دفتر نشر معارف انقلاب، ۱۳۹۲.

شورای عالی امنیت ملی جلسه داشت. نتایج سفر دکتر ولایتی و میانجی‌گری ما بین آذربایجان و ارمنستان و مذاکره با اکراد عراق، برای مهار ضدانقلاب کُرد ایرانی، بررسی و تصویب شد.

برای ضیافت شام، به اقامتگاه آقای نجوما در سعدآباد شماره دو رفتم. قبل از شام و همراه با صرف شام، مذاکرات مفصلی دربارهٔ اوضاع نامیبیا داشتیم. مسلط بر اوضاع کشورشان نیستند واطلاعات‌شان ناقص است. در جلسه خصوصی، تقاضا کرد که هواپیماهای ما آنها را به هند ببرند که از آنجا با هواپیماهای خودشان، مراجعت کنند. چون هواپیمای حامل‌شان از آفریقای جنوبی است و جرأت نکرده‌اند آن را به ایران بیاورند؛ قبول کردم. برای انتخابات شهرداری‌ها کمک خواستند که گفتم در رابطه با قرارداد شیلات قابل تأمین است. بعد از شام به خانه آمدم.

یکشنبه ۱۱ اسفند | ۲۶ شعبان ۱۴۱۲ | ۱ مارس ۱۹۹۲

زودتر از روزهای دیگر به دفترم رفتم. ساعت هفت و نیم رسیدم. تا ساعت نُه صبح، کارها را انجام دادم و سپس برای شرکت در اجلاسیه مجلس خبرگان، به حسینیه امام خمینی(ره) رفتم. تا ظهر کار کردم.

ظهر ضیافتی به احترام نخست وزیر یونان دادم. مذاکرات ضمن ناهار، دوستانه و متفرقه بود. خداحافظی کرد و برای پرواز به شیراز، به فرودگاه رفت. در دفترم استراحت مختصری کردم. سپس با [آقای عزالدین الخطیب التمیمی]، وزیر اوقاف اردن ملاقات داشتم که برای تعمیر بیت‌المقدس کمک خواست. همچنین با [آقای ارنستو ملندس]، معاون رییس‌جمهور[و وزیر کشاورزی] کوبا ملاقات کردم . بر اثر اصرار زیاد آنها و نداشتن وقت، پیش از ساعت چهار بعد از ظهر که معمولاً ملاقاتی نمی‌پذیرفتم،آنها را پذیرفتم.

ساعت به جلسه هیات دولت رفتم. تصویب کردیم که ده هزار ماشین سواری برای تاکسی توسط شهرداری تهران وارد شود؛ وزیر صنایع سنگین موافق نیست.

به جلسه مجلس خبرگان رفتم؛ اواخر جلسه رسیدم. مغرب تمام شد. به دفترم رفتم

و تا ساعت هفت شب کار کردم. سپس جلسه ضیافت برای اعضای مجلس خبرگان داشتیم. برایشان صحبت کردم[1] و اوضاع اقتصادی کشور، اوضاع سیاسی جهان، منطقه و خودمان را توضیح دادم؛ رضایت‌بخش بود. سپس آیت‌الله [علی] مشکینی، [رییس مجلس خبرگان] صحبت کردند و ضمن تعریف و تشکر از من و رهبری، از اقدامات وزارت ارشاد انتقاد کرد.[2] شام خوردیم. به خانه آمدم.

دوشنبه ۱۲ اسفند | ۲۷ شعبان ۱۴۱۲ — ۲ مارس ۱۹۹۲

ساعت هفت و ربع در دفترم بودم. تا ساعت هشت صبح کارهای عقب مانده انجام شد. به جلسه مجلس خبرگان رفتم. تا ظهر کار کردیم؛ با یک تنفس کوتاه. قرار شد از این به بعد، حداقل مدت اجلاسیه‌های سالانه دو روز باشد؛ قبلاً پنج روز بود که معمولاً عمل نمی‌شد.

تا ساعت چهار بعد از ظهر، کارهای دفتر را انجام دادم. برای شرکت در ملاقات آقای سام نجوما به دفتر رهبری رفتم؛ مشکلش بود روی زمین بنشیند و وقتی که نشست، یک پای خود را دراز کرد. مذاکرات کوتاهی داشتند.

سپس او رفت و من با آیت‌الله خامنه‌ای درباره جلسه خبرگان و مسایل موسیقی و... مذاکراتی داشتیم. قرار شد در دفتر رهبری، یک اتاق با صندلی مهیا شود که در

---

۱ - در بخشی از این سخنرانی آمده است: «ما تصمیم قاطع گرفته ایم که هر چه در توان داریم به امور زیربنایی کشور بپردازیم که در آنها عقب نیز هستیم. مسایل جزیی اقتصادی و گرانی یا ارزانی بعضی از اجناس، نباید ما را از راهی که در پیش گرفته ایم، باز دارد. راه نجات کشور، بی شک در همین راهی است که انتخاب کرده ایم و همه باید از آن دفاع کرده و آن را برای مردم تبیین کنیم. خوشبختانه همه بخش های اقتصادی کشور مشغول فعالیت هستند و کارها به خوبی پیش می رود و بحمدالله در این مدت موفق شده ایم، مطابق برنامه، به راه درستی که انتخاب کرده ایم، ادامه دهیم.» رجوع کنید ← کتاب «هاشمی‌رفسنجانی، سخنرانی‌های‌سال ۱۳۷۰»، دفتر نشر معارف انقلاب، ۱۳۹۲.

۲ -آیت الله مشکینی، رییس مجلس خبرگان رهبری گفت: «ما از جناب آقای هاشمی رفسنجانی بسیار قدردانی می‌کنیم. همه ملت از شما تشکر می کنند و شما نور چشم ملت هستید. اگر کسی به کشور و انقلابش علاقه‌مند است، واجب است از شما حمایت کند. وجود مقام معظم رهبری و جنابعالی، از برکات بزرگ خداوندی است که به این ملت ارزانی شده و همه باید قدردان این نعم الهی باشند.» منبع: روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۳۷۰/۱۲/۱۲، صفحه ۲.

ملاقات‌های خارجی، مشکلی شبیه امروز پیش نیاید. اعضای مجلس خبرگان برای ملاقات رهبری آمدند. آقای مشکینی و آیت‌الله خامنه‌ای صحبت‌های کوتاهی کردند؛ مطلب مهمی نداشتند.

به دفترم رفتم و کارها را انجام دادم. دکتر [مصطفی] معین، [وزیر فرهنگ و آموزش عالی]، تلفنی از نحوه برخوردهای دانشجویان و بعضی اساتید دانشگاه خواجه نصیر طوسی با رییس جدید، شکایت و چاره‌جویی کرد.

برای بدرقه رییس‌جمهور نامیبیا به فرودگاه رفتیم. مصاحبه‌ای انجام شد[1] و پس از امضا و مبادله توافق‌نامه‌ها و بدرقه رسمی، با هواپیمای ما به هندوستان پرواز کردند. از فرودگاه به خانه آمدم. به خاطر نمایشگاه، خیابان‌ها شلوغ بود.

سه‌شنبه ۱۳ اسفند | ۲۸ شعبان ۱۴۱۲ | ۳ مارس ۱۹۹۲

ساعت هفت و نیم صبح در دفترم بودم. پس از انجام کارها، سران حزب‌الله لبنان آمدند. گزارش امور پس از شهادت سید عباس[موسوی] را دادند. آقای سید[حسن] نصرالله، رهبر جدیدشان، وضعی شبیه به سیدعباس دارد و از همدردی مردم و مسئولان و احزاب لبنان و حمایت ایران، اظهار رضایت کردند. تشویق‌شان کردم.[2] برای بهتر کردن وضع کمک خواستند؛ قول دادم.

آقای [سید محمدباقر]حکیم، [رییس مجلس اعلای انقلاب اسلامی عراق] آمد و گزارش سفر به عربستان سعودی را داد؛ راضی است. خوب تحویل گرفته‌اند و در

---

۱ - رجوع کنید ← کتاب «هاشمی‌رفسنجانی، مصاحبه‌های سال ۱۳۷۰»، دفتر نشر معارف انقلاب، ۱۳۹۲.

۲ - آقای هاشمی با اظهار تاسف از شهادت مظلومانه سید عباس موسوی، از سرعت عمل شورای مرکزی حزب الله و حسن انتخاب دبیرکل جدید قدردانی کرد. ایشان با اشاره به اینکه طبیعت مبارزات حق طلبانه همواره همین گونه بوده است و شهادت، عامل شتاب بیشتر مبارزه و تقویت روحیه مردم مسلمان لبنان خواهد شد، افزود: «واقعاً شهادت ها نهال انقلاب اسلامی را تقویت می کند و ما در ایران نمونه های فراوانی داریم. شهادت سید عباس موسوی، گرچه خسارت بزرگی بود ولی برکات عظیمی به همراه داشت. این شهادت موجب شد که حزب الله به عنوان سمبل جهاد و مقاومت و مظلومیت در لبنان جلوه گر شود.» رجوع کنید ← کتاب «هاشمی‌رفسنجانی، سخنرانی‌های سال ۱۳۷۰»، دفتر نشر معارف انقلاب، ۱۳۹۲.

ملاقات با سید حسن نصرالله دبیرکل جدید حزب الله لبنان

مقابل بقیه معارضان عراق، اهمیت خاصی به ایشان داده‌اند. با ملک فهد، [پادشاه عربستان سعودی] و سایر سران ملاقات کرده‌اند. اظهار اعتماد نموده‌اند و بنای همکاری برای سرنگونی صدام گذاشته‌اند. تأکید کردم که به این سیاست ادامه دهد.

از مخالفت رهبری نگران بود که گفتم مخالفت ندارند. گفت ملک فهد گفته که قبل از تجاوز عراق به کویت، عربستان سعودی و کویت، قبول کرده بودند که پول مورد تقاضای عراق و حوزه نفتی رمیله و بوبیان را به عنوان اجاره طویل‌المدت به عراق بدهند، ولی باز هم صدام قانع نشده و کویت را اشغال کرده است؛ ولی چون کویت از اظهار این مطلب، رنجیده است، فهد از گفتن این خبر در جلسه پشیمان شده از آقای حکیم خواسته است که بگوید: فهد گفته اینها خواسته عراق بوده و نه موافقت کویت و عربستان.

آقای [سید کمال] خرازی، [نماینده دایم ایران در سازمان ملل] آمد. گزارش خدمات در نیویورک را داد و گفت هوشنگ انصاری، [وزیر امور اقتصادی و دارایی دوره پهلوی] که نفوذ زیادی در کاخ سفید دارد، مایل است به نفع ایران

اعمال نفوذ کند. گفتم برای استرداد اموال ما اقدام نماید.

ظهر اخوی محمد، [رییس سازمان صدا و سیما] آمد. برای تکمیل ساختمان کنفرانس‌های صداوسیما و سیاست تبلیغات انتخابات کمک گرفت. عصر برای مراسم فارغ التحصیلی افسران به دانشکده افسری رفتم و سخنرانی کردم.[۱]

شب میهمان رهبری بودم، دربارهٔ مذاکرات یونانیان، نامیبیایی‌ها و اردنی‌ها صحبت کردیم. گزارش آقای حکیم را مثبت بررسی نمودیم. همچنین بحثی در مورد تعیین قائم‌مقام رهبری، بر اساس اظهارات آقای مشکینی در سخنان پیش از دستور مجلس خبرگان شد.

زود به خانه آمدم. حاجیه والده و همشیره طیبه و بستگان که از عُمره مراجعت کرده‌اند میهمان ما بودند. دیدار و احوالپرسی کردیم. فردا صبح عازم نوق‌اند. برای حاجیه بی بی در نوق خوش می‌گذرد و چون آنجا کار می‌کنند، سالم‌ترند. حسین- همشیره زاده- هم که از مشهد آمده بود، گزارش کارهایش را داد.

---

۱ - در بخشی از سخنرانی در جمع دانشجویان دانشکده افسری آمده است: «ارتش ما پشت سر خود، یک تجربه مهم تاریخی و سابقه درخشانی دارد که راهنما و الهام‌بخش آن است. ارتش قانع، مستقل و هوشیار ما، تمامی تهاجمات و توطئه‌های دشمنان را در هم شکست و امروز یک وجب از خاک ما در اشغال دشمن نیست، زیرا اهداف ما صددرصد دفاعی بوده و در نتیجه آن، خداوند اهداف سیاسی دفاع مقدس را به‌ما عطا کرد. زبان‌ها و قلم‌هایی که در گذشته علیه ما کار می‌کردند، امروز به حقانیت ما معترف هستند و ما این امتیاز را از اسلام داریم، زیرا در میدان نبرد برای رضای خدا جنگیدیم. نیروهای مسلح با استفاده از تجربیات غنی و کارساز خود، کاری کنند که خیال رهبر، مردم و مسئولان از جهت دفاع آسوده باشد. ارتش براساس عهدی که با فرمانده کل قوا و ملت بستند، باید به‌امر آموزش و تعمیر و نگهداری و کسب آمادگی بیشتر توجه کنند و ما تمام تلاش خود را صرف می‌کنیم تا ابزارهای مورد نیاز آنان را فراهم کنیم. شکی نیست که دفاع، جز با اسلحه مناسب روز امکان‌پذیر نیست، لذا دولت به‌فرمان رهبر معظم انقلاب، در صدد است آنچه را که ارتش لازم دارد، با توجه به‌امکانات کشور فراهم کند که خوشبختانه بخش عمده‌ای از دانش مورد نیاز در این زمینه، در صنایع نظامی ما وجود دارد. امروز امتیاز ارتش ما، این است که فرمانده کل قوا نیز همانند آنها در میادین نبرد تجربه کسب کرده‌اند و به تأمین نیازهای نیروهای مسلح توجه زیادی دارند.» رجوع کنید ← کتاب «هاشمی رفسنجانی، سخنرانی‌های سال ۱۳۷۰»، دفتر نشر معارف انقلاب، ۱۳۹۲.

چهارشنبه ۱۴ اسفند | ۲۹ شعبان ۱۴۱۲ ۴ مارس ۱۹۹۲

به مناسبت سالروز تأسیس کمیته امداد امام خمینی(ره)، مدیران کمیته آمدند و گزارش کار دادند. صحبت‌های تشویق‌آمیزی نمودم.[1] [آقای دیوید انروز]، وزیر امورخارجه ایرلند آمد. مذاکرات معمولی بود. سئوالاتی دربارهٔ انتخابات ایران و برنامه پنج‌ساله داشت. من هم سئوالاتی از وضع جامعه اقتصادی اروپا و اختلافات در اروپا و نقاط بحرانی در اروپا نمودم.

آقای [سید محمد] اصغری، [مدیر مسئول موسسه کیهان] آمد. از آقای [علیرضا] محجوب و خانه کارگر به خاطر تشویق شورای اسلامی کار مؤسسه کیهان به زیاده‌طلبی و اعتراض، گله داشت.

آقای [محمود]واعظی آمد و پیام آمریکا را که از طریق سفیر سوییس ارسال شده ،

---

۱ - در بخشی از این سخنرانی آمده است: «کمیته امداد امروز به‌عنوان یک تشکیلات مناسب، دلسوز و آگاه به‌وضع مردم و آشنا به راه‌های درست امداد، در اختیار نظام است و نمونه آن در کمتر کشوری وجود دارد. اساس کار این نهاد، بر امداد توأم با اخلاص و احساس درد است و همکاران اولیه این نهاد، کسانی بودند که در وجودشان چراغی روشن بود که در پرتو نور آن، اینجا را مکان خدمت و ارضای روحیه خدمت و ارضای روحیه انسان‌دوستی خود می‌دانستند. هزینه اداری اندک این نهاد، یک امتیاز برای دست‌اندرکاران آن است. این یکی از دلایل رضایت مسئولان کشور از شماست و افزایش اعتبار کمیته امداد در سال آینده نیز به‌دلیل این رضایت صورت گرفته است. مقام معظم رهبری نیز نظرشان این است که مناسب‌ترین کانال برای خدمت به‌محرومان، همین کمیته امداد است که راه‌های خوبی را برای انجام این مهم در پیش گرفته است. کمیته امداد یک سازمان امین، آگاه و دلسوز برای انجام این کار مشکل است. به‌دلیل جنگ تحمیلی و تبعیضات رژیم گذشته، در جامعه افراد زیادی وجود دارند که نیازمند کمک هستند و به‌همین دلیل، دولت اعتبار زیادی را صرف سوبسید و امداد به‌مردم می‌کند که این امداد از طریق ارایه خدمات و کالاها و ارزاق اساسی مردم به قیمت بسیار اندک صورت می‌گیرد که در این مورد می‌توان از نان، قند و شکر، روغن‌نباتی، سوخت، آب و برق، کود و سم کشاورزی نام برد. در کنار این کمک‌ها سازمان‌های امدادی نیز نظیر کمیته امداد، هلال احمر، بهزیستی و سازمان‌های مشابه وجود دارند که به‌اقشار محروم جامعه خدمت کنند. با این وجود، باز هم این امدادها به‌علت سیستم نادرست اقتصادی کشور که از گذشته به ما ارث رسیده است، کافی نیست. کمیته امداد حیطه مسئولیت خود را گسترش دهد و طرح‌هایی برای کمک به محرومان و مستمندان دیگر کشورهای اسلامی آماده کند.» رجوع کنید ← کتاب «هاشمی‌رفسنجانی، سخنرانی‌های سال ۱۳۷۰»، دفتر نشر معارف انقلاب، ۱۳۹۲.

ملاقات با مسئولین کمیته امداد امام خمینی

آورد؛ هم نقاط مثبت داشت و هم منفی. برای عادی کردن روابط، شرایطی مطرح کرده بودند. گفتم جواب بدهد که ما خواهان عادی کردن روابط نیستیم، بلکه شما این را می‌خواهید و لذا ما هستیم که شرط قایل هستیم و نه شما و شرط ما این است که قبلاً با آزاد کردن اموال ایران، حُسن نیت خود را نشان بدهید.

عصر هیأت دولت جلسه داشت. شب هم جامعه روحانیت مبارز تهران در دفترم بودند. بحث دربارهٔ انتخابات بود.

پنج‌شنبه ۱۵ اسفند | ۳۰ شعبان ۱۴۱۲ | ۵ مارس ۱۹۹۲

تا ساعت ده صبح کارها انجام شد. آقای [عبدالله] نوری، [وزیر کشور] آمد. گزارش کار مقدمات انتخابات و مساله نهضت آزادی را داد. مجمع تشخیص مصلحت نظام جلسه داشت. مشکلات زمین شهری رفع شد. در چند جلسه، مصوبات جامعی داشتیم و مشکلاتی که دادگاه‌ها با لغو آیین‌نامه‌ها به‌وجود آورده است، برطرف شد.

تا ساعت سه و نیم در دفترم بودم. برای شرکت در مراسم جشن درختکاری، به

شرق تهران [سرخه حصار] رفتم. آقای [غلامرضا] فروزش، [وزیر جهاد سازندگی] توضیح داد. من صحبت کردم[1] و یک درخت غرس نمودم. بناست کمربند سبز تهران را تکمیل کنند. به خانه آمدم.

جمعه ۱۶ اسفند | ۱ رمضان ۱۴۱۲ ۶ مارس ۱۹۹۲

شب کم خوابیدم. با یاسر سحری خوردیم. بعد از نماز صبح، تا ساعت نُه خوابیدم. تا ساعت ده ونیم برای خطبه‌ها مطالعه کردم. به دانشگاه تهران رفتم. ضمن خطبه‌ها برف و رعد و برق بود. خطبه‌ها را مختصر کردم.[2] یکی دربارهٔ ماه رمضان و دیگری

---

۱ - در بخشی از این سخنرانی آمده است: «تأسف دارد کشوری در شرایط ما، این‌طور منابع‌اش تخریب بشود و برای زندگی مردم مشکل فراهم بشود. عمده‌ی این وضع، ناشی از بی‌اطلاعی و ناآگاهی است. آگاه کردن مردم، آموزش دادن آنها و تهیه فیلم‌های مناسب که جریان تخریب و زیان‌های آن را تجسم بخشد، مؤثر می‌باشد. نمی‌شود که همه کشور، کوه و دشت را با گارد حفاظت کرده، بلکه باید خود مردم احساس بکنند که قطع یک بوته و تخریب خاک، بر سعادت مردم چقدر اثر منفی خواهد داشت. نقش جهاد سازندگی در بازسازی و حفظ منابع طبیعی اهمیت دارد. ما امید زیادی به مسئولیت جهاد در این زمینه داریم، برای نیروهای دلسوز انقلابی و پرانرژی جهاد، این میدان خوبی است. اگر جهادگران ارزش کارشان را خوب بفهمند و به‌آن ایمان داشته باشند، دوران سنگرسازی آنها دوباره زنده خواهد شد. جهاد در معرض آزمایش جدی قرار گرفته است. جنگل، مرتع و شیلات که پایه زندگی طبیعی سالم و استقلال کشورند، در دست جهاد که خود نهال برومند انقلاب و دارای جایگاه و مورد اعتماد مردم است قرار دارد و اگر یک دهه بگذرد، وضع بهتری را مردم در این زمینه‌ها شاهد نباشند، خسارت حیثیتی عمده به‌شما و انقلاب وارد خواهد شد. بهترین کار شما این است که مردم را وارد کار کنید و جهاد هدایتگر باشد و توصیه اکید دارم، هرچه می‌توانید مساله منابع طبیعی را جدی بگیرید.» رجوع کنید ← کتاب «هاشمی‌رفسنجانی، سخنرانی‌های سال ۱۳۷۰»، دفتر نشر معارف انقلاب، ۱۳۹۲.

۲ - در این خطبه، آقای هاشمی عملکرد یکساله دولت را در زمینه های سیاسی، اجتماعی، اقتصادی و فرهنگی تشریح کرد. خطیب جمعه تهران گفت: «در سال جاری به رغم همه فراز و نشیب ها، انقلاب اسلامی توانسته به پیشرفت های بسیار دست یابد و سیر انقلاب سیر مطلوبی بوده است. نقاط مثبت فراوان به این معنی نیست که کارهای انجام شده کافی است و دلیلی نیز وجود ندارد که دیگر کارها بهتر از آنچه که صورت گرفته انجام و اجرا نشود. در بخش اقتصاد، سیاست دولت همانگونه که در برنامه اول توسعه اقتصادی منظور و مورد تاکید قرار گرفته، اجرای کارهای زیربنایی است.» رجوع کنید ← کتاب «هاشمی‌رفسنجانی، خطبه‌های جمعه سال ۱۳۷۰»، دفتر نشر معارف انقلاب، ۱۳۹۲.

جمع‌بندی وضع سال جاری که عمدتاً روی نکات مثبت گفته شد.

عصر بچه‌ها آمدند. افطار همگی جمع بودند. همشیره فاطمه آمد. از معالجه قلب‌اش راضی است. دکتر گفته خوب شده است.

شنبه ۱۷ اسفند | ۲ رمضان ۱۴۱۲ | ۷ مارس ۱۹۹۲

ساعت هشت و نیم در دفترم بودم. ساعت نُه صبح مدیران شرکت‌های جدید آب و فاضلاب سراسر کشور آمدند. وزیر نیرو و معاونش توضیحاتی در مورد سیاست جدید تشکیل شرکت‌های غیر دولتی برای آب و فاضلاب شهرها دادند؛ تأیید کردم.[1]

آقای [حمید] میرزاده برای امور کیش و بازسازی آمد. همچنین یادداشت‌هایی از سوی مهدی در خصوص ویژگی‌های آموزش و پرورش استرالیا آورد که برای ما می‌تواند مفید باشد.

دکتر هاشمی [گلپایگانی] برای برنامه شورای عالی انقلاب فرهنگی و گزارش وضع دانشگاه خواجه نصیر طوسی و فوت پدرش آمد. مهندس [میرحسین] موسوی، [مشاور سیاسی رییس‌جمهور] آمد. پیشنهاد داشت که در ساحل خزر، برای توسعه

---

۱ - آقای هاشمی در این دیدار، با اشاره به اینکه تاکنون به‌طور اساسی و زیربنایی به مسأله فاضلاب و استفاده صحیح از آب توجه نشده است، برنامه شرکت‌های آب و فاضلاب وزارت نیرو را در این خصوص، برنامه‌ای مناسب و خوب دانست و گفت: «با توجه به اهداف مهم این شرکت‌ها در ایجاد تأسیسات فاضلاب و آب شهرها، تأمین بودجه ارزی و ریالی آنها مشکل نخواهد بود. آب، مسأله مهم دنیا در این دهه است. ما نیز در کشورمان، اهمیت این ماده حیاتی را به‌خوبی احساس می‌کنیم و در برنامه‌هایی که شرکت‌های آب و فاضلاب اجرا خواهند کرد، شهرداری‌ها و مردم نقش مهمی خواهند داشت و باید به‌طور جدی سهیم شوند. شرکت‌های آب و فاضلاب، مشکل‌گشای معضل آب و فاضلاب شهرهای کشور است و باید از مسئولان وزارت نیرو به‌دلیل توجه به‌این مسأله اساسی تشکر کرد. لازم است دولت و شورای اقتصاد، از این شرکت‌ها حمایت کنند. اگر اهمیت کار این شرکت‌ها برای مردم روشن شود و مسئولان وزارت نیرو، موضوع را برای مردم خوب توضیح دهند، بدون شک مردم به‌طور گسترده در برنامه‌های آن مشارکت خواهند کرد.» رجوع کنید ← کتاب «هاشمی‌رفسنجانی، سخنرانی‌های سال ۱۳۷۰»، دفتر نشر معارف انقلاب، ۱۳۹۲.

تجارت با کشورهای همسایه، یک بندرآزاد تأسیس کنیم و برای کنگره تاریخ پزشکی در اسلام استمداد کرد.

عصر شورای عالی امنیت ملی جلسه داشت. در مورد حمایت معارضان عراق و شناسایی جمهوری‌های جدا شده از یوگسلاوی و نیز جواب اظهارات آمریکایی‌ها درخصوص کشتی حامل موشک از کره شمالی به ایران تصمیم‌گیری شد.

یکشنبه ۱۸ اسفند | ۳ رمضان ۱۴۱۲ ۸ مارس ۱۹۹۲

آقای [یوسف بن]علوی، وزیر امور خارجه عمان با دکتر ولایتی آمدند. پیشنهاد اصلاح روابط با مصر و الجزایر و آمریکا و همکاری برای کمک به جمهوری‌های اسلامی جدا شده از شوروی را داشت. در مورد الجزایر و مصر اظهار آمادگی کردم و در مورد آمریکا گفتم قبل از هر چیز باید آمریکا اموال ایران را آزاد کند.

همچنین به حکام جنوب خلیج فارس پیغام دادم که برای بالا بردن قیمت نفت همکاری کنند.

آقای [محمدحسین]رضایی، سرپرست [سازمان] حج [و زیارت] آمد. گزارش انجام عُمره را داد. کار عُمره امسال تمام شده و خوب انجام شده و اواخر، ارز شناور بوده است. گفت برای حج آینده روی یکصدوپانزده هزار نفر توافق شده است.

دکتر [محمدحسین] عادلی، [رییس بانک مرکزی] آمد و گزارش سفر به ترکمنستان و ازبکستان را داد و تصمیمات متخذه را گفت. وضع ترکمنستان خوب نیست؛ ازبکستان بهتر است. قرار شده شعبه بانک در آنجا داشته باشیم و پنجاه میلیون دلار اعتبار [صادراتی] به آنها بدهیم. همچنین [خلیج] قره بغاز را که بسته‌اند و باعث بالا آمدن آب خزرشده، باز کنند.

آقای [هادی] نژاد حسینیان، [وزیر صنایع سنگین] آمد. گزارش وضع صنعت خودرو را داد و خواستار حمایت بیشتر از صنعت داخلی در مقابل واردات ماشین شد. قرار شد با ورود بخشی از اتومبیل‌های کُره‌ای خریده شده توسط شهرداری تهران موافقت کنند.

عصر در جلسه هیات دولت شرکت کردم. افطار میهمان آیت‌الله خامنه‌ای بودم. دربارهٔ ارسال دارو برای آذربایجان و ارمنستان و مسایل عمومی کشور مذاکره داشتیم. امسال ایشان روزه می‌گیرند؛ به خاطر عمل کیسه صفرا، حال‌شان مساعدتر است. سال‌های قبل نمی‌توانستند روزه بگیرند.

دوشنبه ۱۹ اسفند | ۴ رمضان ۱۴۱۲ ۹ مارس ۱۹۹۲

[آقای سید رضی حسینی]، نماینده لامرد آمد. تقاضاهایی برای عمران حوزه انتخابیه‌اش داشت و از درگیری‌های رقبایش در لامرد شکایت داشت؛ این درگیری‌ها، منجر به زد وخورد هم شده است.

آقای [محمدرضا] شفیعی، نماینده فومن آمد و برای امور عمرانی و جبران خسارات زلزله استمداد کرد. از جمعی از مخالفانش که شلوغ می‌کنند، شکایت نمود.

آقای [محمد] سعیدی کیا، [وزیر راه و ترابری] آمد. گزارش کار داد و مشکل اختلافات آقایان [علی محمد] نوریان، [رییس سازمان هواپیمایی کشوری] و [حسن] شفتی، [مدیرعامل شرکت هما] در امور هواپیمایی را گفت و چاره‌جویی کرد.

[آقای ژرژ واکوو]، وزیر امور خارجه قبرس آمد. از بالا رفتن موفقیت ترکیه به خاطر سرپل شدن برای نفوذ غربی‌ها در جمهوری‌های مسلمان نشین شوروی اظهار نگرانی کرد که ممکن است به همین جهت، غربی‌ها در مساله قبرس به ترکیه امتیاز بدهند. برای امکان همکاری قبرس با جمهوری‌ها از ما استمداد کرد. نگران است که آنها تحت تأثیر ترکیه، قبرس شمالی را به رسمیت بشناسند.

آقای مسیح مهاجری، [مشاور اجتماعی رییس جمهور] آمد. گزارش سفر به لبنان را داد. پیشنهاد تقویت حزب‌الله را داشت و نیز خواستار تقویت نیروهای اسلامی در دانشگاه‌ها و توجه به توصیه‌هایش در مساله شاهرود شد.

ظهر، محسن برای راه انداختن کامپیوتر مربوط به گزارش‌های انتخابات آمد. عصر شورای اقتصاد جلسه داشت. دربارهٔ نحوه توزیع کالاهای رقابتی بحث شد و

ناتمام ماند. در گزارش‌ها، صراحت آمریکا در مورد کشتی کُره شمالی مورد توجه است و جالب است که آن کشتی که آنها می‌گویند، مربوط به ایران نیست و آن کشتی که مربوط به ایران است، چیز دیگری است. کشتی مربوط به سوریه هم به ایران رسیده است. امروز در تهران و بسیاری از نقاط دیگر کشور، برف زیادی باریده است.

سه‌شنبه ۲۰ اسفند | ۵ رمضان ۱۴۱۲ | ۱۰ مارس ۱۹۹۲

دیشب برف زیادی باریده است. در راه به دفترم، انبوه برف در سراسر تهران، در پایان فصل را جالب یافتم. در مواردی راه‌بندان بود.

آقایان [محسن] نوربخش، [وزیر امور اقتصادی و دارایی] و [مرتضی] محمدخان، [رییس کل گمرک] و [حمید] میرزاده، [معاون اجرایی رییس‌جمهور] آمدند. راجع به مسایل گمرکی کیش مذاکره شد. قرار شد عملیات گمرکی بماند و پیشنهاد شد به جای اعمال گمرکی در گمرک‌های متعدد داخلی، در خود کیش انجام شود؛ آقای میرزاده مهلت یک هفته‌ای برای بررسی خواست.

آقای [جلیل] بشارتی برای مناطق محروم آمد و طرح‌ها و پیشنهادهایی داشت. آقای [عبدالحسین]وهاجی، [وزیر بازرگانی] آمد. گزارش اجلاس آنکتاد در کلمبیا را داد و گفت، امکانات و تدارک آنها نسبت به ایران، خیلی ضعیف بود و برای همه چیز پول می‌گرفتند. غربی‌ها اعمال نفوذ کردند. برای کارهای وزارت، تأیید و حمایت بیشتر خواست.

عصر آقای [محسن] رضایی آمد و آمادگی سپاه را برای همکاری بیشتر در امور کشور و صنایع گفت. شورای عالی انقلاب فرهنگی جلسه داشت. تصمیم گرفتیم دانشجوی شهریه‌ای از خارج بپذیریم. مصوبات زیاد داشتیم. افطار میهمان من بودند. ساعت هشت و نیم شب به خانه آمدم.

در گزارش‌ها، هنوز مسأله کشتی کُره شمالی که آمریکا مدعی است حامل موشک [اسکاد] برای ایران و سوریه‌اند، مورد توجه است. امروز برف زیادی در

تهران و بسیاری از نقاط دیگر کشور داشتیم.

چهارشنبه ۲۱ اسفند | ۶ رمضان ۱۴۱۲ ۱۱ مارس ۱۹۹۲

آقایان [سید مهدی] امام جمارانی، [رییس سازمان اوقاف] و [محمدعلی] نظام‌زاده آمدند. گزارش وضع اوقاف، درآمدها و هزینه‌ها و کارها را دادند و برای مساجد کمک خواستند. [آقای امام جمارانی]، تقاضا داشت که تلاش کنیم شورای نگهبان افرادی را حذف نکند. برای بعضی‌ها از قبیل آقای [سیدعلی‌اکبر] محتشمی نگران‌اند. از دوستانش در مجمع روحانیون مبارز گله داشت که تلاش دارند، بعضی افراد تند را هم در لیست بیاورند.

مهندس [سراج الدین] کازرونی، [وزیر مسکن و شهرسازی] آمد. منطقه‌ای در شرق تهران را برای محله دیپلماتیک معرفی کرد که پسندیدم. گزارش کار در مورد طرح اطراف آستانه قم و اسلام‌آباد کرج و برنامه خانه‌سازی در تهران را داد.

دکتر ملک‌زاده، [وزیر بهداشت، درمان و آموزش پزشکی] و [مهدی]کرباسیان، [مدیرعامل سازمان تامین اجتماعی] آمدند. گزارش وضع تأمین اجتماعی را دادند و برای گرفتن بانک رفاه و اصلاح اساسنامه کمک خواستند و گفتند برنامه توسعه سرمایه گذاری و بالابردن دریافتی مستمری‌بگیرها را دارند. دکتر [هادی] منافی آمد. گزارش سفر به جنوب خلیج فارس را داد و برای اعتبارات و تأسیس دانشکده محیط زیست استمداد کرد.

عصر در جلسه هیات دولت شرکت کردم. آقای [اکبر] ترکان، [وزیر دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح]، اطلاع داد که کشتی اول را در بندرعباس تخلیه کرده‌ایم و کشتی دوم، امشب به چابهار وارد می‌شود و آمریکایی‌ها خیلی کِنِف شده‌اند و می‌خواهند اقدام خود را توجیه کنند.

پیش از افطار به خانه آمدم. هوا خیلی سرد شده است. خیابان‌ها خلوت بود. بچه‌ها هم افطار اینجا بودند.

پنج‌شنبه ۲۲ اسفند | ۷ رمضان ۱۴۱۲ | ۱۲ مارس ۱۹۹۲

امروز کشتی دوم در چابهار به اسکله بسته شده است. به نظر می‌رسد برای دولت آمریکا مشکل سیاسی پیش آمده و در کنگره مورد سئوال واقع شد که چرا ۲۲ ناو جنگی، نتوانسته‌اند یک کشتی باری را کنترل کنند.

آقایان [سیدعلی‌اکبر] اجاق نژاد و احمدی از ستاد پشتیبانی فرهنگی [جمهوری] آذربایجان آمدند و گزارش عملکرد منجمله پذیرش ۴۸ طلبه، ارسال نوار و اعزام مبلغ و تهیه کتاب مناسب با زبان ترکی را دادند. نامه آقایان آیات مشکینی و فاضل [لنکرانی] را آوردند و کمک خواستند؛ بیست میلیون تومان کمک کردم. تشویق‌شان کردم. قرارشد حکم بدهم.

آقای [عباسعلی] وکیلی، [رییس ستاد رسیدگی به امور آزادگان] آمد. گزارش کارهای ستاد اداره امور آزادگان را داد و برنامه آینده را گفت. آقای [هادی] نژادحسینیان، با سه اقتصاددان ایرانی که در خارج کار می‌کنند، آمدند. برای استفاده از اهرم خریدهای خارجی برای گرفتن امتیازات اقتصادی و فنی و... پیشنهادی ارایه کردند. قرار شد مرکزی برای این منظور تأسیس شود. آقای [حسین] کمالی، [وزیر کار و امور اجتماعی] و معاونان آمدند و برای اقدامات رفاهی کارگران استمداد کردند.

ظهر آقای [حسن] حسن اف، نخست وزیر آذربایجان تلفن کرد. از فشار ارامنه مضطرب بود و گفت بخشی از شهر آغدام آذربایجان را گرفته‌اند و باز هم به پیش می‌روند. از من خواست که با رؤسای جمهور ارمنستان و روسیه، برای حل مشکل صحبت کنم و در سازمان ملل فعال شویم. با [لئون تر] پطروسیان، رییس‌جمهور ارمنستان صحبت کردم، منکر تصرف آغدام شد و پذیرفت که کنترل کند. گفت آمریکا از ارمنستان خواسته که در جلسه‌ای در بلژیک، با حضور ترکیه برای مذاکرات صلح شرکت کنند و ارمنستان رد کرده و گفته است باید ایران هم باشد. عصر تا چهارونیم کار کردم و به خانه آمدم.

جمعه ۲۳ اسفند | ۸ رمضان ۱۴۱۲ ۱۳ مارس ۱۹۹۲

مطابق معمول همه سحرهای دیگر، یک ساعت قبل از طلوع فجر با زنگ ساعت بیدار شدم. غذاهای سحر را که عفت قبلاً آماده کرده بود، گرم کردم و چای درست کردم. سپس یاسر را بیدار کردم. یاسر مطابق معمول، سفره را آماده کرد. سحری خوردیم. دعایی خواندم و نماز و سپس استراحت.

عفت برای شرکت در مراسم ختم همسر آقای سید کاظم اخوان مرعشی به مشهد رفت؛ به دلیل عارضه سکته مغزی فوت کرده اند. تا شب در خانه بودم. بیشتر وقت به مطالعه گزارش‌ها گذشت. عصر فاطی برای تهیه افطار آمد. محسن و سعید هم آمدند و بعد از افطار رفتند.

صدور حکم دادگاه ترکیه در مورد کشتی توقیفی قبرسی با کالاهای ایرانی، مورد توجه بود؛ اقدام خصمانه و نادرستی است. اعتراض کرده‌ایم. باید فکری بشود؛ احتمالاً با فشار آمریکا است.[1]

آقای [محمدرضا]توسلی آمد. برای پذیرفتن نامزدی نماینده‌گی تهران از سوی روحانیون مبارز مشورت کرد؛ نکات مثبت و منفی را گفتم که خودش نتیجه‌گیری کند. مبلغی از کمک‌های مردمی برای جبهه را که از پیش داشت، آورد.

تأکید داشت که من برای رفع اختلاف و ایجاد الفت بین روحانیت و روحانیون تلاش کنم.

---

۱ - کشتی «کاپ مالیس» ، متعلق به بخش یونانی‌نشین جزیره قبرس، حامل کالاهای ایران بود که در ۳۰ مهر ۱۳۷۰ هنگام عبور ترانزیت از تنگه بُسفر توسط ترکیه توقیف و مدتی بعد اموال آن موقتاً مصادره شد. جمهوری اسلامی ایران، ضمن غیرقانونی خواندن توقیف اموال، خواستار آزادی فوری و بدون قید و شرط کشتی کاپ مالیس شد. دولت ترکیه مدعی بود، که نقشی در توقیف این کشتی نداشته است و سیستم قضایی این کشور، به طور مستقل مبادرت به این کار کرده است. دادگاه امنیتی در استانبول حکم داد که سلاح های ساخت اروپای شرقی که بار کشتی بوده است، توقیف شود. این دادگاه، ناخدای کشتی را نیز به تحمل ۵ سال زندان محکوم کرد.

شنبه ۲۴ اسفند | ۹ رمضان ۱۴۱۲ ۱۴ مارس ۱۹۹۲

صبح به سوی دفتر حرکت کردیم. در جماران برف می‌بارید و کمی پایین‌تر باران و در شهر آفتاب بود.

[آقای غلامرضا فروزش]، وزیر جهاد سازندگی و مدیران بخش مرغداری آمدند. گزارش وضع را گفتند و خبر از بالا رفتن تولید دادند، اما نتوانستند توجیهی برای گرانی بی حساب مرغ بیاورند؛ قرار شد نسبت به واردات مرغ به منظور ارزان کردن اقدام شود. آقای [محسن] رفیق‌دوست، [رییس بنیاد مستضعفان]، تلفنی گفت چند هزار تُن مرغ خریده و از امروز وارد کشور می‌شود. قرار است در فروشگاه‌ها با قیمت حدود کیلویی ۱۵۵ تومان عرضه شود.

دکتر [غلامعلی] بسکی، [پدر طبیعت ایران] آمد. مقداری از اهمیت جنگل و خطر تخریب جنگل‌ها گفت و خواست که در نهاد ریاست جمهوری، کمیته‌ای برای حفظ جنگل‌ها تشکیل شود که گفتم با وزارت جهاد سازندگی همکاری کند.

آقایان حسین مرعشی و اکبر صفریان آمدند. مشکلات مس سرچشمه با رفتن آقای اصلانی را گفتند و خواستار مدیریت صفریان بودند. آقای [حسین] نصیری، مسئول خبرگزاری[جمهوری اسلامی؛ ایرنا] آمد. از مشکلات ارزی و وسایل نقلیه گفت و درخواست خرید کامپیوتر و پشتیبانی از کنفرانس بین‌المللی خبرگزاری‌ها کرد.

عصر شورای عالی امنیت ملی جلسه داشت. در مورد برخورد با ترکیه در خصوص مصادره کشتی تصمیم‌گیری شد. همچنین دربارهٔ علایم مزاحمت‌های آمریکا در مورد تهیه سلاح برای ایران، به مناسبت مسایل کشتی‌های کُره‌ای و.. بحث شد. در مورد تقاضاهای [جلال] طالبانی، [رهبر حزب میهنی کردستان عراق] برای کمک نیز بحث شد و قرار شد سپاه طرف آنها باشد و کمک، مشروط به کنترل ضدانقلاب کُرد ایران در عراق بشود.

آقای [احمد] جنتی تلفنی از عدم همکاری وزارت کشور و مساله هیأت اجرایی انتخابات تهران گفتند. با آقای [عبدالله] نوری صحبت کردم. نوعی تفاهم پیشنهاد شد. به آقای میرمحمدی گفتم با شورای نگهبان در میان بگذارد.

یکشنبه ۲۵ اسفند | ۱۰ رمضان ۱۴۱۲ ۱۵ مارس ۱۹۹۲

دیشب باران خوبی باریده و امروز هم تا شب ادامه داشته است. هنوز هم که ساعت ده شب است، می‌بارد. [آقایان کارلوس آلبرتو و هانس اندرسون]، سفیران برزیل و سوئد، برای تقدیم استوارنامه آمدند؛ صحبت‌ها تشریفاتی بود. آقای [شیخ حسین]انصاریان - واعظ - آمد. از شلوغی مجالس سخنرانی خود و خلوتی مجالس دیگران گفت.

شورای جمهوری‌های شوروی سابق داشتیم؛ هر یک از مسئولان مربوط دربارهٔ اقدامات خود و برنامه‌های آینده و مشکلات و نیازهای کار و تأسیس بانک، گمرک، خط هوایی، زمینی و دریایی و تجارت، مخابرات، فیلم و سریال و اخبار و اعزام مبلغ و دادن اعتبار گزارش دادند

عصر هیات دولت جلسه داشت. گزارش کمیسیون‌ها، آیین‌نامه‌های بودجه و صدور احکام برای کارکنان دولت در دستور بود. افطار میهمان رهبری بودم. دربارهٔ تبلیغات انتخابات آینده، مسایل اقتصادی و امنیتی کشور، تهدیدهای آمریکا و شیطنت‌های صلیب‌سرخ و نزاع ارامنه و آذری‌ها و ایذاءهای ترکیه مورد مذاکره کردیم.

پاسداران رهبری، به ایشان شکایت کرده‌اند که محافظان من، امتیازات زیادی مثل منزل، راحتی بیشتر، حق مأموریت بیشتر، وام و خرید سفر کیش و نظایر آن می‌گیرند؛ توضیح دادم. اغراق شده است. آقای ولایتی گزارش داد که دو هیأت آذری و ارمنی برای آتش‌بس موقت به توافق رسیده‌اند.

دوشنبه ۲۶ اسفند | ۱۱ رمضان ۱۴۱۲ ۱۶ مارس ۱۹۹۲

تا صبح باران می‌بارید. ساعت هشت صبح در دفترم بودم. سحر کمی دیر از خواب برخاستم. با عجله غذا خوردیم. سه نفر از ستاد امداد آیت‌الله گلپایگانی آمدند. گزارشی از درمانگاه‌ها و خانه‌های بهداشت دادند که در مناطق زلزله زده ساخته‌اند.

تاریخ ۷۰/۱۲/۱۹
شماره ۲۶/۱۰/ ۷۷۴۲۹

بسمه تعالی

حضرت حجت الاسلام والمسلمین جناب آقای هاشمی رفسنجانی
ریاست محترم جمهوری اسلامی ایران

پس از سلام

باستحضار میرساند، پیرودستورحضرتعالی واعطای وام ۸ میلیاردریالی جهت راه‌اندازی وافزایش تولیدانبوه مسکن دربنیادمسکن باستحضارمیرساند که خوشبختانه واحدهای دردست اقدام این بنیاددرسال ۱۳۷۱ به بیش از ... هزارواحدخواهدرسید. لیکن ازآنجاکه ۸۰٪ اعتبارات موردنیازتولیدانبوه مسکن ازطریق مشارکت بانکی بایدتامین شود. وبانکها ازحیث نقدینگی وسهمی که برای مسکن تخصیص داده‌انددچارمشکل میباشند. درسال ۱۳۷۰ بامشکل جدی کمبوداعتباربانکی درمشارکتها مواجه بودیم. درسال ۱۳۷۱ این مشکل بصورت جدی تربروزخواهدکرد.

خواهشمندم جهت رفع مشکل دستورفرمائید بانک مرکزی مبلغ ۱۱۰ میلیاردریال ازبخش تخصیص سرمایه گذاری درمسکن رابه این بنیاداختصاص دهدتابراساس ارائه پروژه ازسوی بنیادبه بانکهای مختلف پس ازعقدمشارکت مدنی مبلغ دراختیاراین نهادقرارگیرد.

اضافه مینمایم که رقم فوق الذکرمبلغ قابل هزینه پیش بینی شده درسال ۱۳۷۱ است وسقف قراردادهابیش ازرقم فوق الذکرمیباشد. ص/۲۶

والسلام
عباس احمدآخوندی
رئیس بنیادمسکن انقلاب اسلامی

درخواست رییس بنیاد مسکن انقلاب اسلامی

حدود هفتاد میلیون تومان خرج کرده اند.

آقای [محسن]دعاگو، [نماینده رییس‌جمهور در شورای سیاستگزاری سازمان صدا و سیما] آمد. راجع به خرمشهر و امور کشور مطالبی گفت. پیشنهادهایی برای امور اقتصادی داشت. وضع شورای عالی سیاستگذاری صداوسیما را توضیح داد. از محمد[هاشمی، رییس سازمان صدا و سیما] راضی نیست؛ می‌گوید مصوبات را اجرا نمی‌کند.

آقای [رضا]امراللهی، [رییس سازمان انرژی اتمی] برای امور انرژی هسته‌ای آمد. آقایان [سید هاشم]رسولی و [عباس]آخوندی آمدند و برنامه بنیاد مسکن را گفتند و خواستار وام عظیم و ارز و مصالح ساختمانی زیاد شدند.

آقای محلوجی، [وزیر معادن و فلزات] آمد. اوضاع [مس] سرچشمه را گفت. از آقای کلاهدوز دفاع کرد و گفت آقای مهندس صفریان هم خواهان مسئولیت مدیریت مس سرچشمه است. عصر شورای اقتصاد جلسه داشت. دربارهٔ سیاست نرخ گذاری و کنترل توزیع مذاکره و تصمیم گیری شد.

آقای [محمود]واعظی، [معاون اروپا و آمریکای وزارت امور خارجه] آمد. متن جواب به پیام آمریکا را که از طریق سفارت سوییس داده می‌شود، آورد و نظر خواست. شب دکتر ولایتی پیشنهاد کرد که جواب نخست وزیر عراق را بدهد. او گفته است ایران، عراق را تشویق می‌کرده که در کویت بماند.

سه‌شنبه ۲۷ اسفند | ۱۲ رمضان ۱۴۱۲ ۱۷ مارس ۱۹۹۲

سحر بیدار نشدیم و بدون سحری روزه گرفتیم. عصر کمی ضعف داشتم. [آقایان زیدان البرعمی و پی‌ریدا اپیراد]، سفیران جدید عمان و تایلند، برای تقدیم استوارنامه آمدند.

آقایان [عبدالرضا] هاشم‌زایی و [احمد]رمضانی آمدند. آقای رمضانی چند سالی است که با شوروی تجارت آزاد داشته و تجربه غنی و سود فراوانی بدست آورده و اکنون جای پای محکمی در آنجا دارد. او دوستان زیادی از دانشمندان را شناسایی

کرده و به مراکز مربوط علمی و تحقیقی کشور معرفی می‌کند. به خاطر خامی و ناآشنایی روس‌ها، تجارت و مبادلات، سودبخش و مطمئن است.

[آقای ابوالقاسم دلفی]، سفیر جدیدمان در شیلی آمد و برای کار خود نظر خواست. گفتم در صنایع مس و نفت همکاری زیادی می‌توانیم داشته باشیم. [آقای اکبر ترکان]، وزیر دفاع آمد. گزارش صنایع دفاعی و وضع بودجه و اعتبارات را داد؛ راضی است. گفت گروهی برای بررسی محموله کشتی کُره‌ای که در بندرعباس خالی شده است، اعزام شده‌اند و ابهاماتی به وجود آمده است.

دکتر [حسن]حبیبی آمد. در مورد سیاست شورای نگهبان با نامزدهای انتخابات و احتمال حذف بعضی‌ها و تهیه خانه‌های سازمانی برای اعضای هیات دولت و محل سفارت برای دولت‌های جدید شمالی صحبت شد.

عصر آقای [محسن]رفیق‌دوست، [رییس بنیاد مستضعفان] آمد. گزارش واردات مرغ برای پایین آوردن قیمت‌ها و صنایع و کشتیرانی و تجارت خارجی بنیاد را داد و برای اعتبار بانکی و... کمک خواست.

آقای تیمسار [منصور] ستاری آمد. گزارش برنامه‌های آتی و اوضاع نیرو و برنامه تدارک سلاح‌های جدید شوروی از جمله سیستم دفاع ضدموشکی و شروع کارهای فنی آن و فکر ساخت رادارهای پیشرفته را داد.

آقای [مصطفی] پورمحمدی از وزارت اطلاعات آمد. عازم سفر به سوریه است. دربارهٔ مذاکرات که عمدتاً مربوط به آینده عراق است، راهنمایی خواست. افطار، کارکنان دفتر مهمانم بودند. تا ساعت هشت شب، در دفترم پیام نوروزی را آماده کردم.

چهارشنبه ۲۸ اسفند | ۱۳ رمضان ۱۴۱۲ ۱۸ مارس ۱۹۹۲

ساعت هفت و نیم صبح به دفترم رسیدم. در راه باران می‌بارید. تا ساعت نُه صبح کار کردم. از صداوسیما آمدند و پیام نوروزی ضبط شد.

آقای محمدعلی انصاری، [قائم مقام دفتر تنظیم و نشر آثار امام خمینی] آمد و

برای تکمیل مرقد امام کمک خواست. گفت بودجه کافی نیست. برای حل مشکل اختلافات روحانیت و روحانیون کمک خواست. همچنین از اینکه برادرش مجید [انصاری]، در زرند از طرف رقیبش به ضدیت با دولت متهم شده است، ناراحت بود.

گفتم من از اول با جدا شدن مجمع روحانیون مخالف بودم و همان موقع گفتم که روحانیون انشعابی باید می‌پذیرفتند و اکنون هم باید کاری کرد که یکی بشوند، اما پیش از انتخابات بعید است موفق بشویم؛ ولی او به نوعی توافق، برای دادن لیست که از هر طرف، چند نفر در آن باشند، اصرار داشت. گفتم پیگیری می‌کنم. مجمع روحانیون فکر می‌کنند چنین چیزی به نفع‌شان است و جامعه روحانیت غیر آن را معتقد است.

شورای عالی اداری جلسه داشت. تأسیس مجتمع‌های اداری در شهرهای بزرگ که مراجعان در یک نقطه بتوانند کارشان را انجام دهند، در دستور بود. گویا نمونه چنین مراکزی، در کشورهای پیشرفته به‌نام «سیتی‌هال» وجود دارد. کلیات آن تصویب شد و بحث در مورد جزییات به جلسه بعد موکول گردید.

عصر هیات دولت جلسه داشت. عیدی وزیران را دادیم و در مورد صدور احکام کارکنان براساس قانون نظام پرداخت هماهنگ تصمیم گرفتیم. افطار وزرا، معاونان، مشاوران و اعضای خانواده آنها مهمانم بودند. به فرزندان ذکور، من عیدی دادم و به اُناث عفت. بعد از شام، برای اعضای خانواده آنها صحبت کوتاهی نمودم.

بعد از مراسم، آقای [عبدالله] نوری، وزیر کشور آمد و از شدت اختلاف دو جناح روحانی اظهار نگرانی کرد و خواست که برای نزدیک کردن آنها کمک کنم؛ حرف‌ها، شبیه حرف‌های آقای انصاری و جواب من هم، شبیه آن جواب بود.

دکتر [حسن] روحانی، گزارش اظهارات آقای [جلال] طالبانی، [رهبر حزب میهنی کردستان عراق] و آقای [عزیز] جعفری [فرمانده قرارگاه غرب] سپاه را داد. کمک خواسته و برای جلوگیری از تحرکات ضدانقلاب ما در عراق اعلام آمادگی کرده و گفته که نظر آمریکایی‌ها، حذف صدام و ابقای بعث عراق است. دربارهٔ زمان اقدام، بین انگلیس و آمریکا اختلاف است؛ انگلیس به خاطر انتخابات خودش

عجله دارد.

پنج‌شنبه ۲۹ اسفند | ۱۴ رمضان ۱۴۱۲ ۱۹ مارس ۱۹۹۲

امروز در خانه بودم. برای ایام تعطیلی، کار زیادی به خانه آورده‌ام. بعد از نماز صبح تا ساعت هشت خوابیدم.

دکتر [حسن]روحانی، [دبیر شورای عالی امنیت ملی]و دکتر [علی اکبر] ولایتی، [وزیر امور خارجه]، تلفنی از تبلیغات شدید علیه ایران خبر دادند و چاره‌جویی کردند. بعد از اعلان سازمان جهاد اسلامی [فلسطین]، مبنی بر به‌عهده گرفتن مسئولیت انفجار ساختمان اسراییل در آرژانتین، تبلیغات سوء زیاد شده و صحبت از انتقام است.[1]

از هیأت نظارت شورای نگهبان در مورد اختلاف با وزارت کشور، بر سر اعضای هیأت اجرایی تهران تماس گرفتند. تا عصر از دو طرف چند بار تماس گرفتند؛ راه تفاهم را ارایه کردم.

افطار محسن و بچه‌هایش آمدند. بعد از افطار با عفت به منزل بستگان رفتند. من تنها ماندم. با محسن دربارهٔ مسایل مس سرچشمه حرف زدیم. فاطی از باکو در آذربایجان شوروی، تلفنی تماس گرفت. با خانواده آقای [محمود] واعظی، با ماشین رفته‌اند.

در گزارش‌ها، ادعای پیشرفت میانجی گری ایران در مورد نزاع قره‌باغ مورد توجه است. همچنین رأی سفید پوستان، آفریقای جنوبی به لغو آپارتاید از حوادث مهم تاریخی امروز است.

---

۱ - سفارت ایران در بوئنوس آیرس، با صدور اطلاعیه ای، هرگونه ارتباط میان جمهوری اسلامی ایران و این حادثه را قویاً تکذیب کرد و از روی دادن این سوءقصد، که باعث کشته و زخمی شدن عده ای از افراد بی گناه شد، ابراز تاسف نمود.

جمعه ۳۰ اسفند | ۱۵ رمضان ۱۴۱۲ ۲۰ مارس ۱۹۹۲

در منزل بودم. گزارش‌ها را مطالعه می‌کردم. عفت و یاسر هم بودند. فاطی و بچه‌هایش در آذربایجان هستند. فائزه هم به کیش رفته است. بعد از نماز ظهر، برای تماشای مراسم سال تحویل، پای تلویزیون نشستم. محسن و اعظم و عماد و علی هم آمدند. به هر یک از بچه‌ها، هزار تومان عیدی دادم.

عصر هم به مطالعه و تماشای تلویزیون گذشت. قرار بود نهاجا[=نیروی هوایی ارتش] برنامه‌ای داشته باشد. اواخر وقت، دکتر روحانی اطلاع داد که به خاطر نرسیدن اطلاعات منتفی شده است.

افطار هم بچه‌ها آمدند. شب بعضی از بستگان آمدند. مجموعاً سرمان خلوت بود. با فرشته و مهدی، تلفنی صحبت کردم؛ از وضع‌شان در استرالیا راضی‌اند. رییس دپارتمان که او را شناخته است، پیشنهاد داده برای بازدید از کارخانجات مربوط به رشته‌اش، به کانادا یا آمریکا بروند. گفتم به شرط ناشناس ماندن بپذیرد. گفت تصمیم دارد با سرعت فوق‌لیسانس را بگیرد و به ایران برگردد. معتقد شده بهتر است هزینه‌های اعزام دانشجو به خارج، صرف تقویت دوره‌های عالی در داخل بشود. فرشته کلاس زبان می‌رود و مهدی هم هنوز در محاوره کلاس روان نیست.

والسلام

ضمایم

فهرست مطالب ضمایم

مرور اخبار و رویدادهای

سال ۱۳۷۰

منبع : کتاب اطلاعات ۸۰سال ، جلد چهارم ، انتشارات موسسه اطلاعات ، چاپ اول ۱۳۸۸.

۱۳۷۰/۱/۵

بیانیه دفتر مقام معظم رهبری در مورد هتک حرمت رژیم عراق به آیت‌الله العظمی خوئی

*تهران – خبرگزاری جمهوری اسلامی: در پی هتک حرمت رژیم عراق نسبت به علما و روحانیون این کشور بویژه حضرت آیت‌الله‌العظمی خوئی از سوی دفتر مقام معظم رهبری بیانیه‌ای در این زمینه صادر شد.

متن این بیانیه به شرح زیر است:

بسم الله الرحمن الرحیم

به اطلاع ملت شریف ایران می‌رساند، بدنبال حوادث خونین و فاجعه‌آمیز روزهای اخیر در عراق و گستاخی رژیم بعثی در اهانت به عتبات مقدسه و قتل نفوس و تخریب شهرها و روستاها، بوسیله بمباران و غیره، اخیرا خبر رسیده است که رژیم مزبور در اقدام گستاخانه دیگری حضرت آیت‌الله العظمی آقای حاج سیدابوالقاسم خوئی را که از مراجع معظم اسلام و استوانه پایدار حوزه علمیه نجف می‌باشد به زور از نجف به بغداد منتقل ساخته و به ایشان اهانت روا داشته است. همچنین اخیرا دستورات جنایت‌آمیزی نسبت به سوء قصد به جان علما و فضلای نجف از سوی رژیم عراق به مأمورین بعثی صادر گردیده است. این خبرها که نشان‌دهنده کمال سرکشی و بی‌شرمی عمال آن رژیم است، موجب نهایت آزردگی و نگرانی رهبر معظم انقلاب اسلامی حضرت آیت‌الله خامنه‌ای گردیده است. ایشان از مسئولین خواسته‌اند که تحقیقات لازم را نسبت به حوادث مزبور کرده و خبرهای دقیق و صحیح را کسب کنند. ضمنا این حوادث که همگی حاکی از عمق خصومت رژیم عراق نسبت به اسلام و مقدسات اسلامی و احساسات مسلمین است، موجب خشم و نفرت ملت مسلمان از رژیم عراق و سردمداران آن می‌باشد و نیز با توجه به کهولت سنی و بیماری حضرت آیت‌الله العظمی خوئی بدین وسیله نسبت به سلامتی جسمی معظم‌له به رژیم عراق هشدار می‌دهیم. خداوند شر دشمنان اسلام را به خودشان برگرداند و به ملت مسلمان عراق نصرت عطا فرماید.

اول فروردین ماه ۱۳۷۰ ـ دفتر مقام معظم رهبری

۱۳۷۰/۱/۷

بدنبال حملهٔ مردم مسلمان عراق

منافقین ساکن پایگاه «حلّه» عراق به اردن گریختند

تهران ـ خبرگزاری جمهوری اسلامی:

مقامات امور پناهندگان سازمان ملل از یافتن محل سکونتی برای جمعی از منافقین فراری در هر جای دنیا که باشد، عاجز مانده‌اند.

این گروه از تروریست‌ها که در پایگاهی در شهر «حله» در جنوب عراق سکونت داشته‌اند، پس از حملهٔ مردم مسلمان عراق به پایگاه آنها به اردن فرار کرده‌اند.

به گزارش رویتر از امان، «خاویر دوریمائین»، نمایندهٔ امور پناهندگان سازمان ملل گفت: ما سعی داریم یک کشور ثالث را برای اسکان این افراد پیدا کنیم، ولی به سختی می‌توان کشوری را که حاضر به پذیرش آنها باشد، پیدا کرد.

وی اضافه کرد: اردن با صراحت گفته است که حاضر به پذیرش دائمی این عده نیست و یافتن منزل جدید برای حدود هشتاد نفر در یک کشور بسیار دشوار است. رویتر می‌افزاید: این افراد دیگر به هیچوجه حاضر به بازگشت به عراق نیستند، زیرا می‌گویند مخالفان صدام آنان را تحت تعقیب قرار خواهند داد. به گفتهٔ این افراد، در جریان حمله نیروهای مخالف صدام به پایگاه آنها در شهر حله در جنوب بغداد، دو پلیس عراقی و سه تن از همراهان کشته شده‌اند.

۱۳۷۰/۱/۱۴

در یوم‌الله ۱۲ فروردین سالروز استقرار نظام جمهوری اسلامی ایران

فرمانده کل‌قوا مسئولان نیروی انتظامی کشور را منصوب فرمودند

تهران ـ خبرگزاری جمهوری اسلامی:

حضرت آیت‌الله خامنه‌ای رهبر معظم انقلاب اسلامی و فرمانده کل‌قوا پیش‌ازظهر دیروز (دوشنبه) در یوم‌الله ۱۲ فروردین سالروز استقرار نظام جمهوری اسلامی ایران و در دیدار حجت‌الاسلام نوری وزیر کشور و جمعی از مسئولین نیروی انتظامی کشور با ایشان طرح تشکیلات تصویب شده نیروی انتظامی جمهوری اسلامی ایران و لباس و درجات این نیرو را به وزیر کشور اعطا فرمودند. در این دیدار همچنین درجه سرتیپی به آقای رضا سیف‌اللهی اعطا شد و طی احکام جداگانه‌ای سرتیپ محمد سهرابی، سرتیپ رضا سیف‌اللهی و حجت‌الاسلام محمدعلی رحمانی از سوی فرمانده کل قوا به سمت فرمانده نیروی انتظامی، فرمانده حفاظت اطلاعات نیروی انتظامی و ریاست سازمان عقیدتی سیاسی نیروی انتظامی منصوب شدند.

این گزارش حاکیست در بخشی از نامه حجت‌الاسلام نوری وزیر کشور که قبلاً به محضر حضرت آیت‌الله خامنه‌ای رهبر معظم انقلاب اسلامی و فرمانده کل قوا تقدیم شده بود، آمده است:

اکنون که به خواست خداوند متعال و توجهات خاص حضرت ولی عصر (ارواحنا لتراب مقدمه الفداء) و الطاف و راهنمایی‌های رهبری معظم همراه با اعتماد عزت‌آفرین مقام فرماندهی کل قوا گامی مهم و ارزشمند در راستای یکپارچگی نیروی انتظامی برداشته شده و مراحل تصویب قانون تشکیل نیروی انتظامی و ارائه طرح تشکیلات نیروی انتظامی به محضر مقام معظم رهبری به انجام رسیده است، پروردگار متعال را به خاطر سیر موفق سازماندهی یکی از مهمترین ارکان مسلح جمهوری اسلامی ایران که پاسدار ارزشها و مدافع حقوق ملت و یاری‌بخش مظلومان و خصم مجرمان و تبهکاران می‌باشد سپاسگزارم.

حجت‌الاسلام نوری در بخش دیگری از نامه خود از تلاش‌های گسترده و زائدالوصف آقای مختار کلانتری فرماندهی کل کمیته‌های انقلاب اسلامی، تیمسار سرتیپ مرتضوی رئیس شهربانی کل کشور، حجج‌اسلام والمسلمین انواری، منتجب‌نیا و آشتیانی، آقای مهندس امیری‌زاده رئیس سابق حفاظت و اطلاعات، روحانیون، فرماندهان، مسئولین و رؤسای عقیدتی سیاسی نیروهای انتظامی و پرسنل این نیروها و سازمان‌ها که با تلاش شبانه‌روزی خود

در جهت برقراری نظم و امنیت کشور وظایف گسترده خود را به نحو مطلوب به انجام رسانده‌اند، قدردانی و تشکر کرده و در راستای اجرای ادغام کل نیروهای انتظامی و در آستانه ولادت حضرت امام حسن مجتبی(ع) و یوم‌الله ۱۲ فروردین روز جمهوری اسلامی سرتیپ محمد سهرابی و سرتیپ رضا سیف‌اللهی را به سمت فرمانده و رئیس حفاظت اطلاعات نیروی انتظامی جمهوری اسلامی ایران به محضر فرمانده معظم کل قوا پیشنهاد کرده است.

متن احکام حضرت آیت‌الله خامنه‌ای رهبر معظم انقلاب اسلامی به سرتیپ سهرابی، سرتیپ سیف‌اللهی و حجت‌الاسلام محمدعلی رحمانی که در دیدار پریروز (دوشنبه) از سوی معظم‌له به نامبردگان اعطا شد، به این شرح است:

بسمه تعالی

تیمسار سرتیپ رضا سیف‌اللهی

بنا به پیشنهاد وزیر محترم کشور و با عنایت به سوابق انقلابی و صلاحیتها و خدمات فداکارانه‌ی شما در مشاغل گوناگون نظامی و انتظامی، با اعطاء درجه سرتیپی شما را از سپاه پاسداران انقلاب اسلامی به نیروی انتظامی جمهوری اسلامی منتقل و به فرماندهی حفاظت اطلاعات آن نیرو منصوب می‌کنم. امید است حضور عنصر شایسته‌یی چون شما در این مسئولیت با حفظ هماهنگی با دفتر عمومی حفاظت اطلاعات فرماندهی کل قوا، کارآیی و سرعت و صحت عمل این نیرو را مضاعف سازد.

والسلام علیکم - پانزدهم ماه رمضان ۱۴۱۱ برابر با دوازدهم فروردین ماه ۱۳۷۰

سیدعلی خامنه‌ای

بسمه تعالی

تیمسار سرتیپ سهرابی

نظر به پیشنهاد وزیر محترم کشور و به لحاظ صلاحیتها و تعهد و لیاقتی که در طول خدمات گذشته از شما به ظهور رسیده است شما را به فرماندهی نیروی انتظامی جمهوری اسلامی منصوب می‌کنم. این نیروی جوان که مجمع و محصول همه تجربه‌ها و کارآیی‌های عنصر انتظامی در جمهوری اسلامی است، باید در بالاترین سطح تعهد و توانایی سازماندهی و اداره شود و در آن اشخاص انقلابی و متعهد و کارآمد و دلسوز با رعایت همه شئون یک مجموعه نظامی کار انتظامی را به برترین کیفیت برسانند و این نیرو امنیت و نظم و آسایش را همراه با اخلاق و ادب اسلامی در سراسر کشور برقرار کند. لازم می‌دانم از فرماندهان قبلی کمیته انقلاب اسلامی و شهربانی جمهوری اسلامی که زحمات ارزشمند آنان صدقات جاریه و فراهم‌کننده زمینه کار این نیروی تازه نفس است و نیز از همه کسانی که در اجرای وظیفه قانونی تشکیل نیروی انتظامی جمهوری اسلامی تلاش کرده و مؤثری را مبذول نمودند، صمیمانه تشکر کنم.

خداوند به همه توفیق عنایت فرماید. پانزدهم ماه رمضان ۱۴۱۱ برابر با دوازدهم فروردین ماه ۱۳۷۰

سیدعلی خامنه‌ای

بسمه تعالی

جناب حجت‌الاسلام آقای حاج‌شیخ محمدعلی رحمانی

با اطلاع از شایستگی و سوابق علمی و عملی جنابعالی و خدمات ماجوری که در طول سالیان گذشته به انجام رسانیده‌اید و با توجه به نیاز نیروی انتظامی جدیدالتأسیس جمهوری اسلامی، جنابعالی را به ریاست سازمان عقیدتی سیاسی آن نیرو منصوب می‌کنم.

هدایت دینی و توجیه سیاسی مسئولان و کارکنان آن نیرو سهم وافری در حسن عمل و رفتار شایسته آنان که در رابطه نزدیک با مردم می‌باشند، خواهد داشت و مایه حفظ پاکدامنی و صحت عمل آنان خواهد شد. لازم می‌دانم از حضرات علما اعلام و حجج اسلام، روسای سازمانهای عقیدتی سیاسی و نمایندگان اینجانب در ژاندارمری و شهربانی و کمیته انقلاب اسلامی تشکر کنم. امید است جنابعالی با حفظ هماهنگی با دفتر عقیدتی سیاسی فرماندهی کل قوا و با استفاده از اشخاص صالح و متقی و کارآمد، این مسئولیت سنگین را به بهترین وجه به انجام رسانید. والسلام علیکم پانزدهم ماه رمضان ۱۴۱۱ برابر با دوازدهم فروردین ماه ۱۳۷۰

سیدعلی خامنه‌ای

۱۳۷۰/۱/۱۷

وزیر کشور در مصاحبه‌ای با خبرنگاران اعلام کرد: تا صبح امروز

شمار آوارگان عراقی پناهنده به ایران از مرز ۳۵۰ هزار نفر گذشت

سرویس سیاسی: حجت‌الاسلام والمسلمین نوری وزیر کشور وضعیت داخلی عراق را بسیار نگران‌کننده توصیف و اعلام کرد: تا صبح امروز حدود ۳۵۰ هزار نفر از آوارگان عراقی به ایران پناهنده شده‌اند و تخمین زده می‌شود این رقم طی چند روز آینده به بیش از یک میلیون نفر برسد.

به گزارش خبرنگار ما حجت‌الاسلام والمسلمین نوری وزیر کشور صبح امروز در گفتگو با خبرنگاران ضمن اعلام مطالب فوق وضعیت آوارگان عراقی به جمهوری اسلامی ایران را تشریح کرد و گفت: از حدود یک ماه قبل بر اثر تهاجم وحشیانه نیروهای بعثی عراق به منطقه جنوب آن کشور ما آوارگان زیادی را در منطقه خوزستان داشتیم که تعداد آنها به چهل هزار نفر می‌رسید.

۱۳۷۰/۱/۱۹

حجت‌الاسلام والمسلمین حاج سید احمد خمینی بعنوان نماینده ولی فقیه و سرپرست حجاج ایرانی منصوب شد

تهران - خبرگزاری جمهوری اسلامی:

حضرت آیت‌الله خامنه‌ای رهبر معظم انقلاب اسلامی امروز طی حکمی حجت‌الاسلام والمسلمین حاج سیداحمد خمینی را به سمت نماینده خویش و سرپرست حجاج ایران منصوب فرمودند.

متن حکم رهبر معظم انقلاب اسلامی خطاب به حجت‌الاسلام والمسلمین حاج سیداحمد خمینی به این شرح است:

بسم‌الله الرحمن الرحیم

جناب حجت‌الاسلام والمسلمین آقای حاج سیداحمد خمینی دام بقائه.

خدای منان را شکرگذاریم که بار دیگر با عنایت خود، ملت شریف ایران را مشمول تفضلات خاص فرموده و موانع را از سر راه حج ابراهیمی و حضور در میعاد الهی و مردمی خانه مکرم خود برطرف نموده و دلهای مشتاق را با دعوت به وعده‌گاه ضیافت خود به اهتزاز آورد. اکنون به فضل الهی و توجهات ولی‌الله الاعظم (روحی فداه) ملت ایران در آستانه استیفای حق عظیمی است که سه سال به ناروا از او بازداشته شده بود. باید شک نکرد که روح مطهر امام آزادگان و قائد درست اندیشان، آن پایه گزار حج ابراهیمی و ولایت و برائت محمدی صلی‌الله علیه و آله از توفیق گرامیبار ملت ایران و تلاش و مجاهدتی که به این عزت منتهی شد، شاد و راضی است.

اینجانب با تأسی به آن بزرگوار که جنابعالی را با اعتمادی کم‌نظیر از همگنان ممتاز ساخته بود، با اطمینان و اعتماد کامل به دانش و بصیرت و هوشمندی همراه با امانت و صداقت و کارائی که از آن برخوردار می‌باشید، شما را به سمت نماینده خویش و سرپرست حجاج محترم ایران منصوب می‌کنم. این واجب بزرگ که ذکر خدا و انابه و استغفار در آن با برائت و بیزاری از مشرکین و نمایش عظمت و وحدت مسلمین توأم و همراه است، امسال در شرایطی انجام می‌گیرد که مع‌الأسف بخشی از سرزمین‌های اسلامی عربستان و عراق به حضور و

حجت‌الاسلام والمسلمین حاج سید احمد خمینی بعنوان نماینده ولی فقیه و سرپرست حجاج ایرانی منصوب شد

تصرف ایادی شرک و کفر و استکبار آلوده شده و با سوءتدبیر و خیانت بعضی از حکام ممالک اسلامی، اختلافات تازه و برادرکشی‌های بی‌سابقه‌ای در میان مسلمین پدید آمده است. این چیزی است که قلب هر مسلمان غیور و معتقد به عزت اسلام و وحدت مسلمین را جریحه‌دار می‌سازد و حج باید بر دلهای خسته و مجروح مسلمین مرهم نهاده، راه رشد و صلاح را که همانا اتحاد و همبستگی ملتهای مسلمان و عزم راسخ آنان برمقابله و مبارزه با اردوگاه استکبار و جهانخواران و غارتگران ثروتهای مادی و معنوی مسلمین است به آنان نشان دهد. حضور جنابعالی که یادگار عزیز و گرانقدر امام المجاهدین و خود از شخصیتهای برجسته انقلاب اسلامی و دارای مواضع راسخ و روشن در مقابله با توطئه‌ها و ترفندهای استکباری می‌باشید به حجاج کشورهای اسلامی این امکان را خواهد بخشید که سیاست الهی و به حق جمهوری اسلامی را بی‌واسطه از زبان یکی از برگزیدگان این نظام بشنوند و از رهنمود جمهوری اسلامی در حوادث پیچیده دنیای کنونی و منطقه اسلامی مطلع شوند.

لازم است جنابعالی کلیه دستورات حضرت امام خمینی رضوان‌الله علیه را در احکام صادره به نمایندگان محترم ایشان در حج سال‌های گذشته در مد نظر داشته و با دقت و تمام امکان به آن عمل نمائید و بالخصوص مسلمین را به وحدت کلمه و دفاع از اسلام و مبارزه با ائمه کفر و سردمداران ظلم و فساد جهانی و متجاوزین به حقوق کشورها و ملتهای ضعیف و دست‌نشاندگان آنان توصیه کنید و از وقایع ظالمانه و خونینی که در فلسطین و عراق و لبنان می‌گذرد آنان را آگاه سازید.

همچنین ضروری است که در هر فرصتی همه حجاج و بالخصوص حجاج عزیز ایران را به ذکر و خشوع و تضرع و تقویت علقه‌های معنوی و رابطه با حضرت باری تعالی و تقدس متذکر فرمائید.

اکنون در آستانه فصل مبارک حج، یاد شهیدان مظلوم و کبوتران خونین‌بال حریم امن الهی که داغ آنان از دل زدوده نشده و نخواهد شد، دل را می‌گدازد و اشک بر دیده جاری می‌سازد. امید است که حج ناتمام آن مظلومان به لطف خدای عزیز و قدیر به کمال و تمام حج همه مسلمین بینجامد، و خون به ناحق ریخته آنان تقاص همه خونهای ناحق ریخته جهان اسلام را در پی داشته باشد.

لازم می‌دانم از جناب حجت‌الاسلام والمسلمین آقای کروبی رئیس محترم مجلس شورای اسلامی که باتوجه به مسئولیت سنگین خود در کشور امکان ادای این مسئولیت را نداشتند، به خاطر زحمات بیدریغ در حج سالهای گذشته تشکر کنم و توفیق جنابعالی و کسانی را که در این امر خطیر همکار و دستیار شما خواهند بود از خداوند مسئلت نمایم.

والسلام علیکم و رحمةالله
بیستم ماه رمضان ۱۴۱۱ برابر با
هفدهم فروردین ماه ۱۳۷۰
علی حسینی خامنه‌ای

۱۳۷۰/۲/۲

در یک گفتگوی ۲/۵ ساعته در زمینه‌های اقتصادی، اجتماعی ـ فرهنگی و سیاسی انجام شد:

پاسخ رئیس جمهور به ۳۵ سؤال «اطلاعات»

*اشاره:

اعضای خانواده «اطلاعات» در روزهای پایانی ماه مبارک رمضان و فروردین ماه سال ۱۳۷۰ باحضور در دفتر ریاست جمهوری، تقارن دو بهار را در آغاز سال نو به رئیس جمهوری کشورمان تبریک و تهنیت گفتند.

از مدتی پیش انتظار می‌رفت که رئیس جمهور در پاسخ درخواست «اطلاعات»، با این روزنامه به گفتگو بنشیند. تعیین وقت مصاحبه در آغاز سال جدید به فال نیک گرفته شد و گفتگوی دو ساعت و نیمه‌ی روزنامه اطلاعات باحضرت حجت‌الاسلام والمسلمین هاشمی رفسنجانی مثل همیشه در فضایی فراهم آمده از صراحت و صمیمیت انجام گرفت.

شاید برخی ندانند که رئیس جمهوری ایران، چه اکنون درحوزه ایفای مسئولیت سنگین ریاست جمهوری و چه پیش از آن در حوزه ریاست مجلس شورای اسلامی، در هرحال از فعال‌ترین و پرکارترین مسئولان و مدیران این نظام مردمی و انقلابی بوده و هست. واقعاً بیدریغ و خستگی‌ناپذیر همواره در تلاش و کوشش است.

این، خصیصه‌ای است بارز که در نگاه نخستین نیز توجه دوست و دشمن را جلب می‌کند. رئیس جمهوری به خوبی می‌داند که در چه موقعیت حساس، خطیر، تعیین‌کننده و سرنوشت‌سازی مسئولیت اداره امور را با رای مردم در اختیار گرفته است. به تعبیر یکی از عزیزترین بزرگان و بزرگواران انقلاب اسلامی؛ واقعیت این است که اکنون این کشور – در دوران پس از جنگ تحمیلی – به کشتی طوفان‌زده‌ای می‌ماند که برفراز امواج متلاطم در حرکت است و رئیس جمهوری، سُکّان این کشتی را در دست گرفته است. جز توکل به خدا و پس از آن جز عنایت و هدایتی که از جانب مقام ولایت امر و رهبری معظم انقلاب اسلامی متوجه او است و جز حمایت و همراهی بی‌شائبه‌ی مردم شریف و عظیم‌الشان ایران، سرمایه و پشتوانه‌ای ندارد. خطر بر سر راه انقلاب در هر سوی کمین کرده است و امید و آرزو نیز از هر طرف نمایان است. و مردم درست به همین دلیل است که در کنار مجریان و متصدیان امور، هم نگرانند و پرسشگر و توبیخ کننده، هم مشتاق و مؤید و مشوق و حمایت‌کننده.

... در دفتر کار رئیس جمهور به گفتگو می‌نشینیم. سؤال فراوان است. گفتگو دو ساعت و نیم به طول می‌انجامد. برای طرح و شرح سؤالات و پاسخ‌هایی بیش از این، فرصتی بیشتر از آنچه بود، نبود. با این وجود رئیس جمهور دو سه سؤال را نیز کتباً پاسخ داد... اینک اشاره را رها کرده، بشارت می‌دهیم به مصاحبه و مصاحبتی که در آغاز سال نو با رئیس جمهوری کشورمان داشته‌ایم و به شکر و شکوه‌ای که گاه و بیگاه در اثنای این مصاحبه انجام گرفته است.

۱۳۷۰/۲/۷

حجت‌الاسلام والمسلمین محمدی ری‌شهری به سمت سرپرست حجاج ایرانی منصوب شد

[illegible] جمهوری اسلامی

[illegible] رهبر معظم انقلاب اسلامی طی حکمی حجت‌الاسلام والمسلمین شیخ محمد محمدی ری‌شهری را به سمت نماینده خود و سرپرست حجاج ایرانی منصوب کردند.

متن حکم [illegible] به این شرح است:

بسم الله الرحمن الرحیم

جناب حجت‌الاسلام والمسلمین آقای حاج شیخ محمد محمدی ری‌شهری دام عزه

[illegible]

و شعائر حج، دلهای خود را در زلال ذکر خدا تزکیه و تطهیر کرده، در کنار آن با مشاهده‌ی شکوه جماعت مسلمین که از اقطار میهن بزرگ اسلامی به طواف کعبه آمده‌اند، فکر و ذهن خود را به عظمت اسلام و مسلمین متوجه سازند و قدرتی را که خداوند در ید واحده‌ی امت اسلامی به ودیعه نهاده به چشم ببینند. غفلت مسلمانان از این نیروی لایزال همواره موجب آن شده است که دشمنان اسلام و غارتگران ثروتهای مسلمین بتوانند حیله‌گرانه برسرنوشت ملت‌های اسلامی تسلط یابند و در این مقطع زمان که دست پلید اردوگاه کفر و استکبار و در رأس آن رژیم جبار و عنود امریکا در سرزمین‌های اسلامی با همین وسیله به هر تصرف دلخواه خود دست زده در جان و مال مسلمین دست تطاول گشوده است، در حج باید تا سر حد توان و امکان، پیوند برادری با مسلمین دیگر کشورها استحکام یابد و ضمن استفسار از مسائل و حوادث آنان، حقایق مسلم سیاسی که امروز در فضای جمهوری اسلامی بر اکثر یا همه‌ی مردم آشکار است به آنان انتقال یابد و آیه‌ی کریمه‌ی «لیشهدوا منافع لهم» تحقق پذیرد.

مسلمین به اتحاد کلمه ترغیب و از کید دشمنان برحذر داشته شوند و تجارب ملت انقلابی و فداکار ما برای آنان تشریح گردد.

لازم است همه‌ی دستورهای حضرت امام خمینی قدس‌الله نفسه‌الزکیه را به نمایندگانشان در احکام صادره‌ی سرپرستی در سالهای گذشته در مدنظر داشته و دقیقاً آنها را به اجرا در آورید و مسئولان حج اعم از مدیران دولتی و روحانیون محترم و رؤسای کاروانها و همه‌ی حجاج محترم لازم است که از راهنمائیها و دستورات جنابعالی پیروی کنند.

با دعا برای تعالی درجات روح مطهر امام عزیزمان و ارواح طیبه‌ی شهدای مظلوم حج و دیگر شهیدان راه حق، شما را به خدا می‌سپارم و توفیق شما و دیگر حجاج محترم را از خداوند مسئلت می‌کنم.

والسلام علیکم و رحمةالله
یازدهم شوال ۱۴۱۱
برابر با ششم اردیبهشت ماه ۱۳۷۰
علی حسینی خامنه‌ای

۱۳۷۰/۲/۱۴

اولین دور مذاکرات وزرای خارجه ایران و فرانسه در تهران انجام شد

*سرویس سیاسی: آقای رولان دوما وزیر خارجه فرانسه و هیات همراه که دیروز وارد تهران شد، اولین دور مذاکرات خود را با دکتر ولایتی وزیر امور خارجه کشورمان آغاز کرد. در این دیدار که سفرای دو کشور، معاون اروپا و آمریکای وزارت خارجه کشورمان و نیز دبیرکل وزارت خارجه فرانسه نیز حضور داشتند، روابط دوجانبه، اوضاع منطقه‌ای و بین‌المللی و دیگر مسائل مورد علاقه دو طرف مورد بحث و تبادل نظر قرار گرفت.

۱۳۷۰/۲/۱۱

دکتر صدیقی وزیر کشور کابینه دکتر مصدق درگذشت

*سرویس سیاسی: دکتر غلامحسین صدیقی استاد دانشگاه، جامعه‌شناس صاحب‌نظر و وزیر کشور و وزیر پست و تلگراف کابینه دکتر محمد مصدق درگذشت.

بنابر این گزارش، دکتر صدیقی یکی از فعالان سیاسی سالهای دور و از مبارزان نهضت ملی شدن نفت، استاد دانشگاه، جامعه‌شناس، نویسنده و محقق ایرانی دیروز پس از تحمل یک دوره بیماری جان به جان آفرین تسلیم کرد.

وی در طول سالهای عمر خود چندین بار به عنوان نماینده ایران در کنفرانس‌های بین‌المللی علم و تربیت و یونسکو انتخاب شد. وی که در سال ۵۷ [illegible] مبارزه مردم برای پیروزی انقلاب اسلامی پیشنهاد [illegible] وزیری شاه مخلوع را رد کرد [illegible]

[illegible] است.

گفتنی است که وی در سال ۱۳۳۰ در کابینه دکتر مصدق به عنوان وزیر پست و تلگراف [illegible] در سال ۱۳۳۲ وزیر کشور این کابینه بود. وی [illegible] ۱۴ ماه در زندان لشکر ۲ زرهی تحت نظر بود.

مراسم تشییع جنازه [illegible] صبح امروز در تهران انجام شد.

۱۳۷۰/۲/۱۴

طی گفتگویی با خبرنگاران در فرودگاه مهرآباد:

رئیس جمهوری نتایج سفر به کشورهای سوریه و ترکیه را تشریح کرد

حجت‌الاسلام والمسلمین هاشمی رفسنجانی رئیس جمهوری پنجشنبه شب از سفر شش روزه به سوریه و ترکیه به کشور بازگشت و در فرودگاه مهرآباد تهران مورد استقبال [illegible] جمهوری، جمعی از وزرا و نمایندگان مجلس و قوه قضائیه و مسئولان کشوری و لشکری قرار گرفت.

به گزارش خبرنگار ما، رئیس جمهوری در فرودگاه مهرآباد ابتدا از گارد احترام سان دید و سپس در جمع خبرنگاران نتایج سفرش به سوریه و ترکیه را تشریح کرد.

۱۳۷۰/۲/۱۶

طی اجلاس شورای وزیران خارجه خود در کویت

شورای همکاری خلیج فارس بر لزوم مشارکت ایران در تأمین امنیت منطقه تأکید کرد

*کویت - خبرگزاری فرانسه: شورای همکاری خلیج فارس بعد از ظهر دیروز در سطح شورای وزیران، در شهر کویت تشکیل جلسه فوق‌العاده داد که به بررسی مسئله طرحهای امنیتی در منطقه خلیج فارس، اختصاص داشت.

وزیران خارجه شش کشور عضو شورای همکاری خلیج فارس که برای اولین‌بار از زمان آزادی کویت در این کشور تشکیل جلسه داده بودند، اوضاع منطقه و طرح به‌کارگیری یک نیروی امنیتی در آن را مورد بررسی قرار دادند.

شیخ «سالم صباح‌السالم»، وزیر خارجه کویت، در این جلسه خواستار تجدید نظر در روابط کشورهای عضو شورا با سایر کشورهای عرب، پس از آزمون دشوار اشغال کویت از سوی عراق شد.

از جانب دیگر، به گزارش آسوشیتدپرس از کویت، «عبدالله بشاره»، دبیرکل شورای همکاری خلیج فارس، دیروز گفت: شش کشور عضو این شورا سرگرم برقراری تماسهای فشرده با ایران در جهت دخالت دادن این کشور در امنیت منطقه‌ای در خلیج فارس می‌باشند.

بشاره گفت: وزیران خارجه کشورهای عضو شورا، در اجلاس جاری خود در کویت، ساختار امنیتی جدید منطقه را پس از پایان جنگ خلیج فارس مورد بررسی قرار داده، ولی هنوز یک موضوع اساسی را که مربوط به اجازه دادن یا ندادن به نیروهای ارتش آمریکا و هم‌پیمانان غربی آن برای ادامه حضور در منطقه می‌باشد، مورد بررسی قرار نداده‌اند.

وی در عین حال تأکید کرد: در اجلاس روز یکشنبه هیچگونه توافق مشخصی حاصل نشد و تنها چارچوب و رئوس مسائل مطروحه مورد توافق قرار گرفت.

«مبارک علی الخاطر»، وزیر خارجه قطر نیز ضمن تاکیدبر ادامه مذاکرات بین کشورهای عضو شورا و ایران گفت: ایران یک کشور همسایه و دوست ماست و باید در ساختار امنیتی منطقه، نقش داشته باشد.

الخاطر که ریاست اجلاس را برعهده دارد، گفت: ما به زودی طرحی را در این رابطه اعلام خواهیم کرد. وی به هنگام سخنرانی در مراسم افتتاحیه اجلاس گفته بود، پندی که ما از تجاوز عراق به کویت گرفتیم، پی بردن به کاستیها در توانائیهای دفاعی ما بود. در این حال، شیخ «سالم الصباح»، وزیر خارجه کویت، در گفتگوهای دیروز (یکشنبه) اعلام کرد که کشور وی، با هرگونه طرح که دربرگیرندهٔ ثبات و امنیت برای کویت باشد، موافقت خواهد کرد اما به نظر می‌رسد، عربستان سعودی با استقرار نیروهای زمینی متحدین در منطقه خلیج فارس مخالف است. شورای همکاری خلیج‌فارس همچنین، شب گذشته خواستار تداوم تحریم اقتصادی عراق شد و از این کشور خواست، برطبق قطعنامه‌های سازمان ملل نسبت به پرداخت غرامت به کویت، متعهد شود.

شورا در بیانیه‌ای که در پایان این نشست فوق‌العاده منتشر کرد، یک بار دیگر برلزوم حفظ مجازاتهای اقتصادی علیه عراق تا زمان آزادی تمامی کویتی‌های دربند و اجرای قطعنامه‌های مربوط به پرداخت غرامت جنگ، تاکید کرد.

شورا همچنین از عراق خواست تا بدون قید و شرط از نگاهداری سلاحهای هسته‌ای صرف‌نظر کرده و سلاحهای شیمیایی و میکروبی خود را براساس قطعنامه ۶۸۷ شورای امنیت منهدم سازد.

۱۳۷۰/۲/۱۹

رهبر انقلاب دکتر حبیبی و دکتر روحانی را به عضویت مجمع تشخیص مصلحت نظام منصوب فرمودند

تهران - خبرگزاری جمهوری اسلامی:

حضرت آیت‌الله خامنه‌ای رهبر معظم انقلاب اسلامی دیروز (چهارشنبه) طی حکمی آقایان دکتر حسن حبیبی وحجت‌الاسلام دکتر حسن روحانی را به عضویت در مجمع تشخیص مصلحت نظام منصوب فرمودند.

متن حکم مقام معظم رهبری به این شرح است:

بسمه تعالی

جناب آقای دکتر حسن حبیبی معاون اول رئیس جمهوری

و جناب حجت‌الاسلام آقای دکتر حسن روحانی،

باتوجه به تجارب ممتد و معرفت عمیق شما آقایان محترم در مسائل کشور و آزمایش موفقی که مشارکت فعال شما در اداره بخش‌هایی از دستگاه اجرایی ارائه کرده است، آقایان را به عضویت در مجمع تشخیص مصلحت تا پایان دوره کنونی منصوب می‌کنم.

انتظار می‌رود که با همکاری سایر اعضای محترم و کارآمد آن مجمع، سهم موثری در اقدام به وظایف خطیری که آن مجمع عالی برعهده دارد، ایفا فرمایید توفیق همه آقایان را از خداوند متعال مسئلت می‌نمایم.

سیدعلی خامنه‌ای ۱۳۷۰/۲/۱۸

۱۳۷۰/۲/۲۲

در دیدار با فرماندهان یگان‌های نیروی زمینی سپاه پاسداران عنوان شد

رهبر انقلاب: برای مقابله با استحاله معنوی باید آماده باشیم و اجازه ندهیم که انقلابمان را از درون تهی کنند

تهران - خبرگزاری جمهوری اسلامی:

حضرت آیت‌الله خامنه‌ای رهبر معظم انقلاب اسلامی و فرمانده کل قوا صبح دیروز در دیدار فرماندهان یگان‌های نیروی زمینی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی با ایشان، بر ضرورت جدی گرفتن آموزش مستمر و دقیق در داخل سپاه به عنوان یک حرکت علمی، نظامی تاکید کردند و دستور دادند که یگان‌های زمینی سپاه از طریق انجام مانورهای عملیاتی گوناگون، در کیفیت بالا نگه داشته شوند.

در این دیدار که فرمانده کل سپاه، نماینده ولی فقیه و مسئولین دفاتر این نمایندگی در یگان‌های نیروی زمینی سپاه پاسداران حضور داشتند، فرمانده کل قوا به اهمیت حضور فعال و مستمر فرماندهان دررواحدهای تحت امر

خود اشاره کردند و اجرای کامل و دقیق آئین‌نامه انضباطی در سپاه پاسداران را خاطرنشان ساختند.
رهبر انقلاب اسلامی فداکاری ناشی از تدین انقلابی راه راز استمرار پیروزی ملت مسلمان ایران در صحنه‌های مختلف دانستند و فرمودند: تدین همراه با روحیه انقلابی به معنای تفکر قرآنی و دین نابی است که فداکاری، ایثار، ابتکار، اتکاء به خود و اعتماد مطلق به خداوند در آن بارز است و همین امر تاکنون موجب غلبه رزمندگان ما بر انبوه دشمنانمان شده است.
مقام معظم رهبری، اسلام واقعی و تسلیم محض در برابر اراده خداوند را موجب عزت یک جامعه با ایمان توصیف کردند و افزودند: ما باید به آنجا برسیم که دنیا در رابطه با جامعه ما رو به صلاح و آبادی برود. راه ما طولانی و دشوار است و همه باید از طریق تربیت، تهذیب و تزکیه، نورانیت الهی را در خود بوجود بیاوریم. ما اگر این انقلاب و بنای آن را اسلامی نگه داریم، دشمنی ابرقدرت‌ها و تصمیم آنها بر قلع و قمع این بنا هیچگاه کم نخواهد شد و آمریکا و دنیاطلب‌ها و طاغوت‌ها با جمهوری اسلامی ایران هرگز آشتی نخواهند کرد. فرمانده کل قوا در ادامه سخنانشان بر لزوم آمادگی برای مقابله با ترفندهای گوناگون دشمنان اسلام تاکید کردند و فرمودند: کانون معنویت الهی در ایران نفی همه ظلم‌ها، تعدیها و پلیدیها در دنیا را اصلا داده است. لذا قدرتهای جهانی مصمم هستند تا آن را بطور فیزیکی محو کنند و اگر در این کار موفق نشدند آنرا از لحاظ کیفیت تغییر دهند. در چنین شرایطی وظیفه ما این است که از یک سو برای مقابله با استحاله معنوی آماده باشیم و اجازه ندهیم که انقلابمان را از درون میان تهی کنند و از سوی دیگر نیروهایمان را کارآمد فعال، قدرتمند و آماده نگه داریم.
حضرت آیت‌الله خامنه‌ای در پایان سخنانشان ضرورت همکاری در انجام وظایف را به فرماندهان سپاه پاسداران یادآور شدند و تصریح فرمودند که آموزش، تمرین، برخوردار شدن از تجهیزات پیشرفته رزمی همراه با رشد و تعالی روحی و معنوی برای نیروهای نظامی در ارتش و سپاه یک تکلیف است.
همین گزارش حاکیست: پیش از رهنمودهای رهبر معظم انقلاب اسلامی سرتیپ پاسدار ایزدی فرمانده نیروی زمینی سپاه پاسداران گزارشی از اقدامات انجام شده در زمینه سازماندهی جدید این نیرو را به استحضار فرمانده کل قوا رساند.

۱۳۷۰/۲/۲۲

عمل جراحی مقام معظم رهبری با موفقیت انجام شد

● حضرت آیت‌الله خامنه‌ای شب گذشته تحت عمل جراحی کیسه صفرا قرار گرفتند و بگفته پزشکان معالج، حال عمومی معظم‌له رضایت‌بخش می‌باشد.
حضرت آیت‌الله خامنه‌ای مقام معظم رهبری شب گذشته تحت عمل جراحی کیسه صفرا قرار گرفتند و بگفته تیم پزشکی معالج، حال معظم‌له پس از عمل جراحی کاملا رضایت‌بخش می‌باشد.
مقام معظم رهبری دیروز قبل از انجام عمل جراحی، در یک گفتگوی رادیو تلویزیونی به بیان سابقه عارض شدن نارسایی در کیسه صفرا پرداختند و مطالبی را به این شرح ایراد کردند: من یک دل درد قدیمی داشتم که از سال ۱۳۵۳ بصورت درد شدید، ظاهر می‌شد. هنگامی که به پزشک مراجعه می‌کردم علت آن را گاهی وجود زخم در اثنی عشر و گاهی زخم معده عنوان می‌کردند. اولین باری که مرا بخاطر بیماری نزد دکتر بردند، در زندان بسر می‌بردم و این بیماری با من همراه بود و من هم رعایت این زخم دستگاه گوارشی را می‌کردم تا اینکه آخر ماه مبارک رمضان گذشته چند بار بطور پی‌درپی دردهای شدیدی عارض شد که آخرین بار آن در روز آخر ماه رمضان بود و این درد در شب عید فطر شدت زیادی داشت بطوری که پزشکان با مسکن‌های قوی، درد را آرام می‌کردند. هنگامی که معاینات دقیقی بعمل آوردند، معلوم شد که این دردها به سنگ کیسه صفرا مربوط می‌شود. اما در عین حال این مساله، تشخیص‌های قبلی پزشکان مبنی بر وجود آفاتی در دستگاه گوارش را نفی نمی‌کند. اما آنچه که در اواخر ماه رمضان مرا در فشار زیادی قرارداد و من نمی‌توانستم در نماز عید فطر حضور پیدا کنم و آقای هاشمی رفسنجانی اعلام کردند، همین مساله کیسه صفرا است. دکترها گفتند برای درمان این درد شدید که ضعف و بی‌حالی زیادی را با خود به همراه می‌آورد، چاره‌ای جز انجام عمل جراحی نیست و باید عمل شود. من می‌خواستم زودتر عمل کنم اما منتظر بودم تا جناب آقای هاشمی رفسنجانی سفرشان را به خارج انجام دهند و اکنون بنا شده است که این عمل در ساعات آینده انجام شود و به من گفته‌اند که شاید دو روزی را در بیمارستان باشم.
حال عمومی حضرت آیت‌الله خامنه‌ای پس از عمل جراحی کاملا رضایتبخش اعلام شد.

در پی بستری شدن حضرت آیت‌الله خامنه‌ای مقام معظم رهبری به منظور عمل جراحی کیسه صفرا شب گذشته اطلاعیه‌ای توسط تیم پزشکی معالج معظم‌له به این شرح صادر شد:

بسم‌الله الرحمن الرحیم

با سپاس به درگاه حضرت باری تعالی و توجهات حضرت ولی عصر ارواحناله الفداء و دعای خیر امت حزب‌الله، در نهایت خوشوقتی به اطلاع هموطنان عزیز می‌رساند که عمل جراحی حضرت آیت‌الله خامنه‌ای رهبری معظم انقلاب اسلامی مدظله با موافقیت کامل انجام شده و حال عمومی ایشان پس از عمل کاملا رضایت‌بخش است.
از امت حزب‌الله انتظار می‌رود از دعای خیر برای بهبود هرچه سریع‌تر معظم له کوتاهی نفرمایند.

تیم پزشکی معالج مقام معظم رهبری

۱۳۷۰/۲/۲۳

رئیس جمهوری دیروز در بیمارستان از رهبر انقلاب عیادت کرد

حجت‌الاسلام والمسلمین هاشمی رفسنجانی رئیس جمهوری عصر روز گذشته در بیمارستان از حضرت آیت‌الله خامنه‌ای رهبر معظم انقلاب اسلامی عیادت کرد.
دراین دیدار رئیس جمهوری ضمن اظهار خرسندی و خوشحالی از بهبودی و سلامت معظم‌له از درگاه خداوند متعال طول عمر با عزت و صحت را برای رهبر انقلاب مسئلت کرد.
براساس این گزارش، حجت‌الاسلام والمسلمین کروبی رئیس مجلس شورای اسلامی، حجت‌الاسلام والمسلمین حاج سیداحمد خمینی و دکتر حبیبی معاون اول رئیس جمهوری روز گذشته و امروز بطور جداگانه از حضرت آیت‌الله خامنه‌ای رهبر معظم انقلاب اسلامی عیادت کردند و بهبودی کامل معظم‌له را از خداوند متعال خواستار شدند.

۱۳۷۰/۲/۲۹

در جلسه علنی امروز

مجلس کلیات طرح محدودیت تبلیغات انتخاباتی را تصویب کرد

● مباحثات نمایندگان مخالف و موافق پیرامون طرح یک فوریتی «الحاق ماده واحده به قانون انتخابات»، در جلسه علنی امروز مجلس ادامه یافت و کلیات آن با اکثریت قاطع آرا به تصویب رسید.
گزارش خبرنگار پارلمانی اطلاعات، حاکی است: با تصویب این طرح، ضمن محدودسازی تبلیغات انتخاباتی هر گونه فعالیت تبلیغاتی کاندیداها از طریق وزارت کشور انجام خواهد شد.
در این راستا، استفاده از پوستر، عکس، جزوه، پارچه، رنگ، پلاکارد، تراکت، دیوار نویسی و... در جریان انتخابات نمایندگان مجلس خبرگان تعیین رهبری، مجلس شورای اسلامی، ریاست جمهوری و شوراهای اسلامی، توسط کاندیداها و هوادارانشان ممنوع خواهد بود.
بنابراین گزارش، در پی تصویب این طرح در شور اول، جزییات آن مورد بررسی قرار گرفت که گزارش آن در شماره آینده روزنامه اطلاعات به آگاهی خوانندگان گرامی می‌رسد.

۱۳۷۰/۳/۲۱

رؤسای جمهور ایران و اتریش بر گسترش روابط دوجانبه تأکید کردند

● سرویس سیاسی - رؤسای جمهوری ایران و اتریش پیش از ظهر دیروز، اولین دور مذاکرات خود را در محل دفتر ریاست جمهوری انجام دادند. آقای کورت والدهایم رئیس جمهوری اتریش همچنین بعدازظهر دیروز در محل اقامت خود بطور جداگانه با آقایان ولایتی و نوربخش وزرای خارجه و امور اقتصادی و دارایی کشورمان دیدار و گفتگو کرد.
آقای کورت والدهایم صبح امروز برای بازدید از اردوگاههای آوارگان عراقی، عازم منطقه غرب کشورمان شد.
به گزارش خبرنگار ما، در جریان مذاکرات رؤسای جمهوری ایران و اتریش که آقایان دکتر حبیبی معاون اول رئیس جمهوری، دکتر ولایتی وزیر امورخارجه، نعمت‌زاده وزیر صنایع، دکتر روحانی دبیر شورای عالی امنیت ملی و چند تن از مقامات کشورمان و نیز وزیرخارجه و چند تن از مقامات عالیرتبه اتریش شرکت داشتند، ابتداء آقای هاشمی رفسنجانی ضمن خوش‌آمدگویی به آقای «کورت والدهایم» اظهار داشت: برای ما حضور جناب‌عالی به عنوان رئیس جمهوری منتخب مردم و بخاطر سوابق شما در سازمان ملل مغتنم است. مخصوصاً از این جهت که شخصیت شما مورد بغض و کینه صهیونیستها و آمریکاست. تا جایی که ورود شما را به خاک آمریکا ممنوع اعلام کرده‌اند که این خود برای شما افتخاری است.
رئیس جمهوری افزود: به نظر ما علت این دشمنی‌ها، این است که شما در دوران تصدی دبیرکلی سازمان ملل حاضر نشدید به نفع صهیونیستها و علیه ملت مظلوم فلسطین اقدامی انجام دهید.

◁

رؤسای جمهور ایران و اتریش بر گسترش روابط دوجانبه تأکید کردند

آقای هاشمی رفسنجانی با اشاره به لزوم اینگونه تبادل‌نظرها در سطح عالی به منظور گسترش و تعمیق هرچه بیشتر روابط سیاسی، فرهنگی و اقتصادی به ویژه در دهه بازسازی، بر توسعه مبادلات تجاری و بازرگانی به منظور ایجاد تعادل اقتصادی بین دو کشور تأکید کرد و خواستار تحرک بیشتر این همکاریها شد.

آقای هاشمی رفسنجانی در ادامه سخنانش همکاری خوب اتریش را در دوران جنگ تحمیلی، نقطه مثبتی در حفظ و گسترش این همکاریها دانست و افزود: ما معتقدیم با توجه به وجود اشتراک نظر دو کشور در زمینه بسیاری از مسائل منطقه‌ای و بین‌المللی، این همکاریها می‌تواند در سطح منطقه و جهان دارای تأثیرات فراوانی باشد.

سپس رئیس جمهوری اتریش ضمن تشکر از استقبال گرمی که از وی و هیأت همراهش به عمل آمده، اظهار داشت: جناب رئیس جمهوری، من تحت تأثیر مودت، محبت و صراحت سخنان شما قرار گرفتم و معتقدم ملاقات ما در بهترین زمان ممکن انجام شده است، زیرا در جهان تغییرات فراوانی رخ داده و این ملاقات فرصت مناسبی است تا در زمینه مسائل دوستانه دوجانبه و مسائل مورد علاقه دو کشور، بحث و تبادل‌نظر شود.

آقای والدهایم همچنین آمادگی هرچه بیشتر دولت اتریش را برای بسط و گسترش همکاری سیاسی، اقتصادی و فرهنگی اعلام داشت و افزود: خوشبختانه به دلیل وجود روابط خوب سیاسی، چشم‌انداز مناسبی برای گسترش روابط بازرگانی و سایر همکاریهای اقتصادی بوجود آمده است که امیدوارم هرچه بیشتر در همه زمینه‌ها شاهد همکاریهای رو به رشد دو کشور باشیم.

دیدار وزرای خارجه و امور اقتصادی و دارایی با رئیس جمهوری اتریش

آقای ولایتی وزیر امورخارجه دیشب با آقای کورت والدهایم رئیس جمهوری اتریش، در محل اقامت وی، دیدار و پیرامون آخرین تحولات منطقه خلیج فارس، مسائل بین‌المللی و زمینه‌های مختلف روابط دوجانبه، گفتگو کرد.

در این دیدار آقای ولایتی ضمن بیان وضع منطقه خلیج‌فارس، به شرایط آوارگان عراقی در شمال و جنوب عراق و در داخل این کشور پرداخت و گفت: به‌دلیل شرایط ناامن و بی‌ثبات در داخل عراق، آوارگان برای مراجعه به خانه و کاشانه خود احساس ناامنی می‌کنند. وی گفت: جمهوری اسلامی ایران خواستار کاهش فشار دولت عراق بر مردم این کشور و تأمین آزادی و حقوق حقه ملت مظلوم عراق است.

وزیر امورخارجه از کمکهای مردم و دولت اتریش به آوارگان عراقی در ایران تشکر کرد.

آقای والدهایم رئیس جمهوری اتریش نیز با تقدیر از مهمان‌نوازی و تلاش ایران برای پذیرش آوارگان کرد و شیعه عراق، از ایران به عنوان کشوری مهم و کلیدی در منطقه خلیج فارس که می‌تواند نقش حساسی در جهت حفظ ثبات و امنیت این منطقه ایفا کند، یاد کرد.

در این دیدار همچنین دیدگاه‌های مختلف بین‌المللی پیرامون مساله فلسطین و طرح‌های مختلف در این زمینه مورد بحث و تبادل‌نظر قرار گرفت.

آقای ولایتی با بیان دیدگاه واحد موجود در بین مردم فلسطین و اعراب در مخالفت با رژیم صهیونیستی، گفت: حقوق حقه و تاریخی ملت فلسطین باید به آنها بازگردانده شود و بدون احقاق این حقوق، هر طرحی محکوم به شکست است. در این دیدار، افزایش نقش اتریش در پروژه‌های صنعتی و فنی ایران نیز مورد بحث و گفتگو قرار گرفت که براساس آن مقرر شد کارشناسان طرفین در این باره مذاکرات و بررسی‌های لازم را به عمل آورند.

آقای نوربخش وزیرامورافتصادی و دارایی نیز دیشب با کورت والدهایم رئیس جمهوری اتریش در محل اقامت وی دیدار و گفتگو کرد.

در این دیدار آقای نوربخش گزارشی را از وضع اقتصادی کشور و محورهای اصلی برنامه پنج ساله ارائه داد و زمینه‌های همکاری‌های مالی و اقتصادی ایران و اتریش را برشمرد.

کورت والدهایم نیز ضمن استقبال از بسط روابط دو کشور، افزایش خرید نفت از ایران و همچنین تلاش برای توسعه همکاری‌های مالی و اقتصادی بین دو کشور را مورد تأکید قرار داد. در این ملاقات، مشارکت ایران و اتریش در زمینه گاز و انتقال آن به اروپا مورد بحث و تبادل‌نظر قرار گرفت.

۱۳۷۰/۳/۲۸

با سخنان معاون امور بین‌المللی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی

سمینار «شریعتی و تجدید حیات تفکر اسلامی» در دانشگاه تهران آغاز شد

* سرویس فرهنگی: سمینار «شریعتی و تجدید حیات تفکر اسلامی» عصر دیروز در تالار علامه امینی دانشگاه تهران برگزار شد.

به گزارش خبرنگار ما، در اولین روز این سمینار که به مدت ۳ روز به کار خود ادامه می‌دهد، حجت‌الاسلام‌والمسلمین ابطحی معاونت امور بین‌الملل وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، به عنوان سخنران افتتاحیه به ایراد سخن پرداخت.

۱۳۷۰/۳/۳۰

با حضور علما و روحانیون ۱۹ کشور اسلامی

نخستین سمینار بین‌المللی تقریب بین المذاهب اسلامی در مکه مکرمه برگزار شد

مکه مکرمه - گروه خبرنگاران اعزامی روزنامه اطلاعات: نخستین سمینار بین‌المللی مجمع تقریب بین‌المذاهب اسلامی صبح پریروز (سه‌شنبه) با شرکت ۱۹ کشور در شهر مقدس مکه برگزار شد. در این سمینار نمایندگانی از ایران، لبنان، فیلیپین، بنگلادش، آفریقای جنوبی، انگلستان، زیمبابوه، هند، یوگسلاوی، مالزی، نیجریه، تانزانیا، استرالیا، مالی، بحرین، افغانستان، مغرب، عراق و سیرالئون شرکت داشتند.

۱۳۷۰/۴/۱۲

در دیدار صمیمانه رهبر انقلاب با ساحل‌نشینان خونگرم و وفادار بوشهر و دشتستان بوقوع پیوست

زنده شدن خاطره پرشکوه ۱۲ بهمن ۵۷ در استقبال پرشور مردم کناره خلیج فارس از رهبر معظم انقلاب

بوشهر ـ حضرت آیت‌الله خامنه‌ای رهبر معظم انقلاب اسلامی در سومین مرحله از سلسله مسافرتهای خود به مناطق محروم کشور، صبح دیروز در میان شور و شوق وصف‌ناپذیر مردم سلحشور و با ایمان بوشهر وارد این شهر شدند.

مردم شهیدپرور و انقلابی شهرها و روستاهای دور و نزدیک استان بوشهر که از اولین ساعات بامداد دیروز در مسیر عبور اتومبیل حامل رهبر معظم انقلاب اجتماع کرده بودند، با ابراز احساسات پاک و خالصانه خود، مقدم ایشان را گرامی داشتند و در حالی که پیوسته شعار می‌دادند: «صل علی محمد بوی خمینی آمده» و «صل علی محمد، رهبر ما خوش آمده»، مراتب شور و شعف خود را از دیدار مقام معظم رهبری و حضور معظم‌له در استان بوشهر، با شادمانی هر چه تمامتر ابراز داشتند.

در مسیر چند کیلومتری فرودگاه تا محل اقامت حضرت آیت‌الله خامنه‌ای انبوه جمعیت مشتاق دیدار با رهبر معظم انقلاب در حالی که هزاران شاخه گل، پرچمهای جمهوری اسلامی ایران و تصویرهایی از حضرت امام خمینی(س) و مقام معظم رهبری در دست داشتند، اجتماع کرده بودند و هنگام عبور اتومبیل حامل رهبر معظم انقلاب اتومبیل حامل ایشان را گلباران کردند و با ذبح دهها رأس گوسفند و گاو در مسیر عبور معظم‌له به شادی پرداختند و مقدم ایشان را گرامی داشتند.

شهر بوشهر دیروز برای استقبال از مقام معظم رهبری یکپارچه تعطیل بود و تراکم جمعیت در مسیر حرکت اتومبیل معظم‌له به حدی بود که پیوست ماموران انتظامی برای کنترل جمعیت با مشکلاتی مواجه می‌شدند و این اراده مردم بود که اتومبیل حامل مقام معظم رهبری را به جلو می‌برد.

زنان انقلابی و با ایمان بوشهری که بسیاری از آنان با در آغوش داشتن کودکان خود در دو سوی خیابانها اجتماع کرده بودند و در حالی که اشک شوق بر دیده داشتند با دود کردن اسپند و پاشیدن نقل و شیرینی در مسیر عبور اتومبیل حامل حضرت آیت‌الله خامنه‌ای به ایشان خوش آمد می گفتند.

انبوهی از دختران دانش آموز در حالی که شاخه‌های گل در دست داشتند پارچه‌هائی با مضامین انقلابی و شعارهائی در استقبال از رهبر معظم انقلاب را بر پیشانی خود بسته بودند و شعار می‌دادند: «رهبر ما خوش آمد، بوی خمینی آمد».

۱۳۷۰/۱۰/۲۱

دبیر کل شورای همکاری خلیج فارس خواستار تقویت روابط این شورا با ایران شد

دوحه ـ خبرگزاری جمهوری اسلامی: در دیدار دبیر کل شورای همکاری کشورهای خلیج فارس با ولیعهد قطر در «دوحه» راههای توسعه، هماهنگی و همکاری هرچه بیشتر میان شش کشور عضو این شورا در بخشهای بازرگانی و صنعت مورد بحث و بررسی قرار گرفت.

به گزارش خبرنگار خبرگزاری جمهوری اسلامی از دوحه عبدالله بشاره دبیر کل شورای همکاری کشورهای خلیج فارس که برای شرکت در هفدهمین اجلاس اتحادیه اتاقهای بازرگانی این کشورها در «دوحه» بسر می‌برد عصر روز چهارشنبه گذشته با «شیخ محمد خلیفه بن آل ثانی» نایب امیر و ولیعهد قطر دیدار و گفتگو کرد.

دبیر کل شورای همکاری کشورهای خلیج فارس در مصاحبه‌ای با روزنامه مصری «الاهرام» بر همکاری و توسعه مناسبات شش کشور خلیج فارس تأکید کرد و تقویت روابط این کشورها با ایران را مورد اشاره قرار داد. عبدالله بشاره در این مصاحبه که در مطبوعات قطر نیز منعکس شد، اظهار داشت، شورای همکاری کشورهای خلیج فارس در صدد تقویت روابط خود با تهران است و در این ارتباط تماسهائی نیز میان این کشورها و ایران در حال انجام است.

۱۳۷۰/۱۰/۳۰

طی حکمی از سوی مقام معظم رهبری و فرمانده کل قوا

تیمسار سر تیپ جلالی به فرماندهی نیروی هوایی سپاه پاسداران منصوب شد

تهران ـ خبرگزاری جمهوری اسلامی: مقام معظم رهبری طی حکمی سرتیپ محمدحسین جلالی را به سمت فرماندهی نیروی هوائی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی تعیین کردند.

متن حکم مقام رهبری به این شرح است:

بسم‌الله الرحمن الرحیم

تیمسار سرتیپ محمدحسین جلالی

نظر به حسن سوابق و تجارب ارزنده و مجاهدت‌های شما در صحنه‌های نبرد و تصدی مسئولیت‌های حساس ارتش جمهوری اسلامی ایران و وزارت دفاع در طول جنگ تحمیلی و همچنین با عنایت به اینکه به فرموده‌ی امام فقید بزرگوار «ارتش و سپاه دو بازوی انقلابند» و مقتضای این سخن حکیمانه آن است که این دو سازمان در همه‌ی جهات باید با یکدیگر همکاری و به یکدیگر کمک و مساعدت نمایند و به پیشنهاد فرمانده سپاه پاسداران انقلاب اسلامی شما را به سپاه پاسداران انقلاب اسلامی انتقال داده و به فرماندهی نیروی هوائی سپاه منصوب می‌کنم. وظیفه جنابعالی آنست که نیروی مزبور را به کارآئی شایسته رسانیده کلیه ظرفیتهای آن را فعال سازید و مخصوصا در تربیت فرماندهان زبده در آن نیرو اهتمام ورزید.

همکاری و هماهنگی با دیگر نیروهای سپاه از طریق ستاد مشترک سپاه پاسداران انقلاب اسلامی با دیگر نیروهای مسلح از طریق سلسله مراتب سپاه و ستاد کل نیروهای مسلح وظیفه‌ی مهم دیگری است که لازم است بر آن تأکید کنم.

پرسنل نیروی هوائی سپاه موظفند حضور شما در آن نیرو را قدر دانسته حداکثر همکاری را بنمایند.

لازم می‌دانم از زحمات و خدمات بیدریغ سردار سرتیپ پاسدار حسین دهقان در دوران فرماندهی نیروی هوائی سپاه صمیمانه تشکر کنم و امیدوارم که از تجربه و کارآئی وی در نیروهای مسلح استفاده شود.

سیدعلی خامنه ای
بیست و هشتم دیماه یکهزار و سیصد و هفتاد

۱۳۷۰/۱۱/۱

بازگشت منافقین تواب به کشور بلامانع است

● تهران ـ خبرگزاری جمهوری اسلامی:

در حالیکه با مساعدت مسئولان جمهوری اسلامی ایران، زمینه برای بازگشت منافقین تواب به میهن اسلامی فراهم شده است، سفارت عراق همچنان از پاسخ صریح به درخواست خانواده‌های منافقین فریب‌خورده درباره بازگشت این افراد به کشور طفره می‌رود.

خبرنگار خبرگزاری جمهوری اسلامی طی چند روز گذشته در تماس با سفارت عراق در تهران درصدد دریافت پاسخ صریحی نسبت به درخواست خانواده‌های منافقین تواب شد که علیرغم چندین نوبت تماس تلفنی، هر بار با پاسخ مبهم و گنگی که حاکی از کارشکنی کاردار عراق در تهران می‌باشد، روبرو شده است.

حجت‌الاسلام والمسلمین نوری وزیر کشور هفته گذشته در یک گفتگوی مطبوعاتی در پاسخ به سئوال خبرنگاران در مورد بازگشت منافقین تواب به میهن اسلامی گفت: از سوی جمهوری اسلامی ایران مشکلی برای بازگشت این افراد وجود ندارد و آنان می‌توانند به ایران بازگردند کمااینکه دو گروه از این افراد تاکنون به میهن بازگشته‌اند.

۵۹ تن از منافقین تواب که قبلاً در رده‌های مختلف سازمانی گروهک منافقین فعالیت داشتند، پس از ورود به میهن اسلامی با رأفت اسلامی و عنایت جمهوری اسلامی ایران به آغوش خانواده‌های خود بازگشتند.

به دنبال بازگشت این عده به آغوش خانواده‌هایشان، عده ای از اعضای خانواده فریب‌خوردگان گروهک منافقین روز پانزدهم دی ماه گذشته با تجمع در مقابل سفارت عراق در تهران، خواستار دریافت اجازه سفر به این کشور و اطلاع از سرنوشت بستگان خود شدند.

سفارت عراق در تهران، این عده را برغم ساعتها انتظار در مقابل سفارت نپذیرفت و اعضای سفارت تنها قبول کردند که یادداشتی را از آنان دریافت کنند که متضمن درخواست این خانواده‌ها از عراق بود.

همچنین رادیو منافقین در یک پیام رادیویی که شانزدهم دی ماه گذشته از رادیوی منافق پخش شد، خانواده اعضای بریده از گروهک منافقین را اوباش خواند و به طور آشکار تهدید کرد که اگر به عراق سفر کنند همچون دو دیپلمات ایرانی، شکم آنان را سوراخ ـ سوراخ خواهند کرد.

این در حالی است که بسیاری از اعضای گروهک منافقین با اعلام بریدگی از این سازمان قصد بازگشت به کشور را دارند، اما این گروهک با تبلیغات دروغین مبنی بر اینکه اگر به ایران بازگردند چه و چه خواهند شد آنان را برای بازگشت به کشور به وحشت می اندازند و یا با تهدید و زندانی کردن آنان، مانع از بازگشت این افراد به کشور شده‌اند.

۱۳۷۰/۱۱/۳

به حکم مقام معظم رهبری، ستاد کل سپاه به ستاد مشترک سپاه پاسداران انقلاب اسلامی تبدیل شد

سرویس خبری: فرمانده کل سپاه پاسداران در گفتگویی اعلام کرد به حکم فرمانده کل قوا ستاد کل سپاه پاسداران به ستاد مشترک سپاه پاسداران انقلاب اسلامی تغییر نام یافته است.

سردار سرلشکر محسن رضایی فرمانده کل سپاه پاسداران انقلاب اسلامی به خبرنگار ما گفت: چون عنایت مقام معظم رهبری و فرمانده کل سپاه این بوده است که ارتش و سپاه از تسهیلات و اعتبار یکسان برخوردار شوند و تشکیلات سپاه نیز همانند تشکیلات ارتش باشد و با توجه به تأکید فرماندهی معظم کل قوا بر یکسونگری بر نیروهای مسلح، پیشنهاد سپاه مبنی بر تشکیل ستاد مشترک سپاه مورد موافقت رهبر معظم انقلاب قرار گرفت و اخیرا طی حکمی از سوی مقام معظم رهبری ستاد کل سپاه به ستاد مشترک نیروهای سپاه پاسداران انقلاب اسلامی تبدیل شد.

براساس همین گزارش سردار سرتیپ پاسدار «محمدباقر ذوالقدر» از این بعد به عنوان رئیس ستاد مشترک سپاه پاسداران مأموریت‌های محوله را انجام خواهد داد.

۱۳۷۰/۱۱/۲۹

طی حکمی از سوی حضرت آیت‌الله خامنه‌ای رهبر انقلاب اسلامی

حجت‌الاسلام والمسلمین موحدی کرمانی به عنوان نماینده ولی‌فقیه در سپاه پاسداران منصوب شد

تهران ـ خبرگزاری جمهوری اسلامی: حضرت آیت‌الله خامنه‌ای رهبر انقلاب اسلامی و فرمانده کل قوا طی حکمی حجت‌الاسلام والمسلمین محمدعلی موحدی کرمانی را به سمت نماینده خود در سپاه پاسداران انقلاب اسلامی منصوب کردند.

متن حکم مقام معظم رهبری به این شرح است.

بسمه تعالی

جناب حجت‌الاسلام والمسلمین آقای حاج شیخ محمدعلی موحدی کرمانی دامت تائیداته

نظر به اهمیت مسئولیت‌های خطیر حوزه نمایندگی ولی فقیه در سپاه پاسداران انقلاب اسلامی و استعفای جناب حجت‌الاسلام والمسلمین آقای محمدی عراقی و با توجه به مراتب فضل و تقوی و سوابق انقلابی و حضور پیوسته شما در صحنه‌های انقلاب اسلامی جنابعالی را به عنوان نماینده خود در سپاه منصوب می‌کنم.

کلیه فرماندهان و مسئولین آن نهاد، وجود جنابعالی را که از شخصیتهای شناخته شده و برجسته انقلاب اسلامی هستید مغتنم شمرده و حداکثر هماهنگی و همکاری را در جهت انجام کلیه مسئولیتها و مأموریت‌های ابلاغ شده خواهند کرد.

فرصت را غنیمت شمرده از زحمات صادقانه و دلسوزانه نماینده سابق اینجانب جناب آقای محمدی‌عراقی که در طی بیش از ده سال بویژه در دوران حساس جنگ تحمیلی منشاء خدمات و برکات ارزشمندی در این نهاد انقلابی بوده، تشکر می‌کنم و امیدوارم در آینده نیز در سنگرهای نظام مقدس جمهوری اسلامی بتوانند به خدمات خود ادامه دهند.

بدیهی است همه روحانیون، مسئولان و دست‌اندرکاران حوزه نمایندگی همچون گذشته با کمال جدیت در انجام وظایف خود کوشا بوده و با اهتمام کامل جنابعالی را در قیام به وظایف خطیر خود یاری خواهند داد.

توفیقات همه شما برادران را از خداوند متعال خواستارم.

والسلام علیکم ـ سیدعلی خامنه‌ای
بیست و هشتم بهمن ماه
هزار و سیصد و هفتاد

۱۳۷۰/۱۱/۲۷

اجلاس مهم سران «اکو» در تهران آغاز همکاریهای نوین منطقه‌ای

سرویس سیاسی ـ نخستین اجلاس سران کشورهای عضو سازمان همکاری‌های اقتصادی (اکو) بعدازظهر امروز با سخنان حجت‌الاسلام والمسلمین هاشمی رفسنجانی رئیس جمهوری اسلامی ایران، در تهران گشایش یافت.

در این اجلاس که در دفتر مطالعات سیاسی و بین‌المللی وزارت امور خارجه برگزار می‌شود، جمعی از شخصیت‌های سیاسی و اقتصادی کشورمان و سفرای خارجی مقیم تهران حضور دارند.

در این اجلاس، رؤسای جمهوری ترکیه و ترکمنستان، نخست وزیران پاکستان و آذربایجان، معاون رئیس جمهوری قرقیزستان و معاون نخست وزیر قزاقستان و همچنین هیأتهای عالیرتبه‌ای از تاجیکستان و ازبکستان شرکت دارند. در اجلاس ۲ روزه «اکو» که شامگاه فردا با صدور بیانیه نهایی به کار خود پایان خواهد داد، کشورهای عضو در مورد همکاری در امور راه و ترابری، ارتباطات، بازرگانی و اقتصاد، علوم و آموزش عالی، صنایع، انرژی، کشاورزی و امور زیربنایی به بحث و تبادل‌نظر خواهند پرداخت.

گزارش خبرنگار ما، حاکی است که شرکت جمهوری‌های تازه استقلال یافته شوروی سابق در اجلاس تهران، برای این کشورها که درصدد تجدید ساختار اقتصادی خود هستند، بسیار مهم است و به بنیانگذاران «اکو» نیز این فرصت را خواهد داد تا با گسترش بازار منطقه، تحولی در اقتصاد خود و منطقه ایجاد کنند.

در اجلاس «اکو» سه کشور تاجیکستان، قزاقستان و قرقیزستان به عنوان ناظر شرکت دارند و اجلاس جانبی وزیران امور خارجه عضو «اکو»، درخواست عضویت این کشورها و همکاری رومانی را با این سازمان مورد بررسی قرار خواهد داد.

۱۳۷۰/۱۱/۲۶

آژانس بین‌المللی انرژی اتمی رسماً فعالیت‌های اتمی ایران را صلح‌آمیز خواند

● وین ـ خبرگزاری جمهوری اسلامی: آژانس بین‌المللی انرژی اتمی دیروز با صدور بیانیه‌ای در وین از کمک و همکاری مقامات ایران با اعضای هیأت بازرسی این سازمان قدردانی کرد. آژانس بین‌المللی انرژی اتمی در بیانیه‌اش با اشاره به بازدید اعضای هیأت از مراکز اتمی کشور آورده است: بازدیدهای هیأت از اماکن و تأسیسات ایران نشان می‌دهد که فعالیت آن‌ها منطبق با کاربرد صلح‌آمیز انرژی اتمی و پرتورائی یونی است.

۱۳۷۰/۱۱/۲۶

چین فروش تکنولوژی موشک را به ایران تکذیب کرد

چین فروش تکنولوژی ساخت موشک میان‌برد بالستیکی به ایران را تکذیب کرد.

یکی از سخنگوی وزارت امور خارجه چین بعدازظهر پریروز اعلام کرد: گزارش خبرگزاری‌های آسوشیتدپرس و فرانسه به نقل از سرویس‌های اطلاعاتی آمریکا مبنی بر اینکه چین تکنولوژی ساخت موشک‌های میان‌برد بالستیکی به ایران فروخته، کاملاً بی‌اساس است. بیانیه سخنگوی وزارت امور خارجه چین که از سوی خبرگزاری رسمی این کشور منتشر شد، گزارش سرویس اطلاعات آمریکا را غیرواقعی و جعلی بیان کرد.

۱۳۷۰/۱۱/۱۴

تأکید بر کاربرد صحیح نام «خلیج فارس» در اسناد و سخنرانی‌های سازمان ملل

سازمان ملل ـ خبرگزاری جمهوری اسلامی:

سرویراستار سازمان ملل مجدداً از کارکنان این سازمان خواست دستورالعمل سابق را مبنی بر لزوم کاربرد صحیح نام «خلیج فارس» کاملاً رعایت کنند.

وی در نامه‌ای که برای بخش‌های مختلف سازمان ملل فرستاد از کارکنان این سازمان خواست دقت کنند تا در اسناد و سخنرانی‌های کارکنان سازمان ملل همواره نام صحیح «خلیج فارس» را مورد استفاده قرار دهند. وی به تهیه کنندگان اسناد سازمان ملل و بیانیه‌های مقامات این سازمان متذکر شده است که از کاربرد نام مجعول خلیج اجتناب کنند.

در این نامه همچنین آمده است: کاربرد صفت «فارس» هنوز در اداره حقوقی و واحد کارتوگرافی سازمان ملل در دست بررسی است.

سرویراستار سازمان ملل با اشاره به اعتراض‌های متعدد هیأت نمایندگی ایران در سازمان ملل به استفاده از نام جعلی خلیج در اسناد این سازمان، که عنایت به آبهای خلیج فارس و یا کشورها و منطقه اطراف خلیج فارس داشته است، از کارکنان سازمان ملل خواست اعتراض جمهوری اسلامی ایران را همیشه مدنظر داشته باشند. این دومین باری است که در یک سال اخیر سرویراستار سازمان ملل این مهم را به کارکنان سازمان ملل متذکر می‌شود.

۱۳۷۰/۱۲/۸

با اجرای چند طرح عظیم و با هزینه‌ای بالغ بر ۱۵۰۰ میلیارد ریال

رئیس جمهوری: چهره استان خوزستان از نظر صنعت، کشاورزی و اشتغال به کلی دگرگون خواهد شد

رئیس جمهوری عصر دیروز در اجتماع مردم آبادان اعلام کرد: با اجرای چند طرح عظیم و با هزینه‌ای بالغ بر ۱۵۰۰ میلیارد ریال چهره استان خوزستان از نظر کشاورزی، صنعت و اشتغال به کلی دگرگون خواهد شد.

رئیس جمهوری عصر دیروز در اجتماع مردم آبادان در استادیوم تختی این شهر گفت: حقی که شما مردم انقلابی بر گردن انقلاب دارید فراموش شدنی نیست و لذا باید برای جبران مصائب شما در طول جنگ تلاش کرد. وی افزود: با از بین رفتن تهدید در این منطقه، پس از این جزیره آبادان آماده پذیرش سرمایه و طرح‌های عمرانی بزرگی خواهد بود.

و امکانات کشور نیز در پشتیبانی از مناطق جنگ‌زده قرار خواهد گرفت.

۱۳۷۰/۱۲/۸

فرهنگ مهاجم، فرهنگ مولد

سلسله مباحثی درباب فرهنگ و متعلقات آن

جلال رفیع

توضیح برای خوانندگان سلسله مباحث «فرهنگ مهاجم، فرهنگ مولد»

از روزی که انتشار سلسله مباحث «فرهنگ مهاجم، فرهنگ مولد» بطورموقت قطع شده است، بسیاری از خوانندگان گرامی با ارسال نامه یا تماس تلفنی یا مراجعه حضوری مرتباً راجع به علت قطع انتشار مباحث مذکور سئوال کرده‌اند و می‌کنند.

بدینوسیله ضمن تشکر از حسن ظنّ آنان به اطلاع می‌رسانیم که علت اصلی توقف انتشار، کسالت و نقاهتی است که نویسنده مباحث موردنظر را بنا به توصیه طبیب از ادامه کار بازداشته است.

انشاءالله در اولین فرصت و امکان، انتشار مباحث فرهنگی تحت عنوان «فرهنگ مهاجم، فرهنگ مولد» ادامه خواهد یافت.

۱۳۷۰/۱۲/۱۰

رئیس جمهوری در اجتماع مردم جزیره ابوموسی:

جزیره ابوموسی به یکی از مراکز بزرگ اقتصادی در خلیج فارس تبدیل می شود

جزیره ابوموسی - خبرگزاری جمهوری اسلامی: آقای هاشمی رفسنجانی رئیس جمهوری در جریان دیدار از جزیره استراتژیک «ابوموسی»، دستور ایجاد کشتارگاه صنعتی، ناوگان صید صنعتی و گسترش فعالیتهای تجاری را در این جزیره صادر کرد.

رئیس جمهوری در این دیدار ضمن افتتاح عملیات احداث یکصد واحد مسکونی در شهرک مروارید جزیره ابوموسی از تأسیسات، امکانات و فعالیت‌های کشاورزی و عمرانی این جزیره دیدن کرد.

آقای هاشمی رفسنجانی سپس با حضور در اجتماع پرشور قشرهای مختلف مردم ابوموسی، در سخنانی با اشاره به مصوبه شورای عالی امنیت ملی مبنی بر توسعه فعالیتهای عمرانی در جزایر کشور در دوره بازسازی گفت: جزیره ابوموسی به خاطر موقعیت خاصی که دارد برای ما از اهمیت بالایی برخوردار است و مردم اینجا از دید ما، مرزداران و حافظان یکی از نقاط حساس کشور به شمار می‌روند.

وی افزود: این جزیره با شرایطی که دارد می‌تواند به یکی از مراکز بزرگ اقتصادی خلیج فارس تبدیل شود، لذا شما مردم باید اینجا را یک ثروت عظیم و گوهری گرانبها بدانید.

رئیس جمهوری به فراهم شدن تدریجی امکانات بهداشتی، درمانی، تحصیلی و رفاهی در این جزیره اشاره کرد و گفت: با اجرای چند طرح بزرگ عمرانی و اقتصادی در اینجا، زمینه‌های اشتغال نیز فراهم خواهد شد.

آقای هاشمی رفسنجانی در پایان سخنان خود گفت: باید ترتیبی اتخاذ شود تا شناسنامه‌های نسل آینده به نام این جزیره صادر شود تا موقعیت آینده تثبیت شود و فرزندانی انقلابی در دامن مادران تربیت شوند و از این جزیره پاسداری کنند.

پس از سخنان رئیس جمهوری استاندار هرمزگان ضمن استقبال از دستور رئیس جمهور در زمینه ایجاد کشتارگاه صنعتی، ناوگان صیادی صنعتی و فعال کردن جزیره در ابعاد صنعتی گفت: این سیاستها جزیره ابوموسی را متحول و نور امیدی در دل مردم و مسئولان آن ایجاد خواهد کرد.

وی حمایتهای رئیس جمهوری از ایجاد طرحهای عمرانی در این جزیره را موجب دلگرمی مردم و مسئولان این جزیره برای تلاش بیش از پیش در آبادانی آن دانست.

جزیره سیری - خبرگزاری جمهوری اسلامی: آقای هاشمی رفسنجانی رئیس جمهوری که برای دیدار از جزایر ایران در خلیج فارس به این منطقه سفر کرده بود صبح پریروز وارد جزیره سیری شد، و مورد استقبال مسئولان محلی قرار گرفت.

رئیس جمهوری سپس ضمن دیدار از سکوی نفت واقع در میدان نفتی سیری، قسمت‌های بازسازی شده بهره‌برداری این سکو را که در حمله وحشیانه نیروهای متجاوز آمریکا در سال ٦٧ خسارات سنگینی دیده بود، افتتاح کرد.

این سکو در ٦٠ کیلومتری سواحل جنوبی ایران و عمق خلیج فارس قرار دارد و قادر است روزانه ۱۵۰هزار بشکه نفت تولیدکند، در حال حاضر ٦٠هزار بشکه نفت در روز از حوزه نفتی سیری تولید و آماده صدور می‌شود.

رئیس جمهوری و همراهان همچنین برای بازدید از تأسیسات و روند اقدامات عمرانی در جزیره «فارور» وارد این جزیره شد و از فعالیتهای عمرانی در این جزیره دیدن کرد.

آقای هاشمی رفسنجانی ضمن بازدید از بخشهای مختلف این جزیره دستورهای لازم را برای سرعت بخشیدن به اجرای طرحهای عمرانی در این جزیره صادر کرد.

جزیره کوهستانی «فارور» که در خلیج فارس قرار دارد، با ٣٦ کیلومتر مربع وسعت دارای حیات وحش و پوشش گیاهی و همچنین کوههای آتشفشانی به ارتفاع ١٤٥ متر می‌باشد و در عمیق‌ترین بخش آبهای خلیج فارس قرار دارد.

این جزیره از مجموعه جزایری است که در اجرای سیاست دولت مبنی بر محرومیت‌زدایی قرار است در آن پروژه‌هایی از جمله پارک وحش طبیعی، مراکز مناسب و پرورش گل و سد مخزنی احداث شود.

بازدید از کیش

جزیره کیش - خبرگزاری جمهوری اسلامی:

جلسه مسئولان سازمان عمران کیش صبح دیروز با حضور آقای هاشمی رفسنجانی رئیس جمهوری، معاون اجرایی رئیس جمهوری و مسئولان اجرایی این سازمان تشکیل شد.

در این جلسه مهندس میرزاده استعدادهای این منطقه را برای توسعه فعالیتهای اقتصادی، عمرانی و تجاری متذکر شد.

سپس مهندس مهرعلی‌زاده رئیس سازمان عمران کیش ضمن ارائه گزارشی از وضعیت کلی و روند اجرای طرح‌های عمرانی و تجاری در جزیره کیش، اهداف کلی شورای برنامه‌ریزی این سازمان را در جزیره توسعه صنعت توریسم، جذب سرمایه‌های داخلی و خارجی، افزایش توانهای تخصصی، ایجاد اشتغال و استفاده بهینه از استعدادهای محلی عنوان کرد.

وی گفت: در چند سال گذشته ۱۳۰ میلیارد تومان در بخشهای سیاحتی، صنعتی و تولیدی و تجاری در کیش سرمایه‌گذاری شده است.

سپس آقای هاشمی رفسنجانی در سخنانی روند پیشرفت امور در جزیره کیش را رضایتبخش خواند و گفت: در مجموع نظم، فضاسازی، توسعه بخشهای مختلف و استقبال مردم از جزیره خوب است.

رئیس جمهوری اظهار امیدواری کرد در آینده کیش به انبار بزرگی تبدیل شود تا تجار بدون تشریفات زائد و در اسرع وقت نیازهای خود را تأمین کنند. که مقدمات کار دارد فراهم می‌شود.

رئیس جمهوری افزایش ظرفیتها را در کیش، برای جذب مسافران و فراهم شدن امکانات تفریحی و رفاهی در این جزیره مورد تأکید قرار داد، و گفت: برنامه‌هایی نظیر آنچه که در کیش اجرا شده، باید از راههای دیگر در سایر جزایر کشورمان به اجرا درآید زیرا خلیج فارس به خاطر دارا بودن منابع غنی و نفت و گاز و موقعیت استراتژیک از اهمیت خاصی برخوردار است.

وی لزوم تأمین امنیت در این جزیره را مورد تأکید قرار داد و گفت: اگر برنامه‌های متناسب با نیازهای فنی، صنعتی در اینجا اجرا شود این جزیره به منطقه با ارزشی تبدیل می‌شود.

آقای هاشمی رفسنجانی در ادامه دیدار از جزیره کیش، پیش از ظهر دیروز نیروگاه گازی تولید برق جدیدالاحداث این جزیره را افتتاح کرد و بهره‌برداری از آن آغاز شد.

رئیس جمهوری همچنین از چند طرح عمرانی و تجاری در دست اجرا و تأسیسات آب شیرین‌کن جزیره کیش دیدن کرد و با روند پیشرفت این طرحها از نزدیک آشنا شد.

۱۳۷۰/۵/۷

در دیدار با وزیر خارجه بلژیک

رئیس جمهوری بر توسعه روابط ایران و جامعه اروپا تأکید کرد

سرویس سیاسی: آقای هاشمی رفسنجانی رئیس جمهوری در ملاقاتی که دیروز آقای «مارک اسکنس» وزیر امور خارجه بلژیک با وی داشت، همکاری هرچه بیشتر ایران و جامعه اقتصادی اروپا را عامل حفظ و تحکیم هرچه بیشتر صلح و امنیت در منطقه خلیج‌فارس دانست.

رئیس جمهوری تأکید کرد: ما فکر می‌کنیم به نفع جامعه جهانی است که امنیت منطقه خلیج‌فارس به مخاطره نیفتد ولی راه حلهایی که انتخاب می‌شود به نظر ما مبهم و مشکوک است.

وی افزود: آمریکا می‌خواهد از بحران اخیر خلیج‌فارس به نفع اسرائیل و حل مسایل آنها بهره‌برداری کند و با این شیوه‌ها ممکن نیست منطقه آرام شود.

در این دیدار، آقای «مارک اسکنس» وزیر امور خارجه بلژیک ضمن تأکید بر نقش ایران در منطقه خلیج‌فارس، علاقه جامعه اقتصادی اروپا و بلژیک برای بسط مناسبات با جمهوری اسلامی ایران را ابراز کرد.

وزیر امور خارجه بلژیک ابراز امیدواری کرد، کمیسیون مشترکی برای پی‌ریزی شالوده جدیدی از همکاریهای دو کشور تشکیل شود.

وی افزود: جامعه اقتصادی اروپا و جمهوری اسلامی ایران به عنوان کشوری بزرگ که دارای استعدادهای عظیم اقتصادی است، می‌توانند روابط بسیار گسترده‌ای با یکدیگر داشته و مکمل هم‌دیگر باشند.

۱۳۷۰/۵/۱۹

ضمن رد دخالت ایران در قتل شاهپور بختیار و دستیارش سروش کتیبه

سفارت ایران در فرانسه هر گونه اقدام تروریستی را محکوم کرد

* پاریس ـ خبرگزاری فرانسه: «شاپور بختیار» آخرین نخست‌وزیر رژیم گذشته و رئیس دفترش، روز پنجشنبه در حومه پاریس به قتل رسیدند. بنابراین گزارش، قتل با سلاح سرد و در منزل مسکونی وی روی داده است.

لازم به ذکر است شاپور بختیار آخرین نخست‌وزیر رژیم منحوس پهلوی در طی مدت حکومت کوتاه خود در دوران پیروزی انقلاب شکوهمند اسلامی ایران دست به جنایات بی‌شمار زد، در اوایل انقلاب از ایران گریخت و با تشکیل گروهی علیه نظام جمهوری اسلامی، به فعالیت‌های جاسوسی به نفع حکومت بعث عراق، خصوصا در زمان جنگ تحمیلی پرداخت و همچنین با ایجاد شبکه‌های بمب گذاری در طول مدت هشت سال دفاع مقدس، دائما اقدام به اعزام آنها به داخل کشور می‌کرد تا از این طریق انتقام خود را از امت حزب‌الله گرفته و به اربابان خود نشان دهد که به عنوان نوکری حلقه به گوش، آماده اجرای فرامین آنها است.

سفارت جمهوری اسلامی ایران در پاریس بعدازظهر دیروز با انتشار اطلاعیه‌ای ضمن محکوم کردن هرگونه حرکت تروریستی اتهامات وارده را مبنی بر دخالت دولت جمهوری اسلامی ایران در ترور شاپور بختیار نخست‌وزیر رژیم سابق ایران قویا تکذیب کرد.

سفارت جمهوری اسلامی ایران در ادامه اطلاعیه خود تأکید کرده است: «ما اعتقاد داریم که این امر (ترور بختیار) می‌تواند از سوی گروههایی که مخالف تقویت بهبود مناسبات بین ایران و فرانسه هستند، طراحی شده باشد».

در این اطلاعیه همچنین تصریح شده است: «از سوی دیگر اختلافات و تسویه‌حسابهای درون‌گروهی جریانات مخالف جمهوری اسلامی ایران را نیز در طراحی این مسأله نباید نادیده گرفت».

آمریکا دیروز قتل شاپور بختیار را در پاریس محکوم کرد، لیکن از اعلام این‌که احتمالا ایران در این مسأله دست داشته است، خودداری کرد.

خبرگزاری فرانسه از «کن بانک‌پورت» آمریکا گزارش داد: «مارلین فیتز واتر» سخنگوی ریاست جمهوری آمریکا اعلام کرد: «مطمئنا ما قتل شاپور بختیار را محکوم می‌کنیم، لیکن هیچ اطلاعی از عاملان این قتل و موقعیت آن نداریم و نمی‌توانیم در حال حاضر هیچ نتیجه‌ای از آن بیرون بکشیم».

به گزارش فرانس‌پرس، دولت فرانسه نیز قتل شاپور بختیار را محکوم کرد.

وزارت امور خارجه فرانسه با انتشار یک اعلامیه، خاطرنشان کرد که در انتظار دریافت نتایج تحقیقات درباره این قتل است.

اعلامیه می‌افزاید: وزارت امور خارجه فرانسه برای دریافت گزارش تکمیلی، در ارتباط مستمر با وزارت کشور است.

به گزارش فرانس‌پرس منابع پلیس فرانسه گفتند: به محض اعلام خبر قتل شاپور بختیار، وزیر کشور فرانسه دستور تشدید بازرسی در مرزها را صادر کرده است.

این منابع می‌گویند: ویلای بختیار در «سورسن» واقع در حومه پاریس بطور مستمر زیر نظر نیروهای امنیتی قرار داشت.

طی چهارشنبه شب که قتل در آن زمان روی داد، یکی از مأموران پلیس در مقابل منزل دیگری در پشت ساختمان و دو نفر از مأموران نیز در سالن انتظار ویلا سرگرم مراقبت بوده‌اند.

منابع پلیس فرانسه خاطرنشان می‌کنند هیچ‌یک از مأمورین چیز خاصی مشاهده نکرده و صدایی نیز نشنیده‌اند.

مأمورین پلیس پس از دریافت هشدار از سوی پسر بختیار، نخست‌وزیر سابق را درازکشیده روی کاناپه و رئیس دفتر وی را چند متر دورتر روی زمین یافتند، در حالی که هر دو نفر با سلاح سرد به قتل رسیده بودند.

به گفته رادیو فرانسه، پلیس فعالانه در جستجوی سه ایرانی است که برای آخرین بار در سه‌شنبه گذشته در ویلای بختیار در حومه پاریس، با او ملاقات کرده‌اند.

این افراد ظاهرا از آشنایان بختیار نبوده و پس از تفتیش بدنی و ارائه کارت هویت خویش به نگهبانان مأمور حفاظت، به محل مسکونی بختیار وارد شده و در ساعت ۱۸ محل را ترک کرده‌اند.

به گفته همین رادیو، اجساد بختیار و رئیس دفترش عصر روز پنجشنبه برای تحقیقات لازم به پزشکی قانونی در پاریس منتقل شده است.

همچنین به گزارش رادیو صدای امریکا، پلیس فرانسه در جستجوی سه نفر ایرانی مظنون به قتل شاهپور بختیار آخرین نخست‌وزیر رژیم پیشین ایران در پاریس است. این سه نفر سه‌شنبه‌شب در خانه بختیار با او دیدار کردند. زمان این دیدار ظاهرا مقارن با زمان قتل بوده است. نتایج کالبدشکافی نشان می‌دهد که بختیار دست‌کم ۳۶ ساعت پیش از پیدا شدن جسدش در صبح پنجشنبه کشته شده بود. پلیس فرانسه نام یکی از افراد مظنون را فریدون بویراحمدی ذکر کرده که در ایران در زمین‌های بختیار کشاورزی میکرده است و از ملاقات‌کنندگان مورد اطمینان بختیار بوده است.

پلیس می‌گوید که دو نفر مظنون دیگر در ماه ژوئیه به فرانسه وارد شده‌اند. پلیس، خانه بویراحمدی را در پاریس مورد بازرسی قرار داده است، اما اعضای خانواده و صاحبخانه او می‌گویند که چندین روز است او را ندیده‌اند.

قاتلان دکتر بختیار همچنین «سروش کتیبه» ۳۲ساله یکی از مشاوران وی را نیز به قتل رساندند.

منابع موثق گفتند: بختیار و منشی وی با سلاح سرد کشته شده‌اند و ابزار قتل در منزل وجود داشته و دیدارکنندگان از بختیار قبل از ورود، مورد بازرسی قرار گرفته بودند.

۱۳۷۰/۵/۲۰

آخرین گزارشها از تحقیقات پلیس فرانسه برای شناسایی عاملین قتل بختیار

وزارت کشور فرانسه، دیروز عکس‌های سه ایرانی را که به اعتقاد این وزارتخانه، قاتلان شاپور بختیار آخرین نخست وزیر رژیم پیشین ایران هستند، منتشر کرد.

به گزارش رادیو آمریکا، وزارت کشور فرانسه همچنین با دایر کردن یک خط تلفنی ۲۴ ساعته، از مردم خواست هرگونه اطلاعاتی را که درباره این سه نفر مظنون دارند، در اختیار مقامات رسمی قرار دهند.

براساس آخرین گزارشها یکی از افراد مظنون، فریدون بویراحمدی از آشنایان بختیار و پسرش است. پسر شاپور بختیار خود یک بازرس پلیس فرانسه است که اجازه ورود دیدارکنندگان را به خانه تحت‌الحفظ بختیار داده بود. بویراحمدی در ایران برای بختیار کشاورزی می‌کرد و از سال ۱۹۸٤ در فرانسه اقامت داشت.

دو مظنون دیگر، وکیلی راد و علی آزادی محمد در ماه ژوئیه وارد فرانسه شده‌اند. پلیس شامگاه روز جمعه اتومبیل فریدون بویراحمدی را پیدا کرد، اما تحقیقات پلیس نشان می‌دهد که وی در چند روز گذشته به خانه‌اش مراجعت نکرده است.

بگفته پلیس فرانسه، آثار خراش و جراحت روی بدن بختیار و سروش کتیبه، نشان می‌دهد که آن دو قبل از کشته شدن، با قاتلین درگیر شده‌اند.

قاتلین ابتدا با کارد به بختیار حمله کرده، او را از پا انداختند سپس وی را روی مبل خانه‌اش دراز کرده، شاهرگ‌های مچ دستهایش را با چاقو قطع کردند تا خونریزی سریع‌تر انجام شود و همزمان با آن به «سروش کتیبه» حمله کردند و او را به قتل رساندند.

به گزارش رادیو آمریکا، به اعتقاد یکی از نزدیکان بختیار، فریدون بویراحمدی که عضو شورای مرکزی نهضت مقاومت ملی است، بی‌شک در قتل عبدالرحمان برومند رئیس هیات اجرایی این نهضت ـ که چند ماه پیش در اقامتگاهش کشته شد ـ دست داشته است. بگفته وی، بویراحمدی آشنایی نزدیکی با برومند داشت و به خانه او رفت و آمد مستمر داشت. برومند نیز به همان شیوه‌ای که بختیار به قتل رسید، کشته شده بود، یعنی در سرسرای خانه‌اش و توسط ضربات کارد.

بازتاب‌های گوناگون قتل «شاپور بختیار»

مرگ شاپور بختیار آخرین نخست وزیر رژیم پهلوی که اواسط هفته گذشته به طرز مرموزی به قتل رسید، بازتاب‌های گوناگونی به همراه داشت.

این بازتابها که عمدتاً از سوی رادیوهای بیگانه و جناحهای مخالف جمهوری اسلامی عنوان می‌شود، مجموعه‌ای از نظریات مختلف و گاه متناقض را دربر می‌گیرد.

نظریه‌هایی که بعضی به دلیل دشمنی شاپور بختیار با انقلاب اسلامی، جمهوری اسلامی ایران را در مظان اتهام قرار می‌دهد.

اما نکته جالب و قابل تعمق برای بررسی صحت و سقم این اظهارنظرها قتل بختیار در زمانی است که او به عنوان یک عنصر مخالف جمهوری اسلامی ایران از کمترین ارزش سیاسی برخوردار بود.

وی نه تنها به لحاظ افول ستاره اقبال ضدانقلابیون، به موازات ثبات نظام سیاسی جمهوری اسلامی، دیگر عنصری قابل اعتنا نبود، که خود به همین دلیل اندک اندک می‌رفت تا آخرین سالهای عمر را به دور از هرگونه فعالیت سیاسی، در انتظار مرگ به پایان برد.

مسئله کناره‌گیری بختیار از فعالیت‌های سیاسی، البته با مخالفت‌هایی از جانب برخی گروههای مخالف جمهوری اسلامی روبرو شد که علی‌الظاهر شدت این مخالفت‌ها مجالی برای ادامه حیات کسی که به لحاظ سیاسی مرده بود، باقی نگذاشت.

گزارش خبرگزاری آلمان از تغییر و تحولات سالهای آخر عمر بختیار و اظهارات امیر طاهری روزنامه‌نگار سلطنت‌طلب در این رهگذر خواندنی است.

خبرگزاری آلمان در گزارشی می‌نویسد: بختیار که رهبری جنبش مقاومت ملی متشکل از گروههای لیبرال، سوسیال دمکرات و سلطنت‌طلب تبعیدی را بر عهده داشت، در ماه مارس گذشته بخش عمده‌ای از قدرت خود را به یک شورا منتقل کرد و خود را برای بازنشستگی در سن ۷٦ سالگی آماده می‌کرد. کناره‌گیری تدریجی بختیار از صحنه مخالفان دولت ایران، در سال ۱۹۸۹ و به دنبال دومین ازدواج وی آغاز شد.

نامبرده پس از سال ۱۹۹۰ اغلب روزنامه‌های تبعیدیان را تعطیل کرد، و به فعالیت دو ایستگاه رادیوئی تحت اختیار گروه خود در مصر و عراق خاتمه داد.

این اقدامات بختیار با واکنش تند بسیاری از همقطاران وی از جمله تعداد زیادی از فرماندهان سابق ارتش و نیروهای امنیتی ایران که برای کمک به بختیار از ایران گریخته و به پاریس رفته بودند، مواجه شد.

بسیاری از این فرماندهان سابق در ترکیه مستقر بودند. با توجه به این مسائل، احتمال اینکه اعضای ناراضی تشکیلات سابق بختیار عامل قتل وی بوده‌اند، بسیار زیاد است.

عبدالرحمن برومند یکی از نزدیکان بختیار نیز در اوایل سال جاری با شیوه مشابهی به قتل رسیده بود.

افراد ناراضی در درون تشکیلات بختیار، وی و برومند را به بالا کشیدن ٦۰ میلیون دلار کمکهای عراق به جنبش مقاومت ملی در بین سالهای ۱۹۸۰ تا ۱۹۹۰ متهم می‌کنند.

کمکهای عراق به گروه بختیار از ماه اوت گذشته قطع شد.

بختیار ضمن رد این اتهامات، ادعا کرده بود کمکهای عراق در قالب یک وام بدون بهره ارائه شده و تماما برای فعالیتهای جنبش مقاومت ملی علیه دولت ایران خرج شده است. در همین رابطه امیر طاهری نویسنده و خبرنگار ضدانقلاب ایرانی که خود یکی از مبلغان سلطنت‌طلب است، طی مصاحبه‌ای با کانال دو تلویزیون فرانسه، این فرضیه را که شاپور بختیار قربانی اختلافات درون گروهی نهضت به اصطلاح مقاومت ملی شده باشد، رد نکرد.

طاهری در مصاحبه خود که در اخبار پنجشنبه شب کانال دو پخش شد، اظهار داشت: «در واقع انحلال اخیر نهضت مقاومت ملی توسط شاپور بختیار، موجب شده بود تا منبع درآمد بسیاری از افراد بویژه افسران سابق ارتش و ساواک که برای این سازمان فعالیت می‌کردند، قطع شود.»

۱۳۷۰/۵/۲۳

در پی دیدار با نماینده دائمی ایران در سازمان ملل و در گفتگو با خبرنگاران

دبیر کل سازمان ملل از نقش برجسته ایران در آزادی گروگانها تجلیل کرد

سازمان ملل ـ خبرگزاری جمهوری اسلامی: «خاویر پرز دوکوئیار» امروز در گفتگویی با خبرنگاران در ژنو در زمینه ملاقات خود با دکتر کمال خرازی نماینده ایران گفت: در این دیدار تحولات مربوط به مساله گروگانها و وضع خاورمیانه مورد تبادل نظر قرار گرفت.

وی افزود: اقداماتی را که تاکنون انجام داده‌ام در این دیدار برای آقای خرازی تشریح کردم و از وی خواستم در این تلاشها دبیر کل را یاری دهد.

دکوئیار نقش ایران را در آزادی گروگانها مفید ذکر کرد و گفت: ایران حتی قبل از عزیمت من به لندن و ژنو نقش بسیار مفید در این ماجرا داشته است و مقامات ایرانی همواره در این زمینه آماده همکاری با دبیر کل سازمان ملل بوده‌اند.

دوکوئیار اضافه کرد که در انتظار پاسخ رژیم صهیونیستی با پیشنهادهایش برای آزاد کردن همه گروگانهاست.

وی که در دیدار دیروز خود با «یوری لوبرانی» مقام عالیرتبه اطلاعاتی رژیم صهیونیستی در ژنو پیشنهاداتش را به وی ارائه داده است، گفت قرار است امروز (چهارشنبه) برای دریافت پاسخ رژیم صهیونیستی به پیشنهادات وی مجددا با لوبرانی ملاقات کند.

خاویر پرز دوکوئیار روز شنبه گذشته قبل از عزیمت به ژنو تاکید کرده بود: اقدام اسرائیل در آزادکردن مسلمانان دربند در اسرائیل می‌تواند در تداوم روند آزای گروگانهای غربی کارگشا باشد.

دبیرکل امروز در ژنو همچنین اعلام کرد: آماده است در صورت نیاز برای پیگیری تلاشهای مربوط به حل مساله گروگانها به منطقه نیز سفر کند.

۱۳۷۰/۶/۲

توسط سفیر شوروی در تهران تسلیم دکتر ولایتی شد

پیام ویژه گورباچف به رئیس جمهوری

تهران ـ خبرگزاری جمهوری اسلامی:

سفیر اتحاد جماهیر شوروی پیام ویژه میخائیل گورباچف رئیس‌جمهوری شوروی را برای آقای هاشمی رفسنجانی رئیس جمهور کشورمان تسلیم وزیر امور خارجه ایران کرد.

وی روز پنجشنبه به هنگام تسلیم این پیام به دکتر ولایتی ضمن ارائه آخرین تحولات در شوروی اظهار داشت.

گورباچف رئیس‌جمهوری شوروی شب گذشته چهارشنبه‌شب، به مسکو بازگشته و وظائف قانونی خود را به عهده گرفته است. وی در این ملاقات تاکید نمود که اتحاد جماهیر شوروی به تعهدات خود با کشورهای خارجی پایبند خواهد بود.

سفیر شوروی گفت: کودتاچیان توسط دادستان شوروی تحت تعقیب قرار دارند و تعدادی از آنها دستگیر شده‌اند و بقیه نیز بزودی دستگیر خواهند شد.

سفیر شوروی علت شکست کودتای اخیر در کشور خود را وفاداری مردم به پروستریکا و وفاداری واحدهای نظامی به مقامات قانونی شوروی دانست.

در این ملاقات آقای دکتر ولایتی ضمن تشکر از پیام آقای گورباچف رئیس‌جمهوری شوروی از بازگشت آرامش به کشور شوروی اظهار خرسندی نمود و به آقای گورباچف در خصوص فائق آمدن به مشکلات اخیر تبریک گفت. وی اظهار داشت: موضع جمهوری اسلامی ایران در قبال اتحاد شوروی موضع ثابت و پایداری است و مسائل داخلی شوروی را مربوط به مردم آن کشور می‌داند.

وزیر امور خارجه افزود: ما از اینکه تحولات اخیر بسیار کوتاه بود و باعث شد تا ضایعات و تلفات کمتری برای کشور و مردم شما داشته باشد و نیز از اینکه نظم و قانون دوباره به کشور شما باز می‌گردد، بسیار خرسندیم.

دکتر ولایتی اضافه کرد: جمهوری اسلامی ایران برای روابط خود با اتحاد شوروی اهمیت ویژه‌ای قائل است و سیاست حسن همجواری و گسترش مناسبات فیمابین را همچون گذشته ادامه خواهیم داد. سفیر شوروی در این ملاقات از جانب خود و مقامات کشورش از مواضع خردمندانه جمهوری اسلامی ایران قدردانی کرد.

۱۳۷۰/۶/۲

در پایان دیدار سه روزه رهبر معظم انقلاب از مناطق محروم و عشایری استان لرستان

رهبر معظم انقلاب اجرای ده‌ها پروژه عمرانی و فرهنگی را طلیعه پر برکتی برای آبادانی استان لرستان خواندند

خرم‌آباد ـ خبرنگار اطلاعات: حضرت آیت‌الله خامنه‌ای رهبر انقلاب اسلامی در دومین روز از سفرشان به استان لرستان عازم مناطق صعب‌العبور عشایرنشین و روستاهای دورافتاده این استان شدند و در اجتماع عشایر و روستائیان با اشاره به مظالم دوران ستمشاهی خواستار همکاری و تلاش عشایر غیور و سلحشور و روستائیان منطقه لرستان در دوران سازندگی کشور شدند.

مقام معظم رهبری در مسیر عبور خود از طرف اهالی روستاهای منطقه به گرمی مورد استقبال قرار گرفتند و مردم محروم روستایی و عشایر در حالی که در دو طرف مسیر اجتماع کرده بودند به ذبح گاو و گوسفند پرداختند و با سر دادن شعارهای «صل علی محمد بوی خمینی آمده» و «دست خدا بر سر ماست، خامنه‌ای رهبر ماست» عشق و علاقه توصیف‌ناپذیر خود را به معظم له ابراز داشتند.

۱۳۷۰/۶/۷

در دیدار معاونان وزیران خارجه ایران و پاکستان اعلام شد

اجلاس آتی سران کشورهای عضو «اکو» در تهران برگزار می‌شود

* سرویس سیاسی: آقای «خالد سلیم» معاون وزارت امور خارجه پاکستان که به منظور شرکت در اجلاس سه‌جانبه ایران، پاکستان و مجاهدان افغانی در تهران بسر می‌برد، دیروز با آقای بروجردی معاون آسیا و اقیانوسیه وزارت امور خارجه کشورمان دیدار کرد.

به گزارش اداره اطلاعات و اخبار وزارت امور خارجه، وی در این دیدار با بیان این مطلب که رئیس‌جمهوری کشور متبوعش در آینده‌ای نزدیک به ایران سفر خواهد کرد، گفت: این سفر نشانهٔ اهمیتی است که پاکستان برای بسط و توسعه روابط دوجانبه با ایران قائل است. آقای بروجردی ضمن اظهار خشنودی از این سفر، آن را نشانه‌ای از حسن همجواری و عمق پیوندهای دوستانه میان دو کشور ایران و پاکستان ذکر کرد. براساس همین گزارش در این ملاقات دو طرف ضمن تاکید بر اهمیت نقش «اکو» در منطقه و ابراز رضایت از فعالیت‌های جاری آن تاکید کردند: اجلاس آتی سران «اکو» در تهران فصل جدیدی را در زمینه همکاری های منطقه‌ای خواهد گشود.

۱۳۷۰/۶/۱۸

سمینار بین‌المللی شناخت و مبانی حقوق بشر با پیام رئیس‌جمهوری گشایش یافت

سرویس سیاسی: سمینار بین‌المللی شناخت و مبانی حقوق بشر، صبح امروز با پیام حجت‌الاسلام والمسلمین هاشمی رفسنجانی رئیس‌جمهوری در محل دفتر مطالعات سیاسی و بین‌المللی وزارت امور خارجه گشایش یافت. به گزارش خبرنگار ما، متن پیام رئیس جمهوری توسط حجت‌الاسلام والمسلمین مسیح مهاجری، قرائت شد.

۱۳۷۰/۶/۲۱

در دیدار با دبیر کل سازمان ملل متحد

رئیس جمهوری خواستار تسریع در اجرای کامل قطعنامه ۵۹۸، تعیین تکلیف اسرای ایرانی و خسارات جنگی شد

• تهران ـ خبرگزاری جمهوری اسلامی:
حجت‌الاسلام والمسلمین هاشمی رفسنجانی رئیس جمهوری پیش‌ازظهر (دیروز) آقای «خاویر پرز دکوئیار» دبیرکل سازمان ملل متحد را به حضور پذیرفت.

در این ملاقات که آقای دکتر ولایتی وزیر امور خارجه و دکتر خرازی نماینده دائمی ایران در سازمان ملل نیز حضور داشتند، ابتدا دبیر کل سازمان ملل متحد از همکاری‌های بسیار خوب جمهوری اسلامی ایران با سازمان ملل متحد و شخص دبیر کل در حل مسائل بین‌المللی، قدردانی کرد و اظهار داشت: در مذاکره‌های بسیار مفید و ثمربخش با آقای ولایتی در مورد مسائل مختلف جهانی، منجمله اجرای کامل قطعنامه ۵۹۸ شورای امنیت، مسأله ثبات و امنیت در منطقه خلیج‌فارس و افغانستان بحث و تبادل‌نظر کردیم. سعی و تلاش اینجانب این است که در همه این موارد با همکاریهای بسیار ارزشمند ایران، به راه‌حل‌هایی مشخص و مفید برسیم.

دبیر کل سازمان ملل متحد با اشاره به آخرین تحولات شوروی، لزوم برقراری ثبات و آرامش، را در این کشور مورد تأکید قرار داد.

سپس آقای هاشمی رفسنجانی با تشکر از سفر دبیر کل سازمان ملل متحد به کشورمان و اظهار رضایت از تلاش‌های آقای پرز دکوئیار در حل و فصل مسائل جهانی، اظهار داشت: «سازمان ملل متحد به عنوان مرجعی بین‌المللی می‌تواند، با استفاده از تجارب ارزشمند جنابعالی و شرایط جدید بین‌المللی، میدان وسیع‌تری برای فعالیت داشته باشد. اگر این سازمان موفق به حل مشکلات جهانی شود، امید و اعتماد مردم دنیا را بیشتر به خود جلب می کند و جمهوری اسلامی ایران همانگونه که تا به حال نیز نهایت همکاری و حسن‌نیت را با سازمان ملل داشته است، در آینده نیز آماده همه گونه همکاری و مساعدت با این سازمان خواهد بود.»

رئیس جمهوری با اشاره به لزوم اجرای کامل قطعنامه ۵۹۸ شورای امنیت سازمان ملل، گفت: «این قطعنامه در زمان تصدی جنابعالی به عنوان دبیر کل سازمان ملل متحد به تصویب شورای امنیت رسید و امید می‌رود، با پیگیری و تلاش مضاعف شما نیز به مرحله اجراء درآید.»

رئیس جمهوری خواستار تسریع در اجرای کامل قطعنامه ۵۹۸، تعیین تکلیف اسرای ایرانی و خسارات جنگی شد

رئیس جمهوری افزود: با توجه به اعترافاتی که در یک سال اخیر، کشورهای بزرگ دنیا در مورد جنگ ایران و عراق داشته‌اند، به نظر می‌رسد کار شما آسان‌تر شده است. اجرای بندهای شش، هفت و هشت این قطعنامه بسیار مهم است و تأخیر در اجرای این قطعنامه به مصلحت منطقه و جهان نیست.

رئیس جمهوری با اشاره به نامشخص ماندن وضع هزاران اسیر ایرانی که اسنادی مبنی بر وجود آنها در عراق در دست است، بر تلاش هرچه بیشتر دبیرکل سازمان ملل در این مورد تأکید و اظهار امیدواری کرد که این مسأله انسانی هرچه زودتر حل شود. وی در مورد روند بازسازی کشورمان، افزود: «ما حدود یکهزار میلیارد دلار خسارت دیده‌ایم که امیدواریم به نحوی تکلیف این مسأله روشن شود.»

رئیس جمهوری کشورمان در قسمت دیگری از سخنانش با تأکید بر لزوم تأمین ثبات و امنیت در منطقه خلیج فارس، اظهار داشت: «موضع جمهوری اسلامی ایران در این مورد کاملاً صریح و روشن است. ما معتقدیم ایجاد ثبات و امنیت در این منطقه تنها توسط کشورهای خود منطقه میسر خواهد بود و لذا آماده‌ایم، تا به همه کشورهای منطقه در این زمینه همکاری کنیم و البته بنا به مفاد و بندهای قطعنامه‌های سازمان ملل متحد، ایران در تثبیت این امنیت، نقش مهمی بر عهده دارد.

رئیس جمهوری همچنین از مسأله افغانستان به عنوان یکی دیگر از مشکلات منطقه نام برد و افزود: حل مسأله افغانستان از طریق سیاسی همواره مورد تأکید ما بوده است و امیدواریم با تلاش‌های مضاعف شخص جنابعالی و سازمان ملل متحد و سایر کشورها، مشکلات مردم افغانستان حل شود و جمهوری اسلامی ایران نیز آماده هرگونه همکاری و مساعدت برای حل و فصل این مسأله است.»

۱۳۷۰/۶/۲۶

طی یک گزارش مشروح و مستند

دلایل حقوقی و اسناد انکارناپذیر مسئولیت عراق در آغاز جنگ علیه ایران تسلیم دبیر کل سازمان ملل شد

سازمان ملل ـ خبرگزاری جمهوری اسلامی ایران، گزارش مشروح و مستندی که تجاوز نظامی عراق به جمهوری اسلامی ایران را از دیدگاه حقوقی و مقررات بین‌المللی اثبات می‌کند. تسلیم «خاویر پرز دکوئیار» دبیرکل سازمان ملل کرد.

دکتر کمال خرازی نمایندهٔ دائمی ایران در سازمان ملل، امروز در گفتگویی با خبرگزاری جمهوری اسلامی، اعلام کرد: گزارش مبسوط ایران که حاوی دلایل، شواهد و اسناد انکارناپذیر و محکمی است و اثبات می‌کند که عراق جنگ را آغاز کرده است، به همراه نامه‌ای به امضاء وزیر خارجهٔ ایران، رأس مهلتی که «دکوئیار» برای دریافت گزارش از دو طرف تعیین کرده بود، روز ۲۴ شهریورماه (۱۵ سپتامبر) سال جاری برای دبیرکل سازمان ملل ارسال شد. «دکوئیار» بیست و سوم مردادماه با ارسال نامه‌ای برای ایران و عراق، از دو کشور خواست نظر خود را دربارهٔ مسئولیت آغاز جنگ تا روز ۱۵ سپتامبر تسلیم سازمان ملل کنند. وی در این نامه تأکید کرده بود که درصدد اجرای مواد باقیماندهٔ قطعنامهٔ ۵۹۸ است.

تعیین مسئول آغاز جنگ، بازسازی ویرانی‌های جنگ و برقراری ثبات و امنیت در خلیج‌فارس مفاد مواد ششم، هفتم و هشتم قطعنامهٔ ۱۰ ماده‌ای ۵۹۸ است که بطور کامل اجرا نشده و دبیرکل براساس قطعنامه موظف به اجرای آنها شده است.

نمایندهٔ جمهوری اسلامی ایران، در این مصاحبه، تأکید کرد: مسأله تجاوز عراق به ایران، به حدی آشکار و واضح است که نیاز چندانی به اثبات ندارد، اما جمهوری اسلامی ایران برای اثبات غیرقابل توجیه بودن آغاز جنگ توسط عراق و نیز ثبت در تاریخ، دلایل حقوقی و قانونی را که بدون کمترین تردیدی، مسئولیت عراق را در آغاز جنگ، اثبات می‌کند، در یک گزارش مبسوط و مشروح، تسلیم سازمان ملل کرد.

دکتر خرازی افزود: این گزارش، پاسخی بود به درخواست دبیرکل و از نظر ما و نیز براساس موازین بین‌المللی، عراق در جنگ تحمیلی متجاوز است و باید پاسخگوی مسئولیت آغاز جنگ نیز باشد. براساس بند ششم قطعنامهٔ ۵۹۸، «دکوئیار» موظف است برای تعیین آغاز جنگ، هیأت بیطرفی را برای انجام تحقیقات لازم تعیین و نتیجهٔ کار این هیأت را طی گزارشی تسلیم شورای امنیت کند.

۱۳۷۰/۷/۷

با ارسال تلگرامی از سوی دبیر کل فتح انقلابی به محضر مقام معظم رهبری عنوان شد:

اعلام حمایت فتح انقلابی فلسطین از مواضع ایران در رد کنفرانس صلح و تداوم مبارزه با رژیم صهیونیستی

● دمشق ـ خبرگزاری جمهوری اسلامی:

«سرهنگ ابوموسی» دبیرکل فتح انقلابی دیروز با ارسال تلگرامی به محضر مقام معظم رهبری، حضرت آیت‌الله خامنه‌ای، تصمیمات اجلاس شورای ملی فلسطین را مردود دانست.

در بخشی از این تلگرام که در اختیار خبرگزاری جمهوری اسلامی در دمشق قرار گرفت، آمده است: مواضع قاطع مقام معظم رهبری و مقامهای جمهوری اسلامی ایران در رد کنفرانس به اصطلاح بین‌المللی صلح، نشانه توجه عمیق جمهوری اسلامی به منشور انقلاب فلسطین است.

در این تلگرام تصریح شده است: موضع حضرتعالی مورد حمایت و پشتیبانی همه مؤمنین جهان است. دبیر کل فتح انقلابی در تلگرام خود به محضر مقام معظم رهبری همچنین خاطرنشان کرده است: «ملت مسلمان فلسطین با پیروی از تعالیم امام راحل(ره) که اسرائیل را غده سرطانی دانسته‌اند مصمم‌اند تا پیروزی نهایی به مبارزات خود علیه صهیونیستها ادامه دهند».

در بخش دیگری از این تلگرام آمده است: ما و همه ملت مستضعف و مظلوم فلسطین به جنابعالی چشم دوخته و با روح بلند امام خمینی(س) عهد می‌بندیم که هرگز جهاد مقدس برای برافراشتن پرچم لااله‌الاالله را رها نخواهیم کرد.

۱۳۷۰/۷/۱۱

والاستریت ژورنال:

مطبوعات ایران آزادترین مطبوعات خاورمیانه هستند

● تهران ـ خبرگزاری جمهوری اسلامی: روزنامه آمریکایی «والاستریت ژورنال» مطبوعات ایران را آزادترین مطبوعات خاورمیانه خواند.

خانم «جرالدبروکس» خبرنگار «والاستریت ژورنال» که به تازگی از ایران بازگشته است، در مقاله‌ای نوشته است: علی‌رغم این که پروانه انتشار تمامی نشریات توسط دولت صادر می‌شود، ولی سانسوری بر روی آنها اعمال نمی‌شود.

خبرنگار این روزنامه آمریکایی بویژه به هفته‌نامه «گل‌آقا» توجه کرده و می‌نویسد: عراق و حتی عربستان هرگز نشریه‌ای چون «گل‌آقا» را تحمل نخواهند کرد.

این روزنامه در ادامه، نمونه‌هایی از طنزهای مجله گل‌آقا را در مورد وزیر امور خارجه، نقش آمریکا در خلیج فارس، ملک فهد و جورج بوش برای خوانندگان خود درج کرده است. والاستریت ژورنال می‌نویسد: کیومرث صابری صاحب امتیاز گل‌آقا می‌گوید: «اگر دولت سعی کند، کنترلی بر کار ما اعمال کند، مجله را تعطیل خواهم کرد.

اگر قلم، آزادی نداشته باشد، بهتر است اصلاً هیچ چیز ننویسد لیکن من به اسلام و قوانین کشورم احترام می‌گذارم.» وی اضافه می‌کند: من یک منتقد سیاسی هستم و مجبورم نقاط ضعف را بزرگ جلوه دهم. این روزنامه می‌نویسد: صابری از برخورد سرد دولت ایران با آمریکا حمایت کرده و می‌گوید، اگر من از آمریکا انتقاد نکنم، خوانندگانم پوست از کله‌ام می‌کنند.

۱۳۷۰/۷/۱۶

دادسرای انقلاب اسلامی تهران صبح امروز اعلام کرد:

«جان‌پاتیس» آزاد شد

سرویس خبری: «جان‌پاتیس» جاسوس آمریکایی بعد از تحمل دوران محکومیتش آزاد شد. و از طریق اروپا عازم آمریکا می‌شود.

روابط عمومی دادسرای انقلاب اسلامی تهران صبح امروز در تماسی با خبرنگار ما اعلام کرد، «جان‌پاتیس» جاسوس آمریکایی در سال ٦٥ پس از آنکه جنگنده‌های عراقی تأسیسات ماهواره‌ای اسدآباد را بمباران کردند به اتهام جاسوسی دستگیر شد و در دادگاه انقلاب اسلامی به جرم خود اعتراف کرد و به زندان محکوم شد.

وی با سازمان «سیا» همکاری داشت و پس از تحمل ۵ سال زندان آزاد و از کشور اخراج شد.

۱۳۷۰/۷/۱۳

گزارش دیدارهای رئیس جمهوری با مردم و بازدید از طرحهای عمرانی آذربایجان شرقی

پارس‌آباد مغان ـ آقای هاشمی رفسنجانی رئیس جمهوری عصر روز پنجشنبه بمنظور دیدار و بررسی مسائل و مشکلات مردم مرزنشین پارس‌آباد و بیله‌سوار مغان و شهرهای همجوار وارد فرودگاه پارس‌آباد مغان شد.

رئیس جمهوری از سوی آیت‌الله ملکوتی نماینده ولی‌فقیه در آذربایجان شرقی و امام جمعه تبریز، استاندار، ائمه جمعه شهرهای اردبیل، پارس‌آباد، گرمی، بیله‌سوار، علماء و روحانیون منطقه مورد استقبال قرار گرفت.

در فاصله فرودگاه پارس‌آباد مغان تا داخل شهر اقشار مختلف مردم ضمن تجمع در دو طرف خیابان و سر دادن شعار «صلی‌علی‌محمد ـ یار امام خوش آمد» نسبت به رئیس جمهوری محبوب خود ابراز احساسات کردند.

۱۳۷۰/۸/۱

سفارت ایران در «دهلی نو» همکاری هسته‌ای ایران و چین را تکذیب کرد

دهلی نو ـ خبرگزاری جمهوری اسلامی:

سفارت ایران در هند دیروز (سه‌شنبه) با انتشار بیانیه‌ای گزارش منتشره در روزنامه انگلیسی زبان هندو در مورد همکاری هسته‌ای بین ایران و چین را تکذیب کرد.

در این بیانیه آمده است: ایران مانند هند طرفدار خلع سلاح اتمی در جهان است. در بیانیه سفارت ایران که توسط خبرگزاری هندی «پی تی آی» نیز منتشر شد تأکید شده است که آمریکا برای حفظ منافعش اصرار بر خلع سلاح اتمی در منطقه جنوب آسیا را دارد. شایان ذکر است: روزنامه «هندو» در شماره پریروز خود با درج مقاله‌ای اعلام کرده بود که ایران در حال ساخت یک راکتور اتمی با همکاری چین است.

۱۳۷۰/۸/۵

دبیر کل کنفرانس بین‌المللی حمایت از انقلاب اسلامی مردم فلسطین منصوب شد

طی حکمی از سوی حجت‌الاسلام والمسلمین مهدی کروبی رئیس مجلس شورای اسلامی و رئیس کنفرانس بین‌المللی حمایت از انقلاب اسلامی فلسطین حجت‌الاسلام والمسلمین سیدعبدالواحد موسوی‌لاری عضو هیأت رئیسه و نماینده مردم تهران در مجلس شورای اسلامی به سمت دبیرکل کنفرانس بین‌المللی حمایت از انقلاب اسلامی مردم فلسطین منصوب شد.

۱۳۷۰/۸/۱۸

رئیس جمهوری بر ضرورت حفظ بی‌طرفی نیروی انتظامی در انتخابات آینده مجلس شورای اسلامی تأکید کرد

تهران ـ خبرگزاری جمهوری اسلامی:

حجت‌الاسلام والمسلمین هاشمی رفسنجانی رئیس جمهوری، در دیدار فرماندهان نیروی انتظامی سراسر کشور با ایشان ضمن تأکید بر موفقیت این نیرو در تجربه ادغام نیروی انتظامی، صدور گواهینامه رانندگی و گذرنامه به روز را از کارهای بزرگ این نیرو در دوره ادغام دانسته و از آن به عنوان کاری افتخارآمیز در اصلاحات اداری کشور یاد کرد.

در این دیدار که حجت‌الاسلام والمسلمین نوری وزیر کشور، تیمسار سرتیپ سهرابی فرمانده نیروی انتظامی، مسئولان سازمان عقیدتی سیاسی، فرماندهان نواحی و مناطق این نیرو حضور داشتند، آقای هاشمی رفسنجانی اظهار امیدواری کرد که سمینار فرماندهان نیروی انتظامی، منشاء تحرک و خیر و برکت بیشتری برای این نیرو باشد.

رئیس جمهوری لزوم مبادله اندوخته فرماندهان در تجربه بزرگ ادغام را مورد تأکید قرار داد و گفت: خیلی‌ها با توجه به تجارب گذشته پیش‌بینی می‌کردند دوره ادغام به سردرگمی و تداخل در انجام وظایف مواجه خواهد شد که دلایل آنها ابهام در وظایف، ناآشنایی مسئولیت افراد در کارهای جدید و برخی مسائل شخصی بود. البته پیش‌بینی این مسائل بخاطر درهم ریختن اهداف و برنامه‌ها و تغییر مسئولیتها امری طبیعی است.

وی تأکید کرد: نیروی انتظامی نسبت عمده کار ادغام را به خوبی پشت سر گذاشته و کارهای بزرگی در دوره فطرت انجام داده است که اینگونه کارها معمولاً پس از تثبیت سازمانی ایجاد می‌شود. خوشبختانه پس از ادغام، مراجعات شکوه‌آمیز در ارتباط با نیروی انتظامی به طور محسوسی کاهش پیدا کرده است و در سفرهای اخیر خود به برخی از شهرستانها شاهد هماهنگی نیروی انتظامی در عمل بوده‌ام.

رئیس جمهوری از تحکیم امنیت در شرق کشور به عنوان یکی از کارهای بزرگ نیروی انتظامی یاد کرد و با اشاره به آلوده بودن منطقه بخاطر شرایط بد همسایگان شرقی اظهار داشت: این نیرو موفق شد ضربه‌های کاری به اشرار وارد کند که تأثیر آن در خارج از مرز نیز دیده شد و پاکستان را تشویق کرد که برای یک تلاش هماهنگ جهت ریشه‌کن کردن اشرار، اعلام آمادگی کند.

آقای هاشمی رفسنجانی پرسنل نیروهای انتظامی را به صبر و مقاومت و مردانگی برای از بین بردن رسوبات شرارت در مناطق شرق کشور توصیه کرد و گفت: باید با فراهم کردن زمینه‌های اشتغال و توجه بیشتر به این منطقه محروم، بگونه‌ای عمل شود که مردم به‌سمت اشرار جذب نشوند و به کارهای سالم کشش پیدا کنند.

آقای هاشمی رفسنجانی کاهش مدت صدور گواهینامه رانندگی و گذرنامه به روز را از کارهای بزرگ نیروی انتظامی در دوره ادغام دانست و از آن به عنوان کاری افتخارآمیز در اصلاحات اداری کشور یاد کرد و افزود: در این خصوص ابتدا مردم با ناباوری برخورد می‌کردند و برخی از جراید نیز به دلیل سابقه ذهنی از صفهای طولانی، بطور کنایه‌آمیز این مهم را غیرعملی می‌دانستند. اما نیروی انتظامی توانست دو گره را از کار مردم باز کند و امیدواریم سایر ادارات نیز از این نیرو درس بگیرند.

رئیس جمهوری اظهار امیدواری کرد: کار به جایی برسد که مردم شیرین‌ترین برخوردهای خود را در زندگی با ماموران نیروی انتظامی داشته باشند.

وی همچنین اظهار امیدواری کرد که وزارت کشور مسئولیت‌های خود را به گونه‌ای انجام دهد که به‌عنوان نمونه اصلاحات اداری، به جامعه عرضه شود.

رئیس جمهوری لزوم برقراری رابطه صمیمانه بین مردم و نیروی انتظامی را متذکر شد و گفت: این نیرو باید با برخوردهای صحیح، منطقی و علمی ناشی از اطلاعات کامل و پختگی پلیسی، مردم را با خود صمیمی و اعتماد آنها را جلب کند. در مسائل اخلاقی با خشونت و نادیده

رئیس جمهوری بر ضرورت حفظ بی‌طرفی نیروی انتظامی در انتخابات آینده مجلس شورای اسلامی تأکید کرد

گرفتن کشش‌ها و عواطف، نمی‌شود مردم را جذب کرد. با اعمال خشونت، این اعمال از ظهور به خفا تبدیل می‌شود و از چشم پنهان می‌ماند که در این صورت کارها از ریشه و بنیان خراب می‌شود.

وی افزود: مردم نیاز به امنیت مالی و جانی و حقوقی دارند که تحقق آن به نیروی انتظامی بستگی دارد. حساسیت شما باید در این مورد زیاد باشد. مردم باید از مصون بودن خانه، اموال، اتومبیل حتی موتور و دوچرخه خود از دستبرد، آسوده خاطر باشند.

رئیس جمهوری با اشاره به تلاش نیروی انتظامی در مقابله با قاچاقچیان مواد مخدر، گفت: علیرغم تلاش شما، ما از لحاظ مواد مخدر که جوانان را به مخاطره می‌اندازد، رنج می‌بریم. امیدواریم شما با تحرک اطلاعاتی و آموزشهای صحیح بتوانید این بلا را از جامعه دور کنید.

رئیس جمهوری به ریشه‌های سیاسی قاچاق موادمخدر و تلاش استکبار برای تضعیف روحیه ملتها، گرفتار کردن جوانان و مشغول کردن پلیس با استفاده از مواد مخدر اشاره کرد و گفت: متأسفانه ما در مسیر این بلای خانمانسوز قرار داریم و با عدم همکاری همسایگان برای مقابله با آن مواجه هستیم، اما برغم این مسائل می‌توانیم با سرمایه گذاری بیشتر این حربه را از دست آنها بگیریم.

آقای هاشمی رفسنجانی در ادامه سخنانش به انتخابات آینده مجلس شورای اسلامی اشاره کرد و گفت: طبیعت نیروی انتظامی، سیاسی نیست اما جامعه ما سیاسی است. شما باید هوشیارانه عمل کنید و به جروبحث‌های سیاسی کشیده نشوید. البته ما از سیاسی بودن جامعه ناراحت نیستیم و بحث‌های انتخاباتی را برای آگاه کردن، لازم می‌دانیم، اما نیروی انتظامی و دستگاه قضایی باید در این میان بی‌طرف باشند. رئیس جمهوری با تأکید بر اینکه دولت بر اجرای صحیح انتخابات دقت خواهد کرد، گفت: توقع جامعه این است که وضع بگونه‌ای باشد تا نتیجه واقعی انتخابات متبلور شود. وجدان جامعه همیشه اشتباهش از افراد کمتر است. وظیفه ما این است که کمک کنیم تا مردم آزادانه و با اطمینان خاطر رأی بدهند و هرکس را که صلاح می‌دانند، انتخاب کنند. رئیس جمهوری مسئولیت بزرگ پرسنل این نیرو در اتخاذ موضوع بیطرفی در انتخابات آینده مجلس شورای اسلامی را یادآور شد و اظهار داشت: در انتخابات پرماجرای آینده، نیروی انتظامی و سازمان عقیدتی سیاسی باید با هوشیاری و درایت بگونه‌ای عمل کند که متهم به حرکت در یک جهت خاص شود.

آقای هاشمی رفسنجانی سپس از نیروی انتظامی خواست با استفاده از تجارب چندگانه، الگوی خوبی برای نیرو بوجود آورند و به ارتباط بین انواع تجارب پلیسی و تمرکز در مدیریت و فرماندهی ـ که آثار خوبی در پی دارد ـ توجه کنند. رئیس جمهوری در پایان اظهار داشت: چنانچه تجربه ادغام نیروهای انتظامی تا پایان بدون عیب باشد، باعث می‌شود که در دیگر بخشهای اجرایی نیز به سمت اصلاح و صرفه‌جویی برویم.

در ابتدای این دیدار، پس از اجرای دو سرود توسط گروه موزیک نیروی انتظامی، آقای نوری وزیر کشور در سخنان کوتاهی با اشاره به تشکیل اولین سمینار فرماندهان نواحی، مناطق استانها و شهرستانها گفت: این سمینار برای ارزیابی عملکرد هفت‌ماهه نیرو تشکیل شده و در کمیسیونهای ۱۲گانه آن، موضوعاتی نظیر مسائل مرزی، قاچاق مواد مخدر، پرسنل، آموزش، لجستیکی، تشکیلات، راهنمایی و رانندگی، جرایم و مفاسد اجتماعی مورد بررسی قرار گرفت.

وی گفت: قسمت عمده‌ای از نیازهای داخلی مرتفع شده است و مسائلی در خصوص اعتبارها، نیروی انسانی و امکانات وجود دارد که با حمایت ریاست جمهوری حل خواهد شد.

وی گفت: مسئولیت مهم نیرو در هفت‌ماهه گذشته در خصوص تشکیلات ـ که کاری بزرگ بود ـ با کمترین تنش انجام شده و بخوبی پیش رفته است. در مورد مأموریتهای محوله نیز روند کار موفقیت‌آمیز بوده و برای کوتاه کردن کار ارباب رجوع در زمینه‌های مختلف، برنامه‌هایی در دست اجرا است.

وزیر کشور گفت: تلاش در زمینه تأمین امنیت، مقابله با اشرار و قاچاقچیان نیز خوب بوده و موفقیتهای چشمگیری بدست آمده است. کار اهدا درجه به پرسنل کمیته سابق تقریبا رو به اتمام است و بطور کلی مشکلات عمده نیز در خصوص ادغام به پایان خود نزدیک می‌شود.

۱۳۷۰/۸/۲۰

نخستین سفیر و نماینده همیشگی ایران در سازمان کنفرانس اسلامی منصوب شد

به پیشنهاد دکتر ولایتی و تایید رئیس جمهوری، آقای صباح زنگنه به عنوان نخستین سفیر و نماینده همیشگی جمهوری اسلامی ایران در سازمان کنفرانس اسلامی منصوب شد.

آقای صباح زنگنه نخستین سفیر و نماینده همیشگی جمهوری اسلامی ایران در سازمان کنفرانس اسلامی در آستانه عزیمت به محل مأموریت خود، پیش از ظهر دیروز با حجت‌الاسلام والمسلمین هاشمی رفسنجانی دیدار و گفتگو کرد. در این دیدار، رئیس جمهوری با اشاره به لزوم حضور فعال و همکاری با سازمان کنفرانس اسلامی، خواهان پیگیری جدی کار اجلاس‌های آینده کنفرانس اسلامی در سطوح مختلف شد. آقای هاشمی رفسنجانی همچنین بر حمایت و تقویت کنفرانس اسلامی و سفارت جمهوری اسلامی ایران در آن کنفرانس تأکید کرد.

۱۳۷۰/۸/۲۱

در دیدار وزیر امور خارجه هند با رئیس جمهوری عنوان شد:

اعلام آمادگی ایران برای میانجیگری بین هند و پاکستان

تهران ـ خبرگزاری جمهوری اسلامی:

آقای «سولانکی» وزیر خارجه هند که به منظور شرکت در پنجمین اجلاس کمیسیون مشترک ایران و هند به ایران سفر کرده است، پیش از ظهر دیروز با حجت‌الاسلام والمسلمین هاشمی رفسنجانی رئیس جمهوری دیدار کرد.

به گزارش روابط عمومی ریاست جمهوری، در این دیدار که دکتر ولایتی وزیر امور خارجه نیز حضور داشت، وزیر خارجه هند با اظهار خرسندی از سفر به جمهوری اسلامی ایران، اظهار داشت: دیدار ما از کشور شما، بسیار مهم است، زیرا تغییرات زیادی در اطراف ما و جهان در حال شکل گیری است که بدون شک تأثیرات این تحولات بر ما اجتناب‌ناپذیر است.

وی افزود: دو کشور ایران و هند دارای روابط دیرینه و تاریخی هستند و در شرایط حاضر، ضرورت دارد ایران و هند در کنار هم باشند. آقای «سولانکی» با اشاره به تغییراتی که دولت جدید هند در سیاست‌های اقتصادی خود داده است، اعلام کرد: دولت هند آماده است که با تمام ظرفیت در زمینه‌های اقتصادی، تحقیقاتی، تکنولوژی و فنی و توسعه علمی با ایران همکاری کند.

وی همچنین آمادگی کشورش را برای تبادل هیأت‌هایی در سطوح و زمینه‌های مختلف بین دو کشور اعلام کرد.

در این دیدار، حجت‌الاسلام والمسلمین هاشمی رفسنجانی با اشاره به تحولات جهانی و منطقه اظهار داشت: شرایط و موقعیت کنونی دنیا ایجاب می‌کند که کشورهایی مانند ایران و هند، همکاری بیشتری داشته باشند و خوشبختانه در آسیا و بخصوص در منطقه ما، زمینه‌های زیادی برای همکاری بین کشورهای مستقل وجود دارد و این کشورها نباید فرصت بدست آمده را از دست بدهند.

رئیس جمهوری، لزوم هوشیاری کشورهای منطقه را در قبال سوء استفاده دشمنان از اختلافات بین این کشورها مورد تأکید قرار داد و گفت: جمهوری اسلامی ایران آماده است تا در خصوص رفع اختلافات هند و پاکستان همه تلاش خود را بکار گیرد.

حجت‌الاسلام والمسلمین هاشمی رفسنجانی در بخش دیگری از سخنانش با تأکید بر لزوم همکاری هند با کشورهای مسلمان، اظهار امیدواری کرد که اقدامهای اخیر دولت در حمایت از حقوق اقلیت‌ها در این کشور تداوم یابد تا مسلمانان در کنار سایر اقشار هند احساس امنیت کنند.

رئیس جمهوری در پایان، با استقبال از توسعه همکاریهای سیاسی، اقتصادی، فنی و علمی باکشور هند، لزوم تحکیم این روابط را مورد تأکید قرار داد.

آقای «سولانکی» وزیر امور خارجه هند، در پاسخ، ضمن تشریح سیاست‌های دولت حزب کنگره، در دوره پس از استقلال هند، در مورد حقوق اقلیت‌ها اطمینان داد که دولت هند بیشترین تلاش خود را برای تأمین حقوق مسلمانان این کشور بکار گیرد.

آقای «سولانکی» همچنین دعوت نخست وزیر هند را از آقای هاشمی رفسنجانی برای سفر به هند به اطلاع ایشان رساند.

۱۳۷۰/۸/۸

در رأس یک هیأت بلندپایه سیاسی و اقتصادی

رئیس جمهوری چین وارد تهران شد

سرویس سیاسی: آقای «یان شان کن» رئیس جمهوری چین پیش از ظهر امروز در رأس یک هیأت بلندپایه سیاسی و اقتصادی برای یک دیدار رسمی چهار روزه از ایران وارد تهران شد و در فرودگاه مهرآباد از سوی حجت‌الاسلام والمسلمین هاشمی رفسنجانی رئیس جمهوری مورد استقبال قرار گرفت.

رئیس جمهوری چین که در این سفر از سوی آقایان «اوشیه‌چیان» معاون نخست وزیر شورای دولتی، «یانگ فوچانگ» معاون وزیر امور خارجه، «وان‌وون‌دونگ» معاون وزارت اقتصاد و تجارت خارجی و جمعی دیگر از مقامها و مسئولان این کشور همراهی می‌شود، بعدازظهر امروز با حضور در بهشت‌زهرا و نثار تاج گل بر مرقد مطهر حضرت امام(ره)، نسبت به بنیانگذار جمهوری اسلامی ایران ادای احترام کرد.

قرار است، اولین دور مذاکرات رسمی رؤسای جمهوری دو کشور فردا برگزار شود.

آقای «یان شان کن» رئیس جمهوری چین و هیأت همراه در ادامه سفر روز جمعه به اصفهان سفر خواهند کرد و روز شنبه آینده، اصفهان را به مقصد پکن ترک می‌کنند.

شایان ذکر است که در مراسم استقبال از رئیس جمهوری چین و هیأت همراه، وزرای خارجه و اقتصاد و دارایی کشورمان نیز حضور داشتند.

۱۳۷۰/۸/۱۱

دیدار رئیس جمهوری چین با رهبر معظم انقلاب اسلامی

تهران ـ خبرگزاری جمهوری اسلامی: حضرت آیت‌الله خامنه‌ای رهبر معظم انقلاب اسلامی عصر پریروز رئیس جمهوری خلق چین و هیأت همراه وی را به حضور پذیرفتند.

در این دیدار که حجت‌الاسلام والمسلمین آقای هاشمی رفسنجانی رئیس جمهوری و چند تن از وزیران و مسئولان دو کشور نیز حضور داشتند، مقام معظم رهبری به رئیس جمهوری چین خوش آمد گفتند و اظهار امیدواری کردند که سفر آقای «یانگ‌شانگ‌کن» به تهران به گسترش هرچه بیشتر روابط دو کشور بینجامد.

رئیس جمهوری خلق چین نیز خرسندی عمیق خود را از فراهم آمدن امکان دیدار با رهبر انقلاب اسلامی ابراز داشت و مذاکراتش با آقای هاشمی رفسنجانی را برای توسعه روابط دو کشور سودمند توصیف کرد.

در این ملاقات همچنین حضرت آیت‌الله خامنه‌ای بر لزوم گسترش روزافزون روابط جمهوری اسلامی ایران و جمهوری خلق چین تأکید کردند.

۱۳۷۰/۸/۱۵

عالی‌ترین نشان کشور برزیل به دکتر ولایتی اهداء شد

سرویس سیاسی: آقای دکتر ولایتی وزیر امور خارجه کشورمان ظهر دیروز به مناسبت سفر دکتر رزک وزیر خارجه برزیل و هیأت همراه به جمهوری اسلامی ایران، ضیافتی را ترتیب داد.

به گزارش اداره اطلاعات و اخبار وزارت امور خارجه، وزیر خارجه برزیل در این ضیافت، عالی‌ترین نشان این کشور را به رسم تقدیر از تلاش دکتر ولایتی در جهت بهبود و توسعه روابط دو کشور براساس مصالح و منافع دو ملت از جانب آقای «کلردوملو» رئیس جمهوری فدراتیو برزیل، به وزیر خارجه کشورمان اهداء کرد.

آقای دکتر ولایتی ورود وزیر امور خارجه برزیل و هیأت همراه را به کشور جمهوری اسلامی ایران خیرمقدم گفت و آرزو کرد که این امر، در گسترش سطح روابط فی‌مابین در زمینه‌های مختلف، مؤثر باشد. وی افزود: جمهوری اسلامی ایران و جمهوری فدراتیو برزیل با رابطه‌ای سنتی که به گذشته‌ای دور باز می‌گردد، زمینه‌های گوناگونی برای همکاری چه در سطح روابط دوجانبه و چه در سطح بین‌الملل دارا هستند.

دکتر ولایتی گفت: تشکیل اولین کمیسیون مشترک بین دو کشور و ادامه نشستهای آن در چند سال اخیر و تماسهای مکرر مسئولان سیاسی ـ اقتصادی دو کشور، مبین علاقه طرفین به بسط و تعمیق روابط دوستانه است. وی تصریح کرد: جمهوری اسلامی ایران، همواره از کاهش تشنج و نزدیکی ملل مختلف به یکدیگر، مستقل از نژاد و مذهب آنان حمایت کرده است. وزیر خارجه کشورمان گفت: مشکلات و دردمندیهای اسفبار فلسطین، افغانستان و لبنان نیز از تراژدی‌های غم‌انگیز زمان ما است. در موضع‌گیری با این امر، جمهوری اسلامی ایران ضمن حمایت از مبارزات شجاعانه مردم مسلمان فلسطین، احقاق حقوق این ملت را تنها راه حل این مشکل می‌داند.

۱۳۷۰/۹/۲

«هانس بلیکس»، رئیس آژانس بین‌المللی انرژی اتمی، دیروز در دهلی نو اعلام کرد:

آژانس بین‌المللی انرژی اتمی از خرید احتمالی یک رآکتور هسته‌ای هند از سوی ایران، نگرانی ندارد

● دهلی نو ـ خبرگزاری فرانسه:

«هانس بلیکس»، رئیس آژانس بین‌المللی انرژی اتمی، دیروز در دهلی نو اعلام کرد: آژانس بین‌المللی انرژی اتمی از خرید احتمالی یک رآکتور هسته‌ای هند از سوی ایران، نگرانی ندارد.

بلیکس در یک کنفرانس مطبوعاتی تصریح کرد که ایران قرارداد عدم گسترش سلاحهای هسته‌ای را امضاء کرده‌است و دستیابی این کشور به یک رآکتور ده مگاواتی، مادامی که تهران دستورهای آژانس را رعایت می‌کند، خطر توسعه این گونه سلاحها را به دنبال ندارد. وی اظهار داشت: که در جریان دیدار خصوصی خود از هند که از یک هفته پیش آغاز شده است، اقدامهایی را نزد مقامهای دولت هند آغاز کرده‌است تا دهلی نیز قرارداد عدم توسعه سلاحهای هسته‌ای را امضاء کند.

۱۳۷۰/۹/۴

دکتر ولایتی وارد مسکو شد

• مسکو ـ خبرگزاری جمهوری اسلامی:
دکتر علی‌اکبر ولایتی وزیر امور خارجه جمهوری اسلامی ایران، دیشب با استقبال «ادوارد شواردنادزه» که در نخستین حضور رسمی خود پس از بازگشت مجدد به پست وزارت خارجه در صحنه سیاسی شوروی ظاهر می‌شد، وارد مسکو شد.

ولایتی پس از ورود به مسکو در جمع خبرنگاران گفت: حامل دو پیام جداگانه از حجت‌الاسلام والمسلمین هاشمی رفسنجانی رئیس جمهوری ایران برای «گورباچف» و «یلتسین» است. وی با اظهار خرسندی از بازگشت «شواردنادزه» به صحنه سیاسی شوروی، افزود: مسائل دوجانبه منطقه‌ای و بین‌المللی محتوای گفتگوهای دو وزیر خارجه خواهد بود. دکتر ولایتی دیدار از پنج جمهوری آسیای میانه و آذربایجان را از دیگر اهداف سفر خود و هیأت همراه خواند.

وی اضافه کرد: علاوه بر جمهوری‌های یادشده با مقامات جمهوری گرجستان نیز در مسکو دیدار خواهد داشت.

۱۳۷۰/۹/۱۷

پیش از سفر به محل برگزاری ششمین اجلاس سران کشورهای اسلامی در سنگال

رئیس جمهوری خواستار وحدت نظر و هم‌آهنگی کشورهای اسلامی در مسایل جهانی شد

آقای هاشمی رفسنجانی رئیس جمهوری بامداد امروز در رأس یک هیأت عالیرتبه برای شرکت در اجلاس سران کشورهای اسلامی، تهران را به مقصد داکار ترک کرد.

رئیس جمهوری را در این سفر، آقایان معیری و مهاجری مشاوران رئیس جمهوری، دکتر روحانی دبیر شورای عالی امنیت ملی، روغنی زنجانی رئیس سازمان برنامه و بودجه، فلاحیان وزیر اطلاعات، محسن رضایی فرمانده کل سپاه پاسداران، دعایی و اصغری نمایندگان مجلس شورای اسلامی همراهی می‌کنند.

۱۳۷۰/۹/۲۰

با ارائه گزارش دبیر کل سازمان ملل به شورای امنیت

سازمان ملل، عراق را مسئول آغاز جنگ علیه ایران معرفی کرد

سازمان ملل ـ خبرگزاری جمهوری اسلامی: خاویر پرز دکوئیار دبیر کل سازمان ملل متحد دیروز (سه‌شنبه) در گزارشی به شورای امنیت اعلام کرد عراق در ۲۲ سپتامبر ۱۹۸۰ (۳۱ شهریور ۱۳۵۹) به ایران حمله کرد. این گزارش عراق را در جنگ تحمیلی به عنوان متجاوز معرفی می‌کند.

۱۳۷۰/۹/۲۱

منافقین تواب، جنایات مسئولین منافقین و وضعیت اسفبار اعضای بریده این گروهک را تشریح کردند

گروهی از منافقین تواب که هفته گذشته به ایران بازگشته‌اند، اعلام کردند: یکهزار و صد تن از افرادی که از این گروهک بریده‌اند، در زندانهای «رمادیه» و «اسکان» زندانی هستند و در بدترین شرایط تحت شکنجه روحی و جسمی قرار دارند.

۵۹ نفر از اعضای گروهک منافقین که هفته گذشته از خاک عراق به جمهوری اسلامی ایران بازگشته‌اند، با شرکت در یک مصاحبه مطبوعاتی، به سئوالات خبرنگاران رسانه‌های همگانی و خارجی پاسخ گفتند.

۱۳۷۰/۹/۲۱

رئیس جمهوری: اعلام متجاوز بودن عراق، یک پیروزی و دست‌آوردی مهم و تاریخی برای ملت مقاوم ایران است

... و این گونه پیروز شدیم

صفیر مشئوم خمپاره‌ها و صدای رعشه‌برانگیز منحوس گلوله‌های توپ که روی قوسی بلند و مرگبار تن هوا را می‌شکافت و بر خیابانها، کوچه‌ها و خانه‌های مردم مظلوم و غافلگیر شده شهرها و روستاهای جنوب و غرب کشورمان فرود می‌آمد و با انفجارهای کور و سهمگین، سقف‌ها و دیوارها را بر سر زنان و مردان و کودکان بهت‌زده و حیران ویران می‌کرد، در مدت زمانی کمتر از سی دقیقه پیکر هزاران مرد و زن و کودک بیگناه را تکه تکه کرد و به خاک و خون کشید...

این گونه بود که رژیم بغداد، جنگی ناگهانی و تمام‌عیار را علیه ملت مظلوم و مسلمان و تازه از بند رستهٔ ایران آغاز کرد. این گونه بود که در شهریور سال ۵۹ ـ حدود ۱۸ ماه پس از پیروزی انقلاب اسلامی ـ و درست در اوضاع و احوالی که ملت مسلمان و انقلابی ایران، پس از درهم شکستن رژیم آمریکایی و منحط ستمشاهی، دست در کار ساختن کشور و ترمیم خرابی‌های بازمانده از غارتگری بیگانگان و حل انبوهی از مشکلات خاص دوران پس از انقلاب بودند، رژیم بغداد، با فرصت طلبی به میهن اسلامی و خاستگاه انقلاب اسلامی یورش آورد.

در آن شرایط ویژه که ارتش و نیروهای نظامی و دفاعی انسجام لازم و آمادگی کافی برای دفع تجاوز نداشتند، و از سوی دیگر تمام هم و غم مردم و مسئولین لزوماً و به طور طبیعی می‌بایست صرف بازسازی میهن و زدودن تمامی آثار مخرب سلطه سیصد ساله استعمار و نواستعمار می‌شد، قوی‌ترین و بزرگترین توطئه‌ها برای درهم شکستن انقلاب نوپا و جوان اسلامی و تسخیر و تجزیه و تقسیم میهن اسلامی، با تجاوز و حمله نظامی به مرحله اجرا درآمد.

در آن شرایط خاص و حساس که تمامی توان و استعدادها و شایستگی‌های بالقوه و بالفعل، از هر جانب

◁

و از هر طریق می‌بایست برای احیاء میهن بزرگ و رها شده از زنجیرهای اسارت استکباری به کار گرفته می‌شد. امریکا با دست‌های رژیم بغداد جنگی تمام عیار را علیه میهن و انقلاب اسلامی آغاز کرد.
هدف‌های این تجاوز آشکار کاملاً مشخص و روشن بود.
خفه کردن و درهم شکستن انقلاب اسلامی و تجزیه و پاره پاره کردن کشور بزرگی که در پرتو اسلام انقلابی و انقلاب پیروز اسلامی مهلک‌ترین و قوی‌ترین ضربه‌ها را بر منافع غارتگرانه استکبار جهانی وارد آورده بود و به مثابه زلزله‌ای منطقه استعمارزده را لرزانده و ملت‌های مسلمان همه کشورهای تحت سلطه را بیدار ساخته، به قیام علیه سلطه‌گری دوزخی و تبهکارانه استکباری فرا می‌خواند. این توطئه و اقدام شریرانه علیه میهن اسلامی و ملت مسلمان ایران با محاسبات دقیق و تحلیل‌های کاملاً سنجیده استکباری، علی‌الاصول قرار بود در مدت زمانی کوتاه به تمامی هدف‌های خود برسد. اما چنین نشد و سرزمین الهی ایران، به لطف رهبری بی‌مانند و سازش ناپذیر و در پرتو عنایات خاص پروردگار جنگ تحمیلی تمام عیار را در شرایطی کاملاً نامساعد تاب آورد و روزها و هفته‌ها و ماههای شوم آغاز تجاوز را از سر گذراند و با سرعت و قدرتی اعجاب‌آور برای دفاع طولانی و سرنوشت‌ساز از هر لحاظ آماده شد. ملت مسلمان و مقاوم پس از تحمل مصائب و فاجعه‌های سنگین آغاز یورش ناجوانمردانه و غافلگیرانه ارتش وحشی رژیم بغداد، از بهت نخستین به شتاب خارج شد و برای ایستادگی جانانه و دفع تجاوز تمامی توان عظیم و بالقوه خود را بسیج کرد. و این گونه بود که ارتش، سپاه و بسیج و تمامی مردم صاحب انقلاب، در پرتو ایمان و اراده، نیرویی عظیم و بی‌زوال و شکست‌ناپذیر را فراهم آوردند و برای دفاع و فرود آوردن ضربه متقابل توان گرفتند.

حالا دیگر تحلیل‌ها و محاسبه‌های سنجیده و برآوردهای حیل کارشناسان و حمله‌های توطئه نقش برآب شده بود. رویاهای خوش بغداد می‌رفت تا رنگ کابوس خوف‌انگیز به خود بگیرد. حالا ارتش عراق به‌رغم سیل تجهیزات و سلاح‌های مدرن و پیشرفته‌اش در چنبره تردید و تزلزل روحیه باخته و فاقد آرمان و ایمان، راه زوال می‌پیمود و ماشین جنگی مجهز و مدرن رژیم عراق عملاً باطل افتاده بود.

باور کنیم و به یاد داشته باشیم که تنها در پرتو ایمان و یقین انقلابی توانسته‌ایم یک ارتش مجهز به پیشرفته‌ترین و پیچیده‌ترین سلاح‌ها و یک ماشین جنگی مدرن و تمام عیار را عملاً از کار بیندازیم.

باور کنیم و به یاد داشته باشیم که به حول قوه الهی و با تکیه بر نیروهای بی‌زوال یک ملت مسلمان و به‌پاخاسته تجاوزگران را در نبردی مردانه و رودررو به آستانه اضمحلال و فروپاشی کشاندیم و برای ملت و میهن خود اعتبار و حیثیت و منزلتی عظیم در جهان کسب کردیم.

باور کنیم و به یاد داشته باشیم متجاوز هیچ فرصتی برای گریز از کیفر و مجازات ندارد. این حکم تاریخ است و جز این نیست و نخواهد بود.

(اطلاعات جبهه ـ یکشنبه ٦٦/٤/٢١)

۱۳۷۰/۹/۲۳

متن کامل بیانات رهبر معظم انقلاب در دیدار با اعضای شورای عالی انقلاب فرهنگی

حضرت آیت‌الله خامنه‌ای رهبر معظم انقلاب اسلامی در دیدار اعضای شورای عالی انقلاب فرهنگی با معظم‌له، ضمن رهنمودهایی که خطاب به اعضای این شورا ایراد فرمودند بر لزوم تربیت و آموزش دانشجویان در زمینه‌های علمی، تحقیقی و رشد استعدادهای علمی همراه با سالم‌سازی معنوی و روحی آنان برای تبدیل دانشجویان به انسانهای عالم، صالح و انقلابی تأکید کردند.
متن کامل بیانات معظم‌له در این دیدار از نظر خوانندگان عزیز می‌گذرد:

بسم‌الله الرحمن الرحیم

خیلی خوش آمدید. من این توفیق را که بحمدالله توانستید شورا را در این مدت طولانی با عملکردی مفید حفظ کنید تبریک عرض می‌کنم؛ بخصوص به آقایانی که از ابتدای شکل‌گیری این شورا حضور داشتند و به طور جدی و دلسوزانه مشغول کار بوده و هستند. بحمدالله تلاشهایی هم که می‌شود، قابل توجه است. من گزارش کارکرد یکساله را که آقای دکتر هاشمی در مصاحبه عنوان کرده بودند، تفصیلاً در روزنامه خواندم. امیدواریم آقایان همت کنند به کارهای اساسی و مهمی که در صراط فرهنگ و انقلاب فرهنگی وجود دارد و نام و فلسفه‌ی وجودی شورا اقتضاء می‌کند بطور کامل و کافی برسند و این، البته نیازمند تلاشی همراه با شوق و امید به پیشرفت کارهاست. هرچه عمر جمع‌هایی که برای یک هدف مشخص تشکیل می‌شوند طولانی‌تر می‌شود، تجربه‌ی آنها هم بیشتر می‌شود و با کارها آشناتر می‌شوند لیکن این طولانی شدن یک ضایعه‌ای هم به همراه دارد که باید از وقوع آن جلوگیری کرد و آن عادی شدن کار است. یعنی کار از حالت انگیزه‌ای، شوق‌آمیز و تازه‌گی خود به یک امر عادی معمولی تبدیل می‌شود و این خطر بزرگی است. انسان ابتدا که به کار می‌پردازد، طبعاً شوق بیشتری دارد و حتی جزئیات کار را هم رسیدگی می‌کند و لذا نباید گذاشت این شوق تمام بشود و کار حالتی یکنواخت به خود بگیرد. جناب آقای یزدی به اضافه شدن بعضی از افراد به شورا و تأثیر این امر در کارها اشاره کردند، منظور من هم همین است که باید کاری کرد که شورا حالت تازگی، شوق و ذوق، علاقمندی به کار و پشتکار خود را هرگز از دست ندهد. مقداری از این مسئله به خود شورا، مدیریت و دبیرخانه آن و مقداری هم به اعضاء مربوط می‌شود و شاید مقداری هم به ما ارتباط پیدا کند. به هر حال امیدواریم این شورا همچنان در جهت‌گیریهای درست و تلاشهای عمقی، بنیانی و کلی در امر فرهنگ کشور پیشرفت داشته باشد. از مدتها پیش و از وقتی که بنده هم در شورا بودم و توفیق داشتم که آقایان را هر هفته زیارت کنم، این فکر در داخل شورا مطرح بود که شورای عالی انقلاب فرهنگی از مجموعه‌ی کار اصلی خود که انقلاب فرهنگی است به بخشی از آن بسنده کرده که امر دانشگاهها و آموزش عالی می‌باشد. یعنی ممکن است به بعضی از کارهای دیگر اصلاً نپردازد و به بعضی دیگر کمتر بپردازد. البته در دوره‌ی اخیر شورا، با تشکیل فرهنگستانهای مختلف و انجام کارهای دیگر، مقداری کار توسعه پیدا کرده که تلاش مشکوری هم هست و باید به مسائل فرهنگ عمومی کشور و اموری که خارج از محدوده‌ی دانشگاههاست، توجه بشود و باید آنها را دست‌کم گرفت. این مسائل در برنامه‌های شورا قاعدتاً باید باشد ولی واقعیت این است که در حال حاضر به واسطهٔ ضرورت، فوری و فوتی بودن، اداری بودن و غیرقابل تعطیل بودن کار دانشگاهها، عملاً شورا به این سمت کشیده شده است، چاره‌ای هم نیست و شما مجبورید به هر حال برای دانشگاهها، رئیس، برنامه، هیأت امناء، آئین‌نامه‌های مختلف و از این قبیل مسائل را تعیین کنید. لذا بنده هم عرایضم را بیشتر به مسئله‌ی دانشگاهها معطوف می‌کنم. هدف در دانشگاه، دانشجو است. استاد، تحقیق، آزمایشگاه و دیگر چیزها برای دانشجو است یعنی تحقیقی که در محیط دانشگاه انجام می‌گیرد برای این است که نیروی انسانی رشد کند و صلاحیتهای لازم را برای انجام کاری که برعهده یک نیروی انسانی عالم و کارآمد هست، کسب کرده و بتواند آن کار را به نحو احسن انجام دهد. فلسفه‌ی دانشگاه اصولاً همین است. نه اینکه فرض کنید یک عده‌ای اینجا مستخدم باشند و دانشگاه محل ارتزاقشان باشد. البته این مسئله قهراً هست ولی هدف نیست، هدف این است که دانشجو بتواند در دانشگاه به صلاحیتهای لازم برسد. ما هر کاری را که می‌توانیم باید برای دانشجو انجام دهیم. دو عنصر اصلی در تربیت دانشجو مطرح است که هیچکدام نباید مورد غفلت واقع شود و اگر ما از هر کدام غافل شویم ضرر خواهیم کرد. یکی عنصر علم، تحقیق، کارآیی علمی و جوشیدن استعدادهای علمی و دیگری روحیه‌ی تدین؛ حرکت صحیح و سالم‌سازی معنوی و روحی دانشجو است. این دو عنصر باید بصورت لاینفک با قدرت و توان کامل و با استفاده از تمام ظرفیت کشور در دانشگاهها تعقیب بشود. اگر ما در عنصر اول کوتاهی کردیم نتیجه روشن است. دانشگاهی که نتواند علم و تحقیق را به دانشجو منتقل کند و نتواند دانشجو را به عنوان یک عالم، استاد، مبتکر و بالاخره یک مدیر بالفعل برای اداره‌ی بخشی از بخشهای بی‌شمار جامعه بسازد، دیگر دانشگاه نیست. در این ارتباط مسئله‌ی استاد، کتاب درسی، فضای آموزشی، آزمایشگاه، مجلات علمی و غیره مطرح است که ما آنها را در نظر داریم وشما هم که تقریباً همگی دانشگاهی هستید، این مسائل را خیلی خوب توجه دارید و به قدر امکانات کشور تأمین می‌کنید. روز به روز هم انشاءالله بیشتر باید به آنها توجه شود.

عنصر دوم هم، البته از نظر جمع شما مورد غفلت نیست و این مسئله، هم علی‌القاعده از ترکیب چنین جمعی پیداست و هم اینکه من بواسطه‌ی آشنایی و ارتباط با یکایک شما چه در این شورا و چه خارج از آن، می‌دانم که همه‌ی شما به این امر توجه دارید، لیکن در فضای عمومی دانشگاهی کشور به این عنصر دوم یعنی مسئله‌ی روحیه، تدین و آگاهی دانشجو و متحول کردن او از یک عنصر علمی بدون جهت و هدف به یک عنصر علمی جهت‌دار توجه کافی وجود ندارد. انسان با کامپیوتر متفاوت است. به کامپیوتر برنامه می‌دهند و او جواب مسئله را ارائه می‌دهد ولی انسان اینطور نیست. انسان برنامه‌اش را خود تنظیم می‌کند، خود تصمیم می‌گیرد و خود جهت را پیدا می‌کند لذا اگر ما از عنصر دوم غفلت بکنیم دانشگاه همان چیزی خواهد شد که حضرت امام (ره) مکرراً نسبت به آن هشدار می‌دادند. یعنی دانشگاهی بیگانه و جدای از دین که پیدایش آن فاجعه‌ای غیرقابل جبران است. همه‌ی شما آقایان در دانشگاه بوده‌اید و بیش از ما دانشگاه را می‌شناسید و دارای روحیه‌ای دینی هم هستید و لذا به عمق چنین دانشگاهی واقف می‌باشید و پیدایش آن مسلماً فاجعه‌ای است که در صورت وقوع چنین فاجعه‌ای، جبران آن تلفات بسیاری خواهد داشت و مشکلات فراوانی به بار خواهد آورد و آخر هم معلوم نیست که جبران بشود یا نشود. خصوصیت نظام جمهوری اسلامی این است که دستگاه انسان‌سازیش باید صحیح حرکت بکند و انسانی مناسب هدفهای این نظام بسازد؛ والا اگر ما بخواهیم فقط یک عالم بسازیم منهای آرزوهای مقدسی که یک ملت و بویژه مسلمین دارند بهتر آن است که دانشجوهایمان را گروه، گروه روانه کشورهایی کنیم که دستگاههای علمی‌شان خیلی مجهزتر و مدرنتر از ماست. هدف ما این نیست. هدف این است که کشور بدست انسانهای صالح از لحاظ علمی و فکری اداره شود. و در

◁

متن کامل بیانات رهبر معظم انقلاب، در دیدار با اعضای شورای عالی انقلاب فرهنگی

جهت هدفهای خود حرکت کند و این نخواهد شد مگر وقتی که انسانها خود هدفها را شناخته و آنها را قبول داشته باشند. اگر کسی که به دانشگاه وارد یا از آنجا خارج می‌شود نسبت به انقلاب، دین، کشور، استقلال و آرزوهای بزرگ ملی حساسیتی نداشته باشد، این دانشگاه هرچه هم از لحاظ علمی والا باشد ارزشی نخواهد داشت زیرا که محصول این دانشگاه براحتی در اختیار سیاستهای مختلف قرار خواهد گرفت. ما باید در دانشگاه دین، روحیهٔ انقلابی و بخصوص بیزاری از وابستگی ملی را بر روح و ذهن دانشجویان حاکم کنیم. وابستگی همان چیزی است که متأسفانه امروز کشورهای کوچک دنیا از لحاظ سیاسی و کشورهای به اصطلاح جهان سوم و عمدتاً کشورهای اسلامی دچار آن هستند. البته این وابستگی را نباید با فراگیری علم که هر جا باشد انسان باید آن را بیابد، اشتباه کرد. علم گاهی در نزد دشمن ماست، در عین حال ما می‌رویم پیش او زانو می‌زنیم و علم را فرامی‌گیریم این اشکالی ندارد و ارزش علم فراتر از این است که انسان بخاطر دشمنی، از آن صرف‌نظر کند، ولی بحث ما در یکطرفه تحت تأثیر دشمن قرار گرفتن است، آن هم در مسائلی غیر از علم یعنی در سیاست، فرهنگ و چیزهایی از این قبیل. آن‌چه که آنها برای ما درست کردند، دومی است. آنچه که برای به اصطلاح دنیای سوم خواستند و برنامه‌ریزی کردند وابستگی فرهنگی و سیاسی است. آنها اتفاقاً کاری کردند که تبادل علم و تکنولوژی انجام نگیرد. مسئله و معضل فرار مغزها که الان دهها سال است در جهان عقب‌افتادهٔ کنونی مطرح است، بخشی از همین قضیه است. یعنی آنها حتی نیروهای زبده و خوب ما را هم می‌ربایند و می‌برند و اجازه نمی‌دهند که حتی آنهایی که در خود کشورهای جهان سوم علم یاد می‌گیرند و استعداد دارند، برای آن کشورها به کار بیایند. بنابراین عنصر دوم اگر نگوییم بیش از عنصر اول، لااقل در همان حد، در دانشگاه‌ها اهمیت دارد. باید دین را در دانشگاهها زنده کرد. روشن است که دانشگاه ما از اول بی‌دین متولد شده است. دانشگاه به سبک کنونی، از ابتداء جدای از دین متولد شده یعنی به نحوی طراحی کردند که دانشگاه بی‌دین زائیده بشود. البته این که فلان مؤسس دانشگاه یک آدم متدینی بوده یا نبوده اصلاً ربطی به بحث ما ندارد، بنای دانشگاه از ابتدا یک بنای غیردینی بلکه ضددینی بوده مثل روشنفکری که در کشور ما از ابتداء بی‌دین متولد شده است. منتها اصولاً خاصیت دین این است که برای نفوذ در یک محیط منتظر اجازهٔ کسی نمی‌ماند و لذا همانند جاهای مختلف و محیط‌های انسانی، دین، هم در دانشگاه و هم در محیط روشنفکری نفوذ کرد، همه جا رفت. لیکن بنا از ابتدا بنای غلطی بود. این بنا باید دگرگون بشود و ما نباید بگذاریم دوباره وضع سابق بازگردد، البته دشمن هم بیکار نمی‌ماند. بعد از انقلاب برای انقلاب فرهنگی به معنای برگرداندن محیط دانشگاه از جهت‌گیری غیراسلامی به جهت‌گیری اسلامی تلاش واقعاً مشکوری شده است. تعدادی از اساتید، دانشجویان و مسئولین واقعاً کارهائی کردند که جزو ذخایر جاودانی آنها پیش خدا و پیش این ملت است، همهٔ این کارها مشکور است، لیکن کار هنوز نیمه تمام است، کامل نیست. شورای عالی انقلاب فرهنگی باید یکی از اهم وظائف و واجبات امور خود را این قرار بدهد که چگونه می‌توان محیط دانشگاه را ساخت به نحوی که در آن دانشجوی دینی و انقلابی توام با آگاهی سیاسی و روحیهٔ با نشاط دانشجوئی پرورش یابد این از کارهائی است که شما باید بکنید و اگر شما نکردید، دشمنان این ملت نقطهٔ مقابلش را خواهند کرد کمااینکه الان هم دارند می‌کنند. البته آنها برای این کار از طرق مختلفی وارد می‌شوند. مسئلهٔ تهاجم فرهنگی که ما بارها روی آن تأکید کرده‌ایم یک واقعیت روشنی است. ما با انکار آن نمی‌توانیم اصل تهاجم را از بین ببریم. نباید تهاجم فرهنگی را انکار کرد، تهاجم فرهنگی وجوددارد اگر ما آن را انکار کردیم مصداق این فرمودهٔ امیرالمؤمنین صلوات‌الله علیه می‌شویم که «و من نام لم ینم عنه» شما اگر در سنگر خوابت برد به این معنا نیست که دشمن هم در سنگر مقابل خوابش برده است تو خوابت برده و سعی کن خودت را بیدار کنی! ما باید توجه داشته باشیم که انقلاب فرهنگی در تهدید است کمااینکه اصل فرهنگ ملی و اسلامی ما در تهدید دشمنان است. یادم می‌آید اوائل جنگ مکرراً گزارشهائی می‌رسید که مثلاً دشمن تا فلان جا آمده، دارد فلان جا را بمباران می‌کند، از طرف نیروهای حزب‌اللهی هم در محیط‌های گوناگون انقلابی این مطلب تکرار می‌شد. آن بنده خدائی که اوائل مسئول نیروهای مسلح بود، این گزارشها را انکار می‌کرد و می‌گفت اینها دروغ است اصلاً عراق به ما حمله نمی‌کند، رفت به یکی از مناطق که ظاهراً مکه بود یا سابله که در مردم شایع شده بود دشمن آنجا را گرفته، او را بردند جلوی دوربین تلویزیون مصاحبه کرد و گفت شایع است که اینجا را گرفته‌اند، من الان از اینجا مصاحبه می‌کنم اتفاقاً چند ساعت بعد از مصاحبه او، آنجا را دشمن گرفت. دشمن البته قبل از اشغال بیرون آنجا بود اما به معنای این نبود که دشمن نیست. ما نباید چیزی را که در دانشگاه و در بیرون دانشگاه، حتی در رساله‌های جمعی ما، در کتابهائی که می‌نویسند، در ترجمه‌هایی که می‌کنند در شعرهایی که می‌سرایند، در برنامه‌های فرهنگی دنیا که ظاهراً هم به ما ارتباط ندارد، وجود دارد و روشن و واضح است و اخبارش را هم شما آقایان که عناصر فرهنگی هستید قاعدتاً می‌شنوید، انکار کنیم. در همه جا یک آرایش فرهنگی بسیار خطرناکی علیه انقلاب وجود دارد. این آرایش چیزی نیست که مثلاً از صدسال قبل بوده باشد، البته از صدسال قبل هم تهاجم فرهنگی علیه اسلام بود، اما نه بصورت امروز. انسان وقتی با یک دشمن خواب‌آلود روبروست یک نوع آرایش نظامی دارد و وقتی با یک دشمن بیدار روبروست آرایش نظامی او نوع دیگر است. امروز عالم اسلام خواب‌آلود بود، بلکه تخدیر شده بود، بلکه مست بود، دشمن حتی اگر گاهی به او ضربه می‌زد یا با یک سوزن، چیزی در رگش تزریق می‌کرد، تمام می‌شد ولی الان اسلام بیدار است. دشمن اصلی دنیای غرب، امروز بیدار است. اسلام امروز خاطرهٔ تمام‌نشدنی از یک قهرمان و شخصیتی مثل امام(ره) را با خود دارد، این همه ذخیرهٔ انقلابی و جوان خوب دارد، اینها شوخی نیست، دشمن در مقابل وضع کنونی ما آن ژست و آرایش نظامی را که صد سال یا پنجاه سال پیش می‌گرفت، امروز نمی‌گیرد. لذا ما باید آرایش جدید دشمن را بشناسیم و اگر نشناختیم و خوابیدیم قطعاً از بین خواهیم رفت. مصداق همان «ان اخ الحرب الیقظ و من نام لم ینم عنه» خواهیم بود. مرد جنگ باید بیدار باشد و اگر تو خوابیدی به این معنی نیست که دشمن در سنگر مقابل خوابیده باشد. او ممکن است بیدار باشد. این معنا در دانشگاه هم صادق است. این تهاجم فرهنگی گاهی هم متأسفانه بوسیله‌ی خودیها انجام می‌گیرد. مثلاً فرض بفرمائید ما می‌بینیم یک سلسله کارها و بحثهایی مبنی بر حذف شخصیت و ارزش روحانیت در محیط سیاسی یا در محیط دانشگاهی شروع می‌شود. این یک کار ساده‌ای نیست، این فقط یک کار صنفی نیست. اینکه کسی بیاید مثلاً حوزه‌ی علمیه را که بر مبنای تحقیق، دقت نظر، مناسازی، مبنا ویران‌سازی، نوع‌آوری و ابتکار که اصولاً سبک و شیوهٔ آموزش و تعلیم و تعلم در حوزه‌های علمیه از اول بر این مبانی بنا شده است، یک چیز تقلیدی وانمود بکند و امثال شهید مطهری و شهید بهشتی را که شاگردان حوزه هستند، استثناهای حوزه تلقی کند، یک اشتباه است. البته این افراد به احتمال قریب به یقین غرضی ندارند و چه‌بسا این بحثها بدون غرض ارائه می‌شود و نظر سوئی وجود ندارد، اما این مسائل قطعاً فسادآور است، مطالب خلاف واقع و فاسدی است که ممکن است موجب شود ارزش علمی و معنوی روحانیت که پرچمداران و نمایندگان دین هستند، در نظر دانشجو و در محیط دانشگاهی از بین برود. شبیه این کار با شیوه‌های ناشیانه‌تری قبل از انقلاب انجام می‌شد و البته بی‌تأثیر هم نبود. قبل از انقلاب جماعت دانشگاهی، آخوند جماعت را آدمهای پرگو، نادان و پرتوقعی می‌دانستند. بنده با عدهٔ زیادی از اینها مواجه بوده‌ام. مثلاً با یک طلبه‌ای که می‌نشستند و او دو کلمه حرف حساب می‌زد می‌گفتند: عجب! واقعاً در روحانیت مثل شما هم وجود دارد؟ در حالیکه آن طلبه، یک طلبه‌ی معمولی بود. آنها روحانیت را نمی‌شناختند یعنی تلقی دستگاههای علمی کشور از روحانیت و حوزهٔ علمیه (که اصلاً مرکز تحقیق کسب علم برای علم و نه علم برای مزد است و اگر علم خالص مصداقی در کشور ما داشته باشد، در حوزه‌های علمیه است)، اشخاص بی‌سواد و محیط دور از علم بود. در نظر این جماعت دانشگاهی، روشنفکر و متجدد، پارسایی، زهد و بی‌اعتنایی به دنیا را که در محیط روحانیت بوده و بحمدالله هنوز هم در محیط طلبگی و بیرون از طلبگی وجود دارد، تبدیل کرده بودند به اینکه آخوند مفت‌خور است. تعبیر مفت خور را به نحوی تبلیغ کرده بودند که وقتی می‌گفتند مفت‌خور مثل ضمیری که مرجع خودش را پیدا کند بدون هیچ اشاره و قیدی منطبق بر روحانیون می‌شد. این تبلیغاتی بود که انجام شده بود. هدف از این تبلیغات چه بود؟ هدف اصلی از این تبلیغات روحانیت نبود چرا که روحانیت خصوصیتی نداشت، هدف از این تبلیغات دین بود. اگر ما بیاییم حیثیت روحانیت و فقاهت و رتبه‌ی علمی فقاهت و تأثیری که در حرکت کنونی کشور دارد را منکر بشویم، زیر سئوال ببریم و یا مخدوش بکنیم، در حقیقت به گرایش دینی مردم و به یک طبقهٔ کارآمد و عظیم در جامعه لطمه زده‌ایم و این همان کاری است که دشمنان می‌خواهند و در واقع آبی است که به آسیاب دشمن ریخته می‌شود. در محیط دانشگاه باید به این نکته بسیار توجه کرد. در مورد روحیه‌ی انقلابی دانشجوها، عرض می‌کنم که نسل دانشجو و قشر دانشجو در همه جای دنیا همواره جزو پیش برندگان و پایه‌های اصلی انقلاب بوده و لذا این روحیه باید حفظ شود. دانشجویان هرگز نباید در مسائل انقلابی احساس سردی کنند. البته این امر شیوه‌هایی دارد: نمی‌توان دستوری و حکمی این روحیه را حفظ کرد. اینکه بگوییم «دانشجوها شما در راه هدفهای انقلاب با نشاط حرکت کنید»، نمی‌شود چرا که نشاط چیزی است که باید در یک قشر بوجود آورد. روحیه‌ی انقلابی دانشجویان در دانشگاه نباید ضربه بخورد.

حتی باید کاری کرد عده‌ای که بی‌تفاوت هستند به جهات انقلابی و نشاط انقلابی گرایش پیدا کنند، نه اینکه خدای ناکرده و برعکس آن عمل بشود. یعنی کارهایی انجام بگیرد که کسانی که روحیه انقلابی و جهت‌گیری انقلابی دارند به تدریج به بی‌تفاوتی گرایش پیدا کنند و این هم خطر بسیار عظیمی است. دانشجو یک نسل و یک موجود استثنایی است. حتی طلبه‌های جوان از این جهت تفاوتهایی با دانشجوها دارند. دانشجو جوان است، در صراط علم و دانش است، با محیط‌های آزاد آشناست، آنها در یک محل آن هم با کمیتی زیاد مجتمع هستند. این خصوصیات روی هم رفته یک ترکیب و حالت و تأثیرات خاصی را بوجود می‌آورد که باید آن را پذیرا بود. ما نباید انتظار داشته باشیم که دانشجو جماعت سیاستهای دستگاههای اجرایی را بطور کامل بپذیرد و با همه‌ی وجود قبول کند البته همه باید در مقابل سیاستهای مسئولین کشور تسلیم باشند، در این شکی نیست.

وقتی دستگاههای اجرایی کشور تصمیمی می‌گیرند آن تصمیم برای کلیه‌ی افرادی که مربوط به آنهاست واجب‌الاطاعه است اما باید این حق را به دانشجو داد که به مقتضای جوانی و روحیه‌ی شور و نشاط و شوقی که دارد، سئوال، اعتراض و احیاناً پیشنهادی داشته باشد. اینها را باید در محیط دانشگاه تحمل کرد و پذیرفت. اینها عواملی است که شور و نشاط را در قشر دانشجو زنده نگه می‌دارد. مراقبت هم باید کرد که محیط دانشجویی میدانی نشود برای تاخت و تاز سیاست‌بازان حرفه‌ای. اینکه آقایی از بیرون برود در دانشگاه و آن را برای یک غرض سیاسی و هدف ناسالم به هم بریزد و اذهان عده‌ای از دانشجویان را مشوش کند اصلاً قابل قبول نیست، البته خود دانشجوها باید اینطور افراد را شناسایی و آنها را از محیط‌شان طرد و بیرون کنند. محیط دانشجویی باید دانشجویی و پاک بماند. آگاهی و بینش سیاسی داشتن یک مسئله است ودر معرض سیاست‌بازی سیاست‌بازها قرار گرفتن مسئله‌ای دیگر. به هر حال محیط دانشگاه خیلی مهم است.

اگر این مسائل انجام شد طبعاً ظواهر دینی هم بخودی خود در دانشگاه رعایت خواهد شد که البته آنطور که بنده شنیده‌ام الآن وضع دانشگاهها چه دانشگاههای دولتی و چه دانشگاه آزاد از این جهت خیلی مطلوب نیست که بایستی از همه طرف به این مسئله رسیدگی شود.

انشاءالله خدای متعال به شما کمک کند تا بار سنگینی را که بر دوش دارید بتوانید به مقصود برسانید واین وظیفه‌ی بزرگ و مقدس را بخوبی انجام بدهید و به نظر من هیچ صدقه‌ای هم مؤثرتر، جاری‌تر و باقی‌تر از این صدقه‌ی جاریه‌ای که شماها برعهده گرفتید، نیست. صحبت ما خیلی طولانی شد چرا که مدتهاست آقایان را زیارت نکرده‌ایم. ان‌شاءالله موفق و مؤید باشید.

والسّلام علیکم و رحمة الله و برکاته

۱۳۷۰/۹/۲۷

پیکر پاک شهید تندگویان امروز در باختران تشییع می‌شود

باختران ـ خبرنگار اطلاعات:

پیکر پاک شهید محمدجواد تندگویان وزیر پیشین نفت جمهوری اسلامی، بعد از ظهر دیروز از مرز خسروی به وسیله هلی‌کوپتر به باختران انتقال یافت.

پیکر پاک شهید تندگویان که در تابوتی مزین به پرچم سه‌رنگ ایران قرار داشت، پس از مراسم نظامی و نواختن مارش عزا، به سردخانه بیمارستان طالقانی باختران انتقال یافت.

نماینده ولی فقیه و امام جمعه باختران، مسئولان استان و فرماندهان نظامی و انتظامی در این مراسم شرکت داشتند.

پیکر پاک شهید محمدجواد تندگویان توسط هیأت اعزامی جمهوری اسلامی ایران به سرپرستی آقای پرویز افشاری معاون ستاد قطعنامه ۵۹۸، از عراق به کشورمان منتقل شد.

پدر شهید تندگویان نیز این هیأت را که مرکب از نمایندگان سیاسی، فنی و پزشکی جمهوری اسلامی بود، همراهی می‌کرد.

پیکر شهید تندگویان امروز در باختران تشییع می‌شود.

شهید محمدجواد تندگویان در سال ۱۳۵۹ در نزدیکی آبادان به اسارت نیروهای متجاوز عراقی درآمد و در سیاهچالهای زندانهای رژیم عراق به شهادت رسید.

۱۳۷۰/۹/۲۸

قدردانی رهبر معظم انقلاب از مردم و مسئولان به مناسبت پیروزی بزرگ سیاسی ایران

حضرت آیت‌الله خامنه‌ای رهبر معظم انقلاب اسلامی در پاسخ به تلگرامها و پیامهای تبریکی که از سوی مسئولین کشور و اقشار مختلف مردم بدنبال اعتراف رسمی سازمان ملل متحد به حقانیت ملت مظلوم و شجاع ایران در هشت سال دفاع مقدس ارسال شده بود، به ملت پرافتخار جمهوری اسلامی ایران تبریک گفتند.

متن پیام رهبر انقلاب اسلامی به این شرح است:

بسم‌الله الرحمن الرحیم

اعتراف سازمانهای بین‌المللی به حقانیت ایران در جنگ هشت ساله هرچند بسیار دیر انجام شد. اما با اینحال پیروزی بزرگی برای ملت بزرگ و عظیم‌الشأن بود. ملتی که هشت سال همچون قهرمانی مظلوم جنگید تا اجازه ندهد که دشمنانش یعنی همه قدرتهای زر و زور پشت سر عراق ذلت و وابستگی را بر او تحمیل کنند و او را از اسلام عزیز جدا سازند و سرانجام به کمک و فضل خدای متعال و توجهات حضرت بقیةالله الاعظم روحی فداه در همه میدانها به پیروزی که حق او بود دست یافت.

پیشانی سپاس بر درگاه خداوند سائیده و به ملت عزیز تبریک می‌گویم. این شادی بزرگ با تلخی غم فقدان شهیدان عالی‌مقام و گلهای پرپر شده بوستان خمینی همراه است که این روزها بازگشت پیکر مطهر شهید غریبمان مهندس تندگویان وزیر بسیجی و فداکار جمهوری اسلامی، آن را تازه‌تر می‌سازد و عظمت فداکاریهائی را که به این پیروزیها انجامید در چشم هوشمندان عالم به تصویر می‌کشد. جای آن پیرمراد و حکیم فرزانه و رهبر دلسوز و تیزبین خالی است که ثمره استواری معجزنشان خود را در پیروزیهای پیاپی ملت خود ببیند و شادابی این درخت تناور را که نهال آن بدست توانای او نشانده شده است بنگرد. اینجانب ضمن قدردانی از همه کسانی که در مسائل مربوط به قطعنامه ۵۹۸ صمیمانه تلاش کرده‌اند از جانب رئیس جمهور محترم و رؤسای قوای مقننه و قضائیه و فرزند مکرم امام بزرگوار و علماء و ائمه محترم جمعه و مسئولین دولتی و نظامی و سایر افرادی که این پیروزی را به اینجانب و ملت ایران تبریک گفته‌اند تشکر کرده و توفیقات همگان را از خداوند متعال مسئلت می‌نمایم.

سیدعلی خامنه‌ای
۱۳۷۰/۹/۲۷

۱۳۷۰/۱۰/۴

آمریکا ۱۲ میلیارد دلار به ایران بدهکار است

تهران ـ خبرگزاری جمهوری اسلامی: مجموع بدهی‌های آمریکا به جمهوری اسلامی ایران که پرونده‌های مربوط به دعاوی ایران علیه آمریکا را شامل می‌شود، به رقمی بالغ بر ۱۲ میلیارد دلار می‌رسد.

رادیو دولتی انگلیسی «بی‌بی‌سی» این مطلب را به نقل از محسن نوربخش وزیر امور اقتصادی و دارائی ایران نقل کرد.

دیوان بین‌المللی داوری لاهه ماه گذشته طی حکمی آمریکا را به پرداخت ۲۷۵ میلیون دلار بابت تجهیزات نظامی که رژیم شاه معدوم از آمریکا خریداری کرده، اما هرگز به ایران تحویل داده نشده بود، محکوم کرد. آقای نوربخش به رادیو بی.بی.سی گفت: به عقیده من اگر آمریکا از خود حسن نیت نشان دهد، بدون اینکه مشکلی پیش آید، اختلافات دیگر نیز حل خواهد شد.

۱۳۷۰/۱۰/۴

ایران جمهوری فدراتیو روسیه و ۶ جمهوری آسیای میانه را به رسمیت شناخت

مشهد ـ خبرگزاری جمهوری اسلامی:

جمهوری اسلامی ایران، استقلال جمهوری فدراتیو روسیه و ٦ جمهوری آسیائی کشورهای مشترک‌المنافع را به رسمیت شناخته است.

این مطلب را آقای واعظی معاون اروپا و آمریکای وزارت امور خارجه دیشب در گفتگو با خبرنگاران در مشهد اعلام کرد.

وی گفت: در پی تشکیل جامعه مشترک‌المنافع که در اجلاس «آلماآتا» به تصویب رسید، جمهوری اسلامی ایران استقلال جمهوریهای آذربایجان، ترکمنستان، تاجیکستان، فدراتیو روسیه، ازبکستان، قزاقستان و قرقیزستان را به رسمیت شناخته است.

۱۳۷۰/۱۰/۴

گفتگوی اطلاعات با دکتر کمال خرازی در مورد فعالیت‌های دیپلماتیک و پیروزی بزرگ سیاسی ایران

انتشار بیانیه آقای «خاویر پرز دکوئیار» دبیرکل سازمان ملل متحد درباره مسئول آغاز جنگ عراق و ایران، در واقع یک پیروزی بی‌بدیل سیاسی و دیپلماتیک برای جمهوری اسلامی ایران بود. این پیروزی در واقع حاصل یک دهه دفاع مقدس در برابر تجاوزگری رژیم عراق و تلاش سیاسی گسترده برای اثبات حقانیت این دفاع بود که باید آن را به شهدای گرانقدر، دلاورمردان بسیجی، سپاهی و ارتشی تبریک گفت و همچنین اقدام مؤثر دیپلماتیک هیأت نمایندگی ایران در سازمان ملل متحد را ستود.

بیانیه دبیرکل سازمان ملل متحد نه یک اقدام در مقطعی خاص که پی‌آمد فعالیت دیپلماتیک چند ساله ایران در پس اعلام آتش‌بس در جنگ عراق با ایران بود.

هیأت نمایندگی ایران در سازمان ملل متحد طی سال‌های پس از جنگ، تلاشی خستگی‌ناپذیر را در اثبات حقانیت جمهوری اسلامی ایران در این جنگ به عمل آورد و تکرار تجاوزگری عراق در حمله به خاک کویت، انعکاسی واقعی از این تلاش بود که افکار جهان را به تکرار چنین اقدامی هشدار می‌داد.

دکتر کمال خرازی نماینده دائمی ایران در سازمان ملل متحد در گفتگوئی با ما از روند حرکت سیاسی و دیپلماتیک ایران برای حقانیت مدافعان میهن اسلامی در جریان جنگ تحمیلی سخن گفت و نیز جوّ عمومی سازمان ملل و شورای امنیت و برنامه‌های آینده ایران را برای پی‌گیری دیگر بندهای قطعنامه ۵۹۸ را تشریح کرد.

۱۳۷۰/۱۰/۷

در مراسم ویژه مداحی ذاکرین اهل بیت به مناسبت سالروز میلاد خجسته‌ی بزرگ بانوی بشریت حضرت فاطمه زهرا(س) عنوان شد:

رهبر انقلاب: نابودی امپراتوری بزرگ سوسیالیستی دلیلی بر بطلان تمدن‌های زر و زور است

تهران ـ خبرگزاری جمهوری اسلامی:

حضرت آیت‌الله خامنه‌ای رهبر انقلاب اسلامی صبح پریروز ضمن شرکت در مراسم ویژه مداحی ذاکرین اهل‌بیت که به مناسبت سالروز میلاد فرخنده و خجسته بزرگ بانوی بشریت حضرت فاطمه زهرا(س) در حسینیه‌ی امام خمینی (رضوان‌الله تعالی علیه) برگزار شد، در سخنانی عمل صالح، ایثار، فداکاری، گذشت و اخلاق انسانی را لازمه‌ی منتسب‌بودن به خاندان رسالت و اهل‌بیت عصمت و طهارت(ع) دانستند و به اشاره به اضمحلال قدرتهای باطل و بی‌ریشه در جهان، بر ضرورت درس گرفتن از اهل بیت(ع) در جهت تعمیق و گسترش حق در سراسر گیتی تأکید کردند. مقام معظم رهبری در این دیدار به بیان فضایل و کمالات حضرت صدیقه‌ی طاهره(س) پرداختند و فرمودند: خداوند با توجه به معرفت، خلوص، صبر و فداکاری حضرت فاطمه زهرا(س) آن حضرت را مرکز فیوضات خود قرار داده است و ما که خود را محب آن بانوی بزرگ اسلام می‌دانیم، باید در اطاعت، عبادت و جهاد رهرو آن حضرت باشیم.

حضرت آیت‌الله خامنه‌ای، ایثار نسبت به فقرا و کمک به محرومان به بهای گرسنه ماندن خود و فرزندان را درس بزرگی از زندگی نورانی صدیقه طاهره(س) ذکر کردند و افزودند: ما محبت به آن حضرت را باید در عمل خود نشان دهیم. آیا به راستی ما نیز همانند فاطمه زهرا(س) حاضریم برای سیر کردن گرسنگان، قرص نانی را از گلوی خود و فرزندانمان بزنیم؟

آیا می‌توانیم در نقطه‌ی مقابل زندگی اهل بیت عصمت و طهارت(ع) حرکت کنیم و همزمان خود را دوستدار و محب اهل بیت بدانیم؟ ما باید شایستگی پیروی از خاندان پیامبر را ثابت کنیم و با تطبیق زندگی خود با آنچه که اسلام از ما خواسته است، برای ابلاغ پیام الهی به دنیا و انجام رسالت بزرگ خود بیش از پیش به خاندان عصمت و طهارت تمسک جوییم.

حضرت آیت‌الله خامنه‌ای سپس به بیان اضمحلال و نابودی امپراتوری بزرگ به اصطلاح سوسیالیستی و کارگری پرداختند و آن را دلیلی بر باطل بودن تمدنهای زر و زور توصیف کردند و در پایان سخنانشان افزودند: با فروپاشی و نابودی باطل، نظام حق، به خودی خود جایگزین آن نخواهد شد، بلکه برای استقرار و استحکام بنای حق باید تلاش و مجاهدت کنیم و وظایف خود را با درس گرفتن از زندگی اهل بیت(ع) به انجام رسانیم.

بر پایه همین گزارش در این دیدار که جامعه مداحان تهران و شمیران، مجمع‌الذاکرین و جوامع مداحان شهرهای قم، کاشان و کرج، بابل، یزد، کرمان، نایین و بهشهر حضور داشتند، چند تن از مداحان اهل‌بیت(ع) ضمن تبریک سالروز میلاد پربرکت دخت رسول اکرم حضرت فاطمه زهرا(س) به مقام معظم رهبری، در وصف کرامات و کمالات بانوی بزرگ اسلام حضرت زهرا(س) به مدیحه‌سرایی و شعرخوانی پرداختند.

۱۳۷۰/۱۰/۸

دلایل ترور دیپلمات ایرانی در بغداد توسط منافقین افشاء شد

* تهران ـ خبرگزاری جمهوری اسلامی:

اقدام جنایتکارانه منافقین در ترور «جواد پاک‌آئین» دیپلمات ایرانی در بغداد با هدف جلوگیری از مراجعت تعداد بیشتری از عناصر سرخورده از گروهک منافقین به ایران، صورت گرفته است. این اقدام تروریستی منافقین، هراس آنان از اعترافات تکان‌دهنده دهها تن از وازدگان از این گروهک پیرامون مفاسد و فجایع درون سازمانی را نشان می‌دهد.

منافقین با ترور دیپلمات ایرانی سعی کرده‌اند تا ضمن ایجاد اضطراب و نگرانی در میان گروه دیگری از نیروهای بریده از سازمان منافقین، مانع بازگشت آنان به ایران شوند.

این اقدام تروریستی منافقین ـ که رژیم بعث عراق مسئول آن است ـ با اعتراض شدید جمهوری اسلامی ایران مواجه شد و مقامهای ایرانی خواهان استرداد عاملین این جنایت شدند. براساس اعترافات نادمین، شمار زیادی از اعضای سازمان منافقین از بدنه این سازمان ریزش کرده و هم‌اکنون در زندانهای «دبس»، «میرزائی»، «دوبلکس»، «اسکان» و نیز اردوگاه «رمادیه» تحت شرایط بسیار نامطلوبی به سر می‌برند.

این اعترافات حاکی از آن است که رژیمهای عراق و اردن تاکنون صدها تن از وازدگان منافقین را که موفق به فرار شده بودند، دستگیر کرده و بار دیگر به سران این سازمان تحویل داده‌اند. همچنین اسرائیل به این گروه از نادمین هشدار داده است که در صورت ورود به فلسطین اشغالی یا هدف گلوله سربازان رژیم صهیونیستی قرار خواهند گرفت و یا دستگیر و به نمایندگان منافقین تحویل خواهند شد.

در حالی که سازمان منافقین تحت حمایت آمریکا و اسرائیل راههای فرار عناصر سرخورده این سازمان به خارج از عراق را مسدود کرده است، این عده تنها راه نجات از منجلابی که سران منافقین بوجود آورده‌اند را پناه آوردن به جمهوری اسلامی ایران می‌دانند. برخورد مناسب هیأت دیپلماتیک جمهوری اسلامی ایران با نادمین در عراق و تلاشهای انجام شده برای هموار کردن راه بازگشت آنان، سرکردگان منافقین را از ادامه پناهندگی شمار بیشتری از وازدگان منافقین به جمهوری اسلامی ایران به طور عمیقی نگران ساخته است. بنابراین می‌توان این موانع در این راه را هدف اصلی منافقین از ترور دیپلمات ایرانی در بغداد دانست.

۱۳۷۰/۱۲/۱۰

نمایندهٔ ایران در ژنو:

گزارش «گالیندوپل» در مورد وضع حقوق بشر در ایران بی‌اساس است

لندن ـ خبرگزاری جمهوری اسلامی. در پی انتشار گزارش سوم «گالیندوپل» نمایندهٔ ویژهٔ کمیسیون حقوق بشر سازمان ملل در مورد وضع حقوق بشر در ایران، سفیر کشورمان در ژنو طی سخنانی در چهل و هشتمین اجلاس حقوق بشر در ژنو ادعاهای بی‌اساس وی را رد کرد.

کیا طباطبائی در آغاز سخنرانی خود گفت: نمایندهٔ ویژه در جریان سفر خود به ایران با کمال آزادی گفتگوها و ملاقات‌های متعددی را با مقامات رسمی و اشخاص مختلف انجام داد و شاهد اقدامات آشکار بشردوستانهٔ جمهوری اسلامی ایران بود.

وی گفت: اکثر مجازات‌های اعدام ایران در سال گذشته مربوط به قاچاقچیان مواد مخدر بوده است.

وی گفت: ایران به دلیل موقعیت جغرافیایی خاص مسیر اصلی قاچاق مواد مخدر از آسیا به اروپاست و در این زمینه با قاچاقچیانی که مجهز به جدیدترین تسلیحات نظامی هستند همزمان با انتقال انواع موادمخدر به اروپا مقدار قابل توجهی از این مواد را نیز با هدف گسترش اعتیاد، جرم و جنایت یا خشونت و تروریسم در ایران توزیع می‌کنند.

وی خاطرنشان ساخت: متأسفانه سود سرشار حاصل از تجارت مواد مخدر موجب شده است که مبارزه با این پدیده شوم با سختی انجام پذیرد و بی‌شک رویارویی با چنین شرایط دشواری اقدامات ویژه‌ای را ایجاب می‌کند.

طباطبایی اظهار داشت: متأسفانه علی‌رغم تحولات چشمگیر انجام شده در زمینهٔ حقوقی و قضایی طی سال گذشته در ایران، نمایندهٔ ویژهٔ دبیرکل با پیش‌داوری‌های خود تمام این تحولات مثبت را نادیده گرفته. کما این‌که در مورد جبران خسارت به خانواده‌هایی که به نوعی حقوق قانونی آنان نقض شده یا تصویب قوانین جدید جزایی سکوت اختیار کرده است.

وی همچنین به موارد متناقض گزارش گالیندوپل اشاره کرد و گفت: به عنوان مثال در بخشی از این گزارش آمده است بررسی اولیه کتابها و آثار هنری ایران باید خاتمه یابد، لیکن در بخش دیگری می‌گوید انتشار کتاب در ایران نیاز به کسب مجوز ندارد. فرستادهٔ ویژهٔ کمیسیون حقوق بشر در سومین گزارش خود در مورد وضع حقوق بشر در ایران عفو عمومی در ایران به مناسبت‌های مختلف را ناباورانه ارزیابی کرده و در گزارش اخیر خود سعی کرده است آن را بی‌اهمیت جلوه دهد. سفیر ایران در ژنو در اظهارات خود تأکید کرد وضع حقوق بشر در ایران از روندی مثبت برخوردار است و علی‌رغم ادعاهای بی‌اساس مطروحه در گزارش گالیندوپل ایران همچون گذشته آماده همکاری با جامعهٔ بین‌المللی است.

۱۳۷۰/۱۲/۱۸

در یک اقدام غیرقانونی صورت می‌گیرد

احتمال توقیف یک کشتی عازم ایران توسط ناوگان جنگی آمریکا

* تهران ـ خبرگزاری جمهوری اسلامی:

گزارشهای خبری حاکی است که کاخ سفید قصد دارد به ناوهای جنگی آمریکا دستور دهد، یک کشتی کره‌شمالی را که رهسپار ایران و حامل موشکهای «اسکاد» است، متوقف ساخته و در آن جستجو کنند.

بخش فارسی رادیو آمریکا در برنامه خبری صبح دیروز خود با اعلام این مطلب گفت: سخنگوی وزارت دفاع آمریکا حاضر نشد این گزارشها را تایید یا تکذیب کند، ولی گفت: صحبت درباره عملیات احتمالی، با سیاست وزارت دفاع آمریکا، مغایرت دارد.

به گفته رادیو آمریکا، خبری که شبکه تلویزیونی سی.بی.اس آمریکا پخش کرد، حاکی از آن است که اگر کشتی کره شمالی در مسیر فعلی و با سرعت فعلی به حرکت خود ادامه دهد، ممکن است نیروهای آمریکا یکشنبه (امروز) وارد کشتی بشوند. گزارش تلویزیون سی.بی.اس همچنین حاکی است که تصور می‌رود، اگر موشکهای اسکاد که به وسیله کشتی کره‌شمالی حمل می‌شوند، پیشرفته‌تر و دقیق‌تر از موشکهایی که در جنگ خلیج فارس به کار رفته است، باشند، هدف‌گیری آنها آسانتر خواهد بود.

به نقل از مقامهای آمریکا گزارش شده است که کره‌شمالی می‌تواند با صدور دستور بازگشت به کشتی خود، از بروز مقابله با ناوهای جنگی آمریکا اجتناب کند.

روزنامه «نیویورک تایمز» روز جمعه گزارش داد که ناوهای جنگی آمریکا به استناد تحریم بازرگانی علیه عراق، می‌توانند کشتی کره شمالی را تفتیش کنند.

تلویزیون سی.بی.اس به نقل از مقامهای آمریکا گزارش داد که اگر معلوم شود کشتی کره شمالی موشکها را با اسناد جعلی حمل می‌کند، ناوگان آمریکا حق دارد کشتی را به بندر دیگری منتقل کند، اما اگر کشتی دارای بارنامه صحیح باشد و علناً محموله خود را موشکهای اسکاد ذکر کرده باشد؛ راه قانونی برای متوقف ساختن کشتی وجود ندارد.

در این حال، خبرگزاری کره‌شمالی دیروز اظهارات یک فرمانده آمریکایی را به یک کمیته سنای این کشور، مبنی بر قریب‌الوقوع بودن دسترسی کره‌شمالی به جنگ‌افزار هسته‌ای، مورد انتقاد قرار داد.

گزارش فرانس پرس از توکیو به نقل از خبرگزاری کره شمالی حاکی است که این اظهارات را فرمانده نیروهای آمریکایی در کره جنوبی، در یک جلسه رسیدگی کمیته نیروهای مسلح سنای آمریکا عنوان کرده بود.

به گزارش خبرگزاری کره شمالی، این فرمانده درباره توسعه جنگ‌افزار هسته‌ای این کشور، جنجال به پا کرده است. این گزارش می‌افزاید: واقعیت‌ها نشانگر آن است که آمریکا خواهان، حل و فصل مسالمت‌آمیز مشکل جنگ‌افزار در کره نیست، بلکه بر عکس، مانع انجام آن می‌شود.

این خبرگزاری همچنین گفت: آمریکا تلاش دارد ادامه اشغال کره جنوبی را قانونی جلوه دهد و چنین اقدامی، می‌تواند بر حل مسائل هسته‌ای در شبه جزیره کره، اثری منفی بگذارد.

۱۳۷۰/۱۲/۱۷

مسعود بارزانی از ایران عذرخواهی کرد

پاریس ـ خبرگزاری جمهوری اسلامی:

مسعود بارزانی رهبر حزب دمکرات کردستان عراق از جمهوری اسلامی ایران به خاطر اظهارات یک سخنگوی این حزب مبنی بر حمله هوایی ایران به یک منطقه کردنشین عراق عذرخواهی کرد و گفت: اطلاعات کسب شده در این زمینه صحت نداشته است.

وی که روز پنجشنبه در یک کنفرانس خبری در پاریس سخن می‌گفت، تأکید کرد که هواپیماهای مهاجم به سه منطقه کردنشین عراق از جمله «نادج»، همگی متعلق به نیروی هوایی ترکیه بوده‌اند. وی، پخش چنین خبر نادرستی را به این دلیل دانست که هواپیماهای ترکیه پیش از این هیچگاه تا بدان حد در عمق کردستان عراق نفوذ نکرده بودند. وی گفت: اهالی «نادج» گمان کرده‌اند که این هواپیماها ایرانی هستند. بارزانی در پاسخ به سئوالی در مورد انتظاری که وی از جمهوری اسلامی ایران نسبت به مسئله کردهای عراق دارد، گفت: روابط با ایران به عنوان یک کشور همسایه به گذشته‌ای دور بازمی‌گردد و امید است که روابط حسنه مبتنی بر عدم مداخله در امور داخلی یکدیگر همواره رعایت شود.

وی ابراز امیدواری کرد که ایران در جهت تثبیت اوضاع منطقه و ارائه کمک‌های بشردوستانه به کردها فعالیت کند. وی به حضور یکصد هزار کرد پناهنده عراقی در ایران اشاره کرد و گفت: انتظار دارد حمایت از آنها به طرق مناسب تا زمان بازگشت به کشورشان ادامه یابد.

بارزانی که هم اکنون علاوه بر ریاست حزب دمکرات یکی از دو رهبر جبهه متحد کردستان عراق نیز محسوب می‌شود، در این مصاحبه گفت که از فرانسه، انگلیس و چند کشور غربی دیگر درخواست کرده است ناظرانی برای نظارت بر انتخابات آتی کردستان عراق به آن منطقه اعزام نمایند.

قرار است این انتخابات در ماه آوریل (نیمه دوم فروردین ماه آینده) به منظور انتخاب اعضای یک مجلس شورا در چارچوب برنامه خودمختاری کردستان عراق برگزار شود.

به گفته وی، این انتخابات که متحمل است به دلایل فنی دو یا سه هفته به تأخیر افتد، در چارچوب قوانین عراق انجام خواهد شد. بارزانی هدف از سفر جاری خود به اروپا را درخواست از آنان برای استمرار کمک‌هایشان به کردها و تضمین حفاظت از آنان دانست. وی خاطرنشان ساخت که مشکل کردها یک مسئله سیاسی است و نباید به آن از جنبه پناهندگی نگریست. وی گفت: کردهای عراق در حال حاضر تحت فشار دو تحریم قرار دارند، یکی از ناحیه بغداد که از ۲۳ اکتبر ۱۹۹۱ اعمال می‌شود و دیگری تحریم سازمان ملل علیه عراق. بارزانی گفت: ما از غرب می‌خواهیم که تحریم مواد غذایی و دارویی علیه عراق را لغو کند.

جلال طالبانی بمباران مناطق کردستان عراق از سوی ایران را تکذیب کرد

باختران ـ خبرگزاری جمهوری اسلامی:

جلال طالبانی دبیرکل اتحادیه میهنی کردستان عراق، روز پنجشنبه ادعای سخنگوی جبهه کردستان عراق مبنی بر مشارکت هواپیماهای ایرانی در بمباران مناطق کردنشین عراق را تکذیب کرد.

یک مقام مسئول در اتحادیه میهنی کردستان عراق با اعلام این مطلب به خبرنگار خبرگزاری جمهوری اسلامی، گفت: جلال طالبانی همچنین خبر منتشره توسط خبرگزاری‌های غربی مبنی بر بمباران مناطقی از «سلیمانیه» عراق توسط ایران را کذب محض دانست و گفت: هیچگونه بمبارانی در این مناطق از سوی هواپیماهای ایرانی صورت نگرفته است.

۱۳۷۰/۱۲/۲۴

ضمن اعتراف به نقش مهم جمهوری اسلامی ایران در منطقه خلیج فارس

بوش خواستار مذاکره آمریکا با ایران در تهران شد

بیروت ـ خبرگزاری جمهوری اسلامی:

«جورج بوش» رئیس جمهوری آمریکا با تأکید بر اهمیت نقش ایران در منطقه، جمهوری اسلامی ایران را به مذاکره با آمریکا دعوت کرد.

روزنامه لبنانی «السفیر» در شماره پریروز خود به نقل از مصاحبه «جورج بوش»، با هفته‌نامه «میدل ایست اندسایده» که قرار است در روزهای آینده منتشر شود، نوشت: رئیس جمهوری آمریکا در این مصاحبه ضمن ابراز خرسندی از به کارگیری نفوذ ایران در آزادی گروگانهای آمریکائی آنچه را که وی سیاستهای حمایتی ایران از تروریسم خواند، نگران‌کننده اعلام کرد.

وی همچنین از سیاست‌هایی که آنرا حمایت از تروریسم و مخالفت‌های ایران با مذاکرات به اصطلاح صلح میان اعراب و اسرائیل خواند، اظهار نگرانی کرد. بوش اضافه کرده است: علیرغم این، ما اعتراض می‌کنیم که ایران می‌تواند نقش مهمی در منطقه خلیج فارس ایفا کند.

بوش افزود: ما با روی باز از هرگونه گفتگو با رهبران ایران در تهران استقبال می‌کنیم تا در زمینه مسائلی که مورد اختلاف ما است، بحث و تبادل‌نظر شود.

بوش در ادامه این گفتگو جنگ خلیج فارس را زمینه‌ساز اجرای مذاکرات میان یازده کشور عربی با اسرائیل به حساب آورد و بر پشتیبانی آمریکا از امنیت اسرائیل تأکید کرد و آنرا بخشی از سیاست ثابت آمریکا در منطقه خاورمیانه دانست.

۱۳۷۰/۱۲/۲۰

مواضع ایران در قبال مصوبات اجلاس اخیر کمیسیون حقوق بشر

سرویس سیاسی: مواضع جمهوری اسلامی ایران در زمینه مصوبات چهل و هشتمین کمیسیون حقوق بشر توسط آقای منوچهر متکی معاون امور بین‌الملل وزارت امور خارجه تشریح شد.

به گزارش خبرنگار ما، وی که صبح امروز در جمع خبرنگاران سخن می‌گفت، ضمن بازگو کردن نتایج فعالیت‌های بین‌المللی جمهوری اسلامی ایران در مجامع مختلف، گفت: در پی تحولات عمیق، سریع و گسترده در روابط بین‌المللی کشورها، وضع و شرایط تازه‌ای در دنیا بوجود آمده است که کشورها براساس منافع خود باید تلاش کنند و نظرات خود را در سازمانهای بین‌المللی به کرسی بنشانند. براساس این مسأله، کشورهایی که منافع و نگرانی‌های مشترک دارند، باید چه به صورت منفرد و چه اجتماعی، در صحنه‌های بین‌المللی تلاش کنند و مواضع خود را به اثبات برسانند. در این زمینه، جمهوری اسلامی ایران هم به عنوان شخصیت حقوقی و هم به عنوان یکی از بزرگترین عضوها در بین کشورهای اسلامی تلاش دارد که در این شرایط جدید بتوانند نظرات خود را مطرح کند. خوشبختانه، در دو سه سال گذشته با توجه به حضور فعال در مجامع بین‌المللی، نظرات ایران به صورت محتوایی، جای خود را در میان سایر ملت‌های جهان یافته است.

وی افزود: انتخاب جمهوری اسلامی ایران در بسیاری از سازمانهای بین‌المللی به عنوان رئیس و یا عضوی از کمیسیونهای مختلف بین‌المللی، گویای حضور قوی، در این مجامع است.

۱۳۷۰/۱۲/۲۸

یک مقام نزدیک به سازمان امنیت عراق:

رجوی در بغداد ترور شد

یکی از مقامات نزدیک به سازمان امنیت عراق، فاش کرد: «مسعود رجوی» سرکرده منافقین به ضرب گلوله دو تن از محافظانش از ناحیه پا و کمر به شدت مجروح شده است.

این مقام که خواست نامش فاش نشود، گفت: به دنبال این حمله، سازمان امنیت عراق موسوم به «مخابرات» راسا حفاظت از جان «رجوی» را به عهده گرفته است و تماس و ملاقات سایر منافقین با وی تحت مراقبتهای شدید امنیتی انجام می‌گیرد. اگرچه هنوز اطلاع دقیقی از انگیزه ضاربین در دست نیست، ولی اختلافات فراوانی از مدتها قبل در میان اعضاء و هواداران سازمان منافقین بروز کرده که طی ماههای اخیر با دستگیری و شکنجه تعدادی از معترضین به اوج خود رسیده است.

گفته می‌شود اقدام به ترور نافرجام مسعود رجوی با اختلافات موجود بی‌ارتباط نیست.

آگاهان، مسائلی چون اعتراض مخالفین، اجبار اعضاء و هواداران سازمان به شرکت در قتل عام آوارگان کرد عراقی در زندانها و تشدید دستگیری و شکنجه افرادی که خواهان جدا شدن از سازمان هستند و همچنین تصمیم رجوی به خروج مخفیانه از عراق و رها ساختن عناصر فریب‌خورده و گروهک فوق در این کشور را از جمله عواملی می‌دانند که می‌توانند اقدام به این سوءقصد را توجیه کند. بنا بر اظهار یک منبع موثق اردنی، رجوی چندی پیش از صدام درخواست اجازه سفر به اردن را کرد که با مخالفت رئیس جمهوری عراق مواجه شد.

چهارشنبه اول خرداد ۱۳۷۰ - ۷ ذیقعده ۱۴۱۱ - شماره ۳۴۶۴ - سال دوازدهم
۱۴ صفحه
جمهوری اسلامی
تکشماره ۲۰ ریال

• از جمله نقشه هائی که مع الاسف تأثیر بزرگی در کشورها و کشور عزیزمان گذاشت و آثار آن باز تا حد زیادی به جا مانده، بیگانه نمودن کشورهای استعمار زده از خویش و غرب زده و شرق زده نمودن آنان است، به طوری که خود را و فرهنگ و قدرت خود را به هیچ گرفتند و غرب و شرق دو قطب قدرتمند را نژاد برتر و فرهنگ آنان را والاتر و آن دو قدرت را قبله گاه عالم دانستند و وابستگی به یکی از دو قطب را از فرائض غیر قابل اجتناب معرفی نمودند.
از وصیت نامه حضرت امام خمینی قدس سره الشریف

تظاهرات دانش آموزان فلسطینی در رام الله با شعارهای «الله‌اکبر» و «مرگ بر اسرائیل»

• رژیم صهیونیستی پایگاههای مقاومت حزب الله در جنوب لبنان را گلوله‌باران کرد
• یک صهیونیست در تل آویو بدست یک فلسطینی انقلابی به هلاکت رسید
در صفحه ۱۴

در حمایت از پیام مهم رهبر انقلاب اسلامی و اعلام عزای عمومی به مناسبت تخریب عتبات عالیات

فردا، جهان تشیّع یکپارچه عزادار است

رئیس جمهور: حجاج ایرانی باید بگونه‌ای عمل کنند که اهداف امام در حج حفظ شود

• رئیس جمهور پذیرفته شدن مشروعیت اسرائیل توسط کشورهای عربی وقبول کردن این کشور بعنوان یک واقعیت را مدارین رویداد ممکن توصیف کرد
• نمی توان باور کرد که نیروهای بیگانه برای استقرار امنیت ورفع شر به منطقه آمده‌اند
• حضور بیگانگان در منطقه یک بلیه جدی است
در صفحه ۱۴

اینجا پناهگاه مظلومانی است که به حریم امن حسینی پناه آورده بودند. قلب آدمی از دیدن این صحنهٔ ملال آور، به درد می آید. جهان اسلام در سوگ است و بر عاملین این جنایت بزرگ تاریخ، لعن و نفرین می فرستد.

• دولت جمهوری اسلامی ایران مصیبت دردناک اهانت به عتبات عالیات که بفرمودهٔ رهبر معظم انقلاب تکراری از مصیبت عاشوراست را به ساحت مقدس بقیة‌الله الاعظم، حوزه‌های علمیه، شیعیان و محبان اهل بیت علیهم السلام و همه مسلمانان آزادگان جهان تسلیت گفت
• نمایندگان مجلس: ما نمایندگان مردم در لبیک به پیام مهم رهبر معظم انقلاب، همراه با امت مسلمان ایران فردا به سوگ خواهیم نشست
• مجمع جهانی اهل بیت و نهضت اجرای فقه جعفری پاکستان، شیعیان جهان را به عزای عمومی فرا خواندند
در صفحه ۳ و ۱۳

اوضاع در شهرهای کربلا و نجف بشدت بحرانی است
در صفحه ۱۴

رئیس مجلس اسناد ۱۵ هزار هکتار از اراضی استان خراسان را به کشاورزان اعطاء کرد
در صفحه ۴

• یک هیأت اسرائیلی بدعوت مقامات آذربایجان شوروی به این جمهوری سفر می کند
در صفحه ۱۴

• رئیس جمهور اتیوپی از کشورش گریخت
در صفحه ۱۴

راجیو گاندی کشته شد
در صفحه ۱۴

سرمقاله
جهان اسلام در سوگ
در صفحه ۲

دوشنبه ۲۸ مرداد ۱۳۷۰ ـ ۸ صفر ۱۴۱۲ ـ شماره ۳۵۳۲ ـ سال سیزدهم
جمهوری اسلامی
۱۶ صفحه
تکشماره ۲۰ ریال

من کراراً راجع به ظلم های اسرائیل تنبه داده‌ام که اسرائیل اینطور نیست که اکتفا کند به آن زمین هائی که غصب کرده است

حضرت امام خمینی قدس سره‌الشریف

هلیکوپترهای جنگی رژیم صدام چندین روستای مجاور مردابهای جنوب عراق را بمباران کردند

در صفحه ۱۶

وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی در تشریح برنامه‌های هفته دولت اعلام کرد:

۳۲۰ طرح بزرگ عمرانی در هفته دولت مورد بهره برداری قرار می گیرد

در صفحه ۳

آب دریای خزر در سواحل انزلی ۱۲ سانتیمتر بالا آمد

در صفحه ۲

جریکهای کرد ترکیه آمریکا و متحدینش را تهدید به عملیات انتقامجویانه کردند

در صفحه ۱۶

حمله هواپیماهای ارتش یوگسلاوی به جمهوری کرواتی

در صفحه ۱۶

تعیین نرخ رسمی ارز در جلسه هیأت دولت مورد بررسی قرار گرفت

در صفحه ۲

جمهوری اسلامی ایران وآذربایجان شوروی یك یادداشت تفاهم اقتصادی، فرهنگی واجتماعی امضاء کردند

در صفحه ۳

پیشنهاد رئیس مجلس برای تعیین هیأتی جهت پیگیری و تحقق رهنمودهای اخیر رهبر انقلاب

● آقای کروبی: بار انقلاب همواره بدوش اقشار ضعیف و محروم جامعه بوده است نهادهای نظام باید حرکت خود را در جهت منافع طبقات محروم و مستضعف تنظیم کنند

● افراد، جناحها و گروههای مختلف باید در سخنرانی ها و بحث های خود مراقب باشند که اختلافات را عمیق جلوه ندهند و موجب سوء استفاده دشمنان انقلاب نشوند

دو فوریت طرح اعمال نظارت بر کاهش هزینه‌های غیرضروری وجلوگیری از تجمل گرایی به تصویب مجلس رسید

در صفحه ۱۴

مردم

۳ـ خطر انحراف از ارزشها

بقیه در صفحه ۲

تظاهرات درشمال سرزمینهای اشغالی علیه مصادره زمین فلسطینی ها وایجاد شهرکهای یهودی نشین

در صفحه ۱۶

رئیس جمهور کلیه نیروهای مقاومت لبنان را به ادامه مبارزه علیه اسرائیل غاصب فراخواند

● رئیس جمهور در دیدار با شورای مرکزی حزب الله لبنان: توطئه‌های استکبار جهانی به منظور سیطره کامل بر منطقه صورت می پذیرد و از اینرو وحدت و هماهنگی کلیه نیروهای مبارز برای مقابله با این توطئه ضرورت دارد

در صفحه ۴

جایگاه فرهنگ در انتصابات

در صفحه ۱۳

دوشنبه اول مهر ۱۳۷۰ـ۱۳ ربیع الاول ۱۴۱۲ ـ شماره ۳۵۶۱ ـ سال سیزدهم
۱۶ صفحه

جمهوری اسلامی

تکشماره ۲۰ ریال

ما مظلومیت خویش و ستم متجاوزان را در جنگ ثابت نموده‌ایم

حضرت امام خمینی قدس سره‌الشریف

در آغاز درس خارج عنوان شد

تأکید رهبر انقلاب بر بازنگری عمیق در برنامه‌ریزی، توجه جدی به علوم اسلامی و اعراض از زخارف دنیوی در حوزه‌های علمیه

در صفحه۳

مراسم ویژه آغاز هفته دفاع مقدس و رژه یگانهای نیروهای مسلح با حضور رئیس جمهور در میدان آزادی برگزار شد

رئیس جمهور: همه باید در دوره بازسازی که مشکل‌ترین مرحلهٔ تاریخ انقلاب است بطور یکپارچه تلاش کنیم

● همانگونه که ملت در دفاع از کشور و انقلاب خود به کمک نیروهای مسلح شتافتند، امروز نیروهای مسلح باید در بازسازی با مردم هماهنگ شده و نقش خود را ایفا کنند

در صفحه۳

اعتراض رئیس مجلس به قرارداد ننگین امنیتی کویت با آمریکا

● کاردار کویت برای ادای توضیح پیرامون قرارداد نظامی با آمریکا به وزارت امور خارجه فرا خوانده شد

در صفحه۱۳

رئیس جمهور در پیامی به اجلاس شورای عالی مجمع تقریب بین مذاهب اسلامی:

جمهوری اسلامی ایران به عنوان پایگاه جهانی اسلام آغوش خود را به روی کلیه کسانی که در آرزوی تحقق وحدت امت اسلامی هستند گشوده است

در صفحه۲

با سخنان رئیس جمهور

۱۵ میلیون دانش آموز امروز سال تحصیلی جدید را آغاز می کنند

معاون رئیس جمهور و مسئول ستاد بازسازی

بازسازی ۲۰۰ هزار واحد مسکونی در مناطق جنگزده انجام شد

در صفحه۱۰

● دانش آموزان مدرسه دولتی ابتدائی لاهور پاکستان طی نامه‌ای به رئیس جمهوری اسلامی ایران:

ما به سرزمین پاک شما سجده می کنیم

در صفحه۲

پیش از ۱۳۰ هزار تن گندم در استان فارس در معرض نابودی قرار دارد

در صفحه۱۱

در این شماره می‌خوانید

اخبار
رویدادها
مقالات

حوزه: سرنامه‌ریزی درسی، رمز موفقیت طلاب در صفحه۱۴

● گزارشی از چگونگی رفت و آمد اتباع جمهوری اسلامی ایران و شوروی در مرز آستارا در صفحه۱۰

● وزیر دادگستری و رئیس کمیته بررسی خسارات کویت: کویت در اثر تهاجم عراق ۲۵۰ میلیارد دلار خسارت دیده است در صفحه۱۱

۹۳ هزار فلسطینی با امضای طوماری طرح صلح آمریکا را خیانتکارانه خواندند

● رژیم صهیونیستی اعلام کرد طی ماههای آینده ۱۸ هزار واحد مسکونی جهت اسکان یهودیان در کرانه باختری رود اردن احداث می کند

● حافظ اسد: حل مساله بلندیهای جولان به تنهائی برای تحقق صلح کافی نیست

● قرار است ۱۸۰ هزار فلسطینی دیگر این طومار را امضاء کنند

در صفحه۱۶

سرمقاله

ضرورت تحکیم وحدت در پایگاه جهانی اسلام

بسم الله الرحمن الرحیم

هفته وحدت، هفته همبستگی و یگانگی امت مسلمان، به ابتکار جمهوری اسلامی ایران بمنظور تشکل صفوف ...

بقیه در صفحه۴

مصاحبه اختصاصی با

روزنامه اطلاعات

س- جناب آقای هاشمی، در جهانی که امروز در آن زندگی می کنیم، بسیاری از دولت‌ها در مورد اقتصاد کشورشان، اهداف بسیار بسیار روشن و مشخصی را در نظر گرفته اند و مستقیماً در رابطه با همین اهداف مشخص، یک مدل اقتصادی خاص برای کشورشان طراحی کرده اند، و این مدل سازی هنوز هم ادامه دارد. به‌عنوان مثال ژاپن، آلمان غربی، کره جنوبی، کره شمالی، آمریکا و شوروی را دقیقاً می توان نام برد. با توجه به این مسأله، کشورهای قدرتمند جهان، برای رسیدن به اهداف مشخص اقتصادی خود، اهرم قدرت؛ قدرت نظامی، سیاسی، اقتصادی و حتی به یک تعبیر، قدرت فرهنگی و تبلیغات را در دست دارند.

اما در کشورهای جهان سوم، غالباً به جای اهداف ملموس و مشخص اقتصادی، یک سری آرمان‌های کلی انسانی، به‌عنوان هدف تلقی می‌شود؛ مانند عدالت اجتماعی و از بین بردن تبعیض های شدید و ناروای طبقاتی و یا استقلال اقتصادی. این آرمان‌ها به‌خصوص در کشورهای انقلابی جهان سوم، بیشتر مطرح می‌شود. اما کشورهای جهان سوم، مشکلی که دارند، این

است که نه از قدرت جهان صنعتی پیشرفته برخوردارند و نه به اندازه کافی، نیروهای متخصص فنی و مدیریت های کاردان و دلسوز تکنیکی در اختیار دارند؛ مشکل ساختار ناهمگون اقتصادی و نبودن تأسیسات زیربنایی اقتصادی و رشد جمعیت را هم که دارند.

با توجه به‌این واقعیت‌های ملموس جهان خارج، بفرمایید که نظام جمهوری اسلامی از نظر اقتصادی چه مدل و الگوی مشخصی را مدنظر دارد. یعنی جدای از مطرح کردن آرمان های کلی و انسانی اسلام، ما در اقتصاد کشورمان به دنبال رسیدن به کدام الگوی روشن اقتصادی حرکت می کنیم؟ و فرضاً اگر تمامی برنامه ریزی های دولت جمهوری اسلامی، ظرف چند دهه آینده، عملاً اجرا شود و ما در تمام آنها به خواست خداوند موفق شویم، آن گاه چگونه اقتصادی خواهیم داشت؟

ج- با اطلاعاتی که من از معارف اسلامی و فقهی دارم، فکر می کنم، به‌عنوان یک نظام اسلامی، اهدافی که ما دنبال می کنیم، نه شبیه اهداف قدرت‌های اقتصادی رایج جهان است و نه منطبق بر یکی از آنها خواهد بود. یک زمانی در این زمینه مطالعه می کردم. به‌نظرم از بین مدل‌های موجود، ما به‌اقتصاد مختلط نزدیک‌تر هستیم؛ یعنی واقعاً می‌خواهیم نه اقتصاد سرمایه‌داری را پیاده کنیم و نه اقتصاد مارکسیستی را. در بعضی جاها ممکن است شبیه اقتصاد مارکسیستی باشیم، یعنی سیستم متمرکز و دخالت کامل دولت پیش بیاید و بخش خصوصی محدود شود و در بعضی جاهای دیگر هم، ممکن است به صورت اقتصاد باز عمل کنیم. تا این نظام پیاده نشود و به‌شکل مشخصی به دنیا ارایه شود، قطعاً تعریف روشنی از این مدل نخواهید داشت و این مسأله، حتی در ذهن آگاه‌ترین اسلام‌شناسان هم در حد کلیات پیاده شده است.

البته مشخص است که ممکن است در جریان عمل، بعضی از ایده‌ها و افکار هم عوض شود. ما به‌خاطر مبانی دینی انقلاب‌مان، نمی‌توانیم آرمان‌هایمان را نادیده بگیریم. قطعاً در سیستم اقتصاد اسلام مسایلی از قبیل روابط اجتماعی و حقوق انسان‌ها، جدای از مسایل خشک مادی و اقتصادی نیز مورد توجه بوده است. اصلاً ویژگی اسلام و حکومت اسلامی همین است که این دو موضوع را با هم می‌بیند و به همین دلیل هم، اینجا آدم‌ها در مدل

اطلاعات

تکشماره ۴۰ ریال

دوشنبه ۲ اردیبهشت ۱۳۷۰ ـ ۷ شوال ۱۴۱۱ ـ ۲۲ آوریل ۱۹۹۱ ـ شماره ۱۹۳۰۷

رئیس جمهوری خواستار تغییر روند غیرعادلانه تجارت جهانی به نفع کشورهای فقیر شد

● رئیس جمهوری: متأسفانه بازار همیشه به نفع کارتل ها کنترل می شود. انتظار ما از آنکتاد تلاش برای حفظ منافع اکثریت دنیا است

● در دنیا اطلاعات، پول، مدیریت و حتی سیاست در یک جهت متمرکز شده و در جهت دیگر اکثریت مردم جهان بدون امکانات زندگی می کنند

آخرین گزارش‌ها از تلاش نظامیان آمریکا برای وادار ساختن آوارگان کرد به استقرار در مناطق امن شمال عراق

مجلس اعلای انقلاب اسلامی عراق خواستار برگزاری انتخابات آزاد با نظارت سازمان ملل در این کشور شد

تلاش رژیم عراق برای برقراری رابطه با گروههای اسلامی تاکنام مانده است

در یک گفتگوی ۲/۵ ساعته در زمینه های اقتصادی، اجتماعی ـ فرهنگی و سیاسی انجام شد:

پاسخ رئیس جمهور به ۳۵ سؤال «اطلاعات»

● امنیت واقعی در همکاری صمیمانه کشورهای منطقه است و دوست داریم که با آنها همکاری داشته باشیم.

● مقام معظم رهبری متعلق به سالم ترین و عمیق ترین جریان فکری انقلاب هستند

● رهبری حضرت آیت الله خامنه ای، نقطه امید و قوت نظام ما است و به حل بسیاری از مشکلات کمک می کند

● سیاست ما در برنامه پنجساله این است که تولید را بالا ببریم تا التهاب بازار بشکند و انتخاب را از فروشنده گرفته، به خریدار بدهیم و نقش دلال را کم حذف کرده و به تولید کننده انتقال دهیم.

سؤالات «اطلاعات» از رئیس جمهوری درباره:
● الگوی آینده اقتصاد کشور
● سپرده های بانکی
● برنامه پنجساله
● جوانان و مسائل اجتماعی
● مسأله لیبرالها
● نرخ بلیط هواپیما
● حج
● آوارگان عراقی
● جنگ خلیج فارس
● حذف سوبسیدها
● سیاست خارجی
● روابط با امریکا
● مسایل فلسطین، لبنان و افغانستان
● بحران شوروی

توسط دکتر کلانتری وزیر کشاورزی
میزان تولید محصولات کشاورزی در اولین سال اجرای برنامه پنجساله اعلام شد

از صبح امروز
تعویض شناسنامه های متولدین سالهای ۳۱ لغایت ۵۷ تهران بزرگ آغاز شد

اولین شماره سال ششم
اطلاعات علمی
امروز در سراسر کشور منتشر شد

حجت الاسلام والمسلمین آشتیانی به سمت معاونت پارلمانی بنیاد شهید انقلاب اسلامی منصوب شد

گردهمایی بزرگ مدیران کاروانها و مسئولان حج در ورزشگاه بزرگ آزادی برگزار می شود

اعضاء هیات مرکزی نظارت بر انتخابات چهارمین دوره مجلس شورای اسلامی برگزیده شدند

نقش خواهند داشت و هم خودمان را محدود به مدل‌های مختلف نخواهیم کرد.

س- جناب آقای هاشمی، زمانی که ما دقیقاً به تاریخ توسعه اقتصادی کشورهای مختلف جهان می‌نگریم و آن را بررسی می کنیم به این نتیجه خاص می‌رسیم که در چند قرن اخیر، کار برنامه‌ریزی و به‌سامان رساندن توسعه اقتصادی کشورها، به‌طور کاملاً مشخص برعهده دو گروه بوده است :

۱ - در کشورهای پیشرفته صنعتی سرمایه‌داری، این کار توسط سرمایه‌گذاران و سرمایه‌داران تولیدی انجام شده است؛ یعنی در کشورهایی مانند ژاپن، آلمان غربی، انگلیس و آمریکا، طبقه سرمایه دار و کمپانی‌ها و کارخانه داران، حال با هر انگیزه ای و با اِعمال هر روشی، از دویست سال قبل به این طرف، طراح و مجری اقتصادی این کشورها بوده است و البته در این راه، علاوه بر استفاده از نیروی کار و تلاش کارگران و همین‌طور منابع ملی، از منابع درآمد خارجی و غارت منابع جهان سوم هم بسیار سود جسته‌اند.

۲- در کشورهای سوسیالیستی نیز این به اصطلاح رسالت، کاملاً بر عهده دولت‌ها بوده است و علیرغم شکست سیاست‌های کمونیستی، در حال حاضر دولت‌های بلوک شرق، بالاخره توانسته اند در طول دهه های اخیر، هر یک به تناسب، مسأله توسعه اقتصادی کشورشان را بررسی کرده، طراحی و اجرا کنند.

و اما در کشور ما چه؟ ما در ایران از حدود ۲۰۰ سال قبل که سیر قهقرایی اقتصادمان آغاز شد، اولاً هیچگاه شاهد به‌وجود آمدن طبقه‌ای به‌نام سرمایه‌داری ملی و مستقل که نبوده‌ایم. یعنی عامل استبداد داخلی و وابستگی و استعمار خارجی، هیچگاه این اجازه را نداده است که طبقه ای به‌نام « سرمایه‌داران ملی» در این کشور به‌وجود آیند تا در کنار انگیزه و نفع شخصی، در فعالیت های اقتصادی شان، به مصالح کشور نیز علاقمند باشند

و به آن بیندیشند؛ اگر فرضاً نمونه هایی هم پیدا کنیم، نادر و کم‌اثر بوده است.

طبقه بازاریان هم که هیچ ارتباطی به مسأله تولید و سرمایه‌گذاری تولیدی نداشته‌اند تا در این مورد از آنها مثالی بیاوریم. این از سرمایه‌داران ۲۰۰ ساله اخیر کشورمان.

از طرف دیگر، دولت‌های حاکم بر ایران نیز در طول دو قرن اخیر، تا قبل از انقلاب اسلامی، نشان دادند که در اندیشه این مسایل و توسعه اقتصادی کشور نیستند. بعد از انقلاب هم الگوی دخالت مستقیم کامل دولت در اقتصاد، حال به‌هردلیل موفق نبود؛ البته زحمات و تلاش‌های ارزشمند و عظیم و طاقت فرسای دولت در زمان جنگ را هرگز نمی‌توان فراموش کرد. به‌نظر شما در امر توسعه اقتصادی کشور، چه کسانی باید این رسالت مهم را برعهده گیرند و چرا؟

ج- خوشبختانه قانون اساسی ما، علیرغم اینکه با عجله تدوین شده، به‌خاطر اینکه مبانی اسلامی در ذهن نویسندگان مجلس خبرگان اول روشن بود، خطوط روشنی را برای ما ترسیم کرده‌اند. شاید یک نکته مشکل دوران گذشته تاریخ ما، این باشد کسانی که از سرمایه برخوردار بودند، علم و تکنیک لازم را نداشتند. این مسأله اجازه نداده است که مردم از سرمایه‌های موجود، درست استفاده کنند و سرمایه‌ها به‌صورت غیرعلمی مورد بهره‌برداری قرار می‌گرفت.

من خیال می‌کنم از این به بعد، ما مجبور نیستیم این‌طور باشیم. برای اینکه در کشورمان قشر تحصیل‌کرده مثل دانشجوها کم نیستند و آشنایی با امور مدیریت و شیوه‌های علمی بهره‌گیری از سرمایه در کشور ما ناشناخته نیست. به‌همین جهت می‌توان این نقص را در آینده، با مدیران لایق و با حمایت‌هایی که از آنها می‌شود و زمینه‌هایی که در اختیارشان گذاشته می‌شود، برطرف کرد تا حرکت‌های سالمی در بهره‌گیری از سرمایه داشته باشیم.

فرمودید بعد از انقلاب، دخالت‌های دولت کارساز نبوده است؛ این در مواردی است که در دخالت‌های دولت، کمی زیاده‌روی شده است. البته مقدار زیادی از آن را جنگ به‌وجود آورد. محدودیت‌های زمان جنگ، دولت را مجبور کرد که خودش مسایل را به

عهده بگیرد تا قصد مال‌اندوزی که در خیلی جاها وجود دارد، به‌صورت نامحدود، جامعه را تحت فشار قرار ندهد. در غیراینصورت اگر دخالت‌های دولت نبود، بسیاری از مسایل، اثر منفی خودش را می‌گذاشت و شما دیدید، به‌محض اینکه جنگ تمام و موانع برطرف شد، حضرت امام (ره) شورای سیاست‌گذاری را تأسیس و هدایت کردند. این سیاست‌ها تدوین شد و تأثیر خودش را به‌طور مشخص روی برنامه اول گذاشت. اکنون ما باید به همان نسبتی که وضعیت عمومی و مشکلات و محدودیت‌ها اجازه می‌دهد، آن مسیر خالص اسلامی را که در قانون اساسی تصویب شده است، در پیش بگیریم.

س- جناب آقای هاشمی، پس از روی کار آمدن دولت حضرتعالی، در زمینه مسایل اقتصادی همواره از واژه «تعادل» سخن گفته شده است. اصولاً اصطلاح تعادل بیشتر متعلق به‌یک اقتصاد آزاد است که شرایط دقیق و پیچیدهٔ خاص خود را دارد و اقتصاددانان معتقدند که تعادل عمومی، زمانی بوجود می‌آید که به‌طور همزمان، بازار کالاها و بازار پول در تعادل باشند و در نتیجه مقادیر تعادلی تولید ناخالص ملی و سایر متغیرهای اقتصادی، مانند نرخ بهره، در وضعیت تعادلی به‌دست می‌آید.

سئوال مشخص ما دربارهٔ نرخ بهره و یا نرخ واقعی «بازدهی سرمایه» در اقتصاد کشورمان است و اینکه این نرخ واقعی که عملاً در دادوستدهای تجاری و تولیدی، یکی از مبناهای دقیق و اصلی انتخاب یا رد کردن یک پروژه اقتصادی و فعالیت تولیدی است، با نرخ سود بانکی که به سپرده ها پرداخت می‌شود، به‌شدت متفاوت است.

چنانچه در اقتصاد غرب، نرخ بانکی که به سپرده‌ها پرداخت می‌شود، به شدت متفاوت است. در اقتصاد غرب، چنانچه نرخ بهره بانکی را زیاد کنند، سرمایه گذاری‌های اقتصادی کم می‌شود و پول‌ها به سمت بانک‌ها سرازیر می‌گردند. اما در کشور ما، چون سرمایه‌های در دست مردم، در کار تجارت می‌چرخند و با تولید مستقیماً ارتباطی ندارند، بنابراین جمع کردن آنها توسط بانک‌ها، مستقیماً اثری بر سرمایه گذاری‌های تولیدی نخواهد

گذاشت. آیا وقت آن نرسیده که باز هم در تعیین نرخ سود بانک‌ها برای سپرده گذاران، تجدید نظر شود و سرمایه های مالی بیشتری جذب و توسط بانک‌ها در مجرای تولیدات، هدایت شود؟ مسلماً تا زمانی که نرخ بازدهی سرمایه، از نرخ سود سپرده گذاران کمتر باشد، سپرده گذاران به «پس انداز بانکی» تشویق نخواهند شد. نظر شما در این زمینه چیست؟

ج-لابد شما که می‌خواهید روی این مسأله بحث کنید، قبلاً روی عوامل پیدایش آن فکر کرده‌اید. شاید دلیل عمده آن، این باشد که در دوران انقلاب و جنگ، تولید و ورود کالا به‌کشور کم بود و از لحاظ عرضه و تقاضا، تعادل در جامعه برقرار نبود.

در هر حال این معضلات در بخش تجارت وجود داشت و دلیل آن هم این بود کسانی که کالا در اختیارشان بود، به هر قیمتی که مایل بودند، می‌توانستند مشتری پیدا کنند، مگر در مواردی که دولت فشار می‌آورد.

در این زمینه یکی از کارهایی که ما شروع کردیم، برهم زدن این وضع بود؛ لذا به‌فکر افتادیم که تولید را بالا ببریم تا التهاب بازار بشکند و انتخاب را از فروشنده گرفته، به‌خریدار بدهیم و نقش دلال را کم‌کم حذف کرده و به تولیدکننده انتقال بدهیم. این امر، سیاست ما در طول برنامه اول است. لذا علیرغم محدودیت‌هایی که در تهیه ارز داشتیم، توانستیم از تمام ظرفیت تولیدی استفاده کنیم و در این جهت هم فکر می کنم که با توجه به محدودیت‌ها، خوب عمل کردیم.

آمار و ارقام در این مورد، بیانگر صدق ادعای ما است. علاوه بر مسأله فوق، مسیر واردات به‌طورکلی بسته شده بود و این هم به ضرر مردم بود، چرا که تنها کالاهای خاصی توسط مسافران و یا به‌صورت قاچاق وارد کشور می‌شد و از کانال خاصی هم در بازار آزاد به چند برابر قیمت به‌فروش می‌رسید. در این زمینه نیز راه ورود کالا به‌کشور را باز کردیم و اجازه دادیم که مردم با ارزهای موجود خود در داخل یا خارج، جنس وارد کنند.

هدف ما از این کار، این بود که بازار را از دست دلال‌ها خارج کنیم. این سیاست هم با توجه به تمامی مسایل موفق بود و به‌این ترتیب، حدود چهار تا پنج میلیارد دلار ارز از این طریق جذب کردیم. ارزهایی که دقیقاً معلوم نبود از چه طریقی خارج شده، به‌کالا تبدیل و

وارد کشور می‌شود. ما این سیاست را تا جایی که با تولید و واردات کالا، تعادلی در عرضه و تقاضا بوجود بیاید، ادامه می‌دهیم. اما اگر این تعادل بوجود نیاید و سیستم متمرکزی هم در کشور حاکم نباشد، طبعاً در بازار شرایطی بوجود می‌آید که کارهای دلالی سود بیشتر ببرد.

لذا همه تلاش ما این است که یک تعادلی بین مقادیر مورد تقاضای مصرف‌کننده و مقادیر عرضه تولیدکننده بوجود آید. الان وقتی که سازمان حمایت از مصرف کننده و تولید کننده قیمت‌گذاری می‌کند، معمولاً ۱۵درصد سود برای تولید کننده در نظر می‌گیرد.

س-۱۵ درصد سود در سال؟

ج-بله، گاهی هم به‌اصطلاح دوره تولید تکرار می‌شود؛ یعنی اگر تولید کننده بتوانند در سال دو سه بار تولید کند، طبعاً سود بیشتری هم خواهد داشت و این نرخ با آن نرخی که در ذهن شما است، نزدیک است و بین این دو اعتدال هست. البته میزان نرخ سود تولید کننده را مقداری از حد معمول بالاتر گرفته‌ایم. دلیل آن هم این است که اکثر تولید کنندگان یا بدهکارند و یا مالیات‌های عقب‌افتاده دارند؛ یعنی به‌شکل دیگری به‌دولت بدهکار هستند و یا از دولت پول قرض گرفته‌اند، ولی نتوانسته‌اند آن را پس بدهند.

لذا سیاست ما این است که درآمد تولید کننده را از درآمد کاسب و تاجر بالاتر ببریم؛ هر چند این امر آسان نیست و نیاز به کار دارد. برای این کار، باید اول بازار را به تعادل برسانیم و سیاست‌های تشویقی و حمایتی از تولید کننده داشته باشیم و موانع سد راه تولید، از قبیل بوروکراسی را که مثلا برای وارد کردن مواد اولیه حدود یک سال تولید کننده را معطل می‌کرد، برطرف کنیم.

مقداری هم این سیاست را پیش برده‌ایم. مشخصاً سیاست ما تشویق تولیدکننده است، از طریق ایجاد امکان سود بیشتر برای تولید کننده و تضعیف دلالی و واسطه‌گری است، از طریق کم کردن سود تجارت و این سیاست هم، فقط از طریق تولید بیشتر میسر است وگرنه نمی‌توان به صورت دستوری کارهای اقتصادی را انجام داد.

در مورد بانک هم همان‌طور که می‌دانید، سود و پاداش را برای سپرده‌های بانکی بالا

برده‌اند، الان ما یک محدودیتی داریم و آن این است که حتی اگر بانک‌ها بتوانند پول مردم را جمع کنند، در خود بانک‌ها میدان مصرف برای آنها باز نیست و لذا یکی از خواسته‌های بانک‌ها از ما، این است که به‌آنها اجازه دهیم تا پول بیشتری در اختیار مشتریان خود بگذارند. حتی در شورای پول و اعتبار، این پیشنهاد را مطرح کردند و به هیأت دولت آوردند، چون در حال حاضر اندوخته‌های بانک‌ها زیاد است و دارند ضرر می‌کنند.

بانک‌ها به میزانی که به مردم سود و پاداش می‌دهند، نمی‌توانند از پول‌ها سود و کارمزد بگیرند. به خاطر اینکه محیط اقتصادی جامعه کشش آن را ندارد که این‌قدر سود داشته باشد. اولاً پول زیاد، نقدینگی را به نحو نامتناسب و بی‌حساب بالا ببرد و از سوی دیگر مواد اولیه، نیروی انسانی، امکانات تولید و ابزار لازم در سطح مطلوب وجود ندارد که در این زمینه‌ها هم با باز کردن راه برای فعالیت بیشتر بانک‌ها، بیشتر می‌توان کار کرد.

س- جناب آقای هاشمی، همان‌طور که خودتان هم بارها فرموده اید، گره کور اقتصاد کشور در مسأله تولید نهفته است. بالابردن تولیدات کشور، مستقیماً نیاز به ساختن تأسیسات عظیم زیربنایی مانند سد، نیروگاه، جاده و امثالهم دارد که ساختن هر کدام، حداقل ده تا پانزده سال طول می کشد. اگر دولت بخواهد این تأسیسات زیربنایی را بسازد، ناگزیر باید مخارج آن را متحمل شود. یعنی «تقاضای کل» را در اقتصاد جامعه بالا ببرد و چون امکان افزایش تولید، متناسب با این تقاضای کلی نیست، باز هم قیمت‌ها بالا خواهد رفت و اگر هم دولت تأسیسات زیربنایی را نسازد، که هیچ‌گاه اقتصاد شکوفا نخواهد شد. بنابراین ظاهراً به‌نظر می‌رسد که دولت باید این واقعیات ملموس را با مردم در میان بگذارد و به جامعه تفهیم شود که هیچ ملتی به مرحله پیشرفت و توسعه اقتصادی نرسیده است، مگر اینکه حداقل یکی دو نسل آن همزمان با کار فراوان، شدیداً ریاضت‌های اقتصادی را هم تحمل کرده باشند؛ نظر حضرتعالی راجع به‌این مسأله چیست؟

ج-شما دست روی نقطه حساسی گذاشتید. هنر برنامه اول این است که تلاش می‌کند تا

این معما را حل کند و واقعاً پشتوانه جدی نیز در این زمینه وجود دارد. مردم شاید حتی به‌کمک آمار و ارقام، متوجه مشکلات جدی که ما در رابطه با ساختن تأسیسات زیربنایی کشور با آن مواجه هستیم، نشوند.

مردم در ارتباط با این مسایل، مطالب زیادی شنیده‌اند، اما تابه‌حال مطبوعات و رسانه‌ها، به‌طور جدی این مسایل را برای جلوگیری از دلسردی مردم مطرح نکرده‌اند. به‌هرحال ما هر جا می‌خواهیم یک حرکت اقتصادی داشته باشیم، متأسفانه به‌خاطر فقدان مسایل زیربنایی، یک جایی گیر می‌افتیم.

اگر بخواهیم تولید را اضافه کنیم، باید مواد اولیه آن را از خارج وارد کنیم. وقتی می‌خواهیم محصولات کشاورزی را در جامعه توزیع کنیم، با کمبود وسایل حمل و نقل در کشور روبرو می‌شویم. وقتی برای حمل و نقل نرخ می‌گذاریم تا در نتیجه گرانی‌اش، مردم اذیت نشوند، کامیون‌داران استقبالی نشان نمی‌دهند و کمتر کار می‌کنند؛ آزادشان هم که می‌گذاریم، می‌بینیم که بارها در بنادر، مدت‌ها باقی می‌ماند و تخلیه نمی‌شود.

مسأله راه‌ها هم مشخص است که تا چه اندازه برای توسعه اقتصادی مؤثر است. این راه‌آهن ما در زمان جنگ جهانی دوم احداث شده و اصلاح خط هم انجام نشده است. اگر لکوموتیو هم کشش داشته باشد، خط راه‌آهن کشش آن را ندارد. هر چند ما لکوموتیو و واگن هم به اندازه کافی نداریم. الان راه‌آهن کشش اینکه ما سنگ‌آهن را به کارخانه‌ها برسانیم، ندارد. در مورد سوخت هم این ماده را به‌خاطر جنگ آن‌قدر در کشورمان ارزان عرضه کردیم که مردم به مصرف مجانی آن عادت پیدا کردند؛ یعنی اینکه کالاهایی مانند طلا را به‌مردم تقریباً مجانی بدهیم و مثلا گازوییل را به قیمت هر لیتر دو ریال به‌مردم عرضه کنیم.

برای تفهیم مسأله، من یک وقتی گفتم به هر کس که آب دریا را از بندرعباس حمل کرده و در روستا به مردم عرضه کند، حاضریم لیتری ۲ ریال پرداخت کنیم، ولی هیچ‌کس حاضر به‌انجام این کار نشد. برای اینکه یک کامیون اگر بخواهد ۲۰ تن بار حمل کند، حدود ۶۰ هزار تومان دریافت می‌کند. در حالی که اگر بخواهد فقط آب دریا را بیاورد، علاوه بر هزینه حمل و نقل، باید تأسیساتی برای انتقال آب همین دریا نیز احداث کند.

ببینید! ما الان در کشور با چنین مسایلی روبرو هستیم. تازه حمل و نقل هوایی از ین هم

بدتر است. فرودگاه‌ها کشش ندارند. هواپیماها قدیمی هستند و عمر آنها در حال تمام شدن است. بندرها کشش ندارند. سردخانه نداریم و مشکل خاموشی هم که داریم. به‌طور کلی، هر کجا که دست بگذارید، نظیر این مشکلات هست. اما تلاش ما در برنامه اول این است که بخش قابل توجهی از امکانات را واقعاً برای کارهای درازمدت و زیربنایی بگذاریم.

متأسفانه بعضی‌ها در مجلس بحث می‌کردند و نق می‌زدند و می‌گفتند برای این استقراض می‌کنید که مردم را وادار به مصرف بیشتر کنید. این نظر واقعاً مخدوش است. البته در اینجا مجلس و دولت هر دو مظلوم هستند، چون کسی درست این مسایل را باز نکرده و شرح نداده است. همه صرف کارهای زیربنایی می‌شود، یعنی دولت امروز هیچ استفاده‌ای از آن نمی‌کند و فقط اثرات بلند مدت دارد. یعنی چیزی که ما امروز صرف احداث سد، راه، نیروگاه، و یا کارخانه‌های بزرگ می‌کنیم، آثارش حداقل هشت سال دیگر مشخص می‌شود.

این نکته‌ای که شما می‌گویید، یعنی به‌خاطر حقوق و پولی که برای احداث این پروژه‌ها خرج می‌کنیم، سطح تقاضا در جامعه بالا می‌رود و باید جوابگوی تقاضایی که از راه اجرای کارهای زیربنایی ایجاد می‌کنیم، باشیم. دقیقاً درست است و این کاری است که در برنامه اول، برای نسل بعد انجام می‌دهیم و مشکلات آن به دوش دولت فعلی است و تازه در عین حال ملامت هم می‌شود که چرا استقراض می‌کند؟

خیال می‌کنند که استقراض برای تهیه نان مردم بوده است! در حالی که درست عکس آن است. هنر برنامه اول این است که بخش دولتی، امکانات قابل توجهی را به برنامه‌های زیربنایی اختصاص داده است و ما فکر می‌کنیم طی دو برنامه از لحاظ مهار آب‌ها، به نقطه مطلوبی خواهیم رسید. در این صورت، حدود ۲۰ هزار مگاوات برق از آب می‌گیریم و این تقریباً نزدیک به دو برابر کل برق فعلی ما است.

در کل، این قبیل برنامه‌های ما حداقل ده سال دیگر نتیجه خواهد داد؛ یعنی در زمینه‌های مختلفی مانند فرودگاه، راه‌آهن، بنادر و غیره را که الان سرمایه‌گذاری می‌کنیم، در آن سال‌ها نتیجه خواهیم گرفت. در مورد گاز هم، اکنون بخش قابل توجهی از امکانات صرف گاز می‌شود. سرمایه‌گذاری در استحصال و انتقال گاز انجام می‌شود. ما الان در سرتاسر مرزهای کشور، مشغول گازکشی هستیم و هیچ‌کس هم به‌علت اینکه در نزدیکی جاده‌ها

نیست، این فعالیت‌ها را نمی‌بیند.

این یکی از آرزوهای ما است که یک روزی گاز جای مصرف نفت، گازوییل، بنزین و نفت کوره را بگیرد. اگر این اتفاق بیفتد، ما می‌توانیم در روز حدود ۷۰۰ تا ۸۰۰ هزار بشکه نفت را صرفه‌جویی و آن را تبدیل به ارز کنیم. در حالی که الان ما داریم مقدار زیادی نفت را برای مصارف حرارتی می‌سوزانیم؛ مثلاً ما نفت کوره را لیتری یک تا یک و نیم ریال می‌دادیم که حمل و نقل نفت کوره یکی از مشکلات ما است و هیچ کارخانه‌ای به‌علت ارزان بودن نفت کوره، تمایلی نشان نمی‌داد که سوخت خود را به «گاز» تبدیل کند. در صورتی که لوله گاز، بعضاً تا دم در بعضی کارخانه‌ها هم آمده بود.

اگر ما نفت کوره را لیتری ۵ ریال بدهیم، آن موقع است که مصرف گاز صرف می‌کند و نیروگاه‌های ما هم دنبال مصرف گاز می‌روند. در این شرایط ما می‌توانیم نفت کوره را به قیمت بشکه‌ای ۵ دلار بفروشیم و قسمتی از مشکلات کشور را حل کنیم. به‌هرحال تغییر سوخت کشور در برنامه هم مورد توجه قرار گرفته و ما موظف هستیم که گاز را جایگزین سوخت‌های دیگر کنیم.

پس شکستن این معمایی که شما از آن نام می‌برید، به نظر من غیرممکن نیست. ما دوره سختی در پیش داریم، هر چند مجبور نیستیم این دوره سخت را با ریاضت شدید مردم توأم کنیم. این معما را می‌توان ظرف مدت ۱۰ تا ۱۵ سال حل کرد.

به‌خاطر مشکلاتی که مردم در طول جنگ تحمل کردند، در برنامه‌های اقتصادی‌مان تأکید کردیم که قدم‌هایمان را یک مقداری آهسته برداریم تا اقشار مستضعف جامعه زیاد به مشکل برنخورند، چرا که هم‌اکنون قشر وسیعی از مردم در زیر خط استاندارد فقر زندگی می‌کنند.

س- در سئوالات ما هم این اصطلاح «خط فقر» آورده شده بود که می‌خواستیم بگوییم کارشناسان جهانی برای خط فقر، رقمی را تعیین کرده‌اند که معادل ۱۵ هزار تومان درآمد ماهانه می‌شود؛ یعنی قشر عظیمی از مردم ما در زیر خط فقر قرار دارند!

ج- به‌همین جهت است که ما فکر می‌کنیم در برنامه نباید ریاضت را مانند بعد از جنگ

ژاپن و آلمان تشدید کنیم؛ زیرا ما نفت داریم، ولی آنها نداشتند. حال که امکانات هست، امیدواریم بعد از ده سال بازسازی، به نتایج مطلوبی برسیم.

س- اثرات بسیاری از پروژه های عظیم اقتصادی که آثار بلندمدت دارند، بر مردم به‌طور وضوح آشکار نیست. معمولاً مردم به مسایل روز و ملموس بیشتر توجه دارند. حال آیا برای از بین بردن اثر تورمی فعالیت‌های زیربنایی اقتصادی و جلوگیری از بالارفتن تقاضای کل جامعه، نمی توانستیم از نیروهای بدون توقع و مخلص بسیجی استفاده کنیم که هزینه کمتری هم داشته باشد؟ مثلاً آیا برای بازسازی مناطق تخریب‌شده براثر جنگ تحمیلی، نمی توانستیم از تمامی نیروهای بسیجی مخلص، درست شبیه به فراخوانی که در دوران جنگ به وجود آمد، استفاده کنیم؟ و آیا با توجه به تجربیات حتی اندک بعضی از لشگرهای بسیج در امر کشاورزی، این امکان وجود ندارد که از آنها برای فعالیت‌های کشاورزی و بالا بردن تولیدات کشاورزی در دشت خوزستان و مناطق شمال، آذربایجان و سایر مناطق، استفاده کرد؟ استحضار دارید که در دوران جنگ، بعضی از لشگرهای سپاه و بسیج پاره ای از اقلام غذایی خود را از دشت‌های خوزستان به دست می آوردند و مانند لشکر امام حسین (ع) در اوقات فراغت، کشاورزی هم می کردند. این نیروی عظیم و همین‌طور سربازان خدمت وظیفه نیز به‌صورت بالقوه، نیروهایی برای انجام این قبیل اقدامات تولیدی کشاورزی- حتی طبیعی- هستند. نمی توان از این نیروهای جوان و آماده حتی به صورت نوعی وظیفه مشخص در دوران خدمت وظیفه استفاده کرد؟

ج- البته این مسأله از جهاتی مطلوب است، ولی ابعاد مختلف کار را هم باید در نظر گرفت. باید ابتدا مشکلات را بررسی کرد. الان مشکل ما در کشاورزی، کمبود نیروی انسانی و نیروی کارگر نیست. مشکل ما بیشتر در کمبود ماشین‌آلات و آب است. ما هنوز آب را مهار نکرده‌ایم. مثلاً در زابل همان‌طور که می‌دانید، سطح آب زیرزمینی بالا است و طرح زهکشی را در آنجا اجرا می کنیم.

در این زمینه، در آنجا با کمبود ماشین‌آلات روبرو هستیم. یعنی فرضاً بیل‌مکانیکی به اندازه کافی نداریم و چیزهایی از این قبیل که بتوانیم آنجا را زهکشی کنیم، موجود نیست و اگر بخواهیم آب را مهار کنیم، احتیاج به احداث سد است که فقط یک بخش از ملزوماتش وجود نیروی انسانی است، اما قسمت عمده آن، مصالح ساختمانی و از این قبیل است.

در بازسازی، ما کمبود نیروی انسانی در آبادان و خرمشهر نداریم، ولی با مشکل ماشین‌آلات سنگین و مصالح ساختمانی دست به‌گریبان هستیم. در تمام این زمینه‌ها، حتی‌الامکان از نیروی بسیجی استفاده می‌شود. ما از دستگاه‌های مختلف تقاضای نیروهای کمی و کیفی برای بازسازی کردیم و آنها هم تا آنجایی که امکان داشته باشد، این نیروها را در اختیار ما می‌گذارند.

از نیروهای بسیجی در جاهایی که کاربری داشته باشند، در سطح امکانات‌مان استفاده می‌کنیم اما محدودیت بازسازی در جاهای دیگر است که باید در این زمینه اقدام شود. به‌عنوان مثال، کارخانه فولاد مبارکه باید در سال ۶۵ تولیدش شروع می‌شد، تا ما بتوانیم از این کارخانه سالانه ۲/۵ میلیون ورق به بخش صنعت تزریق کنیم، در حالی که این‌طور نشد و ما این مقدار را از خارج می‌کنیم و علت هم عمدتاً این بود که ما برای این کار، پول به‌اندازه کافی نداشتیم.

به‌هرحال نقطه ضعف ما در بازسازی، کمبود نیروی مخلص کار نیست، اما باید اضافه کنیم که در زمینه نیروهای کیفی در سطح بالای مدیریت، کمبود داریم. الان از نیروهای بسیجی و مخلص به‌حد اعلا استفاده می‌شود و در طرح‌های عمده نیز هم اکنون از نیروهای جهاد و سپاه به‌اندازه کافی بهره می‌بریم.

س- جناب آقای هاشمی، طبق برآورد کارشناسان جهانی، نفت کشور ما حداکثر تا چند دهه دیگر تمام می شود و این یعنی تنها منبع درآمد ملی ایران در حال حاضر و قاعدتاً از امروز باید در اندیشهٔ روزی باشیم که این منبع عظیم درآمد ملی ما قطع خواهد شد و حتی صنایع انرژی بر هم دچار رکود خواهند شد؛ با جمعیتی که تا بیست سال دیگر به صد میلیون نفر

خواهد رسید. به راستی چه منابع تولیدی برای تأمین درآمد ملی در آینده خواهیم داشت که جایگزین «نفت» شود؟

ج-درست است. بعد از مدتی نفت تمام خواهد شد. اما در حقیقت دو کار باید بکنیم. یکی اینکه گاز را جایگزین نفت کنیم که طبق برآورد کارشناسان تا دویست سال دیگر گاز هست.

س- در برآورد بعضی از کارشناسان تا ۴۸۰ سال دیگر آمده است.؟

ج- بله، با توجه به تمامی مصارف آینده و رشد جمعیت و اگر بخواهیم تمام کشور را لوله‌کشی گاز بکنیم، آن‌گاه برای ۲۰۰ سال آینده گاز خواهیم داشت. قبلاً هم گفتیم که در سراسر کشور، الان ما در حال این هستیم که لوله‌کشی گاز انجام بگیرد و لوله‌ها از راه‌های میان بر و بیابان‌ها و دشت‌ها عبور می‌کند و ظاهراً ممکن است در جلوی دید مردم نباشد، اما دارد می‌شود. ما می‌خواهیم گاز در همه کشور جانشین نفت و گازوییل شود.

مصرف نفت و گازوییل به‌آن صورت اصلاً صرف نمی‌کند. کار بسیار مضری است. ما باید از نفت استفاده‌های مهم‌تری بکنیم. یعنی نفتی که امروز به‌عنوان سوخت مصرف می‌شود، حتی‌الامکان باید به‌عنوان مواد اولیه کارخانه‌های پتروشیمی و امثالهم بکار گرفته شود. چنانچه برنامه‌ریزی‌های اقتصادی میان مدت و بلندمدت ما به‌خواست خداوند، دقیقاً و بدون اشکال تحقق یابد، مشکلی از این بابت در آینده نخواهیم داشت. البته با رشد تولیدات و همینطور استخراج سایر معادن و منابع و تبدیل آنها به کالاهای صادراتی، می‌توان بخش مهمی از این کمبود اساسی را در طول سال‌های آینده از بین برد.

س- قبل از سال ۷۰ ما دیدیم که دولت جدید در صحبت‌ها و بخشنامه‌ها، اصرار داشته که قیمت‌ها از سطح فعلی خیلی بالاتر نرود و اگر در جایی لازم است از سوبسیدها کاسته شود. این کار به طور تدریجی و نه با افزایش ناگهانی و زیاد قیمت‌ها انجام بگیرد وگرنه این خودش در گرانی چیزهای دیگر هم تأثیر می‌گذارد. طبیعی است که روزنامه‌ها در جریان همه واقعیت‌ها و سیاست‌ها نیستند و می‌بینند که آنچه حالا در فروردین ۷۰

صورت گرفت، خلاف سیاست اصلی دولت است؟

ج- بله، ما الان اگر بخواهیم سوبسیدها [= یارانه] را حذف کنیم، خیلی جاهای کشور از حیث بازار و کالاها تعادل ندارند. مردم بسیاری از اجناسی که در بازار آزاد می‌خرند، آن قیمت واقعی‌اش نیست؛ یعنی بخشی از زندگی مردم، هنوز از بازار سیاه و غیرمتعادل تأمین می‌شود.

ما آن عقب ماندگی را که مردم در این زمینه از جهت درآمد و مخارج دارند، با سوبسیدهایی که می‌دهیم فعلاً جبران می‌کنیم؛ به هر اندازه که بتوانیم این بازار را طبیعی کنیم، آن موقع می‌توانیم از این سوبسیدها کم کنیم. الان نقش شورای اقتصاد هم همین است که بررسی می‌کند. بعضی جاها می‌بینیم که بعضی سوبسیدها اصلاً مضر است. مثلاً ما در مورد مواد شوینده همه را کوپنی می‌دادیم. نمی‌گذاشتیم آزاد بخرند. ارز می‌دادیم، تولید می‌کردند و ما به مردم می‌دادیم. خوب، این اشکال بوجود آمده بود.

گفتیم که بیاییم بخشی از آن را آزاد کنیم. کارخانه، خودش برود و ارز رقابتی بگیرد و پخش کند. این کار را کردیم، یک دفعه واردات آن را آزاد کردیم و ظرفیت کارخانه‌ها را بالا بردیم. شروع کرد به کاهش قیمت و آمد تا به قیمت متعادل برسد. یا در مورد مصالح و نیازهای ساختمانی، شما یادتان هست که چه چیزهایی نرخ‌هایش چه ارقام نجومی داشت. وقتی ارز رقابتی دادیم و آن ارز رقابتی هم حالا معلوم نیست ارز نهایی ما باشد، ممکن است ارزان‌تر شود. بنابراین آن ارزی که ما دادیم، باعث شد تولید را اضافه کردند و آوردند به بازار و قیمت اضافه‌اش پایین آمد، اما به قیمت واقعی نرسیده است. ولی این مانع آن نیست که روزنامه‌ها در مسایلی که احساس می‌شود ما داریم از جیب جامعه و جیب قشر مستضعف می‌دهیم، اینها را روشن و زمینه‌سازی کنند.

سیاست سوبسید دادن در هر مورد، به دلایل خاص جنگی بوده است. اما مردم در مجموع به شدت از دو نرخی و چند نرخی بودن و کمبودها و عدم تعادل‌ها در رنج بودند. اگر چاره‌ای نیست، جز اینکه اولاً بازار و کالاها تدریجاً به‌حالت تعادل برسد و ثانیاً آنچه که ارز سرمایه‌ای است و مال مردم است، باید صرف سرمایه‌گذاری‌های اساسی و بنیادی اقتصادی شود والا هیچ‌وقت کشور ما به تولید مطلوب نخواهد رسید.

پس اگر اینها حق است، لازمه‌اش این‌است که نرخ‌ها را به سمت تعادل ببریم و تولید و

عرضه را افزایش دهیم و سرمایه را در جهت مصارف مخصوص خودش به‌کار ببریم و به‌امور زیربنایی یعنی اساس و بنیادی بپردازیم. این برای مدتی اشکالاتی را در ظاهر ایجاد خواهد کرد. من گفتم که اگر به جای گازوییلی که از آن سال‌ها لیتری ۲ ریال داده می‌شد، می‌گفتیم بروند تانکرها را از خلیج‌فارس فقط آب بیاورند و به‌این قیمت بفروشند، هیچ کس نمی‌رفت. چون خود نرخ حمل و نقل آن و کرایه و حقوق افراد، رقم بسیار سنگینی است؛ تا چه رسد به هزینه‌های استخراج و امور دیگر مربوط به‌آن.

البته گفتم که گاهی با مشکلاتی در همین زمینه‌ها مواجه می‌شویم. یعنی قیمت کالا را پایین می‌آوریم، سرمایه‌ها و فعالیت‌ها به سمت آن نمی‌رود، چون تولید و توزیع‌اش صرف نمی‌کند. این باعث کمبود عرضه و باز نوعی گرانی می‌شود. می‌آییم و قیمت را بالا می‌بریم که با هزینه‌هایش متناسب باشد و برای سرمایه‌گذارها و تولید کننده‌ها صرف داشته باشد و تولید و عرضه افزایش یابد؛ باز مصرف کننده در برابر افزایش قیمت قرار می‌گیرد. بنابراین برای اینکه این سیاست‌ها کاملا روشن شود، رسانه‌ها نقش زیاد و مهمی دارند.

س- خوب، تا اینجا سئوالات و بحث‌ها اقتصادی بود و ما به‌خاطر آنکه می گویند اقتصاد زیر بنا است (!) اول از سئوالات اقتصادی شروع کردیم. حالا می‌رویم به‌سراغ روبنا یعنی فرهنگیات (!) ...؟

ج-البته شوخی می‌کنید! می‌دانم که شما قبول نداشته‌اید و ندارید که اقتصاد زیر بنا است و فرهنگ روبنا است!

س- همین‌طور است! سئوالات اقتصادی خیلی فنی و خشک است، می خواهیم به سراغ سئوالات اجتماعی و فرهنگی برویم و کمی از خستگی درآییم!؟

ج-نه خسته نیستیم، ادامه بدهید.

س- در فاصله انتخابات مجلس خبرگان تاکنون، علیرغم این اظهارنظر مسئولین که ما در عصر پس از رحلت امام، بیش از پیش به‌وحدت نیاز داریم،

می بینیم که دیدگاه های مختلف سیاسی، همچنان از طریق برخوردهایی خشن و توهین آمیز مطرح می شود و حتی اخیراً تعابیری از قبیل امکان یا عدم امکان انحلال مجلس و همچنین لزوم اعدام سخنرانان تفرقه‌انگیز و سوءاستفاده کننده از تریبون نماز جمعه و نظایر آن علناً به کار برده می‌شود! در تحلیلی که جنابعالی از قضایا دارید، علل و عوامل این وضعیت چیست؟ و آیا این وضعیت دورنمای انتخابات دور بعدی مجلس را از هم‌اکنون تیره نشان نمی‌دهد؟

ج- من از اول انقلاب تا به حال، از این مسأله همیشه رنج برده‌ام؛ البته چیز تازه و جدی نیست که اکنون پیدا شده باشد. از بین نیروهای وفادار به انقلاب، همیشه بخشی با بخشی دیگر درگیری داشته‌اند و در مواردی جلو رفته‌اند. بعد از آنکه ما از فتنه لیبرال‌ها و منافقین راحت شدیم که عوارض آن را تا همین چندی پیش نیز داشتیم، نیروهای وفادار انقلاب، عمدتاً به دو گروه تقسیم شدند که قضایای آن را می‌دانید.

اکثر اعضای این گروه‌ها نیز خوب هستند و آدم‌های درست و خوب بیشتر از آدم‌های بد در این دو طیف هستند؛ نوعاً آدم‌های خوب و طرفدار انقلاب هستند. در زمان امام (رضوان‌اللّه علیه) که رییس مجلس بودم، بیشتر با این مسایل برخورد داشتیم. همیشه، وقتی یک مسأله جدیدی در مجلس مطرح می‌شد، به‌یکدیگر می‌پریدند و به یک نقطه خاص که می‌رسیدند، با دستور امام آتش‌بس می‌دادند. البته مسأله مورد دعوای آنها حل نمی‌شد، ولی وقتی که امام موضع می‌گرفتند، همه اطاعت می‌کردند و ساکت می‌شدند و مسایل جای دیگری خود را نشان می‌داد.

بعد از امام می‌بینیم این مسایل هنوز هم هست. ما در حزب جمهوری اسلامی نیز این تجربه را داشتیم. ما دنبال این بودیم که حزب، یک حزب جامع باشد؛ لذا از جریان‌های موجود در جامعه، در شورای مرکزی حزب جمع کردیم. محافظه‌کار، رادیکال، معتدل، میانه‌رو و همه را جمع کردیم.

س- یعنی به‌جای حزب، در واقع " جبهه " درست شد ؟

ج- بله، یک شبه‌جبهه درست کرده بودیم. در آن موقع همین مسایل را در درون شورای

مرکزی حزب داشتیم. آنچه که به نظر خودمان حزب را خاموش کرد، همین اختلافات خودمان بود. البته من نگرانی عمده‌ای از این مسأله ندارم. برخورد و اختلاف نظر، چیز مثبتی بوده و اگر اخلاق رعایت شود، مسأله‌ای پیش نمی‌آید. هیچ جای دنیا نیز چنین وحدتی وجود ندارد که همه اقشار وفادار به‌نظام موجود، متحد و زیر نظر یک حزب و گروه فعالیت کنند.

س- درست است، ولی در اینجا اختلاف سلیقه ساده هم فوراً رنگ دین و ضد دین پیدا می‌کند و کار به تکفیر و تفسیق می‌کشد.

ج- در مواردی که این اختلافات رنگ دینی می‌گیرد و فرد را مثلاً متهم می‌کنند به اینکه آیا دین دارد یا نه، هر کس تفسیر خود را از دین مطرح می‌کند. این هم منحصر به فرد نیست. در جاهای دیگر هم این امر، به اشکال دیگر بوده است. مثلاً در مورد مارکسیست‌ها بحث که می‌شد، یک نفر متهم به تجدیدنظر طلبی می‌شد و آنها هم تعبیرات خودشان را مطرح می‌کردند و اینکه مثلاً این فرد چقدر به تعالیم مارکس و انگلس وفادار است؟ این ملاک آنها بود.

در کشورهای غربی هم، چون بیشتر روی مسایل دموکراسی، حقوق بشر و امثال آن تکیه می‌کنند، اتهاماتی که آنها نیز به هم می‌زنند از قماش چنین مسایلی است. طبیعتاً در بین نیروهای اسلامی، در زمینه اتهام بستن به یکدیگر، ملاک به ایدئولوژی و دین برمی‌گردد. اینکه طرف، چقدر به‌اسلام عمل می‌کند. آنچه که خلاف توقع است، این است که این مسأله از حدود معیارهای اسلامی جدا شود و صورت تهمت به‌خود بگیرد.

این درست نیست که همین طوری به‌کسی اتهام زده شود که فلانی مثلاً ضدانقلاب، ضدولایت، سرمایه‌دار و یا کمونیست است. هر چند این مسأله همیشه بوده است و ما با این کارها مخالف بوده‌ایم و از آن رنج هم می‌بریم. در عین حال آن را اجتناب‌ناپذیر هم می‌دانیم. ولی در بعضی موارد، این برخوردها را سازنده می‌دانیم. اگر در این مسأله کنترل اخلاقی باشد و با معیارهای اصولی انجام شود و هر کس از حق تجاوز کرد، مؤاخذه بشود، نتیجه مثبتی عاید می‌شود. امام هم یک بار به نمایندگان مجلس دستور دادند که اگر کسی از حد اسلامی و مقررات تجاوز کرد، مؤاخذه بشود و جوابگو باشد. اگر روی حساب و

کتاب باشد، رشد پیدا می کنیم.

در مورد برخورد اندیشه‌ها، اصل مسأله را نمی‌توان به‌عنوان یک جریان ناسالم تلقی کرد. شیوه را اگر اصلاح کرده و منطقی برخورد کنیم، سازنده و اصولی خواهد بود. البته خیلی نگران این قضیه نیستیم و مقام رهبری در حدی که لازم باشد دستور می‌دهند و ارشاد می کنند.

س- فکر نمی کنید این وضع و این روحیه در انتخابات، مشکل ایجاد کند؟ به‌هرحال تأثیر منفی نخواهد داشت؟

ج- تأثیر این برخوردها و درگیری‌ها در انتخابات مجلس شورای اسلامی، می‌تواند مثبت یا منفی باشد. اگر اختلافات داغ شود، طرفداران هر جریانی در انتخابات جدی‌تر می‌شوند. اگر این برخوردها نباشد، خود مردم با احساس مسئولیت جدی‌تر برخورد می کنند. در کل، اگر برخوردها سالم باشد، روند برگزاری انتخابات را مثبت‌تر می کند. ولی شکل فعلی که اکنون می‌بینیم، بد است. چون برخوردها به جامعه منتقل می‌شود. وقتی به‌یکدیگر تهمت بزنند تأثیر منفی در جامعه خواهد داشت. من آنچه که فعلا می‌توانم بگویم، این است که ما باید تلاش کنیم که ریشه‌های غیراسلامی و غیرمنطقی را از برخوردهای خود حذف کنیم؛ اما برخورد اندیشه‌ها خوب است.

شعر مادر سه شهید

اشاره:

در سال ۱۳۷۰، در سفر به شهر کرج برای افتتاح برنامه گازرسانی، این مراسم در منزل سه شهید سرافراز دفاع مقدس برگزار شد. در این مراسم، هماهنکونه که در خاطرات اشاره شده است، مادر سه شهید، شعری را که سروده بود، به آقای هاشمی تقدیم کرد:

کاش بودی مادر ،کاش معراج مرا می‌دیدی
کاش می دانستی، که چه‌سان وقت لقایش بودم
کاش می دانستی‌عاشقِ بی سر وپایش بودم
کاش در لحظه پرپر شدنم، دست و پا در می و ساغر زدنم
قلب در سینه تنگم به زبان
خون در شیشه جانم به فغان
ناله می کرد، مرا نوش بکن

حس شهادت طلبی مردم کرج و تبلور آن در خیابان‌های شهر:

وای من مُردَم از فِرقَت دوست
بهر آزادی من کوش بکن
ناگهان مژده دیدار رسید
ساغری از خُمِ خَمار رسید
اِرجعی،از بَرِ دلدار رسید
هرچه داری تو بیفشان و بیا!
دیده از خلق بپوشان و بیا!
دگر از خود خبرم هیچ نماند،
از سر جان اَثَرم هیچ نماند،
آن چنان نعره مستانه زدم
چنگ بر طُرّه جانانه زدم
تا که فانی به ولایش گشتم
لایق وَصل و لقایش گشتم
کاش بودی مادر
کاش شاهد عقد و وصالم بودی!

پس از آن این، بانوی ارجمند که افتخار تقدیم سه فرزند شهید را به پیشگاه الهی یافته است، مرثیه‌گونه‌ای را که در رثای امام راحل سروده بود، به پیشگاه حضرت آیت‌الله خامنه‌ای، مقام معظم رهبری هدیه کرد :

وقتی که مُنادی ندا کرد: یاایّتها النفس المطمئنه، اِرجعی اِلی رَبک،
ـ گفت که بیا،
امّا کجا؟

ـ در جنتِ من!
ـ بیا باز است، با بِرحمتِمن!
نه آن جنت که دارد سیب و انگور،
نه آن جنت که باشد منزل حور،
نه آن جنت که دارد نهر و اَنهار،
بیا، بگشوده‌ام میخانه ها را،
لبالب کرده‌ام، پیمانه‌ها را،
که چون آشفته بودی بر جمالم،
بیا اکنون در آغوش وصالم!

سخنرانی در نشست

اجلاس سران
سازمان کنفرانس اسلامی

بسم الله الرحمن الرحیم

الحمدللّه والسّلام علی رسول اللّه و آله و صاحِبِه‌الکِرام .. «وَ کَذلِکَ جَعَلْناکُمْ اُمَّةً وَسَطًا لِتَکُونُوا شُهَداءَ عَلَی النّاسِ» [1]

آقای رییس، رؤسای محترم کشورهای اسلامی و حضار محترم!

خرسندم که در جمع رؤسا و نمایندگان کشورهای اسلامی و در میان برادران دینی خود سخن می‌گویم. ابتدا مایلم مراتب تشکر و قدردانی خود و هیأت همراهم را از رییس‌جمهور سنگال، جناب آقای «عبدو دویف» به‌خاطر ترتیبات برگزاری این اجلاس ابراز نموده، توفیق و سعادت ایشان و دولت و ملت شریف‌شان را از خداوند متعال آرزو نمایم.

---

۱ - خداوند، خطاب به پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله می‌فرماید: و بدینسان شما را امتی میانه‌رو قرار دادیم تا ناظر بر اعمال مردم باشید. (سوره بقره، آیه ۱۴۳)

انعقاد اجلاس‌مان در آفریقا نیز شایسته تشکر است؛ به‌خاطر مبارزات و حماسه‌های مردم این قاره در جریان مبارزات قهرمانانه که با استکبار و به‌خاطر آغوش گرم آفریقاییان در پذیرش مهاجران آزاده صدر اسلام و به یاد فریادهای رعدآسای منادی توحید «بلال مؤذن»، سمبل مقاومت و فداکاری.

این اجلاس با گردهم‌آیی‌های معمول جهانی و منطقه‌ای تفاوت اساسی دارد. اهمیت و برجستگی سازمان کنفرانس اسلامی در زمان حاضر، به‌خاطر اهمیتی است که اسلام در زمان ما یافته است. امروز اسلام هم برای مسلمانان و هم برای دشمنان آنان، به‌عنوان یک واقعیت نیرومند مطرح است. طرح اسلام به‌عنوان دینی که در هر شرایطی قادر است زندگی بشر را تنظیم کند. عامل و انگیزه اصلی این احساس، مسلمانان بوده و هستند که در سایه آن می‌توانند به عزت برسند و اصولاً هویت خود را با اسلام و در اسلام می‌بینند و براساس این احساس است که این سازمان شکل یافته است و ما در اینجا هستیم.

از طرف دیگر مخالفان اسلام در این ایدئولوژی الهی، نیرویی دیده‌اند که منافع‌شان را تهدید می‌کند و لذا در مقابل آن ایستاده‌اند. شاید آنها هم به‌این نتیجه رسیده و درک کرده‌اند که اسلام یک واقعیت جهانی، با تأثیراتی جهان شمول و ضدتجاوز و ضدظلم و ضد استعمار است و لذا از آن بیم دارند و آن را رقیب نیرومندی در عرصه جهان می‌بینند.

شرایطی که حرکت‌های متکی بر باورهای ناسیونالیستی و یا متکی بر ایدئولوژی‌های مادی‌گرا ناکام مانده، اسلام نشان داده که می‌تواند ملت‌ها را به قیام وادار کند و حماسی‌ترین صحنه‌های فداکاری را بیافریند.

من از قدرت اسلام به عنوان یک رییس جمهور صحبت نمی‌کنم، بلکه به‌عنوان عضوی از ملتی که با انقلاب اسلامی خود، بزرگترین شگفتی‌ها را در زمان حاضر آفرید، سخن می‌گویم. مردمی که در مقابل استبداد و استکبار، با تکیه بر اسلام قیام کردند و همه فشارها و مشکلات را از سر گذراندند و پیروز شدند و نشان دادند که اسلام جداً می‌تواند با انواع مظاهر سلطه و وابستگی مقابله کند.

کمونیزم که مدت‌ها داعیه انحصاری پرچمداری را داشت، رنگ باخته و سوسیالیسم هویتی متزلزل دارد و سرمایه‌داری بیمار، نمی‌تواند جوابگوی نیازهای بشریت باشد و ناسیونالیسم با میدان محدود خود، فقط به بخشی از احساسات انسان‌ها جواب می‌دهد و

بشریت وارد مرحله دیگری از تاریخ خود می‌شود؛ این اسلام است که می‌تواند جوابگوی این مرحله باشد.

بشریت دو تجربه عبرت‌آموز در چند قرن اخیر داشته است: یکی تجربه کسب آزادی که از حرکت رنسانس شروع شد و به استقرار نظام‌های لیبرال دمکراسی در غرب انجامید و منجر به شکل‌گیری حکومت‌هایی شد که متأسفانه موجد استعمار شدند و تحت نام «آزادی» اکثریت مردم جهان را به اسارت درآوردند.

در تجربه دوم، مارکسیسم به منظور جبران خسارات و آفات لیبرالیسم، تز عدالت اجتماعی را به صورت ادعانامه‌ای علیه نظام سرمایه‌داری مطرح کرد که نه‌تنها عدالتی را مستقر نکرد که آزادی را نیز پایمال نمود.

تجربه بشر برای سیر به سوی آزادی، به فاشیسم، استعمار، جنگ‌های ویرانگر جهانی و منازعات منطقه‌ای انجامید و تلاش او برای تحقق عدالت، به حکومت‌های دیکتاتوری تراز نوین و نابودی آزادی و تضییع حقوق همه ملت‌های تحت ستم منجر گردید.

در پایان قرن بیستم، اینک بشریت احساس می‌کند که هم به نام «آزادی » و هم به نام «عدالت اجتماعی»، لطمه دیده و ریشه بحران عصر ما همین است. اما این شکست به معنای انصراف بشریت از طلب آزادی و عدالت اجتماعی نیست. آزادی و عدالت، آرمان‌های جاودانه بشرند و باقی خواهند ماند و این شکست، تنها به‌معنای شکست راه‌های نادرست و مخالف فطرت انسان‌هاست و بشر در جستجوی تمدن حقیقی است و بالاخره به فطرت خود رجعت می‌کند و آن را پیدا می‌نماید.

بشر کم‌کم به‌این معنا دست می‌یابد که آزادی و عدالت، جز بر پایه معنویت بنیان نخواهد یافت. عصر آینده می‌تواند عصر عدالت و آزادی بر پایه معنویت باشد و آیا اسلام جز این پیامی دارد؟ و ما کشورهای اسلامی که بایستی نظام‌های حکومتی خود را بر پایه اسلام بنا بگذاریم، در چنین عصر و زمانی قرار گرفته‌ایم.

تشنگی بشر برای آزادی و عدالت بر پایه معنویت، وظیفه سنگینی را بردوش یکایک ما می‌گذارد. نیروی حاصل از معنویت و رضایت مردم، عامل مقبولیت حکومت‌هاست و میزان حضور این دو عامل مهم معنویت و رضایت مردم در حکومت، نشان دهنده استحکام بنیان آن است.

وظیفه مهم ما این است که با روش درست و براساس معیارهای اصولی اسلام، نظم صحیحی را متناسب با زمان و مکان بیابیم و در این راه سعی کنیم که حرکت‌مان برای رضایت خدا بوده و مورد قبول او باشد و بی‌شک خداوند ما را هدایت و کمک خواهد کرد (اَلّذّینَ جاهَدُوا فینا لَنَهدِیَنّهُم سُبُلَنا).

در این‌صورت مردم مسلمان ما احساس می‌کنند، اسلام به‌آنها افتخار، غرور و عزت بخشیده است و از جان و دل پشتیبان دولت‌مان خواهند بود و در نتیجه لطف خدا و حمایت مردم پشتوانه کار ما است و ما با این پشتوانه می‌توانیم اقتصاد، سیاست و فرهنگ‌مان را متکی بر ارادهٔ همین مردم در جهت رضای خدا بنا کنیم.

با چنین برنامه‌ای، ما می‌توانیم به استقبال نظم نوین جهانی برویم و در شرایط خلاء موجود، پیام آسمانی اسلام را به بشریت و مخصوصاً انبوه مردم جهان سوم عرضه کنیم.

کاهش تشنج میان قدرت‌های برتر صحنه بین‌المللی و سپری شدن دوران موسوم به جنگ سرد، ورود جهان به عصر جدیدی از روابط و همکاری‌های بین‌المللی، بر روابط میان کشورها نیز تأثیر گذاشته و می‌تواند زمینه‌های نوینی را جهت کاهش منازعات بین‌المللی و افزایش روحیه تفاهم و همکاری به‌وجود آورد. اما آنچه که باید در این مقطع حساس، مورد عنایت کشورهای اسلامی، در مواجهه با وضعیت جدید بین‌المللی قرار گیرد، آن است که این کشورها به عنوان مجموعهٔ وسیعی از جامعه جهانی که به صورتی اجتناب‌ناپذیر، تحت تأثیر این تحولات می‌باشند، از فرصت پیش‌آمده در جهت پویایی و تحرک کافی برای نیل به اهداف اسلامی خود استفاده لازم را بنمایند.

به دلیل غیرعادلانه بودن و نتیجتاً بی‌ثباتی نظام حاکم بر روابط بین‌المللی، ضرورت ایجاد نظمی نوین غیرقابل انکار است. با از هم گسیختگی نظام دو قطبی جهان و رفع نسبی رقابت‌هایی که همواره اصول منشور ملل متحد را تحت‌الشعاع قرار می‌داده‌اند، فرصتی برای پایه‌ریزی نظامی بر اساس اصول عدالت، صلح و امنیت، برابری و احترام متقابل به حاکمیت تمامیت ارضی و ارزش‌های فرهنگی و معنوی کشورها و ملت‌ها فراهم شده است. تمسک کشورهای اسلامی به ارزش‌های اسلامی و تلاش جمعی در تأثیر گذاشتن روی نظام آینده بین‌المللی، وظیفه مهم و راه مطمئن برای جلوگیری از انحرافات و اشکالات گذشته و حرکتی در جهت سلامت جامعه جهانی است.

در چنین شرایطی، لازم است ضمن توجه به تحولات اخیر سیاسی بین‌المللی و شناخت ویژگی‌های نظام جدید بین‌المللی و اثرات و تبعات سیاسی، اقتصادی و فرهنگی آن، با اتخاذ مواضع مشخص و اصولی از سوی کشورهای عضو سازمان کنفرانس اسلامی، سهم و حضور بیش از یک میلیارد مسلمان جهان در تدوین و تعیین خطوط اصلی این نظم افزایش داده شود.

این مواضع مشخص و اصولی، می‌تواند در زمینه سیاسی منجر به تأمین صلح و امنیت بین‌المللی، در زمینه اقتصادی منجر به تقویت عدالت و همکاری‌های متوازن اقتصادی بین‌المللی و در زمینه فرهنگی، همچنین حقوق بشر و محیط‌زیست منجر به تضمین رعایت احترام متقابل به ارزش‌های معنوی، فرهنگی، حقوقی و زیستی ملل مختلف جهان گردیده و بدین‌وسیله، وجود مشخصهٔ نظم نوین مورد نظر کشورهای اسلامی در روابط بین‌المللی، صورت تحقق به خود بگیرد. به نظر می‌رسد، زمان مناسبی است که ما به عنوان نمایندگان ملل اسلامی بر نکات زیر تأکید نماییم. تجربیات حاصله در یکی دو ساله اخیر، نشان داده است که تحقق صلح و امنیت بین‌المللی به معنای واقعی، مستلزم توجه به نکات زیر است :

۱ - نیل به‌درک مشترکی از مقوله صلح و امنیت بین‌المللی.
۲ - افزایش و تشویق روند تفاهم و گفتگوهای سازندهٔ اعضای جامعه جهانی با یکدیگر.
۳ - شناسایی عوامل اصلی بحران‌های منطقه‌ای و عدم برخورد تبعیض‌آمیز با این بحران‌ها.
۴ - کاهش زمینه‌های نزاع و زمینه‌های سلطه و تجاوز.
۵ - تضمین برابری سیاسی کشورها در صحنه بین‌الملل.
۶ - تأکید بر حق حاکمیت مردم در تعیین سرنوشت خودشان.
۷ - تلاش جمعی در جهت تحقق خلع سلاح جهانی.
۸ - عدم تبعیض در چهارچوب خلع سلاح منطقه‌ای خصوصاً خاورمیانه.
۹ - انهدام کلیه سلاح‌های کشتار دسته‌جمعی.
۱۰ - می‌بینیم که حریفان برای تحمیل نظرات خود بر ما، از اهرم‌های گوناگون استفاده می‌کنند؛ چرا ما از اهرم‌های فراوان و نیرومندمان برای رسیدن به اهداف مشروع‌مان و خواسته‌های حق‌مان استفاده نکنیم؟ مثلا از منابع انرژی، از بازارهای وسیع، از نقاط حساس سوق‌الجیشی، از آرای فراوان در مجامع بین‌المللی، از نیروهای اسلامی موجود در دیگر

کشورها و خیلی چیزهای دیگر.

راستی اگر منابع نفت و گاز جهان در دست آنها بود، از رهگذر تحویل آن به ما، چه بر سر ما می‌آوردند؟ وقتی برای فروش کالاهای مورد نیازمان که انحصاری هم نیست، هماهنگ می‌شوند و باج می‌گیرند، معلوم است که در آن صورت چه می‌کردند؟

می‌بینیم حتی برای خرید نفت‌مان در مقاطعی که بازار اشباع است، باج می‌گیرند و با حربهٔ تحریم اقتصادی، آن هم در شرایط وجود رقابت‌های حریصانه در بین خودشان، خواسته‌های نامشروع‌شان را تحمیل می‌کنند.

اگر ما در حد منطقی و مقبول و قابل توجیه بین‌المللی، از امکانات و اهرم‌های خودمان بهره می‌گرفتیم، در فلسطین، لبنان، کشمیر، افغانستان، فیلیپین و بعضی جاهای دیگر، مسلمانان به این روز نبودند.

می‌بینید آنها برای گرفتن کشورهای بالتیک از شوروی، از چه اهرم‌هایی بهره می‌گیرند و ما برای کمک به جمهوری‌های مسلمان‌نشین شوروی، از امکانات چه بهره‌ای گرفته‌ایم؟

آنها از حضور افرادشان در میان ما، برای اهداف استعماری سوءاستفاده می‌کنند و عجیب است که همان‌ها، باز از حضور افراد ما در کشورهای‌شان نیز برای خرید و شستشوی مغزها و سازمان دادن آنها علیه ملت‌ها و دولت‌هایشان استفاده می‌کنند. مغزها را می‌ربایند و از افرادی که آلوده کرده‌اند، به‌گونه دیگری سوءاستفاده می‌کنند.

با شیطنت در بین ما اختلاف و نزاع و جنگ ایجاد می‌کنند و یا از زمینه‌های موجود استفاده می‌کنند. نمی‌خواهم بگویم ما هم مثل آنها عمل کنیم، بلکه می‌گویم اگر آنها از اهرم‌ها در راه باطل استفاده می‌کنند، ما از امکانات‌مان برای احقاق حق‌مان بهره بگیریم. چرا برای خودمان از مجمع داوری و حل اختلاف که در سازمان کنفرانس اسلامی پیش‌بینی شده، با قدرت اجرایی مناسب استفاده نکنیم که داور اختلافات‌مان هم آنها باشند و آن‌گونه که منافع‌شان ایجاب می‌کند، اختلافات‌مان به‌جای حل شدن ریشه‌دار نیز بشود.

حضار محترم!

عدالت اقتصادی، شرط ثبات هر نظامی است و موفقیت نظم نوین جهانی نیز در گرو پی‌ریزی مکانیزم‌ها و تضمین‌های ساختاری و ایجاد فضای مناسبی است که به کشورهای

فقیر و در حال توسعه، منجمله کشورهای اسلامی امکان بهره‌برداری کامل از توانایی‌های مادی و انسانی‌شان را بدهد. بدون شک به موازات تحولات سیاسی در روابط بین‌المللی، نظام اقتصادی بین‌المللی نیز باید دستخوش تغییرات اساسی گردد و نظام غیرعادلانه کنونی را براساس منافع متقابل و متوازن اقتصادی دگرگون نماید.

بنابراین آنچه که نظم نوین نامیده می‌شود، در وهله اول بایستی نکات زیر را در خود داشته باشد :

۱ - فقر را به‌عنوان مهم‌ترین عامل بحران در روابط اقتصادی میان کشورها، مورد توجه قرار داده، در امحای آن تلاش نماید.

۲ - امکان رقابت سالم میان گروه بندی‌های اقتصادی موجود، از جمله کشورهای اسلامی را فراهم آورد.

۳ - شرایط لازم برای آغاز مذاکرات کشورهای پیشرفته با کشورهای در حال توسعه (مذاکرات شمال - جنوب) را در جهت بهبود وضعیت اقتصادی کشورهای فقیر مهیا نماید.

۴ - جریان سرمایه‌ها و منابع مادی و انسانی کشورهای در حال توسعه به سوی کشورهای پیشرفته را متوقف نماید.

۵ - جامعه بین‌المللی جهت تضمین توازن بین رشد قیمت واردات مواد اولیه از کشورهای جهان سوم، با قیمت صادرات محصولات صنعتی به این کشورها تلاش نماید.

۶ - شرایط لازم برای انتقال تکنولوژی مناسب از کشورهای پیشرفته به کشورهای درحال توسعه تدارک گردد.

سازمان کنفرانس اسلامی می‌تواند با هماهنگ کردن مجموعه کشورهای اسلامی، قدرت لازم را برای وادار کردن مراکز جهانی و کشورهای پیشرفته، به قبول شرایط عادلانه تدارک نموده و از آن اهرم نیرومند در جهت حق و عدالت و احراز جایگاه مناسب جهان اسلام استفاده نماید.

بازار کشورهای صنعتی، تا حدود زیادی از غارت منابع کشورهای اسلامی گرم است و سفرهٔ آنها با نعمت‌هایی که خداوند در سرزمین‌های ما به ودیعه گذاشته رنگین است و تولیدات آنها، با بازارهای وسیع مصرف ما رونق دارد و جریان مبادلات بین ما و آنها، این گونه نابرابر و ظالمانه است؛ پس چرا آن را اصلاح نکنیم؟ چرا ما در همکاری‌ها و

مبادلات، اولویت اول را به کشورهای اسلامی و مسلمانان ندهیم و چرا به جای استفاده از نیروهای کشورهای استعماری، از نیروها و امکانات کشورهای اسلامی که کم هم نیست بهره نگیریم؟ و چرا اجازه بدهیم که منابع‌مان را ارزان و مفت ببرند و کالاهای‌شان را گران و با نازل‌ترین کیفیت بدهند؟

قبول دارم که در بخشی از نیازهای‌مان، ناچار باید به‌آنها مراجعه کنیم، ولی آنها هم مجبورند در بخشی از نیازهای حیاتی‌شان، به ما مراجعه نمایند و بی‌شک ما می‌توانیم با هماهنگی، وضعی به وجود بیاوریم که در شرایط مساوی و بلکه با دست بالای ما، مبادلات انجام گیرد.

می‌توانیم در مرکز سازمان کنفرانس اسلامی‌مان، هسته‌هایی از نیروهای طراح و مبتکر بگماریم که برای این اهداف اسلامی و انسانی، سیاسی و اجتماعی، طرح‌های مناسب بریزند و متناسب با امکانات‌مان آنها را به‌کار گیریم.

همان‌گونه که در مصوبات سازمان آمده، بازار مشترک، بانک مشترک، منابع مشترک، ماهواره‌های مشترک، خبرگزاری مشترک، جراید مشترک، دانشگاه‌های مشترک، فیلم‌سازی‌های مشترک و طرح‌های تحقیقاتی مشترک، کارتل‌ها و تراست‌های مشترک و در نتیجه سیاست مشترک و مواجهه مشترک با سایر بلوک‌ها و جمعیت‌ها و قدرت‌ها، می‌تواند ما را از این پراکندگی و درگیری و خنثی‌سازی نیروها و امکانات یکدیگر نجات بخشد.

ما باید به فکر کشورها و مردم فقیر و نیازمند اسلامی باشیم و از امکانات اضافی کشورهای اسلامی برای رفع نیاز فقرای‌مان استفاده کنیم و دیدمان را در مورد زکات اسلامی وسیع‌تر کنیم و کل مسلمین را به صورت یک خانواده بزرگ در نظر بگیریم.

با این تدبیر می‌شود کشورهای اسلامی را از لغزش‌ها و انحرافاتی که معلول فقر و نیازشان است، حفظ کرد. بسیاری از امکانات بعضی از کشورهای اسلامی، اکنون مورد استفاده کشورهای پیشرفته است که در صورت مراعات اولویت‌ها، در محدوده خودمان قابل بهره‌گیری است.

بروز تغییرات در روابط بین‌المللی، طبعاً بدون اثرپذیری و اثرگذاری بر زمینه‌های فرهنگی، به‌عنوان زیربنای فکری و ارزشی جوامع قابل تحقق نیست. ما نمایندگان

کشورهای اسلامی، باید از پیش، عوامل اثرگذار و آثار و تبعات اجتناب‌ناپذیر فرهنگی و اجتماعی چنین تغییراتی را پیش بینی کنیم و خط‌مشی آینده خود را ترسیم نماییم. در این ارتباط توجه به‌اصولی چند توصیه می‌گردد :

۱ - تحکیم مبانی اسلامی در زمینه اعتقادات و اخلاق و عملکرد اجتماعی و روابط بین کشورهای اسلامی و تقویت روحیه عزت و هویت دینی در میان جوامع اسلامی.

۲ - رعایت احترام متقابل نسبت به مقدسات و ارزش‌های فرهنگی و مذهبی ملل جهان.

۳ - همکاری کشورهای اسلامی با یکدیگر در زمینه تبادل اطلاعات و شیوه‌های ترویج هنر و فرهنگ اسلامی.

۴ - مقابله با هتک حرمت مقدسات و تضعیف باورهای مذهبی مسلمانان.

۵ - حفاظت حریم جوامع اسلامی از حملات تبلیغاتی، فرهنگی و جلوگیری از رواج انواع فسادهای اخلاقی در میان جوانان.

۶ - جلوگیری از اختلافات مذهبی و فرقه‌ای بین پیروان مذاهب اسلامی و تلاش در جهت تقریب مذاهب و ایجاد صف واحد اسلامی با تکیه بر مشترکات.

بدون شک توانایی‌های جهان اسلام در زمینه‌های مختلف، در سایه همبستگی و در چارچوب تقریب بین مذاهب که یک حرکت زیربنایی فرهنگی است، عینیت خواهد یافت.

می‌بینیم که کفر جهانی برای از راه بیرون کردن جوانان ما، برنامه رذیلانه‌ای دارد که استعدادها را برباید، تا توخالی و کم خاصیت بار آیند. لازم است با تکیه بر اصول جاودانه معارف قرآن و سنت، فرزندان‌مان را دریابیم و با برنامه‌ای جامع و مشترک، با هموار کردن راه کمال آنان، دام‌های شیاطین را از سر راه‌شان برداریم و با نجات آنها، آینده جوامع اسلامی را بیمه نماییم.

متأسفانه برای تربیت و تحصیل و تلاش زنان در جوامع اسلامی، چارچوب مشخصی وجود ندارد که با افکار و عقاید دینی‌مان سازگار باشد. این خلاء نیمی از پیکر امت اسلامی را غیرفعال نگه داشته و استعدادها زنده به‌گور می‌شوند و بعضی از آنها که به میدان جامعه برای فعالیت‌های مورد نظرشان وارد می‌شوند، در دام‌های مرموز فرهنگ مبتذل غرب گرفتار می‌شوند.

قطعاً ما می‌توانیم بر اساس تعلیمات اسلامی، الگویی از حضور مطلوب زنان در فعالیت‌های اجتماعی ارایه دهیم که برای اکثریت مردم دنیا که طالب پیروی از سرنوشت نامطلوب زنان غربی نیستند، دارای جاذبه باشد و از این طریق، مانع انحراف زنان و دختران مسلمان شویم و خانواده‌ها را از فتنه نفوذ انحرافات ویرانگر حفظ کنیم. نهاد خانواده، بنیان اساسی جامعه را می‌سازد و متأسفانه امروز با نفوذ فرهنگ مبتذل غرب در حال سست شدن است و از این رهگذر، آسیب جدی به جوامع بشریت وارد آمده است. باید برای حفظ و استحکام این نهاد مقدس در جوامع اسلامی کوشش کنیم.

کشورهای اسلامی باید میدان‌های سالمی را برای شرکت زنان در مسابقات علمی و ادبی و فرهنگی و ورزشی و صحنه‌های سیاسی و اجتماعی و اقتصادی بین‌المللی باز کنند و زن مسلمان را از عُقده حقارتی که رواج شیوه زندگی زن غربی و غرب زده می‌خواهد برآنها تحمیل نماید، نجات دهند.

دنیای ورزش و هنر و مخصوصاً بخش فیلم و تئاتر و نمایش‌های دیگر را از انحصار فرهنگ بی‌بندوبار غرب به درآوریم و محیطی سالم برای حضور استعدادهای زنان عفیفه و با تقوا به وجود آوریم. رسانه‌های کشورهای اسلامی را متناسب با تعلیمات‌مان، به گونه‌ای تنظیم کنیم که بتوانند، نیروی متعهد و با ایمان زنان را جذب کنند و جوامع اسلامی را از دستاوردهای این بخش وسیع و کارای انسانی‌ها بهره‌مند سازند.

کرامت انسانی و حقوق بشر، به عنوان یک ضرورت فطری بشری، جایگاه ویژه‌ای در نظام آینده جهان باید داشته باشد. برخورد مناسب با این حقیقت، بیش از پیش ضرورت حفظ هویت اسلامی در شئون اجتماعی و فرهنگی کشورهای اسلامی را ایجاب می‌کند.

از سوی دیگر، اصل برابری ملت‌ها و همزیستی مسالمت‌آمیز، ایجاب می‌نماید که تبیین و تدوین ابزارهای بین‌المللی حقوق بشر، از مسیر و شکل مرسوم پس از تأسیس سازمان ملل، به طریق عادلانه آن، یعنی احترام به ارزش‌ها و مبانی فرهنگی جوامع مستقل و اصیل تغییر یابد. بر همین اساس، حفظ و تحکیم هویت اسلامی، اجتماعی و فرهنگی کشورهای اسلامی، به عنوان طیف وسیعی از تمدن بشری در چارچوب نظام آینده جهان، ضرورتی حیاتی دارد.

از این رو صیانت ممالک اسلامی در شرایط جدید، در گرو ابتکار و خلاقیت‌های

حقوقی و فرهنگی بین‌المللی کشورهای اسلامی است. بدیهی است حفظ و تحکیم هویت اسلامی ارزش‌های فرهنگی جهان اسلام، در عصر حاضر نیازمند ابزار و وسایل متناسب بین‌المللی است. وجود مکانیزم‌ها و ابزارهای جناحی و جریانی و منطقه‌ای حقوق بشر، در نظام فعلی بین‌المللی ایجاب می‌کند که کشورهای اسلامی نیز به عنوان یک جناح قوی در جهان، مکانیزم ویژه خود در زمینه حقوق بشر را پایه‌ریزی نمایند.

اهمیت محیط‌زیست در زندگی آینده بشریت از بدیهیات نظام بین‌المللی کنونی است. اصولاً حیات بشری و تداوم آن، در گرو محیطی سالم و بری از آلودگی است. متأسفانه جریان تخریب محیط‌زیست، به صورت خطرناکی سلامت بشر را به خطر انداخته و عمق فاجعه، جامعه بین‌المللی را بر آن داشته است تا با هم‌فکری و تبادل‌نظر و برداشتن گام‌های مشترک، در صدد حل این معضل و پیشگیری آن برآیند.

در عین حال کشورهای صنعتی باید بپذیرند که مسئولیت عمدهٔ تخریب محیط‌زیست را به عهده دارند و باید سهم اساسی در جلوگیری از ادامه روند تخریب را به عهده بگیرند و انتظار نداشته باشند که مردم فقیر کشورهای در حال توسعه، کفاره جرایم آنها را بپردازند.

در جریان بحران خلیج‌فارس، جمهوری اسلامی ایران، به پیروی از مبانی و موازین شریعت مقدس اسلام و در چارچوب اصول کلی سیاست خارجی خویش، با الهام از تعلیمات امام راحل‌مان و هدایت‌های آیت‌الله خامنه‌ای، رهبر بزرگوار انقلاب، در شرایطی که روند مذاکرات صلح با دولت عراق، از نهایت حساسیت برخوردار بود، با محکوم نمودن این تجاوز، هرگونه تغییری در جغرافیای سیاسی منطقه را مردود دانست و کشورهای منطقه را از خطر افزایش و تداوم حضور نظامی نیروهای خارجی در منطقه برحذر داشت.

کشور ما هم اکنون نیز به خاطر اهمیتی که برای برقراری و حفظ امنیت در خلیج‌فارس قائل می‌باشد، بر این باور است که مشکلات کشورهای منطقه، تنها در چارچوب همکاری نزدیک، میان خود این کشورها قابل حل باشد و امنیت و ثبات پایدار در این ناحیه حیاتی جهان، جز با مشارکت فعال همه کشورها فراهم نخواهد شد.

اعتماد زیاد به قدرت‌های استکباری و به خصوص آمریکا، در خلاف جهت مصالح عالیه امت اسلامی است. کسانی که در ارتباط با مساله فلسطین، امتحان خودشان را داده‌اند و

ثابت کرده‌اند که منافع مشتی صهیونیست را بر مصالح امت بزرگ اسلامی مقدم می‌دارند، نمی‌توانند دوستان مناسبی باشند و اگر در موارد اختلاف اعضای پیکر امت اسلامی، به طور جدی از یک طرف حمایت می‌کنند، دلیل صداقت آنها نیست و بلکه دلیل دشمنی و نشان برنامه تفرقه‌افکنی و ایجاد زمینه برای حضور و دخالت و غارت بیشتر است و لازم است که ما برنامه زندگی خودمان را بدون تکیه بر امکانات آنها تنظیم نماییم.

عزت و کرامت ما، در گرو تحقق خواست‌های مشروع و تاریخی ملت قهرمان فلسطین است و فلسطین، امروز حساس‌ترین و در عین حال تلخ‌ترین مراحل تاریخ خود را پشت سر می‌گذارد. در این ارتباط، هر مسامحه‌ای که از طرف ما صورت پذیرد، بدون شک تبعات و آثار سوء حاصله، گریبان نسل‌های بعدی امت اسلامی را خواهد گرفت.

در حالی که رژیم زورگو و نژادپرست صهیونیستی، سرسختانه‌ترین مواضع را اتخاذ نموده و با گستاخی اعلام می‌دارد که حاضر نیست در رابطه با قدس شریف، بلندی‌های جولان و نوار غزه و کرانه باختری، مذاکره‌ای صورت پذیرد و به‌جذب مهاجران یهودی و سیاست شهرک‌سازی و توسعه آبادی‌های یهودی نشین در مناطق اشغالی ادامه داده، چگونه می‌توان به نتایج مذاکره با چنین رژیم عنودی امیدوار بود؟

آیا ثمرهٔ مذاکره با چنین رژیمی، مشروعیت بخشیدن به موجودیت این رژیم نامشروع در قلب سرزمین‌های اسلامی نخواهد بود؟ این تجربه به اثبات رسیده است که هر زمان کشورهای اسلامی در رابطه با رژیم اشغالگر قدس، انعطاف و نرمش نشان داده‌اند، بر مطالبات نامشروع و شروط غیرقانونی خود افزوده است.

اسراییل با جوهره تجاوزگری، هرگز راضی به آنچه که از سرزمین‌های اسلامی در اشغال دارد، نبوده و در صدد یافتن فرصتی برای اجرای نیات توسعه‌طلبانه و ادامه تجاوزات خود به کشورهای اسلامی و دست‌اندازی به منابع استراتژیک آنان می‌باشد و در تمام دوران عمر نامشروع خود، از تلاش برای دست‌یابی به چنین هدفی دریغ نورزیده و اکنون نیز با کمک امریکا، به‌عنوان بزرگترین کشور حمایت‌کننده مالی و نظامی خویش، در این راستا قدم برمی‌دارد.

به نظر ما، صلاح کشورهای اسلامی در این است که ضمن هوشیاری و آمادگی برای مقابله با تحقق چنین اهدافی، از آزمودن راه‌های آزموده شده پرهیز کنند و به مذاکرات

بی‌ثمری که تاکنون داشته‌اند، دل نبندند و از هرگونه خوش‌بینی نسبت به نتایج مذاکره با چنین دشمنی برحذر باشند.

ادامه جهاد همه جانبه و تقویت انتفاضه و استمرار مبارزات، تنها راه احقاق حق مردم مظلوم فلسطین است. کشورهای اسلامی موظف‌اند با هرگونه حمایت و استفاده از امکانات خود، با تشکیل یک جبهه قوی، این قیام و جهاد مبارک را تا نیل به آزادی قدس شریف و تشکیل دولت مستقل فلسطینی در تمامی خاک فلسطین یاری نمایند.

جمهوری اسلامی ایران، با تأکید بر اصول اخوّت اسلامی و تعهدات مُلهم از قرآن کریم و بر پایه رسالت اسلامی خود، مبنی بر دفاع از مسلمین در سراسر جهان، خود را موظف می‌داند که به دور از هرگونه ملاحظات، بار دیگر نگرانی عمیق خود را از آنچه که در کشمیر می‌گذرد، ابراز داشته و خواستار رفع مظالم وارده بر مردم مسلمان این منطقه و تحقق حقوق حقه و مشروع مردم کشمیر می‌باشد.

جمهوری اسلامی ایران، از ابتدای بروز مشکل در افغانستان، موضع روشن و صریحی نسبت به مسأله اتخاذ نموده و بر مواضع اصولی خویش همچنان پایدار مانده است و برای این سیاست اسلامی و انسانی خود، بهای سنگینی پرداخته است، هم از ناحیه کشور اشغالگر که به خاطر مواضع ما در رابطه با اشغال افغانستان، مواضع خصمانه‌ای در جریان جنگ هشت ساله، علیه ما ایجاد کرد و هم به‌خاطر میزبانی میلیون‌ها آواره افغانی.

ما خواهان افغانستانی اسلامی هستیم ، مستقل و غیرمتعهد که روابط دوستانه‌ای با همسایگان خود داشته باشد و از ابتدا تأکید نموده‌ایم تمامیت ارضی افغانستان و حق مردم آن کشور برای تعیین سرنوشت خویش، باید محفوظ باقی بماند.

اگرچه لبنان به دنبال بیش از یک دهه درگیری خونین و تأسف‌بار بین فرزندان خویش و به‌هدر رفتن امکانات عظیم این کشور در اثر جنگ‌های داخلی، به‌آرامش نسبی دست یافته است، اما هنوز در جنوب این کشور، شاهد تجاوزات مکرر نظامیان صهیونیستی بوده و هر روز نظاره‌گر به خاک و خون کشیدن عده‌ای از مردم، منجمله زنان و کودکان مظلوم آن مناطق هستیم.

ما ضمن حمایت کامل از یکپارچگی و تمامیت ارضی و استقلال و حق همه مردم در تعیین سرنوشت کشور لبنان، معتقدیم که تنها در شرایطی جنوب لبنان از اشغال

صهیونیست‌ها آزاد خواهد گردید که نیروهای اسلامی و ملی، با هماهنگی و اقدام مشترک، مقاومت در مقابل نیروهای صهیونیستی را در اولویت اول قرار دهند.

آقای رییس، برادران محترم، نمایندگان کشورهای اسلامی!

امیدوارم اجلاس ششم، نقطه عطفی در روابط و وحدت کشورهای اسلامی، همکاری و تشریک مساعی همه ما در سختی‌ها و آلام یکدیگر و ارتقای دانش و قدرت مسلمین باشد و همه ما شاهد عزت و سربلندی مسلمانان و حضور آنان در تصمیم‌گیری مؤثر در مسایل جهانی باشیم.

والسلام علیکم و رحمة‌الله و برکاته

اهم مطالب عنوان شده در سخنرانی‌های
سفر به سودان

بیانات در اجتماع مردم سودان

اکنون که بلوک کمونیزم از هم پاشیده و دنیا در آستانه عصر نوینی است، این حق امت اسلامی است که با امکانات عظیم خود، نقش مهمی در نظم نوین جهانی ایفا کند و ایران و سودان می‌توانند در این شکل‌دهی نقش داشته باشند.

امت اسلامی با بیش از پنجاه کشور مستقل و با بیش از یک چهارم جمعیت جهان و با بیش از پنجاه درصد منابع انرژی جهان و در کنار نقاط حساس و سوق‌الجیشی، همچون‌دریای‌احمر خلیج‌فارس، باب‌المندب، تنگه هرمز، جبل‌الطارق، کانال سوئز، کناره‌های اقیانوس‌های جهان و با ایدئولوژی همچون اسلام و با کتابی همچون قرآن و با امامی همچون خمینی (ره)، آینده درخشانی در تاریخ بشریت دارد.

آنهایی که می‌خواهند از طریق مذاکره و مشروعیت بخشیدن به رژیم صهیونیستی و صهیونیست‌های متجاوز، در آمریکا گفتگو کنند، اگر اجتماع و احساسات و روحیات انقلابی مسلمانان را می‌دانستند، این همه ضعف و ذلت نشان نمی‌دادند و این باعث شرمندگی است، کسانی که چنین مردم و سربازانی در میدان جهاد دارند؛ مردمی که با مشکلات می‌سازند و تسلیم نمی‌شوند.

بدون شک فلسطین عزیز در چنگال صهیونیست‌ها نخواهد ماند. مسلمانان انقلابی، بدون

شک اجازه نخواهند داد قدس شریف در اختیار صهیونیست‌های ستمگر بماند. شما مردم فداکار سودان، با سوابق انقلابی و با این انقلاب وسیع اسلامی، می‌توانید در میان امت عرب و در قاره آفریقا، آغازگر حرکتی نو و بالنده باشید.

شما مردم سودان با سوابق طولانی اسلامی، انقلابی، جهاد و کشوری پهناور و خاک حاصلخیزتان، با این رود خروشان نیل و این ثروت‌های خدادادی، می‌توانید با تلاش خودتان نمونه یک کشور آزاد و مستقل اسلامی باشید.

برادران و خواهران ما در سودان، مطمئن باشند ایران اسلامی، تجارب انقلابی، سیاسی، دفاعی، نظامی و تجاربی را که در صحنه‌های سازندگی و اقتصادی به‌دست آورده‌ایم، در اختیار شما قرار خواهیم داد که می‌تواند راهنمای حرکت شما باشد.

ما با مردم سودان و رهبران انقلابی آن، از قبل از انقلاب آشنا بوده‌ایم و بعد از انقلاب بیشتر آشنا شدیم. ما سودان را یکی از کشورهای ریشه‌دار اسلامی می‌دانیم که پایگاهی برای حرکت اسلامی است و در تمام دوران انقلاب، همیشه مردم سودان را در کنار مردم خود دیده‌ایم و امروز هم پیوندی عمیق بین انقلاب اسلامی سودان و انقلاب اسلامی ایران مشاهده می‌کنیم و آن را در جهت حاکمیت اسلام می‌دانیم و خیلی خوشحالیم که می‌بینیم حرکت انقلاب اسلامی در دنیا، رشد یافته و در سودان به تحقق پیوسته است.

جمهوری اسلامی ایران، برای در اختیار قراردادن تجربه‌های انقلاب اسلامی آمادگی دارد. ما تجربه‌های علمی زیادی داریم و به شیوه‌هایی که دشمنان اسلام برای مبارزه با انقلاب‌های اسلامی به‌کار می‌بندند، آشنا هستیم و آماده‌ایم همهٔ تجربه‌های خود را در اختیار شما قرار دهیم.

استکبار راه‌های مشخصی را برای مقابله با انقلاب‌ها ترسیم کرده و به تناسب هر کشوری به‌کار می‌بندد. اختلافات داخلی، جنگ‌های محلی و درگیری با مسلمانان از برنامه عمومی آنهاست که اجرا می‌کنند. یکی از شیطنت‌های آنان تضعیف قدرت اقتصادی کشورهاست و در سودان، این شیطنت به‌خاطر مشکلات گذشته و عدم استفاده از منابع کشور آسان‌تر است و متأسفانه می‌بینیم که امکانات بسیاری از کشورهای اسلامی هم، علیه یکدیگر به‌کار گرفته می‌شود.

بیانات در دیدار با علمای سودان

این اجتماع بزرگ از علمای دین و رهبران انقلابی، برای ما پُرجاذبه، شیرین و دوست‌داشتنی است. ما احساس می‌کنیم در خانه خودمان هستیم. اینکه ملت مسلمان سودان در جهت حاکمیت اسلام تلاش می‌کند، موجب خوشحالی و دلگرمی ماست من بیش از اینکه سیاستمدار و زمامدار باشم، مثل شما طلبه و روحانی هستم و عرض می‌کنم که واقعیت ممتاز و فرصت بی‌نظیری را خداوند در اختیار علمای دین قرار داده است و حجت را بر ما تمام نموده و فرصت تاریخی در اختیار ما قرار داده است و آن اجرای احکام خداست.

امروز سراسر دنیای اسلامی، هر جا حرکت و قیام و مبارزه‌ای دیده می‌شود، الهام گرفته از اسلام و فرزندان مجاهد اسلام است. امروز تنها صدایی که بلند است، صدای قرآن و اسلام است. امروز نیل کشور سودان به اقیانوس عظیم امت اسلامی متصل شده است. اگرچه نبض کفر جهانی در اینجا تیز است، اما شما تنها نیستید. صدها میلیون مسلمان در سراسر دنیا با شما هم‌صدا هستند. امروز روز حرکت و بیداری و قیام و جهاد است.

ثمره آن شجره مقدس را ما در ایران دیدیم و این اتحاد مقدس در ایران آزمایش بسیار خوبی داد و باید این سرمایه عظیم حفظ شود. ما با همه کشورهای اسلامی، دست اتحاد به‌هم می‌دهیم. ما ضعیف و تنها نیستیم. قلوب محرومان سراسر دنیا که احساس ظلم می‌کنند، با ماست. ما سرمایه عظیم هدایت الهی را به همراه داریم. ما سرمایه‌های عظیم مادی را در سرزمین‌های اسلامی با خودمان داریم و ما می‌توانیم، با این امکانات فراوان و با راه حقی که قرآن پیش روی ما گشوده است و با پشتوانه هدایت الهی، برای عظمت اسلام تلاش کنیم.

راهی که جمهوری اسلامی رفت و راهی که شما می‌روید، راهی است که پیش روی تمام مسلمانان است. امروز در ایران، سودان، فلسطین، لبنان، افغانستان، کشمیر و در همه کشورهای اسلامی، نیروهای مسلمان پیشتاز مبارزه با ظلم هستند.

بیانات در دیدار با مسئولان سیاسی و اداری سودان

راهی که شما انتخاب کرده‌اید، راه اسلام و راه سعادت است. آثار انتخاب صحیح شما در

اجتماعات پرشکوه‌تان و اظهارات، شعارها، سخنرانی‌ها و سرودهای‌تان به‌وضوح دیده می‌شود. من در اینجا حامل سلام گرم رهبر بزرگوار انقلاب اسلامی، حضرت آیت‌الله خامنه‌ای که شما را مثل فرزندان خود دوست دارد، می‌باشم.

جوانان، پیران، زنان، مردان و کودکان شما، راه اسلام و قرآن را انتخاب کرده‌اند. راهی که ضامن عزت مسلمین است. در مدت کوتاهی که میان شما هستم، خاطرات ماه‌های اول انقلاب اسلامی را مشاهده می‌کنم. در اشعار، سرودها و سخنرانی‌های جهت‌دار شما، حرکت به سوی متن اسلام و حرکت به سوی اهداف عمیق اسلامی را مشاهده کردم که برخاسته از ایدئولوژی و تفکر ناب قرآنی است.

خانم‌های شما با حجاب اسلامی و با همان روحیه‌ای که اسلام برای زنان خواسته است و مردم و جوانان شما نیز با همان سادگی که برخاسته از انقلاب شما است و با کتاب آسمانی قرآن مجید انس دارید. شرایطی را که استعمار در طول سال‌ها بر شما تحمیل کرده، وجود شما را یکپارچه احساسات و فریاد علیه ظلم کرده است.

شناخت شما از اسلام و افکار بلند و نورانی امام راحل، سرمایه بزرگی است که باید همواره حفظ شود. من به‌شما توصیه می‌کنم که اتحادتان را حفظ و عمیق‌تر کنید. جوانان در دانشگاه‌ها و مراکز علمی، با همه تلاش، به کسب دانش و فن بپردازند و نیروهای کار و تلاش، نیروهای فنی و با تجربه و صاحبان سرمایه، با استفاده از منابع عظیم خدادادی، کوشش کنند تا این کشور اسلامی آباد شود و بدانید که جوانان مسلمان در سراسر کشور، ناظر عمل شما هستند.

سخنرانی در

در هفتمین اجلاس وزیران گروه ۷۷ آنکتاد

بسم الله الرحمن الرحیم

حضار محترم؛ خانم‌ها و آقایان

ضمن ابراز خوشحالی از حضور میهمانان گرامی در کنفرانس تهران، امیدوارم این اجلاس که بزرگترین تشکل اقتصادی موجود کشورهای در حال توسعه به شمار می‌آید، بتواند در انسجام روابط سیاسی، اقتصادی کشورهای عضو و ارایه راه‌حل‌های مؤثر و مفید برای معضلات اقتصادی فزاینده این کشورها و نیز ارتقای سطح زندگی ملت‌هایمان که اکثریت جمعیت جهان را تشکیل می‌دهند، به موفقیت‌های چشمگیری نایل گردید.

حضار محترم

این اجلاس در موقعیتی برگزار می‌گردد که وضعیت سیاسی، اقتصادی جهان، نسبت به زمان پیدایش آنکتاد، بسیار تغییر یافته است. خاتمه شرایط ناشی از جنگ سرد، تحول بنیادین ساختار سیاسی اکثر ممالک دارای نظام برنامه‌ریزی متمرکز، اهمیت یافتن بیش از

پیش عناصر دانش فنی و انفورماتیک، طرح نظم نوین جهانی و تلاش در جهت پیاده نمودن آن، تحول مفاهیم و الگوها و تقسیم‌بندی‌های جدید جهانی را می‌توان از زمره مهم‌ترین تغییرات به شمار آورد.

این تحولات، وقتی می‌تواند دورنمای امیدوارکننده‌ای را ترسیم کند که در جهت همکاری‌ها و مشارکت کشورهای جهان برای برقراری صلح و امنیت بین‌المللی بوده و منابع رها شده از مسابقات تسلیحاتی، مصروف حل معضلات بنیادین کشورهای جهان، به‌خصوص کشورهای در حال توسعه گردد.

متأسفانه بروز علایم روحیه انحصارطلبی در قدرت‌های بزرگ، تداوم بحران‌های منطقه‌ای، نبود تضمین امنیتی بین‌المللی در مقابل تهدیدات خارجی، ناتوانی نهادهای مسئول حفظ و تأمین صلح و امنیت جهانی، در حل عادلانه بحران‌ها و بالاخره وجود تبعیض‌ها و تعقیب اهداف و نیات سیاسی یکسویه، در طرح‌های کنترل تسلیحات، ابهامات جدی در این خصوص به وجود آورده است.

بحران ناشی از جنگ خلیج‌فارس، اقتصاد بعضی از کشورهای منطقه را با شرایط نامطلوبی مواجه ساخته است. این بحران شرایطی را فراهم ساخته که میلیاردها دلار از منابع مالی کشورهای منطقه، صرف تأمین تسلیحات و هزینه‌های نظامی شود و یا برای صورت‌حساب‌های لشکرکشی سلطه جویان پرداخت گردد و در نتیجه فرآیند توسعه اقتصادی - اجتماعی منطقه به تعویق افتد. تخریب محیط زیست و سرازیرشدن میلیون‌ها مردم آواره به‌کشورهای مجاور و بهره‌برداری‌های موذیانه صهیونیست‌های اشغالگر و نژادپرست نیز، از تبعات دیگر این جنگ به شمار می‌آید.

حضار محترم

در دوران شکل‌گیری نظم نوین جهانی، کماکان نابرابری‌های شدید و فزاینده اقتصادی میان کشورهای توسعه یافته و در حال توسعه ادامه دارد و شکاف عمیق تکنولوژیک و نابرابری‌های اقتصادی میان آنان، روابط اقتصادی، بلکه صلح و امنیت بین‌المللی را مورد تهدید قرار می‌دهد که لازم است اقدامات مؤثر و عاجلی برای کاهش شکاف مذکور، از جانب کلیه کشورها، به ویژه کشورهای توسعه یافته، صورت گیرد. این اجلاس بایستی

التزام کشورهای پیشرفته صنعتی را به‌انجام تعهدات تاریخی خود در این زمینه، مورد تأکید قرار دهد.

توسعه و رشد کشورهای جهان سوم، باید براساس واقعیت‌های موجود فرهنگی و اجتماعی این کشورها، مورد بررسی قرار گیرد. توسعه اقتصادی، بدون توسعه منابع انسانی نمی‌تواند عینیت یابد و از سوی دیگر، وضعیت نامطلوب اقتصادی جهان و محدودیت‌های مالی و اقتصادی در اکثر کشورهای در حال توسعه، به لحاظ کاهش اعتبارات و امکانات اجتماعی، فرآیند توسعه منابع انسانی آنها را با مشکلات مواجه ساخته و در شکوفایی استعدادها و استفاده بهینه از ظرفیت‌های فرهنگی و انسانی این جوامع، مشکلات جدی ایجاد نموده است. به‌علاوه لازم است در فرآیند توسعه، حمایت از اقشار آسیب‌پذیر مورد توجه خاص جامعه بین‌المللی قرار گیرد.

میهمانان گرامی

اگر مهم‌ترین موضوع بحث در روابط بین‌المللی قرن بیستم را موضوع جنگ و صلح بدانیم، مساله توسعه و فقرزدایی در ابعاد مختلف آن، باید تعیین کننده‌ترین موضوع قرن بیست و یکم برای جامعه جهانی تلقی گردد که در دهه جاری، باید با برنامه‌ریزی لازم، اقدامات جدی در این زمینه‌ها را آغاز کنیم.

بسیاری از کشورهای پیشرفته صنعتی، اقدامات برنامه‌ریزی‌ها و دوراندیشی‌های لازم جهت آماده شدن و مقابله با چالش‌های گسترده آن قرن را آغاز کرده‌اند. کشورهای در حال توسعه، به خاطر محدودیت‌ها و کمبودها، از امکانات به مراتب کمتری در مقابله با مشکلات آینده برخوردارند و لازم است این مساله به وسیله آنکتاد و هسته اصلی آن، یعنی گروه ۷۷ مورد توجه بیشتری قرار گیرد.

هم‌اینک جامعه اقتصادی اروپا، در چارچوب تفکر اروپای ۱۹۹۲ و یا ۱۹۹۳ در حال انجام اقدامات اقتصادی، مالی، پولی و سیاسی مهمی است که در صورت تحقق، تحولات همه جانبه‌ای را در ارتباط با اقتصادهای در حال توسعه برجای خواهند گذاشت.

از سوی دیگر، تحولات اروپای شرقی آغاز دوره نوینی در روابط شرق و غرب است که نیاز مبرم این کشورها به منابع توسعه، خصوصاً منابع مالی مسایل و پیامدهای خود را

دارد.

همکاری‌های منطقه‌ای میان کشورهای در حال توسعه، یک استراتژی برای دستیابی به خوداتکایی جمعی است و تلاش کشورهای در حال توسعه را در روند رشد و توسعه اقتصادی ثمربخش‌تر می‌نماید. همکاری‌های منطقه‌ای به‌عنوان وسیله‌ای کارا برای رویارویی با مشکلات ناشی از تحولات سیاسی - اقتصادی جهان، می‌تواند در بازسازی ملی و توسعه منطقه‌ای نقش مهمی ایفا نماید.

یکی دیگر از ضروریات توسعه پایدار در دهه آینده، حفظ محیط زیست است. با توجه به اینکه مسئولیت اصلی در آلودگی کُره زمین و مصرف بی‌رویه منابع طبیعی، به عهده کشورهای توسعه یافته می‌باشد، معهذا حفظ محیط‌زیست از جانب آنان، به‌طریقی مطرح می‌شود که عملاً مشکلاتی را در کشورهای در حال توسعه ایجاد می‌نماید. هزینه تحقیقات و بار مالی مربوط به‌کاهش آلودگی‌ها، جزو مسئولیت‌های خود آن کشورها است، زیرا بخشی از آلودگی محیط زیست در اکثر کشورهای در حال توسعه، یا خارج از کنترل از حیطه قدرت آنها است و یا از فقر آنان و شیوه تولید تحمیل شده از سوی کشورهای توسعه یافته سرچشمه می‌گیرد.

نمایندگان محترم

مطرح شدن نظم نوین جهانی و سعی در پیاده کردن آن، توجه جدی کشورهای در حال توسعه را اقتضا می‌کند. نظم نوین جهانی باید نویدبخش پایان واقعی جنگ سرد، کاهش رقابت‌های تسلیحاتی، خلع سلاح جهانی، همکاری‌های واقعی شمال و جنوب، قطع روند غارت و استعمار ملل عقب نگه‌داشته شده، توجه به‌ارزش‌های فرهنگی و اجتماعی کشورها و کاهش فاصله فزاینده بین کشورهای صنعتی و در حال توسعه باشد و موجبات رشد و توسعه اقتصادی، اجتماعی و سیاسی کشورهای در حال توسعه را فراهم آورد و سبب ارتقای موقعیت آنها در عرصه اقتصاد جهانی گردد و مشوق تلاش بیشتر آنها برای دستیابی به توسعه اقتصادی، اجتماعی، صلح و امنیت جهانی باشد.

موفقیت نظام نوین جهانی، در گرو تضمین توسعه اجتماعی و سیاسی اقتصادی کشورهای در حال توسعه است. این نظم باید براساس منشور ملل متحد و اصول عدالت،

صلح‌دوستی، برابری، احترام متقابل، استقلال و تمامیت ارضی کشورها و امنیت آنها استوار باشد.

آنکتاد و هسته اصلی و متحد آن، یعنی گروه ۷۷، می‌تواند به‌عنوان مجمعی مفید و مؤثر برای انجام مذاکرات شمال - جنوب باقی بماند و در همین راستا تقویت گردند. همکاری همه جانبه، انعطاف‌پذیری و قابلیت انطباق سازمانی و محتوایی آنکتاد در سازگاری و پاسخ‌دهی به‌تحولات اخیر سیاسی - اقتصادی جهان، بسیار ضروری به نظر می‌رسد.

لازمه این امر، رسیدن به یک درک و برداشت واحد از مسایل و آثار و تبعات اقتصاد جهانی و تلاش در پیدا کردن راه حل‌های اجرایی مشخص می‌باشد که امیدوارم این اجلاس، به خوبی از عهدهٔ این مهم برآید.

کشورهای در حال توسعه، با تدوین سیستم جامعی جهت همکاری اقتصادی و فنی میان خود، می‌توانند الگوهای جدیدی از همکاری، به منظور تقویت ساختار اقتصادی و رشد پایدار ارایه دهند؛ همکاری‌هایی که وابستگی اقتصادی کشورهای مربوطه به ممالک پیشرفته را کاهش دهند.

بحران بدهی‌های خارجی کشورهای در حال توسعه، از موانع مهم رشد و توسعه اقتصادی است. تا زمانی که میزان بازپرداخت بدهی‌ها، متأثر از سیاست‌های غلط پولی کشورهای صنعتی باشد و قیمت مواد و کالاهای اولیه کشورهای در حال توسعه، در اثر سیاست‌های ناعادلانه کشورهای توسعه یافته، رو به نزول باشد، ما هم‌چنان شاهد ادامه وضع رقت بار بحران بدهی‌ها هستیم.

بی‌شک ساده‌اندیشی و خوش‌باوری است، اگر به این امید باشیم که کشورهای پیشرفته، داوطلبانه درصدد جبران تجاوزهای گذشته، با هدف کم کردن فاصله میان جنوب و شمال برآیند و باید مطمئن باشیم که رویه آنها، به طور طبیعی در جهت زیادتر شدن فاصله میان کشورهای توسعه یافته و عقب مانده خواهد بود. اگر خودمان ابتکاری و اقدامی جدی و مؤثر نداشته باشیم، باید در انتظار آینده‌ای سیاه‌تر بود و بدون شک، ما خودمان امکاناتی داریم که می‌توانیم با استفاده از آنها مسیر غلط و ظالمانه گذشته را اصلاح نماییم.

متأسفانه در حال حاضر بسیاری از امکانات ما مورد بهره‌برداری همان دولت‌های پیشرفته است و خودمان از آن محرومیم. منابع غنی، نیروی انسانی، بازارهای وسیع مصرف،

ظرفیت‌های فراوان جذب سرمایه و تکنولوژی و خیلی از منابع با ارزش دیگر که اگر با برنامه و با اطلاعات کافی، توسط خودمان به کار گرفته شود، بسیاری از نیازها را تأمین خواهد کرد.

متأسفانه در حال حاضر هر یک از ما، بسیاری از این امکانات را از طریق کشورهای پیشرفته و با چند واسطه دریافت و یا پرداخت می‌کنیم؛ چرا تبادل این امکانات بین خودمان مستقیم نباشد و چرا کشورهای توسعه نیافته، در استفاده از امکانات یکدیگر برای خودشان اولویت قائل نباشد.

از این اجلاس انتظار داریم که برای این سئوالات و واقعیت‌های تلخ، جوابی و راهی ارایه دهد. به‌جا است که آنکتاد، بی‌توجه به مشکلات سیاسی و امنیتی و اجتماعی کشورهای عضو خانواده خود در جهان سوم نباشد و از امتیاز و قدرت مجموعه در مراکز ذیربط جهانی، در جهت حل مشکلات آنان استفاده نماید.

یکی از اقدامات مفیدی که در این‌گونه نشست‌ها می‌توان داشت، انتقال تجربه‌های مفید و مؤثر اعضا به دیگران است. اینجانب در همین رابطه اشاره‌ای به سیاست‌های ثمربخش دو سال اخیر کشورمان می‌نمایم و اعلام می‌دارم که کارشناسان جمهوری اسلامی ایران، آماده‌اند که توضیحات مورد درخواست اعضای محترم را در اختیارشان بگذارند و متقابلاً انتظار داریم که از نتایج ابتکارات ثمربخش کشورهای شما بهره‌مند شویم:

۱ - کاهش دخالت‌های مستقیم دولت در اقتصاد و حذف بخش اعظم دخالت‌های دولتی در تولید، توزیع و سرمایه‌گذاری در جامعه.

۲ - حرکت در جهت ایجاد تعادل در بودجه دولت از طریق کاهش هزینه‌های ناشی از دخالت‌های دولتی، منطقی کردن نظام سوبسید، واگذاری بخشی از فعالیت‌های دولتی به بخش خصوصی و همچنین بالا بردن کارایی نظام وصول مالیات و شروع به تجدیدنظر در قوانین و مقررات مالیاتی، در جهت تشویق سرمایه‌گذاری و تولید.

۳ - اصلاح نظام ارزی کشور و کاهش تعدد نرخ‌های ارز و محدود کردن این نرخ‌ها به سه نرخ، در حال حاضر و حرکت در جهت حصول به‌نظام یک نرخی.

۴ - ایجاد زمینه‌های مناسب برای جذب تکنولوژی مناسب و به‌کارگیری مؤثر آن در صنایع کشور و نیز پایه‌گذاری و بسط مراکز علمی و دانشگاهی برای ارتقای سطح دانش و

فن کشور.

۵ - رفع موانع سرمایه‌گذاری‌های داخلی و خارجی در کشور، با تکیه بر قوانین موجود و ایجاد زمینه مناسب برای مشارکت سالم سرمایه‌ها در طرح‌های تولید و صادراتی.

۶ - آزادسازی تجارت خارجی و ایجاد زمینه مساعد برای فعالیت گسترده بخش مردمی در امر واردات و صادرات، ایجاد مناطق آزاد تجاری و شروع به تجدیدنظر در تعرفه‌ها و مقررات گمرکی در جهت تسهیلات و گسترش مبادلات بین‌المللی.

۷ - آزادسازی سیستم بانکی و حذف سقف‌های اعتباری و به‌کارگیری ابزارهای متداول سیاست‌های پولی، به منظور هدایت منابع مالی و کنترل حجم پول و همچنین حرکت در جهت محدود کردن ابزارهای غیرمتشکل پول و ایجاد یک نظام مالی منضبط و کارآمد.

۸ - گسترش مالکیت بخش خصوصی از طریق عرضه سهام شرکت‌های دولتی و ملی شده و فعال کردن بورس اوراق بهادار.

۹ - بسط همکاری‌های بین‌المللی و منطقه‌ای، با تأکید ویژه بر کشورهای در حال توسعه و تلاش در جهت حضور مؤثر و پویا در صحنه‌های اقتصادی و سیاسی بین‌المللی و گسترش روابط متقابل با سازمان‌های بین‌المللی.

۱۰ - توجه ویژه به توسعه و عمران زیربنایی و صنایع مادر، به منظور کاستن از وابستگی‌های اقتصادی.

۱۱ - حرکت منظم در چارچوب برنامه و پرهیز از اقدامات مقتضی در راستای حل مقطعی مشکلات.

اگرچه نتایج نهایی بسیاری از سیاست‌های اتخاذ شده طی سال‌های اخیر، در میان مدت و بلندمدت ظاهر خواهد شد، ولی آمارها و شواهد موجود، حاکی از موفقیت‌های کشور در عرصه‌های مختلف اقتصادی بوده است. از جمله مهم‌ترین دستاوردهای این سیاست‌ها، تأمین رشد قابل توجه اقتصادی و حرکت سریع به‌طرف تعادل‌های کلی و اصلاحات ساختاری می‌باشد.

در زمینه اقتصاد ملی، کشور ما در طول دو سال گذشته، عملکرد بسیار مطلوبی نشان داده و تولید ناخالص داخلی که در سال‌های پایان جنگ، با رشد منفی مواجه بود. در سال‌های ۱۳۶۸ و ۱۳۶۹ از رشدی معادل ۴ درصد و ۱۰/۵ درصد برخوردار گردید و شواهد موجود،

حاکی از ادامه همین رشد در سال جاری است.

شایان توجه است که رونق اقتصادی این سال‌ها، در شرایط کاهش قابل ملاحظه فشارهای تورمی به دست آمده است. کاهش نرخ تورم با توجه به حذف کنترل‌ها و توقف سیاست‌های قیمت‌گذاری بر بسیاری از کالاها، یکی از دستاوردهای بسیار مهم سیاست‌های اخیر است که می‌تواند به‌عنوان یک تجربه موفق در وصول به قیمت‌های تعادلی مورد عنایت قرار گیرد.

در مورد سیاست‌های مالی دولت نیز آمارهای موجود، نشان دهنده تأثیر مثبت این سیاست‌ها در جهت ایجاد تعادل در بودجه دولت بوده و کسری بودجه دولت را به شدت تقلیل داده است. به طوری که این کسری، در طول سه سال اخیر حدود ۷۰ درصد کاهش پیدا کرده و نسبت‌آن به تولید ناخالص داخلی از ۲/ ۹ درصد در سال ۱۳۶۸ به کمتر از ۲ درصد در سال ۱۳۶۹ محدود شده است.

در زمینه صادرات کالاهای غیرنفتی نیز سیاست‌های اخیر در مورد منطقی کردن نرخ ارز صادراتی و تسهیل مقررات و رفع موانع صادرات، نتایج بسیار مطلوبی به‌همراه داشته و موجب گردیده است که صادرات غیرنفتی کشور به بیش از دو برابر افزایش یابد و انتظار می‌رود که روند صعودی صادرات در سال‌های آینده نیز همچنان ادامه یابد.

با توجه به ادامه کارشکنی‌ها و مزاحمت‌های قدرت‌های سلطه‌گر و با توجه به حجم سنگین هزینه‌های بازسازی و جبران خسارات فوق‌العاده فاجعه زلزله و سیل‌های سال گذشته و میزبانی میلیون‌ها آواره عراقی و افغانی و با توجه به صدمات فراوان جنگ تحمیلی هشت ساله که رقم خسارات آن حدود هزار میلیارد دلار است، نیل به نتایج فوق‌الذکر، نشانگر سیاست‌ها و برنامه‌های درست و سازنده است.

در خاتمه ضمن تشکر مجدد از حضور شما میهمانان ارجمند، امیدوارم این اجلاس بتواند با روحیه همکاری و وحدت‌نظر، موجبات رشد و توسعه مطلوب کشورهای در حال توسعه و ارتقای موقعیت جهانی آنها و افزایش سطح زندگی و رفاه ملت‌ها را فراهم آورد.

اهم مطالب عنوان شده

سخنــرانی در اجتماع دانشجویان دانشگاه صنعتی شریف

بسم الله الرحمن الرحیم

انقلاب اسلامی روند تکاملی خود را طی می‌کند و از بسیاری از گردنه‌ها و مصایب و مشکلات عبور کرده است و ما به‌خوبی دورهٔ پیروزی انقلاب اسلامی، سازماندهی کشور و دفاع و تثبیت انقلاب، یعنی مشکل‌ترین و سرنوشت‌سازترین دوره‌ها را پشت سر گذاشته‌ایم.

طبیعی است که انقلاب اهدافی دارد و می‌بایستی این اهداف را تا لحظات آخر تعقیب کند و بدون تحقق این اهداف، نمی‌توان گفت که انقلاب به پیروزی کامل دست یافته است. یکی از اهداف انقلاب اسلامی، رسیدن ندای اسلام به‌گوش مردم حقیقت‌جوی جهان بوده که هم‌اکنون عملی شده است.

در جهان، مردم بسیاری اعم از دوست و دشمن، در انتظار شنیدن حرفی از ایران هستند و اکنون دیگر، کسی تبلیغات گذشته استکباری را باور نمی‌کند و بسیاری از گفته‌هایی که به مردم و انقلاب ما می‌گفتند، زمینه و تأثیر زیادی ندارد.

در گذشته، دنیا اسلام را به عنوان مکتبی مدیر و مدبر فراموش کرده بود و بحث‌ها تاریخی بود و عمدتاً این بود که در گذشته حرکتی مترقی و یا ارتجاعی وجود داشته است، اما این مسأله را که آیندهٔ جهان را اسلام برعهده گیرد، جدی نمی‌گرفتند. در دوران مبارزه،

بسیاری متفکرین می‌خواستند پلی میان اسلام و دیگر مکاتب و به‌خصوص مارکسیسم بزنند، اما امروز اسلام به عنوان مکتب و راه اصیل مطرح است که طریقی را برای زندگی و جهان ارایه می‌دهد.

یکی از کارهای انجام نشده و ناتمام ما، مسأله سازندگی کشور است که می‌بایستی پاسخگوی نیاز مادی جوامع اسلامی و نیازهای روز جهان باشد و ما با همین مکتب و قرآن و مبانی فقهی خود، می‌توانیم نیاز اساسی بشریت را پاسخگو باشیم. اگرچه مراحل قبلی مانند مزاحمت‌های جدی تبلیغاتی و سیاسی و کارشکنی‌های مختلف و یا تهاجم نظامی، برای راه نوینی که ما داریم، ممکن است وجود داشته باشد.

اگر ده و یا پانزده سال با عبور از مشکلاتی که گفته شد، بگذرد، وضع مانند امروز نخواهد بود و هم اکنون ما در شرایط زمانی مناسبی به سر می‌بریم و لطف خداوند شامل ما و انقلاب ما شده و بستر مناسبی برای این نهضت اسلامی به وجود آمده است.

نه تنها کشورهای منطقه و همسایگان در شرق و غرب، جنوب و شمال به ما نیاز دارند، بلکه حتی آفریقا، یک مرکز عظیم عطش و آمادگی است و جوان‌های مسلمان و دانشگاهیان، طبقه کارگر و نیروهای جوان جهان سوم، نقطه امیدی به ایران پیدا کرده‌اند. هر چه می‌خواهند ما را تخطئه کنند، موضوع بالعکس می‌شود؛ برای مثال در قضیه الجزایر، حسابی برنامه‌ریزی کردند که جمهوری اسلامی را متهم به مداخله در کشورهای انقلابی و مسلمان و پیشرو معرفی کنند، اما نتیجه معکوس درآمد.

ما برای مدعیان حقوق بشر و دموکراسی مطرح کرده‌ایم که در برابر هشتاد درصد از آرای مردم چه پاسخی دارند و هیچ کشوری از آرای مردم الجزایر، به غیر از کشور ما، پشتیبانی نکرد و ما علیرغم دوستی با دولتمردان مبارز الجزایر، و با وجود اینکه الجزایر از بهترین کشورهای دوست ما در جهان عرب به‌شمار می‌رود، حق را گفتیم و این برای یک انقلاب و یک مکتب، با ارزش است.

در مورد مسأله فلسطین که همه از آن قطع امید کرده بودند، ما موضع‌گیری کردیم و این در حالی است که استکبار جهانی می‌خواهد ما را ضد صلح و ماجراجو معرفی کند، ولی

مردمی که این اتهامات را می‌زدند، می‌بینند که حرف ما منطق دارد.

در دوران جنگ، چقدر ما را جنگ‌طلب و انعطاف‌ناپذیر معرفی می‌کردند و امروز قضاوت دنیا روشن است. البته حادثه‌ای اتفاق افتاد و آن شرارت عراق به‌کشور دیگری بود اما جمهوری اسلامی آبرومندانه از این ماجرا بیرون آمد. البته هنوز بسیاری ما را به عنوان متحجر و یا به تعبیر خود «بنیادگرا» معرفی می‌کنند، اما قضاوت جهان این نیست و انصاف و حق‌طلبی در دنیای امروز ما بسیار است. شما دانشجویانی که امروز در دانشگاه درس می‌خوانید، با دانشجوی پانزده سال قبل، بسیار فرق دارید و راه بسیار روشنی که همان خدمت در راه استقلال، آزادگی و مستضعفین است، برای شما ترسیم شده است.

برای این برنامه پنج‌ساله اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی کشور، هفت- هشت سال کار شده است و در آن راه وصول و شیوه اجرایی مشخص است و من به عنوان مسئول اجرایی کشور، اعلام می‌کنم که شیوهٔ درستی برای این برنامه انتخاب شده است.

پیش از انقلاب، ما در این بخش‌ها عقب بودیم و در این سال‌ها، این عقب‌ماندگی‌ها به‌خاطر تحمیل جنگ بود، اما تمامی بخش‌های کشور به سوی پیشرفت حرکت می‌کنند. در بخش انرژی که بدترین ضربه به ما وارد شده، گام‌های چشمگیری برداشته شده و سالانه بین ۱۳ تا ۱۵ درصد رشد داشته‌ایم، و در یکی دو سال آینده کمبود انرژی نخواهیم داشت. برای مهار آب‌ها نیز حدود ۱۰۰ طرح بزرگ یا در حال برنامه‌ریزی و یا در حال انجام است.

در زمینه تأمین مواد اولیه در بخش‌های فولاد و پتروشیمی، شما خواهید دید که بیش از نود درصد از نیازهای مواد اولیه فلزی و شیمیایی را خود از نفت و گاز و سنگ معدن و آهن و ذغال سنگ تأمین خواهیم کرد.

نقدینگی و استقراض کشور در سه سال پیش به میزان ۵۱ درصد بود. این نقدینگی به خاطر ارزی که متعلق به همه بود، به قیمت ارزان ۷۰ ریال، صرف مخارج نادرستی می‌شد. ما بودجه را به توازن رسانده‌ایم و در پایان برنامه پنج‌ساله، کسری بودجه نخواهیم داشت و این از افتخارات یک کشور است.

در دهه فجر ۱۶۰۰ طرح کوچک و بزرگ دفتر امور مناطق محروم مورد بهره‌برداری قرار گرفته و جهاد سازندگی نیز به همین میزان، طرح‌ها و پروژه‌های مختلفی از آبرسانی و پل و جاده و ورزشگاه و طرح‌های دیگر را آماده استفاده مردم مناطق محروم کشور کرده است.

در حال حاضر یکی از بیشترین خسارات ما، این است که روزانه یک میلیون و ۲۰۰ هزار بشکه نفت را صرف سوخت کشور می‌کنیم که به آسانی می‌تواند با سوخت گاز که تا ۳۰۰ سال دیگر نیز در کشور وجود دارد، جایگزین شود. با ارز حاصل از فروش ۱/۵ میلیون بشکه نفت در روز، می‌توان کارهای زیربنایی بزرگی انجام داد و ما با اختصاص مبالغ زیادی سرمایه، ماشین‌آلات و مصالح ساختمانی، در حال بازسازی خسارات هزار میلیارد دلاری جنگ تحمیلی هستیم و سرعت در امر بازسازی در ایران، شگفتی کارشناسان سازمان ملل متحد را که اخیراً از ایران بازدید کرده بودند، برانگیخته بود.

آقایانی که اخیراً از جمهوری‌های مشترک‌المنافع مستقل شوروی سابق به ایران آمده بودند، از اینکه تمامی فروشگاه‌ها و انبارهای ایران، این چنین مملو از کالاست، تعجب کرده بودند.

دانشگاه‌ها بیش از پنجاه درصد در سال جاری رشد داشته است، در حالی که این رشد برای بخش‌های دیگر، به‌طور میانگین سیزده درصد بوده است. اگر ما بتوانیم مسیر خود را با حفظ آرمان‌های خود ادامه دهیم از کشورهای پیشرفته دنیا خواهیم شد.

سخنرانی در کنفرانس بین‌المللیِ

حمایت از انقلاب اسلامی مردم فلسطین

بسم الله الرحمن الرحیم

برادران عزیز از مجالس کشورهای اسلامی و همچنین نیروهای مبارز و جهادگر نجات فلسطین و سایر میهمانان این کنفرانس از داخل و خارج، همگی خوش آمدند. از برادران‌مان در مجلس شورای اسلامی نیز به خاطر این حرکتِ بسیار لازم و ضروری، تشکر می‌کنم و امیدوارم این کنفرانس بتواند گام مؤثری در راه آرمان مهم و والای جمهوری اسلامی و همه نیروهای مخلص مسلمان و متعهد بشریت بردارد.

به‌نظر می‌رسد که تقدیر الهی این‌چنین حکم کرده که این اجتماع در مناسب‌ترین زمان خود برپا شود. مجلس شورای اسلامی با تصویب یک ماده واحده، برگزاری این کنفرانس را طراحی کردند، فکر نمی‌کردند که زمان مربوط به برگزاری کنفرانس در یک چنین لحظات حساسی قرار داشته باشد؛ گرچه اکنون شیطنت‌هایی در زمینه‌های تبلیغاتی به‌چشم می‌خورد که چنین وانمود نمایند که این کنفرانس صرفاً برای مقابله با کنفرانس صلح ادعایی آمریکا در خاورمیانه تشکیل شده که اگر آن کنفرانس تشکیل شد، بگویند کنفرانس تهران، به اهداف موردنظر خود دست نیافته که این در حقیقت یک شیطنت تبلیغاتی است.

مبنا و انگیزه تصویب طرح این کنفرانس در مجلس شورای اسلامی، عبارت بود از:

حمایت از قیام مردم فلسطین و تلاش برای نجات فلسطین که می‌تواند مسأله کنفرانس صلح آمریکایی منطقه هم یکی از آن مسایل از میان ده‌ها مسأله مهم دیگر مورد بحث در این کنفرانس باشد. در حالی که آن روز اصلاً چنین پدیده‌ای ب ه‌نام کنفرانس صلح خاورمیانه اصلاً وجود نداشت.

در این اواخر بود که این مساله حادث شد. به‌هرحال، هدف اصلی این اجتماع این است که راه‌های حمایتی مؤثر از مبارزات فلسطینی‌ها و پیدا نمودن امکانات جدید برای جهاد و مبارزه با صهیونیسم و حامیان صهیونیسم در منطقه در جهت نجات فلسطین انجام شود.

امیدواریم که با وقت و نیرویی که مصروف این زمینه‌ها می‌شود و استقبال بسیار خوبی که پارلمان‌های کشورهای اسلامی و نیروهای مقاومت از این اجتماع کردند، ما نیز به نتایج مثبت و مؤثری دست یابیم.

البته گاهی ممکن است این‌گونه فکر بشود که شرایط زمانی برای یک چنین اجتماعی مناسب نیست، به‌خاطر اینکه امپریالیزم و استکبار در اوج حالت تهاجمی خود قرار دارند و نیروهای جهان اسلام و مخصوصاً اعراب، آمادگی برای تصمیم‌گیری در چنین مسأله مهمی را ندارند و روحیات مناسب برای اتخاذ تصمیمات اساسی وجود ندارد. من معتقدم باید به‌شدت با چنین دیدگاه و تفکراتی برخورد شود که اگر ما بخواهیم این‌چنین تصور کنیم به‌معنای خودباختگی است. در حالی که ما امروز معتقدیم نقطه عکس این تفکر درست است.

ما درست در موقعی که دشمن خیال می‌کند تلاش‌ها و تکاپویش در آستانه موفقیت است و در شرایطی که کشورهای اسلامی و نیروهای مخلص، ممکن است از این تهاجم دچار آسیب‌پذیری بشوند، باید واقعیات و حقایق را آن‌چنان برملا کنیم و آن‌چنان با آن برخورد نماییم که مسلمان‌ها بفهمند این حرکت جدید، یک موج زودگذری بیش نمی‌تواند باشد که تحقیقاً هم همین‌طور خواهد بود.

ما در این کنفرانس، بنای به تبلیغات نداریم، بلکه ما برنامه توجه به واقعیات داریم، واقعیاتی که متأسفانه از دیدگاه بسیاری از نیروهای جهان اسلام، به‌خاطر گردوغباری که از تلاش‌های امپریالیسم خبری، در فضا پیچیده مخفی مانده است و ما باید مسلمان‌ها و کشورهای اسلامی را متوجه به امکانات و نیروهای عظیم خودشان و نقاط ضعف بسیار

فراوان دشمنان اسلام بکنیم که این کنفرانس در این زمینه نیز می‌تواند وظیفه‌اش را به‌انجام برساند. اما مسئولیت اساسی کنفرانس، قاعدتاً باید بررسی جدی و همه جانبه برای یافتن راه‌های عملی و اجرایی و واقع‌بینانه باشد.

با این مسأله بزرگ دنیای اسلام چگونه باید برخورد کرد؟ بی‌شک امروز برای ما هیچ مسأله‌ای مهم‌تر از مساله فلسطین نیست. مسایل در سطح دنیای اسلام فراوان است. هم مسایل منطقه‌ای، هم جهانی و هم داخلی در بعضی از کشورهای مسلمان وجود دارد. ما مساله کشمیر، افغانستان، لبنان، عراق، مسلمان‌های شوروی و مسایل مربوط به مسلمان‌هایی که تحت فشار کفر جهانی در سراسر دنیا هستند و نیز مسایل مربوط به مسلمانان هند و آفریقا را داریم. علاوه بر اینها مسایل داخلی مربوط به هر یک از خودمان را نیز داریم، اما «مسأله فلسطین» اکنون محور است و پرداختن به‌این مساله از اهم وظایف ما می‌باشد.

بهتر این است که حامیان اسراییل و خود صهیونیزم فکر کنند که شرایط فعلی برای ابدی‌کردن اسراییل مناسب است؛ چون تا حدودی هم خودشان در ایجاد چنین شرایطی دخیل و مؤثر بودند و اکنون در صدد بهره‌برداری از شرایط موجود هستند. اما آنچه که آنها فکر می‌کنند، مطمئناً اتفاق نخواهد افتاد.

ما اگر این‌گونه به مسأله فلسطین نگاه کنیم که به‌هرحال، صهیونیست‌های مهاجر باید روزی به‌محل سکونت اولیه خود برگردند؛ اگر این تحلیل ما را به‌این نقطه نظر برساند، حرکت ما بسیار جدی و اساسی می‌باشد و اگر تردید داشته باشیم و به‌عنوان یک حرکت زودگذر ابراز وجود بکنیم و کاری صورت دهیم، کار مشکل انجام می‌شود و برنامه‌ها به‌طور جدی انجام نمی‌شود. نان را به نرخ روز خوردن، امروز کار صوابی نیست و فکر امروز را کردن به فردا نیندیشیدن، قطعاً آنچه را که ما در پی آن هستیم، نتیجه مطلوب را عایدمان نمی‌کند و ممکن است خسران و تلفات و هزینه‌های زایدی هم بردوش ما بگذارد.

واقعیت‌های تاریخ نشان می‌دهد که اسراییل نمی‌تواند در منطقه باقی بماند و ماندن اسراییل مشروط به این است که آمریکا و کشورهای مقتدر غربی با همین وضعیت و با همین قدرت باقی بمانند و دنیای اسلام و جهان سوم نیز با همین ضعف باقی باشند و امکانات دنیای اسلام نیز برای همیشه در اختیار نیروهای استکباری قرار داشته باشد. اگر ما این‌گونه فرض کنیم، دردی را درمان نمی‌نماید، چون در آن صورت همه دنیای اسلام را

فلسطین تشکیل می‌دهد.

اگر بناست که ما تلاش جدی داشته باشیم و دنیای اسلام را به جایگاه واقعی‌اش در تاریخ برسانیم، البته این امری اجتناب ناپذیر است، چون اگر ما هم نتوانیم چنین رسالتی را انجام دهیم، فرزندان ما این رسالت را به‌انجام خواهند رساند. دنیا به‌این سو حرکت می‌نماید. تاریخ اگر فراز و نشیب هم داشته باشد، حرکت عمومی تاریخ به این سو است و فلسطین و هم با این دید یکی از ده‌ها مساله خواهد بود، ولی امروز از مهم‌ترین مسایل است و امروز محور و وسیله تجمع، تحرک، حیات، جهاد و مبارزه ما می‌باشد.

با این طرز تفکر، اگر شما در این کنفرانس به مباحثه بنشینید، دستاورد بسیار خوبی خواهید داشت، ولی اگر در این کنفرانس، مسایل ساده، سطحی و درگیری‌های منطقی و دعواهای موضعی را بخواهید مطرح نمایید، شبیه بعضی از کنفرانس‌های دیگر خواهد شد که ما چنین چیزی را نمی‌خواهیم و یقیناً مجلس شورای اسلامی هم که طراح چنین اجتماعی است، در پی چنین هدفی نبوده و مخلصان جوامع اسلامی هم خواهان چنین نتایجی نیستند؛ بنشینید فکر بکنید و برنامه‌ریزی داشته باشید.

از طرفی هم دشمن اکنون فکر می‌کند که مسلمان‌ها متفرق هستند. آنها فکر می‌کنند که با این اشتباه استراتژیکی که در سال گذشته در منطقه ما اتفاق افتاده و نیروهای نظامی اجانب را با این وسعت به منطقه کشاندند و در نزد گوش پایگاه جمهوری اسلامی، حضور غربی‌ها را با این وضع تشدید کردند و چنگ و دندان به‌ما نشان دادند و با شرایطی که برای کشورهای خط مقدم جبهه فلسطین به‌وجود آمده که به جز سوریه که در برخورد با اسراییل حالت جدی دارد، بقیه فکر می‌کنند که با اختلافات اساسی که بین نیروهای مقاوم خود فلسطین وجود دارد و آنها به‌چند شقه تقسیم شده‌اند، و فکر می‌کنند که با اشغال دژ اساسی دنیای اسلام که مصر می‌باشد و کشاندن آن به جبهه حامیان اسراییل که از کمپ‌دیوید شوم شروع شد و یا به انفعال کشاندن نیروهای ثروتمند عرب که می‌توانست پول‌هایی که در اختیار آنهاست، پشتوانه فلسطین باشد و حال آنکه امروز آن پول‌ها پشتوانه حضور نیروهای بیگانه در منطقه می‌باشد و فکر می‌کنند با استخوان لای زخم گذاردن در مساله عراق، افغانستان و با تکثیر پایگاه‌های نظامی در اطراف ما و حضور بیشتر نظامی و مساله‌دار کردن نیروهای اسلامی در مغرب جهان اسلام، آن‌چنان شرایطی را به‌وجود آورند

که هرچه می‌خواهند در کنفرانس مادرید بر جامعه بشریت تحمیل کنند. این ظاهر تحلیل آنهاست که شاید روحیه‌شان را هم مقداری افزایش داده باشد.

از طرفی کار را به آنجا رساندند که ابرقدرت دیگر دنیا را آن‌چنان ذلیل کردند که به‌خاطر عمل به شرط اسراییل، وزیرخارجه خودشان را به تل‌آویو فرستاد و در آنجا برقراری روابط را رسماً اعلام نمودند و در آنجا شرط اسراییل برای حضور در کنفرانس صلح محقق گردید. بازی‌هایی که آنها را الان سرمست می‌کند، چنین چیزهایی است، ولی قطعاً همه مسایل به‌این چیزها ختم نمی‌شود.

امروز از نظر چشم‌انداز نزدیک ممکن است همین مسایل موجود، مقداری آن‌طوری که آنها در پی آن هستند تحقق یابد، لیکن قانون که به‌این شکل نیست و مسایل مهم جهانی که این مقدار بی‌ریشه نیست و کسانی که حرکت‌شان از روی مبانی صحیح و فکری و عقاید ریشه‌ای و فطری است، آنها که با این گونه مسایل به‌این نحو برخورد نمی‌کنند.

ما فرزندان قرآن، اسلام، کعبه و کربلاییم. ما تاریخ را بسیار فراتر از این افقی که به‌چشم آدمهای کوته‌بین می‌آید می‌بینیم و فلسطین در محدوده این دیدگاه است که باید ارزیابی شود که می‌شود. شما کمی به اطراف خودتان نگاه کنید. به مسایلی که از هم‌اکنون در حال وقوع می‌باشد نظر داشته باشید. چطور آذربایجان که پس از هفتاد سال زیر ویرانه‌های مارکسیسم زندگی کرده بود، اکنون آذربایجان مسلمان و ملی‌گرا نیست؟

چطور ترکمنستان، تاجیکستان و تاتارستان که حدود چند نسل بمباران تبلیغاتی و ایدیولوژیکی شدند و فرزندان اینها از گهواره تا گور شعارهای ضد الهی و ضدملی در گوش‌شان خوانده می‌شد و یک بار هم در رسانه‌های رسمی کشورشان اسمی از اسلام، قرآن و ملیت آنها به احترام برده نشده، چنانچه هر وقت هم برده شد، توأم با تحقیر بوده است، امروز سر برافراشته‌اند و همان‌گونه که هفتاد سال قبل بودند، بلکه با نشاط بیشتری اظهار وجود می‌کنند. این عرق دین و عرق ملیت، چیزی نیست که بتوان با کنفرانس صلح و کمپ‌دیوید و فشار و زندان و امثالهم آنها را از بین برد. بلکه اینها در چنین شرایطی رشد پیدا می‌کنند و وارد حالتی می‌شوند که آنها حالت جاویدان در وجود انسان است و از خودش حفاظت به‌عمل می‌آورد، و در اطرافش هاله حفاظت درست می‌کند.

فلسطین جایی است که وقتی اسم «بیت‌المقدس» برده می‌شود دل یک میلیارد و دویست

میلیون جمعیت جهان را می‌لرزاند. مگر می‌شود این تقدس را از دل مردم بیرون کشید؟ چنین چیزی امکانپذیر نیست. مگر می‌شود که از اتیوپی، سودان، شوروی، آلبانی و اطراف دنیای یهودی‌ها را جمع کنند و به فلسطین اشغالی منتقل نمایند؟! آنها را آن‌چنان به‌این سرزمین مقدس بند کنند که ارتباط آنها مثل ارتباط مردمی که زادگاه‌شان فلسطین است و زادگاه اجدادشان و همه مقدسات‌شان اینجاست؟ آیا رابطه آنها را با رابطه فلسطینی‌ها می‌توان مساوی دانست؟ چنین وضعی قابل تحمل نیست.

فلسطینی‌هایی که امروز در اطراف دنیا متفرق‌اند هرچند خیلی تلاش شده است که اینها را از ریشه اصلی‌شان جدا سازند و وجودشان را نیز مسخ کنند، ولی همه اینها شعله‌های آتشی هستند که بالاخره یک روز زبانه می‌کشند و به فلسطین برخواهند گشت. وظیفه شما این است که در این کنفرانس راه‌حل‌های مربوط به نحوه بازگشت اینها را مورد بررسی قرار دهید و راه‌های اساسی را پیدا کنید. اینکه کنفرانس صلح بیکر موفق بشود یا نشود، این یک مسأله جداگانه‌ای است. البته ما باید سعی نماییم که این کنفرانس به توفیقی دست نیابد.

ما همه می‌دانیم که این کنفرانس دروغ است و کنفرانس حقیقی صلح نیست و صلح این‌گونه درست نمی‌شود و بعید است که کاخ سفید آمریکا از این امر بی‌اطلاع باشد، چون این کنفرانس، کنفرانس تحمیلی، سازش و زورگویی است و هیچ کس با درک خودش نمی‌تواند وارد این کنفرانس بشود.

شرکت در آن برای شرکت‌کننده چه نفعی را در برخواهد داشت، و چه چیزی عاید آنها خواهد شد؟ در اسراییل تا همین لحظه، اوج انتقال مهاجرین به این کشور است. آن خاکی که فعلاً تحت عنوان اسراییل می‌گویند، در واقع اسراییل نیست. صهیونیست‌ها هنوز مدعی هستند که سیاست خانه‌سازی در اراضی اشغالی را حفظ می‌کنند. همچنین مدعی هستند که هنوز بیت‌المقدس را به رسمیت نمی‌شناسند که تا از بیت‌المقدس نمایندگانی از فلسطینی‌ها در کنفرانس صلح پذیرفته شوند.

همچنان مدعی هستند که ما سازمان [آزادیبخش] فلسطین را به عنوان نماینده مردم فلسطین نمی‌پذیریم. خوب! از بیت‌المقدس که کسی را نپذیرند و از سازمان فلسطین هم کسی را قبول نمی‌کنند، پس چه کسی را قبول دارند؟ این حرکت نوعی تفرقه انداختن در

میان فلسطینیان است. با چه کسی می‌خواهید مذاکره کنید و با چه کسی می‌خواهید تصمیم بگیرید؟! آن کنفرانسی که اکنون آن‌قدر فشار دارد که وزیر خارجه شوروی را به تل‌آویو می‌کشاند برای اینکه شرط رژیم صهیونیستی را محقق کند، آیا در این شرایط می‌توان از آن کنفرانس چیزی به‌دست آورد؟! آنهایی که ما برایشان پیغام دادیم و نماینده فرستادیم با آنها صحبت کردند، دل‌شان به‌این خوش است و امیدوارند دستاوردشان این باشد که می‌گویند می‌دانیم اسراییل نمی‌پذیرد و خاصیت کنفرانس این خواهد شد که دنیا بفهمد اسراییل ضد صلح است و این اعراب هستند که خواهان صلح می‌باشند.

آیا واقعاً برای چنین دستاوردی این همه امتیاز دادن درست است؟ اگر شما جواب درستی دارید من هم دارم. اولاً که این دستاوردها به‌دست نخواهد آمد و من عرض خواهم داشت که چرا. آن امپریالیسم خبری و قدرت خبری که استکبار جهانی و خود صهیونیست‌ها دارند آنها حتی در این شرایط هم نمی‌گذارند که دنیا باور کند این اسراییل است که زیربار صلح نمی‌رود و خواهان صلح نیست. آنها بهانه‌ای می‌تراشند و می‌گویند که عرب‌ها صلح نمی‌خواستند و همین حرف را به‌کرسی می‌نشانند و این را خواهیم دید.

صد امتیاز از شما عرب‌ها گرفته‌اند و آن‌وقت شما مقصر خواهید شد که در یک جایی در به نتیجه رسیدن صلح، کوتاه آمده‌اید. این اتفاق، در آینده روی خواهد داد. این افکار عمومی که در غرب به نفع اسراییل وجود دارد، مگر طبیعی است؟ تا حالا مگر اسراییلی‌ها صلح‌طلب بوده‌اند که این افکار عمومی درست شده است و انگ « تروریسم » را به‌اعراب زده‌اند. مگر این طبیعی است؟ خود شما می‌دانید که همین‌ها که الان در اسراییل حاکم هستند، بدترین تروریست‌های دنیا هستند. اینها کسانی هستند که مسئول فاجعه‌هایی مثل دیریاسین می‌باشند.

اینها نماینده سازمان ملل را ترور کردند. اینها اصولاً با ترور بود که فلسطینی‌ها را از خانه و کاشانه و سرزمین‌شان بیرون کردند. اینها وحشت و ارعابی را در فلسطین ایجاد کردند که مردم فکر کردند اکنون نمی‌شود که در این سرزمین بمانند و گفتند امروز می‌رویم و بعداً برمی‌گردیم.

اکنون همین اسراییلی‌های تروریست شده‌اند «صلح‌طلب» و عرب‌ها و مسلمان‌های مظلوم شده‌اند «تروریست» همین قدرت تبلیغات که چنین افکاری را در غرب ایجاد کرده، فردا

هم باقی‌است. یک حادثه پرهیجانی را در دنیا ایجاد می‌کنند و رسانه‌های جمعی غرب، یک هفته روی آن مانور می‌دهند و نتیجه‌اش این می‌شود که می‌گویند «تروریست‌ها» نمی‌گذارند کار انجام شود. اینها خیلی بیش از این چیزها را می‌توانند انجام دهند، بنابراین حتی همین دستاورد ضعیف و موهوم هم به‌نظر من بدست نخواهد آمد. حالا فرض کنیم همین را هم به‌دست آوردند، استکبار جهانی و صهیونیسم که پایبند این حرف‌ها نیستند. آیا کسی فکر می‌کند افکار عمومی مردم آمریکا روی اصول حرکت می‌کنند؟ گاهی اوقات در کنگره‌شان چند روزی بر سر مسایل اخلاقی بحث می‌کنند که آدم‌های ساده خیال کنند اینها به‌اصولی پایبند هستند! اینها برای دنیا سرگرمی ایجاد می‌کنند والا به هیچ اصلی پایبند نیستند.

آنها در لبنان این همه جنایت می‌کنند و صدها لبنانی را ربوده‌اند و برده‌اند و برخلاف همه مقررات جهانی اسیر کرده‌اند و در زندان‌های اسراییل به‌سر می‌برند، و در عوض چند نفر غربی که برای به‌دست آوردن حقوق مظلومین به‌اسارت گرفته شده‌اند، آنها می‌شوند گروگان و انگار نه انگار که چند صد فلسطینی و لبنانی در زندان‌های اسراییل به‌گروگان به‌سر می‌برند.

قدرت تبلیغاتی به‌گونه‌ای است که نمی‌گذارد شما عرب‌ها به اهداف‌تان برسید. چرا امتیاز بدهیم، این همه امتیاز دادن برای چیست؟ تاریخ فلسطین را بخوانید، البته شما فلسطینی‌ها و مردم عرب تاریخ فلسطین را باید خوب بدانید. من اینها را برای ملت خودمان می‌گویم. من خودم وقتی مجذوب قضیه فلسطین شدم که کتاب «القضیه فلسطینه» را خواندم. خدا می‌داند که این کتاب را که می‌خواندم، بارها و بارها این کتاب را به‌زمین می‌گذاشتم و مدت‌ها از شدت تأثر می‌گریستم، این ظلم‌هایی که صهیونیست‌ها در حق فلسینی‌های مظلوم روا می‌داشتند تمام وجودم را فرا می‌گرفت.

سراسر این تاریخ، پُر از ظلم و جنایت به مردم فلسطین است، لکن اینها (صهیونیست‌ها و غربی‌ها) همه آن را فراموش کرده‌اند و کنار گذاشتند. خدا می‌داند اینها این روز چه چیزهایی را از ما گرفتند، همیشه اعراب متحد بودند که با اسراییل مذاکره نکنند و خدا لعنت کند آنهایی را که در قضیه کمپ‌دیوید جلو افتادند و این طلسم را شکستند. خیلی کار بدی کردند، متأسفانه طوری شده که کشورهای انقلابی ما هم می‌خواهند بنشینند و با

این جرثومه فساد مذاکره کنند.

اعراب اگر روزی می‌شنیدند که یک فلسطینی حاضر است با اسراییل مذاکره کند، او را بایکوت می‌کردند اما امروز طوری شده که سازمان آزادیبخش فلسطین مایل است که به پای میز مذاکره برود، ولی صهیونیست‌ها می‌گویند ما اینها را قبول نداریم و باید آدم‌های بی‌هویتی بیایند. این چه پیشرفتی است؟!

ما اکنون چه چیزهایی را تحویل اسراییل داده‌ایم؟! اینکه بگویند یک جلسه کنفرانس عمومی و بعد مذاکرات دو جانبه را مطرح کنند و بگویند هر کشوری که با اسراییل حرف دارد، مستقیماً با خود اسراییل مذاکره کند، شما را به‌خدا آیا کشوری به واسطه چانه زدن با اسراییل می‌تواند از آن چیزی بگیرد. آیا می‌توان از اسراییل زمین گرفت؟

یکی از دستاوردهای خیالی کنفرانس صلح آن است که ما قطعنامه‌های ۲۴۲ و ۳۳۸ را اجرا کنیم، در حالی که اسراییل تفسیر می‌کند، می‌گوید این شامل همه اراضی نمی‌شود بلکه بخشی از اراضی را شامل می‌شود و بیت‌المقدس و جولان را در بر نمی‌گیرد، اینکه هدف مبارزه نیست.

البته حرفی را فلسطینی‌ها دارند و آن این است که «فکری برای فلسطینی‌ها بکنید» این حرف قابل توجیه است و من هم می‌گویم که در کنفرانس حمایت از انقلاب اسلامی مردم فلسطین بررسی بشود و شما که از پارلمان‌های کشورهای اسلامی آمده‌اید فکری به‌حال این قضیه بکنید.

فلسطینی‌ها می‌گویند خیلی خوب، می‌گویید مبارزه کنیم، در کجا و روی چه سرزمینی مبارزه کنیم؟ خانه‌مان کجاست؟ سنگرمان کجاست؟ وقتی که ضربه زدیم و فرار کردیم به‌کجا برویم؟ کی به‌ما پناه می‌دهد؟ از کدام مرزی وارد سرزمین‌های اشغالی‌مان بشویم؟ در کجا فرزندان‌مان را تربیت کنیم و به‌مدرسه بفرستیم؟ خانواده‌های شهدای‌مان را چگونه اداره کنیم؟ کجا زخمی‌هایمان را معالجه کنیم؟ پول سفر و هزینه مبارزه را از کجا بیاوریم؟

این مسایل اولیه زندگی یک فلسطینی مبارز است. اینها را باید شما که از پارلمان‌های کشورهای اسلامی جمع شده‌اید جواب بدهید. شما قانونگذار هستید و در هر کشوری که هستید، بودجه کشور در دست شماست. شما می‌توانید تصمیم بگیرید و خرج آنها را بدهید

و خانه برای آنها بسازید و برای فرزندان شهدایشان عالی‌ترین مدارس را ایجاد کنید.

من از طرف جمهوری اسلامی ایران به‌عنوان مسئول اجرایی کشور و به اتکای عقیده‌ای که دارم و می‌دانم رهبری نظام و مجلس ما هم این حرف مرا قبول دارند، اعلام می‌کنم ما در همه نیازهای فلسطینی‌ها که مطرح کردم حاضریم شریک باشیم.

اگر می‌توانستیم می‌گفتم که همه اینها را حاضریم بدهیم، ولی واقعیت این است که ما چنین قدرتی را نداریم که همه مخارج فلسطین و همه پشتیبانی‌ها را به تنهایی انجام بدهیم. ما را ضعیف کرده‌اند، ما را هشت سال در شرایطی که خودتان می‌دانید بمباران کردند، محاصره کردند و آن‌قدر خون از پیکر این کشور اسلامی گرفتند که ما الان در مسایل داخلی خودمان هم مشکل داریم، اما فلسطین هم مساله ماست. ما فلسطین را قطعاً مساله خودمان می‌دانیم، نه حالا بلکه از قبل هم چنین عقیده‌ای را داشتیم. این حرف امروز ما که اینجا جمع شده‌ایم نیست، بلکه یک وقت‌هایی که شما ما را اصلاً نمی‌شناختید، ما در همین ایران، در زمان نظام شاهنشاهی به‌خاطر فلسطین، بیشتر شلاق را می‌خوردیم تا به‌خاطر مسایل خودمان. من خودم یک شب زمستان از سرشب تا صبح، به‌خاطر ترجمه کتاب «القضیۀالفلسطینیه» شکنجه شدم و پذیرفتم و خوشحال هم بودم.

ما پیش از پیروزی انقلاب، در همه قطعنامه‌هایمان مساله فلسطین را داشتیم و امروز هم همین است. ما روز جهانی قدس را با تدبیر امام خمینی در تاریخ‌مان تعبیه کردیم که متأسفانه می‌بینید هنوز خیلی از کشورهای شما هستند که حاضر نیستند آن روز راهپیمایی بکنند و یک روز دیگر را می‌گویند که مسلمانان در یک روز متحد شوند.

اگر شما جلو افتاده بودید، ما همراه شما می‌آمدیم، ولی خوب امام جلو افتادند. باید در این قضیه راه بیایید. ما شاید اولین کشوری بودیم که در کشورمان برای فلسطین سفارت درست کردیم، آن‌هم به‌جای سفارت اسراییل. اینها چیزهایی مهمی نیست و سمبولیک است، ولی واقعاً آماده هستیم تا حد سرباز دادن و همراه فلسطینی‌ها در خاک اسراییل جنگیدن شرکت بکنیم و آن‌قدر داوطلب در کشور ما برای این مساله هست که چیزی شبیه جنگ تحمیلی هشت ساله خودمان است، اما این واقعاً کار یک کشور نیست، آن‌هم یک کشوری که تا مرز رژیم صهیونیستی فاصله دارد.

ما مثل کشورهای هم‌جوار اسراییل دست‌مان به‌خاک دشمن نمی‌رسد. البته فشارهای

اسراییل هم علیه ما به‌اندازه کشورهای خط مقدم جبهه نیست، باید منصفانه حرف بزنیم، ما دست‌مان یک مقدار از دور به‌آتش است. این را هم همین‌جا بگویم که دیگران به ما نگویند که شما دور هستید و شعار می‌دهید. من نمی‌دانم اگر نزدیک بودیم چه می‌شد، ولی تصمیم ما این است که اگر در خط مقدم علیه اسراییل باشیم، باز هم همین‌طور باشیم که الان هستیم و این را در کنفرانس به شما خواهیم گفت. از چیزهایی که مهم است که شما باید بدانید این است که آمریکا دارد یک اشتباه استراتژیک را مرتکب می‌شود. آمریکا الان پیشقدم شده که به‌خیال خودش اسراییل را جاویدان بکند و آرمان مسلمان‌ها را از دست‌شان بگیرد، ولی بعید می‌دانم موفق بشود و اگر هم موفق بشود، دنبالش خشم یک چهارم جمعیت دنیا را دارد.

این دل‌های محزون، عصبانی و مظلوم اگر با یک کشوری کینه پیدا کنند و کینه‌شان هر روز داغ‌تر بشود، به‌خاطر مسایلی که بعداً اتفاق می‌افتد، این چیزی نیست که یک کشور عاقل برای خودش بخرد، چه اشتباهی است که اینها دارند مرتکب می‌شوند؟ اگر کسی برای انتخابات دو سال دیگر بخواهد کاری بکند، این یک چیز عادی است، اما اگر کسی بخواهد برای کشور آمریکا کار بکند، این خیانت به‌آمریکاست، این خیانت به‌مردم آمریکاست که به‌هرحال در آینده با مسلمانان سروکار دارند.

این خیانت به‌دنیای غرب است که منافع‌شان در سرزمین‌های ما خوابیده است. بالاخره یک روزه شکل‌اش عوض می‌شود و مردم آزاد می‌شوند. مردم مجالس واقعی را تشکیل می‌دهند. مردم، دولت‌های واقعی را سر کار می‌آورند. آن روز دیگر این دولت‌ها نمی‌توانند به‌شما نفت بدهند که شما اسراییل را اداره بکنید. حالا امروز بحث می‌کنید که آب برای اسراییل، گاز برای اسراییل و نفت برای اسراییل، با این دولت‌ها شما خیلی می‌توانید این حرف‌ها را بزنید، اما همیشه که این‌طوری نیست، یک کشور عاقل، یک گروه استراتژیست واقعی آنهایی هستند که برای کشورشان آینده دور را فکر می‌کنند و اگر به حق و عدالت هم نمی‌اندیشند به منافع درازمدت خودشان بیندیشند و گذاشتن ژاندارمی مثل اسراییل در کنار مخازن نفت آیا همه چیز را حل می‌کند؟ باشد تا در آینده تاریخ این مسایل را جواب بدهد.

به‌هرحال در آخر به‌شما خیرمقدم عرض می‌کنیم و از کنفرانس شما امیدهای زیادی را داریم و امیدواریم قطعنامه کنفرانس شما و بحث‌های پشت قطعنامه واقعا برای فلسطینی‌ها یک دردی را علاج کند و یک راهی را باز بکند و از این هیاهوها و زرق و برق‌های فعلی هم هراسی به خودتان راه ندهید.

والسلام علیکم و رحمه الله و برکاته

۷۲۳۳۶
۱۳۷۰/۱۱/ ۲

جمهوری اسلامی ایران
رئیس جمهور

بسم الله الرحمن الرحیم

بخشنامه به کلیه وزارتخانه ها ، سازمانها ، موسسات دولتی ، نهادهای انقلاب اسلامی و استانداری تهران :

سلام علیکم ورحمة الله وبرکاته ،

باعنایت به اینکه درایام تعطیلات ومواقع خاص بلحاظ افزایش سفروازدحام مسافرین درترمینالهای مسافربری ناوگان موجود برون شهری پاسخگوی نیازهای مردم نمی باشد وباتوجه به نتایج مثبت تجارب قبلی استفاده ازوسائط نقلیه درناوگان بین شهری ضروری است کلیه دستگاههای دولتی ضمن معرفی نماینده تام الاختیار به وزارت راه وترابری حداکثرمیزان ممکن وسائط نقلیه ایاب جمعی وتحت پوشش خودرابراساس طرح واعلام وزارت مزبوربه ترمینالهای مسافربری اعزام کنند .

اکبرهاشمی رفسنجانی
رئیس جمهور
۷۰/۱۱/۲

بخشنامه رییس جمهور در خصوص همکاری با وزارت راه و ترابری

۵۴۶۶۲
۱۳۷۰/۲/۱۶

بسم الله الرحمن الرحیم

بخشنامه

خطاب به کلیه استانداران محترم کشور

نظر به اینکه طرح ویژه عرضه گازمایع درنقاط مختلف کشور(جوامع شهری وروستائی)توسط شرکت ملی گازمایع ایران دردست اجرامیباشد ،لازم است استانداران محترم همکاری لازم درجهت واگذاری زمین درمحلهای مناسب بصورت رایگان به شرکت مزبوراقدام مقتضی بعمل آورند .

ومن الله التوفیق
اکبرهاشمی رفسنجانی
رییس جمهور

۱۵/۱/۷۰

بخشنامه به استانداران سراسر کشور برای واگذاری زمین جهت احداث پمپ گاز مایع

۵۴۱۵۳
۱۳۷۰/۷/۰۳

بسمه تعالی

بخشنامه به وزارتخانه‌ها، موسسات، سازمانها وشرکتهای دولتی،
نهادهای انقلاب اسلامی واستانداریهای سراسر کشور

نظر به اهمیت وتاثیر تبلیغ ونشر فرهنگ وارزشهای اسلامی در توسعه وبهینه‌کردن نظام کارگزاری دولت، مقتضی است کلیه دستگاههای اجرائی ضمن تلاش درجهت تامین نیازهای سازمان تبلیغات اسلامی وتدارک برنامه‌های تبلیغاتی وفرهنگی آن، برنامه‌های فرهنگی، تبلیغاتی، ارشادی وفوق برنامه خودرا با این سازمان هماهنگ نموده و مشارکت فعال سازمان مذکوررا دراجرای این برنامه‌ها جلب نمایند.

اکبر هاشمی رفسنجانی
رئیس جمهور اسلامی ایران

بخشنامه به سازمان های دولتی برای همکاری باسازمان تبلیغات اسلامی

۱۳۷۰/۹/۲۷
۵۳۱۸۱

باسمه تعالی

بخشنامه به کلیه وزارتخانه‌ها ،موسسات‌وسازمانهای‌دولتی ،نهادهای انقلاب اسلامی و استانداریهای سراسرکشور

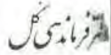
نظر به اینکه بموجب ماده یک قانون ایجاد تسهیلات برای ورود رزمندگان وجهادگران داوطلب بسیجی به دانشگاهها وموسسات آموزش عالی مصوب ۱۳۶۷/۱۱/۳۰ وزارتخانه‌هاوارگانهای ذیربط مکلف گردیده‌اند امکانات وتسهیلات لازم برای‌امکان ادامه تحصیل رزمندگان وجهادگران بسیجی رافراهم نمایند وباتوجه به مصوبه مورخ ۱۳۶۹/۷/۲ شورایعالی آموزش وپرورش که بمنظورتحقق اهداف مزبور ازطریق ایجاد مدارس ویژه برای ایثارگران ،اساسنامه تاسیس این مدارس رابتصویب رسانده‌است ،مقتضی است کلیه دستگاههای اجرائی ونهادهای انقلاب اسلامی باماموریت آموزشی آن دسته ازکارکنانی که واجد شرایط ادامه تحصیل درمدارس ایثارگران وابسته به وزارت آموزش وپرورش میباشند براساس مقررات مربوط موافقت نمایند.

اکبرهاشمی رفسنجانی

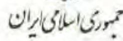
رئیس‌جمهور

۷۰/۹/۲۷

بخشنامه به سازمان های دولتی در خصوص تسهیلات مربوط به تحصیل رزمندگان اسلام

فرماندهی کل

جمهوری اسلامی ایران

شماره ۰۷۴۰۴
تاریخ ۶۲/۱۱/۳
پیوست

حضرت حجت الاسلام والمسلمین جناب آقای هاشمی رفسنجانی
ریاست محترم جمهوری اسلامی ایران

با اهداء سلام وتحیات

احتراماً نظر به تأکیدات حضرتعالی مبنی بر فراهم نمودن مقدمات لازم جهت احداث اتوبان تهران ـ شمال مواردی بعنوان پیشنهاد تقدیم می گردد.

۱ـ مطالعات وطراحی وتهیه اسناد پروژه بوسیله سپاه با مشارکت یک شرکت فرانسوی انجام گیرد.

۲ـ محل تأمین بودجه لازم (ارزی وریالی) جهت انجام مطالعات واحداث مشخص گردد.

۳ـ وزارت راه وترابری درجریان امر فوق قرار گرفته، نسبت به انعقاد قرارداد اقدام نماید.

بدیهی است سپاه با اتمام امور طراحی پروژه، آمادگی لازم را درسازمان اجرائی خود به منظور احداث پروژه ایجاد خواهد نمود.

استدعا دارد درصورت تصویب، مقرر فرمائید نظر حضرتعالی به سپاه ابلاغ گردد.

فرماندهی کل سپاه پاسداران انقلاب اسلامی
سرلشکر پاسدار محسن رضائی

نامه فرمانده کل سپاه پاسداران در خصوص احداث بزرگراه تهران - شمال

جمهوری اسلامی ایران
مجلس شورای اسلامی

بسمه تعالی

شماره ۱۰۹۹۰
تاریخ ۴/۹/۱۳۷۰
پیوست ....

ریاست محترم جمهوری اسلامی ایران

حجت الاسلام والمسلمین جناب آقای هاشمی رفسنجانی

بااحترام ،

دراجرای ماده ۱۸۳ آئین نامه داخلی مجلس شورای اسلامی به پیوست بودجه جاری و عمرانی سال ۱۳۷۱ مجلس به مبلغ ده میلیارد و نهصدو هشتادو سه میلیون ریال جهت درج دربودجه کل کشور ایفادمیگردد ./ م

رئیس مجلس شورای اسلامی

مهدی کروبی

نامه رییس مجلس شورای اسلامی در خصوص بودجه مجلس

بسم الله الرحمن الرحیم

حضرت حجت الاسلام والمسلمین جناب آقای هاشمی رفسنجانی ریاست محترم جمهوری

با سلام، همانگونه که مستحضر هستید، کمک ۵ میلیون دلاری جنابعالی به روزنامه های کثیرالانتشار اطلاعات، ابرار، جمهوری اسلامی، رسالت و کیهان برای رفع کمبود کاغذ که در سال ۱۳۶۸ دستور تأمین آن را در برابر معادل ریالی صادر فرمودید، هنوز بصورت قطعی به این روزنامه ها تعلق نگرفته و در سال جاری نیز از سهمیه ارزی پنج روزنامه مذکور کسر شده است، انتظار این است که جنابعالی برای حل این مشکل دستور فرمائید مبلغ ۵ میلیون دلار خارج از سهمیه ارزی سالانه تأمین و مستقیماً دراختیار این ۵ روزنامه قرار گیرد.
باتشکر و امتنان

مؤسسه اطلاعات	روزنامه ابرار	روزنامه جمهوری اسلامی	روزنامه رسالت	موسسه کیهان
سیدمحمود دعائی	غفور گرشاسبی	مسیح مهاجری	مرتضی نبوی	سیدمحمد اصغری

نامه مدیران روزنامه های کثیرالانتشار در مورد کمک به مطبوعات

تاریخ ۱۳۷۰/۸/۰۷
شماره ۳۶۰۴۹

بسمه تعالی

حجة الاسلام والمسلمین جناب آقای هاشمی رفسنجانی
رییس جمهور محترم

باسلام

پیرو رونوشت نامه شماره ۰۲۰۶۰۲۵/د ما مورخ ۱۳۷۰/۷/۱۸ ، به پیوست تصویر نامه شماره ۸۳۹ مورخ ۱۳۷۰/۷/۲۹ کتابخانه حضرت آیت ا... مرعشی نجفی در قم به انضمام گزارش صورت وضعیت مواردی که تاکنون به طرح توسعه کمک شده و در نامه فوق الذکر درج گردیده است ، جهت استحضار تقدیم می گردد. خوشبختانه کارهای اجرایی طرح در مرحله مناسبی است و امید میرود با پیگیری سازمان برنامه و بودجه وتخصیص اعتبار لازم در بودجه سال ۷۱ ، مشکل حل شود. از آنجا که وزیر محترم دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح طی نامه شماره ۲۷-۰۸-۱۲۳/۲۰۲ مورخ ۱۳۷۰/۸/۱ (تصویر پیوست) مبلغ ۲۳ میلیون تومان برای جلوگیری از رکود و توقف کارهای ساختمانی درخواست نموده اند ، خواهشمند است دستور فرمائید اعتبار مذکور برای سال جاری در اختیار وزارتخانه که مجری طرح می باشد قرار گیرد .ص

حمید میرزاده
معاون در امور اجرائی

نامه معاون اجرایی رییس جمهور در خصوص کتابخانه آیت الله مرعشی نجفی قم

تاریخ ۷۰/۷/۱
شماره ۳۷۰۱۲۶/۰۱۱۸
پیوست

بسمه تعالی

حضرت حجت الاسلام والمسلمین جناب آقای هاشمی رفسنجانی

رئیس محترم جمهور

سلام علیکم

احتراماً پیرو دستورکتبی حضرتعالی درمورد بررسی استفاده ازلامپ های الکترونیکی بجای لامپ معمولی رشته ای جهت صرفه جوئی درمصرف برق (شماره ۱۴۲۰۹۲ - تاریخ ۶۹/۱/۱۰) و گزارش بازرسی ویژه (شماره ۲۹۹۱ تاریخ ۷۰/۴/۱۸) مبنی برتائید استفاده ازاینگونه لامپها وپیشنهاد اینکه وزارت نیرو ترویج اینگونه لامپها را بصورت جدی دربرنامه های خود قرارداده وتولید آن را بوسیله بخش خصوصی وشاید سرمایه گذاری خارجی پیگیری نماید . هم اکنون به پیوست درخواست جناب آقای مهندس زنگنه وزیر محترم نیرو به همراه گزارش فنی اقتصادی شرکت سانکاب جهت استحضار وصدور اوامر مقتضی تقدیم میگردد . بدون شک جایگزینی لامپهای کم مصرف بجای لامپهای رشته ای، انرژی مصرفی جهت روشنائی را به میزان قابل ملاحظه ای پائین خواهد آورد .

و من ا...التوفیق

محسن هاشمی

بازرسی ویژه رئیس جمهور

نامه رییس دفتر بازرسی ویژه رییس جمهور در خصوص اهمیت استفاده از لامپ کم مصرف

تاریخ ۲۷
شماره ۳۵۵۷
پیوست

بسم الله الرحمن الرحیم

حضرت حجه الاسلام والمسلمین جناب آقای هاشمی رفسنجانی
ریاست محترم جمهوری اسلامی ایران
با تقدیم سلام وتحیات فائقه :

معروض می‌داردنظربه اینکه فعلا دونفرازفضلاء اعزامی از حوزه علمیه قم عازم کاناداهستند وارز باقیمانده ازسفر قبل درحساب نمایندگی ایران در سازمان ملل برای هزینه یک سال ایشان کافی است ، مستدعی است مقررفرمائید جناب آقای‌دکتر خرازی آنرابرای جناب آقای لواسانی سفیرمحترم جمهوری‌اسلامی ایران درکانادا ارسال نمایند تادراختیار نامبردگان قرارگیرد.

سرپرست بنیادفرهنگی باقرالعلوم(ع)
محمدتقی مصباح

قم : چهارراه‌شهدا نبش کوی ۱۹ دی تلفن ۲۲۶۶۶

نامه آیت الله مصباح یزدی به رییس جمهور

جمهوری اسلامی ایران
سازمان برنامه و بودجه
دفتر رئیس

بسمه تعالی

شماره: ۱۰۰۴۱۰۲۰۷-۱/۵۸/۶۴
پیوست: ....

حجت الاسلام والمسلمین جناب آقای هاشمی رفسنجانی
رئیس محترم جمهوری اسلامی ایران

بدینوسیله خلاصه گزارش وضع موجود و مشکلات طرح مهم آبرسانی به شهرهای مسجد سلیمان، رامهرمز، ایذه، شوشتر و دشت آزادگان که توسط ستاد پیگیری طرحهای مهم مورد رسیدگی قرارگرفته است جهت استحضار ایفاد میگردد.

ضمنا" متن نامه پیشنهادی جهت امضا ضمیمه میباشد.

مسعود روغنی زنجانی
معاون رئیس جمهور و رئیس سازمان برنامه وبودجه

رونوشت:

- کمیسیون محترم نیرو مجلس شورای اسلامی بانضمام گزارش.
- کمیسیون محترم برنامه و بودجه مجلس شورای اسلامی بانضمام گزارش.
- جناب آقای زنگنه وزیرمحترم نیرو بانضمام گزارش.
- رئیس سازمان برنامه وبودجه استان خوزستان

نامه سازمان برنامه بودجه در خصوص طرح آبرسانی

تاریخ :
شماره :
پیوست :

بسمه تعالی

حجت الاسلام والمسلمین جناب آقای هاشمی رفسنجانی
ریاست محترم دولت جمهوری اسلامی ایران

همانگونه که استحضار دارند تبصره ۳ قانون بودجه سنواتی کل کشور به منظور ایجاد فرصتهای شغلی جدید در جامعه و افزایش توان تولید و درصد کل هر ساله در قالب قانون بودجه تصویب و ابلاغ میگردد و براساس این تبصره بانکهای عامل موظفند تسهیلات اعتباری طرحهائی را که به تشخیص هیات وزیران دارای توجیهات کامل فنی و اقتصادی و مالی میباشد با تضمین بازپرداخت از طرف دولت اعطا نمایند و هیات وزیران نیز این تشخیص را در مورد طرحهائی با کمتر از ۲۵۰ میلیون ریال اعتبار، بعهده کمیته برنامه‌ریزی استان قرار داده و این امر در آئین نامه اجرائی تبصره ۳ که به امضا بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران و تصویب هیات محترم وزیران رسیده تصریح گردیده است .

ولی متاسفانه بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران طی بخشنامه شماره الف/۱۶۵۸ مورخ ۱۳۶۹/۹/۸ (تصویر پیوست) به عنوان بانک صادرات، اعطای تسهیلات اعتباری به طرحهای مصوب کمیسیون برنامه‌ریزی و هیات وزیران را منوط به تشخیص توجیهات مالی و فنی و اقتصادی توسط بانک دانسته و هرگونه تخطی از این بخشنامه را به عهده بانکهای عامل قرار داده است .

ابلاغ این بخشنامه موجبات عدم امکان قرارداد طرحهای مصوب با بانک عامل را فراهم نموده و مراتب مرتبا از طریق استانداریها و سازمانهای برنامه و بودجه استانها مورد سوال و پرسش و اعتراض قرار میگیرد .

خواهشمند است در صورت موافقت دستور فرمایند بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران با توجه به صراحت قانون و آئین نامه اجرائی تبصره نسبت به اصلاح بخشنامه فوق اقدام لازم معمول آورد .

مسعود روغنی زنجانی
معاون رئیس جمهور و رئیس سازمان برنامه و بودجه

نامه سازمان برنامه بودجه در خصوص مشکلات بانک مرکزی

جمهوری اسلامی ایران

وزارت کشور

استانداری فارس

بسمه تعالی

حضرت حجت الاسلام والمسلمین هاشمی رفسنجانی

رئیس محترم جمهوری اسلامی ایران

با اهداء سلام وتحیات ، همانطوریکه مسبوقید کارخانه قدیمی وفرسوده سیمان فارس با ظرفیت اسمی ۳۳۰۰ تن در روز بعلت قدمت تنها ۷۰ درصد ظرفیت اسمی خود را تولید مینماید وبا توجه به نیاز مبرم منطقه جنوب کشور (استانهای چهارگانه) به سیمان واینکه کارخانه مزبور تنها کارخانه موجود در منطقه میباشد ، لذا برای رسیدن به ظرفیت اسمی وبالاتر وجلوگیری از توقف آن کارخانه مبادرت به تهیه طرح بازسازی وتوسعه نموده است تا علاوه بر افزایش تولید ، مشکلات زیست محیطی آنرا که بدلیل قرارگرفتن در بافت شهر موجبات ناراحتی مردم را فراهم کرده مرتفع سازد .

طرح یاد شده که براساس آن ظرفیت کارخانه به ۴۰۰۰ تن در روز میرسد (۱۲/۱ درصد بیش از ظرفیت اسمی) تهیه ونیازمند ۳۲ میلیون دلار ارز میباشد . مستدعی است دستور فرمائید نسبت به تخصیص این مبلغ ارز اقدام لازم معمول گردد . ۴۰/۲۸

علی دانش منفرد

استاندار فارس

نامه استاندار فارس در مورد کارخانه سیمان فارس

۴۱۷۷۴
۱۳۷۰/۵/۲۲

بسم الله الرحمن الرحیم

بخشنامه به کلیه وزارتخانه ها، سازمانها، موسسات، بانکها، شرکتهای دولتی ووابسته به دولت، نیروهای نظامی وانتظامی، نهادهای انقلاب اسلامی، استانداریهاوشهرداری تهران

نظربه نقش اساسی آمارهای جمعیتی دربرنامه ریزیهای کشور، طرح آمارگیری جمعیت توسط مرکزآمارایران ازتاریخ ۱۳۷۰/۶/۲ به مدت ۴۰روز(درشرایط خاص وباتشخیص معاون رییس جمهوررییس سازمان برنامه وبودجه قابل تمدید است) به اجراء گذاشته می شود لذابه موجب این بخشنامه :

۱ - لازم است وزراء ومسئولان دستگاههای فوق الذکربه منظورتسهیل وتسریع اموراجرائی طرح نهایت همکاری رابامرکزآمارایران معمول دارند .

۲ - کلیه دانشجومعلمان پسرسال دوم مراکزتربیت معلم وفارغ التحصیلان این مراکز بسته به مورد، مربیان وکادراداری وخدماتی امکانات وتجهیزات این مراکز ازتاریخ ۷۰/۶/۲ دراختیارمرکزآمارایران قرارمی گیرند .

۳ - کلیه دستگاههادرسراسرکشورنیروهای انسانی، خودروهای سواری سالم باراننده، فضای اداری، سالن خوابگاه وغذاخوری مجهز، وسایل ولوازم مخابراتی، هلیکوپتروقایق موتوری خودرابادرخواست مرکزآمارایران دراختیارقرارمی دهند .

۴ - حل وفصل کلیه مسائل امنیتی،اطلاعاتی وسیاسی،حفاظت وحراست ازمامورین ومحل واحدهای اجرائی آمارگیری وارائه هرگونه خدمات موردنیازمدیران اجرائی طرح دراستانهابه عهده استاندارودرشهرستان به عهده فرمانداراست .

۵ - وزارت فرهنگ وارشاداسلامی نسبت به چاپ راهنماهاوفرم های مربوط دراسرع وقت اقدام می نماید .

۶ - وزارتخانه های پست وتلگراف وتلفن، نیرو، راه وترابری ودستگاههای محلی وشرکتهای تابعه آنهانسبت به نقل وانتقال ملزومات فرمها،راهنماها،اسنادومدارک آمارگیری،دراسرع وقت اقدام می نمایند .

۷ - به منظورآشنائی وبالابردن آگاهی عموم مردم بامسائل موردنظروهمکاری بامامورین آمارگیری سازمان صداوسیماووزارت بهداشت،درمان وآموزش پزشکی موظف هستند امکانات لازم رادراختیارمرکزآمارایران قراردهند .

۸ - شرکت پخش فرآورده های نفتی برش همگانی موردنیازاجرای آمارگیری رابنابه تقاضای مرکز آمارایران دراختیارمرکز مذکورقرارمی دهد .

۹ - وزارت نفت وکلیه شرکتهای تابعه ووابسته آن وشهرداری تهران باتوجه به گستردگی کاراجرائی درمناطق جنوبی وجنوب غربی کشوروشهرتهران مکانهای موردنیازراحسب درخواست مرکزآمار تامین می نمایند وبه علاوه شهرداری تهران دراسرع وقت نقشه های تهران مربوط به آخرین ممیزی رابدون دریافت وجه به مرکزآمارایران تحویل می دهد .

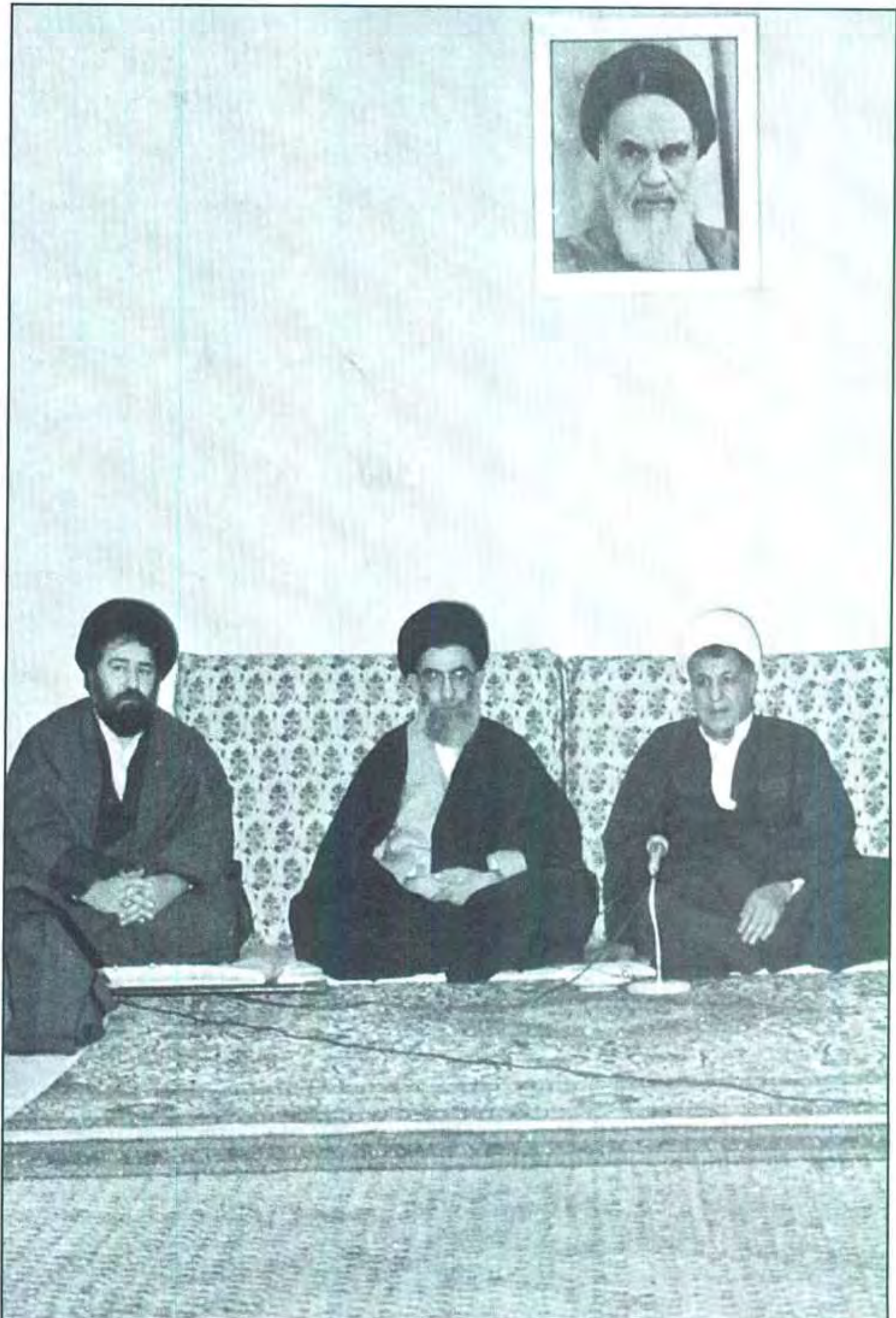
۱۰ - فوق العاده آمارگیری افرادشرکت کننده دراجراء وسایررده های سرپرستی وخدماتی طرح جاری جمعیت طبق آئین نامه ای که به تصویب معاون رییس جمهوررییس سازمان برنامه وبودجه می رسد قابل پرداخت است .

اکبرهاشمی رفسنجانی
رئیس جمهور

بخشنامه رییس جمهور در خصوص همکاری با مرکز آمار ایران

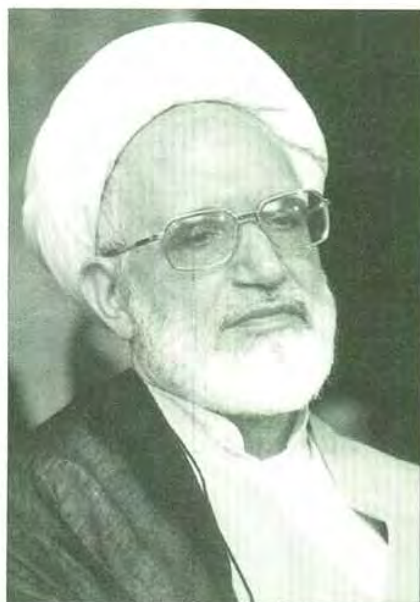

تصاویر

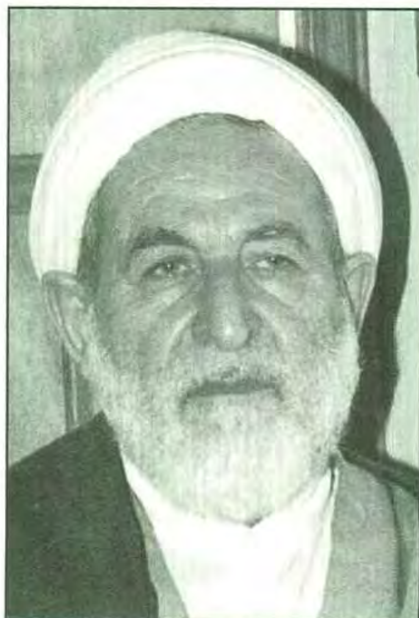

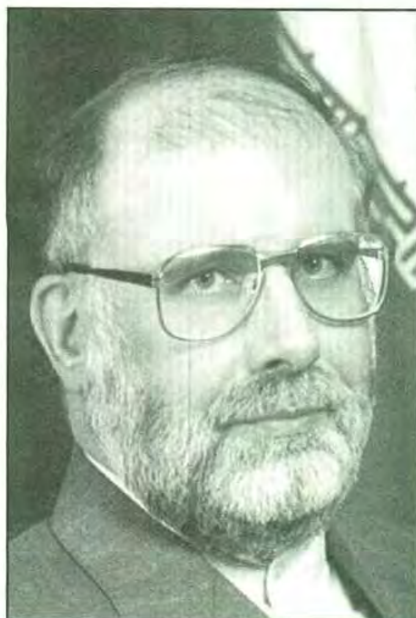
حجت الاسلام و المسلمین حاج سید احمد خمینی
یادگار امام

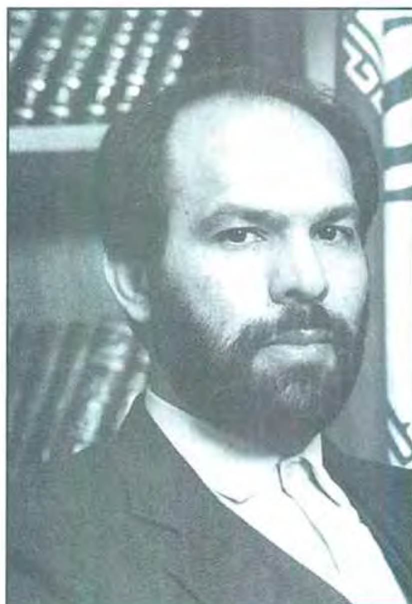
حجت الاسلام و المسلمین مهدی کروبی
رییس مجلس شورای اسلامی

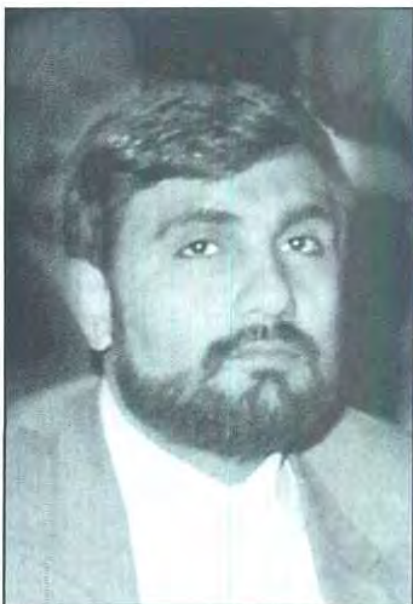
آیت الله محمد یزدی
رییس قوه قضائیه

حسن حبیبی
معاون اول رییس جمهور

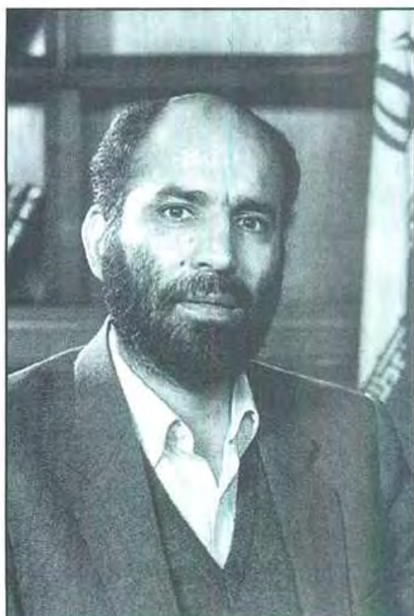
حمید میرزاده
معاون اجرایی رییس جمهور

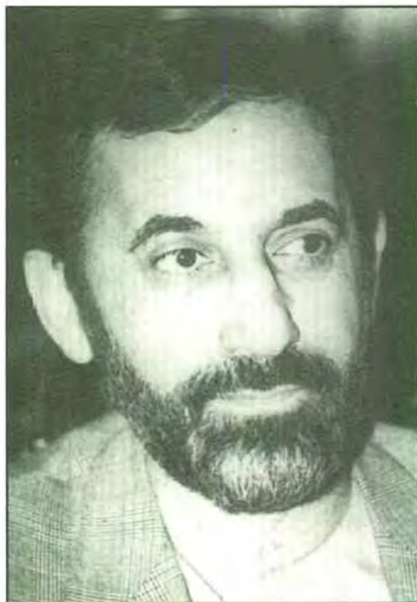
مسعود روغنی زنجانی
معاون رییس جمهور و رییس سازمان برنامه و بودجه

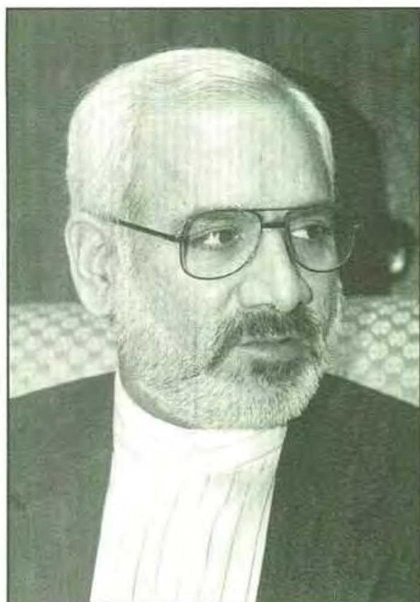
عطاالله مهاجرانی
معاون حقوقی و پارلمانی رییس جمهور

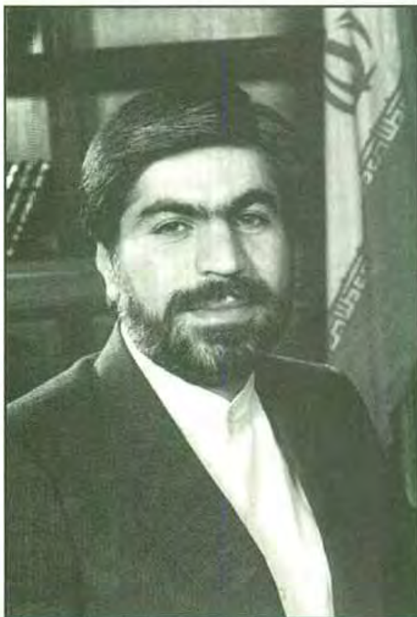
رضا امراللهی
معاون رییس جمهور و رییس سازمان انرژی اتمی

علی اکبر ولایتی
وزیر امور خارجه

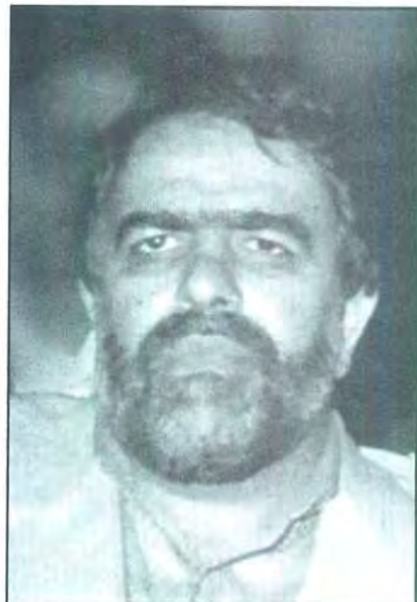
غلامرضا آقا زاده
وزیر نفت

محمد حسین عادلی
رییس بانک مرکزی

محسن نوربخش
وزیر امور اقتصادی و دارایی

اکبر ترکان
وزیر دفاع و پشتیبانی نیرو های مسلح

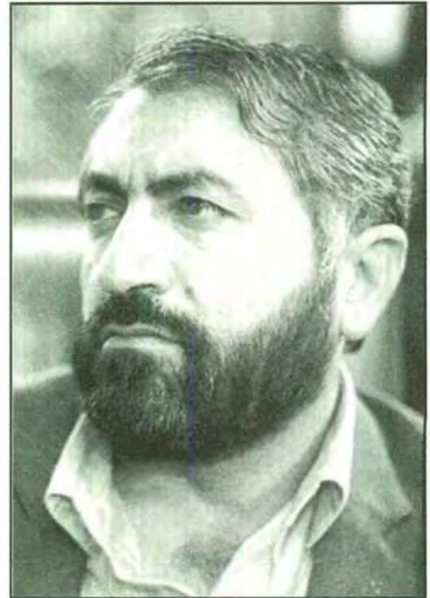
حسین محلوجی
وزیر معادن و فلزات

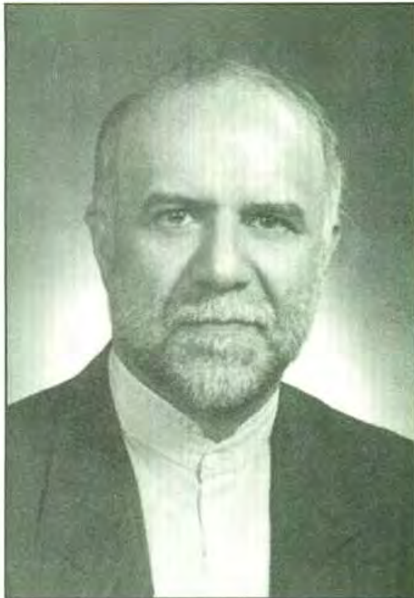
حجت الاسلام و المسلمین محمد اسماعیل شوشتری
وزیر دادگستری

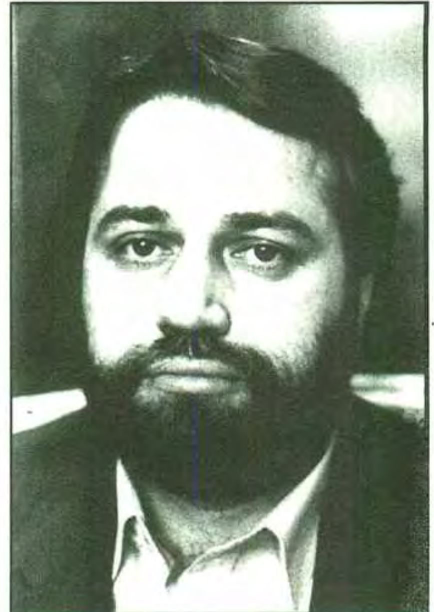
حسین کمالی
وزیر کار و امور اجتماعی

محمد غرضی
وزیر پست و تلگراف و تلفن

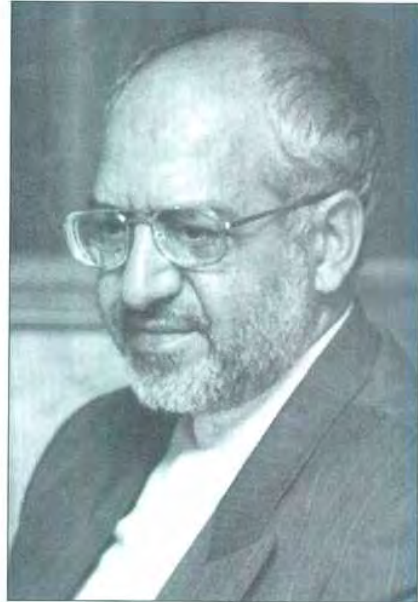
بیژن نامدار زنگنه
وزیر نیرو

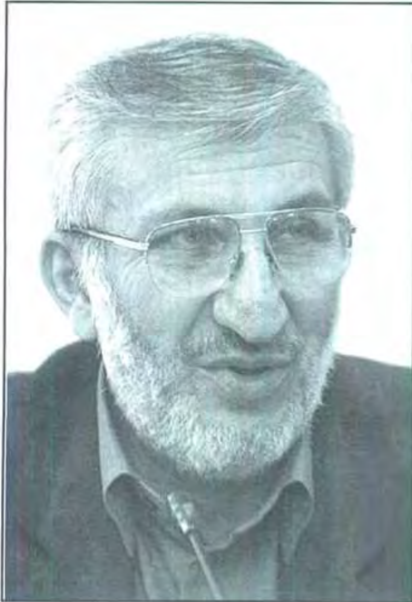
علیرضا معیری
مشاور امور بین الملل رییس جمهور

غلامرضا فروزش
وزیر جهاد سازندگی

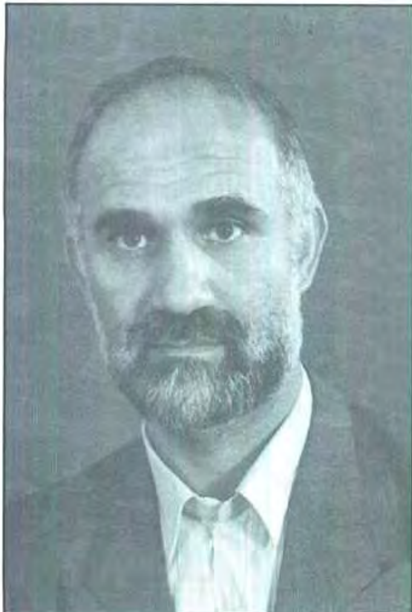
محمدرضا نعمت زاده
وزیر صنایع

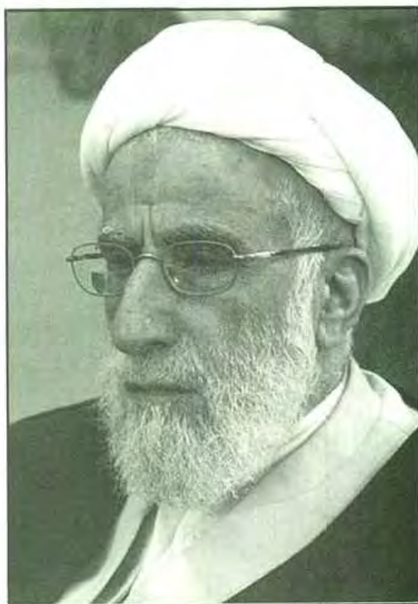
محمد سعیدی کیا
وزیر راه و ترابری

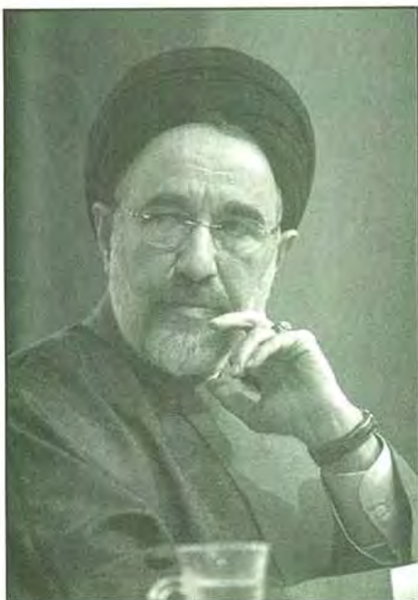
عیسی کلانتری
وزیر کشاورزی

مصطفی معین
وزیر فرهنگ و آموزش عالی

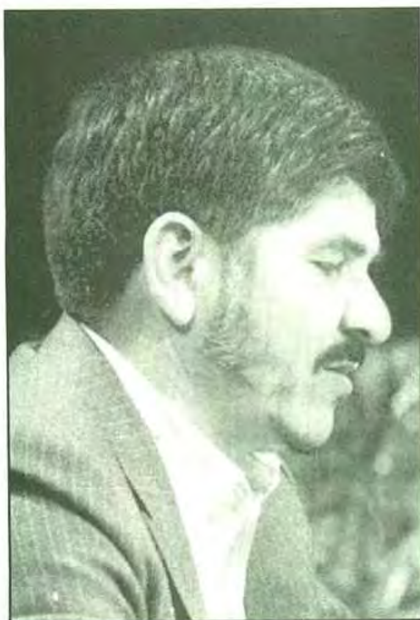
آیت الله احمد جنتی
رییس سازمان تبلیغات اسلامی

حجت الاسلام و المسلمین سید محمد خاتمی
وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی

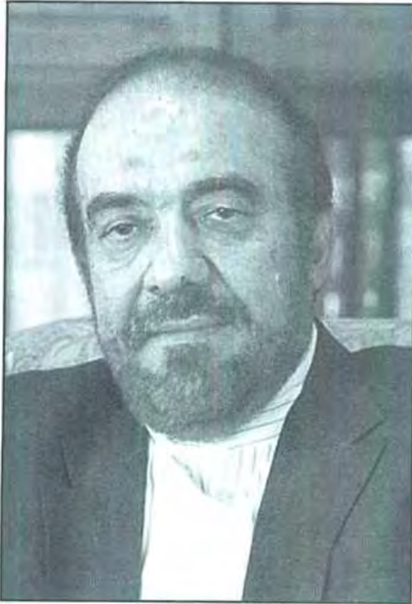
محمد علی نجفی
وزیر آموزش و پرورش

محمد هاشمی
رییس سازمان صدا و سیمای جمهوری اسلامی

حجت الاسلام و المسلمین مسیح مهاجری
مشاور اجتماعی رییس جمهور

علی محمد بشارتی
قائم مقام وزیر امور خارجه

محسن هاشمی
رییس دفتر بازرسی رییس جمهور

عبدالله جاسبی
رییس دانشگاه آزاد اسلامی

حجت الاسلام و المسلمین حسن روحانی
دبیر شورای عالی امنیت ملی

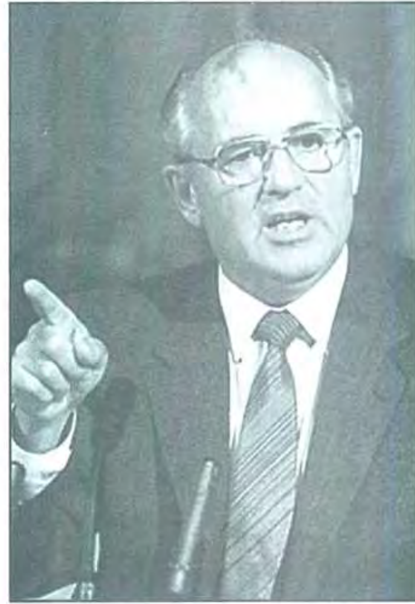
حجت الاسلام و المسلمین علی فلاحیان
وزیر اطلاعات

حجت الاسلام و المسلمین محمود محمدی عراقی
نماینده ولی فقیه در سپاه پاسداران

حجت الاسلام و المسلمین محمد محمدی ری شهری
نماینده مقام معظم رهبری و سرپرست حجاج ایرانی

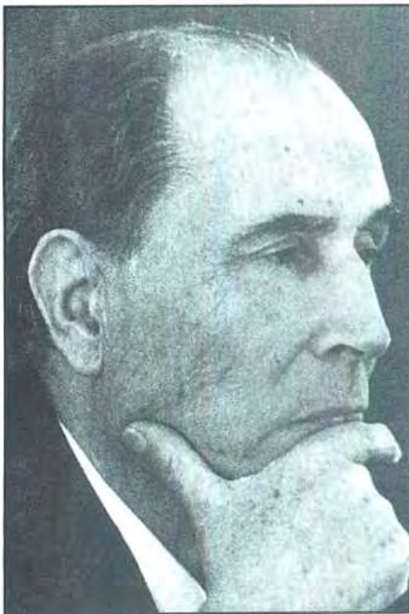
میخائیل گورباچف، آخرین رهبر اتحاد جماهیر شوروی

جرج بوش، رییس جمهور ایالات متحده آمریکا

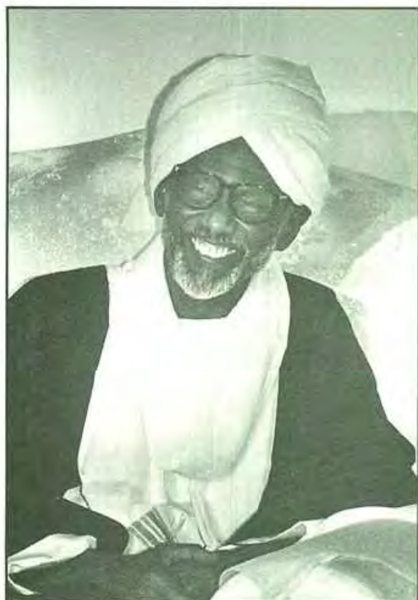

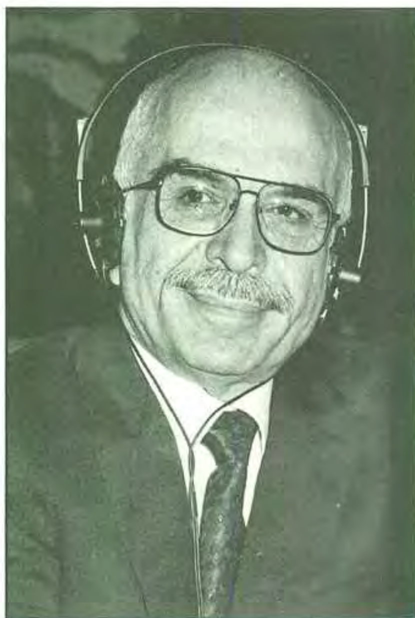
هلموت کهل، صدر اعظم آلمان

فرانسوا میتران، رییس جمهور فرانسه

سعود الفیصل، وزیر امور خارجه عربستان سعودی

حسن الترابی، رهبر اسلامی سودان

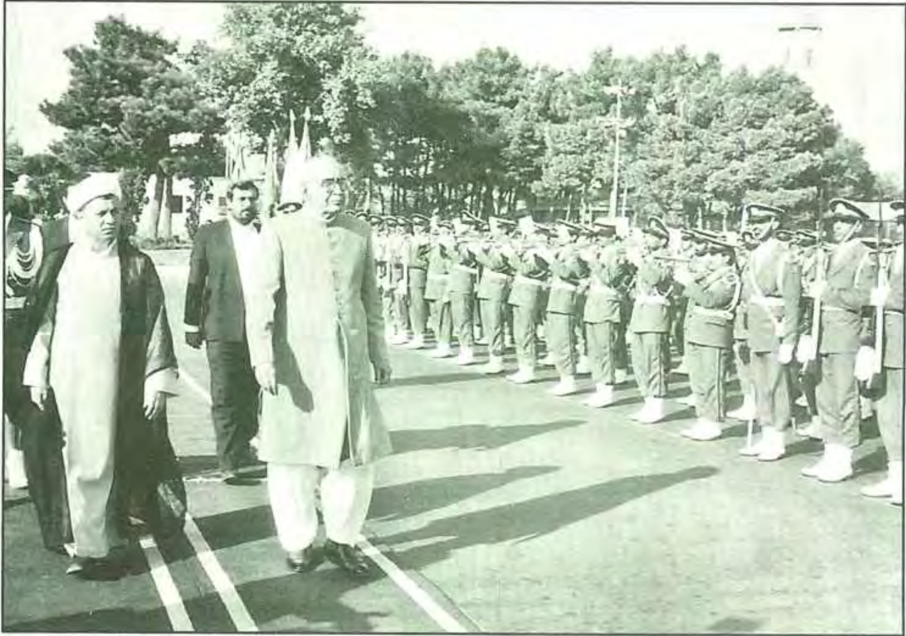

ملک حسین، پادشاه اردن

یاسر عرفات، رهبر سازمان آزادیبخش فلسطین

مصاحبه مطبوعاتی مشترک با رییس جمهور اتریش

سفر غلام اسحاق خان رییس جمهور پاکستان به تهران

ماموریـن سرشماری عمومی سال ۱۳۷۰ در حال اخذ اطلاعات رییس جمهور

حضور در بهشت زهرا و تجدید میثاق با شهدا

ملاقات با مسئولین وزارت بازرگانی

مذاکرات دو جانبه ایران و اتریش

تصاویری از سفر به استان چهار محال و بختیاری

ملاقات با مسئولین وزارت امور خارجه

جلسه مشترک دولت و مجلس شورای اسلامی

ملاقات با محمد جوهر رییس جمهور کومور

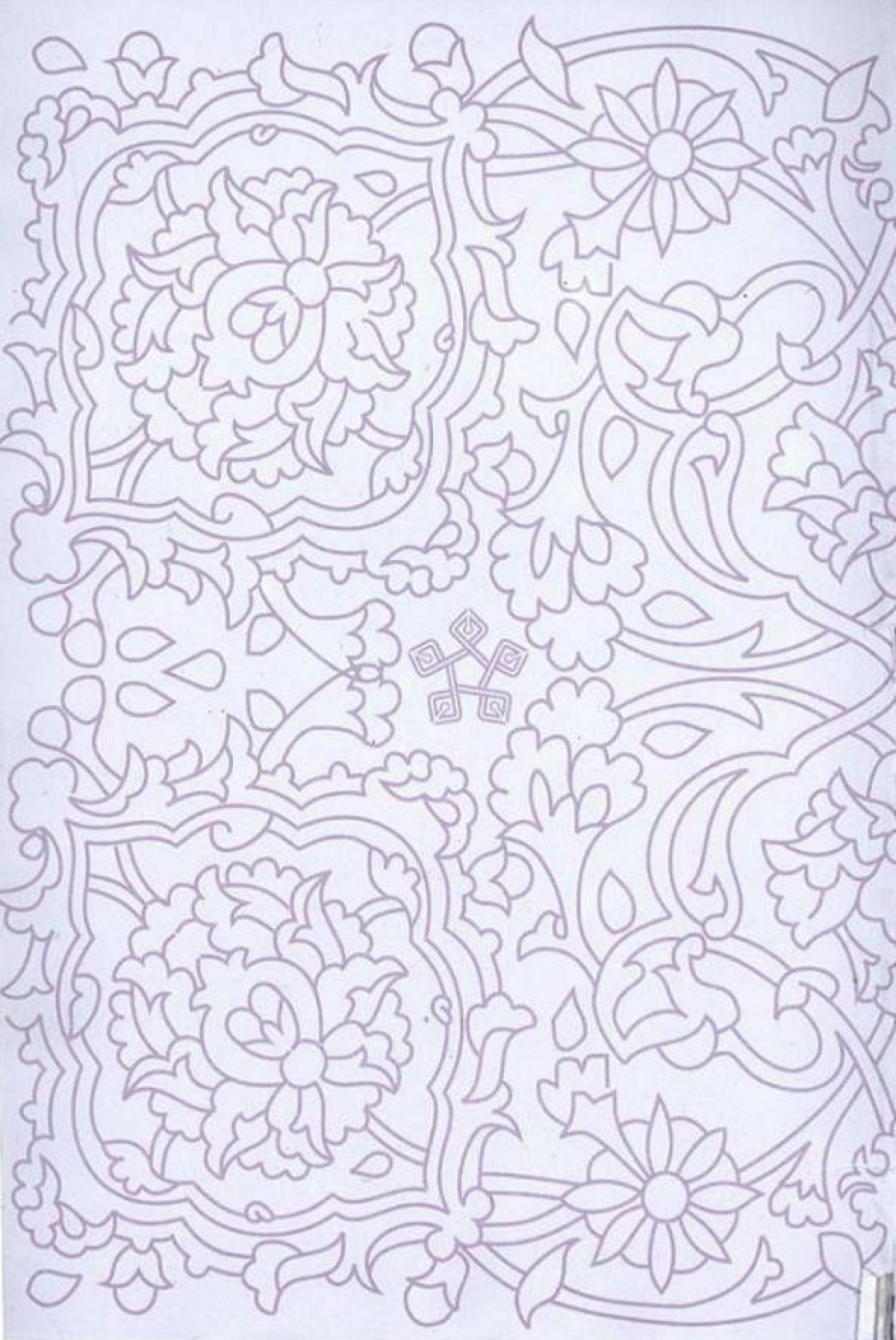

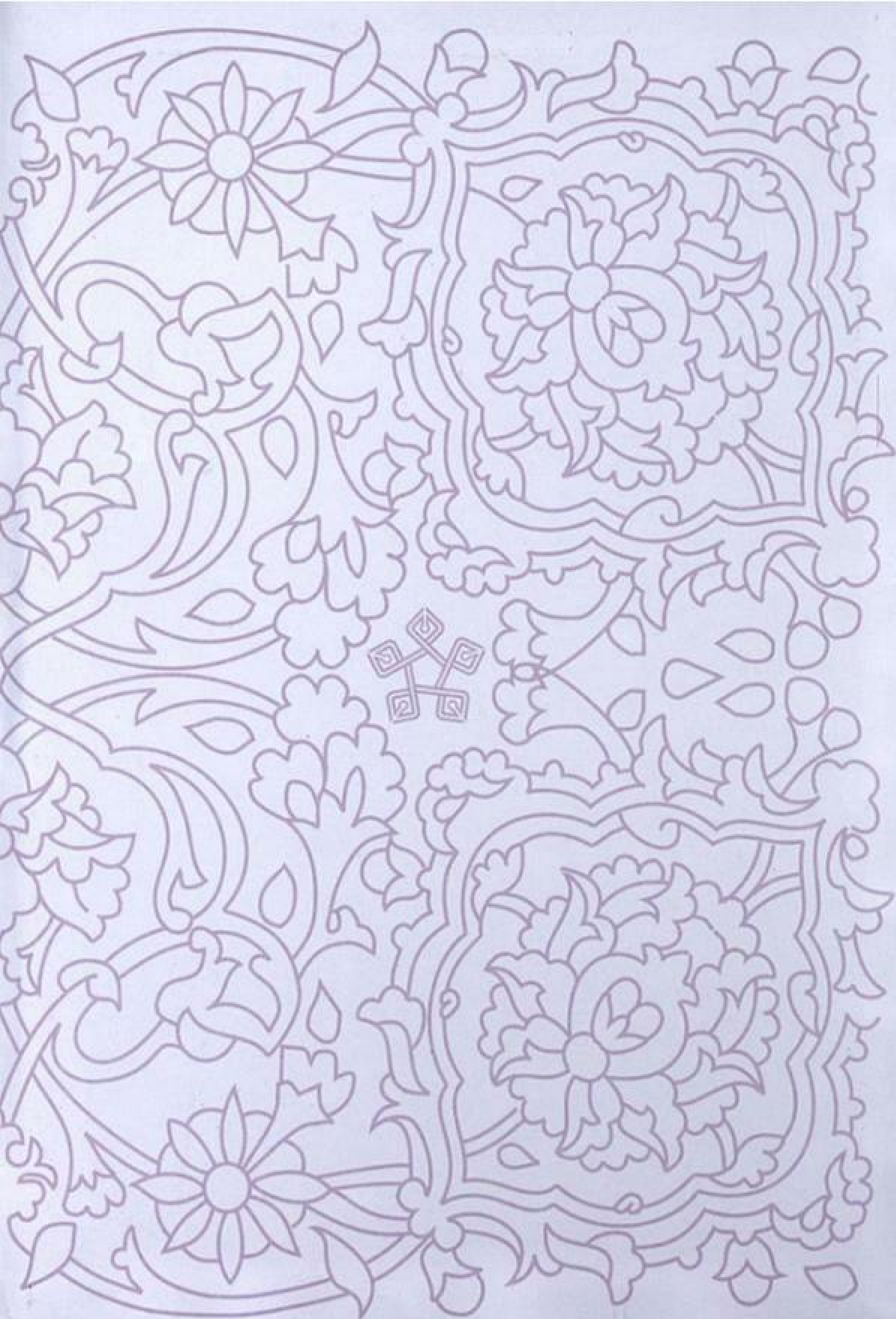
مذاکرات دو جانبه ایران و چین

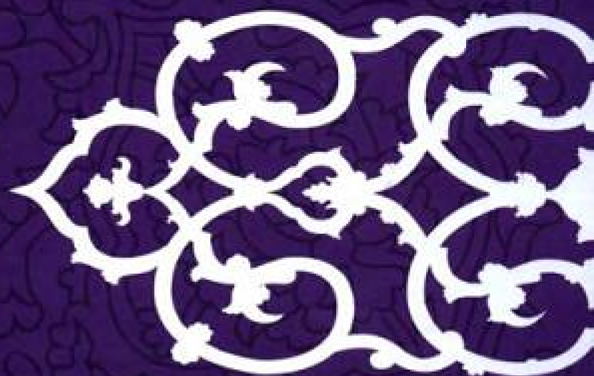

نمایه

با گذشت حدود بیست ماه از شروع کار دولت که به کابینه «کار، بازسازی و سازندگی» شهرت یافت، سال ۱۳۷۰ را با آمادگی کاملی آغاز کردیم. براساس برنامه پنج‌ساله اول که با الهام از سیاست‌های کلی مصوب امام راحل در امر بازسازی و سازندگی، پس از جنگ هشت‌ساله، در دولت تنظیم شده و به تصویب مجلس شورای اسلامی رسیده بود، فعالیت‌های دولت با افق روشنی پیش می رفت. موج سازنده ایثار و جهاد هشت‌ساله دفاع مقدس و مشعل روشنگر خون شریف شهدا و رنج‌های طولانی جانبازان و همچنین صبوری تحسین برانگیز خانواده‌هایشان، و به‌خصوص آزادگان غیور و صبور و افتخارآفرین و جاویدالاثرهای مفقود، باعث سلامت جامعه و انگیزه‌یافتن مسئولان و خدمتگزاران بود؛ رایحه معطر و آموزنده ایثار، همه را به خدمت خالصانه در جهت اهداف انقلاب و ایثارگران، همراه با طراوت و درخشندگی رهنمودهای امام راحل، مسئولان و مردم را به تلاش بیشتر دعوت می‌کرد.

